

ספר

שער יישר

הועתק והוכנס לאינטרנט

www.hebrewbooks.org

ע"י חיים תשס"ה בו נפתחים שבעה שערים

חקרי הלכות בדיני הספקות רובא וחזקה ובדיני עדות

מאת

שמעון יהודה בלאאמור המופלג ויריא יצחק שמואל ז"ל הכהן שקאפ

כרך ראשון

שער א—ד

הוצאה שלישית

יצא לאור על ידי

הועד להוצאת ספרי הגאון רבי שמעון ז"ל

ניו-יורק

בס"ד

ספר זה נסרק ונעבד ע"י
"יודאיקה אימג' אוצרות התורה בע"מ".
ניתנת רשות ל"היברא בוקס" שע"י חיים רוזנברג"
להכניסו לאתר ולהפיצו לצורך שימוש אישי בלבד.

וזאת למודעי

אין רשות לאף אחד להדפיסו או להעתיקו
בכל אופן שהוא או בכל אמצעי שהוא
בין בחינם בין בשכר בין ליחיד בין לרבים

ניתן להשיג עותק מספר זה ועוד ספרים
אוצרות התורה
וכן התוכנה המשולבת

(בשילוב אוצר הפוסקים)

אצל:

בית ספריית מורגנשטרן

רחוב רבא 14 ת.ד. 3620 אשדוד

טלפון 08-866-0821 פקס 08-866-5059

OTZROT HATORAH

THE MORGENSTERN LIBRARY

14 RAVAH STREET

P.O.B.3620 ASDOD, ISRAEL

Email- kidosheypolin@bezeqint.net

This sefer has been provided by
Judaica Image OTZROT HATORAH for individual use only.
All rights reserved by Judaica Image OTZROT HATORAH.
Permission is only granted to Hebrew Books Org.
No Permission is granted (in any form to distribute these books)
to anyone else even if they don't sell them.

מהולל אקרא שם ה' הנותן ליעף כוח ולאין אונים עצמה ירבה, שזיכני להביא לדפוס את ספרו הגדול של אדוני אבי מורי ורבי זצ"ל גאון הגאונים, שר התורה וזקן ראשי הישיבות של הדור.

הוצאה זו שהיא שלישית מעת הופעת הספר בשנת תרפ"ח סודרה מחדש, ותוקנו בה שגיאות הדפוס המרובות שבהוצאות הקודמות, שעליהן נצטער מאד אאמו"ר ז"ל בחייו. גם הוספנו בה מפתח על סדר הש"ס לתועלת הלומדים.

תודתנו נתונה בזה לידידנו הרב אלכסנדר לינטשנר שליט"א מיסד ומנהל קרית-נוער ודפוס מכון-קלרק שלידה, שהודות לעזרתו ואהדתו למפעל הקדוש, עלה בידינו להוציא ספר זה בהוצאה נאה ומהודרת. כן נתונה תודתנו לידידנו הרב יעקב לישנסקי שליט"א, מ"מ מנהל המוסד, שלא חס על זמנו ועמל רבות וטרח להוציא מתחת ידו דבר מתוקן. תהא משכורתו שלמה מן השמים. כן נתונה תודתנו לידידנו התורני הנכבד, חבר לכל דבר שבקדושה, מר שלמה טרשנסקי שליט"א, ממוקירי ומעריצי אאמו"ר ז"ל, שזה שנים רבות עמד לימין מפעלנו הקדוש, והודות לאהדתו עלה בידינו להמשיך בעבודתנו הקדושה בהוצאת ספרי אאמו"ר לתועלת הרבים. זכות התורה והחסד שהראה בזה תעמוד לו להמשיך בעבודתו מתוך בריאות הגוף ושלות הנפש עד ביאת הגואל.

משה מרדכי הכהן שקופ

באאמו"ר הגאון רבי שמעון יהודה הכהן ז"ל שקופ

הקדמה

יתברך הבורא ויתעלה היוצר שבראנו בצלמו ובדמות תבניתו, וחיי עולם נטע בתוכנו שיהיה אדיר חפצנו, להיטיב עם זולתנו, ליחיד ולרבים בהוה ובעתיד בדמות הבורא כביכול, שכל מה שברא ויצר היה רצונו יתברך רק להיטיב עם הנבראים, כן רצונו ית' שנהלך בדרכיו כאמור והלכת בדרכיו, היינו שנהיה אנחנו בחירי יצוריו, מגמתנו תמיד להקדיש כוחותינו הגופניים והרוחניים לטובת הרבים, כפי ערכנו, ולדעתי כל ענין זה נכלל במצות ה' של קדושים תהיו, דהנה במדרש ויקרא פ"ד אמור על מקרא זה: יכול כמוני, ת"ל כי קדוש אני, קדושותי למעלה מקדושתכם, וביסוד מצוה זו של קדושה איתא בתו"כ: קדושים תהיו פרושים תהיו, והרמב"ן ז"ל בפירושו על התורה האריך לבאר ענין פרישות האמור במצוה זו שהוא להתרחק מן הנאות ותענוגים יתירים, אעפ"י שהם מעשים שאינם אסורים לנו, ובציור מבליט אומר שאפשר לאדם להיות נבל ברשות התורה יע"ש בדבריו הק', ועפ"י לכאורה דברי המדרש אינם מובנים, איך שייך בענין פרישות להתדמות להקב"ה שעי"ש השמיצנו הכתוב שלא כן רצונו ית', שהרי אומר יכול כמוני ת"ל כי קדוש אני קדושותי למעלה מקדושתכם, וביותר קשה להבין מה שמסיק קדושותי למעלה מקדושתכם, דבמובן זה עלינו להבין, דבאמת יש דמיון בהקדושה שה' דורש מאתנו לקדושתו ית', אלא שקדושתו יותר כוללת ומקפת, ואם נאמר דעיקר מובן הקדושה, שה' דורש מאתנו במצוה זו של קדושים תהיו להתרחק מן המותרות, קדושה זו אינה מתיחסת כלל לה' ית', לכן נלענ"ד, שבמצוה זו כלול כל יסוד ושוורש מגמת תכלית חיינו, שיהיו כל עבודתנו ועמלנו תמיד מוקדשים לטובת הכלל, שלא גשתמש בשום מעשה ותנועה, הנאה ותענוג שלא יהיה בזה איזה ענין לטובת זולתנו, וכמובן בכל הקדושות שהוא התייחדות למטרה נכבדה, והנה כשהאדם מישר הליכותיו ושואף שתמיד יהיו דרכי חיו מוקדשים להכלל, אז כל מה שעושה גם לעצמו להבראת גופו ונפשו הוא מתיחס ג"כ אל מצות קדושה, שעי"ז יטיב גם לרבים, שבטובתו לעצמו הוא מטיב עם הרבים הצריכים לו, אבל אם הוא נהנה הנאה מן סוג המותרות, שאינם דרושות להבראת גופו ונפשו, הנאה זו היא נגד הקדושה, שבזה הוא מטיב לעצמו לרגע לפי דמיונו, ולזולתו אין שום תועלת, ועפ"י ענין מצוה של פרישות הוא תמצית מיסוד מצות קדושה, הנכרת בפועל בדרכי ההנהגה של האדם, אבל ברעיון ושאיפת הרוח מתרחבת מצוה זו גם על כל מפעליו ומעשיו של האדם גם בינו לבין המקום, וביחס זה מתדמה ענין קדושה זו לקדושת הבורא ית', באיזה דמיון קצת, שכמו שבמעשה של הקב"ה בהבריאה כולה, וכן בכל רגע ורגע שהוא מקיים את העולם, כל מעשיו הם מוקדשים לטובת זולתו, כן רצונו ית' שיהיו מעשיו תמיד מוקדשים לטובת הכלל ולא להנאת עצמו.

אמנם אם יאמר האדם להכניע את טבעו להגיע למדה יתירה עד שלא יהיה בנפשו שום מחשבה ושאיפה להיטיב לעצמו, וכל שאיפותיו יהיו רק להיטיב לאחרים, ובאופן כזה תהיה שאיפתו להגיע לקדושת הבורא ית', שרצונו ית' בכל הבריאה והנהגת העולם רק להיטיב לנבראים ולא לעצמו ית' כלל וכלל, שבהשקפה ראשונה היה אפשר לומר שאם יגיע אדם למדרגה זו יגיע לתכלית השלמות, ולכן הורו לנו חז"ל במדרש זה שלא כן הוא, שאין לנו להשתדל להדמות לקדושת הבורא ית' בצד זה, שקדושת הבורא למעלה מקדושתנו, שקדושתו ית' היא רק לנבראים ולא לעצמו ית', שלא נתוסף ולא יתוסף שום יתרון להבורא ע"י מעשיו שעשה ועושה, וכל רצונו ית' רק להיטיב לנבראים, אבל מה שרוצה מאתנו אינו באופן זה, שהרי הורה לנו ר"ע חייך קודמים, וגם רמזו לנו לפרש את המקרא, "ואהבת לרעך כמוך" בדרך שלילי מאי דעלך סני, לחברך לא תעביד, אבל בדרך חיובי ראוי לאדם להקדים את טובת עצמו, ועוד יש מקום שביסוד בריאת אדם נטע הבורא ית' בו תשוקת אהבת עצמו במדה גדולה מאד, שהרי אמרו חכמי האמת במסורת כל העבודה בזה"ל: רצה הא"ס ב"ה להיות מטיב הטבה שלמה שלא יהיה אפילו בושת למקבלים, עכ"ל קל"ת פתחי חכמה פ"ד, וענין זה מבחיל שעד היכן מגיע כח אהבת עצמו שרוצה אדם בקב שלו יותר מקבין שינתן לו אף מיד הקב"ה אם יהיה מתנת חנם, מזה מובן שמדת אהבת עצמו היא רצויה בעיני הקב"ה רק צדיקים ילכו בה ופושעים יכשלו בה, ולדעתי, הנה מלבד כל הרעות והחטאים שהעולם מלא מהם לרגלי מדה זו של אהבת עצמו, הנה גם לנטיין העושר תצטרף מדה זו להכשילו עד התהום כמ"ש פן אשבע וכחשתי, שלרגלי גודל תשוקת האדם בקב שלו, הנה אם חננו ה' בעושר ויהיה מאמין באמונת האמת שהכל של הקב"ה הרי הוא עני באמת, ומה שיש לו אינו שלו, אבל אם יכפור בה' אז הכל שלו והוא עשיר ממש לפי דעתו, וע"כ למלא תשוקתו לזכות בעשרו, הוא מתרגל לכפור בה' ואז ממלא תאותו בשלמות, וכן אפשר להרגיש ענין זה גם בקנין העושר היותר גדול שהוא קנין החכמה, למרגיש בה, שאם לא ישתדל האדם לפי ערך מעלתו בקנין תורה להשיג חכמת היראה והאמונה הטהורה, אז יש מקום להכשל ע"י התגברות מדת אהבת עצמו, וכמו שמדה זו גורמת לרעה על כל העוסקים בחכמות חיצוניות, שלעומת שהיה ראוי שיתוסף מראה ע"י התרחבות ידיעתם במעשה ה', וכאמור השמים מספרים כבוד ה', הנה הם נופלים ויורדים למטה, שאם יאמינו שכל חכמתם וקנינם לא להם הוא, הרי אז אבדו כל עשרם, ורק ע"י הכפירה יתעשרו, כי כל מה שיתרונם בהם הכל להם הוא, ואז יש להם להתגאות בקנינם, ועד"ז יש לבאר האמור ישמח משה במתנת חלקו כי עבד נאמן קראת לו, היינו שאין לשמוח במתנת

חלק החכמה, רק אם הוא עבד נאמן שחושב שהכל אינו שלו ורק לרבו ואדונו, אז שמחה שלמה בקנין החכמה, ולולא זאת אפשר שאין שמחה בקנין החכמה שע"ז ח"ו יוכל להגיע לידי כפירה ח"ו, והנה אם בהשקפה ראשונה רגשי אהבת עצמו ורגשי אהבת זולתו, הם כצרות זו לזו, אבל עלינו להשתדל להעמיק בזה למצוא הסגולה המאחדת אותם אחרי כי שניהם דורש ה' מאתנו, וסגולה זו היא שיתברר ויתאמת אצל האדם איכותו של ה"אני" שלו, כי בזה יומד מעלת כל האדם לפי מדרגתו, האיש הגס והשפל כל "אני" שלו מצומצם רק בחמרו וגופו, למעלה ממנו מי שמרגיש ש"אני" שלו הוא מורכב מגוף ונפש, ולמעלה מזה מי שמכניס לה"אני" שלו בני ביתו ומשפחתו, והאיש ההולך ע"פ דרכי התורה, ה"אני" שלו כולל את כל עם ישראל, שבאמת כל איש ישראל הוא רק כאבר מגוף האומה הישראלית, ועוד יש בזה מעלות של איש השלם ראוי להשריש בנפשו להרגיש שכל העולמות כולם הוא ה"אני" שלו, והוא בעצמו רק כאבר קטן בתוך הבריאה כולה, ואז גם רגש אהבת עצמו עוזר לו לאהוב את כל עם ישראל, ואת כל הבריאה כולה, ולדעתי מרומז ענין זה במאמרו של הלל ע"ה שהיה אומר אם אני לי מי לי, וכשאני לעצמי מה אני, היינו שראוי לכל אדם להתאמץ לדאוג תמיד בעד עצמו, אבל עם זה יתאמץ להבין שאני לעצמי מה אני, שאם יצמצם את ה"אני" שלו בחוג צר כפי מראית עין, אז "אני" זה מה הוא, הכל הוא וכאין נחשב, אבל אם תהיה הרגשתו מאומתת, שכללות הבריאה הוא האדם הגדול והוא ג"כ כאבר קטן בגוף הגדול הזה, אז רם וגשא גם ערכו הוא, שבמכונה גדולה גם מסמך היותר קטן אם רק משמש כלום להמכונה, הוא דבר חשוב מאד, שהכלל בנוי מפרטים ואין בכלל אלא מה שבפרט, וכן ראוי להתבונן על כל מתנות שמים מטל שמים ומשמני הארץ שהם נתונים לכלל ישראל כולו, והתחלקותם להיחידים הוא רק בתור גזירות, ע"מ שיחלקם לנצרכים, לכל אחד כחלק הראוי לו, וליתול לעצמו כפי חלקו הראוי לו, ועפ"ז יובן סגולת הצדקה שמעשרת את בעליה, כמו שדרשו חז"ל על הכתוב עשר תעשר, עשר בשביל שתתעשר (תענית דף ט'), שכמו שהממונה על אוצרות הממשלה באוצר קטן, אם ישמור תפקידו כראוי אז יתמנה להיות גזבר על אוצר גדול מזה, אף אם לא יצטיין במעלות אחרות, ולהיפך, אם יתגלה חסרון במשמרתו, לא יועילו לו כל מעלות שימצאו בו, ויורידוהו למשרה קטנה מזה, כ"כ באוצרות שמים הנתנים לאדם, אם מעשר כראוי ממלא תפקיד הגזברות שלו כראוי ליתול לעצמו כפי דרכי התורה, ומחלק למי שראוי כ"כ עפ"י הוראת התורה, אז יתעשר ויתמנה לגזברות על אוצר גדול מזה וכן הלאה למעלה למעלה, למען יתקיים רצון העליון בהטבת הכלל ע"י שמירת האוצר, ובה איש נאמן רוח עושה רצון קונו יתברך.

ובכן אפשר להרגיש בענין המסופר בגמ' תענית דף כ"ו מעשה נורא, באיש קדוש נחום איש גם זו, שע"י שפעם אחת לא מלא חובתו במצות צדקה לפי הרגשתו, גזר על עצמו שיסומא עינו ויתגדמו ידיו ויתקטעו רגליו וכן נתקיימה גזירתו, והוא כפי הדרך הנהוג אצל השרים הגדולים שאם מרגיש בעצמו שלא מלא חובת משמרתו, הוא מגיש בקשה לפטרו ממשמרתו, כ"ז נהג בעצמו איש קדוש זה אחרי שידע בעצמו שכל כוחותיו אינם שלו והוא רק כגזבר על זה, לכן אם רק קרה לו משגה בשמירת תפקיד הגזברות שלו, גזר על כל אבריו להתפטר מעבודתם, וכן הוא בשפע טל שמים של קניני החכמה, שראוי לכל איש שחגגו העליון ית' איזה יתרון חכמה, להשריש בנפשו שורש עמוק, שקנין זה לא ניתן לו לעצמו, רק להיות כגזבר ע"ז לחלק למי שראוי לזה, ואם ישמור כראוי תפקיד זה ללמד למי שראוי ללמד או יתעלה למשרה גדולה מזה, ויתעשר יותר ויהיה גזבר על אוצר גדול מזה, ואולי יש להסביר ענין זה מה שאמרו ומתלמידי יותר מכולם, שמלבד ענין הטבעי שבו, הנה סגולת הצדקה והמעשר הרוחני מועיל לזה להתעלות ולהתגדל, כמו בסגולת מעשר כספים כנ"ל.

ולראשית ההכשרה לזה שיהיה ראוי לקנין תורה, הצריכה תורה תנאים מיוחדים, ותנאי הראשון הוא העמל והיגיעה, כמו שדרשו חז"ל אם בחוקתי תלכו שתהיו עמלים בתורה, ושאר ענינים הדרושים לקנין תורה, ואפשר לבאר עפ"ז ענין שבירת הלוחות שלא ראיתי ביאור ענין זה, שבהשקפה ראשונה הוא ענין סתום, היתכן שמשם רבינו ע"ה היה חושב שבשביל שעשו ישראל את העגל, ישארו בלי תורה ח"ו, והיה ראוי לו להמתין מללמד עד שיתקנו מעשיהם, אבל לא לשברם לגמרי ואח"כ להתנפל לפני ה' לבקש לוחות שניות, והנה חז"ל קבלו שסגולה מיוחדת היתה בלוחות הראשונות, דאמרינן בגמ' עירובין דף נ"ד מאי דכתיב חרות על הלוחות, אלמלא לא נשתברו הלוחות הראשונות לא נשתכחה תורה מישראל, היינו שהיתה סגולה בהם שאם למד אדם פעם אחת, היה שמור בזכרונו לעולם, וענין זה הרגיש משרע"ה שעלול ע"ז להיות חלול הקודש נורא מאד, שאפשר שיוזמן שיהיה איש מושחת ומגואל במעשים רעים, בקי בכל חדרי התורה, ולמד משה רבינו ע"ה ק"ו מקרבן פסח שאמרה תורה וכל בן נכר לא יאכל בו, ולכן מצא משרע"ה שראוי שלוחות אלה ישתברו ולהשתדל לקבל לוחות אחרים, היינו דהלוחות הראשונים היו מעשה אלקים כמו גוף הכתב כמו שמפורש בתורה, והלוחות האחרונים היו מעשה ידי אדם כמ"ש פסל לך שני לוחות אבנים, וענין הלוחות הוא דבר המעמיד ומקיים שלא יהיו אותיות פורחות באויר, וכיון שהיו מעשה ה' היה עומד לעד, אבל השניות שהיו מעשה אדם אינם מתקיימים רק בתנאים וגדרים, ותחלת קבלת התורה ע"י מרע"ה היתה דמות ואות לכל בני ישראל מקבלי התורה, שכמו שאמר הקב"ה למרע"ה פסל לך שני לוחות אבנים, כ"כ הוא רמז לכל מקבלי התורה, שיכין כל איש ישראל לוחות לעצמו, לכתוב עליהם דבר ה', וכפי הכשרתו בהכנת הלוחות, כן תהיה קבלתו, מתחילה וכן גם אח"ז אם יתקלקלו אצלו הלוחות, אז לא תתקיים התורה, וע"ז לא יהיה מצוי כ"כ ענין פחד משרע"ה, שלפי ערך מעלת האדם ביראת ה' ובמדות, שהוא לוח לבבו, לפי ערך זה ניתן לו מן השמים קנין התורה, ואם יפול אח"כ ממדרגתו, לפי ערך זה תשכח התורה ממנו, וכמו שאמרו חז"ל שכמה ענינים

גורמים לשכחת התורה ר"ל, ועל דבר גדול זה אמרו חז"ל לפרש את הכתוב בסיומא של תורה, ולכל היד החזקה שעשה משה לעיני כל ישראל, ולדעתי יש להמתיק בזה מה שדרשו חז"ל בגדרים דף ל"ח על הכתוב פסל לך, לא העשיר משה אלא מפסולתן של הלוחות, והוא ענין נפלא שלא מצא הקב"ה, סבה אחרת להעשיר את משה רק ע"י פסולת של הלוחות, ועפ"י האמור, יש לפרש ענין זה, שעפ"י השתנות הכנת הלוחות, ניתן מקום למקבלי תורה לפחוד, לקבל עליהם עול תורה, שהרי עפ"י ראו לכל באי שערי תורה להפריש את עצמם מכל עסקי העולם, וכדרשם על הכתוב לא מעבר לים הוא, שלא תמצא לא בסחרנים ולא בתגרנים, משא"כ שאם היו הלוחות הראשונים קיימים, שאז היה די לקבוע שעה קלה לתורה, ולעסוק רוב העתים במסחר וקנין, ולענין זה הראה הקב"ה שיהיה משרע"ה לאות לכל מקבלי התורה שיזמין ה' להם פרנסתם בתוך עשית הלוחות איזה פסולת שע"י יתפרנסו.

והנה אנכי אשר בחמלת ה' עלי שם חלקי בין העמלים עם הציבור, אשר בשנת תרמ"ד נקראתי ע"י דו"ז הג' ר"א גארדאן ז"ל, להיות מורה לתלמידים בטעלו בהשיבה שמה, ובשנת תרס"ג לעיר מאלטש, ובשנת תרס"ז לעיר בריינסק, ובשנת תר"פ להוראדנא, וזכיתי למשוך אחרי לב שומעי לקחי בכל המקומות של מרביצי התורה הנ"ל, אשר כל זה הוא לא לפי מעשי ולא לפי כשרונותי, רק בסגולת עשר תעשר כמש"כ, שמעודי עד היום, עתותי מעושרים לעצמי ולשומעי לקחי.

ולכן אקוה אשר גם בהוצאת ספרי זה להפיצו לרבים, יחנני הטוב והמטיב למשוך את לב העמלים בעומק הלכה, להגות בו ולהוסיף לקח ויהיה חלקי עמהם סלה, והנה אדע שספרי זה לא יהיה מקובל לכל, כי הרבה לומדים לא הורגלו להגות בדרך העיון, כפי דרך העיון הסובב והולך ברוב הענינים הנאמרים בספרי זה, שהרבה דרכים לתורה וכ"א מוצא טעם לפי הרגלו, ועוד לזה שרוב הענינים המתבארים בו הם ענינים הדרושים עיון ויגיעה, ולא יתפסו גם בלב מבין בהבטה בעלמא, ולא כל אדם רוצה לתלות החסרון בעצמו מחמת עומק המושג וחסרון המשיג, ושמעתי דבר נאה ומתקבל בשם גיסי המנוח הרה"ג מוה"ר שלמה זלמן בהר"ר קלמן אבעל מטעלו, בהא דמסופר בגמ' ב"ק בסוגיא דזה נהנה וזה לא חסר, דר"ח בעי מרמב"ח והשיב לו לכו תשמע לי, שקל סודרא כרך ליה, דבהשקפה ראשונה מתמיה, וביאר הרב הנ"ל שהענין הוא, שבדבר שצריך עיון ויגיעה תלוי עיקר הדבר אם המתלמד מאמין במעלת המלמד, או אם לא יבין בראשונה, יתלה החסרון בעצמו, ויוסיף אומץ ליגע את עצמו ואז יבין באחרונה, אבל אם דברי המלמד קלים בעיניו ולא שוה לו להתאמץ לעמול בהם, אז אם לא יקבל הדברים במשקל הראשון יניחם או יבטלם בלבו ודיו, ולכן כאשר ידע רמב"ח את עומק הענין שרצה ללמדו, לא רצה ללמדו עד שיתאמת לו שרב חסדא משתוקק להתלמד ממנו כתלמיד מרב, ולכן לא למדו הדבר עד שישימש אותו כתלמיד לרב, ודפח"ח.

ועפ"ז אפשר לבאר מה שדרשו חז"ל ביומא דף כ"ח על הכתוב ואברהם זקן בא בימים, ארמב"ח מימיהם של אבותינו לא פסקה ישיבה מהם, אברהם זקן ויושב בישיבה, ולא נתבאר מהיכן למדו ענין זה מקרא זה, ועפ"י ד"ל דהנה בג' ב"מ דף פ"ז איתא, עד אברהם לא הוי זקנה ומאן דהוי בעי לאשתעי בהדי אברהם הוי משתעי בהדי יצחק, ביצחק הוי משתעי באברהם, איתא אברהם ובעי זקנה, שנאמר ואברהם זקן בא בימים, וענין זקנה האמור בזה, הוא שיבה המתגלה לכל עין רואה, ולכן למדו חז"ל מזה שהיה אברהם יושב בישיבה, שעיקר התועלת להכיר מעלת הזקנה הוא למתלמד, שאם יכיר שראוי לפניו להעמיק עיונו בדברי מלמדו, אז ישיג התועלת הנרצה כמש"כ.

וכן אחשוב שרק אלה אשר ייקרו דברי בטרם ראום או שמעום, ימצאו חפץ להגות בספרי זה וישוו בעיניהם גם להעמיק עיונם אם גם לא יבינו במשקל ראשון, ואז יקבלו דברי בעו"ה, אבל ראוי לידע ולהתבונן לדעתי מה שאמרו ז"ל בחגיגה דף ט"ו, ור"מ היכי גמר תורה מפומיה דאחר והא ארבר"ח אר"י מאי דכתיב כי שפתי כהן ישמרו דעת ותורה יבקשו מפיהו כי מלאך ה' צבאות הוא, אם דומה הרב למלאך ה' צבאות יבקשו תורה מפיהו ואם לאו אל יבקשו תורה מפיהו, ומסיק הש"ס ל"ק הא בגדול הא בקטן, וראוי להבין לפי"ז איך סתים ר"י דבריו שדבריו רק בקטן ולא בגדול, וי"ל דכאשר נדקדק מה שאמר ר"י יבקשו תורה מפיהו, ולא אמר ילמדו ממנו, דבאמת הלומד מחבירו, אינו לומד מפי המלמדו, אלא שומע ושוקל בפלס שכלו, והוא מבין הדבר, וזה אינו לומד מפי המלמדו רק משכל של המלמד, ותורה מפה נחשבת אם מקבל הדברים כפי ששמע בלי בקורת, ועל ענין זה אמר ר"י שלקבל תורה מפה, אינו ראוי רק אם הרב דומה למלאך ה' צבאות, ולפי"ז מרומז בדברי ר"י הבדל בין קטן לגדול, דקטן לומד תורה מפה, שאינו ראוי לבקר מה לקרב ומה לרחק, וגדול שיש בכוחו לבקר אינו לומד תורה מפה, וכ"כ ראוי לעורר לכל ההוגה בספרי אחרונים,

שלא ילמדו תורה מפיהם, שלא לעשות יסוד מכל האמור בדבריהם טרם יבקרו היטב את דבריהם, וכעין זכר לדבר זה יש ללמוד מהא דאמרינן בגמ' ב"מ פרק השוכר את הפועלים, דארי"ח אנא עבידנא דלא תשתכח תורה מישראל, ומפרש שם שהיה זורע פשתים ומגדל נישבי וצד צבאים ועושה קלפים, וכותב חומשים, לרמוז דכל מה שיש בכוחו להחל מהתחלת התורה, עלינו לעשות בעצמנו לפי ערך שהורשה לנו לחקור ולהתבונן, ולא לסמוך על דברי הגדולים שקדמונו, וגילוי דעתי זאת יהיה לי להכרעת כף זכות להוגים בספרי אם ימצאו דברי סותרים לדברי גדולים שקטנם עבה ממתני, או שכוונתי לדברי גדולים, ולא הבאתי דבריהם, או שהבאתי דבריהם ודחית אותם, כי לרגלי הלך-נפש בדרך הלמוד כאמור, עיינתי מעט בספרי אחרונים, כי ספרי זה אינו ספר שו"ת רק ביאור הלכות אשר שקול הדעת החפשי הורשה בזה לכל העוסקים בעיון הראוי ומועיל.

הקדמה

אחרי הקידה וההשתחוויה להעליון הטוב ומיטיב אשר זכני להוציא לאור ספרי זה, אציב מצבת זכרון לנפשות הורי, אדוני אבי מורי המופלג בתו"י יצחק שמואל הכהן ז"ל ואמי מורתי רחל בת הרב אליעזר שמואל ליובעצקי ז"ל אשר התאמצו יותר מכוחם להחזיק אותי כל ימי נעורי באהלי התורה שהתכוננו בעת ההיא, ישיבת מיר וואלאזין, ולשמם וזכרם קראתי ספרי בשם "שערי ישר" שראשי אותיות שמם עולה שם "ישר" וגם שמי כלול בו, וכן יהיה זכרון עולם לנפשות חמי הרה"ג משה מרדכי אידעלוויץ ז"ל וחמותי רחל בת הרה"ג ר' אברהם שמואל גארדאן ז"ל שכל מגמתם היתה לסבב עניני שתהא תורתי אומנתי ומחשבתם הרצויה היתה בעזרי בעז"ה, ותבדל לחיים טובים רעיתי הכבודה הרבנית לאה תחי' שהיתה לעזר לי בכל הליכות נפשי מאז ועד היום, ויזכרו לטוב בני רב חביבי הרה"ג סוע"ה מוה"ר משה מרדכי שליט"א וחתני הרה"ג סוע"ה מוה"ר שרגא פייוויל הינדעס שליט"א, שהיו לי לעזר באיזה ענינים להכריע הספיקות, ויזכרו לטוב גיסי הנעלה מר אליהו משה היילפרן שליט"א ואחותי הכבודה מינא לאה תחי' שחשבו מחשבות לקבל עליהם הוצאת ספרי לאור, וכן זכור לטוב כבוד גיסי הרה"ג סוע"ה מוה"ר צבי יהודה אלשוואנג שליט"א רב בשיקאגא שהמציא לי התחלה הראשונה, להדפסת ספרי, ואפריון אפטיה להבחור הנעלה חו"ב מר אהרן ישעיה נ"י אשר עבד עבודה תמה, להעתיק את הכתב יד בכתב נקי כיד ה' הטובה עליו, ולא היה קורא בו כקורא להגיה, ויגע ושנן כל ענין היטב עם בני גילו, ומהם גם נכדי הנעלה חו"ב מר קלמן נ"י, יהיה זכרם לברכה ויעלו על במתי האושר לברכה ולתפארת. ואנכי תפלה שכה יעזרני העליון להוציא לאור את יתר פרי עשתונותי אשר אתי בכתובים להפיצם בישראל.

דברי המצפה לישועה ולהרמת קרן תוה"ק ובנין ציון וירושלים בב"א.

שמעון יהודא הכהן שקאפ

מפתח לשערים

ש ע ר א

משעת המעשה, הוכחה לזה מדברי הר"ן נדרים דף פ"ה — חקירה באיסורי הנאה שיש להם היתר ע"י תקנה, אם מיקרי עכשיו ממזן.

פ"י יבואר הבדל באיסורי הנאה דרבנן אימתי חשיב חשיב ממזן מדרבנן — ביאור על פי זה בדברי הש"ס פסחים דף ז' ע"א — ביאור בדברי הרמב"ם פט"ז מה' מכירה הי"ד מה שמחלק בין איסורי אכילה לאיסורי הנאה — נהנה מאיסורי הנאה אי הוי זה נהנה וזה חסר — ביאור בדין טבח שאסר הבהמה בספק ע"י שקלקל שחיטתו במזיד — ישוב לקושית הקצוה"ח סימן שפ"ו בדברי הגמ' ב"ק דף י"א ע"א.

פ"א חקירה בדין ספק טומאה ברה"י מה דהוי כודאי — ביאור בדברי התוס' יבמות דף י"א במה שכ' דלהחמיר כודאי ולא להקל — יבואר הא דלא תפסי קדושין בעריות אי הוי תולדה מדין איסור ביאה או לא.

פ"ב ביאור בדברי הירושלמי פ"ה דנזיר בפלוגתא דר' הושעיא ור' יוחנן — ביאור בשיטת הרמב"ם ה' ק"פ פ"ה במה שמחלק בין אנוס בפסח ראשון לטמא והי' בדרך.

פ"ג ביאור בשיטת הרמב"ם במה שמחלק בין פסח לנזירות בדין ספק טומאה ברה"י ולענין אם שורפים קדשים בספק ספיקא — ביאור בדברי התוס' ב"ק דף י"א בסוגיא דשליא בשני אופנים. פ"ד קושיא על דברי הש"ס במה שמפרש פלוגתא דר' שמעון ורבנן בדין מסוכן ברה"י שהוציאוהו לדה"ר, ביאור במחלוקתם בדרך אחר — קושיא על דברי הראשונים שכתבו דלא ילפינן מסוטה רק ספק ראי' ולא ספק מגע, מדין מסוכן שעבר ברה"י, ועל דברי התוס' ריש גדה במה שכתבו דטומאה למפרע לא ילפינן מסוטה, מסוגית הש"ס ריש גדה במקוה שנמדד ונמצא חסר, וישוב ע"ז.

פט"ו ביאור בדברי הראשונים ז"ל בסוגית הש"ס ריש גדה דמוקי כשחברותי' נושאות אותה במטה, ואין האשה מצטרפת לענין שלשה להיות רה"ר.

פט"ז ביאור בדברי הרמב"ם בה' סוטה פ"א, ודברי הירושלמי ריש סוטה דבמקנא לה מהרבה ב"א הוי סתירה ולא הוי רה"ר — קושית השטמ"ק בסוגיא דפ"פ דמבואר דבסיס מותר ובספק טומאה ליכא חלוק בין ספק אחד לכמה ספיקות — חקירה בדין ספק רה"ר ספק רה"י — דרך חדש בדין סוטה דאינו שייך לספק טומאה — ראיות ממס' סוטה

פ"א בו יבואר מקור שיטת הרמב"ם ז"ל דספיקא דאורייתא לקולא מסוגית הש"ס דקדושין דף ע"ג — ביאור בדברי הרשב"א ז"ל בספק רוב באיזה אופן הוא מצטרף לספק ספיקא.

פ"ב יבואר הבדל בין היתר של ספק ערלה לספק טומאה ברה"ר וכיו"ב — ביאור במחלוקת אב"י ורבא בחולין דף י' לענין בא זאב ונטל בני מעיים — ישוב לקושית הש"ס על הרמב"ם מסוגיא דתקפו כהן — יבואר גנו הש"ס בהא שחדש דמויד באיסור דרבנן הוי מויד גם לשל תורה.

פ"ג יבואר בדברי התוספות יבמות פרק הערל בדין התראת ספק שלא יסתרו דבריהם מכמה מקומות — ביאור ביסוד המחלוקת של הרמב"ם והרשב"א ז"ל בדין ספיקא דאורייתא — ישוב לקושית הרשב"א דלהרמב"ם לא משכחת לה חיוב אשם תלוי — ביאור בדברי הרמב"ם ז"ל לענין ספק טומאה.

פ"ד יבואר ההבדל בין איסור התלוי בתנאי לאיסור התלוי בידיעה שלאח"כ — ביאור בדברי תוספות כתובות דף ט"ו ד"ה וספק נפשות להקל בשני אופנים — ישוב לדברי הרמב"ם במה שדבריו בה' שבועות פ"ד הי"ז וה' סנהדרין פט"ז הי"ד, סותרים למש"כ בפ"ה מה' שבועות ה"ב — ישוב לקושית הפמ"ג על דברי התוס' בכתובות דף כ"ז ע"ב.

פ"ה יבואר ההבדל בין ספק עשירי לשאר ספק איסור — ישוב לדברי הרא"ש דס"ל דגם רוב הוי כספק מסוגית הש"ס בכתובות דף ט"ו — יבואר באיזה אופן מהני רוב במעשר בהמה.

פ"ו יבואר דין יחיד במקום רבים ורוב, בספק ערלה בחוץ לארץ, אי חשיב כודאי או לא. פ"ז יבואר דין רוב בספק ממזר — ישוב לקושית הרשב"א והר"ן על הרמב"ם ז"ל מסוגית הש"ס פ"ק דחולין — ההבדל בין לאו דלא תסור לשאר איסורי התורה — ביאור בדברי בעה"מ בפ"ג דר"ה לענין תקיעות דרבנן.

פ"ח ישוב לדברי הרשב"א ז"ל בספק ביצת טריפה לענין ישל"מ, ויבואר חלוקי הדינים בדין ספק דאורייתא שנתגלגל בדרבנן.

פ"ט יבואר בו מה דלא מחייבין בההוא מגרומתא — ב"ק דף צ"ט ע"ב — מטעם מו"ק — הוכחה מדברי הר"ן למס' ע"ז דספק איסור אפילו היוק שאינו ניכר לא מיקרי — חקירה אם איסורי הנאה דרבנן חשיב מה"ת לשוה כסף — היוק הנעשה כחפץ ע"י איסור אם חשיב היוק משעת הידיעה או

דף ס"ח ע"א לענין ספק בן ט' — הבדלים בין חזקה דמעיקרא להשתא.
פ"ה ביאור בסוגית הש"ס עירובין דף ל"ה בדין ספק עירוב — ישוב לקושית הש"ס בש"ג
פ"ה על הט"ז ביר"ד סימן שצ"ו בדין אבילות —
ביאור בדברי הר"ן ס"פ מי שאחזו בדין אם לא באתי —
ביאור בשני אופנים בדברי התוס' כתובות במה שחלקו
דבספק תורת היכא דאיתרע, לא אמרינן העמד על
חזקה דמעיקרא — ביאור בדברי התוס' כתובות דף
כ' ע"א ד"ה אלא אמר ר"ג.

פ"ו ביאור בסוגית הש"ס פ"ק דחולין דף ט' בהא
דמהני דין חזקה איסור לדין טומאה —
ביאור בדברי הרשב"א בחי' שם בסוגיא.
פ"ז ביאור בדברי הש"ס בכתובות בדין חזקה האם
מהני לבת ובדין מסוכן ברה"י והוציאווהו
לרה"ר דאיפליגו ר"ש ורבנן — קושיא על שיטת ר"ת
בכתובות פרק המדיר דף ע"ה בהא דמוקי דהסוגיא
מירי שנוקק לטומאה מנגע אחר, וישוב לזה — ביאור
בדברי התוס' פ"ק דחולין דף י"א ע"ב ד"ה כגון בדין
חזקה צדקת — ובדברי התוס' פ"ב דגיטין דף י"ז
ע"א בד"ה משום בת אחותו.

פ"ח ביאור בסוגית הש"ס גיטין דף כ"ה בתירוצם
של רב אדא ב"י ורבא — חקירה אם
מהני חזקה בתערובות איסור והיתר, וההבדל מתי
מהני חזקה.

פ"ט קושיא בסוגית הש"ס דגיטין הג"ל — כלל מתי
מהני חזקה בספיקות — ביאור בשיטת
הסוברים דבספיקא דדינא לא מהני חזקה — חילוק
בין מגרש ומתנה שיחול שעה אחת קודם מיתתו
לתנאי דע"מ אם ימות.

פ"י ביאור שיטת הרמב"ם הנפלאה בענין קיום ובטול
התנאי בפועל — ביאור בסוגית הש"ס
דיומא דף י"ג ע"פ שיטת הרמב"ם — הבדל בין
תנאי בנדרים לשאר תנאים ע"פ סוגית הש"ס נדרים
דף ט"ז.

פ"יא ביאור אם מהני חזקה דמעיקרא בספק כבוש
ובשאר ספק תערובות — ביאור דברי
תוס' יבמות דף פ"ב — הבדל בין ספק דמוע לענין
עירוב, לשאר ספק תערובות.

פ"יב ביאור סוגית הש"ס בנדה דף ד' בענין אם
מחזיקים טומאה ממקום למקום — ישוב
דברי המג"א ה' פסח סימן תס"ז דגם באיסור לא
מחזיקינן ממקום למקום — יסוד בכלל זה דאין מחזיקים
ממקום למקום ויתורץ כמה סתירות הנפלות בענין
זה, ויבואר אם שייך גם לענין טהרה להחזיק ממל"מ.
פ"יג ביאור סוגית הש"ס כתובות דף ע"ה בדין כאן
נמצא כאן היה — ושיטת הראשונים
דסברי דמהני חזקת הגוף להוציא ממון — ביאור
בדברי תוס' ר"ד בכתובות דף י"ב מה שכתב בענין זה.
פ"יד ביאור שיטת הטור באהע"ז סימן ל"ט דמהני
סברת כאן נמצא כאן היה להחזיר כסף
קדושין — חקירה אם מהני כנכ"ה לענין עיקר הקדושין
להתיר או לאסור, וכן לענין ספק איסור — ביאור דין
ספק קדושין לענין חזרת כסף קדושין, ומה שחזרת

לזה — ישוב לדברי הרא"ש פ"ק דיבמות במה שחידש
דספק סוטה ליבם לא הוי אפילו כספק ערוה.
פ"יז ביאור בו דספק סוטה הוי כשאר ספיקא
דאורייתא לחומרא, נגד דברי התת"ס
בתשו', ונגד דברי העיו"ט בתשו' סי' קל"א.
פ"יח ישוב שיטת הרמב"ם בדין קטנה שזנתה ברצון
— ביאור בדברי הירושלמי הובא בתוס'
סוטה דף כ"ה — ישוב לקושית הש"ס בש"א פט"ז
על דברי הרמב"ם הג"ל — חקירה בדין תורת בטומה
שע"י קנוי וסתירה אי הוי כודאי או לא, ואם מהני
הוכחה להכריע בין העדים.

פ"יט ביאור בטעם ההיתר של ספק ספיקא — חקירה
אם מהני ס"ס נגד חזקת איסור —
חדוש דס"ס לאיסור לא מהני — ישוב לקושית הפנ"י
והאחרונים על דברי התוס' כתובות דף ט' ע"א —
ביאור בהא דלא מהני ס"ס בספק טומאה ברה"י.
פ"כ ביאור בדברי התוס' כתובות דף ט' ע"ב ד"ה
אי למיתב לה כתובה — חקירה אם
הפסד כתובה תלוי בעצם מעשה הזנות או במה שנאסרה
בפועל לבעלה — חקירה לענין מעשר בהמה אם הוי
שותף במה שיש לו זכות תפיסה מחמת ספק.
פכ"א דרך חדש בדין ס"ס דסתרי אהדדי — ישוב
לקושית המנחת יעקב בענין זה.

פכ"ב ביאור בדברי הרמב"ם פ"א מה' נערה בתולה
ה"ה בדין שניות דחשיבה אשה שאינה
ראויה לקיימה — ישוב לקושית התוס' כתובות דף מ'
ע"א — ישוב למה שמקשים האחרונים מסוגית הש"ס
ב"ב דף פ"א ומיבמות דף מ"א בדין אינו ראוי לבילה —
ביאור בדברי הרשב"א ריש יבמות לענין גזירת.

ש ע ר

פ"א בו יבואר האיך ילפינן שאר חזקות מנגעים אף
דחזקת הגוף עדיפא משאר חזקות, ומה דמהני
חזקת הגוף לענין ממון אף דרובא לא מהני ובאיזה
אופן מהני חזקת הגוף לענין ספק טומאה — ביאור
בדברי התוס' חולין דף י' ע"ב.

פ"ב ביאור בדברי הגמ' ריש נדה בדין מקוה שנמצא
חסר — ביאור בדין תרתי לריעותא
ע"פ יסוד מדין חזקה — ביאור בדברי רש"י ז"ל
במס' קדושין דף ס"ז ע"א ובתוס' ב"ב פרק חזקת
דף ל"ב בעובדא דינאי המלך — ישוב לקושית
הרמב"ן במלחמות על בעה"מ בפ"ב דכתובות.

פ"ג ביאור בדברי התוס' כתובות דף ע"ה ע"ב ד"ה
אבל היכא בתירוצו של הרשב"א —
ישוב לשיטת הרמב"ם בפ"ה מה' תרומות במה שדבריו
סותרים למשיכ בפ"י מה' מקוואות — ישוב לקושית
הגרע"א ז"ל בדברי התוס' כתובות דף ט' ע"א —
עוד כלל בדין תרתי לריעותא.

פ"ד חקירה בדין חזקה דהשתא אם מכרעת בספק
השקול — ישוב לקושית הש"ס על
דברי הגמ' נדה דף י"ד ע"פ הכלל בדיני חזקות —
ישוב ע"פ דרך זה בדברי התוס' כתובות דף ט' ע"א —
ישוב במה דנתקשו כל האחרונים בדברי תוס' יבמות

פכ"ב קושיא בדין שחט את הטריפה ומצא בה בן ט' חי דאינו ניתר בשחיטת האם — חקירה בדין בן פקועה שניתר בשחיטת אמו אם הוא מדין שחיטה או הוא דין היתר — ראי' לחקירה זו ממס' תמורה דף י"א ע"ב — ישוב לשחיטת הרמב"ם בפ"ז מה' עבדים בדין עובר ירך אמו — ביאור בסוגית הש"ס גיטין דף כ"ג ע"ב בענין הנ"ל — חקירה אם איכא בטריפה חסרון שחיטה.

שער ג

פ"א בו יבואר ההבדל בין רובא דאיתא קמן לרובא דליתא קמן בין בטעמם ובין בדיניהם, ועפ"י דרך זה יבואר שיטת הרמב"ם בדין תינוק הנמצא בעיר שרובה ישראל שאין נהרגים עליו — ביאור בענין סוקלים על החזקות, וענין דמהני לעונשים מה שהחזק האיסור עפ"י ע"א, שהם ענינים נפרדים, שלא כדברי הש"ס ש"ד פ"ח.

פ"ב יבואר בו נגד דברי הש"ס דלא בעינן לממון ונפשות דוקא עדים, ורק הוכחה ברורה, ויבואר דברי התוס' חולין דף צ"ו לענין סמנים — תמי' על הנובי" מ"ק אהע"ז סימן נ"א ותשובת רע"א סימן ק"ז בענין זה — ביאור בסוגית הש"ס חולין הנ"ל דלא קטלינן עפ"י סימנים, עפ"י סוגית הש"ס סנהדרין דף פ' ברוצח שלא נגמר דינו שנתערב. **פ"ג יבואר** בו הענין הנפלא שאין הולכים בממון אחר הרוב ובנפשות אזלינן בתר רוב — ביאור בדברי תוס' סנהדרין דף ג' שחלקו בין רוב מעליא לרוב קליש, וכן יתבאר עפ"ד סוגית הש"ס בפרק בן סורר, לענין נפשות אימתי אזלינן בתר רוב — ביאור בדברי תוס' ריש פרק המניח דמחלקי בין ממון לנפשות, ובמה מחולקים דבריהם מדברי תוס' ריש סנהדרין הנ"ל — ישוב לקושית האחרונים בהא דאב"ה בתשלומי אונס ומפתה ולא חיישינן דילמא לאו אביה הוא — ישוב שיטת הרמב"ם באשה שאומרת גרשתני שגובה כתובה ואינה גובה תוספת.

פ"ד ביאור ביסוד הדין של בטול ברוב מהיכן למדו חז"ל, ואם ענין זה שייך לדין הלך אחר הרוב או דין בפ"ע — הכרעה בענין זה דשני ענינים נפרדים הם, ושני הענינים למדו חז"ל מקרא דאחרי רבים להטות.

פ"ה ענין מחודש בכלל ביטול ברוב, ויבואר בזה סוגית הש"ס פסחים דף פ"ה בהמשה פסחים שנתערבו עורותיהם, ולישב קושית החז"ל סימן ק"א מגמ' על המחבר — קושיא בסוגיא הנ"ל מדין הלך אחר הרוב וישוב לזה — הבדל בין רוב לדין חזקה, היכא דממ"נ אחד אסור, ראי' לכלל זה מדברי תוס' ריש זבחים.

פ"ו ביאור בדברי הטור י"ד סימן ק"י בשם הרשב"א, ופליג עליו מה שהתיר חתיכות שאינן ראויות להתכבד משום קבוצ, שתמהו עליו הב"י והאחרונים — קושיא על ה"מ והפרי"ח לענין תערובות חנויות — יסוד בדין ביטול ברוב שיהי' התערובות

הכסף אין סותר לחלות הקדושין — כלל חדש בענין אומדנא עפ"י סוגית הש"ס קדושין פ"ב בענין שגגת הקדש.

פ"טו ביאור בדברי תוס' נדה דף נ"ח לענין כבוס הכתם, ויסוד חדש בענין כנכ"ה — עוד בענין כנכ"ה לענין קדושין ואיסור והיתר — הערה בענין זה מריש בתולה נשאת.

פ"טו יבואר היסוד מה דאמרינן נשחטה בחזקת היתר עומדת, וביאור דברי תוס' פרק ד"א בענין זה — ביאור דברי ה"מ שהוכיח מדברי תוס' הנ"ל לענין מים במח וספק אם מח מקיפו, ויחשיב כל קושיות האחרונים בזה — יבואר מסקנת הפוסקים אם מהני חזקת היתר היכא שנולד ריעותא מחיים — ביאור היתר שתית חלב במקום דשכיחי טריפות כמו כשרות.

פ"ז ביאור שיטת רבינו יונה, הובא ברשב"א ור"ן פ"ק דחולין, ולישב מה ששיטתו לכאורה נגד הרבה סוגיות בגמ' — ביאור סוגית הש"ס בפרק המדיר לענין ספק בהרת קודמת לשער לבן — חקירה בדין ספק נגעים להקל מאיזה טעם הוא.

פ"ח עוד בענין הנ"ל, לישב שיטת ר"י מקור למוד החזקה מנגעי בתים, עפ"י דברי התוס' פ"ק דחולין — ביאור דברי תוס' ריש נדה בענין זה — מסקנת הפוסקים האחרונים להלכה — דברי הכו"פ והש"ס בספק נקובה הושט אי הוי ספק בשחיטה והכרעה בדבריהם.

פ"ט ביאור בסוגית הש"ס ביבמות דף ל"א בדין ספק צרת ערוה ע"י גיטין וקדושין בספק, ובחידושי הרשב"א שם בסוגיא בדין מחזיקים מאיסור לאיסור, ויתורץ בזה קושית הש"ס בש"ה פ"ו בדין מצא גרירת שמוטה — ביאור בדברי התו' בסוגיא הנ"ל ד"ה אשה זו בחזקת היתר.

פ"כ ביאור בדברי הרשב"א ז"ל פ"ק דחולין בדין מחזיקים מאיסור לאיסור — ישוב למה דקשה מסוגיא דפד"א הנ"ל לשיטת ר"ת בכתובות פרק המדיר דף ע"ה — ביאור עפ"י דרך זה במשנה דנזיר דף ס"ג בדין טומאת התהום — חקירה בדין טובל ושרץ בידו אם הוא מתטהר וחוזר ונטמא או שאינו נטהר כלל — ביאור בשיטת הרמב"ם ה' ק"פ בדין היתר טומאת התהום בלשעבר, להיתר טומאת התהום דלהבא — מקור לדברי הרמב"ם הנ"ל מסוגית הש"ס דפסחים דף פ"א — ביאור בדברי הרמב"ם פ"ד מה' ביאת מקדש בדין רצוי ציץ בטומאת התהום.

פכ"א ביאור במחלוקת ר' יודא ורבנן לענין זב שראה קרי, בברכות דף כ"ב, ובדין אין טומאה חלה על טומאה — ישוב למה דקשה לביאור הנ"ל מדין ירד ליטהר מטומאת מת ונטמא בטומאת התהום — ביאור בדברי הירושלמי פ"ב דמס' שבועות — חקירה בדין ה"י טמא בטומאת שרץ ואח"כ נטמא בטומאת התהום, אם מועלת טבילתו לנזיר ועושה פסח, ובדין סופרת ז' נקיים אי הוי בחזקת טומאה או טהרה לענין ספק ראי' חדשה — קושיא בענין זה מדברי תוס' גיטין דף ב' ע"ב ד"ה ע"א נאמן באיסורים וישוב לזה.

הראשונה עד שנפלה אחרת, ויבואר ענין מש"כ דכל העומד להרים כמורם דמי — ישוב בפסקי הרמב"ם דפסק בזה כר"ש דכל העומד להרים כמורם הוא, ובה' שבת פסק להיפוך, ביאור הטעם שלא חל היתר ביטול עד הידיעה בין ביבש ובין בלח — חקירה אם חל איסור ספק קודם שנודע התערובות, ביאור שיטת הסוברים דלא אמרינן חנ"נ קודם שנודע התערובות וישוב לקושית הש"ך מפרק כל הבשר, דבב"ח לכו"ע חל האיסור גם בלי ידיעה, ביאור עפ"י דברי הירושלמי פ"ב דמס' ערלה ה"א מה דבעי שם אם ידיעת חבריו מתרת ואם ידיעת הספק מתרת, וכלל חדש בדיון ביטול שאם הרוב לא יתקן ע"י הביטול ליכא דין ביטול.

פ"ב ביאור עפ"י דרך הנ"ל בדיון האמור בתשו' הרשב"א בתערובות שתי חתיכות אחת גדולה וא' קטנה דלא ניתרת הקטנה משום ממ"נ, ומה שיש לחלק נידון הרשב"א לנידון האמור בירושלמי בפרק הקדום, קושיא ע"י מדיון תערובות שהם ראויים להתכבד שאם נחתכה אחת מותרת משום ממ"נ, וישוב לזה ישוב בטוב טעם דברי הטור בסימן ק"י שאוסר חתיכות הנחתכות מחמת איסור חתיכות שאינן נחתכות, חקירה בדיון תערובות שיותר חתיכות שלא נחתכו ע"י היתר שאני אומר והכרעה בענין זה, לחלק בין אם איכא בהנחתכות רוב היתר ולישב מה שקשה לכאורה ע"י מדברי הטושו"ע בסימן ק"א וסוגית הש"ס בפרק התערובות בתערובות חביות של תרומה, קושיא על עיקר הכלל מסוגית הש"ס פרק התערובות בפגול נותר וטמא שבללן זע"ו, וישוב לזה עפ"י הבדל בין תערובות לח ליבש — הערה לפי"ו בהא דבעינן ידיעת התערובות גם בלח כמ"ש המרדכי פרק הגזול קמא וישוב ע"ז, ולחלק ענין זה מדיון נוקין דחשיב נזק קודם ידיעת התערובות כמו מדמע ומנסך.

פ"ג בו יבואר בעיקר שאלת הרשב"א בתשובה הנ"ל, דקשה הלא קודם שנודע התערובות ליכא ביטול ברוב, חקירה בדיון אם נפל איסור חד בתרי וקודם שנודע התערובות נפלה אחת לים מהו דינו, יבואר עפ"י הנ"ל מה דאמרינן במס' פסחים דף פ"ח לענין תערובות עורות פסחים ונמצא יבלת, ישוב עפ"י בהא דאמרינן במס' עירובין שאם נדמעו מבעוד יום אינו עירוב אף שנודע התערובות לאחר חשיכה, **פ"ד חקירה** בהא דאמרינן באיסור תבטל ברוב שאם הוכר האיסור חוזר לאיסורו אם הוא רק מכאן ולהבא או דהוי כמו שלא נתבטל מעולם וענין זה נפ"מ לכמ"ד דינים, דברי הפמ"ג בסימן ק"ט השייכים לחקירה זו, קושיא בדברי הרמב"ם בפט"ו מה' פרה וישוב לזה.

פ"ט בו יבואר דין ביטול היתר באיסור עפ"י דברי הר"ן נדרים דף נ"ט, ביאור במחלוקת רש"י ותוס' בזבחים דף ע"ח לענין פגול ונותר וטמא שבללן זע"ו, יבואר ההבדל בין שעור י' טלאים לענין מע"ב דאם נתערב אחד מן המנויים שהקשו בתוס' דליבטל ברובא, לשיעור זית שאין היתר מצטרף לשיעור לשיטת תוס', ועפ"י יבואר חקירת העוני"ט לענין ציצית שלא נטוו לשמה שנתערבו בציצית הכשרים, לבאר הא

במקום אחד, והראיות לזה מדברי הראשונים, ומסוגית הש"ס קדושין דף נ"ו מדין צפורי מצורע דאמרינן לא אמרה תורה שלח לתקלה, דלא כהמל"מ והשעה"מ בביאור סוגיא זו — ביאור בשיטת תוס' בדיון אסור בכל הגשמים, שהוא משום קנס ולא מדינא, עפ"י דרך הנ"ל.

פ"ז בו יבואר דברי הרא"ש בפרק גיה"נ לחלק בין אכילת איסור עם היתר ביחד, לדיון טומאת משא כשנשא הכל ביחד, ע"פ דרך חדש בטעם הדבר דלא מהני בטול ברוב לטומאת משא, ועפ"י מיושב קושית המל"מ בפ"א מה' משכב הי"ד בדברי תוס' בפ"ט דגדה לענין בגד שאבד בו כלאים, ביאור דברי הרמב"ם בפ"ו מה' אה"ט הט"ו עפ"י שיטתו בפ"א מה' אה"ט הי"ב לענין עור שיש עליו שני חצאי זיתים בשר גבלה, וישוב לקושית המל"מ על הרמב"ם בהלכות פרה פט"ו ה"ד.

פ"ח בו יבואר דברי הרמב"ם בפ"א מה' אה"ט הי"ז לענין גבלה שנתערבה בשחוטה, עפ"י דרך אחר בטעם דלא מהני ביטול ברוב לטומאת משא, עפ"י מובן חדש בענין טומאה, ובדרך זה מתורץ קושית המל"מ בפ"ח מה' משכב על דברי המרדכי בפרק הזרוע, לענין שכ"ז של זב מטמא במשא — ביאור דברי הירושלמי בפ"ה דתרומות לענין גבלה בשחוטה, הערה בדיון מחודש לענין תערובות כלים אסורים בכלים חדשים.

פ"ט בו יבואר שיטת הרא"ש ושיטת הרשב"א שנחלקו בדיון יבש ביבש שבטל ברוב אם מותר לאכול בבית אחת.

פ"י בו יבואר דין חוזר וניעור, יבש ביבש מין בשאינו מינו ואח"כ נתבטל דחוזר וניעור ומבאר כל שיטות הראשונים בזה, דלכו"ע לא בעינן שלעולם יהי' סבה שגרמה להיתר מעיקרא, רק אם נעשה התחדשות שהיו כמו הוכר האיסור, או חוזר לאיסור, ובענין זה איזה השתנות נחשבת כהיכר, פליגי הראשונים ז"ל, ואם נעשה אח"כ מע"מ לא הוי כהוכר, וכן כל השתנות דחשיב כמע"מ, ואם נתוסף עד רובו, או בשאינו מינו ונרגש הטעם בענין זה איכא פלוגתא מתי הוי כהוכר, ואם נאסר מה"ת או מדרבנן, ועפ"י יתישבו כל ההשגות שהשיג הפרי"ח ביו"ד סימן צ"ט על הראשונים ז"ל, ומיושב שיטת הרמ"א ז"ל יו"ד סימן צ"ט וביאור רחב בדברי הרא"ש ז"ל בפגה"נ שדבריו מתמיהין עין כל רואה, ויבואר ענין דין דימוע בתרומה, ודין הרמה שצריך להרים ואיזה דין איסור איכא על המדומע קודם הרמה, ועפ"י יש תבדל בין דימוע לתערובות של ערלה, לענין אם נתוסף עד פחות מרובא, השגה על דברי הכר"פ שכתב שדין הרמה מהני בתרומה גם לענין יש לו מתירין וזה"ל, ענין מחודש בתערובות תרומה דליכא דין הרמה, כמו בשעורים של אדום דלעולם חוזר וניעור.

פ"יא בו יבואר בהא דפסקו הפוסקים דלא חל היתר ביטול ברוב קודם שנודע התערובות, שדין זה הוא מה"ת, דלא כהפמ"ג בסימן ק"ט — ויבואר מקור הלכה זו שידיעה מתרת שהוכיחו הר"ש והרא"ש לדברי ר"ש וחכמים בפ"ה דתרומות שאם לא הספיק להרים

מצות סוכה, קושיא לשיטת רש"י ותוס' בזבחים הג"ל מסוגית הש"ס מנחות מ"ב וישב לזה, הבדל בין תערובות מצה שלא לשמה עם מצה לשמה, לציצית שנטוה שלא לשמה ונתערבו.

פ"כ ב' ביבאר שיטת הרא"ש והטור יו"ד סימן רצ"ט לענין ביטול צמר גמלים בצמר רחלים שהוא דוקא תערובות שער ולא חוטים עפ"י דרך חדש שאם איכא כלאים בבגד גם שאר מינים נאסרים שבספר נוב"י מ"ת קפ"ו נסתפק בזה.

פכ"א ועפ"ז יתבאר שיטת הרמב"ם בפ"י מהלכות כלאים לישב השגת הראב"ד לענין

נימין של עורות פשתן, ביאור עפ"י דברי הר"ן ז"ל בתשו' סימן נ"ו, לענין ביטול חמץ קודם הפסח שהוכיח ממשנה דכלאים, לישב קושית המקור' ה' פסח סימן תמ"ו, ביאור דברי הרמ"א ז"ל בה' פסח סימן תמ"ו שהכריע לחלק בין תערובות יבש ביבש לתערובות לח בלח לענין חזור וניעור, ביאור ענין ביטול היתר בהיתר, ישוב לקושית הגרע"א יו"ד סימן צ"ט על הרי"ף בדין פת שאפה עם הצלי מדין צמר גמלים שבטל בצמר רחלים, חקירה לענין תערובות טפת חלב בבשר כשלא יהיב טעם, אם צריך לדין ביטול, ראי' לזה מדברי הרי"ף בדין פת שאפה עם הצלי, קושיא ע"ז מדין גבינה שהעמיד בעור קיבת בשר כשרה.

פכ"ב ב' ביבאר שיטת המרדכי פרק הזרוע לענין ביטול ברוב ויתישב עפ"י מה שהקשה בס'

שעה"מ פ"ה דיו"ט לבאר דעיקר דברי המרדכי הם רק בתערובות לח בלח ולא יבש ביבש ויתישב בזה שיטת הרמב"ם בפ"א מה' משכב ומושב, לענין תערובות מי רגלים של זב במי רגלים של טהור, גם דברי התוס' בזבחים דף כ"ו ד"ה שחט שלא יסתרו לדברי המרדכי, כמו שדן הגאון בעל עין יצחק זצ"ל, ודין חלב של בת פקועה שאינו ענין זל"ו, ישוב לקושית המקנה במסכת קידושין במקדש חמש נשים אמאי לא אמרינן ביטול ברוב, ביאור בדברי התוס' תמורה דף ל' בדברי הרמ"ר לענין ברירה ומבאר שדין ברירה ודין ביטול ברוב הם שני הפכים שונים בנושא אחד, ביאור בדברי התוס' רי"ד ובדברי הרשב"א בקידושין דף נ"א לענין קידושין שאינן מסורין לביאה, ביאור בסוגית הש"ס תמורה דף ט"ז בדין אין חטאת צבור מתה, ישוב עפ"י לקושית הגרע"א ז"ל בספר דו"ח למס' ביצה דף י' בדין מת בבית ולו פתחים הרבה, ביאור בשיטת הרמב"ם פ"ד מה' איסורי מזבח בדין שותפים שחלקו זה גטל טלאים והשני טלאים וכלב אחד, ודברי הרמב"ם פ"ד מה' עכרים לענין עיסה חציה של עיר הנדחת, ויתורץ קושית השאג"א סימן פ"ב ע"ה, ודברי הרשב"א קידושין דף י"ז בדין ירושת הגר לענין ברירה.

פכ"ג ביאור בסוגית הש"ס פרק משילין בדין האשה ששאלה מים ומלח לבאר ענין ממונא

לא בטיל, ישוב לקושית הרשב"א שם בסוגיא, חקירה אם נתערב דבר הנאסר בקונם על חבירו בדברים של חבירו, ישוב לקושית עין יצחק או"ח סימן כ"ו בענין זה, חקירה בתערובות הקדש בחולין ובעיקר דין תשלומין להקדש בקדושת הגוף אם משום כפרה או מדין תשלומי ממון ראי' לזה מכריתות פ"ה מ"ב.

דאמרינן בגדרים היתר שבהן להיכן הלך עפ"י שני אופנים.

פט"ז דרך וביאור אחר במחלוקת רש"י ותוספות דובחים הג"ל, עפ"י יסוד גדול בעיקר

דין בטול ברוב ויתורץ בזה מה שקשה לשיטת תוס' דנקטינן דמי פירות שנתערבו במי מקוה דבטלי ברובא, יבואר עפ"י דברי המל"מ פ"ו מה' מעילה במה שהשיבו למחר"י אלפאנדרי בענין המפריש מעות לניירותו — גם יבואר עפ"י דין תערובות שאר מינים עם ה' מיני דגן אם יצא בזה ידי מצות מצה גם לענין בהמ"ז.

פ"ז ב' ביבאר שיטת הרמב"ן ז"ל בה' חלה לענין תערובות חטים עם אורז, דאמור בירושלמי

שהאורז נגרר אחר חטים, שכתב הרמב"ן ז"ל דלא מהני גרירה, רק אם איכא ה' רבעים מן החטים, וכן לענין מצה צריך שיהי' מן החטים כשיעור, שדבריו סתומים ונפלאים, ויבואר דסובר שדין גרירה לא מהני רק אם איכא דין חיוב חלה על החטים לחוד אז איכא דין גרירה, וכן לענין חובת מצה אם מחמת החטים ליכא דין כשרות למצה ליכא דין גרירה, ועפ"י מתפרשין דברי הירושלמי, ויתבאר דשאני דין חיוב חלה מדין אכילת מצה, לענין אם ליכא בתערובות שיעור לפי ערך כזית בכדי אכילת פרס שהוא טעמו ולא ממשו. **פ"ח ועפ"ז** שנתבאר שיטת הרמב"ן בדין גרירה יובן גם שיטתו לענין ביטול ברוב, דאם

המבטל יש לו דין בפועל או חל דין על המתבטל, ובענין זה יש הבדל בין חיוב חלה לדין איסור והיתר, דדין איסור חל על כל משהו וחיוב חלה חל רק בהצטרפות ה' רבעים, וענין זה שחל איסור על כל משהו יש להוכיח מסוגית הש"ס מעילה דף ט"ו, ישוב לקושית שעה"מ בדין אאחצ"א בנתבלה ביוה"כ מהא דשבועה חל על חצי שיעור נבלה, ועפ"י יתישב קושית ריטב"א על הרמב"ן, הערה לענין תערובות אתרוגים, ויבואר דין ביטול מי פירות במי מקוה, דלא מהני רק אם בשעת גפילת מי פירות בתחילה הי' מ' סאה מים כשרים, ראי' מסוגית הש"ס פסחים דף י"ז דאין כח טהרה במי מקוה רק ע"י צירוף שיעור, ישוב עפ"י בדברי תוס' ובחים דף ע"ט לענין תערובות מים ברוב מי חטאת דמצטרפים המים לשיעור הזאה, עוד תירוצ' על קושית הריטב"א על הרמב"ן, בענין תערובות שאר מינים ברוב דגן, עפ"י סוגית הש"ס בגדרים דף נ"ט לענין היתר שבהן היכן הלך, דלהתחייב במעשר לא מהני ביטול ברוב, ישוב עפ"י מדברי רש"י מנחות דף כ"ב לענין תערובות מנחות, משי"כ שהבטל כמאן דליקא ולא הוי ריבה סלתה, ספק בענין לצאת מצות אכילת מצה אם מהני צירוף שאר מינים לכזית אם יש לדמות לספוגית שמשתערת כמו שהוא כמש"כ במשנה פ"ב דעוקצין.

פ"ט ב' ביבאר דברי הרשב"א ז"ל למס' סוכה דף ט' בהא דמהני רוב סכך כשר לבטל הסכך

פסול, והוא עצמו ס"ל דבדבר שאפשר להתברר אינו מתבטל, עפ"י"מ דפליגי הרשב"א והרא"ה ז"ל לענין תערובות כלים — ביאור בדברי הרמב"ם ז"ל פ"ה מה' סוכה בענין זה, יבואר ההבדל בין מצות סוכה לשאר מצוות, סתירת שיטת המנה"ח מצות שכי"ה בעיקר

בעיני דוקא שיהא הנידון קבוע. או אם רק המיעוט קבוע גורם דין על כל התערובות — הוכחה לחקירה זו מדברי התוס' כתובות דף ס"ו ופירוש הרא"ש שם — חקירה אם דין הדר לניחותה שייך לדין חוזר וניעור לענין ביטול ברוב, ומה שאפשר לחלק בזה.

פ"ב בו יבואר נידון שאלת הפר"ח בדין ז' בהמות וחצי בהמה נשארה בקביעותה, וחצי האחרת נפרשה ונמצא טרפות בא' מהם — הוכחה לענין זה מסוגית הש"ס בנויר — הכרעה בעיקר השאלה של הפר"ח — כלל חדש בדין כל דפריש מרובא פריש — חקירה אם שייך ענין קבוע בספק המקרה שלא בתערובות גופים.

פ"ג בו יבואר עיקר ההבדל בין לקח מן החנויות לנמצא — ביאור בדברי הרשב"א ז"ל בתוה"ב שצ"א לה' תערובות, ובדין נמצא ביד נכרי וקטן ישראל — ביאור עפ"י דרך הג"ל בדברי הרמ"א חו"מ סימן רצ"ב — קושיא בדברי הש"ש ש"ד פ"א בענין רוב וקרוב הולכים אחר הרוב — ביאור בדברי הגמ' ביב בענין הג"ל.

פ"ד יבואר ההבדל בדין הולד שתוקי לבשר הנמצא ולישב קושית האחרונים בזה.

פ"ה ביאור בשיטת הראשונים, הרשב"א, הרא"ה והר"ן, בדין לקח מן המקולין ואח"כ נמצאת טריפה במקולין.

פ"ו ביאור בדברי התוס' כתובות דף ס"ו בדין בשר הנמצא בין החנויות — סתירה לדברי הבי"מ ביר"ד סימן ק"י בדין בשר הנמצא ביד נכרי — ביאור בעיקר הילפותא לדין קבוע מזוהר אבן למה לא יתחשב כרוב המקרה.

פ"ז יבואר ע"ד חקירת הבינת אדם אם דוקא במקרה של פרישות אמרינן הלך אחר הרוב או אם גם בשנוי אחר — הוכחה לזה מדברי תוס' כתובות הג"ל — ביאור רחב באיזה אופן נחשב לפריש.

פ"ח יבואר אם שייך בבשר הנמצא ובדין מוצא מציאה בעיר שרובה נכרים, דין הדר לניחותה, וההבדל במה דבאומר לשלוחו צא וקדש לי אשה אסור בכל הנשים שבעולם רק מדין קנסא, ובכל התערובות שאין ניכר האיסור הוי קבוע מדרבנן.

פ"ט הכרעה לחקירת האחרונים בדין בשר הנמצא אם אולינן בתר רוב החנויות או בתר

רוב הלוקחים — חקירה אם העשר חנויות מתחלקות לכמה סוגי איסור וכן בדינים אשר אינם מכוונים כולם לדעה אחת מה נדון בזה, וההבדל בין דינים לחנויות — ישוב לקושית התוס' בב"ב דף כ"ג ע"ב בדין נמצא קרוב לעיר שאין בה ב"ד — ישוב בשיטת הרמב"ם במה שהשמיט אוקימתא דגמ' ביושבת בין ההרים — ביאור דברי הרע"ב במשנה שקלים פ"ז ולסתור הוכחת בעל בינת אדם לחקירה הג"ל ממשנה זו — תמי' במשיכ בעל בינת אדם בשער הקבוע סימן י"ד.

פ"י יבואר ההבדל בין שיטת הר"ן לשיטת התוס' בדברים שאינם מתבטלים אם חשובים לקבוע — ביאור בדברי הרשב"א ז"ל בתוה"ב ב"ד שצ"א במה שכתב לענין בטול חמץ במסח דהוי קבוע

פכ"ד ישוב לשיטת הרמב"ם פ"ו מה' מעילה ה"ו בדין נפלה פרוטה של הקדש לתוך כיסו דמעל ולא אמרינן שיבטל ברובא, ביאור בדברי הכ"מ פ"ו מה' מעילה ויתישב בזה קושית המל"מ שם — ישוב לפסקי הרמב"ם בפ"ה מה' מעילה ובפ"ו מה' ערכין לענין מעילה בדר בבית הקדש.

פכ"ה ביאור שיטת התוס' והרא"ש ב"ק דף ק"א ולא מחייבין על הנאה רק אם באה ע"י מעשיו או מעשה בהמתו או הנאת גופו, לבאר ענין שבת סמנים ע"ג צמר לענין איסור ולענין תשלומי ממוק, לבאר ההבדל בין הנאה למשתרשי ליה, יבואר דברי הרא"ש בתשו' בדין הנותן טבלא לאומן ולתרוץ מה שהקשה הקצוה"ח על הרא"ש סימן (שמ"ו) ש"ו, יבואר דין הנאה לענין איסור אם בעינן מעשיו ומעשה בהמתו ודין משתרשי ליה לענין איסור, חקירה בדין משתרשי ליה אם בעינן זה נהנה וזה חסר, ביאור עפ"י דברי התוס' ב"ק דף כ' אם עמד ניקף ודברי התוס' ב"ק דף מ"ח לענין מבריה ארי, ישוב לשיטת הרמב"ם בפ"ב מה' בכורים לענין אם מכר פ"ח שדמיו אסורים, יבואר בפורע חובו באיסורי הנאה מפני מה לא חשיב כמשתרש מאיסור, יבואר דין גורם באיסור"ב אם הוא מה"ת או מדרבנן, ודין זוזי גורם, ביאור בדין בן פקועה הבא על בהמה מעלייתא חולין דף ע"ה, יבואר דין ולד שהוציא ידו דלא חיישינן לזרעו חולין דף ס"ט, ביאור דברי הר"ן עכו"ם פרק כל הצלמים בדין זוזי גורם, ודין זוזי גורם לחיוב מעשר הערה בגמ' גיסינן לענין אילן מקצתו בארץ.

פכ"ו בו יבואר שיטת הראשונים ז"ל בסוגיא דנוטפים וזוחלין נדרים דף מ', לישב קושית הת"ה הובא בט"ז סימן ר' סק"ג, בהא דלא מהני השקה למי גשמים שיטתו בזוחלין כמו דמהני לשאובין בהשקה למי מקוה, חקירה אם דין ביטול ברוב קדים לדין השקה או להיפוך, עצה עמוקה, לחלק בדין השקה להכשרתן לטהר בכל שהוא להכשרתן לטהר בזוחלין, ישוב על שיטת הר"ש והרא"ש, קושית הראב"ד בהא דאמרינן שמא ירבו נוטפים על הזוחלין ומחצה על מחצה כשר, ובעדותו של ר' צדוק מוכח להיפוך, פליאה על דברי הש"ך סק"י בענין זה.

פכ"ז בו יבואר שיטת הרא"ש והטור במס' גדה דמעין כל שהוא מטהר מים שאובים לסבילת אדם, ובב"ק פרק מרובה כתב הרא"ש דלא מהני לסבילת אדם, ישוב לקושית הגר"א על הראשונים דסברי דבעינן מ' סאה לסבילת אדם גם במעין, קושיא על שיטת הגר"א שכתב דפסול זוחלין הוא משום חסרון מ' סאה, שאלה במקוואות שלנו שעיקר הכשרן הוא ע"י רביית מים שאובין על מי מקוה או מי מעין, שעפ"י רוב מי המקוה נעשה זוחלין, ויש להסתפק אם זוחלין מכשירין שאובים ע"י השקה.

שער ד

פ"א ביאור בדברי ר' זירא דכל קבוע כמע"מ דמי בין לקולא ובין לחומרא, עפ"י ביאור בדברי רש"י ז"ל במס' סנהדרין דף ע"ט — חקירה אם

— ביאור בדין האומר לשלוחו צא וקדש לי אשה דאסור בכל הנשים שבעולם רק מדין קנסא ולא מדינא כמו בכל דברים שאינם מתבטלים.

פי"א ביאור בדין קבוע דבעינן שיהי' ניכר במקומו, מתי הוא חשיב לניכר — ביאור בדברי הר"ש מקינין בהא דלא נאסר כל העולם בזריעה הלא עלינו לחוש שמא נחל איתן הוא — חקירה בדבר הנפרש מן הקבוע אם שייך לדין הדר לניחותה.

פי"ב יבואר בו נגד דברי הפמ"ג במה שחקר אם מהני בדבר הקבוע ס"ס, חזקה וקרוב —

ישוב לקושית הכו"פ באומר לשלוחו אם דין קרוב מברר.

פי"ג ביאור בסוגית הש"ס ביומא דף פ"ד בענין לא הלכו בפקוח נפש אחר הרוב. [א"ה:] ואל יפלא ענין זה איך אפשר להורות הלכות בענין פקו"ג, אבל גדולה מזו מצינו, דגם גזירת חכמים איכא בפקו"ג, דגם בפנויה יהרג ואל יעבור, דמזה מוכח דקבלו חז"ל דהלאו לא תסור מכל אשר יורוך אינו נדחה בשום פנים, וע"ז לא נאמר וחי בהם, דאי אפשר בלי הוראת חכמים ולכן אנחנו מצווים לשמוע לקול חכמים אף בפקו"ג. ע"כ.]

ש ע ר י י ש ר

שער הספקות · פרק א

חסור ולתנא דנרייתא דס' לא נעינ חתיכה משתי חתיכות שתוקי חסור דנר תורה אין אלו אלא דנרי תימה ותדע כך עוד מדלינעיא צפ"ק דחולין מנא הא מילתא דאזלינן נתר רוצא וכו' אלא ודאי מסתברא דספק דאורייתא לחומרא מדנר תורה הוא ולא מדנריהם. עכ"ל נתום"צ הא' בקולר ובהוספה מעט מלשון הש"ס:

והנה הרש"א ז"ל שראה דנרי הרמז"ס ז"ל נוספק ג"כ מאין הויתא ראייתו מסוגיה זו דספק מותר מה"ת, וע"כ נלענ"ד לנאר אפשרות ראייתו מסוגיה זו דהנה הרש"א ז"ל נחי' למס' קידושין הקשה לנאי דקאמר רנא דאפשר דאזל הוא לגנא ח"כ הוי לי' רוצא דאף אי אזלא אייתי לגנאיהו הוי לי' ספק ומיתוסף ג' היתר דאפשר דאזל הוא לגנא וכן הקשה הריטב"א וקורא ליה ספק ספיקא, ומתרי דלינטריך קרא להיכא דידעינן דאזלא אייתי לגנא' ח"כ היכא דליכא צעיר רק מחנה על מחנה ונצא אמר לרווחא דמילתא יעו"ש. וקשה לי דהרי רנא אמר למילתא על תנא דמתני' ונמשנה איתא דשתוקי מותר צמוזרת ולפי שיטת הרש"א צשתוקי צכה"ג דמיירי רנא דעפ"י רוצא הוא כשר איך מותר לישא צמוזרת, ואין לתרץ דסוצר הרש"א דכיון דגלי קרא דקהל ודאי הוא דלא יצא הא ספק יצא גם רוצא כספק הוא דא"כ איך מסתפק הרש"א צשיטת הרמז"ס דליף כל ספיקות צמוזרת דגלי קרא להתייר דהרי לשיטתו צמוזרת התייר התורה גם היכא דליכא רוצא האם צכל הספיקות נימא הכי דגם היכא דליכא רוצא יהא מותר, וגם מנ"ל לחדש היתירא צכה"ג כיון דקרא אפשר לאוקמא צכה"ג היכא דליכא רוצא כמש"כ הרש"א צנמ' קידושין שהצאנו, ונראה לי דלכאורה קשה טונא צדנרי הרש"א הנ"ל עפ"י מה שכתב הרש"א צתשונה הוצא צפרי מגדים צפתיחה לה' תערוצות פ"א חקירה ג' שנשאל הרש"א צצאובל חתיכה אחת משני חתיכות האיד מציא אשם תלוי דאם הגדולה המותרת הרי צטלה הקטנה צרוצ והרש"א השצי דאף אשם אכל את הקטנה ליכא ממ"נ לומר אשם היא המותרת וגם אשם היא האסורה הותרה מדין צטול צרוצ יעו"ש. ואין התשו' ת"י וצפמ"ג שם מפרש צטעמא דמילתא משום דאשם הקטנה האסורה נתהפך כולו להיתר ואשם להיפוך הגדולה האסורה נתהפך כולו לאיסור ומשו"ה ליכא ממ"נ יעו"ש. ולדעתו זה ציבור רחוק וגם מוקשה דלפי"ז לא הוי איקנע איסורא דהוי

כתב הרש"א צתורת הנית צ"ד ש"א וז"ל ומסתברא לי דכשתמרו ספיקא דאורייתא לחומרא דנר תורה הוא דספיקא דאורייתא כודאי מן התורה. אצל ראייתו להרמז"ס ז"ל שכתב דספיקא דאורייתא לחומרא מדרבנן הוא שהחמירו צספיקא וסגיא ראי' לדנריו מדאמרינן צקידושין פרק עשרה ווחסין איתו שתוקי אמר רנא דנר תורה שתוקי כשר. ע"ט רוצא כשירים אלא וניעוט פסולים ותי דאזלי איניהו לגנא כל דפריש מרוצא פריש מאי אמרת דילמא אזלא אייתי לגנאיהו הוי לי' קנע וכל קנע כמע"מ דמי וסתורה אמר לא יצא ממוזר צקהל ה' ממוזר ודאי הוא דלא יצא הא ממוזר ספק יצא צקהל ודאי הוא דלא יצא הא צקהל ספק יצא ומה טעם אמרו שתוקי פסול גזירה וכו' אלא מעלה עשו ציוחסין אלמת לא חסרה תורה אלא האיסורים הגדולים הא ספק האיסורים לא ואין דנרי' מחזוריים אצלי דאדרבה דוק מינה דנעלמא ספיקא דאורייתא כודאי דאי לא אמאי אינטריך. רנא לארוכי צלישנ' כולי האי לימא וז"ט הוי לי' ספיקא ומותר דנר תורה דהשתא הוי כאלו כולהו ספיקא דאורייתא ונאי שנה ממוזר דנקט אלא ודאי ספק ממוזר דוקא קאמר אצל שאר ספיקי לא, וטעמא דממוזר משום דנצי' קרא להיתירא וכדאמרינן לעיל מינה, ת"ר גר נושא ממוזרת וכו' ואיצע"א תרי קהלי נינהי וכו' אלא מיתורא דקראי הוא דמייתי לי' צין לר' יוסי צין לר' יהודה הא צעלמא ספיקו כודאי וכן פירש"י ז"ל וז"ל שכתב שם ואיצע"א ה"נ תרי קהלי נינהו כל' להנך תרתי דרשות תרי קראי אינטריכו דאי לא אייתר קראי לא הוי דרשין ממוזר ודאי הוא דלא יצא הא ספק יצא אלא הוי אמרינן ככל שאר ספיקי איסור על הודאי אזהרת ודאי ללקות עלי' ועל הספק אזהרת ספק לאיסורא ע"כ לשונו ז"ל, ואולי סוצר הרצ"ז דגלי קרא צמוזרת ספיקו מותר וגמרינן מיני' לכל התורה: כלה ואינו מחזור דהא אמרינן צפ"ק דקידושין וכו' ח"ל אימור כך נאמרה הלכה ספיקא מותר ודאח חסור וכו' הא לאו הכי כ"מ שנאסרה ודאח אף ספיקא אסורה וי"ל דכי הוצרכה הלכה צמקום דאיתחזק איסורא דנעלמא חסור דנר תורה והכא שרי אצל היכא דלא איתחזק איסורא ספיקו מותר ומ"מ אי אפשר שא"כ אשם תלוי למ"ד לא נעינ חתיכה משתי חתיכות היכי משכחת לה וכו'. והא ספיקא מותר לכתיחילה ואשם היכי מקייצ ומי נימא דנאחי דינא פליגי אי ספיקא

ספק על שתי החתיכות אם שתייהן מותרות או אסורות ואין כאן חתיכה משתי חתיכות, אבל האמת יורה דרכו ושיטת הרשב"א דספק רובא לא חשיב ספק כלל. דכל הספיקות הוא שאנו מסופקים בצורה אופן הדבר נעממות, אבל בספק שמה איכא רוב דנעממות הדבר אין החפץ משתנה מאיסור להיתר ע"י הרוב ודין רוב הוא רק לגבי דיון כשאנו מסופקים על נעממות הדבר ואיכא רובא להיתירא התירה תורה לנו כן הוא ענין ציטול צרוב וכ"ז היכא דאיכא ודאי רוב אבל אם זה גופא ספק לנו ליכא היתירא כלל מדין רוב, וכן מלאתי בעזה"י בחי' הגרע"א ליו"ד סי' ק"ה שהביא דברי הרשב"א הכ"ל נלשונו ומפרש כדברינו דספק רוב לא מהני כלום אף אם יהי' ממ"כ יעו"ש נס"י ק"ה סעי' ט', ולפי"ז דברי סותרים לכאורה למש"כ בסוגין דאם מסופק לנו אם אזיל הוא לגבה להוי רוב להיתירא דאף אם אזיל הוא הוי ספק השקול ומיתוסף היתר ע"י ד' הספק שמה אזיל הוא לגבה ולדברי' נתשר' אין כאן שום הוספת היתר כיון דליכא רוב ודאי, ודומק לומר דכאן שאנו דאיכא רוב ודאי והספק אם מועיל הרוב מחמת קצוץ דלפתש"כ נסברת הרשב"א ליכא הבדל בזה:

ונראה לענ"ד דהנה אף שכתבנו דרוב לא מהני לשנות את הדבר נעממותו מ"מ כיון דהתורה התירה ע"י רוב חשיבא מקרה זו למעשה המתרת אם רק אפשר לאשכוחי שמקרה הזאת תוסיף היתר לאיזה אדם צעולם שיודע נמקרה הזאת אזל אם המקרה הוא לא משכחת שתוסיף היתר לאדם היודע ומכיר זה נכסה"ג לא חשיבא כלל למעשה המתיר, וננידון ששאל הרשב"א דידוע לנו איזו הגדולה ואיזו הקטנה והספק לנו איזו האסורה ואיזו המותרת דנכסה"ג האדם שיודע איזו האסורה אינו מועיל לו כלום גדלות החתיכה ומש"ה ליכא ד' המתיר שמה הגדולה היא המותרת להיתר ע"י את הקטנה מדין ציטול צרוב דנכיר האיסור ליכא ציטול וספק רוב לא מהני כלום אבל לענין שתוקי דאם אדם הי' רואה דאזל הנזעל לגבה לדידי' הי' ונקרה זאת מועלת להיתר או לאסור ומש"ה מהני גם לדין שלא ראינו המעשה להסתפק בזה שמה אזל הוא לגבה דאם קמי' שמיא גליא דהי' כזאת אף שזה הענין אינו גורם צלמות נעממות הדבר לאסור ולהיתר מ"מ תשוב כדבר המתיר ואוסר כיון דאילו ידע כן הי' מועיל כ"כ נמסתפק תשוב ספק, אבל בנידון שאלת הרשב"א לא שייך לומר אילו ידע הי' מותר דאילו ידע איזו אסורה ליכא ציטול כלום. ועפ"י מה שחלקנו יתיישב גם דינו של הרשב"א יו"ד סי' כ"ו שהתיר שם נצטרבות צינים חד צדד אם יש להסתפק שצינה המותרת גדולה מן הצינה שמואל עלי' הדם משום ספק ספיקא יעו"ש. שלא יקשה עלי' מדברי הרשב"א שהבאנו דספק רוב לא מהני ועפ"י דברינו ניחא דאם דומה לספק רוב דשתוקי כיון שטרופות נקערה, אמנם לפי"ז גם בנידון שדן הגרע"א נס"י ק"ה איכא ספק ספיקא דשמה לא נגע בחתיכה זו ושמה לא נגע רק בצלחת ואיכא

ולפי"ז י"ל דמש"כ הרשב"א בחי' לקידושין דהוה מדין רובא הוא רק אם לא באמר דרשה דספק ממזר מותר הי' מותר שתוקי מדין רובא להיתירא או ספק ספיקא כמש"כ הריטב"א היינו דאם אזיל הוא לגבי' איכא דין ספק ושמה יש בזה סבה המתרת ע"י דאזל הוא לגבה אבל עפ"י האמת לאחר דגלי לן קהל ממזר ודאי ולא ספק וכן קהל ודאי ונה ספק ליכא בזה דין רוב לאסור שתוקי נממזרת, דעכשיו איכא ספק השקול אם אזיל הוא לגבה ואיכא רוב שהוא כשר ואסור נממזרת ואם אזיל הוא לגבי' מותר נממזרת דאם הי' בזה רוב סבות צעום המקרים שגורמים להכשיר את הולד הי' דינו ציטול בתר רוב והי' תשוב קהל ודאי אבל נכסה"ג מה דאזל הוא לגבה אינו גורם נעממות הענין שום דבר דאם הי' הנזעל פסול לא נתכשר ע"י שאלו לגבה ונמלא דליכא בזה רובא מנטרף לומר דספק שמה אזיל הוא לגבה מיתוסף על מחנה ומחנה דאזיל הוא לגבי' להעשות ע"י כרובא דכיון דנמליחות הפסול ליכא רוב מקרים ואם נהו לענין מקרים המתירים נדיני הספקות איכא ספק השקול אם אזיל הוא לגבה הי' בזה מעשה המכשירו להיות דין הולד ככשר ודאי ואם אזיל הי' לגבי' הי' בזה מעשה המכשירו דין לקהל וצין לממזרת ותשוב כספק קהל וספק ממזר ומותר נשניהם עפ"י דין תורה, אבל בלא דין הקידוש שחדשה תורה והי' דין ספק איסור אסור מספק אם מתוסף בזה ד' היתר שמה אזיל הוא לגבה ואיכא ספק אם יש כאן ספק איסור אי לא נכסה"ג מותר ונכסה"ג שפיר קאמרי הרשב"א והריטב"א דגם בלא קידוש תורה להיתר ספק ממזר הי' שרי ולפי"ז עפ"י האמת לדינא גם הרשב"א מודה דאיכא דליכא רוב גמור שהוא כשר אסור ליכא ממזרת דבר תורה וכן אם עפ"י רוב הוא ממזר אסור הוא נקהל ודאי ושתוקי דמותר נממזרת אליבא דתנא דמתני' הוא משום דליכא רובא להחשיבו כשר ודאי כנלע"ד ונכון הוא בעזה"י: **ובזה** נבאר שיעת הרמב"ם ז"ל בסתמיא זו דהנה יש לדקדק בסוגיא זו מה שהוסיף רבא להביא כאן דרשה דקהל ודאי לא יבא ספק יבא דדרשה זו לא שייכא לכאורה לדינא שאמר רבא שמה"ת כשר לצוא נקהל וע"כ כ"ל דיש לפרש מה דאמר רבא דבר תורה שתוקי כשר אין כוונתו בזה לבאר מה דמותר לבא נקהל אלא כלפי הא דסיגר תנא דמתני' דשתוקי מותר נממזרת ואסור לצוא נקהל ועשהו כפסול ודאי על זה אמר רבא דבר תורה שתוקי כשר משום דרוב כשרים אכלה מאי אמת דילמא אזיל הי' לגבי' והוי ספק כשר ספק פסול והמורה התירה נשניהם ורואי להחשיב כספק ומותר נשניהם ולמה עשהו חכמים כפסול ודאי שיהי' מותר נממזרת ואסור נקהל ומסיק

כך נאמרה הלכה ספיקא מותר ודאי אסור ויש
שלמדו מכאן דמאי דאמרינן ספיקא דאורייתא
לחומרא דנר תורה הוא ולא מדברי סופרים דהא
אמרינן הכא שהורכה הלכה להחיר ספיקא, ואי
מהא לא איריא דהכא אינטריך למישרי כל שנוול
זו שום ספק בעולם ואעפ"י שאינו כדאי להחיר
נמקום אחר דמשו"ה אמרינן דכל המיקל בארץ
הלכה כמותו בחו"ל, ואפילו יחיד נמקום רבים כל
ספיקא שריא ואפילו קרוב לוואי ואפילו לספוקי
להדדי נמי שרי ואילו בשאר איסורים ודאי עובר משום
לפני עור. עכ"ל הנריך לנו ז"ה ומה שהאריך שם
עוד צענין זה כל דברי"ה הם כדברי הרשב"א בתוה"צ
שהנחנו :

ונראה צדוק דגם בספק טומאה צרה"ר דהילכתא
גמירי לה דטהור ודאי כודאי ממש אם
אדם יודע שהוא טמא מחויב להפרישו ואסור לסייע
לכהן לאכול תרומה כזאת ועובר משום לפני עור
על זה, וציאור הדברים דנערלה קיי"ל דהידיעה הוא
תנאי צעיקר האיסור ולהאדם שאינו יודע הוא דנר
המותר ממש ומשו"ה מותר להאכיל לחצירו ערלה
בחו"ל, אף שהאכיל יודע שהוא ערלה ודאי אצל
בספק טומאה ומכש"כ בשאר איסורים אין עכ
הדין תלוי בידיעת האדם, דלר' ישמעאל דס"ל לענין
היוצ קרנן על טומאת מקדש וקדש"י דלא צענין
ידיעה בתחילה בפ"צ דמס' שזועות ודאי אם נודע
לו אה"כ שנטמא אפילו צרשות הרבים יתחייב קרנן
דלא מצינו חלוק רשויות בטומאה ודאית וזה צדוק
וכל שכן לשיטת הרמב"ם דסובר כל ספק אסור אף
ספק חייבי כריתות מותר מה"ת כמו שהוכיחו
האחרונים מדברי"ה בפ"ט מה' ט"מ מוכח דהעדר
הידיעה אינו מחיר את האסור ודאי"ל מכל חייבי
חטאות דכשאל כל ידע ואה"כ אם נודע לו חייב
חטאת. ולפי"ז יש לדון אם ידע בשעת אכילתו שהוא
ספק חלב שמותר מה"ת לאכול לכתחילה לשיטת
הרמב"ם אם אה"ז כשנודע לו שהיתה חתיכה של
חלב דחייב חטאת ידיעת הספק לא עדיף מהעלם
הידיעה לגמרי, וכמו דחייב בהעלם הידיעה מעיקרא
לגמרי, כ"כ יתחייב בידיעת ספק דאם נאמר דפטור
מטעם דבהיתירא אכל דהתורה התירה ספק איסור,
מהראוי שיפטר ודאי בהעלם ידיעה לגמרי דהתם
ודאי צהיתירא אכל, ואם נדחוק לומר דרק ידיעת
הספק משווי לי' להיתר ובהעלם ידיעה לגמרי ליכא
היתירא דא"ל לחדוש דין, וכמו דמצינו כה"ג למ"ד
דין ציטול איסורים דצענין נודע מן התערובות וכל
זמן שלא ידע מן התערובות לא חל היתר צטול כמבואר
צו"ד ס"ס ק"ט בהגהה שם ומשו"ה בהעלם הידיעה
לגמרי לא נעשה עלי' היתר ומחייב חטאת לאחר
ידיעתו ואם ידע מן הספק נעשה כהיתר והיתירא
אכל, הנה לפי"ז הי' מותר להאכיל את חצירו איסור
ודאי ולהודיעו ידיעת הספק, והנה נערלה בחו"ל
אמור צנח"ה הרי לישנא מספקי ספיקי להדדי דמשמע
שידע האוכל ידיעת הספק והי' מקום לומר דגם
נערלה אם לא הודיעו ידיעת הספק הי' עובר משום
לפני עור אמנם לפי"ז הי' דין ערלה ככל איסורים,

דמעלה עשו ציוחסין והחמירו שלא יצא נקהל ומה
דמותר במזירת הניחו על דין תורה אליצא דתנא
דמתני' דפליג על ר"א דאוסר מדרבנן ספיקות
וי"ל אף שהתירה תורה ספק מותר הוא רק אם
הספק צעיקר הדבר שגורם הפסול וההכשר אצל
אם אינו מסופקים בזה גופא אם חשבו כספק מותר
או כודאי מותר צנידון כזה לא שייך לדון ספק
מותר אלא בשאר ספיקי דעלמא אם ספק מותר
או אסור דאם הי' ספיקא דדינא צדין ספק מותרות
כפלוגתא דרבוותא ודאי דלא שייך בזה ג"כ לומר
ספק מותר מותר, כיון דאין הספק בעוצל הגורמת
לדין מותרות וצנח"ג ודאי דחשיב ספק זה ככל
ספק איסור, וכ"כ י"ל בספק זה דמספקין אם אצל
הוא לגנה אי לא דהוי כמו ספיקא דדינא דצאמת
מה דאצל הוא לגנה או להיפוך אינו גורם צעלמות
הולד שום השתנות ואם צאמת הי' הצועל מותר או
נתין לא נשתנה דינו ע"י שאלו הוא לגנה או להיפוך
וענין זה משנה רק הדין צדיני הספיקות דאם אצל
הוא לגנה ספק כודאי חשבה תורה ואם אצל הוא
לגנ"ה אמרה תורה לדנו כספק ולהתירו וכיון דרצה
צא לפרש דברי המשנה שהתירו שתוקי לישא מותרת
ולאסרו צקהל ומשני משום מעלה עשו ציוחסין
דמה"ת מותר בשניהם מחמת הספק דילמא אצל
הוא לגנ"ה, וספק זה דומה לספק צדין מה דלא
שייך ענין זה להיתירא דקרא ומוכח מדברי רבא
דמה"ת כל ספיקי מותר ורק רבנן החמירו והכא
משום מעלה ציוחסין סובר תנא דמתני' דרנו חכמים
לעשותו כפסול ודאי והניחו על דין תורה להחיר
שתוקי במזירת וזו היא ראיית הרמב"ם מסוגיא דילן
דספק מותר מן התורה כנלע"ד :

אח"ז ראיית צחי' מהרי"ט למס' קידושין שהעיר
ג"כ בצוגיא זו מה שהציג הדרש דקהל
ודאי ורנה לצדד ג"כ עפ"י קוגית הריטב"א דרצה
סובר דרובא ג"כ חשיב ספק לענין ספק מותר, יעו"ש.
והנלע"ד כתבנו ולפי"ז בצנח"א זו פליגי הרשב"א
והרמב"ם, דלהרשב"א ספק זה אם אצל הוא לגנה
הוא כספק מותר, ולהרמב"ם ספק זה הוא ספק
איסור סחמי ככל ספיקי דאיסורי ותלוי צדין ספק
מה"ת. ומנחת צנח"י צחי' הרשב"א דכתב להדיא
דרוב גמור לא חשבו כספק מותר, וז"ל צד"ע ג'
ע"צ צד"ה כל שנאסף, מכלל שמועה זו נראה שלא
מותר ודאי אמרה תורה ולא ספק מותר אלא
בשמחנה מיהו כשרים אצלה דכל כי הא הוא דהוי
ספק אצל כל היכא דרוב פסולים אצלה כממזר ודאי
משווי נה דרובא דאורייתא עכ"ל. הרי דסובר דרוב
לא הוי כספק ואין מחיר תנא דמתני' שתוקי במזירת
הלא רוב כשרים אצלה וגם בספק שאלו אצל הוא
לגנ"ה מסיק הרשב"א שם צדיצור הקודם דחשיב כרוב
וע"כ מוכרח כמש"כ ונכון הוא :

פרק ב

והר"ן נספ"ק דקדושין כתב צנח"ל אה"א אר"י
ערלה בחו"ל הלכה למשה מסיני א"ל אימור

והר"ן כתב דאף לשיטת הרמז"ס דוקא נערלה מותר
לספוקי ונשאר חסורין כה"ג עוצר בלפני עור,
ע"כ נראה ברור דרק נערלה משווי היתרה העלם
הידיעה או ידיעת הספק, אבל נשאר חסורין עיקר
החסור אינו משתנה ע"י העלם הידיעה רק שהתורה
לא הזהירה על הספק, היינו שרשאי להכניס עצמו
בספק, וכשיודע לו שחסורא חכל הוא נריך כפרה,
וגם בספק טומאה נרה"ר לא נעשה היתר, ורמ"י
לזה מהא דלמרינן בגמ' שבעות ד' י"ט ע"כ נשני
שנלין דאם הלך בראשון ונכנס ולא"כ היזה וטבל
והלך נשני ונכנס דחייב יעו"ש, והתם מיירי דידע
מתחילה שהלך בראשון כדמוכח שם הסוגיא, ואם
נאמר דידיעת הספק משווי לי להיתר גמור איך
חייב אח"כ כשיתודע לו דמז"ג נטמא והתם נרה"ר
מיירי כמז"כ התוס' שם, אלא נראה ברור דככל
אלו הספיקות אין החסור משתנה כלל בעצמותו
אם עבר ונכשל בחסור נריך כפרה, והאדם היודע
ומכשילו עוצר על לפני עור לא תתן מכשול, וכן נמי
אם האוכל החסור אוכל עפ"י היתר של רוצה ג"כ
לא נעשית כהיתר, ומש"ה למרינן בגמ' קידושין
ספ"ב להוכיח דמשולחת של פורי מנורע מותרת
מדהמרה תורה ושלח על פני השדה ולא אמרה
תורה שלח לתקלה, היינו אף שיהי רשאי לאכול
מדין הלך אחר הרוב מ"מ הוא נכשל בחסור ותקלה
היא לו והמשלח הוא מכשיל אותו כנלענ"ד ברור:
ועפ"י נראה הא דליתא בפ"ק דחולין נד' י'
לענין זאב שנעל בני מעים אי חיישין
שנא צמקוס נקב ניקב דרצא פריך מ"ש ספק סכנה
לחומרא ספק חסורא נמי לחומרא, ואנ"י מוכיח
דשאי חסור מסכנה דהרי ספק טומאה נרה"ר
ספיקו טהור ואילו ספק מים מוגלים חסורים, ורצא
דמי דנטומאה הילכתא גמירי לה מסוטה ופירש"י
וגזירת הכתוב הוא דהא נרה"י לחומרא אזלינן, וכל
ספק לחסורא נמי צגי למיזל לחומרא שאל יעבור
עכ"ל. וכתב נס' ש"ש א"ל פ"ד דרצא סובר ספק
לחומרא מה"ת ואנ"י ורז שימי סברי דמה"ת לקולא
יעו"ש. דנזה חיישנן שיטת הרמז"ס דלענין זאב
קיי"ל כחזני, וכתב שם דלמ"ד ספק מותר מה"ת
לא חיישין שנא יעבור דאפילו אם יעבור
ליכא חסור אבל בסכנה אם יעבור אין לו מזיל
מזיל יעו"ש. ולפמש"כ גם בחסורין אין לו מזיל
אם יעבור דעצמות החסור לא הותר ע"י חסרון
ידיעה, וגם נאמרו בפ"ק דהרמז"ס הוכיח שיטתו
מדברי רבא ולא מעיקר הדרש דספק מותר דאם
מדין ספק מותר הי' לו להוכיח מריש הסוגיא ולפ"י
מוכח לשיטתו דרצא סובר ספק מה"ת מותר, אלא
נלענ"ד דלמאי דמיצעי שם אם חוששין שאל צמקוס
נקב ניקב היינו אם ספק זה היכא דליכא למיתלי
הוא ככל הספקות אי לא וכמש"כ שם בתוס' ד"ה
אמר לי ואפילו יש שם נקבים הרבה שלא צמקוס
שינ' מסתברא דתלין כולהי נזאב כי היכי דמכשרין
היכא דממשאש ידא דטנחא עכ"ל. ורצא הוכיח
דספק היכא דליכא למיתלי הוא ספק גמור דאם
אינו נכנס בגדר ספק גם בסכנה לא הי' לנו למיחש,

וכיון שהוא בגדר ספק הלא עלינו לחוש כמו בכל
הספיקות, מדרבנן או מה"ת, ואנ"י הוכיח דשאי
חסור מסכנה דספק טומאה נרה"ר לכו"ע טהור
וכמש"כ גם בטומאה לא הותר נאמח ענש החסור
אלא שהתורה נתנה לנו רשות לכנוס אל בית
הספק, היינו דאינו עושה שום חסור נזה שיכנס
עצמו בספק אף שאם יפגע בחסור יהי עלי' עונש
והיי' בספק טומאה גם חז"ל לא חשו לגדור בזה
אף שגזרו חסור ודאי על כל הספיקות, וזה מוכח
דבספק דליכא למיתלי אין חשש שאל יכשל, אבל
נשאר דוכתי אין לנו לחלק בין חסור לסכנה דגם
בחסור יש לחוש שאל יעבור ופגע בחסור ונזה
קיי"ל כחזני ורז שימי דהיכא דליכא למיתלי תלין
ובספק סכנה כה"ג ודאי חיישין דהרי קיי"ל דגם
אחר הרוב לא אזלינן בספק פקו"ג. ולפמש"כ ניהא
היטב שקלא וטריא של הסוגיא הנ"ל דלפמש"כ הש"ס
הסוגיא תמוה מאד הלא לכו"ע ספק דאורייתא
לחומרא וספק טומאה נרה"ר לכו"ע טהור ומה
שייכות ספק טומאה לספק חסור ולפמש"כ ניהא
דהנה לא מאלנו צום מקום שיהא לנו היתר גמור
להכניס עצמנו בספק אלא בספק טומאה נרה"ר
דגם בספק מותר הלא קיי"ל לחסור מדרבנן, ומה
יש מקום להוכיח דאין דומה חשש פגיעת חסור
לחשש סכנה ורצא דמי דהכי קיי"ל להו לחז"ל דלא
לחוש בספק טומאה נרה"ר שאל יפגע בחסור
טומאה ולשיטת הראשונים דסברי ספק מה"ת
לחומרא יפרשו סוגיא זו לענין דאורייתא ולשיטת
הראשונים דסברי מה"ת לקולא יצארו סוגיא זו
לענין דרבנן כנלענ"ד:
ובספר שם שמעתתא פ"ג כתב, להוכיח בגד שיטת
הרמז"ס מהא דלמרינן בפ"ק דנ"מ
דהא דתנן הספיקות נכנסין לדיר להתעשר חילימא
ספק נכורות יהי קדוש אמר רחמנא ולא שכבר
קדוש ע"ש ואם ניהא ספק מה"ת לקולא וספק
נכור מה"ת מותר בגיזה ועבודה כחולין גמורין ואיך
קרינן בזה שכבר קדוש אלא ודאי ספק מה"ת לחומרא
והו"ל קדוש מספק ומש"ה פריך שפיר יהי קדוש
ולא שכבר קדוש וזה שקדוש מספק הוי לי עשירי
ספק ע"כ תו"ד, והציא רמ"י לדברי' מתשובת הר"ן
סי' נ"א לענין שאין להתיר נדר קודם שיחול אם
יכול להתיר בין השמשות של יום הנדר שכתב דתלוי
במחלוקת הרמז"ס והרשב"א דלהרשב"א דספק
מה"ת לחומרא מיקרי חל הנדר ולהרמז"ס לא חל
הנדר יעו"ש. ולפ"מ שהעלינו דלכו"ע אין ענש
החסור משתנה להיתר ע"י העלם הידיעה או ידיעת
הספק אין רמ"י מזה לשיטת הרשב"א דגם לשיטת
הרמז"ס הוי לי עשירי ספק דאם קמי שמיא גליא
שהוא נכור לא חלה עלי' קדושת מעשר ומש"ה הוי
ספק עשירי, ובתשובת הר"ן אינו מוצא להדיא
דלשיטת הרמז"ס חשוד אינו חל הנדר בתורת ודאי,
אלא דלהרשב"א חשוד כודאי חל הנדר כיון דמטעם
ספק חסור הוי כודאי חסור ומיקרי חל הנדר ודאי,
ולהרמז"ס הוי ספק חל הנדר ואינו יכול להתיר
ודאי, והתשובה סי' ג' שהציא הש"ס לא מנלתי,

זו היסוד חסר הוא היע חייב תמכת על היסוד זה
 שכן חיי שיעור ועל מה שחנו נחים נחיינו תמכת
 הי' היתר נשעה שחכל היינו שלח הי' פורש מן
 הכינתו משום זה, משו"ה פטור מחטת. וכן הכה
 מה דחסור מדרבנן משום לחו דלל תסור הוא היסוד
 חסר ועל מה שחנו רוגים נחיינו תמכת הי' מותר
 נו נחכו וזה צרור. ומה שהצית מהה דחייב קרבן
 נסמוך נוסתה חין הטעם משום היסוד דרבנן
 דחסור נסמוך נוסתה, חלל דנסמוך נוסתה חינו
 השוג כחונס דהוי לי' לאסוקי הדעתה ונשלל
 נשעת וסתה לא הוי לי' לאסוקי הדעתה משו"ה הוי
 חונס, וכן מש"כ לשיטת תוס' דסגרי ספק חסור
 מה"ת ג"כ קשה דהלל משום זה של אזהרת הספק
 חינו לוקה וחסור זה עובר אף אם נאמת לה פגע
 נעגם האיסור. וסוגיה הזאת עדיין אינה מנוהלת
 לכל השיטות:

פרק ג

והנה דבריו התוס' דפרק הערל שהנחנו נתקשו
 רבים דלכאורה דצריהם סותרין למש"כ
 נמס' דה' ד' מ"ו ע"ז נמופלא סמוך לאיש שהקדיש
 והכלו אחרים דהשיני נכה"ג התרתה ספק יעו"ש,
 וכן נפ"ק דחולין ד' י"א ע"ז לענין רוצח אם הי'
 ספק על הנרצח אם טריפה הוא כתבו דהוי התרתה
 ספק יעו"ש. וקושיא זו כתב המל"מ הי' סנהדרין
 פט"ז הוצא נשעה"מ פ"ג הי' אישות. ונקו"א להפנ"י
 על מס' קידושין סי' נ"ג. והפנ"י שם כתב לתרץ
 קושיא זו דיש לחלק דציננות הוי התרתה ודאי לפי
 שאין הספק בגוף האיסור אף שאין ידוע אם האוכל
 צר עונשין אם לאו חין זה ענין לעיקר התרתה כלל
 דזה לא אשתמיט נשום דוכתא נתלמודא שעדי
 התרתה לריכים שיעירו צירור שהמותר הוא צר
 עונשין חלל הסנהדרין חוקרין, וא"כ שפיר כתבו דהוי
 גלוי מילתא נעלמא וכו' משא"כ נספק סוגיא דנה
 צפ' יוגא דופן דחיידי נמופלא סמוך לאיש שהקדיש
 שהספק הוא אם חל ההקדש והוי ספק בגוף האיסור
 שאם לא יצא שערות נתוך שנה לא חל ההקדש
 מעיקרא משו"ה הוי התרתה ספק יעו"ש, וכן כתב
 נפ"ק שער המלך נשם ס' צני דוד לתרץ כן נסתירת
 דצרי התוס' יעו"ש. ודצריהם חיינם מנוהרים כ"כ
 דלכאורה אם האוכל קטן הוא ואינו מוזהר על
 חכילת חלב הרי הוא כהיתר לו ומה מועיל לנו אם חנו
 יודעים את גוף האיסור אם חנו מסופקים אם
 העושה מוזהר על זה או לאו, ומאי שנא ספק דבר
 הנאסר מספק צליש הנאסר:

אמנם נלענ"ד ביאור דבר זה דכיון דעיקר
 התרתה הוא להנחין צין שוגג למזיד שע"י
 התרתה חנו יודעים שהעושה הי' מזיד גמור
 בעצירה שלא נעלם ממנו חומר האיסור והעונש,
 והתרתה ספק דפליגי תנאי ואמוראי מיירי
 שלהמותר הוא ספק אם עובר ע"י מעשה שעושה
 עכש' את העצירה. ולחד מ"ד לא מהני התרתה
 ספק שאינו דומה מזיד בעצירה ודאית לספק עצירה,

ומה שראיתי דצרי הר"ן סי' כ"א חינו מוכרת
 שלהרמז"ס חשוב לא חל הכרז ודאי, ועוד נראה
 לי דקדושה אינה תלו' כלל דצין היסור ואף שמותר
 בגיזה ועצודה מטעם ספק מ"מ קדושה שנו לא
 הופקעה עי"ז. ורא"י צרורה לזה מהא דתנן נפ"י
 דחולין ד' קל"ג. נכור שנתערב נמחה בזמן שמתה
 שומטין את כולן פוטרין את כולן והתם מה"ת נטל
 צרובא והותר היתר גמור עד שיכר האיסור ומ"מ
 פטור מן המתנות דלענין זה לא נפקע קדושתו אף
 שהוא מותר בגיזה ועצודה מטעם נטול צרוב חלל
 קדושתו אינה מתבטלת דהקדושה היא מליאות מלכד
 דחי האיסור הצאים ע"י הקדושה ונטול צרוב לא
 מהני רק להיתר האיסור חלל עלם הקדושה לא
 נפקע, ומה דנע"ת לא נטלי הוא מדרבנן, ולענין
 מתנות דהוא דין ממון לא שייך חומרה וקולא, חלל
 ודאי דקדושה אינה תלו' בהתרת האיסור, ומכש"כ
 מה שמותר לשיטת הרמז"ס בגיזה ועצודה נספק
 נכור שאינו מתהפך להיתר נעגם שלא יופקע
 קדושתו עי"ז. וזה צרור:

עוד הקשה נש"ס פ' הכ"ל נהא דלמרינן ציננות ד'
 פ' איתמר חכל חלל מנן י"צ ויום אחד עד צן
 י"ח שנה ונולדו בו סימני סריס רב אומר, נעשה סריס
 למפרע וכתבו נתום דאף למ"ד התרתה ספק לא
 שמה התרתה הכא חילולא למפרע שה' גדול נשעת
 התרתה ע"ש. ולשיטת הרמז"ס דספק מותר מה"ת
 חין משכחת לה למלקות כיון דעכש' ספק הוא
 ומותר לאכול מה"ת וחכאי ורשאי נאכילתו, א"כ
 נהי דלח"כ חילולא מילתא שה' גדול למפרע כיון
 דצדין חכל חלל למה ילקה, וע"ש דמתרץ דהרמז"ס
 יפרש סוגיא זו לענין קרבן וכיון דמדרבנן חסור לא
 חשיב חונס כדלמרינן נשנעות י"ח דנסמוך נוסתה
 לא חשוב חונס גבי אשה שחמרה נטמאת דחייב
 חטאת, והתוס' דמפרשי לענין מלקות ודאי דסגרי
 דספק חסור מה"ת יעו"ש. ודצרי' חיינם מחוררין
 לענ"ד דמש"כ לשיטת הרמז"ס דחייב חטאת משום
 דכיון דמדרבנן כל ספק חסור לא חשוב חונס, תמוה
 לי דלשיטת הרמז"ס דכל היסור דרבנן משום לאו
 דלל תסור הוא וקטן חינו מוזהר גם נללו זה והוי
 ספק גם על לאו זה, ולשיטתו נכל מה דהוי ספק
 רשאי וחכאי האדם לעצור אכתי רשאי הוא לאכול
 החלב. ועוד דמחזיק טעם הוא דמאיסור דרבנן יהפך
 הדבר כשל תורה, ואף אם מזיד הוא לעצור היסור
 דרבנן חונס הוא נצל תורה, ורא"י לזה נראה מהא
 דא' ציומא ד' פ' אר"א האוכל חלב בזמן הזה לריך
 שיכתוב לו שיעור שחל יצא צי"ד אחר וירצה
 נשיעורין מאי ירצה נשיעורין אי נימא דמחייבי קרבן
 אכזית קטן והתניא אשר לא תעשינה נשגגה ואשם
 השז מידיעתו מציא קרבן על שגגתו לא שז מידיעתו
 חינו מציא קרבן על שגגתו, ופירש"י והאידינא לא שז
 מידיעתו הוא דאי נמי הוי ידע דחלב הוי, הוי אכיל
 לי' דהא השתא קים לן דלא חייבה תורה חלל על
 כזית חגורי שהוא כזית ציטוני עכ"ל. והרי לכו"ע
 חצי שיעור חסור מה"ת או מדרבנן, ואם הי' יודע
 שהוא חלב לא הי' רשאי לאכול, חלל כיון דאיסור

ולמד מ"ד סגי זידיעת הספק כיון שידוע את הספק ועושה ע"מ זה שאף אם יעבור ניהא לי' נכך ומש"ה אם נחזרר אח"כ שעזר חל עלי' העונש דחשיב כמזיד גמור שע"מ כן עשה, ואידך מ"ד סובר דלא הוי מזיד גמור כידיעת הודא' והנה נקטן אוכל חלב אף שהוא אינו מזהר על זה, אבל ידוע לנו דלא ניהא לרחמנא שיאכל הקטן את החלב דהרי אינו מזהרים בלאו דלא תאכלום שלא נאכלי קטן מישראל מאכלות אסורות, והרי מזה אינו למדים דלענין ענין האיסור קטן וגדול שוים רק דלא הזהירה רחמנא להקטן צעמנו דלאו צן דעת הוא ולא ישמע ויציץ אזהרת התורה וע"כ הזהירה התורה לצני דעת שלא יאכלו מאכלות אסורות לגוף ישראל אף את הקטנים, וצנידון דידן צנן י"ח שאכל חלב והתרו צו ואח"כ נולדו צו סימני סרים שנעשה גדול למפרע דאוגלאי מילתא שצעת אכילתו הי' צן דעת גמור וידע והצין דלא ניהא לרחמנא אכילתו אף שהוא צעמנו לא ידע צעת אכילתו שהוא צן דעת אבל צלמת הי' צן דעת וידע שעושה נגד רחמנא שהזהירה שלא יהנה גוף ישראל אפי' הקטנים מאכילת חלב משו"ה חסוב מזיד גמור והוי התרחת ודאי, ואף דלענין מה דצעינן שיתיר עצמו למיתה ליכא לחלק צין שאר התראות ספק, י"ל דצוה גם האי מ"ד דס"ל לא שמה התראה מודה דסגי ידיעת הספק כמו למ"ד שמה התראה, ופלגי רק זידיעת ענין האיסור וחומר שלו דלמ"ד לש"ה סובר דלא חשיב מזיד גמור אם מסופק צנוף האיסור אבל לענין התרת עצמו למיתה סגי לן מה שידע שאפשר שיהי' לו עונש ע"י צי"ד, דצלמת צל"ה צכל התראות הוי ספק שמה לא יגידו העדים ואם יגידו שמה לא ימלאו צי"ד צעדותם כל פרטי החקירה והדרישה כראוי ושמה ימלאו צי"ד איזה זכות ולא יצוה לידי מיתה צפועל, אלא ודאי לכו"ע סגיא לענין זה ידיעת הספק כנלענ"ד צענין זה, ומש"כ הפנ"י ידיעת העדים לאו דוקא הוא דעיקר התראה שיהי' המותרת יודע כמש"כ התוס' נכתובות ד' ל"ג ע"א זה פשוט:

ולפי"ז גם לשיטת הרמז"ס ניהא אף לפי סברת הש"ס ולהרמז"ס דספק מה"ת הוי כהיתר גמור אבל אכילת חלב גם לקטן הוי ודאי איסור כמש"כ, וכיון דאוגלאי מילתא למפרע שהי' צן דעת ויודע שעושה נגד רחמנא מה שאוכל את החלב לא הי' ראשי וזכאי נאכילתו ואין הגדל צוה צין שיטת הרשנ"א והרמז"ס כלום, וכ"ז רק לתרץ קושית הש"ס מסוגיא דפ' הערל אבל אכתי קשה הא דליתא צפ"ק דחולין רב כהנא אמר ליתא מהורג את הנפש דאמר רחמנא קטלי' וליחוש דילמא טריפה הוא, אלא לאו משום דאמרינן זיל נתר רוצח וכי תימא דצדקין לי' הא קא מינוול ע"כ, והקשו התוס' שם וז"ל אך קשה לי מאי קאמר וכ"ת דצדקין לי' הא מ"מ הוי לי' התראת ספק אי לא אזלינן נתר רוצח ושמה קסבר דשמה התראה עכ"כ, ונשיטת הרמז"ס קשה טונא כיון דספק מה"ת מותר וראשי לעשות לכתחילה איך מיקטל אח"כ, והנה צהכה זה וזמר והכה זה י"ל כיון שידוע

דשניהם אסור לו להכות ועושה איסור צמו"ג, וכן בלאו הניתק לעשה למ"ד קיימו ולא קיימו עכ"פ לא הותר לו לעבור הלאו אבל צכה"ג דמותר לעשות לכתחילה איך מיקטל אח"כ, ודוחק לומר דכיון דגם טרפה אסור להרוג או משום ספק פקו"נ משום זה יהי' כמזיד צנוף האיסור על עצירת רליהא דעצירות אילו נפרדות הן מעצירות רליהא, וגם לשיטת הסוברים ספק אסור מה"ת ג"כ אינו מונע כ"כ דאזהרת הספק אינה אזהרת ודאי ועבר רק על אזהרת הספק שאין מענשים עלי' ואידך מענשים אח"כ כשיצורר שעבר על ודאי כיון דנעשה עשה לא היתה אזהרת ודאי והדבר מתמיה מאוד:

וע"כ נלע"ד דלפ"מ שצארו למעלה לענין צן י"ג שאכל חלב דמענשין אותו אח"כ אף שלא ידע אם מזהר הוא על אכילת חלב מ"מ כיון שידע שעושה מעשה נגד רחמנא חשיב מזיד גמור כ"כ וכל לומר צכל ספק איסור למ"ד שמה התראה דמענשין אותו אח"כ אף אם נאמר ספק מה"ת מותר דהלא כבר צארו דאף אם ספק מה"ת מותר ענין האיסור לא נשתנה ואם צלמת פגע צאיסור נעשה על ידו מעשה נגד רצון רחמנא רק שהתורה הזהירה על הודאי ולא על הספק דליכא למי להזהיר וקמי שמיא גליא דעשה עצירה וכמו צנוף האיסור לא נשתנה כ"כ לא נשתנה גם עונש העצירה אם רק הי' העושה מזיד צשעת העצירה, ולשיטת הרשנ"א צכל ספק איסור יש איסור נוסף היינו מלבד ענין האיסור שהוא תלוי צמציאות הדבר אם פגע צעצירה או לא עוד יש עלי' איסור נוסף על מה שמכניס עצמו צאיסור ספק ואיסור נוסף זה הוא איסור ודאי, היינו אף אם לא פגע צענין האיסור מ"מ עבר על האיסור הנוסף שעבר על רצון רחמנא שהכניס עצמו לצית הספק, ולהרמז"ס ליכא שום איסור נוסף על ספק איסור שלא הזהירה רחמנא ע"ז, והנחירה נתונה להאדם העושה אם רוצה להכניס עצמו אל הספק ראשי וזכאי, אבל עליה לדעת שאם לא יפגע צענין האיסור אז נקי הוא מכל עונש אבל אם יפגע צענין האיסור יקבל עונש צין צדין שמים וצין צצית דין כפי הדין הראוי, ואין טענת אונס ושונג צוה שלא ידע צשעת מעשה דהרי ידע את הספק שהוא שקול ושיני הצדדים אפשרים ושקולים הם, ומשו"ה למ"ד התראת ספק שמה התראה חייב גם צעונש צי"ד, ולמ"ד לא שמה התראה דס"ל ידיעת הספק אינו כידיעת ודאי לפטור מעונש צי"ד אבל עונש צידי שמים ודאי חייב לכו"ע, וכן לענין חטאת אין דין ספיקא לקולא מצינו מחטאת, דהרי צלשה שנשאת ע"פ שני עדים תנן צמתני' פרק האשה רצה דחייבת חטאת אם צה צעלה אף שנישאת צהיתר גמור עפ"י שני עדים ולא חשיצא כאנוסה שהי' עלי' להמתין כמנזאר שם מכש"כ צספק השקול שידוע שאפשר שיפגע צאיסור ודאי דלא חשיב אונס ואין זה כיחיד עשה ע"פ הוראת צי"ד שפטור מחטאת, דגם צי"ד לא יורו לו היתר ודאי אלא שיאמרו לו הדברים כמו שהוא שאם רוצה להכניס עצמו אל הספק אין

ולפי"ז גם לשיטת הרמז"ס ניהא אף לפי סברת הש"ס ולהרמז"ס דספק מה"ת הוי כהיתר גמור אבל אכילת חלב גם לקטן הוי ודאי איסור כמש"כ, וכיון דאוגלאי מילתא למפרע שהי' צן דעת ויודע שעושה נגד רחמנא מה שאוכל את החלב לא הי' ראשי וזכאי נאכילתו ואין הגדל צוה צין שיטת הרשנ"א והרמז"ס כלום, וכ"ז רק לתרץ קושית הש"ס מסוגיא דפ' הערל אבל אכתי קשה הא דליתא צפ"ק דחולין רב כהנא אמר ליתא מהורג את הנפש דאמר רחמנא קטלי' וליחוש דילמא טריפה הוא, אלא לאו משום דאמרינן זיל נתר רוצח וכי תימא דצדקין לי' הא קא מינוול ע"כ, והקשו התוס' שם וז"ל אך קשה לי מאי קאמר וכ"ת דצדקין לי' הא מ"מ הוי לי' התראת ספק אי לא אזלינן נתר רוצח ושמה קסבר דשמה התראה עכ"כ, ונשיטת הרמז"ס קשה טונא כיון דספק מה"ת מותר וראשי לעשות לכתחילה איך מיקטל אח"כ, והנה צהכה זה וזמר והכה זה י"ל כיון שידוע

שנסתרה אעפ"י שהדבר ספק הרי היא טומאה לנעלה עד שתשתה עכ"ל. ומדבריו אלו למקו גדולי האחרונים דסובר דספק טומאה נזה"ר לאו משום דהילכתא גמירי לה אלא ככל ספק איסור דמותר מן התורה ע"י נש"ש א"פ"א. ותמה אנכי הלא גם בספק טומאה נזה"ר כתב ולמה החמירו דמזה משמע דגם ספק טומאה נזה"ר רק מדרבנן הוא, וכן מה שכתב הרמב"ם בפ"ט מה"ט ע"מ נזה"ל דבר ידוע שכל אלו הטומאות וכיוצא בהם שהם משום ספק הרי הן שג דנריהם ואין טמא מן התורה אלא מי שנטמא טומאה ודלית, חבל כל הספיקות בין בטומאות בין במאכלות אסורות בין צעירות ואנחות אין להם אלה מדברי סופרים כמו שצארונו נה"א איסורי צואה עכ"ל. והנה מלשון זה מוכח להדיא שכלל כל ספק טומאה בין נזה"ר בין נזה"י שהרי דברי מנחם משי"ן טמא מן התורה אלא מי שנטמא טומאה ודלית היתכן שיצטרף הרמב"ם דגם נזה"י ספק טהור מה"ת, ולולא דמסתפינא מרבותינו הקדושים הייתי אומר דכונת הרמב"ם ז"ל הוא דכל הספיקות לא פרשה תורה בהם והניחה לחכמים לעשות כפי נורף שיראו בכל דבר ודבר ורלו חז"ל להקל בספק טומאה נזה"ר מפני הטעם האמור בתוספתא מפני שטומאה נדחת לרבים נקרבן פסח או כטעם שכתב בראש"י אג"כ איתא בתוספתא, וכן בספק טומאה נזה"י החמירו יותר מכל הספיקות דבכל הספיקות לא עשו כודאי וכלן עשו כודאי מטעם שמהלך נזה"ר לענין סוטא דהוי ספק והתורה עשתה כודאי ולא שיטתו הא דלמרינן בגמרא הילכתא גמירי לה אינה הלכה למשה מסיני דהלא פליגי נזה"ר תמלי צריש נדה ולמרינן שם ושניהם לא למדוה אלא מקוטא יעו"ש, ולפי"ז י"ל דגם להרמב"ם הוי מה"ת רק שמשך לחכמים שינהגו כפי חכמתם בכל ספק וכמו שכתב הנ"י אור"ח סי' תק"ל נה" חוה"מ והר"ן ריש פרק יוה"כ לענין שאר עינויים חוץ מאכליה ושתי' שהם מה"ת ומסרו לחכמים וע"כ הקלו כפי חכמתם ובכל מקום שהחמירו חזר הדין לדין תורה. אלא מה אעשה כיון שהראשונים ז"ל לא פראו כן בטלה דעתי:

פרק ד

ועדיין לא נתיישבה דעתי בכל דיני הספיקות, כיון שצארונו והוכחנו דעם האיסור לא נפקע איך אפשר שיתירו חכמים או התורה לאדם לעשות ספק איסור בספק השקול ולהניחו ציד המקרה להכשל נגד רצון רחמנא וגם ליפול עוד בעונש צדי שמים או ע"י ציד ותמיה זו היא על כל השיטות דהרי ספק טומאה נזה"ר לכו"ע טהור ודאי או משום הלכה או משום דאוקי גבירא על חזקתו ומ"מ למרינן בשנועות ד' י"ט דאם אה"כ נעשה ממ"נ על החיוב מרפינן הכניסה הראשונה לחיובו נממ"ג הצאנו למעלה בפ"ג, דמזה מוכח שאין האיסור משתנה בעצם ואיך אנו מכניסים את האדם בספק חמור כזה שהוא נכרת לאכול קודש וליכנס למקדש,

מוחה צידו, אלא י"ל דפטור מחטאת משום דהר' מרדכי גמור דהרי למ"ד שמה התראה חייב ציד ציד וצ"ד וא"כ לפי"ז למ"ד לא שמה התראה מ"מ חזיר חסוד לענין חטאת דאיך נשווי פלוגתא רחיקתא כזאת ולדרך זה העירני זה שנים רבות חכם אחד ונכון הוא, ותמיה לי על הגאון בעל ש"ש שהקשה מסוגיא דפ' הערל ולא העיר מדין התראה ספק, וצ"ח תמיה דהרמב"ם פסק פט"ז מה' סנהדרין דהתראה ספק שמה התראה, אלא ודאי בדברינו, ומה שכתבו התוס' ריש פרק החולץ נכונם ינחתו לאחר ג' חדשים דפטור מן הקרבן דהוי כאלוהם משום דרוב נשים עוצרין ניכר לנ' חדשים יעו"ש, אין הטעם משום היתר המעשה אלא משום דכיון דאיכא הכרעת דין רוב עלי' לסמוך ע"ז ואין הספק שקול ומצוי וכמו שלא נשעת וסתה דחשיבי אנוסים. ומספקא לי' לפ"ז עושה עפ"י דין חזקה קמייתא אם חסוד כאלוהם דחזקה אינה מכרעת כ"כ אלא שכן דין תורה הוא אלא דאפשר לומר דהוי כעושה עפ"י הוראת ציד"ד דפטור ונ"ע נזה:

ועפ"י המתבאר נזה"ר בכל הספיקות לא הותרו עפ"י דין תורה אלא שלא הזהירה תורה וספק האיסור במקומו עומד ומי שחם על נפשו ודאי דרואי לו עפ"י דרך התורה לפרוש מספק איסור יש מקום לומר דגם מאלן דס"ל דחייב אשם תלוי בכל ספק כרת ולא נענין מחיכה משתי מחיכות אינו סותר לשיטת הרמב"ם דמה שהקשה הרשב"א הצאנו בפ"א כיון דספק מותר מה"ת לכתחילה אשם היכי מחייב, לפ"מ שצארונו אינו מותר היתר גמור רק שהתורה לא הוסיפה להזהרה מיוחדת על הספק, משו"ה יש מקום לומר דמי שלנו נוקפו ומתירא מן העצירה מנ"י עלי' להביא אשם תלוי דהרי גם אם נאמר שאסור מן התורה אין האשם נא על האיסור הנוסף דהרי פליגי תמלי צמי שגורע קודם שחיטה הקרבן שלא חטא או שחטא ודאי אם יולא האשם לחולין כמנזאר נחם' כריתות ריש פרק המציא יעו"ש ואם ה' נא על עצירה שהכניס עצמו לספק חטא זה עבר על נד שיהי' אלא ודאי האשם נא על הספק עצירה, ומה שמתמה הרשב"א כוונתו כיון שהתורה הניחה אותו לכתחילה לעשות כרצונו ולא הזהירה אותו לכתחילה לפרוש מן הספק איך תזהיר אותו אחר המעשה להביא כפרה על הספק, אמנם לא קשה כ"כ דלפ"ד לא הצריכה תורה לכתחילה להפרישו דכל אדם יחוש לנפשו לפחד שחטא יכשל בעצירה ויפרוש לכתחילה, אלא אם לא ידע מן הספק ועשה אז חסד תורה עליו ללוות שיציא אשם תלוי לכפר עלי' עד שיודע לו, ולפ"ד אין חילוק בין איקבע איסורא אי לא בכל ספק שיהי' ליכא איסור ודאי על הספק ואיסור ספק איתא בכל ספק איסור כמש"כ:

והרמב"ם בפט"ז מה' אה"ט כתב נזה"ל מפני מה טהרו חכמים ספק טומאה נזה"ר שהרי הציבור עושין פסח בטומאה וכו' שאיסור כל הספיקות מדבריהם כמו שצארונו נה"א ציאות אסורות, ונפני מה החמירו בספק טומאה נזה"י שהרי סוטא

וגם אם נניח שהוא משום חזקת גזירה קשה ג"כ
דכיון דחזקת גזירה אינה מכרעת כ"כ לומר דליכא
הוכחה וצירור שלא נטמא אלא דכן הוא דין התורה
ולאך אנו מניחים את האדם להכשל בזה כיון דגם
החזקה אינה מתרת את הדבר בלחמת דהרי אם נכנס
בשגל השני ונכנס למקדש אנו מורפין הכניסה
למקדש הראשונה ולאך יתכן כזאת שהיא היתר מן
התורה ולאך כ"כ יענה כמו שהארכנו בזה למעלה
צפ"ג. ואחר העיון מלאתי בזה עוד דרך אחר עפ"י
מה שכתב בתוס' קדושין ד' כ"ז ע"ב וז"ל ונקמה האיש
מעון אחר רחמנא וא"ת לוקמה כגון שגא עלי'
בשוגג שלא ידע עד לאחר מכן דנסתרה דכה"ג
מנוקה מעון חשיב ליה דהא כי מוקי לה ע"י גלגול
לא מנוקה מעון הוא אם זינתה בצירוסין אלא כיון
דשוגג הוא מנוקה מעון קרינן צ"י וי"ל דשאני הכא
כיון דנשעת השקאה יודע שגא עלי' בצירוסין
שגא עלי' בשוגג צ"י שגא עליה במזיד לא מנוקה מעון
הוא אלא ע"י גלגול שאינו יודע נשעת השקאה
מנוקה מעון קרינן צ"י עכ"ל. וזה אנו למדין
דנשעת שהיא העלם הידיעה לא היא עלי' כל חטא
וכשנתודע נחקדש עלי' החטא, וכן מוכח ענין זה
מדין אדם תלוי שמכפר עד הידיעה וכשנדע לו
שחטא חייב חטאת, ולפי"ז י"ל דזהו הענין בכל
דיני הספיקות לשיטת הרמז"ם דלא בהזירה תורה
איסור נוסף. על הנהגת האדם כשהוא לו ספק בעצם
האיסור וצאיזה מהם גם חכמים הקלו שיתנהג
לקולא דנשעת שאינו יודע ליכא עלי' חטא מהאיסור
רק נשעת שנדע לו שעבר עזירה אף מתחדש עלי'
החטא והעונש ומתחייב צקצן ומשו"ה גם נספק
עוממה צרה"ר מצטרף אח"י להתחייב צקצן עולה
ויורר, וגם בלא הצטרפות אם נודע לו אח"י שנטמא
י"ל שיתחייב צקצן אם לא שנימא דחשיב
כמזיד אם היא ספק שקול שהתצטרפות מנוי וכן
משמע קצת מהא דלחד טעמא דלענין אדם תלוי
דנעינן חתיכה משתי חתיכות משום דאפשר לצרר
איסורו דלכאורה אינו מובן צמה עדיף מה דאפשר
לצרר להגדיל חטאו דרק לענין לכתחילה שייך
עדיפות דאפשר לצרר איסורו ואינו ראוי לסמוך
על הספק אלא אם כזר עבר מה יועיל ההתצטרפות
אלא נראה דכיון דאפשר להתצרר מוטל החטא עלי'
יתר להגלל מן העונש ומן העזירה דכשיתודע תהא
העזירה צרורה ועלי' לפחד גם עתה שמה צרור
הדבר, ועפ"י דרך זה ודאי דנצרר שחייבה תורה
אדם תלוי אי אפשר שהיא ראוי לכתחילה לעצור
כמו שכתב הרשב"א ואם נדרף לזה גם מה שכתבנו
למעלה צפ"ג בכוונת הרמז"ם דהתורה מסרה דיני
הספיקות לחכמים מיושג הכל על נכון שיטת
הרמז"ם צלי גמגום כלל:

ועפ"י עלינו לצרר ענין התרחת ספק שהקשינו
לעיל צפ"ג דליך לוקה אח"י כיון דנשעת
עשית העזירה צע"כ אין החטא בשלימות דהך
לשיטת הסוגרים ספיקא דאורייתא לחומרא הוא
איסור קל דאין ע"י מלקות דל"ה היא לוקה ודאי
קודם שנתצרר וא"כ נשעת המעשה לא היתה עלי'

לזהרת ודאי וליך ילקה אח"כ כעוצר על עזירה
ואזהרה ודאית, ולפינש"כ דהחטא מתחדש ע"י
הידיעה י"ל דאף אם נשעת המעשה לא היא עדיין
חטאו בשלימות, אלא כיון דע"י מעשה של עכשיו
הוגדל חטאו אח"י נתגדל גם עשיו וחי"י, וזה
פליגי הני תנאי ואמוראי אם התרחת ספק הוי
התרחה כיון דעתה הוא ספק אם יוגדל חטאו אם
חשוב כמזיד או לא, וגדולה מזו הרי איפלגו צמס'
שנשעת נשעצע שלא אוכל כזר זה אם אוכל זה
באכלי' לאיסורי' והדר אכלי' לתנאי' פלוגתא דר"י
ור"ל אי התרחת ספק הוי התרחה ע"ש ונתנאי
ודאי דלא שייך איגלאי מילתא למפרע ממש לומר
דמעיקרא כזר עבר על הללו דכ"י שלא עבר על
התנאי עדיין לא נתחייב צמס חיוצ כיון דתלוי
עוד בצרר העתיד לצוא אח"כ. ומטעם זה כ"ל
דל"ה כ"כ על שיטת רש"י ותוס' צמס' מכות דמפרשי
למ"ד צטלו ולא צטלו דהוי כתנאי שחייב על הללו
שעבר מעיקרא אם צטל אח"כ את העשה צידים ע"ש
צריטנ"א שחמה על שיטתם מהא דאמרינן שם
בסוגיא דאם נתחייב מיתה נשעת שצטל את העשה
דפטור ממלקות משום דקלנ"ס ודאי הוא כתנאי
שהחיוצ למפרע איך יפטור ע"י חיוצ מיתה של
עכשיו נשעת צטול העשה יעו"ש. ולפינש"כ דאף
דדין תנאי הוא לדון כאלו חל למפרע אלא מ"מ
צפועל לא חל עלי' חיוצ מלקות עד אחר קיום
התנאי ומשו"ה יש מקום לומר דכיון דעכשיו נשעת
שראוי לחול דין מלקות קלנ"ס נפקע החיוצ. וכעין
בצרה זו כתב הכ"מ צפ"ח מה' שהלה לתרץ דברי
הרמז"ם יעו"ש. וממלא לפי"ז דנעזירה שעושה
עכשיו גורמת לו שיחול עלי' החיוצ נשעת שיתקיים
התנאי הנריך לחיוצו מכש"כ בצרר שאין תלוי צעתיד
רק צירור הידיעה שנוכל לומר כן דהחיוצ נשלים
אחר הידיעה והעזירה שעושה גורמת שיחול החיוצ
לאחר הידיעה וזהו פליגי אי הוי התרחה או לא:

ובחזור לדברי התוס' פרק הערל שהצאנו לעיל
צפ"צ דעיקר דצריהם לריכים ציאור דז"ל
נעשה סריס למפרע ולקי על חלצ שאכל דלא חשיב
התרחת ספק אע"ג דנשעת התרחה היא ספק שמה
צי"א שערות קודם י"ת דהשתא מיהא איגלאי
למפרע שהיא גדול נשעת התרחה ולא דמי להכה
את זה וחזר והכה את זה דאף לאחר שהכה את
שניהם לא ידוע איזה אצי' עכ"ל. ולעיל צארנו
דצריהם עפ"י הדרך שדרך צה הפנ"י והרמזנו
הדברים צצאור עמוק לחלק צין ספק איסור לספק
גדלות, אלא האמת יורה דרכו שסוף דברי התוס'
מוכיחין שכוונתם דכל ספק איסור אם נתצרר
אח"כ שנשעת התרחה היא האיסור ודאי, לכו"ע
שמה התרחה, דהרי כתבו דהטעם צהכה את זה
וחזר והכה את זה דהוי התרחת ספק משום דגם
לאח"כ לא ידוע איזהו אצי' דמוכת דאם היא ידוע
עכשיו איזהו אצי' היא חשוב כהתרחת ודאי אף
דנשעת התרחה היא ספק ואי אפשר להעמיס
דצריהם החלוק שכתבנו לעיל עפ"י דברי הפנ"י,
וכן העיר הפנ"י צעמנו שם צקו"א ונשאר צנ"ע.

והנה מה שדבריהם סותרין לדבריהם שכתבו צמח"א
 אין מן התימה כ"כ דהרבה פעמים ולינו כן כידוע.
 שדרי התוס' לאו מפה קדוש אחד ילאו חבל
 דבריהם כאלן צמקומם חיסם מצוהרים. ראשונה
 לא נתבאר דבריהם מ"ש ספק איסור מהא דמצוהאר
 צום' שצעות צאל"ה לחיסור' והדר חכל"י לתנאי'
 דהוי התרחת ספק, ועוד יותר קשה צהכה את זה
 וחזר והכה דעכש' נתזרר דמעיקרל עשה איסור
 ודאי וחייב על אחד מהם, וכמו שאם הכה שניהם
 צצת אחת דחייב לכו"ע משום דממ"נ הכה את
 חצי' ולא צעין שידע חצוהו חצי' והרי נקטו דלא
 צעין ידיעה צצעת התרחה וחס' הי' נתזרר עכש'
 חצוהו חצי' הי' חייב כ"כ יתחייב צהכה שניהם
 צזאל"ה דעכש' ידוע שהכה את חצי' צודאי. ונראה
 לי דשיטתם צזה עפ"י מש"כ לעיל לחלק צין תנאי'
 לספק איסור דספק איסור כזר הי' האיסור גמור
 וחינו תלוי כלל צעתידות רק שהי' העלם הידיעה
 לכו"ע שמה התרחה דהעלם הידיעה חינו מגרע
 ענש הדין וגם נחשז כחזיד גמור כיון שידוע לו
 ידיעת הספק שני הצדדים שקולים ואפשרים,
 משנ"ה צצעה שתתגלה הידיעה יושלם חיוצו חף
 שומעיקרל צצעת העצירה לא היתה העצירה
 צשלימות, חלל צתנאי שספר עוד קיום התנאי ותלוי
 עוד צמעשה הראוי להעשות אח"כ צחופן כזה
 השזו התרחת ספק דפליגי צזה וזה החלוק הי' פשוט
 להס' חמוס צהכה את זה וחזר והכה את זה דחשז
 התרחת ספק חף דגם שם חינו תלוי צעתיד והוי
 רק חסרון ידיעה ע"ז חלקו צחיצה חופן הושלם
 אח"כ הידיעה דחס' הי' אח"כ צירור על ענש
 הספק הוי התרחת ודאי דחף דהידיעה גורמת דין
 החיוצ וצצעת ההתרחה חסר פרט זה מ"מ צהשלמת
 הפרט הזה אח"כ צגמר החיוצ, חלל צהכה זה וחזר
 והכה זה פרט זה של הידיעה גם עכש' לא נשלם
 רק ע"י שהכה את השני ידוע שודאי הכה את
 חצי' דמחלל דהכאה שני' חונה כמשלמת הידיעה רק
 גורמת החיוצ צהטרפות שני המעשים יחד וכיון
 שהמעשה השני פועלת לעיקר החיוצ הרי זה דומה
 לתנאי שדבר העתיד גורם להשלים החיוצ וצכה"ג
 חשז התרחת ספק, ול"ד לאוכל כזית חלל צכדי
 חכילת פרס דמעיקרל ספק חס' ישלים שיעור חכילת
 כזית דס' לא חשז התרחת ספק דחף חס' לא ישלים
 חכילתו לא יתוקן התחלת חכילתו והחצי שיעור
 שחלל היתה התחלת עצירה ודאית שאינה תלוי'
 צגמר האכילה חלל שהעונש והעצירה הוא
 צהטרפות השיעור והכא צחמת העונש צל על
 מעשה אחת צפ"ע והמעשה השני' חונה גורמת רק
 שצ"י תהי' לנו הידיעה שחמ"ג עזר ועל כל מעשה
 צפ"ע הוי ספק משו"ה תלוי צדין. התרחת ספק.
 ומוכת מזה דהידיעה פועלת להחציב כאילו לא הי'
 ספק גם צצעת התרחה חף דצצעת מעשה ספק חמ"מ
 אח"כ הדין כאילו הי' הדבר ידוע למפרע. כנ"ל :
ובתוס' ספ"ק דכתובות כתבו ח"ל וספק
 נפשות להקל תימה למ"ד התרחת ספק
 לא שמה התרחה חפילו ספק נפשות להחמיר פטור

משום דהתרחת ספק היא ולי למ"ד שמה התרחה
 היכי פטרינן לי' כשנחלל ישראל' הרג הא ומחייבין
 צהכה זה וחזר והכה את זה וצנותר כשחמרו לי
 אל תותיר חע"ג דספק הוא וי"ל דשאינ התם
 שידוע צודאי שיצא לידי איסור חס' יותיר לו יכה
 שניהם משו"ה שמה התרחה חלל הכא חינו יודע
 שודאי יצא לידי איסור שחינו יודע את מי יכה.
 עכ"ל. ודבריהם נפלאים לי דמלצד שהם סותרים
 לדברי התוס' פ' הערל מן הקנה אל הקנה דהתם
 כתבו דספק שנתזרר אח"כ גם למ"ד ח"ס לא
 שמה התרחה צכה"ג חשז התרחת ודאי, והכא
 כתבו דגם למ"ד שמה התרחה לא מהני לפי תירוצם
 הנה גם צפשטות חין מושג צכוונתם. ועי' צשטמ"ק
 שם צצם הר"א מגרמישאל שכתב ח"ל ואם תשאל
 השתא דחמרינן דהכא כו"ע מודו דהתרחת ספק
 לא שמה התרחה נחזור לקושין דמעיקרל למה לי
 טעמא דספק נפשות להקל צלא האי טעמא פטרינן
 לי' חפילו ספק נפשות להחמיר, תשובתך חילו
 חמרת ספק להחמיר חין לחלק כך דהכא מהכה
 וחזר והכה דהכא נמי הכנסתו לצית הספק של
 נפשות חיינו נמי איסורא וי"ל כהכה את זה וחזר
 והכה את זה דצודאי יצא לידי איסור ומשום דספק
 נפשות להקל הוא דחמרינן דלא שמה התרחה כלל.
 עכ"ל. וחינו מוצן היטב מה ענין זה של איסור
 הכנסתו לצית הספק לדין הכה וחזר והכה והרי
 למ"ד לא שמה התרחה פטור הכא חף חס' ספק
 נפשות להחמיר, ונראה צכוונתם דמתחילה הקשו
 דמ"ד לא שמה התרחה לא מהני ספק נפשות
 להחמיר משום דחף חס' הי' הדין מי שהרג ספק
 ישראל חייב מיתה הוא דוקא צחופן כזה שישראל
 ספק עד גמר דין, חלל צכה"ג דגמר הדין יצורר
 מי הנהרג וידיעת הדבר סותר הדין למפרע ומשו"ה
 חס' יצורר אח"כ שהרג את הנכרי לא קטלינן לי'
 וי"כ חשז התרחת ספק דעושה עכש' מעשה
 שתלוי ועומד לפי צירור של אח"כ, חלל חס' יהרג
 איש שהוא ספק לעולם חס' נאמר ספק להחמיר
 חייב צהחלט, ולי למ"ד שמה התרחה חפילו ספק
 נפשות להקל חייב חס' נתזרר אח"כ שהרג את
 ישראל, וע"ז תירצו דגם למ"ד שמה התרחה צעין
 מויד על עצירה ודאית, חלל דלמ"ד שמה התרחה
 צהכה את זה וחזר והכה מנטרף כוונתו מה שרצה
 להרוג שניהם דהוי מויד לעצירה ודאית צהטרפות
 שני המעשים יחד, ולמ"ד לא שמה התרחה צעין
 שיהי' מויד גמור על המעשה שהוא מתחייב עלי'
 מיתה אח"כ. וכיון דחיוצ מיתה צחמת הוא על
 מעשה אחת לצד צלי הצטרפות דאחד הוא חצי'
 והשני איש נכרי, כ"כ צריך שיהי' מויד עלי' צצעת
 התרחה, ועל כל מעשה צפ"ע הוא רק ספק עצירה
 משו"ה פטור, ולפי"ז לפי"מ שכתבו דגם למ"ד
 שמה התרחה צעין מויד גמור על ודאי עצירה
 ח"כ הכא הוי רק מויד על ספק עצירה דחינו יודע
 את מי יכה חלל חס' נאמר ספק נפשות להחמיר
 הוי כחזיד על עצירה ודאית דגם ספק נפשות כחזאי
 חשז לענין רביהם, וכ"ז למ"ד שמה התרחה

דלדידי' מועיל מה שמוזר הוא בכלל ע"י שהכה וחזרוהכה לחיינו על מעשה אחת אף שעל זה צפ"ע לא הי' מוזר גמור על עזירה ודלית, אבל למ"ד לא שמה התראה דנעיין מוזר גמור על עזירה זו שאנו מחייבים אותו אח"כ לא יועיל בזה אף אם ספק נפשות להחמיר דכיון דהדנר יצורר לפני גמ"ד ולא יצא לדיון חיוב מיתה על הספק דהרי אם יצורר אח"כ שהנהרג הוא נכרי יפטר ממיתה ורק אם נמלא אח"כ שהרג את ישראל נחייבנו מיתה ועל ודאי ישראל לא הי' מוזר מעיקרה. ואף דלכאורה הוא דנר פלא דאם נאמר ספק נפשות להחמיר יהי' חייב יותר אם יאמר הדנר בספק נשעת גמר דין, ומכמו שנתזרר נשעת גמר דין שהוא ישראל ודאי, אבל נאמת טעמא של דנר הוא משום ענין התראה דבספק מוחלט אם נאמר להחמיר הרי זה חיסור ודאי אבל בספק שעתיד להתזרר גם עכש' אינו חיסור ודאי אף אם ספק להחמיר כמוש"כ, כנלענ"ד:

ולפי"ז מנינו שדברי התוס' מתחלקים לשלש שיטות דצ"י הערל מקטו דבספק עזירה שמקרה העתיד אינו אלא גלוי מילתא למפרע כגון ספק חלב ספק שומן לכו"ע שמה התראה, וצ"פ יוצא דופן נקטו דגם זה תלוי דיון התראה ספק, וצפ"ק דכתובות וצ"ק נקטו היפך זה לגמרי דבספק כזה לכו"ע לא שמה התראה. ושיטת הרמז"ס ז"ל דיון התראה ספק לא נתבאר היטב, ורבים נתקשו בזה כפי שיצאה, דנמס' שזעזעו חיתא נכשע שלא אוכל זו אם אוכל זו, שתיהן צמודי אכלי' לתנאי' והדר אכלי' לאיסורי' מיתייב, אכלי' לאיסורי' והדר אכלי' לתנאי' פלוגתא דרבי יוחנן וריש לקיש למ"ד התראה ספק שמה התראה חייב, למ"ד לא שמה התראה פטור, ופסק הרמז"ס בזה שזעזעו פ"ד הי"ז דאם אכל שתיהן צמודי חייב צין שאכל האיסור תחילה, צין שאכל התנאי תחילה, דמוכח להדיא דנקט להלכה להתראה ספק שמה התראה, וכן כתב הרמז"ס בזה סנהדרין צפ"ז ה"ד בזה"ל, עזר על לאו שניתק לעשה והתרו בו ואמרו לו אל תעשה דנר זה שאם תעשנו ולא תקיים עשה שנו תלקה ועזר ולא קיים העשה הרי זה לוקה אעפ"י שהתראה נספק היא שאם יקיים יפטר, התראה ספק התראה היא, עכ"ל. וצפ"ה מה' שזעזעו ה"ב כתב להיפך דז"ל כל מי שנשבע על אחרים שיעשו כך וכך או לא יעשו אינו חייב בשזעזעו צטוי שהרי אין צידו לא לקיים ולא לצטל וכו' ולמה אינו לוקה משום שזעזעו הוא שהרי אפשר לאותן אחרים שיאמרו מומנו ותתקיים שזעזעו, ונמלא כשמתרין צו צעת שנשבע התראה ספק, שאין לוקין עליו אלא ח"כ לאו שצו מפורש בתורה כמו שיתבאר בזה סנהדרין, עכ"ל. ודברי' מתמיהין כל רואה. מה כונתו צמ"כ שהתראה ספק תלוי אם הללו מפורש בתורה, ואיך יצויר שיהי' חלקות על לאו שאינו מפורש בתורה, והרי לאו דשזעזעו הוא ג"כ מפורש בתורה, וגם צעיקר הדן סותר שיטתו

דפסק בזה"ל לאיסורי' והדר אכלי' לתנאי' דחייב, שהיה כמ"ד התראה ספק שמה התראה, וכן כתב הרמז"ס בזה"ל, עזר על לאו שניתק לעשה והתרו בו ואמרו לו אל תעשה דנר זה שאם תעשנו ולא תקיים עשה שנו תלקה ועזר ולא קיים העשה הרי זה לוקה אעפ"י שהתראה נספק היא שאם יקיים יפטר, התראה ספק התראה היא, עכ"ל. וצפ"ה מה' שזעזעו ה"ב כתב להיפך דז"ל כל מי שנשבע על אחרים שיעשו כך וכך או לא יעשו אינו חייב בשזעזעו צטוי שהרי אין צידו לא לקיים ולא לצטל וכו' ולמה אינו לוקה משום שזעזעו הוא שהרי אפשר לאותן אחרים שיאמרו מומנו ותתקיים שזעזעו, ונמלא כשמתרין צו צעת שנשבע התראה ספק, שאין לוקין עליו אלא ח"כ לאו שצו מפורש בתורה כמו שיתבאר בזה סנהדרין, עכ"ל. ודברי' מתמיהין כל רואה. מה כונתו צמ"כ שהתראה ספק תלוי אם הללו מפורש בתורה, ואיך יצויר שיהי' חלקות על לאו שאינו מפורש בתורה, והרי לאו דשזעזעו הוא ג"כ מפורש בתורה, וגם צעיקר הדן סותר שיטתו

השן עליו כל ציון השמועות שחס הי' נא לאכול
הי' רוחה ויודע חת הטומאה, ולפי"ז גם נספק
חיסור שהי' מותר מדין ספק נקולא חס אח"ז
נתגרר שהי' ודאי חיסור בטל העירוב, אמנם
לעיל בפ"ג רמזנו דיש מקום קצת לומר דשאני
חס יודע ידיעת הספק מכמו שאינו מסתפק כלל,
ונפי"ז י"ל דהיכי ידוע ידיעת הספק נשעת קנית
העירוב, והי' דינו לקולא וחסו אוכל הראוי לעירוב
ונגמ' מיירי ודאי דלא נסתפק כלל נשעת קנית
העירוב, אבל מהא דהקשה הרשב"א והר"ן על שיטת
הרמב"ם מ"ד דחייב חס תלוי גם נחתיכה אחת
ספק חלב ספק שומן הנאלו לעיל בפ"א משמע
דלא מחלקי בזה, דאל"ה לק"מ דאף שאם הי'
יודע ידיעת הספק שהוא ספק חלב הי' מותר
מה"ת לכתחילה אבל חס לא נסתפק כלל לא הותר
מעולם וכשנודע לו עכש' שהי' ספק חלב חייבה
תורה להציא חס תלוי, לכן נראה אף דיש
מקום לומר דנאמח להרמב"ם נתרן כן ונזה ינל
מחומר הקושיא היותר נחת שהקשו עלי', אבל
מדברי הרשב"א והר"ן ודאי מוכח דאין חלוק
וגם נספק שיותר לכתחילה חס אינלא מילתא אח"ז
שהי' חסור ודאי בטל העירוב. ונ"ע:

וראיתי דבר פלא בפמ"ג נפתיחתו לה' שחטה
סוף שורש ד' שכתב על דברי התוספות
כתובות ד' כ"ו ע"ג שכתבו דתרי ותרי הוי ספיקא
דרבנן ובתרומה דרבנן הקילו, ונפ' בכל מערבין
גבי תרומה ונטמאה וכו' ספק הרי זה חומר גמל
דברי ר"מ ומוקי לה רבה ור"י נשתי כתי עדים
הא דלא מוקמינן לה אחזקתה דלא נטמאה, אע"ג
דתרומה בזה"ז דרבנן היינו משום דתחומין
דאורייתא לר"מ עכ"ל. וכתב ע"ז הפמ"ג בזה"ל
וביהותי משוטט שם בתום רליתי דברים תמוהים
שם שכתבו תרומה דרבנן ותחומין דאורייתא ומה
בכך כיון דתרומה שריא למיכל דהוי ספק דרבנן הו
אין נפ"מ אי תחומין דאורייתא, וכן להיפך אי
תרומה דאורייתא אף דתחומין דרבנן נעין סעודה
הראוי ותרומה אסורה לאכול עכ"ל:

ובאמת דברי התוס' נכונים נטעם בלי גמגום,
דנשלתא חס הי' נודע ספק טומאה
מצעוד יום ע"י הכחשת שתי כתי עדים והי' מתירין
את התרומה לאכילה משום דתרומה דרבנן לא
החמירו בתרי ותרי אז ודאי מהני העירוב אף חס
תחומין דאורייתא כיון דהוי סעודה הראוי מצעוד
יום, אבל שם נגמ' נאוי שתי כתי עדים לאחר
קנית העירוב ולבדרי הכת שאומרים שנטמאה
מצעוד יום לא קנה העירוב ודאי, וכת השני' אומרת
שמצעוד יום נשעת קנית העירוב היתה טהורה
וקנה העירוב ועכש' הוא שנוול הספק ע"י תרי
כתי העדים ואף חס נתיר עכש' את התרומה
באכילה מ"מ הוי ספק עירוב ע"י תרי ותרי וכיון
דתחומין דאורייתא לא מוקמינן אחזקתה בתרי ותרי
וזה צדור:

על הספק ונמנא אח"כ ודאי הוי כמתכון להרוג
חינו צר חיוצ ונמנא צר חיוצ, וע"ז הקשו דלמ"ד
ה"ס לא שמה התראה אף חס ספק נפשות להחמיר
הק דלא ליכא חסרון כונה, אבל ליכא התראה, ולמ"ד
שמה התראה קשה דהרי נהכה זה וחזר והכה את
זה חייב למ"ד שמה התראה ואינו מיפטר מחמת
חסרון כונה, וע"ז תירנו דשם איכא כונת מעשה
הכאה כשיודע שאם יכה שניהם יכה את אחי', ולענין
כונה מהני ענין ההנטרפות, אבל הכא איכא חסרון
כונה כיון דספק נפשות להקל הוי כמתכון להרוג
את הספק והרג את הודאי, ולפי"ז נענין מש"כ תוס'
פ' יואל דופן ונפ' הערל חס אכל ספק חיסור
דאין לריך כוונה דמתעסק בחלצים ועריות חייב שכן
נהנה אינו ענין לנידון דידן דשם תלוי רק דדין
התראת ספק, וכאן נקטו נפ"ס ענין של כונה ולא
נגעו בכלל ענין של התראה כלל, ונקדשה שמענו
מזה דלענין חיוצ מיתה שתלוי נג' תנאים שאם יצורר
אח"כ שהרג את הנכרי פטור, ושייתכון לעשות
מעשה המחייבת, ושיהי' התראה המועילה, שלענין
עלם חיוצ מיתה אין נפ"מ חס ספק נפשות להחמיר
אז לא כיון שינא לידי צירור, וכן לענין התראה אין
נפ"מ חס ספק נפשות להחמיר אז לא דהתראה
נעין שיהי' מותרה על עלם המעשה המחייבת
ומיתה, וננידון זה שיצורר אח"כ ולא יתחייב על
הכנסתו לבית הספק כ"כ לא מהני התראה ע"ז
למ"ד לש"ה רק התנאי של כונה דסגיא לן חס נתכון
למעשה מחייבת אחרת דלרבנן חס נתכון להרוג את
זה והרג אחר חייב, בזה נפ"מ חס ספק נפשות
להחמיר דכיון דאם הי' מתכון לספק והי' נאחר
בספק הי' חייב חס הי' הדין דספק נפשות להחמיר,
משו"ה חסו כנתכון לעשות מעשה מחייבת מיתה.
כנלע"ד צביאור דצריהם ונכון הוא:

ומסתפקנא לענין עירובי תחומין וע"ה דנעין
סעודה הראוי מצעוד יום חס עירוב
בספק חיסור שדינו לקולא כמו ספק חיסור דרבנן
אז תרומה שנוול נה ספק טומאה צרה"ר דראוי
לאכילה נשעת קנית העירוב ולאחר שתחשך נתגרר
שהי' חיסור ודאי חס נכה"ג נמי אמרינן אינלא
מילתא למפרע שלא היתה סעודה הראוי מצעוד
יום, אז אפשר כיון דמ"מ מצעוד יום הי' הדין
דיותר באכילה ושפיר עירוב והוי כנשרף העירוב
משחתך, והנה חס עירוב ולא ידע כלום נשעת
ההיא שי' חס ספק חיסור ואח"כ נתגרר שהי'
חסור באכילה מפורש נגמ' עירובין ד' ל"ה ע"ג
דנטל העירוב, דנחא דתנן שם נספק חס נטמא
מצעוד יום אז משחשיכה ר"מ ור"י אומרים הרי
זה חמר גמל מוקי רבה ור"י נשתי כתי עדים אחת
אומרת מצעוד יום נטמא ואחת אומרת משחשיכה
יעו"ש הרי אף דהנעלים לא ידעו כלום נשעת
קנית העירוב מהטומאה והיתה סעודה הראוי
מצעוד יום מ"מ לפי עדות הכת שנטמא מצעוד יום
בטל העירוב הרי דהעלם הידיעה לא משווי' לי' אוכל
הראוי לאכילה, ודוחק לומר דמיירי שמעידים שהי'

פרק ה

סופרין צנה"ש, תוס' זמנחות הוצא צר"ן שם וצטור
ס' תפ"ט, ולפתש"כ דספק ספירה אינה מועלת
כלום לא שייך ספק דרצנן לקולא, וי"ל דצנרי
דרצנן מעיקרא תקנו כן משום תמימות, וכן להלכה
משמע מכל הפוסקים דאם ספר ציה"ש אינו יכול
לצדק עוד צלילה שחל כצנר יצא ולפתש"כ מספק
לא הוי ספירה כלל, וצ"ע צכ"ז:

ומטעם זה עשירי ספק אינו צלל עשירי ואף
צנר"ן שם צנדרים כתב צטעמא דמעשר
הוי דצנר הנדור צנה"ל אס כמעשר צהמה נדר
אסור דצנר הנדור הוא כשהי' קורא לעשירי עשירי,
גכ"ל. פי' דאם צאמת חל ע"י טעות אז לא הוי
צנר הנדור דעשירי ממילא קדוש, אבל אס קורא
לעשירי עשירי אז חל ע"י הצעלים והוי צנר הנדור,
אבל כ"ז לענין צנר הנדור דסנדר הר"ן דהמנין
הוי רק תנאי צקדושת עשירי וצנר הנדור מיקרי
שהאדם אסורו על העולם ע"י ראונו ומחשבתו וצנה
אגס ע"י המנין שיתקדש אח"ז העשירי ממילא צלי
רצונו לא חשיבא לי' כצנר הנדור וצנדרא זו נטה
משיטת תוס', אבל לכו"ע צלא מנין אינו נעשה
עשירי כצנדרא צנר' צכורות ד' צ"ח ע"צ יעו"ש,
וע"כ נלענ"ד דאם קרא לעשירי ע"י ספק אנסתפק
צשעת המנין ואח"ז נצנדר שכל העשרה היו ראויים
למנין דג"כ לא יהי' ע"ז שם מעשר דכיון דלפתש"כ
עיקר הצנר שצריך שיהי' ודאי צשעת המנין וע"ז
לא שייך חיצולי למפרע כמוצנן אבל יצאו שנים
צעשירי דעשירי ממילא קדוש משו"ה חל על הספק,
היינו אף שאינו ידוע לצעלים דרק עד תשעה צריך
מנין הצעלים כנלענ"ד. ועוד צ"ל צנור דכיון דכתיב
עשירי, "יהי" קדוש ודרשינן עשירי ודאי מעטה
תורה שלא יחול מעשר מספק, וצנדר דוכתי לא
מעטה תורה על החלות אלא על הצהגת המעשה
כמו לא יצא ממזר. וזה אחתי צנהו"י:

והפר"ח סי' ק"י כללי ס"ס כתב לתרץ לשיטת
הרמב"ם דספק מה"ת לקולא חיצוני
קרא למעט עשירי ספק היכי דליקצע חיסורא,
וצמחכתה"ג לא ירד לעומק כונת ענין זה
דלפי מה שכתבנו הם ענינים נפרדים ולא משום
קולא וחומרא, דלענין קולא וחומרא, הרי הוכחנו
מהש"ס דספק מעשר הם ככל ספיקי דאורייתא
ועשירי ספק לא חל עלי' דין מעשר כלל. וצאמת
נראה דלאו מיתורא דרשו חז"ל הך דרשא דלא
מיתר הוא אלא משם עשירי כמש"כ דספק לא הוי
מיני, אבל אס יהי' הספק שחל נמנה כהוגן אז
ליחא גלוי צקרא להקל צספיקו וזה צנור לענ"ד.
ועי' תוס' צ"ח ד' ו' ע"צ ד"ה לפטרו צמנין הראוי
מה שהקצו שם דלכאורה הוא נגד צצרינו אבל
צאמת צצריהם אזלי לפ"מ דלא נאמר עשירי ודאי
ולא ספק. יעו"ש:

וצפ"ז נלענ"ד ליישב שיטת הרא"ש והריטב"א
הוצא צשטמ"ק צ"ח דף ו' ע"צ שכתבו
דכיון דמעטה תורה עשירי ספק גס רוצא לא מהני
דגס רוצא ספק הוי, דרצים מקשים ע"ז מספק
טומאה צרה"ר ורה"י דמוכת להדיא מגמ' כתובות

אמנם לענין ספק מעשר דקיי"ל עשירי ודאי ולא
עשירי ספק נראה דאינו צסוג ספק לקולא
שנצנדר לעיל אלא דלא חל כלל קדושת מעשר על
הספק אבל צספק אס חלה קדושת מעשר על הצהמה
יהי' דין ספק זה ככל ספיקא דאורייתא לחומרא
דהרי לענין תערובות צהמת מעשר צחולין ליחא
צמשנה פ' כל הצנחים דאוסרת התערובות יעו"ש.
וכן גס היכי דלא חיקצע חיסורא אס ספק לנו על
הצהמה שחל היא נתקדשה צקדושת מעשר וצשמע
להדיא מגמ' קדושין ד' צ"ה דספק זה דומה לכל ספק
הקדש דאמרינן שם על הא דליחא צמשנה שקלים
צצהמה אצמלאת מירושלים למגלל עדר זכרים עולות
ודילמא צכור ומעשר נינהו יעו"ש. ומפורש צמשנה
ד' צ"ח ע"צ מן המעושרין לתוכן כולן ירעו עד
שיסתאצו וכו'. וכן יצאו שנים צעשירי דעשירי וי"א
מעורצין הרי להדיא דספק מעשר לחומרא, וא"כ
לכאורה קשה צהא דקיי"ל עשירי ודאי ולא עשירי
ספק אס קרא עלי' שם מעשר יהי' אח"כ ספק
מעשר לחומרא ולמה לא יעשר מספק, אלא ודאי
דעיקר החדוש שאמרה תורה עשירי ודאי שיהי'
ודאי צשעת קריאת שם עשירי, וציאור ענין זה
שהקפידה תורה שלא יהי' ספק להמונה המעציר
תחת השצט שהוא עשירי, ואף דמעשר חל צלא
כונה וצטעות אבל מ"מ צעינן שימנה תשעה ואז
עשירי חל צטעות אף שקרא לעשירי תשיעי, וכן
כתבו צתוס' נדרים י"ח ע"צ וז"ל ואם של מעשר
סתמא נדר אסור וח"ת והלא עשירי מאל"י הוי
קדוש וא"כ לא הוי צנר הנדור, וי"ל דצעי העצרת
מנין ואם הוי עשרה ונטל אחד צלא מנין אינו קדוש
כדאמר צפ' מעשר צהמה מיקרי ספיר צנר הנדור,
גכ"ל. מצאור צצצריהם דהקדושה צאה ע"י המונה
ומשו"ה חשיב צנר הנדור שאינו מתקדש ממילא
אלא ע"י הצעלים, וע"כ י"ל דהקפידה תורה שיהי'
המנין צנור להמונה ואם מסופק הוא על אחד
מהמונים אס הוא צללל המחוצים צמעשר צטל
המנין, ויש להטעים ענין זה דמספר שאינו צנור
לא חשבו מספר ומנין וכנראה שזה הוא טעמו של
הט"ז או"ח סי' תפ"ט סק"ח שצ' דלכתחילה צעינן
שידע מנין של הספירה צשעת הצרכה דלא כמש"כ
צס' ה"א הטעם משום חשש הפסק צין הצרכה
להספירה יעו"ש. ונראה דצמסופק כמה ימים היום
אם יום ג' או ד' שלא יוכל למנות שתי הספירות
מספק דלא חשיב ספירה כלל, וכדומה לי שראיתי דין
זה צאיזה ספר:

וצפ"פ צצרינו אפשר קצת לתרץ קושית הראשונים
למה חין אנו סופרין תמיד שתי ספירות
כמו שאנו עושין שני יו"ט עיין רו"ה ור"ן ס"פ
ערצי פסחים, דכיון דאם נחשבו לספק צטלה כל
המונ', וצומן שלא היו צקליין צקציעות דירחי לא
היו מקיימי מנות ספירה. אמנם לפ"ז קשה שיטת
הראשונים דצנרי דמשום דספירה צזה"ז מדרצנן

פעם שני הנאלו לעיל צפ"צ מנח' שנועות דמטרפת הכניסה הראשונה לחייצו צמח"י יעו"ש, וכיון דענס הדין כפי שהוא צלחת חינו משתנה משו"ה מהני דין רוב כמו צכל התורה כולה דרוב הוי כודלי ומכש"כ לענין ספק ממזר וספק קהל דרוב חשון כודלי. ומה שמוכח הגרע"א ז"ל דליך משכחת עשירי ודלי דילמא טריפה היא אם לא מהני רוב להחשיב עשירי ודלי וצ"כ כיון דנתחזק לשאר דברים שאינה טריפה מהני גם למעשר אף דלפשר שסברתו היא אמת וכמו שכן הוכיח גם צס' הפלגה ספ"ק דכתובות דל"כ ח"ך משלמין קנס לאז דילמא לאו חגי' היא למ"ד ח"ן הולכין צמחון אחר הרוז. יעו"ש. אצל יש לחלק בין רוב כל דפריש מרובא פריש לרובא דלית' קמון כמו שחילק צס"ש ש"צ פט"ו יעו"ש. עוד י"ל דלענין שמה טריפה מסתבר לומר דמהני סברת הגרע"ת דכיון שהוחזק הדבר כבשרות שז' ח"ן האדם מסתפק בכך, ונמצא שאין שום ספק להמונה. ולפי"ז נספק עשירי שנוגד אחר כן שלא ידע המונה שלא יהי' צכלל עשירי ודלי ולא ספק ויהי' הדין ככל ספק של תורה. וצ"ע:

ועפ"ז נלענ"ד דלפשר לפרש צהא דפסק צטוש"ע ח"מ סי' ש"ו סעי' ז' צטנח אומון שקלקל דנריך להציא ראי' שהוא מומחה כמ"ש בגמ' צ"ק צ"ט ולא אמרינן רוב מנזיין אצל שחיטה מומחין הם עי' ש"ך יו"ד סי' א' סק"ד וצפמ"ג שם שנשאר צ"ע. ועפמ"ש כ"י"ל דטנח שאני מכל ספק מוזיק דחיוצו של טנח הוא משום שומר כמזוחר צגמ' שם וצחנס הוי כשומר חנם ונשכר הוי כשומר שכר ומשו"ה חייב יותר מאדם המוזיק עי' תוס' שם, וצמ"א צלחתי ענין השנועה בשומרים שהוא חיוז השלמת שמירתו היינו מלגד הספק שמה פשע צשמירתו ונתחייב כבר לשלם ליכא עלי' חיוז שנועה להשלים תנאי השמירה להפיק דעתו של צעה"ג, היינו דשאני שנועה זו מכל ספק חיוז דצשאר ספק חיוז אם יודע צעלמו שאינו חייב הוא פטור צלחת ויכול לעשות כל טנדקי להפטר וצ"ד צלחפנים המותרים, וצשומר אינו כן אף שידע שלא פשע עדיין הוא חייב מדין תורה או ליצבע להפיק את דעתו של צעה"ג או לשלם ועד"ז צלחתי צמקו"א הסוגיא החמורה צצ"מ צשוכר פרה מחצירו והשליה לאחר דר"י סבר דיכול לומר משכיר לשוכר דל אמת ודל שנועתך עי' תוס' שם, היינו כל זמן שלא נשבע לא השלים חיוצו ויכול לתצוע ממי שירצה כגוזל וצא אחר ואכלו. ואכמ"ל. ולפי"ז חסרון הצירור גורם חיוז צעלם מלגד הספק שמה כבר חייב הוא אם פשע צשמירתו וכיון דרוב אינו צירור גמור, והיכי שחסרון הצירור גורם הדין לא מהני רוב כמו צעשירי ספק משו"ה גם צשומר לא מהני צירור של רוב דלף דלזלינן צתר רוב לומר דקרוצ הדבר שלא פשע, מ"מ כל זמן שלא צבר צראי' עדיין הוא חייב צלחת שלא השלים תנאי שמירתו דלחר ששמר כראוי עוד עלי' לצרר לפני צעה"ג ששמר כראוי, וצחאי רוב מנזיין אצל שחיטה מומחין הם עדיין לא השלים צרור זה דרוב חשון כספק,

ד' ט"ו ע"א דרוב לא חשון כספק צין להקל וצין להחמיר, דהש"ס מפרש הא דתניא צתוספתא צרישא ט' לפרדעים ושרץ אחד ציניהם ונגע צלחד מהם ואינו יודע צלחה מהם נגע ספיקו טמא שהוא מוטעם קצוע כמע"מ, היינו דלי לאו משום קצוע ה' ראוי להיות ספיקו טהור אף צרה"י דרוב לא הוי כספק, וכן צסיפא צט' שריים וצפרדע אחד ציניהם דתניא צצרה"ר ספיקו טהור מפרש הגמ' שהוא מדין קצוע דל"ה ספיקו טמא דרוב לא הוי ספק אלא כודלי כמו שפי' רש"י שם, ולשיטת הרמב"ם והרא"ש דרוב הוי כספק לענין היכי דצעינן דוקא ודלי קשה, וצס' כתב והקצלה פי צמקוטי כתובה קושיא זו וכתב שאל ע"ז את פי הגרע"א ז"ל, ותירץ דרק היכי שהספק לענין זה צלחוד לא מהני רוב, אצל היכי ליכא צפ"מ לדיניס אחרים ונתחזק לשאר דברים אז אזלינן גם לענין טומאה וגם לענין מעשר, וחלוקת הדינים צין שרץ לצפרדע צפ"מ לענין ללקות צכעדה. יעו"ש שחזק סברתו דל"ה לא משכחת עשירי ודלי דטריפה פטורה ממעשר מקרא דכל אשר יעצור פרט לטריפה שאינה עוברת כמזוחר צגמרא צכורות ד' כ"ח וליך משכחת עשירי ודלי שמה טריפה היא דהא רוב לא הוי כודלי לשיטה הנ"ל, אע"כ כיון דדינס עלי' לשאר מילי שאינו טריפה מומילא הוא עשירי ודלי וכן לענין קהל ודלי, יעו"ש שהאריך צזה והעיר שם שמהתוס' ספ"ק דכתובות לא משמע כן. ולדעתי אינו מוזן כלל חלוק זה צכאן דצ"כ מיירי דליכר צין שרץ לצפרדע דל"ה ליכא קצוע מה"ת ורק צשעת נגיעה מסתפק לי' צמה נגע וליך שייך צזה לומר שהוחזק זה לשרץ או לצפרדע והקושיא הדרא לזוכתה. ועפמ"ש כ"י"ל דשיטת הרא"ש והרמב"ם לא נאמרה רק לענין ספק עשירי וכיוצא צזה דכיון דרוב אינו צירור גמור כעדים אלא שהתורה אמרה ליז צתר רובא לפי צמזוי יותר שכוון אל האמת, אצל כ"ז אם הדבר צלחת אינו תלוי צידיעת האדם, ואם כוננו אל האמת נעשה הדבר כהוגן, אצל לענין מעשר דצעינן עשירי ודלי לפ"מ צצארנו שהדבר צעלם תלוי צידיעת הצעלים, וכ"ז שהאדם המעציר תחת השנט מסתפק צמנינו ח"ן חל עלי' שם עשירי לא יועיל לנו דין רוב מה שצלחר שכוון אל האמת כיון דרוב לא הוי צרור גמור ועדיין הוא מסתפק והדבר צעלמותו משתנה ע"י העלם ידיעת ודלי ורוב אינו גורם לעשות ידיעה ודלית, וכ"ז לענין עשירי ודלי שהדבר צעלם חלות דינו תלוי צידיעת הצעלים אצל צכל ח"ך כספק טומאה צרה"ר או צרה"י שהתורה אמרה להתנהג כ"ז שהדין ספק, צרה"ר לטהר וצרה"י לעמא, ורוב לענין ההנהגה עשתה תורה כודלי וח"ן זה ספק טומאה אלא ודלי טומאה, דכבר צארנו דגם צספק טומאה צרה"ר ח"ן דין הטומאה ותולדותי' משתנים צעלם ע"י העלם הידיעה או ידיעת הספק דאם נכנס למקדש ללחר שנוגד לו ספק טומאה צרה"ר ואח"ז נתצבר צצליסור נכנס ע"י שהלך גם צצלי השני ונכנס

ולדברינו אם יטעון הטבח שהצעה"ז צעמנו יודע שהוא מומחה שחט לפני' הרבה פעמים אז יפטר הטבח ולדבריו כבר השלים שנועתו, ואף שצעה"ז מחכישו פטור הטבח כמו בטענת החזרתי. ולפי' צאמר שא"י ליטע אס חייב לשלם אינו תלוי בכל מחויב שצוה שא"י ליטע. ע"י צ"י ושא"י ס' ש"ת, אלא אס אי"י ליטע ע"י חונס הרי זה דומה לשאר פרטי השמירה שלא השלים ע"י חונס ופטור, ואס ע"י פשיעה אי"י ליטע יתחייב כפושע בעיקר השמירה והוא ענין מחודש צענין שומרים צעה"ז. ואכח"ל:

אמנם לפי' הדרא הקוביא למקומה איך משכחת לענין מעשר עשירי ודאי דמטבח אומן שקלקל מוכח דגם רוב דלית' קמן לא מהני היכי דצעינן ידיעה וגם מוכח דלא מהני סברת איתחזק דהרי גם בטבח נתחזק הוא למומחה דאס ישחוט אוכלים משחיתו ואף גם עכש' לאחר שקלקל לא נתקלקל דין רוב זה דכמה פעמים אפשר שיקרה גם אלא מומחה איזה קלקול בשחיטה כמו שהעיר צזה הגרע"א נחי' ליו"ד-ס"א סק"ד. יעו"ש:

ונראה לענ"ד דאפשר לזאר שיטת הרא"ש והריטב"א צאופן אחר קצת ונעתיק לשונם המוצא בשטח"ק ח"ל: קפץ אחד מן המניינים וכו' הקשו נחום יטל צרוב ויהיו כולם חייבים צמער וי"ל דנע"ת חשיבי ולא צטלי, ותימא נכצניהו עד דניירו ונימא כל דפריש מרובא פריש וכו' ועי"ל כיון דחזין דאפילו היכא דיכול לעשורי מזה נפשך פטור משום דעשירי ודאי אחר רחמנא ולא עשירי ספק, ואפילו כי אמרינן כל דפריש מרובא פריש עשירי ספק מיקרי חמת שהתורה התירה ספק זה צאסורין כדכתיב אחרי רבים להטות ונהפך האיסור להיתר ע"י צטול צרוב אצל הכא לעולם לא נפיק מכלל ספק עשירי הרא"ש. ח"ל הריטב"א וא"ת ואמאי כולם פטורים וכו' אלא ודאי דאפילו תימא דצ"ח צעלמא צטילי מדאורייתא הכא לא צטל האי משום דאמר רחמנא העשירי עשירי ודאי ולא עשירי ספק, עכ"ל. ולכאורה אינו מוצן דבריהם מה שייכות ענין זה דעשירי ודאי לצטול צרוב, דצשלמא לענין כל דפריש מרובא פריש י"ל דלא מהני רוב צמער דצעינן ודאי אצל צצטול דנהפך האיסור להיתר אין כאן ספק כלל, ואין לומר דהיתר של צטול צרוב הוא משום דכל אחד הותר משום כל דפריש ועל ידי זה נהפך מאיסור להיתר וכיון דלא מהני כל דפריש לענין מעשר גם צטול צרוב ליכא, אצל מתשוצת הרשב"א שהצאנו צפ"א דשקיל וטרי צשתי חתיכות גדולה וקטנה שתצטול הקטנה ושם לא שייך כל דפריש מרובא פריש, והנה צאמת כל ענין של צטול צרוב לא נתצאר צש"ס מקור למוד דין זה מן התורה דלכאורה מקרא דאחרי רבים להטות לא ידעין רק דלולין צתר רובא אצל צטול צרוב היכי רחמנא? אכן כ"ל דצדיינים המעוט מתצטול מתורת דין לגמרי וכששנים אומרים חייב ואחד אומר זכאי או שגמר הדין עפ"י השנים או דגם הדין המזכה

נעשה כאילו אומר חייב ולקמן יתצאר עוד ענין זה צס"ד. ועפ"י כ"ל צכוונת הרא"ש לתרץ שתי הקושיות יחד דאס דאמרינן כל דפריש מרובא פריש אינו צירור גמור על מציאות הדבר אלא שכן גזרה תורה שיהי' דין המיעוט שאנו דנים עלי' כאילו הוא מן הרוב היינו שדינו כדין הרוב, והנה צכל האיסורין שהדבר צעלמותו אינו משתנה מחמת התערובות הרי ידוע לנו דצתערובות אלו איכא רוב היתר ודאי וכשאנו אומרים כל דפריש מרובא פריש, דין הנפרש כדין הרוב, אצל לענין מעשר דכל זמן שאינו צרור להמונה את האלן משתנים האלן מחיוב לפטור גם צאמת אז אס נאמר שיהי' דין הנפרש כדין הרוב לא מהני, דגם הנשארם צכל מקום שהם ג"כ נפטרו מחמת הספק, אף שצאמת הם ראויים להתחייב צמעשר אצל התערובות גרם להם שיפטרו גם הם ומשום"ה גם ציטול צרוב לא מהני דליכא צזה מתצטל ומצטל דכולם שווים הם. ולפי"ז י"ל דגם להרא"ש והריטב"א מהני רובא לענין עשירי ודאי דכיון שהתורה עשתה רוב כודאי חשיב עשירי ודאי גם להמונה את האלן דמן התורה מחויב צמעשר ושם אין ספק אצלו ורק צתערובות אחרו סברתם לחלק צין כל איסורין לדין מעשר דצכל האיסורין שחסרון ידיעת האדם אינו משנה את האיסור וההיתר צעלמותו איכא רוב מעליא גם צתערובות אצל צמעשר שהספק גורם לשנות הדין צעלם אז צתערובות ליכא רוב ומיעוט צהתחלקות דיניהם לדין מעשר כולם שוים לפטור דכולם ספק עשירי הם. דצשלמא אס הי' דין רוב מצרר המציאות ממש אז הי' מהני כל דפריש על רוב התערובות לצרר על כל אחד מהם שהוא לא עבר כצר ולא נעשה צו מעשה הפוטרו מן המעשר, אצל כיון דדין רוב אינו מצרר צאמת רק שדין המיעוט כהרוב והכא ליכא דין חיוב על הרוב ככ"ל, אצל אס נצוא להסתפק על כל אחד מהם שחא הוא טריפה דמדין רוב צהמות כשירות הם איכא צכל אחד מהם רוב צלי תערובות ומדין תורה דינו כודאי מחויב צמעשר כודאי אינו טריפה גם לענין מעשר חשבו עשירי ודאי. וכמזומה לי שנתעוררתי זה ע"י תלמיד הישיבה:

ולענין טבח אומן שהקשינו לעיל י"ל דל"ד לנידון זה כלל דאף דרוב מניינים אצל שחיטה מומחים הם וחשיב מה"ת כראוי לשחיטה אצל לענין פשיעה צמעשה שחיתתן לא מהני מה שדינו של הטבח כדין מומחה רק אס ידוע לנו שלא פשע בשחיטתו אצל דין כשרותו לשחיטה לא מהני אס צאמת יודע צעלמו שאינו צקי צשחיטה ומה שאצלנו הוא חשבו כידוע ודאי עפ"י דין תורה לא נגרע ערך פשיעתו אס הוא יודע הצמת וכיון דדין רוב אינו מצרר המציאות ושומר מוטל עלי' לצרר המציאות וכ"ז שלא צרר חייב לשלם צאמת אף אס לא פשע חש"כ לעיל. משום"ה חייב ולא מועיל לו הרוב. ועפ"י י"ל גם לפמש"כ הגרע"א זצ"ל דכל היכא דאיתחזק לשאר דינים מהני גם לדין מומן או מעשר אף דלדינים אלו צפרט לא מהני רוב דל"ק מטבח אומן דשם לא מהני הך סברא. דאיתחזק.

ואם כל ההיתרים נולדים מדין זה דמותר לספק
ה' רחמי נהנית דין זה נרחשונה ונפרש דמזה נולדים
הדינים ההם :

וכ"ל לשיטת הר"ן חננ' התוס' ז"ל פ"ג כתבו
נהדית דהיכח דליכא הוכחת קרוב גם נערכה
בחור"ל חשון כולא, דו"ל לימח משום דקצר לה
כר' חנינא וליכא למימר דשריא משום דספק ערלה
בחור"ל מותרת דהא לי לית לי' כר' חנינא חלל רוב
וקרוב אזלינן נתר קרוב א"כ הוי ודאי ערלה. עכ"ל.
מנזאר דנדרים דפליגי צוה עס הר"ן ולשיטתם
גם רוב מהני נערכה לאסור דמ"ש אס' ה' אזלינן
נתר קרוב או לדידן דקיי"ל דרוב עדיף מקרוב וכן
כתבו להדיא בסוף פ"ק דקדושין ד' ל"ו ע"ג דג"ה
כל מנז' נסוה"ד וז"ל ומן הירושלמי שהנאחזי יש
להוכיח דערלה וכלאים נהגים בשל נכרים וכו'
וקשה דהא אמרינן נמס' ר"ה לענין ערלה אחד
הנוטע ואחד המזריק ואחד המרכיב יש בהם משום
ערלה וז"ל חיד' אנו נהנים מן הכרמים שהנכרים
מזריכין אותם בכל שנה ולא"פ שאין אנו יודעים
ודאי שמזריכין כולם ה' לנו לילך אחר הרוז. עכ"ל
וכן נראה דעת הרמב"ן והג"י והשו"ע לענין ענבים
הנמלאים צפרדיסא דערלה שנקטו דאסורים גם
בחור"ל משום כאן נמלאו כאן היו ולשיטת הר"ן גם
זה אינו ודאי ערלה, כיון שכתב דגם היכא דקרוב
לודאי ג"כ מותר סנרת כאן נמלאו לא עדיפא
מקרוב לודאי ונע"כ דפליגי צוה :

והנה לפ"מ שכתבו הרא"ש והריטב"א דרוב ג"כ
ספק מיקרי לענין עשירי ודאי מהראוי
להיות גם נערכה כן אס' נאמר דגם נערכה תלוי
עיקר האיסור נתנאי ידיעה, אבל ענין זה דנערכה
יהי' היתר גמור כשלא ידוע להאכל אינו מוכרח
רק לשיטת רש"י והר"ן דמפרשי דספק לי ואנא
איכול הוא שיתן לו ודאי ערלה דמזה מוכח דהוי
להאכל דבר המותר לגמרי, אבל נאמת יש מפרשים
פי' אחר נלאון הש"ס דנתוס' ר"י הזקן מנאחזי
שכתב צוה"ל ספק לי כלומר תן לי מספק ערלה
ואוכל. ואית דמפרשי תן לי מודאי ערלה דס"ל ללוי
ולרצה ולרב חויא כמ"ד חין ערלה בחור"ל ור"ש
פי' לקוט שלא צפני כדי שיהי' ספק אולי עכ"ל.
לפ"ז י"ל דכל הני הראשונים דפליגי על הר"ן הם
מפרשים דלא כפי' רש"י ולא נאמר חידוש זה נערכה
סיה' מותר לגמרי ע"י העלם הידיעה ולא נתחדש
בדין ערלה בחור"ל רק ספק אכל כל היכא דלא חשיב
כספק אסור, וכמו ספק טומאה צרה"ר דלי איכא
רוב לטמא הוי ודאי טומאה, ונאמת דין זה דמותר
לספק ודאי ערלה לא הוצא להלכה צפוסקים ואינו
נמלא צרה"ש צה"ל ערלה ולא צטור ולא צרמנ"ס,
וצנ"י ס' רנ"ד העיר צוה וכתב דיי"ל דסנרי הני
אמוראי שהתירו לספק ודאי ערלה סוברים דערלה
הוא מדרבנן כמ"ד הילכתא מדינה, אבל לדידן דקיי"ל
בר"י דס"ל הלכה למשה מסיני אסור לספק יעו"ש,
ולפ"מ שהנאחזי דנרי תוס' ר"י הזקן י"ל צפוטות
דכל הפוסקים מפרשים כאינך פירושים ונאמת קשה
קצת לחלק בדין זה להאכיל לחצרו ודאי ערלה צין

די"ל דהך סנרת דאיתחזק לא מהני חלל היכא שהדין
שאלו דנים עלי' צא נתולדה מכח התחזקות הדין,
כגון לענין קנס דכתיב צתורה ונתן לאני הנערה
אף דאין ידוע לנו שהוא חנ"י רק מכח רוצא ונממון
לה אזלינן נתר רוב, מ"מ כיון דאיתחזק לאצ בכלל
לענין כללות הדינים שצין אצ לנתן יהצין לי' קנס
ג"כ, וכן נתינוק הנמנה שכ' צס' הפללה דכיון
דאיתחזק לישראל ע"י דין רוב אז גם לענין טוקין
משפטו ככל ישראל, היינו דנכל חלה יש מקום לומר
דאף אס' נמנאות חין הדבר כן אכל אס' הוא אצ
או ישראל עפ"י דין תורה, אצ כזה, סניא לן לענין
קנס וישראל כזה דינו כישראל לענין טוקין וכל כה"ג,
אכל לענין טנח אומון לא מהני אומון עפ"י דין ואס'
אינו יודע אומנות השחיטה הוא פושע. וזה נכון
ומסתבר. ועי' לקמן צס"ג פ"ג מש"כ שם צעיקר
הכלל שכתבו צס' הפללה והגרע"א. יעו"ש :

פרק ו

והנה לענין ערלה בחור"ל דקיי"ל ספק מותר
דלפ"מ דאמרינן צנח' קידושין ספק לי ואנא
איכול ופירש"י לקוט שלא צפני שיהי' ספק אולי
ואנא איכול ונערכה קאי, עכ"ל. וכן מפרש הר"ן
הנאחזי דנרי' לעיל צפ"צ דלפירושם כך נאמרה
ההלכה שיהי' דין ערלה תלוי נתנאי של ידיעת
האוכל דנשעת העלם ידיעת ודאי, הוי אז כדבר מותר
ממש ומהאי טעמא מותר להאכיל לחצירו ערלה
ודאית שלא ידע האוכל ולא שייך צוה לפני עור
דאינו מכשילו כלום דמאכילו דבר המותר ממש,
ולפ"מ שנתנאר צפרק הקודם הטעם שכתבו הרא"ש
והריטב"א דלענין מעשר לא מהני רוב, דכל היכא
שהדין משתנה צענ"ס ע"י העלם הידיעה חין מועיל
רוב דדין הלך אחר הרוב לא משווי כידיעה צרורה,
לפ"ז גם נערכה בחור"ל דג"כ תלוי ענ"ס הדין
צדיעת האדם כמס"כ עפ"י שיטת רש"י והר"ן
מהראוי ג"כ שלא יועיל צוה דין הלך אחר הרוב
ונאמת כן מנזאר צר"ן שם דרוב לא מהני אפילו
קרוב לודאי וגם צפלוגתא יחיד צמקום רצים מקילין
כפחיה, ולכאורה מוכח מזה דכל היכא דנעינן ודאי
לא מהני רוב כלל, דלא כמה שרטינו לפרש צפרק
הקודם דרוב מעליא שלא נאמת התערובות מהני
גם לענין מעשר וחשוב עשירי ודאי, דהרי צר"ן
מפורש דגם רוב כגון יחיד צמקום רצים לא מהני
וכ"כ כתב שם דאפילו קרוב לודאי לא מהני, אבל
נאמת מדברי הר"ן מוכח שאין הטעם שלא מהני
רוב נערכה משום היתירא דמותר לספק לחצירו
ודאי ערלה אלא דכך נאמרה הלכה שיהי' מותר
לספק ושלל יהי רוב ואין דין אחד יוצא צתולדה
מדין השני, נאופן דלפ"ז י"ל דלענין מעשר גם
להר"ן י"ל דרוב מעליא שלא נאמת תערובות מהני
ותשוב עשירי ודאי, וכ"כ צפלוגתא דרצותא אזלינן
נתר רצים כמו בכל התורה ורק נערכה הכי קיי"ל
לחור"ל דמותר בחור"ל אף צכה"ג דהרי הר"ן הציא
היתירא דמותר לספק לחצירו צסוף דנרי. יעו"ש.

אם ערלה נח"ל מדרבנן או מה"ת דהרי גם נאסור דרבנן לא מלינו דוגמא כזאת שיה' מותר להאכיל לחצירו ולא יעבור על לפני עור, ואדרבה צכה"ג עדיף יותר שיאכל בעצמו דלז' אינו עובר רק אסור דרבנן וכשמוכשיל לחצירו נאסור דרבנן הוא עובר בלאה, דמ"מ מכשילו, וכן מוכח מתוס' ע"ז ד' כ"ג וצ"כ עלינו לומר דכאן נעדרה הכי קים להו להני אמוראי דמותר ולפי"ז גם אם נאמר דהוא מה"ת י"ל דהכי קים להו ואדרבה דלמ"ד הלל"מ מוכרח הדבר שהי' חדוש בהלכה דל"ה גם ספק אסור א"כ יש מקום לומר דחדוש התורה הי' גם על חופץ זה, אצל למ"ד ערלה נח"ל מדרבנן משמע בגמ' דמישך שייך לכל איסורי דרבנן. ולתירוץ הג"י עלינו לומר דגם למ"ד מדרבנן איסור זה נשונה מכל איסורי דרבנן, וע"כ נלענ"ד דיותר מסתבר דפליגי נפי' של האי לישנא כמש"כ :

ואמנם לפ"מ שכתבנו לעיל דגם לענין מעשר י"ל דרוב מעליא גם הרמ"ש והריטב"א יודו דמהני ורק נתערבות לא מהני רוב, לפ"ז י"ל דגם אם נאמר כפי' רש"י דמותר להאכיל ודאי ערלה דלפי"ז הרי דומה למעשר מ"מ צרוב לאיסורא לא חשבו ספק ערלה אלא ודאי ערלה, ולענין תערובות פירות ערלה נאסור פירות אפסר דנאמח כל הפירות מותרים ודין זה אינו מפורש בפוסקים האחרונים, ומדברי הש"ך יו"ד סי' נ"ח סקכ"ז משמע דגם נח"ל ערלה נריכה מחלים יעו"ש ובהנחת תולאים שם הציא דברי המרדכי ספ"ק דקידושין שכתב דאם איכא זכרם ד' או ה' גטיעות ולא נודעו מקומם דמותר הכל אפילו לאכול מן המחזור, אף דליכא דין ביטול דנטיעה מחוברת אף באלף אינה בטלה הכא מותר כל הכרם מדין ספק ערלה נח"ל יעו"ש. אמנם צו"ע סי' רנ"ד לא הוצא דעת המרדכי להתיר צכה"ג. ונראה לע"ד דזה תלוי בשיטת הר"ן. ורש"י והחולקים עמהם. דלשיטת הר"ן דמותר להאכיל לחצירו ודאי ערלה דכ"ז שאינו צרור להאכול שזה ודאי ערלה ע"ס האיסור משתנה להתיר אז גם נתערבות אף אם יתירו את כולם הלא יאכל ערלה צודאי ג"כ מותר דמ"מ כל חד וחד דאכיל היתרא קאכיל ולא שייך ע"ז ענין ממ"ב דכ"ז שלא נתודע לי' הפרי נפרט התירה התורה, אצל להפוסקים שלא פסקו כהר"ן ורש"י ואסור להאכיל ודאי ערלה ועובר בלפני עור ככל איסורין ולא הותר רק ספק ערלה כספק טומאה צרה"ר וכספק מוזר אצל נתערבות דאם נתיר כל התערבות יצא לידי איסור ודאי לא שרינן צכה"ג אם לא שיש בזה דין ביטול ונעדרה נריך מחלים, והמרדכי לשיטתו שהציא הך היתרא דמותר לספק לחצירו אף לר"י דהוי הלל"מ. יעו"ש :

ולמעשה נראה דאין להתיר נתערבות בלא ביטול ומכש"כ להאכיל ודאי ערלה דאסור דאף דמינו דמקלינ לענין ערלה כמ"ד אף דלא קי"ל כוותי' נאסור דוכתא כגון לענין קפריסין

הלף ולענין נטע רצעי והרכבת הגפנים יעו' צו"ע יו"ד סי' רנ"ד נראה לענ"ד דאין הטעם דלענין ערלה נח"ל מקילינן בקולא כל דהוא דהרי לשיטת תוס' דוקא ספק ערלה מותר אצל כל היכא דקרוז לודאי או אם איכא רוצא הוי כודאי, כ"כ לשיטתם אי אפשר להקל כיחיד נגד רבים דהר"ן לשיטתו כתב כן דעבדינן כיחיד במקום רבים דנקט דנעדרה נח"ל לא מהני רוב ואפילו קרוז לודאי, אצל לשיטת תוס' א"א לומר כן וכמו צרוב המניחות אמרינן אחרי רבים להטות כ"כ בפלוגתא דרינא דע"ז אומה תורה אחרי רבים להטות, והא דכתבו תוס' נקידושין פ"ק ד' ג' דנטע רצעי מותר נח"ל עפ"י הכלל דכל הנוקל בדרך הלכה כמותו נח"ל דלכאורה כלל זה רק צדינים שנח"ל הוא מדרבנן הקילו רבנן, אצל נעדרה נח"ל שהוא מה"ת וכן כרס רצעי איך מקילינן לעשות כמ"ד דלית הילכתא כוותי' דהרי צא"י עבדינן מטעם ודאי ולא מטעם ספק דכללי ההלכות עפ"י רוב הם מטעם ודאי ולא משום חומרא, וצ"כ עלינו לומר דכן קצלו חז"ל דכל המיקל בדרך עבדינן כוותי' נח"ל בכל מנחות התלויות בדרך שיש בהם התחלקות מח"י לחז"ל בכל חלה המנחות עבדינן כוותי' נח"ל, ובכלל זה גם ערלה נח"ל שמו' ג"כ חלוקה מח"י לחז"ל לענין ספק וכמו שנאמרה ההלכה להתיר ספק, כ"כ נאמרה לענין זה להקל נח"ל כמ"ד המיקל צא"י אף כיחיד נגד רבים אף דנספק המניחות אזלינן בחר רוצא, אף שראיתי צל"ח נח"ל נצרכות ד' ל"ו שרצה לומר דלמ"ד ערלה הילכתא מדינה ובכל הלכות נח"ל מדרבנן לא מקילינן כיחיד במקום רבים יעו"ש, ולא אצין דצרי', דלפי"ז כלל זה כל המיקל צא"י לא ידענו מה דדון נ"י דהלא צלל הלכות שקצנו כמו הלכה כסתם משנה או הלכה כר"ע מחצירו מטעם ודאי קצנו ולא מטעם ספק ולמה נקל נח"ל אלא ודאי שכן קצלו חז"ל ולא מטעם ספק דרבנן לקולא וזה צרור. ולפי"ז י"ל דגם למ"ד ערלה נח"ל הלל"מ נקטינן כלל זה צלל פלוג דכן קצלו חז"ל כמו שקצלו להקל בנפקא, וע"פ מש"כ יצו דצרי הרא"ש בהלכות קטנות צה' ערלה שכתב להתיר נח"ל הכרמים שמצריכים בכל שנה משום דראצ"י סובר דמרכיב ומצריך אינו בכלל כרס אף דלא קיי"ל כוותי' מ"מ לענין ערלה נח"ל עבדינן כוותי' דפסק ר"י דאין נטע רצעי נוהג נח"ל דקיי"ל כל המיקל בדרך הלכה כמותו נח"ל וא"כ לענין ערלה נמי נח"ל וכו' עכ"ל. ונשער התלך ה' מע"ש פ"ט הקשה דהלא כלל זה מפורש בגמ' צרכות פ' כיצד מצרכין וצ"י תולין ולמה הציא דצרי הר"י שפסק כן לענין נטע רצעי יעו"ש שפי' דצרי' נגד ד"י הזקן שהוצא צרי' צרכות, ולפמ"ש"כ ניהא דמדצרי הש"ס הי' מקום לומר דרק צדינים שנח"ל הוא מדרבנן נאמר כלל זה כל המיקל בדרך וכו' דהא דליחא בגמ' לענין לף דקפריסין מותרים משום ערלה מטעם דכל המיקל בדרך י"ל דמ"ד זה סובר דערלה נח"ל הלכתא מדינה דנעלי מימרות אלו צ"י כיצד מצרכין אמרו בגמ' נקידושין כן, דלפי"ז י"ל דלדידן דקיי"ל

הרמז"ן ז"ל מספק מוזר יעו"ש ואם נימא דנספק מוזר גם רוב כספק נחשז ונכל התורה הלא אזלין בתר רוב ואיך יתכן דכל ספק לקולא נלמד מספק מוזר וכן ראיתי בפני יהושע לקדושין ד' ע"ג שרצה לחדש כן מטעמי דכתיב נקהל ה' דנעין שיה' ודאי קמי שמיא ורוב אינו ודאי לפני ה' יעו"ש, ודחקו לזה גודל הקושיא הא דלתנא דמתני' שתוקי מותר בממזרת דלשיטת הרש"א נספק אם אול הוא לנזה או אולא היא לגבי איכא ודאי רוב המנטרף יעו"ש. ולעיל נפ"א נתבאר ענין זה נס"ד טרם שראיתי דברי הפנ"י והנ"מ הנ"ל ונעיקר הדבר שנתלצו האחרונים איך נאמנת האשה להכשיר ומ"ש להכשיר מלפסול יתבאר נס"ד לקמן דלהכשיר נאמנת כע"א באיסורין וע"א נאמן אף נגד הרוב ולפסול נעין שני עדים כדבר שזעורה. ואכמ"ל:

ונתבאר לנו מכל מה שכתבנו דלשיטת הרמז"ס דספק מה"ת לקולא ג"כ לא מלאנו שום הוכחה דנספק ערלה נחו"ל יהי' רוב כספק, רק בזה נע"כ לכל השיטות שאני ספק ערלה דמקלין כיחיד במקום רבים וזה נאמר בפירוש נהדוש ההלכה להקל כיחיד המקיל בחרץ ולשיטתו אינו מוכח כלל דנספק ערלה נהפך עלם האיסור להיתר ומוכ"כ נספק מוזר ליכא שום רמז בראשונים ז"ל שיתהפך האיסור להיתר וגם נספק טומאה נרה"ר הוכחנו מן הש"ס נמס' שנועות דלא נהפך האיסור להיתר, ונפר"ח מנאחתי ג"כ שהוכיח דהיכא דליכא ממו"כ לא הותר גם נספק טומאה נרה"ר רק ראיתו אינה מספקת דמה שהוכיח משני שנילין דאם הלך צראשון ולא הזה וטבל והלך בשני ועשה טהרות או נכנס למקדש דחייב אינה רא' כ"כ די"ל דמניאות הטומאה לא נתבטלה וכשיתבאר אח"כ דהוא טמא ודאי חייב אצל האיסור הי' מקום לומר דנתבטל ונהפך להיתר דמניאות הטומאה ודיני האיסורין הנאים ע"י הטומאה כאלוה הקדש ונכנס למקדש הם דברים נפרדים אצל זה יש להוכיח מהא דאם הלך צראשון ונכנס למקדש ואח"כ הזה וטבל והלך בשני ואח"כ נכנס למקדש דחייב חטאת וזה רא' מוכרחת דגם איסור הכניסה למקדש לא הותר כשנכנס למקדש בשעה שהי' עלי' ספק טומאה נרה"ר וחדוש זה שע"י הספק ישתנה הדין נעלם לא מלאנו מוסכם לכל השיטות רק נספק מעשר היינו נספק חיוז מעשר, וע"ז נאמר בתורה העשירי יהי' קודש וקבלו חז"ל שיהי' מנוי ודאי וכשהנעלים מסופקים נפקע חיוז מעשר לגמרי אצל ידיעת חלות הקדושה אינו צריך שידעו הנעלים דהרי יאלו שנים נעשירי עשירי ואחד עשר מעורבים זכ"ז. ולכאורה לפי דברינו נסתרו כל התירושים שכתבו האחרונים לתרץ שיטת הרמז"ס דס"ל ספק מה"ת לקולא הא דאנטריק קרא להתיר ספק מוזר וגם מה שתרץ הר"ן לשיטת הרמז"ס נהא דהולכה הלכה לספק ערלה נחו"ל להתיר גם ברוז איסור ולספק לחזירו ודאי ערלה לפ"מ שנקטו הפוסקים. הרמז"ס לא סבר כן ורק חדוש זה להקל כיחיד המקיל בחרץ שזעורה. ואכמ"ל:

כר' יוחנן דהלכה למשה מסיני י"ל דליתא להאי כנלא משו"ה נסתיע. ופסק הר"י דפסק עפ"י כלל זה גם לענין נטע רצני נחו"ל דגם זה מה"ת נחו"ל אלא ודאי דכלל זה נקטינן גם למ"ד ערלה נחו"ל הלל"מ כן נראה לי נכוונת הר"א"ש ונכון הוא:

ולפ"ז לא נאמה האי כלל אלא כל המקיל בחרץ נעיקר דין ערלה ענדינן כוותי' נחו"ל, אבל נמה דפליגי רק לענין חו"ל לחוד דאין זה דין נעיקר ערלה י"ל דלא שייך כלל זה, ופלוניא דרנותא שהנחנו מה דפליגי הר"ן והמרדכי עם התוס' והרמז"ן הר"י"ף והרמז"ס והרא"ש אם ערלה נחו"ל הותרה לגמרי בשעת הספק לא שייך להכלל דכל המקיל בחרץ כנ"ל. וכן נ"ל אם יהי' לנו ספק דדין ספק ערלה על איזה ספק הותר ע"ז לא נאמרה הלכה ספק ערלה נחו"ל מותר ורק אם ספק לנו נמניאות דין ערלה וכה"ג אם ספק לנו אם חל בזה דין ערלה נאמרה הלכה דספק מותר, אבל אם יולד לנו ספיקא בדינא באופנים המותרים מוכח הלכה זו אז הדרינן לכלל ספיקא דאורייתא לחומרא ע"י מש"כ לעיל נפ"א לענין ספק מוזר עפ"י סגרת הרמז"ס יעו"ש. ולפ"ז נראה דאסור לסמוך למעשה בשום פנים על דברי הנהגת נעל המלואים נס"ד ש"ח שהנחנו ומה שהנציא שם שהלל"ח כתב כן אינו אמת דנלל"ח לא נזכר שם שום רמז לענין תערובות. כנלענ"ד:

פרק ז

וראיתי נס' בית מאיר סי' ד' שכתב לענין ספק מוזר דגם ברוז פסולים אולה מה"ת מותר דכיון שהתירה התורה ספק זה והנזילה משפט ספק שלו תו ליכא לאפלוגי ואפי' ברוז פסולים נומש דהיינו נידוע דאול הוא לנזה נמי ד"ת שרי. ורא' מהר"ן ספ"ק דקידושין שכתב דהיינו טעמא דאמרינן גבי ערלה כל המקיל בחרץ הלכה כמותו נחו"ל ואפי' יחיד במקום רבים דכל ספק שריא ואפילו קרוב לודאי משום דכך הלכה ספיקה מותר ודאח אסור וזה כתב אף לרד"י דס"ל נכ"מ ס' ד"ת להחמיר, ול"ל דנשמע דמדאנטריק כדתי' להרמז"ן ודוחק לומר דכ"ז מן ההלכה דהל' לא משמע הכי אלא משמע כנ"ל, עכ"ל. והגאון המחבר לא ראה דברי השטמ"ק לענין עשירי ודאי ונסתייע רק מדברי הר"ן אלו ונוראות נפלאות דלפ"ד דכלל זה כל המקיל בחרץ לא נאמר נפ"ע רק ממילא למדו חז"ל מחמת ההלכה שהותר ספק ערלה וגם זה בכלל ספק הוא ולפ"ז גם נמוזר איכא האי כלל וכויון דר' יהושע סובר דאין מוזר מחייבי כריתות נפסוק כוותי' מחמת דהוי ספק מוזר כמו דנקטינן כן לענין ערלה נחו"ל לקולא אפילו יחיד במקום רבים וזה דבר זר ותמוה אלה ודאי דנערלה נחו"ל היה קי"ל לחז"ל עפ"י ההלכה להקל כיחיד המקיל בחרץ וכן מוכח היפוך דברי מסוף דברי הר"ן שם דסקיל וטרי שם אם לנו

והרא"ש אף למ"ד ערלה נחז"ל הלל"מ, נראה דגם הרמז"ס סובר כן. אבל חידוש זה נתבאר בדברינו לעיל אינו כלול בהלכה להחיות ספק ערלה ורק לאחר צפ"ע, ולפי"ז הדרג הקושית גם בהגטרות ההלכה לספק ערלה לשיטת הרמז"ס:

אמנם עפ"י המתבאר בדברינו דאף היכא שהתירה התורה להדיא את הספיקות לא נתהפך האיסור להיות ורק אמרה תורה שראשי האדם לעשות כן להכניס עמו לספק מכשול אף שאם יפגע באיסור יהי עלי עונש קתל, לפי"ז בכל האיסורין שלא נתפרש דין הספיקות בתורה לא לאיסור ולא להיתר ודאי ראוי לכל אדם לחוש לנפשו לפרוש מן הספק כמו בספק סכנה כמו שהבאנו לעיל צפ"ש סוגית הש"ס דחולין לענין זאב שנטל בני מעיים ואף שלא הזהירה תורה ע"ז ביחוד לחוש שחל יבשל באיסור השכל גוזר כן כמו שכל אדם שומר עצמו מכל ספק פגע גם בלעדי הזהרת התורה וא"כ מה שגלתה לנו תורה בשלשה מקומות בספק טומאה צרה"ר ובספק מומזר ובספק ערלה נחז"ל דרשאים וחכאים חננו להקל ולא לחוש שחל יבשל באיסור אף דאם יבשל באיסור גם בזה שלשה איסורין יונרך לכפרה נכ"ז רשאין אנו לכתחילה לעשות כן וזהו צלמת חידוש גדול ונפלא מאוד אבל אין לנו להתחכם בזה וגזה"כ הוא כמש"כ רש"י בחולין שם ד' י', ובשאר איסורין לא גלתה לנו תורה חידוש זה, וכל צעל שכל יעשה כפי רגונו, והמחזור בזה מה שהוספנו לעיל צפ"ג דמה שכ' הרמז"ס כל הספיקות מדבריהן היינו דהתורה לא פרשה בהדיא רק חסרה לחכמים להנהיג כפי ראות עיניהם וע"כ היכא שחל טעם נכון להקל יש צידם, בחופין דלפ"ז אינו מחכמה כלל לשיטת הרמז"ס לחלק בין איסור כרת לשאר איסורין ובין איקנע איסורא או לא דגם היכא שחיבה תורה להציא אשם תלוי ה' מותר מה"ת לכתחילה קודם שאסרו חז"ל ובכה"ג חשיב שז מודיעתו דאם ה' יודע תחילה ה' פורש מחמת ספק כמו שעתה לנו נוקפו שחל נכשל באיסור, וזה מיושב שיטת הרמז"ס מכל מה שהשיגו עלי. ובס' שער המלך צפ"ט מה"ט מ"מ הקשה מסוגית הש"ס כתובות ד' כ"א ע"ז צהא דאמר אצוה דשמואל צאשת ישראל שגאנסה אסורה לנעלה שחל סופה צרנון ופריך בגמ' אלא חונס דשרי רחמנא היכי משכחת לה וכו' ולשיטת הרמז"ס מחי פריך דמספק שרי, יעו"ש. ולפמש"כ לא קשה דשחי היכא שכתבה תורה להדיא ספק מותר מכל ספק שלא נתמעט בתורה כמש"כ והיכא דשרי רחמנא בהדיא גם רצנן לא אסרוה רק היכא דאיתא להדיא בגמ' כמו בספק מומזר שאמרו בגמ' משום מעלה עשו ציוחסין, עוד כ"ל ד"ל דהאי שחל סופה צרנון הוא קרוצ לודאי דכיון דחזין דלרצא מותרת משום דינרה תקפה היינו דכח הטנע מתגבר עלי' שלא תוכל לכנוס את יורה ואצוה דשמואל סובר דאין זה חונס אבל צהא לא פליגי דהוא דבר המצוי שחתרנה וכעין רוצא חשיב לה, וראי' לזה דלא מוקמינן לה לחזקתה

חזקת היתר לנעלה ואם ה' ספק שקול, מותרת מה"ת מדין חזקה. אח"ז מלאתי שנס' פנ"י תירן כן, ת"ל שכוונתי לדעתו ועי' ש"ש ש"א פט"ו. וצלה"ה יש פירוש אחר נסוגיה כמש"כ השטמ"ק דהאי שחל מדרצנן הוא דפריך היכי שרי רחמנא לאו דוקא הוא, יעו"ש. וכן נראה לי צהא דאיתא בגמ' צכורות ד' ל"ד ע"א צפלוגתא דר"א ור"י צחנית של תרומה שנוגד צה ספק טומאה דר"י סובר דאינו מזהר על שמירתה ופליגי שם צדרשא דקראי את משמרת תרומת, ואמרינן שם דר"י סובר הראוי' לך שמור ושאינה ראוי לך לא תשמור יעו"ש דמזה מוכח להדיא דספק שקול אינה ראוי' מה"ת צאכילה וצ"כ מיירי צאופן דליכא חזקה לא להיתר ולא לאיסור וגם צאופן דליכא דין ספק טומאה צרה"ר או צרה"י כמש"כ התוס' פסחים ט"ו והר"ש פ"ח דתרומ' דאל"כ אינה תרומה תלוי' אלא טהורה ודאית או טמאה ודאית. וקשה לשיטת הרמז"ס אומאי אינה ראוי' מה"ת, ולפמש"כ ניחא דאף דלא אזהרה תורה אלא על הודאי אינה ראוי' להכילה חשיבה שחל יבשל באיסור. כנ"ל. וחתמי הרה"ג מהר"ש כ"י אומר דלפמש"כ התוס' והר"ש דמיירי שחי' שתי צחיות צרה"י וגנע צאחת מהן ואינו יודע צאציה מהן גנע א"כ הוי איקנע איסורא ולפי מה שנקטו כל גדולי האחרונים המהרי"ט והפרי"ח דצאיקנע איסורא גם להרמז"ס ספיקא מה"ת להומרת. אח"ז מלאתי צרי"ט חלנזי ווס' צכורות פ"ה אות מ"צ שהקשה על הרמז"ס קושית זו ותירון כנ"ל ועוד האריך שם צענין זה צאופנים שונים. יעו"ש:

ובכן מה שהקשה הרשב"א והר"ן מהא' דילפינן צפ"ק דחולין דאזלינן בתר רוצא ואתינן למפשטה מפסח ודכוותי' ואי ספק מה"ת לקולא חפי' לא אזלינן בתר רוצא שרי דספק טריפות נינהו וכל ספק איסורא רחמנא שרי עי' צר"ן ספ"ק דקידושין וצרבש"א צחי' וצת"ה שהבאנו צפ"א. ולפמש"כ ניחא דאף אס לא אסרה לנו תורה את הספק חנן אסרינן לעצמנו וכמש"כ וכיון שאמרה תורה להציא פסח ולא לחוש לספק חונה שמעינן דאזלינן בתר רוצא דאל"ה איך אפשר שתנו' התורה לנו להכניס עצמנו בספק מכשול ומה דמלינו שגלתה לנו תורה צאציה מקומות צכה"ג להכניס עצמנו בספק מכשול גזה"כ הוא אבל היכא דאפשר ללמוד דאזלינן בתר רוצא ילפינן. ולפ"ז עלה לנו דעיקר החילוק בין הרמז"ס והחולקים עלי' דלהרמז"ס צריך אדם לפהוש מספק איסורין עפ"י דרכי השכל הישר אף טרם שאסרו חז"ל כמו שראוי' לאדם לשמור עצמו מנוק הגוף גם בלעדי מצוות התורה ולהחולקים עלי' איכא גם איסור תורה על ספק איסור:

ונראה דצנרא זו מתהפכת בין הרמז"ס והחולקים עלי' צסוג איסור דרצנן, דהרמז"ס סובר דמה"ת אנו מזהרים לקיים כל מה שנטנו' עלינו ע"י חז"ל וע"ז נאמר לא תסור והרמז"ן חולק עלי' וסובר דלאו זה לא נאמר בתורה רק צמה שפרשו

דברי חז"ל וסירוב לא שיך רק נעושה נמזיז, אבל נעושה נשוגג לא שיך סירוב, אבל נמה שאסרה תורה נעשית נגד רחמנא גוף המעשה וזה נכון. [וגם נפלוגתא דרבותא ליכא לאו זה דלמי ישמע אם זה אומר וזה מתיר] וכן נלענ"ד מה שהקשה נס' מגילת אסתר נסם נעל זהו הרקיע מהא דמחזיר נגמ' שזעזע וריש פרק נתרץ דיומא נכשעז שלא יאכל חגי שיעור נבילות וטריפות דחייב שזעזעו למ"ד חגי שיעור מדרצק, ולשיטת הרמז"ס דמחזירים חנו ע"ז נלא תסור הוי כמושעז מה"ת, ולפמש"כ לחלק איסור זה מאיסורי תורה לא שיך כ"כ נזה ענין מושעז ועומד מהר סיני דכיון דעל ענש המעשה אינו מחזיר מה"ת והמעשה חשיבא מעשה הרשות רק שמחויב לשמוע נקול דברי חז"ל וכשנשעז שלא לאכול חגי שיעור נבילות חייב שזעזעו על ענש האכילה וכשעוזר על שזעזעו געש שני איסורים נפרדים שער על שזעזעו נעממות האכילה וגם לא שמע לקול דברי חז"ל ועי' תוס' יצמות ד' ל"ד ד"ה והוציאו דמה שער על הוצאת שבת ע"י נליעתו את החלץ אינו שיך לכללי איסור חל על איסור דהוי כעושה שני מעשים יחד יע"ש. וכ"כ נאמר נכשעז על חגי שיעור דשני איסורים נפרדים הם רק נעשים נצת אחת וכן דין המתפס דשאני נודר על דבר האסור מה"ת מנודר על דבר האסור מדרצק כמו שהוכיחו התוס' נכשעז ד' כ' יע"ש וכן מה דאמרינן נגמ' כתובות ד' ל"ד ונ"ק ע"א לענין שוחט נשצת דלמ"ד מעשה נצת אסור מה"ת הוי שחיטה שאינה ראוי' ולמ"ד דרצק הוי שחיטה ראוי' אף דמחזיר נלאו דלא תסור כיון דענש האכילה לא נאסר מה"ת אלא שאינו יכול לאכול מחמת דבר אחר המעכבו שמחויב לשמוע נקול דברי חז"ל:

ובדרך זה יש מקום להסביר שיטת נעל המחזיר שכתב נפ"ג דר"ה נמזיר הנאה משופר דנקטינן דמותר לתקוע נ' תקיעה של מזה דדוקא תקיעות שהם מזו' מה"ת אבל תקיעות דרצק אסור יע"ש. והר"ן תמה ע"ז דלכאורה אין שום מובן לדברי' דגם תקיעות דרצק ומחויב לעשות כדאורייתא ועוד מאי הנאה יתירתא להתקוע תקיעה דרצק מתקיעה של מזו' מה"ת, אומנם עפ"י דרכו י"ל דכיון דעיקר הטעם דלא מיקרי מתהנה כשעושה מזו' אף דיש לו שמחה וגם תועלת ע"י מעשה המזו' נעוה"ז או נעוה"ג ואין לך הנאה גדולה מזו משום דכל היכא דליכא הנאה הגוף ממש כאכילה ושת' וכדומה הנאה חושית מנוף דבר הנאסר אזלינן נתר הכוונה של מטרות המעשה ואם נעשית נשציל מטרות אחרת שלא נשציל הנאתו מה שנהנה משצין דמחילא מתהנה וענין זה מוכרח מכמה סוגיות מפורשות נמס' נדרים ואכמ"ל. ומש"ה נמזו' שעל ישראל לעשות נזוי הקצ"ה שלא נשציל תועלת שגייע לו אז מה שנגיע לו תועלת חסוד כמחילא מתהנה וז"ל רש"י נמס' ר"ה ד' כ"ח לא ליהנות ניתנו לישראל להיות קיימם להם הנאה אלא שעול על נאריהם ניתנו עכ"ל:

חז"ל נפשי תורה או מה שדרשו עפ"י י"ג מדות שהתורה נדרשת נהם, אבל מה שחדשו חז"ל משום סיג ונדר אינו נאזהרת התורה לקיים מאמרים. ומה מאלד הנני תמה ע"ז היתכן שנה' מחויבים לשמוע נקול דברי חז"ל מנלעדי אזהרת התורה ומי אדון לנו הם לא אצינו נשצמים ואם הוא לא נזר עלינו לשמוע נקול דברי חז"ל מי ישענר אותנו לזה והדברים מרפסין איגרי ולית נגר ונר נגר דיפרקינן, ומנלתי פתרנא לזה דלשיטת הרמז"ן עלינו להזהר נמנאות חז"ל עפ"י הכרת שכלנו דכיון דהם מלאו לעצמ' לתקן ולגזור כן הוא האמת והטוב לפנינו וכמו שהשכל מסכים לשמוע נקול ה' כן השכל נזר להזהר נכל מה שהזהירו חז"ל ורבותינו הקדושים ונמאל נכסנרל זו שהלך הרמז"ס ז"ל לפרש דיני הספיקות מה"ת עלינו להשתמש ולפרש אזהרת איסורי דרצק עפ"י שיטת החולקים על הרמז"ס, ועפ"ז מאלנו שהסנרל הזאת מוסכמת היא לכל השיטות:

והנה נספק ישראל ספק ח"י כמו: תינוק הנמאל היכא דליכא רוצא אם אסור לו לאכול מחלכות האסורות לישראל תלוי לכאורה נכסנרל זו דאם הטעם נאיסור הספקות משום דאסרה רחמנא ונכה"ג דמסופק הדבר אם שיך עלי' גם איסור ספק זה לא שיך שיאסר מחמת ספק דגם איסור זה מדיני התורה והספק על זה גופא אם מחויב לשמור אבל אם נאמר דהוי איסור שכלי שיך גם נספק נכרי ספק ישראל. אכן מנמ' ופוסקים ליכא הוכחה נרורה ע"ז דנמ' כתובות ד' ט"ו ונש"ע אה"ע סי' ד' נאמר כלשון הזה אם רוצ נכרים נכרי נמאי הלכתא להאכילו נבילות ולא נאמר שיאכל נבילות, וי"ל דלאכול הוא עצמו מותר לו גם נמנהה על מחנה מטעם שכתבנו, אבל הישראל דמחזיר על לאו דלא תאכילום נמע"מ אסור לו להאכילו ורק נרצו נכרים מותר להאכילו. ונ"ע:

ובהא דהקשה הרמז"ן על הרמז"ס דלדברי' כל ספק דרצק יה"י ספק דאורייתא משום הללו דלא תסור, נלענ"ד דההנצל נזה הוא דנאמת שאני האי לאו משאר לאוים נכלל אזהרות התורה היכא אזהרה על ענש המעשה כמו לא תאכל חלב דהאיסור על ענש האכילה, והללו דלא תסור נאה אזהרה לשמוע נקול חז"ל וכשעוזר על זה ליכא איסור תורה על ענש המעשה רק מה שאינו שומע לקולם ולפ"ז נספק איסור תורה אם יפגע נאיסור ענר על לאו דלא תאכל חלב דהרי אכל חלב אבל אם שתי יין נסך דרצק ע"י ספק הנה ענש השתי' מותרת היא מה"ת ועצירת סירוב שמיעת אזהרתם ג"כ ליכא דעל ספק ליכא אזהרה דגם נאיסור תורה ליכא על ספיקות אזהרות ה' מיוחדות, רק עצירת ענש המעשה ונדרצק ענש השתי' מותרת היא וסירוב שמיעת קולם לא שיך דנמנז הספק לא אמרו לו חז"ל לא הן ולא לאו. ועי' ננה"מ סי' רל"ד סק"ג שכתב דנאיסור דרצק אם ענר נשוגג ח"י כפרה וכאילו לא ענר דמי. יע"ש. וזה כמש"כ נדרצק עיקר האיסור מה שסרב ולא שמע לקול

ענין היתר זה הננו מנזרים שלא לעצור ואם עזר עשה איסור ודאי על כל נד ואם נאמת פגע באיסור נכשל באיסור כפול ואם נהיתרל פגע עזר רק על איסור המחודש ע"י סנת הספק :

ובזה יתבאר לנו מש"כ הרש"א הוצא להלכה בשו"ע יו"ד סי' ק"ג נספק בנית טריפה שנתערב דלא הוי כדבר שיש לו מתירין משום דאין המתיר עתיד לצוא בודאי יעו"ש. היינו דאם ימתין עד שיתחיל התרגולות להטיל בינים ויתבאר שהוא וצניחה כשרים ואז יהי היתר שלא מדין ציטול ומפני זה יהי ראוי להיות כדבר שיש לו מתירין דלא צטל אלא מפני שאין עתיד לצוא בודאי שמה לא יצוא לידי צירור ושו"ה אינו חשוב כדבר שיש לו מתירין זהו תוכן דין זה. ולכאורה הוא תמוה דדבר שיש לו מתירין אינו נקרא אלא אם עכש' הוא דבר האסור ואח"כ יותר האיסור והכל נספק טריפה לא שיך ענין זה כלל לדין יש לו מתירין דאם טריפה היא לעולם איסור זה לא יותר ואם כשרה מתחילה מעולם לא נאסרה וממ"כ מותר לאכול ע"י ציטול צרוב אם טריפה היא ודאי הרי צטלה צרוב ואם כשירה היא ודאי לא גרע דא"ל ציטול ולמה נסיק מדעתין שלא תהי' מותרת באכילה עד שמתין שתטיל התרגולות בינים מחדש שענין זה אינו דבר המתיר רק סימנא צעמא לנלות על הדבר מעיקרא והגילוי הזה לכאורה למה יזיק עכש' לחוש שמה מותרת היא וזה דבר שאין לו שחר. אבל לפמ"ש דצכל ספק איסור איכא איסור נוסף מלגד עלם האיסור שהוא נספק איכא איסור ודאי שלא לאכול צעה שהדבר נספק חף אם קמי שמיא גליא דדבר המותר הוא וכשאנו רוצים לאכול בנית ספק טריפה ע"י ציטול צרוב אנו מתירין איסור ודאי ע"י ציטול דעל הבניה איכא עכש' איסור ודאי מלגד איסור טריפה שהוא ספק ואיסור ודאי זה יותר כשיתבאר הדבר דמותרת היא והי' ראוי לומר דחשיב כדבר שיש לו מתירין ומשו"ה צריך הרש"א לחדש טעמו מפני שאין המתיר עתיד לצוא בודאי. וכן נראה מדברי ה"א"ל שהוצא צפרי מגדים נפתחה לה' תערוכות חלק ג' פ"ג צוה"ל דספק טריפה הוה חמינא דשיל"מ דמ"מ איסורא ענין דאוכל נספק איסור דאשם תלוי נא על הספק ואפי' נודע לו ח"כ שאכל שומן לא הוי כמציא חולין לעזרה וצניח כה"ג נהי דלא חייב אשם תלוי דלא איקבע איסורא מ"מ איסורא איכא עכ"ל. וכונתו להוכיח דאיסור ספק הוא איסור ודאי עד שיתבאר דהרי מציא אשם תלוי ואם נודע ח"כ כוונתו אחר שגורק הדם לא חוריקן חילאלי למפרע שהי' חולין בעזרה דמעיקרא קודם הידיעה הי' דין ודאי על אשם תלוי דאל"ה איך מציא אשם תלוי שמה יתבאר שלא חטא והפמ"ג שמתספק בדין אם נודע קודם זריקת הדם תמוה דמשנה ערוכה בריש פרק המציא בכריתות אם משנשחט נודע לו ישפך הדם והדבר יולא לבית השריפה יעו"ש :

ואף דלכאורה עדיין תמוה כיון דעלם איסור טריפה אין לו מתירין וצטל צרוב מה איכפת

ועפ"ז יש מקום לחלק בין מנז' דאורייתא למנז' דרבנן דמנז' שהיא מה"ת הוא מנזרה לעשות עלם המעשה והוא מוכרח לעשות כעצד לרצו והתועלת המגיע לו הוא מעבודת רצו. אבל מנז' דרבנן דאינה מנז' מה"ת על עלם המעשה ורק מנז' לשמוע בקול חכמים והמעשה שעושה היא מטרה עצמית שע"י יקיים ומאמר חז"ל ומשו"ה חשוב כמתהנה וכמו שכתבו הרש"א והר"ן בזה דלמריקן בנדרים דאם כהנים שלוחי דידן נינהו אסורים להקריב קרבנות של מודרי הנאה מהם מטעם דאף דמנז' לאו ליהנות ניתנו אבל על השליחות לא נצטוו יעו"ש. והא דהקשו נס' שער אפרים ובמחנה אפרים מהא דלמריקן בגמ' עירובין דכו"ע מנזות לאו ליהנות ניתנו ופליגי אם מערבין לדבר הרשות דר"י סבר אין מערבין אלא לדבר מנז' ופירש"י ללכת לבית אצל ולבית משתה וכו' והם מנזות דרבנן ולהר"ה צכה"ג לא אמריקן מנזות לאו ליהנות ניתנו, נ"ל דמנזות אלו מה"ת הם דגמ"ח הוא מה"ת דנ"ל דאף דהעירוב הוא רק גרמא להמנז' אבל צענין גמ"ח גם זה התחלת המנז' דכל קירוב להטובה גמ"ח הוא וכמו דמוכח מהא דממעטיקן מקרא לכהן צנית הקצרות שליחו נטמא להשיב אצידה אף דיעצור על לא יטמא קודם שיקים מנזות השבת אצידה עי' באחרונים, ועפ"י ה"ל יחא דכל קירוב להאצידה הוא מנוף המנז' וצכלל גמ"ח הם. ואכמ"ל :

פרק ח

ועתה עלינו לבאר לשיטת הרש"א והר"ן דספק איסור לחומרא מה"ת מהו סוג איסור זה והחילוק שבין ספק איסור לודאי דהנה לא פורש בצריהם מקור מה"ת לאיסור זה ורק הוכיחו מה"ס כן וכנראה דלשיטתם איסור זה מסבא הוא דכמו שמחויבים אנו לשמור ודאי ל"ת, כן עלינו לשמור את הספיקות וסבא זו היא מכללי משפטי התורה לשיטתם וכן משמע מהא דהציא הרש"א דצרי רש"י לסייע לשיטתו מש"כ צפ' עשרה יוחסין דעל הספק איכא אזהרת ספק לאיסורא הנאנו צפ"א את לשונו נס' תוה"צ מלשון זה משמע דליכא קרא מפורש לאסור את הספיקות דאם הי' איסור מיוחד על הספיקות הי' ראוי לומר אזהרת ודאי על הספק ומדכתב דעל הספק איכא אזהרת ספק מוכח דספק אזהרה זו עצמה חשוב כאזהרה, ולפמ"ש"כ לעיל צשיטת הרמז"ס דגם לשיטתו ראוי לאדם לפרוש מספק איסור עיקר ההבדל במחלקותם דלדידהו סבא זו הוא משפט התורה שהנו מפרשים דכן הוא כוונת התורה דמאזהרת הודאי נלמוד אזהרת ספק על הספק, אבל עכ"פ איסור זה שאנו מוגדרים מה"ת שלא להקל נספק איסור הוא איסור ודאי כמש"כ הרש"א בלשונו הנאנו דצרי צפ"א צוה"ל דספיקא דאורייתא כודאי מן התורה עכ"ל. ולפ"ז גם אם נאמת קמי שמיא גליא דהיתרל הוא מ"מ קודם שיתבאר לפנינו

בתרומה הוא מחמת חשיבות דין תרומה ונספק תרומה הרי איכא ספק על חסרון דין הציטול והא דנעשה ע"י הספק באיסור ודאי איסור זה הנוסף אינו רק איסור סתם ודין איסור זה ככל האיסורין דנטיילי דרוב ודאי חשיבות התרומה הוא נספק ודומה כוונתו אם נתערב ספק דבר חשוב דקיי"ל דלזליין לקולא כמבואר ב"ד ס' ק"א ומש"ה מה שתרומה נריך אחד ומאה להתצטל זה דוקא בתרומה ודלית אצל נספק תרומה הוי כספק דבר חשוב דהאיסור הודאי הוא איסור סתמי ככל האיסורין ונכון הוא בעצה"ת :

ולבאורה נסתריין דנרינו ממש"כ הר"ן בתשובה הוצא לעיל צפ"צ דנספק אם כבר חל הנדר דלשיטת הסוברים ספיקא דלורייתא מה"ת לחומרא יכול להתיר הנדר דהוי כמו שחל כבר. יעו"ש. ואם נאמר דאיסור זה איסור אחר הוא ולא איסור נדר מה ענין זה להחשיב כאילו חל הנדר, אכן נאמת גם הר"ן שם אינו מחליט סברא זו וכתב שם דיש לפקפק בזה אם חשיב כחל הנדר ודאי יעו"ש. ומה שנוטה דעתו יותר להחשיבו כאלו חל הנדר כבר הוא דכיון דיש עלי' דין אזהרת ספק מה"ת מחמת נדרו חשוב כאילו ענש הנדר חל, ול"ד לאם איסור מחמת שאסרו חכמים אף דאיכא לא חסור דלאו זה אינו מחמת נדרו כלל אלא חומרת חכמים גרם לזה. ודו"ק :

וכן יש לפרש שיטת הר"ף והרמב"ם הוצא צו"ע או"ח ס' תס"ז בתצטיל שמאל צו שעורין או חטים שלא נתקעו ממש שהתצטיל מותר יעו"ש. משום דנגמרא איכא פלוגתא אי ציעין נתקעו ממש ונקטיין לחומרא ולענין דין משהו דרצנן אזליין לקולא אף דהוי כמתגלגל דדרצנן, משום דדין משהו איסור חוץ גורם ונספק חוץ איכא ספק בחומר זה והוי כספק דבר חשוב ומה שהדבר כשהוא ציעין אסור ודאי הוא איסור נוסף שדינו כשאר איסורין, רק אנו מחמירין בזה משום מנהג עי' צרמ"א שם ובאחרונים וכן מוכח שיטת האו"ה שהצא הפמ"ג ס' ק' ס"ק י"א צפ"ד צגיד ספק מן הכף או משאר הירך דנטיילי דרוב דהוי ספק דבר חשוב יעו"ש. אף דהוי ספק ד"ת ונתגלגל דדרצנן כיון דהספק הוא בחשיבותו. אמנם לכאורה צב"ה"ג יש לדון שיהי' כודאי דהטעם דגיד חשוב צרי' משום דאיסורו תלוי בשלמות האבר שאם יתחלק לחתיכות יאבד שמו וכיון דנספק גיד ג"כ אסור כודאי ואיסורו תלוי בשלמותו שאם יתחלק בטל שמו מטעם זה לכאורה ראוי להיות גם ספק גה"כ כודאי גם לענין חשיבות של דין צרי', אכן אם נאמר דחשיבות דין מלקות בכל שהוא גורם להחשיבו צרי', עי' צאו"ה כלל כ"ה סק"צ וצפמ"ג משצנזת סק"א ד"ה ויש לתקור, יעו"ש הנה נספק דליכא מלקות מחמת איסור הנוסף ע"י התילדות הספק ונענש איסור גיד איכא ספק ראוי להתצטל ככל ספק דבר חשוב. אצל נאמת הכריע שם צפמ"ג דליין תלוי חשיבות צרי' במלקות וכן הביא בשם הכו"פ דגם גיד שהוא מדרצנן אינו בטל מטעם צרי', אמנם נלע"ד כיון דלדין צרי' נריך שיהי' צו

אם האיסור הנצ"ע"י ספק יש לו מתירין כיון דהלך מזה ענש האיסור ממילא ליכא כאן ספק איסור והותר איסור הנוסף שלא מחמת ציטול דרוב דספק איסור הוי אפשר להיות רק אם יש לחוש שחל איכא ודאי איסור וכיון דליכא חשש ודאי טריפה דבר נצטל דרוב איך יהי' בזה ספק איסור, אמנם כיון דחז"ל אמרו דדר שיש לו מתירין אינו בטל היינו שעשו חז"ל דבר הנצטל דרוב כדבר האסור קצת ואמרו עד שתכלנו באיסור תאכלנו צהיתר רק במקום דליין תקנה הניחו על דין תורה ונמקום דאפשר להמתין לאכול צהיתר גמור אסור לאכול ע"י ציטול ומש"ה אף דענש איסור טריפה איין לו מתירין ונטיילי דרוב אצל איסור קצת עכ"פ אייתא רק אם לא הי' שום תקנה לאכול צלופן היותר מותר התירו חז"ל וכאן נספק טריפה דעכ"פ עכ"פ איכא איסור קצת על כל ד' שיהי' צין אם הוא היתר צמציאות צין אם הוא איסור ואיכא אפשרות שתאכל צהיתר גמור מש"ה יש מקום לומר דהוי דשיל"מ והנרך הרצ"א לחדש הטעם דנדר שדין המתיר יצא כודאי לא הוי דשיל"מ ונכון הוא. וצמ' כו"פ כתב בזה צמ' ק"צ דברים רחוקים. יעו"ש :

ובזה יפתח לנו דרך חדש בליזה כללים דדיני תערוצות דהנה קיי"ל להלכה דכל ספק איסור מה"ת ונתגלגל דדרצנן לא אמרינן ספק דרצנן לקולא ואצ לכולן הוא ספק דרוסה שנתערב דרוב לא צטיל משום דנע"ה לא צטיל מוצא צו"ד ס' נ"ו. ולא אמרינן כיון דמה"ת צטל ליכא כאן רק ספק דרצנן יעו"ש. וקשה מה דלייתא צמסנה דתרומות פ"ג בתרס יין ונמלא חומץ וספק אם קודם שנתרס נחמץ או אחר שנתרס אינה מודמעת יעו"ש. והטעם הוא מפני שדין דמוע הוא דרצנן דמה"ת צרובא צטיל וכן פירש שם נתפארת ישראל והכא ג"כ הספק הוא דלורייתא ונתגלגל דדרצנן כספק דרוסה שנתערב וקושית זו כתובה צו"ד ד' ויללא צהגת צני לנדיק ס' ס"ו יעו"ש. ועפ"י מש"כ דנכל ספק איסור איכא איסור ודאי ואיסור זה הוא איסור נוסף צלי שם לווי, דנספק טריפה האיסור הודאי המתחדש ע"י התילדות הספק אינו ודאי טריפה רק ודאי איסור וכן נספק תרומה האיסור הנוסף ע"י הספק הוא איסור סתמי ומש"ה י"ל דהא דנקטינן דנתגלגל דדרצנן לא אזליין לקולא הוא משום דמחמת הספק נתחדש איסור ודאי וכיון דנכל איסור איזה שיהי' כשאלו רוצים להתירו ע"י ציטול דרוב קיי"ל דנע"ה ודבר חשוב אינו צטל מש"ה מה לי איסור זה שצא ע"י ספק משאר איסורין צין איסור תורה וצין איסור דרצנן לעולם אינו צטל אם המתערב הוא מהדברים שאינם צטלים עפ"י דין חכמים ולא שייך בזה ספק דרצנן לקולא דליכא כאן ספק דרצנן דנלא ציטול איכא כאן ודאי איסור מחמת הספק ואנו צאים להתיר מחמת ציטול דרוב וכיון דליכא בזה דין ציטול מחמת שהוא צע"ה משו"ה אסור וכ"ז לא שייך אלא אם יש צמתערב חסרון לדיני הציטול מחמת איכותו נענש כמו צע"ה ודבר חשוב, אצל בתרומה דמיעת ציטול דרוב

תרומה דמה שהיא תרומה צעם אינו מנרע ולא מועיל כלום לדון ציטול דהציטול חל לעולם רק כפי ערך הציטור דאיכא אלנינו על דבר המתערב ככ"ל, וצנוגע אלנינו כל ציטור הצל מחמת ספק משונה הוא מציטור הודאי, דהודאי יש לו שם לווי תרומה או חמץ או ציטור גיד והספק הוא ציטור סתמי ואין לנו לספק כלל שמה הוא תרומה צלמת או חמץ וכדומה דמה שהוא צלמת אינו נוגע לנו כלל ככ"ל ודו"ק:

ובתשובה רע"א סי' ס"ד פלפל שם צחמה דין נתגלגל דרצנן ועי"ש שהציא משו"ע יו"ד סי' ש"ד דספק צכור חסור להטיל בו מום חף צה"י שציטור הטלת מום צכור הוא רק מדרצנן ולא מחמירין ספק דרצנן לקולא, ונגד זה הציא מהרמז"ס ה' חה"ט פ"ד ה"ח צספק משקין טמאים שגנעו צכלי דהמשקין טמאין מספק והכלי טהור דטומאת משקין ליטמא הוא מה"ת ולטמא כלי הוא מדרצנן, ועי"ש שחילק בין חתיכה אחת לב' חתיכות דזההיא דצכור כיון שאם דנים לגיזה ועבודה ספיקו לחומרה ה"נ מחמירין צמילתא דרצנן שיש בו אלל צצ' חתיכות כמו המשקין והכלי אין דנים מזה על זה ועי"ש שהציא חזק לדברי מו"ש ה"ד יו"ד סי' פ"ו סק"א דניצת תרנגולת שיש בה ספק צשיטה מותרת מטעם ספיקא דרצנן הרי חף דספק הוא צתרנגולת דהוי ספיקא דאורייתא מ"מ מקלינן צניצתה יעו"ש ולא מצינתי דצברי' הק' טעם מספיק כ"כ דגם צחתיכה אחת לא הוחזק לדאי רק חסור מספק ולמה נחמיר גס צדריס שהם מדרצנן, וע"כ נלענ"ד דע"פ דרכנו יש מקום לייצב הפסקים הנ"ל צדד ישר ומסתבר, דהנה לפתש"כ דכל ספק ציטור שדינו לחומרה מה"ת או מדרצנן נתוסף עלי' ציטור חדש כל זמן שיהי צספק ואיטור זה הוא ציטור חדש וסתמי מלמד ע"ס הציטור שגלוי כלפי שמיא, ולפ"י צספק משקין טמאין דלגני ע"מין אזלינן לחומרה ונתחדש עליהם דין ציטור ודאי היינו דאם הם משקין של תרומה חסור לכהן לשתותם ודאי דמחמת הספק של תורה נחסרו צודאי להרמז"ס ונדרצנן ולהרצנ"א מה"ת אלל לא נתוסף עליהם דין טומאה ודאי דרק צספק טומאה צרה"י קי"ל דהוי כודאי טמא, אלל היכי דאיכא דין ודאי טומאה רק שאלו מחמירין ככל ספק של תורה החומר הזה הוא רק צנוגע להנהיג ולמעשה שעלינו להתנהג עם המשקין שנטמאו מספק כמו חומר הדיו של משקין טמאים ודאי וענין זה הנוסף הוא רק ציטור אכילה ושת' וכדומה ודין טומאה נשאר צספק דמה שאינו נוגע למעשה נשאר צספק ומשו"ה כשגנעו המשקין האלו צכלי נתעורר הספק מחדש דמה דאיכא ציטור ודאי על המשקין אינו חסור את הכלי צנגיעה ולענין מציאות הטומאה הם צספק ונולד ספק אם טמאו את החצית שגנעו צה וספק זה ספק דרצנן הוא מושקין אינם מעמאים כלי אלל מדרצנן משו"ה אזלינן לקולא ככל ספק דרצנן, אלל צדבר שהציטור המחודש ע"י לידת הספק יוכל לגרום דין על חתיכה

ג' דצריס, צרית נשמה, נוצר צאיטורו ושיחלק ואין שמו עלי' וצספק גיד חסר פרט נוצר צאיטורו דלא מיציעי' אם סצת הספק הוא צמקרה שלא מתחילת יצירתו הרי לא נוצר צאיטורו ואף אם יהי' ספק מתחילת יצירתו וצספק חסרון ידיעה לכל העולם, מ"מ כיון שדין ציטורו צל מחמת חסרון ידיעה אין זה נקרא נוצר צאיטורו שאין היצירה גרמה לו ציטורו רק חסרון ידיעתו ומשו"ה לכנ"ע ספק אם הוא על הכף צטל צרוצא ככל ספק דבר חסון כנלענ"ד:

ועוד נלענ"ד להמתיק ציטור הענין דכל ספק ציטור שנתערב ליכא דין ציטול צרוב על ע"ס הציטור עפ"י מש"כ צפ"א צציטור משו"ה הרצנ"א דעיקר דין ציטול הוא רק צנוגע לדון הנהיג לגני' דידן אלל צנוגע לע"ס הציטור לפי שגלוי קמי' שמיא אין ציטול צרוב מועיל כלום דגם לגני' דידן אין ציטול צרוב מועיל רק צלא ניכר הציטור, וכלפי שמיא ליכא תערובות. ולפ"י צספק טריפה המעורר דלגני' דידן אין ע"ס דין טריפה נוגע כלום דהרי אלנינו על כל נד שיהי' חסור לנו מספק צין אם צלמת היא טריפה וצין אם היא כשירה, וכיון שהדין טריפות שיש על הצחמה המעוררת אינו גורם אללנו אם הוספת ציטור דהרי חף אם היא כשירה לגמרי חסורה לנו מחמת ספק, ע"כ אינו מועיל דין ציטול רק שיותר הציטור הודאי שנתחדש אלנינו אלל ע"ס דין ציטור אם היא טריפה צלמת לא יתיר כלל עי' הציטול כיון דהמציאות האמיתית אינו גורמת לנו שום דין ציטור והיתר ואלנינו אין לנו רק דין ספק משו"ה מוצן היטב מה שהוקשה לנו צציטור דצרי' הרצנ"א שדן צספק צינת טריפה משום יש לו מתירין להמתין עד שיתצבר אם התרנגולת כשירה, דהרי ע"ס הטריפה אם היא טריפה אין לו מתירין וצטל צרוצא וממילא ליכא שוב שום ספק. אלל לפ"ד דזה דהציטול אינו מועיל צלמת על חתיכת הדבר ורק חסיר דין הציטור הנהיג אלנינו עם החפץ המעורר ח"כ אין לנו לדון דין ציטול רק על הציטור הודאי שנוול מחמת הספק וציטור זה אפשר שיותר ח"כ צלי ציטול כשיתצבר ע"י טעינת צינים מחדש משו"ה מוצרי' הרצנ"א לטעמי' דאין המתיר עתיד לצוא צודאי, אלל צלא"ה יש מקום לומר דציטור ספק גרע מציטור ודאי דציטור ודאי אין לו מתירין וזה אפשר שיותר וצספק ליכא דין ציטול על ע"ס ציטור טריפה שבו אם הוא צלמת כן כיון דאינו חסור לנו רק מספק ככ"ל ונכון הוא. וכן ממי' לענין ספק תרומה לא שייך כלל לדון מדין נתגלגל דרצנן דלפ"ד צספק תרומה ח"כ אחד למאה לענין ציטול משום ספק דרצנן לקולא אלל מטעם ודאי, דכיון דדין ציטול אינו מועיל רק לצטל את דין הצל ע"י לידת הספק תרומה ולא את התרומה צעם וציטור זה שאסר לנו מטעם ודאי הוא ציטור אחר ככל ציטורין צודאי דצזה אין שום ספק לנו שיהא ספק תרומה כודאי ועדיף זה מספק דבר חסון דשם הוי ספק דרצנן וצספק תרומה אין לספק כלל שמה צריך אחד ומאה ע"י ציטור

אחרת לו יהא שדין גרמא זו יהי' מדרבנן כגון אם
נצלה טעם של חתיכה ספק טריפה נחתיכה כשירה
תהי' כל החתיכה אסורה משום חתיכה נעשה
נצילה אף שדין חנ"כ הוא מדרבנן, דכיון שחתיכה
ראשונה נאסרה איסור ודאי ע"י הספק דינה ככל
מאכלות אסורות שאסרו חז"ל כל חתיכה כשירה
שנצלה זה טעם האסורה ונעשית נצילה ודין זה
דומה ממש לדין מהריצ"ל בצאר ספק טריפה שניצל
צקדירה ושהתה הקדירה מעל"ע דהנלוה הי' אסור
ודאי ע"י דין ספק מה"ת לחומרא וליכא עכשיו ספק
רק ודאי איסור דרבנן וכל כיוצא בזה שדין השני
כל בתולדה מחמת איסור הראשון בכל כה"ג אף
שהדין השני הוא מדרבנן לא אמרינן ספק דרבנן
לקולא, משא"כ בצפק משקין טמאים שנגעו בכלי
דאי אפשר לאסור הכלי רק מחמת טומאת המשקין
ולא מחמת איסור האכילה ושת"י של המשקין וע"י
הספק לא נתחדש טומאה רק איסור ודאי ולא
טומאה. ודו"ק:

וכן י"ל בזה שהציא הגרע"א מציאת תרנגולת
שיש בה ספק שחיטה דלא שייך שם לאסור
את הציצה ע"י איסור המחודש הודאי שנולד ע"י
חקרה הספק בהתרנגולת דרבנן לא אסרו רק ציצת
נצילה חזל מה שתהי' התרנגולת אסורה מחמת
איסור אחר אינו בכלל גזירת חז"ל וכשאלנו דנים
על הציצה עלינו לדון על ענין הספק אם שחיטת
התרנגולת הייתה כהוגן או לא והוי ספק ציצת
נצילה שזה ספק דרבנן דלזלינן לקולא, דמחמת
שנאסרה התרנגולת בודאי ע"י לידת הספק אין
איסור זה גורם איסור על הציצה כלום ואין שייך
זה כלל לדינו של מהריצ"ל או לספק דרוסה שנתערב
צנע"ת, דשם הדינים שהם מדרבנן באים מחמת
האיסור הודאי שנתחדש נחתיכה הראשונה ע"י
חקרה הספק, ועפ"י מה שדין הגרע"א בצפק איסור
דאורייתא שנטלו נחזיד דיהא מותר גם לדידי' נראה
ברור דזה דומה לדינו של מהריצ"ל דהרי בכל
איסורין חיצה שיהי' אסור חכמים לנטל נחזיד ואם
ניטל קנסו לאסור לדידי' ולמי שנתצטל בצצילו וספק
איסור זה נעשה איסור ודאי מה"ת או מדרבנן
ודינו ככל איסורין שניטלו נחזיד. וזה ברור:

ועתה עלינו לנאר סוג איסור הטלת מום בצכור
צזה"ז אם הוא בתולדה מחמת איסור גזיה
ועבודה ואכילה שחיטת חזן או מחמת קדושת צכור
צעמס, ולכאורה הדבר פשוט דמשום קדושת צכור
הוא כחטיל מום צקדשים צאופן דלפ"י צזה"ז
דליכא רק איסור דרבנן גם בודאי צכור מהראוי
להיות מותר להטיל מום לכתחילה ככל ספק דרבנן
לקולא דמחמת איסור הודאי שנתחדש ע"י הספק
שאסור צגיה ועבודה איסור זה אינו רק איסור
מעשה חזל דין קדושה לא נתחדש צו והוי ספק אם
הוא מקודש לענין הטלת מום, אמנם י"ל דענין
קדושה אינו נראה לעין צני אדם חלל ע"י הפרשה
והתרחקות השתמשות של הדיוט וכיון בצספק צכור
ג"כ מופרשים ההדיוטים להשתמש צו צגיה ועבודה
ונקרא מקודש חזל צני אדם והוי בכלל גזירת חכמים

פרק ט

גרסינן צגמי' פרק הגחל קנוא ד' צ"ט ע"צ ההוא
מגרומתא דאתאי לקמי' דרב טרפי'
ופטרי' לטבח לשלומי דמי פגעו צי ר"כ ור"א צההוא
צברא אמרו לי' עזיר צך רב תרתי אילימא תרתי

לגריעותא חינעיל לי' לאכשורי' כר"י זר"י וטרפה
כרבנן ואי נמי כרבנן דחינעיל לי' חיובא לטבחה ומי
שרי למומר כה"ג והתניא לכשינא לא יאמר אני
מזכה וכו' אלא תרתי למעילותא דלא אובלך ספק
איסורא ומנעך מספק גזילה עכ"ל הש"ס. ופירש"י
דלא אובלך ספק איסורא דמספקא לי' הילכתא
כמאן אי כרבנן דאסרי' לי' כר"י זר"י דמכשר
ומנעך מספק גזילה דאי כשרה היא הוי טבח פטור
עכ"ל. ולכאורה קשה טובא כיון דספק תורה אסור
ודאי להרשב"א מה"ת ולהרמב"ם מדרבנן ועכ"פ
עשה הטבח מעשה לאסור את הבהמה הרי הזיקו
ודאי ולמה יפטור הטבח מספק מאי נפ"מ לענין ההיק
אם אסר מטעם זה או מטעם אחר, עוד קשה טובא
דהרי מערב תרומה בחולין הוי היק ודאי ולמ"ד
היק שחינו ניכר שמי' היק חייב מה"ת אף דנאמת
לא נאסרו החולין והם מותרים כנתחילה, דגם
לשיטת הראשונים דאמרינן בשאר איסורין חתיכה
נעשית נבילה, הוא רק צלה שנבלע צינא אצל
נתערובות יצא צינא לכור"ע לא אמרינן חתיכה
נעשית נבילה, ואפ"ה חשיב היק גמור משום לאסר
את החולין מחמת ספק שמה הם תרומה:

ונראה לע"ד דאף דספק איסור אסור לנו
בתורת ודאי אצל איסור זה לעולם יהי'
כאיסור מן החוץ ונחשב כהיזק שאינו ניכר, דהנה
לפמש"כ צחי' הרמב"ן בכללי גרמי צוה"ל, אצל
נמחית הכרם שנפרטה הרי יש מחמת יאושו שהוא
הגורם ערצו שהוא מנטל השורה ואוסר נזוואתו
של זה והיזק ניכר הוא שמהר שנתאש הערצו
אוסרו ואיסור ניכר לכל ואעפ"י שאתה יכול לעקור
הגפנים ולא יהא האיסור ניכר שם, שני החור
לנרייתו נכגון זו שני הוא והרי עושה בו מעשה
ניכר בגרמתו של זה ולא דמי למטמא דאנע צהו
שרן שהערצו שני הוא עד שאתה ונתוירו לנרייתו
עכ"ל. ולשיטתו נספק הגרמה אף דאמר את הבהמה
ודאי אצל הוי רק ספק חסרון ניכר דאם עפ"י
האמת הוי שחיטה כשירה ואין זה הגרמה ליכא
חסרון נמעשה השחיטה עומה, ורק הגרמה זו
גרמה שיסתפק לנו הדין ויהי' אסור לנו מחמת
ספק וחסרון זה ליכא צנוף הבהמה נועשה השחיטה
דשמה שחיטה מעליא היא ואין צוה ענין הגרמה
כלל ונמא דהוי ספק היזק ניכר וודאי היזק שאינו
ניכר ונמזיד חייב ובשוגג פטור כדין מטמא ומדמע,
ואף למ"ד היזק שאינו ניכר שמו היזק ובשוגג פטור
כדי שידועו, י"ל דגם בהגרמה שייך כדי שידועו
דלאו כו"ע נקיים להצין אופני מקום השחיטה,
ומש"ה פטרי' רב מספק, ואפי' לשיטת תוס' שכתבו
הטעם לחלק צין אנע צהו שרן למחילת הכרם
שנפרטה משום דאינו ידוע אם הוכשרו הפירות ע"י
דנריהם צ"צ צ"צ ע"כ ד"ה וחייב ולשיטתם אם
יטמא משקין דלא צעי הכשר יהי' היזק ניכר
לנשיטתם דלא צעינן שיהי' רשומו ניכר בתוך דבר
הניזוק רק שיהי' ניכר וגלוי שנאסר הדבר דלכאורה
לפי שיטת תוס' נספק הגרמה שניכר לכל דע"י
שחיטה כזאת תאסר הבהמה מחמת ספק ראוי

להחשיב כהיזק ניכר אצל צלחת י"ל דגם לשיטת
תוס' צעינן שיהי' לכה"פ צעית מעשה ההיזק ניכר
הדבר שאוסר את החפץ כמו צאנע שרן אל משקין
אצל נספק הגרמה דמעשה זו אפשר דלא הוי כדבר
המזיק רק גורם שיסתפק לנו הדין ויאסר מחמת
ספק ונמא דמה שניכר אינו דבר האוסר ומה
שנאסר אינו ניכר והוי ספק היזק ניכר, דגם
לשיטתם אינו תלוי רק בידיעה דהרי חוץ שער
עלי' הפסח הי' ידוע לכל שצפסח הי' אסור בהנאה
והי' היזק ניכר ומ"מ אומר לו הרי שלך לפניך ולא
אמרינן כד נתייב דמים נפסח ומשמע דגם נפסח
הי' היזק שא"ל, אלא ודאי דשחיט אנע צהו שרן
מחמת, דגם לשיטתם צעינן שיהי' חסרון דבר
הניזוק רגע אחד ולאותו חסרון יהי' מורגש ע"י
התחלשות טבעי כמו ע"י הגעת שרן אל המשקין,
ורק צה נטו משיטת הרמב"ן דהרמב"ן סובר כיון
דאפשר לסלק את השרן מן הפירות אינו נקרא
חסרון מורגש בפירות והתוס' ס"ל כיון דע"י סלוק
השרן לא יתקון הנטמא הוי חסרון, אצל נספק
הגרמה דמה שנאסר ודאי איסור אחר גרם לי'
וחסרון ההגרמה הוי ספק מש"ה פטור מספק.
וענין זה דבר שיהי' צעית מעשה היזק ניכר ואח"כ
חזר לאינו ניכר אם יכול אח"כ לומר לו הש"ל צריך
ציאור והרחצת דברים, לענין שומר וגזלן, ואח"כ
לזה:

ועפ"י יש מקום לתרץ קושית הסמו"ע בחו"מ
סי' שפ"ה שהקשה מסתירת הטוב"ע
דצו"ד סי' ד' הציא צ' דעות צחות לע"ז אם
אוסר חלק חצירו צלית לי' שותפות צה, וצחו"מ
סי' ה"ל פסק נסתמא דאוסר וחייב לשלם, ולפמש"כ
דצכל ספק איסור עכ"פ עושה היזק ודאי מה
שנאסר משום ספק אלא דחשיב כהיזק שאינו
ניכר ונמזיד חייב ובשוגג פטור ניחא צפשוט,
דצח"מ דמירי נמנכד צמזיד דצלא"ה וע"כ מירי
צמזיד כדין מטמא ומדמע ומנכד וצמזיד חייב
אף נספק איסור ומש"ה אף דלענין איסורא
איכא פלוגתא דרבותא מ"מ הזיקו צודאי וחייב
לשלם, וצמגרוומתא פטרי' מספק משום שהי' צשוגג,
וצש"ך יו"ד סי' ד' סק"ה כתב לתרץ כעין זה אצל
דבר' הם מקושי הצנה דז"ל אלא נראה לי דאע"ג
דלענין איסורא איכא פלוגתא דרבותא ממי' הניזק
לומר דילמא קיי"ל כמאן דאוסר בהנאה מה תאמר
שמה קיי"ל כהמכשיר א"כ קח אף היין שאינו רוצה
להכניס עומי נספק ותמכרנו אתה כיון שגרמת לי
היזק וקח אף אחר צמקומו וזו"ק עכ"ל. ועיי"ש
צנה"כ שהרחיב הדברים עוד אצל אינם מתישבים
על הלצ ולדבר' צריך לחלק צין מגרומתא לכאן
רשותא ראוי לי' למכור גם חלק חצירו וצמגרוומתא
דהוי איש נכרי פטור נספק איסור וכ"ז הוא צלי
טעם ורחוק מן הדעת, ולפמש"כ הוא פשוט:
ובח"מ סי' ש"ו כתב המחבר ו"ל צד"א שניצלה
צודאי אצל אם עשה צה טרפות הפוסלה
מספק כגון ששה צמיעוט סמינס פטור וכן אם
מלא הסכין פגום והוא צדקו תחילה כיון דאיכא

דרצנן ור"י ז"ל דהא לר"י ז"ל משום דלית לי' למיחש לניסוך גמור שרי לי' צהנאה אלמא משום צנותיהן גרידא לא מיתסר צהנאה ומינה נשמע לרצנן דנא חסרי לי' צהנאה אלמא משום דמחמרי וחיישינן שונו נסך חותו לעכו"ם וכיון דמהאי טעמא מיתסר פשיטא דשרי למישקל דמי חמרא מיני', דאי לא נסכו ומיקלל קלי עכ"ל ולמדנו מדצרי' דספק יין נסך לא חשיב חפילו היזק שאינו ניכר דהרי אם ודאי נסך ג"כ לא הוי רק היזק שאינו ניכר ולמה לי' לבוא משום ממ"נ, הל"ל דכיון דחסרי' משום ספק יין נסך שרי למישקל דמי דמיקלל קליי' דהרי הזיקו כמו נסכו ודאי, אלמא ודאי סובר דמה דאסור לנו מחמת ספק לא הוי היזק ודאי רק ספק היזק והי' מקום לומר דאסור למישקל דמי ע"ז ציאר דהכא ליכא ממ"נ להיתרא דאם לא נסך הא שרי צהנאה ואם נסך מיקלל קלי וצכה"ג לא שייך לומר ולאסור שמה לא נסכי' ולא הזיקו ועכ"פ אסור להנות מחמת ספיקא דכל היכא דליכא ממ"נ ליכא למיסר משום ספק איסור, וה"ל דכיון דהוי ספק היזק פטור הנכרי משום המע"ה וליכא ממ"נ האף אם נסכי' פטור מדין המע"ה דז"א דכיון דסקיל הנכרי היין חייב ממ"נ או מטעם לוקח או מזיק, ועוד מוכח מדצרי' להדיא דמה שאסרי' צהנאה מדרצנן משום גזירת צנותיהן לא הוי כמזיק את היין ולכאורה מאי נפ"מ כיון דמ"מ נאסר היין צהנאה: וע"כ נלענ"ד לצאר צעיקר ההפסד שפגשה ע"י איסור והנה צמקדש צאיסורי הנאה דרצנן הציא צשו"ע חה"ע סי' כ"ח חלוקים צין אם יש לו עיקר מדאורייתא או לא יעו"ש וכשיטת תוס' והרא"ש שהוכיחו כן מפשטות סוגית הש"ס צקידושין ד' כ"ח דאמרינן דלר"ש דסובר מקדש צחולין שנשחטו צעזרה מקודשת אלמא חולין שנשחטו צעזרה לאו דאורייתא ע"ש צתוס' רא"ש ור"ן. ולכאורה קשה טובא מאי נפ"מ לענין קידושין אם הדבר אסור צהנאה מה"ת או מדרצנן מ"מ קדשה צדבר שאינו שו' כלום וכן הקשה צצ"ש שם ונשאר צצ"ע יעו"ש. וע"כ נראה לי דהא דאיסורי הנאה אינו ממון אין הטעם משום דאי אפשר לאדם להנות צהם ע"י שמוכרה לשמוע אזהרת התורה שהזהירה אותו על כך אלמא דמה שאסרה תורה איזה דבר צאכילה דבר זה אינו דבר מאכל לישראל אלמא הוי כדבר המזיק לגוף האוכלו והוי כסם המזיק לאדם אף שהאוכלו טועם צו טעם מחזק לחכו וכן הוא צאיסורי הנאה דמה שאסרה תורה צהנאה כחמץ ערלה וכלאי הכרם הם נחשבים כעפרא צעלמא שאין צהם שום תשמיש מועיל לישראל דהנה מצויר צגמ' פרק המזיקין דאם נסך יין חצירו או טמא טהרותי' והודיעו אח"כ מאיסור הנעשה צשלו דלמ"ד היזק שא"כ שמי' היזק דחייב לשלם מה"ת ואם נאמר דהיזק של חפץ הנאסר צאכילה או צהנאה הוא ע"י מניעת יכולת הצעלים מלהנות צו ע"י שעלי' לשמור ולציית מה שמוזהר מן התורה א"כ לפ"ז אם צשעה שאלסר החפץ לא ידעו הצעלים מהאיסור הנעשה צשלהם הרי לא נפסד עדיין החפץ כלום דהרי לא

למימר צעלם המפרקת נפגמה לענין ממון לא מפיקין מספק וצהנה שם ואלע"ג דאלו נוהגים נאסרו אפ"ה פטור מממון וכן נראה לי, ואלעפ"י שיש מי שחולק — תה"ד סי' קפ"ו — ומ"מ שכרו הפסיד דלימח צמכין פגום שחט עכ"ל. והש"ך שם סק"י הכריע כתה"ד ומחלק צין דין המנוי שידוע בהשוחטים עיי"ז תוס' דהנהמה דתו חייב לשלם וצדין שאינו מנוי כ"כ וחיו מפורש נהדיח צמפרי השוחטים נח הוי לי' נאסוקי דעתה' יעו"ש. ונענ"ד דין זה עדיין חיו מצורר דהנח טבח צשכר שחונ כשומר שבר וחייב אף צלונם שבעין גניבה וחד' הפשר נומר שאם נח צמוד כראוי הלכות שחיטה מהגמ' ופוסקים שיתחצו צונם גמור יותר מכעין גניבה ורוב הראשונים צמרי דש"ס חייב צכל האונסים אם רק הי' טבח מצלו ולמה יפטר צכה"ג שצגנת תגמוד עולה צזון, ועוד מוכח היפוך זה מהש"ס דמגרומתא שהצחנו דמוצאר שאם הי' רצ מוכריע שטריפה צודאי הי' מחייבו לשלם ורק מחמת שאינו אלמא ספק משו"ה פטרי' ואם כשיטת הש"ך מאי נפ"מ צין שאסר מחמת ספק וצין שאסר מחמת ודאי והכל תלוי אם הוי לי' נאסוקי דעתא, וכן קשה לי כל דברי הראשונים מאי נפ"מ צין ספק לודאי והכל תלוי צפשיעת השוחט, צמנם לפמ"ש"כ מתורץ הכל על נכון דהיכא דליכא איסור ודאי והוי היזק ניכר חייב לעולם אם עשה צשכר וצחנם פטור ומשום דהוי צנום, אלמא היכא דאינו אסור רק מספק דהוי היזק שאינו ניכר דגם שומר פטור ע"ז, אלמא אם ידע צצירור ומכון להזיק חייב מדרצנן משום קנם וצכה"ג יש מקום לומר דיש חילוק צין צברים המצויים ומפורסמים צין השוחטים עיי"ז תוס' דהנהמה הוי כמכון להזיק וחייב משום קנם ואם אפשר שלא ידע או שגג פטור כמטמא ומדמע ועי' ט"ז יו"ד סי' י"ח סק"ה שכתב צמש"כ הש"ך צח"מ הכ"ל ועפ"י מש"כ מיוצב הכל על נכון:

אמנם עדיין לא יאלצו צזה חוצת ציאור דהנה מצצרי הר"ן צמם' ע"ז פ' ר' ישמעאל משמע דספק איסור לא הוי אף היזק שאינו ניכר וכן איסור דרצנן לא חשיב היזק, ונעתיק לשונו צזה, דצמ' שם כ"ט: אייתא אמר רב אשי האי עכו"ם דנסכי' לחמרא דישאלא אע"ג דלצונתי' ומישקל דמי' אסור, מישקל דמי' מההוא דנסכי' שרי מאי טעמא מיקלל קליי' אמר רב אשי מנא צמינא לה דתינא עכו"ם שנסך יינו של ישראל שלא צפני ענדות כוכבים אסור, ר"י צן צצא ור"י צן צתירא מתירין משום שני דברים אחד שאין מנסכין יין אלמא צפני עכו"ם ואחד שאומר לו לא כל הימנך שתאסור יינו לאונסי ועי' פירש"י ותוס' שם שדחקו צפי' הגמ' וכתב הר"ן ע"ז ה"ל ונ"ל דרב אשי ה"ק מנא צמינא לה דשרי משום דמיקלל קליי' דילמא רצנן משום גזירת צנותיהן דמו עלי' נמי איסור הנאה ונמאל דעכו"ם לא קליי' אלמא הרי מותר מן הדין וחכמים הוא שהחמירו עלי' לאוסרו אף צהנאה ומשום דליכא יין נסך ודאי דמיתסר צהנאה וכמו שכתבתי צפי' אין מעמידך, ומוכח לה מפלוגתייהו

ה' מוכרחים לו לפרוש מהנחת החפץ ועיקר ההפסד בשלם אלל הצעלים רק משעה שגודע להם מהאיסור של החפץ ועל ההודעה ודאי לא יתכן שיתחייב ועל חיצה מעשה אלו מחייבים את המפסיד, דזה דוחק לומר כיון דמנא' להודיעו הוי משעת המעשה כחילו כבר נפסד מן הצעלים, אלל ודאי דעיקר ההפסד הוא מה שהחפץ נאסר בלמח' וגם קודם שידעו הצעלים ה' כבר דבר שאינו ראוי לאכילה וחייב על מעשה האיסור כמו ששרפו או אצרו מן העולם דע"י חלות האיסור נעשה בלמח' כדבר המזיק לישראל:

ויש לדון לפ"ז אם טמא טהרות של חצירו או נסד יינו והודיעו וחצירו אינו מחמינו בלופן שמן הדין אינו מחויב להחמינו דלל ה' צידו וכדומה היכא דליכא דין ע"א נאמן בליסורין או דליכא שני עדים המכחישים אותו דמותר לנעלים להנות מהחפץ שלהם דמ"מ יתחייב המודה שטמא או נסד לשלם משום הודלת נע"ד כיון דבלמח' הפסיד את החפץ רק הצעלים אינם יודעים ומכירים את ההפסד והעלם ידיעתם אינו מיפה גרעון והפסדו של החפץ וכן משמע לכאורה מהריטב"א לחי' בנמ' גיטין ד' כ"ד ע"ג נד"ה אמר אצוי שכ' נזה"ל והא דקתני שורת הדין אינו נאמן — נאחד שאתר נטמאו טהרותיך — דמשמע שורת הדין ה' נותן שלא יהא נאמן אלל נאמן הוא דהכי דייק לישנא דשורת הדין, י"ל דמשום מזיד נקטי' דהיכא שיאתר נמזיד טמאן או פגלן הדין נותן דלל יהא נאמן דהא אינו מחויב לשלם דהא היזק שא"נ הוא וקיי"ל דלאו שמי' היזק, אלל עכש' שתקנו שמוזיד משלם מהימן דמתוך שנאמן על עצמו נאמן הוא לטמאן או לפגלן יעו"ש שהאריך, ובפשטות נראה דמתוך שנאמן על עצמו נאמן לאסור הוא רק אם על עצמו נאמן על כל פנים אף אם לא יהא נאמן על הדבר, אלל אם הא נהא תליא שאם לא יהא נאמן לאסור גם הוא יפטור או לא שייך כ"כ לומר מתוך שנאמן ע"ע דהרי אם לא יהא נאמן לאסור גם ע"ע אינו נאמן ומשמע מדברי הריטב"א דאם אומר טמאתו יתחייב לשלם אף שלא יחמינו אותו הצעלים, אלל בלמח' נראה לי דאם הודאתו אינה מועלת שיחמינו לו הצעלים יפטור מתשלומין דאף דלפ"ד הוא מודה שהפסיד את החפץ במה שאסרו אלל כיון דהיכולת ציד הצעלים למכור וליטול כל דמי' לא נפחת משווי' כלום דהרי מצינו צנזור צנזור תגרנו של חצירו דחייב לשלם וביאר שם הנמ"י צפ' המוכר פירות דחשיב כמזיק גמור משום דעפרות זהב הם נחשבים לנעלים כיון שעפ"י שורת הדין מותר למכור העפרורית נשיעור זה יחד עם התצואה וכל הסוחרים קונים ומוכרים בדרך זה ע"י תשמיש זה נעשה העפר לדבר הראוי לטחורה ושו' ממון ממש, ולפ"ז גם בנידון זה לו יהא שהפסידו במה שאסר ממנו תשמיש אכילה כמש"כ דאף אם הצעלים אינם יודעים ויאללו את החפץ הם יאללו עפרא נעלמא או סם המזיק אלל כיון דיכול למוכרו וליקח עגורו כסף מלא הוי דבר הראוי לטחורה ולא נפחת שיעור שויו, ואף דלפ"ז

הדרה הקושיא איך מתחייב טמא ומדמע ומנסך דקודם שידעו הצעלים עדיין שויה כל הדמים ע"י מכירה ולא הזיקו כלום, אלל בלמח' אינו כן כיון דחסרון בנזק ההשתמשות נעשה מיד וחשוב מזיק ומיד חייב לשלם רק שיצרף מה שנאסר בחפץ שיעור דמים והצטרפות זה שומן רק משעת ידיעת הצעלים כמו נפחת נבילה קודם ידיעת הנזק עי' תוס' נ"ב ד' י' ע"ג ד"ה לא ניירכא שהטעם דמשעת ידיעתו יכול למוכרה יעו"ש, ומדברי הריטב"א אינו מוכח כ"כ דיי"ל דענין מה שאמרו בנמ' מתוך שנאמן אתה להפסיד שדרך אתה נאמן להפסיד ס"ת הוא לפי דעתו שסובר שיחמינו לו ומתרה להפסיד את עצמו ומסתמא קושטא קאמר ומשו"ה אף שאם לא יחמינו דבר' גם הוא לא ישלם מ"מ יש מקום לומר כדברי הריטב"א דנאמן משום מתוך דהרי אומר נכדי שיחמינו לו וחשוב להפסיד מתסתמא קושטא קאמר, אכן נלענ"ד דליכא הנדל בין איסורי אכילה לאיסורי הנאה דמש"כ בטעמא דמינתא דהיכא דאינו נאמן פטור מלשלם משום דנאסר נהאלי חפץ תשמיש של סחורה שמעלהו דמים מעולים צלי גרעון כלום ענין זה שייך רק בדבר שנאמת הוא מותר בהנאה ורק נאסר באכילה והנחת מכירה הוי הנאה כשירה לו שייך לומר כמש"כ עפ"י דברי הנמ"י דהוי כעפרות זהב, אלל בלמח' נאסר נאסר ייך שלפי דברי היין אסור בהנאה שאם ימכרו תהי' הנאתו הנאת איסור שאינה חשובה הנאה שמזיק עצמו יותר מכדי הנאתו וממלא שהפסידו לגמרי את החפץ דאף שהצעלים לא יחמינו לו וימכרו את היין לא יהנו ממכירה זו כלום, ונ"ע:

וביסוד זה שאמרו שיעקר החסרון ע"י איסור הוא במציאות החפץ כ"כ יש להוכיח מהא דכתב הר"ן בנדרים ד' פ"ה בשם הרשב"א דאם אדם מוכר הנאת פירות' על עצמו יכולים אחרים ליטול אותן נע"כ ואינו יכול לעכב אעפ"י שיכול לישאל על נדרו כיון דהשתא מיהא לא איתשיל מיהו היכא דאיתשיל חייבים לשלם כיון דחכם עוקר הנדר מעיקרו כיון דאיתשיל הוויין להו הפך פירות כחילו לא איתסרו עלי' מעולם עכ"ל, והנה עקירת האיסור למפרע אינו מועיל רק לגלות שלפי דין שמים ה' דבר זה כדבר הראוי לאכילה אלל לענין יכולת האדם להשתמש בו לא שייך זה כלל דמ"מ מעיקרא ה' מוכרה עפ"י אזהרת התורה שלא להנות ואם נאמר דהא דאיסורי הנאה הוי כהפקר לשיעת הרשב"א הוא משום העדר היכולת ע"י שעל הצעלים לשמור חוקי התורה על ענין זה אינו מועיל מה דאיתשיל אחר זכית אחרים או אחר שאכלו וזה נלענ"ד ראוי שאין עלי' תשובה, אלל קשה לפי"ז הא דמבואר בנמ' כתובות ד' ל' בתוהב תרומה לתוך פי' של חצירו דמחויב ה' לשלם אלל משום קלג"מ פטור למ"ד מיתה צי"ש פטרת יעו"ש, הרי דחשיב הנאה אכילת איסור, אמנם נלא"ה הקשה צם' הפלאה שם על שיטת תוס' דסברי דגם בשוגג כן וזה ענן הדין המבואר ביו"ד קי"ט וח"מ רל"ד עי' לקמן פ' זה, ע"כ נלענ"ד דתרומה שאני דאחר

זעיתו נעשה לדבר הראוי דנתחלה עי' ת"י שם
ושטמ"ק. ואף דלפי"ז חיונ תשלומין צל אחר חיונ
חיתה צכה"ג חסונ צליס כאלה, עי' תוס' שם. ואף
דצירושלמי אמרו סגרא זו על תרומה על משנה
דמאכיל את פועלי' תרומה דאכילתם אינה חסונה
אכילה משום דנפשו של אדם חותה באכילת איסור,
י"ל דשאיני התם דהחטול נעשה על ידם ומש"ה
קנה נפשו באכילה זו. אבל בתחז לחצירו תרומה
נמקום שאפשר לאסדורי ע"י הדחק נתחלה
התרומה ע"י התחז ומש"ה מה שנהנה אח"כ
חסונ הנלה :

ובזה אפשר לתרן מה דקשה לי על דברי הרשב"א
מהא דאיתא בגמ' צבורות ד' י"א דפטר
חמור חסונ ממון משום דציני ציני ויכול לקדש צו
את האשה ואם הזיק אדם חיינ לשלם וגננ משלם
כפל יעו"ש. והנה פטר חמור לר"י דק"ל כוותי'
הוא אסור בהנלה ככל איסורי הנלה רק משום די
תקנה לאיסורו ע"י פד' צשה ויתכני מה דציני
ציני מה דיס' פטר חמור יותר משה ולמה לא נימא
גם צלוסר על עצמו פירות שיתחצנו ממון ע"י
דאפשר למיתשל אף אם לא איתשל כמו צפטר חמור
אף שלא פדלו שחיינ הגננ לשלם וכמו צפטר חמור
עומד לפד' כ"כ צנדרים ד' נ"ט, וע"פ מש"כ דאיסורי
הנלה אונדים תורת ממון ע"י דין שמים שהתורה
אצדה מהם איכות התשמישים יש לחלק קונמות
מפטר חמור, צפטר חמור שנתנה תורה תקנה
לאיסורו ע"י פדיון וצוה יתכני הנלה כשירה נמא
דגם עכש' איכא צהאי פטר חמור איכות תשמישים
כיון דאפשר להנות ממנו ע"י תקנה, אבל צקונמות
מה דאפשר לתקן ע"י אלה אין זה תקנה לאיסורו
רק אם נשאל על הנדר נעקר האיסור למפרע
כאילו לא הי' נאסר מעולם, אבל לפי צד זה
עכש' הוא דבר האסור אין שום תקנה לאיסורו
לעולם ועכש' הוא עפרא צעלמא לגנ' הצעלים
ואף שהיכולת צידו לתקנו מ"מ הרי לא איתשיל,
וכ"ז רק אם נאמר דדין שמים משווהו לעפרא
צעלמא אבל אם נאמר דהעדר יכולת האדם להשתמש
ע"י מצוות שמירת התורה משווהו להפקר למה יגרע
כה השאלה על הנדר מכה פדיון צפטר חמור,
וצל"ה הוא תמיה אם רק משום העדר היכולת
הוא דהרי היכולת צידו למיתשל ולהנות צהם ואיך
יהי כהפקר דבר שאפשר לצעלים לעשות תחצולה
לאיתכנוי מייני' ומה"ט נראה דלא דמי לשור
הנסקל שהתמו עדי' דהוי כהפקר והכא צלוסר על
עצמו אם איתשל אמרינ דחייצים לשלם אחרים
שנטלו, דהתם נתיאש או הפקיר דלא ידע שיתמו
עדי' כמו דמתלקינן שם צגמ' כריתות ד' כ"ד צין
נרצע שורק וצין נרצעת שורק, אבל צלוסר הלא ידע
דיכול למיתשל, ומוכח מזה דסובר הרשב"א דצנת
הדבר שגורם למשווי איסורי הנלה לדבר של הפקר
הוא דין התורה ולא משום תניעת האפשרות
להשתמש ע"י שהאדם מצוו' לשמור דין התורה :

ועד"ז יש לצאר דצרי הרשב"א צחי' לקידושין על
המשנה המקדש צערלה וצכלאי הכרם וכי'
אינה מקודשת ו"ל וא"ת עוד והא ערלה וכלאי
הכרם צשריפה ותנן שילאי תמורה כל הנשרפין
אפרן מותר וכי' ומסתברא דלעולם אינה מקודשת
אפילו קדשה צסאה של פירות ערלה משום דהשתא
מיהת לית להו דמים דאסור למוכרן ואי משום
אפרן הא אינו צעולם ולכי קלי להו ה"ל כגופא
אחריונא ולא זו שקדשה צי' הילכך אינה מקודשת
עכ"ל הנריך לעניננו ואם נאמר דהעדר יכולת
האדם משווי איסורי הנלה לאינו ממון הרי כיון
שהיכולת ציד האדם למשווי לדבר ממון אף שע"ז
יתהפך לגוף אחר למה יאצד חשיבותו הלא כמה
דברים חסונים צעולם שעיקר תשמיש שלהם הוא
ע"י שמשנים אותו לגוף אחר ואח"כ נהנים ממנו
ודוחק לומר דגם שם לא הי' חסונ ממון ורק משום
תשמיש משא ומתן משווי לי' לדבר צצממון כמו
שכתבנו צשם הנמ"י פרק המוכר פירות לענין צורר
צרורות, דא"כ אם הי' צלופן שצנשע שלא למכור
יתחצנ כאיסורי הנלה וכל ענים להסקה עפ"י רונ
הנחתם לאחר צעורם, אלא נראה דכל חפלים
צצעולם אף שאינם ראויים לתשמיש רק אחר
שיתהפכו לדבר אחר מ"מ הוי דבר הראוי לתשמיש
אדם דחלק הראוי להנלה כלול צתוך עצם זה של
עכש' וע"י איזה פעולה ומעשה יוצא אח"כ חלק
ההוא שהי' טמון ונעלם מקודם ומש"ה גם עכש'
הוא דבר חסונ שצמא צו דבר הראוי להנות צי' צי'
אדם והוי ממון מעליא, אבל צאיסורי הנלה כערלה
וכלאי הכרם דעכש' גם חלק האפר הטמון צהם
הוא אסור ואין צהם כלל דבר המותר אף שאם
ישרפו יהי' האפר מותר משום דישתנה לדבר המותר
ויהי' לגוף אחר, אבל גוף זה התורה אסרתו לגמרי
צלי כפ שיור יתורת היתר ומש"ה אין צהם שום
דין ממון כלל, ולא דמי לפטר חמור דחשיצ ממון
משום דאפשר לאיתכנוי מייני' ע"י פדיון, דההם
אפשר לתקן גוף זה צעצמו שיהי' מותר ומנא
דלא אסרה תורה לגמרי דינ תקנה לאיסורו, אבל
מה דיתוקן ע"י התהפכות לגוף אחר לא חשיצ
תקנה להחשיצ גוף זה לדבר צצממון וכן נראה צהם
דאמרינן צגמ' פסחים ד' כ"ט צחמץ של הקדש די"א
לא מטל משום דאין פודין קדשים להאכיל לנכרים
ומש"ה לא הוי רק כדבר הגורם לממון ולמ"ד דבר
הגורם לממון נמו כממון דמי לא מעל יעו"ש.
דלכאורה קשה כיון דרשות הגצוה אינו מצוו' לצער
חמץ ומותר להשהותו עד לאחר הפסח דמש"ה
חשיצ דבר הגורם לממון למה לא יתחצנ מטעם זה
כממון ממש האם נימא שצבר שאינו ראוי היום
לתשמישו וראוי לאחר איזה ימים שיהי' רק גורם
לממון אם לא שנימא ג"כ דע"י תשמיש מכירה הוא
חסונ ממון וזה דוחק כמש"כ לעיל, אלא נראה צורר
כמש"כ דאיסור התורה מאצד מן החפץ כל תורת
ממון מש"ה צחמץ של הקדש דכל תשמישו הוא
אכילת ישראל ועכש' נאצד ממנו תשמיש זה
דהתורה עשתה את זה כסם המזיק לאכילת ישראל :

ובזה אפשר לתרן מה דקשה לי על דברי הרשב"א
מהא דאיתא בגמ' צבורות ד' י"א דפטר
חמור חסונ ממון משום דציני ציני ויכול לקדש צו
את האשה ואם הזיק אדם חיינ לשלם וגננ משלם
כפל יעו"ש. והנה פטר חמור לר"י דק"ל כוותי'
הוא אסור בהנלה ככל איסורי הנלה רק משום די
תקנה לאיסורו ע"י פד' צשה ויתכני מה דציני
ציני מה דיס' פטר חמור יותר משה ולמה לא נימא
גם צלוסר על עצמו פירות שיתחצנו ממון ע"י
דאפשר למיתשל אף אם לא איתשל כמו צפטר חמור
אף שלא פדלו שחיינ הגננ לשלם וכמו צפטר חמור
עומד לפד' כ"כ צנדרים ד' נ"ט, וע"פ מש"כ דאיסורי
הנלה אונדים תורת ממון ע"י דין שמים שהתורה
אצדה מהם איכות התשמישים יש לחלק קונמות
מפטר חמור, צפטר חמור שנתנה תורה תקנה
לאיסורו ע"י פדיון וצוה יתכני הנלה כשירה נמא
דגם עכש' איכא צהאי פטר חמור איכות תשמישים
כיון דאפשר להנות ממנו ע"י תקנה, אבל צקונמות
מה דאפשר לתקן ע"י אלה אין זה תקנה לאיסורו
רק אם נשאל על הנדר נעקר האיסור למפרע
כאילו לא הי' נאסר מעולם, אבל לפי צד זה
עכש' הוא דבר האסור אין שום תקנה לאיסורו
לעולם ועכש' הוא עפרא צעלמא לגנ' הצעלים
ואף שהיכולת צידו לתקנו מ"מ הרי לא איתשיל,
וכ"ז רק אם נאמר דדין שמים משווהו לעפרא
צעלמא אבל אם נאמר דהעדר יכולת האדם להשתמש
ע"י מצוות שמירת התורה משווהו להפקר למה יגרע
כה השאלה על הנדר מכה פדיון צפטר חמור,
וצל"ה הוא תמיה אם רק משום העדר היכולת
הוא דהרי היכולת צידו למיתשל ולהנות צהם ואיך
יהי כהפקר דבר שאפשר לצעלים לעשות תחצולה
לאיתכנוי מייני' ומה"ט נראה דלא דמי לשור
הנסקל שהתמו עדי' דהוי כהפקר והכא צלוסר על
עצמו אם איתשל אמרינ דחייצים לשלם אחרים
שנטלו, דהתם נתיאש או הפקיר דלא ידע שיתמו
עדי' כמו דמתלקינן שם צגמ' כריתות ד' כ"ד צין
נרצע שורק וצין נרצעת שורק, אבל צלוסר הלא ידע
דיכול למיתשל, ומוכח מזה דסובר הרשב"א דצנת
הדבר שגורם למשווי איסורי הנלה לדבר של הפקר
הוא דין התורה ולא משום תניעת האפשרות
להשתמש ע"י שהאדם מצוו' לשמור דין התורה :

צ"פ"ז דשאיני לאו דלא תסור מלואו דלא יאכל דגללו
 דלא תסור מינו מזהר מן התורה על האכילה מנוג
 חנה שיממע נקול חכמים ולפ"ז החפץ ראווי לאכילה,
 וחק דאם יאכל ויעבור על לא תסור ג"כ עושה רעה
 לעגמו חבל אין זה חסרון באכילה ענמה וכעין
 שכתבו התוס' ע"ז דף י"ג ע"ג ד"ה חלא צוור
 סה"ד דלמ"ד ריחא מילתא דחשיב כשתי' ולא היו
 כעין שתי' גסה דמויק לי' חזוק היין כשנכנס
 בחושמו כיון דאם הי' אותה היין עגמו לא הי' מויקו
 עיי"ש, היינו לחסרון הנאתו אינו נענש השתי' רק
 ע"י דבר אחר, ועפ"י דרך זה הא דאמר רב גידל
 אר"ה צ"י ח"ר המקדש משש שעות ולמעלה אפילו
 בחיטי קורדניתא אין חוששין לקדושין אין הטעם
 משום דלא חשיב שו' כסף גם מה"ת חלא דרבנן
 עשוהו כאילו הי' איסורי הנאה מה"ת דעשו חזוק
 לדבריהם כשל תורה, ומה שנוגע להיתר אשת איש
 לעלמא יש להם כח להפקיע ככל אפקעיניהו
 לקדושין ע"י הפקר צ"ד או כל המקדש אדעתא
 דרבנן מקדש וכדומה כמו שמוזכר בסוגיא דפ'
 האשה רבה חלא דיש מקומות דלא אלתוהו רבנן
 לתקנתם כשל תורה דגם לפי תקנתם לא עשו
 שיהי' כשל תורה, ומדאמרינן שם דלנ"ש דסבר
 המקדש בחולין שנשחטו בעזרה מקודשת אלתא
 חולין שנשחטו בעזרה לאו דאורייתא הוכיחו התוס'
 ועוד הרבה ראשונים דצדצד שאין עיקרו מן התורה
 לא אלתוהו חז"ל כשל תורה היינו דגם מדבריהם
 לא חשיב כאיסורי הנאה של תורה, ונראה דכמו
 שחלקנו בשל תורה צין לאו דלא תסור ללאו דלא
 יאכל, כ"כ צדין דרבנן עצמו יש הצדל דיש שעשו
 שיהי' נחשז הדבר כדבר האסור נענש, ויש שעשו
 שיהי' נחשז כאיסור מנד אחר דגזרו שלא יאכל
 ולא יהנה מחמת דבר אחר ולא חזקו דבריהם
 להחשיב המחלל לדבר שאינו ראוי לאכילה, וזה
 איכא חלוקי דעות צין עיקרו מדרבנן וצין תרי דרבנן
 היינו נמדת חכמים אס עשו כשל תורה או לא, חבל
 מה"ת אין הצדל כלל דלעולם ע"י איסור דרבנן לא
 נתצטל שם כסף מן החפץ והקדושין צטלין רק ע"י
 הפקעת חכמים היכי שהאלימו תקנתם :

ובן נראה מסוגית הש"ס פסחים ד' פ"ג ע"ג
 לענין מלות שריפה דיותר צניד הנשה שאסור
 מה"ת אין צו מלות שריפה דכל שאינו ראוי לאכילה
 מחמת איסור הרי הוא כעצמות וליכא צל תותירו
 וליכא מלות שריפה, חבל צניד הנשה לר"י דמסקפא
 לי' באיזה מהן אסרה תורה או צנידין שאסורין רק
 מדרבנן, אף דעכ"פ אינו ראוי לאוכלן או משום
 ספק או משום לא תסור מ"מ איכא צהו מלות
 שריפה דשמא קמי שמיא גליא דראויים לאכילה
 יעו"ש :

ובזה יתפרש לנו דברי הש"ס פסחים ד' ז'
 וניצטלי' צצית כיון דאיסורא דרבנן עילוי'
 כדאורייתא דמיא ולא צרעותיה קיימא ולא מצי
 מצטל דאמר ר"ג אר"ה וכו' המקדש וכו' אפילו
 בחיטי קורדניתא אין חוששין לקדושין וכתב רש"י
 שם ואע"ג דאיתי איסור הנאת חמץ דרבנן דש

היו כחפץ שאין צו לורך כלל וצטל ממנו דין ממון.
 וחק דנחחר הפסח ישנות ויוחזר לתורת אוכל הראוי
 לישראל היו רק כדבר הגורם לממון דלא דמי נחפץ
 שאינו ראוי עכש' וראוי לאחר זמן מחמת השתנות
 הטבע נחפץ או חלוק זמן הטבע דשם כלול נחפץ של
 עכש' השתנותו הטבעי ונמנאל דגם עכש' הוא דבר
 הראוי לאדם ע"י כח הנמנאל נחפץ שראוי להנות
 ממנו בהשתנות טבעו או זמן הטבע, חבל חמץ
 שאסור עכש' לישראל ליתא נחמץ עכש' כח וחלק
 שיהי' ראוי לאחר הפסח דלא שנוי זמן הטבעי גורם
 היתר לאחר הפסח ונמנאל דמה שיהי' מותר
 לאחר הפסח הוא ענין מחודש דאינו כח וחלק
 המחטיפה ומשתנות עפ"י דרכי הטבע ורק צידיעת
 השכל הנו יודעים שיהא מותר לאחר הפסח, משו"ה
 לא היו רק כדבר הגורם לממון ועכש' אינו ממון
 ותלוי צפונותא אי דבר הגורם לממון כממון דמי
 או לא וכל אלו החילוקים לא שייך רק אס נחליט
 שהכל תלוי באיסור האמתי של שמים חבל אס נימא
 שמויעת אפשרות להשתמש ע"י אירא האדם לעבור
 על מצוות התורה מגרע כח חשיבות ממון מן החפץ
 אין מקום לכל אלו החילוקים וכיון דיש השתמשות
 ע"י שריפה צערלה, או ע"י שהי' זמן נחמץ של
 הקדש מהראוי להיות כממון גמור וע"כ גלענ"ד
 צרור כמש"כ דהכל תלוי רק צדין שמים שע"י
 אזהרת התורה נתהי' הדבר כסם המוויק שאין צו
 חיכות כלל הראוי לאדם שאסרה עלי' התורה. וכן
 מוכח שיטת רש"י כריתות ד' כ"ג ע"א ד"ה צגסה
 שכ' דקדשים שנפלו שו' ממון לגזוה משום שאס
 עלו לא ירדו אף שאסור להקריצם ועי' שם ד' י"ג
 ע"צ תוס' ד"ה ואשם וצגליון רע"א ועי' נה"מ
 סי' כ"ה :

ובן נראה ענין זה מנמשל גיד ציו"ט דאינו לוקה
 למ"ד אמרינן מתוך שהותרה, ולנ"ש דל"ס
 מתוך לוקה, כמ"ש צגמ' צילה ד' י"ג וכתבו צתוס'
 כתובות ד' ז' ע"א הטעם דלנ"ש לא חשיב אוכל
 נפש כיון דאסור באכילה, ולנ"ה דסברין מתוך אף
 דנריך לורך היום מ"מ כיון דאכיל והי' צדעתו
 לאכול זהו לורך היום יעו"ש. והיינו דלורך היום
 חשיב מה שאוכל אף דבר הנאסר, ואוכל נפש חשיב
 רק מה שיותר באכילה :

פרק י

ולפי המתבאר לעיל צנין לחלק צין איסורי הנאה
 שאסורין מן התורה לאיסורי הנאה מדרבנן,
 דאיסור תורה נחפץ הדבר צלמח לדבר שאינו
 ראוי, חבל איסורי הנאה דרבנן לא חצדו צלמח
 חיכות תשמים הראוי לאדם חלא שהאדם מתירא
 להנות ממנו שמוות חלאו דלא תסור מפחידו חלא
 להנות ממנו וכל שהחפץ ראוי להנאת אדם חלא
 שהאדם מחמת פחד מונע עצמו מלהנות מן החפץ,
 אין החפץ צטל מחיכותו וחסצו ממון גמור מן
 התורה, ואף דיש מקום לומר מה לי אזהרת לאו
 דלא יאכל מזהרת לא תסור חבל כצו צארנו לעיל

ואיפקע קדושי תורה ושרי אשת איש לעלמא, הא מתרנין נכמה דוכתין כל דמקדש אדעתא דרנן מקדש והפקר צי"ד הפקר והס הפקירו ממנו. עכ"ל. הרי מפורש נרש"י כמס"כ דאיסורי הנאה דרנן הוי כסף מעליא מה"ת וראוי להיות מקודשת רק הקדושין נפקעים משום הפקר צי"ד וכדומה, ולכאורה לפי"ז מאי מייתי הגמ' ראי' מרצ גידל לענין צטול דלא מני מצטל מתחילת שש מחמת איסור דרנן דהוי כדאורייתא הלא שם לענין קדושין מטעם אחר נטלים הקדושין מה"ת משום כל דמקדש אדעתא דרנן מקדש, אלא נראה דכונת הש"ס להוכיח דרנן עשו שיהי' תקנתם כשל תורה שיהי' נחשז מדצריהם כאילו הדבר נאמת אינו ראוי לאכילה ולהנאה ולא כאזהרה מלד אחר, דאם נאמר דהא דאסרו חמץ מתחילת שש לא תקנו שיהי' נחשז מוזמן זה כדבר שאינו ראוי רק לזו שלא יהנה, אז גם מדצריהם הי' החמץ נחשז כדבר שנרשותו כיון דגם לפי דצריהם הוא ראוי להנאה רק דבר אחר גורם לו שלא ינהה דרונה לשמוע לגזירתם ומפני זה לא פקע רשותו והי' נרשותו לצטלו ועל זה מוכיח הש"ס דתקנה שתקנו חז"ל לאסור מתחילת שש עשוהו כשל תורה שיהי' נחשז כאילו הדבר אינו ראוי לזו להנאה ומשום"ה לא מהני הציטול מדרנן דמדרנן הוי אינו נרשותו כמו איסורי הנאה של תורה הוי מה"ת אינו נרשותו, ומייתי הש"ס מרצ גידל דכיון דאמר אין חוששין לקדושין היינו מדרנן אינם קדושין דהש"ס עפ"י דין דרנן כאילו קדשה נעפרא נעלמא ואם נאמר דגם מדרנן לא האלימו כשל תורה ויהי' רק גזירה מלד אחר הי' ראוי להיות נחשז קדושין מעליא גם מדרנן, דהא דאמרינן בכל דוכתא אפקעינהו רנן לקדושין הוא רק היכי דעפ"י דין דרנן היא מותרת לעלמא ושלא יהי' עוקרין תקנתם דין תורה נפקעים הקדושין מה"ת ונשום כל דמקדש אדעתא דרנן מקדש, אצל אס גם מדין דרנן ראוי להיות קדושין למה יפקיעו נכדי.

זה נכון נצוה"י:

עוד נלענ"ד דיש לומר דסוגר הירושלמי דמקדש נחמץ משש שעות דאין חוששין לקדושין מה"ת ולא משום אפקעינהו לקדושין, דקדושין צעינן שמה שנותן לה יהי' דבר שיתחסר הנותן שיהי' זה חסר וזה נהנה או מתרצה ממנו. וסגורא זו מוכרחת מכמה מקומות גם מש"ס דילן צין לענין מכירה וצין לענין קדושין, והנה אצל המקבל יש לחלק צין איסורי הנאה של תורה לשל דצריהם כמס"כ לעיל, אצל לענין הנותן י"ל דאף דמה"ת נתן לה דבר שהי' ראוי לו להנות, אצל כיון שאם הי' הדבר אצלו לא מיתנהי כלום הוי כמו שלא חסר לו מחומה דהרי מנינו נחצר דלא קיימא לאגרא דהוי כלא חסר אף שהי' יכול להשכיר, אצל כיון דמחיצה טעם שיהי' לא הי' דעתו לאיתנהויי מיקרי לא חסר וכ"כ איסורי הנאה דרנן כיון דמחמת לא תעשה דלא תסור אי אפשר לי' להנות הוי לא חסר מה"ת ולא הוי קדושין גם מדין תורה, ולפי"ז יש לפרש מה שחילק הירושלמי צין קדשה נחמץ לקדושי שטר נשל איסורי הנאה דנחמץ משש שעות ולמעלה דנפופו קדש ואינו שזה כלום אצל הנותן, נרם הכא נתייב שצו קדש ולא צעינן שיהי' נותן השטר מתחסר, ופריך מעתה אפילו נאס"ה של תורה תהא מקודשת כמו היכא שאינו שזה פרוטה ומשני דשאי תהא דהוי לאינטרופי וקרינן צי' ונתן דאפשר לאיתנהויי ע"י הגטרפות, אצל אס"ה לא קרינן ונתן, אצל אס"ה של דצריהם דמה"ת אפשר להנות אס תרנה לעצור על לזו דלא תסור קרינן צוה ונתן מה"ת, ועפ"י פסק הרשב"א לחלק צין איסורי תורה לשל דצריהם כנלענ"ד ונכון הוא. ואין לסתור דצרינו מדצרי הרשב"א שהנחנו דאם איתשל על נדרו דחייבים הזוכים לשלם אף דמעיקרא הי' לא חסר כלום, כיון דאפשר למיתשל ודאי חסר קנת :

ובן יש להוכיח כדצרינו מהרמב"ם הוצא להלכה נצו"ע ח"מ סי' רל"ד ויר"ד סי' קי"ט וז"ל בפט"ז מה' מכירה הי"ד המוכר נצר לחצירו ונמלא נצר נכור פירות ונמלאו טבלים, יין ונמלא יין נסך מה שאכל אכל ויחזיר לו את הדמים וכן כל המוכר

והיפקע קדושי תורה ושרי אשת איש לעלמא, הא מתרנין נכמה דוכתין כל דמקדש אדעתא דרנן מקדש והפקר צי"ד הפקר והס הפקירו ממנו. עכ"ל. הרי מפורש נרש"י כמס"כ דאיסורי הנאה דרנן הוי כסף מעליא מה"ת וראוי להיות מקודשת רק הקדושין נפקעים משום הפקר צי"ד וכדומה, ולכאורה לפי"ז מאי מייתי הגמ' ראי' מרצ גידל לענין צטול דלא מני מצטל מתחילת שש מחמת איסור דרנן דהוי כדאורייתא הלא שם לענין קדושין מטעם אחר נטלים הקדושין מה"ת משום כל דמקדש אדעתא דרנן מקדש, אלא נראה דכונת הש"ס להוכיח דרנן עשו שיהי' תקנתם כשל תורה שיהי' נחשז מדצריהם כאילו הדבר נאמת אינו ראוי לאכילה ולהנאה ולא כאזהרה מלד אחר, דאם נאמר דהא דאסרו חמץ מתחילת שש לא תקנו שיהי' נחשז מוזמן זה כדבר שאינו ראוי רק לזו שלא יהנה, אז גם מדצריהם הי' החמץ נחשז כדבר שנרשותו כיון דגם לפי דצריהם הוא ראוי להנאה רק דבר אחר גורם לו שלא ינהה דרונה לשמוע לגזירתם ומפני זה לא פקע רשותו והי' נרשותו לצטלו ועל זה מוכיח הש"ס דתקנה שתקנו חז"ל לאסור מתחילת שש עשוהו כשל תורה שיהי' נחשז כאילו הדבר אינו ראוי לזו להנאה ומשום"ה לא מהני הציטול מדרנן דמדרנן הוי אינו נרשותו כמו איסורי הנאה של תורה הוי מה"ת אינו נרשותו, ומייתי הש"ס מרצ גידל דכיון דאמר אין חוששין לקדושין היינו מדרנן אינם קדושין דהש"ס עפ"י דין דרנן כאילו קדשה נעפרא נעלמא ואם נאמר דגם מדרנן לא האלימו כשל תורה ויהי' רק גזירה מלד אחר הי' ראוי להיות נחשז קדושין מעליא גם מדרנן, דהא דאמרינן בכל דוכתא אפקעינהו רנן לקדושין הוא רק היכי דעפ"י דין דרנן היא מותרת לעלמא ושלא יהי' עוקרין תקנתם דין תורה נפקעים הקדושין מה"ת ונשום כל דמקדש אדעתא דרנן מקדש, אצל אס גם מדין דרנן ראוי להיות קדושין למה יפקיעו נכדי.

ובירושלמי פ"ק דקדושין איתא כחצו על איסורי הנאה תני ר' חנין מעשה צא לפני רבי ואמר הרי זו מגורשת ר' אלעזר אומר אינה מגורשת וכו' מהו כדין רנן דקיסרין אמרין נשם ר' יעקב נר אחא מאן דאמר מגורשת מקודשת איסור הנאה מדצריהם ומאן דאמר אינה מגורשת [אינה] מקודשת איסור הניי' מדבר תורה. [ופריך] הא דאיסור הניי' מדצריהם מקודשת אי תימר כן לית דא פליגא על רצ דרצ אומר דצרי ר"מ המקדש נחמץ משש ולמעלה לא עשה ולא כלום [ומשני] תמן נפופו קדש ונחמץ משש שעות ולמעלה טז הוא כלום, נרם הכא נתייב שצו קדש, מעתה אפילו דאיסור הניי' דבר תורה תהא מקודשת, מה צינה לשטר שאינו יפה שזה פרוטה, תמן אינו ראוי להשלים עלי' נרם הכא ראוי הוא להשלים עלי'. עכ"ל הירושלמי הוצא גם נחמץ הרשב"א לקדושין ס"פ האיש מקדש, ונאזה"ע סי' ל"ב הנצי"ה הנ"ש והח"מ דצרי הרשב"א נאזה"ע סי' תס"ג דפסק

דבר שאסור לאוכלו מן התורה כך הוא דינו בין שה' איסורו זכרתי בין שה' איסורו נלאו בלבד, אבל המוכר דבר לחצירו שאסור אכילתו מדברי סופרים אם ה' הפירות קיימים מחזיר את הפירות וטעם את דמי' ואם אכלן אכל ואין המוכר מחזיר לו כלום, וכל איסורי הנאה בין מדברי תורה בין מדבריהם מחזיר את הדמים ואין זהם דין מכירה כלל עכ"ל והנה מש"כ דנאסור דרצון אינו מנכה כלום מן הדמים אף שלא ה' ש' רק למכור לנכרים כנר נאיר גם' נתיבות ס' רל"ד בטוב טעם דנדיענד אם אכל בשוגג יש לחלק בין איסורי תורה דלא חשיב נהנה כלום דנפשו שג' אדם קנה נאכילת איסור, אבל אם אכל איסור של דבריהם חשיב נהנה דשוגג א"ל כפרה והוי זה נהנה וזה חסר קצת דחייב לשלם כל הנאתו יעו"ש. ואף דנעלמא היכא דמשלם מדין נהנה מנכה מעט משווי זה. רק היכא דלא קנה לאכילה אלא זע"כ נאה הנאתו משלם דמי נשר צול, אבל היכא דקנה לאכילה משלם כל הפסיקה דהרי אכל ונהנה כמו מדבר כשר, ורבינו זה זמן רב גם' דברי חיים להג' מהור"י אורינוך שחמה ע"ז ח"ך יתכן שישלם זה הנהנה יותר מכל דמי החפץ והנזיל הגמ' פסחים נאכול תרומת חמץ נמזיד למ"ד שיותר נהנה דלשלם רק דמי ענים להסקה, יעו"ש. ונאמת לק"מ כיון דנקטינן דנהנה משלם כל הנאתו אף שהנעלים לא נתחסרו רק פחות משו' פרוטה כמ"ש תוס' כתובות ד' ל' ע"ז לענין תוחז לחצירו צנית הנליעה, כ"כ הכא אם הנאתו יתירה מכל דמי החפץ משלם כל הנאתו אבל כ"ז לא שייך אלא נאכול בשוגג כנידון דידן דלכתחילה לא הוי אפילו לקנות דבר האסור וכשהוא קונה דבר כשר משלם דמים מעולים ועתה שאכל ושנע מאכילת איסור של דבריהם דהנאתו היתה נשלימות משלם כאילו אכל ונהנה מדבר המותר כפי הדמים שהוא משלם תמיד כשרואה לאכול דבר כזה, אבל נאכול דבר איסור נמזיד כנידון דמיירי הש"ס נפסחים דיכול למנזל לקנות לכתחילה צול דברים האסורים למה ישלם כשאכלן יותר מדמיהם כיון דמנז' לי תמיד דבר כזה. וזה צרור.

ומש"כ לחלק בין איסורי אכילה דרצון לאיסורי הנאה דרצון הוא מטעם החסרון דנאסורי אכילה המותרין נהנה עכ"פ המוכר חסר קצת וכיון דהלווקא ה' נהנה נאכילתם נאכול דבר המותר משלם כל הדמים משום נהנה ואולי גם' מדין מוקח דגם המוקח אפשר שלא נתצטל כלל דכל טעות נמקח תלוי נקפידא של הנעלים לאחר הידיעה וכיון שלאחר שנתודע צטל קפידתו אין כאן טעות נמקח וכן מוכח מסוגית הש"ס נקדושין ד' כ"ג דלר"י נקידש נהקדש בשוגג מקודשת אף שאילו ידעו נתיחלה המקדש והמתקדשת לא ה' ניחא להו להנזיל מעות הקדש, אבל לאחר המעשה דבין כך וכך ילאו המעות לחולין הקדושין קיימין וכ"כ הכא, וכן משמע מדברי הרמב"ם דמסיק לנסוף ואין כאן מכירה כלל משמע דנאסורי אכילה דרצון לא

נתצטל המקח, וכ"ז נאסורי אכילה דהוי זה חסר וזה נהנה אבל נאסורי הנאה אף שהם אסורים רק מדרצון מ"מ המוכר לא חסר מידי כמו שהנאלו לעיל ומסר. דלא קיימא לאגרא ופטור הלווקא בין מחמת דין הנאה דכל נהנה ולא חסר קיי"ל דפטור, ובין מחמת מכירה. דכל דליכא שום חסרון אבל המוכר אין כאן תורת מכירה, וכמו דאמרינן נצ"ק ד' ע' ואי תצעה לי' קמן דניחא לא אמרינן לי' זיל שלים מכירה ממי לא הוי מכירה ואכמ"ל, ומה"ט נראה לי דלענין קדושין ממי פסק הרמב"ם דכל איסורי הנאה דרצון אין מושגין לקדושין דכל דלא חסר ליכא תורת מכר וכן לענין קדושין. ועי' גם' אבני מלואים ס' כ"ח מש"כ נטעמא דמילתא לשיטת הרמב"ם. והמעין יצחק.

ואמנם לפי"ז לשיטת תוס' נצ"ק ונכתובות דף ל"ב ע"ז דכתבו דנשור הנסקל אם מכרו לנכרי חשיב מכירה, יעו"ש. הרי דסברי דגם איסורי הנאה של תורה ג' חשיב כחסר קצת, דל"ד לחזר דלא קיימא לאגרא דכיון שנחסר לו לגמרי הדבר שה' שלו אף דלא שוה כלום הוי כחסר והנכרי דנהנה כשקנה חייב תשלומין והוי מכירה מעליא דק דאין ראוי ישראל למכור משו"ה לא מנינו דמים לאס"ה וכן נראה שיטת רש"י חולין ד' ד' דכתב דדמי איסורי הנאה אסורין למחליף עצמו דסובר דהוי מכירה מעליא ולשיטתם דלעולם נקרא חסר גם נאס"ה של תורה והא דמקדש נאסורי הנאה אינה מקודשת הוא משום דהאשה שלא קבלה שו' כסף, ומשו"ה נמקדש נאסורי הנאה של דבריהם ה' ראוי שמה"ת חלין הקדושין אם לא משום דאפקעינהו רצון לקדושין וכיון דתלוי בזה יש לחלק אימתי עשוהו כשל תורה, ועפי"ז חלקו בין איסורי דרצון שיש להם עיקר מה"ת או לא ובין חד דרצון או תרי דרצון כמש"כ לעיל. ושיטת הירושלמי הוצא צר"ן ריש פרק השוכר את הפועל דאף אם מכר איסורי הנאה לנכרים הדמים אינם דמי איסורי הנאה אלא חסודין גזל או מתנה, יעו"ש צר"ן נאורך והיינו הטעם דלא חסר אלא הנעלים המוכרים וזה צרור. וע"כ נלענ"ד דדן זה המוצא צשו"ע ח"מ ס' רל"ד שהנאלו דנאסור הנאה דרצון מחזיר הדמים אינו מוחלט לכל השיטות ולהנך דיעות דסברי נאה"ע ס' כ"ח דליכא הנדל בין איסורי דרצון דיש להם עיקר מה"ת או לא גם' צדן זה איכא לחלק דאם אכל איסורי הנאה כאילו לא יחזיר המוכר את הדמים כמו נאסורי אכילה וכשהמוכר מוחזק אין להנזיל ממנו כנלענ"ד להלכה ולא למעשה.

והא דכתב הר"ן גם' פ' האיש מקדש דלשיטת רש"י דחליפי איסורי הנאה אסורים למחליף עצמו הא דמכרן וקידש נדמיהם מקודשת משום דכיון שהיא מותרת לשנות זהם וקנאתן מחמתו מקודשת דלא צעינן שיה' ממון אלא המקדש, לכאורה ראוי לומר דזה רק לשיטת רש"י, ששיטתו מדין זה עצמו מוכרת שסובר דמה שמתחסר ענם הדבר של איסורי הנאה חשיב כחסר קצת דאל"ה לא הוי ימי איסורי

הנאה חלל כגזל ומתנה כמש"כ הירושלמי הוצא
 גר"ן שם נס"פ האיש מקדש, ומש"ה חס קידש
 בדמיהן מקודשת דלגלה הוי כסף מעליא ואלל
 המקדש לא נעין שיה' תורת כסף ורק נעין שיה'
 חסר קצת, אלל לפי מה שדחה הר"ן שיטת רש"י
 והוכיח מן הירושלמי דאין הדמים אסורין למחליף
 משום דאינם דמיהם מוכח להיפוך דהיכל שיה'
 אסור נהנאה למקדש אף שיה' מותר אלל האשה
 שלא יחולו הקדושין דכמו דלמירין נמוכר איסורי
 הנאה לנכרי דלא הוי תורת מכירה ע"ז והדמים
 שלקח אינם דמי המתקת משום דחשזין כחילו לא
 נחסר המוכר כלום כ"כ לא מהני נקדושין
 והאחרונים הוכיחו מדברי הר"ן אלו נמקדש
 נאיסורי הנאה אשה חולה שיש בה סכנה דחלין
 הקדושין לכאורה אין דבריהם מוכרחים. אמנם
 לאחר העיון היענן נזה מסתגרין הדברים כמש"כ
 האחרונים כפי שמורין פשטות הדברים נהר"ן,
 והטעם נזה י"ל דאף דבגמ' נ"ק ד' ע' ע"ז מוכח
 דלענין מכירה נעין שהכסף יגרום חזיה שעבוד
 ונל"ה לא חשיב מכירה, אלל לפי מה דמסיק איתן
 חסרה תורה אפי' נא על אמו אף דקל"ז סני לן
 אפילו גרם הנאה שעי"ז גמר ומתנה ומש"ה סני
 נכסף של איסורי הנאה אלל המקדש אלל לענין
 התפסת איסור על הדמים נעין חיונ גמור ונל"ה
 חשון כאינך דמי החפץ, ונזה מיוסד דברי תוס'
 כתובות ד' נ"ג שכתנו לענין שור הנסקל דמחייב
 דו"ה לר"ל דס"ל שיה' נמכירה משום דאם מכרו
 לנכרי הדמים מותרים דלכאורה הוי תרתי דסתרי
 ולפ"ד ניחא דלענין מכירה סניא לן אס חשון דבר
 הראוי אלל הלוקח ומ"מ אין הדמים נאסרין כיון
 דאלל המוכר הוא אינו ראוי לאכילה. ודו"ק:

ולולא דברי הר"ן הייתי אומר דאין סתירה
 מהירושלמי הנ"ל על רש"י דמהירושלמי
 מוכח דמירי נמכר לישראל דהרי מסיק ע"ז זאת
 אומרת מקדשין בגזל ונמוכר לנכרי אין כאן גזל
 כלום, ונמוכר לישראל גם לרש"י הדמים מותרים
 דלא ה' נזה תורת מכר ואין הדמים דמי איסורי
 הנאה רק גזל או מתנה, אלל נמוכר לנכרי דהיכל
 נזה תורת מקח לשיטת רש"י ותוס' מסתגר שיטת
 רש"י שיה' הדמים אסורין למחליף מה"ת כמש"כ
 הר"ן עלמו ריש פרק השוכר את הפועל דמה לי
 הן מה לי דמיהן יעו"ש ואכמ"ל:

העולה לנו מכל הדברים שביארנו דאיסור דרבנן
 אינו מגרע איכות החפץ ותשיבותו נאמת
 רק ארי הוא דרביע עלי' שמנויה נלאו דלא תסור
 וכן מלמדי נס' שער המלך ה' אישות פ"ה ה"א
 שהוכיח מסוגית הש"ס חולין ד' פ"ו דלמירין
 דלמ"ד אין שחיטה לעוף מה"ת חייב הנוחר את
 העוף נכסוי הדם אף דמדרבנן אסור נאכילה והא
 נעין אשר יאכל אלל כיון דמה"ת מותר נאכילה
 אשר יאכל קרינן נ' הוצא דברי בגליון רש"א יו"ד
 ס' כ"ת, והנה גם נספק שחיטה דאסור מה"ת
 נאכילה שכ' הפמ"ג דפטור נכסוי דלא קרינן נ'
 אשר יאכל מה"ת כיון דספיקא דאורייתא לחומרא

דמה הגרע"ל נחי' ליו"ד שם ס' כ"ח מסוגית
 הש"ס חולין דחכמים מחייבים נשחיטת חשו"ק
 נכסוי דמוכח מהש"ס דהוי ספק שחיטה יעו"ש.
 ונראה לי ביאור הדבר דכמו דאיסור דרבנן חשזין
 כארי הוא דרביע עלי', כ"כ מה דקיי"ל לאסור כל
 הספיקות הוא איסור אחר ואינו איסור אכילה משום
 והוי רק נגדר איסור דלא תסור דמחויב מה"ת
 לפרוש מן הספיקות שחא יפגע נאיסור ולפי גלוי
 קמי שחא שלא פגע נאיסור הרי אכל דבר המותר
 הראוי לאכילה רק שעבר על דין תורה ולא נזהר
 לחוש ומספק ומש"ה ספק טריפה חייב נכסוי דהוי
 ספק שחא ראוי לאכילה אף דאינו ראוי עכש'
 לאכול אלל הנגר אפסך דראוי לאכילה, וכ"כ אס
 יקדש אשה נספק איסורי הנאה של תורה אף דהאשה
 אינה יכולה להנות דספק אסור מה"ת י"ל דהוי
 ספק קדושין להקדש שיטות דסגרי דאיסורי הנאה
 הוי כחסר קצת, רק לשיטת הרמב"ם דסוגר דהוי
 כלא חסר כלום כמו שביארנו, כ"כ י"ל נספק אס"ה
 כיון דמ"מ המקדש לא ה' מיתבני נזה כמו נחצר
 דלא קיימא לאגרא, אלל אינו מוכרח דו"ל דרק
 נמוכר נשוג שייך לדמות לחצר דלא קיימא לאגרא
 אלל נמקדש נחזיר כמו שרונה להנות ע"י קדושין
 כ"כ ה' מוכר לנכרים והא דפסק הרמב"ם
 דלעולם אין חוששין לקדושין הוא משום אפקעינהו
 רבנן לקדושין חייב, לפ"ז נקידש נספק אס"ה
 נחזיר י"ל דהוי ספק קדושין, ולענין מכירה אס
 אכלן הלוקח ואח"כ נודע דה' ספק טריפה כנר
 הכריע הש"ך צו"ד ס' קי"ט דאינו מחזיר הדמים
 דאף שאס לא אכלן יכול לנטל המקח כמש"כ
 הרי"ז"ש דספק טריפה ננטל המקח דאין לך
 מוס גדול מזה, אלל כשאכלן אינו מחזיר המוכר
 דהמע"ה ויכול לומר שחא כשר ה' והמכירה היתה
 מכירה מעליא ומזה מוכח ג"כ כמש"כ דהא דספק
 איסור לחומרא מה"ת ונעשה איסור ודאי אינו
 איסור אכילה כטריפה אלל איסור אחר להזהר מן
 הספק וכשאלל נשוג הוי ספק אס נהנה נאכילתו
 או לא כנ"ל. ולענין אס מכר לנכרים שכ' נסמ"ע
 ס' רל"ד דאס ה' איסורי הנאה ומכרן הלוקח
 לנכרים דמחזיר המוכר את הדמים שקבל מן הלוקח
 מפני שהלוקח אינו ראוי להנות מן הדמים שקבל
 מהנכרי חליפי איסורי הנאה. ונס' מעדני יו"ט
 נפ' כל פסולי המוקדשין השיג על הסמ"ע דקיי"ל
 דחליפי איסורי הנאה מותרין מלכד צי"ג, ונש"ך
 שם דמה דברי המעי"ט על חנם דהלל גם להצ"ח
 הוא משום קנס אלל כשללא ידע מותר ע"י אור"ח
 ס' תמ"ג וצ"ח שם. ולחש"כ הלל יכול הלוקח
 לתנוע דמים מן המוכר תמ"ג, דאס הדמים דמי
 המכר הרי הם אסורים נהנאה, ואס הדמים
 מותרים משום שאין דמיהן והרי הם כגזל ומתנה
 ואינם שייכים דמים אלו למוכר דדמים אחרים
 הם שמה שזכה מן הלוקח שלו שלא נדמי המקח
 הוא ויכול לתנוע מעות' מן המוכר. כנלענ"ד.
 ועפ"י הדברים שביארנו נזה מוננים דברי הר"ן
 נפ' ר' ישמעאל שהנאנו לעיל דאס הטעם של

הייתי אומר דאין סתירה
 מהירושלמי הנ"ל על רש"י דמהירושלמי
 מוכח דמירי נמכר לישראל דהרי מסיק ע"ז זאת
 אומרת מקדשין בגזל ונמוכר לנכרי אין כאן גזל
 כלום, ונמוכר לישראל גם לרש"י הדמים מותרים
 דלא ה' נזה תורת מכר ואין הדמים דמי איסורי
 הנאה רק גזל או מתנה, אלל נמוכר לנכרי דהיכל
 נזה תורת מקח לשיטת רש"י ותוס' מסתגר שיטת
 רש"י שיה' הדמים אסורין למחליף מה"ת כמש"כ
 הר"ן עלמו ריש פרק השוכר את הפועל דמה לי
 הן מה לי דמיהן יעו"ש ואכמ"ל:

העולה לנו מכל הדברים שביארנו דאיסור דרבנן
 אינו מגרע איכות החפץ ותשיבותו נאמת
 רק ארי הוא דרביע עלי' שמנויה נלאו דלא תסור
 וכן מלמדי נס' שער המלך ה' אישות פ"ה ה"א
 שהוכיח מסוגית הש"ס חולין ד' פ"ו דלמירין
 דלמ"ד אין שחיטה לעוף מה"ת חייב הנוחר את
 העוף נכסוי הדם אף דמדרבנן אסור נאכילה והא
 נעין אשר יאכל אלל כיון דמה"ת מותר נאכילה
 אשר יאכל קרינן נ' הוצא דברי בגליון רש"א יו"ד
 ס' כ"ת, והנה גם נספק שחיטה דאסור מה"ת
 נאכילה שכ' הפמ"ג דפטור נכסוי דלא קרינן נ'
 אשר יאכל מה"ת כיון דספיקא דאורייתא לחומרא

רק שיכול לזרף הנצר לתשלומים, ואם הנצר אינו שוב דמים מחמת שהי' נמיעוט צתרא או חומרא חסרת שאלאר הנצר מדין חכמים אינו יכול לזרף הנצר לתשלומים, וכ"ז רק ציודע השוחט ועושה להיפוך חבל אם לא ידע ולא פשע בשגגת ידיעה הרי הוא כשוחט ברשות דהרי נתנו לו הצעלים רשות לשחוט עפ"י ידיעתו ושכלו ואז אין לנו לדין על עגם השחיטה דהרי ברשות עשה ורק אנו דנים על עגם הקלקול וההיזק ומש"ה אם הוא רק ספק טריפה פטור מדין המע"ה וכן אם אסור מחמת חומרא ג"כ פטור, ומה שהקשינו צפרק הקודם מהא' דמדמע חייב מה"ת למ"ד היזק שאינו ניכר שמי' היזק אף דעגם הפירות מותרים הם כמו שהי' צלי שנוי כלענ"ד ד"ל דמירי בדבר לא או תנאה שדרך תשמישן הוא לאכול או לשתות איזה מזה ציחד צלופן דנשעה שיאכל את ההיתר יאכל ציחד גם את האיסור וכה"ג הוא מוזיק מונש למ"ד השא"נ שמי' היזק דהוי כמו טנפה פירות דאף שהפירות לא נחסרו רק זהו חסרון שהענוף מדונק עם הפרי שאם ירצה לאכול הוא יאכל הכלכול עם הפרי כ"כ הדבר נמדמע, ולפי"ז יאל לנו דין חדש נמערב חתיכות נצר כשר עם חתיכות טריפות או כלים מלאים יין כשר עם כלים מלאים יין אסור שיפטור דהרי יכול להנות מהם ומה שאינו יכול להנות מחמת העגם הכרתו שעי"ז אסור להנות מדין ספק הוי רק גרמא צעלמא כמש"כ. ככלענ"ד:

אבל יש לעיין במוזיק ע"י מעשה האוסרת הדבר ע"י דין דרנן שיתחייב לשלם מדרנן וכמו במקדש נחמץ האסור מדרנן דלא הוי קדושין מדרנן דחכמים השוו מדותיהם שיהי' כעין של תורה כמו שצארונו לעיל צאורך כ"כ יהי' מוזיק מדין דרנן, וכן מוכח בצלחת לשיטת תוס' צ"ק ד' ע"ג דסדרי דתקרוצת ע"ז אינה אסורה בהנאה אלא מדרנן והרי תנן בתשנה דמוסך נמזיד חייב וצ"כ דלכה"פ חייב מדרנן, ואף דצ"פ הטוקין מוצא דלמ"ד השא"נ שמי' היזק מפרש המשנה דמזיד חייב מה"ת הוא לאו דוקא ועיקר הכונה דמזיד חייב מדינא לא משום קנס ושוגג פטור מטעם תקנה כדי שידיעו, וצלחת יהי' מטמא ומדמע חייב מה"ת ומנסך — דרנן, אומנם לאו כלל הוא הוא בכל איסורי הנאה שיתחייב כדין מוזיק, וכמו דסדרי התוס' לחלק לענין קדושין דיש איסורי הנאה דרנן שאם קדש זהם מקודשת כ"כ יהי' הדין לענין מוזיק, וכן נראה לי כונת התוס' צ"ק ד' ע"ג ע"כ ד"ה דאי דאמרינן שם לימא קסבר ר"י חולין שנשחטו צעורה לאו דאורייתא דאי ס"ד דאורייתא מבי שחט לה פורתא אסרה אידך לאו דמרא קא טבח וכתבו תוס' על זה ומתוך כך הי' נראה דתקרוצת ע"ז אסורה בהנאה מדאורייתא מדהאמר לעיל ור"מ שוחט לע"ז אחאי מחייב כיון שחט זה פורתא אסרה אידך לאו דמרא קא טבח ואי דרנן הוי חשיב שפיר דמרא, ומיהו יש לדחות דתקרוצת ע"ז אפילו אינה אסורה אלא מדרנן חשיב לי' שפיר לאו דיד' כיון דאסרו חכמים בכל

איסור הנאה. נמוע נכרים משום גזירה בלחוד הוא אין הנכרי חייב לשלם מדין מוזיק דנמליאות היין ראוי לשתי' אלא דחכמים גרמו שמונעים אותו ע"י גזירתם מלשתות והוי רק בגרמא צעלמא דפטור, וכן נמי לענין ספק איסור אינו חשוד ודאי היזק מה שאסור באכילה מחמת הספק דאיסור זה אינו נגרע איכות הדבר נמליאות ואם קמי שמיא גליא דמותר הוא אם יאכלנו יהנה צו הנאה גמורה ומה שיעבור ע"י אכילתו על איסור הודאי שאל מחמת אזהרת הספק הוא באיסור נדדי כלאו דלא תסור נעוצר על איסור דרנן שאינו כלאו דלא יאכל רק מנווה לשמוע דברי חכמים כ"כ מה שמוזהרים אנו מה"ת להחמיר בכל ספק של תורה הוא באיסור אחד שאינו נגרע איכות החפץ והנחתו וכיון דמוזיק אינו חייב רק אם עשה חסרון נעגם החפץ או איבוד איכותו ותשמישו מש"ה נעושה מעשה נחפץ לאסור אותו איסור דרנן לא היזקו כלל רק גרם לו שיהי' מנווה לשמוע לדברי חכמים לפרוש מהנחת החפץ וכן אם עשה מעשה דהוי ספק איסור הוי ספק היזק ולא ודאי היזק, ועפ"י נסתרים כל דברינו לענין ספק טריפה לחייב משום היזק שאינו ניכר דלפ"מ שצארונו מכל הראיות שהצאנו אינו דומה להיזק שאינו ניכר דשם נשתנה הדבר נמליאות שאינו ראוי לאכילה, חבל נספק מה שאסר מחמת האיסור נוסף אין זה חסרון נעגם, ודברי השו"ע ח"מ סי' ש"ו ושיטת הרמ"א שם שהצאנו לעיל פשוטים וצוררים נעמטם, ומה שהציא הש"ך שם שיטת התה"ד שחולק ע"ז כמו שצין הרמ"א שם, י"ל דנצח שאני דלא נתן נצל הנהמה רשות לשחוט אלא צלופן שיחטוט שחיטה מעליא צלי ספיקות וככל החומרות שהחמירו האחרונים ואם עשה איזה חסרון צנוף מעשה השחיטה נכונה, היינו שיודע שלכתחילה צריך לשחוט צלופן נאות יותר ולא שמר המוטל עלי' כמו אם שחט נסכין שאינו צדוק או שהה ודרם נמיעוט צתרא צכל כיואל צזה חשוד כשוחט שלא ברשות צעלים ואם שחט צלי רשות הצעלים יש לחייבו לשלם עפ"י דין תורה, והוא עפ"י מה דמוכח מגמ' צ"ק ד' י"א לענין היזק צור דמה שעולה היזק גרמא העלאת הנצילה הוא על צעל הצור דלכאורה קשה מ"ש מזורק מטבע לים הגדול צמים צלולים דפטור — שם ד' ז"ח ועי' קצוה"ח סי' שפ"ו — וצ"כ הטעם צזה דהורג צהמה עלי' לשלם דמי צהמה מעליא רק שמוזרף הנצילה לתשלומים שעלי' להשלים דמים שצצירוף הנצילה ציחד יכול לקנות צהמה מעליא כצהמה הראשונה ומש"ה אם הנצילה אינה שו' דמים אם אפילו ע"י גרמא מ"מ כיון שהיא נמכרת צזול על המוזיק להוסיף דמים עד שיעלה הדמים עם דמי הנצילה צכדי סכום דמי צהמה שלימה, דלענין תשלומי חוב ודאי שא"י לשלם נחפץ שאינו שו' דמים ע"י איזה סנה שתי' דהרי הלוהו צישב לא יחזיר לו נמדצר, ואכמ"ל ולפי"ז צשוטה צהמה שלא ברשות צעלים דאף אם השחיטה כשרה הוי מוזיק מה שחסר צה חיותא ושינה צה שנוי ניכר

הנאות לאפילו קדש בו את האשה אינה מקודשת כדתנן בתוספתא דקדושין המקדש ציין נסך בעורות לצונים וכו' אינה מקודשת אצל חולין בעזרה הי' הוי דרבנן וקדש בו את האשה מקודשת לכך חסנו דמרי' דנסוף האיש מקדש קתני גבי חולין שנשחטו בעזרה ר"ש אומר מקודשת ופריך אלמא קסנר ר"ש חולין שנשחטו בעזרה לאו דאורייתא וכו'. עכ"ל. הנריך לעניננו. דנראה ציבור דנריהם דכמו שעשו חז"ל שיהי' תקרובת ע"ז כדאורייתא לענין קדושין כ"כ חשיב לאו דמרה לענין דו"ה והכל מדרבנן ומה"ת חייב דו"ה רק יהי' פטור מדרבנן או משום הפקר צי"ד או משום דקנס כלל העמדה גדין פטור גם מה"ת וצחולין שנשחטו בעזרה כמו שחשיב כסף לענין קדושין חף מדרבנן שלא העמידו דנריהם צוה לעשותו כשל תורה כ"כ ראוי להתחייב בגז דו"ה אם טבח חולין בעזרה. ואף דלכאורה הי' מקום לפרש דנריהם לענין דבר תורה דתקרובת ע"ז כיון דלית בהם שום הנחה כלום משו"ה חשיב לאו דמרה דלענין חסרון דנעלים מסתבר שפיר לומר דגם אם מניעת הנאה לנעלים הוא ע"י דין חכמים מיקרי לא חסר גם מה"ת כמש"כ בפרק זה בשיטת הרמב"ם ולענין זה גם בשיטת תוס' שנאמרו בשיטתם דסברי דאיסורי הנאה חשנין כחסר קלת, זהו רק לענין זה נהנה זה חסר דנעין רק חסר קלת צוה יש מקום לומר דגם אם"ה הוי חסר קלת מה שזמנא ע"ס הדבר, אצל לשלם דו"ה דנעין חסרון ממון י"ל דכיון דנלא"ה לא לא הי' הנעלים נהנים כלום אינם חסרים ממון ע"י הגנב ומסתבר לומר כן ושטחיות לשון התוס' נראה כן, אצל צאמת נראה לי דאי אפשר לפרש כן דהרי גם צחולין שנשחטו בעזרה לא היו הנעלים נהנים כלום דאף שאם קדש את האשה הרי היא מקודשת אצל לבתחילה הרי אסור לקדש בהם דהרי מיתהבי וכמו שהקשו תוס' צחולין ד' ד' ע"ז לאפילו יהי' הדמים מותרים כשזמנא, ח"מ כיון דלכתחילה אסור למכור לאו צר דמים הוא. עיי"ש. ועוד רחוק הוא לומר דחשיב דמים מחמת קדושין דהרי האשה לא תתראה לקבל דבר האסור לה, אלא ודאי נראה כונתם כמש"כ שהוכיחו דכמו דמנינו לענין קדושין כ"כ הדין לענין דו"ה וכן מצאתי בעזרה"י צחי' הרש"א לקדושין ס"פ האיש מקדש דו"ה אלמא קסנר חולין בעזרה לאו דאורייתא אחרי שהאריך שם נענין זה מסיק צ"ס התוס' צוה"ל ותרצו דיש דברים שהחמירו חכמים באיסור הנאות לעשותו כאילו אינו דמרי' ויש שלא החמירו כ"כ וכדכתבין לעיל, עכ"ל. והנה לפ"ז אם יזיק אדם איסורי הנאה של חצירו היבא שלא החמירו לעשותו כשל תורה יתחייב לשלם מדין מו"ק דכמו דחייב הגנב לשלם דו"ה כ"כ יתחייב מו"ק דלא כמו שכתבנו למעלה. וכ"ז בשיטת תוס' וסיעתם דמפרשי דברי הש"ס דקדושין וצ"ק כפשטן דאם חולין בעזרה אסור בהנאה מדרבנן חסון ממון לענין קדושין וכן לענין דו"ה, אצל הרמב"ם וסיעתו דפסקו

עוד קשה טובא מש"כ צפ"ד מה' גניבה ה"ת בשחט חולין בעזרה דחייב דו"ה משום דאף שאסורים בהנאה הואיל ואיסורן מדרבנן יעו"ש הרי דהוי דמרה קטנה וחסון מה"ת כחסר, ולפי"ז למה אינו משלם הלוקח שנהנה כמו שיתחייב באיסורי אכילה של דנריהם וע"ג. עוד קשה כיון דמפרש מ"ש גמ' חולין בעזרה לאו דאורייתא הוא לענין הנאה דלא כהר"ן א"י. פסק לענין קדושין דאינה מקודשת נגד הש"ס דקדושין כ"ל ונתוס' פסחים ד' כ"ט ע"א ד"ה אין פודין כתנו כיון דאין פודין מדרבנן לא שוי' מידי ומשו"ה לא מעל. יעו"ש. ואולי יש לחלק דבהקדש שכל שוי' רק למכירה כיון דאסור למכור לכרי מדרבנן אין שו' כלום גם מה"ת. ול"ע.

פרק יא

קיי"ל ספק טומאה צרעות היחיד ספיקו טמא וראוי לבאר אופני דין טומאה זאת הי' הוי כודאי טומאה ממש צלי הנדל בכל הדינים המסתעפים מזה או לא, דהנה לענין שריפת קדשים מפורש במשנה טהרות פ"ד דעל ספק טומאה צרה"י שורפין ומזה הוכיחו נתוס' ריש פרק שני מיריס דמיר שגולד לו ספק טומאה צרה"י מצא קרבן טומאה ודאי, יעו"ש. וכן נקטו בפשיטות צמס' שצעות ד' י"ט ד"ה הלך דאם נכנס למקדש חייב, ומוכח דסברי דהוי כודאי טומאה לכל פרטי הדינים כמו דמשמע לשון הש"ס ריש מס' נדה וצמס' סוטה ד' כ"ת. יעו"ש. וראוי לבאר לפי"ז מש"כ צמס' יצמות פ"ק ד' י"א צהא דאמרינן שם דלרת סוטה אסורה ופטורה מן ההחליה וכתנו

התוס' גד"ה גרת סוטה ו"ל, ודוקא סוטה ודאי
 אזל סוטה ספק נעז חליצה כדמייתי בסמוך וכו'
 וי"ל דעשה ספק כודאי כדלמך פ' כשם אם
 נטמאה למה שותה ואם לא נטמאה למה נשקית
 ונגיד לך הכתוב שהספק אסורה כודאי ולהכי
 ספק סוטה נעז חליצה דדוקא להחמיר עשה
 הכתוב ספק כודאי ולא להקל לפוטרה בלי חליצה
 עכ"ל. והנה לכאורה קשה לפי"ז גם בספק טומאה
 ברה"י דילפינן מן סוטה שיהי' ספיקו טמא הוא
 ג"כ רק להחמיר ולא להקל ואיך שורפים קדשים
 על ספק טומאה ברה"י ואיך יצא מיר קרבנות
 טומאה ואיך יגלה צימיו מרו דככל אלה יש בהם
 ג' חומר וד' קל, ומראה לענ"ד דאחי ענין פטור
 מחליצה מקולת שריפת קדשים והתגלחות של
 הציור והנחת קרבנותי, והתם ג' הקל צא מן
 החומר וחליצה הוי תחילת דין להקל והנה לפי
 מה שעשה תורה ספק כודאי כתוסף חיוז חדש
 בקדשים שנטמאו בספק ברה"י לשורפם כמו
 בטומאה ודאית וחיוז מנהו זו הוא חומר שמתוונים
 במנות עשה זו ככל מנות עשה והא דלמרינן לעולם
 בספק תולין ולא שורפין ולא מחייבין לשרוף מספק
 מנות עשה, י"ל משום ציון הוא דשחא לא נטמא
 לא שרפינן מספק — ואף דלפי"ז קשה להצין מש"כ
 בתוס' פסחים ד' כ' ע"ג גד"ה הא ר"ש ו"ל תימא
 לר"י לר' שמעון כיון דשרי תלו' לטמא ביד א"כ
 שרי לשורפו ואמאי קרי ל' תלו' דתלו' היינו לא
 חוכלים ולא שורפים וי"ל דתלו' לר"ש היינו דלא
 מחייב לשורפו. עכ"ל ולפי"ז קשה למה לא יחייב
 ומספק מנות עשה כיון דליכא איסור לדידה לשורפו,
 וי"ע עכ"פ בספק טומאה ברה"י י"ל דחל עליה
 מנות עשה של שריפת קדשים כטומאה ודאית ולא
 שייך צה לדון ענין ציון קדשים כיון דזהו מנות
 ששורפו, וכן ציור שנטמא בספק טומאה ברה"י
 דספק זה שעשה תורה כודאי מחייב את הציור
 לגלה ולהציא קרבנותי אין לדון על ג' הקל שחא
 בתולדה וכן ג' החומר היינו אף שאם לא נטמא הוא
 אסור בתגלחת אזל כיון שמחמת הספק הוא הייב
 בתגלחת של טומאה וכל שמחמת הסיירות צא עלי'
 מנות גילוח ליכא איסור גילוח דל"ד לציור מנורע
 דבאים שם מדין עשה דוחה ל"ת משום דמנות עשה
 של תגלחת חיה שייכת לציירות כלום וצוה שמקיים
 עשה של תגלחת ומנורע הוא עובר על ל"ת של וכל
 חער לא יצא על ראשו דסיירות, אזל כאן דתגלחת
 המחויבת היא ג"כ מחמת סיירות מחמת ספק טומאה
 שחשנה תורה לודאי ליכא כלל איסור של וכל חער
 לא יצא כמו בכל תגלחת של טומאה ודאית, וכן
 לענין קרבנות של טומאה אין לדון בחיוז הנא
 מחמת הספק לחוש לחולין בעורה כיון דמ"מ חייב
 בקרבן ודאי אף דקמי שמיא גליא דלא נטמא
 אזל עכ"פ חשנה תורה ספק זה כודאי לכל הדינים
 של טומאה ואין כאן חולין בעורה, אזל צדיני
 יצום וחליצה אין פטור של חליצה צא בתולדה מחמת
 איסור של יצום דכמה נשים אסורות ליצום ונזקקות
 לחליצה כחייני לאויס וחייני עשה וכיוצא צה,

ונסוטה ודאית שפטרה תורה מחליצה אין הפטור
 משום איסור יצום אלא דין לעצמו היינו שפטרה
 אותה תורה מזיקת יצום וחליצה לגמרי ואיכא צה
 חומר וקולל דלענין יצום איכא חומר שאסורה
 להתיצם ולענין פטור מחליצה הוא קולל שמתרת
 לשוק צלל חליצה ומש"ה בספק סוטה אף דלענין
 יצום אסורה להתיצם כודאי ויהי' איסור אשת אח
 ודאי זהו רק לענין חומר של להתיצם אזל
 צלחת הדבר ספק שחא לא זנתה והיא זקוקה גם
 ליצום רק לענין הנהגה צפועל חשנה תורה להחמיר
 כודאי, אזל ענין הפקעת זיקה שאין צה חומר
 למעשה רק להיפוך הוא קולל להתירה לשוק צה
 לא מצינו שיהי' ספק כודאי והוי ספק ככל ספק
 דעלמא ומש"ה ספק סוטה חוללת כנלענ"ד ציור
 שיטת תוס' הנ"ל. ובתוס' סוטה ד' כ"ח ע"א בתוס'
 ד"ה מה ת"ל כתבו צה דלמך שם מה ת"ל והיא
 נטמאה והיא לא נטמאה וכו' מגיד לך הכתוב
 שהספק אסורה וכתבו בתוס' ו"ל וא"ת וכי
 אינטידיק קרא למוסר ספיקא י"ל הכתוב אסורה
 קודם שח' כלינו הוא ודאי ואע"ג דליכא מלקות
 כדמוכח פ"ק דיצמות דף י"א, מיהו לאו הנא מכלל
 עשה איכא ואפי' אם היא טהורה נענש צנ"ד של
 מעלה אם צא עלי' כמו על חייבי עשה ולא כשאר
 ספיקות כגון ספק חלב ספק שומן ואכלו ונודע
 שהוא שומן ואע"ג דנריך כפרה וסליחה מיהו לא
 חומר כחייבי עשה. עכ"ל ולמדנו מדבריהם דהא
 דעשה תורה ספק כודאי אינו ודאי ממש אלא
 דאיסור זה הוא איסור מחודש כמו ענין ספיקא
 דלוריימא לחומר שצארנו צפרקים הקודמים שהוא
 איסור אחר כ"כ איסור זה שעשה תורה כודאי
 הוא איסור אחר רק שהוא חומר מכל ספק דלוריימא
 דהתם איסור קל והכא איסור עשה, היינו דהתורה
 צוה צאיסור עשה להתנהג צפועל בכל מה דאפשר
 ושייך לחומר כלינו הי' ודאי אזל עצמות האיסור
 של הודאי ליכא צה דמ"מ הרי הוא ספק, והנה
 בתוס' יצמות ד' יא: כתבו צה"ל מאי נסתרה נעלה
 וא"ת וכיון דלא כתב לאו צסוטה ספק, אמאי אחר
 צסוטה ד' ז' דאם צא עלי' נעלה צדרך לוקה וי"ל
 דלחומר עשה הכתוב ספק כודאי כדפרישית לעיל
 עכ"ל. והנה מפורש דצריהם חלוקים עם צצרי
 התוס' סוטה הנ"ל דלשיטת תוס' צסוטה דהא דספק
 כודאי לענין סוטה הוא דגלתה תורה שעלינו
 להחמיר למעשה כמו צודאי וגלוי זה גלתה תורה
 צלשון עשה מש"ה ליכא על ספק רק איסור
 עשה, והתוס' יצמות הנ"ל צצרי דכיון דלהחמיר
 עשה תורה ספק זה כודאי כלול צזה גם מלקות
 היינו דגם על הספק יעצור איסור לאו דכלא"ה
 רחוק לומר שיהי' החומר רק לענין מלקות דלא
 מצינו מלקות צלא איסור לאו, ומקור צצריהם
 ציצמות דאם צא עלי' נעלה לוקה אינו מפורש
 בגמ' צתוס' סוטה וכבר הקשה צס' רי"ט אלגזי צה
 צכורות ויפה העירני צכוד חתני הרה"ג מהר"ש
 שליט"א שכוונתם מה שאמרו בגמ' דלהכי מוסרין לו
 שני ת"ת שחא יצא עליה צדרך דהוא משום דת"ת

אלו תלויים זה בזה רק דולפיין שצכל עריות
 שהם חייבי כריתות חין הקדושין תופסים בהם
 ולאותה הסנה הגורמת לאסור הנזילה גורמת ג"כ
 למנוע זה תפיסת קדושין היינו מחמת שהיא
 אחת אשה חין תופסין זה קדושין ואסורה לנזילה
 בכרת אבל חין מניעת תפיסת קדושין נא צפולה
 מחמת איסור נזילה ואף דלפי"ז יקשה לכאורה
 מה דשקיל וטרי צריש יצמות שהי' מלות יצום
 צעריית של חייבי כריתות מטעם דהי' דעשה
 של מלות יצום ידחה ל"ת שצכרת וענין דהי'
 שייך רק על מעשה הנזילה וצניעה צענין תפיסת
 קנין שיקוים ולקחה ולדצרינו אף שהותרה הנזילה
 משום עשה דוחה ל"ת מ"ו חייבי כריתות היא
 לענין קנין אבל צלחת י"ל דענין דחית עשה ל"ת
 שגלתה תורה דלצורך מלו' צטלה הסנה שגורמת
 את הל"ת וכיון דגם תפיסת קנין הוא צורך המלו'
 כמו שצטלה צכרת האיסור צצציל מלות יצום כ"כ
 צטלה צכרת המונעת לתפיסת קנין וזה נכון.
 צעזה"ל. ואכת"ל. ולפי"ז גם צספק קוטה י"ל
 דלענין יצום הוא ספק כודאי דענין זה הוא להחמיר
 ולענין חליצה דהוי להקל לא עשוהו כודאי, ואף
 דלא דמי לחייבי עשה דצקוטה ודאית עלם האיסור
 הוא מחמת הפטור, אבל צלחת צעלם הפטור
 איכא קולא וחומרם מה שאסורה ליצם ומותרת
 לשוק וע"ז גופא נאמר צספק קוטה דלענין נד
 החומר עשתה תורה ספק כודאי ופטורה מן היצום
 ואסורה כלשת אח שיש לה צנים ומ"מ איסור
 כרת זה אינו מפקיע זיקת חליצה דלענין זיקת חליצה
 הוי כשאר יצמה כמו חייבי ל"ת ועשה לשיטת
 הרצצ"ל והריצצ"ל, ומשו"ה שפיר יש למד
 דלענין פטור יצום הוי ספק כודאי דפטור יצום
 הוא חומר לענין נזילה ליצם ויהי' גם איסור
 כרת לשיטת תוס' יצמות דהוי כודאי גם לענין
 עונשין ומ"מ תהא זקוקה לחליצה דלענין זה שהיא
 קולא לא חמירין שתי' כודאי כנלענ"ד;

ואף לשיטת האחרונים הוצא צם' שער המלך
דסגרי דכל יצמה שזקוקה לחליה אי אפשר
שתהי' צה איסור אשת אח. יעו"ש. מ"ח צנידון
דין שהדין מתחלק מחמת הספק י"ל דלכו"ע
אפשר להיות שתהי' אסורה באיסור כרת ותהי'
זקוקה לחליה צנידון זה אין איסור כרת עליה
מחמת אשת אח אלא מחמת איסור מחורש שאסרה
תורה את הספק כודאי וקמי' שמיא גילא דהיא
זקוקה גם ליצום ככל יצמה שלא זנתה ולא נשתנה
צה דצר הפוטרתה מן היצום ומשו"ה כשאלו דנים
לענין יצום אמרה תורה להתנהג כודאי, וכשאלו
דנים לענין חליה שלא גלתה תורה בזה חדש זה
הוי ככל ספק יצמה דחוללת ומנאל דצכה"ג איסור
כרת זה אינו איסור עריות אלא איסור מחמת ספק
וכל שאיסור אחר גרם ליכא בזה הכלל כל שאינו
עולה ליצום אינו עולה לחליה כמו שכתב הרשב"א
ריש חס' יצמות וז"ל חמש עשרה נשים וכו' הקשו
צתוס' וליתני שש עשרה וכגון המגרש את אשתו
ע"מ שלא תנשא לראשון והלכה ונשאת לשמעון

ידעי לאתרוויי נג, ומפרשי התוס' הנ"ל להוא התראה
 ממש לענין חלקות וכן נראה פשטות דברי תוס' שם
 נחמ' סוטה ד' ז' ד"ה כי היכי יעו"ש. ומה
 למדו התוס' נחמ' צמות דליכא חלקות על ספק
 סוטה, והתוס' נחמ' סוטה דף כ"ח הנ"ל מפרשי
 כפי' רש"י שם דף ז' להתראה זו היא לענין
 השקלה שמודיעין ל"י שאם יצא עלי' שוב אין המים
 צודקין את אשתו יעו"ש. ולפי"ז לשיטת תוס' דמפרשי
 דליכא על הספק רק איסור עשה נחל צפסות הא
 דספק סוטה חוללת כיון דאיסור מחודש שחדשה
 תורה על הספק אינו כודאי ממש, י"ל דלהחמיר
 הוא כודאי ולא להקל, ואמנם למש"כ תוס' ציננות
 דלהכי לוקין דגם לענין חומר האיסור עשה תורה
 כודאי קשה להצין דלכאורה כיון דלענין יצום יהי'
 חומר האיסור כסוטה ודאית היינו דיהי' איסור
 כרת משום אשת אח ונסוטה ודאית איסור זה
 של אשת אח צל צתולדה מחמת פטור היינו כיון
 שאינה זקוקה ליצום הוי כאשת אח שיש לה בנים
 כמו איילוני' וצרת ערו' דליכא צהו איסור ליצום
 רק מחמת שאין זקוקות ליצום והכל צספק סוטה
 שענין הפטור הוא קולא ולא חמרה תורה ע"ז שיהי'
 ספק כודאי וכיון דלא נפטרה כודאי כרת מהי תיתי,
 וכן גם לשיטת תוס' נחמ' סוטה קשה קצת דהאי
 עשה שיך רק לגבי צעלה מוקרא והיא נטמאה חל
 לגבי יצם עשה מנא לן. והי' אפשר לומר צכונת דצרי
 התוס' שכתבו דלהכי ספק סוטה חוללת ולא מתיצמת
 משום דלהחמיר עשה הכתוב כודאי ולא להקל, עיקר
 כונתם לענין חליצה דלא תקשה כיון דספק כודאי
 נפטר מן החליצה וע"ז מתרני דלהקל לא נאמר
 ענין זה, חלל מה דאינה מתיצמת אינו משום
 האי טעמא משום ספק כודאי חלל כשאר ספיקות
 דעלמא כספק- איילונות וספק צרת ערו', אמנם
 צר"ש שם מפורש דמהאי טעמא מחמת ספק
 כודאי להחמיר רחוי לאוסרה ליצם יעו"ש. וגם
 מדברי התוס' מוכח כן דהרי מחייצין חלקות צספק
 סוטה וצע"כ משום דחצי כודאי, וע"כ נלענ"ד
 לתרץ עפ"י דברי הרצנ"ל והרשב"א ציננות דף כ'
 ע"ל שכתבו שם דצחייצו עשה חס צעלו לא קנו
 משום דלענין יצום כיון דלא דחו הרי הם צאיסור
 אשת אח צכרת, וצס' שער המלך ה' יצום פ"ו
 האריך בחקירה זו והציא דעת האחרונים החולקים
 יעו"ש. ולפי"ז עלינו לצאר דתפיסת הזיקה וציאת
 היצום אפשר שאינם תלויים צצ"ו ואף שהציאה
 צאיסור כרת מ"מ תפיס צה זיקה לענין חליצה
 וצמ"ל צארתי צכל עריות דלא תפסו צהו קדושין
 שאין איסור הציאה גורם לזה וכדוגמא לזה הראיתי
 צמגרש לענין ציאה ומשייר לענין קדושין או להיפוך
 צמצור- צגמ' גיטין דף פ"ה הרי אף דלענין ציאה
 נתגרשה ומותרת להצעל מ"מ לענין קדושין הויא
 אשת איש ולא תפסו צהו קדושין וכן להיפוך
 אף שהציאה אסורה משום אשת איש לענין
 קדושין הוי כפנוי' ותפיס צה קדושין ואשת איש
 צכלל עריות היא וכמו שציאר צס' חצני מלוואים
 ס' מ"ד, כ"כ נוכל לומר דלעולם אין שני דברים

אחי' ומת ונפלה לפני רחובו וכו' ומסתברא לי דאפי' היא עומה חוללת ואין אני קורא זה כל שאינה עולה ליצום אינה עולה לחלינה דנתנאים לא קא מיירי קרא ולא אמרינן אלא באיסור ערוה, אבל זנו באיסור דבר אחר גרם לה להאסר, דהיינו תנא, חוללת אעפ"י שאינה מתיצמת וכו' שהרי גיטה גמור ואין כאן סיור בגט מידי דהוי אתנאים דעלמא והרי זו כבודתה הנאה בחיי בעלה דתנן בפ' ג"ט כופין אמתו שיחלוץ לה והרי זו אינה עולה ליצום דבר תורה דקיימא עליה בלאו ועשה ואעפ"י עולה לחלינה משום שדבר אחר גרם לה ליאסר. עכ"ל הנה מה שנסתייע הרשב"א מנודרת נרדף ביחוד דבלא"ה בחייבי עשה ילפינן מקרא דעולה לחלינה, זנידון דידה שאינה עולה ליצום מחמת איסור כרת ניכא ראי' ומה זה נקט נודרת יותר משאר תיבי עשה ששקיל וטרי הש"ס דף כ' שם ובמק"ה בארתי דהרשב"א לשיטתו דסובר דבחיבי עשה אין גם זיקת יצום כלל והי' מקום לומר דרך בחיבי עשה ול"ת דלית בהון זיקת יצום גלתה תורה שיהי' זקוקים לחלינה, אבל היכא דלריכיה יצום ואינה עולה ליצום כ"כ אינה עולה לחלינה, ולפי"ז נתנאי דזקוקה ליצום ואינה ראויה להתיצם דאם תתיצם יתבטל הגט למפרע הי' אפשר לומר דנכח"ג קרינן כל שאינה עולה ליצום אינה עולה לחלינה ע"ז מציא הרשב"א ראי' מנודרת דזקוקה ליצום ואסורה להתיצם מחמת דין נדר ומ"מ חוללת ולענין זה אין הבדל אם המניעה ליצום בפועל הוא באיסור כרת או ל"ת ועשה דמה דאמרינן בש"ס שם ד' כ' לחלק בין חייבי כריתות לחייבי עשה הוא רק לענין תפיסת זיקה והכל באיסור אישות שלא מחמת דבר אחר אבל בנידון שדן הרשב"א לענין תנאי אם נאמר דגם באיסור אחר יש כלל כל שאינה עולה ליצום אינה עולה לחלינה אין הבדל אם מונע השם איסור חמור או איסור קל, ואכמ"ל, ונס' שער המלך בפ"ו מה' יצום תמה על דברי הרשב"א וכשאר בנ"ע, יעו"ש, ולפשוט"כ השמיענו הרשב"א בזה ענין חדש דכל שהיא ראויה ליצום ואינה מתיצמת מחמת איסור אחר עולה לחלינה, ולפי"ז בנידון דידן שאינה עולה ליצום מחמת דין ספק שאינו איסור אישות הוי כמו דבר אחר גרם לה, כנלענ"ד, ועי' בגמ' יצמות דף מ"א ע"ב שבראה להדיא דגם באיסור קל יש לדון כל שאינה עולה ליצום אינה עולה כ"כ גם לחלינה כמו איסור הנחמה יעו"ה :

פרק יב

נטמא בספק טומאה צרה"י ונכנס למקדש חייב אולי לשיטת תוס' בפ"ק דיצמות הנ"ל, דלשיטת תוס' במס' סוטה דלוינו לוקה על ספק סוטה כ"כ בספק טומאה צרה"י לא יתחייב אם נכנס למקדש רק יעבור באיסור ודאי באיסור עשה וממילא אם יכנס בשוגג לא יתחייב קרבן דהקרבן נא על החטא וכיון דליכא כרת בעושה צמיד לא שייך לומר לענין קרבן שיהי' ספק כודאי כיון דדין הקרבן אין הטומאה גורמת רק העצירה שצאה ע"י הטומאה וכיון דליכא בספק חיוצ כרת ליכא קרבן, אבל עכ"פ גם לשיטת תוס' בסוטה הנ"ל ספק טומאה צרה"י כודאי הוא ואינו צריך ספיקא דאורייתא לחומרא כמו שהבאנו דצריהס למעלה, אמנם איתא בירושלמי פ"ח דטיר וז"ל טיר שנטמא בספק רה"י ואינו צפסח רבי הושיעיל רבה אמר הטיר מוגלח ר' יוחנן אמר אין הטיר מוגלח דתנינן תמן כל טומאה מן המת שהטיר מוגלח עלי' חייבין עליה על ציאת מקדש וכל טומאה מן המת שאין הטיר מוגלח עלי' אין חייבין עלי' על ציאת מקדש, יחיד שנטמא בספק רה"י צפסח רבי הושיעיל רבה אמר ידחה לפסח שני רבי יוחנן אמר משלחין אותו דרך רחוקה ואתייא כיי לאמר רבי יוחנן נטמא טומאת התהום משלחין אותו דרך רחוקה, ניצור שנטמא בספק רה"י צפסח רבי יוחנן אמר יעשה צפיקון ורבי הושיעיל אמר יעשה צטומאה, אף ר' הושיעיל רבה מודה שיעשו צפיקון לא אמר רבי הושיעיל אלא לחומרינן, עכ"ל, ופשטות הדברים מרשים דלפיג' אם ספק כודאי או הוא רק ספק והוי לחומרא מה"ת ככל הספיקות, וכן מפרש בס' רי"ט אלגזי לה' בכורות פ"ה, ועפ"י תמה שם על דברי התוס' צמיר שהוכיחו מהא דשורפין קדשים עלה דהוי כודאי דהלל למ"ד דהוי ספק צע"כ גם לדידה שורפין הקדשים על הספק דאל"ה איך יפרש מ"ד זה משנה דעל ששה ספיקות שורפין תרומה וע"ש שהאריך בזה, ומדחיק לפרש כמס' כ הקרבן עדה דכוונת הענין שנטמא בספק רה"י הוא דהי' ספק אם הי' הספק טומאה צרה"י או צרעות הרצים, ומתקשה לפי"ז בסגרת ר' הושיעיל דבספק רה"י איך יגלה ויציא קרבן טומאה ומדחיק לומר דלרבי הושיעיל כיון דספיקא דאורייתא לחומרא הוי כודאי והי' דבר זר וכמה סוגיות מפורשות להיפוך ובמשנה ריש שני נזירים צנטמא אחד מהם מפורש דלוינס יכולים להציא קרבן טומאה רק, ע"י תנא, ועבנלענ"ד לפרש בירושלמי צאופן אחר דהנה אם נאמר דלפיג' ר"ה ור"י אם ספק טומאה צרה"י הוי כודאי או ספק למה להו לצייר לענין טיר ולענין פסח הוו להו למימר נקצרה אם ספק כודאי או כספק שזה כלול הכל ומסתעף לכל דינים הנוגדים מזה, אלא נראה עפ"י מה שצאנו צפרקים הקודמים דגם לשיטת הראשונים דספק איסור אסור מה"ת אינו איסור צע"כ אלא רק באיסור לאו דלא תסור דאם קמי שמיא גליא שהדבר ראוי לאכילה אינו משתנה מחמת ספק ידיעה שגולד לנו רק אם אכל עזר על איסור

ונחזור לעניננו שנתבאר לנו ספק יש לנו שתי שיטות אם הוי כודאי לכל חומר העונשים הי' לה, ולפי"ז ראוי לומר דגם בספק טומאה צרה"י תלוי צשיטות אלו דלשיטת תוס' במס' סוטה גם בספק טומאה צרה"י אם יכנס למקדש לא יעבור באיסור כרת וגם מלקות לא יענש, ולשיטת התוס' בפ"ק דיצמות יתחייב הנכנס למקדש כטמא ודאי והתוס' במס' שנועות ד' י"ט שכתבו דאם

נדדי שלא חש על הספק, ולפי"ז ז"ל דמה שמדשה תורה בספק סוטה ונספק טומאה צרה"י לאסור ספק הוא לחדש שיהי מחמת הספק חיסור צענ"ס ואח"כ חיסור זה מכל ספיקא דאורייתא לחומרא דאס ענ"ס הענין לא נשתנה ואיסור נדדי מעכצו ונספק סוטה כל זמן שמסופק לנו אסרה תורה כודאי ולפי"ז אס נאנו לדון צמיר כה"ג שנוכל ספק טומאה צרה"י אז אי אפשר לגלח ולהציא קרבן אף לאסור לכנוס למקדש ולאכול קודש מחמת הספק כאיסור ודאי אצל דין טומאה לא נתחדש עלי' דרך איסורים ודא"ס נתחדשו עליו וכל דבר שהי' עלי' לחוש על הספק עשתה ע"ז תורה איסור מפורש אצל לענין התגלחות והנחת קרבן דנלא החדש לא הי' ראוי להחמיר לגלח ולהציא קרבן מחמת חומרא שללד השני דאס טהור הוא חסור בגלות ואינו ראוי להציא קרבן, גם עכשיו חסור בתגלחת והנחת קרבנות וזהו סגרת ר"י, וסגרת ר"ה הוא דספק טומאה צרה"י הוא כודאי צמה שיש בו ד חומרא וכיון דחיוצ גלות והנחת קרבן הוא חומרא חייבה תורה אותו צזה כודאי וממילא ליכא איסור כמו שצארכו לעיל כיון שמתווצ להתגלח מחמת נזירות לא שייך צזה איסור גלות של תער לא יצוא וכן לענין קרבן. ולפי"ז י"ל דלענין שריפת קדשים ליכא הצדל ציניהם דהנה צגמ' צכורות דף ל"ד לחמירנן, צפלוגתא דר"י ור"א צחצית של תרומה שנוכל לה ספק טומאה דר"י סצר הראוי' לך שחור ושאינה רחוי' לך לא תשחור, ור"א סצר הא נמי רחוי' היא שחא יצוא אלי' ויטהרנה יעו"ש ונראה שהטעם צזה דאמר' שחא יצוא אלי' היינו דאף דאינו ראוי לאכול משום ספק להחמיר הוא איסור נדדי כלאו דלא תסור והתרומה אפשר שראוי' לאכילה משו"ה אסור לטומאה צידים או לשרפה, ולפתש"כ דנספק טומאה צרה"י לכו"ע איסור אכילה הוא איסור ודאי הוי אינה רחוי' גם לר"א ומנא' לשרוף ספק זה כודאי כיון דליכא צה ד קולא כלל וצכל מה דראוי לחוש להחמיר נעשה חיוצ ודאי, ורק לענין נזיר ופסח פליגי כמו שצנאר, דר' הושעיא סוצר דהנזיר מנלח שספק טומאה צרה"י הוי כודאי צכל ענין שצודאי הוא חומרא וצענין זה גם צספק חייצתו תורה, וחיוצ גלות והנחת קרבן צנטומא ודאי המה דיניהם שחייצתו תורה צקום ועשה משו"ה גם צספק מחיוצ הוא צהם וכיון שמתווצ לגלח מחמת דין נזירות ליכא חשש איסור גלות שחא טהור הוא ועוצר על לאו דתער לא יעצור כמש"כ וכן לענין קרבן, כיון שמתווצ קרבן צודאי הוא צכל חייצי קרבן, ור' יוחנן הציא ראי' דלא כן הוא מהצכלל דקיי"ל כל טומאה שהנזיר מנלח חייצים עליה על ציאת מקדש וזה פשוט לי' לר"י דנספק טומאה צרה"י אס נכנס למקדש לא יתחייצ קרבן היינו אף גימא כר' הושעיא דהוי כודאי טומאה אצל מ"מ איסור זה מחודש הוא ולא גלתה תורה ע"ז צלשון לאו ועונש כרת רק גלתה תורה שלענין ההנהגה עלינו להתנהג כדן

טומא ודאי וזה שייך רק לענין גלות והנחת קרבן טומאה של נזירות שדינים אלו דין טומאה גורם, אצל לענין כניסה למקדש ואכילת קדשים אף שמוזהר צזה גם צספק כמו צודאי אצל אופני האזהרה חלוקים צנטומאה ודאית ענשה תורה צכרת על החזיר וצשונג חייצ קרבן, אצל צספק ליכא על הכניסה רק איסור עשה כשיצת תוס' צמס' סוטה וכיון דליכא כרת צמזיר ליכא קרבן צשונג וכיון דאין חייצים על ציאת מקדש מוכח דהנזיר אינו מנלח עלי' דאל"כ לא הי' הצכלל מדויק דהרי צספק טומאה הנזיר מנלח ואין חייצים על ציאת מקדש ומה מוכיח ר"י דספק טומאה צרה"י אינו כודאי טומאה רק איסור ודאי צכל דבר שראוי להחמיר על הספק ומשו"ה כיון דנלא חדוש התורה לא הי' ראוי לגלח משום ספק נזירות טהרה או הקפת כל הראש, גם אחר החדש כ"כ אינו ראוי דמתווצ רק לעשות כחומר שני נדדי הספיקות רק דל האיסור שמספק טומאה נעשה איסור ודאי כמש"כ התוס' צמס' סוטה וצסגרת ר' הושעיא י"ל דמודה ג"כ דאינו חייצ על ציאת מקדש דל"ד לגלות והנחת קרבן כמש"כ רק דאינו חש על ראית ר"י דכלל זה כל שהנזיר מנלח עלי' חייצים על ציאת מקדש הוא רק על הודאי אצל לענין הספיקות אפשר שיצתנו צזה דיניהם וכן משמע דלא פליג ר"ה על ציאת מקדש מדלא הוצרכה פלוגתא זו צדצריהם וגם לא שייך כ"כ להוכיח מדבר שצר פלוגתיה אינו מודה גם צזה, ואיך מוכיח ר"י מציאת מקדש אס גם דין זה תלוי צעיקר פלוגתא שציניהם:

ועפ"י זה יצנאר גם מה דפליגי צדין שני לענין פסח ציחיד שנטמא צספק וצציצור, דר"ה אומר ציחיד שנטמא צספק ידחה לפסח שני, ור"י אומר משלחין אותו צדרך רחוקה וצגרת ר"י קשה להצין אף אס נפרש כמש"כ צס' ריי"ט אלגזי דר"י סוצר דספק טומאה צרה"י הוא צכל ספק מה"ת למה ישלחו אותו צדרך רחוקה דמש"כ צס' ריי"ט דהוא כדי שיפטר מספק כרת דשחא טהור הוא וחייצ לעשות פסח ראשון וחייצ כרת אס לא עשה ולכן עושין תקנה לשלח אותו צדרך רחוקה כדי שלא יתחייצ, צצרי' אינם מחוורים לי כיון דספק להחמיר איך יתחייצ כרת הללא חנוס הוא ומאי שחא חונס זה מחמת דין מלונס אחר סוף סוף הוא רואה לעשות ואין צידו, אללא נראה דסגרת ר"י יתפרש לנו עפ"י שיטת הרמז"ס צזהק"פ פ"ה וז"ל, מי שצג או נאנס ולא הקריצ צראשון אס הזיר צשני חייצ כרת וכו' אצל מי שהי' טמא או צדרך רחוקה ולא עשה את הראשון אעפ"י שהזיר צשני אינו חייצ כרת שצצר נפטר צפסח ראשון מן הכרת. עכ"ל. ומצואר דמתלק צין חונס לטמא והי' צדרך דכל חונס אינו פטור מן המנא' אללא שמתווצ הוא וחונס צקיומו, אצל טמא והי' צדרך פטור הוא מן הראשון, ומשו"ה אס לא עשה צראשון מחמת חנוס אס הזיר צשני חייצ כרת, אצל אס הי' פטור צראשון כגר שצחגיר

והתוס' שלל הציאו דברי הירושלמי דלפ"מ
שהוכיחו תוס' צפ"ק דינמות מש"ס דילן צגמ'
סוטה דגס לענין עונש היו ספק כודלי מהא
דבעלה לוקה וכן נקטו צמס' שזועות לענין
ציאת מקדש וכיון דש"ס דילן נגד הירושלמי
הנ"ל דהוכחה ר"י בירושלמי הוא רק מציאת
מקדש משו"ה לדינא אזלינן צתר גמ' דילן, ומה
שהציאו צמס' נזיר ראי' מהא דשורפין קדשים הוא
נפשטות כרהיטות הש"ס ריש נדה דלמ"ד ספק
טומאה היו רק להחמיר מה"ת תולין, ולמ"ד
שורפין היו כודלי יעו"ש נפלוגתא דר"ש ורבנן
זה פשוט:

פרק יג

אמנם נשיטת הרמז"ס נענין זה לא נתבאר
היטב דבה' ק"פ פ"ז ה"ז כתב ונ"ל
יחיד שנטמא נספק רה"י כמו שיתבאר במקומו
הרי זה ידחה לפסח שני כשאר טמאי מת,
וליצור שנטמא נספק רה"י יעשו כולן בטומאה.
עכ"ל. והוא מהירושלמי הנ"ל דפסק כר' הושעיא
כמ"ש צכ"מ שם דר' הושעיא רבי' דר"י הוה.
ובה' נזירות לא הציא כלל דין זה של הירושלמי
הנ"ל ומהא שהציא צפ"ט שם אוקימתא הש"ס
דריש שני נזירים צבני נזירים שנטמא אחד מהם
דמציאים קרננותיהם על תנאי ואין מגלחין כתב
אח"כ צה"ל וכידר יולד להם ספק זה בטומאה
כגון שהי' שני הנזירים עומדים צרה"י שספק
טומאה שם טמא והי' אחד מצחקן רואה אותם
ואמר רחמי' אחד מהם שנטמא, ואיני יודע מי
הוא, אזל אס' הי' עד זה עומהם הרי שניהם
טהורים כיון שהם שלשה הרי הם רצים ורצים
צרעות היחיד ספיקן טהור כספק טומאה צרעות
הרצים שהוא טהור כמו שיתבאר במקומו. עכ"ל.
מדברי' אלו אין ללמוד כלום דכל לשונו הוא
לשון הש"ס והתוס' שם וצריש מס' נדה הקשו
כיון דספק טומאה צרה"י ודאי טמא למה אין
מציא כל אחד קרנן טומאה ודאי ותירצו דלא
גמירי מסוטה אלא דצר שאפשר להיות כסוטה
דאפשר שנטמאת אזל הכא לא אפשר לטמא
שניהם דודאי אחד טהור והא דאס' הי' שלשה
טהור לאו משום הלכה הוא אלא משום דמוקמינן
כל חד וחד אחזקתי'. יעו"ש. ועפי"ז י"ל כן נשיטת
הרמז"ס ואף דמלשון שכ' צרעות הרצים שהוא
טהור כמו שיתבאר משמע דמטעם הלכה הוא
אזל גם לשון הש"ס ג"כ כמעט כלשון הזה,
ונע"כ עלינו לפרש דכוונת הש"ס רק לנאר
דשאני רשות היחיד מרשות הרצים דספק טמא
לא נאמר רק צרה"י ושלשה היו רה"ר וצאמת
טהרתן הוא רק משום חזקה קמייתא כ"כ נפרש
לשון הרמז"ס ולפי"ז אפשר דגם הרמז"ס סובר
כשיטת התוס' דאס' הי' אחד שנטמא נספק הי'
מציא קרנן טומאה ודאי, אזל תמוה מאד למה
לא הציא כן להלכה אחרי שדין זה הוא דין

צין פסח ראשון לפסח שני אינו חייב כרת אס'
הזר צבני וכ"כ מי שהי' טמא או נזיר רחוקה
חשנינן כדליו לא נתחייב צראשון ועי' צכ"ו
ונלח"מ שם לנאר שיטתו צסוגית הש"ס שם.
ובה' סרה השגת הראש"ד שכ' ומ"ש טמא ודרך
רחוקה והזר צבני משגג או נאנס צראשון והזר
צבני יעו"ש ולפימ"ש כ' הוא הלוק מצואר, ועי'
צכ"מ שהציא דברי הר"מ צפ"י המשנה שפרש כן
צכוונת המשנה עפ"י פשטות הכתוב, ונראה לי
דזהו ג"כ שיטתו צריש פ"ו שם שכתב דעל כל
הטמאים שחטין וזורקין צערצ פסח אחר טבילתם
ועל טמאי מתים אין שחטין וזורקין צצציעי שלהם
אף אחר שטבלו והיו עליהם ולמד זה ממשמעות
הכתוב. יעו"ש. והוא הטעם כמ"ש דסובר דטמא
מת פטור מפסח שלא מטעם דאינו ראוי לאכילה
וכיון שהם טמאים מטומאת מת עד הערב שמשם
אינם מחויבים צעשית פסח, אזל שאר טמאים
מחויבים צעשית הפסח רק דאינם יכולים מפני
שאינם ראויים לאכילת פסח צערצ, וכיון שצערצ
יהי' מותרים צאכילת הפסח שחטים עליהם, וכן
גם בטומאת מת חילק צין טומאה שהנזיר מגלח
עלי' וצין טומאה שאין הנזיר מגלח, דכיון שאין
הנזיר מגלח ואס' אכל קודש אינו חייב כרת
אינו צכלל טמא לפש ועי' ראש"ד שם שציאר
סבלת הרמז"ס, ומה דקשה לשיטת הרמז"ס
סוגית הש"ס דפסחים ד' נ' דאמרינן שם דצר
למד טמא שרץ מטמא מת שחל צציעי שלו
צע"פ והיו השגת הראש"ד שם יעו"ש צלל"ה לחס'
פסחים שם שצירן צבני אופנים, עכ"פ ילא לנו
מדברי הרמז"ס דיש הדגל צין אנוס לטמא,
ולפי"ז נוכל לומר דמי שאינו יכול לעשות הפסח
מחמת אנוס וצידו לעשות תצנולה שיפטור מחיוב
עשית הפסח דמחויב לעשות כן כדי שלא יצטב
המזו' ע"י אנוס, ואשכחן כה"ג לענין כסוי הדם
דכוי אסור לשחוט ציו"ט מפני שאסור לכסות וכן
מי שאין לו עפר לכסות יו"ד סי' כ"ח ועיין
צגלין רש"א שם שהעיר משו"ע אור"ח ה' צינית
סי' י"ג דמוכה שם דמותר לנצו טלית צצצת
צלא צינית יעו"ש. עכ"פ נוכל לומר דמשו"ה סובר
ר"י דמשלחין אותו לדרך רחוקה דעכש' שחל
מחויב הוא ואנוס צקיומו וכשיהי' נדרך רחוקה יפטור
מחיוב, אזל לר"ה דספק טומאה צרה"י היו
כודלי א"צ לשלחו לדרך רחוקה דגם ספק פטור
כודלי, אף דלענין פטור לא אמרינן ספק כודלי,
אזל כיון דאסור צעשית הפסח מטעם טומאה
דספק כודלי חשונ כפטור מחיוב פסח, ולענין
ליצור נמי פליגי עפ"י דרך זה דלר"ה יעשו כולם
צטומאה היינו דגם אס' יש מיעוט שהם טמאים
ודאי עושים צראשון דהליצור חשונים כטמאים
ודאי שהם חייבים לעשות צראשון, ולר"י דרך
חומרת הספק נעשה ודאי אין המיעוט עושים לא
צראשון ולא צבני, ורק ר"ה מודה דאינם רשאים
לעשות צכלים טמאים דלהקל לא אמרינן ספק
כודלי. כן נראה לי ציאור הירושלמי הנ"ל.

והוא"ל קדשים אלא תולין לא אוכלין ולא שורפין. עכ"ל. מלשנו שכתב „לעולם" מוכח להדיא דלאו דוקא על הטומאות שרצנו גזרו אלא כל טומאה שיהי' והתו' נמס' שנת דף ט"ו ע"כ נזהר להוציא שם על ששה ספיקות שורפין את התרומה וכו' ר"י אומר אף על ספק מגען צרה"י שורפין וסכ"א צרה"י תולין צרה"ר טהורים וכתבו התוס' וז"ל על ספק בית הפרס נראה לר"י דמירי נשדה שנתחרש זה קצר דטהור מדאורייתא ולא חיישין לעצם כשעורה ולא הוי אלא מדרצן אצל שדה שאזר זה קצר הוי ספיקא דאורייתא כדמוכח נמו"ק ד' ה': וה"כ לחכמים אחאי קאמרי אף ספק מגע צרה"י תולין והתנן צפ"ו דטהרות דכל ספיקות צרשות היחיד טמא עכ"ל. והנה מלשון הגמ' נמס' נדה פ' צנות כותים ד' ל"ג ע"כ הוי ספק ספיקא ואספק ספיקא לא שרפין תרומה משמע כשיטת הרמז"ס דכללל הוא דלעולם אין שורפין תרומה צפ"ס, אצל סצרת התוס' חזקה ואלד כיון דקיי"ל דכל ספק שיהי' צרה"י לעולם טמא ואין שום חילוק בין ספק אחד לכמה ספיקות וכמו דשורפין על ספק אחד משום דהוי כודאי הלל גס צספק ספיקא הוי כודאי ושיטת הרמז"ס דמחלק לענין שריפת קדשים בין ספק אחד מספק ספיקא אינו מונק, חמס לפמש"כ צשיטת הרמז"ס דצדצר שאין דין טומאה לחוד גורס הדין אין דין טומאה ע"י ספק מועיל לעשות כודאי י"ל דגס לענין שריפת קדשים אין דין ספק טומאה שהוא כודאי מכריע לזה שיהי' מנ' לשרוף את הקדשים דמונ' זו דין הקודש גורס והוי ספק קדשים טמאים ומשו"ה מה דשורפין קדשים צספק טומאה צרה"י דין חכמים הוא וכך העמידו דצריהם לשרוף רק על ספק אחד דלכה"פ איכא ספק מנ' וגס צספק מצות עשה מהרואי לקים אס ליכא איסור צשריפתו אצל צספק ספקא דמנ' המנ' הרי איכא ספק ספיקא לקולא אסרו חז"ל לשרוף את התרומה וקדשים. כנלע"ד:

ולענין ק"פ שיטתו מחוררת כיון דמש"ס דילן משמע להדיא דלכל דיני טומאה הוי כודאי כמו שהוכיחו התוס' צפ"ק דתולין ד' ט': מהא דפריך הש"ס ריש נדה ולר"ש אי מסוטה יליף אחאי תולין יעו"ש, ולפי"ז יחיד, שנטמא צספק רה"י אסור צאכילת פסח מטעם ודאי וכל שאסור לי' מטעם דין טומאת מת פטרתו תורה מפסח ונדהה לפסח שני וא"צ לשלחו לדרך רחוקה דמטעם ספק ג"כ פטור הוא ולא צתורת אונס חשיז וכן צצבור כה"ג עושים כולם צטומאה דלענין פטור מפסח ראשון כולם שווים ודיניהם שווים דמדין טומאה הוא וע"כ עושים צראשון ככל צצור שנטמאו וצזה אין שיך לומר דמנטרף לזה דין הקודש כמוצו דהאיסור כניסה למקדש ואכילת קדשים רק הטומאה צלל שום סצנה אחרת גורס משו"ה הוי כודאי. ומטעם זה הציא צה' ק"פ דצרי ר"ה כלשונם צהירושלמי וצה' טירות כלשון הש"ס ריש שני טירים ולענין ספק טומאה צרה"י ציחיד לא

ר' הושעיא צירושלמי ופסק כותי' לענין פסח למה הציח רק דין ספק של שני טירים צדינס צספק ולא הציח ציחיד שנטמא שיהי' דינו כודאי וצכה"ג אין דרכו של הרמז"ס לסתום אלא לפרש, ומלאתי צנס' מראה הפנים על הירושלמי שס צמס' טיר העיר זה והכריע שהרמז"ס פוסק כר"י ולא כרצי הושעיא דלל ככה"מ ודחק לפרש דצרי הרמז"ס צה' קרצן פסח יעו"ש ואין דצרי' מתקצלין לי. וע"כ כנלע"ד דהרמז"ס מחלק בין פסח לצירות היינו דלענין פסח פסח כרצי הושעיא ולענין טירות לא פסח כותי' ומחמת סתימת הש"ס דילן ומשו"ה לא הציח הירושלמי כלל לענין טירות מפני שרק עפ"י סוגית הש"ס דילן שיטת רצי הושעיא נדחית מהלכה לענין טירות והציח להלכה דצרי הש"ס כמו שהס חמס לפי"ז עלינו להציג איד אפשר לפרש צהצנת הרמז"ס ולחלק בין פסח לצירות, ונראה דהרמז"ס מפרש דכיון דפצטות ש"ס דילן ריש נדה אולי דספק טומאה צרה"י לרצון דפליגי על ר"ש הוי כודאי והכא לענין שני טירים מפורש צמס' דהוי רק דין ספק לענין תגלחת והצחת קרצנות, ומילוקא שכתבו התוס' לחלק בין הילכתא דילפינן מסוטה לדין חזקה לא סצר לה ומזה הוכיח דהש"ס דילן סוצר דלאו לכל מילי הוי כודאי ופער דצר זה י"ל דסוצר דצכל דצר שדין טומאה לחוד גורס הדין צכה"ג קצלו חז"ל שעשתה תורה את הספק כודאי אצל צספק טיר טמא שדין תגלחת והצחת קרצן אין דין טומאה לחוד אלא עיקר הדין נוצע מדין הצירות וצזה לא עשתה תורה ספק כודאי והוי ספק טיר טמא שדינו ככל הספיקות, וכן משמע קצת לשון הרמז"ס שהצחנו לעיל לענין שני טירים שכתב כגון שהי' שני הטירים עומדים צרה"י שספק טומאה שס טמא משמע דסוצר דגס צכה"ג היכי דהספק בין שניהם הוי לענין טומאה כודאי מ"מ לענין טירות הוי ספק שדין זה צטירות הוא והוי ספק צדין טירות שדינס ככל ספק של תורה, אכן אס הי' שס שלשה דלענין טומאה הוי כודאי טהור גס צטיר הדין כן, ומסתצר לומר כן דלשנות דינו מכוון שהי' שני הדצרים גורמים דיני הטומאה והצירות גס יחד, וכיון דמדין הטומאה דלא נשתנה דינו כלום וטהור הוא כמקודש אי אפשר לשמת דינו מכל טיר טהור אצל להיפוך אס הי' צרה"י אף שדין הטומאה הוי כודאי אצל דין הצירות מעכצ שלא יחי' כודאי דצזה לא עשתה תורה ספק כודאי. וצקלרה דלענין רה"ר שאין מתחדש עלי' דין מחודש רק צצלילה לזה מועיל הלכות טומאה לחוד, אצל צספק רה"י שאנו דנים צחיצו למדש עלי' דין טיר טמא א"א דין טומאה לחוד לגורס צלי הצטרפות דין טירות ומשו"ה נשאר צספיקא. וצזה נתישצ לי מה דנראה לי פלוגתא בין הרמז"ס והתוס' לענין ספק ספיקא אס שורפין ע"ז קדשים דצה' אצות הטומאות פי"ג הי"צ כתב הרמז"ס צזה"ל אצל על ספק ספק הטומאה אין שורפין עלי' תרומה לעולם

הניא כלום כיון שהניא דין הש"ס דילן ולשיטתו ליכא הבדל בין יחיד לנוול טומאה בין שנים כללענ"ד צוה :

אמנם לכאורה קשה לפ"מ שצארכו ולהרמז"ס דלענין נזירות דומה ספק זה לשאר ספיקות למה לא מוקמינן כל חד אחזקתיה כמו בשני שצילים, אכן גם לשיטת תוס' קשה כיון דלא ילפינן מסוטה היכי שנוול ספק בין שניהם דלחד מהם ודאי טמא וכשהי' שלשה דהוי רה"ר מטהרינן רק מטעם חזקה דכיון דלחד מהם ודאי טהור לא ילפינן מסוטה ומדין חזקה אין חילוק בן רה"י לרה"ר ועי' במהרש"א צפ"ק דחולין שעמד צוה שם על דברי התוס' ד' ט' ע"צ ותירץ עפ"י טעם האמור צירושלמי הוצא בתוס' פ' כשם והטעם האמור בתוספתא דאפשר לישאל ליחיד וא"ה לישאל לרבים או מטעם שחלואו שהנזיר עושים פסח בטומאה כמו שהוצא טעמים אלו ברמז"ס וראב"ד ה' אצות הטומאה, והוא דחוק מחד דהרי אלו טעמים נאמרו למצוא איזה מקום נטעם של ההלכה צילפותא ומסוטה לחלק בין רה"י לרה"ר אצל כשאפו דנים מטעם חזקה לא נוכל להבדיל מחמת טעמים אלו עפ"י סברא דא"כ הדרא קושיית תוס' לדוכתא שהי' שניהם טמאים ודאי וזה פשוט, אמנם נס' ש"ש ע"א פ"ז כתב לתרץ נטעם דמסתבר קצת דלענין שהי' שניהם טמאים ודאי שהוא דבר שא"א להיות לא ילפינן מסוטה, אצל לענין שהי' שניהם טמאים נספק ע"ז ילפינן שפיר מסוטה דברה"י לא מהני חזקת טהרה דזה יכול להיות עיי"ש. ולמש"כ נטעמא דמילתא להרמז"ס ז"ל דנזיר שנטמא נספק טומאה צרה"י לא ילפינן מסוטה רק דין טומאה לחוד ונזיר שדין זה שייך לדין נזירות לא ילפינן, י"ל ג"כ כדרך שכתבו הש"ס אליבא דהתוס' ועוד נטעם מורגש יותר, דאף דלא נוכל לטמא ודאי שיתחדש עלי' דין נזירות טומאה דעל נזירות לא חדשה תורה שהי' ספק כודאי אצל מ"מ לענין להעמיד על חזקתם מהני הלכות טומאה דכל חזקה מהני רק על עיקר הספק ועיקר הספק הוא ספק טומאה וממילא הוא נוגע לנזירות ונעיקר הספק ילפינן מסוטה דלא מהני חזקה צרה"י ומשו"ה נשאר דין ספק מה"ת שהוא להחמיר ומציאים קרצנותיהם על תנאי ואסורים לגלח כמזואר צנח' שם בסוגיא. כללענ"ד :

ובתוס' צ"ק פ"ק דף י"א ד"ה דאין מקצת שליח צלל ולד כתבו וז"ל וא"ת לר"א דאמר חוששין משום דאין מקצת שליח צלל ולד אצל אם הי' מקצת שליח צלל ולד לא היתה חוששת, ה"ד אי צרה"ר אפילו נחד ספיקא מטהרים ואי צרה"י אפילו נספק ספיקא נמי טמא דזה תנן כל ספיקות שאתה יכול להרצות צרה"י אפילו ספק ספיקא טמא, וי"ל דשמעתין איירי לענין לאוסרה לנעלה. עכ"ל. ובחידושי מהר"ם שי"ף הקשה הלא ספק טומאה מסוטה ילפינן דהוא לענין לאוסרה לנעלה ונס' ש"ש ע"א פ"ד מנאחר כוונת תוס' דנדה מה שנאסרת לנעלה אינו איסור טומאה רק איסור

ערויות והוי כשאר ספק איסור דליכא צהם חילוק רשויות, וסוטה דכתיב צה ונטמאה ואסורה לנעלה משום טומאה ומשו"ה צרה"י הוי ספק כודאי. יעו"ש. ונראה דכוונת הש"ס דרך צדינים שמחמת הטומאה צהם החמירה תורה שהי' ספק כודאי צרה"י והקילה צרה"ר אצל נדה לנעלה אינה אסורה מחמת טומאה שזה רק מחמת נדה או מחמת הלידה היינו דרשית דם גורם לה שתי' אסורה שצעת ימים וכן הלידה גורמת איסור לנעלה ולא מחמת הטומאה שנתחדש צה היא אסורה לנעלה ומשו"ה אין ספק זה שייך לספק טומאה שחלקה תורה צו חילוק רשויות, אצל קשה מחד להחליט כזאת דהרי נדה ויולדת אינן ניתרין לנעל עד שיטבולו וצלל טבילה איסורין איסור עולם והיכן מצינו היתר איסורין ע"י טבילה ולא מצינו ענין טבילה רק לטהרת הטומאות או להעלות קדושה אצל שיתר איסור ערו' ע"י טבילה לא שמענו, ועוד איך אפשר לומר שלא יהי' איסור נדה לנעלה מחמת טומאה דהרי מפורש בקרא ואל אשה נדה כלל טומאתה לא תקרב ויולדת לא כתיב בתורה כלל איסור ציאה, רק כימי נדת דומה תטמא ונפקצה כתיב וטמאה שצוים כנדה ומי גרע מקראות מפורשות אלו מסוטה שהזכירה תורה צללן טומאה :

וע"כ כללענ"ד עפ"י מה שכתבנו לעיל צללנותא דהרמז"ס והתוס' לענין נזירות ושריפת קדשים נספק טומאה צרה"י י"ל דלענין נדה לנעלה לכו"ע שאני מכל ספק טומאה, דנהה צכל איסורין מחמת טומאה כאיסור כניסה למקדש ואכילת קדשים, הטומאה שנתחדשה אצל הנוגע גורמת הדין אצל המת והשרץ אינם גורמים הדין כלל, רק המת והשרץ גורמים מציאות הטומאה, ומציאות הטומאה גורמים הדינים של כניסה למקדש ואיסור אכילת קדשים וכל כיוצא בזה, ונדה ויולדת ננוגע לאיסור ציאה רחית הדם והלידה גורמים האיסור שכל זמן שלא תטהר מטומאת נדתה ולידתה אסורה היא כערויות ומצטרף שני גורמים לאיסורה הלידה והטומאה שנתחדש ע"י הלידה וכל זמן שנמשך טומאתה ע"י הלידה ורחית דם הנדה נמשך איסורה מהלידה ורחית הדם וכשמגיע זמן הטבילה וטהרה מטומאתה ע"י מי מקוה ניתר איסורה, ומשו"ה כשנוול ספק צרה"י מטומאת מת וכדומה שאנו דנים לענין כניסה למקדש אם אסור הוא מחמת מציאות דין הטומאה אמרה תורה לענין זה שהי' ספק כודאי וכן נדה ויולדת לענין טהרות הוא דומה לכל ספק טומאה לשיטת תוס' כאן, אצל לענין איסור ציאה שצנת האיסור הוא הלידה ורחית דם הנדה שחאסר כל עת נדתה עד שתטהר ומטומאתה אם איכא ספק צלידה או צרא' הוא ספק איסור ולא ספק טומאה ואף אם יהי' לענין ספק טומאה כודאי טמא לכל חומר טומאת נדה להאסר נמקדש וקדשים ונעיעת טהרות, אצל לענין איסור ציאה אכתי ספק יולדת היא דאין דין טומאה לחוד גורם איסור ציאה רק הלידה ורחית דם גורמים האיסור

הנהגת נזירות ע"י טומאה אם הוא ע"י הטומאה עצמה או ע"י השתנות צלם הנושא את הטומאה וסובר הרמז"ס דלענין נזירות דנים זה כמו נדה לאסור על הנעל:

ולפי"ז יש לדון דלענין דין שזועל נדה טומא טומאת שצעה יהי' דין טומאה ממש ואם הי' ספק זה נרה"י אף שמתרת לנעל מ"מ מטמאת את זועלה דלענין זה הוי כספק נגע שרץ, אף שאין הטומאה שלו מחמת טומאתה אצל הציאה עצמה מטמאתו כל זמן שהיא בטומאתה. וז"ע:

פרק יד

ובפי"ז לטהרות פליגי ר"ש ורצנן בנוסוכן נרה"י והולתוהו לרשות הרצים והחזירוהו לרה"י ורצנן סנרי דכשהוא נרה"י ספיקו טמא וכשהוא נרה"ר ספיקו טהור, ור"ש אומר רה"ר מפסקת ונתוספתא פ"ז הוסיפו דנרי ר"ש שהי' ר"ש אומר רה"ר נפסקת למפרע שאינו יכול לומר מת הי' נרה"י וחי' נרה"ר, וכתב נס' ש"ס ש"ד פ"ד לצאר שורש פלוגתתם דר"ש סובר דהדין של רה"ר מוכריע את הספק הקדוש כיון דספק נרה"ר טהור כאילו הי' ודאי חי ענין זה מוכריע שלא לעשות לספק נרה"י הראשון ורצנן סנרי דאין דין אחד מוכריע את השני וצ"ח עוד יותר בטוב טעם דלולי לשיטתייהו כפי המבואר צריש נדה דר"ש סובר ספק טומאה נרה"י תולין כוש"כ נרש"י ותוס' שם וצרה"ר טהור, ורצנן סנרי נרה"י ודאי טמא וצרה"ר ודאי טהור ומש"ה לר"ש הודאי מוכריע את הספק והדין של רה"ר מוכריע את הספק של רה"י הקדוש, ולרצנן דגם נרה"י הוי דין ודאי טמא אין הודאי מוכריע את הודאי ומש"ה כל חדא מיתוקם בדוכתא כהלכתו ודינו ומה העלה שם דמדר"ש נשמע לרצנן נשאר דוכתא היכא דאיכא ספק אחד על שני דצריש אם איכא דין מוכריע על דבר אחד דלכו"ע מוכריע הודאי על הספק. יעו"ש. וקשה לי לפי"ז שיטת התוס' נפ"ק דצ"ק שהצאנו נפרק הקדוש נספק נדה ויולדת נרה"י שנגוע לענין טהרות ולנעלה דלענין טהרות הוי כודאי ולנעלה ספק ולא אמרינן שדין אחד יכריע את השני, וכן ממש"כ התוס' נפ"ק דיצמות הצאנו לעיל נפ"ק דלהחמיר עשה הכתוב ספק כודאי סותרים יסוד זה שכתב נש"ס דלדברי מהרא"י שיכריע דין ודאי שלהחמיר את הספק שלהקל, ומלכד זה אין פירושו מלומת עפ"י שיטת תוס' נצמ' סוטה ועוד נהרצה מקומות דלרצנן ספק טומאה נרה"ר לאו מקוטה ילפינן אלא מטהרינן משום חזקת טהרה היכא דלא איתרע וגם מה שפירש"י ותוס' דלר"ש ספק טומאה נרה"י תולין איכא קדמאי דלא פראו כן, ונתוס' הר"ש ריש נדה כתב וז"ל הכא מאי רגלים לדבר איכא פירש"י דסנר ר"ש נשאר ספק טומאות דעלמא נמי נרה"י תולין תימא דלא מישחמיט לן ככולה תלמודא דפליגי ר"ש נתיחלת טומאה, ויש מפרשים דנתיחלת טומאה מודה ר"ש דהילכתא נמירי לה מקוטה

כל עת המזכרת טומאתה, ול"ד ספק זה לנזיר שגולד לו ספק טומאה נרה"י דלשיטת תוס' חייב צקרבנות טומאה ותגלחת כטמא ודאי דהתם ליכא ספק צקרבנות רק בתולדת הטומאה ומש"ה סנרי התוס' כיון דספק טומאה עשתה תורה כודאי הרי זה כנזיר שנטמא ודאי, אצל הכל כיון שהלידה גורמת האיסור בהגטרפות הטומאה הרי זה ככנה אחרת שלא מחמת טומאה ולענין זה לא עשתה תורה כודאי ומכש"כ לשיטת הרמז"ס שצארנו דגם נזיר סובר דהוי ספק נדין נזירות פשוט דלדיד' הוי ספק יולדת ולא עשתה תורה כודאי יולדת:

והעיר נזה כבוד חתני הרה"ג מהר"ש שליט"א דלפי"ז יש לדון לשיטת תוס' אם יהי' נדה ספק מחמת טבילה אם נטהרה מטומאתה דכנה"ג אין הספק בלידה רק במציאות הטומאה שהי' תלוי בחילוק רשויות כמו צקרבנות שגולד ספק טומאה, הוסיף נק"מ דכיון דאיסור מחמת לידה נמשך רק כל זמן שלא נטהרה מטומאתה ואם צלחת היתה הטבילה כהוגן כנר הפסק סנת האסור מכה הלידה, נמא' כשאנו מסופקים על הטבילה אנו מסופקים על סנת האיסור מחמת הלידה ועל ענין זה לא עשתה תורה ספק כודאי כוש"כ וכיון הוא נעוה"ת:

עוד נלענ"ד לצאר שיטת תוס' צ"ק הנ"ל צאופן היותר מוזן והוא דלפי משמעות פשטות סוגיות הש"ס דענין טומאה הוא מציאות ממש שלא כענין דין חלות איסור וקדושה, כמו שאמרו טומאה נכנסת וטומאה יוצאת וכן מצינו לענין חלות טומאה על טומאה שאמרו נגמ' בלשון „שצעה" לה טומאה, ולא בלשון אין טומאה חל על טומאה כמו אין איסור חל איסור וכמו שיצאר ענין זה לקמן ש"ג פ"ח ולפי"ז צאדם שנטמא יש מקום לומר דמלכד הדין שמתחדש ע"י הטומאה צאדם הנטמא, הוא נושא את הטומאה עצמה, ולכן אפשר לומר דהא דחדשה תורה נספק טומאה נרה"י שהי' ספק כודאי לענין הנהגה, הוא רק לענין דיני הנהגה שצאה מחמת הטומאה עצמה כמו איסור כניסה למקדש, דהוא איסור להכניס את הטומאה, אצל נדה אין האיסור על הנעול מחמת טומאתה שנמא' זה אלא שע"י הטומאה שנה משתנות דין האשה להיות כערויות להאסר על כל העולם, וכשאנו מסופקין עלי' אם היא בטומאתה והוא ספק נרה"י יש הצדל צזה אם אנו דנים לענין כניסה למקדש או לענין נגע נטהרות, שספק זה הוא מחמת הטומאה עצמה צזה אמרינן שכל ספק צזה הוא כודאי, אצל לענין איסור ציאה שדין זה אינו מחמת הטומאה עצמה אלא בתולדה שמחמת הטומאה משתנית האשה להיות כערו' ואז האיסור ציאה הוא מחמת ערויות הוי ספק ערויות ונפ"ס הוא מותר, ועל דין זה עמנו שהיא נעשית כערו' לא שייך לומר שהי' כודאי, דמציאות האמתית אין הצדל צין רה"ר לרה"י וכשאנו דנים לענין הנהגה הוא ענין הנהגה של ערויות:

ולפי"ז י"ל דהתוס' והרמז"ס שמחולקים לענין נזירות אם ספק טומאה נרה"י סותר הנזירות פליגי צזה מה שאמרה תורה שמשנתה

כדליתא. נפ"ק לחולין וכו' עכ"ל הנריך לנו ולפי"ז
איך ודאי יכריע את הודאי ועלינו למצוא ציבור
אחר בצורה מחלוקתו דר"ש ורנן:

ונראה לי לצדד צדו דהנה חלוק רשויות שחלקה
תורה כספק טומאה נראה ודאי שהוא רק
על יסוד מקור הספק שאם נתחדש הספק נראה"י
ונוגע ספק זה לענין טומאה חדשה תורה שיהי' כדון
ודאי ואם נתחדש ענין זה נראה"ר חדשה תורה שיהי'
כודאי טהור, לפי"ז נראה צדור שאם נסתפק לנו
מכבד על מין ידוע אם הוא שרץ או נפרדע שכל
הנוגעים יהי' לעולם טמאים מספק ולא יהי' הנדל
צין אם היתה הנגיעה אלי' נראה"ר או נראה"י משום
דהרשות לא גרס כל זל ספק מחודש לחין ספק
במעשה המגע והספק של השרץ אינו מחודש, אמנם
אם הספק הזה אינו שייך כלל לדון על המגיע ורק
אינו דנים תמיד על הדברים הנוגעים יש מקום לומר
דכל חפץ הוא ספק בפני עצמו והחפץ שנגע נראה"י
ספיקו טמא וחפץ אחר שנגע נראה"ר ספיקו טהור,
ועפי"ז יש מקום לומר דנחל פליגי רנן ור' שמעון
דהנה במסוכן שהי' נראה"י ואח"כ הוסיפו לרה"ר
ואכתי ספק אם הי' הוא או מת ואם עכשיו הוא
חי ודאי שזהויותו נראות היחיד מקודם שעה זו שהי'
חי משו"ה סובר ר"ש דהספק שנוכל אח"כ נראות
הרצים גורם לטהר את הטהרות שנגעו אל המסוכן
כשהי' נראה"י דחשיב כספק טומאה נראה"ר דלית
הספק שנוכל אח"כ מספק עלינו למפרע דהרי אם
עכשיו הוא חי נע"כ שהי' חי מעיקרא ומשו"ה אף
שנגעו טהרות נראה"י אלז כיון שמקור הספק אינו
ספק מגע רק ספק במגיע וסנת הספק גורם ג"כ
מה שאלו מסתפקים בו אח"כ אשר נד הספק שאל
חי הוא מכריע גם צדד הוא כספק שנוכל נראה"ר,
ורנן סברי כיון דאינו דנים תמיד רק לענין הטהרות
ולא לענין המסוכן עצמו וכל חפץ הוא ענין נפ"ע
שנוכל בו ספק טומאה ועל החפץ טולד הספק בשעת
מגעו לכן תלוי בזה רשות היתה נגיעתו:

והנה יחיתא שם במשנה בפרק הנ"ל הטומאה
נראה"י והטהרה נראה"ר, הטהרה נראה"י
והטומאה נראה"ר וכו' ר' יהושע מטמא וחכמים
מטהרים ופי' הרמז"ס שנוכל לו ספק בזה מהם
נגע אם בטומאה שצדקות זה או בטהרה שצדקות
השני' וכן פסק להלכה עפ"י פירושו ח"ל נפט"ו
מה' אבות הטומאות ה' ט' ספק שתי רשויות כיצד
הי' דבר טמא נראה"י ודבר טהור נראה"ר או שהי'
הדבר להיפוך ונגע בחד מהם ואינו יודע בזה
מהם נגע וכו' הרי זה טהור. ע"כ. ונראה בטעם
ומחלוקתם של ר"י וחכמים דספק זה מתילד ע"י שתי
הרשויות היינו ע"י רה"ר ורה"י דאם הי' מתנצר
המקרה שהי' נראה"ר מתילד ליכא שום ספק על
המעשה שאלו מסופקים נראה"י וכן להיפוך, ומשו"ה
סובר ר"י אף שדבר הטמא מונה נראה"ר והוי ספק
טומאה נראה"ר דעיקר הספק צדו הוא רק אם נגע
אל הדבר הטמא, דנגיעה אל הדבר הטהור לא מעלה
ולא מוריד אלז כיון שלית הספק נעשה ע"י
הטערפות שתי הרשויות צידד סובר ר"י כיון דרשות

הרצים גורם היתר ודאי ורשות היחיד גורם איסור
ודאי מהראוי להיות איסור ודאי והיתר הוא שלילה
ואיסור הוא נתיב, זהו טעמו של ר' יהושע דמטמא,
וטעם של חכמים נראה דסברי דכל היכא שגם
רה"ר מטטרף אל הספק הוי כספק טומאה נראה"ר
גרידא דכל שצירור הדבר תלוי בלגשים הרנה או
נראות שגמאל שם רנים בטל מזה הספק דין ספק
רה"י, ולהלכה קיי"ל כחכמים כמו שפסק הרמז"ס.
ועפי"ז י"ל דר"ש סובר דגם במסוכן שהוסיפו
לרה"ר הוי כספק רשויות דהצירור שאפשר להיות
ע"י הוצאתו לרה"ר מטמא הספק של רה"י דאם
יודע שהי' נראה"ר חי נע"כ שהי' חי מעיקרא כשהי'
נראה"י, ומשו"ה מטהר כספק טומאה נראה"ר, ורנן
סברי דל"ד לשתי רשויות דהתם מן המקרה שהי'
נראה"י לא הי' מתילד הספק ורק ע"י הטערפות
המגעיים משתי הרשויות טולד הספק ומשו"ה חשבו
כספק טומאה נראה"ר כמש"כ, אלז במסוכן טולד
הספק ע"י רשות היחיד נפ"ע צלי צירוף רה"ר, ומה
שהוצא שם נש"ש דברי הרמז"ס צפי' המשנה בזה
דלמר ר"ש רה"ר מפסקת שכתב צדו"ל מאחר
שלאמר שאשר שנגע בו נראה"ר טהור לפי שהי' שם
נחוקת חי הנה מן הראוי שיהי' טהור אשר נגע בו
לפני זה והוא נראה"י כי איך יאמר שהוא עתה
נראה"ר חי ולפני זה כשהי' נראה"י הי' מת זה יהי'
שקר וזהו ענין אמרו רה"ר מפסקת ר"ל וגסור
משפט הספק הקודם נראה"י, ולשון התוספתא
בציבור מאמר ר"ש לומר רה"ר מפסקת למפרע
שאינו יכול לומר מת הי' נראה"י וחי נראה"ר ואין
הלכה כר"ש, עכ"ל. אפשר ג"כ לפרש עפ"י דרכו
היינו דאם אינו מטהרים מה שנגע נראה"ר ענין זה
מכריח לטהר גם מה שנגע נראה"י, דכמו שאם הי'
מתנצר צצירור גמור שהי' חי נראה"ר הי' בטל הספק
שהי' מעיקרא נראה"י כ"כ מה שהדין מלד ספק חי
לטהר נראה"ר זה הדין נותן לבטל דין טומאה שהי'
מחמת הספק נראה"י הקדום משום שזל הספק שאל
חי הי' נראה"ר מכריע שהי' חי נראה"י ומאל דעכשיו
חיגלתי מילתא שנטרף אל ספק רה"י ספק רה"ר,
וספק טהרה הנחל ע"י מקרה המתילדת נראה"ר
גורם לבטל ולהסיר את ספק הטומאה הנל ע"י
מקרה שטולד לנו נראה"י, ודוקא אם שני הדגדים
הגורמים הדין נתחדשו נראה"י אמרה תורה שיהי'
כודאי כחילו אין כאן זל הגורם לטהר, אלז בכה"ג
שזל המתטהר מסתפק לנו גם רשות הרצים גורם
לבטל את זל הגורם לטמא, ואין לדון לומר להיפוך
שרשות היחיד יכריע לטמא את הטהרות שנגעו
נראה"ר דאם הי' מת נראה"י אל"ז שיהי' אח"כ
חי נראה"ר דזה אינו וכמו כספק שתי רשויות לפי'
הרמז"ס דנקטינן כחכמים לטהר שצירוף רה"ר
מבטל דין רה"י, ולא להיפוך משום דרה"י הוא
מה שאל טולד ספק זה ע"י רנים וצכה"ג טולד ספק
זה לרצים דאם נדרף אל הרצים גם ספק היחידים
עוד נתוסף מספר המסופקים וזה פשוט, ומה שז'
שם נס' ש"ש דלר"ש גם כספק שרץ ספק נפרדע
שהי' נראה"י והוסיפו לרה"ר יכריע רה"ר את

מחיים ספק לאחר מיתה נרשות היחיד ספיקו טמא נרשות הרבים ספיקו טהור. עכ"ל. ודברי התוס' אלו ג"כ אינם מוציאים לכאורה למה שצקו משנה מפורשת דמס' טהרות הך דמסוכן וכמה דרייתות בתוספתא פ"ו נשרץ שפירש לרה"י ולרה"ר ואיני ידוע אם שרץ הוא או לפירוש וכן נגנע נחמד נלילה ואין ידוע אם חי או מת דר"מ מטהר נרה"ר דמפורש בכל הנך אף דספק טומאה הוא מזה עצמו ולא מחמת נגיעה אצל כיון דלטהרות שנגעו הוא ספק טומאת מגע גמרינן דהו חילוק רשויות, וכן מפורש נמס' טהרות פ"ו מ"ד דדין ספק יש בו כשיעור או לא, והתוס' נדו מכל זה והקשו רק מדין תנוסה ונדלי כוונתו דזה ענין גדול:

והנה יש לדון בכל השקלא וטריא של התוס' דריש מס' נדה שהקשו שם דהא דלנ"ש דדין שעתן ולנ"ה ולרננן לחולין מודים לנ"ש דדין שעתן למה לא מטמאין בכל ספק טומאה נרה"י, ותרנו דלענין לטמאה למפרע לא ילפינן מסוטה, ואח"כ הקשו מוספק טומאה נרה"ר דטהור אף לקדשים וצמעת לעת שנגדה מטמאין לקדשים אף נרה"ר והוכיחו זה מסוגית הגמ' דף ה', דמוקמינן שם כשחצרות' נושאין אותה נמטה והוי תלתא ושלשה חסונ כרה"ר, ותרנו דגם לטהר נרה"ר לא ילפינן מסוטה היכא שעכש' היא ודלי טמאה דל"ד לסוטה דגם עכש' היא נספק, ואח"כ כתנו דל"ל עוד דלא ילפינן לטהר נרה"ר רק טומאת מגע ולא טומאת ראי'. יעו"ש. ורחוי לצדד אם על האשה עצמה הקשו שיה' זה דין חילוק רשויות או על הטהרות שנגעו בה, ונראה לי מפשטות דבריהם מה שתרנו ד, לטמאה" למפרע לא ילפינן מסוטה דעל האשה עצמה סובב הולך דבריהם וכן לא שייך כ"כ לומר לענין הטהרות ענין למפרע דעל הטהרות הוא ספק מכלול ולהצא, וכן מה שתרנו לענין נרה"ר כיון דעכש' ודלי טמאה היא לא דמי לסוטה דגם עכש' הוא נספק לא שייך כלל על ענין הספק טומאה שנוגד לנו על הטהרות, ונע"כ נ"ל בסגרת התוס' דסגרי דלעולם נספק טומאה וזה שמדמה תורה חילוק רשויות הוא רק על הדבר הראשון שבו נולד ספק הטומאה וכפי שורת הדין של דבר זה כן יהי' דין כל הדברים הנוגעים בו, ומשום"ה כשהקשו מדין ספק טומאה נרה"י כוונתם על האשה עצמה היינו אם היתה האשה נרה"י נשעת מנגעה אל הטהרות עלינו להחזיק כאילו היתה האשה אז ודלי טמאה, וע"ז תרנו דלענין לטמאה למפרע לא ילפינן מסוטה דהתורה עשתה ספק כודלי רק משעת לידת הספק שיהי' דינו כודלי אצל לא אמרה תורה שעלינו להחזיק שיהי' או שהוא ודלי ומחילא כיון דעל טומאת האשה שזה נולד הספק לא ילפינן מסוטה ודינה לאוקמה בחזקתה כן יהי' משפט הטהרות שנגעו בה כמש"כ דלעולם הדין כמשפט הדבר הראשון שנוגד בו ספק הטומאה ובה נתייחס לי מה שנתקשו המפרשים בדברי התוס' לפרש דהא דמוכח מהגמ' נמקו' שמתא' חסר דתלוי ג"כ דדין ספק טומאה נרה"י דאמרינן שם ושיהם לא למדוה אלא מסוטה וכו' ור"ש סגר

רה"י גם לפמש"כ יהי' הדין כן לר"ש דלעולם רה"ר מנטל דין רה"י. אמנם מה דפשיט לי' להגאון בעל הש"ס דין זה של ספק שרץ ונפרדע והראה מקום נפ"ה דטהרות לא מלאתי דין זה כי שם מנואר רק נשרץ ונפרדע שהי' נרה"י ואינו יודע נציצה מהם נגע, אצל אם המגע ודלית והספק היא נמטמא לא נמלא שם, רק יש להוכיח זה מהתוספתא פ"ו הוצא נגמ' כתובות לענין קצוץ כמע"מ נט' שריש ונפרדע אחד, וענין קצוץ שייך רק אם הנגיעה ודלית היא והספק נדבר שנגע בו מה הוא, ונתוספתא איתא פירש אחד מהם לרה"י ספיקו טמא לרה"ר טהור. יעו"ש. ונכה"ג תלמוד חקירת הש"ס אם לאחר רה"י ילא לרה"ר דלר"ש יטהרו הטהרות הקודמים וגם הטהרות האחרונות וצמסוכן לר"ש אינו טהור רק רה"י הקדום ול"ע:

ולפמש"כ לעיל דאם הוא מין שאנו מסופקים עליו מכבר ולא נולד הספק משעת נציצתו נרשות היחיד ליכא דזה חילוק רשויות גם לרננן דפליגי על ר"ש, ומסתבר לומר דלעולם יהי' טהור כיון שהספק מפורסם לרבים אין לך רשות הרבים גדול מזה, ורק צמסוכן פליגי דכל שעה ושעה הוא ספק מחודש סגרי רננן דלזלינן נתר החפנים שנגעו בו שאלס נוגע ענין הספק וכל רשות דין נפ"ע:

ובשטמ"ק פ"ק דנ"ק הציא נשם הרא"ש וז"ל, דאין מקאת שליל צלא ולד הקשו נתוס' ה"ד חי נרה"ר וכו' ותרנו וכו' חי נמי דוקא טומאה הצאה מחמת מגע דילפינן מסוטה דומיא דסוטה שנאסרה מחמת הצוועל אצל טומאה הצאה ונוגף האשה לא ילפינן מסוטה וס"ס טהור אפי' נרה"י, וכן משמע נדה דס הנמלא מן הלול ולחון אין שורפין עלי' את התרומה משום דהוי ס"ס, וה"ד חי נרה"י וכו' אלא משום דלא ילפינן מסוטה טומאה הצאה מנוגף האשה, הרא"ש ז"ל. עכ"ל. וכדברי הרא"ש הנ"ל כתנו נתוס' ריש נדה דהא דהקשו שם למה מטמאים בה' מעת לעת אף נרה"ר ומאי שנא מכל ספק טומאה נרה"ר דטהור, ותרנו לנסוף דלא ילפינן מסוטה אלא טומאת מגע ולא טומאת ראי'. יעו"ש. וקשה לי הלא משנה מפורשת היא צמסוכן שהי' נרה"י והוליאוהו לרה"ר כשהוא נרה"י ספיקו טמא וכשהוא נרה"ר ספיקו טהור ומאי שנא ספק חי ספק מת מספק ראי' של נדה או ספק לידה דהרי עיקר סגרת המחלקים דזה הוא דגמרינן מסוטה היכא דהספק הוא צמסוכן הנגיעה כמו צסוטה דהצוועל הי' שם ודלי והספק הוא על מעשה הציאה אצל אם הנגיעה ודלית והספק הוא על המטמא אם הוא דבר המטמא או לא נכה"ג לא גמרינן מסוטה וצמסוכן מפורש צמסנה דתלוי בחילוק רשויות אף דהמגע הוא ודלי והספק הוא נמטמא, אח"ז מלאתי נתוס' נדה דף י"ז ע"ב ד"ה ואין שורפין אחרי שכתבו שם ג"כ הלי תירולא שכתנו דריש מס' דלא גמרינן מסוטה ספק דלאת ע"י ראי' גופה כתנו דזה"ל וי"ע צמכילתין נני דס תנוסה דמשמע ספק ילא

כסוטה מה סוטה צרה"ר טהור, או מקוטה מה סוטה צרה"י טמא ודאי וכו' הכי השתא ההם רגלים לדבר. יעו"ש. ולשיטת תוס' דמקוטה לא ילפינן לענין למפרע קשה מה מזהה הש"ס ספיקה דמקוה לסוטה, ובס"ש ש"א פ"ו וי"ח האריך שם בשיטת מהרש"א ומהר"ם ושיטת רב המנהיר הוצא במשנה למלך. יעו"ש. ושיטת הרש"א שהכריע בן המל"מ לחלק בין היכא דליכא חזקה להיכא דליכא חזקה קשה לי כיון דלענין ספק טומאה ליכא חילוק בין היכא דליכא חזקה או לא למה נחלק לענין למפרע בין חיתחוק או לא ומו"נ א"ס לא דמי לסוטה מה יועיל לנו א"ס ליכא חזקה להשוותו לסוטה, ושיטת רב המנהיר שמיצה הש"ס מקושיית המל"מ אינה מתפרשת כהגון לפי משמעות דברי התוס' בסוגיא, ועפ"מ כ"י"ל דמקו' אינו ענין לדון טומאה למפרע דהנה על הטהרות שנגעו ע"ג הוא ספק טומאה דלהנצל והספק הוא א"ס טמאים המה עדיין או נטהרו מטומאתם ועל ספק של המקו' כשהוא חסר עכשיו ומסופקין אנו שמה נחסר למפרע הוא ספק שאינו ספק טומאה ועל ספק זה ודאי דלא שייך לומר שיהי' ספק כוודאי, רק שדיון ספק של המקו' מספק לנו את דין הטהרות אצל הטהרות יש להם דין חלוק וכן המקו' משני טעמים חדל דדיניהם חלוקים דזה ספק טומאה וספק מקו' הוא ספק אחר ספק כח המכשיר, ועוד כיון דלענין המקו' עצמה ליכא נפ"מ כלום א"ס נחסר עכש' או נחסר מוכנר עלינו לדון רק על הטהרות וכשאנו דנים עליהם לא שייך כ"כ ענין למפרע כמ"כ, ול"ד לענין טומאת מעל"ע של האשה דהתם ג"ס לענין האשה הוא ספק טומאה וגם נוגע הספק לה לעצמה דלענין נדה ליכא נפ"מ מתי הותחל רחיתה לענין טהרתה ליום שניעי וכן לענין זנה שתלוי צימים וכיון דעיקר ספק טומאה נולד, "זה" תלוי כל חילוקי הדינים זה וכיון דאללה אין ספק טומאה זה כסוטה ג"ס הטהרות שנגעו זה כוונה, אצל צמקו' נולד ספק טומאה רק בטהרות שנגעו ע"ג ולענין הטהרות אין דין טומאה דלמפרע, שפיר יש לדון חילוק רשויות, ואפשר להטעים קצת דבריו עפ"י דברי מהרש"א דא"ס על המטמא דין ודאי כמו הכא צמל"ע של האשה דמדינא מוקמינן אותה על חזקתה כ"כ דין הטהרות שנגעו זה אין עליהם דין ספק טומאה כלל, אצל היכא דליכא חזקה ונשאר הדבר בספק צמ"כ נשאר ג"ס על הטהרות דין ספק טומאה וכל ספק טומאה עשה תורה כוודאי צרה"י ואולי כיון לזה המהרש"א אצל לא אצק א"ס שייך דבר זה לספק חסרון של המקו' דא"ס אינו ספק טומאה למפרע כמ"כ:

הנוגע דינס כדון ספק הראשון כמ"כ צנאורים צתירונים הקודמים וגם עי"ז ציאלו מהא דפריך צמ"ס הא מטה אין צו דעת לישראל ותרצו דצמר קודש אפשר לאשכוחי ע"י צו וזנה דאסורים לאכול צמר קודש והוי צכלל כל טהור יאכל צמר. עכ"ל. ולא מצאתי ציאלו לדבריהם, ונראה כונתם דכמו דקרא השני כל טהור יאכל דמיני' ילפינן ליש צו דעת לישראל ודאי טהור יאכל הא ספק לא יאכל דמיני' צו וזנה אף בטומאה הצאה מגופה כ"כ קרא דוהצמר אשר יגע דמיני' ילפינן לאין צו דעת לישראל מיירי כה"ג שנגעו צמפק טומאה הצאה ע"י ראי' שאף שעל המטמא עצמו דין ספק על' חדשה תורה על הנוגע שיהי' טהור כשהי' צלופן שאין צו דעת לישראל כ"ל. ועפ"י נצאר כל המקומות שגראין כסותרין לדברי התוס' כמו שהצאתי למעלה דדוקא צאה שע"ס הספק על' הוא וגם נוגע לכמה דינים וכיון דנה ליכא חילוק רשויות מחמת צנה הוא ספק טומאה מגופה כ"כ הטהרות הצאים מחמתה דינס כמותה, אצל צמסוכן שיהי' צרה"י ונגעו צו טהרות וכן צרה"ר אין עלינו ספיקא צדינא על האדם שאין הספק נוגע לדון על' צדינא משום דצכל רגע יכול להשתנות ולהתצרר וכל הספק שנופל צוה על רגע זו הוא לענין הטהרות, ולהטהרות הנוגעות צו הוא ספק טומאה צנה ע"י מגע שתלוי בחילוק רשויות וכן י"ל ג"ס לענין ספק שרץ ספק נפרדע דמבואר בתוספתא פ"ו היכא דפריש לפנינו דהוי קצוה שתלוי בחילוק רשויות, מיירי צבה"ג שאין נפ"מ צדינא לפסוק דין על' כגון שאינו תפוש צדינו רק נגע בטהרות והלך לו והספק שנופל צמקרה זה הוא רק על הטהרות וזהם הוא ספק טומאה ע"י מגע ותלוי דין הרשויות שנופל צהם הספק. ועפ"י יתישז קצת מה דקשה למה לא חיפלנו רצנו ור"ש צמפק שרץ שיהי' צרה"י וא"כ צרה"ר יחזר לרה"י דצמסוכן דאחר ר"ש רה"ר מפסקת אינו מטהר רק הטהרות שנגעו צרה"י הראשון אצל לא מה שנגעו צרה"י השני דאף א"ס הי' חי צרה"ר יכול להיות מת צרה"י האחרון וצצרן לשיטתו הי' מטהר ג"ס הטהרות השניות ולצצרינו דין זה שיהי' תלוי בחילוק רשויות לענין מגע צמפק שרץ הוא רק א"ס אין עלינו לדון ולפסוק דין על השרץ עצמו כגון שנגע והלך לו אצל א"ס הוא לפנינו וטלטלוהו מרה"י לרה"ר הרי זה כוועל"ע שצנדה כיון שצו לא שייך חילוק רשויות ג"ס הטהרות הצאים מחמתו דינס כמותו ולא יהי' חילוק בין ראית היחיד לרה"ר משו"ה נקטו ציחלקותם רק מסוכן, ועי' לעיל צפ"ה שהצאנו צברי הס' כתצ והקבלה מ"כ שם צמס הגרע"א ולמ"כ צוה א"ל לתרץ דבריו. יעו"ש. ולפי"ז מוצינס דברי תוס' צמס' נדה דף י"ז: ש"כ להעיר על צנדה זו מדס תצוסה דאיתא צפ' תינוקות דף ע"א. צהרוג שיאל צממו דס ספק צחי' ספק צמותו דחכמים אומרים צרה"י ספיקו טמא. צרה"ר ספיקו טהור דא"ס יש לדון על הדס עצמו איזה

ועתה נצאר עפ"י ג"ס תירון האחרון של התוס' שכתצו דלא ילפינן מקוטה אלה טומאת נוגע ולא טומאת ראי', הוא רק כשאנו דנים על האשה עצמה ואצל האשה עצמה הוא ספק שאינו דומה לסוטה שטומאתה צאה ע"י הצועל וצנדה טומאתה מחמת ראי' ולא ע"י מגע דבר אחר ומשו"ה ג"ס לענין הטהרות שאין הספק אצלם על

מעת לעת שצנדה מטה נמי מטמיה וכו' ומכדי
האי מטה דזר שאין צו דעת לישאל הוא וכל דבר
שאין צו דעת לישאל ספיקו טהור תרגמה זעירי
כשחזרותי' נושאות אותה במטה דהוי לי' יד חזרותי'
והשתא דלר"י ספק טומאה הנאה צדי אדם נשאלים
עני' אפילו בכלי מונח על גבי קרקע כמי שיש צו
דעת לישאל אעפ"י שאין חזרותי' נושאות אותה
במטה וכתב הרמב"ם ז"ל חז' וז"ל הקשו בתוס'
דסתם חזרותי' שתיס וצדדי דידה הוו תלת והוי לי'
רה"ר שספיקו טהור וכדלחזרי' בתוס' טיר וכו'
ותרנו דשאני הכא דנשים נינהו וכולהו כחדא דמיין
דהא מסוטה גמריין וגבי סוטה מקום סתירה הוא
כדתנן שאין איש אחד מתיחד עם שתי נשים אבל
אנשים אין מקום סתירה דאשה מתיחדת עם שני
אנשים. והרמב"ם ז"ל הי' מתרץ שזו כיון שהיא
טמאה ודאי ואין הספק בה אינה מן המניין והרי היא
כגופו של שרץ, ולדברי' אס' הי' חזרותי' ג' אינה
טמאה ואין זה נכון כיון דסתמא אמריין הכא
כשחזרותי' נושאות אותה משמע אפי' ד' בד' כרעי
המטה, והראשון הוא הנכון ודם הנדה הוא אצ
הטומאה וכיון דלמפרע ספק הוא אס' הי' שם דם
אף היא מן המניין עכ"ל. והנה צנמ' טיר ר"פ
שני נזירים אמריין מה סוטה בועל ונעלת אף
כל ספק טומאה צרה"י כגון דאיכא צו תרי ולשיטת
תוס' הני צי תרי הוא האשה והנעול שהאשה ג"כ
נכנסת צומנין רק דאין חילוק צין אשה אחת להרבה
נשים וכולהו כחדא חשיבא ואף דלפי הסברא אין
חילוק לענין טומאה צין שלשה אנשים לנשים אבל
גז"כ הוא והכי גמירא לן לדמות ספק טומאה
לספק סוטה וכל שלגבי סוטה הוי רה"י כ"כ הוי
רה"י לענין טומאה ואף דלפי"ז אס' הי' הרבה
אנשים פרושים צעירות דלענין סוטה מהראוי להיות
דהוי מקום סתירה דהרי הוכחת התוס' לחלק צין
נשים לאנשים הוא מדין יחוד שאמרו בשילהי תוס'
קדושין דאיש אחד אינו מתיחד עם שתי נשים ואם
איתא צנמ' דהא דאשה מתיחדת עם שני אנשים
דוקא בכשרים אבל צפרושים אפי' צי עשרה נמי לא,
ומ"מ הדבר ברור דלענין ספק טומאה צרה"י ליכא
חילוק צין פרושים צעירות לכשרים, וז"ל דגמריין
מסוטה לענין הרגיל בסוטה צסתם נשים ואנשים
דסתם נשים הוי מקום סתירה וסתם אנשים לא הוי
מקום סתירה. אכן לריד לצאר לפ"מ דאיתא
בתוספתא פ"ו דטהרות דז"ל מפני מה ספק רה"ר
טהור אמר להם מפני שהצנור עושים את הפסח
בטומאה צומן שרובם טמאים ואם טומאה ודאית
הותרה לצינור ק"ו לספק רש"ג אומר מפני מה
ספק רה"י טמא וספק רה"ר טהור מפני שאפשר
לשאלו ליחיד וא"ל לשאלו לרבים. ע"כ. הרי מוכח
להדיא דצלי שום הצדל כלום שיהי' איזה טעם כל
שהוא א"ל לחלק צין רה"י לרה"ר ואידך נחלק בספק
טומאה צרה"י צין אנשים לנשים דלא מצינו צהם
הצדל, אבל צלמח כשנדייק צרישא דתוספתא זאת
משמע דא"ל לחפש טעמים על הלכה דהרי איתא
שם שאלו את צן צומא מפני מה ספק צרה"י טמא,

דין לפסוק עלי' ונדם עמנו הוי ספק שלא מחמת
מגע ומ"מ אמרו חכמים דתלוי בחילוק רשויות
היינו דאם תחלת הספק נולד צרה"י יהי' לעולם
ודאי טומאה, ואם מתחילה צשעת יציאת הדם הי'
צרה"ר יהי' לעולם ודאי טהור, ואפשר ליצנ צדוקה
דמיירי ג"כ שלא נתקצץ הדם צלופן שיהי' להסתפק
הדין על עמם הדם רק צשעת יציאת הדם נפל
ונגע על טהרות וספק טומאה מגע עליהם ומש"ה
נשארו צל"ע צזה :

אמנם קשה לי לתירון האחרון הנ"ל מה דנקטיין
שם צריש נדה דמקוה שספר וספק אס'
צשעת טבילת הטמא כצד נחסרה או לא דתלוי
בחילוק רשויות לולא הכלל דתרת' לריעותה וציזה
ספק מגע שם לדמות לסוטה דעל המקוה עממה
ודאי דלא שייך לדון כלל דאינו ספק טומאה וגם
הוי ספק חסרון דלא שייך כלל לסוטה ועל האדם
הטובל הוא ספק טומאה יאנה אס' נטהר מטומאתו
או לא דלא שייך ג"כ לספק סוטה עפ"י שיטת
תוס' זו דרק ספק טומאה מגע דמית לסוטה וזה
דוחק לומר דאם תחילת הטומאה הי' על האדם
ע"י מגע ועתה נולד ספק אס' עריין טומאה מגע
הראשונה עלי' או כצד נטהר מטומאתו הוי כספק
טומאה מגע דלפי"ז יהי' חילוק מחצה טומאה
נטמא מתחילה וזה דבר דחוק, ואפשר לומר דספק
טהרה שגולד צהאדם הטמא ע"י שטנל צמקוה
ספק חסירה הוי כספק מגע טומאה דספק זה
נולד ע"י מגע היינו טבילה וספק טהרה הוי כספק
טומאה אס' ילפיין סוף טומאה מתחילת טומאה
וכיון דצמקוה עממה לא שייך ספק טומאה וגם
אין הספק נוגע לדון עלי' רק לענין הטהרות
כמש"כ לעיל, ע"כ יש לדמות לספק סוטה דתלוי
בחילוק רשויות :

ובתוספת הרא"ש צש"ס דפוס ווילנא כתב ריש
נדה דעיקר החילוק צין מעל"ע שצנדה
לכל ספק טומאה הוא משים דאין הספק אפשר
להתגלות יותר מחמת רבים מש"ה ליכא חילוק
צין רה"ר לרה"י ול"ד למקוה דאם הי' אפשר
להתגלות אס' היתה חסירה וכן נשנו דברי' לר' י"ז
לענין דם הנמאל צפרוחדור ולשיטתו מיושב ווכל
מה שהקשינו וגם מדם תצוצה לא קשה דגם שם
הי' אפשר להתצנר אס' יאל מחיים או לאחר מיתת.
ואפשר דמש"כ השטמ"ק צצ"ק צפ"ק צשם הרא"ש
לחלק צין ספק מגע לספק רא"י כונתו כמש"כ
צתוס' כאן ועי' תוס' סוטה דף כ"ח ע"צ דלכאורה
נראה מדבריהם דצכה"ג לעולם דין רה"י הוי
ולהרא"ש הנ"ל כל דלא שייך צירור ע"י רבים
ליכא חילוק רשויות כלל :

פרק טו

תמן צריש נדה כינל די שעתה היתה יושבת
צמטה ועסוקה צטהרות ופרשה וראתה היא
טמאה והן טהורות ואמריין צנמ' ל"ל למיתני היתה
יושבת צמטה וכו' הא קמ"ל טעמא דדי' שעתה הא

דנעינן ממספר שלשה וממספר זה חסוד רנים ורנים לענין זה הוא שלשה יחידים פרטים ומש"ה נשים אף דכמה נשים אינם חסודים כרנים אצל ממספר יחיד לא נגרע מהם. ול"ע:

ושיטת הרמז'ן ג' כ קשה מאלד דאס נימא דהמטמא אינו עולה למספר כלל ומשום דהוי כגוף השרץ א"כ לפי"ז גם הצועל אינו בכלל המספר ורק הנעלת לחוד ואיך אמרין מה סוטה צועל ונעלת היינו דשנים חסודים רה"י ולשיטת הרמז'ן מהראוי להיות דשנים נחשבים לרה"ר דנסוטה רק הנעלת מן המספר ולא יותר ואפשר לומר דכל פחות מג' כחלל דמיא דרנים הוו שלשה אצל לשון הש"ס נחש' נזיר מה סוטה צועל ונעלת דחוק לפרש כן, וכד נדיק בלשון הרמז'ן נראה דמשו"ה אין האשה מן המנין משום שהיא טמאה ודאי ואין הספק בה משו"ה הויא כגופו של שרץ ולענין הצועל הוי ספק גם עלי' דהרי ע"י נראה באסרת לצועל והענין נזה י"ל עפ"י הטעם הראשון בתוספתא דלענין טומאה מאלו חז"ל לדרוש לחלק בין יחיד לרנים משום דמנינו חילוק בתורה לענין פסח הנא בטומאה שהותר לרנים ולפי"ז כל שהספק נוגע לרנים הוי ספק טומאה נרה"ר ואם הוי ספק כזה דלא שייך כלל לאיזה אנשים הנמצאים בזהו מעמד אינם עולים למנין משו"ה סובר כיון דאצל האשה אין שייך ספק זה דהרי היא טמאה ודאי והספק הוא רק על הטהרות משו"ה אין האשה מן המנין אצל אם הי' הספק גם על האשה אז גם האשה נכנסת במספר דהספק שנתחדש במקרה זו נוגע גם אלי', אכן אם יהי' לפי"ז אחד מהשלשה אנשים טמא ודאי נאמר שלא יהי' נזה דין ספק טומאה נרה"ר וזה לא יתכן לומר דהרי נגמ' נזיר דפריך הש"ס ריש פרק שני נזירים נאחד נאמר להם ראיתי אחד מכם שנטמא שיהי' דין ספק טומאה נרה"ר אף דאחד הרואה ודאי לא נטמא ומה לי אם הוא טהור ודאי או אם הוא טמא ודאי כיון דבין כך ובין כך אין הספק נוגע אלי' כלום. וזה דחוק לומר דאיכא הכדל בין ודאי טמא לודאי טהור דנטהר נוגע אלי' שחל יגעו צגדים אח"ז אל האיש המסופק דא"כ גם צודאי שחל ינזיר חשך דחוק כזה שחל יגע האיש שגולד צו הספק לטהרות' של הטמא וע"כ נראה דלא יתכן לפרש כן צכונת הרמז'ן וגם מה שכתב כגופו של שרץ אינו מדויק לפ"ד:

וע"כ נראה דעיקר כונתו הוא דהמטמא אינו נכנס בחשבון המספר ורק האנשים העומדים יחד נרשות אחד נקירוב שאפשר להגיע אליהם הטומאה הוי דין רה"ר עליהם אם הי' שלשה וצוה אין הכדל אם אחד מהם טמא מכבר או לא דאף נטעם האמור בתוספתא הוא רק איזה טעם על עיקר החלוק שבין רה"י לרה"ר אצל הדין לא יסתנה אם גם לא יתאמת טעם זה דהרי נאמת נזה"כ הוא וכן נראה לי נזה דפלגי הרמז'ס והראצ"ד נה' נזירות פ"ט הט"ז דהרמז'ס סובר דאם הי' שלשה נחצר אחד הוא רה"ר ואין חילוק אם היו מקורבים זל"ז או עומדים צריחוק והראצ"ד נהשגות

אמר להם סוטה מה היא לצעלה ודאי או ספק, אמרו לו ספק אמר להם מנינו שהיא אסורה לצעלה מכאן אתה דן לשרץ מה כאן רה"י אף כאן רה"י וכו' ולכאורה קשה כשאלו אח"ז על ספק רה"ר למה לא השיב כמו כן שמנינו נסוטה דטהורה היא נספק רה"ר, אלא נראה דקצלו מהלכה למשה מסיני לדמות ספק טומאה נסוטה האמורה בתורה והנה בתורה לא כתיב רק ספק סוטה נמקום סתירה דאסורה לצעלה כודאי וסוטה שאינה נמקום סתירה לא כתיב נזה"ל ואפשר לומר דכונת ההלכה היא לדמות כל ספק טומאה בין נרה"ר בין נרה"י לספק סוטה נמקום סתירה דנסוטה חלוק רה"י לרה"ר נענש מדת הספק דנמקום סתירה רגלים לדבר על הזנות יותר מנמקום רה"ר ומשו"ה חזרו ושאלו על רה"ר היינו דעל רה"י אין לנו לחפש ולהתחכם על טעמי ההלכה כיון דגמירי לן מסיני כן לדמות ספק טומאה לספק סוטה הכתוב בתורה שהוא נרה"י אצל מה דקיי"ל דספק טומאה נרה"ר טהור שלא נתגלה לנו צפירוש אין לנו לחלק בלי שום טעם ממספק טומאה נרה"י וע"ז השיבו כיון דמנינו בתורה איזה הכדל בין יחידים למרובים לענין פסח הנא בטומאה משו"ה עלינו נאמר כונת ההלכה שהורה לנו לדמות ספק טומאה נסוטה הוא בכל הפרטים היינו גם ההכדל בין רה"י לרה"ר וכו' שנסוטה נרה"ר טהורה היא לצעלה כ"כ נספק טומאה נרה"ר, ולפי"ז הטעמים שנאמרו בתוספתא הוה רק לפרש על רה"ר אצל על רה"י לא שאלו טעמים אחרים רק הסתפקו בזה דמנינו נסוטה כן משו"ה כתבו התוס' שפיר דכיון דאיש אינו מתיחד עם שתי נשים וזהו ספק סוטה האמור בתורה לזיוסור וע"ז נאמרה ההלכה ללמוד ספק טומאה ונע"כ עלינו להחליט שאם יהי' שתי נשים ואיש אחד ויולד ציניהם ספק טומאה שיהי' ספק כודאי. אצל מ"מ עדיין לפי"ז איך יתפרשו לנו הטעמים האמורים בתוספתא נאמר דין יחידים למרובים כיון שנאמר דסתם רה"י האמור בתורה נכלל בזה גם שתי נשים ואיש אחד שהם רנים במספר, ומדברי הרמז'ס שהציא נה' אצות הטומאה פט"ז הטעם הא' האמור בתוספתא וראצ"ד נהשגות שם כתב להוסיף הטעם הנ' משמע שטעמים אלו נוגעים לדינא קלת, והנה עפ"י הטעם הא' שנתוספתא שנקט הרמז'ס לעיקר מפני שמנינו שהצירור עושים פסח בטומאה י"ל דכיון דמוכח מסתימת הש"ס פ' כינז גולין וברמז'ס ה' ק"פ דנשים טמאות אינו משלימות לרוב ניזור שיעשה הפסח בטומאה ע"י הצטרפות הנשים משו"ה גם לענין ספק טומאה אינן נחשבות לרנים ואף דלענין טומאה לכה"פ מצטרפות לשני אנשים להתחשב לשלשה ולענין פסח כיון דאינן מצטרפות להשלים לרוב נראה דאינן עולות למספר ואם יהי' נחמה ע"מ אנשים טהורים וטמאים וכמה נשים טמאות לא יצוה הפסח בטומאה, אפשר לומר דכיון דלענין פסח נענין רוב הקהל ונשים לענין זה לעולם כיחידים חסודים ואינן משלימות כלל לענין רוב הקהל, אצל לענין טומאה

מה שנתוסף בזה ספק טומאה מחמת הדם שהוא
אז הטומאה שזה נטהר מדין רה"ר הלל איכא
גם ספק רה"י וספק זה להיכן חזיל חזל לפשט"כ
לעיל נפ"ד דכל ספק טומאה נרה"י דאיכא בזה
גם רה"ר, הרה"ר מצטל את רה"י והכא דנרור
של ספק זה אחד היא דאם לא הי' בזה משא דם
הנדה לא הי' בזה רחית נדה וכיון דלענין ספק
זה הי' ספק שנוכל נרנים דהאשה היא וכן המנין
משו"ה תשוב ספק טומאה נרה"ר דכל שנתוסף
אנשים אלל מקרה הספק הי' דין רה"ר כמו
שנארנו לעיל נפ"ה הנ"ל כנלענ"ד נכונת דנריהם
הקדושים :

פרק טז

כתב הרמז"ס נה' סוטה פ"א ה"ג ו"ל קינא
לה על שנים כ אחד ואמר לה אל תסתרי
עם פלוני ופלוני ונסתרה עם שניהם כ אחד
ושהתה כדי טומאה אפילו הם שני אחי' או אחי'
ואחי' הרי זו אסורה עד שתשתה. עכ"ל. ומקור
דנריהם הוא מהירושלמי כמש"כ נכ"מ דליתא
נריש סוטה הלכה נ' מהו שיקנא לה משני נני
אדם כאחת נני יודן אחר נמחלות מתן דלמור
מקנא לה מאחי' ומננה מקנא לה משני נני אדם
כאחת נני יוסי נני מקנא לה ממאה נני אדם.
עכ"ל. וכונת הענין בזה דאף דמסתמא לא נקרא
מקום סתירה אלל היכא דאיכא איסור יחוד ונשי
נני אדם שאינם פרושים ליכא איסור יחוד כדליתא
בסוף קדושין דאשה אחת מתיחדת עם שני אנשים,
מ"מ כיון דהנבעל קנא לה משניהם שלא תסתר
עמהם הי' סתירה ונני יודן אחר דתלוי נמחלות
דלמ"ד שיכול לקנא לה מאחי' ומננה אף שמתרת
להתיחד עם ננה או עם אחי' ומ"מ כשקנא לה
מהם תשוב סתירה אס נסתרה עמהם ועי'
נמשנה למלך שהאר"י נענין זה, והנה קשה טובא
הא ספק טומאה נרה"י מסוטה יליף ורה"י לא
הי' רק נשנים ושלשה הי' רה"ר כמו דמפורש
ננו' דילן ריש פרק שני נזירים ופסק כן הרמז"ס
נפט"ז מה' אבות הטומאות ונ"ל, וכאם שהסוטה
ונבעלה שנים כך ספק טומאה נשנים אלל אס
הי' שלשה נרה"י הרי ספק טומאתם שם טהור
כרה"ר. עכ"ל. וכן נשנו דנרי' נפ"ט מה' נזירות
וכמו דמפורש ננו' ריש שני נזירים דאמרינן שם
ואחמי כל ספק טומאה נרה"י מהיכא ילפינן לה
מסוטה מה' סוטה נועל ונבעלת אף כל ספק
טומאה נרה"י כגון דאיכא נ' תרי אלל הכא שני
נזירים ואחי' דקאי נגיהון הא תלתא הי' לי' ספק
טומאה נרה"ר וספיקו טהור ע"כ, ואיך פסק
הרמז"ס דאם נסתרה עם שני נני אדם כאחד
היא אסורה עד שתשתה נכנה"ג הי' ספק טומאה
נרה"ר דהרי האשה ג"כ מטרת כמש"כ לעיל
וכמו דמוכח מדנרי הרמז"ס ענינו שהנחנו שהם
נזרי הש"ס דסוטה היא ונבעלה שנים, ומדנרי
הירושלמי נראה דגם נמאה אפשר שתאסר, וקושיל

שם סובר דרק אס הי' נמעמד אחד שלפי מנז
עמידתם הי' נאפשרות שתנע הטומאה לאחד
משלשתם ואז אף אס ידוע שאחד מהם לא נטמא
חשיב רה"ר אלל אס עפ"י מנז עמידתם הי' אפשר
שתנע הטומאה ואינה זקוקה להם כלל אינו מטורף
להם וחשיב רה"י. יע"ש, אין חלוק, טעמיהם עפ"י
סגרות טעמי התוספתא הנ"ל אלל דהרמז"ס סובר
דלא ניתנו לשיעורים כיון דשלשה חשיב לענין זה
רה"ר אין לנו לחלק אופני עמידתם, והראש"ד סובר
דכיון דאינם עומדים יחד ואין אחד שייך לחזירו
כלום אינם מטורפים לשלשה להיות לרשות הרבים,
ונראה לי דרק נרשות היחיד נמקום דלא שכיחי
רבים, אלל שלשת האנשים משווים אותו לרה"ר
נכה"ג מחלק הראש"ד אופני עמידתם, אלל נרה"ר
ממא מודה גם הראש"ד, וראי' לזה שנהלכות אבות
הטומאות פ"ט לא הזכיר הראש"ד שם תנאי זה
דנעינן נרה"ר שיעמדו שלשה יחד דנאמות נזה"כ
הוא לכן רה"ר ספיקו טהור אלל מה שע"י שלשה
מתחשנ ג"כ רה"ר בזה סובר הראש"ד דרק שלשה
נמעמד אחד שאפשר הטומאה ליגע בזה כמו בזה
חשיב כשלשה יחד להיות רה"ר ואם לאו הכי הרי
זה רה"י אלל אס הוא רה"ר ח"נ שיהי' נמקרה זו
אפשרות ספק מנע לשאר אנשים, ותמוהים נעני
דנרי הלכ"מ שם שנאמר כונת הראש"ד דדוקא
שהשנים יהי' מסופקים על השלישי שאל נגעה
הטומאה בו ואם יודעים שבו לא נגעה הטומאה אין
השלישי מטורף, יע"ש. דלפ"ז אס יהי' ספק טומאה
אובלים נאופן שהטמא אינו מטמא אדם לא נזיר
דין רה"ר שעל האנשים העומדים ליכא ספק, ואלת
לא שמוננו, ועפ"י מפרש הרמז"ן דמה שע"י שלשה
נעשה כרה"ר הוא רק שלשה מלכד המטמא והאשה
שהיא ודאי טמאה הרי היא כגופו של שרץ דאפילו
שאלו מסופקין על רחיתה למפרע אלל כיון
שטומאתה מחמת עומה היא הרי היא כדאי טמאה
וכגופו של שרץ ומשו"ה י"ל דל"ק מן הנבעל שעולה
נמספר דהנבעל ג"כ נחשב לנטמא ע"י האשה והי'
הספק גם עלי' אס נטמא מחמת האשה או לא דאם
לא הי' בזה מעשה הנראה אינו טמא משו"ה מטורף
לחשבונו. והריש"א דחה דנרי' שדס הנדה אלל
הטומאה הוא וכיון דלמפרע ספק הוא אס הי' שם
דס אף היא מן המנין עכ"ל, כלומר דאף אס ניתא
דהאשה תשובה כדאי טמאה דאין ספק עלי' משום
דנשעת ידיעת הספק נבר טמאה היא, אלל כ"ז אס
לא הי' בזה רק ספק טומאת ראי' שטומאתה מחמת
עומה היא אלל כיון שדס הנדה אלל הטומאה הוא
ומטמא את האשה וכדנצח נמס' נדה דף מ"נ ע"נ
דס"ל דנית החינון תשוב נית הסתרים ונטמאת
האשה ע"י הדם נמשא דלאנני דסובר דהי' נלוע
ליכא בזה טומאת דס כלל דנמעל"ע שנדה ומספקין
שאל כותלי נית הרחם העמידוהו, ואיכא בזה ספק
שאל הי' למפרע דס המטמא את האשה והטהרות
הנוגעות נה והאשה נכלל הנטמאים המה משו"ה
אף היא מן המנין, ואף שאם יבוא לדון מדין טומאת
ראי' הי' בזה דין ספק טומאה נרה"י ומה מועיל

זה התם גבי סוטה וספק שרץ הרי ריעותא דהיינו
השרץ והצועל קמן אלל הטהרות והאשה אלל גבי
מקוה קודם טבילה לא ראינו שום ריעותא דליכא
לספקוי על ידה. עכ"ל. דמוכח כונתם שחדש צוה
הכלל לספק טומאה צרה"י ספיקו טמא הוא רק
אם נשעת אפשרות הטומאה נתגלה לנו לדדי הספק
אלל אם נולד לנו הספק אחר המעשה לא חדשה
תורה שיהי' ספק טומאה כדלוי ולפי"ז גם נפתח
פתוח לא שייך לאסור ודלוי מדין טומאה צרה"י,
אלל עכ"פ דצרי התום' הכ"ל אינם מוסכמים
לשיטת תום' נכמה מקומות מתפרש דצרי הש"ס
ריש נדה מה דאמרינן שם התם רגלים לדבר הוא
כפשטא דע"י קנוי וסתירה מתחזק ד ספק
הטומאה יותר מספק שקול והתום' סוטה הכ"ל
מפרשים כונת הש"ס התם רגלים לדבר הוא שנגלה
לנו הריעותא נשעת אפשרות לידת הטומאה, וע"כ
עלינו למצוא פשר דבר הקושיא הגדולה הזאת
שיתורץ לנו השיטות, וכעין זה העיר ג"כ צחי'
המהרש"א למס' נדה דף י"ט גבי משארתני נאנסתי
מאי מהני חזקה הא מסוטה ילפינן לטמא צרה"י
אף היכא דליכא חזקה. יעו"ש נד"ה רבי יהושע
ונשאר נל"ע :

ובש"ש ש"א פט"ו הציא קושיא הרש"א וכתב
לתרץ צוה"ל אלל דקושיא זו מעיקרא
לא ידעתי לספק טומאה צרה"י ספיקו טמא היינו
אם נולד הספק צרה"י אלל ספק שאינו ידוע אימתי
ומתי ונצאנו מקום אם צרה"י או צרה"ר צוה לא
אמרו ספק טומאה צרה"י ספיקו טמא וזה היו לו
ספק רשויות, וה"נ נמשארתני נאנסתי דהזנות
הינו ידוע אם צרה"י או צרה"ר הי' א"כ אין זה
ענין לספק טומאה צרה"י וזה צרור. עכ"ל. ואנא
גברא חזינא ופירוקא לא חזינא דהנה עדיין הדבר
שקול וצריך עיונא רנה, נספק כזה מאי נדין זה,
ונהסקפה ראשונה ראוי לומר דענין ספק ספיקא
לא שייך נכח"ג דחד ספק הוא אם הי' צרה"ר
ודלוי טהור ואם הי' צרה"י ודלוי טמא ואמאי אמרינן
נפ"פ מלא דהוי ספק ספיקא אלל דיש מקום לומר
דנספק כזה תהי' מותרת ג"כ מדין ספק ספיקא
שלא לאו תחת' נעלה ולא שייך רה"י כלל דלהו
זמן איסור הוא ואת"ל תחת' ספק אונס ספק
רצון והוא הדיון שמה הי' צרה"ר שהספק מותר
ונגידון שאמר המהרש"א צה"ג דר"ג ור"י דליירו
לענין כתובה נל"ה אין מקום לקושיא הרש"א דאף
אם נאמר ספק כדלוי לענין לאוסרה על צעלה
מ"מ לענין כתובה הוי דין ספק ומהני צרי שלה עם
הזקת הגוף כמו דליתא להדיא נמס' סוטה ד'
כ"ה נמתו צעליהן עד שלא שמו דנש"א נוטלות
כתובה ולא שותות ונה"א או שותות או לא נוטלות
כתובה כדמפרש נגמ' שם דפליגי נשטר העומד
לננות חי כנצוי דמי או לא הרי אף דלענין איסור הוי
כדלוי כל זמן שלא שתתה אלל לענין כתובה הוי
ספק והתם לא מהני צרי ידיה עם חזקה משום
דליכא רגלים לדבר שקנא לה ונסתרה כן כהנו
התום' שם ד"ה צ"ה אומרים. יעו"ש, ואולי כונת

זו הוצאה נס' ומנחת החנוך מנ"י שם"ה נסם
הנאון מוהר"א נס' מעשה רוקח אשר הגאון הכ"ל
הציע קושיא זו לגדולי דורו ולא מצאו פירוקא
והנאון נעל המחנך ס' מנה"ח כתב לתרץ קושיא
זו עפ"י מה שכ' התום' נמס' סוטה ד' כ"ח לספק
רלית נדה לעולם הוי רה"י דרק היכא דע"י רבים
אפשר להתצטר הספק יש חלוק רשויות אלל ספק
אם רלתה או לא מקום המקור מקום סתר ומשו"ה
אפילו נולד הספק נרשות הרבים חשבו ספק טומאה
צרה"י. יע"ש. ועפ"י מתרץ דגם ספק סוטה
לעולם הוי ספק רה"י דענא הציאה אין אדם יכול
לראות כמו דאמרינן נמס' מכות ואף דקיי"ל דאם
ראו עדים כדרך המנאפים דמחייבים מיתה על
רלית עדים ציאה כזאת הוא רק ע"ד חזקה ואין
סהי אלל ענא הציאה א"ל לראות וחשבו לעולם
כמוקום סתר והוי רה"י אף אם נולד הספק צרה"ר
ומצאנו לשון הש"ס נגמ' ניר דאמרינן שם מה סוטה
צועל ונבעלת הכונה צוה דאף אם הי' שם רבים
אינם יודעים מזה רק הצועל והנבעלת יעו"ש
שהאריך צוה, אמנם אף שנשתנה המחנך נתיורנו
זה לא נחה דעתי צוה לומר דרלית דרך המנאפים
יתחשז רלית צרורה לענין חיוב מיתה ולענין רה"ר
יתחשז כדבר שאי אפשר להודיע לרבים וזה דבר
רחוק מן הדעת, ועוד קשה לפ"ד הא דאמרינן
צריש נדה דר"ש יליף לענין מקוה מסוטה מה
סוטה צרה"ר טהור ה"נ צרה"ר טהור דלדצרי
המחנך לא יצויר נסוטה שיהי' ספק צרה"ר דלעולם
הוי רה"י דאף אם נולד הספק צרה"ר ממש חשבו
רה"י לענין ספק רק אם לא יהי' מקום סתירה
תהי' מותרת משום דליכא ספק כלל או מטעם אחר
אלל לא מחמת ספק טומאה צרה"ר והקושיא
קמה ונל"ה :

והנה נעיקר דין סוטה אם הוא דין טומאה
או איסור לא נתפרש צהדיא נגמ' ונדצרי
הראשונים ז"ל וע"כ ראוי לצאר ענין זה מכמה
מקומות נש"ס השייכים לענין זה וראשונה כאמור
והא דליתא נכתובות פ"א אר"א האומר פ"פ
מאלתי נאמן לאוסרה עלי' ואמאי ספק ספיקא הוא
ספק תחת' ספק אינו תחת' ואת"ל תחתיו ספק
נאונס ספק נרצון, ל"ל נאשת כהן ואנע"א נאשת
ישראל וכו' דקציל זה אצ"י קדושין פחותה מזה
ג' שנים ויום אחד. ע"כ. ורליתי נשטה מקובצת
שם שומציא הערה נפלאה ו"ל והקשה נשיטה
דהא אמרינן כל מקום שאתה יכול להרנות ספיקא
וספק ספיקא צרה"י ספיקו טמא ותיורן דה"מ
כשהחזקה שם טומאה אלל אם לא החזקה שם
טומאה כלל נספק ספיקא אין אומרינן. עכ"ל. והנה
הקושיא מנבחרת לכל ותיורנו סתום וסתום צלי ציאה,
ואם כונתו דנלא קנוי וסתירה הוי כספק שרץ וספק
טומאה צרה"י הוא רק אם הי' צוה שרץ ודלוי, הלל
הנאנו לעיל פי"ד משניות ותוספתא נמס' טהרות
דספק מת וספק שרץ ג"כ טמא צרה"י, ואולי
כונת נעל שיטה זו עפ"י מנ"כ נתום' סוטה דף
כ"ח ע"א ד"ה אינו דין נכח"ד ו"ל וה"פ נמס'

הרש"א לענין היתר לנעלה ודברי הרש"א והש"ע שדברו בזה לענין כתובה שהרי שקלו וטרו מדין חזקת הנוף לא ברירה לך, וצדיק חקירה זו אם יולד ספק ברשות שהוא ספק רה"ר ספק רה"י או שאנו מסופקים בחיוב מקום נולד אם ברה"ר או ברה"י אף שאמרנו דהוי ספק שקול לטהר ולטמא מ"מ יש לדון דבכה"ג אין הרשות גורם כלום לטהר ולטמא דכיון דנעלם המציאות אין הרשות פועל שום השתנות בטומאה וטהרה רק כשנולד הספק ברה"י או ברה"ר חדשה תורה להסיר מכאן דין ספק והוא טהור ודאי או טמא ודאי אבל כשאין אנו יודעים את הרשות ואנו מסופקים ע"ז ג"כ, לא שייך לדון שמה ה' המציאות ברה"י או ברה"ר דנמציאות האמתית אין הרשות פועל כלום וכשאנו דנים על המעשה כפי האפשרות באמת הדרינן לכללי הספיקות שצכל התורה דחד ספק אסור וס"מ מותר, ואולי לזה כיוון הש"ס צמח"כ דהוי ל' ספק רשויות. ולפמ"כ לעיל צפ"א לענין ספק רצו דהיכא דהמקרה אפשר להועיל לשום אדם בעולם חשוב כדבר המתיר או דבר האוסר י"ל דגם בנידון זה חשוב הרשות לדבר המתיר ואוסר שחם יראה אדם הספק טומאה וידוע נו שם הרשות שהועיל הרשות לאדם זה לטמא או לטהר חשוב למטמא ומטהר לכל העולם ועלינו לדון רק ספק זה שמה ה' ברה"ר או ברה"י, אח"כ מנלתי בס' רי"ט אלנזי בזה נכורות פ"ה בלות מ"צ שכתב בהחלט צמפק בזה ספק רה"י ספק רה"ר דהוי ספק שקול וספיקא לחומר מזה"ת ולא מהני בזה ספק ספיקא וגם חזקה לא מהני. יע"ש. ועכ"פ פשטות הסוגיות דפ"פ ומשארסתי נאנסתי אינם מתפרשים עפ"י דיני ספק טומאה רק ככל ספק איסור כתבואר לכל מעין:

וע"כ נלענ"ד דדין סוטה אינו ספק טומאה כלל רק ספק איסור וצמפק סוטה ע"י קנוי וסתירה החמירה תורה לעשות כודאי סוטה וכן החמירה תורה צמפק טומאה ברה"י לעשות כודאי טומאה וכן ברה"ר צמניהם הסירה תורה אבל דיניהם וטעמיהם שונים זה מזה אלא שקצלו חז"ל בהלל"מ דמה שכתוב בתורה צמטה לשון טומאה הוא להורות לענין אחר שאם יולד לנו ספק טומאה ממש שיה' הדין כדן זה של ספק סוטה ח"ל הרמז"ס צפ"ה המשנה מס' טהרות פ"ג מ"ו כזר נאדרנו פעמים רבות שספק טומאה ברה"י ספיקו טמא וברה"ר ספיקו טהור, וידענו זה מסוטה שאם נסתרה עם איש ברה"י נאסרה לנעלה והענין ספק לפי שהוא לפעמים נועלה או לא והוא אמרו יתנצח ונסתרה והיא נטמאה הנה זה מלמד שכל ספק טומאה ברה"י טמא ובתנאי שיה' זה אשר נתחדש לו הספק יש בו דעת להשאל ויש צמאחר, אמנם מי שאין לו דעת להשאל אפילו יה' ברה"י ספיקו טהור לפי שאנחנו ידענו ספק טומאה ברה"י ספיקו טמא מסוטה אשר יש לה שכל ואפשר לשאול פי' וכו' ולזה העיקר אמר שחרש שוטה וקטן אם נתאלו צמנו שיש בו טומאה שהם טהורים ואעפ"י שהמנוי ברה"י ונחנו לא נדע

אם נענו בטומאה או לא לפי שהן אין בהן דעת יע"ש שהציא לשון התוספתא פ"ו שהצאנו לעיל פט"ו, והכוונה שכל הרמז"ס דבזה שכתוב בתורה על ספק סוטה צלשון ונטמאה שהיא כודאי טמאה הוא להורות על דין טומאה דבאמת לשון טומאה מנינו צממה עזירות כמו צמאכלות אסורות אמרה תורה ונטמאתם צם, ולא תטמא את הארץ אבל קצלו הלל"מ שדדד זה נכתב כאן בתורה צלם אינו ענין לגופו דהרי צלל"ה ידעין דצלל שתי המים המאדרים היא אסורה אלא ללמד על ספק טומאה צעלמא וכן משמע להדיא מדברי תוס' ריש נדה שכתב בזה"ל ול"ת א"כ היכי ילפינן מסוטה ברה"י ספיקו טמא אפילו היכא חזקה הא צמטה איתרע חזקה וקרא דנטמאה דאיתר דאיתר לאגמורי צעלמא טומאה מסוטה אימא דוקא היכא דליכא חזקה ואיטרדיק קרא לאשמעין דהוי טמא ודאי אע"ג שאינו אלא ספק וגם לטהר ברה"ר אע"ג דליכא חזקה, וי"ל דילפינן מסוטה שעשה הכתוב ודאי טמאה אע"ג דלית לה חזקה שאינה טמאה ודאי ולא איתרע אלא חזקת טהרה ודאית. עכ"ל. דמוכח להדיא מדבריהם דספק טומאה אינו נלמד בזה מנינו מסוטה אלא קרא יתורא דרשינן והא דאמרין ספק טומאה היכא נמי לית לה הוא רק שקצלו בן דרוש יתורא דקרא שצא ללמד על הלכות ספק טומאה שיה' דינם כספק סוטה ושיה' חילוק בין רה"ר לרה"י וצין יש בו דעת לישאל לחין צו דעת לישאל, אבל טעמיהם שונים זה מזה לגמרי כמו שצאר דצמטה שעשתה תורה ספק כודאי הוא בזה"כ דוקא ע"י קנוי וסתירה ולא משום ספק טומאה ברה"י משום דבאמת ספק סוטה אינה רק ספק איסור דהרי צמפק נדה ויולדת לנעלה כתבו התוס' ב"ד ד' י"א דאין בזה חילוק רשויות צארנו דבריהם לעיל פי"ג ונדה ודאי שייך האיסור לדין טומאה דהרי אינה ניתרת רק ע"י טבילה לפ"י מכש"כ צמטה דנוכל לומר דאיסורה הוא ככל איסורי תורה דליכא בזה לענין ספק חילוק רשויות רק צמטה צעין קנוי וסתירה וסתם רה"ר אינו מקום סתירה ורק רה"י חשוב מקום סתירה משו"ה קיי"ל דאגמרה תורה להורות דדיני ספק טומאה שיה' בהם ספק כודאי דוקא ברה"י כאופן דמיירי תורה צמפק סוטה ועד"ז מתפרשים כל הדינים וחלוקיהם צמפק טומאה, כספק ברה"ר וחילוקים צין יש בו דעת לישאל או לא והטעמים לכל אלו החלוקים מתצארים צתוספתא פ"ו דטהרות שהציאו הרמז"ס והראש"ד אשר טעמים אלו אינם שייכים כלום לענין ספק סוטה כללענ"ד:

ונראה לענ"ד ראי' לדברינו מהא דאיתא צמס' סוטה דף כ"ה צצל שמתל על קנוי קינוי מחול פלגי בזה רצ אחא ורצינא חד אמר קודם סתירה מחול לאחר סתירה אינו מחול וחד אמר לאחר סתירה נמי מחול. יע"ש. והנה מה שגורם להגדיל ד ספק צנות ע"י קנוי וסתירה אם לעשותו כספק שקול כשיטת תוס' דף כ"ח ע"א או שיה' יותר מספק שקול כמש"כ התוס' שם דף כ"ה

ע"ז ד"ה צית הלל יעו"ש. עכ"פ מה שמחל לה לאחר הסתירה לא נגרע על ידי זה כלל הוכחה הרגלים לדבר שמוכיח על מעשה הזנות ואם ספק סוטה הוא כספק טומאה נרה"י למה תהי' מותרת אחד מ"ד אם בטל הקנוי ע"י מחילה שלאחר הסתירה אם דינה כודאי סוטה גם כלי קנוי וסתירה היא אסורה כמו כל סוטה ודאי נאסרת כלי קנוי וסתירה אלא נע"כ מוכח מזה דספק זנות נאסרת איש גזה"כ שלא תהא נאסרת על צעלה כלי קנוי וסתירה אף אם יהי' רגלים לדבר על מעשה הזנות כ"ז שלא יהי' עדות ברורה אינה נאסרת על צעלה וכמש"כ הראשונים ז"ל לענין עדי כיעור דמשו"ה לא אסרינן לה על הצעל דאין האשה נאסרת על צעלה אלא ע"י קנוי וסתירה או שיראו אותה כדרך המגלפים יעו' תוס' ורש"י וגמ"י יצמות ד' כ"ד ונתוס' חד מקמאי הגדפס מחדש הביא צוה"ל והר' אלפס כתב כל היכא דהוא נטען מפיקין מיני' בדבר מכוער אצל מצעל לא מפיקין אלא צעדים ומסתברא כותי' דהא גמרינן דבר דבר מממון מה להלן דבר צרור ולא נאמתלא אף כאן דבר צרור ולא נאמתלא ולא בדבר מכוער. עכ"ל. ואם נימא דספק זנות של אשת איש אם הי' נרה"י דינו כספק טומאה נרה"י שדינו כודאי טומאה למה לא תאסר גם צעדי כיעור אם מתחשב כספק זנות ודינו כודאי דהרי גם צממון אם יתחשב כודאי מהני להוילא צממון גם צלל עדים, ואף שיש לדחות ולומר דלעולם ספק זנות הוי ספק טומאה רק כיון דילפינן דבר מממון דצעינן צירור של עדים ומשו"ה מה שראו עדים הסתירה אינו נעשה ספק זנות דרלית עדים צעינן ורלית הסתירה אינה נחשבת לרלית עדים ורק צקנוי וסתירה גזה"כ שיעשה כספק זנות ולאו נעשה כודאי משום ספק טומאה נרה"י וכצטל הקנוי ע"י מחילה או ככיעור שלא הי' קנוי לא חשב גם לספק טומאה דצעינן רלית דבר צרור אצל זה רחוק צעיני לומר כן דכיון דספק כודאי מהראוי שיהי' מה שראו העדים המעשה המעידה על הספק כאילו ראו את הודאי דנשלמא אם נאמר כמש"כ דספק זנות הוי רק כספק דעלמא שהספק אינו מחדש עלם האיסור ורק עלם מעשה הזנות אומר אז י"ל דכיון דעדים לא ראו רק מעשה המעידה על הספק והציאה עצמה לא ראו משו"ה אינה נאסרת דילפינן צממון שצעינן דבר צרור, אצל אם נאמר דספק זנות הוי כספק טומאה שספיקו כודאי אז סגי ידיעת ורלית עדים את הספק כאילו ראו וידעו את הודאי. כנלענ"ד. וצוה נתיב לי עכ"פ מה דנתקשיתי זה כמה צהא דפריך בגמ' סוטה דף ה' על המשנה ריש מכילתין דתנן ואם מת חוללת ולא מתיצמת אחי תתיבס נמי יצומי יעו"ש וכתב הרמ"ש צפ"ק דיצמות סי' ד' וז"ל ומיהו קשה הא דפריך עלה צפ"ק דסוטה ותתיבס ונדחק הש"ס למנוח טעם למה אינה מתיצמת ואחמי הא אמרינן להחמיר ענדינן לה כודאי, וי"ל דהא דאמרינן דטומאה כתיב צה כעריות היינו דוקא סוטה ודאי דכתיב צה טומאה צלשון לאו כי היכי דכתיב גמי

עריות אצל סוטה ספק דכתיב טומאה דידה צלשון עשה אע"ג דאסרינן משום ספק טומאה לא חשיב טומאה דידה אפילו כספק ערוה הילכך פריך שפיר ותתיבס יצומי. עכ"ל. ותמוה מאד למה לא יהי' לגמי יצם לכה"פ כספק ערוה הלא אם זנתה ודאי נאסרת על היצם משום דטומאה כתיב צה כעריות והנה כספק סוטה לו יהא דלענין יצם לא עשתה תורה ספק כודאי דמה שאמרה תורה צלשון טומאה להורות שתהא כעריות הוא רק כודאי סוטה ולא כספק אצל הספק להיכן אזל, ואיפה מילאנו צוה גמ' בתורה שיהי' ספק לקולא צוה יותר מכל הספיקות דעלמא, וכדברי הרמ"ש אלו כן הוא נתוס' גם לגירסת הצ"ח יעו"ש ד' י"א והדברים מרפסין חגרי :

ולפמש"כ לעיל י"ל דכיון דקיי"ל דילפינן דבר דבר מממון דצעינן רלית דבר צרור ורק צקנוי וסתירה גזה"כ שתאסר צלל דבר צרור ושיהי' ספק כודאי, ועי"ז הוי כרלית דבר צרור כמש"כ לעיל דכיון דספק כודאי חשב רלית דבר צרור וצסוטה לענין להאסר על היצם כיון דכספק סוטה לא גלתה תורה ענין זה שיהי' ספק כודאי הדרינן לכללא דאין האשה נאסרת כלי רלית דבר צרור דרק לצעלה חשב כרלית דבר צרור משום דספק חשיב כודאי אצל לגמי יצם ליכא גם דין ספק כמו רגלים לדבר כלי קנוי וסתירה דהקנוי וסתירה אינו מועיל כלום לגמי היצם רק לעשות כרגלים לדבר דלא גלתה תורה שיעיל הקנוי וסתירה לגמי יצם וכמו דאין אשה נאסרת על צעלה ע"י רגלים לדבר לחוד ואינה נעשית אפי' ספק זונה כ"כ אינה נאסרת על היצם ע"י רגלים לדבר ולגמי היצם אפי' ע"י קנוי וסתירה הוי כרגלים לדבר אחר שאינה נאסרת צלל דבר צרור דמה שחדשה תורה שתהא נאסרת ע"י רגלים לדבר של קנוי וסתירה הוא רק לצעלה אצל ליצם לא חדשה תורה כנלענ"ד. וזה נכון צעוה"י :

אמנם קשה לפי"ז צהא דמתו צעליהן עד שלא שחו דפליגי צ"ש וצ"ה לענין כתובה דלצ"ה הוי ספק וכתב שם נתוס' ד' כ"ה ע"ז דלא מהני צרי דידה משום שהתורה עשתה ספק וכן לא מוקמינן לה אחזקתה משום דליכא רגלים לדבר והכתוב הוציאה מאותה חזקה ועשתה ספק. עכ"ל. והנה לענין כתובה לכאורה ודאי דלא מועיל הקנוי וסתירה להפסיד כתובתה אלא דהוי כרגלים לדבר צעלמא וכיון דהא דאשה אינה נאסרת על צעלה ע"י רגלים לדבר לחוד הוא משום דילפינן דבר דבר מממון והרי חזקין דלממון מהני רגלים לדבר לעשותו כספק ולמה לא מהני רגלים לדבר לענין איסור על צעלה משום ספק ואין לומר דכיון דמועיל קנוי וסתירה לענין איסור כ"כ מועיל לענין כתובה דל"כ נימא כמו שעשתה תורה כודאי לענין לאסור על צעלה כ"כ יהי' כודאי גם לענין כתובה ולמה צממו צעליהן הוי רק דין ספק. תפסיד הכתובה כודאי כמו שנאסרת ודאי, אלא ודאי דלענין כתובה אינו תלוי רק צעלם הזנות שאנו מסופקים אם זנתה או לא וצלל"ה מנינו צממה מקומות צש"ס דרגלים לדבר מהני צממון למשווי

ספק חונם ספק רלון הוא משום דכיון דהיא מכחישהו ואינה טוענת נאנסתי הוי הוכחה ורגלים לדבר והוי כמו נקנוי וסתירה אלל דקיל קנת מקנוי וסתירה דנקנוי וסתירה לא מהני חזקה וספק ספיקא ונפ"פ מפורש בגמ' דנפ"ס אינה נאסרת, ונתוס' שם מפורש דחזקה ה' מהני להתירה אם לא ה' נזה חזקות סותרות זא"ז, ומסקנתו להלכה דנפסק שקול איזה ספק שיהי' האשה מותרת עלי חזקה וכלי נרי מטעם דאין אשה נאסרת עלי קנוי וסתירה, והיכא דאיכא רגלים לדבר קנת נאסרת נחד ספיקא ומותרת נפ"ס או נחזקה, ואם יהי' רגלים לדבר ממש כרגלים לדבר של קנוי וסתירה חשיב כודאי ולא יהני ס"ס וחזקה זהו תורף דבר' מה שהעלה נתשו' הנ"ל מה שנגעו לענינו. ומה מחד תמוה לי פשר דבר' דאם נישא דגוה"כ דשאיני ספיקות נזנות של אשת איש מכל ספק איסור של תורה וכל ספק איזה שיהי' התירה תורה כספק ערלה נחו"ל וכספק מזור, ורק כרגלים לדבר כקנוי וסתירה שהוא כעין רוב לאיסור או אסרה תורה כודאי מנין לנו לעשות פשרה כרגלים לדבר קנת שלא יהי' נגדר ספק וגם לא נגדר רוב ואינו כלול בכלל אין אשה נאסרת עלי קנוי וסתירה אף שרגלים לדבר כזה אינו כקנוי וסתירה, עוד קשה טובא שיטתו בגמ' שם בסוגיא דפ"פ, דנשלמא על ספק חונם י"ל דאיכא רגלים לדבר מדלג טענה נאנסתי אלל על ספק תחת' ספק אינה תחת' ליכא הוכחה מדלג טענה לאו תחת' דאינה רואה להפסיד כתובתה וטוענת נתולה הייתי וכתובתי מתאים וכשתאמר מקודם זנתה תפסיד מנה ונאמרת עיקר דבר' מופרכים מדברי התוס' שם ע"כ דג"ה מאי לאו וז"ל ואל"ת וניהמנה לדידה במיגו דאי נעילא אמרה משארסתי נאנסתי דנאמנת לר"ג דפסקין כוותי' וי"ל דאינה מודה ברצון שנעלה מאחר ועוד דאין זה מגו דמיפסלא נפשה מכהונה. עכ"ל, וכיון דגם מגו לא הוי משום דאינה רואה לטעון כן האידך נשווי רגלים לדבר מדלג טענה כן דילמא רואה להכשיר עצמה לכהונה או דאינה רואה להודות שנעלה מאחר:

עוד הביא שם דברי הרשב"א במשמרת הבית בתוה"כ צ"ת ד' שער ז' וז"ל, ועוד שזו ודאי נפסק ח' אסורה היא מדאורייתא משום ס' סוטה ואילו ח' א"א שראינו שנעלה אין תולין ד"ת להקל משום חזקה דכשרות שהרי שור שחוט לפניך ואין כאן אלל חד ספק ספק חונם ספק רלון וס' דאורייתא לחומרא. עכ"ל. וביאר הח"ס לפי שיטתו שהטעם משום דאיכא רגלים לדבר מדלג טענה נאנסתי משו"ה נאסרת עלי קנוי וסתירה הנה מלכד גודל הדחק דלא נזכר בדברי הרשב"א שום רמז על הוכחה זו מדלג טענה נאנסתי, הנה על פי דרכו יהי' דברי הרשב"א נגד דבר' דלשיטת הח"ס כרגלים לדבר זוטא כזה אינה נאסרת כסוטה ספק שע"י קנוי וסתירה רק הוי כשאר ספיקא דעלמא ומותרת היכא דאיכא ס"ס וגם מועיל חזקה ובדברי הרשב"א מפורש דלא מהני חזקה, וכן מה שהביא מתוס' סוטה ד' כ"ה שכ' דמשנה דהנושא אשה ולא מנא לה

ספק דהרי נזה אומר שורף הזיק וזה אומר שכלע לכה מחשיב הש"ס ס"פ המניח כדורא דממונא דחשיב ספק לנ"ד כלל טענותיהם. יעו"ש. ואולי י"ל דמה דכתיב נתורה לענין ממון עפ"י שנים עדים יקום דבר הוא רק לענין דין פסוק מכת נ"ד אלל דיני הספיקות אין נזה לעולם דין מוחלט מכת נ"ד וילפינן דין איסור אשה על נעלה מכת ספק מדין ממון שכל מכת נ"ד מגזירה שזה דבר דבר שגם הוצאת אשה מנעלה ע"י ספק שזה להוצאה ע"י ודאי אלל נממון חלוק הרבה דין הספק מהדורי. ונ"ע. ועוד יש לדון נספק סוטה אם ספק זנות גורם הפסד הכתובה או מה שגרמה שתאסר על נעלה דנאמנת קשה טובא לפ"מ דמשמע מהך משנה דמתו נעליהן עד שלא שמו דספק זנאי גורם השתנות דין כתובתה דל"כ נאומר הנצל אינו משקה מהרחוי להיות שדין כתובתה יהי' ספק כמותו נעליהן ונמשנה מפורש שנאומר אינו משקה דאסורה ונוטלת כתובתה משום שהוא גרם שתאסר ואם ספק לנו שמה זנתה והפסידה כבר כתובתה נמה תזכה עכש' כתובה ע"י הגרם שאמר אינו משקה. ונ"ע:

פרק יז

ונחזור לענינו מדברי הש"ס מנצל שמהל על קנוי מוכח דאשה אינה נאסרת על נעלה ע"י רגלים לדבר לחוד אף למשווי דין ספק ואף דלא קיי"ל להלכה דמהני מחילת נעל אחר הסתירה הוא מטעם אחר משום שכבר נאסרה ע"י קנוי וסתירה, ועוד דגם לפ"מ דקיי"ל דקודם סתירה מהני מחילת הנצל ג"כ יש להוכיח ענין זה דהרי אם מחל הנצל על קנוי שלא בפני האשה ג"כ מועיל מחילתו לנצל דין הקנוי ואז כנאסרתה היא מותרת אף כשלא נצל הוכחת הרגלים לדבר הרי דלכו"ע לא מהני הוכחת רגלים לדבר למשווי לספק זונה, אלל כ"ז הוא רק אם עמם מעשה הזנות לא נתזרר רק אנו מסופקים ע"י הוכחות ורגלים לדבר אלל אם ראו עדים או הנצל את עמם המעשה והספק נזה אם הי' נאופן האוסרתה על נעלה כספק חונם ספק רלון או הדר לדין ספיקות דעלמא דאין נזה ענין אין אשה נאסרת כלל קנוי וסתירה דכיון דנעם הביאה נתזררה נעדים ומה שהיא נאסרת אינו ע"י הוכחות והשערות נעלמא וכן מנזאר להדיא בסוגיא הש"ס נפ"פ נפ"ק דכתובות דאין אשה נאסרת כלל קנוי וסתירה אלל נעדים אלל נמנא פ"פ חשון כעדים היינו דנענם הזנות הוי ידיעה ברורה והספק הוא אם נאונם או ברצון אם תחת' או לא וספק זה אינו שייך לכלל דאין אשה נאסרת והוי כספק דעלמא. ומנא ח"ה נתשו' ח"ס ח"ה ע"ה ח"ס קל"א שהעלה שם להלכה דכל ספק זנות נאשת איש צין אם היה הספק נעמם המעשה וצין עמם המעשה ברור וידוע והספק הוא אם נאונם או ברצון לעולם אינה נאסרת על נעלה מפני שאין אשה נאסרת על נעלה עלי קנוי וסתירה, ומתוך מה דאיתא בגמ' פ"ק דכתובות נאומר פ"פ מנא דנאמן לאוסרה עלי' היכא דהוי חד ספיקא

נתולים לא שייך לספק סוטה שע"י קנוי וסתירה משום דהכא איכא רגלים לדבר. יעו"ש. והוכיח מזה דשיטת התוס' דהיכא דליכא ספק חונם ספק רגון היא מותרת משום דלין אשה נאסרת בלא קנוי וסתירה וקיל ספק זה מכל ספק איסור הנה כל הרואה יראה דלין שום רמז רמיזא נתוס' להתייר אשה שזנתה ודאי וס' בלונם ס' ברנן דמלמד שכל דנריהם שם הוא רק לענין כתובה ולא לענין איסור לזעלה לזעלה ספק סוטה שע"י קנוי וסתירה כודאי, רק שדנו לענין כתובה דלא ילפינן מקרא לענין זה שקלו וטרו מ"ש ספק זה מהתם, וגם לענין כתובה לא כתבו דכלל קנוי וסתירה ספק חונם ספק רגון אינו נחשב לספק רק דכלל רגלים לדבר מהני טענת נרי דידה ובס' סוטה שע"י קנוי וסתירה אף שלענין כתובה לא היא ספק כודאי אבל חשיב יותר מספק שקול ולא מהני נרי דידה ולא חזקת כשרות והוי ספק דלנ"ש גובה משום שטר העומד לגבות ולנ"ה המע"ה וע"כ נלענ"ד דנכונן דא ליין חולקין כבוד לרב ורשאי אני לומר שדנרי' נתשו' זו אינם מכוונים כלל להלכה ואם כי לא יאונה לנדיק כמוהו מכאול בהוראה דעובדא שלו שהאשה טענה נאנסתי רנו הפוסקים הראשונים שמתירים דנס' שקול נאמנת היא בטענת נרי דידה, אבל לא מטעמא שכ' הח"ס שהוא משום דלין אשה נאסרת בלא קנוי וסתירה טעם זה חס מלהזכיר דמטעם זה נתייר גם בלא טענה דידה וכלל שום חזקה וזה נגד דברי הש"ס בסוגיא דפ"פ ונגד פשטות כל הראשונים וכנראה דחקו לזה הקושית שנשתבשה בשם המרדכי שהציא ה"ח נסי' ס"ח והאמת הוא כדברי הט"ז שטעות הדפוס נדמן לפני הנ"ח ודפוסים שלנו כתוב כדברי הט"ז שהציא המרדכי פסק הלכה. יעו"ש:

אמנם מה שראיתי בנשו' עונג יו"ט ס"י קע"א שפרש דברי הרש"ל בנמשרת שהצאנו לעיל דסובר דל"א שזנתה וס' בלונם ס' ברנן היא כודאי כסוטה ספק שע"י קנוי וסתירה ומדחיק שם לפרש סוגית הש"ס דפ"פ דמפורש שם דנס' מותרת ובס' טומאה נרה"י דהוי כודאי לא מהני ס"ס ודחק לתרץ דהיכא דשויא אנפשי' חד"א שאני דלינה אסורה אכ"ע ול"ד לסוטה חילוק זה אינו מתקבל על הלב, ונענ"ד נרור הוא דלא נתכון הרש"ל לאסור נס' חונם ס' רגון שיהי' כודאי כס' סוטה שע"י קנוי וסתירה דהרי מסיק הרש"ל בנסוף דנרי' וס' דאורייתא לחומרא ועל ס' סוטה שעשתה תורה כודאי לשיטת הרש"ל בנח' לינמות פ"ק דעל סוטה ספק צעל לוקה עלי'. יעו"ש. לא יתכן נשום פנים שיאמר הרש"ל בלשון ס' דאורייתא לחומרא דמשמע דרק הוי לחומרא ולא כודאי אלא נראה שמדברי הרש"ל אלו מוכחת שיטת צעל תבואת שור נסי' כ"ט שהוכיח דסובר כר' יונה דנסי' השקול אם רק נולדה ריעותא לפנינו לא מוקמינן אחזקה יעו"ש. ועד"ז מדוקדק לשון הרש"ל שכ' שאין תולין ד"ת להקל משום חזקה דכשרות שהרי שור שחוט לפניך היינו כיון דראו שגזעלה והס' שחא בלונם ע"ז לא מהני חזקה כשיטת ר"י הנ"ל ועי'

בנשו' נרית לנרהם ח' אה"ע ס"פ' שהאריך צענין זה למאור מקורים נראשונים דלא מהני חזקה מה"ת בליתיליד ריעותא ולפמש"כ יהי' לנו דברי הרש"ל אלו ליסוד גדול לענין זה ול"ד לתרי ותרי דמוקמינן אחזקה דהתם לפי עדות המתירין לא נעשה שום מעשה אבל אם נעשה מעשה רק הספק אם הי' באופן האסור הוי שור שחוט לפניך ולא מוקמינן אחזקה כנלענ"ד ואף שנראה קצת מלשון הרש"ל שהוצא נשטמ"ק פ"ק דכתובות נשמו כדברי נשו' עיו"ט דז"ל והא דר"א דאמר נאשת כהן א"נ נקטנה נת ישראל דוקא בנכחישתו וטוענת בתולה שלמה נצעלתי וכו' אבל נמודה וטוענת שנאנסה קודם שנתארסה וכו' נאמנת דהא קיי"ל כר"ג וכו' ולא גרע פ"פ ממי שראינוה שגזעלה ונאמה ואמרה אנוסה אני דנאמנת והרי היא כנחיתת ספק חלב כפק שומן דעד א' נאמן עלי' ואעפ"י שזו עדות אשה בגובה הא' אמרינן דנאמנת כדליתא בצרייתא וכו'. וסוטה שנסתרה היינו טעמא משום דרגלים לדבר שהרי קנא לה ונסתרה ותדע לך דהרי נסתרה בלא קנוי אינה אסורה לזעלה ואפי' לר"י וכו' ואע"ג דכל ספק טומאה נרה"י ממי טמא וגמרינן לה מסוטה אעפ"י שאין רגלים לדבר דלמלא סוטה בלא משום טענת רגלים לדבר היא ליתא דס' טומאה היינו משום דליכא מאן דאמר צהא לא נטמא, אבל סוטה שנסתרה דטענתה נרי אי לאו משום רגלים לדבר לא מטמאין לה וכל ספק טומאה אקיש רחמנא לסוטה שיש רגלים לדבר דלא אקשינהו רחמנא אלא לספק ברשויות ויש צו דעת לישראל אבל לרגלים לדבר לא אקשינהו רחמנא לדעת רבנן דר"ש ולר"ש אקשינהו לגמרי כדליתא בריש נדה עכ"ל הנריך לנו שהציא שם בשם הרש"ל ז"ל דמוכח פשטות דברי' דנכסוטה נמד ספק כס' חונם ס' רגון היכא דלא טוענת נרי אסרינן לה גם בלי רגלים לדבר כסוטה ודלית אבל כשנדייק בנסוף דברי' שכ' דכל ספק טומאה אקיש רחמנא לסוטה ע"י רגלים לדבר דלא אקשינהו רחמנא אלא לספק רשויות וכו' נראה להדיא דלין ספק זנות נאשת איש ספק טומאה ממש אלא דמה דאקשינן ספק טומאה נרה"י לסוטה מהראוי להיות שיהי' ערך ספק שקול כמו נכסוטה וכיון דנכסוטה איכא רגלים לדבר שהוא יותר מספק שקול איך ילפינן שזנה הורתה תורה שיהי' ספק טומאה שומדת נדדי הספק שקולים ודאי טמא כסוטה, וע"ז תירץ דנכסוטה שמתגדל נד הנוטה שזנתה ע"י הרגלים לדבר לעומת זה מתגדל נד המטהר אותה ע"י טענת נרי דידה ובמנטרף נוכל לקרות זה כספק שקול ויכולים אנו לומר דמה דאקשה תורה ספק טומאה נרה"י לסוטה הוא נספק שקול בלא רגלים לדבר, וכן מה דמשמע מדברי הרש"ל שכ' ותדע דאם נסתרה בלא קנוי אינה אסורה לזעלה היינו דמזה מוכח דנעיין דוקא רגלים לדבר משמע דאם הי' איזה רגלים לדבר היתה אסורה בלי קנוי וסתירה דאם נימא כמש"כ דגזה"כ הוא דוקא קנוי וסתירה מה מוכיח הרש"ל מזה דלינה נאסרת בלא קנוי דסוטה האמורה בתורה הוא מחמת רגלים לדבר הלא

הרגיל שסתם יחוד הוא נאדם אחד והתורה גלתה ללמד ספק טומאה צרה"י הוא על דרך המלועה נסוטה כפי הרגילות, אבל לפי האמת נסוטה אף אם היא שלשה יחד גם כן טומאה אם רק חשיב קנוי וסתירה ודברי הר"מ פשוטים ונכונים נעזי"ת:

פרק יח

כתב הרמז"ס צפ"צ מה' סוטה ה"ד ו"ל קטנה שהשיאה אצ"י אם זנתה צרונה נאסרה על בעלה לפיכך מקנין לה לא להשקותה אלא לפוסלה מכתוצתה כמו שצארו חז"ל הקטנה נת מילוח חין מקנין לה שאין לה רצון להאסר על בעלה ואפי' היא כהן לא נאסרה עלי' עכ"ל. והראש"ד השיג עלי' ו"ל והלא אמרו פתוי קטנה חונם הוא ועוד התראה לקטנה אינה התראה ואין לחלק בקטנה לענין פתוי לומר קטנה נת מילוח חין לה רצון ויתן את הער כמו חנוסה אלא כולן שוות להתפתות נקלות הדעת עכ"ל. וכתב ה"ה צפ"ג מה' איסורי ביאה ה"ב אחר שהאריך שם מה דקשה עלי' ונמה שיש לתרץ מסיק בזה"ל ואין לי צדין זה הכרע אלא שמתלמי צירושלמי נסוטה פרק ה' מציא, סוטה קטנה חין אמה יכול דא"ר זעירא רבי יוסי נשם רבי יוחנן קטנה שזנתה חין לה רצון ליאסר על בעלה ע"כ ומעתה נריכס לנו ראי' גמורה לדברי רבינו ונקשתי ולא מלאתי. עכ"ל. ונעתיק בזה דברי הירושלמי כמו שהוצא בתוס' סוטה ד' כ"ח ע"ב ד"ה מכאן ו"ל שאלו את בן זומא מפני מה ספק רה"י טמא אחר לון סוטה מה היא לבעלה ודאי או ספק אמרו ל"י ספק, אמר להו מנינו שהיא חסורה לבעלה ומכאן אתה דן לשרץ ומה כאן רשות היחיד אף להלן ומה כאן דבר שיש בו דעת לישראל ומה כאן דבר שיש בו דעת לישראל וכו' מיליון דרנן פליגי דמר רבי זעירא ור' יוסי נשם ר' יוחנן קטנה שזנתה חין לה רצון להאסר על בעלה והא הניין כל דבר שיש בו דעת לישראל ספיקו טמא נרם הכל ספיקו טהור. עכ"ל. וכל הרואה יראה גודל התמיה בדברי הירושלמי מה ענין זה דקטנה חין לה רצון להאסר ליש בו דעת לישראל טהור דהלא אם זנתה ודאי ג"כ טהורה היא לבעלה ולא משום ספק, ועוד הלא חסור"ק כאן בהם דעת לישראל חסוצים כמו דנופרא נמשנה טהרות פ"ג טרש שוטה וקטן שמתלוא נמנוי שיש בו טומאה הרי אלו נחזקת טהרה וכל הפקת נחזקת טומאה וכל שאין בו דעת לישראל ספיקו טהור, ונש' פני משה שם על הירושלמי עמד צכ"ז ומדסיק לתרץ בדרך רחוק. יעו"ש. ובהנהגת רש"ש שם על דברי תוס' הכ"ל עמד ג"כ בזה וכתב דאולי כונת הירושלמי דקטנה הוא ספק אם יש לה רצון או לא ואפי' מותרת יעו"ש והדוחק מנאור ועוד הרי סתם קטנה חין זה דעת לישראל ומתראוי שתי' מותרת מספק ככל טומאה נספק כשאין בו דעת לישראל, ודברי הירושלמי הכ"ל סתומים חמו' לפרשם ואין ת"י ספרי האחרונים על ירושלמי לעיין בזה:

אף אם היא גם נסתירה לחוד רגלים לדבר ג"כ לא היתה נאסרת דחסר קנוי, אבל האמת יורה דרכו ורגלים לדבר בלא קנוי וסתירה לא מהני להוציאה מבעלה כמו שכתבנו מסוגית הש"ס דסוטה מנעל שמתל על קנויו רק הרשצ"א כאן לא נחית לבד דין זה דנחי' למס' יצמות הביא דעת האומרים דנדבר מכוער תלא מנעלה וכ' שם דלדבריהם יפרשו דלאו דוקא נקנוי וסתירה דגם עדי כיעור מיתשבו לדבר צרור. יעו"ש. ושם הקשה בעמנו מסוגית הש"ס דסוטה הכ"ל דלא גרע בעל שמתל מעדי כיעור וכמו שהוכיח לענין עדי כיעור כ"כ הוכחתו חזקה לענין רגלים לדבר שע"י קנוי וסתירה שהרגלים לדבר לחוד חין מועיל לאסור רק בהטרפות עמם הדין של קנוי וסתירה וזה צרור צכ"ד:

ובהא נחתינן וסלקינן דכל שלא ראו עדים הו' הנעל. עמם הזנות בדרך המנאפים חין להוציאה דנזה"כ דנעיין ראית דבר צרור אם לא שיה' בגדר חין סהדי דאז חשיב כדבר צרור אבל אם הרגלים לדבר הוא הוכחה נכדי לספק על הזנות אף אם מוכיח יותר מספק שקול לא מהני דנעיין דבר צרור וכל שהרואה מסתפק אם היא' בזה אינה מעשה לא ראו דבר צרור, וכ"ז אם לא ראו עמם מעשה הזנות אבל אם ראו שנעלה ומסופקין אם נאונם או צררון צכה"ג ודאי חסון ראית דבר צרור ודינה כספק זונה היינו ספק סוטה אבל לא כספק סוטה האמור בתורה שחדשה תורה לעשותה כדאי גם למלקות או רק הוא איסור מחודש גלתה תורה בלשון עשה כמש"כ לעיל צפ"א דדין זה הוא מחודש בתורה שהוא דוקא ע"י קנוי וסתירה ולא נוכל לדמות ספק אחר לזה ומשו"ה קי"ל להש"ס דס' חונם ס' רצון הוא ככל ספק איסורין דנחד ספיקא חסור וס"ס מותר, ובדרך זה אזיל שיטת תוס' שם נסוגיא דפ"פ דסקלו וערו שיהי חזקת כשרות או חזקה אחרת, ועפי"ז עלינו להכריע דספק סוטה אינו נאמת ספק טומאה ממש שיהי' דין חילוק ראיות בזה רק התורה נותה הלאו דלא יוכל בעלה וגו' אחרי שהוטמאה, או העשה של ונטמאה שעפי"י האמת הרצה עזירות הם מטמאים את הנפש משו"ה קראה התורה בלשון זה וכדי להורות ולרמוז הדין של ספק טומאה צרה"י, ולפי"ז מה דאיכא חילוק ראית לענין הסתירה נסוטה הוא רק משום דנעיין שמתחב סתירה מוכחת על הזנות אחר הקנוי. ועפי"ז שיטת הרמז"ס שהצאנו בפרק הקודם דפסק עפי"י הירושלמי דאם קנא לה על שני בני אדם יחד ונסתרה עם שניהם כאחד ושהתה כדי טומאה שהיא חסורה כדין סוטה האמורה בתורה מכוונת צטוב טעם דאף שלענין דין ספק טומאה ממש צכה"ג הוי רה"ר דכל צי תלתא הוי רה"ר לענין ספק טומאה, מ"מ לענין סוטה שאינו תלוי בחילוק ראיות רק באופן הסתירה כיון שקנא לה משניהם ונסתרה עמם חשיב קנוי וסתירה ומה דאמרו צנח"י ריש פרק שני נזירים מה סוטה נועל ונעלת שהם שנים אף כל ספק טומאה צגנים הוא מסתם סוטה כפי

וגראה לענ"ד לפרש כונת הירושלמי עפ"י מה
 יאמרו בגמ' דין נזמ' סוטה פ' כשם זהא
 דהנזל שם הנרייתא לענין ספק טומאה שאמרו
 וממקום שנאת מה סוטה רפ"י וכו' ומה סוטה דבר
 שיש בו דעת לישראל אף שרץ וכו' ומכאן אמרו דבר
 שיש בו דעת לישראל נרה"י ספיקו טמא נרה"ר ספיקו
 טהור ושאין בו דעת לישראל בין נרה"י בין נרה"ר
 ספיקו טהור ואיתא שם בגמ' אמר רב גידל אמר
 רב דבר שיש בו דעת לישראל ואין בו דעת לישראל
 מהאי קרא נפקא והנזר אשר יגע בכל טמא וכו'
 ואינטיריך דרב גידל אמר רב ואינטיריך למיגמר
 מסוטה דאי מדרב הוה אמינא בין נרה"י בין
 נרה"ר הרבים אינטיריך למיגמר מסוטה
 ואי מסוטה הוה אמינא עד דליכא דעת נוגע ומגיע
 צריכת. עכ"ל הש"ס, ופי' רש"י שם נוגע ומגיע
 במטמא ונטמא כי סוטה דיש בה דעת ויש דעת
 בצועל המטמא קמ"ל דרב גידל דנפקא מכל טהור
 הא ספק לא יאכל כיון דיש דעת בזה שנטמא אכל
 במטמא לא נעין דעת. ע"כ. ועפ"י י' לפרש כונת
 הירושלמי דהנה בכל המשניות והברייתות שנזכר
 ספק שיש בו דעת לישראל טמא אין הכונה דוקא אם
 הנטמא יש בו דעת לישראל אלא גם להיפך אם המטמא
 יש בו דעת לישראל כגון אדם טמא שהי' אכל טהרות
 ומסתפק אם נגע או לא וכמו דמפורש נזמ' טהרות
 פ"ד טמא שפשט רגלו לבין המשקין ספק נגע ספק
 לא נגע ספיקו טמא ועי' תוס' נדה ד' ה' ע"ג ד"ה
 ספק טומאה הנא זידי אדם נשאלים עלי' מה שתרצו
 מה קמ"ל ר' יוחנן נספק טומאה הנא זידי אדם.
 יעו"ש. והנה אם הדין נקטנה שזנתה דיש לה רצון
 להאסר על צעלה אז אפשר למילף מסוטה הק' דינא
 דיש בו דעת לישראל די"ל שדין ספק סוטה האמור
 בתורה שיהי' ספק כודאי מיירי גם נקטנה אף שקטנה
 אינה בתורת השקאה כמו שכתב הרמז"ס נפ"ז מהי'
 סוטה ה"ג אשה פרט לקטנה הוא רק לענין השקאה
 אכל לענין ספק כודאי לא נתמעט ללא כתוב בפרשה
 לשון אשה רק נסוף הפרשה ומה דכתיב בתחילת
 הפרשה כי תשטה אשתו נראה דגם קטנה
 נקראת אשתו ורק היכא דכתיב אשה
 משמעות גדולה כמו דקטן אינו בכלל איש ודברי
 הכ"מ שכתב דקטנה מתמעטת מקרא דכתיב והציא
 את אשתו תמזין לפי דברינו ונמל"מ ג"כ תמה
 עלי' דנרמז"ס מפורש דמקרא דכתיב אשה ממעטינן
 קטנה וכיון דלענין ספק כודאי מצינו לאוקמה דמיירי
 הכתוב גם נקטנה והצועל הוא גדול, דכיון דדרשינן
 מקרא דונטמאה דאסרה תורה על הצועל ונקטן
 אינה אסורה עלי' עד שיגדל ולפי מה
 שבי' הרא"ש פ"ק דכתובות ס"ו ד' להחזיק
 דינו של ר"ת דאם הי' הצועל נכרי מותרת לו
 לכשיתגריר משום דנשעת ציאה לא נאסרה עלי'.
 יעו"ש. יש לדון דגם לכשיגדיל לא יהי' עלי' איסור
 ורק לדידה יש חילוק דלגבי נכרי גם לדידה לא הי'
 איסור דאסורה וקיימא כמש"כ הרא"ש. ועכ"פ נוכל
 לומר דקרא מיירי בצועל גדול והנענעל בין גדולה
 ובין קטנה ושפיר מצינן למימר דילפינן הק' דינא דיש

בו דעת לישראל מסוטה ג"כ משום דקרא צוטה מיירי
 בדעת מגיע צלל דעת נוגע וילפינן מסוטה דספק
 טומאה ג"כ טמא צללם שנגע לבין המשקין, אכל
 אם הדין נקטנה שזנתה שאין לה רצון להאסר על
 צעלה והכתוב מיירי דוקא בגדולה ואיכא דעת נוגע
 ומגיע אי אפשר למילף מסוטה ורק מקרא דרב גידל
 כמו שאמרו בגמ' ועפ"י נפרש דדבר זה אמרו
 בירושלמי דמליהון דרבנן פליגי דמר וכו' קטנה
 שזנתה אין לה רצון להאסר על צעלה היינו דלדידהו
 אי"א למילף מסוטה דכל שיש בו דעת לישראל ספיקו
 טמא היינו כטמא שנגע לבין המשקין דהרי צוטה
 כה"ג טהור ואי מסוטה ילפינן הי' צריך דעת
 נוגע ומגיע ולדידהו נ"ל דילכו מקרא אחריתא ולא
 מסוטה. כנ"ל ועפ"י תלוי דין זה נקטנה שזנתה
 צילפותא דיש בו דעת לישראל, והרמז"ס שהציא
 נפט"ז מהי' אבות הטומאות דהך דינא דיש בו דעת
 לישראל מסוטה ילפינן נפ"ז יסבור דקטנה שזנתה
 יש לה רצון להאסר על צעלה
 והראשונים דפסקו דפתוי קטנה אונס הוא
 כדרי דילפינן דין זה ומקרא דרב גידל וכמש"כ תוס'
 דיש נדה דעיקר ילפותא לענין יש בו דעת לישראל הוא
 מקרא דרב גידל וכן כתבו תוס' נזמ' סוטה ד' כ"ח
 ע"ג די"ל דעיקר ילפותא הוא מוהנזר כרב גידל.
 יעו"ש. וכן כתב הרא"ש פ"ג לטהרות מ"ו ופי' הרא"ש
 שם יעו"ש. ולפימ"ש הק' דינא דיש בו דעת לישראל
 דין פתוי קטנה והרמז"ס שהציא צפי' המשנה פ"ג
 לטהרות ונס' יד החזקה נפט"ז מהי' אזה"ט דחילק
 בין יש בו דעת לישראל מסוטה ילפינן נפ"ז לשיטתי'
 נפיק הדין דפתוי קטנה חסוד רצון להאסר על צעלה,
 ומהירושלמי הנ"ל שהקשו עני' מזה למד הרמז"ס
 דינו כנ"ל:

אכן לפי"ז יהי' דברי הירושלמי מדויקים לפי
 הגירסא בירושלמי שלפנינו דמסיק צרם הכא
 אעפ"י שיש בו דעת לישראל ספיקו טהור היינו שהצועל
 גדול ויש בו דעת לישראל אם רק אין בה דעת לישראל
 ספיקו טהור. דקטנה שזנתה מותרת ואי מסוטה
 יליף צריך שיהי' דעת לישראל גם בדבר הנטמא, אכל
 לשון הרמז"ס צפי' המשנה נזמ' טהרות פ"ג מ"ו
 שכתב דילפינן מסוטה אשר יש לה שכל ואפשר לשאול
 פיו ויאמר אלי' אם נצעלה ותענה מזה ואז נידון
 נספיק' שהוא טמא. יעו"ש. דמוכח שהכתוב מיירי
 צוטה שהיא גדולה לכאורה מוכח היפוך דברינו,
 דלפ"ד אין הלמוד מסוטה שהיא גדולה רק מקטנה
 והצועל גדול ונאמת הנה רב גידל דמזריך קרא
 אחריתא ליש בו דעת לישראל נראה דסובר דצוטה
 מיירי שהצועל גדול והנענעל ג"כ גדולה שהוא דעת
 נוגע ומגיע, והרמז"ס דפסק דקטן יותר מנזן ט'
 שנים מקטין ע"י דחסוד איש לענין זה וזה אלא
 הנריכותא שמה בגמ' דגם צוטה מיירי הכתוב צלל
 דעת מגיע ומש"ה י"ל דמה"ט לא הציא הרמז"ס
 הק' דרב גידל, ולפי"ז י"ל דפשטות הכתוב מיירי היכא
 דליכא דין השקאה והיינו שהיא גדולה והצועל סגי
 שיהי' יותר מנזן ט' ושפיר ילפינן מזה דין דעת לישראל

לישאל או לא דחילוקים אלו נתחדשו נהלכה רק נספק
טומאה וכו' שכתבנו לעיל לענין רה"י ורה"ר
דנאמת נספק סוטה ליכא חילוק בין רה"י לרה"ר
ורק מה שגלתה תורה ללמד לספק טומאה הוא על
דרך האופנים שמירי הכתוב נסוטה ושיה"י דין
ספק טומאה כודאי דוקא צרה"י ידעין משום דסתם
סתירה הוא רה"י צועל ונעלה אף שאפשר להחליט
סתירה האוסרת נקנא לה משנים צידד אצל קרא
מירי נסתירה המלו"י וכן לענין יש צו דעת לישאל
ילפינן מסוטה דקרא דהכתוב מירי נאחד משני
אופנים או דהיא גדולה או שהצועל גדול כמ"ש לעיל
אצל לדינא תהא נאסרת על צעלה גם נקטנה וקטן
דחילוק של יש צו דעת לישאל אינו ענין כלל לספק
סוטה כנ"ל ושיטת הרמז"ס מחזורת נכל הפסקים
האלו בין לענין סתירה נשני חנאים ובין לענין קטן
וקטנה נלי גמגום כלל ומקום הניחו לי
להתגדר נעוה"י :

ומספקא לי נקנוי וסתירה אם צ"י אומרים נטמאה
וצ"י אומרים ראינו שלא נטמאה אם תהא
חסורה כודאי או לא, דהנה נלא קנוי וסתירה נראה
נפ"מ דקיי"ל דתו"ת מדאורייתא מוקמינן אחזקה
מוותרת גם נכה"ג ועוד הרי אומרת צרי לי שלא
נטמאתי ונסוטה ע"י קנוי וסתירה עשה תורה
כודאי ולא מהני חזקה ולא צרי דידה כמ"ש תוס'
סוטה ד' כ"ה אצל נכה"ג דהוי ספק תו"ת ואינו
ענין כלל לספק סוטה לפ"מ שצארו לעיל נפט"י
דנאחא ספיקות שלא ע"י קנוי וסתירה ספק סוטה
דומה לספיקות דעלמא וכיון דתו"ת מהני חזקה
וגם צרי דידה מהני גם צוה שמכחישות זא"ז אם
זנתה או לא אמנם אם שניהם מודים שנסתרה אחר
הקנוי דל מהכא עדותם היא חסורה כודאי מחמת
הקנוי וסתירה צוה יש לספק דכיון דנשני עדות
המכחישות לא אמרינן סליק עדותם כמאן דליתנהו
י"ל דלא יועיל הקנוי וסתירה לאסרה ודאי, והנה
מהא דתניא בתוספתא דטהרות פ"ו שנים אומרים
נטמא ושנים אומרים לא נטמא צרה"י טמא צרה"ר
טהור אין רא' לספק סוטה דהתם כיון דמ"מ הוי
ספק טומאה וכל ספק טומאה צרה"י טמא צרה"ר
טהור אצל ספק סוטה לפ"מ שצארו אינו כספק
טומאה ורק הקנוי וסתירה גורמים שתאסר, והנה
אף לפ"מ שצארו לעיל נפט"י דרגלים לדבר נעלמא
נלא קנוי וסתירה אינו אוסר כלל דנעינן דוקא דצר
צרור, אצל מ"מ מה שאסרה תורה ע"י קנוי וסתירה
הוא ע"י הטרפות הרגלים לדבר כמו דמוכת מהרבה
מקומות נש"ס וצראשונים ולפי"י בתו"ת דלא יועיל
שום הוכחה צעולם להכריע בין העדים אם לא כמו
צא הרוב צרגלי' כ"כ לא מהני הרגלים לדבר של
קנוי וסתירה ויהי' ספק של תו"ת כמו נלא קנוי
וסתירה ויהי' צרי דידה או חזקה היתר ואף דלכו"ע
בתו"ת ספיקא דרצנן זהו רק לענין חזקה דלא מהני
מדרצנן אצל צרי ודאי מהני כמו דמפורש בגמ'
כתובות ד' כ"ז ע"ב וגם לענין חזקה י"ל דלא
החמירו רצנן לענין להוציא אשה מצעלה כמו שכתבו
האחרונים לחלק לענין חזקה דמוכת מנא' פד"א

דקניא נאחד מהם או שיהי' המטמא צו דעת או
הנטמא אצל לפי"י הוא נגד דברי הירושלמי :
ונרנע"ד דהנה אם נאמת רק מסוטה ילפינן
מהראוי שנמא נסוטה שיהי' ספק כודאי
נשני אופנים היינו אם ליכא רק דעת מניע וכן אם
ליכא דעת מניע ואיכא דעת נוגע והנה מה דדרשינן
ונטמאה אחד לצעל ואחד לצועל עליו לפרש שיהי'
שיך איסור זה או על האשה או על הצועל משו"ה
אם היא קטנה והוא קטן דשניהם לאו צר איסורי
נינהו ולא חל עליהו עכש' איסור זה לא שיך
למידרש הך קרא ונע"כ מירי הכתוב על כל פנים
שיהי' חל איסור זה או שהיא גדולה או שהצועל גדול
דכשהיא גדולה חל עלי' איסור זה שאסורה לצועל
ואם הוא גדול חל עלי' איסור זה והוכחת הירושלמי
הוא על דעת מניע נלא דעת נוגע דמאן דליף
מסוטה נע"כ סובר דקטנה שזנתה נאסרת על צעלה
וצועלה ומאינן למילף מזה דעת מניע נלא דעת נוגע
כטמא שנגע נמשקין ודעת נוגע נלי דעת מניע
ילפינן מסוטה היכא שהיא גדולה והוא קטן והיכא
ששניהם קטנים נכה"ג לא מירי קרא דלא שיך צוה
איסור ונטמאה על הצועל כנ"ל והרמז"ס נפ"י
המשנה הורה לנו אופן השני היכא דליכא דעת נוגע
נלא דעת מניע דהכתוב מירי נע"כ גם נאופן זה
כיון דקטן יותר מנן תשע ג"כ נכלל איש הוא דאז
יהי' איסור של טומאת הצועל עלי', ומיושב הכל
נעוה"י :

וראיתי נס' ש"ש ש"א פט"י שהקשה נקטנה
שזנתה דפסק הרמז"ס דנאסרת גם נספק
ע"י קנוי וסתירה הא הוי ספק טומאה שאין צו דעת
לישאל והשליך נצ"ע והוסיף דאפשר לישב עפ"י מה
דאמר ר"י ספק טומאה הנאה צדי אדם נשאלים
עלי' אפילו נכלי מונח ע"ג קרקע וא"כ ה"נ כיון
שהצועל גדול הוי דצר שיש צו דעת לישאל שהצועל
שהטומאה נאה על ידו יש צו דעת לישאל ולפי"י
קטנה שמקנין אותה מקטן צו ט' מותרת לצעלה
דה"ל דצר שאין צו דעת לישאל וא"כ היכי סתם
הרמז"ס נקטנה שאסרה על צעלה ע"י קנוי וסתירה
דהרי אם קנא לה מקטן צו ט' לשיטת הרמז"ס
דמקנין ע"י לא תהי' נאסרת נכה"ג ומסיק נצ"ג.
יעו"ש. והנה צעיקרן של הדברים שמסתפק לדמות
ענין זה אם הצועל גדול לטומאה הנאה צדי אדם
הרי הראינו שהיא גמ' ערוכה צוה דמזריך הש"ס
דר' גידל אמר רב דאי מסוטה הוי אמרינן עד דליכא
דעת נוגע ומניע וכפ"י רש"י שהצועל המטמאה יש
צו דעת, אמנם מה שדן נאמת לענין אם שניהם
קטנים הנה מה דהקשה לענין הילפותא שחא מירי
הכתוב נשניהם קטנים כצר תרצנו דהיכא דשניהם
קטנים לא מתפרש דרשא דונטמאה לאסור על הצועל
אמנם מה דקשה לענין דינא נאמת איך סתם
הרמז"ס נקטנה שנסתרה אחר קנוי דנאסרת מספק
משמע אף אם קנא לה ע"י קטן היא קושיא גדולה
וצריכה לפנים, ולפתח"כ לעיל נפט"י דנאמת איסור
סוטה אינו איסור טומאה רק איסור דעלמא לק"מ
דנאמת לענין ספק סוטה ליכא חילוק בין יש צו דעת

שחין זה כשיעור ואפי' שיש זה ספק טמאה ספק טהורה ואפי' טמאה ספק נגע ספק לא נגע ספיקו טמא, רא"ל ספק ציאה טהור ספק נגע טמאה טמא. ע"כ. וכתבו בתוס' ז"ל ד' כ"ה ע"ז ו"ל ור"ת מפרש דפליגי דרצון מטמאו אפילו זכמה ספיקות משום דמן הדין אפילו נחד ספיקא טהור דלוקמא אחזקה וינפינן מוטטה דטמא ור"כ מה לי חדא ספיקא ומה לי תרי ספיקו דהא אפילו נחדא ספיקא הוי לן למימר דטהור ור"ל סבר אין לך זו אלא חדשו ודוקא חדא ספיקא טמא. עכ"ל :

וקשה טובא דלדרצה כל החילוקים בספק טמאה בין רה"ר לרה"י ובין יש זו דעת ליטאל לאין זו הוא משום דלא ילפינן מוטטה רק כענין שחשה תורה נסוטה אף דמוכח מהתוספתא פ"ו דטהרות, דאם לא הי' הסדל כלל לא היינו מחלקים בין רה"י לרה"ר רק שמאלו איזה סמך דיש לחלק בין ספק שגולד צמקום רצים לנולד צמקום שחינו לרצים נאדנו לעיל פט"ו אצל אס איכא קצת צוה לחלק אמרינן אין לך זו אלא חדשו והכא הסדל בין חד ספק לס"ס הוא מוסכם זש"ס דחד ספק לחומרא מה"ת וס"ס מותר אף מדרבנן ואיך נאמר דזכה"ג סברי רצון מה לי חד ספיקא מה לי תרי ספיקא, ולענין רה"ר כיון שמצינו איזה חלוק בין רצים ליחיד מפני שהצנור עושים את הפסח בטמאה אמרינן דלא ילפינן מוטטה רק כענין דמיירי הכתוב נסוטה וזהו תמוה רבתא :

עוד קשה מגמ' כתובות ד' ט"ו דמוכית הש"ס דקצוע כמחלה על מחלה מהא דתניא צתוספתא תשעה לפרדעים ושרץ אחד ציניהם ונגע בחד מהם ואינו יודע ציניה מהם נגע ספיקו טמא היינו דאי לאו כמע"מ ראוי להיות טהור אף ברה"י דלא חשיב ספק טמאה אלא כודאי טהרה, ולמה לא נימא דגם בס"ס הוי כודאי טהרה, ועוד קשה לפ"מ דאיתא בגמ' כתובות ד' י"ד דלר' יהושע אליס ספיק ספיקא מרובא דרצונ כשרים אכלה פוסל ר"י ובספק ספיקא מכשיר וזוה הוכיח הרשב"א בנשא' הוצא צפר"ח יו"ד ס' ק"י דלפשר דס"ס עדיף מרוב. יעו"ש. וכן מוכח קצת שיעת תוס' בכתובות דף ט' ע"ז דכתבו דס"ס מהני להוציא ממון משמע אף כיו"ד דאין הולכים צממון אחר הרוב מ"מ בס"ס דעדיף מרוב מהני אף להוציא ולענין ספק טמאה ס"ס גרע מרוב דרוב לטהרה מהני אף ברה"י וס"ס לא מהני וכן להיפוך אם רוב לטמאה טמא אף ברה"ר כדאיתא התם בסוגיא דכתובות ולא מלאצי ציחור ענין זה בהספרים שם :

והנה צעיקר היסוד בטעמא דהיתרא של ספק ספיקא לא מלאנו מפורש דדברי רבותינו

הראשונים ז"ל וזהא דאמרינן בגמ' כתובות בלחור פ"פ מלאתי דלאמן לאוסרה עלי' והא ס"ס הוא ספק תחת' ספק אינו תחת' ואת"ל תחת' ספק בלחוס ספק צרלון כתבו שם בתוס' דאם הי' ספק לחוס ספק רצון ספק אינו שקול היינו דמחמת לחוס יג' לו קול לא הי' חשיב ספיק ספיקא אלא דהא דאמרינן דלחוסא לא שכיח הוא רק מדרבנן הוא

מדרבנן חוללת ולא מתיצמת ולענין פ"פ שיעת התוס' דמהני חזקה לפי"ז י"ל דלולי גם בתו"ת לפ"מ דקיי"ל תו"ת ספיקא דרבנן שלא החמירו זכה"ג :

ונראה לענ"ד דיש להוכיח דכ"ג מועיל הרגלים לדבר לצטל החזקה וכח צרי דידה מהא דאמרינן בגמ' כתובות זשנים אומרים נתגרשה וזשנים אומרים לא נתגרשה הנא עלי' בלשם תלוי קאי אס לא כשנשאת לאחר מעדי' וגם היא אומרת צרי לי והקצו בתוס' הלא נחטאת קאי לפ"מ דמסקינן צפ"ד א' דתרי ותרי ספיקא דרבנן ומדלורייתא לוקמא אחזקה ותיירז ר"ת דחזקה דלשה דייקא ומינסבא מרעה לה להך חזקה דמהאי טעמא נמי שרינן לה כי ליכא עדים כלל אעפ"י שהיא נחזקת א"ל. עכ"ל. והנה חזקת דייקא ומינסבא הוא נמי כעין הוכחה ורגלים לדבר שמצטל חזקת א"ל ואף שלא מהני הוכחה להכריע בין העדים מ"מ מועיל לסתור החזקה ודין העדים לא נגרע וע"כ הטעם בזה דלע"ג דכל הוכחות אינן מועילות לשנות דין עדים זכה"ג אין חזקת דייקא ומינסבא מגרעת דין הספק היולא מעדות של העדים אלא מסלקת דין חזקה ודין הראוי להיות מחמת עדות שתי כתי עדים ישאר כמו שהוא צלי גרעון, ולפי"ז הנה גם צקנו וסתירה אס יהי' תו"ת על הזנות כיון דרגלים לדבר של קטני וסתירה מצטל חזקות כח"ש תוס' ריש נדה ופ"ק דחולין וכן מגרע דין צרי דידה כחש"כ תוס' סוטה ד' כ"ה גם בתו"ת יועיל הרגלים לדבר לסלק את חזקת היתר והצרי דידה ודין היולא מחמת העדים ישאר צלי גרעון ויהי' ספק שקול מחמת העדים ותהי' אסורה מספק לא כסוטה ודלית רק מטעם ספיקא דלורייתא לחומרא דהחזקה של היתר והצריא דידה מצטללים ע"י הרגלים לדבר ונשאר הספק הנא מחמת העדים כמו שהוא, לחוס לענין כשהיא אומרת צרי לי יש מקום לדון כיון דמ"מ נשאר דין ספק אצל צי"ד והיא אומרת צרי כי איך יכולים צי"ד לכופה על הספק אצל יש להוכיח מסוגית הש"ס כתובות ד' כ"ז ע"ז כחש"כ דלא מהני צרי כה"ג דאמרינן שם בתו"ת לענין גירושין דתנא היכא דאומרים עכש' גרשה משום דאם איתא דהכי הוא אחי לן גיטך והוכחה זו ודאי דלא מהני להכריע בין העדים אלא דמרעא את צרי וידה ומש"ה תנא והטעם בזה דאף דלצי"ד הוי דין ספק ומ"מ כופין אותה דבאמת צנירור שכלי צרור נצי"ד שהעדים משקרים אלא דלא נתנה לנו תורה רשות להכריע דין בין העדים ע"י הוכחה שכלית אצל להכריע שצרי לה שקר יש לנו רשות וכח ע"ז :

פרק יט

תנן צמס' טהרות פ"ו כל שאתה יכול לרנות ספיקות וספק ספיקות צרה"י טמא צרה"ר טהור כיצד נכנס למציא והטמאה נחצר ספק נכנס ספק לא נכנס ואפי' נכנס ספק היתה שם ספק לא היתה שם ואפי' היתה ספק יש זה כשיעור ספק

כללו דלא תסור נאסור דרנן היינו דאנו מזהרים לשמוע נקול חכמים ואזהרה זו ככל אזהרות צנתורה שנאמרו רק על הודאי ולא על הספק רק צספק של תורה אנו מחויבים להזהר שמה נפגע בגופו של איסור שהקפידה תורה עלי' אצל דדרנן ליכא לעולם גופו של איסור אלא רק נווי לשמוע לדברי חכמים וכיון דעל הספק ליכא אזהרה ליכא שום איסור ככל כמו שנארנו ענין זה צס"ד צפ"ז. יעו"ש. וכ"כ נאמר צספק של ספק"א כיון דנודאי ספק איסור ליכא רק אזהרת ספק היינו דאנו כגופו של איסור רק אנו מחויבים להזהר שמה נכשל צענם האיסור ואיסור זה של חיוב הזהירות הוא איסור שאינו צענם אלא כעין איסור דלא תסור כמו שנתאר לעיל צפ"ח ולפי"ז כמו דליכא איסור צספק לאו דלא תסור כ"כ ליכא איסור צספק של ספק"א, וניתר ביאור נאמר דקצלו חו"ל שני אופני איסורים הא' הוא כל איסורי תורה הודאים המפורשים צתורה והשני הוא אזהרת ספק אף דאנו מפורש צתורה רק עפ"י היקש שכלי קצלו שאלו מזהרים לחוש על הספק ואיסור זה קיל מאיסור ודאי כיון דקיי"ל דכל ספק משנה הדין מערכו שעל הודאי איכא איסור ודאי ועל הספק איסור ספק ומשו"ה כשיתחדש לנו ספק גס על הספק איסור ראוי שישתנה גס הדין מאיסור ספק על חיזה מין איסור אחר ויותר משני אופנים של איסור לא נדע ולא קצלו ומשו"ה הוא מותר לגמרי דכל דליכא ע"ז סוג איסור הוא היתר גמור, ואף דלכאורה קשה עדיין כיון דס"ס אינו כרוצ ממש כמש"כ הריצ"ש וא"כ לעולם יש לנו ספק על ענם האיסור כמו צס' תחת' ס' אינו תחת' ס' אונס ס' רנון יש לנו לחוש שמה הי' תחת' צרנון כיון דליכא נזה רוצ מקרים שיצדדו דלא הי' נזה האופן האוסר לגמרי כמש"כ הריצ"ש וא"כ עלינו לספק נעולם שמה איכא איסור ודאי ויהי' אסור לנו כהד ספיקא אצל צאמת לק"מ כיון דכל דהאפשרי גורם לשנות הדין מן הודאי על הספק משו"ה דהאפשרי של אונס גורם לשנות הדין מן ודאי איסור לספק איסור ודא האפשרי של אינו תחת' גורם לשנות מן ספק איסור להקל עוד וכיון דסוג שלישי של איסור ליכא נעשה היתר לגמרי, ואף דיש מקום לומר דל"ד ספק השני לספק הראשון דספק הראשון משנה הדין משום דנשתנה ידיעת הדבר מן הודאי לספק וכיון דליכא ודאי אי אפשר להיות איסור ודאי אצל הספק השני אינו מוכרח שישנה את הדין כיון דאכתי איכא ספק דכ"ז דליכא צירור על ודאי היתר איכא ספק איסור, אצל צאמת הענין דלעולם ח"ו סנה להיתירא היכא דליכא סנה האוסרת והנה צדבר שלא ידעין מאיסורו אז מה שגורם לנו לאסור עלינו הדבר הוא דדי הספק כמו צספק אונס ספק רנון שהאד האפשרי של רנון גורם הדין שיש לנו לחוש שמה הי' נזה מקרה של רנון וכיון דאילו הי' ידוע לנו שהי' צרנון הי' ודאי איסור ומשו"ה אומר מחמת ספק האד הזה מה שאפשר שהי' כן, אצל צספק ספיקא דכל דהאפשרי משני הספיקות אינו יכול לגרום איסור ספק דכיון דגס אילו הי' ידוע

שהחמירו לומר כן ומשו"ה צס"ס לא החמירו יעו"ש. וכתב צס' פנ"י ע"ז ח"ל מיהו יש לי מקום עיון צדברי התוס' דמשמע מיהו דפשיטא להו דאי הוי רוצ צרנון רוצ גמור תו לא הוי ספק ספיקא ספק אונס ספק רנון ולא ידעתי נווה לפמש"כ דשיטת תוס' וסיעתם צהרנה מקומות דספק דאורייתא לחומרא מה"ת ולפי"ז הא דקיי"ל דס"ס לקולא לא פראו צנותינו היכא רמיזא ומנא להו אע"כ כמש"כ הרצ"א ז"ל דספק ספיקא הוי כמו רוצ דספק אחד הוי פלגא ופלגא וא"כ היכא דספק אחד הוא שקול כגון הכא שספק תחת' ספק אינו תחת' הו"ל פלגא ופלגא שפיר הוי איך ספיקא ספק אונס דאע"ג דאונס הוי מיעוטא אפ"ה מנרפינ מיעוטא לפלגא והו"ל רוצא דהיתירא וכ"ש לשיטת הרמז"ס ז"ל וסייעתו צספק אחד מני מן התורה מותר ומדרנן החמירו דאית לן למימר דלא החמירו חנה צספק השקול אצל הכא שהספק השני גורם דתו נה הוי פלגא ופלגא י"ל דמותר לגמרי וכו' אלא שכל הפוסקים האחרונים כתבו צפשיטות צדיני הספק ספיקא דמידי דלא שכיח לא מיקרי ס"ס ומכאן נאמר, וכ"כ הרצ"א ז"ל, ולא הצנתי טעמו של דבר דכיון שספק אחד שקול אפילו אם השני לא שכיח שפיר מיקרי ספיק ספיקא לטעם הרצ"א ז"ל דהו"ל רוצא ונ"ע גדול. ונקונטרס שלי הנקרא ככל גזול יצואר צתכלית האריכות צעו"הי. עכ"ל. ואת קונטרס כלל גדול לא זכינו לאורו :

ובס' ש"ש ש"א פ"ח האריך צדברי הפנ"י הנ"ל והוכיח מהש"ס דס"ס לא מהני רק אם שני הספיקות שקולים ורוצ מהני כה"ג ועיי"ש שהציא צברי הריצ"ש דס"ס לא הוי רוצ ממש ורק היכא דחד ספק הוא מחנה על מחנה צטצע כמו מחנה זכרים ומחנה נקצות אז ע"י מיעוט מפילות מנטרף לרוצ אצל ספק תחת' ספק אינו תחת' לא הוי כמע"מ צטצע דלא שייך לומר דמחנה נצולות תחת צעליהן ומחנה שלא תחת צעליהן לא שייך נזה לומר דמיעוט אונס ינטרף לרוצ וכתב לפי"ז צש"ש דצס"ס אף דהוי כרוצ ועדיף מרוצא לא מהני רק אם הספיקות שקולים והנה כ"ז להלכה אצל צטעמו של דבר לא תירץ כלום וקושית הפנ"י נצנה וקמה :

וב"ל כשנדייק צלישא דהש"ס שאמרו ספק ספיקא ולא אמרו סתם הלא צ' ספיקות הוא דנאמת אין רצוי הספיקות גורמים היתר לומר כיון דאיכא רוצ צדיים להחיר שיהא נחשצ כרוצא להיתירא אלא הענין דהוי ספק צספק איסור דאיכא נזה ספק אם יש כאלן ספק איסור כמו צספק תחת' ספק אינו תחת' הוא ספק איסור וכשמתוסף נזה ספק אונס הוי ספק צספק איסור ומשו"ה הי' פשוט לחו"ל דספיק ספיקא להיתירא מותר דדוקא צודאי ספק איסור קיי"ל שהוא לחומרא אצל אם הוי רק ספק של ספק איסור אין לנו להחמיר כיון שעל הודאי ליכא רק ספק איסור וזה דומה ממש לספק דרנן היינו דאף שאם הי' צודאי תחת' הי' איסור ודאי מחמת הספק אצל איסור זה אינו איסור צענם ורק

לנו לא ה' רק ספק איסור כמו נפתח פתוח שגם
 לו ידענו שה' תחת' ה' אז רק ספק איסור משו"ה
 גד האפשרי של תחת' אינו גורם לנו שום דין לשנות
 הדבר מהיתרו וכן הגד האפשרי של רצון כ"כ אינו
 גורם לנו שום דין דלף אינו ידענו שה' נרצון ה'
 רק ספק איסור וכיון דכל גד האפשרי נפ"ע אינו
 גורם שום דין דכל שידעיתו אינה סנה האוסרת
 בעצם ספיקו מותר כמש"כ לעיל אז גם שני נדדים
 האפשריים אינם מטריפים לגרום הדין היינו שאין
 לנו לחוש שמה' ה' תחת' נרצון כיון דכל חשש נפ"ע
 הוא סנה המותרת גם בהלטרף שני החששות יחד
 אין בכחם לאסור. והוא ענין עמוק מאוד
 בעזה"י :

ועפ"י יתבאר לנו עיקרי הכללים נדיני הס"ס
 שהשרישו לנו הראשונים ז"ל העיקר הראשון
 שלמדנו מדברי התוס' הנאלו לעיל דאם ה' רוצה
 נרצון רוצה גמור מה"ת אז לא ה' נספק תחת' ספק
 אינו תחת' ספק חונס ספק רצון דין ספק ספיקא
 ולא שייך צוה לומר סמוך מיעוטא דחונס לספק
 דאינו תחת' כיון דהיתירא של ס"ס אינו משום רוצ
 מקרים להיתירא כמו שהורה לנו הרי"ש ז"ל אלא
 מטעמא שכתבנו דהוי ספק של ספק איסור וכיון
 דקב' הוא אם ה' רוצה רצון רוצה גמור אז כשאנו
 מסופקים שמה' ה' תחת' הוא ספק של איסור ודאי
 דאינו ה' ידוע לנו שה' תחת' ה' דין איסור ודאי
 וכל שידעיתו אוסרת איסור ודאי ספיקו אסור מה"ת
 ואף שגם נידוע לנו שה' תחת' לא ה' ודאי רצון
 חבל כיון דמה"ת רוצה כודאי הוא לענין דינא ידיעת
 המקרה של תחת' חשיבא כסנה האוסרת בעצם
 ומשו"ה כשאנו מסופקים שמה' ה' כן הוא כספק
 על עצם של האיסור דספיקו אסור מה"ת, ומה"ט
 יש לומר דהיכא דליכא חזקת איסור דלא מהני ס"ס
 דכיון דספק אחר הוי כודאי איסור ע"י דין חזקה
 מומילא גם הספק השני הוי ספק איסור ודאי ולא
 ספק נספק איסור דהרי אינו הוו ידעין צירור של
 אחד מהם הי' איסור ודאי. והנה הרמ"א צו"ד סי'
 ק"י כתב ואפי' ה' לו חזקת איסור כגון עוף שנחזקת
 איסור עומד ונשבר או נשמש גפו ספק מחיים או
 לאחר שחיטה ואת"ל מחיים שמה' לא ניקנה הרייה
 יש להתיר מכל ס"ס, ובד"מ הביא מתשו' הרשב"א
 דמהני ס"ס אפילו נדבר שה' לו חזקת איסור,
 ונעתיק צוה דברי השואל בתשו' הרשב"א סי' ת"א,
 וז"ל, שאלת ס"ס דק"ל דמותר אם נאמר כן אפילו
 במקום דליתחזק איסורא או לאו ואת"ל מותר לאותו
 שאמר נפ' בכל מערבין דלפ' נספיקא דרצון היכא
 דליתחזק איסורא אזלינן לחומרא, ואת"ל אסור, תריץ
 לי הא דאמרין נפ"ק דכתובות דקיל ס"ס מרוב דרוז
 אינו מתיר צומקין וס"ס מתיר ונשחיטה מתיר
 כדליתא כההיא דמלא גדי' ותרנגולי' שחוטין. עכ"ל
 השואל שם. ותשו' הרשב"א ע"ז הוא באריכות אבל
 קשה להבין כל כך מה שדוחה שם דברי השואל
 ונפ"ר סי' ק"י ציאר היטב כונת השואל כפשוטו,
 דראשונה הוכיח מספק דרצון לאסור נליתחזק לר"
 ואח"ז הוכיח להיפוך דס"ס עדיף מרוב ורוז מהני

גם נליתחזק איסורא כמו נמלא תרנגולי', והפ"ר ח'
 מכריע דמהני גם נליתחזק. ומה דהקשה השואל מפ'
 בכל מערבין לפי"מ דק"ל החס כר"מ דגם נליתחזק
 איסורא מותר ספק דרצון אזיל קושיתו דהרי נגמלא
 בטומאה קלה וטבל ספק נמ' סלה ספק אינו מ'
 סלה נקטינן כר"מ דטהור, והכרעת הפ"ר דמהני
 ס"ס נליתחזק איסורא הוא מהא דמהני רוצה נגד
 חזקת איסור כההיא דלצדו גדי' וכן משמע מתשו'
 הרשב"א דכדרי הפ"ר דעיקר ההוכחה דמהני ס"ס
 נליתחזק הוא מדין רוצה דמהני גם נליתחזק דז"ל
 הרשב"א נסוף התשובה ותדע לך עוד דהא ס"ס
 עדיף כרוז ואפשר דאלים היתרו יותר מרוז דהא
 רבי יהושע לגבי יוחסין פסיל נחל רוצה ומכשר ס"ס
 וכיון שכן כי היכי דאזלינן נתר רוצה להתיר בכל
 איסורין שנתורה ואפילו נליתחזק איסור כגון
 חתיכת איסור שנתערב נשמים של היתר ה"ס נתיר
 ספיקא דשריא אפילו נליתחזק איסורא. עכ"ל :

והנה מהא שדמה השואל דין ספק ספיקא לספק
 דרצון מוכח דס"ס לא מטעם רוצה הוא דלא
 מטעם רוצה הוא מה שייך ענין זה לספק דרצון
 דק"ל לקולא ומהכרעתי שהוכיח דמהני ס"ס
 נליתחזק איסורא מהא דמהני רוצה משמע דהיתר
 ס"ס מטעם רוצה ולשני דמיונות אלו הודה גם
 הרשב"א כמבואר מלשון הרשב"א וכמ"ש הפ"ר ח'
 שם עוד יש לדקדק מה דהביא הרשב"א לנייר רוצ
 נליתחזק איסור היכא שנתערב איסור בהיתר
 והלא שם מטעם בטול נרוז הוא, ונפ"ר ח' תמה
 על זה וזה לשונו ולכאורה קשה דהתם הוי גזירת
 הכתוב שמתבטל האיסור נרוז ומה ענין זה לס"ס
 ומיהו לזה י"ל דס"ס הוי כרוז נחלל ספיקא הו"ל
 כפגלג ופגלג וכי ליכא תרי ספיקי הו"ל כרוזא.
 עכ"ל. ולא ציאר כונתו וכנראה דרצה לומר דגם
 ס"ס כעין בטול נרוז חבל לא ציאר הענין חיד שייך
 ס"ס לביטול נרוז, ועפ"ש"כ הנה הדמיון לספק
 דרצון הוא מבוחר דכמו דספק דרצון מותר משום
 דאין הספק על עצם איסור רק על איסור של שמיעת
 חז"ל ובכחאי גוונא ליכא איסור על ספק כמו
 כן ליכא איסור על ספק של ספק איסור כמו
 שנארנו חתום היכא דליתחזק איסור י"ל דכיון
 דמה"ת אזלינן נתר חזקה תו לא הוי נגדר ספק
 ומומילא ליכא היתר, ויש מקום לומר להיפוך דחזקה
 לא נאמרה נתורה רק היכא שאין לנו הכרעה למעשה
 חס להתיר או לאסור ועלינו להתנהג כדין דבר
 המסופק לנו נכח"ג אמרה תורה חזקמה אחזקה צין
 להקל וצין להחמיר, אבל נספק שאינו גורם לנו דין
 מסופק והיתרו נרוז נכח"ג לא מוקמינן אחזקה
 ולענין חקירה זו הוכיחו מספק דרצון ולפ"מ דק"ל
 דספק דרצון לקולא גם נליתחזק איסורא משום
 דכיון דספק דרצון מותר לגמרי וליכא ספק דלינא
 בטל מזה דיני חזקה כ"כ נאמר לענין ס"ס כיון
 דס"ס הוי היתר גמור חזקת איסור לא שייכא צוה
 כיון דליכא דין ספק ליכא דין חזקה ונאמר לפי"ז
 דגם הא דמהני רוצ נמקום חזקת איסור הוא ג"כ
 מה"ט דכיון דאזלינן נתר רוצה בטל דין ספק מזה

וכיון דליכא דין ספק בטל דין חזקה ומש"ה י"ל
דנחור הרש"א לנדר רוב בתערוכות דרוב שלא ע"י
תערוכות אפשר לומר שהוא מטעם צירור המעשה
שהוצרך הספק וא"כ אי אפשר ללמוד מזה כלום על
ענין ספק ספיקא דנכ"ס ליכא צירור המעשה כלום
כמש"כ הר"י ש"ס צמקרים שאין טעמו של עולם הוא
לא שייד לומר מחלה נבעלת צררון ומחלה צלונם לכן
הצ"ל מרוב שע"י תערוכות ואפשר דכוותה הרש"א
בתערוכות שהיתירו שלא מדין ציטול צרוב חלל
דלזילינן צתר רוצא מהכלל כל דפריש מרובא פריש
דגם שם אין ההיתר מחמת הכרעת המקרה דכך
אפשר שיפרש מן המיעוט כמו מן הרוב דל"ד
לרוב נטנע צרוב צהמות כשרות כמש"כ האחרונים
חילוק זה בין רוב נטנע לרוב הנפרש וצרוב הנפרש
התירה תורה או אסרה כודאי חלל צמיתות הוא
ספק וכמו שמוכח מהשטמ"ק שהנחנו צפריקים
הראשונים מ"מ מהני גם צליתחוק איסורא
ומזה יש להוכיח דכל היכא שגפ"ל דין ספק ליכא
דין חזקה ומזה יש להוכיח דגם נכ"ס כן דכיון
דנכ"ס מנעלת דין הספק נטלה תורת חזקה מזה
כנלענ"ד בעזה"י :

ועפ"י נתנאר לנו גם מה שרצינו לומר עפ"י דרכנו
דהיתר של נכ"ס הוא דכיון דנכ"ס אחד הוא
רק ספק איסור ומחילא ע"י ספק השני הוא ספק של
ספק איסור ומותר לגמרי דה"ל מקום לומר דהיכא
דליכא חזקה איסור דנכ"ס אחד יהי' ודאי איסור
ע"י דין חזקה ונכ"ס שני יהי' ספק של ודאי איסור
וספיקו אסור מה"ת ורק אם יולד ספק שלישי אז
יותר מדין נכ"ס אם החזקה אינה מועלת על הספק
השני וע"י ש"ך צכללי נכ"ס דמחלק בין שני ספיקות
לשלוש ספיקות לשיטתו גם אם תהי' החזקה מכרעת
על שני הספיקות גם אז מותר נכ"ס ספיקות
חלל אין דצרי מוצנים לנו וכצר תמה הפר"ח
ע"י מה לי צ' ספיקות מה לי ג' ספיקות, ורק
צאופן שכתבנו דהחזקה מכרעת רק הספק הראשון
יש מקום לחלק בין שני ספיקות לשלש, אכן לפי
מה שלמדנו מתורתו של הרש"א שדין חזקה לעולם
הוא אחרי תולדת הדין הנל מן הספק והיכא
דלא חיתיליד לנו דין מסופק ליכא תורת חזקה
נפתרה שאלתנו דכיון דשני הספיקות נולדו יחד
ועכשיו ליכא דין ספק מחמת שדין ספק ספיקא
הוא היתר לגמרי נטלה מזה תורת חזקה ורק אם
הי' נולד לנו ספק אחד ואח"כ הספק השני
צוה יש לדון אם יש לחלק בין נודע הספק הא'
קודם השני או לא דלז' יש מקום לומר דכיון דלילו
הי' ידוע לנו הספק הא' הי' אסור מטעם ודאי ע"י
דין חזקה כשנולד אח"י הספק הצ' יש עלי' דין ספק
איסור, ויש לומר דגם צכה"ג כיון דלא נודע לנו הס'
הא' עד שנולד הס' הצ' מותר מטעם נכ"ס דחזקה
שלא נתצרה נבעתה אינה חזקה חלל צכה"ג שנוכדו
שני הספיקות ציחד ודאי דלא שייד לומר דין חזקה
על ספק א' דלא הי' צמיתות הס' הא' חלל השני
ולכא נזה תורת ספק ומחילא ליכא דין חזקה :

ולפי"ז עלינו לחלק בין דין רוב לדין חזקה היינו
דחזקה לא נאמרה רק על תולדת דין היוצא
מספק ודין רוב נאמר על הספק עצמו דמה"ט
רוב מהני נגד חזקה דהרוב משו' את הספק כודאי
צמיתות, וחזקה אינה משה את הדבר כודאי רק
מכרעת את הדין דלכ"ה למה לא נאמר איכא שיהי'
ודאי איסור ע"י חזקה ויתצטל דין רוב ומעתה יוצן
לנו האי כללל צדיני ספק ספיקא לענין ספק שאינו
שקול הנלמד מדצרי תוס' כתובות הנ"ל שצמאר
צצצריהם דלס הי' רוצא דצצרון רוב גמור לא הי'
יוצטרף ספק אונם לספק שאינו תחת' להתהוות
לנכ"ס הוא דוקא היכא שאינו שקול הס' מחמת דין
רוב שדין רוב עושה הספק עצמו לודאי ומחילא ליכא
צוה רק ספק אחד חלל אם הי' חזקה על ספק אחד
או על שני הספיקות אינו צכלל ספק אינו שקול
דחזקה אינה מכרעת את הספק עצמו ולא נודע כלום
משני הספיקות ושפיר חשיב נכ"ס ומחילא נטלה
החזקה כיון שהספיקות אינם גורמים דין איסור
וספק איסור וכיון דליכא שום תולדה מן הספיקות
ליכא חזקה ונכ"ס ש"ש ש"א פ"ח כתב לחלק צוה
דהיכא דהחזקה היא רק נגד ספק א' הי' צכלל ספק
שאינו שקול וכמאן דליתא דמי והיבאל דהחזקה היא
נגד שני הספיקות מסייעים שני הספיקות לנטל
החזקה כרוב נגד חזקה יעו"ש. וגפ"י דרכו דנכ"ס
מטעם רוב הוא, הוא דצר נלה ומתקבל חלל לפ"מ
שהעלינו דנכ"ס לאו מטעם רוב הוא ומה שכתב
הרש"א דללים היתירו כרוב ואפשר דעדיף מרוב
הוא רק על כח היתירא של נכ"ס שדין הרש"א
שמונן הדבר דלף דנכ"ס שריא אין היתירו כהיתר
מוש ומחילא טעמא יש מי שאומר דספק ספיקא
צצצר שיש לו מתירים אסור וגם צרוב לא מהני
צצציל"מ כמש"כ הר"ן צפרק קמא דצילה
והמתירים נכ"ס צצציל"מ צצרי דללים היתירו יותר
מהיתר של רוצא ע"י יו"ד ס"י ק"י צצמ"א וצאחרונים
שם ומש"ה לצצרינו אין מקום לחלק כמו שחילק
הש"ש ורק עיקר החילוק הוא דלס הספיקות אינם
שקולים מחמת עצמם כמו היכא דיש לתלות צאיסור
יותר מהיתר או דלא שכים להיתירא או כאופן שכ'
התוס' הנ"ל צכה"ג חשיב אינו שקול ולא מצטרף ס'
צוה לנכ"ס, חלל דין חזקה אינה מגרעת ערך הספק
כלום רק מכרעת הדין ונכ"ס ליכא דין ספק ומש"ה
ליכא גם דין חזקה. ומצצצר לנו צכ"ד כלל העיקרי
צדין נכ"ס ומזה יוצן לנו גם הכלל השני הנלמד מדצרי
תוס' הנ"ל שכ' שצקדשה צצרי פחותה מצת ג' שנים
ליכא נכ"ס שמה צלונם ואת"ל צצרון שמה צקטנותה
נבעלה דפתוי קטנה אונם הוא משום דשם אונם חד
הוא דלס נאמר דנכ"ס כח היתירא מחמת צצרי
מקרים להיתר אין שום טעם צחילוק זה של שם
אונם חד הוא ומה תלוי זה צצמות הלל מ"מ איכא
צוה רוב מקרים להיתר, אונם לפמש"כ יש לנו פתח
להשיג ענין זה, דלפמש"כ צכ"ס כח היתר משום
שני הדין שצא מכל ספק וזה שייד יותר צמקרים
השייכים לעיקר הדין כמו ס' תחת' וס' רצון דצצת
הרצון גורמת דין האיסור וכ"כ מה שצבעלת צהיתא

יכול לנמסר זהם וכ"כ נאמר במלך מכוון בין ד' עירות דהו כעין רוב דהס' שאלו היא רחוקה שקול הוא וכשנאמר סמוך מיעוטא שאלו מלומדות יהי רוב וחיוב את כ"ל צעגלה. ונ"ע :

ובזה יתישב לנו מה שהקשינו דס"ס לא מהני נספק טומאה צרה"י אף דזה לא נוכל ללמוד מסוטה ונאמר דברים מחלקינן בחילוק כל דהוא אם רק ל"ד נסוטה דלפמ"כ נספק טומאה ליכא דין ספק ספיקא דכיון, דחד ספק אינו מקיל כלל לענין הדין ועשתה תורה כודאי גם הספק השני הוי ספק איסור ודאי וחשיב ג"כ כודאי וכן הלכה וכל ספיקות שאתה יכול להרבות כיון שכל ספק אינו מקיל ומשנה כלום מדין ודאי אין רבוי הספיקות מועיל בזה להתיר כלום, ול"ד לרוב דמהני אף נספק טומאה צרה"י דרוב ונכריע את הספק צעגס שלא יהי עלי' תורת ספק כמו נשענה לפרדעים ושרץ אחד דע"פ דין תורת רוב עלינו להתיר שיהיה הגניעה נאחד מן הפרדעים ואינו כספק טומאה צרה"י רק כודאי כמ"כ צרש"י צפ"ק דכתובות וחזקה לא מהני נספק טומאה דחזקה אינה מכרעת את המעשה הלל ונזרת הנהגת המעשה כמ"כ הרבה גדולי האחרונים דאף דקיי"ל בתו"ת מוקמינן לחזקה מה"ת אצל רוצח לא מהני בתו"ת והוא מה"ט דחזקה אינה מנזרת המעשה לצרר בין הגדת העדים אלא הכרעת הדין נספק הנז' מן העדים ורוצח מכריע את המעשה ונתרי ותרי ליכא הכרעת המעשה מטעם דתרי כמאה, ומשום הכי לא מהני חזקה נספק טומאה כיון דנספק טומאה ליכא דין ספק להנהגת המעשה וכל דליכא דין ספק להנהגת המעשה ליכא חזקה, אצל רוב מנזר את עגס הספק שלא יהי ספק במקרים, ואולי יש לכון כן דצרי התוס' צ"צ שהנאלו למעלה שז' דכיון דחד ספיקא טומא גם היכא דליכא חזקה מה לי חד ספיקא מה לי תרי ספיקא היינו דמדן חזקה אנו יכולים ללמוד לס"ס דהרי גם נחזקה הי' מקום לומר להיפוך דאף דעשתה תורה כודאי זה רק אם יהי' דין ספק אז יהי' דין איסור ודאי אצל היכא דליכא חזקה היתר שיהי' דין היתר ודאי אז לא יהי' צכלל ספק טומאה, וכ"כ יש מקום לומר לענין ס"ס דהיכא דליכא ס"ס לא יהי' לנו צתורת ספק טומאה, אמנם דכיון דקיי"ל דלפינן מסוטה גם היכא דליכא חזקה מזה אנו למודים דכונת התורה היא שאם רק עגס הספק של המוקרים לא נתצר ונספק הוא עומד שיהי' דין ודאי עלי' ומש"ה גם נספק ספיקא כיון דלאו דין רוב עלי' לצרר את עגס המוקרים והדבר שקול לענין הכרעת המעשה חשוב ספק טומאה צרה"י ודינו כודאי וכמו דלא מהני היתירא של חזקה היתר כ"כ לא מהני היתר של ס"ס דטעם אחד לשניהם שאם אין דין ספק בזה צנוגע להנהגת המעשה אינם מועילים להוסיף איסור או היתר, ועי' תוס' ריש נדה סד"ה מ' והלל מש"כ שם להקשות האידך ילפינן מסוטה לטמא צרשות היחיד היכא דליכא חזקה הא נסוטה איתרע ע"י קנוי וסתירה, ותרצו בזה"ל וי"ל דילפינן מסוטה שעשאה הכתוב ודאי טומאה אע"ג

אשת איש, ונגד זה ההפכים משני הספיקות גורמים ההיתר דזנות של פנוי מותר וכן האונס של אשת איש אצל כשהיא אשת איש ויש בזה הרבה אופני אונס או שנאנסה ע"י ההטעת הדעת או ע"י כפי' צכה אין נמקרים אלו רק גורם אחד לדין מה שלא הי' בזה צחירה מדעת וכיון דליכא שני גורמים אין הס' השני מקיל יותר מהספק הא' וכיון דליכא רוב מקרים חשוב ספק אחד :

ועפ"ד יש לתרץ קושית הפנ"י והאחרונים שהלכו נשיעתו מה שקשה להם דצרי תוס' כתובות שהקשו שם נאשת כהן דאסורה משום דהוי חד ספיקא טקומה לחזקה היתר ותמה הפנ"י דהק' נחזקה היתר ראוי להיות אסורה מדין ס"ס דשמה תחת' זמנה ואפילו לאו תחת' שמה נפסול לה נצלה ונפסלה מן הכהונה וכיון דנוסיק הרשב"א וכן הכריע הפד"ת דס"ס מהני במקום דאיתחזק איסורא כ"כ נימא להיפוך היכא דליכא תרי ספיקא לאיסורא שלא יועיל חזקה היתר ונקושא זו שקלו וטרו צמ' הפללה וצמ' דו"ח להגרע"א על מס' זו, ולפמ"כ הי' נראה דס"ס לא מהני רק להיתר אצל ס"ס לאיסורא לא מהני כלום ודינו שזה כחד ספק לחוד ולפמ"כ שאין הטעם משום רוב אלא משום דאיסור ספק קיל מודאי צל הספק השני ומתירו לגמרי דספק ספק איסור מותר לגמרי וכי' לא שייך רק להיתר אצל צמ"ס לאיסורא לא שייך ענין זה דמהיכא תיתי שיעשה כודאי איסור כיון דליכא רוב גמור והוי לעולם כספק איסור לחוד ומהני חזקה היתר. כנלענ"ד :

אמנם מדברי תוס' פ"ק דעירובין ד' ר' משמע דס"ס לאיסורא הוי כרוב דהקשו שם לפי' הר"ש דפרוץ כעומד מותר דהוי כעין ספיקא ספיקא שמה עומד מרובה ואפי' כי לא נפיש ואין כי הדדי מותר ועי' הקשו וא"ת דצ"צ דנכורות אמר נמלך מכוון בין שתי עירות לרצנן יציאו עגלה אחת ויתנו והשתח' כל אחת תציא עגלה לעמיה דשמה קרובה היא ואפי' מלומדות הא אחר הקרובה ואפילו קרובות וי"ל דממ"כ סגיא נאחת אם קרובה היא יולאת נצל תנאי ואם רחוקה היא פטורה מאי אחרת דילמא מלומדות המה זה אינו מנוי. עכ"ל. והרי הכא הוא ס"ס לחומרא שיתחייבו צעגלה ערופה, אצל נראה דנע"כ אין כונת התוס' לדין ספק ספיקא ממש דלפ"מ שכתבו תוס' צפ"ק דכתובות הנאלו לעיל דאם ספק אחד אינו שקול שיש רוב לצד אחד לא תשיב ס"ס וכן פסקו האחרונים והכל ספק זה שמה מלומדות הוא ספק דלא שכיח כמו שז' תוס' כאן דזה אינו מנוי, אלא נראה דכונתם דהוי כדרך רוב כמו שהנאלו למעלה לשונם שז' דהוי כעין ספק ספיקא ועוד כתבו שם דהיתר קרוב מן האיסור. יעו"ש, ואף דלפ"מ שהשריש לנו הריצ"ש לחלק בין ס"ס לרוב אם הם דברים שהטעם גמור עליהם אז דנים עליהם מדין רוב ואם הם מקרים שלא צנוע דנים כס"ס והי' ראוי לומר דס' זה של מלומדות היי' כס"ס, אצל מ"מ כיון דאי אפשר לנמסר צדיי' אדם הוי כמקרה של טעם העולם כיון שאין אדם

דלית לה חזקה שאינה טמאה ודלי ולא חיתרע חלא חזקת טהרה ודלית. עכ"ל. ודבריהם אינם מוננים לכאורה מה זה חזקה שאינה טמאה ודלי ועוד הלל מ"מ ל"ד לסוטה ואיך ילפינן למדש דין יותר ממה שחדשה תורה בסוטה חלא נראה דכוונתם עפ"ד שכתבנו דחזקה אינה מכרעת את מציאות המקרים לזרז נאיה אופן הי' חלא מכרעת הדין וכיון דחזין בסוטה דעשה תורה ספק כודלי היכל דליכא רגלים לזרז דאף דזה גורם לסתור דין חזקה חלא מציאות הדבר אינה מכרעת, ואם נאמר דחזקה מועלת להכריע את הדין בספק טומאה הי' ראוי להיות נכה"ג דנטלה החזקה מחמת הרגלים לזרז שיהי' ספק איסור ולא ודלי דעל דין ספק לא נטלה החזקה שהרגלים לזרז גורם לנטל דין טהרה ודלית חלא אינו מכריח שיהי' ודלי טומאה ואם הי' הדין בספק טומאה שיהי' נזה דין חזקה היינו חלא לשנות מחדת הדין דמעיקרא גם נכה"ג הי' ראוי חלא ישתנה רק כפי ערך שמכריח סנת המקרה של רגלים לזרז היינו לשנות מודלי טהרה על ספק טהרה וכיון דחזין דעשה תורה ספק כודלי וחדשה תורה דין מחודש ממילא לא תיהי נכה"ג חזקה דהרי חזין חלא חזלינן נזה נתר הדין דמעיקרא כנ"ל:

ונמצא דלפ"ז נחד ז' ס"ס עדיף מרוב ונחד ז' רובא עדיף היינו דנכל היכל דליכא דין ספק כודלי אז ס"ס עדיף מרובא דדין ספק ספיקא מועיל לנטל לגמרי את דין הספק חלא היכל שעשה תורה ספק כודלי ליכא דין ספק ספיקא אף דרובא מהני כנלענ"ד נעזה"י:

פרק כ

וע"פ מש"כ יש לנזר דברי התוס' צפ"ק דכתובות שכלאו נזה גדולי המחזרים דז"ל התוס' הי' נמיתז לה כתובה וכו' משמע אם הי' נא לנ"ד הי' נאמן להפסידה כתובתה אעפ"י שלאוסרה עלי' לא הי' נאמן משום דלית לן למימר שחא אינו נקי נפתח פתוח ואוקמה נחזקת היתר חלא מ"מ כתובתה הפסידה אעפ"י שיש לנו לומר שהוא טועה נפתח פתוח דלית לן למימר אוקי ממונא נחזקת מרי', וקשה דלמאי מפסידה כתובתה והא' הי' ספק ספיקא ספק אם הוא נקי נפתח פתוח או לאו ואם תימני לומר פתח פתוח הי' ספק אונס ספק רנון דאפילו אשת כהן נאונס לא מפסדה כתובתה, ודין לומר דאפילו נס"ס מפסדה כתובתה משום דמוקמינן ממונא נחזקת' דהא לקמן ג' משארכסני נאנסתי והוא לומר לא כי חלא עד שלא ארכסתי נאנסת והי' מקחי מקח טעות ואיכא מאן דמפרש לקונן ווקח טעות ממאיתים חלא מנה אית לה חלא משום דנאחיתו מנה הי' ספק ספיקא לא מפסדה דספק קודם שנתארסה ספק אחר שנתארסה ואת"ל אחר שנתארסה אימור נאונס הי' דלי אמרת אפי' בספק ספיקא מפסדא אחאי אית לה אפילו מנה וי"ל דלא חסון ספק ספיקא נכה"ג משום דהאי ספיקא שחא

יתנזר עוד דחוקת מרא קמא אינו בגדר חזקה של חיסורין:

ועפ"י יסוד זה עלה דס"ס תועיל רק בשלילה ולא בחיוב היינו דאם הי' ענין ס"ס כרוז לזרר מניחות המעשה הי' מהני גם בחיוב אבל כיון דלפ"מ שזארנו דכח הס"ס הוא לסלק כח הספק שענין זה הוא כח בשלילה שלא יגרום הספק דין הפסד כתוצה נמאז דכ"ז לא מהני אלא רק צכה"ג דסנה המחייבת כתוצה היא ודאית ונתילדו הספיקות על מקרים הגורמים לה שתפסיד הכתוצה ונספק ספיקא הוסר כח הספיקות ואין לנו מקרים צמה להפסידה ומכתוצה אבל אם איכא ספק צעיקר החיוב לא יהני דין ספק ספיקא דנחיוב לא מהני ס"ס לדנרינו ומש"ה כשאנו דנים אם הפסידה כתוצה ע"י זנות לאחר אירוסין ויש צה ס"ס צטל תורת ספק וגשאר דין זכותה כאילו לא הי' מקרי הספק דספק כזה אינו מתדש לנו שנוי דין, אבל נספק שמה קודם שנתארסה נאנסה היינו דאיכא ספק אם היתה נתולה בשעת אירוסין או צעולה דהספק הוא צעיקר חיובא אם הי' מנה או מלתים איך תצבה במלתים ע"י ספק ספיקא דס"ס אינה מנצרת המעשה לומר דהיתה נתולה בשעת אירוסין ומה יועיל לנו תורת ס"ס שהוא בשלילה כאילו ליכא ספק צעולה אבל כיון דלא מהני בחיוב לומר דהי' כודאי נתולה אין לה זכות צרור על מלתים דרק לענין ספק זנות שייד לומר דס"ס צטל דבר המפסיד אבל נספק נתולה ספק צעולה הוא ספק צצנה המחייבת וס"ס לא מהני בחיוב ומש"ה מסקו התוס' דספק שמה צאונס לא חשיב ספיקא למיתצ לה כתוצה דלימור קודם שנתארסה נאנסה ולא הי' צה סנה מעולם לזכות מלתים. כן נראה לי צנאור שיטת התוס' צס"ס לענין ממון:

ובס' תקפו כהן צס"ק כ"ה, — אחרי הנאיו שם שיטת הרצה גדולי האחרונים ונראשם המהר"י צן לצ דפקו כפשטות דצרי התוס' צפ"ק דכתוצות הנ"ל דמולאים ממון — צס"ס כתצ ונ"ל ואני אומר אף שכל גדולים אלו נמשכו אחרי דצרי מהר"י צ' לצ צה מ"מ אין דצרים אלו נראין לי דפשיטא דלא מפקינן ממונא צס"ס וכדאיתא להדיא צהר"ש פ' כינד הרגל ונ"ל ולדצרי האומר דכל תיקו דתפס לא מפקינן מיני' ה"נ אם תפס הצהמה משתלם ממנה ח"נ ואע"ג דיש ס"ס לח"נ דדילמא אורחי' הוא יפטור לגמרי ואח"ל השתא מחמת צעוט קאתי דילמא יש שנוי לצרורות לרציע נזק עכ"ל אלמא דאפי' תפס שלא צרשות לא מפקינן מיני' צס"ס כס"כ צמוחק מעיקרא ומדצרי התוס' פ"ק דכתוצות אין רא' כלל דהתם כיון שהוא רואה להפסיד כתוצה מטעם שאומר שהיא אסורה לו ח"כ פשיטא דצס"ס כיון דמותרת לו איך שייד לומר שתפסיד כתוצה ואדרבה יש לדקדק מדצרי התוס' להיפוך מדכתצו ואין לומר דאפילו צס"ס מפסדת כתוצה משום דמוקמינן ממונא צחוקתי' וכו' אלמא דטעמא דמוקמינן ממונא צחוקתי' מהני אפילו צס"ס אלא שמתקין ע"ז מהא דמשארסתי וכו' דאית לה מנה אע"ג דאיכא ס"ס והיינו מטעמא דפרישית דכיון

שהיא מותרת לו היתר גמור מטעם ס"ס לא מפסדא כתוצה אבל צעלמא קיימא דכ צצרה דמוקמינן ממונא צחוקתי' אפי' היכא דהוי ס"ס וכמ"ש צצס הרא"ש עכ"ל ודצרי' נפלאים צעינו מה שרצה הש"ך להעמיס דצצרי התוס' דכונתם משום שהיא מותרת לו ונסתייע מהא דאמרו ונ"ל דאפילו צס"ס מפסדת משום דמוקמינן ממונא צחוקתי' שהצצרים האלו מוכיחין צצירור להיפוך דאם נאמר דהפסד כתוצה תלוי רק אם הועיל הזנות שתאסר לצעל צפועל אז לא שייד כלל דצין צזה לאוקמי' ממון צחוקתי' דליכא שום ספק צחיוב כתוצה כיון דמ"מ היא מותרת לו, ואם רצו התוס' לומר דלולי גם צס"ס מפסדת כתוצה הוא שגאמר דאין תלוי הפסד כתוצה צמה שהיא מותרת לצעל מחמת העלם הידיעה מה צה שכתצו דאפילו צס"ס מפסדת כתוצה משום דמוקמינן ממונא צחוקתי' הלא גם לפי האמת צצרי לפי פ"י הש"ך דגם צס"ס מוקמינן ממונא צחוקתו אלא דצצרי כיון דמותרת לצעל צפועל ליתא כאן תורת ספק כלל על הכתוצה והי' להם לומר ולצאר דאין לומר דהפסד כתוצה תלוי צמניחות האמת ונ"ל צהיתר צפועל ועיקר חסר מן הספר, ע"כ נלענ"ד צרור דשיטת תוס' היא דהפסד כתוצה תלוי צענ'ס הזנות ואף שמתמת חסרון צירור תהי' תחת צעלה והוי ס"ס צעינן דהפסד של הכתוצה ורק משום ס"ס אינה מפסדת וגם צעיקר סצרת הש"ך שאם אינה נאסרת לצעל מחמת חסרון ידיעה שלא תפסיד הכתוצה אינו נראה לענ"ד ונעתיק צזה דצרי הרמז"ס צפ"י המשנה סוף דצרים ונ"ל לפיכך מה שאמר צכאן צראשונה הי' אומרים האומרת טמאה הני לך נטולת כתוצה ויונאה אי אפשר צה דצין צאשת ישראל צשום פנים לפי שאם אומרה שנטמאת צאונס הרי היא מותרת ואם אומרה צצרון אין לה כתוצה לפי שכל מי שמודה שהיא זנתה צצרון אצרה כתוצה וכו' והצחירה לו אם רצה לגרש ואם רצה שתהי' תחת' אחר שאין שם עדים וכו' ולא נאמר לו אילו היית מכחיש אותה ומפני כך היית צא עלי' ח"כ אתה מחויב צכתוצה לפי שהעיקר אצלנו פסק ויווסכס עלי' צכל התורה דפלגינן דצורא רואה לומר שאנו נאמינהו הדצר צענמו לאיזה ענין שיהי' ולא נאמינהו לענין אחר וכצד נקדם לך מזה משלים צמס' יצמות. עכ"ל הרי מפורש דאף שהיא מותרת לצעל שאינה נאמנת להאסר עלי' מ"מ כיון דלנצי ממון הודלת צע"ד כמאה עדים מפסדת כתוצה ואם נאמר דהפסד כתוצה אינו תלוי צענ'ס הזנות אלא צמה שיהי' עלי' חיסור צפועל מה מהני שהיא אומרת שזנתה דלו יהא שזנתה אצל הצעל אינו יודע מזה ורשאי לקיימה וזהי' רא' שאין עלי' תצונה וכדצרי הרמז"ס אלו פסק כן צס"י ד החזקה פכ"ד מה' אישות הי"ה וכן הוא צצריע אה"ע סי' קט"ו צכל חולק. ועי' צס"י ש"א פכ"ג שהשיג ג"כ על דצרי תקפו כהן מדצרי תוס' ד' י"צ יעו"ש ועפ"י הדצרים האלו אין לזוז מפשטות דצרי תוס' כנ"ל:

אמנם אם אפשר להשוות דצרי הרא"ש שהציא צס"ס ת"כ לדצרי התוס' הנ"ל נלענ"ד דאפשר

וממ"כ מסיק חז"ל דלאו צר עשורי הוא דהוי עשירי
 ספק דמחמת זכות תפיסה לא נעשו שניהם לשותפים
 גמורים ולענין שם צעלים גמורים חשוב כ"א כספק,
 ונקלרה מתנאל ענין זה, ומה שיש לכ"א זכות
 התפיסה אינו מגרע שם הצעלים האמתיים דהלא
 אם לא רצה השני להשתמש בזה תפיסה הרי נשאר
 החפץ כולו לבעלי' ומה"ט מחשיב הש"ס לספק דלענין
 חיצו מעשר ודאי הוי ספק דלא שייך להחשיב חיצו
 ודאי דאם אינו רוצה לעשר לית לי זכות קריאת שם
 מעשר, ורק אם ה"ט ה"י ממון שלו לגמרי והעשירי
 יש זכות לכהן הרי פטור ממנו ממנו של
 כהן. ודו"ק:

ולפי"ז דכל זכות תפיסה הוא משפט וקנין ודאי אם
 אנו מסופקים בזה ענין אם זכה אחד זכות
 תפיסה הוא ספק על דין ודאי ודינו של ספק
 זה כספק הראשון כמו בספיקות לענין טומאה ושפיר
 מסיק הרא"ש דגם היכא דליכא ס"ס אם זכה
 הניזוק צדור המזיק תשלום ח"כ מהני תפיסתו כמו
 דמהני תפיסה נספק אחד ול"ד לענין ספק כתובה
 דמיירי התוס' נפ"ק דכתובות דאם אנו דנים לענין
 הפסד כתובה ע"י הזנות דנספק אחד אינה גונה
 מחמת ספק וליכא שם דין ודאי רק שאינה יכולה
 לגנות מחמת ספק, ונחזו כ"ז שאין הנושה גונה
 הצעלים עומדים בשלהם כמעיקרא בלא הוספת כח
 וזכות חדש דמה"ט מלוה אינה קונה נקדושתו ונמכר
 משום דע"י הסתלקות זכותו של המלוה לא נתוסף
 שום דבר אלל הלוה ואין אנו דנים לפי"ז נספק זנות
 לענין כמו של הצעל לתפוס הכתובה אלא רק לענין
 כח וזכות של האשה אם הפסידה הכתובה וכיון
 דנספק אחד ליכא דין ודאי דקניא לנו גס הספק
 דכשאלו מסופקים אין צרכה לגנות מחמת ספק
 ומש"ה אם מתוסף עוד ספק הוי ספק אם איכא
 דין ספק הפסד וס"ס מצטלת תורת הספק ונשאלת
 צדיקה ככל אשה ליטול כתובתה דנטל מזה סבות
 הגורמות להפסיד כתובתה אלל צנידון דמיירי
 הרא"ש שם זוכה הניזק זכות חדש ע"י מעשה ההיזק
 ונספק זוכה זכות תפיסה, אלל צכתונה אין הצעל
 זוכה כלום ע"י הזנות אלא ממילא נשאר בשלו ע"י
 הפסד כח גזייתא של האשה. כנלענ"ד:

ובט"ז יו"ד ס"י ק"י העלה במסקנתו דס"ס נגד
 חזקת איסור ממש כגון אשה שהיא בחזקת
 אשת איש ונולדו אח"כ ספיקות צמיתת הצעל או
 צירוש"י אפי' הוה כמה ספיקות לא יועיל כיון
 שאתה צא להוציאה מכלל אשת איש שהיתה תחילה
 ואתה צא לסותרה ממש אלל נשאר חזקת איסור
 שנולדו ספיקות להיתר מזה אחר מועיל ס"ס
 להוציאו מן האיסור דמתחילה דאין כאן דבר הסותר
 זא"ל. יעו"ש. והנה עפ"י הכלל שצארנו צעיקר דין
 ספק ספיקא שהוא רק בשלילה ולא בחיוב נראים
 דצרינו מתאזמים להלכה כשיטת הט"ז, דהנה אם
 יהי' ס"ס דצד המותר כמו בנט או במעשה השחיטה
 דשלילה אינה מועלת בזה דהרי צעיקר דצד המותר
 ועלינו לצרר שהי' בזה סבה המתרת וס"ס אינו כרוצ
 לומר ולהחזיק שהי' בזה סבה המתרת ומש"ה נשאר

לומר ע"פ דרכנו לעיל דמש"ה נספק טומאה טמא
 צרה"י גס נספק ספיקא משום דכל היכא דליכא
 דין פסוק צתורת ודאי על הספיקות אז ליכא דין
 כללל של ס"ס כלל משום דגם הספק השני הוא
 ספק צדין ודאי ונעשה ג"כ ודאי וכן ספק ג' וכל
 ספיקות שאתה יכול לרבות לפי"ז י"ל צנידון דמיירי
 הרא"ש לענין ספיקות אם מהני תפיסה שהוא דומה
 לענין כללי הס"ס לענין דין טומאה דהנה לדעת
 הסוגרים דנתיקו מהני תפיסה ענין תפיסה זאת
 הוא זכות ודין ודאי היינו דנספק ממון שהוא דררל
 דנומנל יש זכות לשני צעלי הדברים צדור וכל זמן
 שאתה מהם תופסו רשות השתמשות לו צתורת ודאי
 ולא צתורת ספק דאל"ה הי' אסור להשתמש מחמת
 ספק איסור גזל שהוא איסור ככל איסורי תורה
 וצ"כ עלינו לומר דאיסור גזל תלוי במשפט של
 הממון וכל ממון שעפ"י דין תורת ממון הוא ראוי
 לזה, השני החוטף חשוב גזלן ועוצר בלאו וכשאלו
 מחליטים עפ"י דין תורת ממון שדינו אי תפס לא
 מפיקין מיני' הוא ענין שלפי מלך הצירורים נשתנה
 אללנו קנין הצעלים צנוגע להשתמשות ושניהם הם
 צעלים לענין זכות זה שכל מי שתופסו יש לו זכות
 שימוש בצעלים גמורים ומש"ה ליכא בזה ספק גזל
 דכל אחד משתמש לפי זכותו, ואף דלכאורה מסוגית
 הש"ס צ"ח פ"ק לענין ספק מעשר משמע דכל היכא
 שמהני תפיסה הוי צתורת ספק ולא צתורת ודאי
 דלמרינן שם בזה דספיקות נכנסים לדיר להתעשר
 דאי אמרת תקפו כהן אין מוציאים אותו מידו נמאל
 זה פטור ממנו צממונו של כהן וכשמשי כגון דליכא
 אלא תשעה והוא דממ"כ אי צד חיוצא שפיר קא מעשר
 ואי לאו צד חיוצא תשעה לאו צד עשורי נינהו דזה
 חז"ל דספיקא לאו צד עשורי הוא משום עשירי ודאי
 ולא עשירי ספק. יעו"ש. ואם נאמר דכל היכא דמהני
 תפיסה הוה ג"כ שני צעלי דברים ודאים לענין זכות
 זה אין כאן ספק מעשר רק ודאי פטור משום
 שותפות, ואמנם כאשר נדייק לישאל דהש"ס דלמרינן
 זה פטור ממנו צממונו של כהן ולא למרינן שמה
 פטור צממונו של כהן משמע דהוא צתורת ודאי דיש
 לכהן זכות ודאי מחמת הספק ופטר דבר זה נראה
 לענ"ד דהנה לפי האמת כפי שהוא צמיתות לא
 נפקע קנין הצעלים אף אם נאמר תקפו כהן מוציאים
 אותו מידו אלא לענין כל תורת צעלים צנוגע לדין
 חסונים הצעלים מי שעפ"י תורת המשפטים הכח
 והזכות לשלוט בהפך כלום העושה צדור שלו אף
 דקמי' שמיא גליא שהשני הוא הצעלים האמתיים,
 אלל אם הדין ששניהם יכולים לתפוס זמ"ז הנה כח
 זכות תפיסה זו אינה גורמת להחשיב שניהם לצעלים
 גמורים ככל שותפים דעלמל ומש"ה הוי כ"א רק
 ספק צעלים אף שזכות התפיסה הוא ודאי אלל אין
 זה חשוב לקרוא לכ"א מחמת זה כשותף גמור וחשוב
 כ"א ספק צעלים מחמת מציאות האמתית ומש"ה
 לפי ס"ד דמיירי דליכא צעדר יותר מעשרה פריך
 הש"ס נמאל זה פטור ממנו צממונו של כהן היינו
 צתורת ודאי דהרי ליכא זכות ודאי לכהן על ענין זה
 של תפיסה, וכשמשי דליכא אלא תשעה והוא דליכא

ומסקו דהו ס"ס דסתרי דאס תראה זל"ד ומ"א נטהרנה משום ס"ס דשמא לא ה' ולד והיא נדה מחמת ראייתה זל"ד ומ"א והיו שציעי לנדתה ותטבול ואת"ל ה' ולד שמא נקנה ועכש' ימי טוהר שלה וזכה"ג רק ספק אחד סותר לראשון והספק השני אחד הוא לשני הקולות דמתחילה נתיר שמא לא ה' ולד וגם את"כ מטעם זה רק נזה סותר דמתחילה נתיר שמא זכר ואת"כ שמא נקנה, וע"כ תמוהים לי דברי המהר"ס ש"ף זצ"ק ד' י"א שכ' דדוקא דשני הספיקות סותרים זל"ד הו ס"ס דסתרי אהדדי, את"כ מלאתי ת"ל צמ"ג יו"ד ס' ק"י בכללי ס"ס צמודים ה' שהצית חקירה זו אם דוקא היכא ששני הספיקות סותרים זל"ד או גם אם ספק אחד סותר והציג הוכחה זו שהוכחנו מדברי תוס' הנ"ל:

אמנם המהר"ס ש"ף הוכיח סברתו מסוגית הש"ס צפ"ק דצ"ק צהא דאמר עולא ח"ר אלעזר שליא שיעתה מקצתה ציוס הראשון ומקצתה ציוס שני מוכיח לה מן הראשון וכו' מאי קמ"ל דאין מקצת שליא צלל ולד ופי' בתוס' שם דאם יש מקצת שליא צלל ולד אין לחוש לאוסרה על צעלה מיוס ראשון דהו ס"ס שמא אין כאן ולד כלל ושמא לא יאל ראשו או רובו. יעו"ש. והקשה המהרמ"ש דאפי' אם נימא דיש מקצת שליא צלל ולד אין להתיר ציוס ראשון מטעם ס"ס דא"כ כי חזיא צט"ו תישתרי ג"כ מס"ס שמא יאל ראשו ציוס ח' והיו ט"ו יווי טוהר ואת"ל לא יאל ראשו ציוס ח' והלידה היתה ציוס ז' שמא הוא זכר והיו ס"ס דסתרי אהדדי ומחמת קושיא זו הוכיח דדוקא היכא דשני הספיקות בקולא השני' סותרים לשני הספיקות דקולא הראשונה הו תרתי דסתרי, אצל זכה"ג דהספק שמא זכר הוא שצקולא השני' אינו סותר כלום לקולא הראשונה אינו בכלל ס"ס דסתרי אהדדי. יעו"ש. וכאשר הצאנו מדברי תוס' צמס' נדה דמוכח מדבריהם להדיא דלא כמהר"ס ש"ף עלינו לתרץ קושייתו מסוגית הש"ס דצ"ק הנ"ל:

ונראה לענ"ד דיסוד דברי התוס' דס"ס דסתרי אהדדי הוא על פי האמור צמס' כתובות צשני שצילין אחד ואת טוהר דאס נשאלים צצת אחת מטמאים לשניהם, כ"כ צספק ספיקא עלינו לדון עכש' על כל תולדת הדינים היוצאים מחמת נקרה המסופקת לנו עכש' והרי זה דומה לענין שני צ"א הנשאלים צצ"א, אומנם זה רק אם הספיקות שאנו רוצים עכש' להתיר גורמים דין גם לאחר זמן, אצל אם צדדי הקולות של עכש' אינם גורמים שום דין לאחר"ז אין לנו לדון עכש' על מה שיקרה לאחר"ז כיון דעכש' מותר מן הדין ואת"כ ג"כ יהא מותר מן הדין לא ליכפת לן מה דסתרי אהדדי גם צאדם אחד. ועפ"י נראה לי לחלק דמש"כ צתוס' דא"א להתיר עכש' שמא זכר ואת"כ שמא נקנה הוא משום דמספר ימי טוהר נמשכים מחמת הלידה ואם אינו רוצים עכש' להקל אחר שצעה מחמת ספק לידת זכר אינו מחמירים על אחר זמן להגביל ימי טוהר עד מ' יום ואם נחמיר עכש' מחמת ספק נקנה ונקיל לאחר מ' יום מאי חזית ולהקל צשניהם אי אפשר ע"כ אינו

הדבר האסור מתחילה על חזקתה, אכן אם יהי" ס"ס צכלי המתיר כמו צסכין של שחיטה או צמק' או צגט אם ידעינן שהי' צכשרות מתחילה וטולד את"כ ס"ס אם נתילדו צצות הפוסלים צהם אז הדרינן לכללא דס"ס אינו גורם דין מחדש ונשארו המכשירים על דינם הקדום ומועילים גם להסיר חזקת איסור אכן ליכא כמה גווי ס"ס שהם כרוצ מתא וכתו שהורה לנו צזה הריצ"ש הוצא צש"ש א"ל פי"ח הצאנו שיטתו צפרק הקודם, וצס"ס כזה דהו צתורת רוב הדרינן לכללא דרונא וחזקה רונא עדיף ומחני גם נגד חזקה ממש דס"ס כזאת מועלת גם צחיוצ ככל תורת רוב: **והנה** מה שהעלינו לצאר דין ס"ס לא יתכן רק עפ"י שיטת הראשונים דספק איסור מה"ת וצס"ס ליכא איסור זה, אצל לשיטת הרמז"ס דספק מה"ת מותר וצארכו לעיל דמ"מ גם מה"ת ראוי לאדם לחוש רק שהתורה לא חדשה איסור נוסף ורצנן הוא שחדשו איסור נוסף לפי"ז לא יועיל לנו ענין ס"ס אם נאמר דחינו צגדר צירור כלל והיו צספק המציאות כספק אחד דרק יש לומר דאזיל מזה האי איסור דרצנן דצספק אחד ליכא ודאי איסור דרצנן וצספק ז' הוא ספק איסור דרצנן דאזילין לקולא, אצל לענין דצר תורה לא שאני תרי ספיקא מחד ספיקא, ולפי"ז לפי"מ שכתבנו דלשיטתו גם מה"ת ראוי לאדם לחוש לעצמו שמא פוגע צאיסור כ"כ יש לחוש צס"ס אם לא שנאמר דהו כעין רוב, ומה"ט י"ל דלהרמז"ס לא שייך כ"כ לחלק מש"כ הפוסקים דהיכא דשני הספיקות ממש אחד לא חשיצ ס"ס וצאמת דברי הרב המגיד פ"ג מה' איסורי ציאה שכ' דהרמז"ס למד דפתוי קטנה לא חשיצ אונס מסוגיא דפ"פ מכת קושיית תוס' שם שמא צאונס ושמא צקטנותה נבעלה, מוכח דסובר שהרמז"ס פליג על האי כללא דשם אונס חד הוא, ולפי מה שכתבנו תלוי ענין זה אם מחמת ענין צירור קצת הוא היתירא דס"ס אז ליכא לחלק אי משם אחד אי לאו וכן שאר כללי הס"ס לא שייכים לשיטה זו אכן לשיטה זו הדרה הקושיא לדוכתא מס"ס לענין טומאה דרוב מועיל וס"ס לא מהני. ונ"ע:

פרק כא

כתבו האחרונים דס"ס דסתרי אהדדי לא אמרינן ויסוד ענין זה הוא צתוס' פ"ק דצ"ק וצפ' המפלת ד' כ"ט כתבו צקצרה צהא דאיתא שם צצמנה צמפלת ואין ידוע אם ולד ה' אם לאו תצצ לצכר ולנקנה ולנדה כתצו ח"ל אע"ג דהו ספק ספיקא תצצ לנקנה דאי מטרת לה מטומאת נקנה משום ספק ספיקא ה"ג נטהרנה אם ראתה זל"ד ומ"א ומספק ספיקא ולא ניחוש לצכר והו תרי קולי דסתרי אהדדי. עכ"ל. ונראה מוכח מדבריהם דלא צעינן שיהי' שני הספיקות דקולא השני' סותרים לשני הספיקות דקולא הראשונה דהרי צמפלת ואין ידוע אם ה' שם ולד דמטמאין לה צצועים שרצו צתוס' לטהרה משום ס"ס, היינו שמא לא ה' ולד ואת"ל ה' ולד שמא ה' זכר ועכש' לאחר ז' הם ימי טוהר,

פרק כב

כתב הרמז'ס צפ"א מה' נערה צתולה ה"ה היתה
 חנוסה זו חסורה עלי' אפילו מחייבי עשה
 ואפי' שני' הרי זה לא ישאנה וכן אם נמלא זה דבר
 זמה אחר שכנסה הרי זה יגרשנה שנאמר ולו תהי'
 לאשה אשה הראוי' לו. עכ"ל. וכתב הכסף משנה
 דלענין חייבי עשה הוא מו"מ גמ' ריש פרק אלו
 נערות דלר"ס זן מנסיא דדריש אשה הראוי' לקיומה
 גם חייבי עשה חייבי אינם ראויים לקיומה, אבל שני'
 קשה כיון דמלדורייחא שריא אשה שהיא ראוי' לו היא
 וכו' וצתיירן. קושיא זו כתב כיון דכל מילי דרבנן
 אסמכיניהו אלאו דלא תסור שפיר איכא למימר דשני'
 אימעיטא מולו תהי' לאשה. עכ"ל. ונמשנה למלך שם
 הביא דברי מהר"ס שם שהקשה ע"ז דאם נימא דשניות
 שאסור מדרבנן גם מה"ת הם חסודות כלינה ראו'
 לקיומה דא"כ מאי מקשה בגמ' שם צפ' אלו נערות
 ד' ל"ו עלה דההיא דתניא עריות ושניות לעריות אין
 להם קנס ולא פתוי אילימא עריות ממש שניות
 מו"מ כיון דמלדורייחא חזין ל' אחאי אין להם
 קנס וכו' ומאי קוש' הא כיון דלי' הוו אסורות
 מה"ת הוי ניחא לן דאין להם קנס כ"כ נאמר
 בשניות מחמת דאסירן מלא תסור אימעיטא מלו
 תהי' לאשה. יעו"ש. וכתב שם דלולא דברי הרב
 צכ"מ ה' מפרש דברי הרמז'ס דכמו דחייבי עשה
 מה"ת אסור לישא כ"כ שניות אסור מדרבנן
 והעמידו דצריהם לעקור מזות ולו תהי' לאשה
 צצז ואל תעשה יעו"ש דצרי' צאורך, והרב צמשנה
 למלך דחה דצרי' יעו"ש צאורך. ותו"ד דאם רנו
 חכמים להעמיד דצריהם ה' להם לתקן גם לפטור
 מן הקנס לר"ס זן מנסיא וכמו צאשה שאינה
 ראוי' מה"ת דפטור לדדי' מן קנס, וכן מצינו
 לענין צצוי' דמה"ת היא צחוקת צתולה ופטורה
 רצנן מקנס עיין תוס' פ' אלו נערות ד' ל"ו ע"צ
 ד"ה ואלו שאין להם קנס, ובהא דהקשה מהר"ס
 מסוגית הש"ס דמקשה כיון דמלדורייחא חזין ל' אחאי
 אין להם קנס, תירץ המל"מ דאף אם נאמר
 דשניות מד"ס אימעיטא מלו תהי' לאשה הוא רק
 למ"ד דדריש אשה הראוי' לקיומה אבל לשמעון
 התימני דדריש אשה שיש צה הוי' פשיטא דשניות
 לא אימעיטא דהרי קדושין תופסים צה. יעו"ש.
 שפי"ז מעמיד דברי הרמז'ס והכ"מ דלר"ס זן
 מנסיא דדריש ולו תהי' לאשה אשה הראוי' לקיומה
 גם מה שאינה ראוי' לקיומה מד"ס נתמעט מקרא
 וכן לענין קנס למ"ד דס"ל דקנס תלוי צנשואים
 וע"ש שהאריך צזה וצסוף דצרי' חולק על הכ"מ
 מה שנראה מדצרי' וכן מדצרי מהר"ס דלמ"ד
 דציעין אשה שיש צה הוי' הנה צחייבי עשה ושניות
 מד"ס הרי זה נשאה דאיך יתכן שישא אשה
 האסורה לו דגם צחייבי לאיון אמרו צגמ' דאין עשה
 זו של ולו תהי' לאשה דחי ל"ת משום דלי' אמרה
 לא צעינא ליכא עשה, ומה דפלגי ר"ס התימני
 ור"ס זן מנסיא הוא רק לענין קנס הוא דפלגי
 ולא לענין נשואין. יעו"ש :

ומחמירין צצניהם, אבל כ"ז רק צימיי טוהר שהלידה
 גורמת להצניצם, אבל אם אלו מתירים עכש' מחמת
 ספק שמא לא יאל ראשו ורצו היום שמקרה זו שלילת
 הלידה אינה גורמת שום דין על זמן שלאחר כך אין
 לנו לדון עכש' כלל על יום ט"ו ואנו רשאים להתיר
 עכש' וציוס ט"ו ג"כ נתיר ואף דממ"כ נעשה ספק
 היסור כמו שאין אנו חוששים צצני צ"ל שאינם
 נשאלים צצ"ל וצזה מתורץ היטב קושיית המהרמ"ס
 אף דצצני צצילין החילוק צין נשאלים צצ"ל או לא הוי
 רק מדרבנן, ומה"ת אין חילוק משום דצחמת אין אהד
 גורם שום דין לצצירו אחרי שאין להם שום סיכות
 זע"ה, אבל הכא י"ל דחילוק זה אם מקרה של עכש'
 גורם דין של אחר זמן או לא הוי דין דלדורייחא :

ובזה יתיצב לי מה שהקשה צפ' מחמת יעקב
 צקוה"ס מחודש י"צ צזה שהציא שם יש מי
 שאומר דה"ה צצני גופים ממי אמירין הכי דצרי' ס"ס
 דצצרי אהדדי מחמירין צצניהם כגון טומטום שיש
 לו שתי נשים ומת דהנשים חוללות ולא מתיצמות דאם
 נתיר לאחת להנשא לשוק מחמת ס"ס שם נקצה הוא
 ואם ת"ל זכר הוא שם סרים ומותרת לשוק
 דא"כ נתיר השני' להתצט' ג"כ מחמת ספק ספיקא
 שם נקצה הוא ואח"ל זכר שם לא ימלא סרים
 ואזלינן צצרווייהו להחמיר כיון דצצתן אהדדי.
 יעו"ש. והוא מתשו' מהרי"ט חלק יו"ד סי' צ', והקשה
 ע"ז צצורת השלמים מספק טריפה שנתערב ואח"כ
 נתערבו התערבות צמקום אחר דמתירים הכל
 משום ס"ס והוא ציו"ד סי' ק"י אע"ג דצצרי אהדדי
 וגשאר צצ"ע. יעו"ש. ולפמש"כ י"ל דל"ד צצטומטום
 כשאלו דנים שם הוא סרים ענין זה גורם לאסור
 נש' ליצוס ולהתירן לשוק ועלינו לדון יחד על שני
 דינים אלו וגם על כל נש' של הטומטום דמקרה
 אחת גורמת הדין על כל זה ומש"ה עלינו להחמיר
 צכולן צצתי הנשים צין ליצוס וצין לשוק, אבל
 צצערובות מה שאלו דנים על תערובות האחת להתיר
 לאכול שם אין כאן הספק איסור כלל ואח"ל יש
 כאן שם זה שהוא אוכל עתה אינו האיסור השלילה
 הזאת ג"כ אינה חוסרת החתיכות האחרות. דכל נד
 ספק המתיר אינו גורם דין רק לעצמו ודלד ספק
 המתיר שם לא ה' האיסור צאלו שנפלו כאן אינו
 גורם דין לתערובות הראשונה דשלילת הנפילה
 לתערובות השני' אינה גורמת דין על הראשונה וכן
 גם נד המתיר שם זה שאוכל עתה אינו האיסור
 השלילה הזאת ג"כ אינה חוסרת החתיכות האחרות
 מש"ה כל אחת ומותרת משום ס"ס, כמו צצני צצילין
 אם אינם נשאלים צצ"ל דמה שאלו דנים על אדם זה
 שהלך צצציל הטוהר אינו גורם דין לצצירו שיהי'
 טמא ומתירים את שניהם, אבל צצטומטום עלינו לדון
 על הכל יחד וענין זה גרוע עוד מצצני צצילין צצשאלים
 צצ"ל דשם רק שאילתם גורמת לדון צצ"ל וצצטומטום
 וכן צצידון שכתבו התוס' לענין המפלת ענש הספק
 גורם לדון על הכל צצחד. דו"ק. ועי' ציו"ד סי' קי"א
 צצ"ד סקי"ט וצצ"י ק"צ צצ"ז סקי"ז וצנקודה"כ
 שם. וז"ע :

היכא דכתיב לא יצא או לא תחתן לכו"ע לא לקי על הקדושין וכן כתבו בתוס' יצמות ד' י' ע"א רק ומסקו שם דאפשר דאסור לקדש מדרבנן שחא יצעול. יעו"ש. משו"ה יש מקום לומר דמחויב ליבא לקים המלו' ע"י נשואים ומלמדנו המשנה דליכא מלו' נכס"ג דמזנות התורה היא שיקח אותה לאשה שה' באפשרות לדור עמה כדרך איש ואשה וכיון דאסורה נצילה ליכא מלוה כלל ומתורן קושית התוס' על נכון:

ועפ"ז נכונים ומסתדרים מאלד דברי הרמז"ס דגם אם אסורה באיסור דרבנן כשניות לעריות ג"כ בטל מזנות ולו תהי' לאשה אף דמה"ת היא ראו' לקימה אבל עכ"פ אינו יכול לקימה בפועל ולדור עמה באישות מחמת שהוא מזהר בלאו דלא תסור ואף אם לאו זה הוא איסור אחר ואינו איסור צילה אבל מ"מ אינו יכול לדור עמה וכל שאינו יכול לדור עמה ליכא מלו' של לקוחין והוי', ומדוקדק לשון הרמז"ס שכתב דאם היא אסורה עלי' ה"ז לא ישאנה היינו דאף דהאיסור הוא על הצילה ולא על הנשואים והמלו' היא על הנשואים ולא הצילה, אבל כיון דדרשינן אשה הראו' לו איכול לדור עמה וכיון שלא יכול לדור עמה אין נשואים מלו' כלל. ולפי"ז אין זה ענין לשאר דוכתא דמה שאינו ראו' מדרבנן אינו חשוב באינו ראו' מה"ת דהתם לא צעיקן שיהי' ראו' לקיים הענין בפועל רק שיהי' "הדבר" ראו' וכיון דמן התורה הדבר ראו' ואיסור אחר הוא המונע וכמו לענין כסוי הדם דילפינן מאשר יאכל דצעיקן שיהי' ראו' לאכילה ואם מה"ת מותר באכילה חייב נכסוי הדם אף אם איכא איסור דרבנן דמה"ת חשוב ראו' לאכילה דמה שאי אפשר לאכול מחמת לאו דלא תסור אינו משו' את הדבר לאינו ראו' לאכילה כמו שצארכו לעיל צפ"י:

ונראה לענ"ד דתוכן העיקרי צוה להצדיק אימתי צעיקן ראו' בפועל ואימתי סגי' ראו' נכח הוא תלוי בצופן התנאי שבו גלתה התורה תנאי הראוי, דאם תנאי שיהי' ראו' גלתה תורה על ע"ס הדבר אז סגי' בן אם הדבר ראו' צעם ולא איכפת בן מה שאינו נאכל מחמת ארי דרביע עלי' כלאו דלא תסור וכדומה, אבל אם תנאי זה אמרה תורה על איזה מעשה שחצי' ליד מעשה אחרת וכל מעשה הוא בפועל אז אם גם סנה אחרת מעכבת שלא תהי' המעשה אחרת חשוב כלאינו ראו' מה"ת, ומשו"ה נכסוי הדם שגלתה תורה אשר יאכל שהוא על ע"ס הדבר הנשחט שיהי' ראו' לאכילה אם מה"ת מותר באכילה ומדרבנן אסור חייב נכסוי דמה"ת הוי דבר הראוי לאכילה ומה שאינו נאכל בפועל אינו מוגרע צוה להחשיבו לאינו ראו', אבל באונס אמרה תורה ולו תהי' לאשה שהנשואים יהי' הכנה שעי"ז תהי' לו לאשה שידור עמה כדרך אשה בעלמא אז אם אינו יכול לדור עמה גם מחמת איסור דרבנן אין הנשואים הכנה שתהי' לו לאשה ואין כאן מלו' כלל. והעיקר הכלל צוה דכל שגדרה תורה על המעשה שעי"ז יהי' ראו' למעשה שלאחריו התנאי הוא באדם העושה. ולענין האדם מה שאינו

והנה לא ציאר לנו הרב משל"מ שיטתו אם סובר בכל דוכתא מה שאינו ראו' מדרבנן חשיב אינו ראו' מה"ת או רק צעיקן זה לענין מזנות ולו תהי' לאשה ולענין מנוקה מעון שהציה שם הרב וכבר נתבאר בדבריו דמה שאסור מד"ס או גם מחמת ספק איסור תורה אינו כודאי אינו ראו' מה"ת דאיסור של ספק הוא איסור אחר ומכש"כ לאו דלא תסור וכמו שהוכיח צפ"י שער המלך מדין כסוי הדם הצלנו דברי' ודברי הגר"א לעיל צפ"י. יעו"ש. וכן אינו מדויק היטב לשון הש"ס צפ"י אלו נערות דמקשה כיון דמדאורייתא חזין לי' אמהי אין להן קנס דלדברי הרב משל"מ ה"י להש"ס להקשות כיון דתפסי קדושין אמהי אין להן קנס דמלשון זה מוכח דגם אם ה"י הדין בשניות דלא תפסי צוה קדושין מדרבנן חשיב אשה שיש צוה הוי' מד"ת, וע"כ נלענ"ד בציאור דברי הרמז"ס והכ"מ בדרך אחר דהנה צוה דאיכא נמשנה שם נמצא צוה דבר ערו' או שאינה ראו' לצוא בישראל אינו רשאי לקימה שנאמר ולו תהי' לאשה אשה הראו' לו, קשה לפ"מ דמסיק הש"ס דעשה זו לא דחי שום לאו משום דל"ד לשאר עשה שבתורה משום דאי אמרה לא צעיקן ליכא עשה א"כ למאי צריך צמתני' למילף זה מקרא דלו תהי' לאשה, וכבר הוקשה דבר זה להתוס' שם דף מ' ע"א ד"ה ייתי עשה יעו"ש. והנה בצומת יש לדון במזהר זו אם הוא רק מזנות קנין שיקנה שתהי' קנוי' לו לחור ולא יגרסנה דהרי לא כתוב צתורה חיוז צילה כמו צמזות יצום יצמה יצוא עלי' ומשמע דרק חייב לישאנה, או דחייבה תורה אותו גם על הצילה ובכל צילה מקים מלו' זו כל ימי' ולכאורה משמע דליכא גם מזנות צילה מהא דפריך הש"ס ייתי עשה וינדיחי ל"ת ואם נימא דמזנות צילה ליכא איך ידחה צוה איסור הללו, אבל בצומת י"ל דאף דליכא מזנות עשה על הצילה מלבד מזנות עונה מ"מ פריך הש"ס דלידחי עשה את ל"ת דאם תהי' אסורה נצילה בטלה המלו' לגמרי כיון דדרשינן מלו' תהי' לאשה אשה הראו' לקימה היינו שתהי' לו לאשה כדרך אישות שתהא ראו' לצילה ומשו"ה שייך צוה דחית עשה את ל"ת היינו דמחמת קיום העשה נדחה צוה איסור הללו, אף דלכאורה יש מקום לומר כיון דמ"מ אם נאמר דהותר הללו אז מקים העשה גם צלל צילה ואיך מותר שוב לצוא עלי' בלי מלו', אבל בצומת אינו כן דרק היכא דאפשר לקים צלל דחית הללו אז האיסור נמקומו עומד, אבל הכא דנע"כ ניתר האיסור מחמת המלו' ממילא הצילה מותרת גם בלי הכרח מלו' על זה צפרט, ומשו"ה ספיר צריכים אנו לדרשא האמורה צמתני' גם לפי מה דמסיק צפ"ס דליכא צוה דין דחית עשה את ל"ת משום דאי אמרה לא צעיקן ליכא עשה דהי' מקום לומר דאף דאינה ראו' לצילה מ"מ כיון דמקיס העשה ע"י נשואין לחור ונשואים צלל צילה ליכא איסור תורה וכמש"כ הריטב"א סוף קדושין דגם לצדיי דסובר קדש לוקה הוא רק בלאוין דכהונה וכדומה דכתנה תורה בלשון לא יקח אבל

יצמות דכיון דמ"מ חסרה תורה ליכס חין הזיקה שלמה לחין מנ"ו ליצמה וכל דליכא חיה חסרון צויתק יצוס איכא כ"כ חסרון צויתק חליצה דלחשיניה תורה זל"ג, ומש"ה חס יצמה תוך ג' חסרו חז"ל ליצמה מחמת גזירת הנחמה איכא חסרון גם בחליצה ומש"ה נריכה להמתין מלחלון עד שתהא זיקת יצוס שלמה, והנה כ"כ נספיקות חס הי אפשר להמתין הי ראוי להמתין גם בחליצה, ומשני הש"ס דשאינו איסור ספק מאיסור ודאי דאיסור ספק חינו מוגרע כלל את הזיקה דאם נאמת היא ראוי זיקתה שלמה היא ומה דליכא איסור ודאי ומחמת הספק הוא איסור אחר שאינו מוגרע כלל את הזיקה, חלל איסור עשה וכדומה שמוגרע את הזיקה קצת כ"כ מוגרע קצת את זיקת החליצה ומש"ה היכא דאפשר להמתין נריכה להמתין, ומש"ה איסור יצוס תוך ג' משום הנחמה מדרבנן עשוהו כאיסור ודאי דהרי גם קטנה דלאו נה עיבור היא חסרה וחשיבא מדרבנן כיצמה שאין זיקתה שלמה ליצוס משו"ה לא תחלון ומה"ט נראה דחליצת חייבי עשה לא תפטור נרתה, ואכמ"ל. ולפי"ז נהיקישא דעולה ליצוס ודאי דאי אפשר לפרש כונת התורה שתהא ראוי לעלות ליצוס נפועל דכיון דרצתה תורה חייבי עשה לחליצה חף דליכא יצוס נפועל, וראי' ברורה לזה דהרי חליצת חייבי עשה חייבה פטורת נרתה כמנואר בס' קע"ד:

ועפ"ד מוציאים היטב דברי הרשב"א ריש יצמות הבאנו לעיל נפ"א שהוכיח דהיכא דאיסור אחר גרס לה חינו נכלל כל שאינה עולה ליצוס מהא דנודרת מיצמה דחוללת ולא חמרינן כל שאינה עולה ליצוס חייבה עולה לחליצה, דנתקשו האחרונים בדברי דהרי עכ"פ חין איסור קוממות רק לאו ועשה והרי גם חלומה לכ"ג חוללת יעוי' נס' חזני מלואים ס' קע"ד שהאריך שם נאופנים שונים לישב דבר, ולפמש"כ דבר' פשוטים וברורים דגם כל חייבי עשה קלישא זיקה דידהו דכל שאסור מן התורה ליצוס קלישא זיקה ומש"ה כל שאפשר להמתין נריך להמתין, וננודרת הי' ראוי להמתין אפשר תתיר את נדרה ע"י חכם ולמה חוללת ומש"ה הוכיח דאיסור אחר הגורם חינו מקליש הזיקה וחוללת. וכעין זה מנאנתי אח"כ נס' בית מאיר ח"ה"ז ס' קנ"ט:

ובחזור לדברינו דלענין מצות ולו תהי' לאשה לר"ש נן מנסיא דדריש אשה הראוי לקימה תלוי המנ"ו נמה שיקימה דרך אישות ומש"ה חף שניות שהן מדרבנן חשוב כאינה יכול לקימה מן התורה דזעינן שיהי' ראוי למצות ציאה נפועל ופטור לדידי' גם מקנס, ולר"ש התימיני דדריש אשה שיש צה הוי' חס נושא חייבי עשה ג"כ מקיס מצות ולו תהי' לאשה דזעינן רק לקימה שיתפוס הקדושין, ולמ"ד זה פריך הש"ס שפיר שניות מדאורייתא חזיין לי' היינו חף חס יחי' מדרבנן שניות כעריות ממש לא יפטרו מן הקנס דמן התורה חזיין לי' דלא זעינן לדידי' לקימה של ציאה נפועל, וקנס תלוי נמצות ולו תהי' לאשה לשני תנאי חלו, ולק"מ מה שהקשה

ביכלתו חף ע"י עכוב מדרבנן חשיב כמעוכב מה"ת דמה"ת הוא מוזהר, חלל היכא שהתנאי על החפץ שיהי' ראוי מה שמותר מה"ת חשוב ראוי חף שאסור מדרבנן. ודו"ק:

ובזה יתישב מה שראיתי נספרי האחרונים מקשים צהא דמנואר נסוגית הש"ס נ"ג ד' פ"א לענין הצלת נכורים צקונה חילן אחד לר"מ ולרבנן נשני חילנות דמציא ואינו קורא דאמרינן שם ודילמא נכורים נינהו וצנו קרי', קרי' לא מעכבת, ולא והאמר ר' זירא כל הראוי לצילה חין צילה מעכבת נז ושאינו ראוי לצילה צילה מעכבת נז יעו"ס. ומוכח מזה דחף שאם נאמת על הד נד נכורים נינהו הי' ראוי לקריאה מ"מ כיון דלא אפשר לקרות מחמת ספק חשנין לאינו ראוי לקריאה, ונמנ' יצמות חמרינן להיפוך דמה שאינו ראוי מחמת ספק לא חשיב כאינו ראוי דאמרינן שם דף מ"א עמוד נ' צהא דתניא מעשה נאדם אחד צא לפני ר' יוסי ח"ל מהו לחלון תוך ג' ח"ל לא תחלון, ותחלון ומה נכך, קרא עלי' מקרא זה חס לא יחפון הא חס חפץ יצס כל העולה ליצוס עולה לחליצה וכו' מתיב רב חיינא הספיקות חוללות ולא מתיצמות וכו' הכי השתא התם חס יצוא חליהו ויאמר דהא קדש נה חליצה ויצוס הוא וכו' הרי מה דאינה חסורה ליצוס מחמת ספק לא חשנין לה כאינה עולה ליצוס, ועפמש"כ י"ל דאינו דומה הצלת נכורים וקריאה, לחליצה ויצוס, דנהנאה וקריאה, יש לפרש כונת התורה שתהא הצלת נכורים התחלה והכנה למוצת קריאה וכיון דאי אפשר לקרות מחמת חיה טעם שיהי' אי אפשר להחשיב שתהא ההנאה הכנה לקריאה דעכ"פ אי אפשר לקרות מאיזה טעם שיהי' חלל לא יהי' צה קריאה נפועל, חלל בחליצה ויצוס חין כונת התורה שחליצה והיצוס יהי' חיה הכנה והכשרה זה לזה דחליצה ויצוס ציחד אי אפשר ונע"כ צה הוא הכונה שתהא אשה כזו שהיא ראוי ליצוס, וכל היכא שחנאי התורה על העלם מה שאינו ראוי מחמת נדר אחר לא חשיב כאינו ראוי מה"ת:

ואמנם נסוגית זו נלא"ה נריך לפרש קצת נאופן אחר דהרי הכלל כל שאינה עולה ליצוס הוא דוקא היכא דלא תפיס קדושין כמנואר נמנ' פ"ג דיצמות ד' כ', והכא מה דאינה מתיצמת מדרבנן נתוך ג' חינו משום העדר תפיסת קדושין מדרבנן ונתוס' כתבו עוד דהוי רק לכתחילה דלר"י דציאת מעוצרת שמה ציאה דזיענד נע"כ קנה ואיד שייך צה הד כלל דכל שעולה ליצוס, ע"כ נלענ"ד דעיקר הכלל שאמרו כל שאינה עולה ליצוס חייבה עולה לחליצה הוא חס יש זיקה ליצוס וחליצה שאם חייבה זקוקה ליצוס ליכא גם זיקת חליצה, וחייבי עשה קרינן צה לקחת דליכא זיקה לחליצה משום דיש צהן גם זיקה ליצוס כמו דתפיס צהן קדושין חלל דאסור ליצוס, ולענין איסור לא שייך להקיש דליכא איסור לחלון, והנה זה ודאי נראה דאינו דומה זיקת יצמה שהיא מחייבי עשה לשאר

החפץ אם חסוד ראוי, אבל היכל דלמורה תורה
 שיעשה מעשה להכין א"ע למעשה אחרת אז צעין
 שיהי' ביכולתו לעשות המעשה השני צפועל וצכה"ג
 גם חיסור דרצנן וכל חרי' דרציע מעכב, ולפ"ז
 מש"כ הרמז"ס לענין מנות ולו תהי' לאשה דצעין
 שיהי' נשואים שיכול לקימה צפועל לדור עמה כדרך
 איש ואשה אז גם חיסור דרצנן מעכב אבל נסוגית
 הש"ס ד' ל"ו דמייירי רק לענין תשלומי קנס סצרי
 הני תנאי דצעין לענין קנס אשה הראויה לו או שיש
 זה הוי', שם לכונ"ע גם לרשז"מ לא צעין שיוכל
 לקים מנות ולו תהי' לאשה צפועל דהרי גם לענין
 מפותה איתא שם בצרייתא דצעריות פטור מקנס
 ונמפותה תשלום הקנס הוא דוקא אם לא ישאלה,
 וצוה לכונ"ע הוא רק תנאי שתהי' האשה ראוי'
 ללקיחה לר"ש התימני לקיחה של הוי' ולרשז"מ
 שתהא ראוי' לציחה, ומשוא"ה אם מה"ת מותרת
 השיצ מה"ת כראוי' לציחה, ומה שאינו יכול לקים
 צפועל מחמת לאו דלא תסור, הוא דומה לכל דוכתא
 שצעין שיהי' החפץ ראוי כמו לענין כסוי הדם
 ושאר דוכתי, ועפ"ז י"ל גם עפ"י שיטת המל"מ
 דר"ש התימני ורשז"מ לא פליגי צעיקר המצוי
 ולשניהם אם אין יכול לקימה צפועל אין מנות
 נשואים עלי' רק פליגי לענין קנס, וקושית הש"ס
 שם ד' ל"ו הוא לכונ"ע דלענין קנס אם מדאורייתא
 חזיין ל' חייב קנס, ודצרי הרמז"ס הוא לענין
 נשואים דשם צעין שיוכל לקימה צפועל. אמנם
 לעיל צפ"י הצאנו מראה מקום נש"ס דאיכא דוכתא
 דרנו חז"ל לחזק דצריהם כגון נצצוי' דפטור מקנס
 אף דמה"ת היא כצטולה, וכן צמקדש צחיטי
 קורדנייתא דאין חוששין לקדושין אף דמה"ת הוו
 קדושין מעליא והכא לענין שניות ידעו חכמי הש"ס
 דא"ל לחזק נפטרו מן הקנס :

נמל"מ חיד יתכן דלר"ש התימני דדריש אשה שיש
 צה הוי' יהי' נושא אשה שאסורה מחמת עשה דהרי
 גם חייבי לאוין לא דחי עשה זו משום דחי אחרת
 לא צעיקה ליכא עשה, דלפמש"כ לא נאחר ענין זה
 צנח' וצמשה רק למ"ד דסוצר שיקימה צפועל כדרך
 אישות וכיון דלא דחי ולא יכול לקימה צפועל ליכא
 מצוי כלל, אבל למ"ד דסוצר דצעין אשה שיש צה
 הוי' סגיא צלקיחה ותפיסת קדושין גרידא דלא כתצה
 תורה צוה מנות ציחה כיצמה דלמורה תורה שם ויצמה
 למ"ד זה נושא גם חייבי עשה ותהי' קנוי' לו ולא
 יצעלנה אם יהי' כ"ז מדעתה, ולדידן אף דלא קיי"ל
 כהני תנאי שיהי' תלוי דין קנס צמנות ולו תהי'
 לאשה וגם צחייבי כריתות משלם קנס, אבל צמה
 דפליגי הני תנאי דדרשא של ולו תהי' לאשה קיי"ל
 כר"ש צן מנסיא דדריש אשה הראוי' לקימה צציחה
 כדרך אישות וזה הוא שפסק הרמז"ס דמטעם זה
 אפי' צצניות ליכא מנות נשואים כיון דחי אפשר
 לקימה צפועל. כנלענ"ד :

אמנם צזה שכתבנו לתרן דקושית הש"ס שם אולא
 רק לר"ש התימני דדריש אשה שיש צה הוי'
 והוא עפ"י דרך שכתב המל"מ, דחוק הוא לפרש
 כן, דצנח' לא נזכר דקושיא זו היא רק אליצא דר"ש
 התימני, וגם צרש"י שם שהמל"מ תמד יסודו לא
 מוכח זה מידי דצרש"י כתוב רק דצצלמא צעריות
 שאין להן קנס ניחא לר"ש התימני אבל מה דקשיא
 להש"ס על שניות לא נזכר צרש"י שתתיחס קושיא
 זו דוקא לר"ש התימני ועוד צמסקנת הש"ס שם
 ללישנא צתרא דהצרייתא אליצא דר"ש צן מנסיא
 מסיק הש"ס שניות חייבי לאוין, ולמה לא אמרו
 שניות חייבי לאוין ושניות, וע"כ נלענ"ד צרור
 דלפמש"כ לחלק צעיקר הכלל מה שאינו ראוי
 מדרצנן חסוד ראוי מה"ת הוא אם אנו דנים לענין

שער ב

שער החזקות

פרק א

לחלק ולומר דרך התחדשות נגע חשיב שני צגוף ולא הסרת נגע, וחזקה זו שאנו ילפינן מקרא דוילא הכהן דמיירי צספק הסרת נגע דזה רחוק מן הדעת דאם התחדשות נגע צלמית הנגע הוי שני צגוף כ"כ הסרת הנגע דמ"ז :

עוד תמוהין צעייני מש"כ צש"ז דגם צסוטה צספק זנות צצירוסין דליכא חזקת הגוף לא עשתה תורה כדל"י את הספק, יע"ז שמתרץ צזה קושית המהרש"א צחי' לנדה ד' י"ט ודצרי' תמוהים דהרי צארוסה שקנא ונסתרה נאסרת ודל"י כמו נשואה דרך לענין השקלה נתמעט מקרא וכדמפורש להדיא צגמ' סוטה ר"פ ארוסה וכן הו"ל להלכה צרמז"ס ונצו"ע ולפ"ד הש"ז הוי לן לאוקמה אחזקתה חזקת הגוף :

ונראה לענ"ד לצאר עינין זה עפ"י מה דמוכח מכל סוגיות הש"ס דדין חזקות המכריעות יותר הו"ל כשהם מכריעים את מקור הספק ואז כל הדינים המתילדים ונספק המקורי נגררים אחר הכרעת דין של חזקה זו דהרי חזקת המקור מועלת גם לאדם הטמא אף שהוא צחזקת טמא וכן חזקת הסכין שלא נפגם מועלת להחזיר את הצהמה אם לא היכא דליכא תרתי לריעותא, והו"ל מהאי טעמא כיון דמקור הספק שגולד צמק' וצסכין הוכרע ע"י חזקתם ממילא נגרר דין של הדצרים הנאים צתולדה מזה, ומש"ה כשאנו דנים אם נעשו המומים צהאשה ויקור הספק הו"ל התחדשות המומים ועקירת הקדושין ע"י המומים הו"ל דצר תולדי וכיון דמוקמינן אחזקה על עיקר הספק ממילא הקדושין קיימים צדין וחזקת פנוי' אינה מכרעת צזה על המומים גלוס דל"ן המומים צאים ע"י עקירת הקדושין — רק חינו דומה ממש למקור' וצכין דהתם כשרות המקור' והצכין מכשירין את הטמא והצהמה, וכיון דנקטינן לדינא שהמקור' כשרה להכשיר, מחמת דין זה צענמו נכשרים הטמאים שטבלו צה וכן צסכין, משא"כ צמומים ותולדת הקדושין שאין הקדושין תלויין צדין המומים רק צמציאות המומים מש"ה יש לדון אם חזקת הגוף של האשה על ספק המומים מכריע לגמרי או לא, — והו"ל הקוטע שעל' סונצ סוגית הש"ס צס"פ המדיר ויתצאר עוד צס"ד פרטי הענין צסוגיא הכ"ל :

ועפ"ז נוכל להצין אידך ילפינן שאר חזקות מספק הסרת נגעים דמוקמינן אחזקתה, דצעיקר החדוש שאמרה תורה דחזקה דמעיקרא מכרעת ומצטלת את הספק כל אפ"י החזקות שקולים המה ודומים זל"ז צאין יתרון ומעלה כלל לחזקת הגוף על שאר החזקות דגם צחזקת הגוף אין שום צצרף

גרסינן צגמ' חולין פ"ק מנא ה"ל מילתא דאמור רצנן חוקי מילתא אחזקתי, אר"ז ש"ז צ"נ אר"י אמר קרא וילא הכהן מן הצית וכו' והצגיר את הצית ז' ימים ודילמא דלנפיק ואתא צצר לי' שיעורא אלא לאו משום דאמרינן חוקי אחזקתי, והנה לכאורה קשה אידך ילפינן מנא על כל חזקות ה"ל לפי מה דמוכח צסוגית הש"ס ס"פ המדיר דחזקת הגוף עדיף מכל שאר החזקות ומצואר שם צגמ' להדיא דנגעים חסונ השתנות הגוף דרצא הוכיח דר' יהושע אילי צתר חזקת הגוף מהא דמטהר צספק אם צהרת קדמה לשער לצן ופי' שם צתום' צסם ר"ת דמיירי צנוקק לטומאה וקודם צנטהר נולד צו ספק של הנגע השני' ומייתי ראי' דאילי ר' יהושע צתר חזקת הגוף נגד חזקת טומאה. יע"ז. וכיון דחזקה זו עדיפא מכל החזקות אידך ילפינן מקרא זה דוילא מן הצית. לכלל דין חזקה, וצס' ש"ז ש"א פט"ו הצית צסם הפנ"י דחזקת הגוף עדיף מרוב דל"ן הולכין צממון אחר הרוב וחזקת הגוף מהני אף להוליא צממון מחזקתה, וצש"ז שם העלה עפ"י לענין ספק טומאה צרה"י ספיקו טמא צם היכא דליכא חזקה שאם יהי' חזקת הגוף דעדיף כרוב לא נאמר צזה ה"ל הילכתא דספק טומאה צרה"י דהלל צתר רוב אוליין גם צספק טומאה צרה"י ועי' לעיל ש"א פ"ט שהצאלו סוגית הש"ס כחצונות פ"ק דרוב מהני צספק טומאה צרה"י. יע"ז. ולפ"ד ודל"י קשה לכאורה אידך ילפינן דמהני מה"ל צכל ספק לטומאה ולטהרה לאסור ולהחזיר להעמיד על חזקה הראשונה חזקת היתר או חזקת איסור חזקת טהרה וחזקת טומאה דמהאי קרא לא ידעינן רק לחזקת הגוף דאלימא ומנא לן לשאר חזקות דגריעי מזה, ואף די"ל דרך צספק נגעי אדם איכא חזקת הגוף דהוי שני קצת צכל גוף האדם וצצתים הוי רק שני צדין ולא צגוף הצית והו"ל עפ"י שפרשו מפרשי התורה דסימני נגעים הם מוכיחין אם שלטה חולי הצרעת צכל הגוף וכשקדמה שער לצן לצהרת לא שלטה החולי צכל הגוף ומש"ה צספק מוקמינן הגוף על חזקתה, אצל צצית דלא שייד חולי ליכא שני רק צדין, אצל הדצר רחוק לעשות מן המערכה לדרוש, והדצר פשוט דגם צספק נגעי צתים שייד חזקת הגוף דצלמית כח הריעותא של הנגע נוצע מנוף הצית לו יהא שהוא עפ"י גם ולא צטצע כמש"כ הרמז"ן צפי' על התורה, אצל עכ"פ הו"ל התחדשות והשתנות צגוף הצית והדצר צריד ציאור ולפלל צעייני שלא העיר צס' ש"ז מזה, ואין

להעמיד על חזקתו ושפיר ילפינן מקרא זה דו"א הכהן דכל חזקה מכרעת את הספק, אבל לאחר שגלתה לנו התורה דחזקה מכרעת איכא מעלה בחזקת הגוף שהיא מכרעת את עיקר הספק וחזקת הדינים מכריעים רק תולדות הספק:

ועפ"ד נוכל להבין דיש מקום לומר דאין הולכין ממון אחר הרוז אפשר שיהי' חזקת הגוף לענין הכתובה אף דרוזא וחזקה רוצא עדיף דלענין כח הרוז שאמרה תורה ליזול בתרי' הוא משום דיותר מנאי שהמקרה נעשית כן ולא הי' רוצ' שלא טלדו זה המומים קודם הקדושין יש מקום לומר דאף דמהי' האי רוצא לכל דינים שנתורה מ"מ לענין ממון יש צדק המיעוט בהלטרפות חזקת ממון לשנות הדין שמראה נד' צירור של הרוז, משא"כ אם איכא חזקת הגוף שמכריע את הספק הראשון שלא ע"י צירור רק הוא דין תורה לענין ההנהגה להתנהג כפי שהחזק לנו מקודם לו יהא דלא אמרה תורה ענין זה לענין ממון צפרטות אבל אם הדבר של ממון נא נתולדה ע"י הכרעת ע"ס הספק יש מקום שיהי' החזקה לענין הכתובה שהוא דין שצא מתולדת דין הקדושין והקדושין מתולדת ספק המומים, וספק התחדשות המומים נתבטל ע"י הכרעת החזקה, וגם לענין רוצא מנינו ג"כ אופנים שמועיל גם לממון היכא שצא דין הממון ממש נתולדה כרוז דיינים דמהי' גם לענין ממון שהוא מה"ט יעוי' תוס' ריש פרק המניח, ואכמ"ל, ועפ"י נראה לי מה שתירץ צ"ש על קושית תוס' ריש נדה צדא דאמרינן שם דלענין חולין כו"ע סברי כשחלי דדיין שעתן משום חזקת הגוף של האשה דהא צספק טומאה צרה"י לא מהי' חזקת טהרה, וע"י כתב צס"ש ד"ל דאני חזקת הגוף משאר חזקות, ועפ"ד מסתברין דצרי' ולא מטעמי, אלא ד"ל דכיון דע"ס הספק של ראית דם נדה הוא הספק צסני הגוף וספק זה חינו ספק טומאה דהטומאה צאה נתולדה מחמת הראי', וכיון שעל הספק של הראי' איכא חזקה וחילא התולדה שהיא ספק הטומאה נגזרת אחרי הכרעת הספק המקורי וזה דבר המסתבר, אכן יש מקום לומר דתירוק זה כלול צתירוצא שכתבו התוס' דלא ילפינן מסוטה רק ספק טומאת מנע ולא טומאת ראי', יעו"ש, דלפמ"כ צספק מנע הוא ספק רק על הטומאה דהנגיעה אינה משנה כלום את הגוף הנוגע, אבל ספק טומאה הצאה ע"י שני הגוף ע"ס הספק חינו ספק טומאה רק ספק שני צנוף והטומאה צאה נתולדה ואם חזקת הגוף מכרעת את עיקר הספק הראשון לא הוא ספק טומאה רק ודאי טומאה, כנלענ"ד:

ובזה נתישצ לי דצרי' התוס' צחולין שם צד"ה ודילמא ח"ל ואין להקשות היכי מוכח מהכא דלוקי' לחזקתי' דילמא הכא טמא מספק, דספק טומאה צרה"י ספיקו טמא, דצכל ענין טמא הכתוב אפילו הוא רה"ר שיש צו הרצה צני אדם ואפילו דבר שאין צו דעת לישראל, עכ"ל, וקשה לי מה דמוכה מדצריהם דצספק טומאה צרה"ר אם יצויר שיהי' שם חזקת טומאה דלחולין צתר חזקה דהלל לפ"מ דנקטו התוס' צחולין דהלכתא גמירא לטהר צרה"ר כמו לטמא צרה"י וכיון דקיי"ל דצרה"י טמא אף היכא דאיכא חזקת טהרה כ"כ ראוי להיות צרה"ר טהור ודאי אף היכא דאיכא חזקה טומאה, והנה צתוס' ריש נדה כשהקשו האיך ילפינן מסוטה לטהר צרה"ר אפילו ליכא חזקה הא סוטה אית לה חזקת טהרה, ותרצו דע"י קנוי וסתירה איתרע חזקתה חזרו והקשו ח"כ האיך ילפינן מסוטה דצרה"י ספיקו טמא אפילו היכא דאיכא חזקה הא צסוטה איתרע חזקה ותרצו דילפינן מסוטה שעשה הכתוב ודאי טמאה אע"ג דאית לה חזקה שאינה טמאה ודאי ולא איתרע אלא חזקת טהרה ודלית, עכ"ל, וצצריהם סתומים וסתומים ופרשו לעיל ש"א ספי"ט דכונתם דאם נאמר דהלכה לא נאמרה לשנות דין מה שהי' לנו מוחזק מעיקרא כ"כ לא הי' ראוי צסוטה צרה"י לטמא ודאי, דהרגלים לצר גורם רק לשנות מודאי טהרה לספק טומאה אבל כשאנו מטמאים ודאי הוא היפוך לגמרי מדין המוחזק

להעמיד על חזקתו ושפיר ילפינן מקרא זה דו"א הכהן דכל חזקה מכרעת את הספק, אבל לאחר שגלתה לנו התורה דחזקה מכרעת איכא מעלה בחזקת הגוף שהיא מכרעת את עיקר הספק וחזקת הדינים מכריעים רק תולדות הספק:

ועפ"ד נוכל להבין דיש מקום לומר דאין הולכין ממון אחר הרוז אפשר שיהי' חזקת הגוף לענין הכתובה אף דרוזא וחזקה רוצא עדיף דלענין כח הרוז שאמרה תורה ליזול בתרי' הוא משום דיותר מנאי שהמקרה נעשית כן ולא הי' רוצ' שלא טלדו זה המומים קודם הקדושין יש מקום לומר דאף דמהי' האי רוצא לכל דינים שנתורה מ"מ לענין ממון יש צדק המיעוט בהלטרפות חזקת ממון לשנות הדין שמראה נד' צירור של הרוז, משא"כ אם איכא חזקת הגוף שמכריע את הספק הראשון שלא ע"י צירור רק הוא דין תורה לענין ההנהגה להתנהג כפי שהחזק לנו מקודם לו יהא דלא אמרה תורה ענין זה לענין ממון צפרטות אבל אם הדבר של ממון נא נתולדה ע"י הכרעת ע"ס הספק יש מקום שיהי' החזקה לענין הכתובה שהוא דין שצא מתולדת דין הקדושין והקדושין מתולדת ספק המומים, וספק התחדשות המומים נתבטל ע"י הכרעת החזקה, וגם לענין רוצא מנינו ג"כ אופנים שמועיל גם לממון היכא שצא דין הממון ממש נתולדה כרוז דיינים דמהי' גם לענין ממון שהוא מה"ט יעוי' תוס' ריש פרק המניח, ואכמ"ל, ועפ"י נראה לי מה שתירץ צ"ש על קושית תוס' ריש נדה צדא דאמרינן שם דלענין חולין כו"ע סברי כשחלי דדיין שעתן משום חזקת הגוף של האשה דהא צספק טומאה צרה"י לא מהי' חזקת טהרה, וע"י כתב צס"ש ד"ל דאני חזקת הגוף משאר חזקות, ועפ"ד מסתברין דצרי' ולא מטעמי, אלא ד"ל דכיון דע"ס הספק של ראית דם נדה הוא הספק צסני הגוף וספק זה חינו ספק טומאה דהטומאה צאה נתולדה מחמת הראי', וכיון שעל הספק של הראי' איכא חזקה וחילא התולדה שהיא ספק הטומאה נגזרת אחרי הכרעת הספק המקורי וזה דבר המסתבר, אכן יש מקום לומר דתירוק זה כלול צתירוצא שכתבו התוס' דלא ילפינן מסוטה רק ספק טומאת מנע ולא טומאת ראי', יעו"ש, דלפמ"כ צספק מנע הוא ספק רק על הטומאה דהנגיעה אינה משנה כלום את הגוף הנוגע, אבל ספק טומאה הצאה ע"י שני הגוף ע"ס הספק חינו ספק טומאה רק ספק שני צנוף והטומאה צאה נתולדה ואם חזקת הגוף מכרעת את עיקר הספק הראשון לא הוא ספק טומאה רק ודאי טומאה, כנלענ"ד:

ובזה שהוכחנו לעיל לסתור דצרי' הש"ש דלענין סוטה היכא דקנא לה ונסתרה כשהיא ארוסה דנאסרת ומשמע דמיירי גם אם קדשה כשהיא צתולה דע"י הזנות צשתנית גופה צנתולה לצעולה דמוכת מזה דלא מהי' צספק סוטה דקרא גם חזקת הגוף, הנה לפמ"כ ניחא דכיון דהא דאמרינן דמהי' חזקת הגוף צספק טומאה הוא רק משום דהטומאה צאה רק אחרי הולדת השני צנוף וצסוטה

ומעיקרא ומש"ה ילפינן דהלכה נאמרה אף לעקור
 דין המוחזק מעיקרא, ולפי"ז יש מקום לומר דברה"ר
 אס יח' חזקת טומאה ליכא ילפותא מסוטה דאס
 כשאנו מטהרים הוא כדין שהי' מוחזק לנו מעיקרא
 חזל לשנות ממה שהיינו מוחזקים מעיקרא ליכא
 ילפותא, אומנם צפשוט נראין הדברים דעיקר הטעם
 הוא דכיון דספק כודאי ליכא חלוק בין איתחזק או
 לא דכיון דחזקה אינה מכרעת לזרר את המעשה
 רק להורות אופן ההנהגה המסופקת לנו איך
 להתנהג למעשה וצפסק טומאה דחדשה תורה
 לעשותה למעשה כודאי אין מקום לחזקה, ולפי"ז
 מהראוי דגם דברה"ר לא תהי' חזקה דמעיקרא וכן
 ראיתי בתשו' לגדולי דורנו דנקטו כן, אכן לפמש"כ
 דחזקת הגוף שאני ועדיפא משום שהיא מכרעת
 את הספק המקורי וספק זה לא נקרא ספק טומאה
 ומש"ה כשאנו נקטינן לדינא מטעם חזקה על
 התחדשות הראשונה שלא נתחדשה סתם המטמא ליכא
 ממילא ספק טומאה, ומש"ה לענין רה"י שפיר
 הקשו אמא לא מהני חזקה כלום ונשאר הדבר צפסק
 ומדין ספק טומאה דברה"ר נעשה כודאי, ותרנו
 דסתמא מירי הכתוב אף שהי' שם רבים, וצנע"כ
 משום חזקת הגוף הוא ואז מועיל גם דברה"ר כנ"ל,
 ויהי' דבריהם מתאימים עם דבריהם בתוס' ריש
 נדה דנפסק ראי' לא ילפינן מסוטה היינו דעלמות
 הראי' הוא מקרה התחדשות צהקדם של הטומאה
 כנ"ל:

פרק ב

אמרינן צריש נדה צהא דתיא מקו' שנמצא חסר
 כל הטהרות שנעשו ע"ג למפרע בין
 דברה"י בין דברה"ר טמאות ור"ש אומר דברה"ר
 טהורות דרה"י תולין ושיניהם לא למדוה אלא מסוטה
 רצן סברי כי סוטה מה סוטה ספק היא ועשהה
 כודאי ה"נ ספק ועשהה כודאי אי מסוטה אימא כי
 סוטה מה סוטה דברה"ר טהור ה"נ דברה"ר טהור
 וכו' כיון דאיכא תרתי לריעותא כודאי טומאה דמי,
 ור"ש סבר כי סוטה מה סוטה דברה"ר טהור ה"נ
 דברה"ר טהור אי מסוטה אימא כי סוטה מה סוטה
 דברה"י טמא ודאי ה"נ דברה"י טמאה ודאי הכי השתא
 התם יש רגלים לדבר שהרי קנא לה ונסתרה והכא
 מאי רגלים לדבר איכא, ואיצע"א היינו טעמא דר"ש
 גמר סוף טומאה מתחילת טומאה מה תחילת
 טומאה ספק נגע ספק לא נגע דברה"ר טהור אף
 סוף טומאה ספק טבל ספק לא טבל דברה"ר טהור,
 ורצן הכי השתא התם גברא צחזקת טהרה קאי
 ומספיקא לא מחתינן כ"י לטומאה הכא גברא צחזקת
 טומאה קאי ומספיקא לא מפיקין ל"י מוטמאתו.
 עכ"ל הש"ס. ונמשנה למלך פ"י ממקואות וצ"ש
 ש"ג פ"א נתקשו צציאור דברי הש"ס אלו מה הוסיף
 צתירוצ זה של ואיצע"א. יעו"ש. ועוד הקשו צזה
 המפרשים לפ"מ שתרנו תוס' ריש נדה לחלק דספק
 ראי' לא ילפינן מסוטה או משום דהוי טומאה
 דלמפרע לא דמי כלל ספק חסרון צמקוה לסוטה

והארכנו צזה לעיל ש"א פי"ד, וצאמת נראה פשוט
 לשון הצרייתא דרצן ור"ש עיקר פלוגתייהו הוא
 על הטהרות שנגע צהם האדם שטבל דלרצן ודאי
 טמאות ושורפין ולר"ש תולין דרה"י וברה"ר
 טהורות ומקור הספק שנופל צהם הוא הספק
 שנוכל על המקוה שחסר ומספקא לן מתי נחסרה
 ונוזה נולד ספק צתולדה על האדם הטובל ואח"כ
 על הטהרות שנגע האדם צהם, והנה לפי"מ שצארנו
 לעיל מה שחדשה תורה צפסק טומאה שיהי' כודאי
 הוא דוקא אס הספק המקורי לא נכרע דדין חזקה
 וממילא נשאר דין ספק טומאה וע"ז עשתה תורה
 שיהי' כודאי, חזל אס איכא חזקה על עיקר הספק
 שאינו נחסר לספק טומאה אז ממילא טבל דין ספק
 טומאה, ועפ"ז יתפרש לנו סוגית הש"ס היטב
 צטוב דלשון ראשון מפרש דפלגי רצן צצצרת תרתי
 לריעותא דרצן סברי כיון דחסר לפניך מגרע חזקת
 המקוה ונשאר ספיקת המקוה צפסק גמור וממילא
 כשאנו דנים על האדם שטבל צה מוקמינן ל"י
 אחזקת' ור"ש סובר אף דנגרע חזקת המקוה מ"מ
 לא חשיב כספק טבל אז לא טבל ולא מוקמינן
 צכה"ג הטמא על חזקת' ותרוייהו סברי דלענין
 האדם הטובל לא שייך למילף מסוטה דסוף טומאה
 מתחילת טומאה לא ילפינן ורק ספק טומאה של
 הטהרות שנגעו צהאדם שהוא תחילת טומאה יש
 ללמוד מסוטה, ומש"ה לר"ש דספק של המקו'
 וגם של האדם לא נכרע ע"י חזקה ממילא כשאנו
 דנים על הטהרות הוא ספק טומאה ממש, ותלוי
 צחילוק ראיות דברה"ר טהור וברה"י תולין,
 דסובר כן צכל ספק טומאה כמש"כ בתוס', חזל
 לרצן דסברי דספק טומאה של האדם נכרע ע"י
 חזקת' דמעיקרא, ממילא ליכא על הטהרות דין
 ספק טומאה אלא ודאי טומאה, ומש"ה בין
 דרה"ר ובין דרה"י ודאי טמאות, ומש"כ בתוס'
 שם דלרצן צללו תרתי לריעותא דרה"י ודאי טמא
 אינו סותר לדברינו, דאי לאו תרתי לריעותא הי'
 נקטינן דנשאר על האדם דין ספק אז ממילא הי'
 על הטהרות דין ספק טומאה ממש. כנ"ל:

ותירוצ צתרא, האיצע"א, מפרש להיפוך,
 דתרוייהו סברי דריעותא דהרי חסר
 לפניך משו' כספק שקול, צאופן דאפשר להעמיד
 הטמא על חזקת' רק צהא פלגי דר"ש סובר
 דילפינן סוף טומאה מתחילת טומאה וכיון דילפינן
 מסוטה לא מהני חזקה וכמו דלל מהני חזקת
 טהרה דרה"י כ"כ לא מהני חזקת טומאה דרה"ר
 ומש"ה דברה"ר טהורות בין האדם ובין הטהרות
 שנגעו צו ורצן סברי דלל ילפינן סוף טומאה
 מתחילת טומאה, וכשאנו דנים לענין האדם הטובל
 לא שייך למילף מסוטה, וממילא דינו צכל ספק
 איסור ומוקמינן ל"י אחזקת' והטהרות נגדרים
 אחר דינו של האדם שהוכרע ע"י דין חזקה,
 והסוגיא מתפרשת כמין חומר צעזה"י:
ולפ"ז ניחא היטב דאף לפמש"כ צתוס' לחלק בין
 נדה לכל ספק טומאה משני טעמים או
 משום דהוי ספק טומאה למפרעאו משום דהוי

סוף ומס' קדושין היכל שהמנע הי' ודאית, דין הנוגעים כדון האשה עצמה, וכ"ז היכל שהדין נוגע גם לאשה עצמה, וכן מוכרח הענין מהא דמנוחל נמשנה טהרות דנספק יש צו כשיעור הצאלו לעיל ש"א פט"ז :

אמנם צעיקר היסוד המנוחל נגמ' דתרי לריעותא חסד כולאי היינו דמנרפינ ריעותא דהרי חסר לפניך עם חזקת טומאה של הטובל לריך להצין כיון דמהני חזקת המקוה על האדם ואם היינו דנים על המקוה עצמה לא הי' צרכא הריעותא דהרי חסר לפניך לגרע את חזקת הגוף כלום כמו דמנוחל שם נגמ' לענין אשה דמשו"ה ד' שעתה לז"ש וכן לדין לענין חולין מוקמינן האשה בחזקתה ולא משגיחין על הריעותא דהשתא, ולמה תצטרף חזקת הטובל שהוא צתולדה אל הריעותא צעיקר הספק אם ריעותא זאת אינה מגרעת החזקה בהספק המקורי וחזקת טומאה של הטובל אינה מכרעת כלום צעיקר הספק של חסרון המקוה והמקוה בחזקת שלמה היא מהראוי להיות שמתילא טהור האדם שטבל בה, וזה דבר תמוה ולא מנלתי מי שיתעורר על זה :

ונראה לי ציבור ענין זה דהנה עיקר כלל התורה דין חזקה הוא הוראת דין הנהגה ולא הוראת צירור הספיקות, היינו דלין חזקה דמעיקרא מכרעת את המציאות הענין לומר דיש לנו דבר מכריע שלא נשתנה הדבר מכמו שהי' מקודם אלל דגלתה לנו תורה לענין הנהגת המעשה להתנהג כפי הדין הראוי להיות קודם השנוי — ויסוד זה יתבאר עוד לפנינו צסייעתא דשמיא — ולפי זה אינו שייך דין חזקה רק אם לדידי הספיקות עוד נוגעים לדינא אל עגם הדבר שצו נולד הספק דאז שייך צזה להעמיד הדבר על חזקתו להיות נהוג צו הדין כדמעיקרא, אלל אם לאותו הדבר צענמו אינו נוגע לדינא ענין הספק ליכא צזה ענין חזקה על הדבר צענמו, דצשלמא אם הי' ענין חזקה הכרעת המציאות אז ליכא לחלק בין אם נוגע הספק לעגם הדבר שצו נולד הספק או אם נוגע לדבר אחר כיון דמ"מ יש לנו הכרעה שצך וכך נקרה צמציאות ונתצצר עגם הספק, אלל אם נחליט דחזקה אינה רק חידוש דין למעשה ענין זה לא שייך רק על עגם הדבר ולא על דבר אחר וזה יסוד נכון צענין חזקה :

וזה נראה כונת רש"י ז"ל צמס' קדושין ד' ס"ו צעונדל דנאי המלך דאמרינן שם ה"ד חילימא דצי תרי אמרי אישתצאי ותרי אמרי לא אישתצאי מאי חזית דסמוכת אהני סמוך אהני וכתצ רש"י ז"ל וז"ל ואי אמרת חוקי תרי לצדי תרי וחוקי אייתתא אחזקתה, אי הואי אייהי קמן והיתה צזה לצי"ד להחירה דהתם אית לה חזקת כשרות, אלל צנה זה הנדון אינן לו חזקה דכשרות שהרי מעידים על תחלת לידתו צפסול. עכ"ל. והנה זה רחוק לפרש צכונת רש"י דאף אם מעמידים האם על חזקתה לא מהני לבן דלפי"ז כל אריכות דברי' למותר, דהרי אם היתה צזה לצי"ד לא הי' מועיל כלום להכשיר את הבן אלל נראה ככונת רש"י דאם הי' הספק נוגע אל

ספק ראוי ולא ספק מוגע, הוא רק על ספק המקורי היינו על האשה צענמה אלל הטהרות שנגעו צה הם דומים לכל ספק טומאה, רק כיון דהוכרע עגם הספק מדין חזקה, ליכא על התולדות דין ספק רק דין ודאי, והכל צמקו' שנחסר ג"כ כהאי דינא, דאם ליכא הכרעת חזקה על המקו' או על הטמא שטבל צה אז הטהרות מתיילא נגררים ג"כ אחריהם, ורק היכל דנשאר דין ספק על המקוה או גם על האדם אז ספק של הטהרות שייך לכל דין ספק טומאה דליכא חילוק רשויות. אמנם לפי"ז קשה קצת שיטת התוס' צשני התירושים שתיירו על קושיתם השנוי דלצ"ה מטמלינן מדרצנן הטהרות גם צרה"ר וצכל ספק טומאה צרה"ר מטהרינן אף לקדשים, ומתירנו דצכה"ג לא ילפינן מסוטה או משום דכיון דהאשה עכשיו טמאה ודאי או משום דספק ראוי ל"ד לסוטה כנ"ל ותיורן זה אינו מספיק לדברינו אלל לקושיתם הראשונה צהא דהקשו שיהי' צרה"י טמא ודאי גם לחולין ככל ספק טומאה צרה"י וע"ז מוצן לנו מה שתרנו דאף דצכל ספק טומאה צרה"י לא מהני חזקה הכל דספק המקורי אינו ספק טומאה או משום דהוי למפרע או משום דהוי ספק ראוי וכיון דספק העצמי דינו להכריע ע"י חזקה ומתיילא ליכא על תולדת ספק הטומאה דין ספק ומשו"ה מה"ת לכונ"ע ד' שעתה, אלל צמה שתרנו והקשו צהא דמטמלינן מדרצנן גם צרה"ר היינו דרצנן עשאוה כספק שקול שלא הוכרע ע"י חזקה והי' ראוי להיות לכה"פ תלוי צחילוק רשויות, דצכל ספק דליכא שום חזקה ג"כ מטהרינן צרה"ר, איך יתורן קושיא זו צתיורגם מש"כ כיון דהאשה טמאה עכש"י ל"ד לסוטה וכן מה שצ' דטומאת ראוי לא ילפינן מסוטה הוא שייך רק על ספק של האשה אלל הספק שעל הטהרות הוא ככל ספק טומאה כנ"ל. ואולי כוונתם דכ"ז הוא רק חומרא מדרצנן דרצנן חשו לענין טהרות צכה"ג שלא לטהר אף צרה"ר. וצ"ע. ועי' צחי' הרצצ"א לריש ומס' נדה שכתצ צטעמא דמילתא של הסוצרים דמעל"ע שצנדה מטמלינן אף צרה"ר משום דלא ליהוי מילתא דרצנן כחובל וכיון דהטהרות שנגעו צה צרה"י מטמלינן עלינו לטמא גם הטהרות שנגעו צרה"ר, ונראה צכונתו דאף דצמסוכן שהי' צרה"י ועצר צרה"ר סצרי רצנן צפה"ה דטהרות דמטמלינן צרה"י ומטהרינן צרה"ר התם הוא דין תורה כן לא חיישינן לזה אלל צמילתא דרצנן עשו חזוקא שלא יהי' דינם כחובל, אלל רחוק להעמיס כונת הרצצ"א דצצרי התוס' ה"ל. ואולי י"ל דלצ"ה שטמאה למפרע אינו צתורת ספק אלל צתורת ודאי, והא דקיי"ל דטהרות תרומה וקדשים תולין ולא שורפינן כתצו צתוס' ה"ל שהוא משום שיהי' לנו נוקפו, יעו"ש, וכן צרמנ"ס כתצו מחמת שהוא מדצרי סופרים, ולפי"ז ל"ק מה דלא אמרינן לענין הטהרות שיהי' טהורים צרה"ר כיון דלענין האשה עצמה הוא צתורת ודאי שצ ליכא על המגעות חילוק רשויות כנ"ל, וכן מנלתי צריטצ"א

טבילה ה' חזקת כשרות של המקו' על הטמא ה' היכא שלא ה' נוגע הספק אל המקוה כגון שנשפכה או שחללה אף שאלל הטובל הוי חזקה נגד חזקה אבל כיון שחזקת המקו' לטהר ולהכשיר את הטמא ולסלק חזקת טומאה הך חזקה עדיפא מחזקת טומאה של הטובל ורק ע"י הנטרפות הריעותא דחסר לפניך עם חזקת טומאה נעשה כודאי:

וזה נראה לי נשיטת צעל המחור צפ"צ דכתנות דכתנ שם ז"ל אמר רב הונא ג' שיטות לקים

את השטר והרא ערעור וכו' ערעור דמאי אי ערעור דגולנותא תרי ותרי נינהו, פי' ואפילו משחתמו אחאי חין מעידים עלי' הא איכא למימר חוקי תרי לנדהי תרי וחוקי גזרא בחזקת כשרות, ואין להקשות מהא דת"ר שנים שהיו חתומים על השטר וכו' דמקשינן עלה ומגנינן צי' אחאי תרי ותרי נינהו, דהתם לאו אגופייהו דעדי השטר נאים אלו להעיד שהרי מתו אלא על השטר הם נאים להעיד שפסול הילכך תרי ותרי נינהו ולא מגנינן צי' אבל הכא שעל גופו של הדיין מעידים הו' להו תרי ותרי וחוקים גזרא לחזקה דכשרות.

עכ"ל הנריך לנו והוא שיטת ר"ת. יעו"ש. והנה זה לא ניתן לומר דסוגר כיון שמתו העדים ליכא כלל צוה דין חזקה כיון שאין דנים על גוף העדים דהרי נמקו' וכו"ג אף שאין אנו דנים עתה על גוף המקוה להכשירה או לפוסלה מ"מ אמרינן צוה העמד מקוה על חזקתה, אלא שאם ה' הדין נוגע לגוף העדים והיו מעמידים אותם על חזקתם אז ה' נכשר השטר ממילא דחזקת ממון של הנתבע אינה מגרעת כלום חזקת כשרות של העדים וכיון דהעדים נכשרים גם השטר כשר, ומש"ה פי' דנקראו ערעור על הדיין נכשר הדין של הדיין ע"י שאנו מוקמינן את הדיין על דין חזקת כשרות, אבל נמתו העדים דאז חין אנו דנים רק על השטר לו יהא דגם להשטר מועיל חזקת כשרות של העדים אבל צוה"ג חזקת ממון עדיפא כיון שעל השטר עצמו דנים ולא על העדים, צוה יתורץ וזה שהשיג עלי' הרמב"ן נמלחמות שם וז"ל אמר הכותב אלו דברי ר"ח ז"ל, ואעפ"כ כמה גדולים דברי רבינו הגדול ז"ל דאע"ג דאיכא לאוקמי' לחזקה חזקה דממונא עדיפא דא"נ שקולין נינהו לא ענדינן עונדא לאפוקי ממונא מחזקת מרי' והאיך תעלה על דעתך דמשום חזקה צעלמא נופקינן ממונא והלא אף צתר רוצא לא אזלינן צממונא כש"כ צתר חזקה. עכ"ל הנריך לנו. ולפמש"כ גם הר"ז"ה והר"ח מודים לסגרא זו דלא מפקינן ממונא מחמת חזקה ומחאי טעמא לא מהני חזקת כשרות של העדים להכשיר השטר לגבות צו כשמתו העדים ורק היכא שהעדים קיימים והם נכשרים מחמת דין חזקה כמו דכשרים הוה לענין אחר להעיד, כ"כ מהני עדותם נשטר זה, ושיטת הרמב"ן והר"ן שם צביאור שיטת הר"ף דלא מהני חזקת כשרות של הדיין לענין אפוקי ממונא. קשה מאד מהא דקיי"ל כרצ הונא נשני כתי עדים המכחישים זא"ז דכל אחת צאה

האם והיתה ניתרת מחמת חזקה אז ה' ניתר גם הן ממילא כיון דפסולו של הן הוא מחמת האם, היינו אף דציאה פסולה של איסור כהונה גורמת לחלל זרעו, אבל עכ"פ צעינן שתהי' האם זונה שהי' צה פסול כהונה וכיון דהאם נכשרת ממילא גם הן נכשר, אבל כיון דהאם אינה צאה לצי"ד ואין אנו דנים עלי' כלל ואז לא שייך להעמיד אותה על חזקתה ועלינו לדון רק על הן והן לית לי' חזקה. כן נראה נכונת רש"י:

ובתוס' פרק חזקת ד' ל"ז ד"ה חק הציאו דברי רש"י הנ"ל והקשו ע"ז צוה"ל ואין נראה לר"י דלמה לא יועיל חזקת האם לנן הואיל ואינו יכול להיות שתהא האם כשירה אם לא יהי' הן כשר, ועוד דהכא אע"ג דעל הן מעידים לפסול מהני חזקת האב להכשירו. עכ"ל. כונתם נקושים דאף דאין האשה לפנינו לדון עלי' ולא שייך להעמידה על חזקתה להכשירה מ"מ חזקת האם הוי חזקה לנן ופני שפסול הן צא מכח האם וכשהאם כשירה א"א להיות שום פסול בנן, נכה"ג מה שהיינו מוחזקים בכשרות האם הוא כחילו היינו מוחזקים שהן כשר ויש לנן עצמו חזקת כשרות, ועוד הקשו דגם היכא דפסולו של בן אינו צא מכח פסול אביו מהני חזקת האב להכשיר את הן, כן נראה כונתם לכל מעיין היטב בדבריהם, דנעיקר הסגרא דלא שייך דין העמדה על החזקה רק בדבר שצא לפנינו לדון עלי' גם התוס' מודים בזה אלא דנקטו שאף שאין האם לפנינו וא"א להעמידה על חזקתה כנ"ל, אבל הן עצמו יש לו חזקת כשרות של האם מפני שפסולו צא צתולדה מן האם:

ולפ"ז נראה דהא דאמרינן לענין מקו' שמונא חסר דמהני חזקת המקוה להטובל צה הוא רק שהטובל צה יש לו חזקת כשרות של המקו', כענין שכתבנו נכונת תוס' שתהני חזקת האם להנן מחמת שכשרותו ופסולו תלוי בכשרות ופסול של האם ומש"ה יש לנן עצמו חזקת כשרות מה שהאם היתה בחזקת כשרות, כ"כ הכא לענין מקוה אם המקוה היתה נשעת טבילת הטובל בחזקת כשרות חזקה זו יש לו להטובל צעמא אבל להעמיד המקוה עצמה על חזקתה לא שייך צוה כיון דהמקוה עצמה פסולה ודאי מכאן ולהצא ואין לדון עלי' להכשירה או לפסלה אלא דהספק נוגע אל האדם שטבל צה ולהטהרות שנעשו ע"ג, ומש"ה שייך לנרף הריעותא דהרי חסר לפניך לחזקת טומאה של האדם הטובל, אף שאם ה' דנים על המקוה עצמה היתה נכשרת **מתנת מקוה** דמעיקרא ולא ה' צכה הריעותא דהשתא לסלק דין חזקה דמעיקרא כמבואר שם בגמ', אבל כשאנו דנים רק על הטובל דאי אפשר אז להעמיד המקוה על חזקתה אלא דלהטובל מהני חזקת המקוה כחילו היתה חזקה זו צעמא של הטובל ואצל הטובל כמו דאית לי' חזקת המקו' כ"כ אית לי' צודאי חזקה דמעיקרא חזקת טומאתו והוי חזקה נגד חזקה ובהנטרף הריעותא דהרי חסר לפניך שהוא חזקה דהשתא הוי כודאי ע"י תרתי לריעותא, דאף שאם ה' ספק סתמי על כשרות המקו' נשעת

שלמות דהאיצוד אינו משנה כלום את דין הפירות והדרה הקושיא לדוכתא, ועפ"י דזרינו לעיל י"ל דשאי חזקת הגוף צמומין מחזקת הגוף דמקוה, דכיון דלעגס המקוה אינו נוגע ספק זה דהרי פסולה ועומדת היא ורק אל הטובל זה נוגע ספק זה, ובארנו לעיל דלעגס זה יש לו חזקת המקוה ואכל הטובל אינו חשוד כחזקת הגוף, רק חזקה על טבילתו שהיתה נכשרות מחמת שהמקוה היתה בחזקת כשרות, והוי חזקה נגד חזקה, ובהנטרף לזה ריעותא דהרי חסר לפניך הוי תרתי לריעותא, חזל צמומים דהאשה לפנינו ונוגע נדדי הספק לה לדין כתובתה, אף דעכש' המומים לפנינו מ"מ כשאנו דנים על זמן הקדושין מוקמינן אותה בחזקת שלא הי' זה מומים אז צומן ההוא ובמקום חזקת הגוף ממש אין חזקת פנוי' חשובה נגדה אף לגרף עם הריעותא של חסר לפניך, וכן מוכח ענין זה בגמ' כתובות ד' ע"ו דליתא שם רב אשי אמר רישא מנה לאבא צידך וסיפא מנה לי צידך ופי' רש"י שם דחזקת הגוף של האשה אינו מועיל לחז' כיון דהכתובה אינו נוגע להאשה רק להאז וגני האז לא אמרינן דחזקת גוף שלה תהי' לדידי'. יעו"ש. וכן העלו בתוס' שם כפירש"י דלכאורה הוא דבר מתמיה דהרי חזקת מקוה מהני לעמא וכל כיוצא בזה, אלא נראה דהכונה בזה דצאמת גם חזל האז איכא חזקה רק דאינו חשוד כחזקת הגוף רק חזקה על דין גזית הכתובה ולא מהני חזקה להוציא ממון דגם רוב לא מהני ורק חזקת הגוף עדיף כמש"כ לעיל בפ"א משום דהיא מכרעת את מקור הספק על עצמות המקרה אם נתהוו המומים זה רק אם ספק זה נוגע להאשה עצמה וצדדיה איכא חזקת הגוף ממש, חזל חזל האז הוא חזקה דעלמא ואינו מהני להוציא ממון וכ"כ יתפרש מש"כ בתוס' ד"ה כלה לדון דלא יועיל חזקת החמור לגני בעל החמור הוא עפ"י דרך זה דהוי חזקה ככל חזקה דעלמא, רק אינה חזקת הגוף ממש:

אמנם לפי"ז לכאורה קשה בזה דאמרינן שם ריש גדה על הצרייתא דהי' צודק את החצית להיות מפריש עלי' תרומה והולך ואח"כ נמלא חומץ כל ג' ימים ודאי מכלאן ואילך ספק דהוי תרתי לריעותא העמד טבל על חזקתו והרי החמין לפניך ומאן תנא חצית ר"ש דלגני מקוה ממי ספיקא משווי לה ומוכח דלרצנן הוי ודאי טבל יעו"ש. והרי הכל לענין היין שעשה תרומה ממנו ג"כ נוגע ספק זה כמו שנוגע לשיריים וכיון שצארנו לעיל בצנרת התוס' דצכה"ג שחזקת הגוף הוא על הדבר עצמו שאנו דנים עלי' לא מהני חזקה אחרת לגרע את חזקת הגוף אף צירוף הריעותא דהשתא, לפי"ז מהראוי להיות שהיין הנפרש לתרומה ודאי תרומה והיין של השיריים ודאי טבל דחלל היין של השיריים חשיב חזקת היין האחר רק כחזקה דעלמא כמו צמקוה והוי תרתי לריעותא ואיך יתכן כזאת דהוי תרתי דסתרי, ול"ד למסוכן ברה"י שהולאוהו לרה"ר דקיי"ל כרצנן דטהרות

צפ"ע ומעידה הרי דמהני חזקת כשרות דידהו אף אם יעידו לאפוקי ממונא, ולכאורה הי' אפשר לחלק צין אם נולד הספק קודם שהי' נוגע לממון דאז קיי"ל כרצ הונא, לשנוול הספק צומן שנוגע כבר לממון כמו צנ' שישנו לקים את השטר בזה לא מהני חזקת כשרות דעדים נגד חזקת ממון, חזל זה נסתר מסוגית הש"ס צ"צ דף ל"א דקיי"ל כרצ נחמן דסנור כר"ה דנאכילה לא איתכתיש שהספק נולד לאחר שהעידו שכבר נוגע לממון, והרא"ש שם כתב בפשטות כיון דתו"ת ספיקא דרצנן היינו דמדרצנן חשיב הדיין הזה פסול משו"ה פריך הש"ס דלא דמי לשתי כתי' עדים דשם אינו ספק של תרי ותרי יעו"ש. והר"ה והר"ח נראה דסנרי דרק לענין איסורים החמירו רצנן בספק של תרי ותרי חזל לענין לאפסולי עדים לא החמירו רצנן:

פרק ג

ועפ"ד יש מקום לתרץ מה דהקשה צ"ש ש"צ פ"צ בזה דכתבו תוס' כתובות פרק המדיר דף ע"ה ח"ל ומיהו תימא לר"י דהיכא מנינו למימר דאי לאו חזקת ממון דהכל הוי חזל ר' יהושע נתר חזקת הגוף והא הוי חזל צמקום תרתי דלית לן למימר העמידנה בחזקת פנוי' וכי תימא אדרבה העמידנה בחזקת שלמה והשתא הוא דנעשה מוס הרי מוס לפניך דכי הוי חזקת חשנינן תרתי לריעותא גני מקו' שנמדד ונמלא חסר וכו' ונראה לרש"י דחזקת פנוי' לא חשיבא כלל חזקה לגני חזקת הגוף. עכ"ל. וקשה טובא מ"ש חזקת טומאה מחזקת פנוי', ובחזקת טומאה וטבל מנרפינן את החזקות לתרתי לריעותא נגד חזקת הגוף של המקו' וחזקת היין, ועי' בספר ש"ש דמתרץ דצמקו' לא חשיב כחזקת הגוף דמה שנתחסר מעט מים אינה שנוי צמים הנשארים, וצין ונמלא חומץ מתרץ עפ"י"מ דאמרינן בגמ' צ"מ מעיקרא דחמרא חמרא דחלא חלא וקלקולו בתוכו חלא שאינו ניכר משו"ה אין החימוץ שנוי צגוף. יעו"ש. והנה צין ונעשה חומץ ודאי תמוהים דצרי הש"ס דהרי לענין גזילה חשיב שנוי יין והחמין כמבואר צ"ק פ' הגזל הרי אף שקלקולו בתוכו מ"מ מעיקרא הי' יין ועתה נעשה למין אחר רק דיש יין שאינו מחמין ויש יין שמחמין ולענין זה אמרינן בגמ' צ"מ פרק איזהו כשך דלא חשיב רגית כשנתן מעות אחרת צתשרי ומצחרי לה בטבת משום דמעיקרא נתן על יין שאינו מחמין רק מעיקרא לא הי' אפשר להצנין ועתה ניכר. יעו"ש. חזל לענין השתנות ודאי דגם יין שמחמין צעת שנעשה חומץ הוא שנוי הגוף והוי חזקת הגוף כמומים, וגם לענין מקוה אין דצרי' מחוורים כ"כ דאף דאיסור המים אינו שנוי צגוף המים, חזל חסרון צמדה הוי ג"כ השתנות והרי צמפריש על פירות בחזקת שהם קיימים ונמלאו אצודים איכא ג"כ חזקה והתם לא יצויר חזקה אחרת רק חזקת

דהרי אף אם ניוול דלל קיי"ל כהאי נרייתא מתמת לרצנן כל היכא דהוי ספק יהי' ודאי טנל משום תרתי לריעותא מ"מ נפ"מ לדינא דלר"י ג' ימים הראשונים ודאי יין והיין שהפריש עלי' מתוקן ולריצ"ל יהי' ג' ימים הראשונים ודאי טנל משום תרתי לריעותא, וגם כמה שתרין המל"מ והש"ס לא מאלתי דצדריהם דנרים מתקנלים על הלז:

וע"פ מש"כ לחלק בין היין הנפרש לתרומה לין השיריים יש לפרש דמש"כ הרמז"ס דין היי' צודק את החצית דמכאן ואילך ספק ולריך להפריש ממונו תרומה שני' הוא ג"כ כדרך שפסק נה' מקולאות דהוא כודאי משום תרתי לריעותא דהרי לא הזכיר כאן לענין התרומה שפריש שני' שיהי' עלי' דין ספק לענין אם נפלה למקום אחר לענין דמוע, ומה שכתב דמכאן ואילך ספק כונתו דהוי ספק חומץ במילאות אצל לענין דין טנל י"ל דהוי כודאי, והא שדקדק הש"ס מלשון הצרייתא דמכאן ואילך ספק דהוי ספק ורמינן מזה אמרו, הוא משום דצדרייתא לא חסיק דין הפרשה שני' ומשמע דמכאן ואילך הוי דין ספק, אצל הרמז"ס שהוסיף ולריך להפריש שני' אינו מוכח כלל בלשון דמ"ש מעיקרא מכאן ואילך ספק שיהא כונתו שיטאר דין ספק על היין השיריים דהרי אמר שהספק הוא על החימוץ וזה ודאי דגם לרצנן נשאר הספק על החימוץ, ומה דכתב הרמז"ס נה' הקודמת דבספק מתי החימוץ הוי דין ספק ממש גם לענין דימוע ולענין חומץ התם מייירי שניהם קיימים כמו דלסיק הראשונה אינה מדמעת ואין חייב חומץ על אכילת אחת מהן וכיון דהתרומה ראשונה קיימת וזה לא מהני תרתי לריעותא דחזקה דגופה עדיפא כמש"כ א"א שיהי' דין ודאי על שניהם דהוי תרתי דסתרי, וצ"ל שצילין שהלך באלה ועשה טהרות וצ"ל ועשה טהרות ג"כ הדין אם שניהם קיימים שניהם תלוים והתם הוא מדרבנן דמדלוריתא מוקמינן כ"א לחזקי' דשם אין דין זה שייך לחצירו כלום רק המילאות סותרות אהדדי והכא הדינים מתנגדים זל"ל דתרומה פוטרת השיריים ואם אין שיריים ליכא תרומה, וקצת ראי' לזה מהא דפריך הש"ס ריש נדה מחצית דצרייתא דהי' צודק ולא פריך ממשנה דהתורם יין ומאלא חומץ ריש פרק ג' דתרומות והיא ההלכה שפסקה הרמז"ס שהנאלו ומאלתי צר"ש שם שכ' דה"ה דהוי מני' לאתויי מהך משנה אצל זה דוחק דממשנה אלימא למיפרך ולפמש"כ ניחא דלא מני' למיפרך מהמשנה דכיון דשניהם לפנינו ומש"ה פסק הרמז"ס דין האמור צמשה פ"ג כלורתא וצדין הצרייתא דהי' צודק הוסיף רק דלריך להפריש שני' ולא כתב צה דין ספק לענין חומץ וכן לענין דימוע. ככ"ל:

אמנם יש לדון צה כיון דעל היין שעשה לתרומה והוא צפנינו יש לו חזקה עלי' באופן דלא מגרע תרתי לריעותא וראוי לומר שיהי' דין מוכרע עלי' וממילא יהי' דין היין שנפטר כודאי חולין כיון דעיקר הספק טולד ציין של תרומה והיין הנפטר צל בתולדה, אצל באמת אין

שנענו צרה"ר טהורים ודאי ומה שנענו צרה"י ודאי טמאים והוא צמשה פ"ו דטהרות הוצא לעיל ש"א פ"ו, דהתם אף דהמעשה אחת היא דאם הי' חי אח"כ צרה"ר ודאי שהי' חי מעיקרא צרה"י אצל דיני הטהרות אינם תלוים צ"ל, אצל צנידון דידן שתרומה צריכה לשיריים והשיריים לתרומה קשה ודאי להחזיק את התרומה צתורת ודאי תרומה והשיריים צתורת טנל ודאי, וגרלה לי ד"ל דמייירי צכה"ג דליכא נפ"מ לענין היין הנפרש לתרומה דכן משמע לשון הצרייתא דהי' צודק את החצית להיות מופריש וכו' היינו התרומה היא צחצית מדמוע עם הטנל והולך ומפריש צכל פעם לפי חשנן הטנל שנשאר עוד צחצית וכשנעשה הספק ליכא נפ"מ כל כך לענין חצית זו דהרי היין שצתוכה עכ"פ מדמוע ומחמת ההפרשות הראשונות שהי' ודאי יין וחפור צשתי' ואלו דנים רק לענין השיריים ומש"ה מדמינן למקוה. ככ"ל:

ובזה יש לתרין שיטת הרמז"ס צפ"ה מה' תרומות וז"ל התורם חצית של יין על היין ונמאל חומץ אם יודע שהיתה חומץ עד שלא תרמה אינה תרומה ואם אחר שתרמה החמילה הרי זה תרומה ואם ספק תרומה ויחזור ויתורם וכו' ואין אחת משתייהן מדמעת צפני ענמה והאוכל אחת משתייהן אינו חייב חומץ וכו'. הצודק את החצית והניחה להפרישה תרומה על אחרים עד שתעשה כולה תרומה ויתננה לכהן ולחל"ל צדקה ומאלא חומץ וכו' עד ג' ימים ודאי יין וכל יין שחשצ אותם הימים שהתרומה שלו צחצית זו הרי הוא מתוקן מכאן ואילך ספק ולריך להפריש ממנה תרומה שני'. עכ"ל. וצפ"י מה' מקולאות פסק הרמז"ס צמקוה שנמדד ומאלא חפור צין צרה"ר וצין צרה"י כל טהרות שנעשו ע"ג למופרע טמאות ונתקשו הראשונים והאחרונים צפסקי הרמז"ס דסתרי אהדדי דצה' תרומות פסק כר' שמעון דהוי ספק ולענין מקוה פסק דתרתי לריעותא כודאי הוא והאריך צזה המשל"מ צה' מקולאות שם וצס' ש"ש ש"ג פ"א, וצכסף משנה פ"ה מה' תרומות הכ"ד כתב צזה"ל ומ"מ יש לתמוה דהא צסוף קדושין וצריש נדה רמי האי צרייתא לצרייתא דמקוה ומשני מאן תנא חצית ר"ש אצל רצנן אומרים טנל למופרע ולמה פסק רצינו כר"ש צמקוס רצנן ואפשר דמשמע לרצינו דכיון דצפ' המוכר פירות איפליגו אמוראי צההיא צרייתא, ש"מ דהילכתא היא. עכ"ל. וצדרי' אינם מוצנים לי כלל דהרי מ"מ קשה שני פסקי' דהרי לענין מקוה, פסק כרצנן וכלאן כר"ש כמו שהקשו הרשצ"א והריטצ"א צריש נדה וצפ' עשרה יוחסין ואם הי' נראה להרמז"ס לפסוק כהאי צרייתא דהי' צודק את החצית ומחמת סוגיה הש"ס פ' המוכר פירות יהי' הדין גם לענין מקוה כן, ועוד לא אציין כלל מאי ראי' היא מהא דפליגי אמוראי ר"י וריצ"ל שם צפ' המוכר פירות צפירושא דעד ג' ימים ודאי מכאן ואילך ספק אם ג' ימים משעת צדיקה ודאי יין ואח"כ ספק, או ג' ימים משעה שנמאל חומץ ודאי חומץ ומעיקרא ספק. יעו"ש.

דומה ענין זה לכל התולדות, דהנה בעודא דינא לאם היתה האם לפנינו והיתה נותרת ע"י חזקה ה' מהני לנן מומילא, אבל צידון זה כשאנו דנים על היין של תרומה עלינו לדון על התרומה והשיריים יחד דליכא דין תרומה בלא שיריים ואם חזקה יין זה לא מהני על השיריים לא מהני החזקה גם על היין של תרומה:

וע"פ דרך זה יתישבו גם דברי התוס' פ"ק דכתובות דף ע' צה"ל דהר"א האומר פ"פ מנאמי נאמן לאוסרה עלי' דפריך הש"ס ואמאי ספק ספיקא הוא ספק תחת' ספק חין תחת' ספק חונס ספק רגון ומשני ל"ל צלחת כהן ונתוס' שם כתנו וז"ל ואל"ת וטוקמה לחזקתה שהיא כשירה לכהונה ונימא דלאו תחת' זנתה וי"ל דאדרבה חיה לן למימר דהשתא נבעלה לחוקמה לחזקת הגוף שהיתה נתולה. עכ"ל. והקשו האחרונים על דבריהם למה לא נימא דהוי תרתי לריעותא שיטתך חזקת כשרות לכהונה עם הרי נעולה לפניך ותהי' כשירה לכהונה יעוי' בפנ"י שם ובס' דו"ח להגרע"א. ולפתש"כ דרך היכא שאנו דנים על דבר אחר שצא מכת הדבר שבו נולד הספק שעל אותו הדבר ה' חזקת הגוף אז אמרינן משום תרתי לריעותא הוי כודאי, אבל צלחתו דבר עצמו דליכא בו חזקת הגוף לא מהני תרתי לריעותא נגד חזקת הגוף, לק"מ דהרי ליכא צה חזקת הגוף ומשו"ה אינה מתכשרת משום תרתי לריעותא, ואף דלפי"ז קשה למה אמרינן דצלחת ישראל הוי ספק ספיקא כיון דלדברינו במקום חזקת הגוף לא מהני מידי חזקה אחרת ומשום כודאי תחת' ונשאר רק ספק חונס כפק רגון, אבל ענין זה כבר נתבאר בל"ה אם ספק שאינו שקול מחמת חזקה מוגרע דין ס"ס עי' לעיל ש"א פי"ט:

דומה ענין זה לכל התולדות, דהנה בעודא דינא לאם היתה האם לפנינו והיתה נותרת ע"י חזקה ה' מהני לנן מומילא, אבל צידון זה כשאנו דנים על היין של תרומה עלינו לדון על התרומה והשיריים יחד דליכא דין תרומה בלא שיריים ואם חזקה יין זה לא מהני על השיריים לא מהני החזקה גם על היין של תרומה:

וע"פ דרך זה יתישבו גם דברי התוס' פ"ק דכתובות דף ע' צה"ל דהר"א האומר פ"פ מנאמי נאמן לאוסרה עלי' דפריך הש"ס ואמאי ספק ספיקא הוא ספק תחת' ספק חין תחת' ספק חונס ספק רגון ומשני ל"ל צלחת כהן ונתוס' שם כתנו וז"ל ואל"ת וטוקמה לחזקתה שהיא כשירה לכהונה ונימא דלאו תחת' זנתה וי"ל דאדרבה חיה לן למימר דהשתא נבעלה לחוקמה לחזקת הגוף שהיתה נתולה. עכ"ל. והקשו האחרונים על דבריהם למה לא נימא דהוי תרתי לריעותא שיטתך חזקת כשרות לכהונה עם הרי נעולה לפניך ותהי' כשירה לכהונה יעוי' בפנ"י שם ובס' דו"ח להגרע"א. ולפתש"כ דרך היכא שאנו דנים על דבר אחר שצא מכת הדבר שבו נולד הספק שעל אותו הדבר ה' חזקת הגוף אז אמרינן משום תרתי לריעותא הוי כודאי, אבל צלחתו דבר עצמו דליכא בו חזקת הגוף לא מהני תרתי לריעותא נגד חזקת הגוף, לק"מ דהרי ליכא צה חזקת הגוף ומשו"ה אינה מתכשרת משום תרתי לריעותא, ואף דלפי"ז קשה למה אמרינן דצלחת ישראל הוי ספק ספיקא כיון דלדברינו במקום חזקת הגוף לא מהני מידי חזקה אחרת ומשום כודאי תחת' ונשאר רק ספק חונס כפק רגון, אבל ענין זה כבר נתבאר בל"ה אם ספק שאינו שקול מחמת חזקה מוגרע דין ס"ס עי' לעיל ש"א פי"ט:

והנה לכאורה משמע היפוך דברינו מדברי תוס' קדושין דף ע"ט לענין פלוגתא דרב ושמואל דלימא התם נקדשה אז' צדק והיא קדשה עצמה צעיר והרי היא צוגרת דרב אמר הרי היא צוגרת לפנינו ושמואל אמר חוששין לקדושי שניהם דכתנו התוס' שם דאם לא קדשה רק אז' לחוד גם לשמואל חין לחוש לקדושי אז' כלום משום דליכא חזקת פנוי' והרי היא צוגרת לפנינו. יעו"ש. דמשמע לכאורה דגם צדק גופא מהני תרתי לריעותא נגד חזקת הגוף אבל צלחת לפי המצואר שם דמיירי ציומא דמשלים ששה חדשים דליכא חזקת הגוף כלל כמש"כ ברש"י שם דציוס זה ליכא חזקת נערו ונתוס' שם ע"ז ד"ה מי ליכא כתנו דרגילות לבוא סימני צגרות צנוקר ועכ"פ מפורש שם צגמ' דליכא חזקת הגוף דאמרינן שם אבל הכל מי ליכא למימר העמיד הגוף על חזקהו ולפי"ז חין ענין זה סותר כלום לדברינו:

והנה לענין הדין צתוך ששה חדשים צאופן שיהי' תרתי לריעותא שקדשה אז' לחוד דהוי ספק מקודשת ספק פנוי' וליכא חזקת פנוי' והרי היא צוגרת לפנינו דלפתש"כ דצכה"ג צדק גופא

צוד נלענ"ד צכלל ענין תרתי לריעותא צהא דהקשו צצ"ש וצנתיצות ס"י ל"ד לענין עד שעבר עזירה ולא נודע הזמן דפסק הרמ"א דכל מה שהעיד כשר מחמת חזקה יעו"ש והקשו האחרונים הנ"ל למה לא מלטריך חזקת ממון דהשתא לתרתי לריעותא, וע"ש שתירץ דחזקת ממון אינה חזקה מוכרעת. יעו"ש. ומדברי הרמ"א מוכח דכל עדותו כשר גם נגד חזקת אשת איש, ולדעתי נראה דרק צמקוה ויין וכדומה מה שצמא עכש' הוא מציאות קיימת ושייך צזה חזקה דהשתא אז מוצרינן לתרתי לריעותא אבל צפסול מחמת עזירה חין עלי' עכש' כלום רק שצפסל מחמת עזירה שעשה לא שייך צזה חזקה דהשתא לומר

זה שהוא בעין חזקה דמפרא היו והיו כמו תרתי לריעותא דחשיב כודאי, ולפי"ז נראה די"ל דנפק השקול גם חזקה דהשתא מכרעת ומכל הרהיות שהניח צ"ס ש"ס לחזקה דהשתא אינה מועלת כלום לא מילתא דזר מוכרת רק היכא דליכא חזקה דמעיקרא, חזקה דמעיקרא עדיפא, אלזל נספק השקול אין רא' דלא אזלינן נתר השתא.

ובהא דתנן במשנה טהרות פ"ג הוצא צגמו' נדה דף ד' מחט שנמצאת מלאה חלודה או שצורה טהורה שכל הטומאות כשעת מליאתה, כתבו בתוס' שם ד"ה שכל הטומאות כשעת מליאתה וז"ל לעיל פי' דהיינו דוקא לקדשים והא דמחט שנמצאת מלאה חלודה דטהורה לכל הטומאות כשעת מליאתה אפילו להקל לאו משום דהוי כשעת מליאתה דאורייתא אלא משום דמוקי הטהרות לחזקתייהו עכ"ל, ודצריהם סתומים דאם כל עיקר הדין הוא משום חזקת טהרות למה תנא במשנה הטעם משום שכל הטומאות כשעת מליאתה, עוד קשה טובא דהרי מה שמטהרים במחט שנמצאת חלודה או שצורה הוא גם אם נגעו הטהרות צרה"י וצרה"י ספיקו טמא אף היכא דליכא חזקת הטהרות וכן הקשה צ"ס ש"ס ש"ג פ"ה, ונפרש דכוונת התוס' דהוא משום דהר"ל דזר שאין בו דעת ליטאל דטהור גם צרה"י אפי' היכא דליכא חזקת טהרה וכן מפורש צרה"י שם ע"ג דפריך הש"ס על כזכר הנתון ע"ג הדף ומדף טמא מונח תחת' דמטהרים אף שספק טמא נגע צמדף, ג"כ מטעם כשעת מליאתה, מקשה צגמו' מכדי האי כזכר ספק טומאה צרה"י הוא וכו' ומשני משום דהוי דזר שאין בו דעת ליטאל, וכתב רש"י צזה"ל וכי היכא דפריך אכזר מני למיפרך למחט ולמטלית ולשנויי כדמשני, עכ"ל. אלזל מאד דחוק לפרש כן צכונת התוס', ולכאורה ה' מקום לומר דהתוס' לא ס"ל כרש"י דלמחט ליכא למיפרך משום דמחט איכא תרתי לטיבותא הרי שצורה לפניך ואוקי טהרות על חזקתייהו, וכמו דתרתי לריעותא הוי כודאי כ"כ תרתי לטיבותא וכיון דהוי כודאי מהני גם צרה"י, אלזל זה אינו דהרי במסוכן שצזר צרה"י מטמאים הטהרות אף דליכא תרתי לטיבותא חזקת חי וחזקת הטהרות דכמו שמרפין מה שחסר לפניך כ"כ ודאי יש לנרף חזקה דמעיקרא שעדיפא מחזקה דהשתא, ומוכח דגם תרתי לריעותא או לטיבותא לא מהני נספק טומאה ותלוי רק בחילוק רשויות רה"ר או רה"י, וכן יש להוכיח מסוגיית הש"ס ריש נדה דלתירון צתרא דפליגי ר"ש ורצנן אס ילפינן סוף טומאה מתחילת טומאה דמשמע דאם ספק טבילה יהי' כספק טומאה או גם צתתי לריעותא אזלינן צתר חילוק רשויות, והטעם צזה דכיון דכל עיקר תרתי לריעותא הוא יסוד החזקה חזקת טמא של הטובל וכן להיפוך ונספק טומאה לא מהני שום ענין חזקה, וכן מש"כ צ"ס לפרש דצרי תוס' שכתבו משום חזקת הטהרות, משום דאל"ה ה'

כשעת מליאתו דמקרה אינה מתמדת היא לומר כמו שעכשוו לאחר עזירה כ"כ נחזיק דכזר ה' כן וצזה מתורן גם דצרי התוס' כתובות דף ט' שהצאנו:

פרק ד

והנה צעיקר הענין אס חזקה דהשתא מכרעת נספק השקול לא נתפרש היטב דצרי הראשונים ז"ל וצ"ס ש"ס ש"ג שקול וטרי צענין זה והאריך שם אלזל צכ"ז לא מילתא דזר מוכרת כאשר יצויר לפנינו, וראשונה נעתיק צזה דצרי התוס' ריש נדה ד"ה השתא הוא דחזאי ורז דאמר צפ"י יוחסין הרי היא צוגרת לפנינו גצי קדשה אצי' צדרך וקדשה א"ע צעיר וצניהם ציומא דמשלים ו' חדשים צצין נערות לצגרות ולא קאמר השתא הוא דצגרה היינו משום דרגילות שערות לצוא מפרא וכי פריך התם לשמואל ממקוה וחצית ה"כ מני למיפרך לרז דדוקא צשערות קאמר רז אלא דפריך לשמואל טפי צפשיטות, והא דקאמר התם לימא רז דאמר כר' נתן דאמר אס צריא הוא עלי' להציא רא' שצכ"מ ה' אע"ג דרז דוקא צשערות קאמר התם מני רוב העולם צריאים ואית לן למימר דצריא ה' כמו שהוא עכש'.

עכ"ל. והנה לכאורה נראה מדצריהם דחזקה דהשתא אינה מכרעת כלום, אלזל צאמת כשנדקדק דצצריהם נראה להיפוך דאם נאמר דה' קים להם מסצנא דחזקה דהשתא אינה נחצנת להכריע נספק השקול למה הקצו על דצרי הש"ס מזה דאמרין לענין נדה השתא הוא דחזאי על דצרי רז דאמר הרי היא צוגרת לפנינו הלא צלא"ה ה' להם לפרש דצרי רז מטעם דרגילות הוא לצוא מפרא כיון דחזקה דהשתא אינה מכרעת כלום איך פסק רז להקל משום חזקה דהשתא, ועוד הלא צגדה אמרין השתא הוא דחזאי הוא משום דמוקמינן לחזקה דמעיקרא וסם ציומא דמשלים שית ליכא חזקת נערות כמו שפי' רש"י שם והיכא דליכא חזקה דמעיקרא לא מוכח כלום מנדה דלא אזלינן צתר השתא, וע"כ נראה צכונת התוס' דצצרי דחזקה דהשתא מכרעת נספק השקול אלא דמנדה מוכח דחזקה דמעיקרא עדיפא אפי' היכא דאינה חזקה אלימותא דהרי אמרין שם צסוגיא כיון דמגופה קחויא לא אמרין אוקומה לחזקתה, ופי' רש"י שם כיון דעלולה לראות וצתוס' הרא"ש כתב כיון דשכיחי צה דמים דדיר ול"ד לנגעים דלע"ג דג"כ מגופי' הוו מ"מ לא שכיחי, יעו"ס.

ומשו"ה הקצו מהא דאמר רז הרי היא צוגרת לפנינו דאזלינן צתר חזקה דהשתא משום דציומא דמשלים שית רגיל לצוא סימני צוגרת צשחרית כמו צערצית, וע"ז תרלו דהתם רגיל יותר לצוא מפרא ואיכא צזה כעין רוב קצת ואינו רוב גמור דאל"כ למה אמר רז משום דהרי צוגרת לפנינו היה לי' למימר אזלינן צתר רוצא אלא ודאי הוא ענין הצטרפות דממרפינן חזקה דהשתא עם רוב קליש

י"ל דלאו משום דסוחר דלין חזקה דהשתא מכרעת כלום אלא דסוחר דגם ציומא דמשלים שיה חדשים כ"ז שלא ראינו סמני צגרות היא בחזקת דין נערות והוי ספק שקול היינו דכל היכא דליכא חזקה דמעיקרא כה"ג ששלולא זכא רגע להשתנות, חזקה דהשתא דמעיקרא שוים הם:

ובש"ש הקשה מהא דתנן צנדה דף י"ד נמצא על שלה אותיות טמאים וחייבים צקרבא, נמצא על שלה לאחר זמן טמאים צספק ופטורים מן הקרבא, איזהו אחר זמן כדי שתרד מן המטה ותדיח פניו, ואח"כ מטמאה מעל"ע ואינה מטמאה את צועלה, וצגמ' שם תנא וחייבים אשם תלוי, ותנא דידן מ"ט, צעינן חתיכה משתי חתיכות, וכיון לתנא דצרייתא מחייב אשם, צע"כ צזמן זה הוי ספק שקול דליכא חזקה דמעיקרא דאל"ה למה חייבים אשם, ואם נימא דצספק השקול מוקמינן אחזקה דהשתא יתחייבו צחטאת כמו גבי צגורת לפנינו ונשאר צל"ע, והנה צפשטות י"ל דגם צכה"ג איכא קצת חזקה דמעיקרא רק לא אלימא להכריע נגד חזקה דהשתא והוי ספק שקול ומש"ה חייבים צאשם צנדה אף דעלולא לראות חזקה דמעיקרא עדיפא לכו"ע וצגורת פלגי רב ושמואל והכא י"ל דלכו"ע שוים הם. אצל צאמת צלענ"ד ד"ל צכה"ג לא שייך כלל עינן חזקה דהשתא דהנה זה ודאי דחזקה דהשתא לא עדיף מחזקה דמעיקרא וכבר כתבנו לעיל צפ"ג דכללות עינן חזקה דילפינן מקרא הוא רק לענין הוראת הנהגת המעשה להתנהג עפ"י מצו הדברים שהוחזק אללינו אצל לענין צירור המעשה אין חזקה מצררת לומר דיש לנו רגלים לדבר דכך ה' המעשה כפי החזקה, ולצ"ז ודאי אס' אלזינן צתר חזקה דהשתא הוא ג"כ רק לענין הנהגת המעשה לעשות על זמן המסופק לנו כפי צורת הדין שאנו רואים ומוחזקים עכשיו צשעת לידת הספק, והנה צמקוה שאין מעשה המחסרת את המקור גורמת הדין רק מה שהיא חסרה שאין צה מ' סאה גורם הדין שאין הטובל צה מתטהר וכן ציין צמלא חומץ וכן לענין צגורת כל כה"ג שייך חזקה דהשתא להחזיק על שעה המסופק לנו כפי מצו הדבר צכמות ואיכות המוחזק לנו עכשיו, ואם אנו מחזיקים על שעה ההיא כפי צמלא עכשיו, עלינו להתנהג לריכא עפ"י חזקה זו שצשעה שטבל צמקוה כאליו ה' טובל צה עכשיו וכן כל כה"ג, אצל צדס הנמצא על עד שלה שאין דס הנמצא גורם לטמא או לחייב אותם צחטאת רק שהיא סנה מצררת שה' ראית דס ואם נמצא צאותיות הוא דבר המצרר שהרא' היתה צשעת ציאה דהעד ה' צדוק קודם תשמיש ואם נמצא אח"ז צכדי שתרד מן המטה ליכא הוכחה דלולי אחר תשמיש מיד ראתה, ואם נאמר צזה ליכא צתר חזקה דהשתא להחזיק שה' הדס מעיקרא על העד צזה עדין אין שום סנת הדין לחייבם צחטאת או לטמא את צועלה דמציאות הדס על העד אינה גורמת שום דין אס' לא שנאמר דע"ז שחזיק שה' הדס מעיקרא צשעת תשמיש

לנו ליכא צתר חזקת המחט שהיתה טמאה, אינו נראה לי דכמו דלא מהני חזקת טומאה לטומא צרה"ר כ"כ גם צדבר שאין צו דעת לישראל, והדרא הקושיא לדוכתה, אמנם גם לולא דצרי התוס' הקשינו מה שאמור צמשנה הטעם משום דכל הטומאות צשעת מציאתה, כיון דצע"כ עיקר הטעם משום דהוי דבר שאין צו דעת לישראל, וכן משמע מלשון הרמז"ס צפט"ו מה' אצות הטומאות ה"ט ש"י וכל אלו הספיקות שטרוו חכמים אפילו צרה"י מפני שאין צהם דעת לישראל וצגמ' שם מציא צגמ' חולין דף ט' לענין שרץ צפי חולדה, ולפלא צעיני מה שלא מציא צגמ' דכאן לענין ככר ע"ג הדף, ולפי"ז למה צריך לנו הטעם האמור צמשנה משום שכל הטומאות צשעת מציאתה, וכן קשה ג"כ על הרמז"ס שצציא ג"כ הטעם משום צשעת מציאתה וכתב משום דהוי דבר שאין צו דעת לישראל, ולכן צלענ"ד דאף מה שנוגע לדין תורה עיקר הטעם צזה משום דבר שאין צו דעת לישראל הוא, אמנם מה שנוגע לדין דצבן שהחמירו לטמא צשעת מציאתה אף צרה"ר וגם צדבר שאין צו דעת לישראל ששאלוהו ח"ל כודאי טומאה אף לשרוף עליהם קדשים כדמוכח שם צגמ' נדה דף ד' צאחד שנגע צלילה ומלאו אח"כ מת צצוקר דחכמים מטמאים אף לשרוף קדשים, יעו"ש, וצכל דוכתא חזקה דמעיקרא עדיפא מחזקה דהשתא וכיון דח"ל החמירו לענין קדשים לטמא ודאי אף צרה"ר משום חזקה דהשתא וצטלו מזה כל הכללים הנאמרים צספק טומאה ה' מקום לומר דכמו שהחמירו מחמת חזקה דהשתא לומר צשעת מציאתה כ"כ יש להחמיר מחמת חזקה דמעיקרא, לזה משמיענו צמשנה דטהור דגם לענין זה אלזינן צתר השתא ולא צתר מעיקרא גם להקל, ועל ענין זה רצו התוס' לתרץ דליך הקילו ליכא צתר השתא נגד חזקה דמעיקרא, שהוא משום חזקת הטהרות, היינו אף שאם היינו דנים לענין המחט ענמה ה' הדין ליכא יותר צתר חזקה דמעיקרא, אצל כשאנו דנים לענין הטהרות הקילו משום חזקת הטהרות. צלענ"ד צזה:

מב"ז נראה לומר דצספק השקול אלזינן צתר חזקה דהשתא ולשיטת רש"י דפירש צציומא דמשלים שית ליכא חזקת נערות וצגרות והוי ספק השקול ומ"מ פסק רב דאמרינן הרי היא צגורת לפנינו וכן כתב צחי' הריטב"א שם דצההיא יומא הוי ספק שקול ולשיטתם ודאי מוכרח דלרצ דקיי"ל כותי' צכל ספק שקול אלזינן צתר השתא וראיתי צס' ש"ש שם שכתב כן דלשיטת רש"י מוכרח דאלזינן צתר השתא אצל מש"כ שם דדין זה צמחלות היא דלהתוס' דמפרשים דלרצ הוא משום דרגילות לצא מצפרא מוכח דאל"ה לא אלזינן צתר השתא צצאצא צצגרינו דלין דצרי' מוכרחים צזה רק דלא ניחא להו לפרש כפי' רש"י משום דגם ציומא דמשלים שית איכא חזקה דמעיקרא כמו צנדה כמש"כ, ונראה לי דגם לשמואל דפלגי צזה וסוחר דחיישינן לקדושי שניהם,

מוקמינן לה אחזקה וכו' וי"ל דהכל כגון דהשתא
 דאחו קמן הוי ודאי צן ט' אעפ"י שהי ספק כשצא
 עלי לא מוקמינן לה אחזקה קמייתא אלא אזלינן
 צתר השתא שהוא ודאי צן ט' דחזקה קמייתא
 איתרע לה. עכ"ל. וצנריהם נתקשו האחרונים
 הלא בכל דוכתא חזקה דמעיקרא עדיפא מחזקה
 דהשתא, והנה לפמש"כ דחזקה דהשתא הוא עפ"י
 כללי דיני חזקה דמעיקרא, וצארנו לעיל צפ"ג
 דחזקה כיון דאינה מזררת ומליאות המעשה רק
 מועלת להכרעת הנהגת הדין ואם עכש' אין שום
 נפ"מ לדינא לענין הדבר דאית לי' חזקה לא אזלינן
 צכה"ג צתר חזקה אם לא שהדבר שלנו דנים עלי'
 יש לו חזקת אותו הדבר שנו נולד הספק וצמקוה
 יש להטובל חזקת המקוה וכן לענין סכין פגום
 יש להדבר הנשטח חזקת הסכין, ולפי"ז הכא
 צספק צן ט' דעכשיו הוא ודאי צן ט' שאין הספק
 נוגע אל הצן ט' כלום ורק אל הדון היינו האשה
 שצעלה ממנו והנה אם צנא ליחס אל האשה
 חזקת הצן ט' אז חזקה דהשתא מתיחסת אלי'
 יותר מחזקה דמעיקרא ולא הי' פחות מכן ט'
 ולא פסלה צציאתו אין כשרות האשה מחמתו אלא
 שלא גרם לה הפסול, ולהיפוך אם הי' צן ט' צשעת
 ציאתו היא נפסלת מחמתו ודין הפסול שנה צא
 מחמתו וכל דין צצא מחמת הדבר שנו איכא
 החזקה מועלת להדבר צצא מחמתו כחזקת המקוה
 אל הטמא ונמצא דחזקה דמעיקרא מועלת רק
 אל הצן ט' עצמו, וחזקה דהשתא מועלת אל האשה
 ועכשיו אין הדבר נוגע רק אל האשה משו"ה
 חזקה דהשתא עדיפא. וחילוק נכון הוא
 צס"ד:

אמנם עדיין קשה שיטת התוס' צזה צסנרי
 דכיון שהוא עכשיו צן ט' אז לא מהני גם
 חזקת כשרות לכהונה של האשה להכשירה למה
 לא אמרינן לצרף חזקה דמעיקרא עם חזקת
 כשרות של האשה להחשיב לתרתי לטיעותא כמו
 דאמרינן צמקוה תרתי לריעותא, ואף לפ"מ
 שצארנו צצנדון זה חזקה דהשתא מועלת לדש
 דין על האשה, וחזקה דמעיקרא לא מהני כלום,
 משום דמה שהי' פחות מכן ט' לא היה צכחו
 לדש פסול על האשה, הרי לענין זה להחשיב
 לזירוף לתרתי לריעותא מהני צמקוה מה שהיה
 חסר השתא, אף שמקוה חסרה אינה פועלת לדש
 שום דין על הטובל, אלא כיון דמ"מ איכא ריעותא
 מזרפינן לתרתי לריעותא למה לא נמצא כ"כ
 צנידון זה לצרף לתרתי לטיעותא ע"י חזקה
 דמעיקרא דהרי חזקה דמעיקרא עדיפא אצל
 כשנעיק היטב צענין זה איכא הצדל צין דין תרתי
 לריעותא לנדון זה. דצענין הרי חסר לפנינו יש
 צזה שתי הצננות, הצננה אחת משום חזקה
 דהשתא שכל ענין שלנו מסופקים על זמן שער
 אכחנו מחזיקים מצד זמן ההוא כפי שלנו רואים
 עכשיו וכמו שצארנו לעיל ועוד יש צזה הצננה
 שניה שכיון שעכשיו המקוה חסרה, נחילד ריעותא
 ונקלשה קצת החזקה דמעיקרא, והיינו דעיקר

נכריה צתולדה לצרר המעשה שהר"י היתה צשעת
 תשמיש ועל ענין זה גם חזקה דמעיקרא אינה
 מועלת ול"ד לנדה דד' שעתה דשקלינן וטרינן
 לדמות למקוה וליין ונמצא חומץ דשם כשהיה רואה
 עכשיו צצית החיצון אם נאמר לזיל צתר חזקה
 דהשתא דהי' הדם גם מעיקרא צצית החיצון
 וכותלי צית הרחם העמידוהו הרי' הי' גם מעיקרא
 צנה הטמא דכל זמן שהוא צצית החיצון שצו
 כראי' כצנאר שם, אצל צנמצא על העד לא מהני
 חזקה דהשתא אם לא ע"י צירור המעשה ועל
 ענין זה לא אמרינן חזקה דהשתא. ונכון הוא :

ועפ"ז יצאנו לנו דרך גם צענין תרתי לריעותא
 דהנה מה שנתקשו האחרונים צצנרי תוס'
 פ"ק דכתובות שהצאנו לעיל צפ"ג שכתבו דנאשת
 כהן דאיכא חד ספיקא שמה לאו תחתיו זנתה
 דל"ק אמאי לא מוקמינן לה אחזקת כשרות לכהונה
 משום דלדרצה י"ל דהשתא נעלה דלוקמה אחזקת
 הגוף דמוכח מצנריהם דלא מזרפינן חזקת כשרות
 לכהונה עם חזקה דהשתא דהרי היא צעולה
 לפני' לומר שהי' ודאי כשירה לכהונה, ועפ"מש"כ
 צזה דאיכא דאין המליאות דהשתא גורמת דין
 ליכא חזקה דהשתא הנה גם צנידון זה מה שהי'
 עכש' צעולה אם נאמר להחזיק שגם צומן המסופק
 לנו היתה צעולה לא יהי' צזה תולדת שום דין דאף
 אם היתה צעולה כצר אם זנתה תחת' נאסרת
 לכהונה, אם לא שנאמר להכריע צזה מקרי
 המעשים דכיון שהיתה צעולה מכצר הנה מה שמה'
 פ"פ אינו גורם עוד להסתפק על מעשה זנות
 האחרת, אצל כיון דשום חזקה אינה מכרעת
 ומזררת המקרה שכן וכך הי' ולעולם הספק
 צמקומו עומד שמה תחת' זנתה וכיון שלנו
 מסופקים שמה זנתה תחת' לא תהני צזה כלום מה
 שנחזיק שהיתה עוד צעולה קודם שנתארסה
 כמש"כ ומשו"ה ליכא הצטרפות דאין כאן רק
 חזקת כשרות נגד חזקת הגוף דהיינו חזקה
 דמעיקרא דאמרינן דלא זנתה קודם צירוסין, ואף
 דלפ"ד כמו דלא שייך צזה חזקה דהשתא כ"כ ראוי
 לומר דגם חזקה דמעיקרא לא שייכא צזה דמה
 שהיתה צתולה עד שנתארסה אינו גורם שום
 דין לאסרה לכהונה, אצל צאמת אינו כן כיון דחזקה
 מצטלת דין ספק אין ספק שמה לאו תחת' גורם
 דין ספק דיש לנו דין חזקה דהיתה צתולה ונסתלק
 הספק שמה לאו תחת' אצל להיפוך לא שייך לומר
 דע"י חזקה דהשתא נחזיק שהיתה צעולה כצר
 יסתלק הספק שמה תחת' זנתה דגם צעולה
 אפשר שזונה, אם לא ע"י הכרעת תולדת המקרים
 לתלות מה שמה' פ"פ הוא ע"י שהיתה צעולה
 כצר וע"ז לא מהני חזקה דהשתא :

ובכן כ"ל צמה דנתקשו כל האחרונים צצנרי תוס'
 דף ס"ה צצנמות דכתבו לענין ספק צן ט'
 ו"ל, וא"ת ספק צן ט' האיד פוסל צציאתו נוקמה
 אחזקה קמייתא דהוי פחות מכן ט' ונוקי איתתא
 צחזקת כשרות ומיהו לכהונה ניחא דלא אזלינן
 צתר חזקה ליוחסין אצל לתרומה קשה אמאי לא

יסוד החזקות הוא מה שה' מוחזק לנו להחזיק את הדבר במצב הקדום, ומה"ט כתבו התוס' פ"ק דחולין דחזקה שלא נתבררה נשעתא אינה מועלת כלום, דנכה"ג שלא היינו מוחזקים כלל ליכא יסוד ענין חזקה, וזהו יוצן לנו שיטת התוס' דרק היכא דיש לומר חסר ואתאי, מועיל להטטרף מה שחסר השתא לתרתי לריעותא, אבל היכא דאפשר שהשתא נשעת מליאתה נחסרה לא אמרינן תרתי לריעותא, דהיכא שחסר ואתאי יש לומר דמלמד דין חזקה דהשתא נתילד ריעותא דדין חזקה דמעיקרא, שהוצרך לנו עכשיו שמה שה' לנו מוחזק עד התגלות ההשתנות להחזיק הדבר על חזקתו היתה בטעות, דהנה במקוה שה' מוחזק לנו שהמקוה שלמה עד רגע האחרון, נתגלה לנו שה' בטעות, ומטעם זה סובר הר"י דנכה"ג בטל לגמרי דין חזקה דמעיקרא, — ולקמן נפטר יתבאר ענין זה נס"ד — אבל היכא דאפשר לומר דהשתא ממש צרע זה הוא דחסר, ולא איתרע כלל חזקה דמעיקרא, ליכא דין תרתי לריעותא, אף דמ"ו ליכא חזקה דהשתא וליכא תרתי עם חזקת הטמא והוי תרתי נגד חדא מ"מ י"ל עפ"ד דלענין הטמא אינה שייכת כלל הך חזקה דהשתא שמקוה חסרה אינה פועלת כלום על הטמא, וחזקה דמעיקרא שייכת להטמא וכיון דמתצינן דיש לטמא חזקה שלמה שצילתו היתה נכסר עפ"י חזקת המקוה שנאה צתולרה להטובל נכה"ג לא איכפת לן מה שיש לטובל חזקת טומאה ונחשצ לטהור ודאי, אבל היכא דחסר ואתאי, שגולד ריעותא בחזקת המקוה ונקלשה חזקת המקוה, אז אף שאם היינו דנים על המקוה ענמה ה' מועיל גם חזקה קלושה זאת, אבל כשאנו דנים אל הטובל שיש לו חזקת טומאה שמטטרף עם הריעותא והוי תרתי לריעותא וכ"ז הוא רק כשאנו דנים לענין חזקה דמעיקרא, אבל כשאנו דנים לענין חזקה דהשתא, מה שיש צוה חזקה דמעיקרא הוי רק חזקה נגד חזקה, אבל אין כח בחזקה דמעיקרא להקליש את החזקה דהשתא דמה שה' מוחזק לנו מעיקרא אין זה ריעותא כלל לומר שאנחנו מוחזקים עכשיו בטעות דעכשיו אנו יודעים את העצר ואנו מוחזקים על זמן המסופק כפי שאנו רואים עכשיו, ומש"ה י"ל דצנידון זה של ספק צן ט' דחזקה דמעיקרא שה' פחות מכן ט' אינה משפעת כלום על האשה כיון שעכשיו אין דנים על הצועל כלום וחזקה זו אי אפשר להתגולל להאשה מחמת שהוא דין שלילה כמש"כ, ואדרבה הך חזקה דהשתא מתגוללת להאשה מחמת שהוא דין הפועל ומחדש על האשה וחזקה דהשתא לא איתרע כלום מש"ה ליכא כאן כלל דין תרתי לריעותא או לטיבותא ולומר להעמיד חזקה נגד חזקה לא שייך כלל כמש"כ דחזקת הפסול הוא לנטל חזקת כשרות וכתו במקוה שאם לא ה' ריעותא בחזקת המקוה ה' מועיל טבילתו לנטל חזקת טומאה, ודברי תוס' מיושנים היטב צלי גמגום, דהרי ז"ל התוס' וא"ת וספק צן ט' האיד פוסל צבילתו נוקמי' לחזקה קמייתא

ועוד נראה לי לחלק צין חזקה דהשתא לחזקה דמעיקרא, דהנה צלמת קשה מנא לן עיקר

ענין זה דלזלינן צתר חזקה דהשתא דחזקה דמעיקרא ילפינן מקרא, ומהיכי תיתי לומר דמדגלי רחמנא דין חזקה דמעיקרא ילפינן מזה גם חזקה דהשתא ומלאתי צס' דו"ס להגרע"א למס' יצמות דף פ' דכתב שם דהיכא דאפשר לומר דכמו שאנו רואים עכשיו כן ה' לעולם חזקה דהשתא כזאת אפשר למילף מדין חזקה דמעיקרא משום דאם לא ה' כן צע"כ נשתנה הדבר אח"כ ומדין חזקה ילפינן דאין לנו להחזיק שנעשה השתנות וממילא אנו מוחזקים שלעולם ה' כן כמו שאנו רואים עכשיו יעו"ש. והנה גם ציסוד דברי יש לפקפק דהרי כל חזקות אינן מכריעות כמש"כ ולדברי הגרע"א חזקה דהשתא צאה ע"י הכרעת הדעת כמוצא, אמנם עכ"פ גם לדעת הגרע"א הוא רק היכא דע"י חזקה דהשתא נכריע דלעולם לא נשתנה הדבר, אבל היכא דצודאי ה' שנוי אלא שאנו מסופקים בציהו זמן ה' אם צומן קדום או מאוחר ואנו מקדימים הזמן ולא מאחרים מהיכי תיתי כך, ונראה לענ"ד דכמו בחזקה דמעיקרא אין צוה דבר קרוצ לתלות שהשנוי צל צומן מאוחר אלא שהענין שאמרה תורה לדון על זמן המסופק כפי הידיעה והמוחזק מש"ה אף שעכשיו צודאי נשתנה הדבר מ"ו כשאנו דנים על זמן המסופק אנו עושים כפי הידוע לנו ומוחזק כ"כ מזה הכלל גם הכלל שמהידוע ומוחזק עכשיו ליצל צתר זה גם על זמן המוקדם לעשות כפי הידוע לנו עכשיו, אכן אם הידיעות מתנגדות זל"ז דמעיקרא ה' לנו ידיעה הפכית מכמו עתה נכה"ג ידיעה הקדומה ומוחזקת מכבר עדיפא, ומה"ט אמרו איזו ראשונים ז"ל

הזקות אלו ענינים נפרדים המה ואינם נלמדים זמ"ז ורק כן קבלו חכמי הש"ס:

פרק ה

אמרין בגמ' עירובין זהא דליתא שם צומחה תרומה ונטמאת מצעוד יום אינו עירוב משחשיכה הרי זה עירוב ספק ר"מ אומר ה"ז חמר גמל ר"י ור"ש אומרים ספק עירוב כשר. ע"כ ופריך הש"ס וסגר ר"מ ספק לחומר ולתנן טמא שירד לטבול וכו' ספיקו טהור וכו' קסגר ר"מ תחומין דאורייתא וספיקא דאורייתא לחומר וכו' ורמי דאורייתא דאורייתא דתנן נגע צלילה ולינו יודע אם חי או מת ולמחר השכים ונולדו מת ר"מ מטהר וחכמים מטמאים שכל הטומאות כשעת מליאתו, ומודים חכמים לר"מ שאם ראוהו חי ונעצר אעפ"י שצא צמחית ומלאו מת טהור מפני שזה ספק רה"ר. עכ"ל. והנה נתוספתא פ"ו דטהרות איתא נגע צלילה וכו' ר"מ מטהר שספק רה"ר טהור וחכמים מטמאים שכל הטומאות כשעת מליאתו, ומודים חכמים לר"מ שאם ראוהו חי ונעצר אעפ"י שצא צמחית ומלאו מת טהור מפני שזה ספק רה"ר. עכ"ל. והנה נתוספתא כחן צמחית. וקשיא לי טובא דלפ"מ שפרשה התוספתא דפלוגתא דר"מ וחכמים מיידי צרה"ר ומאי פריך הש"ס מר"מ אר"מ, דלפ"מ דסגר ר"מ נגע אחד צלילה דהוי ספק דהיינו שסגר דחזקה דהשתא שקול נגד חזקה דמעיקרא ומש"ה מטהר צרה"ר וכן חכמים דמודים לר"מ דראוהו חי ונעצר שטהור צרה"ר הוא ג"כ משום ספק טומאה צרה"ר, וכן ביאר שם צביאור הגר"א וז"ל, פי' דהשתא הוי ספק דהרי יש לו חזקת היתר ושעת מליאתו לאיסור לפיכך הוי ספק רה"ר וטהור. עכ"ל, ולפי"ז שפיר סגר ר"מ לענין עירוב צספק אם נטמא מצע"י או משחשיכה דהוי ג"כ ספק מחמת חזקה דהשתא נגד חזקה דמעיקרא דהוי חמר גמל ומה ענין ספק עירוב לספק טומאה צרה"ר דלענין עירוב אף שיהי' ספק צרה"ר אם נטמא מצע"י או משחשיכה לא שייך זה לדין טומאה דהרי התרומה עכש' ודאי טמאה והספק נוגע רק לדין העירוב וספק טומאה צרה"ר דטהור הוא רק אם נוגע ספק זה לדין טומאה טהרה תורה היינו לפסוק הדין כאילו הי' טהור אצל צמחיות הדבר אם נטמאת התרומה צרה"ר מצעוד יום לא חל העירוב דהטומאה צמחיות אינה צטלה אם גם הי' צרה"ר, ובהנהגת רש"ש שם צמחית שגה צזה שסגר דגם לענין עירוב שייך לדון ולחלק צין רה"ר לרה"י, והדבר פשוט וברור דלענין עירוב צין צרה"י צין צרה"ר לעולם יהי' ספק ככל ספיקות דעלמא דאם לא היתה טמאה הרה"י לא גרס טומאה ואם נטמאת לא נטהרה ע"י רה"ר ורק אם הי' ספק גם עכש' דע"י דין ספק טומאה צרה"ר אנו מטהרים את התרומה וכן להיפוך, אם הי' צרה"י צזה יש לדון דין עירוב מוגרר גריר צתר דין טומאה אף דצמחיות אין הטומאה משתנית משום דעירוב תלוי דין ראוי לאכילה, ומש"ה י"ל דאם הי' ידעין

דחזקה שלא נתצברה צשעתה אינה חזקה משום שאין שום טעם לתלות דהי' השנוי צומן מחלוקת אלא שהדין להחזיק כפי הידוע מוקדם וכיון דעד עכשיו לא הי' ידוע ועכשיו נודע למפרע הרי עכשיו נודע גם ההיפוך, ומה"ט יש שאסרו גבינות מצהמה שנטרפה, ולפי"ז יש לומר דרק צחזקה דמעיקרא שייך לומר דלא מהני חזקה רק לצד שעלי' חל הדין משום דעיקר הכלל צחזקה דמעיקרא הוא לומר שכל דין שהי' צדבר מעיקרא שיהא צו גם עכשיו והיכא דלוחו דבר הוא צלופן שצבר צטל וממנו הדין לא שייך צו חזקה, אצל לענין חזקה דהשתא אין שייך זה כלל דעיקרא של חזקה צו הוא לומר דמה שאנו מוצאים עכשיו שהי' כן צומן העצר וכיון שאנו דנים צלשעצר צבר ליכא חלות הדין צעולם רק שנוגע לענין דבר אחר וגם לענין דבר אחר לא שייך לומר שחותו הדבר יש לו חזקה של הדבר שצו נולד הספק דצומן המוספק עדיין לא הי' החזקה צעולם, ולפי"ז כיון דקים להו לחז"ל ענין חזקה צו ליזל צתר השתא צע"כ דלעולם עלינו להחזיק הדבר צומן המוספק כפי שהוא עכשיו אף שעכשיו אין הדין נוגע לצד זה עצמו, ומה"ט יש לומר דרק לענין חזקה דמעיקרא יש לחלק צין חזקת דין שלילה לדין חיובי דהיינו צדין חיובי יש לצד שצא צתולדה חותו הדין שצא ונחתם הדבר שצו נולד הספק וצדין שהוא צשלילה כמו צפחות מנן ט' לא שייך כ"כ שיהי' להאשה חזקת הקטן, אצל צמקוה וטמא שפיר מלרפינן חזקה דהשתא אף דדין מוקד חסרה הוא דין שלילה שאינה מטהרת טמאים צחזקה דהשתא לעולם מועלת לחותו הדבר שצו נולד הספק אף שצבר אינו נוגע לחותו הדבר, ומש"ה י"ל דצנידון דמיידי התוס' ציצמות ליכא תרתי לריעותא היינו חזקה דמעיקרא וחזקת כשרות של האשה דחזקה דמעיקרא צטלה מכאן כיון דלהקטן צעצמו אין שייך עוד לדון עלי', ולומר די' להאשה חזקת הקטן ג"כ לא שייך כ"כ משום שהוא דין צשלילה שאינו גורם שום חדש דין על האשה כל שהוא פחות וננן ט' וליכא הצטרפות, ומש"ה חזקה דהשתא עדיפא, נגד חזקת כשרות של האשה דלעולם החזקה על הדבר שצו נולד הספק עדיפא, אצל צימקוה מלרפינן חזקה דהשתא עם חזקת טמא דלענין החזקה דהשתא לא שייך חלוקים אלו דלעולם אנו דנים על חלות דין שצבר עצר וון העולם, ומש"ה אף שלענין המוקד עצמה אין נוגע דין זה שפיר מועלת חזקה דהשתא לומר ולהחזיק דגם מעיקרא היתה חסירה וא"צ צזה לומר שלהטמא יש לו חזקת חסרון של המוקד וזה נכון:

ומ"מ צ"ע מהיכן למדו חז"ל ענין חזקה דהשתא כיון דל"ד לחזקה דמעיקרא, וכן קשה ומאי שאל חזקה דהשתא מחזקה שלא נתצברה צשעתה דכל חזקה דהשתא צשעת הספק לא הי' מחזק שום ענין דהרי השתא נתגלה וצע"כ דשתי

עלמו חין ספק זה דומה כלל לסוטה מהני טעמי שכ' בתוס' ריש ג' נדה או משום דהוי טומאה למפרע או משום דלא הוי ספק מנע טומאה כמו שנתאר ענין זה בס"ד, ג"ל, ומש"ה פריך הש"ס דכיון דר"מ סובר דהחזקה דהשתא אלימא כ"כ למשווי ספק שקול גם נגד חזקה שלמה דמעיקרא מהראוי שיהי' נכח"ג נגנע נאחד נלילה דין ודאי טמא מחמת דהתם חזקה דמעיקרא קלשה לה כיון שהספק אינו נוגע למת עלמו ולהאדס שנגע בו חין לו חזקה שלמה מחמתו לחין טהרתו נל על ידו כמש"כ, וע"ז משני רצא התם תרי חזקי לקולא הכא חדא חזקה היא, היינו דאף דחזקה דמעיקרא קלישא מ"מ מועלת להטטרף עם חזקת טהרה של הנוגע להיות שתי חזקות אלו שקולות נגד חזקה דהשתא להיות כספק השקול לטהר נדרשות הרצים, היינו דאף דכיון מועילות להכריע להיות כודאי טהור אצל לכה"פ ספק הוי, ובעירוב דאיכא חדא חזקה ג"כ ס"ל דהוי ספק אף דחזקה דמעיקרא חזקה שלמה היא כיון דחזקה דהשתא נגדה, כנלענ"ד לחומר הענין :

ובתוס' ריש נדה ד"ה דאיכא ריעותא מגופא כתנו ו"ל אצל אי לאו האי טעמא וכו' מוקמינן לה לחזקת טהרה אע"ג דהשתא ודאי טמאה וכמו נגנע נאחד נלילה דמטהרי אף רצנ' נראוהו חי מנערצא אע"ג דהשתא הוא מת וליכא עוד חזקת חיות ומ"מ אס' עשו מזהמה גבינות וכו' יעו"ש. הרי דנראה מדבריהם דהטעם דמטהרים רצנ' הוא משום חזקה ונתוספתא מפורש שהוא מחמת ספק טומאה נרה"ר ובסוגיא זו כתנו תוס' להדיא דנכספק טומאה נרה"ר טהור אף היכא דליכא חזקה, ולפמש"כ בניאור דברי הש"ס יש לפרש כן גם נדברי התוס' שאס' נאמר דחזקה דהשתא אלימא בכל דוכתא למשווי ספק מהראוי שיהי' נגנע נלילה כודאי ואף דרצא משני דהתם איכא תרי חזקי היינו רק לר"מ משום דקשיא לדיד' מעירוב אצל לרצנ' א"ל לחלק וזה מחלק רצא, ולפי האמת למאי דהחליטו התוס' לדינא דחזקה דמעיקרא עדיפא מחזקה דהשתא ואינו נגדר ספק הנה נגנע נאחד נלילה דקלישא חזקה דמעיקרא כמש"כ לעיל הוי דין ספק ומטהרים רצנ' נראוהו חי מנערצא משום דין ספק טומאה נרה"ר, ועפי"ז יהי' לנו ראוי מדין נגע אחד נלילה לשיטת התוס' ציננות נכספק נן ט' דדמיא לגמרי נדין זה שיהי' ספק שקול גם אחרי הנטרפות חזקת כשרות של האשה ומש"ה פסיל לי' לתרומה, ומה שיש לכאורה לרקדק לפי שיטת הראשונים תוס' והרשב"א והר"ן דתרת' לריעותא כודאי הוא והכא נגנע נאחד נלילה איכא תרת' לטינותא חזקה דמעיקרא וחזקת טהרה של האדם הנוגע וכיון דע"י הנטרפות של חזקה דהשתא משוין לכודאי ממש"כ ע"י הנטרפות של חזקה דמעיקרא שיהי' דין ודאי ויהי' טהור גם נרה"ר כבר נאמר זה בניאור דברי תוס' יצמות לענין ספק נן ט' דנכה"ג ליכא הנטרפות של חזקה דמעיקרא להחשיבו לתרתי

מצע"י את הספק הזה דלאו הי' נרה"ר היתה סעודה ראוי' מצע"י ואס' היתה נרה"י הי' נודאי אינה ראוי' אצל נכה"ג דודאי נטמאה רק דהספק נזמן דאס' הי' נודע הספק לא הי' ספק ועלינו לדון נציתה אופן הי' המעשה נאמת ועכשיו אנו דנים לענין עירוב חין דין זה דין ספק טומאה כלל, וקשה טובא מה שייד ספק עירוב לדין ספק טומאה נרה"ר, והנה לשיטת הסוגרים דספק טומאה נרה"ר אינו חדש הלכה וספק טומאה נרה"ר טהור רק היכא דאיכא חזקה ככל ספיקות והלכה לא נאמרה רק לחלק שלא יהי' דין ספק נרה"ר כנרה"י דאס' לא מהני חזקת טהרה — דהוא שיטת תוס' נמכת סוטה דף כ"ח ע"ג — ניחא, דשפיר פריך הש"ס אצל לשיטת תוס' ריש נדה ונפ"ק דחולין דספק טומאה נרה"ר מטעם הלכה הוא ואפי' היכי דליכא אס' חזקה ספק נרה"ר טהור קשה סוגית הש"ס שדומה ספק עירוב לספק טומאה נרה"ר :

והנה לפ"מ שכתבנו לעיל לחלק בין ספק נן ט' לספק שלימות החזקה הנה בעירוב חזקה דמעיקרא אלימא היינו אף דלענין התרומה ענמה חין נפ"מ לדינא אס' נטמאת מצע"י או משתכחה אצל כיון דלדבר הנוגד ממנו היינו דין קנית השציתה בעירוב יש לו חזקת התרומה והוא דין הנא ע"י התרומה שקונה נזה את השציתה והוי חזקה שקונין השציתה מצע"י הי' קנין מעליא שהתרומה נחזקת טהרה עומדת, ונזנת דחזקתו חזקת חי אינה מועלת כ"כ משום דהספק אינו נוגע להמת עלמו דהרי מת לפנינו, והספק נוגע לאדם שנגע בו ודין טהרת הנוגע אינה נאה מחמת המת אלא שאס' הי' חי נלילה לא נרמה לו הנגיעה שום דין ונשאר נטהרתו כמקודם ואין שייד נזה כ"כ לומר דיש לו חזקת הדי שלא יהי' נגיעותיו מטמאות דאינו נדר הנא מחמתו, ולפי"ז י"ל דהכי פריך הש"ס דכיון דר"מ ס"ל דלא מהני חזקה דמעיקרא לענין עירוב, דס"ל דאלימא חזקה דהשתא מחמת שהרי טמאה לפנינו למשווי לספק שקול הנה נגנע נאחד נלילה דלגבי הנוגע חין חזקה דמעיקרא מועלת כלום כמש"כ מהראוי שיסבור דהוי ודאי טמא ולא ספק ומהראוי שיהי' טמא גם נרה"ר, ואף לפמש"כ לעיל לדון דנכספק טומאה נרה"ר טהור אף אס' יהי' חזקה שלמה לטמא כגון מחט שנמצא תלויה נרה"ר ויהי' ספק אס' נשעת מנעה עדיין לא ירדה טומאה, משום דכל שהתורה עשתה כודאי חין חזקה מועלת כלום, כ"ז רק אס' דין החזקה הוא על דבר שנזקק עכש' שהוא דין ספק טומאה נרה"ר כמו נמחט שהספק אינו נוגע להמחט כלום דעכש' טהורה היא ועל הטהרות הוא דין ספק טומאה נרה"ר מש"ה לא מהני להטהרות חזקת המחט דמעיקרא, אצל נגנע נאחד נלילה דחזקה דהשתא מועלת גם אס' הספק אינו נוגע לדבר שבו נולד הספק כמש"כ לעיל נפ"ד לפ"ז אס' יש על המת חזקה דהשתא להכריע את דין הספק להחיק שהי' מת נשעת מנעו מנערצא חין זה ספק טומאה נרה"ר דהיכא שאנו דנים על המת

לטיעותא וצנוגע לענין נגע צלילה צל"ה לא מהני תרתי לטיעותא דלענין ספק טומאה לא מהני חזקות כחש"כ לעיל:

ולפ"ז י"ל צנידון שכתב הט"ז יו"ד סימן שצ"ז צמי גשמע שמת לו מת ואינו יודע אם תוך שלשים אם חייב להתאצל דמסיק הט"ז דפטור משום דחזקה כזאת העשויה להשתנות חזקה דהשתא עדיפא. וצ"ש ש"ג פ"ה השיג עליו מדברי התוס' שכתבו דהא דמטמאים רצנן משום כל הטומאות כשעת מליאתן הוא לחומר תרומה וקדשים הא צל"ה גם צמת חזקה דמעיקרא עדיפא יעו"ש.

ולפמחש"כ י"ה פסק הלכה של הט"ז מכוון לדינא ולא מטעמי דהנה לענין אצילות ודאי דחזקת חי של המת חזקה קלושה היא דכיון דעל המת עצמו אין צוה נפ"מ לדינא והדין נוגע להקרובים בספק דין אצילות דלא שייך צוה ודאי לדון שהקרובים י"ש להם חזקת חי של המת כמו שאנו דנים לענין מקוה וסכין של שחיטה וכל כה"ג שמה שהי' פטורים תחילה מאצילות לא נפטרו ע"י סנת החיים של קרובם שהי' חי וצוה עוד גרע מספק צ"ט דהתם עכ"פ הי' מעשה הציאה וכיון דחזקה דמעיקרא כה"ג קליש לה אזלינן צתר חזקה דהשתא. ועכ"פ מהא דמטהר ר"מ משום ספק טומאה צרה"ר מוכח דצכה"ג הוי ספק וכן לרצנן צראהו חי מצערצ לייכא חומרא דשעת מליאתן הוי ספק טומאה צרה"ר וצאצילות דספיקא לקולא פטורים הקרובים מלהתאצל כללענ"ד. וכן עד"ז נתרץ משאר הראיות שהוכיח הט"ז כמו צמפקא את הגל וכדומה, היכא שחזקה מעיקרא אינה פועלת לצר שאנו דנים עלי' עכש"י:

ועפ"ז יתיישב גם מה שהקשינו לעיל צפ"ג צסוגיא דקדושין דמוכח מהש"ס קצת דצתוך. ששה חדשים אם קדשה אצ"י וקדשה א"ע וצמאצת צוגרת לפנינו דחיישינן לקדושי שניהם וכן הוא להלכה צשריע אהע"ז וצתוך ו' חודש ודאי איכא חזקת נערות ולמה חוששין לקדושי דידה יעו"ש שרצונו לדחוק שהוא מדרצנן לחומר אצת איש, ועפמחש"כ צוה י"ל דלענין לצטל קדושי דידה חזקה דמעיקרא חזקה קלישא היא קצת דהרי עתה היא מקודשת מ"מ וכשאנו דנים צפרט אם הועילו הקדושין דידה להחזיק שלא הועילו מחמת חזקה דמעיקרא הוא רק דין שלילה כחש"כ וצכה"ג חזקה דהשתא מועלת לעשות לספק השקול ומשו"ה חיישינן לקדושי שניהם ככ"ל:

ובהא דאיתא צגמ' גיטין צס"פ מי שאלחו צמשנה כתצו ותנו גט לאשתי אם לא צאתי מאלן ועד שנים עשר חודש וכו' כתצו לאחר שנים עשר חודש ונתנו לאחר שנים עשר חודש ומת אם הגט קודם למיתה ה"ז גט ואם מיתה קדמה לגט אינו גט ואם אינו ידוע זו היא שאלחו מוגרשת ואינה מוגרשת. ע"כ. וכתב הר"ן ע"ז צוה"ל דלא מוקמינן ל"י צחזקת חי וגימא דלאחר י"צ חודש מת אלא כיון דהשתא מת מקמי הכי מספקינן ל"י דילמא צתוך י"צ חודש מת. עכ"ל. וצוה קשה ג"כ למה

לא חמרינן צוה דחזקה דמעיקרא עדיפא ועי' ש"ס ש"ג פ"ה מש"כ לדון צוה משום תרתי לריעותא, והנה לפי"ז קשה להיפוך למה לא נימא דהוי ודאי צחזקת א"ל דהרי מת לפנינו ואיכא חזקת אצת איש או חזקת זקוקה ליצום כחש"כ צש"ס חמס לפי מש"כ צתוס' חולין דרק היכי דאפשר לומר חסר ואחאי או מהני תרתי לריעותא אצל היכא דלא שייך חסר ואחאי לעולם חזקה דמעיקרא עדיפא לייכא תרתי לריעותא, רק להיפוך קשה שתהא צחזקת מוגרשת משום חזקה דמעיקרא ולמה תנן מוגרשת ואינה מוגרשת, וכלענ"ד דהנה י"ש דרקדק צלצון הר"ן דמסיק דילמא מת צתוך י"צ חודש דלכאורה הוא לצון מיותר דהלא עיקר הספק צוה שאל מת קודם כתיבה ונתינה של הגט ואין נפ"מ צוה אם מת צתוך י"צ חודש או לאחר י"צ חודש, אלא נראה ד"ל צטעמא דמילתא דלא מהני צוה חזקה דמעיקרא להכריע כיון דהשתא מת ואין נפ"מ לדון על המגרש עצמו רק שאלמר דחזקת חי דידה תועיל להמתילד צמתו והוא מעשה הגירושין שפ"י חזקה דמעיקרא ראוי לדון שהי' מעשה הגירושין כראוי, והכא שהוגבל כה המעשה של השליח רק אחר י"צ חודש דאף אם הי' חי לא הותחל כה השליחות רק אחר י"צ חודש ואם מת קודם י"צ חודש לא צל כה השליח מעולם לשעה הראוי' לגירושין וי"ש צוה כעין חזקה מנגדת לחזקת חי דנאמר העמד על חזקה דלא חל כה המעשה להשליח צהגעת זמן י"צ חודש דלא נשתנה מכפי הדין של קודם י"צ חודש ומשו"ה הוי ספק מוגרשת, ואף דכל שליח לאיזה מעשה שאלמר זמן כצר חלה השליחות מיד אחר המנוי כמו דמוכח ענין זה מכתה סוגיות וכמו שאלמר צגמ' גיטין כ"ט לענין שליח שלא ניתן לגירושין דאם לאחר ל' יכול לגרש חשיב שליח לגירושין ויכול לעשות שליח אחר, יעו"ש, אצל עכ"פ צפועל אין מעשי' כלום רק צהגעת זמן המוגבל ואם י"ה ספק צהגעת הזמן י"ל שיהי' הדין להעמיד על חזקה דמעיקרא שלא צל לכלל כה המעשה, משו"ה י"ל דגם צנידון זה צנודאי הגיע הזמן של י"צ חודש רק הספק שאל מת קודם י"צ חודש ולא הועיל הזמן כלום דג"כ איכא חזקה צוה שלא נשתנה הזמן הקדום והוי חזקה בגד חזקה, ול"ד למקוה דהתם ודאי הי' זמן שהיתה המקוה שלמה שצכה לטהר טמאים וחזקה זו מועלת להטובלים צה, ולכן אם לא הי' נולד ריעותא צחזקה זו מחמת טעם דחסר ואחאי הרי מועיל חזקה זו גם בגד חסר לפניך ונגד חזקת טמא, אצל צנידון זה דקודם י"צ חודש לא הי' מועיל להשליח כלום חזקת חי של הנצל ואם מת הנצל קודם י"צ חודש לא הגיע השליח שיהי' לו כה לגרש והוי כעין ספק צעיקר חזקה דמעיקרא, ולצון הר"ן מדויק עפ"י דצרינו דרק הספק שאל מת צתוך י"צ חודש גורם לסתור חזקת חי, וגם קצת משמע כן לצון המשנה דנקטה לצאר ענין זה ספק מת קודם הכתיבה והנתינה דוקא צעשה שליח על זמן של אחר י"צ חודש ולא צפצטות צעשה שליח לגרש ומת וספק

לנו כח ע"י הכרעת השכל להכריע צין העדים ומוכרח הדין להיות דין ספק, אלא הא דקיי"ל דגם צתו"ת אמרין מה"ת אוקי תרי צהדי תרי ומוקמינן הדבר על חזקתו הוא משום דדין חזקה אינה הכרעה רק זהו דין תורה של הנהגת הספיקות וכיון דנע"כ צתו"ת הוי דין ספק מחמת הדין של שתי כתי עדים המכחישים זה"ל והתורה אמרה שנספק ניזיל לענין הוראה למעשה צתר חזקה, ונפ"ז י"ל דכיון דהיכא דליכא חזקה דמעיקרא אזלינן מה"ת צתר חזקה דהשתא כמ"כ לעיל, רק היכא דליכא חזקה דמעיקרא קבלו חז"ל דחזקה מעיקרא אלימא, ועדיפות חדא חזקה מחזקה אחרת הוא ענין הכרעת הדעת עפ"י שקול הדעת והשכל וכיון דצתו"ת אי אפשר לנו להוציא מדין ספק הצא מחמת שתי כתי העדים בשום ענין שהוא מחמת הכרעת השכל אלא רק חזקה מועלת משום דדין חזקה זה גופא הוא דין הוראה בספיקות, חזל ענין זה שאנו מעדיפים חזקה דמעיקרא נגד חזקה דהשתא הוא דין נדדי והכרעה שכלית ומש"ה בשאר ספיקות מהמי הכרעה זו חזל נגד עדים לא מהני הכרעה הזאת, ולפי"ז צתו"ת אס' יהי חזקת הגוף נגד חזקת פנוי וכדומה לעולם יהי ספק אף אס' בשאר דוכתא לא מהני חזקה אחרת נגד חזקת הגוף, ודוגמא לזה מש"כ צתום' דף כ"ג צכתוצות לענין שנים אומרים מת ושנים אומרים לא מת דאמרר בגמ' דהוי ספק שקול ונאשם תלוי קיימא דלא אמרין אוקמא צחקת אשת איש משום דליכא חזקה דדייקא ומינסבא. יעו"ש והרי דכלא צתו"ת היתה מותרת מחמת חזקה דדייקא חזל צתו"ת הי אפשר שיהי' דין ודאי היתר והוי ספק שקול כדין היוצא מן שני כתי העדים המכחישים זה"ל. ול"ע:

עוד כ"ל דיש לומר צכוונת התוס' דהנה דדין העיקרי של חזקות איכא שני ענינים, האחד והוא העיקרי שאין לשנות שום דין שהי' מוחזק לנו ע"י התילדות ספיקות והוא בגדר אין ספק מוציא מידי ודאי, והשני אף שנדע שנשתנה הדבר מ"מ כל כונה שנאפשרות להמעיט את ההשתנות צאון מחומר וכדומה אנו מעמידים על חזקה כדי למעט זמן ההשתנות, וסברי התוס' דהיכא דליתרע לפנינו דאף דגם צכה"ג מוקמינן אחזקה בכל הספיקות, חזל צתו"ת לא מהני דדין חזקה כזו הוא בגדר הכרעת הדעת להחזיק שנשתנה צאון מחומר ולא צאון הקדום ונגד עדים לא מהני שום הכרעות, דרק היכא דאפשר לומר שלא נשתנה כלל, ומהזיקים את הדבר כמו שהי' הוא בגדר אין ספק מוציא מידי ודאי, חזל אס' ודאי נשתנה והנהנו מוגבילים את ההשתנות ע"י דיני חזקות הוא ענין הכרעה נגד עדים. ועי' הדושי הרשב"א חולין דף י"א מש"כ לחלק צין איתרע או לא:

ובזה יש מקום לתרץ קושית תוס' צפ"ד דכתוצות דף כ' ע"ה צד"ה אלא הו"ל ר"ל אוקי תרי צהדי תרי וכו' דהקשו וא"ת ולר"ל אלא לא מנצינן

אס' מת קודם הנתינה, ולפמש"כ הנה בשליח סתם יהי' גירושין ודאי משום חזקה דמעיקרא. ועי' צפ"ת אהע"ז סי' קמ"א ס"ק ס"ז שכתב/צגס סי' תו"ג שבי' למות דין ספק מת בשליח סתם לדין האומור צסי' קמ"ד שהוא בשליח לזמן י"ב חודש ולפמש"כ יש לחלק צזה כמו שצברנו:

ובהא שחלקו צתום' עירוצין וצכתוצות לענין תרי ותרי צין היכא דליתרע חזקה דמעיקרא או לא לריד ציבור, דצפ"ג דכתוצות ד' כ"ו ע"ג צד"ה אס' אחריון כתצו ו"ל ונראה לר"י דתרי ותרי ספיקא דרצנן הוא ומדרצנן החמירו דלא מוקמינן לה אחזקה והכל צתרומה דרצנן הקילו, וצפ"ג בכל מערצין גצי תרומה ונטמאה וכו' ספק הרי זה חומר גמל דצרי ר"ו ומוקי לה רצה ור"י צשתי כתי עדים הא דלא מוקמינן לה אחזקה דלא נטמאת אע"ג דתרומה צאון הזה דרצנן היינו משום דעירוצין צחומין דאורייתא לר"מ, הי נמי שאני התם דליכא ריעותא דהרי נטמאת לפניך ולא אמרין השתא הוא דליטמי אע"ג דגצי מקוה אמרין השתא הוא דחסר ואתאי הכא דליכא שתי כתי עדים לא אמרין השתא הוא דליטמי. עכ"ל. וכן כתצו צקורה צפ"ג בכל מערצין ולא צברו צזה שום טעם דהרי פשטות דצריהם מוכיחים דצתרי ותרי לא אזלינן צתר חזקה היכי דליתרע גם מה"ת, ואינו מוצן כיון דמ"מ אזלינן צתר חזקה דמעיקרא, ומאי שנא ספק של שני כתי עדים משאר הספיקות, כיון דמה"ת צתרי ותרי אזלינן צתר חזקה, דזה דוחק לומר דכוונתם דצתו"ת החמירו היכא דליתרע דלא ניזיל צתר חזקה גם צמילי דרצנן דהרי כשרנו לחלק צין מקוה לתרומה ונטמאת לא הזכירו דהכל צתו"ת החמירו מדרצנן, ועוד דצפ"ג בכל מערצין לא הזכירו כלל דצתו"ת הוי ספיקא דרצנן, ומ"מ מחלקים צין ספק דצו"ת לשאר ספיקות, דז"ל הכל צשתי כתי עדים דר"מ לית לי אוקי תרי צהדי תרי וכו' אע"ג דצפ"ג דכתוצות אוקי תרי צהדי תרי אפילו דאורייתא הכא שאני דהשתא ודאי טמאה היא. עכ"ל. הרי מפורש דצצריהם דצצרי דמה"ת יש חילוק צין צו"ת לספק דעלמא דהיכא דליתרע לא אמרין אוקי תרי צהדי תרי ולא ראייתי מי שהעיר צזה, ונלענ"ד דיש להסביר דצריהם עפ"י מה שנקטו הרצה אחרונים דצתרי ותרי לא מהני חזקה שהיא מחמת הכרעת הדעת כגון חזקת אשה דייקא ומינסבא או חזקת אין אדם פורע תוך זמנו, ומקורם הוא מדצרי תוס' שכתצו דצתו"ת לא מהני מיגו דמיגו לא עדיף מעדים והטעם צזה כ"ל דאינו צמוצן פשוט דהכרעת השכל הוא כאילו הי' עוד שני עדים דזה אינו מוצן צאמת כיון דצתו"ת הוי ספק שקול למה לא נכריע את הדבר עפ"י הכרעת הדעת ע"י הכרעת מיגו או חזקת דייקא ומינסבא, אלא הטעם צזה דכמו דלא מהני שום הכרעת הדעת נגד עדים מלצד דצר הנראה לעינים כצא הרוצן צרגלי' משום דעפ"י שנים עדים יקום דצר אמרה תורה כ"כ צתו"ת דאס' מסופקים איזה מהם עדי אמת אין

כ' חולי חולי נשיטתם שכתבו גד' כ"ו לפי התיורן
הראשון. כנלענ"ד:

פרק ו

גרסינן צפ"ק דחולין דף ט' לא צדק מאי ר"א
כן אנטויגנום משום ר"א צרני ינאי אמר
טריפה ואסורה באכילה נמתניתא תנא נבילה
ומטמאה במשא במאי קא מיפלגי דרצ הונא דאמר
זהמה צהיי' בחזקת איסור עומדת עד שידוע לך
במה נשחטה וכו' מר סבר בחזקת איסור קיימא
והשתא מתה היא ומר סבר בחזקת איסור אמרינן
בחזקת טומאה לא אמרינן. ע"כ. ופירש"י שם מר
סבר בחזקת איסור הראשון עומדת שלא היתה
שחטה וכיון דבחזקת שאינה שחטה מוקמית לה
הרי מתה ומטמאה. עכ"ל. ונתוס' ונח' הרשב"א שם
כתבו דמ"ד בחזקת איסור עומדת אמרינן ובחזקת
טומאה לא אמרינן הוא משום דרוז פעמים שזה
שפיר ושריא מדאורייתא לא החמירו לעשות נבילה.
יעו"ש. ומוכח מדצריהם דלולא סגרת הרוז לכו"ע
מהראוי להיות דחזקת איסור מהני גם לטומאה,
ולריך ציחור כיון דשני דינים נפרדים הם איסור
נבילה וטומאה נבילה למה יהי חזקת איסור לטומאה,
ונס' ש"ש ש"ד פ"ג העיר ג"כ צזה וכתב דהטעם
צזה כיון דאין הספק צא אלא מחמת שחיטה חס
נשחטה כהוגן הו' לא וכל שלא נשחט כהלכה ממיילא
מטמאה במשא כדין מתה וכיון דעל ספק שחיטה
אנו דנים שלא נשחטה מחמת חזקה שאינו צזה
ממיילא מטמאה במשא. ויעו"ש. שמדמה ענין זה
לספק מומים צפ' המדיר דמהני חזקת הצת לאצ
אע"ג דהכתובה לאצ משום דעיקר הספק הוא
מחמת מומים שצנת, וכן מדמה להא דמהני חזקת
המקוה לטמא יעו"ש, ודצריו אינם מוצנים לי כלל,
דהניחא שאם הי' לנו חזקה על עצמות הספק של
מעשה השחיטה לומר שהיא בחזקת שלא נשחטה
אז הדבר פשוט דכמו דאמרינן לענין איסור
דלוצינן צתר חזקה זו כמו כן לענין
טומאה דאז הי' ענין חזקה כעין חזקת הגוף
דמהני לכל הדינים המתלדים מזה, ואין שום מקום
לחלק צין איסור אכילה לדין טומאה, ואין דומה
למומים דאף שכתבו רש"י ותוס' דחזקת הצת לא
מהני לאצ, משום דסצרי דרצ אשי סוצר דחזקה
אינה מועלת רק לגוף הנידון, וצכה"ג ששני הדינים
תלויים בהכשר השחיטה ואית לן חזקה דלא נשחטה
כראוי מהיכי תיתי לחלק צין דין איסור אכילה
לדין טומאה אצל צאמת מפורש צנמ' דרק בחזקת
איסור עומדת ולא בחזקת שאינה צנמה וחזקת
איסור זה מפרשים צתוס' שהוא חזקת איסור
שאינה צנמה דרחמנא אמר תצנה ואכלת כמצואר
דצצריהם פ"ג דצניה דף כ"ה והטעם צזה דלא
מוקמינן בחזקת שאינה שחטה הוא דחזקה כזאת
הוא רק צאחד משני חופנים חזקה שלא נעשה
המעשה של שחיטה ולא נשתנה הגוף וכיון דנעשה
מעשה שחיטה לפנינו רק דלא ידעינן אם נשחטו

צ' צשטרף הא סצר ר"נ כרצ הונא צשתי כתי
עדים המכחישים זא"ז דכל אחת צזה צפ"ע
ומעידה אע"ג דלפי עדות כ"א חצירתה פסולה
לכל עדות הכי כיון דאין מוכחיסין חותו לומר
שלא לזה כלום אלא חומרים חניכס נאמנים צצצר
זה דפסולים הייתם ויתכשרו ואמאי לא מוצנינן
צשטר עכ"ל צקושיסם, והנה צאמת צעדים שמעידים
על עדי השטר שפסולים היו חשיצ כתרי ותרי
ושתי כתי עדים המכחישים זא"ז דפליגי ר"ה ור"ה
הוא ענין אחר מענין תרי ותרי דפליגי רצה ור"י
אי הוי ספיקא דאורייתא הו' דרצנן ויעוי' צקוזה"ח
סי' ל"ד מה שהאריך שם לחלק צין שני ענינים
אלו וצאמת לענ"ד הוא פשוט צשתי כתי עדים
המכחישים זא"ז, זאת חומרת לזה וזאת חומרת
לא לזה דאינם מעידים שום פסול זע"ז רק הפסול
צא ממיילא מחמת עדות שקר, וספק צמת ושקר
שצזה הוא דצר הנולד אצל צ"ד דהרי הכת הראשונה
שהעידה שלום ודאי לא העידו כלום על השני' וכן
הכת השני' ג"כ א"צ לעדותה לענין ספק פסול
על הכת הראשונה דצצצר הנראה לעינים לא שייד
עדות והרי אנו רואים שצחת מזה העידה צשקה,
והוי ספק זה ככל ספק דעלמא, וכשאלו מוקמינן
כל צחת אחזקתה אינו הוראת דין נגד דין ספק
היוצא משני כתי עדים, ומשא"כ צתרי ותרי שהעידו
שני הכתות על דקון זה עצמו ואם גם כאן נוקי
חותם אחזקה הרי אנו מכריעים בחזקה זו צת
הספק אשר נולד לנו ע"י העדים, ולהכריע צין
העדים ע"י חזקה לא אמרינן כמו שצצחנו לעיל,
וצזה פליגי רצה ור"י:

והתוס' שהקשו מרצ הונא הוא משום דצנידון
זה איכא שני הענינים יחד דהוו תרי
ותרי כמו שפורש צנמרל וכמו דמצינא שם מנכסי
דצר שטיא, דהרי הכת השניה מעידה מפורש על
הכת החתומה צשטר שפסולים היו, חומס אם אנו
חושצים שעדי השטר כאילו הם מעידים שצשרים
היו, הנה לפי"ז איכא צזה גם ענין זה של שתי כתי
עדים המכחישים זא"ז, ומשו"ה הקשו דרצ נחמון
הרי סוצר גם כר"ה, כלומר מה שצנוגע לענין תו"ת
הלא מפורש הוא דצתו"ת מוקמינן אחזקה, ומה
שצנוגע לענין שתי כתי עדים המכחישים זא"ז הלא
ר"נ ס"ל כרצ הונא דאפשר להעמידם על חזקתם,
דאילו היה אפשר לומר דרצ נחמון סוצר כרצ חסדא
הי' ניחא דלו יהא דמחמת הענין דתרי ותרי אפשר
לאוקמי' אחזקה, אצל מחמת ענין דשתי כתי עדים
המכחישים זא"ז הוי ספק, והנה לפמש"כ צכוונת
תוס' צתירוצם השני לחלק צתו"ת צין חזקה דלא
איתרע להיכא דאיתרע, י"ל דגם היכא דהוי
ריעותא כזאת היינו ספק תערובות עדים, צמת
ושקר, דהרי חדא ודאי משקרת ואיכא גם ספק של
תו"ת משו"ה לא מהני חזקה דחזקה לא מהני רק אם
הספק נולד ע"י תרי ותרי או אם ליכא תו"ת אצל
היכא דאיכא ספק לפנינו וגם תו"ת לא מהני חזקה.
לשיטת תוס' שצחנו צתירוצ השני, והתוס' צדף

רוב הסימנים או לא ליכא כאן שני אופני חזקות
אלו דגם אם לא נשטו רובן נעשה שינוי בגוף,
ומש"ה לא אמרינן צוה רק חזקת איסור דכחו
שהחזקה נאסור מעיקרא כ"כ נעמידנה על
חזקתה לאסורה היא נאכילה, ולפי"ז קשה אח"י
מהני חזקת איסור אכילה לדין טומאה שלא החזקה
ואדרבה נאמר העמידנה בחזקת טהרה, דדין
הטומאה תלוי בעלמות השחיטה ועל עגס השחיטה
ליכא חזקה וכל אחד לוקמי' אדיו לענין איסור
אכילה ליחסר מחמת חזקת איסור ולענין טומאה
להיפוך, ולפי"ז גם לפי"מ שהעלה צ"ש ש"ש
צפ"ד דגם היכא דלין הספק של חלק אחד נא ע"י
השני רק מקרה אחת גורמת ומכרעת לשני הדברים
ג"כ מהני חזקה של אחד להכריע את השני משום
דדין הודאי מכריע את הספק יעו"ש שהוכיח
ונוחזקת האם דמהני לבת ג"כ לא יתורן ענין זה
שיהי' חזקת איסור לענין טומאה דהרי מסיק שם
דק הודאי מכריע את הספק אצל לא הודאי את
הודאי, וכמו שמפרש שם פלוגתא דר"ש ורבנן
צפ"ו דטהרות לענין מסוכן צרה"י והואילא
לרה"ר יעו"ש והכא ג"כ שניהם ודאים דלענין
טומאה איכא חזקת טהרה ויהי' כ"א דדינו כמו
במסוכן לרבנן והדבר צריך תלמוד:
וגרמא לענ"ד דאפשר לומר דעיקר הכשר שחיטה
לענין טומאה נצילה תלוי דדיני איסורי
אכילה, והנה באמת כל הכשטיין עדיין כחיים הם
חשונים לכל הדינים עד שתא' נפסם כדקיי"ל
מפרכסת הרי היא כחי' לכל דבר"י דלפ"ז נשעת
שחיטה עדיין לא שייך צוה דין נצילה שתתיר
השחיטה, וזה לא מצינו שיועיל איזה הכשר על
זמן שלאחר כך, וגם אין לומר דמה שמתה ע"י
שחיטה זה סנת ההתרה דהרי מצינו צנן פקועה
דמהני שחיטת האם אף אם הולד חי אח"י ולא"כ
הוא מת מעצמו, וע"כ מסתבר הדבר דמה שמועיל
שחיטה לענין נצילה הוא דכיון דע"י שחיטה נטל
מן החי דין חי דשחיטה חשנה תורה כמתה כל
היכא דוהני שחיטה ומש"ה כשמתה אח"כ אינה
נעשית נצילה דבתורה נאמר וכי ימות מן הצהמה
ושחיטה כנר מתה מעיקרא ומש"ה תלוי דין יהיה
שחיטה לענין נצילה צדין היתר שחיטה לענין שאר
דברים דהשחיטה מחדשת לעשותה כמתה מעיקרא
נשעת שעדיין היא חי' נטבע ולא כשהיא מתה חי'
אפשר לחול עלי' דין נצילה, והנה בכל צהמה דעלמא
שניתרת נאכילה ע"י שחיטה ודאי נכון לומר כן
דמעיקרא הועיל לה השחיטה לבטל מחנה דין חי'
וגם נטריפה הניתרת ע"י שחיטה לענין דין נצילה
ולענין טומאה ג"כ י"ל שהועיל לה מעיקרא
השחיטה לענין דין אכר מן החי ולדין צר מן החי,
אכן מצינו דפליגי תנאי במס' שנת לענין צנ שמונה
אם שחיטתו מטהרתו ומסיק שם בגמ' דף קל"ו
דלכו"ע חשון כמת לענין איסור חזורה נשנת
ורק לענין שחיטה פליגי דמר תדמי לי' לטריפה.
יעו"ש, ושם ודאי גם קודם מיתתו ליכא דין אכר
מן החי ולא דין צר מן החי דכיון דלין צו איסור

ועפ"ד יוצנו לנו דברי הרשב"א נחי' למס' חולין
שם דז"ל מר סבר בחזקת איסור אמרינן
בחזקת טומאה לא אמרינן דכיון דמתה לה וע"י
שחיטת מומחה מסתמא שפיר שחט דרוב פעמים
רובן של סימנים נשחטים נשחיטת מומחה, אצל
נאיסור דרובא דתלוי נמעשה ומיעוטא דלין תלוי
נמעשה הוא וכדי הא לא אזלינן נתר רובא כדאיתא
נצבורות כ' ע"א וכדכתבינן לקמן נע"ה מש"ה
אורמיי' רבנן בחזקת איסור הראשונה ומיהו בחזקת
איסור דהוא קיימא מוקמינן לה, בחזקת טומאה
דלא הוה קיימא מספק לא מוקמינן לה, ומר סבר
עד השתא נאיסורא הוה קיימא והשתא מתה וחי'

יסודו הוא מהא' דאמרינן צ"ק דכתובות על הא' דאיתא נמשנה שם ראיה מדצרת עם אחד ואמרו לה מה טיבו של איש זה איש פלוני וכהן הוא ר"ג ור"א חומרים נאמנת וכו' היתה מעוברת ואמרו לה מה טיבו של עובר זה וכו' ר"ג ור"א חומרים נאמנת וכו' ולרב אסי תרתי ל"ל חדא להכשיר נה וחדא להכשיר צנתה וקיי"ל כן. ואפילו מאן דפוסל צנתה הוא משום מעלה עשו ציוחסין והטעם נזה דחזקת האם מהני לצת כמש"כ בתוס' נכמה דוכתי והכא לענין פסול הנזת הוא ספק מחמת עלם המעשה שלא מחמת דין האם דכשנעלה לפסול הנזת פסולה שלא מחמת פסול של האם ומכריע דין האם על ספק של הנזת אף של הנזת לית לה שום חזקה כמו שאמרו בגמ' שם מ"ט דר"א צלמא איהי אית לה חזקה דכשרות נזה לית לה חזקה דכשרות זהו תו"ד שם צ"ד פ"ג יעו"ש. אמנם נאמנת אין ציבור הדברים כן של משמעות חזקת האם מהני לצת, דלפ"ד הוא דוקא אם הספק נוגע אל האם ולאו מכריעים דין פסוק על האם אל דין זה מכריע על הנזת, אבל אם אינו נוגע להאם לא מהני מה שהחזקה האם, כגון אם האם כבר פסולה לכהונה ולאו מסופקים שמה נעלה לנתיב וממזר דאם נעלה להם הולד פסול גם לקהל וספק זה אינו נוגע כלום אל האם ונאמנת גם נכה"ג מהני חזקת האם לצת, דהרי אמרינן שם נכתובות פ"ג ד' כ"ו ע"ז לענין ספק בן גרושה דנתיב ומרי מוקמינן לי' אחזקה שהי' מוחזק לנו צלמה דכהן הוא אף דספק זה אינו נוגע כלום להאז דאינו נפסל כלום אלא דכיון שהאז הי' מוחזק נכהן גם תולדותי' מוחזקים לכהונה והוי חזקה ענמית לנן וכו' מה דמהני חזקת האם לצת הוא ג"כ מטעם זה כיון שהנזת היא תולדת האם מה שהיתה האם נחזקת כשרות חשון כחילו היתה הנזת מוחזקת נכך, ונחום' שם ד"ה אק אחתינ כתנו להדיא דחזקה זו דמוחזק לנו צלמה דכהן הוא כמ"ד דחזקת האם מהני לצת דגם למ"ד שפוסל צנתה הוא משום דמעלה עשו גבי זנות. יעו"ש. וגדולה מזה כתנו החום' ריש אלו נערות ד"ה ועל הכותית דלמ"ד עזר ופחה נתערבו נזהם יש להעמידה על חזקת אנהתא שהי' כותים. יעו"ש. הרי מפורש להדיא דלא כסדרת הש"ס דמפרש דין הודלי מכריע את הספק ולעיל צ"ב ציארנו שיטה רש"י בקדושין לענין ינאי ושיטת תוס' נמה שהקשו על רש"י צטוב טעם יעו"ש :

עוד הציג שם לסייע דלין זה ממשנה דטהרות פ"ו צמסוכן צרה"י והוליוהו לרה"ר דסדרי רצן כשהוא צרה"י ספיקו טמא וכשהוא צרה"ר ספיקו טהור ור"ש אומר רה"ר מפסקת וכתב הרמז"ס צפ"י ח"ל מאחר שנאמר שאר שנגע בו צרה"ר טהור לפי שהי' שם נחזקת חי הנה מן הראוי שיהי' טהור אשר נגע בו לפני זה והוא צרה"י כי איך יאמר שהוא עתה צרה"ר חי ולפני זה כשהי' צרה"י הי' מת זה יהי' שקר והוא ענין אמרו רה"ר מפסקת ר"ל ונסור משפט הספק הקודם צרה"י וכו' ואין הלכה כר"ש, עכ"ל ומזה

שמתה נצילה היא מספק אתה צל להוליא מידי טומאתה אל תוליאנה. עכ"ל. הרי מוצא דצרי' דלא מהני חזקת איסור לטומאה וטהרה אלא דמחמת חזקת איסור שעלי' תמיד הוי כחזקת חי, וממילא היא כנצילה דכל חי' שמתה היא נצילה רק דזה אינו כחזקה דעלמא ממש דמ"מ לא הוחזק ענין זה מעיקרא משו"ה סובר חד מ"ד דכיון דאיסור זה רק מדרבנן מחמת רוב התלוי צמעה לא אזלין רק לענין איסור אכילה שהוחזק מעיקרא נפועל ולא לענין טומאה ומ"ד דסובר דמטמאה נמשא לא מחלק משום דזה חשון כחזקה גמורה והנה מה שהציג הרשב"א שם בדבור הקודם שיטת רש"י דנחמה צחי' נחזקת איסור אחר מן החי עומדת ודחה דצרי' משום דעכ"פ ליכא איסור אמה"ח כמו שהקשו החום' נחם' צינה ד' כ"ה ומפרש כמש"כ החום' שם שהוא נחזקת איסור שאינה צנוחה ולא"כ מתרץ קצת דמחזיקים מאיסור לאיסור, יעו"ש, והנה לפמש"כ יש מקום לומר בפשטות דכמו דמהני לענין טומאה חזקת איסור מן החי מעיקרא וממילא היא נחשנת כנצילה כ"כ לענין איסור אכילה כן. אכן דזה רק למ"ד מטמאה נמשא אבל למ"ד דאינה מטמאה דסובר דכיון דאיסור זה מדרבנן הוא לא מוקמינן רק דלין שהוחזק נפועל מעיקרא משו"ה הקשו על שיטת רש"י מה מהני חזקת אמה"ח כיון דעכש' עכ"פ ליכא איסור זה, אכן נאמנת י"ל דרש"י כתב מאמר זה על מיתר דרב הונא על כל ספק נשחיטה ונספק של תורה הרי לכו"ע מטמאה נמשא כמש"כ החום' והרשב"א ולא צעין חזקה ממש שהוחזק נפועל משו"ה סגיא לן גם מה שהיתה נחזקת אמה"ח דע"ז חשון כחילו הי' נזה חזקה שלא נשחטה וממילא כשמתה היא נצילה וממילא נחי' הגרע"א ליו"ד סי' כ"ז שכ' דעפ"י דצרי הרשב"א הג"ל א"צ לחזקת איסור שאינו זנות וגם לא לאיסור אמה"ח אלא כיון דסנה האוסרתה לאחר מיתה ידועה ומעשה התיקון ספק לא תוליאנו מספק ומה שפלטו החום' לצאר ענין חזקת איסור הוא רק למ"ד דלא מטמאה נמשא דלא סבר כסדרת הרשב"א, אבל לענ"ד אין דצרי הרשב"א מורים כן דאם כונתו משום שהיתה חי' מעיקרא למה לנו חזקת איסור ואם נאמר דהכונה נזה. דהוחזקה מעיקרא שמהא מטמאה לאחר מיתה זה תלוי נסוגית הש"ס דינמות פד"א ויתבאר לפנינו צמ"ד, גם מש"כ דמ"ד דלא מטמאה אינו סובר כסדרת הרשב"א נראה להדיא מדצרי הרשב"א והחום' דרק צלל צדק צסימנים פליגי משום דמה"ח מותר מחמת רוב אבל נספק נשחיטה ממש לא פליגי ולכו"ע מטמאה נמשא כמש"כ לעיל :

פרק ז

והנה לפ"מ שהעלינו מוכח מסוגיא דחולין הג"ל דחזקה אינה מכרעת על ספק זה עלמו לענין דין אחר דלית צי' חזקה עלינו לצאר ולתרוץ מה שהוכיח צמ' ש"ש נגד דצרינו, והנה עיקר

הוכיח הש"ס דלר"ס הודליי מכריע את הספק דלר"ס זרה"י תולין וזרה"ר ודליי טהור יעו"ש. והנה מה דיש לדקדק בזה לפי שיטת הש"ס כתבנו לעיל זש"א פי"ד ובארנו שם עפ"י דרכנו מחלוקת ר"ס ורצנן בלופן אחר, אכן בפשטות י"ל עפ"י מה שגילה מדברי הרמז"ס שהטעם לר"ס זרה"ר טהור אינו מחמת הלכה אלא משום חזקת חי שהרי כתב למשום הכי טהור הנגוע זרה"ר לפי שהי' שם בחזקת חי, לפ"ז י"ל דהיינו טעמא דר"ס דדין נגיעה זרה"ר קותר דין הנגיעה זרה"י, דהא דלא מהני חזקה בספק טעמא זרה"י הוא רק אם אינו רואים להכריע דין ספק טעמא זרה"י ע"י חיזה חזקה זכה"ג קיי"ל דלא מהני חזקה אצל היכא דהחזקה מכרעת הדין לענין אחר וממילא מוכרע גם ספק זה שהי' זרה"י זכה"ג מהני גם בספק טעמא זרה"י דלא חין אינו מטהרים זרה"י מחמת חזקה דמעיקרא אלא דליכא בזה ספק דכזר בטל הספק ע"י הכרעת הדין מלד אחר וזהו כוונת הרמז"ס שכתב שהוסר משפט הספק דכל שצטל משפט הספק ע"י דין אחר חין כאן ספק טעמא זרה"י, ולפי"ז גם אם נאמר דלר"ס ספק טעמא זרה"י ודליי טמא וכמו שהצאנו לעיל זש"א פי"ד דצרי חי שאומר כו"ג כ"כ מיושג מה דפסוק ואמר ר"ס דה"ר מופקת דזוה שאלו מטהרים זרה"ר משום חזקת חי ממילא ליכא ספק זרה"י ולא חשיב כספק טעמא כלל דכל שהוכרע הדבר ע"י חזקה מלד אחר חין זה ספק טעמא זרה"י, ואף דלכאורה לפי"ז בכל חי ספק מת כשאלו דנים לענין הטעמא חין זה ספק טעמא כסוטה כמש"כ תוס' ריש גדה דרק ספק מנגע טעמא ילפינן מסוטה וזמת טעמא מנגפו שלא ע"י מנגע וכיון דלהטעמא עצמו איכא חזקת חי ממילא יטהרו גם הטהרות המוגעים זו ולמה מסוכן זרה"י טמאים המוגעים זו, כבר בארנו ענין זה לעיל זש"א פי"ד דבאדם חין אינו דנים עלי' לפסוק דין עלי' דבכל רגע יכול להשתנות מחי למת ואינו דנים רק לענין הטהרות ולענין הטהרות חשוב ספק טעמא מנגע יעו"ש. ובנגוע לנידון השאלה שכתבנו בתשו' הגאונים בתראי לענין חזי הבהמה יתבאר ענין זה צס"ד בשער ד' ואכמ"ל, ועפ"ד רק בחזקת חי דהוי חזקה כללית ומכרעת ודאי על גוף זה לענין כל הספיקות אצל סיכריע דין אחד על שני — לא מלאנו:

מיייתי שפיר דלזיל ר' יהושע בן חזקיה דגופא דהעמידנו בחזקת שלא הי' בו נגע אע"ג דליכא חזקה דהעמידנו בחזקת טעמא נגדה וה"כ הוי אמרינן לעיל חי לאו חזקה דמומא עכ"ל. ומפורש שיטתו דסובר דספק נגעים הוא ככל ספיקות דעלמא שהלוי דדין חזקה ולפירושו הא דתנן צפ"ה דנגעים מ"ד כל ספק נגעים בתחילה טהור עד שלא נזקק לטעמא משנזקק לטעמא ספיקו טמא כיצד שנים שצאו אלל כהן בזה בזה כגרים וזוה כסלע צסוף שנוע בזה כסלע וזוה כסלע ואינו יודע באיזה מהם פשה צין באיש אחד צין באיש אחד טהור, ר"ע אומר באיש אחד טמא ובאיש אחד טהור ופלוגתייהו מפורש בספרא מוכתיב וטמא אותו את האדליי הוא מטמא ואינו מטמא את הספק דת"ק דריש אותו על הנגע שיהי' הנגע ודאי ומשו"ה גם באיש אחד אף דממ"כ טמא הוא אצל כל נגע צפ"ע ספק הוא ור"ע דריש אותו על האדם והאדם ודאי טמא הוא וקיי"ל כרצנן דפליגי על ר"ע. ולשיטת תוס' צנדה דף י"ט מפרשו המשנה והספרא בלא חזקות אלא כיון דנגעים אינם מתטמאים בלא חזקת כהן כדמפורש בקרא וזה הכהן ופנו את חזקת וגו' ובספק אינו יכול הכהן לומר טמא הוא רק ספק ובספק אינו חזקת לטמא ומשו"ה אף אם באמת הוא נגע המטמא אצל חסר בזה חזקת הכהן ומשו"ה גם באיש צברי רצנן דכיון דעל כל צפ"ע אינו יכול לומר שהוא טמא וממילא חסר חזקת כהן, אכן לשיטת ר"ת דמפרש דלרצנן דפליגי על ר' יהושע בספק בזה קדים לשער לצנן דטעמייהו משום דנזקק לטעמא והוי חזקה נגד חזקה והוי ספק שקול וטמא מספק ולר' יהושע משום דסובר דחזקת הגוף עדיף ומשו"ה סובר דטהור ואם הי' שקולים לא הי' מטהר ר' יהושע וזה מוכיח רבא דר' יהושע סובר דחזקת הגוף עדיף מחזקה אחרת, ולשיטתו צ"ל דאם אומר הכהן שהוא ספק טמא ג"כ מהני אף דכל ספק הוא טמא הוא ודאי וטהור או ודאי טמא ובזה"ג שהכהן לא טמא ודאי ולא טהור ודאי איך יצויר בזה ענין הספק אולי זכה"ג מהני חזקת הספק היינו שצאמירה זו אומר טהור וטמא שאלו הדבר צמליאות שצרת קדמה הוא טמא ואם להיפוך שער לצנן קדים הוא טהור, או אפשר בחזקת דין ספק הוא חלות הדין שנגעה ע"י חזקתו דין ספק ונפ"מ אם יתברר אה"כ נמי שהוא שהי' בזה קדים להתחשב לאיש זה כטעמא ודאית, או רק ספק טעמא לעולם בחזקת הכהן, אצל עכ"פ לשיטת ר"ת הא דדרשינן מקרא שאינו מטמא הספק הוא רק היכא דליכא חזקת טהרה, אצל בלא חזקה הוי דין ספק. והנה צנוגע לעיקר דין המשנה צפ"ה דנגעים התם עד שלא נזקק לטעמא איכא חזקת הגוף, אצל מה דמפרש ר"ת פלוגתא דר' יהושע ורצנן דמייירי שנזקק לטעמא נגע אחר ומחזיקים מטעמא זו להחזיק את הנגע השני בחזקת טמא קשה דהלל קודם שטמא הכהן חין טעמא על

אמנם קשה לי שיטת ר"ת הוצא תוס' כתובות פרק המדיר דף ע"ה על הא דאמר רבא לא תימא ר"י לא לזיל בן חזקיה דגופא כלל וכו' דתנן אם בזה קודם לשער לצנן טמא אם שער לצנן קודם לזהרת טהור ספק טמא, ור' יהושע אומר כהן מחי כהן אחר רבא כהן טהור וכתבו בתוס' הקשה ר"ת מ"ט דרצנן דאמרי טמא אחי לא לזלינן בן חזקיה אומר ר"ת דהכל מייירי כשנזקק לטעמא שהי' בו נגע וכו' והי' מוחלט ממונו וקודם שנטהר נולד בו ספק ואחר שנטהר מן הראשון לא נשאר בו אלא ספק זה וכו' והשתא

ז"ל ונטל מכלן דין חזקה והוי ספק ולר"ת דגם טפק נגעים לחומרם וטמא האי גזרל צמח"ל או לכה"פ הוי ספק טמא מחמת דעל כל נגע הוי רק ספק וזה תלוי בשקול הדעת שכתבנו לעיל אם יטמא הכהן בספק אם יתצרר לח"כ שיהי' ודאי אם יהי' רק ספק או ודאי, אבל עכ"פ ודאי טהור לא הוי ומוכח מזה דחזקה חיינה מוכרעת את המציאות ומש"ה כשאלו דנים כל נגע צפ"ע אלו נוטרים אותו ודאי משום חזקת הגוף היינו דלא פשה מכתו שהי' מקודש ודין הנגעים כמו צשני הנשים דכל אחד מוקמינן לי' לחזקתי ולפי"ז על כל נד קשה להנין שיטת ר"ת. ול"ע:

אכן שיטת הרמז"ס דלולה נקלית צשיטת ר"ת מנולרת יותר דהרמז"ס ז"ל פסק צהי' טו"ז ספ"צ צהי"ל ספק שער לנן קדים ספק הצהרת קדמה הרי זה טמא ויראה לי שטומאתו בספק. עכ"ל. שסובר ג"כ דליכא נגעים דיני ספיקות וע"כ סובר דהא דספק להקל צשני נגעים צליש אחד הף שאלה מהם ודאי טמא כמו שהצי"ל צפ"ו ה"ה, הוא משום חזקה כמש"כ לעיל וסובר דיכול לטהר הכהן את כל נגע צפ"ע טהרה ודאית משום דין חזקה דחזקה חיינה מוכרעת כלום ובספק אם שער לנן קדים סובר דליכא חזקה או מטעם שכתבו התוס' ור"ש עפ"י התוספתא דדרך הוא שיתלנן השער מחמת הנגע ורגילות זאת מצטלת את החזקה ומשום הכי פסק דהוי רק ספק טומאה או דסובר דצכה"ג ליכא חזקה לסברת מלן דפליג על ר' יהושע ולשיטתו מוכח ענין זה דחזקה חיינה מוכרעת כלום בעיקר המציאות ומועלת רק לענין הנידון שאלו דנים עלי' ותו לא מידי וכמש"כ:

ובתוס' פ"ק דחולין דף י"א ע"ב ד"ה כגון כתבו צהי' דמוכח הש"ס מוכח אצי' דלולין צתר רוצל דלילמל לאו אצי' הוא דהוי אפשר למידק משום דלולין צתר חזקה דהעמיד האם צחזקת דליקת דלכאורה ושמע דחזקה מוכרעת את המציאות דאל"כ איך מהני חזקת האם להכריע על הכן, אבל צחמת נראה דחזקת דקת חיינה כחזקת היסור או חזקת היתר שנלמר דע"י דמוקמינן את האם על דין דקת מזה מוכרע המציאות אלא דחזקה זו צאה על עיקר המעשה דאלו מוקמינן את האם על חזקתה שלא זנתה שלא עשתה מעשה רשע וחזקה זו עדיפא עוד מחזקת הגוף. שגברנו לעיל צפ"ג דלא מהני רק לדבר זה שנו נולד הספק או לדבר הצל מכתו וחזקת דקת של האם מועלת לנן חף שאלן דינו תלוי כלל צדין האם, דחזקת הגוף אינו מוכריע על עולם המעשה רק עמידת הדבר כפי עמידתו המוחזק לנו מקודם ומש"ה לא מהני ענין זה רק לדבר זה שאלו דנים עלי' אבל חזקת דקת מוכרעת על עולם המקרה של המעשה שלא עשתה מעשה של זנות שהוחזקה מעיקרא שלא תעשה מעשה רשע כזאת ומומילא הוסר עולם הספק מזה דמספקינן דילמל לאו אצי' דהוא ספק שאל זנתה עם אחר, וענין חזקה זו לא שייך צמקוה וסכין או לענין מומים דשם ליכא חזקה שלא נעשה צה

האדם ואיך שייך להעמידו על חזקתו שלא נטהר מטומאתו מחמת נגע השני שגולד קודם טהרתו דעכ"פ לא נטמא מחמת השני קודם שטמאו הכהן, אכן י"ל כיון דמייירי שעדיין לא טהרו הכהן מטומאתו והכהן מסתפק עכשיו אם לטהרו או לטמאו שאם יאמר עכשיו טמא לא יאל האדם רגיע אחת מטומאתו ואם יטהרו ישתנה דינו מטומאה לטהרו ומטעם חזקה דמעיקרא על הכהן להחזיק שלא נשתנה דינו גם עכשיו ואף דצ"כ יטהרו עכשיו מנגעו הקודם אפשר שיעשה הטהרה אחר הטומאה שמקודם יטמאנו מחמת נגע השני ואח"כ יטהרו מחמת הנגע הראשון ולא יופסק טומאתו מומנו רגע אחד חף דל"ד כ"כ לחזקה דעלמל דכל חזקות אלו מחזיקים את הדבר שהוא כך וכך כמו שהי' מקודם והכל לא שייך זה שיחזיק הכהן שהאדם לא נטהר מטומאתו דעכ"פ קודם חזירתו לא נטהר והוא מסופק על הסבות הגורמות לטמא ולטהר וכיון דחזקה חיינה מוכרעת את המציאות איך החזק צדעת הכהן שע"י שהוא טמא יהי' דינו לטמא גם מכלן ולהציל, אבל מ"מ י"ל דזה ג"כ נחשז כעין חזקה צחמת חין הכהן מחדש הטומאה אלא דכך הוא גזה"כ שטומאת הנגע לא תגרום שום דין חדש עד שיחליט הכהן את דינו וכשהכהן מסתפק הוא מסופק על המציאות הטומאה מכבר ומש"ה שייך חזקה על האדם שלא יאל מטומאתו כמו צשאר הדינים, אבל לפי"ז דקיי"ל צרצנן דר' עקיבא צנעינן שיהי' ודאי טומאה צנגע זה ואף דממ"כ ראוי האדם להיות טמא לא מטמאלינן לי' ח"כ איך מהני חזקת טומאה דגברי. להחזיק את הנגע למטמא ודאי צצלנוהא אם הי' ענין חזקה להכריע את המציאות הי' אפשר לדחוק דע"י חזקת טומאה דגברי אלו מוכריעים לטמא את הנגע שיהי' חזקת טומאה דגברי צחזקתה אבל אם חיינה מוכרעת את המציאות איך מהני חזקה דגברי להכריע ספק של הנגע וכיון דעל הנגע עצמה איכא חזקת הגוף מהראוי שלא תגרע חזקת טומאה דגברי את חזקת הגוף ומוכח מזה לכאורה דחזקה מוכרעת:

ואמנם אם נלמר דענין חזקה מהני גם להכריע את מציאות הדבר ג"כ קשה לשיטת ר"ת דהנה צרצנן דר"ע דגם צליש אחד טהור חף דלהד מן הנגעים ודאי טמא ולשיטת ר"ת דספק נגעים לחומרם היכא דליכא חזקה והא דילפינן צתורת כהנים מקרא דטמא אותו דאיו מטמא את הספק היינו דוקא צמקום דליכא חזקה ואף דלכאורה ח"כ למה לן קרא ע"ז כיון דהוי כשאר איסורים וי"ל דצריך קרא דלא נימל דהוי כספק טומאה צרה"י דלא מהני שם חזקה והטעם דשאי ספק זה מספק טומאה צרה"י דלא הוי ספק מנגע טומאה כמש"כ תוס' ריש נדה עי' רש"א לתוס' נדה דף י"ט, והנה צכה"ג דליכא צחד גצרה שני נגעים דאחד מהם ודאי טמא דאם מוקמינן נגע אחד על חזקתו הוא מוכריע על הנגע השני וכן להיפוך וליכא צחד גצרה שתי חזקות המכריעות

להאם, י"ל כיון דקדושת הולד נצבורה תלוי נפטירת
 רתם של האם וכיון שהאם נחזקת שלא נפטרה
 רחמה שפיר מהני לולד כמו חזקת המקוה לטמא
 וזהו ניהא מש"כ בתוס' שם דנגד חזקת האם
 שלא ילדה איכא חזקת הולד שליטן קדוש נצבורה
 שהי' חולין נמעי אמו דלכאורה חזקת הגוף של
 האם עדיפא אלא כיון דחזקת האם אינו נוגע
 כלל לדינים של האם דלפי"ז אין זה רק חזקת של
 הולד עצמו דיש לו חזקת שולד מזהמה שמוחזקת
 שלא נפטרה רחמה ואלל הולד אינו חשוב כחזקת
 הגוף רק כחזקת דעלמא ומש"ה יש כח בחזקת
 של דין חולין שהי' נמעי אמו לסתור חזקת שלא
 ילדה למשווי כספק שקול וכמש"כ לעיל בפ"ג
 נסוגית הש"ס פ' המדיר לענין מומים דלא מהני
 חזקת הגוף של הנת אלל האז לגנות כחוצתה
 משום דאלל האז אינו חזקת הגוף רק חזקת
 סתמית וחזקה כזאת אינה מועלת להוציא ממנו.
 ודו"ק :

פרק ח

גרסינן בגמ' גיעין דף כ"ח ורמי תרומה אחרונה
 תנן נתי ישראל הנשואה לכהן והלך נעלה
 למדינת הים אוכלת נתרומה נחזקת שהוא קיים
 ורמיננהו הרי זה גיטך שעה אחת קודם מיתתו אסורה
 לאכול נתרומה מיד אמר רב אלא צרי' דרב יתק
 שאני התם שהרי אסרה עלי' שעה אחת קודם
 מיתתו, ומתקיף לה רב פפא ממאי דליהו מית
 צרישא דילמא איהי מיתא צרישא וכו' רבא אמר
 שמה מת לא חיישינן שמה ימות חיישינן ע"כ, והנה
 כבר נתקשו רבים להניין מה שפירש ר"א דאם כונתו
 דכיון שאסרה מתיים הוא תשש שמה ימות הלא זהו
 תירונו של רבא, ועוד חלי פריך ע"ז רב פפא דילמא
 איהי מיתא צרישא מ"מ יש לספק שמה ימות,
 וגרסא דהכונה צוה כיון דאסרה עליה שעה אחת
 הרי הוא ספק שעה צין השעות וע"ז פריך רב פפא
 דאם הי' ודאי שהוא ימות צרישא ותאסר צודאי
 שעה אחת אז הוא ספק שעה צין השעות אלל
 דילמא איהי מיתא צרישא ולא תאסר כל ימי חייו
 והוי כעין ספק ספיקא שמה לא תהי' אסורה שעה
 אחת ואף אם תהא אסורה שמה שעה אחרת, אמנם
 אכתי קשה חף אם צודאי תהא שעה אחת אסורה
 למה לא מהני צוה חזקת חי על שעה זו כיון דהשתא
 לא מוחלקין צין שמה מת לשמה ימות, ולכאורה הי'
 אפשר לומר דזה דומה לשני שצילים דצנת אחת
 לכו"ע טמאים כמו דאמרינן בגמ' כתובות ד' כ"ז
 והכא הספק על כל השעות ביחד ואם נחיר כל
 השעות ומ"כ נעשה איסור, אלל מלמד שזה רחוק
 להעמיס נכונת הש"ס מחי דלא רמיזא צלישאל כלום
 דהול"ל ולתתן דאם נחיר משום חזקה ממ"כ נעשה
 איסור, ועוד צעיקר הדבר יש לדון דמה לנו עכש'
 לספק על זמן שיצוא כיון דנכלל שעה אפשר
 להשתנות וכל שעה ושעה אנו דינים צפ"ע והוי
 כנשאלים צואת"ז דלכו"ע טהורים :

מעשה המחסר וכן נסכין ליכא חזקה שלא נעשה
 זו מעשה הפוגמו וכל כה"ג רק יש שם חזקת
 שלמות הגוף וחזקה זו מועלת לגוף זה, אלל חזקה
 שלא נעשה המעשה היא חזקה על הפעולה ואינה
 נקשרת לשום חפץ ומש"ה יתפרש היטב דצרי התוס' צפ"צ
 דגיטין דף י"ז ד"ה משום נת אחותו דו"ל שלא
 יהפך עלי' כשאין צו זמן דלא אמרינן אוקמה
 לחזקת אשת איש והשתא הוא דליגרסה כיון
 שהיא גרושה לפנינו ועוד אדרבה אוקמה נחזקת
 כשירה שלא נעלה כשהיא אשת איש, עכ"ל. דלשון
 זה שכתבו דאדרבה משמע דחזקה זו עוד עדיפא
 מחזקת אשת איש, ולפמש"כ כן הוא צלמות
 דחזקה זו עדיפא משאר חזקות כיון דמכרעת על
 עמם המקרה שלא עשתה מעשה רשע, ומה
 שהקשה שם צפ"י דלפי זה נאמר בכל אשת
 איש שזנתה שתאמר גרושה אינו ומה שאנו רוצים
 להכריע הדין ע"י חזקת אשת איש נגד זה יהי'
 הכרעת חזקת נדקת, לק"מ דכיון דהאשה מוחזקת
 באיסור אשת איש והנאל עלי' חייב מיתה ודאי ולא
 נולד לנו שום ספק לסתור חזקה זו צוה ודאי לא
 שיך לעשות ע"י אחירתה או ע"י חזקת נדקת
 ספק שמה נתגרשה, רק נכה"ג דליכא דין ספק
 מהני חזקת נדקת, וכמו צנידון שמיירי התוס'
 שהיא גרושה ואין אנו יודעים מתי זנתה והספק
 שקול מהני הכרעת חזקת נדקת, והפנ"י שמכריח
 נכונת התוס' שכונו לחד תירוצא דגרושה לפנינו
 וחזקת נדקת שני ענינים אלו צנידון מועילים
 לסתור חזקת אשת איש דמעיקרא דהרי אם נא
 היתה גרושה לפנינו לא מהני כלום חזקת נדקת
 יעו"ש אין דצרינו מוכרחים דמש"כ דהרי היא
 גרושה לפנינו היא החזקה דהשתא, ומש"כ ועוד
 הוא ענין אחר דאף דלא נאמר חזקה דהשתא
 וישאר צוה דין ספק איכא חזקת נדקת אלל היכא
 דליכא גם דין ספק ודאי דלא שיך חזקת
 נדקת :

ולפמש"כ לפרש צדצרי תוס' שכוונתם צוה לתתן
 שני תירושים צריך לצאר מש"כ צתירון
 ח' משום חזקה דהשתא דלכאורה הוא תמוה הרי
 חזקה מעיקרא לעולם עדיפא, אלל נראה לומר
 דאין כונתם משום חזקה דהשתא להכריע שהיתה
 גרושה מוזמן הקדום אלל דכיון דאין ספק עב
 עיקר הגירושין אלל שאנו מסופקים מתי נתגרשה
 ואנו דינים עכשיו אם יש לחייבה מיתה על מעשה
 הזנות מוזמן המסופק וע"ז לא מהני שום חזקה
 דחזקה לא מהני רק לענין הנהגת איסור והיתר
 מכלן ולהנאל, אלל לצרר למופרע שהמעשה היתה
 באיסור כדי לחייב צעונשין ע"ז לא מהני
 חזקה :

ובהא דכתבו התוס' צפ"ג דנכורות דף כ' ע"ב
 ד"ה חלץ פוטר שהיני חזקת הצהמה שלא
 ילדה לחייב את הולד נצבורה חף דלא שיך צוה
 הענין מה דמהני חזקת האם לנת או חזקת אנהתא
 לענין כהונה דאין ענין קדושת נכורה שיך כלל

מסופקים על כל כת שאל שקרו עדותם ונפסלו לעדות וכל שאלו דנים על כ"א צפ"ע מוקמינן להו אחזקתייהו אלל נשחטה שנתערצה ננצלה שהספק על כל חתיכה שאל חתיכה זו שאלו רואים היא החתיכה של נצילה שהספק על גוף זה שאל גוף אחר הוא נכה"ג לא שייך חזקה, וכן נגידון דמיירי המשנה במס' מעילה באומר פרוטה נכים זה הקדש שאלו דנים על הפרוטה שהולאה שאל היא הפרוטה שהוקדשה לא מהני חזקה וכן נכלל תערובות שהספק על דבר זה שאל זה הוא הדבר האסור לא שייך נכה"ג ענין חזקה, ולפי"ז נראה דל"ד ענינים אלו למש"כ בתוס' נדה דנט' חנויות דאמרינן ונמלא הלך אחר הרוז דהוא נגד חזקת איסור דמעיקרא דשם ג"כ ליכא תערובות חתיכות דאם ט' מוכרות נשר שחטה ואחת מוכרת נשר נצילה אין אלו דנים שאל חתיכה זו מן החתיכות הטריפות או מן הכשירות רק אלו דנים מוליה חנות נפרשה היינו נצוה אלו רואים לנדר אם חתיכה זו כשירה היא או נצילה שאם נפרשה מן החנויות המוכרות נשר שחטה גם חתיכה זו שחטה היא ועל ענין זה שפיר נותננא חזקה דמעיקרא דספק זה הוא נצמא ספק של מעשה אם נשחטה או לא רק שאלו רואים לנדר ע"י החנויות אלל נצמא אין החנות גורמות לאיסור והיתר, אלל נצמא תערובות הגופים דלד זה שאלו אומרים שאל גוף זה הוא גוף האסור הוה הספק הגורם האיסור וע"ז לא שייך חזקה כלום, וכן נמש"כ בתוס' ריש אלו נערות דל"ה ועל הכותית ח"ל וא"ת למ"ד צפ"י יומסין דפסול כותים משום דענד ושפחה נתערבו נהם אחלי י"ב לה קנס נמא לה חייתי ראי' דלאו שפחה את וסקילי וכו' וי"ל דכל אחת מוקמינן לה בחזקת אצמא שחי' כותים. עכ"ל. נכה"ג ג"כ אינו ענין לתערובות חתיכות דהרי אלו יודעים ומכירים את האשה מיום הולדה ואין אלו מסופקים שאל נתחלפה באחרת רק אלו מסופקים על אופן ליתיה ויחוסה נכה"ג מהני ענין חזקה שיהא דין האשה כדין אנותי' וזה דרך נכון נס"ד :

והנה לפי"ז נגידון דידן דאסרה עלי' שעה אחת ליכא תערובות של שעה זין השעות ורק הספק הוא על שעה זו שאל נאסרה ודמא לספק של שני כתי עדים דמוקמינן כ"א אחזקתי' והדרה הקושיא לדוכתה, ונלענ"ד נכונת הש"ס עפ"י מה שנארנו דכל חזקה אינה מועלת להכריע רק אם הענין שאלו מסופקים עלי' יש נזה דין חזקה אלל אם הספק הוא מולד אחר והחזקה מולד אחר אין מועיל דין חזקה לנדר את הספק ע"י הכרעת חזקה את המציאות וכעין שאמרנו לענין תערובות גופים שאין נכה דין חזקה לאיסור או היתר להכריע שלא זו היא או להיפוך, והנה לפי"ז נאסרה עלי' שעה אחת קודם מיתתו היינו שיחול הגט שעה אחת קודם מיתתו אין מיתתו גורם הדין שתתגרש נשעה שלפני זה ורק המיתה נוצרת השעה האסורה, שע"י מיתתו אלו יודעים מתי הותחלה השעה האסורה, משו"ה י"ל דליכא נזה דין חזקה להעמידו

אמנם יש לחקור נכל תערובות איסור והיתר אם מהני להתיר חתיכה ע"י דין חזקה דמעיקרא או כיון דאחת מהם ודאי יאלתה מחזקתה לא מוקמינן אחזקה, והנה נס' ש"ס ש"ד פ"ד הנצי"א מוקרים לשני הנדדים ראשונה הנצי"א דברי התוס' נדה ד' י"ח נהא דאמר ר' יוחנן נג' מקומות הלכו נז חכמים אחר הרוז ועשאוהו כדלוי וכו'. ופריך והאיכא ט' חנויות וכו' ונמלא הלך אחר הרוז וכתבו תוס' דר' יוחנן לא חשיב אלל היכא דליכא חזקה נגד הרוז ונט' חנויות נמי איכא חזקה נגד הרוז נצמא נחזקת איסור עומדת. יעו"ש. ונמנמות ד' כ"ג נצמא חתיכות של שחטה ננצילה משמע מדברי תוס' שם דלא שייך חזקה נצמא, ועוד הנצי"א מהא דקיי"ל נשני כתי עדים המכחישים זא"ז דכל אחת נצמא צפ"ע ומעידה דמוקמינן לה בחזקת כשרות דמעיקרא יעו"ש דמתלק נזה דליכא דנתנרר שעה אחת דילתה מחזקתה ואח"כ נתערבו נכה"ג לא מהני חזקה ומשו"ה נצמא חתיכות כענין דמיירי התוס' נמנמות דף כ"ג נצמא שנתערבה ננצילה לא מהני חזקה, ונשני כתי עדים דמעולם לא נתנרר פסולה של כל אחת חשבו כלינו לא יאלתה מחזקתה, ונט' חנויות שאלו דנים רק על חתיכה אחת שפירשה מן החנויות ונחתיכה זו לא נתנרר אם יאלתה מחזקתה נכה"ג שייך לאחזקה אחזקה דמעיקרא ויעו"ש מה שהאריך עוד נענין זה, דמשיטת הפוסקים מוכח דלא כשיטת התוס' צפ"ג דנדה נספק טריפה שנתערבה דמוכח דלא אמרינן נכה"ג העמיד על חזקה דמעיקרא וכן נצור הנסקל שנתערב. יעו"ש. והנה לדברי' עדין קשה מהא דליתא נסוף מס' מעילה נצמא שם נפלה פרוטה של הקדש נתוך כיסו או שאמר פרוטה נכים זה הקדש כיון שהוליא את הראשונה מעל דברי ר' עקיבא וכתבו בתוס' שם ואע"ג דספיקא הוא אם נהנה נשל הקדש, ר"ע לטעמי' דמחייב על ספק מעילות אשם תלוי — נכריתות ד' כ"ג — והנה קשה למה לא מוקמינן פרוטה זו שהוליא על חזקת חולין דמעיקרא, והנה ננפילה יש לתרץ כמש"כ הש"ס דכנר יאלתה מחזקתה אלל באומר פרוטה נכים זה קדש הרי זה דומה לשני כתי עדים :

ע"כ נלענ"ד לחלק נזה נאופן אחר דכיון דחזקה אינה מוכרעת אלל על הספק שאלו דנים עלי' ומשו"ה תלוי זה נאופן של נדדי הספק שאלו מסופקים נצמא חתיכות שאלו מסופקים על כל אחת אם נעשה נזה נדר המכשיר או הפוסל ע"ז מהני דין חזקה, אלל אם אלו מסופקים על התחלפות הדברים שאל חתיכה זו שאלו רואים אחרת היא ונתחלפה, על ענין זה לא שייך לומר העמד אותה על חזקתה אם לא נדרך הכרעה מן המציאות על המציאות דהיינו שע"י דין חזקה יתנרר לנו שלא נעש' נזה מעשה חדשה וממילא יוכרע שגם לא נתחלפה וכלל זה ליתא בחזקה כמו שנארנו לעיל, ולפי"ז ניהא הכל נס"ד דהנה נשני כתי עדים אין אלו מסופקים על תערובות והתחלפות האישים לחוש על ראובן שאלו הוא שמעון אלל אלו יודעים ומכירים אותם רק שאלו

בחזקת חי שלא ימות בשעה שח"ז כיון דלזין חיותו ומיתתו שח"ז גורמים הדיו, רק השעה הקרובה למיתתו גורמת הדיו ועל ספק זה שח"ז עכש' הגיעה שעה הקרובה למיתתו לזין לנו שום חזקה אם לא בדרך הכרעה מן המציאות להחזיק שלא ימות אחר שעה כדי להכריע שעכש' אינה שעה הקרובה למיתתו וזה אינו נכח דין חזקה כמש"כ, ולפי"ז נאמר בדברי ר"א זר"י זה הציבור, דשאינו התם דאסרה עלי' שעה אחת, היינו דלזין לנו לדון מחמת ספק שח"ז ימות לאחר שעה אלא כיון שח"ז נאסרת שעה אחת לנו ומסופקים שח"ז הגיעה השעה ועל התקרבות השעה ליכא חזקה והמיתה רק גרמא על צירור השעה, ורז פפא דחי תירון זה כיון דאפשר דהיא מיתתא צרישא ולא תאסר שעה אחת משו"ה לזין לנו לספוקי שח"ז עכש' היא השעה הנאסרת או כמש"כ לעיל דאם נעשה ספק מזה הוי כספק ספיקא שח"ז לא תאסר כלל ושח"ז בשעה אחרת ועלינו רק להסתפק שח"ז ימות לאחר שעה וכיון דמוקור הספק הוא שח"ז ימות וע"ז מהני חזקה להעמידנו בחזקת חי שלא ימות לאחר"ז שח"ז דנים עלי'. כנלענ"ד צביאור סוגיא זו:

והנה מסיק רצא שם דשח"ז מת לא חיישינן שח"ז ימות תנאי היא דלר"י ור"י ור"ש חיישינן לשח"ז ימות והכי קיי"ל. ונתוס' קדושין ד' מ"ה ע"ז הוצא פלוגתא בין הר' מנחם מיוני"י ור"ת במעשה שאירע נאחד שהלך לארץ רחוקה ולו בת קטנה ונתקדשה הצת ואסר הר' מנחם מיוני"י לקימה דחיישינן שח"ז יקדשנה אצ"י לאיש אחר במקום שהוא ונמלא צא זה עלי' צאסור אשת איש, ואף שאם מת אצ"י שם היתה מותרת לכל אדם משום דשח"ז קדש לא חיישינן, שח"ז יקדש חיישינן כמו דקיי"ל לשח"ז ימות חיישינן ור"ת השיב על דברי דכיון דלא חיישינן שח"ז קדש א"כ היא מותרת לעולם דכל שעה ושעה י"ל דעדיין לא קדש ואף די' לנו לחוש שח"ז יקדש כיון דעדיין לא קדש מותרת היא לו דל"ד לשח"ז ימות דהתם אסרה שעה אחת קודם מיתתו, יעו"ש, והנה כל הירואה משתומם על סגרת הר' מנחם מיוני"י זו ונתשו' נוצ"י מ"ק ח' יו"ד ס' כ"ו ונצאר שיטת ר"מ דנציאה גם הפרישה אסור משו"ה אסור תחילת הציאה שח"ז יצא לידי אסור ע"י פרישה ול"ד לאשה שהלך בעלה למד"ה דאוכלת בתרומה דכל שעה ושעה אמרינן דחי הוא ואכילתה זו אינה גורמת לאסור אחר של אחר זמן דגם אם יטויר שתדוע בשעת אכילתה תוכל לפלוט בלעה מפ', אצל זה דוחק קצת דגם נאכילה עיקר האיסור הוא שעת הנאת גרונו ומע' וא"כ יש לחוש שח"ז תאסר אח"ז ועי' במס' תרומות פ"ח מ"ז ר"י אומר יפלוט:

ונראה לענ"ד לומר צא דבר חדש בעזה"י דהנה מה שאסרה תורה יחוד עם עריות שלא יצאו לאסור ציאה יש לדון אם יש איסור יחוד עם אשה שעכש' אינה ערוה וזמן מועט תעשה ערוה עלי' אם אסור נכח"ג היחוד מה"ת כיון

קדש ומותרת היא לו לקימה, ונכון הוא:

אמנם לפי"ז לכאורה קשה האך מותרים כל אדם להתייחד עם אשתו ליחוש שח"ז תראה דם נדה דגם שם כל ההיתר הוא משום חזקת טהרה וחזקה לא מהני רק על ההרה ולא על העתיד ואם תראה לאחר"ז היא אסורה ציחוד בשעה מוקדמת דנדה ג"כ בכלל עריות הוא גם לענין יחוד דרך צאשתו נדה שידוע את נידותה התיירה תורה שאינו חשוד על הציאה היכא שכבר נעלה אצל נכח"ג הרי דומה לכל עריות והנה נאשה שיש לה וסת לק"מ למ"ד וסתות דאורייתא דכיון דחזקה אורח צומנו צא כ"כ יש חזקה דאינו צא שלא צומנו, וחזקה זו מהני גם בעתיד דזה אינו נגדר שאר חזקות רק כעין רוצא דלנו מוחזקים ומחמת רוצא רגילות שראוי להיות כן וכמו חזקה לזין אדם טורח בסעודה ומפסידה ואין אדם פורע תוך זמנו ואין אשה מעיזה בפני בעלה וכל כה"ג, וגם למ"ד וסתות דרבנן י"ל דלענין לחוש שח"ז תראה או ראתה שלא בשעת וסתה לכו"ע ליכא חזקה אורח צומנו צא, דהנה צאמת קשה למה יפלגו בחזקה זו יותר משאר חזקות דכח"ג כמו שור המועד ואחיות מוחזקות ומתו אחי' מחמת מילה, וי"ל מחמת דליכא הרבה מקרים דמסלקים הדמים כמו חרדה מסלקת הדם ועיבור וחולי דאצרי' כצדים עלי' מסלקים הדם משו"ה סצרי כמה תנאי ואמוראי דרוב זה אינו רוצא גמור וכל אשה בחזקת טהרה עומדת ואין כח צרוב כזה לסתור החזקה וקיימא בחזקתה, ומה"ט ניחא הא דמנצאר נגמ' נדה ד' ט"ז דגם למ"ד וסתות דרבנן אם נדקה אח"ז ומלאתה טמאה שהיא טמאה משעת וסתה, דכיון

ובספר נז"י סי' הנ"ל כתב לתרץ להני דסברי וסתות דרנן חיד יפרשו אזהרת והזהרתם דילפינ מניה אזהרה לנני ישראל שיפרשו עונה סמוך לוסתא, משום דלכו"ע הך חזקה דאורח צומנו זל חזקה מעליא היא ככל חזקות שנס"ס, חלה שנגד חזקה זו היא חזקת טהרה של האשה שחזקות טהרה עומדת ולכך מה"ת חוקמינן חזקה להדי חזקה וזהו הטעם למ"ד וסתות דרנן, ומש"ה רק צעזר הוסת דאיתא חזקה העמיד אשה על חזקתה חלל לענין איסור ציאה סמוך לוסתה דליכא חזקה זו כמו דאמרינן שמה ימות חיישינן איסור מה"ת מחמת חזקת אורח צומנו זל זהו תו"ד שס, ולענ"ד מה שמדמה הגאון ז"ל חזקת אורח צומנו לחזקת טהרה ושאר חזקות אינו מחזור דחזקת אורח צומנו זל הוא הוכחה וצירור מה שרגיל להיות כן והוי כמו רוב או עדיף מרוב יעוי' רש"י פסחים ד' ט' ע"א לענין חזקה על חזר שאינו מוליך מה"י דבר שאינו מתקוק, ועוד חס נימא דהוי חזקה נגד חזקה היתה אסורה לאחר הוסת מספק ככל ספק של תורה וכיון דלמ"ד דרנן היא מותרת, צע"כ כדצרינו דפליגי חס הוי חזקת אורח צומנו זל כרוז מעליא או לא ומש"ה מותרת ללא עדיף רוב זה לסתור חזקה, חלל לענין לחוש שמה תראה שפיר יש מקום לומר דליכא צוה הזהרת תורה שמה תראה צעצת ציאה מחמת דניוס זה היא רגילה לראות, והמהווה צוה כשיצת הרצנ"ד דלמ"ד וסתות דרנן גם איסור של סמוך לוסתה הוא דרנן ומש"כ צנוצ"י צסס התוס' יצמות ד' ס"ג שאזהרת סמוך לוסתה מה"ת לכו"ע, דצרי התוס' שלפנינו מפורש היפוך דצרי' דז"ל שס, ומה שהגיהו בצפרים לא נלכא חלל סמוך לוסתה אין נראה כלל דהגיהו כן לפי שרונים לפרש דפקידה היינו תשמיש, ונצנועות מוכיח דסמוך לוסתה מולאורייתא מוזהרתם את בני ישראל וכו' ועוד דמוקי לה ציואל דדרך לדבר הרשות ול"כ אפילו למ"ד וסתות דרנן ח"כ סמוך לוסתה מני מ"מ למה יהא מותר ציואל לדבר הרשות. עכ"ל. הרי מפורש דצריהם דלמ"ד וסתות דרנן גם סמוך לוסתה דרנן, ולפמש"כ י"ל דג"כ תלוי זה צוה כיון דהוא דבר רחוק קלת למיתש שמה תראה צעצת ציאה אינו ראוי לחוש רק למ"ד דהוי דאורייתא דחשבינן זה כרוז מעליא שחזקה ציוס זה חלל למ"ד דרנן דאינו רוב מעליא אין ראוי לחוש שחזקה צעצת ציאה רק צרוז שעות היום כנלענ"ד צענין זה:

פרק ט

אמנם צמה דמסקינן צס"ס צגיטין דלהכי אסורה צתרומה צאומר ה"ז גיטך שעה אחת קודם מיתת' משום דשמה ימות חיישינן הטעם צוה כמו שפי' רש"י ז"ל צוה"ל חלל לשמה ימות מיד חיישינן דלא מרעא לה לחזקה צהכי. עכ"ל. וזה הטעם שיך רק על חזקת חי דלא מהני על

דהשתא ליכא חזקה חזקת טהרה מהני להחזיקה צרוהה גם ע"י רוב צוה וכעין שכתב צנוצ"י מ"ק ח' יו"ד סי' נ"ה סצנאל זו עפ"י שיטתו שיצאלו דצרי' לקומ, וכ"ז הוא רק לענין להחזיק שצצר ראתה צעצת וסתה דעלינו לצוה מחמת רוב גמור ועפ"י הכלל רוצא וחזקה רוצא עדיף, צכה"ג פליגי חס רוב זה תורת רוב גמור הוא או לא, חלל להיפוך להחזיק שמה תראה חת וסתה לראות שמה צעצת וסתה דזה אינו סותר שום חזקה ודצריה מחזקת חזקתה וגם ליכא צוה מקרים הסותרים רוב זה דהמקרים גורמים לסלק הדס חלל לא לשנות וסתה לכו"ע מהני חזקת אורח צומנו זל לצרר שמה תראה קודם שעת וסתה וזה פשוט:

אבל צאשה שאין לה וסת כלל דקיי"ל עפ"י רוב הפוסקים דמותרת לצעלה צלא צדיקה, וע"י צדיקה ודלי לית מאל דפליג ולכאורה למה לא ניחוש שמה תראה צתוך ציאתה, דכמו דאסור יחוד מכש"כ דאסור תחילת ציאה מחמת סוף ציאה, ונ"ל דגם צכה"ג י"ל דליכא תורת רוב להיתירא כיון דשעות שהיא רואה צהס הם מיעוט ורוב השעות הם שאינה רואה צהס אמרינן שהשעה שאנו דנים עלי' שהיא מן רוב הצומנים שאינה רואה צהס וע"י צצו"ע או"ח סי' שד"מ צהולך צמדצר ואינו יודע מתי יום השצת דאסור צמלאכה כל הימים חס לא מחמת פקו"ק, וכתב המג"א סק"א וזה"ל דרוב הימים הם חול זה מיקרי קצוה. עכ"ל. היינו כיון דצכל העולם יודעים את השצת מש"ה חשון קצוה, חלל צכה"ג דעכש' כשאנו דנים על השעה הקרובה שעה זו היא מעורצת צין השעות ואינה ניכרת לשום חדס ואין שיך צוה ענין קצוה חזלינן צתר רוצא וחק דלכאורה ל"ד להולך צמדצר לענין צנת דסס הזמן גורם הצדל הדינים מיוס זה ליוס אחר וחזלינן צתר רוב הימים, חלל צכה"ג. שאנו מסופקים מתי תהא שעת נדוהה לחין הזמן גורם הדין רק מקרה הרא' גורם הדין ועלינו לדון מתי תראה חס צומן זה או צומן אחר הנה צחמת הכל אחד הוא דגם חס צוה לדון על מקרה של ראית נדוהה ג"כ י"ל דחזלינן צתר רוב שמקרה זו תצוה צרוז העתות ולא צעצת זו שאנו דנים עלי' היינו צעעה זו של תשמיש, ועוד נ"ל דצכה"ג אין לנו לדון על מקרה של הרא' דס נדה רק על עת נדוהה דל"ד לאומר הרי זה גיטך שעה אחת קודם מיתתי שאנו דנים שמה ימות צעעה הצאה ולא על השעה צין השעות דסס מקרה של מיתתו גורם הדין שחתגוש צעעה הקודם לזה, חלל צכה"ג חף חס נאמר דכל שנעשית ערוה מן העריות נאסרת צעעה הקודמת משום יחוד וקירוצ צצר חין מקרה המעשה גורם לאיסור זה של השעה הקודמת רק מה שנעשית אסורה לציאה גורם ועלינו לדון חס תהי' אסורה צעעה הציאה וע"ז שפיר ליכא רוב צצרוז השעות היא מותרת לציאה ואין שיך ענין זה לכידון המאורע של דצינו מנחס דסס ליכא שום סצנת רוב לומר דצרוז הימים היא אינה אשת איש כמזוין. כנלענ"ד:

ואם נשאת לא תנא והקשו אם נתום' אחאי לא תנא לכתחילה דהוי לן לאוקמה אחזקה, ותרנו כגון שאנו יודעים שזרק לה קדושין ומספקא לן אם קרוב לו או קרוב לה וכיון דודאי זרק לה קדושין לית לן למימר אחזקה אחזקה להחירה לכתחילה יעו"ש, הרי מפורש דזה רק חומרא מדרבנן לכתחילה דהרי אם נשאת לא תנא, וכן כתבו התוס' בקדושין ד' ע"ט לענין נערה ציומא דמיסלם שית דאם קדשה אבי' בדרך שמוקמינן לה בחזקות פנוי' יעו"ש וכן מוכח מכמה סוגיות דמוקמינן בכה"ג אחזקה, וע"כ כלענ"ד דמשו"ה נשאת חרש חייבים לר"א נאשם תלוי ולא מוקמינן אחזקה פנוי' דחזקה לא מהני אלא היכא דמכרעת חת ענש הספק, או היכא שהדבר שגולד הספק בו ליתא בעולם או שאין נוגע לדינא לדון עלי' ועכש' נוגע לדבר המתילד ממונו מהני חזקה לדבר הטולד אף שלא הוכרע ענש הספק, אצל נשאת חרש לר"א שדינו לעולם נספק ומשו"ה אין חזקה פנוי' ומכרעת כלום כיון שענש הספק לא הוכרע כלום ונשאר לענין דינא בדין ספק משו"ה גם הדברים המתילדים ממונו הם בדין ספק, וכן מלאתי כעין זה בח' הריטב"א לחם' קדושין ד' ע"ט דז"ל וקשיא לן אחאי אזלינן בחד חזקה טמא ניזיל בחד חזקה טהרות וכו' ואיכא למימר כיון דודאי נגע צהם אין להם שוב חזקה וכו' וכן נראה לנ"ה דמשמאו למפרע מעל"ע כל הטהרות שנענה, כיון דודאי נגע נפקו טהרות מחזקתם והוי כגדה גופה וכן אתה דן בכה"מ דאיכא דדאי מנע ולא אזלינן בחד חזקה טהרות אלא כשיש ספק צמגע עלמו ושמא לא נגע עכ"ל, וכן נראה מלשון תוספי הרא"ש ריש גדה בכה"ה ה"כ הרי דם לפניך וליתרעלי חזקה האשה ואע"ג דלא חיתרע חזקה הטהרות ס"ד השתא כיון דטומאה דידהו משום לתא דידה לא מוקמינן להו אחזקתייהו עד דמשני הכא חדא לריעותא וכו' עכ"ל. ואף לפי מה דמיעיף לי' לרצ חשי שם צינמות שמא ס"ל לר' אלעזר דחשיב לי' כעתים שוטה ועתים חלים דלכאורה לפי"ז כשקדש אשה ומספקא לי' רק על שעת קדושין אם היא חלים או שוטה ונכה"ג הוי כנכסי דבר שטיא דמבואר בפד"א ופכ"ג דכתובות דאוקי נכסים בחזקתו, אמנם אינו כן בדבר שטיא ה' הספק רק על מעשה המכירה מתי נעשה ושפיר מוקמינן אחזקה אצל צמרש לר' אלעזר אף אם ניהא דס"ל דהוי כעתים שוטה ועתים חלים הוא ספק תמידי לר"א בדין חרש משום דאין מכירים בו מתי הוא חלים ומתי הוא שוטה, ומשו"ה כיון שעל עמו לעולם דין ספק לא מהני דין חזקה על הדבר המתילד מוחמת ספיקו כלענ"ד:

וכן נראה לי צמח דאיכא דסברי דנספיקא דדינא לא מוקמינן אחזקה כמו שהנציא שיטתם הגרע"א בנחש' סי' ל"ז דלא נתפרש היטב טעמו של דבר דמה שכתב צמחנה למלך בפ"ג מה' טו"ז וז"ל ואפשר לומר דלא שייך לומר אחי גברא אחזקתו אלא נספק דמציאות דאמרינן אחי גברא אחזקתו, אך היכא דגודאי נעשה המעשה ומספקא לן מילתא היכי אנמרה רחמנא למשה לא שייך לומר

ספק צלחנא אצל חזקה היתר לתרומה או חזקה אשת איש שאנו מסופקים על שעה של עכש' שמא כבר נאסרה נשתנה מחזקתה הרי זה בכל חזקות דעלמא, ולמה אמרינן לה בתרומה מיד, ואף שדין של עכש' תלוי בחזקה של עתיד בכה"ז על עיקר הדין של עכש' יש להעמיד על חזקה היתר או חזקה אשת איש כמו דמוכח מדברי התוס' פ' השולח ד' ל"ג בכה"ה ואפקעינהו רבנן לקדושין מייני' שכתבו צמח ר"ת לתרץ קושית ר"ש שהקשה היכי מחייבין לעולם מיתה אשת איש שזנתה והא התראת ספק הוא דשמא ישלח לה גט ויבטלנו דאז יופקעו הקדושין למפרע ותידין ר"ת וז"ל ואומר ר"ת דכי האי גוונא לא הוי התראת ספק דאזלינן בחד רוצא וכו' ועוד דמוקמינן אחזקתה שהיא עכש' נשואה דאל"כ מיר שה' שותה יין ומשמא אחאי לוקה דאם אומר נו אל תשתה אל תשתה חייב על כל אשת ואשת והא התראת ספק היא שמא ישאל על טירותו עכ"ל, הרי מפורש בדברי ר"ת דגם על הספק של עתיד אם רק אנו מסופקים על שני חזקה של עכש' אנו מוקמינן הדבר על חזקתו, וכן מוכח מהא דליתא צמחנה סוף גדה טבלה ציוס של אחרי' ושמשה ה"ז תרצות רעה ומנען ובעילתן תלוייה, ומשמע דליכא איסור תורה רק תרצות רעה משום כיון דעצמה שימור ציוס של אחרי' ומקנת היום ככולו מותרת לצעלה ולטהרות אף שאם תראה אח"ז ציוס זה תסתור הנקיים למפרע מוקים לה אחזקה טהרה של עכש' רק רצון אסור שלא יצא לידי איסור, ועי' תוס' ד' ס"ז בזה דאמר ר' שמעון אחר חטא אחר מעשה חטא אצל אמרו חכמים אסור לעשות כן שמא תצוא לידי ספק ופי' התיב' שם דר"ש אומר גם הטבילה מחמת הוכחת הלשון ומחך משנה דתרצות רעה ולא הוכיחו מזה דאם קאי איסור תשמיש הוי ספק של תורה ולמה אמר אצל אמרו חכמים ונאמנת איכא מפרשים דמפרשי דר"ש אומר רק התשמיש ולא הטבילה כמש"כ הר"ן להדיא בפ"ג דשנועות בזה גדה דר"ש אומר התשמיש לחוד הרי דמה"ת מותר גם תשמיש וכמו שהנציא הר"ן דברי התוס' יעו"ש, ולפי"ז קשה אחאי אסורה לאכול בתרומה מאי שנא שמא ימות משמא תראה או הספיקות של בטול הגט ואחלת

חכם צטיר:

וגראה לענ"ד לתרץ בזה עפ"י הקדם שני כללים, דהנה צדיני חזקות מנינו דלא בכל הספיקות מוקמינן אחזקה דהנה צמח' יצמות דף קי"ג חיתא דלר"א דס"ל דחרש הוי ספק שוטה חייבים אשם תלוי על אשתו דלא צבי חתיכה משתי חתיכות יעו"ש דלכאורה קשה למה לא מהני בזה חזקה פנוי' דהוי חזקה ככל חזקה דעלמא, ורבי' צפכ"י בגיטין בסוגיא דשמא מת שהקשה בזה ומתוך שם דכיון שקדשה חיתרע חזקה פנוי' וכן מתוך שם צמח' שיחול שעה אחת קודם מיתתו יעו"ש, והנה דבריו נגד שיטת התוס' שהנציא ראי' מדבריהם שהוא מש"כ בכתובות ד' כ"ג דאמרינן שם ע"א אומר נתקדשה וע"א אומר לא נתקדשה דלא תנא

והני לנת, זהו רק אם לא ידעין כלל את האצ והנת נחשבת כגוף אחר עם האם אז מהני חזקת האם לנת לומר כאילו היתה הנת עצמה נחזקת כשרות כמו שנתבאר לעיל בפ"ז, אבל נכה"ג ידיעין בלבוש מאן הוא והוא דין ספק חלל והוי כמו שנוול זה בעצמה ריעותא זו וכמו ללאני' לא הועיל חזקת אבותי' כ"כ לא יועיל לה חזקת אמה ורק להאם מהני חזקתה שהיא גוף אחר והספק הגלה מזד אחר והחזקה עלי' מזד עצמה הוא, אבל לנת שאין לה חזקה מזד עצמה רק חזקת אם לא מהני חזקה זו כמו שלא הועילה חזקה זו ללאני'. כנלענ"ד. ועי' דרו"ח להגרע"א :

ועפ"ז עלינו לבאר בכל דבר שמקרה עתידה גורם איזה דין נלמפרע אם דין זה בל נתולדה או שעם המקרה גורם הדין דלפ"מ שצארנו בפ"מ העיקרית צוה לענין דין חזקה דכיון דעל עמם המקרה ליכא חזקה דשמה ימות חיישינן וכיון דעמם המקרה נשאר נספק חלל תלוי צוה אם המקרה העתידה גורמת הדין למפרע נפועל דלזו הספק הנוול על הדבר של עכשיו הוא כמו שנוול הספק צו בעצמו ומועילה חזקה על דבר זה הך שעמם הספק לא הוכרע, אבל אם עצמות המקרה העתידה אינה פועלת למפרע רק נתולדה נוגע הדין למפרע אז לא מהני חזקה על הדבר המתילד כמו שנתבאר לעיל מה שחלקנו בין ספק של אשת חרש לבין ספיקא דדינא לשיטת הר"ן דסובר דמהני חזקה משום ד"ל דספיקא דדינא הוא עמם הספק על כל מעשה שיהי' ונכה"ג לא צעין שיוכרע כל הספק וכמס"כ, וכמו דמנינו בלא נדק נסימנים ספק זה לענין איסור נבילה ולענין עומאת נבילה שסובר חד מ"ד דלענין איסור אסור ודאי משום חזקת איסור ולענין עומאת הוי ספק דליכא חזקה ע"ז הרי דעמם הספק אם נשחטה כראוי לא הוכרע ומ"מ אם יש פרט צוה דאפשר להעמידו על חזקתו מוקמינן ל"י משום דהאיסור והיתר תלוי בעמם הספק של השחיטה דהשחיטה גורמת ההיתר, אבל נחשת חרש אין פקחות של המוקדש גורם איסור ענ האשה ואין שטותו גורם היתר רק נתולדה נוגע לענין של הקדושין :

ועתה יתבאר לנו מה ד"ש להלק ענין זה של חגרש ומתנה שיחול שעה אחת קודם מיתתו לענין של התרת חכם נזויה וסתירת נקיים ע"י רחית דם וכדומה, דהנה דין התרת נדרים ע"י שאלת חכם אין התרת חכם כמזרר הדבר ומניח להשואל שכבר הי' בטל הנדר למפרע אלא שהתרתו גורמת את עמם. ההיתר כמו שציאר הרא"ש בפ"ה הנזר מן המנושל דברי הירושלמי, ד"ל ואלו נדרים מה את עניד להוק כדבר שיש לו מתירין או אין לו מתירין מסתבא מי עצדין כדבר שיש לו מתירין התני תוון חכם עוקר את הנדר מעיקרו כלומר וכיון שעוקר מעיקרו נמצא שלא נאסר מעולם ולא הוי כדבר שיש לו מתירין אמרי' אין עוקרו אלא מכאן ולהנא כלומר עיקר העיקור מכאן ולהנא שהרי הי' אסור עד עתה ואעפ"י שעוקרו מעיקרה, מ"מ הי' אסור עד היום

אוקי גבא לחזקתו והכי לגמרי' דלטו מפני חזקתו של זה משתנה מאי לגמרי' רחמנא למשה וחילוק זה הוא נכון צעיני. עכ"ל. הדברים האלה כמו שהם אינם מתקבלים לי דגם נספיקא דעובדא הי' אפשר לנייר שצביל חזקתו של זה ישתנה המציאות, שצביל חזקת הטמא יתחסרו המים מן המקוה וצביל חזקת טבל יתמין היין, וכבר נאדרנו לעיל בפ"ז דאין ענין חזקה לזר המציאות. אכן לפמס"כ מוזן החילוק בין ספק נמעשה לספיקא דדינא דנספק של מקוה אין הספק נוגע עכשיו רק לדין הטובלים ומש"ה מוקמינן להו לחזקתייהו, אבל נספיקא דדינא דהוא ספק תמיד וספק נשאר נספיקו גס עכשיו ולעולם ישאר דין מסופק מש"ה גס הדברים המתילדים מזה דין ספק עליהם, והר"ן בפ"ק דקדושין גבי נתן הוא ואמרה הי' דכתב וז"ל ולפיכך אני מסתפק בכל ספק קדושין דאפשר דמלאורייתא שרי ד"ל לאוקמי אשה לחזקתה דמ"ש וכל תיקו דמונא דאמרינן העמד ממון על חזקתו והסכימו כל הפוסקים דאפילו תקפו התנוע מולידין מידו. עכ"ל. וכן הוכיח נתשו' הגרע"א סי' ל"ז דעת התוס' יעו"ש, נלענ"ד ד"ל דסברי דספק דין הוא ספק על עמם מעשה זו איך חל הדין אף שספק זה הוא ספק כללי אבל גבי מעשה זו הוא פרט מהכלל והוי כמו שנוול הספק על ענין זה בעצמו וכל שנוול הספק על ענין עצמו שפיר מוקמינן לחזקה אף שעיקר הספק לענין פרטים אחרים לא הוכרע, אבל צידון מה שכתבנו כגון נחשת חרש לר' אלעזר דעל מעשה זו של קדושי אשה זו ליכא ספק רק נתולדה מחמת הספק שאנו מסופקים על המקדש אם הוא פקח אי שוטה והוא נשאר נספק גס הדברים הנאים נתולדה מחמתו נגדרים נתר דינו ועפ"י אין לנו סתירה מזה לענין מה שכתבנו, אכן משיטת הסוברים דלא מהני חזקה נספיקא דדינא אית לן סמך גדול לדברינו :

ומהא דאמרינן בפ"ק דכתובות לענין אלמנת עיסה דכסירה דכתבו רש"י ותוס' שם דף י"ד דהוא משום חזקה והתם בל הספק על האשה נתולדה דעיקר הספק הוא על הצעל אם הוא חלל או לא והוא נשאר נספק בלי הכרעת חזקה ומ"מ כשאנו דנים על האשה מוקמינן אותה על חזקתה דלכאורה הוא נגד הכלל שכתבנו, אמנם לפי שורת הדין שגאמרה הלכה זו של אלמנת עיסה שהוא באלמנה שמת צעלה שהי' ספק חלל וכל זמן שהי' חי לא הי' נפ"מ אלא אשה זו שהרי היתה אשת איש ועתה אין נפ"מ אלא הצעל רק צנוגע להאשה ולהי' יש לה חזקת כשרות שפיר מוקמינן אותה לחזקתה אף שמקור הספק שהי' צנועה לא הוכרע כמס"כ למעלה דעיקר דין חזקה אמרה תורה על הדבר שיש לנו ספק לדין הנוגע למעשה, אכן לענין נת אלמנה זו כתבו נתוס' שם ד"ה אלמנת עיסה עפ"י דברי הש"ס פ' עשרה יוחסין דפסולה ליוחסין משום דאין לה חזקת כשרות, והוא אף דקו"ל כמאן דמכשיר צנתה לחזקת האם

הילכך חשוב דבר שיש לו מתירין. עכ"ל. ומש"ה כשאנו דנים עתה צמיר לספק שמא ישאל על חירותו ותתצטל הצירות אנו מוספקים צעתיד שמא יהי מקרה שתגרום ציטול הענין מה שהוא צמירות עכשיו והיו כמו שהי' לנו ספק עכשיו אם צטלה הצירות או לא דמוקמינן על חזקת חירותו כ"כ צכה"ג אף שהספק עכשיו צל ע"י ספק של מקרה צעתיד צלופן שעל העתיד ליכא דין חזקה ולא הוכרע עלם הספק, אצל מה שנוגע לדון צל עכשיו שפיר מוקמינן על חזקתו כיון שספק זה של עכשיו אינו רק כמתילד מחמת מקרה עתידה אלא הוא דבר שעלמות המוקרה העתידה גורמת שהתרת החכם הסתור הצירות למפרע, וכן לענין דין נקיים מה שתראה ציוס שציעי לספירה שהרליה סותרת את הנקיים למפרע צודלי שהסתירה צלה ע"י גוף המוקרה של רליית הדם ומש"ה כיון דמתחילת היום כבר טהורה הי' כשצטלה ציוס שציעי שכבר ליכא זי נקיים ע"י דין מקלה היום ואנו חוששים שמא תראה ותסתור יש לנו לאוקמה על חזקתה חזקת טהרה אף שאין לנו חזקה על עלם המוקרה העתידה לצוא, אצל ספק של עכשיו הוא מחמת הדין שמקרה העתידה גורמת ופועלת וצכה"ג לא צעינן שיוכרע עלם הספק כיון שמה שאנו דנים אין דין הנא בתולדה, אצל צמיר שעה אחת קודם מיתתו דהתם אין המוקרה העתידה פועלת לחלות הגירושין כלום דמיתתו אינה גורמת כלום לחלות הגירושין צשעה מוקדמת רק שע"י המיתה יתבדר מתי היתה השעה שאז חלין הגירושין וכשאנו דנים עכשיו שמא עתה הי' שעה קודם מיתתו שמא ימות לאחר חלי שעה ואנו דנים לאוקמה האשה על חזקתה חזקת אשת איש או היתר לתרומה צכה"ג לא מהני חזקה כמו דלא מהני חזקת פנוי צספק קדושין של אשת חרש לר"א דהרי גם הכל ספק של האשה הוא רק כנותילד מן המוקרה העתידה שאין איסורה והיתרה צאים מחמת מיתתו צעתיד רק המיתה פועלת לסמן ולבדר את זמן של השעה הקודמת שאז חלין הגירושין ועלם הספק לא הוכרע דשמא ימות חיישינן ועל הדברים הנאים בתולדה לא מהני חזקה שדינם נגדר ומשך אחר עלם הספק ככ"ל, וכן צשני לגנים שאני עתיד להפריש הרי הן תרומה דסדרי ר"י ור"ש דאסור לשתות שמא יצקע הנוד התם ג"כ אין צצירת הנוד גורם הדין כלום למפרע. אמנם שם צלה"ה החזקה הוא להיפוך דליכא חזקת טבל:

ובן נראה לי צזה דתירן ר"ת על קושיית הר"ש האין מחייבינן לעולם אשת איש צמיתה שמא ישלח לה גט ויצטל ויופקעו הקדושין למפרע וכתב שהטעם צזה משום דמוקמינן לה צחזקת נשואה, התם ג"כ המעשה של צטול הגט גורמת הפקעת קדושין למפרע, דכשהפקיעו חכמים הקדושין וכן המוקדש שתלה צדעתם הפקיעו צתנלי של הצטול, וכמו דין התנאים שאדם מתנה ותולה תנאו צחזקת מקרה דמוכח עפ"י רליית חזקות שהמקרה העתידה פועלת וגורמת הדין למפרע. כ"כ הוא צתנלי שעשו חכמים, ונציא לדוגמא חזקה פרטים

מדיני התנאים, דהנה שיטת הר"ש הוצא צזהע"ז צטור ס"ס קמ"ג צצמירש על תנאי מעכשיו יכול לצטל את התנאי וציאר שיטתו צתשרי דהוא צדין אתי צצור וימצטל צצור שהענין כל זמן שהמקרה הגורמת את הדין טרם צלה, יכול האדם לצטל שלא תגרום המקרה העתידה וככל עושה קנין לאחר ל' יום דיכול לחזור שלא יחול הקנין, והציא שיטת הרמב"ם צצ"ט מה' גירושין ה' כ"ג שכתב הרי זה גיטך ע"מ שתתני לי כלי פלוני וכו' אינו גט עד שתתן אותו כלי או עד שיצטל התנאי וזה מפורש צתשרי הר"ש כלל מ"ו ס"י צ, ומה מוכח להדיא דאין המקרה של קיום התנאי או צטול התנאי גלוי מילתא למפרע ממש, אלא צמה שאין מתקים התנאי המוקרה הוצאת גורמת הדין למפרע מש"ה יכול להקדים קודם שגורמה לצטלה שלא תגרום, ושיטת צהע"ט הי' עוד מופליאה יותר דלשיטתו צתנלי דע"מ יכול לצטל את הגט הוצא שיטתו צלה"ז צצמ"א ס"י קמ"ג סעי' ו' דסדור צכיון דהגט תלוי צקיום התנאי מאלא דקיום התנאי גורם הדין מש"ה יכול לצטל שלא יגרום קיום התנאי דין גירושין, ולשיטתו מהני מעכשיו רק לענין אם אצל הגט או צשרף או שמת המירש קודם קיום התנאי ויש צזה עוד שיטת צצנן צצוראי דגם אם מת המירש לא מהני קיום התנאי אם לא צצמקום יצם, וכן שיטת הרמב"ם הנפלאה צמעכשיו אם לא צתאי מכלן ועד י"צ חודש דאם מת צתוך י"צ חודש אסורה להנשא מה"ת צצעינן קיום התנאי צפועל, מכל אלה מוכרח הדבר דמוקרה העתידה גורמת הדין למפרע, רק ענין זה של תנאי הוא דבר נפלא דאם נחליש שקיום התנאי הוא הגורם שיחול הגט למפרע צע"כ עלינו להחליט דלצילת חלות הגט א"צ שום דבר לגרום, ואם נחליט להיפוך דצצור העתיד לצוא גורם למפרע לצטל הגט, צע"כ עלינו להחליט דלחלות הגט א"צ שום גורם אחר צעתיד, וציסוד זה תלוי כל חלוקי הדעות המופלאות דיני התנאים:

אבל עכ"פ צצצאר לנו דענין דיני התנאים ל"ד לאומר הרי זה גיטך שעה אחת קודם מיתתו, צצדיני התנאים המקרים העתידים גורמים הדין למפרע, וצשעה אחת קודם מיתתו אין המיתה גורמת הדין למפרע, ומש"ה צספק קיום התנאי צעתיד אנו מוספקים אם יהי מקרה לגרום הקיום הגט או הציטול התם שפיר יש לנו לאוקמה אחזקה דמעיקרא, וכן נראה רא"י צצפטות מהא דאמרין ציצמות ר"פ האשה דף פ"ח צצהעיד ע"א על הקדש דמיתשל מרי' עלי' הוי נגד חזקת איסור דמעיקרא אף דמעיקרא הי' ספק צעתיד דומיא דשמא ימות, ואם נאמר דמעיקרא לא הי' דין חזקה אין שייך עכשיו לומר דצשעה שמעיד הוא נגד חזקה, אלא כיון דענין השאלה גורמת אחר' לצטל את דין הקדש למפרע צכה"ג אין חילוק צין שמא ימות לשמא מת, ועפ"י מתורן מכל הני המקומות שהקשינו עליהם, ולפי"ז יצצאר לנו דין חדש צצמירש אשתו מעכשיו אם ימות מחולי זה דתהא מותרת

ולאכול בתרומה וכל כה"ג שתלוי בדין הגירושין
 דבכה"ג מוקמינן לה אחזקה דמעיקרא ולא מלאתי
 כעת גלוי לדין זה:
והנה לכאורה יש להקשות על יסוד דצרינו מהך
 דשני שצילין אחד טמא ואחד טהור והלך
 זה באחד ועשה טהרות והשני בשני דמטהרין את
 שניהם אם שאלו נזאח"ז משום דמוקמינן כל
 אחד בחזקת טהרה כמו שכתבו תוס' בריש מס'
 נדה וצפ"ק דחולין דמטעם ספק טומאה צרה"ר
 אי אפשר לטהר את שניהם דלא ילפינן מסוטה
 רק דצר שאפשר להיות יעו"ש. והשני שצילין
 עצמם נשארו לעולם נספיקא וספק של האנשים
 נא בתולדה ומוכח מזה דגם בכה"ג איכא דין
 חזקה, ודצר זה הקשה לי חתני המחזה"ג ומהר"ש
 שליט"א, אומנם נ"ל דלין מזה סתירה להכלל
 שכתבו דהנה עיקר יסוד דצרינו דכל דצר הנא
 בתולדה הוא נגרר צמר הדצר שנו נולד הספק
 והנה זה לא שייך רק אם הדצר שנו נולד הספק
 הוא דצר במציאות שיש לדון עליו חיזה דין של
 איסור והיתר או טומאה וטהרה, ובשני שצילין
 שאלו מסופקים על כל שציל שאלו הוא טמא הין
 ספק זה נוגע כלום לעצם השציל דקרקע עולם
 הוא ולין צוה טומאה וטהרה רק אלו מסופקים
 שאלו יש תחתיו דצר המטמא צאהל ואם ילך הדם
 על דרך שציל הזה שאלו האהיל על קצר ונמלא
 דבספק זה לעולם על האנשים ולא על השציל,
 דאם ה' הספק אם יש צכח השציל לטמא הדם
 אז ה' דומה לנידון דידן, אצל כיון דהשציל צענמו
 אינו מטמא אלו דנים לעולם אם יש צמקום הזה
 דצר המטמא משו"ה לא שייך לומר שיה' ההולכים
 צוה השציל נגררים אחר דין השציל צענמו כיון
 דלין שום דין חל על עצם השציל. ככלענ"ד.

פרק י

ובהא דפסק הרמז"ס צפ"ח מה' גירושין ה"א
 דצתנאי דע"מ או מעכשיו מותרת היא
 להנשא קודם שנתקים התנאי ולין חוששים שאלו לא
 יתקים כיון שהי' צע"מ יעו"ש. וכתב הה"מ לצאר
 שיטתו דהוא דוקא צתנאי שצידה לקימו וכפי שצידה
 הר"ן צפ"י מי שאלו דקשה טונא למה לא ניהוש שאלו
 תאנא או תמות ולא תקיים דהרי קיי"ל שאלו ימות
 היישינן וכן פסק הרמז"ס צה' תרומות פ"ט דצאומר
 לאשתו ה"ז גיטך שעה אחת קודם מיתתו אסורה
 לאכול בתרומה מיד ולא ראייתי מי שהעיר צוה,
 וכלענ"ד עפ"י מה דנראה צצידה שיטת הרמז"ס
 הנפלאה לענין קיום וצטול התנאי צפועל כמו שצידה
 הה"מ שיטתו צפ"ח מה' גירושין הכ"ז צוה דפסק
 שם ה"ל אמר לה ה"ז גיטך ע"מ שתני לי ר' זו
 ולא קצע זמן ומת קודם שתתן אינה יכולה ליתן
 ליורשי' שלא התנה עלי' אלא שתתן לו ולא צטל הנט
 שהרי לא קצע זמן לפיכך אעפ"י שאנא הנט או
 נקרקע קודם שימות הרי זו לא תנשא לזר עד שתחלין
 עכ"ל. וצידה הה"מ דצרי' וחדש צכונתו ענין נפלא

והר"ן ס"פ מי שאלו מלאתי כעין התירון של
 ס' שעה"מ ה"ל והקשו צתוס' ולאחר מה
 יש לחוש והא דחלי נתקים התנאי דכיון שמת לא
 ישנו עוד לצינו ותרנו דאיכא למיגזר וכו' ול"י
 דהיינו טעמא משום דליהו דחלי לא הוי חייש למיתה
 דיד' ולא ה' גומר ומגזר אלא לאחר י"צ חודש.

אִי־קִיִּים הַתְּנַאֲי וְנִקְטִינן לַחֲמוּרָא כְּמוֹ שְׂכַתַּן הַרְיָ"ף
 שֶׁ, אֲזַל אִם הִ"י הַדִּין נִפְשֵׁט דְּנִעְיִין צְפוּעַל בִּין
 בְּקִיּוֹם הַתְּנַאֲי בִּין צְנִיטוּל אִזְ הִ"י הַדִּין צְתַנְאִי דַּע"מ
 שְׂתַתֵּן לִי וּמַת שֶׁהִיא מוֹתֶרֶת לֹאָר בְּלִי קִיּוֹם הַתְּנַאֲי,
 וְצְתַנְאִי דַּע"מ מַעֲכָשִׁי אִם לֹא צְתַנְאִי מַכְאָן וְעַד י"ג
 חוּדָשׁ שְׁשֵׁי הַגְּדָדִים אֲפַשְׁרִיִּים דְּלֹאָ לְקִיּוּמוֹ שֶׁל גַּט
 לָרִיךְ הַטְּרַפּוֹת מִקְרָה הַעֲתִידָה, וּמַשׁו"ה צְמַת צְתוֹךְ
 י"ג חוּדָשׁ אֲף שְׁזוּרָאִי יִתְקִים הַתְּנַאֲי כ"ז שְׁלֹא נִשְׁלַמוּ
 הִ"י חוּדָשׁ עֲדִינן לֹאָ גַּמֵּר הַדִּין שֶׁל חֲלוֹת הַגִּירוּשִׁין
 רַק כְּשִׁנְאוּ הִ"י חוּדָשׁ תּוֹשֵׁלִם הַסָּנָה הַגְּרוּמַת
 חֲלוֹת הַגִּירוּשִׁין לַמִּפְרַע וּמַשׁו"ה מַסְקִינן לְאִסּוּרָה
 לַהֲנַשֵּׁא לֹאָר קוּדָם י"ג חוּדָשׁ, וְצְתַנְאִי דַּע"מ שְׂתַתֵּן
 לִי מוֹתֶרֶת לַהֲנַשֵּׁא מִיד וְלֹאָ צְנִינן קִיּוֹם הַתְּנַאֲי
 צְפוּעַל דְּצִכָּה"ג אִין לָרִיךְ לַחֲלוֹת הַגִּירוּשִׁין
 קִיּוֹם צְפוּעַל וְהַמִּגְרָשׁ עֲשֵׂה שְׂתַתֵּא
 הַמִּקְרָה הַעֲתִידָה גְּרוּמַת רַק לְנִיטוּל הַגִּירוּשִׁין, וְעַפ"י
 מַשׁ"כ נִתְּשֵׁב צַע"ה כֹּל חוּמָר הַעֲנִין הַנִּפְלֵא שְׁנֵה
 דְּלַפִּי"מ שְׂנַזְרֵנוּ צְתַנְאִי אֶחָד וּבְמַעֲשֵׂה אֶחָד לֹאָ יוֹרֵר
 שְׁנֵי הַכִּלָּיִם צִיחַד וְאִם יִהִי צְתַנְאִי זֶה הַאֲוֶפֶן שִׁינְרֵךְ
 קִיּוֹם הַתְּנַאֲי צְפוּעַל אִזְ א"צ צְתַנְאִי זֶה צְטוּל הַתְּנַאֲי
 צְפוּעַל וְאִם הוּא צְאֲוֶפֶן שְׂנִעְיִין צְטוּל צְפוּעַל אִזְ א"צ
 קִיּוֹם צְפוּעַל, וּמַשׁ"כ הַרְמַצ"ס צְתַנְאִי שְׂתַתֵּן לִי
 דְּנִעְיִין צְטוּל צְפוּעַל הוּא רַק צְתַנְאִי שְׂתַתֵּן לִי שְׁנִידָה
 לְקִיּוּמָה וְדַעֲתָה לְקִיּוּמָה אֲזַל אִם יִהִי הַתְּנַאֲי ע"מ
 שִׁיעֲשֵׂה לִי פְלוּנִי אִזְ יִתֵּן לִי פְלוּנִי וּמַת אֲוֶתוֹ פְלוּנִי
 קוּדָם שְׂנִתְקִים הַתְּנַאֲי אִזְ נִרְאָה לִי צְרוּר שְׂצַטְלוּ
 הַגִּירוּשִׁין לְגַמְרִי וְהִיא אֶשֶׁת אִישׁ גְּמוּרָה דְּצִכָּה"ג
 הַתְּנָה שְׁקִיּוֹם הַתְּנַאֲי יִגְרוּם אֶת הַגִּירוּשִׁין וְכִיּוֹן דְּצַטְל
 הַגְּרוּם אִין כְּאֵן גִּירוּשִׁין:

וְלַפִּי"ז מִתּוֹרָן מַה שֶׁהִקְשִׁינוּ מֵהָא דְקִי"ל שְׂמַח
 יִמּוֹת חִיִּישִׁינן וְצְתַנְאִי שְׁנִידָה לְקִים מוֹתֶרֶת
 לַהֲנַשֵּׁא וְלֹאָ חִיִּישִׁינן שְׂמַח תְּלַגֵּם כְּמוֹ צְמוּגָשׁ שְׂעָה
 אֶחָת קוּדָם מִיִּתְתּוֹ דְּחִיִּישִׁינן שְׂמַח יִמּוֹת וְכֵן צְמַפְרִישׁ
 תְּרוּמָה שְׁנֵי לִוְנִין שְׂאִי עֲתִיד לַהֲפִישׁ חִיִּישִׁינן שְׂמַח
 יִצְקֵה הַנּוֹד, דְּלַפְמַשׁ"כ צְתַנְאִי דַּע"מ שְׂתַתֵּן לִי ר' זֶה
 כּוֹנֵת הַתְּנַאֲי שְׂצַטְלוּ הַתְּנַאֲי יִגְרוּם עִקְרִית הַגִּירוּשִׁין
 וְכ"ז שְׁלֹא צֵאָה הַסָּנָה הַעוֹקֶרֶת הִיא נַחֲשָׁנָה כְּגִירוּשָׁה
 גְּמוּרָה צְאֲוֶפֶן שְׂאִם גַּם יִתְהוּ' אֶחָד עִקְרִית הַגִּירוּשִׁין
 יִתְחַדֵּשׁ עֲנִין זֶה אֶחָד וּמַעֲיָקְרָא הִיתָה מוֹתֶרֶת, וְל"ד
 לְיוֹגֵרָשׁ שְׂעָה אֶחָת קוּדָם מִיִּתְתּוֹ דַּהֲתָם אִם יִמּוֹת
 אִיגְלָאִי מִילְתָּא לַמִּפְרַע מִמֵּם שְׂכַנָּר הִיתָה אִסּוּרָה
 צְתִירוּמָה וְכֵן צְנִקִיעַת הַנּוֹד אִיגְלָאִי לַמִּפְרַע מִמֵּם דְּלֹאָ
 הִ"י חֵל תְּרוּמָה שְׂפִיִּים הַשְּׁנֵי לִוְנִין שִׁהִי מוֹפְרָשִׁים
 יִהְיוּ תְּרוּמָה וְע"י דִּין יֵשׁ צְרִירָה מַה שְׂמַצּוּרִים
 אֶחָד הֵם כְּמַצּוּרִים מַעֲיָקְרָא וְכִיּוֹן דֹּאָח"ז נִצְקֵה
 הַנּוֹד וְלֹאָ נִצְרָרוּ וְלֹאָ נִפְרָשוּ הַשְּׁנֵי לִוְנִין אִיגְלָאִי
 לַמִּפְרַע מִמֵּם דְּלֹאָ הִ"י צֵאָה חֲלוֹת הַתְּרוּמָה כִּלָּל, אֲזַל
 הִכָּא אִין הַעֲקִירָה שְׂנֵאָה אֶחָד מַצְרֶרֶת דְּלֹאָ חֲלוּ
 הַגִּירוּשִׁין מַעֲיָקְרָא רַק שְׂאֶחָד מִתְחַדֵּשׁ הַדִּין כְּמוֹ
 צְהַתֶּרֶת נְדָרִים, וְצִאֲמַת לַפִּי"ז מִתְּשֵׁב קוּשִׁית הַתּוֹם
 צְרִים הַשּׁוֹלַח ד' ל"ג שֶׁהוֹכִיחוּ מֵהָא דְנִזִּיר כְּשֶׁשֶׁהָה
 יִין לִוְקָה וְלֹאָ חֲשׂוֹן כְּהַתְרָאֵת סִפֵּק דְּלַפְמַשׁ"כ עַפ"י
 שִׁיעַת הַרְמַצ"ס וְהַרְלָ"ש דְּצְהַתֶּרֶת חֲכָם עִיקָר
 הַעִיקוֹר נַעֲשֵׂה מַכְאָן וְלַהֲנַשֵּׁא וְנַעֲשֵׂה שְׂתַתֵּא הִ"י אִיסּוּר

עכ"ל, וגם דנר' הק' שתומים מה כונתו שאינו גומר
 ומגדש שעכ"פ אח"ז יתקים התנאי ותהי' מגורשת
 למפרע ולמה תהא עכש' אסורה, וע"כ נלענ"ד
 לצאר ענין זה עפ"י מה שכתבנו לעיל דענין התנאי
 היכא שחל למפרע ע"י קיומו הוא כדרך נדר שניתר
 ע"י התרת חכם שבעקר הנדר למפרע שהצאנו וכן
 הירושלמי בהוספת ביאור מדברי הרא"ש שאף
 לאמרינן דנעקר למפרע אין הכונה שכבר הי' מותר
 צלחת חלל צלחת נחחד ההיתר ע"י אלה להתרה
 חלל מכלן ולהצא עלינו לדון בכל הדברים
 שמתעפים מן הנדר כאילו הי' כבר מותר, כן הוא
 מושג הדין של כל התנאים, אומנם כיון דגם ציטול
 הדבר של הקנין צא ע"י מקרה העתידה ואם נחליט
 דלציטולו של גט גורם המקרה העתידה וגם לקיומו
 זהו דבר שאי אפשר שזה שני הפכים צנושא אחד,
 דנצדדים ודאי שחללות הנדר א"ל שיגרום עוד סנה
 עתידה שיחול הנדר ורק להיפוך לעקירת הנדר. ליכא
 עכש' סנה רק המקרה העתידה הי' הגורמת
 לעקור את הנדר, וע"כ נראה ביאורן של הדברים כן
 הוא, דצתנאי כזה שאנו מוחזקים מראשית מעשה
 הגירושין שזדאי יתקים עפ"י השערה שראוי לסמוך
 עלי' מן הדין, אז חשבו כאילו כבר חלו הגירושין
 מעכש' לגמרי ורק עקירת הגירושין תגרום מקרה
 העתידה היינו ציטול התנאי מה שלא יתקים וצדד
 ששני הנדדים אפשריים ליכא צזה חלות גמורה
 מעכש' ועד"ז נוכל לנרף גם דעת המגדש אס' הי'
 דעתו שהמקרה העתידה תגרום קיום הגט יש לומר
 דלצטולו א"ל למקרה העתידה ואס' הי' דעתו
 שהמקרה העתידה תגרום צטול הגט אז א"ל לקיומו
 של גט שום הטורפות מן העתיד להיות ונראה לי
 דהדברים מוכרחים מלד עצמם דנחא דליף הרמב"ם
 מן הש"ס דכמו דנעין קיום התנאי צפועל כ"כ
 צעין ציטול צפועל והוא עפ"י מה דמיניעיל צ"ס
 צס"פ מי שחזרו ודבר זה מתמיה מלד דאס נאמר
 דנעין קיום התנאי צפועל וכ"ז שלא נתקים התנאי
 צפועל לא חשבו כקיום התנאי והיכי שלא נתצטל
 צפועל כמו צתנאי ע"מ שחתן לי ומת שזדאי לא
 יתקים עוד אנו מסופקים שמה חשבו כאילו כבר
 נתקים היתכן כזאת דמה שלא נתצטל צפועל יהי'
 כקיום צפועל, ולומר דיש צזה איה נקודה אמצעית
 שנחשבו צזה שלא נתקים ולא נתצטל דבר זה אינו
 מובן צמושג ולפ"ד מובן הענין דצתנאי ע"מ שחתן
 לי מותרת מיד להנשא דצכ"ה ג"א א"ל לקיומו של הגט
 שום הטורפות ורק אס תצוה המקרה הגורמת
 לעקירת גרושין אז ישונה הדין כמו צהתרת הנדרים,
 ולפ"ז אס לא קצע זמן ומת קודם שקימה את התנאי
 אס הי' הדין דנעין ציטול צפועל ונצידון זה לא
 יהי' צפועל וגם אס יהי' לא איכפת לן עכשיו כ"ז
 שלא נתחדש הדין הי' מן הדין שהאשה תהא מותרת
 לזר צלי חליה כגרושה גמורה דלא צעין קיום
 התנאי כלל רק שלא יהי' צזה עקירת הגירושין,
 רק ענין זה אס צעין צפועל הוא צעיל דלא
 איפשיטא צנמי לאמרינן שס לאתמר שריתוה דהא
 לא אתו או דילמא לאחר י"ג חודש שריתוה דהא

זתנאים שאפשר לומר שקיום התנאי יגרום למפרע אז יש מקום לומר דכל זמן שלא נתקיים התנאי חשבו כקודם חלות הדין, אלזל זתנאי זה דכל דמקדש אדעתא דרצנן מקדש ענין התנאי הזה להיפוך שאם ירצו רצנן לנטל הקדושין יתצטלו למפרע וזכה"ג חיונם יכולים לחזור כלל. כנ"ל:

וכן כ"ל ראי' לדברינו מסוגית הש"ס יומא דף י"ג דמסיק שם הש"ס אליבא דר"י דסובר דמתקין ל' אשה אחרת שמה תמות אשתו ויהי' צלל צית וכדי לתקן שלא יהי' לו שני נתיים ומגרש את הא' ע"מ שלא תמות חזירתה ומגרש את הב' ע"מ שאכנס אני לצית הכנסת וכסיראה שהיא מתה יקדים ליכנס בצית הכנסת. יעו"ש. והנה לשיטת הרמז"ס דס"ל דקיום וצטול התנאי צפועל צעיין איך אפשר זכה"ג להתקיים צפועל דהרי תנאי הא' הוא ע"מ שלא תמות חזירתה ציום כפור זה וכ"ז שלא עבר זמן יום זה לא נתקיים צפועל ועדיין יש לו שני נתיים וכן צשני' שמגרש לה ע"מ שאכנס לניהכ"כ כ"ז שלא נכנס צפועל הרי עמיד צשני' נתיים, וכן לענין צטול צפועל דאם מתה השני' נריך שיתצטלו הגירושין של הא' למפרע ואם נריך צטול צפועל לא נתצטלו הגירושין עד שמתה וגם גרושי שני' לא נתצטלו עד שיעצור היום ולא יכנס לצית הכנסת וממלא דעכש' עדיין לא נתצטלו שום גירושין ועתה יש חשש דעמיד צלל צית, ולפי מה שכתבנו דענין זה של קיום וצטול צפועל תלוי צאומדן דעת המתנה איזה סנה תהי' הגורמת לקיום הגט ואיזה סנה תהי' לצטולו של גט, לק"מ דזכה"ג ה' דעת המתנה צגירוש' הא' שלא תהא ווקרה קיום התנאי מה שלא תמות הב' דבר הגורם לחלות הגירושין אלל להיפוך אס תמות תהי' ווקרה זו סנה הגורמת לצטול הגירושין ולחלות הגירושין לא יונרך שום סנה מנטרפת, ומש"ה אס לא מתה השני' הראשונה ומגרשת למפרע גם קודם שנתקיים התנאי צפועל, ולהיפוך לענין צטול צפועל כיון שהתנה שמיית השני' תהי' ווקרה הגורמת לצטול הגירושין כ"ז שלא מתה עדיין לא צטלו הגירושין, וצשני' ה' כונת התנאי להיפוך שתהי' ווקרה כניסתו לניהכ"כ דבר הגורם לחלות הגט ולצטול הגט לא ינטרף ווקרה המנטרפת, ומש"ה אס לא מתה הב' היתה הא' גרושה למפרע והשני' נשואה דלראשונה לא הונרך קיום התנאי צפועל ולשני' לא הונרך צטול צפועל, ואם מתה השני' ונכנס לצית הכנסת ונתגרשה השני' וצטלו גירוש' הראשונה כיון דנראשונה היתה כונתו דלצטולו של גט תהי' ווקרה מיית השני' גורמת לחלות הצטול וכ"ז שלא צלה המוקרה חשונה כגרושה, והשני' היתה חשונה נשואה ואללה היתה כונתו שמוקרה של הכניסה תגרום חלות הגט וכ"ז שלא צלה המוקרה היא נשואה ועמיד עבודה לעולם עד כניסתו לניהכ"כ מחמת השני' ואף דאס"כ אמרינן דהשני' נתגרשה לנופרע והראשונה היא ציתו הוא שמעכשיו נתחדש דין זה אלל מעיקרא ה' הדין להיפוך. כנלענ"ד צענין זה ואכמ"ל:

ודאי והתרתא ספק הוא אס מסופק המותרת אס איכא עזירת מלקות צמעשה שעושה כמס"כ התוס' ד' ל"ג צומס' כתוצות, אכן התוס' כתבו לרווחא דמילתא דהטעם צזה משום חזקה היינו כיון דעקירה מתחדשת ע"י השאלה וקיום הנדר חל צלל הנטרפות מהעתיד יש צזה להעמיד הנטרפות צחזקתה ולפי תירוץ התוס' ג"כ יש לתרץ צזה דהקאינו על הרמז"ס צתנאי דע"מ שאל צידה לקימו מותרת להנשא דהנה עפמס"כ דנתנאי צזה היא חשונה עכש' כגרושה ואס צצול לחוש שמה יתצטל: הגירושין ע"י העדר קיום התנאי אנו מוקמינן אותה צחזקת גרושה דגם לפמס"כ לחלק צין שעה אחת לצין התרת חכם דלכאורה לפי"ז הווקרה של חונס של חולי או מייתה או עוני שע"ז יוגרס העדר קיום התנאי אינן זה שייך לחזקת גירושין, ויש לומר שמה ימות חיישינן כמו צשעה אחת קודם מייתת אלל צלמת אינן דומה זה לשעה אחת קודם מייתת דהלל צארנו הטעם משום דעלם הספק דשמה ימות נשאר צלי הכרע, ותולדות הדין נגרר אחר עלם הספק דשם עלינו לדון אס ימות אחר שעה או לא דהרי צזה תלוי דין ספק גירושין של עכש' וכן צכל כה"ג כמו צצקיעת הנדר אנו מסופקים שמה לא יצול לירי הפרשה, והכל אס צצול לדון שמה לא יקיום התנאי שפיר איכא חזקה דהשתא דהעדר קיום התנאי גורם עקירת הגירושין וע"ז איכא חזקה ואס נעשה לספק שמה תמות ענין המייתה ספק דדי לגמרי שאינו וון הדין לחוש עלי' כלל דלא תלוי צזה קיום הגירושין ועקירתו. כנלענ"ד:

ועפ"ד יתפרשו דברי הירושלמי — לפי גירסת הגר"א — צגיטין פ"ט ה"א אמר ר' שמי וונינו אשה צתחילה חייצים עלי' משום ערוה ולצסוף אינן חייצים עלי' משום ערוה א"ל ר' מנא למה זה דומה לאחד שאמר לאשתו ה"ז גיטך ע"מ שתצטלי לפלוני צתחילה הוא אסור לצעול עבר וצעל הותר הגט למפרע. עכ"ל. הוצא להלכה צשו"ע סי' קמ"ג סע' י"ח. והקשה ע"ז הרשב"א צחי' לגיטין פרק המגרש ד' פ"ד כיון שאלס תצטל יותר למפרע למה אסור צתחילה יעו"ש, ולפמס"כ צשיטת הרמז"ס צכה"ג שאין צידה לקימו קיום התנאי גורם ההיתר למפרע וכל זמן שלא נתקיים צפועל אינה כגרושה מה"ת ורק אח"כ לאחר קיום התנאי יתחדש הדין למפרע כהתרת נדרים, ומש"ה צתחילה עדיין אסורה משום אשת איש ואס"כ מתחדש הדין למפרע, וחילוק זה צתנאים נראה לי מוכרח גם לשיטת צעל העיטור שהצטנו לעיל דצכל תנאי גם מעכש' יכול לחזור קודם שנתקיים התנאי, דלכאורה לשיטתו יכול אדם לצטל כל קדושין לפ"מ דאמרינן כל דמקדש אדעתא דרצנן מקדש וא"כ כל קדושין על תנאי הם עשויים וכן אפשר לאשה להנשא לאחר ולחזור וון הקדושין דכמו שהוא מקדש אדעתא דרצנן כ"כ מלד האשה ולכאורה לשיטת צעה"ט כמו האיש כן האשה לעולם יכולים לצטל הקדושין למפרע דקיום התנאי יקיום רק עד יום מותם אלל נריך לומר דרק

והנה נעיקר היסוד שזארונו נפרק זה דבכל הענינים שמקרה העתיד ונזרת דין למפרע עלינו להבחין אם המקרה הזאת היא רק כסימנא מילתא צעלמא שע"ז אנו אומרים איגלאי מילתא למפרע אז הי' צלמת מעיקרא דהין גלוי קמי שמיא שכבר חל הדין בפועל, דככה"ג הוי רק חסרון ידיעה וכמו נמגש שעה אחת קודם מיתתו, וקורא שם תרומה מה שאני עתיד להפריש למ"ד י"ש ברירה אצל היכא שמקרהו צעתידי פועלת למדש עיקר הדין למפרע אז לא הי' צלמת למפרע שום דין בפועל רק אח"ז בהתחדשות המקרה חל הדין עכש' מכלן ולהצא לדון כאילו הי' כבר חל למפרע דקודם שצאה המקרה צעולם אי אפשר לומר שכבר הי' חל דעדיין ליכא צעולם סנה המחשבת את הדין וכמו שהצאנו דברי הירושלמי שכתב לענין התרת נדרים דהך דקיי"ל חכם עוקר הנדר למפרע ומ"מ קודם ההתרה לא חל ההיתר, וכן צארו לענין תנאים שאם התנה שמקרה צעתידי תועיל לקים את הקנין למפרע אז צלמת קודם קיום התנאי לא חל עדיין ורק לאחר קיום התנאי חל הדין כאילו כבר חל למפרע וכן אם התנה שמקרה צעתידי תגרום לעקור ולבטל למפרע את הקנין אז מעיקרא הי' כבר חלות הקנין רק אח"כ חשנין כאילו כבר נעקר למפרע, וצוה יונן גם שיטת רבנן סבוראי דסברי דלא מהני קיום וצטול התנאי לאחר מיתה היכא דליכא יבם — עי' תשו' רע"א סי' קכ"ו — משום דלאו צטלה הסנה כיון שעכש' ליכא דין התרה יעו"ש:

ויסוד נאמן לעיקר כלל זה מוכח מסוגית הש"ס יצמות ריש פרק החולין הכונס יצמותו ונמנאליה מעוברת הרי זו לא תנשא לרתה שמה יהי' ולד בן קיימא וציאת מעוברת לא שמה ציאה וחליה מעוברת לא שמה חליה והולד אינו פוטר עד שיצא לאויר העולם. יעו"ש. היינו אף לר' יוחנן דסובר דציאת מעוברת שמה ציאה, אם הפילה אח"כ דלמרינן איגלאי מילתא למפרע, דככה"ג שתלוי ההיתר של נרה צשי דברים אם תפיל אז חלו למפרע היצום והחליה ופטורה נרה, ואם תלד בן קיימא יהי' ההיתר מחמת הולד, ומ"מ אסורה הנרה להנשא אף דליכא ממ"כ, מ"מ כיון שלידת הולד תהא סנה המפקעת זיקה למפרע אי אפשר לומר דכבר הי' הדין שנפקעה הזיקה, והרי מוכח מזה דגם היכא דליכא ברור גמור על סנות המתירין אינו חל הדין עד שיהי' צעולם בפועל, ומה דלא למרינן דעכש' תהא הנרה מותרת מחמת היצום ואח"כ מחמת הולד, י"ל דלא מלינו שני מתירים צימה אחת:

אמנם לכאורה נסתר כלל זה מסוגית הש"ס בנדרים דף ט"ו ב' צאומר קונס עיני צשינה היום אם אישן למחר דפליגי ר"י ור"נ אם מותר לו ליטן היום שמה יישן למחר, דלפ"ד קשה ממ"כ אם היה כונת הנדר שמקרה של שינה למחר תגרום עיקר הדין לחלות הנדר הרי אז עדיין מותר היום דלא חל הנדר עדיין, ואם נימא להיפוך שהעדר שינה למחר תעקור הנדר למפרע הרי אז עכש'

עכ"פ אסור לו ליטן עד שיצוא המתיר בפועל, אצל לפי מה שנתצאר לקונן צשע"ה, דשאיני ענין נדרים מכל הקנינים הנעשים ע"י האדם, דאף דהיכא דמהני חזרה בקנינים כמו בלאחר ל', לא מהני בנדרים דככה"ג חזרה, משום דחלות הדין הוא דין שמים לקים מוצא שפתי' צאופן דלפ"ז לא היה מהני כלל תנאי בנדרים, ובפשטות הקשו האחרונים איך מהני תנאי בנדרים הרי ליתא ע"י שליח — עי' גליון רע"א צנזר ד' י"א — אמנם צלמת אדרבה מטעם זה עצמו מהני יותר תנאי בנדרים מכל ענינים וא"כ למילף מתנאי צני ג' וצ"ר, דהתורה אמרה ככל היולא מפי', וכיון שאמר שיהי' דין הנדה של עכש' צתנאי של עתיד כן חל הדין וצככה"ג חל המקרה צעתידי גורמת דין כלל לא צחיצו ולא צשליחא וצאופן הזה חשיצא מקרה העתידה רק כגלוי מילתא צעלמא וכגונא דשעה אחת קודם מיתתו שזארונו להיוס חשנין כאילו חל מעיקרא ממש ומש"ה תלוי היסוד והיתר של שינה היום צהאי חשש אם יישן למחר, ומיושב כל הענין על ככון:

פרק יא

כתב הרמ"א ציו"ד סי' ק"ה וז"ל וספק כצוה אסור בלד צנצר וחלצו דלזלינן לקולא דמן התורה אינו אסור רק צצטול ממש. עכ"ל. וצט"ז הקשה ע"ז דלמה לא נתייר, מטעם חזקת היתר דצתחילה ולא נחזיק ריעותא וספק. יעו"ש. ובנקודת הכסף שם תירץ דהכא ליתרע חזקת כשרות כיון דנשרה צו יעו"ש, וצס' ש"ש ג"ג פ"ז כתב לתרץ דברי הרמ"א ד"ל דצספק תערובות כיון שאין האיסור צגופו אלא תערובות האיסור לא שייך צזה חזקת היתר דרק היכא שאנו מסופקים אם נשתנה הדבר מהיתר לאיסור ומטהרה לטומאה מוקמינן לחזקה, אצל הכא ההיתר לעולם לא נשתנה רק דאסור לאוכלו מחמת התערובות שנו אין זה שנו צענא הדבר והוכיח ענין זה מדברי הרא"ש פ' גיה"כ שכתב לענין נקור הגיד דלא חשבו הירך צחזקת האיסור מחמת הגיד שנו או החלצו. יעו"ש. שהעיר ע"ז מנח' עירובין ד' ל"ו דלמרינן שם צספק עירוב כשר, צספק אם נדמעו מצעוד יום או משחשיכה דמשמע שם דהטעם הוא משום חזקה דמעיקרא, ותיירץ ד"ל דשם ליכא חזקת כשרות לעירוב דלמרינן שדן זה לא נשתנה מצעוד יום. יעו"ש:

אבל צתוס' צמס' יצמות דף פ"צ כתבו להדיא דשייך חזקה גם צספק תערובות, דככה"ג דפריך שם הש"ס וסנר ר' יוחנן תרומה צזה"ז דלורייחא והתניא שתי קופות אחת של חולין ואחת של תרומה ולפניהן שתי סאים אחת של חולין ואחת של תרומה ונפלו אלו לתוך אלו הרי אלו מותרים שאני אומר תרומה לתוך תרומה נפלו וחולין לתוך חולין נפלו וארש"ל והוא שרצו חולין על התרומה ור' יוחנן אמר אעפ"י שלא רצו חולין על התרומה צשלמא לר"ל קצצר דצצנן מני רצויא הוא דצעינן

נתחדש צו דער שהוא ספק הילכתא לא שייך לדון
 צוה כ"כ שלא יהי חזקה מחמת דגם אם נעשה
 ההתחדשות חדשה עדיין לא נאסר רק מחמת ספק,
 דזה לא יתכן שיהי' גרוע ספק מודאי, דהרי כל
 הספק שמה אסור הוא ואם נאסר הוא השתנות
 ודאי ואיכא חזקה, ומו"נ אם נדון על המליאות צעלם
 איכא חזקה ואם על הדין צפועל הלא גם מספק
 אסור לנו, אלא עיקר חקירה זו הוא רק בתערובות
 שחלק המותר לא נשתנה כלום צעלמותו, והנה לפי"ו
 שהצית הש"ך יו"ד סי' ק"י צכללי ס"ס אות כ"א
 ו"ל ונראה דאם נתערב איסור דרצון חד צחד אעפ"י
 שאינו דבר חשוב ואח"כ נאצד אחד מהם ולא נודע
 איזהו לא אמרינן צהא ספק דרצון לקולא דכיון שהי'
 מוחזק איסור צאחד מהם הו"ל חזקת איסור וכן
 מוכח להדיא מתשו' הרשצ"א וכו' דנכי האי גוונא
 חשוב כחזקת איסור וא"כ לא אמרינן צכה"ג ספק
 דרצון לקולא, עכ"ל. ולפי"ז אם אנו מסופקים על
 התערובות אם נפל חתיכת איסור לתוך חתיכות של
 היתר איכא חזקה מעליא דמעיקרא היו חתיכות
 מוחזקים צהיתר וכשנפול צהן חתיכת איסור ומתערב
 צהן מתהפכים כל החתיכות לחזקת איסור מחזקת
 היתר, ואם ספק הוא עלינו לומר אוקי ההיתר
 בחזקתו דלא נתהפך לחזקת איסור, ויומתק עוד
 ענין זה עפ"י שיתצאר דצדרינו לקמן ש"ג צס"ד צהא
 דחלוק לענין ציעול צרוצ צין שתי קדירות לקדירה
 אחת כמציאר ציו"ד סי' קי"א אם לא צשל אדם אחד
 דעומד להתערב דהטעם צזה משום דרק אם כל
 החתיכות המותרות מעורבות ומתחלפות צצ"ז דלא
 חשובות כולן כגוף אחד אז המיעוט מתצטל אל הרוב
 ומתהפך להיות כמוהו משא"כ צשתי קדירות דעפי"ז
 בתערובות חד צחד ג"כ הם גוף אחד, ומחלה איסור
 ומחלה היתר, וחשוב מוחזק צגוף ועלם זה חלק איסור
 צכלענ"ד ציאור דצרי התום' יצמות הכ"ל והוא
 נכון צס"ד :

ואמנם שיטת הפוסקים נגד זה דצטוש"ע יו"ד
 סי' קי"א סעיף ג' פסק הי' האיסור של
 תורה אין תולין להקל לומר לתוך האיסור נפל עד
 שיהא ההיתר רצה על האיסור כדי שיתצטל צתוכי
 מדצרי תורה. עכ"ל. הרי מוכח להדיא דנקטינן
 להלכה דלא כתום' יצמות הכ"ל ולפשמ"כ לעיל
 צריך לצאר צטעמא דמילתא שנטו הפוסקים מסצרת
 התום' הכ"ל, וכלענ"ד דאף אם נחליט כסצרת התום'
 דשייך לומר אוקי חולין אחזקתייהו מ"מ אם צצוא
 לדון על כל חתיכה וחתיכה אם מותרת היא או היא
 חתיכה אסורה מההיא שפלה אי אפשר להתירה
 מחמת חזקה של חזקת היתר של החתיכות דמעיקרא
 דהרי אנו דנים שמה היא חתיכה אחרת שהיא אסורה
 מעולם ואינה מאלה שהיו צחזקת היתר, וזה אין
 לומר דכיון דמוקמינן חתיכות המותרות על
 חזקתייהו הוכרע כל הספק שלא נפל לתוכם וממילא
 ליכא ספק על כל חתיכה לומר שמה חתיכה זו היא
 שפלה דצבר ציאורנו לעיל פ"ה ופ"ו דאין חזקה
 מועלת לעולם להכריע את המליאות להועיל לדבר
 אחר דלית צי' חזקה ורק חזקת האם מהני לצת משום

אלא לר' יוחנן קשיא, וכתצו צתום' שם ו"ל הקשה
 הר"ש מחכצו אדמקשה מצרייתא לותיז מומתניתין
 דתרומות פ"ז דתנן צ' קופות אחת של חולין ואחת
 של תרומה שפלה סלה של תרומה לתוך אחת מהן
 ואין יודע לאיזה מהן נפלה איני אומר תרומה לתוך
 תרומה נפלה והו"ל ר"י ור"ל לאיפלוגי עלה, והשיצ
 ר"י דמשום צבותא דר"י מיייתי צרייתא דאפילו צשתי
 קופות ושני סאין דליכא למימר כולי האי אוקי חולין
 אחזקתייהו דמה שפול צקופה של חולין ספק הוא
 ואין לו חזקת היתר שרי צה ר' יוחנן צלא רצי'
 ואפשר דנצסאה אחת אפילו ר"ל שרי צלא רצי'
 דסמכינן אחזקת חולין שצקופה ומוקי לה אחזקתייהו
 ולהכי לא פליגי צחמתי' אלא אצרייתא. עכ"ל. והנה
 לענין דימוע דרצון יש מקום לתרץ דצדימוע עשו
 הו"ל כחילו נעשה הכל אסור משום דאסמכיניהו
 אקרא מכל חלצו מקדשו וממנו כל שאתה תורם ממנו
 מקדשו וכן משמע מתום' נדה ד' מ"ז ע"א, ולפי"ז
 שפיר שייך דין חזקה דאם נפלה לתוך החולין נשתנה
 דין החולין מהיתר לאיסור — כן העיר לי חכם אחד
 מירידי — וכן ראיתי צס' עוגג יו"ט סי' פ"א, אצל
 דצרי התום' הכ"ל אי אפשר לתרץ כן דהרי דצריהם
 חזלי לפי קושית הש"ס דפריך אר"י שיהי' ספק
 דאורייתא, וע"ז כתצו דגם לצצרת המקשה י"ל
 דנצסאה אחת ליכא ספק דאורייתא אפי' אם נצצור
 תרומה צזה"ז מה"ת והוא משום דמוקי חולין
 אחזקתייהו הרי מוכח להדיא דצצרי דגם צספק
 תערובות שייך חזקת היתר דלא כהש"ש, וצס' עוגג
 יו"ט הציא דצרי התום' וכתצ להוכיח להיפוך ולא
 אצין דצרי' שם, וצסוגיא דעירוצין פ"י תום' שם
 דהדימוע הוא טצל צחולין ולא תרומה צחולין דלמ"ד
 מערצין צתרומה לא שייך דימוע וכן פירש"י
 צלישנא צתרא יעו"ש והוי ספק של תורה
 צתערובות :

והנה צסצרת התום' כלענ"ד דאף דנשקפה
 ראשונה דקו מחד דצרי הש"ש דאין שייך
 לומר חזקה צכה"ג כיון דהחולין צכל מוקם שהם
 מותרים ולא נשתנו לאיסור גם אחר התערובות דמה
 שנאסר לנו כל התערובות הוא רק מפני שאין אנו
 מוכרים ואנו מסופקים שמה נפגע צחתיכה האסורה
 וכמו שהארכנו לעיל צש"א פ"ט הנה כ"ז הוא רק
 היכא שאנו דנים לענין התחדשות איסור חדש
 וצמליאות לא נשתנה ההיתר מכפי שהוא אצל לענין
 חזקה שאין הדבר תלוי צמליאות אחמיתית דהרי חזקה
 שלא נצצרה צשעתה לא הוי חזקה אלא תלוי צמה
 שמוחזק לנו להיתר או לאיסור, הנה צכה"ג אם אנו
 מסופקים אם נתחדשה מקרה חדשה שכל הרואה
 התחדשות המקרה ישתנה עכ"פ אצלו דין החזקה
 הקודמת ונמצא לפי"ז דההתחדשות סותרת את
 החזקה דמעיקרא ומשו"ה אם ספק לנו צמאורע הזה
 הנה אנו מסופקים אם נסתרה החזקה דמעיקרא
 ע"י מקרה חדשה או לא וע"ז עלינו לומר אוקי
 אחזקה קמיייתא שלא נשתנה ולא צטלה :

ועוד גדולה מזה כלענ"ד כיון דספק כזה הוא
 רק צספק תערובות דצספק על עלם אחד אם

דהצת עצמה חיה לה חזקת האם משום שנולדה ממנה
וא"כ גם הכא לינו מועיל חזקת היתר של החתיכות
שהי' מעיקרם להתיר כל חתיכה באכילה כיון שאנו
מסופקים שמה היא חתיכה אסורה שאינה מאותן
שהי' מעיקרם וקרוצ לומר שגם התוס' צינמות לא
נקטו כן להלכה רק בדרך שקלא וטריא וגם הוסיפו
לומר בלשון „ואפשר" דאפי' ר"ל מודה :

ועפ"ז יתישצ לנו סוגית הש"ס צעירוצין דף ל"ו
בספק אם נדמעו מצעוד יוס או משחשיכה
דאמרין אוקי חולין על חזקתייהו דנפשות קשה
מסוגית הש"ס זו על הטוש"ע יו"ד ה"ל דהרי שם
אף דאיתרע עכש' דודאי נדמעו מ"מ אמרין
דחזקה דמעיקרם עדיפא ומוקמין לחזקה דנשעה
ההיא שאנו דנים עלי' לא יאלו מחזקתם מכש"כ
נשתי קופות וסאה אחת דלא איתרע עכש' כלום
דראוי לומר דקאי על חזקתייהו, ועפיתש"כ הוא
נכון דעיקר הטעם נשיטת הטוש"ע הוא דלהתיר
החתיכות באכילה לא מהני חזקת היתר דמעיקרם
כיון שאנו חוששים שמה אחרת היא לא מאותן שהיו
צקופה זו מעיקרם, וטעם זה לא שייך כלל צידון
דמיירי הש"ס צעירוצין דהתם הרי איכא חתיכות
מותרות שהניחם לעירוצו ולאו מסופקים שמה מצעוד
יוס נתקלקלו ע"י שנפל בהם טבל ונאסרו באכילה
מחמת תערובות ואינן ראויות לאכילה ע"ז שפיר
מהני חזקתן דמעיקרם שלא נשתנו מחזקת היתר
לחזקת איסור דלהחתיכות המותרות מהני לעולם
חזקתייהו והתם לא שייך לדון דמ"מ כל חתיכה
אסורה שמה אחרת היא דאם אנו דנים מתי היתה
הנפילה צמחית ומתי נשתנו חתיכות המותרות
מחזקת היתר לחזקת איסור מוקמין להו לחזקתייהו
דמצעוד יוס לא יאלו עדיין מחזקתייהו ואם הי' רוצה
אז לאכלן הי' עדיין ראויים ומותרים בלי שום
ריעותא והוא נכון בס"ד :

וכן נראה לי גם לענין תערובות של נתינת טעם
וכיוצא בזה לא מהני להתיר בספק מחמת
חזקת היתר דמעיקרם כמו בנשפך ציר"ד סי' ז"ה
דעל חלק הנוסף ומתערב דודאי לא מהני להכריע
חזקת היתר של החתיכות דמעיקרם וכמו שחלקו
התוס' בעצמם שהצאנו לעיל ואם צאי' ז"ח ודאי
נתוסף איסור אלא דלא נודע שיעורו ועל איסור
הנוסף ודאי לא מהני להכריע, ובגליון רש"א על
הט"ז סי' ק"ה סק"כ כתב בזה משום! דמוקמין
האיסור על חזקתו שלא נתבטל מאיסורו ודברי חכמה
הם. אצל ח"י לזה כמש"כ התוס' יצמות הכ"ל,
ולפמש"כ גם בספק אם נתוסף כ"כ לא מהני חזקה
וכמו שאמרנו ציצ ציצ כ"כ גם ציצ בלא אם אנו
מסופקים אם נפלט מן האיסור יצ בלא ההיתר
סברתנו קיימת דאף דיש לנו חזקת היתר דלא נשתנה
ההיתר ממה שהי' מעיקרם בחזקתו עד עכש' מ"מ
בכל משהו שאני טועם ספק לי שמה אני טועם דבר
איסור שלא הי' מעיקרם בלא המותר וע"ז לא מהני
חזקת הלח דמעיקרם, ובהא דנקטו האחרונים להלכה
באו"ח סי' תס"ז דמחזיקין מזמן לזמן דאם נמצאת
החיטה נעימה אסורין הכל דחוששין שמה היתה כבר

בזמן הקדום, וכן הציא המג"א מתשובת מהר"ם
לענין כרוז יעו"ש. שהמעיר שהעיר צס"ש ש"ג
פ"ז ג"כ מדין זה להסתייע דלא שייך חזקת היתר
בתערובות, ולפמש"כ הכל מיושצ בעזה"י דהתם ג"כ
אנו דנים על ספק דבר נוסף שמה בחלק הנוטל
ומעיקרם נתערב כבר מעט איסור ואנו דנים עכש'
אם מותר לאכול וע"ז לא מהני חזקת היתר דאנו
מסופקים שמה אנו טועמים דבר נוסף שלא הי'
מעיקרם בדבר הלח או היצב וע"ז לא מהני חזקת
היתר כנ"ל. ול"ד לנידון האמור צעירוצין דשם אין
אנו דנים כלום על הדבר הנוסף אלא על החתיכות
שהי' מעיקרם אם נשתנו או לא כנ"ל. ולענין דין
ספק בנזכר דפסק הרמ"א דאסור שהט"ז הקשה ע"ז
דנזכרין ההיתר על חזקתו ג"כ מתישצ עפ"י דצרינו
כנ"ל, דצין אם נאמר ענין החזקה בכלל שלא נפלט
מין האיסור אל ההיתר ע"ז לא מהני חזקה של ההיתר
על תשש שמה אנו טועמים דבר איסור שלא הי'
מעיקרם, וצין אם נאמר ענין החזקה על הזמן
הקדום כגון שאנו מוצאים עכש' שהאיסור שריו
בחוץ היתר הלח ומסופקים אם כבר מן מעט לעת
הקדום הי' שריו ונעשה בנזכר או לאחר זה נשרה
וליכא עדיין מעל"ע ונאמר אוקי בחזקה דאז לא
נשתנה ההיתר מ"מ לא יועיל חזקה זו על ספק
טעימת דבר נוסף שעל' ליכא חזקה כנ"ל, ועוד
דצכה"ג נראה לי צרור דליכא חזקה כלל, דלפמש"כ
ענין החזקה בזה מה שע"י תערובות נעשה הכל
בחזקת איסור כמו שהצאנו לעיל דצרי הש"ך צצס
תשובת הרשב"א וענין זה לא שייך רק בתערובות
יצב ציצ או לא בלא אצל יצב בלא לינו מעורב כלום
ונמצא דאינו מוגרע כלום בנפילתו מחזקת היתר של
הלח ורק כשיהי' בנזכר מעל"ע יפלוט לחוד הלח
ומשו"ה כשאנו דנים על זמן הנפילה ליכא חזקת
היתר כלל דנפילת האיסור לחוד ההיתר עדיין לינו
משתנה ההיתר כלום, עכ"פ דינו של הרמ"א מיושצ
היטב. ובפמ"ג סי' ק"ג צמנצנות סק"ג האריך שם
קצת בענין זה והעיר חכמה דוכתי ולא נתישצו
דצרי' כל ענין זה ולדצרינו נתישצו כל הסתירות
ומה שהציא צס"ש להסתייע צידון זה מדין ניקור
מהרא"ש שכתב דלא תשיצ איתחזק איסורא לפמש"כ
אינו ענין כלל לתערובות דשם ניכר היטב הגיד
והחלצ לצקי בהם ולא משתנה חלקי הצצר ע"י הניקור
אצל תערובות משנה את כל החתיכות מחזקת היתר
לאיסור. ופשוט הוא :

ובתש"י רע"א סי' פ"צ חקר שם לענין תערובות
יצב ציצ ונאצד קצת מהתערובות וידוע
שהי' רוב ויש ספק אם הי' צו ס' והוא מין צשא"מ
דמה"ת בטל צרובא אלא מדרבנן אסור עד ס' שמה
יצלם דלכאורה פשוט דהוי ספק דרבנן ודמי לנשפך
לענין מין צמינו ציר"ד סי' ז"ח והגליון המחבר העלה
דיש לאסור משום חזקת איסור של האיסור, ול"ד
לנשפך דשם איכא נגד זה חזקת היתר של התצביל
דע"י צליעת איסור גם ההיתר נאסר, וכ"ז הוא רק
היכא דאיכא צליעה ונתינת טעם אצל ציצ שהיתר
אינו משתנה וא"כ אין מוציין אותו מחזקת קיימת

הזקת האיסור לומר דלא נתבטל יעו"ש שהעלה ז"ל, ולפמ"ש כ' דל"ן חזקת היתר של התבטול מוכרעת כלום להתיר את דבר הטובל בו שהבטלו מדברי התוס' היכא שידענו דודאי נכל נסתרי דברי הגרע"א נתירונו על דין האמור בס' ז"ח לענין נספך מין צמינו דמותר בספק ס'. ונעיקר הענין מה שהעיר הגרע"א לומר להעמיד האיסור על חזקתו שלא נתבטל הנה כבר שקלו וטרו וזה הרבה אחרונים צו"ד ס' ק' י' אס' בספיקא דרצנן אסור באיתחזק איסורא יעו"ש. ועכ"פ דברי הגרע"א קשים לי דהלא לענין ציטול הלכה רווחת היא בספק דבר חשוב דמותר ציצ ציצ ומותר הכל ולא אמרינן דזה אוקי האיסור על חזקתו, ונראה לענ"ד דאף לשיטת האחרונים דסברי בספק איסור דרצנן אסור היכא דאיתחזק איסורא הוא מחמת עלמו ומסופק לנו אם הותר אצל צידון זה של ציטול דעיקר האיסור כבר הותר ע"י ציטול צרוצ וחכמים אסרו עד שיה' ששים אס' ליכא ששים הוא איסור חדש דמעיקרא קודם שנתבטל ה"א איסור תורה ועכשיו אנו דנים אס' יש צוה איסור דרצנן מה שלא ה' מעיקרא משו"ה לא שייך צוה איתחזק איסורא, וכמדרומה לי ששמעתי סגרא כזו בשם הגאון ז"ע ר' מאיר מיכל משאט ז"ל, אמנם לפ"ז לכאורה אס' נתערב איסור דרצנן והוא ספק דבר חשוב נימא דאסור מחמת חזקת איסור ויהי' גרוע איסור דרצנן ואיסור של תורה והה לא יתכן, אלא נראה כיון דנתערב צרוצ עכ"פ אזיל מיני' חזקת איסור דהרי חד צדד תשנינן לי' בחזקת איסור את כל התערובות לענין שאס' נאצד אחד מהם אסור אף באיסור דרצנן כמו שהבטלו לעיל דברי הש"ך ונתערבות צרוצ אף היכא דלא בטל מחמת חשיבות וכה"ג ויותר נאצד אחד מהם דמוכח מזה דבטל חזקת איסור מכלא, ע"כ נלענ"ד דמשו"ה ליכא חילוק צין יצא וצין צלה כל היכא דאיכא רוב ליכא עוד חזקת איסור ותלוי אס' מה שגריך ששים הוא מה"ת אסור בספק ס' ואס' הוא מדרצנן כגון צאנו מינו ציצ וצמינו צלה מותר בספק ככל ספק דרצנן כנלענ"ד:

פרק יב

מסקינן בגמ' מה דף ד' ע"א צפונתא דחזקי' ור' יוחנן דפליגי שם צגמרא צקופה שגשתמשו צה טהרות צוית צית זו וטלטלה צוית אחרת חזקי' סגר לא מחזקינן טומאה ממקום למקום ור' יוחנן סגר מחזקינן ופריך הש"ס לר"י מי מחזקינן והתני כשעת מציאתן ובמקום מציאתן ומסיק דצמקום מציאתן שרפינן שלא צמקום מציאתן תלינן יעו"ש. וכן פסק הרמז"ס צה' אה"ט פ"ז כר' יוחנן דשלא צמקום מציאתן תלינן יעו"ש. וצמג"א ה' פסח ס' תס"ז סקכ"ה הוכיח מסוגיא זו שאס' צגלו תבטיל בקדירה וסלקוהו מהכירה למקום אחר ונכטנה ונמאלת ע"ג חטה דאמרינן עתה נפלה דלא מחזקינן איסור ממקום למקום יעו"ש. ותמהו עלי' האחרונים דאס' נדמה איסור לטומאה ראוי

ומעתה עלינו לצאר לר"י דס"ל מחזקינן ממל"נו דעשוהו חז"ל לספק טומאה לתלות אס'

הכל לדין ספק טומאה זרה"י נריך שיהי' מוחזק
שם ספק טומאה כמו בסוטה דה"י שם קנוי וסתירה
ומש"ה אין לטמא ודאי זרה"ה, אבל להיפוך לטהר
זרה"ר או כשאין בו דעת ליטאל לא שאני ספק זה
משאר ספק טומאה, וכן נלענ"ד מוכח מהא דמודים
הכמים היכא שראוהו חי מצערב דהנה כשראוהו
חי מצערב לא עדיף משלל במקום מציאתו דהרי הי'
חי צומן מן הזמנים וכמו דטהור זרה"ר לרצנן
כשראוהו חי מצערב כ"כ טהור במקום אחר שלא
ראוהו חי ולא מת וזה פשוט לענ"ד, הרי נתצאר
להדיא מסוגית הש"ס ושיטת התוס' ותוספי הרא"ש
דמה לסוגר ר' יוחנן מחזיקין ממקום למקום הוא
רק לחומר לתרומה וקדשים אבל בכל דוכתא לא
מחזיקין טומאה ממקום למקום ושפיר למדו
האחרונים לדין חמץ מחזיקין מומן לומן היכא
לכילא חזקה ולא מחזיקין ממקום למקום כנ"ל
ודגרי המג"א נכונים לדינא :

ובעיקר ענין זה של שני מקום נריך ביאור
במה נשתנה הדין ע"י השתנות המקום
ובס' מקור חיים לה' פסח סי' תס"ז סק"א האריך
בענין זה אבל לענ"ד עדיין הדברים סתומים כמו
שנצאר, דהנה צאמת קשה אם נאמר בכל דוכתא
שיהי' חלוק בין מקום למקום א"כ גם צחצית ונמלא
חומץ נימא דאם שנתה מקומה דלא נחזיק מומל"מ
וכן גבי מומין לא מצינו רק חלוק רשויות ולא שני
מקום ומש"ה העלה בס' מקו"מ דרק צמידי דלתו
מעלמא כמו צערן ונפילת חטים וכדומה שייך לומר
לתלות דהמקום גרם אבל צמידי דלתו מנופה כמו
יין ונמלא חומץ וכן צמוץ או טריפות לא שייך
זוה לתלות במקום והציא רח"י לדגרי"י מדגרי תוס'
ריש דה"ה מעל"ע צסה"ד וז"ל דאשה נמי מיקריא
במקום מציאתה דכל מקום שהיא טומאתה עמה
דאי לאו הכי תקשה לחוקי' דמטהר צקופה ממקום
למקום. יעו"ש. אבל צאמת תמוה מאל דא"כ לפי"ז
מה שייך צמת לתלות השנוי במקום וכן צמח
השזורה מה ענין לתלות השזירה ואיזה חלוק יש
בין מחט ומת — לאשה, ונראה לענ"ד דנכללות
ענין זה מתצאר עפ"י הדרך שכתב בס' ש"ש ע"ג
פ"ד לכל ריעותא דלא חזינו לא מחזיקין וענין זה
עדיף מרוב וחזקה דהתם איכא ספק ואנו מכריעים
עפ"י דין רוצא או חזקה, אבל אם לא ראינו ריעותא
אין צוה גדר ספק ומש"ה מהני ענין זה גם צספק
טומאה זרה"י אף דלא מהני חזקה וכן מהני גם
לענין מומן כמש"כ צס"ש, אבל צפרטות נריך
ביאור רצנ דהנה זה ודאי דלא מחזיקין ריעותא
מגבירא לגבירא או מחפץ לחפץ אחר כ"כ אם אנו
דנים על איזה מקום אם נתחדש צו איזה דבר של
טומאה או איסור והסנה הנורמת לנו להסתפק
צוה הוא ע"י שראינו התחדשות טומאה או איסור
במקום אחר על זה קיי"ל דאין מחזיקין ממקום
למקום וענין זה שייך צדצר המטמא את סביביו צמוע
וכדומה או דצר האוסר את סביביו ע"י פליטת
איסור ואנו דנים על החפצים שהיו שם במקום חדש
שלא ראינו ריעותא היינו כמו צמת שאנו רואים

הוי ככל ספק טומאה דחלוק צין רה"ר לרה"י וצין
יש צו דעת ליטאל או לא, והנה צתוספי הרא"ש
צווס' דה"ד ד' הנדפס צס"ס החדשים כתב דלר"י
מטמאין שלא במקום מציאתן לתלות גם זרה"ר
וגם צדצר שאין צו דעת ליטאל דז"ל צד"ה והתנן
ככר ע"ג הדף וכו' וד"ת אכתי מאי קשיא לי' האי
דמטהרין הכל היינו משום שאין צו דעת ליטאל
כדמסקינן, וי"ל דלכולהו לישי דלוקימנא פלוגתאיהו
צשאינה צדוקה מטמא ר' יוחנן אפי' זרה"ר תדע
מודפריך מכל הטומאות כשעת מציאתן ותני עלה
וצמקום מציאתן הא שלא במקום מציאתן לא ומאי
קושיא דילמא משום דליירי זרה"ר כדקתני
צתוספתא מוקי לה דוקא במקום מציאתן, אבל
ודאי אפילו זרה"ר מטמא ר' יוחנן אפי' שלא במקום
מציאתן וא"כ ה"ה נמי אפילו צדצר שאין צו דעת
ליטאל עכ"ל. אבל צתוס' ד"ה ככר הנתונה ע"ג
הדף כתבו להיפוך דז"ל וד"ת שאני התם שאין צו
דעת ליטאל כדאמר צסמוך וי"ל דפריך אי צווס
מקום אנו מחמירין ממקום למקום אפילו צקדשים
לא הי' לנו לעשות ספק ולתלות צאדם טהור דיותר
יש לתלות צנפילה עכ"ל. הרי דמפרשי צצשאר
ספיקי גם לר"י דס"ל מחזיקין ממקום למקום הי'
טהור צאין צו דעת ליטאל, וכן נלענ"ד להדיא מוכח
דגם זרה"ר טהור לר' יוחנן מדין המסוכן דתניא
צתוספתא דטהרות פ"ו מעשה צמסוכן אחד שהיו
מוליכין אותו מגינוסר לחמתן והי' הכיתות
מתחלפות עלי' וצאחרונה נמלא מת צידן וצא מעשה
לפני חכמים ולא טמאו אלא כת אחרונה צלצד. עכ"ל.
והוא מטעם ספק טומאה זרה"ר וכן הוא להלכה
צרמנ"ס פח"י מה' אה"ט ולשיטת תוספי הרא"ש
קשה איך יפרש ר' יוחנן התוספתא הנ"ל, ואולי
יתרן דהתם לא מיירי לתרומה וקדשים דמה שמחמיר
ר' יוחנן הוא דוקא לתרומה וקדשים, ומה דמוכיח
צתוספי הרא"ש מסוגית הש"ס כאן דפריך לר"י
מנגע אחד צלילה דתני עלה וצמקום מציאתן
נלענ"ד דיי"ל דפירכת הש"ס הוא רק אם נימא דר'
יוחנן סוגר דגם לשרוף מחזיקין ממקום למקום
דהוי כודאי אז ליכא חלוק רשויות אבל לפי מה
דמסיק דלר' יוחנן רק תלין יי"ל צדצה"ר טהור
גם לתרומה וקדשים כיון דלא במקום מציאתן לא
החמירו רק לספק למפרע והוי ככל ספק טומאה
דטהור זרה"ר ומה דאמרינן לר' יוחנן מיתלי תלין
הוא רק זרה"י וציש צו דעת ליטאל וצאמת לשון
המשנה שכל הטומאות כשעת מציאתן והוספת
הצרייתא וצמקום מציאתן שהוא צדרך כלל לא שייך
כ"כ לחוקמי דוקא זרה"ר, ואף דלכאורה לפי"ז למה
לא טמאו ודאי היכא דהוא זרה"י דהרי מצינו
צהרצה מקומות שגם לספק שהוא מדרצנן טמאו
זרה"י הנה מלצד דאין לנו להקשות כן דהרי מצינו
צהרצה מקומות להיפוך דגם לודאי טומאה דרצנן
עשו היכירא דלא לשרוף תרומה וקדשים, נלענ"ד
דכיון דגם ר' יוחנן סוגר דמה"ת לא מחזיקין
טומאה ממקום למקום אף שהחמירו חז"ל לספק
למפרע גם למקום אחר שלא הוחזק שם טומאה

נמקום זה שהוא מת עכש' ואנו דנים אם הי' כבר מת נמקום אחר שהי' שם צומח הקודם ואנו דנים לענין הטהרות שהיו סני' איש זה נמקום ההוא אז נקטינן דלין לנו להוסיף טומאה נמקום שלא ראינו ריעותא וכ"כ לענין איסור שלנו דנים על ההיתר שהי' נמקום אחר נקדירה זו וממקום זה כבר סלקוהו ומאלו עכש' נקדירה דבר שיוכל לאסור את ההיתר אין לנו מחזיקים להוסיף איסור גם נמקום אחר שלא ראינו ריעותא שם:

וזה הענין דוקא צמת וכדומה דעל עגס המת אין שום נפ"מ לדון עלי' דמאי נפ"מ אם מת עכש' או כבר הי' מת ועיקר הספק נוגע לדינא רק על הטהרות שהיו נמקום אחר שנגעו בליש זה ואנו דנים אם הי' מת מכבר להוסיף טומאה נמקום אחר אז נקטינן דשנוי המקומות הם כדברים נפרדים שאין ריעותא של אחד גורם דין ספק על חצירו, אבל בליש נדה שלנו מסופקים עלי' בליש זמן רחוק כיון דעגס הספק נוגע אלי' לענין מנין לספירה ואכלה לא שייך חלוק המקומות דכל מקום שהיא טומאתה עמה היינו שהספק צעממותו הוא נפ"מ גם להאשה עמה ולא רק להוספת טומאה נמקום ההוא אז ליכא האי כלל דלין מחזיקים ממקום נמקום גם לענין הטהרות שנגעו זה נמקום אחר, וכבר נתבאר בדברינו דכללי דיני הספיקות צרובים אנו דנים עפ"י תחילת דין המסופק לדינא ולהלכה, וכ"כ פירשנו לעיל ג"כ פ"ג צ"ח דכתבו התוס' לחלק דנדה ל"ד לספק טומאה דרה"י או רה"ר משני טעמים אי' משום דהוא ספק טומאה למפרע ועוד משום דהוא ספק ראי' ולא ספק מנע דעל שני חילוקים אלו קשה ממת דהוי ג"כ ספק למפרע ואינו ספק מנע ומ"מ איכא חלוק רשויות ותירצנו שם עפ"י סברא זו דבליש ראשית דין הספק נפ"מ גם לענין האשה ואכלה הוא ספק למפרע וספק ראי', אבל צמת שהדין נוגע רק לטהרות ולענין הטהרות הוא ספק מנע וספק שמכאן ולהנא. יעו"ש. וכן נראה מה דמסיק המג"א בספק"ה לענין קדירה שנתבטלה וטלטלה למקום אחר וננטנה ונמלאת ע"ג חטה דלמרינן עתה נפלה משום דלין מחזיקין ממל"מ דעגס הספק הוא על התבטל דלין נפ"מ כלל להלכה צנוגע אל החטה עמה שזורקין אותה והנפ"מ הוא רק לענין התבטל אם צעת שהי' התבטל על הכירה כבר הי' החטה נתבטל ודבר האוסר זה הוא החטה ע"ז נקטינן דלין להחזיק ריעותא להוסיף איסור לומר שהיתה ג"כ נמקום אחר ואסרה שם עוד שאר דברים המתירים, אבל צמית שנתבטל חומץ או צמוץ וכדומה אין שנוי מקום משנה את הדין כלום ורק בדבר המטמא או האוסר את כל אשר לו מסני' שייך ענין זה לחלק בין מקום למקום. וזה נכון צעזע"י:

תולה צהן יעו"ש דלכאורה למה נחזיק טומאה וממקום למקום כיון שמינינו את הכתם נמקום זה וצמית זה אין לנו להחזיק שכבר הי' על צד זה כשהי' אלל האשה ראשונה והרי לענין דינים שספיקין מה"ת מהני האי כלל דלין מחזיקין ממל"מ וכלן לענין כתמים דמדרבנן הוא וצמית כל שהוא תלינן לא שרינן מחמת שנוי המקום ועפ"י שצברנו האי ענינא לק"מ דכיון דעיקר הספק צמיתים הוא לענין הנשים מי מהן ראתה דם והכתם הוא מעיד שאשה אחת ראתה אבל אינו מטמא ואוסר כלום אין שייך צהן לומר דלא נחזיק טומאה ממקום למקום דלין הכתם מטמא את המקום רק מעיד על ראית דם והוי ספק שקול על כל הנשים אף שהן נמקומות שונים, ולפי מה שצייר ענין זה צמ' מקור חיים שהצאנו לעיל דצרי' שהעיקר צהן דצמית דלתו מעלמא אמרינן שהמקום גרם קשה טובא מדין זה של כתמים דהרי לשיטתו נפילת כתם דומה ממש לנפילת שרץ או חטה ולדברינו מיושג על נכון צמ' 77:

וב"ז הוא רק אם אנו דנים על הדבר המטמא או האוסר אם הי' צמחו לטמא או לאסור כשהי' מכבר נמקום אחר כמו צמת או לענין שרץ אם אנו דנים אם הי' שם השרץ נקטינן דלין לנו להחזיק ריעותא על המקום ההוא להוסיף איסור או טומאה על הדברים שהי' נמקום ההוא כי חלוק המקומות מפרדים ומתבטלים לעצמם נפרדים שאין מחזיקים ריעותא מנעם לעצם, אבל מומן לומר כגון קופה שעמדה על מקומה וגשתמשו זה טהרות ואח"כ נמצא זה שרץ דהנדה הטהרות הראשונות להשניות הוא רק צומח השמוש וחלוק הזמנים הוא דבר מופשט דהזמן אין בו ממש ואינו עגס מורגש להפריד בין זמן לזמן משו"ה לא אמרינן צהן כשאלו מסופקים שאל כבר הי' שרץ זה נקופה זו צומח הקדוש שעי"ז אנו מוסיפים טומאה על עגס אחר, ומשו"ה הוי ספק שקול כל היכא דליכא חזקה דמעיקרא, והנה צמיתות אף דליכא חזקה טהרה מוטמאין למפרע דנספק טומאה דרה"י לא מהני חזקה טהרה ולענין איסורין כל שהספק מחמת איסור תערובות או פליטת איסור ליכא חזקה כמו שצברנו צפרק הקודם צאורך והו כונת המג"א צמ"ק י"ח לענין מליצת תרנגולת דאם יש לספק צומח ולומר שאל היתה החטה צמים קודם לכן לא אמרינן השתא נפלה דהכי אשכחן פ"ק דחולין ופ"ק דנדה דלא אמרינן השתא הוא דליכא היכא דליכא חזקה. עכ"ל. והדברים פשוטים ונכונים דאם הי' צהן דין חזקה ודאי דליכא שום טעם לאסור דכלל התורה כולה מחזיקים מומן לומר להחזיק צמיתות ספק ודין חזקה מכריע את הספק, רק לענין טומאה החמירו חכמים לתרומה וקדשים להחזיק מומן לומר כשעת מליצתו ובמקום מליצתו להחזיק כודאי למפרע, וזה מתורץ כל התמיהות שחמה צמ' מקו"ה ס' תס"ז סק"א על דברי המג"א הכ"ל ומה דהקשה מדברי הרשב"א שהוצא צמ"א סק"א דכתב דלענין אם נמלאת החטה צמים

ובזה נתישג לי מה דקשה טובא צהן דנקטינן לענין כתמים צו"ד סימן ק"צ סעיף מ"א דאם השאילה את חלוקה לאשה אחרת ונמצא עלי' כתם דשניהם טמאות מספק ורק דנדה וצמיתות

ובזה נתישג לי מה דקשה טובא צהן דנקטינן לענין כתמים צו"ד סימן ק"צ סעיף מ"א דאם השאילה את חלוקה לאשה אחרת ונמצא עלי' כתם דשניהם טמאות מספק ורק דנדה וצמיתות

זו היא שלילת ראית טומאה אבל לא רא' הפכית, דגם בלא ראוהו חי מצערצ היינו מחזיקים אותו בחזקת חי אלא כ"ז שלא ראינו רא' ממשית לא נגרע דין שעת מניחתו ולפי"מ שפירשו בס' נוצ"י ובס' מקו"ה והנהגת רש"י דברי התוס' תמוהין כנ"ל:

ואף שמוצאי נחי' הריטצ"א למס' נדה דנפשות מורין דבריו כשיטת דברי האחרונים הנ"ל דז"ל שם נגע אחד בלילה וכו' וחכמים מטמאים פי' בתוס' מודים חכמים לר"מ כשראוהו חי צנית זה פי' דמשום דלא הוחזק חי צנית זה אמרי רבנן דלא יחזי לי' חזקת חי כלל ומטמא לשרוף ור"מ מטהר גם בזה דלא סגי דלא הוי חי קודם לכן או בבלא או במקום אחר אבל כל שהוחזק חי בכלן מודים חכמים דמוקימין לי' בחזקת חי וטהור עכ"ל הנריד לנ, והנה מדברי' מוכח דלרבנן איכא חילוק לענין חזקה בין חי במקום זה או במקום אחר ועוד יותר מפורש ראיתי בדברי' ריש נדה דז"ה חזקת חי הוא דאיכא למיחש לריעותא דז"ל ואיכא דמקשו מההיא דלקמן דנגע בלילה דמטמאו רבנן לשרוף כדליתא התם וליכא אלא חזקת טהור הוא, וי"ל דשאי התם דודאי נגע והורעה חזקתו שהרי לא הוחזק חי בפנינו צנית זה וכמו שפרשו בתוס' וכדנצי' למימר קמן עכ"ל. ונראה כונת דברי' שהורעה חזקת טהרה של הנגע כיון שנגע בודאי ואז לא הוחזק חי צנית זה ומוכח דאיכא קלישת חזקת חי מה שלא הוחזק חי במקום זה, אבל עכ"פ מוכח שהתוס' לא סברי סברה זו דהרי על קושיתם מנגע אחד בלילה דזהו גם קושית הריטצ"א חתרו לתרץ בצופן אחר, וגם להריטצ"א שנקט דיש מקום לומר דגרעיה קצת החזקה מה שלא הוחזק חי במקום זה הוא רק לענין הנגע כיון שנגע ודאי בלילה שלל הוחזק חי במקום זה, אבל לענין האדם עצמו לא לומר דנכלה חזקתו מה שטלטלוהו למקום אחר:

ובס' מקור חיים הוכיח כשיטתו מדברי' התוס' בנדה דף ד' דז"ה שכל הטומאות וז"ל והא דמחט שמוצאת חלודה דטהורה דכל הטומאות כשעת מניחתן אפי' להקל לאו משום דהוי כשעת מניחתן דאורייתא אפילו להקל אלא משום דמוקי הטהרות על חזקתייהו. עכ"ל. ובתוס' ד' ז' ד"ה התם תרתי לריעותא כתבו דלהכי ילפינן מנגעים דין חזקה אף איכא דאיכא ריעותא דהיכא דלא כהן צסוף שצוה וראה דכהה הנגע ומ"מ מטמאין האדם הנכנס שם בלוחו שצוה, והא דלא חשבינן התם תרתי לריעותא חזקת טהרה של האדם והרי חסר לפניך משום דרק במקום דאיכא למימר חסר ואתאי חסר תרתי לריעותא אבל הנגע דרכו להתחסר צבת אחת ואמרינן השתא הוא דחסר יעו"ש. ולפי"ז למה נמחט שמוצאת חלודה או שצורה מרפינן חזקת טהרה של הטהרות ונגע לא מרפינן חזקת טהרה של האדם הנכנס, דהרי גם נמחט דרכו להשזר צבת אחת מחמת קושיא זו החליט בס' הנ"ל ביוצא סתירת דבריהם והוא דנגע החזקה דמיעקרא

אמרינן בלא נמצא בלא הי' כמו צמחים ושם מחזיקין גם היכא דאיכא חזקה דמיעקרא יצוהר לקמן בדבריו, בס' ד:

והנה נגע אחד בלילה ובשחר מלאוהו מת דמטמאים רבנן משום דכל הטומאות כשעת מניחתן אמרו בתוספתא והוצא ברמז"ס פי"ח מה' אה"ט דאם ראוהו חי בערב ובשחר מלאו מת הר"ז ספק צרשות הרצים וטהור עכ"ל. דלכאורה אינו מובן מאי נפ"מ צן ראוהו חי או לא הלא ודאי הי' חי צומן מן הזמנים ובצר עמדו ע"ז בס' האחרונים והוא בנצ"י הי' אה"ע סי' ל"א ובס' מקו"ה סי' הנ"ל ובנהגת רש"י פ"ה דטהרות וכולם חדשו בזה בסגנון אחד דכמו דאין מחזיקין טומאה ממקום למקום כ"כ אין מחזיקין טהרה וכל חזקה דמיעקרא ממקום למקום היכא דשייך שם שני מקום, ועפי"ז פירשו דהטעם דכל הטומאות כשעת מניחתן הוא רק היכא דחזקה דמיעקרא אינה חזקה מעליא דחזקת חי שהי' לו במקום אחר לא מהני למקום זה ושו"ה עדיף חזקה דהשתא של שעת מניחתן, אבל אם ראוהו חי במקום זה החזקות מתנגדות זה לזה והוי ספק וטהור צרה"ר דשתי החזקות שוות הן זהו תו"ד, והנה לפי"מ שצאנו לעיל בטעמו של דבר דאין מחזיקין טומאה ממל"מ ליכא שום טעם ליהם סברה זו על חזקת טהרה וחזקת חי ומעולם לא שמענו לחלק בחזקת חי אם הוא על מקומו או שהוליכו למקום אחר, וע"כ נלענ"ד דהחילוק בין ראוהו חי במקום זה או לא הוא רק לענין דין זה שחכמים מטמאים כשעת מניחתן ומקום מניחתן דהחמירו לענין טומאה להחזיק הדבר למפרע כפי מה שאנו רואים עכש' המצב כמו שהוא דכ"ז אם לא ראינוהו במצב ההיפוך מזה דאם ראוהו חי במקום זה ועכש' מת הרי ראינוהו במקום זה בשני המצבים ושו"ה בטל מזה לגמרי חומרא של שעת מניחתן דהרי איכא שעת מניחה להיפוך מה שראינוהו חי במקום זה, אבל אם לא ראינו חי במקום זה ליכא שעת מניחתן להיפוך דנעינן דוקא רא' שזה של שעת מניחה אבל היכא שאנו דנים וטעם חזקה עפ"י כללי הדינים ליכא שום חילוק לענין חזקה דמיעקרא אם הי' במקומו הראשון או לא, לכן נלענ"ד לפרש כוונת התוס' ריש נדה בקושיתם דז"ל וז"ל ומ"ש דאמרינן בנגע בלילה לשרוף וצמעת לעת אמרינן תולין דאשה נמי מיקריא במקום מניחתה דכל מקום שהיא טומאתה עמה דל"ה תיקשי אשה לחזק"י דמטהר בקופה ומקום למקום עכ"ל. דלכאורה תמוהין דבריהם דהרי צראוהו חי מודים חכמים דהוי ספק והכא בלילה דליכא נפ"מ צן מקום לנזקם והוי כמו שראינו אותה טהורה במקום זה דליכא דין שעת מניחתן, ועפ"י מה שכתבנו נראה דסברי דלענין שעת מניחתן רא' הממשית גורמת כמו בנגע בלילה דמה שראינו חי או מת זוהי רא' ממשית וכן המחט כה"ג אבל בלילה מה שצדקה מצערצ ומנחתה א"ע טהורה לא חשיבא צדיקה זו כמניחת רא' ממשית ורק כענין חזקה מועלת צדיקה זו אבל לענין דין של שעת מניחה ענין צדיקה

הזקה אלימותא היא דנמקום זה הומוק הנגע אלז
 נמחט המזקה דמעיקרא הוקלשה משום דנמקום
 זה לא הומוק המחט נחזקת שלם יעו"ש. ולענ"ד
 אינו נראה כן נכונת דנריהם דהרי לא נזכר
 דנריהם נטעמא דמטהרינן המחט משום תרתי
 לריעותא ונחמתי הנטרפות הריעותא, ועוד לא
 נזכר נגמ' לענין מחט דמירי דוקא נאלא הומוק
 כאלו נשלימותו רק נמסקנא הוזכר נגמ' ונמקום
 מניחתו יעו"ש, ונעיקר קושיתו דנרי התוס' למה
 אזלינן נתר חזקת טהרה של הטהרות ולא נתר
 חזקת שלמות או חזקת טומאה של המחט נלענ"ד
 דכל היכא שאנו מסופקים על זמן ידוע אם נשתנה
 הדבר מוכחו שהי' מעיקרא אז מהני דין חזקה
 דמעיקרא להחזיק הדבר בזמן ההוא כדמעיקרא
 וננגעים כן הוא ענין החזקה דאלו מסופקים נשעה
 שילא הכהן מן הנזית שמה נחסר הנגע מוכריס
 וע"ז סומכין על החזקה דמעיקרא חף שעכשי'
 מנאיהו שנחסר, אלז נמחט אין לנו מסופקים על
 זמן ידוע דהרי לא ראינו השעה שנפלה בין הטהרות
 אלז מנאלת בין הטהרות כשהיה שצורה ואלו
 מסופקים מתי נפלה אם לאחר שצירתה או כשהיתה
 שלימה וכשלאחר שצורה נפלה אין לנו מנרעים
 זמן שלמות המחט דלמירין עכשיו נפלה כשהיה
 שצורה וכל מה שנאחר זמן שצירתה כ"כ נוכל לאחר
 זמן נפילתה וליכא כאלו חזקה דמעיקרא להכריע
 ספק זה ומשו"ה אזלינן נתר חזקת טהרה של
 הטהרות, ומנאלתי כדנרי נס' נז"י סי' ל"א נח'
 חת"י דנ"ה ונראה יעו"ש. ועי' מש"כ לעיל נפ"ד
 נישנז דנרי התוס' הכ"ל. וכ"ז נלענ"ד שהוא לפי
 השקלא וטריא דהשתא דלפי מה דפריך לקמן הש"ס
 על ככר דהוי ספק טומאה צרה"י ומשני דהוי ספק
 טומאה שאין צו דעת לישאל כ"כ נמחט דצרה"י לא
 מהני חזקת טהרות וכן כתב שם רש"י להדיא
 דהקושיא-והתירון דפריך על ככר כ"כ הוא על
 מחט יעו"ש:

ובחי' הרשצ"א למס' נדה הנזי' ג"כ קושית התוס'
 מנגע אחד נלילה ותירן נחופן אחר וז"ל
 יש מתרנים דשאי אשה נחזקת טהרה היא דדולאי
 נדוקה היא מעיקרא וכו' אלז אדם זה לא נחזקת
 הי' עומד וכדנתיא נתוספתא ע"כ מודים חכמים
 נר"מ כשראוהו חי אלמא אילו הי' קאי נחזקת הי'
 לא הוי מפקין לי' מחזקתי' אעפ"י שמהא עכשיו
 שלא נמקום מניחתו, ויש מפרשים דלא דמי דהתם
 ודאי נגע אזלינן נתר שעת מניחתו ונמקום מניחתו
 אלז הכא נאשה ספק נזיה דהא מספקא אי הוי דם
 נהיה שעתא או לא ולא הוי דומיא דסוטה דולאי
 נסתרה נמקום הראוי לטומאה והילכך הכא אזלינן
 להקל עכ"ל. והנה כל דנרי הרשצ"א נריכיס נציאר
 לקטני הצנה כמוני, דמש"כ נתירון א' דאדם זה
 לא נחזקת הי' עומד אינו מונן דהרי לנו יודעים
 שהי' חף שלא ראינו אותו כשהוא חי, ונראה לי
 נצאר דנרי עפ"י מה שכתבנו לעיל נפ"ח דלא
 מהני חזקה דמעיקרא נכל תערובות חתיכות
 להכריע על כ"א ע"י דין חזקה דחזקה אינה

פרק יג

ומעתה עלינו נצאר האי כללא דכאן נמנא כאלו
 הי' ממקורו נסוגית הש"ס דכתובות
 דגרסינן שם נפ' המדיר היו זה מומים ועודה
 נזית חגי האז נריך להציא ראי' שמשתארכה
 נולדו זה המומים הללו ונסתחפה שדה נכנסה
 לרשות הנצל הנצל נריך להציא ראי' שעד שלא
 נתארכה היו זה מומים אלו והי' מקחו מקח
 טעות עכ"ל המשנה ופריך נגמ' מרישא לסיפא
 מרישא הנצל מהיוון כר' יהושע וסיפא האז מהיוון
 כר' ג' ומשני רצא אחר רישא כאלו נמנאו כאלו היו
 סיפא נמי כאלו נמנאו כאלו היו ומתינז אגזי למה
 נכנסה לרשות הנצל על הנצל להציא ראי' שעד

של הצת לאצי ומשו"ה על האצ להציא ראייה ולא מהני טענת צרי דצרי ושאל צלל חזקת הגוף לא מהני, ונתוס' כתצו להוכיח דלרצ אשי א"ל טענת צרי מהא דלשמואל במחליף פרה בחמור ודאי מהני גם בשמא כמו דמתיב עלי' מההיא דמחט והוכיח נון המשנה דכנסה לרשות הנעל ולדידי' מיירי המשנה בשמא ושאל ומסתמא רצ אשי לא פליג אדשמואל דקיי"ל כותיה דדינא יעו"ש והנה תמוה מאד איך אפשר לומר דרצ אשי ושמואל לא פליג כלל וטעמא דשמואל הוא משום חזקה דגופא עדיפא למה אמרו מחמת הכלל דכל שגולד הספק צרשותו עליה להציא ראי' לא הזכיר צפשוט דמוקמינן החמור בחזקת חי, עוד קשה דלפי שיטת תוס' ורש"י לחזקת הצת לא מהני לאצ וכן ראוי לומר לחזקת החמור לא מהני לצעל החמור וכן כתצו תוס' סגרא זו להדיא דז"ה כלה צנית אצי' יעו"ש. וא"כ איך אמר שמואל כל שגולד הספק צרשותו עליה להציא ראי', ומאלתי תוניה זו צחי' מהרי"ט למס' כתובות ומתרג' דהתוס' כתצו לדמות חזקת חמור לצעל החמור וחזקת הצת לאצ רק לפי הס"ד אליבא דר' יהודה, אצל לפי המסקנא י"ל דל"ד חמור דקנינו הוא ממש לצעלים וזה דוחק. ונש"ש מאלתי שתמה ג"כ בזה והעמיק והרחיב הענין שם בש"פ פ"ד ופ"ה לפרש דהא דאמר רצ אשי לחזקת הצת לא מהני לאצ אינו כפשוטו אלא דכמו דמהני חזקת החמור לצעל החמור כ"כ מהני חזקת הצת לאצ אלא דרשות אצ איתרע ורשות הצת לא איתרע ואם יציא הנעל ראייה שמענתארכה היו צה המומים לא מהני דאצל הצת לא איתרע רשותה צמה שמאלו המומים אצל הרשות של אצ יעו"ש אצל לענ"ד חף כי דצרי עמוקים ונכוחים אצל דצרי רש"י ותוס' אי אפשר להעמיס דצרי דהרי צרור מללו לחזקת הגוף לא מהני לאצ ולשיטת הש"ס הי' ראוי לומר לחזקת הרשות צת לא מהני לאצ היינו דמה שלא איתרע רשות הצת אינו מועיל לאצ איתרע רשותו, וע"כ מה שגראה משיטת תוס' ורש"י דלפי המסקנא כללות דצרי שמואל מתפרשים כשיטת רצא דמפרש מחמת כאן נמצא כאן הי' כמו שכתצו תוס' ורש"י שם במסקנא, עם מה שכתצו כאן דרצ אשי מסתמא לא פליג אדשמואל דקיי"ל כוותי' דדינא דלפ"ז רצא ורצ אשי ושמואל כולוהו כהדי סצירי להו נריך ציחור, וכן מה שתמוה שיטת רש"י ותוס' מהא דצמקוה מהני חזקתה אצל העמא וכן כל כה"ג עי' ריטב"א ר"ן ורש"א :

ונלענ"ד לצאר ענין זה עפ"י שיטתי שצארנו לעיל בפ"ג דכל דין החזקה לא נאמר שתהי' ענין צירור המציאות אלא דין הנהגה להסיר דין המתילד ע"י הספק ולהתנהג כפי המוחזק לנו מקודם ומשו"ה לא מהני חזקה להוכיח מדבר אחד על דבר אחר וחזקת המקוה דמהני לשמא הוא חזקת תולדה חזקה שטבילתו היתה נכשרות שטבל במקוה שהיתה בחזקת שלמה, אצל חזקה זו אינה חזקת הגוף רק כשאר חזקות, אצל חזקת

שלא נתארכה היו צה מומים אלו לסגיא שיציא ראי' שמענתארכה היו צה מומים אלו כמו צעודה צנית אצי', ומשני רצא דמשנכנסה לרשות הנעל איכא שתי חזקות לאצ חזקת הגוף וחזקה איך אדם שותה צכוס אלא"כ צודקו והאי ראה וניפייס הוא וכו' רצ אשי אמר רישא מנה לאצא צידך וסיפא מנה לי צידך וכו' אמר רצ יהודה אמר שמואל המחליף פרה בחמור ומשך צעל החמור את הפרה ולא הספיק צעל הפרה למשוך את החמור עד שמת החמור על צעל החמור להציא ראי' שהי' המורו קיים צשעת משיכת פרה ותנא תונא כלה הי' כלה וכו' אלא כי אתא רמי צר יחזקאל אמר לא תלייטינהו להני כללי דכילי יהודא אחי משמי' דשמואל הכי אמר שמואל כל שגולד הספק צרשותו עלי' הראי' ותנא תונא כלה מיתיבי מחט שמאלת צעוני צית הכוסות וכו' לא הוגלד פי המכה המוציא מחצירו עלי' הראי' ואי דלא יהי' טבח דמי צעל צהמה צעי לאתויי ראי' ומפיק וכו' סתמא דמילתא כמה דלא יהי' איניש צזוי לא יהי' איניש חיותא, עכ"ל הש"ס. ופי' רש"י כדצרי רצא דמהדר לאוקמא כולה כר"ג לחזקה דגופא עדיף ורישא טעמא משום דכיון דצנית אצי' נמצאו המומים איתרע החזקה לאצ דאיכא למימר כאן היו קודם אירוסין, וצפ"ק נמי פלוגתייהו נכנסה לרשות הנעל וזה אמר ר"ג דלא הורעה חזקת אצי' צכך וכן מסקו צתוס' שם יעו"ש. והנה מוכח להדיא מפירושם דלרצא מהני לר"ג חזקת הגוף לחוד צלא הצטרפות צרי ושאל ולא הצטרפות כאן נמצא כאן הי', אלא דצרישא האצ נריך להציא ראי' משום דאיתרע חזקתי' מחמת כאן נמצא כאן הי' אלא דלפ"ז קשה ל"ל לרצא למימר דצסיפא נמי כאן נמצא כאן הי', ונלענ"ד דלפי מה דס"ל לרש"י ותוס' דלרצא ורצ אשי צרישא על האצ להציא ראי' דוקא ראי' צעדים, וטענת צרי לא מהני צזה כמש"כ צתוס' דז"ה רישא מנה לאצא צידך וכן כתצו צפ"ג דף ל"ו דז"ה החרשת, ולשיטתם הא דאיתא צנמי דף י"צ ע"צ וכן צריש פ"צ דלר"ג מהיימנא משום צרי ושאל הוא לאפוקי דצצרי וצרי לא מהיימנא דהיכא דטוען צרי לא מהני חזקת הגוף ולא סגרת כאן נמצא כאן הי', ולפ"ז נריך רצא ליתן טעם צין צרישא וצין צסיפא דצסיפא הצעל נריך להציא ראי' חף שטוען האצ שמא כמש"כ צתוס' הנ"ל, וסובר רצא דמשום חזקת הגוף לחוד לא מהני לאפוקי ממונא רק צהצטרפות דכאן נמצא כאן הי' וצרישא האצ נריך להציא ראי' ולא מהני גם צרי ושאל משום דאיתרע חזקתי' דאצ מחמת כאן נמצא כאן הי', ועוד י"ל דרש"י ותוס' לא גרסי צצצרי רצא רק רישא דכאן נמצא כאן הי', וכן משמע קצת מדצרי הר"ן שמוציא רק דאיכא נוסחא דגרסי כן צנמי' :

ובדברי רצ אשי מפרשים רש"י ותוס' דצסיפא על הצעל להציא ראי' דלהצת צעמא מהני לה חזקת הגוף צשמא ושאל וצלא הצטרפות דכאן נמצא כאן הי' וצרישא לא מהני חזקת הגוף

הגוף ממש דעדיפא משאר חזקות הוא רק אם
הספק נוגע לעצם הדבר שנו נולד הספק של
השתנות, אבל אם הדבר אינו נוגע כלל לעצם
הדבר רק להדברים הנולדים אז בטל מזה חזקת
הגוף רק הוי כשאר חזקות אבל הדברים שנוגעים
להם הספק נתולדה, ועפ"י מה שנתבאר לנו לעיל
צפ"ג צהאי כלל דאין מחזיקין טומאה ממקום
למקום דענין זה נאמר רק אם הספק נוגע אל
המקום כמו נוגע צאחד צלילה ובשחרית מלאו
מת דאין הספק נוגע כלל אל גוף האדם שנות
ואז אמרינן דאין להחזיק ולהוסיף ריעותא על
מקום אחר שלא מלאנו המת שם דכיון דהמקומות
מחולקים הנה משו"ה מקרה של מקום זה אין
גורם דין ספק על מקום אחר, אבל אם נוגע
הספק אל עצם הדבר ליכא חילוק מקומות כמו
שכתבו תוס' ריש נדה דלאשה עצמה אין שייך
חילוק מקומות, ועפ"י יתבאר לנו בעזה"י סוגיית
הש"ס צוה צטוב טעם, דהנה סנת המקרה של
המומים הוא צגוף הבת ונתולדה משנה את דין
זכות הכתובה או כסף הקדושין של האב, וממלא
דאלל האב הוא צגדר שאר חזקת חיוב כמו היחס
של הטמא להמקוה, וסובר רצא דלר"ג גם זה
מהני להנציח ממון מחמת כאן ממלא כאן ה' דכיון
שנכנסה לרשות הצעל ויאלה מרשות אב אין
מחזיקים ממקום למקום היינו כיון דהספק נוגע
אל זכות ורשות הצעל והאב אין לנו לגרע הרשות
שלא ראינו צו מקרה המתילד כמו דמועיל כלל
זה לטהר צספק טומאה צרה"י כמש"כ רש"י
צגדה דף ד' ע"צ הצאנו לעיל וצפ"ג, ומפרש רצא
צצרישא על האב להציא ראי' מחמת דאיתרע
חזקת' היינו דאף דעצמות חזקת הגוף אינו נגרע
ע"י הרי חסר לפניך אבל כח האב הוא ע"י חזקת'
דיד' וכיון צצראתו ממלא הריעותא וצאירוסין
עדיין היא צראות אב לכמה צצרים, וצסיפא נמי
מחמת כאן ממלא כאן ה' צצרישא מהני האי
כלל לגרע חזקתיה דאב וצסיפא מהני האי כלל
לצטל הספק מרשות האב וחידש רצא צוה הוא צין
צרישא וצין צסיפא עפ"י הכלל דאמר שמואל כפי
מסקנת הש"ס דחזקת הגוף המועילה לצד
הנותילד שהוא רשויות הצעלים משתנית כפי המקום
שנו נולד הספק, צצרישא אשמעינן גרעון כח
האב מחמת סגרה זו וצסיפא אשמעינן דמחמת
סגרה זו בטל תורת הספק מרשות האב דלא
מחזיקין ריעותא מרשות לרשות וזה מה שפירש
רש"י צצסקנת הש"ס דהאי ותנא תונא כלה הוא
צין מרישא וצין מסיפא דכל שמתלא הסמפון
צראתו עלי' להציא הראיה ואין חילוק צוה צין
שהתוצע טוען צרי או שמת, ומה שאמרו צפ"ק
וצריש פ"ג דלר"ג הוא משום צרי ושמת הוא רק
לאפוקי צצצרי וצרי לא מהני ככ"ל:

הה דהוקשה לי' לרצא קושית אציי למה צסיפא
על הצעל להציא ראי' שהי' המומים קודם הצירוסין
נצני ציציא ראי' שהיו המומים צה קודם נצואין
ואז צכלל חזקת האב ע"י דין כאן ממלא כאן ה'
דמחמת קושית זו הוכרח לתרץ שיש לצרף עוד
היקה אין אדם שותה צכום אלא"כ צודקו דע"י
תרון זה אפשר לחדש דין היכא דליכא ספק
צידיעת הצעל קודם נצואים שזכה הצעל צוה
ציציא ראי' שהיו קודם נצואים, משו"ה מתרץ רצ
אשי דא"צ לתירוצו זה דמשני רצא דלפי האמת כיון
שנשאת צבר נוגע דין הספק להצת עצמה ואז
ליכא חזקת הגוף ממש וליכא האי כלל דכאן
ממלא כאן ה' ורק צרישא דהאי ספק נוגע להאב
דליכא חזקת הגוף רק חזקות שלמות וחכות החיוב
או תלוי צכלל דכאן ממלא כאן ה', ומשו"ה צסיפא
הם יציא הצעל ראי' דמשנתארסה ה' צה המומים
לא יהיו לי' כלום דאף דקודם נצואים היתה עדיין
גם צראות אצ' או צראות עצמה אבל כיון דלה
ליכא חזקת הגוף ממש אין ריעותא של הרשות
וישנה חזקתה כלום, ולפי"ז א"צ לרצ אשי האי
תירוצא דמשני רצא דצסיפא אם יציא הצעל ראי'
דמשנתארסה היו צה המומים לא יזכה הצעל ממחמת
ספק שמת ראיה וניפייס, אלא כיון דלדידה הוא
תציעת כתוצתה ושום ריעותא של רשות לא מגרע
חזקת הגוף דידה, וי"ל דגם רצא לא פליג על רצ
אשי צוה אלא רצא מפרש למאי דמפרש צצין צרישא
וצין צסיפא תציעת הכתובה היא לאב אפשר דרונה
לפרש גם אליצא דר' יהודא דסובר לעיל צפ"ד דף
נ"ג ע"צ דאף משהשיאה הראשונה של אב יעוין
צחי' מהרי"ט דפי' כן וכן משמע לישראל דהש"ס
צריש הסוגיא כאן דפריך הא לא מייתי ראי' הצעל
מהימן האב, ומשו"ה פירש רצא כל המשנה עפ"י
הכלל דכאן ממלא כאן ה' ורצ אשי מתרץ צפשוט
עפ"י ההלכה דמשנשאת הכתובה לעצמה, ורצא
מורה ג"כ עפ"י ההלכה דכתוצתה צנת דא"צ
להצטרפות חזקה דאין אדם שותה צכום אלא"כ
צודק, ולפי"ז צצוגרת שמתלא צה מומים לאחר
צירוסין צין לרצא וצין לרצ אשי על הצעל להציא
ראי' מחמת חזקת הגוף דידה וצרא"ש כתצ להוכיח
ונשיטת תוס' דכיון דלא פליג רצ אשי על דינא
דשמואל ושמואל מפרש המשנה כרצא מדמייתי
סיעתא ותנא תונא כלה וכיון דלרצ אשי ודאי הדין
דאם ממלא צה מומים לאחר צירוסין דעל הצעל
להציא ראי' דהרי מנה לי צידך הוא כ"כ לרצא
ועיי"ש דמפרש הטעם דכיון דיאלה מרשות אצ'י
כך לי עומדת צצית אציה כאילו עומדת צצית אצ'יש
דעלמא. יעו"ש. וצאמת לא אצין כ"כ ההצדל
צין נערה צראות אצ'י לצין צוגרת שהיא צראות
עצמה כיון דאציה יולאת לצמרי מרשותה נמלא כאן
ממלא כאן ה' ואולי סגרת הר"ש הוא דרך צצצר
שהוא צראות צעליה שייך ענין זה דכנכ"ה אבל
צצוגרת שהיא צראות עצמה אין זה צצדר כל
שמתלא צספק צראותו דאדם שהוא צעלים על עצמו
אין זה צצדר רשות, ולפימש"כ צשיטת רש"י ותוס'

ורב אשי מתרץ רישא מנה לאבא צידך סיפא מנה
לי צידך דהיכא דליכא חזקת הגוף ממש
ענין שהספק נוגע להצת עצמה שהיא תוצעת
כתוצתה אז לא שייך חילוק רשויות וצא לתרץ

הענין מתבאר בפשטות יותר דכיון דהכתובה לה לענמה ולדידה אית לה חזקת הגוף ממש אין ריעותא דכאן נמצא כאן ה' מרגע כלום :

אמנם לפי' יניחא רק שיטתם להלכה דר"א סובר גם כרצא וכשמואל דכל היכא דליכא חזקת הגוף ממש אזלינן בתר הרשות שזו נמצא הריעותא ובמחליף פרה בחמור וכן נמחט שמואל צנית הכוסות לחזקת החמור והפרה לא מהני לנעלים שיהי' נחשב אלסם כחזקת הגוף ממש רק כאשר חזקות דעלמא דמהני על הפרט הספק שאנו דנים עלי' וצכ"ה ג' אנו דנים כל שנוכל הספק צרשותו עלי' להציא ראי', ועל הטעם להציא ראי' אף שהוא מוחזק, אצל הראי' דמציא שמואל ותנא תונא כלה עדיין אינו מיושב דרש"י כתב דבין מרישא ובין מסיפא מוכח כלל זה דכל שנוכל הספק צרשותו עלי' להציא ראי' ותוס' כתבו דמסיפא הוא הראי', ולפמש"כ דלרב אשי צסיפא דהכתובה לענמה הוא מחמת חזקת הגוף דידה ולא משום ככ"ה ומרישא ליכא ראי' דמהני חזקת ככ"ה להוציא ממון רק דמועלת לגרע חזקת' דאז, אצל שתהא חזקת ככ"ה אלויהא להוציא ממון ליכא ראי' מן המשנה, ולפי"ז מוכח לכאורה דשמואל נא ס"ל כרב אשי, ונראה לענ"ד, דלפי מש"כ דרבא מפרש המשנה דגם צסיפא מיירי דתביעת הכתובה לאז דהמשנה מתפרשת אלינא דכו"ע היינו אפילו לר' יהודה דסובר דהראשונה היא של אב, רק רב אשי הוסיף דלפי שורת ההלכה דקיי"ל כחכמים דהכתובה לענמה ח"ו צסיפא לחזקת ככ"ה דיש לה חזקת הגוף ממש, ונפ"מ להלכה דאם יש לנעל ראי' דקודם נשואים ה' הריעותא וליכא חזקה אין אדם אותה צכום חא"כ צודקו כגון צנשא אשה ולא מצא לה צתולים צאופן דאי אפשר שזנתה אחר הנשואים ולא שייך צזה ראה וניפיים מ"מ לפי שורת הלכה דהכתובה דידה חננה מחמת חזקת הגוף דידה, אצל צפי' המשנה גם רב אשי מודה דיותר מסתבר לפרש המשנה אלינא דכו"ע היינו גם אלינא דר' יהודה ולא לומר דהמשנה סתמה צזה דלא כר' יהודה וכיון דקתני צנכנסה לרשות הנעל על הנעל להציא ראי' מוכח דמשום שנוכל הספק צרשותו הוא וזהו שאמר שמואל ותנא תונא כלה צין מרישא ובין מסיפא כדי לפרש המשנה אלינא דכו"ע וזה פשוט :

ואם נעמיק נענין זה נ"ל דיש מקום לומר דגם אלינא דרבנן דהכתובה אחר נשואים לעולם נדידה ג"כ יש להוכיח מהא דנכנסה לרשות הנעל שעל הנעל להציא ראי' דאמרין ככ"ה דהנה צפשטות נראה לומר דכל חיוז ממון שאדם מתחייב צריך שיהי' סנה לשני הנעלי דצרים היינו סנה המחייבת את הנתנע וסנה המוכת להחצווע שיצאה צחיוז ממון, כענין דין חיוז כתובה צנודלי יש צזה סנה משותפת להאשה ולנעל לזה להתחייב ולזה לזכות צחיוז, וכן אם יהי' איזה ספק צצצר ויהי' עדים שכשרים לאחד ופסולים לשני לא תהני עדותם כלום, ולפי"ז לרב אשי דסובר עפ"י שיטת

רש"י ותוס' לחזקת הגוף צצת אינה חצונה חזקת הגוף לאז וכן חזקת החמור אינה חזקה לנעל החמור כ"כ ראוי לומר לחזקת הגוף של האשה אינה חזקה לנעלה, היינו אף דמועלת החזקה להכריע את הספק לגבי האשה שיהי' לה כח תביעת הכתובה ולנעל צזה את גרעין הספק שנוכל מחמת לידת המומים, אצל לגבי הנעל עדיין לא הוכרע הספק אם הוא מחויב לשלם הכתובה דלגבי דיד' אין חזקת הגוף מכרעת כמו דלא מהני חזקת החמור לנעל החמור ואיך מוציאים ממנו את חיוז הכתובה מספק, אלא נע"כ הוא מחמת כל שנוכל הספק צרשותו עלי' להציא ראי' כמו צמחליף פרה בחמור, ולפי"ז גם לרב אשי אין המשנה מתיישבת אלינא דרב תל' אלא כמו שמתרן רבא, אלא משום דלרבא ה' קשה צסיפא צנכנסה לרשות הנעל לית הנעל ראי' שהי' צה מומים אחר אירוסין ונימא ככ"ה, ולרב אשי ל"ק מידי דכיון דהכתובה צצת ואצל הצת איכא חזקת הגוף ממש וריעותא של הרשות אינה מרגעת דינה כלום, ומה שנוגע הספק להנעל י"ל דגם צנמצאו המומים לאחר אירוסין הוא שזה כמו שנמצאו המומים לאחר הנשואים דלגבי דיד' גם האירוסין הוא שני רשות דקודם האירוסין לא היתה צרשותו כלל ועתה נכנסה קצת לרשותו מה שהיא חסורה לכל אדם ומשועצדת לנשואים ונעברה לענין הפרת נדרים צצותפות האז, ומחמת זה הוכרע הספק לגבי הנעל שהוא מחויב צכתובה דכיון שנמצאו המומים לאחר שצנכנסה לרשותו קצת אין לנו להחזיק שהיו המומים גם קודם כניסתה לרשותו ורק כשאנו דנים לגבי האז אם יש לו זכות תביעת הכתובה אז אם נמצאו המומים כשהיא ארוסה לא הוכרע הספק מחמת שני הרשות דלגבי האז כיון דעדיין היא צרשותא קצת למעשי ידי' ולהפרת נדר' צצותפות חצנין כאילו לא נשתנה הרשות מן קודם אירוסין דעדיין היא צרשותו לזה צצרים, ומה"ט ה' מפסיד האז זכות צנית הכתובה אם לא מחמת הצטרפות חזקה שני' דאין אדם אותה צכום חא"כ צודקו, והיכא דלא שייך חזקה זו כמו צטענת צתולים היכא דלא אפשר שזנתה אחר כניסתה לחופה מפסיד האז, ולרב אשי דמתרן דהמשנה אלא אלינא דרבנן דהכתובה לאחר נשואים לדידה ולדידה איכא חזקת הגוף וח"ו לחזקת כאן נמצא כאן ה', ולגבי הנעל גם צאירוסין איכא חזקת ככ"ה אז גם צטענת צתולים שזנתה ודאי קודם נשואים תצכה האשה כמש"כ כנלענ"ד לפרש שיטת התוס' ורש"י צצוניא זו :

והנה לפי' לשיטת רש"י ותוס' דמהני חזקת הגוף להוציא ממון הוא לעולם עם הצטרפות של חזקת ככ"ה, היינו דלגבי הנעל לא מהני חזקת הגוף כמש"כ רק מחמת שנוכל הספק צרשותו ולפי"ז גם עפ"י דרכו י"ל לתרן כמו שחירן צה ש"ס צזה דהקשה צב' פכ"י דהלא קיי"ל רובא וחזקה רוצא עדיף וכיון דקיי"ל אף הולכין צממון אחר הרוב איך מהני חזקה להוציא ממון ולפיתוש"כ דין הגורם צזה נגר חזקת ממון דנעל הוא רק דין

אף צירוף צרי ושאל עם חזקת הגוף, עוד הקשה מוחלף פרה בחמור וילדה זה חומר עד שלא מכרתי ילדה דנקטינן להלכה צ"ע חו"מ סי' רכ"ג דאפילו הלווקה טוען צרי עלי' להציא ראי' ולא מהני צרי ושאל אפילו היכל דקימח צלגס ואף לחזקת הגוף מסייע להלווקה לא מהני להוציא מחזקת מרח קמח ומכש"כ מחזקת ממון ממש, ועוד הקשה משאלה חזי היום ושכרה חזי היום צ"פ השואל דאם יהי' להיפוך בשכרה חזי היום ושאלה חזי היום דג"כ פטור השומר אף דמשאיל חומר צרי והשואל שאל יעו"ש :

אבל כבר קדמוהו התוס' רי"ד צקושיתו מר"פ הפרה ומתרה והוא צננס' כתובות פ"ק דפוס חדש, וז"ל חמר ר"י חמר שמואל הלכה כר"ג ואי קשיא היכי פסק שמואל הלכה כר"ג דאזיל נתר חזקה דגופה ומפיק ממנה מחזקת מרח והתקן צנ"ק שור שגגה את הפרה ונמלל עונרה צ"דה וא"י אס עד שלא ילדה נגחה ואס משילדה נגחה וכו' ואמרין עלה בגמ' חר"י ח"ש זו דברי סומכוס וכו' אלל חכמים חומרים וכו' המע"ה וכו' ואפי' ניזק חומר צרי ומזיק חומר שנה והא נמתני' איכא חזקה דגופה ואיכא חזקה דממנה דאוקי פרה לחזקתה ואימר מעונרתה היתה בשעת נגיחה וכו' ולמזיק איכא חזקה דממנה וכו' וי"ל דלא קשה דהיכי אזיל ר"ג נתר חזקה דגופה ואפי' ממנה מחזקת מר"ה ה"מ גבי אשה ובעל שכבר הצעל מחזיק ועומד בכתובת האשה ושטר כתובה עלי' והוא צא מספק לפטור א"ע ממה שהוא מחזיק ועומד בו התם ודאי חזיר ר"ג אוקי איתתא לחזקתה ואפי' ממנה מיני' דבענ כי היכי דהוי משועבד לה מעיקרא וכו' אלל הכא שהמזיק לא נתחייב ממון לניזק מקודם לכן ולא צא לפטור עצמו שנאמר שגממדי הניזק בחזקת הגוף ונוציא ממון ממנו אלל זה החיוב עכש' יוצא עלי' מספק וכיון שעכש' רוצה לחול עלי' מודה ר"ג דמספיקא לא מחייבין נ"י ואע"ג דיש לתובע חזקה דגופה אלל אמרינן המע"ה ולא קשה דשמואל אדשמואל עכ"ל. וביאור דברי' הוא לענ"ד דאף דגם צאשה אס זנתה קודם חירוסין מעולם לא נתחייב לה בכתובת מאתים דבעולה אין לה רק מנה או דהוי נוק"ט לגמרי, אלל כיון כל כמה שלא נולד הריעותא ה"י מחזיק ועומד וכשנולד הריעותא צא הצעל לפטור א"ע וגרע החיוב שהיינו מוחזקים בחיובו ומש"ה מהני חזקת הגוף לחזק ולעמדי דין החיוב שהי' על הצעל קודם שראינו את לידת הספק, וצכה"ג דמעיקרא הי' הצעל בחזקת חיוב מהני חזקת הגוף עם צרי ושאל ודומה קצת לאינו יודע אס פרעתי דקיי"ל דצברי ושאל מוולאדים מן המוחזק, אלל דאם שהחיוב הי' ודאי ח"ש לצירוף חזקה אחרת, אלל הכא דעכש' נולד הספק. על עיקר החיוב צריך להטטרפות של חזקת הגוף שע"ז נעשה החיוב ודאי, אלל צבור שגגה את הפרה דלא הי' על המזיק קודם לידת הספק שום חזקת חיוב ממון ואנו דנים עכש' אס הזיק השור את הולד או מעצמו נולד מת

כל שנולד הספק צראתו עלי' להציא ראי' ולא חזקת הגוף דאשה ולגבי האשה דליכא חזקת כנכ"ה אס היו זה המומים קודם נישואים דאכתי לא ינאתה מראותה לגמרי סגי לה חזקת הגוף להכריע את הספק דיש לה זכות גבית כתובה כנ"ל, וצעיקר קושית הפנ"י נלענ"ד דהא דרונא וחזקה רונא עדיף עיקר הטעם צוה נשום דרונ דינו לצרר את מציאות המעשה וחזקה אינה מצררת כלום אך מוכרעת דין הספק ומש"ה כל היכל דאיכא צירור אין מקום לחזקות, דכל דאיכא צירור עפ"י דיני התורה וליכא ספק צמקום דמועיל צירור זה לא שייך דין חזקה ולומר העמד דבר על חזקתה לסתור את צירורו של הרוב, זה לא ניתן להאמר כיון דחזקה אינה בגדר צירור כלום, ולדוגמא צרוב מניין אלל שחיטה מומחים הם דמהני נגד חזקת אינו זכות אין מקום לומר דחזקת אינו זכות יצרר דהשמיט לא הי' מומחה וכיון דצירור של הרוב צתקפו אז מומילא בטלה חזקת אינו זכות, אלל אס נצוה לשקול את כח ההכרעה של הרוב וחזקה כ"א צפ"ע, י"ל דאלים כח חזקה מן הרוב, דצרוז עכ"פ איכא מיעוט ובחזקה היכל דמועלת ליכא ספק, ומש"ה י"ל אף דאין הולכים צממון אחר הרוב מחמת הצטרפות המיעוט לחזקת ממון מכל מקום בחזקה מוולאדים ממון, וצפנ"י צקונטרס אחרון לתם' כתובות ספ"ק מחלק ג"כ צורך זה אלל לא פירש כ"כ צטעמא דמילתא. יעו"ש :

רשימת הרצ"ה הריטצ"ה והר"ן צביאור דברי רב אשי רישא מנה לאצא צידך סיפא מנה לי צידך דהוא כפי ראשית דעת התוס' דבסיפא איכא צרי ושאל ורישא הוי שאל ושאל וצרי של הצת לא מהני להאז ומסיק הר"ן בצללות צענין זה דהיכל דאיכא צרי ושאל עם חזקת הגוף קיי"ל כר"ג דמהני להוציא ממון והיכל דהוי שאל ושאל אז תלוי צדין כאן נמלל כאן הי' ומש"ה רצא ושמואל דפירשו דמירי משנתיו צשנא ושאל מתפרשת המגנה רישא וסיפא עפ"י כלל חזקת כאן נמלל כאן הי', ומש"ה לרב אשי ח"ש לחזקת כנכ"ה רק צמחליף פרה בחמור דהוי שאל ושאל, והסוגיא צפ"ק צנושא אשה ולא נמלל לה צתולים דמירי צצרי ושאל אין תלוי כלל בחזקת כאן נמלל כאן הי', ומש"ה אף דודאי זנתה קודם נשואים לא אמרינן כאן נמלל כאן הי' דאיתרע חזקת האז כיון שטוענת צרי ומש"ה נקטו להלכה דאס גס נמללו זה המומים והיא צצית אצי' אס טוען האז צרי שלאחר חירוסין הי' אז על הצעל להציא ראי' יעו"ש. וצשו"ע אהע"ז סי' קי"ז הציא רמ"א שיטה זו. יעו"ש. וצס' ש"ס הקשה על שיטה זו ומוכיח דלא מהני חזקת הגוף גס עם צרי ושאל להוציא ממון חדא מר"פ הפרה צבור שגגה את הפרה ונמלל עונרה צ"דה וא"י אס עד שלא נגחה ילדה וכו' דרבנן סצרי המע"ה ומסיק שס אפילו ניזק חומר צרי ומזיק חומר שאל. יעו"ש. וכן גקטו להלכה כל הפוסקים והתם איכא נמי חזקת הגוף לומר השתא היא דילדה ומ"מ לא מפיקין ממון

ולאנו רואים להכריע את הספק ע"י חזקת הגוף שהולד לא מת רק. אחר הנגיחה ומחמת הנגיחה הפילה אין נכח חזקת הגוף לזרר את המניחות ולהוציא ממון מן המוחזק, ונקלטה נוכח להשיג חילוק זה דנאשה נשלמות האשה כבר יש דין על הנצל לחיינו בכתובה ע"י סבת קנינו וכשאנו מוקמינן אותה בחזקת שלמותה אז גם חיוצ הכתובה בחזקתו, אבל נפרה מה שהיא מעוברת אינה סבה המחייבת את המזיק כלום רק בתולדה אם נזרר את המניחות שהיתה מעוברת נשעת נגיחה וממילא יוחלט אללינו שהשור המית את הולד וע"ז אין בחזקה להכריע זה דבר מורגש ועמוק:

ועפ"ז יש לתרץ ג"כ מה שהקשה בספר ש"ש על הרשנ"א והר"ן מדין מחליף פרה בחמור ומשאלה חצי היום דלא מהני שם חזקת הגוף עם נרי ושמה נגד חזקת ממון, דעפמ"כ עיקר ההגדל מנושא אשה ולא מנא בתולים לדין שור שנגח את הפרה הוא דנחיוצ כתובה הסבה המחייבת מנה או מחתים אחת היא והיא האירוסין, והבתולים הוא כעין תנאי לסבת החיוצ והחזקה של חזקת הגוף אינה מכרעת לאיזה מעשה וסבה חדשה רק להיפוך שלא נתחדש דבר וממילא הועילו האירוסין לחייבו במחתיים, אבל בנגיחה עלינו לחדש מעשה נגיחה על הולד שהשור נגח גם את הולד ולאו רואים לזרר זאת ע"י חזקת הגוף ולזה לא מהני חזקת הגוף, ולפי"ז גם במחליף פרה בחמור אנו מסופקים אם נעשה מעשה קנין על הולד או לא היינו דאם ילדה קודם משיכת החמור לא נעשה החליפין על הולד וכשאנו דנים להכריע שהיתה מעוברת נשעת משיכת החמור הוא להוסיף קנין לומר שגם הולד הוחלף בעד החמור וכן נשאלה חצי היום אנו מסופקים על עיקר סבה המחייבת שמה בזמן חצי היום של שאלה כבר מתה הפרה ולא נכנסה לרשות השואל כלל, נכה"ג אין חזקת הגוף מכרעת נגד המוחזק. כנלענ"ד:

פרק יד

כתב הטור נאהע"ז סי' ל"ט וז"ל נמצאו צה מומים לאחר שנתארסה והיא עדיין צבית אצ"י והאז טוען שלאחר שנתארסה נולדו ומזלו גרס עליו להציא ראי' ואם אין לו ראי' תנא צלא כתובה ואפילו הקדושין צריכה להחזיר ואם לא נמצאו עד אחר שכנסה אז האז נאמן ועל הנצל להציא ראי' שהיו צה מומים קודם שנתארסה. עכ"ל. ונסי' ג' הציא הצ"י דברי המרדכי בקדושין פ' האומר שכ' דנקדושי ספק מוכח צפ' המדיר נספוג דלכו"ע לאו לטבועים ניתנו. עכ"ל. והציא הצ"י סוגית הש"ס דרצ נחמן דר יצחק מתרץ כלה צבית אצ"י ולקדושין לא מיציעיא אליצא דמ"ד קדושין לאו לטבועים ניתנו אלא אפילו למ"ד לטבועים ניתנו ה"מ קידושי ודאי הבל קידושי טעות אי מיייתי ראי' אין אי לא לא יעו"ש והנה שיטת הטור דאף לפי מאי דמסיק רמי דר יהזקאל דלא כרז יהודא אחי' מ"מ מאי דפשיט ל"י לרצ נחמן דר יצחק דלענין כסף הקדושין נמי חלוק צין נמצאו המומים נעודה נרשות אצ"י וצין נכנסה לרשות הנצל דעודה צבית אצ"י כמו דנריך האז להציא ראי' להוציא הכתובה כ"כ צריך להציא ראי' להחזיק ת"י כסף הקדושין, סוגר הטור דגם למסקנא הדין כן דנלא ראי' צריך האז להחזיר את כסף הקדושין אף דמסייע ל"י חזקת הגוף והוא מוחזק וגם טוען צרי והנצל טוען שמה מ"מ כיון דאיתרע רשות האז עלי' הראי', ולכאורה הוא

ואנו רואים להכריע את הספק ע"י חזקת הגוף שהולד לא מת רק. אחר הנגיחה ומחמת הנגיחה הפילה אין נכח חזקת הגוף לזרר את המניחות ולהוציא ממון מן המוחזק, ונקלטה נוכח להשיג חילוק זה דנאשה נשלמות האשה כבר יש דין על הנצל לחיינו בכתובה ע"י סבת קנינו וכשאנו מוקמינן אותה בחזקת שלמותה אז גם חיוצ הכתובה בחזקתו, אבל נפרה מה שהיא מעוברת אינה סבה המחייבת את המזיק כלום רק בתולדה אם נזרר את המניחות שהיתה מעוברת נשעת נגיחה וממילא יוחלט אללינו שהשור המית את הולד וע"ז אין בחזקה להכריע זה דבר מורגש ועמוק:

ועפ"ז יש לתרץ ג"כ מה שהקשה בספר ש"ש על הרשנ"א והר"ן מדין מחליף פרה בחמור ומשאלה חצי היום דלא מהני שם חזקת הגוף עם נרי ושמה נגד חזקת ממון, דעפמ"כ עיקר ההגדל מנושא אשה ולא מנא בתולים לדין שור שנגח את הפרה הוא דנחיוצ כתובה הסבה המחייבת מנה או מחתים אחת היא והיא האירוסין, והבתולים הוא כעין תנאי לסבת החיוצ והחזקה של חזקת הגוף אינה מכרעת לאיזה מעשה וסבה חדשה רק להיפוך שלא נתחדש דבר וממילא הועילו האירוסין לחייבו במחתיים, אבל בנגיחה עלינו לחדש מעשה נגיחה על הולד שהשור נגח גם את הולד ולאו רואים לזרר זאת ע"י חזקת הגוף ולזה לא מהני חזקת הגוף, ולפי"ז גם במחליף פרה בחמור אנו מסופקים אם נעשה מעשה קנין על הולד או לא היינו דאם ילדה קודם משיכת החמור לא נעשה החליפין על הולד וכשאנו דנים להכריע שהיתה מעוברת נשעת משיכת החמור הוא להוסיף קנין לומר שגם הולד הוחלף בעד החמור וכן נשאלה חצי היום אנו מסופקים על עיקר סבה המחייבת שמה בזמן חצי היום של שאלה כבר מתה הפרה ולא נכנסה לרשות השואל כלל, נכה"ג אין חזקת הגוף מכרעת נגד המוחזק. כנלענ"ד:

עוד נראה לי עפ"י פשטות דברי התוס' רי"ד שמהלך בזמן לידת הספק היינו דנאשה נולד הספק לאחר חלות חיוצ הכתובה דנשעת אירוסין כבר נתחייב הנצל והחזקנו שנתחייב במחתיים ואח"כ נולד הספק והנצל רואה לפטור א"ע מן החיוצ שהחזק לנו ע"ז מהני חזקת הגוף להעמיד החיוצ על חזקתו, אבל נשור שנגח את הפרה שלידת הספק הוא מיד אחר נגיחה היינו נשעה שנודע לנו מנגיחת הפרה אז נולד לנו הספק סבת מיתת הולד ומעולם לא הוחזק המזיק על חיוצו נעד הולד זה חילוק פשוט ומצוה, אמנם לפי"ז שתלוי רק בזמן לידת הספק הנה נשאלה חצי היום ג"כ יתורץ קושית הש"ס דלידת הספק הוא נשעה שאנו רואים לחייב את השואל דקודם שנודע מיתת הפרה עדיין לא נתחייב השואל, אבל במחליף פרה בחמור תשאר קושית הש"ס דשם ה' חל הקנין קודם לידת הספק ומעשה שמשך את החמור שזכה נצל החמור נפרה החזקנו שזכה נפרה עם ולדה ואח"כ כשנולד הספק אנו רואים לנטל זכות נצל החמור שמה כבר

דבר תימה מאיזה סגולה הוא דהלא צפוטות ענין חזקת כחן נמצא כחן הי' אינה מועלת צוה רק להחזיק הריעותא לספק שמא היו זה המומים קודם שנתארסה ויהי' ספק שקול אלז איזו הכרעה יהי' צוה לומר שגדולי הי' כן צכדי להוציא מן המוחזק שטוען צרי :

והנה בסגרת רצ יהודא שחומר משמי' דשמואל דעל צעל החמור להציא רא'י אף שהוא מוחזק הקשו צתוס' שם צד"ה על צעל החמור וכו' מהא דפריך צנמי' צהשאל דף ק' גני וחליף פרה צחמור וילדה דיחלוקו וליחזי צרשותא דמחן קיימא וליהוי אידך המע"ה אלמא דמוחזק עדיף מחזקת מרא קמא, ותיירו צצ"ס פריך לפי המסקנא דמוסקין דלא כרצ יהודא, ואח"י הקשו לפי הס"ד דרצ יהודא אליצא דשמואל דסובר דחזקת מרא קמא עדיף הא שמואל גופי' סובר צמוכר שור לחצירו וממא צמתן דאף דרוצא מסייע ללוקח אין הולכין צממון אחר הרוצ להוציא מן המוחזק וכן צכור צשלים סאה צסלע צצ"ד ק"ה סובר שמואל ראשון ראשון קנה הרי דלא אזלינן צתר מרא קמא נגד מוחזק צמטלטלין ותיירו צצס ריז"א דהכל דמחליף פרה צחמור דצעל החמור מוחזק צפרה מספק ואין לו טענה ומש"ה חזקת מרא קמא עדיף יעו"ש. ולפי"י כתב המהרש"א שם דלרצ צחמון צר יחזק דמוכח מן המשנה לענין קדושין דעל האצ להציא רא'י דצע"כ נריך לומר דמפרש דוקא שטוען האצ שמא דאל"ה למה יחזיר כסף קדושין צלא רא'י הלא טוען צרי, הוא דהוכיחו לעיל צתוס' מדקתני צמשנה על האצ להציא רא'י דטענת צרי לא מהני דאל"ה יתיני או שיטעון צרי יעו"ש תירון יפה צהגהת קרני ראס שם על המהרש"א דלק"מ כיון דלענין להוציא הכתוצה לא מהני צרי לא מני למיתני או שיטעון צרי ולפי"י צטוען צרי ליכא לח"ד אף לפי סגרת רצ יהודא דליהני חזקת מרא קמא להוציא מן המוחזק הטוען טענה צרורה ואף לפמש"כ שם צפנ"י לפרש דצרי הריצ"א הנ"ל דלא כהמהרש"א דצמחליף פרה צחמור שהספק צצ"ד צלא טענותיהם מיקרי מחזיק צספק ולא מהני גס טענת צרי יעו"ש שסגרתו דחוקה, ועוד דגס צכור צשלים סאה צסל"י הוי ג"כ ספק צצ"ד צלא טענותיהם דהספק אי תפוס לשון ראשון או לשון אחרון הוא ספק צדין, אלז עכ"פ הרי נקטו צתוס' דמה דפריך הש"ס צפ' השואל צמחליף פרה צחמור וילדה וליחזי צרשותא דמחן קיימא הוה לפי הנוסקנא דלא קיימא דצרי רצ יהודא, וצאמת פסק הטור צח"מ סי' רכ"ו. לענין מחליף פרה צחמור וילדה דאס קיימא צרשות הלוקח לא אזלינן צתר מרא קמא ורק אס קיימא צאגס אזלינן צתר מרא קמא יעו"ש. וכאן פסק דעל האצ להציא רא'י גס לענין כסף קדושין וצלא רא'י מחזיר הקדושין ולא מהני גס טענת צרי של האצ וזה דבר תימה :

ונראה לענ"ד צרור דהטור סובר דכמו דמהני חזקת כחן נמצא כחן הי' צסיפא צנכנסה לרשות הצעל להוציא מן הצעל דמי הכתוצה כ"כ

מהני צרישא חזקת ככ"ה להוציא מן האצ כסף הקדושין, והוא דכיון דעיקר הכלל צזה דלא מחזיקין ריעותא מרשות לרשות היינו דאין לנו להחזיק שום ספק לומר שהי' המומים גס צרשות האצ וגלגדע הרשות דלא נמצא צו הריעותא ומש"ה מוציא האצ הכתוצה מן הצעל, וענין זה עדיף מרוב וחזקה כיון שהדין צזה שלא להחזיק שום ספק כמו צציר זה גס צצ"ש, כ"כ יס לומר צנמצאו המומים לאחר האירוסין צעודה צצית אלזי' כיון דרשות האצ וומ"נ איתרע דגס אס נולדו לאחר אירוסין איתרע רשותו שעדיין היא לכמה דצרים צרשות אלזי' אין לנו להוסיף ריעותא לומר דגס רשות הצעל איתרע וצלינן דרק רשות האצ איתרע והוא שכולדו המומים קודם אירוסין ולא איתרע רשות הצעל כלום דאין לנו להוסיף ריעותא ומש"ה מהני הך חזקה דכאן נמצא כחן הי' לסייע לצעל להוציא מן האצ גס כסף הקדושין, והטור דחזיל צשיטת צתוס' דהוכיח מן המשנה דקתני על האצ להציא רא'י ולא קתני או שיטעון צרי דלא מהני טענת צרי, ולפי"י לרצ"י דמפרש דסתומת המשנה היא צין לענין דמי הכתוצה וצין לענין דמי כסף הקידושין וממילא מוכח דלא מהני טענת צרי גס לכסף הקידושין ומש"ה אין סתירה צפסקי הטור דמה דפסק צח"מ לענין מחליף פרה וילדה דאס הולד צרשות הלוקח על המוכר להציא רא'י דאף דליכא חזקת כחן נמצא כחן הי' כמ"ש צתוס' יוצא לקונן דצריהם מ"מ קיי"ל דצמטלטלים כל שמוחזק ע"י התפסת הצעלים לא אזלינן צתר מרא קמא, אלז לענין קידושין מסייע לצעל חזקת ככ"ה לסלק את הספק ליחוש שמא אחר אירוסין נולדו ומש"ה נריך האצ להציא רא'י אף לענין כסף הקדושין ולא מהני לי' גס טענת צרי להחזיק דמי הקדושין, וזה נסתרים דצרי הש"ש ש"צ פ"י שהחליט דלשיטת הרא"ש והטור דמפרש האי כללא דכל שנוגד הספק צרשותו עלי' להציא רא'י שאינו תלוי צרשויות ממש אלא תלוי צקנין שאס אחר משיכת הפרה נמצא החמור מת לעולם על צעל הפרה להציא רא'י, דלשיטתם צעודה צרשות אלזי' ליכא הך חזקה דכאן נמצא כחן הי' כיון דאחר קנין האירוסין נמצאו המומים רק כיון דעדיין היא צרשות אלזי' לכמה דצרים לא אמרינן להיפוך שיתחצצ כנוגד הספק צרשות הצעל ומדצרי הטור שכתצנו מוכח להדיא שלא כדצרי' דהניחא לענין דמי הכתוצה יס לומר כדצרי' דהואיל דליכא חזקת ככ"ה נריך האצ להציא רא'י להוציא מן הצעל, אלז צמה דפסק הטור שנריך להחזיר דמי הקדושין מוכח דגס צרישא לשיטתם הוא משום חזקת ככ"ה כמש"כ, וכן נסתר דצרי הש"ש צפ"ד מה שהחליט דחזקת ככ"ה לא מהני רק צשמא ושמא אלז אס יצויר שהצעל טוען צרי אז לא מהני האי כללא דכל שנוגד הספק צרשותו והצציר הטעם צזה דלא מהני האי כללא רק שלא ניחוש לריעותא שלא ראינו אלז צטוען צרי הספק לפנינו על ידי טענתו טענת צרי ואימר הי' הדצר כדצרי טענתו יעו"ש שסתיעי קצת מדצרי הנהת אשר", יעו"ש. ומדצרי הטור שהצאלו מוכח להיפוך

האצ וזה דבר תימה :
ונראה לענ"ד צרור דהטור סובר דכמו דמהני חזקת כחן נמצא כחן הי' צסיפא צנכנסה לרשות הצעל להוציא מן הצעל דמי הכתוצה כ"כ

להקום כשאלנו דנים על האשה עצמה חץ נפ"מ
 צוה ששנתה מקומה דכל מקום שהיא טומאתה
 עמה, ורק אם עיקר הספק נוגע רק לשאר הטוהרות
 שהיו במקום אחר, ע"ז נאמר האי כלל דלץ לנו
 להחזיק ריעותא על דבר שלא ראינו צו ריעותא
 וכ"כ י"ל גם בכלל זה של כנכ"ה דהא דלץ מחזיקים
 מרשות לרשות דאם נמצאת הצהמה טריפה אחר
 שנכנסה לרשות הטבח דהחזקה הריעותא צרשות
 הטבח חץ לנו להחזיק שהיתה הריעותא גם צרשות
 המוכר, דענין זה של הגרעון והריעותא של הצהמה
 נוגעים להצטלים וחץ לנו לגרע כח וזכות של צעלים
 אחרים מה שלא ראינו צרשות ההוא שום גרעון
 וחסרון וזה שיך צדיי ממונות דע"י המום והחסרון
 משתנים דיני הזכות של הצעלי דברים, אבל כשאלנו
 דנים לענין איסור והיתר לדין הנוגע לדון על הצהמה
 עצמה מתי נטרפה שהנפ"מ לענין החלצ והגנינות
 שאין ריעותא זו מתיחסת להנפ"מ דאיסור והיתר
 הוא נוגע לכל העולם ושם האיסור מתיחס על עגם
 הדבר אז לא שיך צוה לומר דלץ מחזיקים ריעותא
 מרשות לרשות דכל מקום שהוא איסורו עמו, ומה"ט
 נלענ"ד דלשיטת הפוסקים דאסרי החלצ והגנינות
 למפרע גם אם הם נמצאת טריפה צרשות הטבח יאסרו
 הגנינות אשר נחלצו צרשות המוכר דלענין כל מה
 שנוגע לעגם הצהמה וכן החלצ אשר הוא
 כחלק הנפרד מן הצהמה עצמה צוה לא למרינן
 דלץ מחזיקים מרשות לרשות כמו דלא למרינן חץ
 מחזיקים ממקום למקום :

ונראה לענ"ד להציא רא"י לזה מהא דתנן
 בתרומות פ"ג התורם חצית של יין ונמצאת
 חומץ אם ידוע שהיתה חומץ ע"ה שלא תרומה חצינה
 תרומה אם משתרמה הרי זו תרומה אם ספק תרומה
 ויחזור ויתורם הראשונה חצינה מדמעת צפ"ע וחץ
 הייצין עלי' חומש וכן השני', דמוקי הש"ס ריש דה
 וס"פ עשרה יוחסין כר"ש דגני מקוה נמי ספיקא
 משו ל' ולרצנ' דמשו להו צמקוה לודאי טומאה
 לנפרע גם נחצית היו ודאי טבל משום תרתי לריעותא
 הרי חסר לפניך וחזקת טבל. יעו"ש. וקשה לטובא
 לפי"מ דקיי"ל צמומים וצהמה שנמצאת טריפה
 דלמרינן כאן נמצא כאן ה' וחללים כח חזקה זו יותר
 מרוב דלץ מוציאים ממון ע"י רוב ומכח חזקה זו
 מוציאים ממון ולמה לא נימא כ"כ לענין ספק זה
 מתי נעשה חומץ אם קודם הפרשת תרומה או לאחר
 ההפרשה נימא כאן נמצא כאן ה', ולשיטת תוס'
 והרא"ש דתלוי צרשות הקנין שאם לאחר המשיכה
 לעולם תלינן דנעשה אחר המשיכה כ"כ הכא שע"י
 ההפרשה יוצאת התרומה מרשות הצעלים לרשות
 הכהנים הל"ל דנחמץ לאחר ההפרשה והיו תרומה
 ודאי והותר הטבל, ולשיטת הרי"ף והרמב"ם דתלוי
 צרשות שעומד הדבר הל"ל להיפוך כיון דעדיין עומד
 צרשות הצעלים נימא דודאי נחמץ קודם ההפרשה
 וכמו דמהני לענין ממונות האי סברה חץ להוציא
 ממון כמו נמחליף פרה נחמור דעל צעל החמור
 להציא רא"י חץ שמוחזק צפרה ועל האז להציא רא"י
 על כסף הקידושין כמ"כ הר"ן לשיטתם דהאי

שהרי האז טוען צרי וצריך להחזיר הקדושין מחמת
 האי כלל דכל שנוגד הספק צרשותו כנלענ"ד :
והנה הראשונים ז"ל לא פירשו לנו צדיי המומים
 צעודה צרשות האז לענין עיקר הקדושין אם
 צריכה גט או לא וכן שנכנסה לרשות הצעל צחופה
 צלא ציאה אם הוו קידושין ודאים או לא, והנ"ח צס"י
 ל"ט כתב דפשוט הוא דלע"ג דלענין ממונות על האז
 להציא רא"י מ"מ כיון דספק הוא שאלו נולדו צה
 לאחר שנתארסה ונסתחפה שדהו וחץ כאן קדושי
 טעות, צריכה גט. עכ"ל. וכן הוא שיטת הנ"י צצדק
 הצית דדין נולדו צה מומים של משנתנו צין צרישא
 וצין צסיפא הוא רק לענין כתובה ולא לענין צעול
 הקדושין, וצנית שמואל סק"י"ה הציא דצרי הנ"ח
 ושיטת המחבר צצדק הצית ודמה שיטתם דלי צריכה
 גט ומספק ח"כ ח"י להחזיר הקדושין דקיי"ל כלמיתור
 דקדושין לא הדרי לעולם שאל יאמרו קדושין תופסין
 צלחותה ועוד הוכיח כיון דחזקת כנכ"ה מהני
 להוציא ממון כמבואר נח"מ ס' רל"צ ה"כ ח"י גט.
 יעו"ש. וצאנני מולאים דמה ראיתו דהתם נח"מ
 ס' רל"צ לשיטת הרא"ש לעולם על צעל הפרה להציא
 רא"י משום דאיכא חזקה דמעיקרא ולמרינן שהתא
 הוא דליתרע, אבל הכא להיפוך, רק דקשיא לי'
 לשיטת הרי"ף דספק דאם ה' החמור צרשות צעל
 החמור עלי' להציא רא"י ומתוך צדוק. יעו"ש.
 ולפמש"כ לעיל צטעמו של הטור דעל האז להציא
 רא"י דהוא משום חזקת כנכ"ה לכאורה הוכחת הנ"ש
 נכונה, דהרי האז מחזיר הקדושין דמחזיקין שהי'
 המומים למפרע, ומנצח צס' אצני מולאים שם דמקשה
 ג"כ על הטור שכתב דהאז צריך להחזיר הקדושין
 דהרי הוא מוחזק ולמה יחזיר ומספק, ומתוך דהטעם
 הוא משום דספק קדושין לאו לצטועים ניתנו כמו
 דספק המחבר צס' ל', ודצרי' חיים מחוורים לענ"ד
 דהנה מלצד שדין זה הוא מדצרי המדרכי שהציא
 הנ"י והטור לא הזכיר שם כלל מזה, ולמה הציא
 דין זה רק לענין אם נולדו צה מומים, ועוד נלענ"ד
 צרור דצצרי המדרכי חיים רק צספק דשאל ושאל
 אבל אם המוחזק טוען צרי שהי' קדושין ודאים
 ולצטועים ניתנו למה יחזיר להצעל שטוען שאל,
 וע"כ נלענ"ד צרור שהטור נקט דחזקת כאן נמצא
 כאן ה' גם צעודה צרשות אצ"י מכרעת את הספק
 היינו דלץ לנו להוסיף ריעותא לומר דהי' צרשות
 הצעל כמ"כ לעיל, ועפ"י לכאורה דצרי הנ"ש
 מוכרחים שיהא חזקה זו מכרעת גם לענין
 הקדושין עצמם :

אבל צכ"ז נלענ"ד דאף שצאננו לעיל צפי"צ
 צצרי המנ"א נכונים לדניא דהאי כלל
 דלץ מחזיקים ממקום למקום הוא דין תורה ומהני
 לענין איסור והיתר, מ"מ י"ל דהאי כלל דכאן
 נמצא כאן ה' הוא רק לענין דיני ממונות ולא מהני
 מידי לענין איסורין, והטעם צוה הוא דהאי ענינא
 דכנכ"ה הוא משום דלץ מחזיקין ריעותא מרשות
 לרשות הוא כמו דלץ מחזיקין ממקום למקום
 ונמצא לעיל צפי"צ מדצרי התוס' ריש דה שג'
 צצאשה עצמה לא שיך לומר דלץ מחזיקין ממקום

השיכים לנעלי דברים כמו דמי הכתובה וכסף קדושין
אצל לענין ספק אשת איש לא מוכרעין צהאי כלל
דכאן נמלא כחן הי' זין צנכנסה לרשות הצעל וזין
עודה נרשות אצי' :

ובהא שהקשה הנ"ל קושיא השני' דאם הוי ספק
קדושין איכא למיחש שמה יאמרו קדושין
תופסין נאחותה לכחורה היא קושיא גדולה, דהנה
מה שחירז צס' אצני מלוואים סי' נ' סק"א לתרץ
קושיא הנ"ל והח"מ על המחזק דפסק צספק
קידושין לריך להחזיר ולמה לא נימא שמה יאמרו
קדושין תופסין נאחותה, והוא עפ"י מוש"כ צס'
מהרי"ק דצספק קידושין אס נשאת לא תלא משום
דמוקי לה אחזקת פנוי' ורק לכתחלה לא תנשא
וכה"ג ליכא גזירה כיון דדזיענז מותר וכן סויד
תירונו זה לתרץ קושיא הנ"ל על הנ"ל וצ"ה הנ"ל
עי' דברי' צס' ל"ט סק"ח יעו"ש, ודבריו נכונים
צסתם ספק קידושין האמור צאו"ע סי' נ' אצל כחן
לענין מומים אס נמלאו צעודה נרשות אצי' אס
נאמר דחזקת כחן נמלאו כחן היו אינה מוכרעת
צזה אז הרי לנו למיזל צתר חזקת הגוף דעדיפא
ולא צתר חזקת פנוי' ואס נאמר מחמת תרתי
לריעותא הרי מומים לפניך וחזקת פנוי' הרי כתבו
צתום' צס' רצ"א דחזקת פנוי' אינה חשונה כלל
נגד חזקת הגוף להטטרף גם לתרתי לריעותא עי'
דצריהם דף ע"ה ע"צ צפ' המדיר ד"ה אצל היכא
ועי' לעיל בדבריו ש"צ פ"ג ולפי"ז עוד תנדל
הקושיא צזה דלפי דבריו צכה"ג לא לצד דאס
נשאת תלא אלא גם איכא חיוצ חטאת מחמת חזקת
הגוף ולמה לא נגזור שמה יאמרו קדושין תופסין
נאחותה, דלענ"ד הי' נראה צמה שתמהו הח"מ
והנ"ל צס' נ' על המחצר שפסק צספק קדושין
שצריכה להחזיר כיון דצריכה גט למה לא נימא
שמה יאמרו קדושין תופסין נאחותה הללא לא גרע
ספק קדושי תורה מקדושי קטנה היואלת צגט
דקידושי לא הדרו מהאי טעמא כמו שכתב הרמז"ן
והרצ"א הוצא צצ"י יעו"ש, ונאמת י"ל דקדושי
ספק ל"ד לקטנה, דהנה ענין גזירה זו דמיירי
צגמ' צצ"ק קמ"ה, הוא דרוב העולם לא יצינו ענין
חזרת קידושין ויתלו דקמו רצנן צזה דהקדושין היו
צטלים מעיקרא וכיון דאיכא דלא שמוע מהגט
יאמרו דקידושין תופסין נאחותה, ולהיפוך אס לא
יחזרו הקידושין ליכא שום חשש גזירה שיאמרו
שלין קידושין תופסין נאחותה דכן הוא האמת
דהלא הקידושין היו ודאיים וצקדושי קטנה ג"כ
שייד גזירה זו ואס לא יחזרו הקידושין ליכא שום
חשש כמו דלא חששו קודם שנתגרשה, אצל צקידושי
ספק כמו דיש לחוש שמה יאמרו קדושין תופסין
נאחותה כ"כ יש לחוש שמה יאמרו שלין קדושין
תופסין נאחותה, דנאמת אס קדש אחותה צריכה
גט מספק, ומשו"ה צזה נשאר דין של כסף הקידושין
כפי שורת הדין, אצל צנידון זה של המומים לפמש"כ
דהדין מה"ת צקדושין ודאיים נאמת חזקת הגוף
מהראוי הי' לגזור שלא יאמרו קדושין תופסין
נאחותה דלהיפוך ליכא גזירה אמנם י"ל כיון

ותנא תונא כלה צצית אצי' ולקדושין יעו"ש, ולענ"ד
נראה עוד דצכה"ג לא יהי פלוגתא צין שיטת הרי"ף
והרמז"ס ושיטת התוס' והרא"ש, דהנה צשיטת
הרי"ף נתקשו הראשונים והאחרונים דהרא"ש תמה
צזה מה חילוק יש אס עמוד החמור נרשות צעל
החמור או לא כיון דלין רשות המקום גורם אלא
רשות צעל המומן ומיד אחר משיכת הפרה נכנס
החמור נרשות צעל הפרה, יעו"ש, וצפני יהושע חתר
למנא איזה טעם צזה, יעו"ש, ולפמש"כ לעיל צטעמו
של הטור דפסק צעודה נרשות אצי' שצריך להחזיר
הקדושין דחשצנין כחילו הי' צרור לנו שגולדו המומים
קודם שנתארסו דהטעם צזה דכיון דרשות האצ
ודאי חיתרע דעדיין היא נרשותו לכמה דברים חין
לנו לתלות להוסיף ריעותא גם לרשות שני', ולפי"מ
שצאר הרי"ן דלשיטת הרי"ף צע"כ האי ותנא תונא
הוא כלה צצית אצי' ולקדושין מוכרח דסגר צזה
כהטור, לפי"ז י"ל דצמחליף פרה צחמור ומשך צעל
החמור את הפרה והחמור עדיין הי' אז צשעת משיכה
צרשותו של צעל החמור הי' צעל החמור שומר על
החמור וכמש"כ צתום' עירוצין ד' פ"א ע"צ ד"ה
שמה יאמר דצכה"ג לכה"פ שומר חכם הוי יעו"ש,
וצטמ"ק צ"מ פרק הזהב כתב צס' הריטב"א וז"ל
גזירה שמה יאמר לו נשרפו חטיך וכו' דקס"ד דנשרפו
חטיך צפשיעה קאמר ולצכי פרכינן ולאו שלומי
צעי דהא לא סניא שלא יהא צהם המוכר כש"ח כיון
דצרשותו הם ולקחם ממנו ומהדרין שמה יאמר וכו'
עכ"ל הרי דמפרש צפירכת הש"ס שם מאן דשיי
דליקה צעי שלומי דהוא משום דין שמירה דהמוכר
חשוב כצו"ח ואולי גירסתם צס' היתה רק והא
צעי שלומי וכן הוא צרי"ף שם, יעו"ש, ומשו"ה אף
אס ונת החמור לאחר משיכת הפרה הוי ריעותא
גם לצעל החמור דמוטל עלי' שצועה שלא פשע והוי
קנת אחריות עלי' והרי זה דומה לכלה צצית אצי'
זה נכון צס' ד' לישנן דברי הרי"ף, ועפי"ז נלענ"ד
דהיכא דלין על המוכר שום אחריות שצועה או
הפסד גם להרי"ף והרמז"ס יהי' תלוי רק צקנין,
והנה צתרומה לפי"ז לכל השיטות אף שעומד היין
צרשות הצעלים מהראוי לומר כיון דהריעותא נולדה
אחר ההפרה שילאתה התרומה מרשות הצעלים
שעלינו לתלות דכאן היתה ונעשה חומץ אחר חלות
התרומה וזוהי קושיא גדולה לכחורה, אלא נראה
דאף שאס היינו דנים לענין דיני ממונות שצזה הי'
הדין לומר ככ"ה, וכמש"כ הסמ"ע סי' רל"צ
סקל"ה דרק צצנינות שדרכן להתלע ולית להו חזקה
דמעיקרא אמרינן שם צספק אימת התלעו שהדין
המוציא מחזירו עליה הראיה, אצל צדבר דאיכא חזקה
דמעיקרא אמרינן כחן נמלא כחן הי' ולפי"ז צין
כה"ג אס יהי' ספק יהי' הדין כמו צטריפה דצספק
מוציאים מן הטבח כצנזאר שם צח"מ סי' רל"צ סעי'
י"א, אצל כ"ז לענין דיני ממונות אצל לענין איסור
והיתר לא מהני האי כלל דלין מחזיקים מרשות
לרשות, דהשתטת והתחדשות האיסור הוא על החפץ
על כל העולם ואינו שייך להצעלים, ומשו"ה נלענ"ד
צקדושין ג"כ לא מהני האי כלל רק לענינים

דחרי לענין זה אין כאן שום ספק לדינא צין אם נאמר מחמת שורת הדין או מחמת גזירה, ורק למ"ד לאו לטובעים ניתנו היינו דכסף קידושין לא ניתנו לה צהחלט ומש"ה י"א לפרש דמה דקתני במשנה על האז להציא רח"י הוא על כל ספק בממון שגולד ע"י מילואות המומים, ומסיק דגם למ"ד לטובעים הוא רק אם הי' נשעתן קידושי ודאי, אבל בספק קידושי טעות לכו"ע לאו לטובעים הם, והא דקאמר לא מיציעיל למ"ד לאו לטובעים דמשמע דלמ"ד זה ודאי ניחא האי ותנא תונא ולכאורה כיון דעכ"פ צריך האז להחזיר מאי רח"י מזה על דין מחליף פרה בחמור ע"י צאצני מילואים סי' כ' שנתקשה בזה, ונאמת פשוט הוא דצננו' צ"צ מוכח להדיא דרק אם הדרה היא פליגי קי לטובעים ניתנו אי לא אזל אם הדר הוא לכו"ע לא הדרי הקידושין יעו"ש צ"י מי שמת, ומש"ה צנידון המומים שאנו דנים שמה טולדו אחר חירוסין והצעל מקפיד עכשיו דחשבו כהדר הוא דלכו"ע ח"צ להחזיר הקידושין, ומש"ה הוי ספק לענין חזרת הקידושין ומדקתני צמתני' דעל האז להציא רח"י שפיר מוכיח ותנא תונא לענין מחליף פרה, אלא אפילו למ"ד לטובעים ניתנו דלכאורה הי' אפשר לפרש דלמ"ד זה לעולם ניתנו הקידושין גם למתנה אם גם לא יחולו הקידושין דלפי"ז אי אפשר לפרש דמה דקתני במשנה על האז להציא רח"י הכונה גם על כסף הקידושין וע"ז אמר דלא כן הוא דרק אם חלו נשעתן ואח"כ מתצטלים ע"י גט מחמתה ע"י קטטה וכדומה שאינה רונה להנשא אז סובר מ"ד זה דקידושין אינם חוזרים, אבל היכא דליכא ספק שמה לא חלו נשעתן לכו"ע לאו לטובעים ניתנו היינו דאז הוא ככל ספיקא דממונא ועל האז להציא רח"י, והוכחת המרדכי הוא צין לפי הס"ד וצין לפי המסקנא וזה צרור דצרי המרדכי, ולחיים דחק צס' אצני מילואים לפרש דדרך רחוק ורחוק יעו"ש, ולענין הלכה וזה דקיי"ל כאמירר דקדושי לא הדרי מחמת גזירה, ע"ז לא הוכיח המרדכי כלום מש"ס דפ' המדיר כמו שפורש דצרי' להדיא יעו"ש, וצצרי המרדכי אין שום פקפוק כלל, אבל דצרי השו"ע דעריז וסנה דין זה של ספק קידושין עם דין מחמת דשם מחזרת הקידושין צודאי משמע נפשטות דסובר דגם בספק קידושין הקידושין חוזרים צהחלט, וזה לא יתכן לענ"ד צאם פנים, ומה שגראה מדצרי הגאון צעל ס' אצני מילואים דמפרש צצרי המרדכי דנספק קידושין לאו לטובעים הוא שצריכה להחזיר צהחלט וצע"כ סובר דליכא אומדנא שעל ספק קידושין לא קדשה או לכה"פ נתן ע"ד שיתחזר לו קידושין זה תימא דא"כ סוגיא דפ' המדיר הוא להיפוך דאל"כ היך מיייתי ותנא תונא כלה לדין מחליף פרה בחמור, ע"כ נלענ"ד דגם צצרי השו"ע עלינו לדחוק ולפרש שכונתו צצרי המרדכי, דנספק קידושין לאו לטובעים ניתנו, וגם סובר דליכא גזירה נספק קידושין כמש"כ לעיל דהרי אם נחליט שלא תחזיר ג"כ איכא חששא להיפוך שמה יאמרו

דמדצנן לא סמיכין חזקה היכא דליכא חומרא דאשת איש כ"כ אם לא יוחזרו הקידושין איכא גזירה להיפוך שמה יאמרו אין קדושין תופסין צאחותה וכו' דחששו צקדושי קטנה דהוי מדצנן, כנלענ"ד צצצרת השו"ע חף מדצצרי המרדכי צס"פ האומר אינו מוכרח כ"כ כמש"כ הצ"ש די"ל שצצרי' הוא רק עפ"י שורת הדין היכא דלא שייך גזירה אזל מ"מ ל"ק כ"כ על המחצר שהכריע מדעת עצמו צענין זה :

אמנם עדין אינו מתורץ כהוגן פסק השו"ע דגם עפ"י שורת הדין למה תחזיר הקידושין נחמת ספק חף דרנצ"י מפרש כן דהאי ותנא תונא כלה היא כלה צצית אצני' ולקדושין ומתחן כן חליצא דרצ יהודא דס"ל דעל צעל החמור להציא רח"י וכו' שפי' התוס' שם דס"ל דכל שמתחיק צספק אזלינן צתר מרח קמא ומש"ה כלה צצית אצני' צלא רח"י צריך האז להחזיר הקידושין, אבל לפי המסקנא דמסקינן חליצא דשמואל דעיקר הכלל צזה הוא דאמרינן כאן נמאל כאן הי' וכלה צצית אצני' שצריך להחזיר הקידושין מהאי טעמא הוא, אבל צלא"ה הדין צמטלטלין אזלינן צתר חזקה דהשתא היכא שתפס צרשות ולפי"ז צגאר ספק קידושין ח"צ האז להחזיר, ולמה פסק השו"ע דנספק קידושין צריך להחזיר, וכן קשה צצצרי המרדכי עצום שהוכיח מסוגיא זו דפרק המדיר דספק קידושין לאו לטובעים ניתנו :

ונראה לי דאפשר לומר צכונת המרדכי והשו"ע הוא רק על ענין הדין של חזרת קידושין עפ"י כללי כל ספק מומן דהנה עפ"י דפליגי חמוראי שיהי' הדמי קידושין יולא מכללי שאר דיני ממונות דלמ"ד לטובעים ניתנו הכונה חף דיש לומר דליכא אומדנא דלדעתא שיתצטלו אח"כ לא נתן לה, מ"מ אמרינן להיפוך שנתן לה לטובעים שיגאר צידה עכ"פ, ולאמירר ח"צ להחזיר הקידושין מוטעם גזירה, וכלפי הני כללי מסיק המרדכי דנספק קידושין אינו כן דגם חליצא דמ"ד לטובעים ניתנו הוא רק אם נשעת הקידושין הוי קידושין גמורים ואח"כ הדרא צה הוא או היא, אבל צספק קידושין אינו כן היינו שלא ניתנו לטובעים שיהי' שלה גם אם לא חלו הקידושין, וכ"כ לאמירר ליכא גזירה צספק קידושין, ולפי"ז יהי' הדין צספק קידושין ככל ספק מומן, ולשיטת הפוסקים דמהני תפיסה צספיקא דדינא גם צזה יהי' אם יתפוס הצעל, וצעודה צצית אצני' לענין מומים צריך להחזיר גם צלא תפיסה מוטעם כאן נמאל כאן הי' ככל דיני הספקות כה"ג צדיני ממונות, והוכחת המרדכי מסוגיא דפ' המדיר הוא צפשוטות דמפרש צכונת צצרי ר"נ צ"י עד"ז ולא תימא חליצא דמ"ד לאו לטובעים ניתנו אלא אפילו למ"ד לטובעים ניתנו ה"מ קידושי ודאי אבל קידושי טעות אי מיייתי רח"י אין אי לא לא היינו דאם נאמר דגם צספק קידושי טעות שניתנו לטובעים שיהי' שלה על כל פנים דאז אי אפשר לפרש מה דקתני צמתניתין על האז להציא רח"י שכלול צזה גם לענין כסף הקידושין

אין קידושין תופסין נאחותה וחזר הדין לכל ספק ממונ, ונפקא מינה לענין תפיסה כנלענ"ד. והא דקשה נסוגיא דנ"ג למ"ד דהדרה היא הדרי הקידושין ואחריהם מסיק דלא הדרי משום גזירה, הלא אם נאמר דהדרי הקידושין נע"כ הוא משום אומדנא דאדעתא דהכי לא יהיב לה, א"כ גם הקידושין נעלו למפרע ומה גזירה איכא בזה דהרי נאמת כן הוא דקידושין תופסים נאחותה. כ"ל דהאי אומדנא מועלת רק לענין שריכה להחזיר מעכשיו אבל לענין זה ליכא אומדנא שלא הקנה לה מעיקרא כסף הקידושין וישארו הקידושין אלה בתורת כסף ע"מ להחזיר, והא דלא מהני קידושין ע"מ להחזיר הוא רק אם ניתנו להדיא נע"מ להחזיר ואכמ"ל. עוד יש לומר עפ"י מה דמוכח מסוגיית הש"ס בקידושין פ"ג לענין שגגת הקדש לר' יהודה דנשוגג קידש, אף שאם הי' יודע שאם יתחלל הקדש על ידו לא הי' מקנה לה הכסף ולא הי' מקדשה דלא ניתח להו שיתחלל הקדש על ידיהו אבל כיון דסוף סוף אף אם יתצטלו הקידושין יחולל כסף הקדש דלר' יהודה הקדש נשוגג מתחלל ונמצא דאין כאן שום נפ"מ נחלות הקידושין וחסרון ידיעה זו אינו מגרע כלום, ועפ"י נאמר גם הכא אף דאיכא אומדנא שדעתא דהכי שאם תחזור זה לא הי' מקנה לה הכסף, ומש"ה נריכה להחזיר הכסף, אבל כשתחזרת הכסף אין כאן אומדנא שלא הי' מקנה לה דלא איכפת לי' צעיקר הקנאה אם לא יסגול שום הפסד נאחרונה ומש"ה אין הקידושין בטלים, ומש"ה ו"ל דגם נספק קידושין אף אם נאמר שסובר המחבר נאחע"ז סי' נ' דלשיטת המרדכי איכא אומדנא דאדעתא דהכי לא הקנה לה ומ"מ נאחר דין ספק אף דאם נאמר שדין חזרת הכסף חל מעיקרא ונמצא דלא קנתה הכסף כלל, דכיון דאם תחזיר לי' ליכא אומדנא כלל, מש"ה אין הקידושין בטלים מחמת חזרה זו דמחמת הספק צעמנו היא מחזקת כמו דמוכח מכל ספק קנין נמטלטלין דלזליקן צתר מוחזק אם תפסו צהיתר כמו נשור ונמצא עתה וכה"ג, אלא משום אומדנא נריכה להחזיר, ואם תחזיר ליכא אומדנא. ועד"ו פירשתי מה דחיתא צנ"ק דף כ"ח ע"א לענין זה וזה פילא שאף שאין עניים יכולים לזכות בשתי פילות כמו שפירשו נתוס' דאדעתא דהכי שאם יטלו עניים נמקום אחר שיחזור ויזכה זה מ"מ שתיים פטורות מן המעשר דאם עניים אינם נוטלים נפועל ליכא אומדנא וכל דין פאה על שתייהן. ועד"ו נוכל לפרש דנזרי התוס' נגיטין דף פ"ג נמגרש את אשתו ע"מ שלא תנשאי לפלוני עיי"ש ודו"ק:

פרק טו

גרסינן נחמ' נדה כ"ח. תניא חידך נדקה חלוקה והשאלתו לחזירתה היא טהורה וחזירתה תולה זה ח"ר שעת ולענין דינא תנן אבל לענין טומאה היא טהורה וחזירתה טמאה עכ"ל הש"ס ונתוס'

וכן נראה לי מש"כ התוס' נחולין כ"א לתרץ קושיא הנ"ל נסגנון אחר וז"ל וי"ל דל"ד דודאי כדי לקיים המכר והקדושין סגרא הוא דאמרינן הכי שאומר המוכר ללוקח קח פרתך שצדשתך נטרפה והאז אומר לנצל קח אשתך שצדשתך נולד המוס ואין לנו לצטל המעשה הזה אבל נצי חלוק ליכא למימר הכי עכ"ל. וכן מש"כ התוס' נפ' המדיר לתרץ מה

הוא רק שאיתרע רשותו דלז ומשו"ה עלי' להציא רא'י, אלל לאחר נשואים חף אס ידוע לנו שה' המומים ודאי קודם נשואים כיון שהאשה תוצעת כתוצתה ולדידה חין חילוק בין חירוסין לנשואים וזה ילפינן ממשנה דצתולין דלא זנתה אחר נשואים סימון ל"ט סק"ל לענין מומים שגמלאו אמנם צמה שכתצנו להכריע נגד הצ"ש בזה"ל? סימון ל"ט סק"ל לענין מומים שגמלאו בעודה צנית אצ"י דכתצ דל"ז גט. יעו"ש. מנאטי אח"ז? צטמ"ק צפ' המדיר צד"ה אמר רצא דהציא צסס הרא"ה והריטצ"ל דנקטו להדיא כדעת הצ"ש ו"ל אמר רצא לא תימא ר' יהושע לא אזיל צתר חזקה הגוף וכו' הקשה ר"מ מחי נטר רצא צמילתיה עד הכא הוה לי' לאקצועי למילתי צפ"ק גבי פלוגתא דר"ג ור"י וכו' והרא"ה פירש דהך דרצא היינו כמו הקדמה למאי דנעי לתרונ' דליהו צעי לאוקמי מתני' כולה צין לר' גמילאל וצין לר' יהושע והיינו דהקדים מעיקרא לפרושי דכי לא אזיל ר' יהושע צתר חזקה דגופא היכא דליכא חזקה דמומא וכו' והיינו דמוקים לה למתני' אליצא דתרווייהו לר' יהושע לענין גט דלענין כתוצה אפילו צסיפא על האצ להציא רא'י אלל כתוצה ודאי לית לה ולא איירי צמתני' אלל לענין גט, וגבי איסורא ודאי כיון דליכא חזקה דמומא אזלינן צתר חזקה דגופא והיינו דקאמר כאן מוגא כאן הי' הילכך צרישא דאכתי איתא צצית אצ"י על האצ להציא רא'י ואס לא הציא רא'י אינה צריכה גט, וסיפא על הצעל להציא רא'י ואס לא הציא רא'י הרי היא צריכה גט ואליצא דר"ג אחיא צין לענין גט צין לענין כתוצה, והיינו דצרישא על האצ להציא רא'י ואס לא הציא רא'י ח"ז גט ואין לה כתוצה דאמרין כאן מוגלאו כאן היו וצסיפא על הצעל להציא רא'י ואס לא הציא רא'י צריכה גט ויש לה כתוצה כן פי' הרא"ה. עכ"ל. אח"ז הציא גם דצרי הריטצ"ל שפי' כן צקצרה וכן הוא צחי' הריטצ"ל שלפנינו ואח"כ מסיק השטמ"ק צזה"ל ודוחק להעמיד משנתנו לענין גט דהא קתני ונסתחפה שדו דמשמע דמייירי לענין ממומא וכו' ועוד דאין סצרא דמשום סצרא קלישתא דכאן מנאל כאן הי' תנא אשה צלא גט כיון דכבר היא מוחזקת צאשת איש. עכ"ל. וצצצרות קלושות כאלה אין כח צידינו לדחות דצרי הראשונים ז"ל, ומה דקורא לצצצת כאן מנאל סצרא קלישתא הלא יפלא חיד יתכן להוציא ממוג, אלל עכ"פ עלינו לקבל דצריהם ולחזור ממה שהכרענו נגד הצ"ש, אח"כ צעיקר היסוד שאמרנו שס דלענין איסורין לא נאמר הדי כללא דכנ"ה אפשר לקיימו גם עפ"י דצרי הרא"ה והריטצ"ל ז"ל דיש חילוק צין איסור של חלצ דצמהה לצין איסור אשת איש היינו דאף אס נחליט דצמהה שגמאלת טריפה לאחר שצכנסה לרשות הלוקח יש לאסור גם החלצ שגמאל צעודה צצית המוכר דלענין איסור של הצמהה ענמה והחלצ הנחלצ ממהה שהוא כחלק נפרד מן הצמהה ליכא חילוק רשויות וכמו דלא מחלקין צין מקום למקום

דלא אמרין צמחליף פרה צממור וילדה כיון שגולד הספק אחר שמשך צעל הפרה את החמור נימא דצצצותו ילדה, וצירצו צזה"ל וצריך לחלק צין ספק שגולד לציצותא כי התס לספק שגולד לגריעותא כי הכל עכ"ל. וציאר הריצ"ש צס"י שצ"ג את דצריהם כענין שכתצו התום' צחולין הצ"ל וכמו שכתצאר צס"ש שצ"פ, ולפ"מ שכתצנו עולה הכל צדרך אחד דחזקת כאן מנאל כאן הי' מועלת רק שלא לצטל ולגרע את הדין שהיינו מוחזקים צו עד שלא נולדה הריעותא אלל אינה מועלת להכריע ולחדש דין :

ומה שכתצ צס"י ש"ש שס דלמ"ד כנסה צחזקת צתולה וגמאלת צעולה יש לה כתוצה מנה ואין הקדושין מוצטלין עי"ז לא מהני הדי כללא דכל שגולד הספק צצצותו כיון דלא מצטלין את המוקח יעו"ש, אינו נראה לענ"ד כלל דמ"ס אס צאים לצטל המוקח דמהני הדי כללא משום דאין לנו לגרע את הדין שהיינו מוחזקים צקנינו כמס"כ הריצ"ש צלשונו כ"כ אין לנו לגרע את דין הזכות של מלתים שהיינו מוחזקים צחינו ורק צמחליף פרה צממור וילדה שציאר הריצ"ש צכונת התום' צזה"ל אלל צהאי דהתס אין הקנין מוצטל מפני הספק שאין דנים אלל קולד ומפני זה אין הולכים אחר מי שגולד הספק צצצותו יעו"ש, אין הכונה צזה שתלוי רק צצטול הקנין שאין שום סצרא צזה, דגס אס נפרש הדצרים ככתצס אינו מוצן מחי שגא אס מצטלים הקנין לגמרי או מוקצתו מן הולד אלל ודאי כונת הריצ"ש דמעיקרא לא נעשה קנין נפרד על הולד מחי דנימא דעכצין אינו צאים, ע"י ההשתנות לצטל, ולפ"ז נראה לי צרור שאין הכונה דוקא מה שמוצטל איזה קנין רק שמוצטל דין וזכות שהיינו מוחזקים מעיקרא, ומשו"ה גם למ"ד כנסה צחזקת צתולה וגמאלת צעולה יש לה כתוצה מנה ולא היו מוקח טעות ג"כ מהני הדי כללא דכאן מנאל כאן הי' כיון דמעיקרא היינו מוחזקים דנחציין לה מלתים אין לנו לגרע זכות האצ מה שגמאל הריעותא כשכנסה לרשות הצעל ככ"ל. וכן נלענ"ד צהא דלכאורה קשה למה לא תשלס השגי' מוחמת צרי ושמא עם חזקת הצגד דקיי"ל עפ"י שיטת רוב הראשונים דמהני גם להוציא מן המוחזק, ועפיומ"כ לעיל עפ"י דצרי התום' רי"ד צפ' הקודם יתיישב גם דין זה יעו"ש :

וראיתי צירושלמי פי"ק דכתוצות הי"ו דאיתא שס צגנו' על המושנה דהכונס את האשה ולא מנאל לה צתולים צזה"ל אר"י מוקמא דגן חמי' רצגן מדמו מומי' לצתולי' חילין ילפינן מן חלין ואילין ילפינן מן חלין צתולין ממומי' שאס צא עלי' עודה צצית אצ"י צריך האצ להציא רא'י, מומין מצתולין שאס נולדו לה מומין ספק משכנסה לרשותו ספק עד שלא נכנסה הצעל צריך להציא רא'י מן חלין צתולין וצתולין וכי צטלו לא צצית אצ"י צטלו ואת אחר הצעל צריך להציא רא'י, והא הצעל צריך להציא רא'י עכ"ל. ונלענ"ד צצירושו דסוצר דהכל תלוי מי הוא התוצה את הכתוצה דהא דתקן דעודה צצית אצ"י על האצ להציא רא'י

דהו כנולדה צנית אזי' דעכשיו היא צרשות ענמה.
יעו"ש. י"ל דגס לענין איסור של ספק סוטה יהי'
חלוק בין נודע נשעת אירוסין שהיא צנית אזי'
לזין נודע אחר הנישואים שהי' קודם נישואים,
וכן לענין נוגרת גם קודם נישואים לא אמרינן
כאן נמלא כאן הי' יעו"ש:

פרק טז

בגמ' חולין דף ט' אמרינן גופא אומר רב הונא
בהמה צחי' נחזקת איסור עומדת עד שידוע
לך צמה נשחטה, נשחטה נחזקת היתר עומדת
עד שידוע לך צמה נטרפה, ולימא נשחטה הותרה,
הא קמ"ל דלע"ג דליתיליד זה ריעותא כדנעל
מיני' רבי' אזא מרצ הונא נא זאז ונטל צני מעיס
מהו נטל הא ליתנהו וכו' אלא נטלן והחזירן כשהן
נקונין מהו מי חיישין שמה נמקום נקב ניקב ח"ל
היין חוששים שמה נמקום נקב ניקב. עכ"ל
הש"ס:

והנה מוכח מזה דרך לענין ספק המתילד אחר
שחיטה ואפשר לתלות שלאחר שחיטה נעשה
מהני הך חזקה דנשחטה נחזקת היתר עומדת,
אזל לענין אחר ספק טריפה לא אמרינן להעמידה
נחזקת היתר דל"כ למה לי למימר נכה"ג לימא
סתם דנפ"מ לכל ספק טריפה. והנה צפ' ד"א
דף ל' ע"ג צהא דאמרינן שם ואליו בגירושין ספק
קרוצ לו ספק קרוצ לה לא קתני מ"ט אומר רבה
אשה זו נחזקת היתר לשוק עומדת ומספק איה
נא לאוסרה אל תאסרנה מספק כתבו נתוס' ד"ה
אשה זו ח"ל וח"ת דהכל מוקמינן אשה נחזקת
היתר לשוק אלעפ"י שנשעה שנוול הספק היתה
עומדת נחזקת איסור שנעלה עדיין חי, וצפ"ק
דחולין אמרינן בהמה צחי' נחזקת איסור עומדת
עד שידוע לך צמה נשחטה נשחטה נחזקת היתר
עומדת עד שידוע לך צמה נטרפה ומשמע דוקא
לענין ריעותא דליתיליד אחר שחיטה הוא נחזקת
היתר כגון נא זאז ונטל צני מעיס והחזירם כשהם
נקונים וכו' אזל אס נולד הספק מחיים כגון ספק
דרוסה לא, משום שנשעה שנוול הספק היתה
עדיין נחזקת איסור, ואומר ר"י דהתם חיישין
לספק דרוסה משום דשכיחא ומוכחא מילתא
לאיסורא טפי מלהיתירא וכן ההיא דישב לה קון
נזוט וכו' תדע דהא נספק' כלנא ספק שונרא
אמרינן התם חומר כלנא אפי' לשמואל דחייש
לספק דרוסה. עכ"ל ודצריהם סתומים דמתחילה
הוכיחו מסתימת הש"ס דרך נספק הנוול אחר
שחיטה אמרינן נחזקת היתר עומדת וח"כ מסקו
דהיכל דשכיח היתירא כמו איסורא מוקמינן לחזקה
כמו נספק כלנא ספק שונרא וח"כ הדרא קושיא
לדוכתה דלמה מסיק שם נש"ס דרך לענין נא
זאז ונטל צני מעיס אמרינן נשחטה נחזקת היתר
עומדת הלא כל ספק טריפה נספק השקול מוקמינן
נחזקת היתר, וצפ' אלו טריפות דף מ"ג צד"ה
קסבר עולא כתבו ענין זה נסגנון אחר קלת ח"ל

כמו שנתצאר בדצרינו, אזל כ"ז לענין איסור דלא
נתהו' ע"י הקנין וחילוף הרשויות אזל נאיסור
אשת איש שנעשה ע"י קנין שהנעל קונה אותה
ומכניסה לרשותו קנת צוה י"ל כיון דחזקת כאן
נמלא כאן הי' מכרעת שלא להחזיק ריעותא של
המומים צרשות הנעל אם נמלאו לאחר אירוסין
אז גם גט אינה זריכה לאיסור אשת איש הוא
מחמת שנכנסה לרשות הנעל קנת ולאו מחזיקים
דנעשו המומים צדוד שלא נכנסה כלל לרשות הנעל
ולא חל הקנין ולא הי' צרשותו המומים
כלל וכלל:

וכן מש"כ לענין איסור תרומה צתורם יין וממלא
חומץ דלין להתיר מחמת כנכ"ה י"ש מקום
ג"כ אף לשיטת הראשונים הנ"ל דגס איסור
תרומה אינו מוכרח שהוא מחמת הכנסה לרשות
הגבוה והולאה מרשות צעלים והיתר השיריים עוד
יותר מסתבר דלא הוי משום הכנסה לרשות צעלים
ומשום הכי אין חזקת כנכ"ה מכרעת לומר כיון
דנמלא חומץ לאחר הפרשה דלין להחזיק ריעותא
דהי' כן קודם הפרשה, כיון דלין היתר השיריים
מחמת הכנסה לרשות הצעלים, ואף אם נאמר
דכל איסור טבל הוא רק מחמת חלק הכהנים
המערבז ולפי"ז הרי זה דומה לאיסור אשת איש
דמה שניתר השיריים מהני שנפטר מזה חלק הכהנים
וכיון דלין לנו להחזיק הריעותא של חומץ צדוד
הי' השותפות של הצעלים כיון שנמלא לאחר חלוקתם
כיון דהאיסור נא מחמת שותפות, נכל זה י"ש
לחלק דענין יין וממלא חומץ דמתצטלת ההפרשה
אינו נגדר מומים אלא מטעם חסרון כונה או
משום דהוי כתורם ממין על שאינו מינו ואף יהי'
חומץ יותר משונא מיין משו"ה אין זה ענין של
ריעותא לומר דלין מחזיקין מרשות לרשות.
ול"ע:

אמנם קשה לפי"ז צהא דליתא ריש מס' כתובות
בתולה נשאת ליום הרביעי מחמת טענת
נתולים שאם ימלא פתח פתוח או טענת דמים
יבוא לזי"ד ויאסרו עלי' ולפימ"ש כ"ס שם הר"ן דלין
לחוש שמה זנתה אחר החופה קודם ביאה וכן
כתבו להלכה הת"מ והנ"ש ס' ס"ח נטעמא דמילתא
דעכשיו דלין אלו מקדשים רק תחת החופה ליכה
הש זנות יעו"ש. ואם נאמר דחזקת כנכ"ה נוהי
גם לענין איסור וכיון דאם זנתה ודלי זנתה קודם
נישואים אלא היתה עוד צנית אזי', וכן מפורש
גירושלמי הנאנו בסוף פי"ד דנתולים ודלי נעשה
צנית אזי'. יעו"ש. א"כ מהראוי שתהי' מותרת
גם נאשת כהן דהוי חד ספיקא דעלינו להחזיק
דלא זנתה אחר אירוסין דכאן נמלא כאן הי' כמו
דאמרינן לענין גט דל"ז גט מה"ט חו קושיא
גדולה. אמנם לפי"מ שכתב הר"צ"ש דרך צריעותא
המתצטלת את הקנין אמרינן כאן נמלא כאן הי'
יהי' נטענת נתולים תלוי אם כנסה נחזקת
נתולה מצטלים הקידושין או לא, ועוד לפימ"ש כ"כ
שם דלרב אשי ושמואל נכנסה לרשות הנעל גם
אם יצורר שהי' המומים קודם נישואים לא אמרינן

לחזקת היתר לא שייך רק נספק דליתיליד אחר שחיטה מ"מ נימא חוקי נחזקת שאינה דרוסה, אף ד"ל נחזקה לא מהני להכריע את הספק רק נשעת לידת הספק ולאו מסופקים להלכה ולמעשה אז הנחקה מכרעת את הדין, אלז נכה"ג דנשעה שנוול הספק נלל"ה אסורה ונשאר הספק נספיקו ולח"ז כשנשחטה לא נתחדש דבר וליכא לאוקומא לחזקה, ועל זה הוכיחו מפ' ד"ל דגם שם נולד הספק נחיי הנצל דליכא שום נפ"מ דלינא לענין הרה, ומ"מ אמרינן אשה זו נחזקת היתר לשוק עומדת והטעם משום דמוקי לה עכש' כשמת הנצל על חזקתה, ולפי"ז גם נספק דרוסה ליכא חזקה לומר עכש' כשנשחטה להעמידה על חזקתה דמעיקרא קודם שנוול זה ספק דרוסה, וע"ז תרנו דדרוסה שכיחא לאיסורא, ועד"ז יתפרשו גם דבריהם נפד"ל, דפשיטא להו דמה דאמרינן נפ"ק דחולין נשחטה נחזקת היתר עומדת דהוא רק על ספק שנוול אחר שחיטה, והניחו מספק דרוסה דלא מוקי לחזקה דמשמע דכיון שנוול הספק נשעה דליכא נפ"מ להתיר ומשום זה גם חת"כ לא מוקי לחזקה כלל אף דליכא חזקה דמעיקרא שלא היתה דרוסה, ומש"ה הקשו דגזי לרת ערוה אמרינן שהיא נחזקת היתר לשוק מחמת חזקה דמעיקרא אף דנשעה שנוול הספק לא הוכרע הספק דלא היתה אסורה לשוק, וע"ז תרנו דדרוסה שכיחא לאיסורא הא נלל"ה מוקי לה לחזקה נחזקת שאינה דרוסה ועלה לנו מזה נחזקת היתר נספק טריפה הוא רק נספק דליתיליד אחר שחיטה ורק חזקה שאינה דרוסה מהני היכא דהוי ספק שקול, ועפ"ז נספק טריפה נמנאל מים נמוח וספק אם המוח מוקיפו דליכא שם חזקת אינה נקוצה דשמוא היתה כך משנוולדה, וליכא גם חזקת היתר דכיון שנוול הספק מחיים הוי ספק של תורה ואסור :

ועפ"ז יתבאר לנו דברי הד"מ נסי' ל"א ו"ל ומעשה נא לדינו פה קראקא נראה נהמה שהי' זו מים וקודם שידעו הדבר חתכו הגלגולת לשנים ומקצתו מן המוח עם הגלגולת ולא הי' נודע אם המוח מקיפו או לא ואסרוהו ויש שהיו רוצים להכשיר מהא דתניא נשחטה הותרה עד שידע לך נמה נטרפה ולא דמי דהואיל והי' כהן ריעותא נרורה מחיים אין להכשיר משום זה וכן משמע בתוס' פד"ל דף ל' ע"ב. עכ"ל. ונש"ך סימן ג' הביא דברי מהר"ם נתשובה שדחה דברי נחמ"ס מוכח דדוקא נדרוסה דשכית לאיסורא חיישי' לספק דרוסה אלז היכא דהוי ספק שקול מוקמינן נחזקת היתר ועיי"ש מה שדחק לתרץ דברי הד"מ, ועפמ"כ דברי מדריקים היטב דעכ"פ מנואר נחמ"ס שם דמה דאמרינן נשחטה הותרה הוא רק לענין ספק שנוול אחר שחיטה והחילוק שחלקו בין שכית לאיסורא או לא הוא רק לענין חזקת שאינה דרוסה כמו שכתבו נפ' א"ט שהנאלו, ונלענ"ד מאריכות לשון הד"מ שהניא המעשה שחתכו הגלגולת ולח"כ נולד הספק שדעת המתירים הי' מטעם דכיון דנחיי הנמה לא נודע הריעותא

לקמן פסקינן דחיישינן לספק דרוסה וכו' ול"ת אח"י נימא נשחטה הותרה כדאמרינן נפ"ק גזי נא זאז ונטל בני מעיים וכו' וכ"ת שאני הכא שנוול ספק מחיים הא אמר נפ' ד"ל ולינו גזי גירושין ספק קרוז לה וכו' ומפרש טעמא משום דאשה זו נחזקת היתר לשוק עומדת וכו' אלמא השתא דמת נעלה מוקמינן לה נחזקת מה שהיתה קודם שזרק גט לערוה והכא נמי כי נשחטה נעמידנה נחזקת מה שהיתה קודם שנוול זה ספק דרוסה והעמידנה נחזקת שאינה דרוסה וי"ל דשאני הכא דדרוסה שכיחא וכו' עכ"ל הרי"ך לנו, וגם נדבריהם אלו אינו מנואר לפרש מה דאמרינן נחזקת היתר לאחר שחיטה הוא רק לענין נא זאז ונטל בני מעיים :

ונלענ"ד נבאר ענין זה דהנה מה דאמרינן נשחטה נחזקת היתר עומדת לכלורה הוא מטעם רוצא דרוז נהמות כשרות הם, וכמו דמשמע לכא' לשון רש"י ושאר ראשונים ואחרונים, אלז כשנעיין נזה אינו נראה כן, דאם נימא שהוא מטעם רוצא, מה רזו נתוס' חולין הנ"ל לדמות ספק דרוסה נלז זאז, דליך שייך להכריע מדין רוצ על ענין הדריסה שהוא מקרה מן החוק, ועל ענין זה כשאנו דנים נאיה אופן הי' המקרה אין רוצ זה מכריע, וכן נראה דגם נאזא שהחזיר נקוצים ולאו מסופקים אם הנקצ נעשה ע"י האזא לאחר שחיטה או שהיו נקוצים מחיים אין דין רוצ נהמות מכריע שהנקיצה נעשה ע"י האזא, אלל דכיון דנשחטה היתה נחזקת היתר כל זמן שלא ראינו שום ריעותא ולח"כ נולד הספק מוקמינן אותה נחזקת היתר דמעיקרא, וכה היתירא עכש' אינו מחמת הכרעת דין רוצ אלל מחמת דין חזקה דמעיקרא, וכמו שכתבו התוס' לענין גזינות כשאנו מסופקים מתי נטרפה דהגזינות מותרות מחמת חזקה לומר עתה נטרפה דמעיקרא היתה נחזקת היתר מחמת הרוז. כ"כ לענין נא זאז ונטל בני מעיים שנוול עתה ספק חוקמה לחזקה דלא ישתנה חזקת היתר שהחזק לנו קודם לידת הספק, וענין זה לומר שנתחזק לנו נהיתר לא שייך מחיים שאז לא הי' דין היתר נפועל ורק לענין גזינות וחלז הי' חזקת היתר נפועל אלז לא על הנשר, והנשר אינו נדין חזקת היתר רק משנשחטה ומהני הך חזקה לענין ספק שנוול אחר שחיטה שכבר הי' דין היתר מחמת הרוז להתיר נאכילה קודם לידת הספק ולז כשאז הספק לא ישתנה הדין דמעיקרא, וכ"ז הוא רק היכא דאפשר לתלות שנעשה מחיים כמו נא זאז ונטל בני מעיים, אלז היכא שנולד נעשה הריעותא מחיים ליכא חזקה זו שהרי עכשיו אנו יודעים שהחזקנו נטעות, ולפי"ז דברי הש"ס מה דאמרינן נחזקת היתר משנשחטה הוא רק לענין מה דליתיליד ספק לאחר שחיטה ולא לענין ספק טריפה דעלמא מדויק ומנואר דלא משכחת לענין הנשר שיהי' חזקת היתר נאופן אחר, ושיעור דברי התוס' הוא כך דחולין הקשו נהא דאמרינן שם דחיישינן לספק דריסה למה לא נימא נשחטה הותרה כמו דאמר שם נפ"ק, וכ"ה

כשירות, ומש"ה אם יתילד אח"כ ספק מחמת נטילת הזאב בני מעיים לא מפקינן הנהמה מחזקתה, וכן מנאמי מפורש להדיא ברש"י במס' צ"ה דף כ"ה ה"ל לאפקיין מדרב הונא וכו' ומשנשחטה כראוי הרי היא בחזקת היתר דסתם נהמות חיוני טריפות ואם נמלא צה נקב צריאה או צני מעיים ויש לתלות בלאחר שחיטה ולהכשיר ונקודם שחיטה ולאסור העמידנה על חזקתה שהיתה צה קודם שנמלא ספק זה ומותרת עד שיודע לך אמת שהיא טריפה עכ"ל:

אמנם לפי"ז עלינו נבאר פלוגתת הראשונים לענין גזירות והניאם הר"ן בפ"ק צהא לחמרינן שם דילפינן מפרה אדומה דלזלינן, נתר רוב שהקשו בתוס' דילמא משום חזקה דפרה היא צת שתי שנים וכיון שחיתה י"צ חודש ודאי נולדה כשירה ואיכא חזקה ותרנו דחזקה שלא נתצורה בשעתה רק עכשיו חילאלי למפרע אינה חזקה, והוכיחו מזה להלכה לענין גזירות שנעשו מנהמה שנמאלת טריפה נשעת שחיטה דאסורות ואפילו יש לנהמה זו יותר מ"צ חודש לא חמרינן כיון שזו ודאי נשעה שנולדה לאו טריפה הוה העמידנה על חזקתה ועכשיו הוא דנטרפה דחזקה שאינה מנוררת בזמנה אינה חזקה, צס הר"ש הניא שהתיר שאפילו תימני לומר שאין הולכין אחר חזקה כזו, מ"מ הכא הויא לי' חזקה דאמי מחכא רוצא דרוב נהמות כשירות, הילכך חמרינן דעכשיו הוא דנטרפה כמו צכונם את האשה ולא מנא לה בתולים בפ"ק דכתובות וצפ' המדיר גני מומים, וצס הר"ר יונה כתב דהסכים להתיר מרחמרינן נשחטה בחזקת היתר עומדת עד שיודע לך צמה נטרפה אלמא צמה צמי' בחזקת שאינה טריפה היא הילכך אם מנינו אותה עכשיו טריפה חמרינן השתא הוא דאיתרע יעו"ש. וראוי לבאר צמה תלוי שורש מחלוקתם דלשיטת התוס' לא מהני האי חזקה לענין גזירות, ולענין לתלות צא זאב ונטל בני מעיים מהני, ולהר"י מהני לענין גזירות, ונראה דענין חזקה מתחלקת לשני חופנים חזקה היוהר הלימתא היא היכא דלא ראינו שום ריעותא וראו משינן ספק שמה נעשה שנוי, וחזקה אחרת היכא דעכשיו ודאי נשתנה ועלינו לומר עכשיו נשתנה, וחזקה ראשונה מהני גם צדין ספק טומאה צרה"י, והנה צאב שנטל בני מעיים והחזירם כשהם נקודים י"ל דחשיב כחילו לא ראינו שום ריעותא וכנו דמנינו לענין טומאה דלא מחזיקים מוקדם למקום דחשנין כחילו לא ראינו צמקום הראשון שום ריעותא כמו שצארנו לעיל צפ"ה, ומש"ה י"ל כ"כ היכא דיש לתלות צאב הוא כחילו לא הי' צנהמה שום ריעותא דעכשיו הוא צצר ויש לתלות דהנקב נעשה כשהוא צצר חתיכת צצר צעלמא חין לנו להחזיק ריעותא לומר שמה הי' צצר הנקב צומן שהיתה צורה אחרת כשהי' צעל חי וזה עדיף יותר משנוי מקום למקום אחר, או משנוי רשות לרשות, אלל לענין להתיר הגזירות כשנתצרה שהיתה טריפה ולומר העמידנה על חזקתה שמה הטריפות

וכשנשחטה החזקה בחזקת היתר חשבו מטעם זה לומר דהוי צכלל צדרי רצ הונא נשחטה בחזקת היתר עומדת ומספק לא מפקינן מחזקתה, והוא חלק עליהם דכיון דעכשיו נודע שהיתה ריעותא מחיים צצירור הרי חילאלי מילתא דמה שהחזקנו אותה בחזקת כשרות נטעות הי' ונמלא צטל מזה חזקת היתר דכל ימי חי' היתה בחזקת חסור ולאחר שחיטה היתה חזקת היתר נטעות, וע"ז הוכיח מוצרי תוס' פ' ד"ל דכתבו דרך לענין אם צא זאב ונטל בני מעיים חשבו ספק של אחר שחיטה דאפשר דמחיים לא הי' שום ריעותא, אלל צכה"ג שידוע לנו שהיתה ריעותא מחיים אף שנודע אחר שחיטה לא חמרינן צכה"ג נשחטה הותרה כנלענ"ד צס"ד צענין זה:

והנה צס' תצואת שור סימן כ"ט מצואר קצת כצדרינו, חמנם מה שכתב דכל ענין מה לחמרינן נשחטה הותרה הוא מחמת רוב נהמות כשרות הם, והיכא שנולד ריעותא מחיים איתרע רוצא, והוכיח מהא לחמרינן בפ"צ דכתובות רוב נשים צתולות ניסאות ורוב הנישאת צתולה יש לה קול יעו"ש. וצדרי חנם מסתצדים צה דהתם יש הוכחה דאינה צתולה מדחין לה קול והכא ליכא הוכחה ועי' צספר חוות דעת למי' י' שחמה צה עליו וצאמת לענ"ד קשה להיפוך כמש"כ לעיל דהוכחת רוב נהמות כשרות לא מהני רק כל זמן שלא נולד ספק לפנינו ע"י מקרה אלל כל שנולד ספק ע"י מקרה צריך לנו רוב שיצטר על ספק זה צאיה חופן הי' המקרה, וכן נראה לי רא' צורה דאם נימא דהטעם צהיתר דלא חיישינן שמה צמקום נקב ניקב הוא מחמת הכרעת רוב מה פריך הש"ס שם מציפור המנקר צאצטיח דחיישינן שמה צמקום נקב ניקב, מה דמיון רוב נהמות כשרות לרוב צאצטיחים שאין צהם נשיכת נחש הלא לא כל חנפי שווים לענין הכרעת רוב, וכן קשה צספק דרוסה דאפשר דלא נגע הדורס כלל צגוף הצהמה צמה איתרע רוצא של הצהמה, ואפי' לפימש"כ התוס' דדרוסה שכיחא אלל חין צה להכריע נגד רוב, אלל נראה ודאי דלא מהני רוצא דרוב נהמות כשירות רק להכריע כל עוד שלא נולד לנו ספק, אלל אם איכא ספק שמה דרם או נקב הזאב על ספק זה לא מהני כלום האי רוב דכללל דרוב הוא דמועיל רק היכא דאפשר על ידו לצרר את עצם הספק הגורם לספק עלינו את הדין — וענין זה יצואר צס"ד צמק"א — וכיון דרוצא של הצהמה לא תכריע כלום אם דרם הארי או אם נעשה הנקב מחיים או לאחר שחיטה וצע"כ ספק זה צספיקו הוא וממילא גם הצהמה היא ספק טריפה, אלל צענין חזקה חינו כן דענין חזקה הוא להכריע את ספק הדין המתילד מחמת הספק ולא איכפת לן על עצם המעשה אם לא הוכרע וכצר צארנו לעיל צפ"ג דחזקה לעולם אינה מכרעת את המציאות, ולכן כתצנו לעיל לפרש האי כללל דנשחטה הותרה שהוא משום חזקה דמיד שנשחטה הצהמה בחזקת היתר מחמת כללל דרוב נהמות

נעשה צוון מחזור סכרי רבותינו צעלי התוס' דליכא
 צזה חזקה כיון שלא נתצטרר לעולם שלא הי' צה
 מעיקרא טריפות זו רק צהנהגת הדין החזקנו
 מחמת הרוצ שצורה היתה וענין זה אינו מועיל
 רק כל זמן שלא נתחדש שום ריעותא וכמו לענין
 נקיצת האצ שנוכל לתלות דרך הצטר ניקצ שאין
 זה ריעותא לענין הנהמה, אבל היכא שעכשיו ודאי
 נטרפה ואיכא חזקה דהשתא לומר דגם צוון הקדום
 היתה טריפה ונפקק השקול מועלת חזקה דהשתא
 להכריע כמו שנתצטרר לעיל, אלא היכא דליכא
 חזקה דמעיקרא חזקה גמורה שנתצטררה צעתה
 ילפינן מנגעים דחזקה דמעיקרא עדיפא, אבל
 בחזקה כזו דאינו רק חזקת הדין הנהגו וחזקה
 דהשתא הי' חזקה גמורה המצוברת עכשיו לא
 עדיפא חזקה דמעיקרא מחזקה דהשתא:

ושיטת הר"ר יונה ז"ל לפי מה דמסיק הר"ן
 שיטתו דסובר דרק היכא דאפשר לומר
 השתא הוא דנטרפה סמוך לשחיטה ממש דלא ילאתה
 מחזקתה כלום צכה"ג מועלת חזקה דמעיקרא
 אבל אם נתצטרר לנו דלאסרה כנר קודם כמו סירכא
 וכדומה שאי אפשר לתלות צעת שחיטה אסורה
 משום דכיון דילאתה מחזקתה יעו"ש, ולשיטתו
 דהיכא דאפשר לתלות דעכשיו צעת שחיטה
 נטרפה, לא ילאתה מחזקתה חשנין לה, מסתבר
 לומר דחזקה דהשתא אינה מגרעת כלום מחזקה
 דמעיקרא כיון דנוכל לתלות שגשעה עכשיו צעת
 מילאה אין לנו לשנות הדין שהי' מחזק לנו כנר
 כנלענ"ד צענין זה:

והנה נתצטרר לנו שיטת רבותינו צעלי התוס' דענין
 זה של חזקה מחמת רוצ צהמות כשרות
 מהני רק היכא שיש לתלות שגשעה אחר שחיטה
 דלא איכא למימר דאין כאן ריעותא כלום, אבל
 היכא שנטרפה ואין לנו יודעים צאציה זמן ליכא
 חזקה משום דהך חזקה מכח רוצא אינה דין חזקות
 דעלמא רק מועלת שלא להחזיק ריעותא, דדין זה
 אינו צכלל חזקות דעלמא, דהרי היכא דיש מקום
 לומר דליכא ריעותא כלל מהני גם צספק טומאה
 צרה"ג, וכל זה הוא אך אם צאצו לדון חזקת כשרות
 מחמת הרוצ, אבל לענין ספק דרוסה שצזה איכא
 חזקה שלמה כשאר חזקות דהרי לפנינו נעשה
 הריעותא והתקרה המספק לנו, צכה"ג היתה
 מועלת חזקה זו כשאר חזקות, גם היכא דהריעותא
 צרור לפנינו, לולא הכלל דדרוסה שכיח יותר
 לאיסורא, וכן צישצ קוץ, ולכאורה לפי"ז אם יחי'
 ספק לענין חלצ אם נחלצ קודם מעשה הדריסה
 היינו שידעינן זמן החליצה ולא נדע זמן הדריסה
 צכה"ג יחי' החלצ מותר גם לשיטת תוס' דהרי
 רק לענין טריפות שלא ידעו קודם צצירור אם
 צצר הי' צה רק מחמת השערות רוצ כתצו דהחלצ
 אסור, וכ"כ היכא דליכא ריעותא צרור ואנו רוצים
 להכשיר ע"י חזקה חזקה זו שצאה מכח רוצ צהמות
 כשרות, לא מהני חזקה זו כמש"כ דאינה מועלת
 רק להחזיק שלא נתחדש שום ריעותא צחי הנהמה
 ומש"ה היכא דאפשר לתלות שגשעה אחר שחיטה

ועפ"י מש"כ יש מקום לתרץ קצת קושית המג"א
 או"ח סימן תנ"ח סקט"ז צהא דפסק שם
 המחצר צעוף הנדרס צרגלים דלריך צדיקה דמותר
 לשוחטו ציו"ט וכתצ ע"ז המג"א וז"ל ולא חיישינן
 שחא ימלא טריפה חע"ג דלריך צדיקה מ"מ כיון
 שהי' לו חזקת כשרות מותר לשוחטו משא"כ צעגל
 שגולד ציו"ט כמה שכתצתי ס"ה (ד"מ), וצ"ע דהא
 כל צהמה אין לה חזקה דכשרות אלא מכח רוצ
 צהמות צחזקת כשרות עומדות כמש"כ ציו"ד סי'
 פ"א וא"כ אפילו עגל מני יש לה חזקה זו עכ"ל.
 ועפ"י המתצטרר לעיל דרוצ צהמות כשירות אינו
 מכריע כלום על ספק טריפות שגולד לפנינו, וצספק
 הגולד לפנינו כעוף שגדרס צרגלים איכא חזקה
 מעליתא שמעיקרא לא הי' דרוס, וחזקה זו אינה
 מכח רוצ, ואף אם נימא דמחמת דין רוצ החזקנו
 משעה שגולד שאין איצרי מרוסקים עכ"פ צצר
 החזקנו צזה מכצר ואיכא צזה דין חזקה מחמת
 הרוצ, אבל צעגל שגולד ציו"ט שמשעה שגולד, נולד
 הספק שחא נתרסקו איצרי' ולא נתחזק עדיין צשום
 חזקת כשרות כמש"כ צס' ד"מ סק"ה וז"ל ונ"ל
 דדוקא צני עוף הנדרס מתיר הר"א שמשום דמוקמינן
 ל"י לחזקה ראשונה דה"ל בחזקת כשרות ולכן לא
 חיישינן שחא יחי' טריפה, אבל צמקום דלא הי' צ'
 חזקת כשרות אסור וכמו שכתצתי לעיל צני עגל

מהני חזקתו זו, אצל היכל דהריעותא צרורה שגעה מחיים דנכה"ג נריך חזקה גמורה שידענו נהכשרה צדיעה גמורה לא מהני חזקה מחמת הרוז:
והנה להלכה פסק הרמ"א צ"י' נ' לענין כל ריעותא שגעה מחיים דלא מהני חזקה כשרות, אם לא היכל דאפשר לתלות שגעה אחר שחיטה כשיטת התוס' וכשיטת רוב הפוסקים, דשיטתייהו כפי שזכרנו מוכח להדיא מהש"ס דלא מהני האי כלל דנשטתה הותרה, אלא רק לענין צא זאז ונטל בני מעיים דאפשר לתלות שגעה אחר שחיטה, ולענין החלצ פסק צ"י' פ"א דהחלצ שנהלצ קודם ג' ימים מותר היכל שהוגלד פי המכה, דלא כשיטת התוס' ומחמת דרוז הפוסקים נקטו דחזקה זו שמחמת הרוז מהני גם לענין זה היינו דכנו דמהני חזקה זו לענין תלי' צאז וכו' צאז צזה לומר דלא נתחדשה צנהמה זו ריעותא כ"כ מהני חזקה זו להכריע על זמן התחדשות הריעותא לומר השתא הוא דאיתרע, אצל אם נריך לנו להכריע על איזה אופן היתה הריעותא אם צאופן המטריף או לא ע"ז לא מהני חזקה זו שצאה מחמת הרוז, וציאור הענין הוא דחזקה זו היא כעין הרוז כמו שמורה לנו דין הרוז החזקנו כן, וענין הרוז ה' צזה ע"י הגטרפות מקרי הטבע, היינו דכמה צהמות הם צלי שום ריעותא ויש מהם דמתילד צהם ריעותא אצל אין כולם נטרפות ע"י ריעותא כי חלק גדול מהם מתצרך הכשרם, ויש מהם נטרפות ודאי, ויש מהם דלא ידעינן ונטרפות מחמת ספק, ונהלטרף כל החצצון איכא רוב כשרות, וכשהחזקנו צהמה זו בחזקת כשרות הוא רק שהיא כשירה, או שאין צה ריעותא כלל או שיש צה ריעותא אצל ריעותא שאינה מטרת, ומש"ה כשאנו רואים צה עכשיו שיש צה ריעותא שהיא ספק טריפה דאזל מזה ההגטרפות לומר דאפשר שהיא מחלק הצהמות שאין צהם שום ריעותא, ואם היו יודעים מעיקרא מריעותא זו לא ה' מחזיקים אותה בחזקת כשרות צטלה החזקה לגמרי כמו שצטל צזה היתר של רוב דליכא רוב המגטרף, אצל היכל דאפשר לתלות שגעה הריעותא לאחר שחיטה אף דעכשיו אין כח הרוז להכריע שגעה אחר שחיטה דכמו שאין מנאי טריפו' צנהמות מחמת סבות המתילדות מחיים כ"כ אין מנאי נקיצת זאז לאחר שחיטה, אצל כח החזקה מועיל צזה כיון דיש לומר מה שהחזקנו מקודם היה אמת אינה יולאת מחזקתה ע"י ספק. וזה נכון:

ובס' חוות דעת ס' נ' מדמה כל היסוד של התצ"ש. וז"ל, והנה התצ"ש צ"י' כ"ט האריך צזה וכל דצרינו תמוהים לי דמ"ש לחלק צין דרוסה וקון צושט משום דיש להם חזקה מצוררת דהא לא נולדו צקון ודרוסה, משא"כ צספק מים צמות דליכא חזקה מצוררת דאימר נולדה כך, וגם רוב צהמות כשרות ליכא דאימר כיון דאיתרע לה רוצא כדאימר צכתוצות כל הנישאת צתולה יש לה קול וזו הוהיל ואין לה קול איתרע לה רוצא וה"נ יש

לומר כן דרוז צהמות כשרות אין להם מים צמות וזו הוהיל ויש לה מים צמות איתרע לה רוצא. עכ"ל. ואין הנידון דומה לראי' דשם איכא הוכחה דאלמנה נישאת מדלית לה קלא משא"כ כאן וכו' וכן אין לומר דרוז הצהמות שיש להם מים צמות הן טריפות כמש"כ צעלמו שס. ע"ש. ואין כאן רוב מנגד לרוב, רק שהצהמה יש לה תרי רובי רוב צהמות כשרות הם ורוב צהמות אין להם מים צמות וכי משום שילאה מרוב אחד מחמת שיש לה מים צמות מוילאה ג"כ מרוב השני, דא"כ צהמה שהיא חולה ונולד לה ספק טריפות ג"כ נימא הכי, רוב צהמות כשרות צריאות הן וזו הוהיל ואינה צריאה איתרע לה רוצא דכשרות הא ודאי ליתא, ועוד נהי דלא נולדה צקון מ"מ לית לה חזקת כשרות מצוררת, דאטו אן על הקון מספקין אן על הנקצ מספקין ואימר נולדה צנקצ. עכ"ל. ומסיק הכרעתו דגם לשיטת תוס' אין חילוק צין ספק דרוסה לספק מים צמות אלא דאם רק ריעותא צרורה לפנינו והוי ספק אם נעשה צאופן המטריף לא מהני חזקה, אלא צספק אם ה' צכלל כאן דרוסה ע"ז ה' מהני חזקה ורק משום דדרוסה שכיח, וכיון דודאי ה' דרוסה והספק על ענין הטריפה ע"ז לא מהני חזקה. יעו"ש דכליל יחד שיטת תוס' עם שיטת הרש"א והר"ן דכל שיש ריעותא צרורה לא מהני חזקה, ודצרינו אינם מוצגים לי כלל, דאם נימא דגם צספק דרוסה ליכא חזקה כלל דכיון דאנו דנים על הנקצ ושמה נולדה צנקצ, א"כ מה זה שהקצו מפ' ד"א צספק גירושין דהתם איכא חזקה מצוררת, וכן אם נימא דגם צריעותא של מים צמות איכא הרוז דרוז צהמות כשרות הן למה צאמת צספק דרוסה וספק מים צמת לא נכשיר מחמת הרוז וכמו שהציאו צרש"י איתמול אכלנו מחלצה, דצצרי הרש"א והר"ן אינם שייכים על דין רוב דצכל ספק שקול הרוז מכריע, אלא נראה צרור שדרך התצ"ש נכון וצרור, ורק מה שדחה צצרי' צצרי' שהציא מכתוצות צדקו דצרי' כמש"כ למעלה, ומה שמתמה החו"ד דאף דיש לה מים צמת לא ילאה מהרוז דכל צהמות כשירות הם, לק"מ דאף שאם יש לה מים צמת אם נצא לספק שמה ניקצ גם הושט ודאי כן הוא דעל שאר מיני טריפות היא צכלל רוב צהמות, אצל כשאנו דנים על הריעותא דמים צמת אם שלטה החולי עד הקרום או לא, ע"ז ודאי לא מהני האי רוצא שיש לה על שאר מיני טריפות או שאר חוליים, כיון דמ"מ על ספק זה אם שלטה חולי זה של מים צמת צאופן המטריף או לא ע"ז אין לנו רוב, כיון דאי אפשר לנו לומר דרוז צהמות שיש להם מים צמת הנה מקיפין והוי ספק שקול ואסור, ולכן גם מה שכתצ צספק דרוסה וקון דכיון דהספק לנו על הנקצ הוי חזקה שלא נצצורה לק"מ דאם נימא שמה איכא שם נקצ מלגד הקון והדריסה ע"ז לא תיישין דצרי רוב צהמות כשרות הם, אלא דאנו מוספקים שמה ניקצ ע"י הקון. וע"ז שפיר הוחזקה שלא נולדה נקיצת הקון ואיכא חזקה שלמה, אלא

וזה מוכח והספק שינה את דין החתיכה המותרת ונשתנה דינם לגמרי וחייב על כ"א אשם תלוי ומשני הש"ס דהתם איתחזק איסורא היינו כיון דליכא צתערובות זו ודלי איסור ודלי צבה"ג לא אמר עולא, זה נלענ"ד צביאור סוגיא זו לכל השיטות ועלה לנו צעז"ה לתרץ כל הקושיות שהקשו ציה על שיטת התוס':

וראיתי נפתחי תשובה סימן פ"א סק"ד שהציא מה שפקק רב אחד שצמקומם שכיחי טריפות כמו כשירות ליד אוכלים חלצ וחמלה כיון דליכא רוב כשירות יעו"ש וצאמת לק"מ דהנה הרבה צהמות נטרפות מחמת ספיקות כמו מים צראש וספק אם המה מקיפו וכל כיוצא צזה וכיון דלין רוב להכריע על ריעותא זו אסורה מספק, חלצ צחיי הצהמה אנו מצרפינן מיעוט צהמות שאין צהם ריעותא כלל עם מחלה הכשירות של אותן שיש צהן ריעותא וכמו מחלה זכרים ומחלה נקיות ומיעוט מפילות, חלצ כשאנו מוצאים ריעותא דנפל מזה הנטרפות ליכא רוצא וזה פשוט. וצפ"ת הציא שם לתרץ עפ"י מה שכתב צתש"ו ש"א סי' ס"ד לענין שחיטה ציו"ט דכתב שם דמה שאנו אוסרים הרבה צהמות ע"י ריעותא דסרכת הם משום חומרא צעלמא יעו"ש. ולדעתי נראה דתירוצ זה אינו נכון דלו יחא דאנו מחמירים מחמת חומרא חלצ מהיכי תיתי להקל צחלצ יותר מן הצצר של הצהמה, ותיירונו של הגאון שאגת ארי' הוא רק לענין יו"ט דאף שאנו אוסרים מחמת חומרא חסוב אוכל נפש הואיל דמה"ת חזיא למיכל יעו"ש. חלצ לנידון דידן לא יועיל צצרי, חלצ האמת הוא כיון דהרבה נטרפות מחמת ספיקות וענין החומרות הוא ג"כ עפ"י רוב מחמת ספיקות וצכל חלו חלק גדול מהן כשירות הן רק שאנחנו לא נדע איזו להכשיר ואיזו להטריף משו"ה אנו מחמירים מספק, חלצ צחיי הצהמה יש לנו רוב מעליא שמה ליכא צצהמה זו שום ריעותא ואפילו יש צה ריעותא שמה אינה טריפה וזה נכון:

פרק יז

אמנם עלינו לצרר השיטה החדשה צכלל דיני החזקות אשר הורו לנו הרשצ"א וחר"ן צשם הר"ר יונה ז"ל צפ"ק דחולין דף י' וז"ל הרשצ"א צחי' שם ולענין ספק צשחיטה וכו' והיכא דנשחיטה גף העוף וכו' ואינו ידוע אם קודם שחיטה או לאחר שחיטה כתב צצניו ז"ל דמסתצרה דספק דאורייתא הוא ולחומרא וכדתינא שחט את הושט ונמצאת נגרת שמוטה ואינו ידוע אם קודם שחיטה וכו' זה ה' מעשה צצית שאן ואמרו כל ספק צשחיטה פסולה וה"ה לכל שאר טריפות וכדאמרינן לקמן ההיא אימרתא וכו' משום דשגרוניא שכיח חוט השדרה לא שכיח אלתא אי תרווייהו שכיחי או תרווייהו לא שכיחי לחומרא תלינן והא דאמרינן לקמן ספק כלצא ספק שוגרא אימור כלצא וכו' התם משום דלא שכיח דדריס שוגרא וכו' ותדע

שהתוס' דנו אם מהני חזקה זו כשנולד ספק צה צשעת חזקת איסור, וע"ז הוכיחו מפ' ד"א דמהני חזקה כה"ג וצספק דרוסה וקון שכיח לאיסורא יותר משו"ה לא מהני חזקה, והצנרים פשוטים וצנורים:

אמנם מה שהקשה שם צס' חור"ד מסוגית הש"ס צחולין דף מ"ג היא קושית גדולה לכאורה, דהנה צגמ' שם פריך לעולא דלא חייש ציש ציש לה קון צושט שמה הצריא וכן לא חייש לספק דרוסה, ומלי שנה משתי חתיכות אחת של חלצ ואחת של שומן, ומלי שנה משוחט צסכין ונמצא פגום, ומלי שנה מספק טומאה צרה"י, ומשני הש"ס על קושיות הראשונות דהתם איתחזק איסורא או צסכין איתחזק ריעותא וצספק טומאה צרשות היחיד הילכתא גמירי לה. יעו"ש. ואם נאמר צשיטת התוס' דצספק השקול גם צספק דרוסה וקון מוקמינן אחזקה מלי פריך לעולא דוקא הלא גם לדין קשה זהו תורף קושיתא, והנה צאמת גם אם נאמר צשיטת הרשצ"א דכל היכא דליכא ריעותא צרורה לפנינו לא מהני חזקה, ג"כ אינו מוצן טעמו של עולא וקושית הש"ס עלי' דאם נפרש דעולא סובר דגם היכא דליכא ריעותא מהני חזקה מלי פריך הש"ס משתי חתיכות דלא שייך שם חזקה, והסוגיא צריכה ציאור, והנה צתוס' שם ד"ה שאני התם כתבו צזה"ל שאני התם דאיתחזק איסורא, וצחתיכה אחת ספק של חלצ ספק של שומן אע"ג דלא איתחזק איסורא לא איתחזק ממי היתירא חלצ הכא מעיקרא היתה צחזקת כשרה. עכ"ל. ונלענ"ד דהנה לשיטת תוס' דדרוסה שכיחא לאיסורא מלהיתירא וכן ציש לה קון אין ענין זה שיהי' כמו רוב גמור שיהי' ספק דרוסה כודלי דרוסה, חלצ כיון דשכיח לאיסורא יותר, צספק כזה לא מהני חזקה ומשו"ה אסור מספק, ועולא סובר דגם צלא חזקה לא אסרינן צצר המותר מעיקרא ע"י ספק המתילד והוא צגדר אין ספק מוציא מידי ודלי, ומשו"ה פריך הש"ס לעולא מספק טומאה צרה"י דהי' סובר דהלכה חדשה רק דלא מהני שם חזקה וכמו צספק סוטה שהקנוי וסתירה גורמים לצטל החזקה, חלצ אם נימא דגם צלא דין חזקה אין ספק מוציא מידי ודלי הי' ראוי להיות ספיקו טהור, ומשני דשם הילכתא גמירי לה שיהי' טמא, וכן עד"ז פריך מסכין דלו יחא דאיתרע לפנינו וצטל דין חזקה, חלצ מעיקרא הי' ודלי צחזקת שלם ומשני דעכשיו הוא ודלי פגום ולא שייך צזה אין ספק מוציא מידי ודלי, דודלי וודלי הוא, וזהו דפריך משתי חתיכות הנה זה ודלי דלא סלקא דעתי' להקשות שלעולא יהי' מותר לאכול שתי החתיכות דהרי אוכל איסור ודלי, וכ"כ אי אפשר לאכול גם אחת מהן דמהיכי תיתי לומר כן, חלצ דיש לומר כיון דעולא סובר דספק אינו משנה כלום את דין ההגוה מקודם הנה צתערובות חד צחד דנשאר דין החתיכות כדמעיקרא אחת ודלי היתר ואחת ודלי איסור וכשאוכל אחת מהן הוא ספק ופטור מקרבן וכשאמרה תורה דחייב אשם תלוי

כגון שנשבר הגוף הקודם שחיטה העוף פורח וכדומה
ולאחר שחיטה מונח בחוקו יעו"ש. וכל הרואה
דברי הרש"א שהעיתקו לשונו יראה שאי אפשר
לפרש כן בדברי הרש"א שהרי כולל יחד הספיקות
השקולים דלא מהני בהו חזקה, ונלענ"ד צביאור
דגריהם, דהנה לשיטתם כל שיטת קצת מחזקתה
הקודמת שזו לא מהני חזקה לומר דנשתנה רק
מקצת ולא טובא ומשו"ה סברי דכל שנעשה צהמה
חיה שני קצת כמו דמשגרינ רגליהו אס הי' צוה
ספק שקול ליכא צוה דין חזקת כשרות או חזקת
הגוף כיון דעכ"פ נעשה שני קצת ממה שהיינו
מוחזקים בה מעיקרא כבר יראה צוה מחזקתה ולא
חמרינן צכה"ג העמידנה על חזקתה ואף דאב
נכריע ע"י דין החזקה דנקצ זה או שני זה אינו
צכה המטרפת שזו לא הי' שני זה חשוב כלל לשום
ריעותא, אבל כיון שקודם הכרעת הדין גורם לנו
הטולד המחודש הזה לספק עלינו כשרות הצהמה
וכל כה"ג שהמתילד מוגרע דין כשרות הצהמה לו
יחא שהוא רק מספק עלינו דין כשרותו חשוב
ריעותא בגוף הדבר ויחיה מחזקתו ואי אפשר
להעמיד עוד על חזקתו ולהכריע שאין זה ריעותא,
והכלל צוה דקודם הכרעת הדין של דין חזקה צריך
שנמצא צוה שלא יחא מעולם מחזקתו ולא נשתנה
מנצ הדבר מכפי שהחזקנו אותו, וכן נענין ספק
מתי נולדה הריעותא כגון אס נטרפה ואנו מסופקים
על הזמן הקודם סברי אלו הראשונים ז"ל דענין
הזמן אינו ענין המתחלק והכל ענין אחד הוא וכיון
דילענין דינא מחזקתו שעה אחת שזו בטל מזה ענין
חזקה לגמרי, אכן אס אפשר לומר דעכשיו נשעת
מניחא נולד השני אז חמרינן העמד על חזקתה
והטעם צוה דמה שהחזקנו את הדבר בחזקת שלמות
לא החזקנו אותו על זמן שעתיד לבוא כמו דקיי"ל
שחא ימות חיישינן ומשו"ה אס אפשר לתלות שעכש"י
נשעת מניחא נולד הריעותא אז לא נגרע כלום
מהחזקה הראשונה, דמעיקרא החזק לנו רק על
זמן ההוא היינו דנכל שעה ושעה כשמועת השעה
הנו מחזקים הדבר כפי חזקתו הראשונה כשהגיעה
השעה של עכשיו ואנו מולאים השתנות לא נשתנה
הדבר כלום נענין ההתחזקות דעל זמן זה לא נתחזק
עדיין ואס אנו מסופקים על זמן הקודם לשעה של
עכשיו שחא כבר הי' צו השני אנו מעמידים הדבר
על חזקתו שלא נשתנה מכפי שהי' מוחזק לנו עד
עכשיו, אבל אס אי אפשר לתלות שנעשה סמוך
למניחא שזע"כ נשתנה מכפי שהחזקנו אותו בטל
מכל זמן העבר ענין דין החזקה לגמרי דהזמן הוא
ענין אחד שאינו מפורד לתלקים וכמו שנאמר לעיל
צפ"ג לענין מחזקים מוזמן לזמן ואין מחזקים
מחזקים למקום, ולפי"ז שני הפסקים של הר"ר
יונה ז"ל שהציא הרש"א והר"ן הצריח התייבון אחד
הוא דכל התילדות של ריעותא הגורמת לספק את
הדין ולגרע מכפי המוחזק לנו מנצלת את החזקה
ורק היכא דאפשר לומר עכשיו נעשה ונשעת
הקודמת לא נולד שום ריעותא אז הדבר בחזקתו
עומד, ואס אי אפשר לתלות דעתה נשעת מניחא

דהא קיי"ל אס דחוששין לספק דרוסה, אלמא היכא
דתלינן לקולא כגון צספק כלצא ספק שונרא טעמא
דמילתא משום דמסתבר טפי למיתלי להיתירא ואי
ק"ל דתלינן לקולא צוצא והיכא דמשמשא ידא
לטנחא התם לפי שיש דבר לפנינו לתלות צו להיתר
ואין דבר לפנינו לתלות צו לאיסור ומיהו כל היכא
שיש לפנינו דבר שיש צו להיתר שדרסו על העוף
וכו' וליכא חומדא דאפשר שנשמה גפו מחמה
כן תלינן לקולא דהא תלינן צוצא כ"כ רבינו ז"ל
עכ"ל:

ולענין היתר הגזיות כתב הרש"א אס נענין
זה צסם רבינו יונה דהסכים לסברת הר"ש
דאף דחזקה שלא נתררה לא תשיבא חזקה מ"ו
יש להיתר הגזיות דהרי היתה בחזקת כשרות
מחמת הרוב, ומסיק ע"ז דה"ו נטרפות שאפשר
לומר דהשתא סמוך לשחיטה ממש נולד צה, אבל
ודאי נטרפות סירכא או טרפות אחרות שאי אפשר
לתלותם נשעת שחיטה צהא ודאי אסורים דהא אי
אפשר לך לומר צה העמידנה על חזקתה דהא ודאי
נפקא לה מחזקתה ואי אתה יודע מתי נטרפה ומתי
ינחתה מחזקתה וכיון דודאי ינחתה ואי אתה יכול
לברר מתי ולא לתלות צזמן ידוע אסורים אותה
למפרע וכעין שאמרו צנדה גצי כתמים שהאשה
טמאה משעת צבוס כיון דכתם זה יצא וע"כ לא
רחתה עכשיו אלא מכבר ולא חמרינן צה העמד
אשה על חזקתה ולא נחזיקנה צטמאה למפרע אלא
צכדי שיכל הכתם להתיצב אלא חמרינן נשעת צבוס
רחתה, ואע"ג דגצי מומים אמרו העמד אשה על
חזקתה ונחזקת הצעל נולדו ואעפ"י שהמומים
הללו שנוולדו צה א"א לומר שנוולדו צה עכשיו ממש,
התם הוא דמ"ו צרשות הצעל נמצאו ואין לנו
להחזיקם מרשות לרשות אלא חמרינן כאן נמצאו
כאן היו כלומר צרשות זה נמצאו וצרשות זה אנו
נחזיקים שהי' כ"כ רבינו ז"ל. עכ"ל הרש"א ז"ל
וכן העתיק שני פסקים אלו גם הר"ן ז"ל צפ"ק
דחולין יעו"ש:

והנה קשה טובא דהלל לפי מה שכתב דהיכא
דאפשר לומר דהשתא סמוך לשחיטה ממש
נולד צה יש להיתר הגזיות משום צצכה"ג לא
ינחתה מחזקתה, הנה צנשבר הגוף וכל כיוצא צוה
דאפשר לומר שנעשה אחר שחיטה למה נאסור
העוף או הצהמה כיון דאפשר לומר דלא ינחתה
מחזקתה כלום, והלא צצכה"ג איכא חזקה מעליתא
יותר מהתם, דהתם עכשיו ודאי טריפה היא
וריעותא צרורה היא, והיכא דאפשר לתלות שנעשה
אחר שחיטה אינה ריעותא כ"כ כמש"כ הרש"א
צעמנו צדיבור זה, דהיכא דעכשיו ודאי טריפה
חשוב ריעותא בגוף הצהמה והיכא דיש לתלות
צלאחר שחיטה חשוב ריעותא נעלמא, והדברים
מתמיהים מאוד להשוות שני פסקים אלו, ומנחת
צעזה"י קושיא זו צס' כו"פ סי' נ, ומחמת קושיא
זו התליט שדעת ר"י שקצלו דצרי' הרש"א והר"ן
להטריף צספק שיש לתלות צלאחר שחיטה הוא
רק צאופן שרחוק צמניחא שיהי' נעשה אחר שחיטה

נולד וצ"כ נגרע זמן הקודם מחזקתו אז חשב
כאילו נולד ריעותא בכל זמן הקדום כי הזמן העצר
הכל כעצם אחד נחשב, ומש"ה גם לענין דין
החזקה להכריע על שעה זו אם נשתנה מחזקתו
הראשונה שאם אפשר לומר דעכשיו הוא בחזקתו
הראשונה ע"ז מהני חזקה, אבל אם צ"כ נשתנה
דהרי שור שחוט לפנינו דהרי עכ"פ איכא צוה
מקרה המספקת עלינו את הדין אלא שאין דניס
אם נהי' צוה שני גדול או קטן ע"ז לא מהני דין
חזקה לומר דכשרה היא והשני הוא שני קצת ולא
שני גדול:

ועפ"ז נראה לי לתרץ הקושיא החמורה שהקשינו
לעיל, והנה נבשר הגוף ואנו מסופקים
על זמן השצירה והספק שקול וגם יש לתלות דעכשיו
סמוך למציאה נולד השצירה אם ה' תולדת הספק
נוגע רק על הזמן מתי נעשה שני זה או ה' הדין
לומר עכשיו נעשה ולא להוציא הדבר מחזקה,
אבל צאמת נבשר הגוף תולדת הספק אינו על הזמן
אלא על מהות השצירה אם נעשה מחיים או לאחר
שחיטה וכשנאמר להעמיד הדבר על חזקתו שעכשיו
לאחר שחיטה נעשה, צוה אנו צאים להכריע גם
על מהות השצירה שנעשה בשחוטא ולא צחי' שענין
זה אינו דבר שהזמן גרמא, אלא הצדל צין חי'
לשחוטא, ועל ענין זה להכריע על השצירה אם היא
שצירה המטרפת או לא ע"ז לא מהני חזקה
דמעיקא דאף שאם נעשה שצירה כשהיתה שחוטא
חשוב ג"כ ריעותא כיון שגורמת לספק את דין
כשרותה כמו שצארכו למעלה, ואף דיש לומר
דמתחילה נכריע על הזמן מתי נולדה הריעותא
ולומר דעכשיו נולדה נשעת מציאה ומחילא יתבטל
תורת הספק מזה גם על מהות השצירה אם נעשה
צחי' או בשחוטא דהרי כבר הוכרע ע"י חזקה
דעכשיו נעשה ועכשיו היא שחוטא וכמו דמצינו
כה"ג בהרבה מקומות בדברי התוס' ושאר הראשונים
ולדוגמא נביא דברי תוס' פ"ק דכתובות דף ע'
ע"א צהא לאמרינן שם דצאשת כהן הוא ספק אחד
תחתיו או לאו תחת' זנתה והקשו שם צתוס'
דנוקים לה בחזקת כשרות לכהונה ותרצו שם דאיכא
חזקת הגוף לומר שתחת' זנתה יעו"ש. ואם עוד
גרע מכאן דהתם אין שלמותה גורמת כלום לאסור
לאדרבה כל זמן שהיא בשלמותה היא ודאי כשרה
לכהונה ובכל זה סברי התוס' דמהני חזקת הגוף
לומר דלא זנתה קודם אירוסין ומחילא יצורר
שזנתה תחתיו אבל זה רק לשיטת התוס' דמהני
חזקה להכריע גם היכא דאיכא ריעותא משו"ה
והני גם הכרעה ע"י תולדה, אבל לשיטת רבינו
יונה וסיעתו דכל היכא דאיכא ריעותא לא מהני
חזקה להכריע כ"כ לא תועיל דין חזקה גם ע"י
תולדה להכריע שהשצירה זו שלנו רואים עכשיו
היא שצירה שאינה מטרפת ע"י שהוכרע ע"י חזקה
שנעשית עכשיו לאחר שחיטה, משא"כ בצנזיות
דעיקר הספק הוא על הזמן מתי נערף ואפשר
לתלות דנערף עכשיו נשעת מציאה משו"ה מוקמינן
אחזקה כנלענ"ד צביאור דצריהם ז"ל:

ומעתה עלינו לפרש עפ"י שיטה זו כמה סוגיות
צ"כ שלא יסתרו דצריהם, והנה מוכח
מדצריהם דלא חלקו לענין חזקות צין ספק טריפה
לשאר ספיקות דעלמא דאם נאמר דחומרא היא
מדרבנן דלא לסמוך על חזקה איך הקשו ממומים
לענין פסק השני היכי דיצאה מחזקתה ולא ידעינן
מתי, וגם פשטות דצרי הר"י משמע דהוא ספק
של תורה, ולפי"ז לשיטתם בכל ספיקות של תורה
הוא כן דכל היכא דליתילד ריעותא לא מוקמינן
אחזקה, וצחא דילפינן מויאל הכהן דין חזקה הוא
רק היכא דליכא ריעותא לפנינו דלא כשיטת תוס'
בחולין דף י' ע"ב, וכן נראה לי להדיא מדברי
הרשב"א צמשמרת הצית הצאנו לעיל צ"כ פ"ז
שכתב שם על דצרי הר"ה צצדק הצית שקט
דצאשת ישראל דספק הראשון שמה תחת' זנתה
תחי' מותרת מדין חזקת היתר לצעלה וז"ל אומר
הכותב גם אז שגם מכמה טעמים חדא דכל שאתה
מעמיד אותה על חזקה העמידנה בחזקת שלא
נעלה עד עכשיו שנמצאת נעולה ואין לומר שמה
לאו תחת' זנתה דכל שאתה מוסיף זמן חזקה
לא נעלה עד שנתארסה, ועוד שזה ודאי צספק
א' אסורה היא מדאורייתא משום ספק סוטה ואילו
אשת איש שרצונו שנעלה אין תולין דצד תורה
להקל משום חזקה דכשרות שהרי שור שחוט לפניך
ואין כאן אלא חדא ספיקא ספק צאונם ספק רצין
וספיקא דאורייתא לחומרא, עכ"ל, מוכח מדצרי'
דהיכא דליתילד ריעותא לפנינו לא מוקמינן אחזקה,
והנה צהא דמצואר צגמ' פד"א צספק קרוצ לו ספק
קרוצ לה צין צקידושין וצין צגירושין דמה"ת מוקמינן
אחזקה קמייתא, וכן צשתי כתי עדים אחת חומרת
קרוצ לה ואחת חומרת קרוצ לו מסיק הש"ס דמה"ת
מוקמינן אחזקה צריך לומר דלשיטת רבינו יונה
דוקא היכא דנעשה אחת התחדשות ושני קצת
צגוף הנידון צעצמו דאז חצינן כאילו יאל מחזקתו
אז לא מוקמינן אחזקת' אבל אם לא נתחדש צגוף
הנידון שום שני וריעותא אלא שהספק נולד ע"י
דצרים מן החוץ המעוררים את הספק אז מוקמינן
אחזקה, ויהי' לנו דצרי הרשב"א למאור עינים
שכתב דצשור שחוט לפנינו ליכא חזקה היינו
שנתחדשה צגוף הנידון מקרה המספקת, וכ"כ כל
מה שהציא הרשב"א צשם הר"ר יונה העתקנו דצרי
לעיל הוא צאופנים כאלה שנעשה שני קצת צגוף
הצבהמה והעוף, אבל היכא דהספק צא מחמת מקרים
מן החוץ אין זה כשור שחוט לפנינו וילפינן צכה"ג
מנעני צתים, אף דלכאורה קשה דשם לא נתחדש
לנו גם מצחון שום דצד לעורר את הספק ואיך
ילפינן לשאר דוכתי דליתילד ריעותא מצחון וכיוו
שהקשו התוס' שם צפ"ק דחולין, ומה שמתרצי'
דמייירי צצא הכהן צסוף שצוע ומואל שנחסר הנגע
דהוי ריעותא דהרי חסר לפניך לשיטת הר"ר יונה
לא מהני כה"ג חזקה אם לא שנוכל לתלות דעכשיו
סמוך למציאה ממש נתחסר, אכן לפ"ו שכתבו
התוס' צודה דף צ' ע"ב דננגע רגיל להתחסר צצת
אחת י"ל דגם צנגע אף דליתרע שנחסר אח"כ

אכל כיון דאפשר לתלות שגשעת מניחה נחמך יש להעמיד על חזקה קמייתא, אכל אם נולד ריעותא בגוף הדבר דחשנין בשני קלת ויניחה מחזקה הראשונה ליכא ילפותא ולפי"ז נספק קידושין וגירושין וכן נפול הנזית עלי' ועל נזית אחיו ואין ידוע איזה מהם מת ראשון דלא נולד ריעותא בגוף הנזרה שאנו דנים עלי' שפיר מוקמינן אותה על חזקתה הראשונה שהיתה בחזקת היתר לשוק או לינז דאין זה כשור שחוט לפניך דכל היכא שעכ"פ יאל הדבר מחזקתו קלת כמו נשצר הגף וא"י אם קודם שחיטה או לאחר שחיטה דאף אם נעשה אחר שחיטה חשון כיניחה מחזקה קמייתא כיון דעכ"פ איכא נשצר התחדשות המגרע ודאית כשרותו ומוליד ספק גדיו ע"י דבר שגשגתה ונתחדש בעצמותו אז לא מהני חזקה אכל התם נפול הנזית עלי' ועל נזית אחיו אף שחזקה הנזרה נהיתירה לשוק הי' ע"י קיום הנזית אחי' ועתה היא מתה לפנינו ואין ידוע אם מתה קודם מיתת הנצל או לאחר מיתתו דלכאורה דומה ממש לספק של שצירת הגף אכל ההבדל שזה הוא כמש"כ דנצירת הגף עכ"פ יש שני צגוף זה גם אם נולד ענין זה לאחר שחיטה וקמי שמיא גליא דלא הי' שום שני וחסרון, אכל אכלינו לענין חזקה שהוא צעיקרו צנוי על ידיעתנו כפי שמוחזק לנו השנין זה לשנוי ויניחה מחזקתו אכל נפול הנזית עלי' ועל נזית אחי' אם מתה הנזית אחי' לאחר מיתת הנצל לא נולד שום שני בחזקת הנזרה, וכן צתרי כתי' עדים לא נשתנה ענש הדבר כלום לדברי כת אחת, וזנה יהי' פלוגתא בין הני ראשונים עם רבותינו נעלי התוס' מן הקלה אל הקלה דלשיטת תוס' ככל ריעותא מוקמינן אחזקה ומותר גם מדרבנן, וצתרי וצתרי עכ"פ ספיקא דרבנן היא ואיכא מ"ד שהוא ספק של תורה ולשיטת ר' יונה וסיעתו צתו"ת קיי"ל דמותר מה"ת והיכא דליכא ריעותא חסור מה"ת:

והנה מדברי הרשב"א מש"כ צחי' חולין דף מ"ו וכשנו דצרינו נספרו תורת הנזית וז"ל ואפשר לומר דאפילו צדיקה אינה צריכה — היינו נסירכא תלוי' — ואינו דומה לספק דרוסה וישל לה קון צושט דהתם חיתיליד צה ריעותא נצחמה שהרי הותחל צה מעשה המטריף אלא שאנו מסופקים צגמר המעשה שהרי אמרינן לקמן על ארי צניייהו דרגלים לדבר שדרסן כיון דליהו שתיק וליניהו מקרקרן או ישל לה צפורן צגנה אלא שאנו מסופקים אם דרסן דריסה האוסרת או לא וכן אם ישל לה קון שאנו מסופקים אם גמר הקון לנקוב ויאל לקון אם לא וכיון שכן מספק צריכה צדיקה, אכל צו שאין כאן שום הוכחת איסור ולא התחלתו שהרי סירכא זו יש לתלותה צלחה הנאה שלא מחמת נקצ כלל אף צדיקה אינה צריכה, וצדע שהרי היכא דעל ארי צניייהו והוא שתיק וליניהו שתיקן או צווח וליניהו מקרקרן תלינן לקולא דאימור שלמא הוא דענד או צעותי מצעתי אהדדי ולא ודאי קאמרי אלא אימור. עכ"ל. וזה ג"כ יש ללמוד ליסוד דרך

היכא דהותחל קלת מעשה המטריף אז צריך צדיקה וכן כתנו האחרונים הפר"ח והתנ"ש והסו"ד דצרי הרשב"א אלו לצירור שיטת הרשב"א דאזיל צשיטת רצינו יונה ז"ל, אכל לפי"ז נשצר הגף וא"י אם קודם שחיטה או לאחר שחיטה אינו דומה לזה דהרי אם נעשה לאחר שחיטה אין צוה שום התחלת איסור ולא הוכחת איסור, וז"ל דעיקר כונתו הוא דסירכא תלוי' דמי לצא זאצ ונטל צני מעיס או ממשמא יאל דנצחא דאיכא דבר לפנינו לתלות משו"ה אין כאן הוכחת איסור, אכל נשצר הגף דאין דבר לפנינו לתלות חשון ריעותא גמורה מה שהוא שצור לפנינו ונולד צו דבר המניח אותו מחזקתו וצונות דהספק לפנינו צין שהספק אם קודם אירוסין וצין שהספק אם צאונס או צריון סוצר הרשב"א דצחד ספיקא חסורה מה"ת דצכה"ג חשון כשור שחוט לפנינו אף שאם לאו תחת' זנתה אין זה ריעותא כלל אכל כיון דנעשה צה צגופה מעשה המספקת עלינו את דין כשרותה הי' ריעותא ויניחה מחזקתה כמו נשצר הגף, ונספק מוכת עץ ספק דרוסת איש וכן צאומרת משארסתני נאנסתי דנאמנת לר"ג אף להנזיל הכתוצה ואמרו צגמי' שם צפ"ק דכתוצות משום דאית לה חזקה וצכה"ג ודאי שור שחוט לפנינו דהרי נעשה צה מעשה רק שאינו ידוע צאיזה אופן ומ"מ מהני החזקה צין לענין איסור וצין לענין ממוך, אכן לשיטתם י"ל דהוי משום הצטרפות של צרי ושמא דחזקה זו אף שאינה מכרעת מגרע את חזקת ממוך של הנצל ומהני צרי ושמא להנזיל, ושיטת תוס' ורש"י פרק אלו נערות דף ל"ו וצפרק המדיר צסוגיל דהי' צה מומים דמהני חזקת גופה צכל הני גם צלא טענת צרי יעו"ש, אזלי צשיטתם דחזקה מועלת גם היכא דאיתילד ריעותא כמש"כ צפ"ק דחולין, ולענין איסור לכו"ע מועיל חמירת צרי דיה מדין עד אחד נאמן צאיסורין כמו שצוחר צס"ד צצוק"א וכן מפורש צר"ן וחי' הרשב"א צפי' המדיר שם דפליגי שם על רש"י ותוס' דחזקת הגוף צלא צרי ושמא לא מהני יעו"ש. ולפי"ז י"ל דצכה"ג מהני הצטרפות של חזקה אף היכא דאיתיליד ריעותא וכ"כ צראוה מעוצרת ואומרת מאיש פלוני וכהן הוא דר"ג ור"א אומרים נאמנת, וצגמי' שם אר"י לדברי המכשיר צה מכשיר צנתה ור"א אומר לדברי המכשיר צה פוסל צנתה ואמר רצה מ"ט אייה אית לה חזקה דכשרות צתה לית לה חזקה דכשרות יעו"ש. התם ג"כ אינה מתכשרת לר"ג משום חזקה לחוד ועיקר טעם מה דמכשיר ר"ג הוא משום צרי עם מנו או משום צודקת ומזנה וצלא צרי צעיקן תרי רוצי כמצוחר שם דף ט"ו צתוס', ככלענ"ד ליצ צצרי הראשונים אלו:

וכן נראה מדברי רצינו יונה שהנזילו הר"ן והרשב"א נספק השני שהנזילו לעיל דהקשה ממומים דאמרינן העמיד על חזקתה וצרשות הנצל נולדו ומתצן דהתם משום דאין מחזיקין מרשות לרשות וזה לפי שנויי דרצא דמשני כאן נמאלו כאן הי', אכל עדיין לא תירצן כלום לפי מאי דמשני ר"א שם

רישא מנה לאנא נידך לפ"מ דמפרשי הרשב"א והר"ן שם דהוא משום חזקת הגוף ומכש"כ לפי"ו דתירין ר' אלעזר שם תצורא רישא ר"י וסיפא ר"ג ומוכח דמהני חזקה אף היכא דאיתרע דילתאה מחזקתה דהרי מומים לפניך, אלא נראה שכונתם כמש"כ דלמאי דמתרין ר' אלעזר וכן רצ אשי הוא צהנערפות צרי ושמואל וצבה"ג מועלת חזקה קלישא היכא דאיתרעי, ומזה לא ה' קשה להו רק למאן דמתרין כאן נמצאו כאן ה' הדין צנכססה לרשות הצעל דעל הצעל להציא רא' גס אס האב טוען שמוא כמש"כ הר"ן שם צאורד, וע"ז מתרצו דחזקת כאן נמצא כאן ה' אינו צגדר חזקה דעלמא אלא משום דאין מחזיקים מרשות לרשות:

אבל קשה טונא דלמירין צפרק המדיר שם אמר רבא לא תימא ר' יהושע לא אזיל צתר חזקה דגופא כלל, אלא כי לא אזיל ר' יהושע צתר חזקה דגופא היכא דאיכא חזקה דממונא אצל היכא דליכא חזקה דממונא אזיל ר"י צתר חזקה דגופא דתנן אס צהרת קודם לשער לנן טונא אס עשה לנן קודם לצהרת טהור, ספק טמא, ור' יהושע אומר כהה מאי כהה אמר רבה כהה טהור עכ"ל הש"ס. והנה מוכח להדיא דלר' יהושע מועלת חזקת הגוף אף היכא דאיתיליד ריעותא גמורה צגוף הנידון, ודוחק לומר דמה"ט פליג ת"ק ואנן פסקין כת"ק, חדא דלא מוכח טעמא דת"ק ועוד דעת הר"ש צמס' נגעים לפסוק כר' יהושע ע"י המסופר צגמו' צ"ו דהקצ"ה אמר טהור וכרצה צר נחמני יעו"ש ונלענ"ד לתרין דצריהם דהנה צהא דתנן צפ"ה דנגעים מ"ד כל ספק נגעים צתחילה טהור עד שלא נזקק לטומאה משנזקק לטומאה טמא דהוא מקרא כמו שהציא הרע"צ והרמז"ס צתורת כהנים דדרשינן שם וטמא הכהן אותו את הודאי הוא מטמא ואינו מטמא את הספק וכן דרשו וטהרו הכהן את הודאי הוא מטמא ואינו מטמא את הספק דענין זה אינו משום חזקת טהרה וחזקת טומאה דהרי צגמו' פ"ק דחולין שקלו וטרו למאן ילפותא על ענין החזקות שקצלו ולא הציאו למילף מקראי אלו והטעם צזה דאי אפשר ללמוד מזה דאף אס יהי ספק שקול וספיקא דאורייתא לחומרת מ"מ ראוי להיות דספק נגעים טהור כמו שצאנו לעיל צפ"ז כיון דטומאת נגעים תליא צאמירת כהן כמו שמופיר צקרא ופנו את הצית צטרס יצוא הכהן וצספק נגעים הלא לא יכול לומר הכהן דהוא טמא אלא מאמר של ספק טמא דאף אס ספיקא מה"ת לחומרת הוא רק איסור ודאי איסור דדי להחמיר על הספק והוא איסור אחר כמו שנתצאר דצצרינו צש"א, וכיון שהכהן אינו מחליט לטומאה לא חל שם טומאה אף אס קמי שמיא גליא שהוא נגע טמא וממילא הוא טהור, וכן לאחר שזקק לטומאה אף אס נחסר הנגע אינו נטהר רק ע"י אמירת הכהן וכשהכהן מסופק אינו יכול לטהרו, וזה דרך פשוט ומוזן ולעיל צפ"ז הצאנו שיטת הרמז"ס דלא צצר כן ותרצנו שיטתו דדוחק יעו"ש, ולפי"ז צהא דפליגי ת"ק ור' יהושע צספק צהרת קודם לשער לנן דסוצר

ת"ק דטמא מספק קשה צמה חלוק ספק זה מכל ספק נגעים דכו"ע מודים וצע"כ עלינו לפרש דסוצר ת"ק דצכה"ג לא חשבו ספק וכמש"כ התוס' צגדה דף י"ט צג"ה ר' יהושע דהקצו שם מאי טעמא דרצנן דמטמאי מספיקא נוקי צצרא אחזקי' וכו', ותירצו וי"ל וי"ל דדרך השער להתלצן מחמת הנגע לפיכך נראים הדברים צצהרת קדמה והציאו שם הוכחה מן התוספתא יעו"ש. ולפי"ז לר' יהושע דמטהר א"צ שיועיל צזה חזקת הגוף לטהר ודאי אלא שיועיל רק לעשות לספק ולא יהי טהור ממילא כדין כל ספק נגעים, והנה צתוס' ריש גדה שהקצו שם איך ילפינן ספק טומאה צרה"י גס היכא דאיכא חזקה הא צסוטה איתרע חזקתה, ותרצו צזה"ל וי"ל דילפינן מסוטה שעשה הכתוב ודאי טמאה אע"ג דאית לה חזקה שאינה טמאה ודאי ולא איתרע אלא חזקת טהרה ודאית עכ"ל, ועפי"ז נאמר דלר' יהושע מועלת צזה חזקת הגוף לעשות כספק היינו דנגד מה דצצרי רצנן דדרך השער להתלצן מחמת הנגע סוצר ר' יהושע דמועלת חזקת הגוף לעשותו כספק ועל ענין זה לא מוגרע מה דאיתרע חזקתו דעכ"פ חשיצא חזקה שלא להחזיק לוואי, ודרך זה מוכרח לשיטת הני ראשונים דלשיטתם אי אפשר לפרש מה דכל ספק נגעים צתחילה טהור הוא משום חזקה דהרי איתרע חזקתו דצזה ודאי הותחל הנגע אלא ודאי דגס ספק שקול טהור מקרא דוטמא אותו וכטעם שכתצנו.

וזה נכון צעזה"י:

ועפי"ז יש לפרש גס שיטת ר"ת צתוס' פ' המדיר דמפרש צפלוגתא דרצנן ור' יהושע דמירי צנזקק לטומאה שהי צו נגע דהוקשה לנו לעיל צפ"ז לפרש שיטתו ועפ"ד צזה י"ל דגס לר"ת כל ספק נגעים טהור צלא דין חזקה כמש"כ, רק הכא כשהי צו נגע אחר ואינו מתטהר ג"כ רק ע"י הכהן וכיון שגולד צו עתה ספק נגע אין ציד הכהן לטהרו מטומאתו הראשונה דלטהר ודאי צעינן שיהי ציד הכהן לומר על האדם שהוא טהור דאף שלעינן טומאה קיי"ל כרצנן דאף צאיס אחד שיש עלי' שני נגעים וא"י איזה מהם פשה דספיקו טהור דדרשי הכתוב וטמא אותו על הנגע שיורה הכהן שהנגע הוא מטמא את האדם וצא"י איזה נגע לא נטמא ע"י הכהן, אצל עכ"פ לענין טהרה ודאי דצעינן שיתטהר האדם וכיון דעכשיו ספק לכהן שמוא הוא טמא מחמת הנגע החדש אינו יכול לומר על האדם שהוא טהור ומומילא תשאר עלי' טומאתו הראשונה המנס פשטות המשה צפ"ג מ"א מומס' נגעים צהא דמצינאר שם אצל צתחילה צסוף צצוע וכו' מוצרי ופוטרי מחליט ופוטרי וכמו דמפרשי שם המפרשים שאס גולד נגע השני קודם שהספיק להסגיר דאז מסגיר את המוחלט יעו"ש, אצל עכ"פ מוכח דאפשר לפטור את המוחלט, שנגע אחד ויטהר ונגע שני מטמא ונפ"מ לענין הקרצנות, ולפי"ז נסתרים דצרינו מש"כ צדרך זה לפרש דצרי ר"ת, אצל יתכנו דצרינו לענין טבילת המצורע, דאינו מתטהר צטבילתו אס טמא מחמת נגע חדש

רבא לא תימא ר' יהושע לא אזיל צתר חזקה דגופא כלל, אלא כי לא אזיל ר' יהושע צתר חזקה דגופא היכא דאיכא חזקה דממונא אצל היכא דליכא חזקה דממונא אזיל ר"י צתר חזקה דגופא דתנן אס צהרת קודם לשער לנן טונא אס עשה לנן קודם לצהרת טהור, ספק טמא, ור' יהושע אומר כהה מאי כהה אמר רבה כהה טהור עכ"ל הש"ס. והנה מוכח להדיא דלר' יהושע מועלת חזקת הגוף אף היכא דאיתיליד ריעותא גמורה צגוף הנידון, ודוחק לומר דמה"ט פליג ת"ק ואנן פסקין כת"ק, חדא דלא מוכח טעמא דת"ק ועוד דעת הר"ש צמס' נגעים לפסוק כר' יהושע ע"י המסופר צגמו' צ"ו דהקצ"ה אמר טהור וכרצה צר נחמני יעו"ש ונלענ"ד לתרין דצריהם דהנה צהא דתנן צפ"ה דנגעים מ"ד כל ספק נגעים צתחילה טהור עד שלא נזקק לטומאה משנזקק לטומאה טמא דהוא מקרא כמו שהציא הרע"צ והרמז"ס צתורת כהנים דדרשינן שם וטמא הכהן אותו את הודאי הוא מטמא ואינו מטמא את הספק וכן דרשו וטהרו הכהן את הודאי הוא מטמא ואינו מטמא את הספק דענין זה אינו משום חזקת טהרה וחזקת טומאה דהרי צגמו' פ"ק דחולין שקלו וטרו למאן ילפותא על ענין החזקות שקצלו ולא הציאו למילף מקראי אלו והטעם צזה דאי אפשר ללמוד מזה דאף אס יהי ספק שקול וספיקא דאורייתא לחומרת מ"מ ראוי להיות דספק נגעים טהור כמו שצאנו לעיל צפ"ז כיון דטומאת נגעים תליא צאמירת כהן כמו שמופיר צקרא ופנו את הצית צטרס יצוא הכהן וצספק נגעים הלא לא יכול לומר הכהן דהוא טמא אלא מאמר של ספק טמא דאף אס ספיקא מה"ת לחומרת הוא רק איסור ודאי איסור דדי להחמיר על הספק והוא איסור אחר כמו שנתצאר דצצרינו צש"א, וכיון שהכהן אינו מחליט לטומאה לא חל שם טומאה אף אס קמי שמיא גליא שהוא נגע טמא וממילא הוא טהור, וכן לאחר שזקק לטומאה אף אס נחסר הנגע אינו נטהר רק ע"י אמירת הכהן וכשהכהן מסופק אינו יכול לטהרו, וזה דרך פשוט ומוזן ולעיל צפ"ז הצאנו שיטת הרמז"ס דלא צצר כן ותרצנו שיטתו דדוחק יעו"ש, ולפי"ז צהא דפליגי ת"ק ור' יהושע צספק צהרת קודם לשער לנן דסוצר

וממילא הוא נחזקת טומאה דהא צלל"ה אי אפשר
לפרש דצרי ר"ת דמיירי שנוול נגע שני קודם
שנפטר ע"י טהרת הכהן כיון דלין מסגירין את
המוסגר והמוחלט צע"כ לא יזדקק הכהן רק אחרי
שיפטר מנגע הא', ולומר דכוונת ר"ת דרלית הכהן
תהי' לאחר הטהרה מהנגע הא', והא דחשוב ליה
בספק שער לנן נחזקת טומאה מחמת שצעה
שנוול הספק הי' אז בטומאת נגע אי, קשה קצת
דכיון דצלל כהן ליין דין טומאה עלי' כלל איך שייך
להכריע את הספק ע"י חזקת טומאה דעכ"פ לא
חל עלי' אז צעה שנוול הספק דין טומאה כלל
מחמת נגע הנ' אלא יותר מסתגר לפרש דרלית
הכהן היא קודם טבילה מנגע א' ולענין דין דלין
מסגירין את המוחלט הוא רק קודם שנפטר ע"י
כהן אצל לאחר שפטרו הכהן אז אם נולד נגע שני
רוחו וע"י שייך חזקת טומאה להכריע את הספק.
כנ"ל. — ומש"ה לרצון דסגרי חזקת טומאה
הראשונה המכרעת שלא יטהרנו הכהן מטומאתו
הראשונה שקולה נגד חזקת הגוף המכרעת שיטהרנו
הכהן וכיון דהדגר שקול עדיין ליין ציד הכהן
להחליט שנטהר האדם ונשאר צטומאתו, ור' יהושע
סובר דחזקת הגוף עדיפה אף דליתרע' דלא כשיטת
הר"ר יונה ונטל הספק מזה ויכול הכהן לטהרו
מטומאתו הא' דנטל הספק של נגע החדש ומזה
מוכיח רצא דלר' יהושע עדיפה חזקת הגוף משאר
חזקות מלגד חזקת ממונ, ונתייבצ צזה כל חומר
הקושיות שהקשינו שם דליך מכרעת חזקת טומאה
דגברי על דין הנגע החדש שיטמאנו הכהן דלרצון
דקיי"ל כוותיהו צעינן שידע הכהן טומאת הנגע
צפרטית, ועפימנ"כ מיושב הכל דמועלת חזקת
טומאה לרצון דפלגי על ר' יהושע רק לעכז את
הכרעת חזקת הגוף כיון דספק של נגע החדש נוגע
לענין טהרה של נגע הקדום, וע"י מועלת החזקה
של חזקת טומאה שיסאר על טומאתו ע"י דין
המסופק שיהי' לכהן, ועפ"ד הנה מה שהוכיחו
מודגרי ר"ת אלו צספרי האחרונים דסובר דמחזיקים
מליסור לליסור אינו מוכרח דלדגרינו מועלת
החזקה שלא יטהר מטומאה הראשונה. ונכון
הוא :

פרק יח

ועפ"י המתבאר לעיל הא דכתנו הרשצ"א והר"ן
בשם הר"ר יונה דאם נמאלת עכשיו טריפה
ולא ידעינן מתי נטרפה דאם אפשר לומר דעכשיו
סנווד למליאה ממש נטרפה אז חשוב כאילו לא ינאלת
מחזקה הראשונה כלום דלא החזקנו מעולם על זמן
העתיד והוי כמו שלא נשתנה כלום מחזקתה ומש"ה
על זמן המסופק לנו חשוב כאין צה שום ריעותא
ומוקים לה על חזקתה, ואם לאו דצע"כ נשתנה
מחזקתה אז הוי כאיתילד ריעותא ולא מהני חזקה,
ולפי"ז יתייבצ צפשוטות מה דקשה דצרי הר"ן צפ"י
שאחו הצאנו לעיל צפ"ה שכתב שם על הא דמבאר
שם צמשנה אס הגט קדים למיתה הר"ז גט ואם

מיתה קדמה לגט אינו גט ואם אינו ידוע הרי זו
מגורשת ואינה מגורשת, וכתב הר"ן שם וז"ל
דלא מוקמינן לי' נחזקת חי וכו' אלא כיון דהשתא
מת מקמי הכי מספקין לי' שמא מת צתוך י"צ
חודש. עכ"ל. ונתקשו צזה כולם הלא חזקה דמעיקרא
עדיפת, אצל עפ"י המבאר דאם אי אפשר לתלות
דעכשיו ממש סמוך למליאה נשתנה ינאל הדגר
מחזקתו הראשונה, י"ל דהכא מיירי דאי אפשר
לומר עכשיו ממש מת רק מקמי הכי רק לא ידעינן
הזמן וצכה"ג איתרע חזקה כשיטתו צפ"ק דחולין,
ועפ"י מדויק היטב מה שהאריך צלשונ, כיון
דהשתא מת, „מקמי הכי“, דצזה הוא נגרע חזקה
דמעיקרא. וצס"י שער המלך הוכיח מדגרי הר"ן
צפ"ק דחולין הנ"ל דסובר דחזקה מועלת היכא
דליתרע ומזה הקשה על הר"ן דפי' מי שאחו הנ"ל
ודגרי שגנה הם דמודגרי הר"ן דפ"ק דחולין מוכח
להיפוך דהיכא דליתרע לא מהני כמש"כ, אלא
דגריך להוסיף קצת צכוונת הר"ן צפ"י מי שאחו
דהתם מת מקמי הכי. וזה פשוט :

והנה צתום' פ"ק דחולין צזה דליפינן שם מקרא
עיקר דין חזקה מוילאל הכהן מן הצית, כתנו
צזה"ל אצל קשה התינה היכא דליכא ריעותא אצל
היכא דליכא ריעותא כנון סכין שצמאלת צגוונה
וכו' וי"ל דהכא נמי יש ריעותא גדולה דלע"ג.
דלישתכח חסר לאחר צצעה אפ"ה לא מטהרינן
למפרע כל איתון שצכנסו לצית ציווי הסגר וכו'.
עכ"ל. והנה לשיטת ר' יונה והרשצ"א והר"ן ז"ל
דסגרי היכא דליתרע לא מהני חזקה לריך לצאר
למה יהי' הדין צנגעי צתים שלא ישתנה הדין
דמעיקרא אף אס נחסר הנגע, צין לענין הנכנסים
לצית וצין לענין הצית עצמו, ונלענ"ד דמה דנקטו
הר"י, הרשצ"א והר"ן דאם אי אפשר לתלות דעכשיו
נעשה צע"כ ינאל הדגר מחזקתו הוא רק צעינן
שמעיקרא יהי' שייך צזה ענין חזקה, היינו שלענין
הדין יהי' לריך להחזיק שהדגר צצלמותו ועל חזקתו
ועכשיו מאלנו שהדגר היה שלא צלדק צטלה
החזקה, אצל צדין הנגעים שלאחר שטמא הכהן
אז אף אס נחסר הנגע אינו נטהר עד שיטהרנו
הכהן, דלפי"ז ענין החזקה לא הולך צזה רק
צאותה שעה שהי' הכהן מטמא את הצית ולא יותר,
ולפי"ז אס מאל הכהן אחר צצעה שצחסר אף אס
יהי' צלופן דאי אפשר לומר עכשיו ממש נצחסר,
ליין צה ריעותא לומר דצע"כ ינאל מחזקתו דצכה"ג
לא החזקנו כלום כל הזמן שזון ינאלת הכהן שאז
נעמא ע"י הכהן עד עכשיו וצכה"ג ליכא חילוק
צין אס אפשר לומר עכשיו ממש נצחסר וצין אס
מקמי הכי נצחסר צדין כך וצין כך לא ינאל מחזקתו
כלום, דמעולם, לא החזק הנגע צצלמותו רק צצעה
הלא צצעת החלטת הכהן לעמלו ומני אז טומאתו
קיימת, וליכא שום נפ"מ לרינאל אס יצחסר כל
הימים ורק צצוז הכהן יטהרנו אס ינאל חסר ועל
העתיד לא החזק מעולם כמש"כ לעיל, ומש"ה
צכה"ג גס לשיטתם יהי' הדין כמו שנקטו התום'
דלא ישתנו דין הנכנסים וכן דין הצית ממה שהי'

דינס מעיקרא ע"י מה שנמצא לאחר שזע חסר
משיעור הנגע :

ודבר זה למדתי מדברי תוס' ריש נדה ד"ה התם
תרתני לריעותא דלאחר שכתנו כמו שכתנו
צפ"ק דחולין דילפינן מנגעים אף היכל דליכא
ריעותא כגון אם לאחר שזע ונאל הכהן שנחסר
והקשו לפי"ז נימא תרתני לריעותא הרי חסר לפניך
וחזקת טהרה דגזרל הכנסם בהצית תרלו שם צוה"ל
וי"ל דגני מקוה רגילות להתחסר מעט מעט ולכך
ליכא למימר דמעיקרא חסר אצל הנגע רגילות
להתחסר צנת אחת פחות מכגרים לכך אמרינן
התם השתא הוא דחסר דלוקי הנגע בחזקת שלם
ביציאת כהן מן הצית וכשנמא הכהן את הצית
אפילו נתחסר הנגע אח"כ קודם שנכנס זה גזירת
הכתוב הוא שהצית טמא עד שיראה הכהן צסוף
שזע ויטהרנו עכ"ל. ודצריהם סתומים מה שהוסיפו
לזכר דלאחר שטמא אינו מתטהר ע"י החסרון רק
ע"י כהן צסוף שזע מה ומלמדנו צוה, ועי' צמח"ס
לוצלין שם ודצרי' ג"כ אינס מוננים וכן צס' מקור
חיים לה' פסח ס' תס"ז רוצה לפרש דצריהם
דדרך רחוק יעו"ש. ונראה לי צכונתם דהנה עיקר
הטעם צמה שחלקו צין היכל דרגילות להתחסר
מעט מעט וצין היכל דרגילות להתחסר צנת אחת
הוא עפ"י הדרך שכתנו הרשצ"א והר"ן צסם ר"י
דהיכל דאפשר לתלות דעכשיו סמוך למציאה נעשה
החסרון אין זה תשוב לריעותא כלל דלא יראה
מחזקתה ואינו מנטרף לתרתני לריעותא, והנה
נגע אף שרגילות להתחסר צנת אחת אצל אם
אי אפשר לתלות שנעשה החסרון סמוך ממש
לראית הכהן או ראית אחרים הי' מקום לומר
דליכא ריעותא כמש"כ הרשצ"א והר"ן משו"ה
הוסיפו לזכר דנגע לא הוי ריעותא אף אם אי
אפשר לתלות דעכשיו נעשה, דמעיקרא לא החזקנו
את הנגע רק צשעה שטמא הכהן את הצית דמלו
והלוא אין שום נפ"מ לדינא, רק כשיחסר צשעת
ראית הכהן צסוף השציע ועל העתיד לא הוזהק
מעולם, וצכה"ג אין חילוק צין אם אפשר לתלות
שנעשה עכשיו או מעיקרא זמן מה מקודם.
כנלענ"ד צכונת דצריהם ונכון הוא צעוה"י :

ובהא דמחזור צרים נדה דצאשה די' שעתה מה"ת
משום חזקת טהרה דצאשה אף שהרי ראיתה
דס לפנינו, נראה לי די"ל דהתם מייירי צאופן דיז
לתלות השתא ממש צשעת מציאה ראיתה דצכה"ג לא
תשוב ריעותא כשיטתם לענין טריפות וצס' מח"א
ה' אישות תירץ דהתם נהי דצאשה היתרעי טהרות
לא היתרעי ולדעתי אין זה תירץ ומספיק דהא דציהא
כן צגמ' גני סכין צפ"ק דחולין הוא רק היכל דלענין
הסכין אין נפ"מ לדינא צהאי ספק אלא לענין הצהמה.
הצל צאשה דעיקר הספק הוא לענין הצאשה דאל"ה
הי' צוה דין ספק טומאה כספק טומאה דעלמא והי'
חלוק צין רה"ר לה"י וצאשה ענמה הרי דס לפניך,
והא דשקיל וערי צגמ' דף ה' ע"צ לענין המטה אם
הוי כספק שאין צו דעת לישראל, הוא רק לענין דין
דצנגן לטמא למפרע דהוא משום ספק וע"ז יש לדון

מחמת ספק שאין צו דעת לישראל. ועוד הרי כתנו
צתוס' ריש נדה דלענין אין צו דעת לישראל יש לדון
גם צספק רא"י וגם צספק למפרע יעו"ש. אצל עכ"פ
מש"כ לתרץ די"ל השתא ממש ראיתה זה פשוט, והא
דמשמע שם צגמ' לענין מקוה דאי לאו הצטרפות
חזקת טומאה דגזרל הוי אזלינן צתר חזקת המקוה
אף דחסר לפנינו וכן לענין תרומה כשנמצא חומץ,
התם יש מקום לתרץ כמו שתיירץ צס' מחנה אפרים
דהריעותא הוא צמקוה ולא צגזרל כמו שאמרו צגמ'
לענין סכין והטעם צוה דהצמה אית לה חזקת
הסכין, וצמהמה ליכא ריעותא, וצס' שער המלך צפ"צ
מה' אישות הי"ד תירץ דדרך פשוט דאי לאו
ההצטרפות הוי ספק ומשום תרתני לריעותא הוי
ודאי, וכן תירץ מה דקשה מסוגיות הש"ס דעירובין
יעו"ש שהאריך צוה, אצל לא הזכיר הצעה"מ וכן
המהרי"ט צה"א ס' מ"א לא הזכיר מדצרי הרשצ"א
והר"ן הנ"ל :

והנה להלכה פסק המחצר ציו"ד ס' פ"א לענין
החלצ כשיטת ר' יונה הנ"ל וכן צס' נ"ג
צגצד הגף וא"י אם קודם שחיטה או לאחר שחיטה
פסק להטריף כדעת מהרי"ק הוצא צצ"י שם וצס'
צ"ט סעי' ט"ז וי"ז צאחד שאומר שלא כסדרן היתה
ואחר מכחישו ואומר כסידרן היתה פסק דמעמידין
הצמה בחזקת היתר וזה סותר את שיטתו וראיתי
לצחד מן המפרשים שתיירץ דסובר דסירכא כסדרן
לא תשיצא לריעותא כלל, ולענ"ד נראה דלכ"מ
דעיקר הענין שריעותא מצטלת החזקה הוא רק אם
אינו דנים על ריעותא זו אם הי' צאופן המטריף או לא
אי צאמר' כיון דעכ"פ נעשה צה מעשה שהותחל
צה מעשה המטריף אלא שספק לנו אם עגמרה
צכה"ג כיון דעכ"פ יציאתה מחזקתה משו"ה צטלה
חזקתה, אצל הכל על המקום השני שאינו דנים עלי'
אם הי' סריך שם או לא שם לא נדע אם נעשה שם
חיצה ריעותא, ומה שנעשה ריעותא צמקום אחר
אינו מגרע כלום לענין הספק שאינו דנים, וכן נראה
לי צרור דאם צאחד אומר שראה נקצ צמקום שיז
שני עורות ולא ניקצ רק צאחד והשני אומר דהנקצ
הי' צמקום אחר היכל דליכא אלא עור צאחד דצכה"ג
מוקמינן אחזקה :

אבל שיטת הרמ"א קשה קלת דהנה צס' נ' פסק
דהיכל דאפשר לומר דנעשה אחר שחיטה
אמרינן כשחטה הותרה וצס' נ"ג לענין שחיטה
הגף או כצצר אופר ומספק צא"י אם קודם שחיטה
או לאחר שחיטה רק צגצצר וותיר מוטעם ספק ספיקא
יעו"ש. וצס' פ"א לענין החלצ פסק דקודם ג' ימים
מותר החלצ, וצכלל מוכח דפסק כשיטת התוס'
וסיעתם דגם היכל דליכא ריעותא מוקמינן אחזקה
רק לענין צצירת הגף נקט דאינו ספק שקול כ"כ
לתלות צלאחר שחיטה וכן ראיתי צספרי אחרונים,
ומשו"ה מתיר רק היכל דליכא ספק ספיקא :

והנה עיקר היסוד שהוכיח רבינו יונה ז"ל דכל
ספק טריפה אסור מהא דנשמטה הגרגרת
וספק אם קודם שחיטה או לאחר שחיטה דתניא
צצרייתא עלה דכל ספק צשחיטה פסולה קשה טומא

צנוף אחד גם תרתי לריעותא אינה מנצלת החזקה, התמיה קיומה, אם לא שנתרן דמיירי זכה"ג היכא דלא נתצרר מעולם אם לא נעקרו הסימנים כדלעיל, ועוד י"ל בפשטות דכמו דסנרי התוס' צ"ש קון דלא מהני חזקה וכן צ"ל דרוסה משום דשכיח לאיסורא כ"כ יתרוו צספק שמוטה דיותר שכיח דנשמטה הגרגרת מחיים וכן נקטו האחרונים נשאר ספיקות אם מחיים או לאחר שחיטה דרגיל יותר לתלות שנעשה מחיים דע"י שמתענגע כתנועת צע"ח, קרוצ יותר שנעשה צה השנוי. וזה פשוט :

ובס' כרתי ופלתי ס' ל"ג צ"ש מכשירים שהציא הרמ"א סעיף ט' נמצא קון צושט ואין קורט דם מנחון כתב וז"ל והנה קשה לי על דעת מכשירין דתמכו יסודתם צהא דמכשירים צהמסם וצית הכוסות כמ"כ הר"א"ש ולכאורה ל"ד דהתוס' הקשו למה חוששים לספק דרוסה נימא צחזקה היתר עומדת וכו' ותרנו דדרוסה שכיח ולא הקשו כן מתחילה איש צ לה קון צושט היינו משום דושט ספק צשחיטה דנקוצת ושת צצילה ומעכצ שחיטה וספק צשחיטה לא אמרינן צחזקה היתר עומדת דלדבנה ציתחזק איסורא ולכך לא הקשו רק מדרוסה, וא"כ ל"ד לצית הכוסות דשם נשמטה הותרה ואינו שכיח כמו דרוסה אצל צושט דספק צשחיטה פשיטא דמחמירים. עכ"ל. אצל צחמת אישתמיט לי' דצרי התוס' צפ' ד"א שכתבו להדיא דגם צישצ לה קון צושט אי לאו דשכיח לאיסור יותר ה' ראוי לומר לאוקמה אחזקה. יעו"ש. וצ"כ הטעם צה כמ"כ דאף דהוא ספק צשחיטה אצל הרי איכא צזה חזקה הגוף דלא נולדה עס קון ומכ"כ צעוף דודאי לא ה' קון צהציה שנוצר מומה, וחזקה הגוף מועלת גם נגד חזקה איסור שאינו צצות ומשו"ה הולכר התוס' לחדש דמאן דלמר דחוששין שמה הצריא כמו צספק דרוסה הוא מטעם דצשני אלו הספיקות שכיח לאיסורא יותר מלהיתירא ודעת הי"ש מכשירין הוא דמדמו יש קון להמסם וצית הכוסות דסנרי דרק צדרוסה שכיח לאיסורא, וממילא צספק של קון צושט אף דספק צשמוטה הוא מוקמינן לה אחזקה הגוף שלא נולדה עס נקוצת קון דמה"ט סנרי מתירין צהמסם, וזה צרור :

ובס' ש"ש ש"ה פ"ו הציא דצרי הכו"פ אלו ורואה לדחות שיטתו דספק נקוצת הושט לא הוי ספק צשחיטה, עפ"י שיטת רש"י צפד"א דלרנה שם איכא חזקה לאשה צחיי צעלה שתי' צחזקה היתר לשוק צשימות צעלה, כ"כ י"ל צספק נקוצת הושט הוי צחזקה היתר לאחר שחיטה וכיון שזעשה השחיטה נעשה צלא שתי' ודרסה הוי צחזקה היתר הראשון עומדת. יעו"ש. וכל הידוש צזה ללא צורך דומ"כ אם נימא דמיירי צנקצ כזה שתי' ידוע לנו מתחילת צרייתו שנוצר צלי נקצ והוי חזקה הגוף שנתצרר צשעתו למה לנו הידוש שיטת רש"י אליצא דרנה, ואם צאופן דליכא חזקה הגוף דלא נתצרר מתחילת הלידה ענין זה, אז גם חזקה דרנה עפ"י

דהרי מפורש צצרייתא דהוא משום ספק צשחיטה וכל ספק צשחיטה צחיי' צחזקה איסור עומדת וספק טרפות צחזקה היתר עומדת והאיך מדמה זה לזה, ונראה לענ"ד צכונתו דאף אם נפרש לשון הצרייתא כפשוטו. דהוי ספק צהכשר שחיטה אצל חזקה זו חזקה איסור שאינו צצות הוי חזקה איסור וספק של שמיטת הגרגרת הוא ספק צהשתנות הגוף כמו מומים צאשה ועוד עדיף משני הגוף של מומים וחזקה הגוף עדיפא משאר חזקות והי' ראוי לומר להעמיד את העוף צחזקתו דלא נשתנה גופו וממילא הוכשר ע"י השחיטה דליכא למימר דהוי חזקה שלא נתצררה צשעתה דלולי נולד צסימנים עקורים, דהרי הצרייתא מיירי צסתמא אף היכא שהכרנו מעיקרא דצנר זה אפשר לפעמים להכיר אם נעקרו הסימנים, דה"ש הט"ז צס' כ"ד סק"ג צסם המרי"ק דה"י זה כעצמים צצטן המלאה הוי רק היכא דלא נתכון להצמין, והיכא דהכרנו מעיקרא דה"י צסימנים שלמים ודאי איכא חזקה הגוף, אלא ע"כ הטעם צזה כיון דאיכא ריעותא לפנינו לא מהני חזקה הגוף להכריע ומוזה למד לכל ספק טריפה דאין מעמידים על חזקה הגוף וספיקו לחומר' דכמו דלא מהני חזקה הגוף דאלימא כ"כ לא מהני חזקה היתר שצא מחמת הרוב, ומוזה למד דכל היכא דאיכא ריעותא לפנינו צגוף הנידון חשיצ כיצא מחזקתו קלת ולא מהני חזקה. כנלענ"ד צכונת הר"ר יונה. וחכם אחד רנה לסתור כל השיטה שצארנו מחמת הערה זו ורנה לומר דכונת הר"ר יונה וסיעתו דספק טריפה הוי כספק שחיטה דלימור טריפה הוי שניטלה מומה היות שלא מחמת שחיטה, ולפי"ז צשאר ספיקות מודה דמוקמינן אחזקה גם היכא דאיכא ריעותא וכשיטת תוס', ולפימ"כ אינו מתורן גם אם נימא דכל ספק טריפה הוי ספק חסרון צשחיטה אצל עכ"פ איכא חזקה הגוף דעדיפא מחזקת איסור שאינו צצות דהרי הר"ר יונה כתב להדיא דגם צטריפה שנתצרר מעיקרא חזקה הגוף כגון צצירת הגוף וכו"ג לא מוקמינן אחזקה. אלא ודאי מוכרח כדצרינו דשיטתו הוי מחמת הריעותא שלפנינו וענין זה הוי כלל צכל הספיקות, ורק צריך להצמין מה חשיצ ריעותא צגוף הנידון וכמ"כ :

אח"ו מלאתי צס' צכור שור למס' חולין שהקשה על דצרי ר"מ שלמד ספק טריפה מספק שחיטה, ומתרגן צדוחק. יעו"ש. וצס' פמ"ג צפתיחה לה' שחיטה נשאר צצ"ע צזה ולפי מה שכתנתי לק"מ :

אכן לשיטת תוס' וסיעתם דסנרי דילפינן מנגעים דגם היכא דאיכא ריעותא מוקמינן אחזקה יקשה הוכחת הר"ר יונה דלמה צספק אם נשמטה הגרגרת קודם שחיטה או לאחר שחיטה הוי ספק צשחיטה ופסולה נימא אוקמה אחזקה קמייתא וחזקה הגוף עדיף מחזקת איסור שאינו צצות, ולכאורה יש לתרגן דהוי תרתי לריעותא הרי שמוטה לפניך וחזקת איסור שאינו צצות אצל לפמ"כ לעיל צפ"ג דתרתי לריעותא אינו מגרע חזקה הגוף רק היכא שהוא צשני גופים כמקוה וטמא וכו"ג, אצל

שקול, דהוא משום דמחזיקים מאיסור שאינו זכות לאיסור טריפה עיי"ש שהאריך צוה, ולפימ"ש כ"ז זה אינו דאף שאם ה' צוה חזקת איסור עכ"פ חזקת הגוף עדיפא, עוד נלענ"ד דענין זה להחזיק מאיסור לאיסור הוא רק כשנחלק מאיסור אחד לאיסור אחר אז אינו דנים שלא יא' מאיסור להיות, אבל אם נצו להחזיק שמיים נחמ"ש נחמ"ש צנחמה איסור נוסף לומר שה' צוה גם איסור טריפה מחמת שהחזקה באיסור אחר מן החי, זה לא יתכן כלל, אף דעכשיו כשנחמ"ש הותר איסור צנחמה"ת, אבל אם נחזיק עכשיו צנחמה ודאי שהיא טריפה, עלינו להחזיק שמיים נחמ"ש נחמ"ש צוה איסור טריפה וה' צוה שני איסורים מהיכי תיתי לומר כן דהרי הוחזקה רק באיסור אחד ולא בשני איסורים, ועיי"ש עוד מה שכתב לתרץ מה דהקשה צנחמ"ו מהר"ו מלוצ'ין צוה דמכשיר הר"ר יונה צנחמה שנטרפה החלצ' שנחלצ מקודם היכי דאפשר לתלות דעכשיו נטרפה ונפסק שקול דעת הר"ר יונה לאיסור הצנחמה, וכתב לתרץ צ"ש"ש לטעמיו דהא דאוסר נפסק השקול הוא משום דמחזיקים מאיסור לאיסור ולענין החלצ' מקודם שנטרפה הוא היתר גמור משו"ה לא שייך צוה להחזיק מאיסור לאיסור ואיכא להיפוך חזקת היתר יעו"ש. ודצרי' תמוהים דלפי"ז צ"ל ספק דרוסה או שאל ספיקות דמחזיקים יח' הדין שהחלצ' או ציני עוף מותרים לשיטת בני רצונתא וזה לא שמענו מעולם, ובישוב קושית מהר"ם כבר נתבאר בדבריו לעיל צפי"ז צטוב טעם והורתי על כל דדדים ולא מאלתי דרך נכון לפרש שיטת בני רצונתא, רק כמ"ש"כ דצברי דכל היכא דאיכא ריעותא צנוף הנידון חסוד כינא מחזקתו ולא מהני עוד חזקה להכריעו, להוציאו מידי ספק, וענין זה לשיטתם הוא כלל גדול בכל דוכתי כמו שהארכנו לעיל צוה. אח"ז מאלתי צ"ס צבור שור לצעל תצולת שור דמפרש ג"כ שיטת ר"י וסיעתם דצברי כל היכא דאיכא ריעותא לא מהני חזקה, אבל לא ציאר היטב מה חשי' ריעותא, ועפ"י דרכו הקשה מפד"א צורק גט ספק קרוז לה ועיי"ש מה שדחק לתרץ, ועפמ"ש"כ נתבאר כל הענין צ"ס"ד. ונהניתי שמאלתי לי רב חצר צעיקר השיטה שהלכנו צה :

פרק יט

תנן ביצמות פד"א וכולן (ט"ו עריות) שהיו צוה קדושין או גירושין נפסק הרי אלו הצרות חוללות ולא מציצמות כינא ספק קדושין זרק לה קדושין ספק קרוז לו וכו' ספק גירושין כתב צכת ידו וכו' וצנחמ"ו ואילו צגירושין ספק קרוז לו ספק קרוז לה לא קתני מאי טעמא אמר רבה אשה זו צחזקת היתר לשוק עומדת ומספק אתה צל לאוסרה אל תאסרנה מספק ח"ל אצ"י ח"ה צקדושין נמי כינא הכי אשה זו צחזקת היתר לינא עומדת ומספק אתה צל לאוסרה וכו' פ"י רש"י ח"ל צחזקת היתר לשוק עומדת אם ימות צעלה שהרי צרת ערוה

שיטת רש"י לא יועיל צוה דגם חזקה זו שיהי' מותרת לאחר שחיטה לא נתצורה צעיתה, וצעיקר חזקה זו שחדש רש"י שם יצואר לקמן צ"ס"ד :
וכן מה שהעלה צ"ס חתם סופר צ"ס"כ ח"ה ח"ו"ד הוצא צפ"ת יו"ד סימן ל"ג דספק נקוצת הושט אינו כספק צשחיטה אף דנקוצת הושט הוי צבילה לאחר שחיטה והטעם צוה כיון דרוז צהמות אינן נקוצות הושט ומחילא ליכא ספק צשחיטה וגם אם לא ה' צוה רוז ג"כ ליכא חזקת איסור שאינו צצוה כיון דליכא חזקה שניקב הושט, אינן דצרינו מחזורים לי כלל דהנה צספק שקול היכא דליכא חזקת הגוף או רוז להכריע על ענא הספק ודאי דליכא צוה חזקת איסור שאינו צצוה כמו טמא שצצל צמקוה ספק כשרה ספק פסולה דאמרין העמיד טמא על חזקתו אף שצצל צפנינו וה' הל גופו צמים אבל כיון דספק לנו דצדנ המטהר אם יש צו דין לטהר מוקמינן הטמא על חזקתו, כ"כ הכא שדין סימנים להכשיר ע"י שחיטתו הוא רק אם הם שלמים ולא עקורים ולא נקוצים וכשהספק צשלמות הסימנים הוא כספק צשלמות המקוה, ואם יש חזקת שלמות על המקוה אז מהני גם לטהר טמאים, ואם ליכא חזקה אז איכא צוה חזקת טמא להיות טמא ודאי, כ"כ הכא צספק נקוצה או שמוטה. וכן לענין חזקה שכתב צ"ס"ש לומר דצ"ס נקוצת הושט איכא חזקה שמתחילה הוחזקה שאם ישחטו הסימנים צלא שה' ודריסה שיהי' מותרת, ג"כ קשה הלא צספק חסרה המקוה ג"כ כינא שהוחזק לנו שאם יצול צמקוה זו שהי' טהור, אלא כיון שהספק צהמטהר נשאר חזקת טמא על חזקתו דלא הוחזק רק שאם יצול צמקוה שהיא מחזקת ארצעים סאה, ח"כ גם צספק נקוצת הושט לא שייך חזקה זו דהרי לא הוחזק מעיקרא רק אם יהיה מעשה השחיטה כראוי וגם אם יח' הסימנים צשלמותם רק לפי"ז גם שם צשיטת רש"י לכאורה אינו מובן ויצואר לקמן צ"ס"ד. ע"כ נלענ"ד שצברי הש"ש והחת"ס אינא נכוניא צוה לדינא דצאמת הכל תלוי אם איכא חזקה או חזקת הגוף או חזקה ומחמת הרוב דלא ניקב הושט אז מהני גם נגד חזקת איסור שאינו צצוה, והיכא דליכא חזקת הגוף מחמת שלא נתצורה צעיתה אז אם אפשר לתלות שנעשה אחר שחיטה אז דנים צוה מחמת חזקת הרוב עפ"י שיטת רמ"א, והיכא דאיכא ריעותא מחזיק דצטל מזה חזקת הרוב כמו שנתבאר לעיל צפ"ט"ו אז צעלה מזה גם חזקה דרצה עפ"י שיטת רש"י וכן לא שיד צוה ענין חזקה שחדש הח"ס שם צ"ס"י לומר דהוחזקה שיהא ראוי לשחוט דגם חזקה זו לא נתצורה צעיתה ומחמת הרוב נמי אם איכא ריעותא מחזיק ליכא גם חזקה זו אם לא היכא שנתצורה צעיתה כגון צישצ לה קון וכו' ג, והא איכא חזקת הגוף כפשוטו וח"ל לנו להדש חזקות אחרות. כללענ"ד :

ובש"ש ש"ה פ"ט כתב לפרש שיטת הר"ר יונה הרצ"ח והר"ן ז"ל דאסרי צכל ספק טריפה היכא דאיכא ריעותא לפנינו והוא ספק

הוא עכ"ל. דנע"כ אי אפשר לפרש כונת הש"ס דהוא משום דליסור יצמה לשוק הוא ליסור חדש מה שלא היתה חסורה נחיי נעלה דא"כ מחי פריך אציי ח"ה נקדושין נמי נמחל בחזקת היתר ליצם עומדת דהרי התם גם נחיי נעלה היתה חסורה משום אשת אח והשתא נמי מסופקים אנו שמה לא נותר האוי ליסור והרי איכא צוה חזקת ליסור ליצם, אלל ודאי הכונה צוה דלין נפ"מ צין ליסור חדש או לא דגם לענין ליסור חדש ליכא חזקת היתר דנשעת חיי נעלה לא הי' שייך ליסור של יצמה לשוק ונכה"ג היכא דלא שייך ענין האיסור לא שייך ענין חזקה, והא דכתנו בתוס' ריש פרק הלוקח לענין נהמה מניקה דאם ילדה אח"כ איכא לולד חזקת שליט קדוש נכורה שהי' חולין נמעני אמו יעו"ש. נלענ"ד דשם הקדושה מתחדשת ע"י פטירת הרחם ולא ע"י הלידה וכשאלנו מסופקים שמה כבר ילדה ענין הספק שמה בלידה זו לא הי' ענין פטירת הרחם משו"ה שייך ענין חזקה דנמעני אמו הי' ודאי חולין שלא הי' פטר רחם ושמה גם עתה אינו פטר רחם ומוקמינן לי' לחזקה, וגם למ"ד בלידה גורמת עכ"פ לידה ראשונה גורמת וכשאינה ראשונה הי' כמו קודם לידה ודו"ק. ומחלי טעמא דין נרחין לי מה שכתב נפ"ש ש"ס פט"ו עפ"י דברי התוס' הנ"ל דנספקא חלל איכא חזקת זרות מה שנמעני אמו הי' זר דעובר נמעני אמו זר הוא יעו"ש דליך שייך להחזיק מה שהי' זר ע"י שהיא נמעני זרה ול"ד לתש"כ התוס' הנ"ל דשם פטירת הרחם מוקדש ואנו דנים אם הי' צוה פטירת הרחם, ומשו"ה פירש רש"י הכא דהכונה בחזקה זו שהענין כיון שהליסור של עכשיו הוא נחמת סנה ידועה, ואם התצטל הסנה יחי' היתר חסוד כמוחזק להיתר לפרט זה. ומשו"ה גם נקידושין חסוד כעומדת בחזקת היתר ליצם שהרי היתה עומדת לכך שצמות נעלה תחי' מותרת ליצם וזה פשוט:

והנה נחיי הרשב"א נפד"א כתב ע"ז ו"ל איכא דקשיא להו והא בליסור אשת איש קיימא וכו' השתא דמת נעמידנה בחזקת ליסור ואע"ג דליסורא קומא ליסתלק להו דכותה השכתון נעלמא דמחזיקים מליסור לאיסור כדלמרינן נהמה נחיי בחזקת ליסור עומדת כלומר בחזקת ליסור אחר מן החי וכו' אלמא מחזיקים מליסור לאיסור וכו', ולשון אחר נ"ל לפרש דהתם גבי נהמה כל שלא מתה או שמתה ממילא או שלא נשחטה כהלכתה חסורה עד שיתחדש צוה ענין המכשירה והילכך כיון שאתה צוה להתירה ולומר דנעשה צוה מעשה שהכשירה עליך הראי' ודכותה הכא כיון שזו מתחילתה צרה לערוה היתה ואילו מת צעל ממילא הותרה לשוק והרי מת וקצרו מוכיח עלי' כשאתה צוה ליצורה ולומר דנעשה צוה מעשה האוסרה עליך הראי' וכן הדין נקידושין כה"ג זה נ"ל עכ"ל. והנה לכאורה אינו מובן דברי דלפי"מ שציארנו לעיל דמה שאמר רבה אשה זו בחזקת היתר לשוק עומדת הוא לאחר שימות נעלה וכפי' רש"י ח"כ ליד שייך ענין מחזיקי מליסור לאיסור לסוגיא

זו כיון שאלו דנים על האיסור הראשון שיותר לאחר שימות נעלה, ונצטמה הוא להיפוך שהחזקה להיות חסורה נחיתתה, ונלענ"ד דכותנו הוא להיפוך דכיון דלמרינן שם דמחזיקים מליסור לאיסור נע"כ דאי אפשר לומר דליכא חזקה השתא שתהא נותרת ע"י התצטלות סנה האוסרת דזהו שני הפכים וממילא מוכח מסוגיא דכאן דלין מחזיקים מליסור לאיסור, וע"ז מתרץ בלשון האחרון דשאינו התם דליסור נעלה צו ממילא ע"י העדר מעשה השחיטה ומעשה המכשיר הוא נספק והכא הוא להיפוך דסנה המתרת ודלית דהרי מת וקצרו מוכיח, ומה דמוסיף הרשב"א דצברי' מה דאסורה גם כשלא מתה הוא דאם היתה נחיי' נהיתר והמיתה מחדש צו ליסור, השתא שנוכל ספק אם מתה מחלי' או ע"י שחיטה כראוי הי' אפשר לומר דהוי ספק דסנה האוסרת, אלל כיון דאסורה על כל פנים צין שלא מתה וצין אם מתה ורק שחיטה ראוי' הוא המתיר משו"ה חשנינן דהסנה האוסרת הי' ודלית והסנה המתרת הי' מסופקת ומשו"ה בחזקת ליסור עומדת, והכא נספק קידושין דלמרינן בחזקת היתר ליצם עומדת חשנינן ג"כ סנה המתרת ליצם כודלית דגם אם נתקדשה הערוה לא נגרע כלום מסנה המתרת דהרי מת וקצרו מוכיח עלי' אלל שאלו מסופקים שמה הי' חסורה נחמת דבר אחר ע"י קידושי הערוה כנלענ"ד:

ועפ"ד נחל מה דקשה צהא דלמרינן נפ"ק דחולין נממל גרגרת שמוטה וא"י אם קודם שחיטה או לאחר שחיטה דלמרינן כל ספק בשחיטה חסורה ולא למרינן דהוי חזקת היתר שהחזקה שאם תשחט ע"י שחיטה הגונה צלי שהי' ודריסה שתהא מותרת, וקושיא זו כתובה על ספר ש"ש ש"ה פ"ו ולפי"מ כ"י י"ל דשאינו ענין זה כיון דהסימנים הם המתירים ואם אחד מהם שמוט או גם שחיטת השני לא מהני כשיטת צה"ג הוצא בתוס' פ"ק דחולין, ונספק שמוטה הי' ספק נמענה המתיר, אלל בחזקת היתר ליצם דסוגין הי' ספק דבר אחר הגורם האיסור, שמה נתקדשה הערוה אלל נחיתת הצעל לא נגרע כחה ואופן ההתרה כלום ומשו"ה שייך צוה לומר הרי מת וקצרו מוכיח עלי' וצלה"ה נחל כיון דנע"כ מייירי בלופן דליכא חזקת הגוף דאל"כ הרי חזקת הגוף עדיף מחזקת ליסור והטעם צוה או משום דלא נתצברה נשעתה שמה נולדה כך נסימנים עקורים או משום דשכיח לאיסורא יותר מלהיתר כמש"כ לעיל צפי"ת, ח"כ גם חזקה דרבה לא מהני דהרי לא החזקה מעיקרא שתהא מותרת בשחיטה דשמה כבר סימניה הם עקורים ושמוטים, ואם נמחל דשכיח יותר מחיים ודאי לא מהני חזקה זו כמו דלא מהני חזקת הגוף. וזה פשוט ולפי"ז גם צכל ספק נקוצת הושט שדן צוה הכו"פ הוצא לעיל צפי"ת הרי זה כספק שמוטה דהוי ספק בשחיטה אם לא היכא דליכא חזקה מוצרת משעה שנולדה, ולא שכיח לאיסורא יותר מלהיתר, ונפלאים לי מאד דברי הש"ס שם צפ"ד שכתב להכריע נגד הרמ"א נספק מים נמות להתיר

זא לתרץ דצרי הד"מ שהוכיח את דינו להחמיר
בספק של מח מקיפו לענין מים צראש ומשמעות
דצרי התוס' צפ"א, ומפרש הש"ך בכוונת הד"מ
דכיון דהתוס' רצו לדמות דין נשחטה הותרה לחזקת
היתר ליכנס או לשוק האמור בסוגיא דפד"א, אללא
שדחו זה אליצה דרצה אללא לאציי דפליג על רצה
וסבר דלא אמרינן אשה זו נחזקת היתר לשוק עומדת,
יש מקום לומר דסבר דמן התורה לא מוקמינן לה
לחזקת היתר לשוק, ולפ"מ שרצו התוס' לפרש
מתחילה מהרלוי כל כך לומר בכל ספק טריפה
שנולד ריעותא מחיים דלא אמרינן נשחטה הותרה
זהו תו"ד הש"ך. ובעיקר כונת התוס' מה דסקלו
וערו אם מהני חזקה לענין ספק דרוסה ומחמת
שצעה שנולד הספק היתה עדיין נחזקת איסור
כבר נתבאר דצרינו לעיל פרק ט"ז דכוונת דכיון
דצעה שנולד הספק לא הוכרע הספק מחמת חזקה
כיון דאסורה מ"מ צעה שהיא חי' משו"ה י"ל דאף
עכש' דנשחטה דהותר האיסור הקדום לא מהני
עכש' החזקה כמש"כ שם ולפי"ז אף אם נימא דלאציי
סבר דנאמת כן הוא דלא מהני חזקת שאינה דרוסה
כל שנולד הספק מחיים אין זה ענין כלל לענין אם
מחזיקים מחיבור לאיסור:

ועפ"ד מכוונים היטב סגנון דצרי התוס' צפ"א
בד"ה אשה זו נחזקת היתר לשוק עומדת
ו"ל וא"ת תינת כנס ואח"כ גירש שכבר הויא נרת
ערוה, אללא גירש ואח"כ כנס הא לא הויא נחזקת
היתר לשוק, ועוד לר' ירמיי דוקא בגירש ולנפוק
כנס איירי, וי"ל דמ"מ היא נחזקת היתר לשוק
דמוקמינן הערוה נחזקה שלא נתגרשה, וא"ת דהכל
מוקמינן אשה נחזקת היתר לשוק אעפ"י שצעה
שנולד הספק היתה עומדת נחזקת איסור שצעה
עדיין חי וצפ"ק דחולין אמרינן וכו' נשחטה נחזקת
היתר עומדת וכו' ומשמע דוקא לענין ריעותא
דאיתיליד אחר שחיטה הויא נחזקת היתר וכו' אללא
אם נולד הספק מחיים כגון ספק דרוסה לא, משום
דצעה שנולד הספק היתה עדיין נחזקת איסור.
עכ"ל הצריך לנו. שלכאורה אין מונח דצריהם כיון
שתרצו מעיקרא דמאי דאמרינן אשה זו נחזקת היתר
לשוק הוא גם אם גירש ואח"כ כנס משום דמוקמינן
הערוה נחזקה שלא נתגרשה, א"כ מאי מקשו אח"כ
מסוגיא זו על סוגית הש"ס דפ"ק דחולין דהכל
לאו משום חזקת היתר הוא רק משום חזקת הערוה
שלא נתגרשה או שלא נתקדשה וכבר עמד ע"ז בס'
ש"ש שם צפ"ז, ומתרג' שכוונתם לדקדק רק מקושית
אציי מה שהקשה שם מנפל הצית עלי' ועל צת אחי'
דשם ליכא חזקה להעמיד הערוה נחזקת חי יעו"ש.
והדוחק מנזכר לכל מעיין שהרי בעיקר חסר מן
הספר שלא הזכירו כלל דצרי אציי:

אבל לפי"מ שצארו דצריהם מכוונים היטב צלי
גמגום דהנה דצרי הש"ש תמוהים דאם נאמר
דהיכא דליכא חזקה אחרת כגון לאוקים הערוה
נחזקת שלא נתגרשה לא שייך לחלק בין אם נולד
הספק מחיים או לא א"כ קשה לפי דצריהם דרצו
להוכיח מהא דחיישינן לספק דרוסה דהטעם הוא

מחמת חזקת הגוף דספק טריפות הוי ספק צשני
הגוף. יעו"ש. והרי נכח"ג ודאי הוי חזקה שלא
נתצורה צעתה וגם לשיטת הראשונים דצרי
דמ"מ ליכא חזקה מחמת הרוז עכ"פ אין זה ענין
לחזקת הגוף כיון שאנו דנים שמתחילת לידתה
היתה כך, וניצב לה קוץ צושט שכתבו תוס' ציצמות
פד"א הטעם דלא מוקמינן נחזקת היתר משום
דשכיח לאיסורא, דהתם ודאי ליכא חזקת הגוף
דהרי לא נולדה עם קוץ, ומשו"ה אף דנימא דליכא
חזקת שאינו צוצה כמש"כ דנקוצת הושט הוי חסרון
בעיקר המתיר אללא הרי חזקת הגוף עדיף משאר
חזקות וממילא לא יהי' ספק צשחטה ומשו"ה
מסקו לחסור מטעם דשכיח לאיסורא וכמש"כ
לעיל צפ"ח:

ומש"כ צש"ש שם לתרץ הא דתניא בספק שמוטת
הגרגרת דהוי ספק צשחטה עפ"י דצרי
הר"ן שכתב דשמיטת גרגרת הוי רק טריפה, אללא
דאם נשחטה צשעת שחיטה, אי אפשר לשחוט
כרלוי, קשה להניין כיון ששחט רק את הושט
והגרגרת נמלאת שמוטה, ומיירי צעוף דסגי צשחטת
הושט אללא זה קשה לא על הש"ש אללא גם דצרי
הר"ן שהציג צשם הרמז"ן תמוהים. ועו"ג:

והנה ראיתי צהנח צית מחיר ליו"ד סי' כ"ד סעיף
ט"ז שכתב להקשות על שיטת צה"ג דסובר
דשמוטה אינה טריפה מחיים אללא דהכי אגמרה
רחמנא למשה דאף צעוף שהכשירו צסי' אחד צעינן
שיהיה תרוייהו רלויים לשחיטה וז"ל וקשה לי לפי"
שהרי מוכח מדעת רב אללא צר להצה צחולין דף
כ"ח דלאו מההוא טעמא חתינן עלה שהרי סובר
דהכשירו דעוף אינו אללא צושט ולא צקנה הרי
הקנה לגבי העוף צל"ז אינו לשחיטה ולמה תטרוף
העוף צשמיטת הקנה כמנזכר צהצרייתא, ודוהק
לומר דר"א לא ס"ל צצרייתא הנ"ל עפ"י הצרייהא
דרמי דף כ', עכ"ל. ודצרי הגלון הנפלא הזה
נפלאים דהלא גם לר' אללא דסובר דשמיטת הקנה
לחוד אינה מתרת ושחיטת הושט צלא קנה מתרת,
מ"מ אם ישחט הקנה ואח"כ הושט שחיטה מעליתא
היא, ופסוקת הקנה ודאי טריפה, א"כ מוכרח
דגם לרב אללא הקנה הוא סימון המתיר גם צעוף,
אללא דאם שחט הקנה הותחל מעשה המתרת ולא
נגמרה, ושחיטת הושט צעוף מתרת צלא קנה.
ועפ"י"ז כמו דמתפרשת שיטת צה"ג למ"ד דעוף
הכשירו צסימון אחד צין צקנה וצין צושט כ"כ
נפרש גם לרב אללא. וזה פשוט:

ובהא דפליג אציי על רצה מפרש הש"ך ציו"ד
סימון י' צישוצ דצרי הד"מ, דסובר דמן
התורה לא מוקמינן לחזקת היתר כיון שנולד הספק
צעה שהיתה נחזקת איסור, ומסיק הש"ש ענין זה
לענין דמחזיקים מחיבור לאיסור, דלרצה אינו
מחזיקים ולאציי מחזיקים וקיי"ל כאציי, ולפי שיטת
הש"ך מחזיקים מחיבור אמה"ס לאיסור טריפה,
ולפי מה שצארו לעיל צפ"ח לא יתכן לפרש כן
דנענין ספק טריפה אין שייך להחזיק שהי' צה שני
איסורים על ידי שהחזקה צאיסור אחד, והנה הש"ך

משום שגולד הספק מחיים הלא נספק דרוסה איכא
מתי חזקה אחרת נגופא דנחמה חזקת שאינה דרוסה
וצפ' אלו טריפות ד' מ"ג שהקשו גם שם קושיא זו
שהקשו כאן כתבו להדיא דספק דרוסה יש להעמידה
בחזקת שאינה דרוסה, והי' להם להקשות על עיקר
הדין למה לא מהני חזקת שאינה דרוסה ולא לדמות
ענין זה לסוגיא דכאן, ע"כ נלענ"ד צרור דרשו
להוכיח מספק דרוסה דכל שגולד הספק מחיים
נשעה שהיא בחזקת איסור לא מהני שום חזקה אף
חזקת שאינה דרוסה כיון דענין חזקה הוא רק
הכרעת הדין המסופק ולא הכרעת מציאות הדברים
דחזקה אינה מכרעת לעולם את המציאות רק
שחמרה תורה להחנות למעשה עפ"י מה שהחזק לנו,
ומש"ה ראו לפרש דמש"ה לא מהני חזקת שאינה
דרוסה כשגולד הספק מחיים משום דכיון דעכש' ^א
היא בחזקת איסור ואין לנו נפ"מ למעשה רק לאחר
שחיטה אין לנו לדון עכשיו מה יהי' הדין לאחר
שתשחט, וכיון דנשעה שגולד הספק לא הוכרע
הספק, י"ל דלא מהני שז' גם כשתשחט דלא נתחדש
זה הספק, ומש"ה הקשו דמסוגיא דכאן דלמירין
אשה זו בחזקת היתר לשוק עומדת אף דעכש' עדיין
בחזקת איסור היא שנעלה חי ואף אם נאמר דענין
החזקה כאן הוא משום דמוקי הערוה בחזקה שלא
נתגרשה, אבל הלא עלינו לומר דהא דמהני חזקה
לנרה מחמת הערוה הוא משום דכיון דליסורה הוא
מחמתה הרי זה דומה כאילו יש כאן חזקה גם לנרה
וכמו דמהני חזקת הווקה לעמא וחזקת הסכין
לנחמה כ"כ מהני חזקת הערוה להנרה, אבל עכ"פ
מוכח מזה דמהני חזקה לנרה גם אם נולד הספק
נשעת חזקת איסור ונספק דרוסה למירין להיפוך
ונוחמת קושיא זו הוכרחו לתרץ דנספק דרוסה
איכא טעמא אחרינא דשכיח לאיסורא יותר
מלהיתירא כנלענ"ד ציבור דצריהם :

ולפי מסקנת התוס' הי' נראה לי על פי לשון
התוספות נפא"ט שהצאנו לעיל צריש פרק
ט"ז דלא מפרשי כפי' רש"י ציבור חזקת היתר
לשוק דלומר רנה דרש"י ז"ל כתב פה"ל בחזקת
היתר לשוק עומדת אם ימות נעלה שהרי נרת ערוה
היא שהכונה נזה דגם נשעה שנעלה עדיין חי היא
בחזקת היתר לענין זה שאם ימות נעלה תהי' מותרת
לשוק, והתוספות כתבו נפא"ט נזה הלשון השתא
דמת נעלה מוקמינן לה בחזקת מה שהיתה קודם
שזרק גט לערוה שהכונה נזה נענין אחר לגמרי
מפירש"י, והיינו דאף דנשעה שגולד הספק לא
הוכרע הספק על ידי דין חזקה דכל זמן שנעלה די
והיא בחזקת איסור ליכא דין חזקה להכריע הספק
להיתר לענין זה איך יהי' הדין לאחר שימות, אבל
אחר כך כשמת נעלה אז הוכרע הספק להעמידה
בחזקת מה שהיתה קודם שנתגרשה הערוה, אכן יש
לומר דגם לרש"י ז"ל הכונה היא כפי' ציבור התוס'
דהרי גם לשיטת התוס' עלינו לצאר דאף שמחיים
ליכא דין הכרעת הספק מה שחדשה לנו התורה
מחמת שעכש' ליכא דין היתר נפועל, אבל סנת
ענין החזקה שהוא מה שמוחק לנו הדבר עפ"י

שכלנו ענין זה שייך גם מחיים שהרי כתבו דעכשיו
שמת נעלה מוקמינן לה בחזקת מה שהיתה קודם
שזרק גט לערוה הרי חשנינן לה שמחיים הוחזקה
שתהי' מותרת אם ימות נעלה רק שהכרעת הדין
מחמת חזקה זו מתחדש רק לאחר מיתת הנעלה ולא
לאחר זריקת הגט לערוה, וכמו כן יש לומר גם
לפירש"י ז"ל דגם צפירש"י לא נזכר דמחיים הוכרע
הדין רק סנת החזקה מתי הוחזקה בחזקת היתר
לשוק, ועל זה כתב רש"י שהוחזקה להיות נותרת
לשוק אם ימות נעלה, ועלה לנו מזה דיש לומר
דלכו"ע אף אם ימות דלאני ורנא לא למירין אשה
זו בחזקת היתר עומדת גם משורת הדין מן התורה
שלא מחמת חומרא דרנא כפי מה דמסיק הש"ך על
פי כונת התוס' אין יסוד המחלוקת נזה לענין סנת
החזקה לומר דלאני ורנא לא הוחזקה מעולם
בחזקת היתר לשוק אלא דלכו"ע שפיר חשיב חזקת
היתר דהרי על כל פנים החזקנו כן שתהי' מותרת
על ידי מיתת נעלה אלא דנצרו כיון דמחיים לאחר
זריקת הגט לא הוכרע ספק זה מחמת שלא חדשה
תורה להכריע איזה ספק רק כשנוגע הספק להלכה
למעשה שז' לא יוכרע הספק עוד כשינא הזמן
שגורם הספק ספק נדין להלכה וכמו שציארנו
ציבור דצרי התוס' לעיל. וכן משמע מדקדוק לשונם
דכתבו לדון היכא דנשעה שגולד הספק היתה עדיין
בחזקת איסור, דלכאורה הול"ל דקודם לידת הספק
היתה בחזקת איסור דלעולם עיקר חזקה הוא כמו
שהחזקנו לנו קודם לידת הספק דנשעת לידת הספק
ליכא חזקה דהרי מסופק לנו אלא שהתורה חדשה
לנו שלא להשגיח על הספק ולהעמיד הדבר על
חזקתו הקודמת, אבל לפי מה שכתבנו דצריהם
מדוקדקים מאלד דעיקר החקירה נזה דנשעת לידת
הספק ליכא הדין להכריע את הספק כיון שעדיין
הוא בחזקת איסור. כמש"כ :

אמנם לפי זה נראה דמתיצ' אנוי לרנה מנפל הצית
עלי' ועל נח אחותו וא"י מיתת קודם דתני
חוללת ולא מתיצמת יהי' הכרח לפרש דאנוי לא פליג
לרנה נדין החזקה אם מהני חזקה נכה"ג מדין
תורה אלא דאנוי סובר דלענין חלינה החמירו רנא
שלא לסמוך על החזקה, דאם נאמר דפליגי נעיקרא
דדינא של חזקה זו הרי ננפל הצית נולד הספק
נשעה שצבר מת שנוגע עכשיו דין החזקה להיתירא
לשוק נפועל ונכהי' גונא לפ"ד לכו"ע מהני החזקה
דהרי נבר הוחזקה שתהי' מותרת נמיתת הנעלה
ומוכח מזה דלא כשיטת הש"ך דהעלה דאנוי ורנא
פליגי על רנה נעיקר הדין ונלא"ה דחו האחרונים
שיטת הש"ך דכל הדוחק שנדחק הש"ך כמו שהרגיש
נעלמו שאין דצרי התוס' מורים כן הוא רק ליש
דצרי הד"מ מה שהוכיחו ממשמעות התוספות
דלענין ספק מים נראש לא למירין נשחטה הותרה,
ונאמת דצרי הד"מ מתפרשים נטוב טעם כמש"כ
התנ"ש ושאר אחרונים הצאנו קצת דצריהם לעיל
נפרק ט"ז, ונצדרינו שם נתצאר עוד יותר נפשטות
דצרי הד"מ נלי גמגום כלל. יעו"ש. ולפי זה עלה
לנו דלשיטת תוספות על פי מסקנתם דגם אם נולד

זה החזקה שאחר מיתת צעלה תהי' מותרת אם לא יתחדש זה שנוי אחר, כ"כ נאמר דנחיי הצהמה מוחזקת היא שאחר מיתת תהי' אסורה משום נזילה, אבל צלמית הרי יש לחלק דלענין חזקת היתר גם דין של עכשיו גורם להיתר שיצא דנאשה שהיא אסורה עכשיו מחמת אשת איש הרי זה עלמו מחמת דליכא זה עכשיו רק איסור זה ולא איסור אחר מה"ט חשנין עכשיו דנהסרת סנה האוסרתה עכשיו היא מוחזקת שתהי' מותרת לאחר מיתת הצעל, אבל להיפוך לומר שנחיי הצהמה היא מוחזקת שתאסר הוא מחמת התחדשות שיולד אח"כ ועל זה לא שייך עכשיו להחזיק דבר זה, כיון שהדין שיצא אח"כ אינו מחמת דין של עכשיו, אכן י"ל דגם איסור נזילה המתחדש אחר מיתת הצהמה הוא תולדת איסור מאיסור אצמה"ח שנאסרת נחיי, דלו יזיר שנחיי הצהמה היתה מותרת צאכילה לא היתה נאסרת אחר מיתת משום נזילה, וכמש"כ לצאר ענין זה לעיל בפ"ו, ומשום"ה אמרינן כיון שנחיי צחוק איסור אצמה"ח עומדת הרי היא כמוחזקת שתאסר מחמת דין זה לאחר מיתת משום נזילה, ומעתה הרי דומה החזקת איסור נזילה מאיסור אצמה"ח כהחזקת היתר לשוק צעור שהיא אסורה מחמת אשת איש, וע"ז כתב הרשב"א שדברי' שכתב כאן הם דברי' שכתב בפד"א דגם שם כתב דכמו דמוחזקים ספק שחטה צאיסור נזילה כ"כ דמוחזקים צספק גירושין צחזקת היתר לשוק, יע"ש. והמתנא' צזה דלענין עגם החקירה צהחזקת איסור מאיסור פשיט ל' להרשב"א דאין סברא צזום פנים לומר להחזיק מאיסור לאיסור, והתוס' צנמ' צילה דף כ"ה כתבו צנהלט כן דלא שייך להחזיק מאיסור אצמה"ח לאיסור נזילה, ושיטת רש"י שם דמפרש צחזקת איסור אצמה"ח כצז מציא לנו הרשב"א הרי לא מצינו מי שיתחלק על סברת הרשב"א צענין זה :

אמנם צספר ש"ש ש"ה פ"ד הציא שיטת ר"ת דמוכח מדבריו דמוחזקים מאיסור לאיסור דהתוס' פ' המדיר כתבו צשמו דהא דאמר רצא להוכיח דר' יהושע אזיל צתר חזקת הגוף מהא דצספק צהרת קודמת לשער לנן מטהר ר' יהושע, הוא גם היכא דליכא חזקה אחרת כגודה, ומפרש דשם מייירי שחוק לטומאה מחמת נגע אחר שהי' מוחלט מחמו וקודם שנטהר נולד צו ספק זה ויש כאן חזקת טומאה ורק משום דחזקת הגוף עדיף מטהר ר' יהושע יע"ש, והנה לעיל בפ"ז צצארנו דברי התוס' האלו צצופן שלא הי' צזה חזקה מטומאה לטומאה, אלא דאם טמא הוא מחמת נגע השני אין הכהן יכול לטהר את האדם וצלא אמירת הכהן אינו מתטהר מטומאה הראשונה ומועלת החזקה להשחיר על' הטומאה דמעיקרא, יע"ש. אבל עכ"פ קשה טוצא על שיטת ר"ת מסוגיא דפרק ארצעה אחים דשם אמרינן צספק קידושין איכא חזקת היתר ליצם היינו דכיון דקודם שנולד הספק מקדושי העררה היתה עומדת צחזקת היתר ליצם אם ימות צעלה מוקמינן לה עכשיו שנולד הספק על חזקתה

הספק צשעה שהדבר מוחזק צאיסור מחמת דבר אחר מכל מקום צאיסור אותו האיסור שצז חזר וניעור הענין להעמיד הדבר על החזקה שהחזקנו קודם לידת הספק, ואצ"י ורצא לא פליגי ע"ז רק מחמתה דרצנן לענין חליצה וליכא ללמוד מזה לענין שאר איסורים :

פרק כ

והנה צעיקר השאלה אם מוחזקים מאיסור לאיסור דעגם החקירה צזה כיון שהאיסור הראשון צבר הותר ועכשיו אנו מסופקים אם נחחדש צזה איסור חדש מה שלא נאסר עד עכשיו על פי המתנא' דצברינו אין צסוגיא דפד"א הנזכר לעיל שום רמז להכריע עגם שאלה צו לא צגמ' ולא דצברי התוס', אלא שעל פי מאמר רצה דאמר אשה צו צחזקת היתר לשוק עומדת מתצטלת החקירה היינו דאין נפ"מ צחקירה צו דאף אם נימא דלא שאני לן צין איסור חדש ליצן או התחלפות שם האיסור כיון דמ"מ הדבר אסור מאיזה שם שהי' צשוב חזקת איסור, אבל כיון דלרצנה דס"ל דכל איסור שצלוי צמנצ ידוע צנהסרת המנצ יותר האיסור צשוב כהחזקת להיתר לענין זה, אם כן לא יזיר להחזיק מאיסור לאיסור דהרי החזקנו צבר צנהסרת המנצ הראשון יהי' היתר. דלפי זה היכא דלא דמיא לענין זה למה דאמר רצה אפסר לומר דגם לרצנה מוחזקים מאיסור לאיסור וכמו שכתבו צחי' הרשב"א פד"א הצאנו לעיל צפרק הקודם לחלק צין הא דרצנה להא דאמרינן צהמה צחיי' צחזקת איסור עומדת עד שידוע לך צמה נשחטה :

ובחי' הרשב"א פ"ק דחולין דף ט' כתב וזה לשונו צהמה צחיי' צחזקת איסור עומדת כלומר צחזקת איסור שאינה צצומה עומדת וכו' וא"א לפרש צחזקת איסור אצמה"ח עומדת דכיון דנשחטה צין שחיטה מעליתא צין שחיטת מיעוט סימנים הרי יצאתה מאיסור אצמה"ח, ומיהו אינו קשה כל כך דאפסר לומר דכיון דמעיקרא צחזקת איסור אצמה"ח עומדת ועכשיו ממי לא נצצבר אם נשחטה כהוגן הרי היא מוחזקת מאיסור לאיסור ויש כיואל צה ציצמות ד' ל' ע"צ וכו'ן שהי' צזה ספק קידושין או ספק גירושין ושם כתצתי, עכ"ל. והנה מאד נפלאים לי דברי' צהשקפה ראשונה אין מלא צסוגיא דפד"א כיואל צזה לחזק דברי רש"י דמוחזקים מאיסור אצמה"ח לאיסור נזילה, ומש"כ ושם כתצתי הנה הרואה יראה דברי' לעיל צפרק הקודם דמתרן שלא יקשה מסוגיא דפד"א להא דמוחזקים מאיסור אצמה"ח, אבל להוכיח משם עוד ענין זה להחזיק מאיסור אצמה"ח לאיסור נזילה לא שמענו, ונראה לי דעיקר כונת הרשב"א דצברי' הוא כיון דאם מתה אסורה ממילא צאיסור נזילה צשובה גם עכשיו כמוחזקת לאיסור עד שיתצבר שנשחטה צשחיטה הגונה, וסברא צו מלא כיואל צזה בפד"א דאמרינן אשה צו צחזקת היתר לשוק או ליצם עומדת אף עכשיו היא אסורה שצעלה חי מ"מ אמרינן דלענין

הראשונה ושם לנו דנים אם נפקע איסור אשת אח או לא ואיכא חזקה פשוטה חזקת איסור אשת אח מ"מ אמרינן שם להיפוך דאיכא חזקת היתר ליצט ולפי"ז גם נספק זהרת נישא דמעיקרא הי' בחזקת טהרה כשיתרפא מנגעו ועתה נולד ספק, לו יהא שספק זה גורם לספק על הטהרה מנגע הראשון אבל עכ"פ הרי החזקנו דכשיתרפא מזה יהי טהור כמו שם נספק קידושין :

ובלענ"ד לחלק זה דכיון שנחליט זה כדצרינו דאם נולד נגע חדש לא מלי הכהן לטהר האדם גם מנגע הראשון דנלא חומרת הכהן לינו מתטהר והכהן נרד לומר על האדם שהוא טהור, הרי אז כשנולד הספק מחמת נגע חדש הרי זה ספק נסנה המתהרת וכל עוד שהכהן מסתפק אם יכול להחליט דדיבור מפורש לטהרו הרי חסר זה דבר המטהר והרי זה דומה לספק בשחיטה או ספק טבילה דהדין להעמיד על חזקת איסור או חזקת טומאה, ול"ד לספק קידושין שאף שגם שם הרי לנו מסופקים אם ניתר איסור אשת אח ע"י היתר יצום נחיתת הנצל אבל שם הסנה המתרת הוא מיתת הנצל וכשהיא ארת ערוה שאסורה ליצום ג"כ הינה משתנית זה סנה המתרת, דהמיתת של הנצל אחת היא רק דבר אחר גורם לה שלא תועיל זה מיתת הנצל ומש"ה אמרינן שם כיון שהחזקה שתי' מותרת ע"י מיתת הנצל והרי מת וקצרו מוכיח עלי' ומספק אחת נא לאסורה אל תאסרנה מספק, אבל הכא אין התרפאות הנגע לחוד גורמת הטהרה אלא מחמתו של כהן ג"כ גורם, נמצא שלא החזק מעיקרא לטהרה רק כשהיא' גם חומרת הכהן ועתה מסתפק הכהן והיו חסרון נעם של המתיר וכעין שכתבנו לעיל לתרץ נספק שמיטת הגררת דמפורש נסוגיא נפ"ק דחולין דהוי ככל ספק בשחיטה ונאמרנו לעיל נפ"ט לתרץ קושית הש"ס וחלקנו מהא דאמרינן נפד"א שצחיי הנצל עומדת בחזקת היתר ליצט או לשוק דהתם שייך לומר הרי מת וקצרו מוכיח עלי' דאף אם נתקדשה הערוה לא נתחדש ריעותא והשתנות נמעשה המתיר רק דבר אחר גורם התחדשות הדין ובשמוטה הוא חסרון נשמיטה דאם הסיון אחד שמוט אין השחיטה שחיטה, וכ"כ י"ל גם לענין נגעים דאם נתחדש נגע חדש חסר זה כח המטהר של הכהן :

וכן נלענ"ד לפרש נהא דליתא נמוס' נזיר דף ס"ג ע"א נזיר שגלה ונודע לו שהוא טמא אם טומאה ידועה סותר ואם טומאת התהום לינו סותר אם עד שלא גילה בין כך ובין כך סותר, כינל ירד לטבול במערה ומצא מת גף על פי המערה טמא, נמצא משוקע נקרקע המערה ירד להקר טהור ליטהר מטומאת מת טמא שחזקת טמא טמא וחזקת טהור טהור שרגלים לדבר. עכ"ל המשנה. ונחשו' מהרי"ט הוצא נש"ס ש"ה פ"א הוכיח ממנה זו דמחזיקים מחיסור לאיסור כמו דמחזיקים מטומאה לטומאה דהרי כאן דטומאה קמיינת טהרה ע"י טבילתו נמקוה ואעפ"כ נספיקא ומחיתין לי' טומאה אחריתא וסותר הקודמים הואיל ונזקק לטומאה

דאמרינן חזקת טמא טמא. יעו"ש. ובש"ס שם דחא רחיתו דהתם לאו משום חזקה הוא אלא טעמא דמילתא מנזאר נמוס' שם וז"ל. שחזקת טמא טמא שרגלים לדבר כלומר שטעם גדול י"ל הואיל והוא בחזקת טומאת מת לא הותרה טומאת התהום אלא. עכ"ל. ובאמת הדבר תמוה מאוד איך אפשר לפרש דהכא הטעם משום חזקה כיון דהלכה של טומאת התהום הוא אף אם נודע אח"כ שהיתה נזה טומאה ודלית ג"כ לינו סותר וכמו שפורש נלאון המשנה כאן ונודע לו שהוא טמא אם טומאת התהום לינו סותר וכן האריך נענין זה נמוס' ש"ס. אבל נכ"ז נלענ"ד דגם דצרי התוס' אינם מוציאים נפשות דלמה טעם גדול הוא לחלק נידעית ודלי טומאה בין שהי' טמא קודם התחדשות טומאת התהום או לא כיון שהטומאה ההיא כבר אזלה, והש"ס מנזאר דצרי התוס' דמסנרל חמרה משנה דכיון דטומאת התהום חידוש הלכה למשה לחלק בין טומאת התהום לטומאה נגולה נזיר נזיר ועושה פסח וכו' דחידוש הוא ומסתבר לומר שלא נתחדשה הלכה לנזיר ועושה פסח נטומאת התהום אלא לאדם שלא היה בחזקת טומאת מת. יעו"ש. וכל הרוואה יראה שצריאורו עוד מגדיל הקושי שזה ונעלים את הציאור דנענין שהוא הלכה למשה נלי שום טעם וסנרל לפי מושגנו איך שייך לעשות הנדלים מסנרל דהלכה מסתברת דוקא נאופן זה ולא נאופן אחר וזה שני הפכים, ועוד שהטעם והסנרל ג"כ נענין הלכה נלי טעם ואם נאמר דידעו חז"ל דכן נאמרה הלכה אין לנו לדרוש הטעם זה ולמה חמרה המשנה שרגלים לדבר, והענין הזה מפליא מאוד. וע"כ נלענ"ד די"ל דאדם הטמא שמתטהר ע"י טבילה וכן כל דבר טמא כיוצא בזה אם קודם טהרתו טמא שנית לא נטהר נטבילתו גם מטומאה הראשונה, דטבילה הוא טהרה ואם לא מתטהר נטבילתו אינה טבילה, וטבול ושרץ נידו אין הענין שהוא מתטהר כל רגע ומתטמא כל רגע אלא כל שהשרץ נידו אין זה טהרה, ורק היכא שהטומאה הראשונה היא טומאה חמורה והשני' טומאה קלה כגון נטמא מת שטבול ושרץ נידו אז נדלי. נטהר מטומא' החמור' ומתטמא נטומאה קלה, אבל נטמא מת שטבול ונגע נמקוה נמת הוא טמא גם מחמת טומאה הראשונה כיון שהוא נטומאהו אין הטבילה פועלת כלום, ואם כנים דצרינו זה מתפרשת המשנה כמין חומר, דצריך לטהר מטומאת מת ונגע נמת נטומאת התהום אז לא פקעה ממנו טומאה הישנה וטומאה ההיא אינה טומאת התהום ונזכיר לא נתחדשה הלכה רק אם טומאתו רק מחמת התהום אבל אם ע"י טומאת התהום נגרם שעדיין טומאה הידועה עלי' ע"ז לא נאמרה הלכה וזה דבר מסתבר ומוצא, ויש להטעים קצת דצרינו גם דצרי התוס' דהי' מקום לומר כיון שאמרה ההלכה דלענין נזיר ועושה פסח הותרה טומאת התהום הרי משנה תורה כאילו לא נתחדש על האדם דין טומאה לענין זה לגורם סתירת נזירות ומניעת הקרבת הפסח ולפי"ז הועילה הטבילה להטהר מטומאתו, ומש"ה ציאורו נמוס' דלינו כן דנאמרת

היו שום הנדל בעיקר הטומאה גם אחר הדוש ההלכה
אלא שההלכה חדשה להתיר שיהי' נטומא' לענין
טוירות ועושה פסח, וכיון שהטומאה היא טומאה
ומחילה לא הועילה הטבילה, — אף כי דבריהם
אינם מורים ע"ז אצל הדברים ישרים כס"ד — ומה
לחמור במשנה שחזקת טמא טמא הוא דהרי אינו
ידוע אם נגע צמת קודם שהספיק לטבול וליטהר
מטומאתו הראשונה או כבר הספיק לטהר רגע
אחת ואח"כ נטמא, ואם כבר נטהר הרי אינו טמא
רק מחמת טומאת התהום דהוה נזיר והיו ספק
נזיר טמא, וע"ז אמרו במשנה דהוי' ודאי נזיר טמא
דחזקת טמא טמא כיון דעכש' ענין הספק אם
נשארה עליו טומאתו והיו ספק בטבילה מוקמינן לי'
על חזקתו. והנה צפ"י המשיגות להרמז"ס שם צמס'
נזיר משמע להדיא דכוונת המשנה משום גדרי החזקה
הוא דז"ל ולא שז' אל הכונה אם זה אשר ירד לטהר
מטומאת מת וטהר והשלים טוירותו ואח"כ ידע
שזאת המערה שנטהר בה ה' זה מת משוקע בקרקע
המערה סותר ויעמוד בחזקת טומאה והטעם בזה
מה שאמר שחזקת טמא טמא ופי' רגלים לדבר שהענין
יאל' לדבר שאין לו תכלית כ"ז שנלק' אחר האפשריות
ואמנם העיקר כשנתקיים חיזה ענין שיהי' נניחהו
בחזקת עד שיצוא דבר מצואר שיטבלהו מזה חזקה
וכל דבר שיהי' בו ספק ואפשרות אחרת ה"ז לא
יסתלק החזקה. אחר כך הציג כל מה שדומה לזה.
עכ"ל. והנה צמס' שזירה לנו המשנה צירד לטהר
ונמלא אח"כ מת משוקע קרוב הענין לפרש כמש"כ
דגם אח"כ כשנודע לא נודע טומאה ודאית' לאפשר
שלא נגע כלל צמח ואם נגע שמה היתה הנגיעה
אחר הטבילה ואפשר לנאר כמש"כ דמשום חזקת
טומאה הראשונה לא מהני הני ספקות דהוי' ספק
אם הועילה הטבילה, אצל דברי הרמז"ס בזה קרנן
פסח פ"ו ה"ג אין לפרש כן דז"ל מי שנטמא צמת
והזה עליו ג' וז' ובצנעיו שלו נטמא בקצר התהום
ולא ידע ועשה פסח בחזקת שהוא טהור ואח"כ נודע
לו שהוא טמא נטומאת התהום אינו חייב צפסח
שני שכיון שטבל בצנעיו פסקה טומאה הראשונה,
אצל אם נטמא נטומאת התהום צנעיו לטומאתו
ולא ידע עד שעשה הפסח ה"ז חייב צפסח שני
שחזקת הטמא טמא עד שיהי' טהור ודאי שרגלים
לדבר. עכ"ל הלכה זו. אין לפרשה דגם אח"כ
מסופק לנו אם נטמא ודאי נטומאת התהום או לא,
דהרי מפורש כתב דאח"כ נודע לו שהוא טמא
נטומאת התהום דזה הלשון מורה על ידיעת טומאה
ודאית' ומ"מ מסיק שהטעם בזה משום חזקת טמא
טמא:

ועפ"ז י"ל דהטעם דלא הותרה טומאת התהום
אם נטמא קודם שנטהר מטומאת מת
הקודמת הוא רק משום הכלל דחזקת טמא טמא,
דהיינו דאם ה' הדין בכל טמא המחוסר טבילה
שהוא בחזקת טהור לענין זה שאם יטבול הרי הוא
טהור וכעין דאמרינן צפ"א אשה זו בחזקת היתר
לשוק עומדת אם ימות צעלה, דלז' ה' חסון מה
שנוגע צמת כמחדש עליו טומאה לעכצו מעשית
הפסח או צמיר כסותר עוד טוירותו דהרי ה' חסון
כבר בחזקת טהרה לענין אם יטבול והרי טבל, לזה
אמרו במשנה דאינו כן דכל טמא הוא בחזקת טומאה
עד שיתברר אופן טבילתו וכל זמן שלא יבורר אופן
המטהרו הוא בחזקת טומאה, ומש"ה אם טומאת
התהום גורמת לטבל ולעכצ את טהרת טבילתו אינו
מתחשב כמחדש עליו דין טומאה אלא ששוללת
מומנו אופן המטהר ומחילה הוא נשאר על חזקתו
כמקודם ואין עכצתו צפסח מחמת טומאת התהום
וענין זה למד הרמז"ס מסוגית הש"ס דמס' נזיר
דף ס"ד ע"ג דמפורש שם דרק בצנעיו לאחר טהרו
הותרה טומאת התהום ולא קודם ומציא שם הש"ס
ראי' מן המשנה דירד לטהר, יעו"ש. ומה מוכח
דלאו דוקא בצפיקות נאמר הרי טמא דחזקת טמא
טמא, ולפי"ז גם בדברי התוס' שהצאנו יש להעמיס
בונה זו כמנואר לכל מעיין דהרי כתבו רק שטעם
גדול י"ל הואיל והוא בחזקת טומאת מת לא הותרה
טומאת התהום אלנו. כללענ"ד צעוה"י:

ושם צמס' ק"פ ה"א כתב הרמז"ס וז"ל מי שעבר
בדרך ומלא מת מושכב לרוחו של דרך אם

היו שום הנדל בעיקר הטומאה גם אחר הדוש ההלכה
אלא שההלכה חדשה להתיר שיהי' נטומא' לענין
טוירות ועושה פסח, וכיון שהטומאה היא טומאה
ומחילה לא הועילה הטבילה, — אף כי דבריהם
אינם מורים ע"ז אצל הדברים ישרים כס"ד — ומה
לחמור במשנה שחזקת טמא טמא הוא דהרי אינו
ידוע אם נגע צמת קודם שהספיק לטבול וליטהר
מטומאתו הראשונה או כבר הספיק לטהר רגע
אחת ואח"כ נטמא, ואם כבר נטהר הרי אינו טמא
רק מחמת טומאת התהום דהוה נזיר והיו ספק
נזיר טמא, וע"ז אמרו במשנה דהוי' ודאי נזיר טמא
דחזקת טמא טמא כיון דעכש' ענין הספק אם
נשארה עליו טומאתו והיו ספק בטבילה מוקמינן לי'
על חזקתו. והנה צפ"י המשיגות להרמז"ס שם צמס'
נזיר משמע להדיא דכוונת המשנה משום גדרי החזקה
הוא דז"ל ולא שז' אל הכונה אם זה אשר ירד לטהר
מטומאת מת וטהר והשלים טוירותו ואח"כ ידע
שזאת המערה שנטהר בה ה' זה מת משוקע בקרקע
המערה סותר ויעמוד בחזקת טומאה והטעם בזה
מה שאמר שחזקת טמא טמא ופי' רגלים לדבר שהענין
יאל' לדבר שאין לו תכלית כ"ז שנלק' אחר האפשריות
ואמנם העיקר כשנתקיים חיזה ענין שיהי' נניחהו
בחזקת עד שיצוא דבר מצואר שיטבלהו מזה חזקה
וכל דבר שיהי' בו ספק ואפשרות אחרת ה"ז לא
יסתלק החזקה. אחר כך הציג כל מה שדומה לזה.
עכ"ל. והנה צמס' שזירה לנו המשנה צירד לטהר
ונמלא אח"כ מת משוקע קרוב הענין לפרש כמש"כ
דגם אח"כ כשנודע לא נודע טומאה ודאית' לאפשר
שלא נגע כלל צמח ואם נגע שמה היתה הנגיעה
אחר הטבילה ואפשר לנאר כמש"כ דמשום חזקת
טומאה הראשונה לא מהני הני ספקות דהוי' ספק
אם הועילה הטבילה, אצל דברי הרמז"ס בזה קרנן
פסח פ"ו ה"ג אין לפרש כן דז"ל מי שנטמא צמת
והזה עליו ג' וז' ובצנעיו שלו נטמא בקצר התהום
ולא ידע ועשה פסח בחזקת שהוא טהור ואח"כ נודע
לו שהוא טמא נטומאת התהום אינו חייב צפסח
שני שכיון שטבל בצנעיו פסקה טומאה הראשונה,
אצל אם נטמא נטומאת התהום צנעיו לטומאתו
ולא ידע עד שעשה הפסח ה"ז חייב צפסח שני
שחזקת הטמא טמא עד שיהי' טהור ודאי שרגלים
לדבר. עכ"ל הלכה זו. אין לפרשה דגם אח"כ
מסופק לנו אם נטמא ודאי נטומאת התהום או לא,
דהרי מפורש כתב דאח"כ נודע לו שהוא טמא
נטומאת התהום דזה הלשון מורה על ידיעת טומאה
ודאית' ומ"מ מסיק שהטעם בזה משום חזקת טמא
טמא:

ע"כ כלענ"ד דאף על ידיעת ודאי טומאה שיך
האי טמא וכו' שנגאר, דצמח מנינו דגם
היכא שהטמא טמא מחמת טומאה ראשונה נאמר
צמח' ענין טומאת התהום דאמרינן צמח' פסחים דף
פ' ע"ג וטומאת התהום דזינה לא מרצה והתניא
דבי יוסי אומר שומרת יום כנגד יום ששחטו חרקו
עלי' צנעו שלה ואח"כ ראיה אינה אוכלת ופטורה
מלעשות פסח שני מ"ט לאו משום דמרלי' לין.

ה' המת טומאת התהום אעפ"י שהוא טמא לתרומה
ה"ז טהור לפסח ושוחט ואוכל פסחו ואעפ"י שאפשר
שנגע הואיל והוא טומאת התהום טהור לפסח,
ואעפ"י שהמת שלם והוא מן הקנה אל הקנה ה"ז
עושה פסחו עד שידע נודעו שנטמא בו, במה דברים
אמורים כשה' מהלך צרנלי שהרי אפשר שלא
נגע אלל אם ה' רוכב או טעון משא ה"ז טמא
אעפ"י שהיה טומאת התהום, לפי שאי אפשר שלא
יגע ושלא יסיט ושלא יאהיל, וכבר בארנו טומאת
התהום בה' גזירות, ובה' י"ב כתב ו"ל מי שעשה
פסח בחזקת שהוא טהור ואח"כ נודע לו שה' טמא
בטומאת התהום אינו חייב צפסת שני ודבר זה הלכה
מפי הקבלה, אלל אם נודע לו שה' טמא בטומאה
ידועה חייב צפסת שני עכ"ל. ומדברי הרמז"ס בה'
י"א למד צפ"ש דקוצר הרמז"ס דלא הותרה
טומאת התהום רק אם גם עכש' אינו ידוע ודאי
שנטמא רק הדבר נוטה יותר שנטמא אלל אם נודע
לו שבדאי נטמא לא הותרה טומאת התהום יעו"ש.
ודברי' תמוהים דהרי בה' י"ב אי אפשר לפרש צפסת
פנים דמיירי שהדבר נספק דא"כ גם בטומאה ידועה
פטור מפסח שני דליך יעשה פסח שני מספק, אם
לא שדחוק דמיירי דליכא רוב נדדים שנטמא והוי
כודאי לטומאה ידועה ובטומאת התהום לא מהני רוב,
אלל בהלכה זו ליכא שום רמז דדברי הרמז"ס צמדת
נדדי צירור הטומאה, ואם נאמר שדברי' נמשכים
על דברי הלכה י"א הלא כל דברי' מיותרים הם
דכבר כתב שם דעושה פסח צראשון, וע"כ נלענ"ד
דדברי הרמז"ס דמחלק בין היתר טומאת התהום
לשעצר ובין היתר טומאת התהום בלהבא, דהנה
עפ"י המצואר צמס' נזיר דרך אם נודע לו לאהר
שגלה אינו סותר אלל אם נודע לו קודם שגילה גם
טומאת התהום סותר לנזירותו לר"א דקוצר תגלחתו
מעכבתו, דנזירות הענין הוא דמה שנאמרה ההלכה
להתיר טומאת התהום לנזיר ועושה פסח הוא רק
היתר קודם ידיעה שיה' הדין תלוי צדיעת האדם
וכעין שזנינו הלכה צספק ערלה שהידיעה גורמת
הדין ומשו"ה כשנודע לאחר שגלה וכן צפסת לאחר
שעשה כבר את פסחו, אין מתחדש עתה עלי' שום
דין לכיוון צדיעת התגלחתו ועשית פסחו לא חל עלי'
שום דין מחמת טומאת התהום, דהתורה התירה
קודם ידיעה, אלל אם נודע לו קודם גילוח או
קודם שעשה הפסח לא שאני טומאת התהום
מטומאה ידועה, דמשתת ידיעה ואילך חל עלי' הדין
של טמא מת גם לענין גזירות ופסח, ולפי"ז י"ל
דכ"ז אם נודע לו שהוא טמא ודאי אלל אם משעת
ידיעה ואילך ג"כ לא נתודע צירור אלל שהדבר
צספק הרי גם עכש' הוא קודם ידיעה וכ"ז שלא
נודע התירה תורה, דהרי כל הספיקות הוא שאנו
מוספקים על המציאות כפי שהוא צמדת, ומחמת זה
יוצא לנו הדינים להלכה להתנהג כפי דיני הספיקות,
והכא שהדין תלוי צדיעה אי אפשר לנו לספק שמה
צמדת הדין עלי' כדן טמא מת שדחה לפסח
שני מדין ודאי, כיון דליכא ידיעה ודאית אין חל
עלי' דין טמא מת ודאי לרחות אותו מפסח שחלות

הדין צזה הוא כפי ערך הידיעה, וא"כ בטל מזה
תורת הספק לגמרי, דמציאות האמת ליכא דיני
ספיקות וכיון דעכ"פ אין דין ודאי צזה צמציאות
מה יהי' משפט הספק צבה"ג ומשו"ה מותר לגמרי
ולפי"ז גם אם נודע ספק זה קודם שעשה פסח ה"ז
עושה פסחו לכתחילה, ועד"ז מתצארים שני הלכות
אלו דנהלכה י"א מיירי לענין דין להבא אם מותר
לו לעשות פסח ראשון לכתחילה וצזה הוא דוקא
אם לאחר הידיעה הוא צספק דאם נודע נודעו
הוא מעתה כדן כל טמא מת, ונהלכה השני'
דמיירי שכבר עשה פסחו קודם הידיעה ועתה נודע
לי אז גם אם ודאי נטמא אינו עושה פסח שני
דצעת עשית הפסח ה' מותר, וכן מוכח בדקדוק
לשון הרמז"ס ז"ל דנהלכה הראשונה כתב ה"ז
„שוחט" ואוכל פסחו, והלכה השני' כתב מי „שעשה"
פסח בחזקת שהוא טהור וזה צרור צעזה"י. מה
דמוכח צשיטת הרמז"ס דצמדת מושכב לרובח הדרך
מן הקנה אל הקנה אף דליכא רוב גמור שנטמא
דרך צאופנים רחוקים אפשרות צזה שלא נגע ולא
האהיל על המת ורא"י צזה דטמא לתרומה דאם
ה' ספק שקול ה' טהור גם לתרומה דהוי ספק
טומאה צרה"ר, וצכ"ז מתחשב לספק ומותר
לעשות הפסח ועפ"י מ שכתבנו לעיל צש"א פ"ה
דין רוב לא נאמר צתורה שיתחשב כידיעה אלל
עלינו להחזיק שכן הוא הדבר צמציאות כפי שצמדה
לנו נדדי הרוב מתפרש היטב שיטת הרמז"ס, דכ"ז
שייך רק צדינים שחלות הדין אינו תלוי צדיעת
האדם וכיון שעלינו להחזיק שכן הוא צמציאות
עלינו להתנהג כן עפ"י שורת דין התורה ומשו"ה
טמא לתרומה, אלל צדין שחלוי צדיעה כמו
בטומאת התהום וכיוצא בו לא יועיל לנו מה שצחזיק
שכך וכך הוא צמציאות שאין המציאות גורמת הדין
עד שדע יעו"ש. ומשו"ה גם אם ליכא רוב שנטמא
הוא מותר צעשית פסח עד שידע נודעו ודאי שנטמא
ונכון הוא צעזה"י:

והרמב"ם כתב דינו עפ"י פירושו צסוגית הש"ס
דפסחים דף פ"א: דליכא שם אומר
מר צר רב אשי לא שנו אלל שנוע לו לאחר צריקה
— קאי על המצואר שם צמסנה נטמא בטומאת
התהום הנין מרצה — דכי איזדרק דם שפיר
איזדריק אלל נודע לו לפני צריקה לא מרצה, מיתני
המוצא מת מושכב לרחצו של דרך לתרומה טמא
לנזיר ועושה פסח טהור וכל טמא וטהור להבא
הוא, אלל אי איתמר הכי איתמר אומר מצר"א לא
תימא נודע לו לאחר צריקה הוא דמרצה וכו' אלל
אפילו נודע לו לפני צריקה מרצה, גופא המוצא מת
מושכב לרחצו של דרך לתרומה טמא לנזיר ועושה
פסח טהור צד"א שאין לו מקום לעצור, אלל יש לו
מקום לעצור אף לתרומה טהור צד"א שצמאיו שלם
אלל משוצר ומפורק טהור שמה צין הפרקים עצר
וכו', צד"א צמהלך צרגלי, אלל טעון או רכוב טמא
לפי שמהלך צרגלי אפשר שלא יגע ולא יאהיל אלל
טעון או רכוב אי אפשר שלא יגע ולא יאהיל, צד"א
בטומאת התהום אלל בטומאה ידועה טמא וכו' ולא

אמרו טומאת התהום אלא למת בלבד. ונתוס' שם ד"ה אלא לפני זריקה נמי מרצה הקשו וז"ל וקשה לר"י דנפ' נתרא דנזיר תנן חס עד שלא גילח נודע לו אפילו טומאת התהום נמי סותר ומוקי לה ר' יוחנן בגמ' כר"א דאמר תגלחת מעכבת וא"כ נודע לו לפני זריקה נמי כיון דמעכבת אחאי אינו סותר, והירץ ר"י דהכל כיון שנשחט יש לו להשלים ומרצה לץ על טומאת התהום וכו' יעו"ש. והנה כל הרואה יראה שהקושיא חמורה והתירוצ' אינו פשוט ומחמת קושיא זו סובר הרמז"ס לנזר סוגיא זו בדרך אחר ומפרש דלפי מה דמתיב הש"ס על מר זר רב אשי מן הצרייתא דמואל מת מושב דקתני טהור למיר ועושה פסח שהוא בלחצא ומסיק אלא אי איתמר הכי איתמר אפילו נודע לפני זריקה מרצה הוא לאו דוקא לפני זריקה אלא אפילו קודם שחיטה נמי אלא לפי שאמר מתחילה לשון לפני זריקה מסיק בלשון זה, ולהלכה לא הביא כלום לשון זה של מר זר רב אשי אלא הביא רק הצרייתא כלשונה וכפי פירושו דמפרש דהאי בד"א צמהלך צרגלי' אכל טעון או רכז טמא שאמר צרייתא קאי על ראשית המאמר דקתני למיר ועושה פסח טהור ע"ז מחלקין דרך צמהלך צרגלי' דאפשר שלא יגע אכל בטעון טמא, ללא כמה שפי' רש"י שם דמפרש דהאי בד"א על משובר ומפורק דטהור לתרומה, ולפי דברינו אלה מיושב ומתורץ קושיית התוס' דמה דתנן צמס' נזיר דנודע קודם שגילח גם טומאת התהום סותר הוא כשנודע שנטמא צודאי אכל הכא דמיירי הצרייתא בידיעת הספק מותר לעושה פסח גם אם נודע קודם שחיטה, ואף דלפי"ז למה לא מתרץ הש"ס על מר זר רב אשי דאמר לא שנו אלא שנודע לאחר זריקה דהוא כשנודע שנטמא ודאי והצרייתא דקתני טהור דמשמע להבא הוא כשנודע ידיעת הספק, זה ל"ק דכיון דאמר לא שנו משמע דקודם זריקה ליכא דין היתר טומאת התהום, ועוד דבידיעת טומאה ודאי קודם זריקה אין שום חידוש דהלא משנה מפורשת היא צמס' נזיר ומש"ה מתרץ הש"ס להפך דצרי' דאשמעינן דין זה דנפק מותר גם קודם זריקה דהיינו גם קודם שחיטה, ודצרי הרמז"ס מתצארים עד"ז בטוב טעם צעה"י וצכ"ו שם כתב ע"ז דפסק בלישנא נתרא דמזר"א ומשמע לרצינו דאפילו לכתחילה שוחט קרבן פסח שהוא קרבן חובה והוא מצוה עוברת, משא"כ בנזר הקרבנות שאם נודע לו קודם זריקה חס זרק הורגה הכל לכתחילה לא יזרוק דמשמע מדצרי רצינו פ"ד מה' ביאת מקדש. עכ"ל :

והנה צפ"ד מה' ביאת מקדש ה"ו כתב הרמז"ס וזה לשונו כהן שעבד ואחר כך נודע שהי' טמא אם הוא טומאה ידועה כל הקרבנות שהקריב פסולים שהרי עבודתו חולין, ואם הוא טומאת התהום הניין מרצה, וכל הקרבנות שהקריב נרצו ואפילו נודע לו שהוא טמא קודם שזרוק הדם וזרק הורגה, שהניין מרצה על טומאת התהום אעפ"י שהוא מזיד וכזר נזרנו טומאת התהום בצוירה. עכ"ל. וזה' ח' שם כתב ואין הניין מרצה אלא בזמן

שהוא על מצחו שנאמר והי' על מצחו תמיד לרצון להם לפני ה'. עד כאן לשונו. וגם כאן העיר הכ"מ וז"ל כהן שעבד ואח"כ נודע שהוא טמא וכו' אלא דאיכא למידק שמה"ש רצינו נראה דלכתחילה אינו זורק כל שנודע לו, וצפ"ז מהק"פ נראה מדבריו דלכתחילה נמי שוחט וזורק, ול"ל שטעמו משום דשאינו קרבן פסח שהוא חובה והוא מצוה עוברת. עכ"ל. ועפ"מ"כ לעיל לנזר שיטת הרמז"ס דרק היכא דהוי ספק טומאת התהום מותר לכתחילה אכל צודאי טומאה הותרה רק עד הידיעה ומשעת ידיעה לא הותרה והרי זה ככל טומאה ידועה עלינו לנזר שיטתו כיון דגם בטומאה ודאית איכא היתר בטומאת התהום, ונלענ"ד — אחרי נקשת מחילה מתחת כפות רגלי מרן הכ"מ — לנזר כי דצרי הרמז"ס צהק"פ ודצרי' כאן צה' ביאת מקדש הם שני ענינים שלא קרצ' זל", והוא דהנה צמסנה דפסחים תנן נטמא בטומאת התהום הניין מרצה וכיון דקתני שהניין מרצה הוא מפורש דרק ע"י רצוי לץ הוא ההתרה, וצומן דליכא לץ על מצחו של כהן גדול ליכא רצוי כמו שפסק הרמז"ס כאן צה' ח', וזה' ק"פ צפ"ו ה"ג לענין שומרת יום שראתה זכר אחר שזרק הדם שפטורה מפסח שני לא זכר כלום שתלוי ברצוי לץ, וכן צה"א צמאל מת מושב לרוחצו של דרך דעושה פסח לכתחילה וכן צה' י"ב שאם נודע אחר שעשה פסחו שהי' טמא בטומאת התהום דפטור מפסח שני לא נזכר כלום שתלוי ברצוי לץ, וכן צצרייתא דמואל מת מושב לא נזכר כלום ענין זה שהניין מרצה וכן צה' נזירות בכל ההלכות שהביא הרמז"ס לענין טומאת התהום אין שום רמז לא צמס"ס ולא צמ"י ענין זה שיהי' תלוי עיקר היתר של טומאת התהום ברצוי לץ, וע"כ נתתי אל לצי לעיין צה' כי הלא דצרי הוא כיון דכל היכא שהוא משום רצוי לץ אינו מרצה רק בזמן שהוא על מצחו איך סתנו צמ"י ובהלכות צלי לפרש עיקר הלכה של היתר טומאת התהום :

ואחר העיין היטב נתצאר לי צעה"י דשני ענינים הם דעיקרה של ההלכה שנאמרה צסיני להתיר טומאת התהום הוא שתהי' מותרת כל זמן שלא נודע הטומאה צצירור כראוי ומשעה שנתצרה שהיתה טומאה חל הדין ומשעת הידיעה ואילך אכל לא למופרע, דהרי מעיקרא חסרה הידיעה והי' היתר גמור, וממילא אם נודע שהי' מת מושב צאופן שנקרא טומאת התהום רק שלא נתצר בידיעה צרורה שנגע צו אף שקרוב יותר שנגע וטמא לתרומה כמו שפסק הרמז"ס צפ"ח מה' אבות הטומאה עפ"י הצרייתא הכ"ל, מ"מ טהור הוא לעושה פסח ולנזיר היינו היתר גמור לכתחילה כמש"כ כיון דגם רוב אינו משוץ בידיעה ואיכא גם עכשיו היתר של ההלכה, אכל אלה א"כ כלום לרצוי לץ דהוי היתר גמור עפ"י ההלכה, והא דמוצא צמסנה שהניין מרצה על טומאת התהום הוא צכה"ג דאיכא ידיעה צרורה, דמשעת הידיעה ואילך הרי ליכא היתר של טומאת התהום כמו שמוצא צמסנה

דמיר אס עד שלא גילח נודע לו הרי זה סותר וכן הוא בתוספתא דמיר ונפסחים לענין עושה פסה, נכה"ג ודאי אסור לעשות פסחו ואס עזר ועשה נכה"ג הנין מרנא וקים להו לחכמי המשנה דזהלכה שנאמרה להתיר טומאת התהום שהוא רק עד ידיעה נאמר עוד חידוש דגם אחר הידיעה אס עזר ועשה קרנן הנין מרנא, וכפי שמפרש הרמז"ס ענין זה אינו שייך למיר ועושה פסח אלא הוא כלל בכל הקרצנות, כמו שהנחנו דריו למעלה. ולפי"ז דברי הרמז"ס שכ' נה' ק"פ לענין מת מושכב דשוחט לכתחילה הוא רק היכא דהוא היתר גמור דא"ל לרנני ניין אכל כהן נה' ציאת מקדש דמיירי שנודע נודאי שנטמא צטומאת התהום דמשעת הידיעה ואילך לא הותר טומאת התהום ורק אס עזר נמזיל הנין מרנא נכה"ג אסור לכתחילה דכל היכא שצריך רנני ניין ודאי לא שייך לעשות לכתחילה מחמת שירנא הנין וכמו דציאת צצרייתא פסחים ד' ט"ז ע"ג ונשא אהרן את עון הקדשים אינא עון נושא. יעו"ש. הרי זה הענין שהנין מרנא הוא שמרנא על עון ואיך יתכן לומר שיהי מותר לעשות עון לכתחילה מחמת שהנין יכפר וירנא אס"כ וזה צרור לענ"ד :

ומעתה יתבאר לנו דברי הש"ס נפסחים צאופן

אחר, דהנה אלישנא קמא דאמר דמיר"א דלא שנו אלא שנודע לו לאחר זריקה פריך הש"ס מהצרייתא דמונא מת מושכב דקתני טהור לעושה פסח וטהור להצא משמע, ואמר נלישנא צתרא להיפוך, דאפי' נודע לו לפני זריקה, והקשה הכ"מ דהרי גם נלישנא צתרא רק לפני זריקה ולא לפני שחיטה והרמז"ס נכה"פ הביא צמונא מת מושכב ויותר לכתחילה ,,לשחוט" וצאמת לפימ"כ הלא יקשה טונא דמה ענין דברי מר צר רב אשי דמפרש המשנה דקתני נטמא צטומאת התהום הנין מרנא דצארנו דמיירי נודע קודם עשית הקרנן שנטמא נודאי צטומאת התהום ועזר ועשה פסח או קרנן אחר דגם נכה"ג אף שלא הותר טומאת התהום משעת הידיעה ואילך מ"מ הנין מרנא, והצרייתא מיירי צלא רנני ניין דמותר לכתחילה כל זמן שלא נודע ידיעה צרורה, אכל נראה לענ"ד דכל מה שכתבנו הוא עפ"י מסקנת הש"ס וזה גופא הוא קושית ומסקנת הש"ס, דהנה לפי"מ דאמר נלישנא קמא דמר צר רב אשי לפרש המשנה שהנין מרנא צטומאת התהום שהוא רק אס נודע לאחר זריקה מוכרח דהא דהתירה תורה צטומאת התהום אינו היתר גמור דכיון דצריך רנני ניין מוכרח שהוא נקרא עון והוא בכלל הכתוב ונשא אהרן את עון הקדשים וע"ז פריך דצצרייתא קתני דהיכא דאיכא ספק עושה פסח לכתחילה מחמת דגם עכשיו עדיין חסר ידיעה ואיכא היתר של טומאת התהום ואס נאמר דכל עיקרה של ההלכה נאמרה רק שהנין מרנא ואיך אפשר שיהי מותר לעשות לכתחילה, ומוכרח מן הצרייתא דעיקרה של ההלכה שנאמרה להתיר צטומאת התהום הוא היתר גמור שאינו בכלל עון כלל, וא"ל לרנני ניין ומותר גם היכא

דליכא ניין, וא"כ א"א לפרש המשנה כלישנא קמא דמיר"א דמיירי המשנה שנודע לו לאחר זריקה כיון דנשעת עשית הפסח לא הי' ידיעה הרי הי' היתר גמור שאינו צריך כלל לרנני ניין ונמשנה קתני שהנין מרנא, ומשו"ה מסיק להיפוך דהמשנה מיירי שנודע לו לפני זריקה דנכה"ג לכתחילה ודאי אסור לעשות ומתחשז עון רק אס עזר ועשה הנין מרנא וזה דין שני צטומאת התהום. והרמז"ס הביא מסקנת הש"ס זו נה' ציאת מקדש לענין ההלכה של טומאת התהום מה שהנין מרנא והעתיק להלכה כנורתה צלי שום שנוי ונה' ק"פ הביא להלכה את הצרייתא צמת מושכב דעושה לכתחילה דגם מיירי צספק שמותר צלי הרנאת ניין, והא דמפרש הרמז"ס דענין רנני ניין האמור צמשנה רק לענין הכהן שעזר ולא לענין נזיר ועושה פסח, משום דלנעלים לא מהני רנני ניין, דאס הי' נודע רק ידיעת ספק הותר לכתחילה וא"ל רנני ניין, ואס נודע ידיעה ודאית לא מהני ניין דכיון שחל על הנעלים דין פטור מפסח לא ישתנה ע"י הנין וכן צמיר אס נעשה דינו כמיר טמא והימים הראשונים יפלו לא ישתנה הדין ע"י ניין שרק צפסול קדשים מרנא ניין, וכן דברי הרמז"ס מיושנים צלי גמנוס כלל בעזה"י ומקום הניחו לי להתגדר נז, אחר זה מלאתי בעז"ה קצת מדבריו צחי' מלא הרועים למס' פסחים והביא גם צסס ס' אור חדש והוא לחלק צין ספק נודאי אכל לא ציאר כלום למה חלוק הספק מודאי וגם לא העיר מענין רנני ניין יעו"ש. שז ראיתי דמ"כ צשיטת הרמז"ס דנצספק טומאת התהום מותר לכתחילה אף משעת ידיעת הספק הוא מפורש צרש"י צנבים ד' כ"ג ע"א דמפרש צטומאת התהום דזינא כגון שראה צין השמשות דהוי ספק אס הוא ראי' אחת או שתי ראיות דגם אחר ידיעת הספק מותר אס נאמר דגם טומאת התהום דזינא הותר והתום' שס הקשו ע"ז מפרק כ"ד נולין דאמרו שס דלר' יוסי לא משכחת טומאת התהום צזינא ולפי' רש"י משכחת לה נכה"ג, ומה אסקו דמשעת ידיעת הספק אף שלא נודע ידיעה ודאית לא הותר טומאת התהום יעו"ש :

פרק כא

והנה צעיקר הכלל שאמרנו צפרק הקדוה דאין טמא מתטהר ע"י טבילה אס אחר הטבילה תשאר עלי' טומאה כראשונה ולא הועילה טבילתו כלום לסלק מעלי' טומאת הראשונה. הנה לכאורה צנוחלותק שנוי' צמס' צרכות צפלוגתא דר' יהודה וחכמים צספ"ג צנצ שראה קרי ומשמשת שראתה נדה דרצנן סצרי' צריכים טבילה ור' יהודה פוטר ומסקנת הש"ס שס צד' כ"צ ע"א דגם ר' יהודה סוצר עיקר תקנת עזרא דנעלי קריין אסורין צתפילה עד שיטבולו ופליג רק היכא דאיכא עלי' טומאת זינא או נדה שנפטר מטבילה צין שהי' זינא תחילה ואס"כ קרי וצין שהי' טומאת קרי ואס"כ זינא פטור מטבילה ורש"י שס צד' כ"צ צדיצור

המתחיל חלל לאו ר' יהודה כתב בזה"ל קתי להודיעך דאפילו היכא דקדם הקרי אתיא טומאת נדה ומפקעה טבילה דלין טבילה חלל המתהרת עכ"ל. הרי מפורש דר"י ס"ל דכיון דאיכא עלי טומאת זיבה לא פקעה טומאת קרי ע"י טבילה ורצנן פליגי ע"ז וסברי דאף אם איכא טומאת זיבה עלי מ"מ מועלת הטבילה להפקיע את טומאת הקרי והנה אף דענין הטבילה דשם הוא מדרצנן כמו שחפ"ש שם ב"ס אצל עכ"פ משמע דפליגי בכללי הטבילה גם אם שייך לדון תורה, ונראה לי דכמו דמצינו לענין חלות הטומאה בגמ' מנחות ד' כ"ד דטומאות שוות או קלה על חמורה לא חייל טומאה על טומאה משום דשצעה לה טומאה, ולפי קוצר השגתי נראה לי דלין ענין זה שאין מקום צענם לתפוס שתי מציאות הטומאה מלכד דקשה להשיג ענין זה בדבר רוחני, עוד קשה יותר דמ"ש קל על חמור מחמור על קל ומ"ש צנת אחת דחיילי טומאה קלה עם טומאה חמורה כמבואר שם בסוגיא, חלל נראה שאין חל דין טומאה בדבר שכבר דין טומאה עלי חלל אם יהי' בטומאה השני' איזה דין נוסף הייל וכן צנת אחת והוא דומה קצת לענין אין איסור חל על איסור חלל דשם הוא הענין שאין אזהרה חלה על דבר המתהר וכלאן הוא חלות דין טומאה על טומאה ומש"ה אין פרטי הדינים תלויים זצ"ל לענין כולל ומוסיף ושם הוא כלל פשוט להלכה וכלאן מיציעא לי' לרצא שם צנחנות, ועפ"י כלל זה נראה לי דגם צטירת הטומאה שהוא ענין דין חלות שחל על הטובל דין טהרה ומש"ה היכא דיש על הטובל שני דיני טומאות אחד המתהר ע"י טבילה ושני שאינו מתהר לא מהני טבילה להפקיע דין טומאה המתהרת משום דאי אפשר לחול על הטמא דין טהרה כיון דנשאר בדין טומאתו, חלל כשטובל מטומאת מת ושרץ צידו מהני טבילתו דחל עלי' דין טהרה מטומאה החמורה ונשאר עלי' טומאה קלה, והנה אם יהי' איזה דין נוסף בטומאה קלה מה דליכא בטומאה החמורה נראה ודאי דצכה"ג מהני הטבילה על טומאה הקלה וכמו שכתבו בתוס' מנחות שם ובחולין ד' ע"ז ע"ז דלהכי חייל טומאת אוכלין על טומאת אצר מן החי אף שהוא קל על חמור משום דיש איזה דין נוסף בטומאת אוכלין דמטטרף עם שאר אוכלין לכביצה לטמא. יעו"ש. ומש"ה נראה דגם לענין טבילה יהי' הדין הן שתיני טבילה לטומאה הקלה אף שתשאר טומאה החמורה אם רק איכא דין נוסף בטומאה הקלה, וכמו דמהני טבילת נדה לצעלה אף אם היא טמאה טומאת מת, דלענין זה של איסור לצעלה טומאת נדה חמורה מטומאת מת, וכן בכל כה"ג :

אמנם לפי"ז מה שכתבנו צפרק הקדום בדין טומאת התהום לצד צידד ליתער מטומאת מת ונטמא בטומאת התהום חלל הותר טומאת התהום משום דלא מהני טבילה לטומאה הראשונה מחמת טומאתו השני', לכאורה קשה דהרי כיון דטומאת התהום הותרה לנויר ועושה פסח וטומאה ידועה חסורה מהראוי שתיני טבילה לטומאה הראשונה דהוי כחמורה נגד השני', חלל צאמת לא קשה משני טעמים, חדל דכל זה שייך רק צפהי טומאות משני שמות כמו טומאת מנע וטומאת אצר מן החי או טומאת קרי וזיבה וכל כה"ג דאם איכא איזה חומר בקלה נגד החמורה ראוי לחול גם טהרה שנעשה מטומאת קרי ונשאר טמא מטומאת מת או זיבה, חלל אם שתינו טומאת מת אינו ראוי לחול שם טהרה אם הוא נשאר בטומאת דטומאת מת בטומאת התהום הוא ממש צענם כטומאת מת דעלמא, והלכה שנתחדשה הוא רק מחמת השתנות הסבה שעל ידה נטמא שאם נטמא צמת שלא ידע צו אדם חדשה ההלכה לנויר ועושה פסח, והשני

המתחיל חלל לאו ר' יהודה כתב בזה"ל קתי להודיעך דאפילו היכא דקדם הקרי אתיא טומאת נדה ומפקעה טבילה דלין טבילה חלל המתהרת עכ"ל. הרי מפורש דר"י ס"ל דכיון דאיכא עלי טומאת זיבה לא פקעה טומאת קרי ע"י טבילה ורצנן פליגי ע"ז וסברי דאף אם איכא טומאת זיבה עלי מ"מ מועלת הטבילה להפקיע את טומאת הקרי והנה אף דענין הטבילה דשם הוא מדרצנן כמו שחפ"ש שם ב"ס אצל עכ"פ משמע דפליגי בכללי הטבילה גם אם שייך לדון תורה, ונראה לי דכמו דמצינו לענין חלות הטומאה בגמ' מנחות ד' כ"ד דטומאות שוות או קלה על חמורה לא חייל טומאה על טומאה משום דשצעה לה טומאה, ולפי קוצר השגתי נראה לי דלין ענין זה שאין מקום צענם לתפוס שתי מציאות הטומאה מלכד דקשה להשיג ענין זה בדבר רוחני, עוד קשה יותר דמ"ש קל על חמור מחמור על קל ומ"ש צנת אחת דחיילי טומאה קלה עם טומאה חמורה כמבואר שם בסוגיא, חלל נראה שאין חל דין טומאה בדבר שכבר דין טומאה עלי חלל אם יהי' בטומאה השני' איזה דין נוסף הייל וכן צנת אחת והוא דומה קצת לענין אין איסור חל על איסור חלל דשם הוא הענין שאין אזהרה חלה על דבר המתהר וכלאן הוא חלות דין טומאה על טומאה ומש"ה אין פרטי הדינים תלויים זצ"ל לענין כולל ומוסיף ושם הוא כלל פשוט להלכה וכלאן מיציעא לי' לרצא שם צנחנות, ועפ"י כלל זה נראה לי דגם צטירת הטומאה שהוא ענין דין חלות שחל על הטובל דין טהרה ומש"ה היכא דיש על הטובל שני דיני טומאות אחד המתהר ע"י טבילה ושני שאינו מתהר לא מהני טבילה להפקיע דין טומאה המתהרת משום דאי אפשר לחול על הטמא דין טהרה כיון דנשאר בדין טומאתו, חלל כשטובל מטומאת מת ושרץ צידו מהני טבילתו דחל עלי' דין טהרה מטומאה החמורה ונשאר עלי' טומאה קלה, והנה אם יהי' איזה דין נוסף בטומאה קלה מה דליכא בטומאה החמורה נראה ודאי דצכה"ג מהני הטבילה על טומאה הקלה וכמו שכתבו בתוס' מנחות שם ובחולין ד' ע"ז ע"ז דלהכי חייל טומאת אוכלין על טומאת אצר מן החי אף שהוא קל על חמור משום דיש איזה דין נוסף בטומאת אוכלין דמטטרף עם שאר אוכלין לכביצה לטמא. יעו"ש. ומש"ה נראה דגם לענין טבילה יהי' הדין הן שתיני טבילה לטומאה הקלה אף שתשאר טומאה החמורה אם רק איכא דין נוסף בטומאה הקלה, וכמו דמהני טבילת נדה לצעלה אף אם היא טמאה טומאת מת, דלענין זה של איסור לצעלה טומאת נדה חמורה מטומאת מת, וכן בכל כה"ג :

ובזה יתבאר לנו טעמיהו דרצנן דסברי דמהני טבילה לטומאת קרי אף אם הוא טמא מטומאה חמורה של זיבה, וכן מה דחייל עלי' טומאת קרי אף שכבר יהי' טמא טומאת זיבה ולא חמירין שצעה לה טומאה, דסברי כיון דלענין זה להנריך טבילה לתורה ולתפילה לא תקן עזרא רק על טומאת קרי תשיצא טומאת קרי חמורה לפרט זה

ועפ"ז נתחזקו דברינו מש"כ בפרק הקדום ליצ
קושיית הש"ס מדברי ר"ת שכתב בספק
בהרת שאלו החזקות מחמת נגע הראשון היו בחזקת
טומאה, והא' אין מחזיקים מחזיקים לאיסור, ולפי
המתבאר בזה דאין חל דין טהרה ע"י טבילה אם יש
על האדם טומאה זל"ה, כ"כ לא תחול טהרה
הכהן בחזירתו וכן טהרתו של המלורע בטבילה אם
הוא טמא מחמת נגע השני ומש"ה בספק בהרת
הוא ספק אם מתטהר מטומאה הראשונה והוא
בחזקת טומאה, וכמו שהוכחנו מדין טומאת התהום
ומדן צל קרי שראה זוז לר' יהודה, ומה שהוכיח
בס' ש"ס ש"ה פ"ג דדן ירד לטבול מטומאת מת
שלא הותר טומאת התהום לאו משום תורת חזקה
הוא מהא דנקטינן בטמא מת שטבל בשניעי שלו
ונטמא בטומאת התהום דמותר לעשות פסח כמבואר
ברמב"ם ה' ק"פ פ"ג, אף דקודם שהעריב שמו
עדיין הוא טמא, לפ"מ שצארו חינו כן דכיון
דטומאתו מתטהרת ממילא צהערב שמו ושימשא
ממילא ערבא הוא בחזקת טהרה כשיעבור הזמן
וכמו דאמרינן פד"א אשה זו בחזקת היתר ליצ
עומדת כשימות צעלה ומכש"כ הכא דשימשא ודאי
ערבא, ודאי דחשבו חזקת טהרה, ומש"ה אם נטמא
בטומאת התהום דהיתה ההלכה שטומאת התהום
לא תגרום דין טומאה לזיר ועושה פסח זכה"ג
נמי הותר, דמחמת טומאה הראשונה ה"י טמא רק
עד זמן הערב שמו וכיון שהגיע הזמן צללה, והוספת
הטומאה הוא רק מחמת טומאת התהום וזה פשוט.
וכן מה שהוכיח שם מהא שירד לטבול מטומאת
שרץ ונטמא בטומאת התהום דודאי הותרה טומאת
התהום אע"ג שה"י בחזקת טומאה, חינו ראי'
זה ודאי הוא הוספת טומאה שהרי ה"י טמא טומאה
קלה ועתה נטמא בטומאה חמורה ונגד טומאה
חמורה ה"י בחזקת טהרה ולמי שה"י בחזקת טהרה
הותרה טומאת התהום, ולפמש"כ דטמא מטומאה
קלה חינו מתטהר בטבילה אם נטמא בטומאה
חמורה טומאת התהום, יש לדון בזה אף יהי' הדין
לענין עושה פסח, דמן המשנה במס' נזיר דמוכח
דדוקא צירד לטבול מטומאת מת לא הותר טומאת
התהום, אבל צירד לטבול מטומאת שרץ הותרה
טומאת התהום אין להוכיח כלום לענין עושה פסח
דהמשנה אמורה לענין נזיר שטומאת שרץ חינו
סותר כלום ואין נפ"מ בזה מה שנאמר שנשאר
עלי' גם טומאה הראשונה, ואם נאמר שסתור
הנזירות הוא רק מחמת טומאה הקדשה של טומאת
התהום וטומאת התהום אינה סותרת, אבל לעושה
פסח דגם טמא שרץ חינו עושה פסח יש לדון צירד
לטבול מטומאת שרץ ונטמא צמת שלא ידע אדם
מעולם אם זכה"ג הותרה טומאת התהום כיון שלא
נטהר בטבילתו מטומאת שרץ, ונלענ"ד דבזה יהי'
נפ"מ צין לכתחילה לדיעבד, היינו שאם בטבילתו
נתחדש ספק טומאת התהום לא יותר לו לעשות
פסח לכתחילה דכזה"ג יהי' ספק אם נטהר מטומאת
שרץ, אבל אם נודע לו אחר הפסח שנטמא ודאי
בטומאת התהום לא יתחייב צפסח שני. דלפי המבואר

והוא עיקר דאף שאלו ה"י הדין צממת שהותר
טומאת התהום דלא היתה הטבילה מועילה להפקיע
חמנו טומאתו הראשונה וישאר עלי' טומאה השני'
שהיא טומאת התהום, אבל כיון שאלו לא יותר
טומאת התהום אף תשאר עלי' טומאה הראשונה
ויהי' סתירת הנזירות רק מחמת טומאה הידועה,
וכל כה"ג לא הותר טומאת התהום. ובזה יהי' דברי
התוס' צנזיר דף ס"ג מכוונים יותר לחזקת דברינו
דכתבו בלשונם שרגלים לדבר כלומר שטעם גדול
י"ל הואיל והוא בחזקת טומאת מת לא הותרה
טומאת התהום אללו. עכ"ל. דמדבריהם מוכח
להדיא דרק טעם יש צנזר שלא יותר זכה"ג דאם
נאמר שעכ"פ אף אם יותר טומאת התהום לא
הועילה הטבילה כלום והטומאה הראשונה עלי'
אף יתכן שלא תסתור נזירותו דהרי טומאה הידועה
ודאי סותרת, אבל לפמש"כ דבריהם מכוונים דאם
היינו אומרים שהותרה טומאת התהום אף נפקעה
ע"י הטבילה הטומאה הראשונה רק שטעם גדול
יש בזה לומר שלא הותר מחמת שזולת ההיתר תהי'
הטומאה הראשונה עלי' ומפני זה טעם מסתבר
בזה לומר שלא הותרה טומאת התהום זכה"ג
ונכון הוא :

ובאשר הצעתי דברי לפני חכם אחד אחר לי
שמוע מהגר"ח אל"ז דבריו דצממת שיש עלי' טומאה שאינה
הוא החליט כדברינו דצממת שיש עלי' טומאה שאינה
מתטהרת אין הטבילה מועלת להפקיע טומאה
הראשונה, ואמר דברי' עפ"י הירושלמי במס' שזעות
לענין טומאת מקדש וקדש"י, ונראה לי שכונת הגר"ה
ז"ל הוא על דברי הירושלמי שזעות פ"ג ה"א
דז"ל הירושלמי, ירד לטבול מטומאה חמורה ונסמכה
לו טומאה קלה עלתה לו טומאה קלה, לידא מילה
שאלו טבל ונכנס למקדש פטור ירד לטבול מטומאה
קלה ונסמכה לו טומאה חמורה לא עלתה לו טומאה
חמורה לידא מילה שאלו טבל ונכנס למקדש חייב,
הא מטומאה חמורה ונסמכה לו טומאה חמורה לא,
הא מטומאה קלה ונסמכה לו טומאה קלה לא, ירד
לטבול מטומאה חמורה ונסמכה לו סככות ופרעות
מאחר דמר ר' יוחנן צמס ר' ינאי כולהון תורה הן
אלל תרומה כמו שהוא טומאה חמורה או מאחר
שאין הנזיר מגלה עליהם כמי שהיא טומאה קלה.
עכ"ל הירושלמי. וזהו פירושו שאלו ירד לטבול
מטומאת מת שהי' לו ידיעה בתחילה, ונסמכה טומאה
קלה שלא ידע בזה ולאחר טבילה מטומאת מת ככנס
למקדש פטור דמטומאת מת כבר נטהר, ועל
הטומאה הקלה לא יתחייב שהרי לא ידע בזה, ומש"כ
עלתה לו טומאה קלה, היינו שטומאה חמורה הלכה
ועלתה צמקומה טומאה קלה, אבל אם הראשונה
שידע בזה היתה טומאה קלה ונסמכה טומאה חמורה
שלא ידע בזה, לא עלתה לו טומאה חמורה, היינו
שלא פקעה חמנו הטומאה הקלה שאין כאן טבילה
המתהרת. וחייב על ציאת מקדש מחמת טומאה
הראשונה. ועפ"ד זה יתפרשו מש"כ דמטומאות שוות
אין הטבילה מועלת. כנלענ"ד :

וצומרת יום שטנלה ואח"כ ראתה דחשנ צחוקת טהרה, הנה גם לענין נקיים יהי' הדלל אם ספק לנו שמה אחר הטנילה נחחדש רחית דם הסותר נקיים אז תהי' צחוקת טהרה כיון דלולא רחית השני כבר נטהרה לגמרי ע"י נקיים וע"י טנילה, אזל אם קודם הטנילה הוי צחוקת טומאה משום דלם ראתה לא נפקעה ממנה טומאתה הראשונה כמו שנתצאר לעיל צפ"כ, ועפ"י לכאורה רחית הנוצ"י קומה ונלצה להכריע דספק שמה כותלי צה"ר העמידו אינו ספק כלל ורק לתרומה וקדשים החמירו מ"ל:

אבל צחמת מוכח להדיא מדברי תוס' ריש נדה דספק זה שמה כותלי צה"ר העמידו הוא ספק שקול דכתבו להדיא דלחולין לבו"ע ד"י שעתה דמוקי לה צחוקת טהרה, ואח"י הקשו מ"ש מספק טומאה צרה"י דהו טמא ודאי ולא מוקמינן צחוקת טהרה. יעו"ש. והנה מלמד לשונם הצרור שהוא משום חזקה ממה שחתרו שם למנוח פתח לחלק מספק טומאה צרה"י מוכח דהוי ספק שקול דלם הי' צדד רוב שאין כותלי צה"ר מעמידים דם לק"מ דצדד לטהרה טהור גם נספק טומאה צרה"י כמנואר צגמ' כתובות דף ט"ו, ונראה דאף שהוא ספק שקול מ"מ גם אם יהי' ספק העמדת כותלי צה"ר צו' נקיים קודם טנילה כגון שטנלה ציום ז' וציום ח' צדדק ראתה דליכא למיחש שמה ראתה אחרת קודם הטנילה לא מטמאין למפרע משום דאף דליכא צזה חזקה טומאה כמ"כ, אזל ליכא צזה חזקה הגוף וכמ"כ צש"ש ש"א פט"ו הצלנו לעיל פ"א וחזקה הגוף עדיף מחזקה טומאה, ולפי"י אין רחית הנוצ"י מכרעת כלום דלענין צדיקת הפסק טהרה כיון דעכ"פ לריכיה מה"ת לבו"ע וכיון שאינה צדקת צחורין וסדקים ויש לספק שמה העמידו כותלי צה"ר חסר צזה עיקר הצדיקה:

ובס' חוות דעת סי' קפ"ז סק"ה כתב צהא שאם דם מכתה משונה מדם רחיתה אין תולין צדס מכתה וז"ל דוקא שנתצר שהו משונה ה"ל צלל"ה תולין לפי שהאשה צחוקת טהרה עומדת (ש"ך צשס הרצ המגיד והר"ן והרש"א) כ"ל דלפי"י אם היא צלמנע ז' נקיים אחר ספירת ג' ימים ג"כ הוי צחוקת טהרה דעומדת צחוקה שטטהר לאותו יום דומיא דלחורין ציצמות ד' ל"א אשה זו צחוקת היתר לשוק עומדת ואף שהספק אירע צחיי הצעל וכ"כ הצ"י צשס הרמז"ן צסימן קל"ו וכו' וגם ליכא חזקה דגופא דאשה צחוקת שאינה רואה עומדת ולא לחרינן חזקה טומאה רק אם הספק צטנילה דלא מטמאין אותה מחמת ספק טהרה משא"כ הכא, ורח"י לזה מנזיר ד' ס"ו דלמר רצא לא תימא ספק חזאי אלא ודאי חזאי ספק מחמת ש"י ספק מחמת ראי' כיון שחוקק לטומאה ספיקו טמא ופירשו התוס' כגון שצדק ומנא על צגדיו ש"י וציה ולא נודע אם צא הש"י לצדו והציה לצדה ויסתור ז' או צאו ציחד ויסתור רק יום אחד וכו' משמע דלם הוא ספק ש"י או וציה דלפי' חוקק לטומאה טהור

צרמז"ס הי' ק"פ פ"ו דלענין פסח שאני טומאת מת מטומאת שרץ גם למ"ד אין שחטין על טמא שרץ, דצטמא מת אף שטנל צשציעי אינו עושה פסח אם לא העריצ שמשו, וצטמא שרץ לבו"ע לאחר טנילה עושה פסחו. יעו"ש וצכ"מ שס. הרי מנואר דטומאת שרץ אינה מעכצת כלל מעשית פסח אם רק יהי' ראוי לאכילת פסח צערב, רק קודם טנילה אין שחטין שמה יפגע ולא יטנול כמנואר צגמ' פסחים וכל זה שמה לא יהי' ראוי לאכילת פסח, אזל טומאת מת אף שיהי' ודאי ראוי מצערב דשימשא ממילא ערצא אזל עכש' אינו ראוי לעשית פסח כ"י שהוא טמא מחמת טומאת מת ומנאל דטומאת שרץ אינה מעכצתו לעולם מעשית פסח מחמת עלמות הטומאה ואם נלמר כשיטמא צטומאת התהום שיאמר צעשית פסח הוא רק מחמת טומאה החמורה, ומשו"ה הדרינן להלכה המקובלת שטומאת התהום הותרה לעושה פסח ואף שצחמת הי' טמא גם צערב משום דלא הועילה לו הטנילה להטהר מטומאת השרץ והי' אסור לאכול צקדשים אזל אכילת פסח אינה מעכצת וצשעת שחיטה שחט לאוכלי ולא נפסל הצנח ופטור מפסח שני כנלענ"ד:

ובתשובת נוצ"י מ"ק ציו"ד סימן מ"ו כתב להכריע דמן הדין א"צ צדיקת צחורין וסדקים גם צצדיקת הפסק טהרה, דכיון דעיקר הטעם להצריך צדיקת צחורין וסדקים הוא מטעם שמה כותלי צית הרחם העמידו דם וזה לא חיישינן גם היכא דליכא חזקה והוכיח מהא דקיי"ל דלצעלה ולחולין לא מטמאה למפרע אף היכא דליכא חזקה טומאה כגון צזה שספרה ז' נקיים וטנלה ולמחר ראתה דמוינא דגמ' אינה לריכיה שצעה נקיים שנית, ולמה לא נחוש שמה מחמתו הי' הדם וכותלי צה"ר העמידו ונסתרו הנקיים ושם הספק שמה לא נטהרה מטומאה הראשונה וצחוקת טומאה הראשונה היא כמו צמקוה שמהא חסר שחוקמינן את האדם הטנול צחוקת טמא אף שגולד הספק לאחר שטנל יעו"ש שהצריך צזה, וצס' חוות דעת סי' קל"ו סק"ד דחה דצרי' דצמקוה הוי ספק צמעשה המטהר משו"ה חשנ צחוקת טומאה כל שלא נתצר צמעשה המטהרת, אזל צנידון זה שאין חסרון צמעשה הטנילה רק ספק אחר שמה ראתה חשנ צחוקת טהרה והוכיח ענינו דכל ספק צשחיטה שמה שזה או דרם או שמה הי' סכין פגום צחוקת איסור עומדת, וצספק שמה ישב לה קון צושט נקטו התוס' צפד"א וצפא"ט דאי לאו משום דשכיח לאיסורא הוי מוקמינן צחוקת היתר אף דנקצת הושט נצילה יעו"ש. וכבר נתצאר דצצרינו לעיל צפי"י ופי"ח דצספק נקינת הושט הוי צחוקת שאינו צצות וכן ספק שמיטת הסימנים, ועוד נתצאר דצצרינו צפרק זה דגם צספק טומאה חדשה צירר לטנול מטומאה ישנה חשנ צחוקת טומאה, דלפי"י צספק סתירת נקיים ודאי דראוי למיקם צחוקת טומאה כשיטת הנוצ"י צתשונה זו וכ"כ החליט צתשונתו סי' ס"ג, ולפי מה שהוכחנו מדין טומאת התהום לענין אם ירד ליטהר מטומאת מת דחשנ צחוקת טומאה,

לענין דין נאמנות של ע"א נאסורין דאינו נאמן נגד חזקה הוא רק אם מעיד על איזה דבר נגד מה שהוחזק לנו כמו בהקדש שמעיד שצעלים נשאלו ע"ז לחכם ועקר את הנדר, וכ"כ נאשת איש שמעיד שמת צעלה שעדותו הוא שנתחדש דבר היפוך מה שהוחזקו מעיקרא, ונדה מה שמעידה שטבלה חשוב נגד חזקה שמעידה שנתחדשה סנה המטהרת רק לזה מהני עדותה מחמת הכלל משום דנדה לטבול, ומה שמעידה על הנקיים שלא נתחדש זה ראוי עדותה זאת אינה נגד שום חזקה דלא הוחזקה שיהא רואה כל שעה אף דע"ז מתנצר גם ענין הטבילה שהיתה טבילה מועלת, אבל עכ"פ אין זה נגד חזקה, וכ"כ נראה ל' גם במקוה שנמצא חסר ולנו מסופקים על שעת הטבילה אם היתה חסרה אז, וע"א יעיד שראה שהיתה אז מליאה שתינה עדותו אף שנלא עדותו לנו מטמאים למפרע משום תרתי לריעותא, אבל עדותו אינו נגד שום חזקה דלא הוחזקו שתי חסרה אז. ויבואר ענין זה לקמן בפרק צעזע"י :

ואמנם לדינא דברי החור"ד מסתברים דאף שהוכחנו דקודם טבילה כל ספק שיפול צוה מוקמין לה בחזקת טומאה, אבל בספק ראוי י"ל דאיכא חזקת הגוף כל שהיתה צוה הפסק טהרה ונדיקת יום אחד, ונדידון הענין שכן צוה צ"ח חור"ד צוה שמוציאה דם ואיכא ספק על הדם י"ל דאחר ג' ימים שספרה לה איכא חזקת הגוף וחזקת הגוף עדיף מחזקת טומאה. ואין להוכיח נגד זה ממש"כ בתוס' גיטין הכ"ל דילפינן ע"א נאמן היכא דליכא חזקה משום דלא הוחזקה שיהא רואה כל שעה דמוכח דנתיי ספירתה ליכא חזקת הגוף שלא ראתה, דאל"כ איך ילפינן דע"א נאמן צספק שקול, ד"ל דקודם ג' ימים שעלולה לראות ליכא חזקה לשום דבר, אבל לאחר ג' ימים יש לה חזקת הגוף שלא ראתה כמש"כ החור"ד ונתשו' נוצ"י יו"ד סי' כ"ט הוצא שם דעת הגאון ר"ח שכתב כן יעו"ש, והנצי"י סתר דברי מדברי תוס' ונחיש ד' כ"ט שכתבו שם דקודם טבילה וספירת ז' נקיים אינה בחזקת טהרה, אבל ראוי זו אינה מוכחת כלום כמש"כ צ"ח חור"ד שם דשם אינו ענין לספיקות. יעו"ש :

פרק כב

והנה עפ"י המצוא צפרקים הקודמים דספק נקוצת הושט ושמוטת הנרגרת חשוב ספק בשחיטה כיון שתלוי צוה דין היתר שחיטה ול"ד לנידון האמור צפ"א דקיימא בחזקת היתר לשוק או ליצט דשם אף שהיתר אשת איש צ"ע מיתת הצעל ולא ע"י שלילת החיים כמו שנאמר ענין זה במק"א, אבל כיון שמת לפנינו, וכמו שכתב הרש"א שהרי מת וקצרו מוכיח עלי' השניין אם היו נאסרת לשוק מחמת זיקת יצום כאילו דבר אחר גורם לאסור ואינו צדדר ספק במעשה המתיר, אבל בשחיטה שהמתירים הם הסימונים הנשחטים, אם נולד ספק אם הסימונים שלמים שראויים להיתר בשחיטתם הוי ספק צעיקר המתיר, ואיכא חזקת

וכש"כ צמחה צמחייה דם דהוי כספק חזאי דמותרת רק שריכה שתי' לה הפסק טהרה ויום אחד נקי צנדיקה עכ"פ כמצואר צ"ח ק"ו. עכ"ל. ודברי' תמיהים דעכ"פ מוכח מזה דמסתפק לטומאה בחזקת טומאה הוא דהרי אמרו ע"ז צמחה דהטעם משום רגלים לדבר דהוא משום חזקה ונאמנת הוכיח מזה צתשו מהרי"ט דמתקיים מטומאה לטומאה הוצא צ"ש ש"ה, ושם צ"כ דהרי ראיתו דשם לא משום חזקה אלא משום רגלים לדבר דאל"כ צספק חזאי ספק לא חזאי נמי נימא חזאי לחזקת טמא אלא ע"כ דאין מוספים טומאה על טומאתו ולומר שראה עוד. יעו"ש. והנה לפי"מ שפירשו התוס' רחוק לומר שיהי' רגלים לדבר שלא הי' הש"ז והזינה ציחד ועפמ"כ נראה לומר דצספק חזאי איכא חזקת הגוף עדיף מחזקת טומאה וגם אם יהי' ספק אם הוא קרי או זינה ג"כ י"ל דחשוב חזקת הגוף דראית קרי אינה שני הגוף שמו"י בכל אדם אבל זינה הוא חולי ושני הגוף ושפיר מוקים ל' בחזקת הגוף ומש"ה מפרשי התוס' דמירי שמו"א ש"ז וזינה על הנגד והספק אם הי' ציחד או כ"א לדבר, וע"ז ודאי ליכא חזקת הגוף ורק משתקק לטומאה הוא בחזקת טומאה, דהספק הוא אם הי' נקיים או לא ומוכח מזה דנכחאי גוונא הוי בחזקת טומאה, ולא דמי לנידון האמור צפ"א דשם צ"ל ההיתר מחילא ע"י מיתת הצעל והרי מת וקצרו מוכיח כמש"כ הרש"א, אבל כל היכא דלריך מעשה המכשיר והספק גורם לספק גם צכח המכשיר צכה"ג חשוב בחזקת טומאה ואיסור דלא כהחור"ד :

ובתוס' פ"ק דגיטין דף צ' ע"צ כתבו צד"ה עד אחד צוה"ל ואל"ת ומנא לן דע"א נאמן נאסורין וי"ל דילפינן מנה דדרשינן צפרק המדיר וספרה לה לעלמה ואל"ת א"כ אפי' איתחזק איסורא וי"ל דאינה בחזקת שיהא רואה כל שעה וכשעצרו שצנה טהורה מחילא ולא איתחזק איסורא. וגם נידה לטבול. עכ"ל. וביאור דברי התוס' הוא כמש"כ המהרש"א דלענין ספק שמו"א הי' צוה ראוי חדשה שסותרת הנקיים מהני עדותה משום דזה אינו נגד חזקה דאינה בחזקת שיהא רואה כל שעה, ולענין עדותה על הטבילה שהוא נגד חזקת טומאה מהני עדותה משום דנידה לטבול. והנה עפ"י מש"כ דצכה"ג גם על ספק ראוי חשוב חזקת טומאה דכיון דאם ראתה לא מהני טבילה קשה למה מהני עדותה אם נימא דנגד חזקה אין נאמן ע"א נאסורין. וצ"ש ש"ה פ"צ הוכיח מדברי תוס' אלו לשיטתו וכן צה"ג דגול מרצנה יו"ד סי' קפ"ז על ש"ד סק"י"ט ציין לדברי תוס' הכ"ל, ולדברי תוספות צנחנים ד' כ"ט ע"א ד"ה וכיון שכתבו להדיא דקודם שספרה ז' נקיים וטבלה הי' בחזקת טומאה יעו"ש. ונאמר צ"ע :

ולענ"ד נראה דאף שקודם שטבלה הי' לעולם בחזקת טומאה וכל ספק שיולד צענין הנקיים מוקמין לה בחזקת טומאה כמו ספק צעיקר הטבילה כל זה הוא רק לענין דין ספיקות, אבל

ע"כ צעל מיני' אצוי מרצ יוסף היא שלמים וולדה חולין ושחטה צפנים מהו למ"ד ולדי קדשים זהו יתן הן קדושים מי' היא חולין בעזרה או לא ח"ל מי קרינא צ" כי ירחק מתוך המקום וזנחת, צעל מיני' אצוי מרצ יוסף היא חולין וולדה שלמים ושחטה בחוץ מהו מי מחייב עלי' משום שחטי חוץ או לא, ח"ל מי קרינא צ" והציאות לה' עכ"ל הש"ס. ומוכח מזה דשחיטת האם היא שחיטה ממש לולד כאילו נשחטו סימנים דיד' — ולר"ה זו העירתי אחד מתלמידי הישיבה — ולפ"ז עלינו לומר דשני ענינים יחד איכא בעובר חלל דשחיטת סימני האם הוא שחיטת הולד עצמו, ועוד נזה"כ מן צנחמה תאכלו להתיר גם מה שנחתך מן העובר וגם להתיר עובר מת, וכן מוכח ענין זה מהא דס"ל לרבנן בהגזיל העובר את ידו דמהני שחיטת האם לטהר מידי נבילה כמנוולא במשנה פ' צנחמה המקשה ל' ע"כ ואם נאמר דרק מקרא דכל צנחמה נותר העובר ואזר היוצא אינו בכלל קרא זה האידך נותר מאיסור נבילה דהרי לא הוי בשעת שחיטה צפנים, אצל עלינו למנוול מקור לזה שתהני שחיטת האם לולד גם בלא קרא זה:

ונלענ"ד לנאר ענין זה עפ"י מה שכתב הרמז"ס ז"ל צה' עצדים פ"ז ה"ה ח"ל הכותב לשפתו מעוברת הרי את נת חורין וולדך ענד דצרי' קיימים, הרי את שפחה וולדך בן חורין לא אמר כלום שזה כמו שמסחרר חזי' עכ"ל. ובהשגות שם כתב צה"ל: ח"ל קשיא רישא חסיפא, סיפא קאמר דעובר ירך אמו ח"כ רישא אמהי דצרי' קיימים, אלא רישא דצרי' קיימים דעובר לאו ירך אמו היא וסיפא לא אמר כלום או משום דלא צל לעולם או משום דאין הענד מקבל גט לחצירו מיד רבו שלו. עכ"ל ועיי"ש בלח"מ מה שהאריך שם לתרץ דצרי הרמז"ס ואין דצרי' מתישנים על הלל. ואכמ"ל. וע"כ נ"ל דהרמז"ס פוסק דעובר לאו ירך אמו הוא וכמו שאמר הראש"ד דמריש' מוכח דס"ל לאו ירך אמו הוא וכ"כ מוכח מהא דפסק כר' יוחנן צפ' מערימים בהפריש חטאתו מעוברת וילדה ראה מתכפר צה' ראה מתכפר בולדה דאמרו בגמ' תמורה ד' כ"ה שם דקסבר עובר לאו ירך אמו הוא ופסק הרמז"ס כדצרי' צפ"ד מה' פסולי המוקדשים. יעו"ש. אלא דסובר הרמז"ס דאף דעובר לאו ירך אמו הוא, הוא רק לענין לומר שכל התחדשות של אשה דין שחל על האם תחול על הולד שהוא טעם לגבי האם כמו שאם שחרר האם שיחול דין שחרור על הולד זה תלוי בדין עובר ירך אמו דלמ"ד עובר ירך אמו גם הולד משוחרר דחשוב כטעם לגבי האם, דל"ד לגוף האם עצמה שאם שייר אחד מאצרי' שולחי לא ישוחרר מה ששייר גם למ"ד משחרר חצי ענדו קנה, וענין זה תלוי בצלוגתא אי עובר ירך אמו או לא, אצל לכו"ע איצרי האם חשובים להעובר כאצרי עצמו מפני שחיטתו תלוי בהאם, וענין זה לא כתב הרמז"ס ומסביר דנפשו רק מלא כן בסוגית הש"ס דמס' גיטין:

איסור, וכן לענין טבילה, בטובל ושרץ נידו הוי חסרון עיקר הטבילה ומשו"ה נספק הוי ספק צעלם המכשיר לפי"ז יש לדון בכל ספק טריפה אם הוא ג"כ ספק צמעה המכשיר או דבר אחר גורם לו לאיסור, וענין זה תלוי אם יש איסור בטריפה שחטה איסור שאינו זנות, והנה בפשטות ראוי לומר כיון דשחיטת טריפה מועלת לטהר מידי נבילה ליכא כאן איסור שאינו זנות, רק איסור טריפה לבד, אצל מהא דקיי"ל בשחט את הטריפה ומלא צה בן ט' חי דאינו נותר בשחיטת אמו וזריך. שחיטה — צי"ד ס' י"ג — קשה למה לא תועיל להעובר שחיטת אמו כיון דשחיטת האם היתה שחיטה מעליא ואסורה רק משום דין טריפה, וצולד ליכא דין טריפה, ומוכח לכאורה מזה דשחיטת טריפה אינה שחיטה מעליא להתיר באכילה, דכיון דטריפה אינה חי' וחשוב כטעמו קצת חיות שלא ע"י שחיטה, ורק גמר מיתתה היתה ע"י שחיטה ומהני להוציא מידי נבילה, ומשו"ה גם לולד לא מהני להתיר באכילה דאיכא חסרון בגוף השחיטה לענין היתר אכילה:

ותחילה עלינו לנאר עיקר הענין שניתר הולד בשחיטת האם אם עצמות השחיטה של האם מתרת את הולד, וכמו שאמרו בגמ' ד' סימנים אכזר צ"י רחמנא, שהסימנים של האם חשובים כסימנים דיד' ושחיטתם הוא שחיטה לגבי הולד, או נאמר דהולד נותר, ע"י ההיתר של האם וגזירת הכתוב הוא כל צנחמה תאכלו, וראי' ברורה לזה דהרי חתך מן הטחול של הצנחמה אסור, וחתך מן העובר ולא הוציא לחוץ מותר כמנוולא בגמ' וצ"ד ס' י"ד ועל האיברים החתוכים מן העובר ודאי דלא שייך צה' ד' סימנים אכזר צ"י רחמנא, וכיון דמוכח דהיתר זה של כל צנחמה תאכלו הוא נזה"כ שניתר מה שצנחמה אף דלא שייך צה' שיהי' ענין שנאמר שזה עצם חי' ענין שחיטה מנא לן למילף שיהי' שחיטת סימני האם ענין שחיטה לולד, ועוד יש להוכיח קצת מהא דקיי"ל לענין אצר היוצא דאם לא החזירה קודם שחיטה אז אסור גם מקום חתך ואם החזירה קודם שחיטה מותר מקום חתך כמנוולא בריש פרק צנחמה המקשה וצ"ד ס' הכ"ל והטעם צה' כמו שפ' רש"י שם דמקום חתך אינו בכלל, ובשר צדה טריפה" ולא בכלל, צנחמה תאכלו" דלא יאל לחוץ וגם אינו צפנים, ומשו"ה כל שלא החזירה אף שלא נאסר משום יוצא אצל אינו נותר דאינו בכלל, צנחמה תאכלו" אצל אם החזירה ועכ"פ בשעת שחיטה הוא צפנים הצנחמה הוא נותר מקרא דצנחמה ורק מה שיאל ילפינן כיון שיאל לחוץ אין לו תקנה, ואם נאמר דשחיטת האם מתרת לולד מלגד ההיתר של צנחמה למה לא תהני שחיטת האם על מקום חתך כיון שלא נאסר משום איסור יוצא ומוכח לכאורה מזה דאין עצמות שחיטת האם חשוב כשחיטה לגבי הולד, ורק היתר הוא מזה"כ מקרא דכל צנחמה תאכלו:

אמנם מפורש בגמ' תמורה דשחיטת האם הוי שחיטה לגבי הולד דגרסינן התם ד' י"א

וגם אינו טריפה דלענין דין טריפה אינו מיטורף העובר מחמת טרפות הנהמה, בשני אלו אי אפשר לכוונת שם האיסור רק לאיסור שאינו זנות, ולכאורה מוכח מזה דנזריפה שחטה איכא איסור שאינה זנותה דאינה שחיטה מעליא רק דלטהר מידי נבילה סגיא שחיטה זו, ומשום"ה גם לולד דלית צ"י איסור טריפה לא הועילה השחיטה של האם, אצל אס נאמר דנזריפה שחטה ליכא איסור שאינו זנות דחשוב שחיטה מעליא מהיכי תיתי שלא תועיל השחיטה לולד ויהי איסור שאינו זנות לולד, ואם נחליט כן דכל טריפה הוי מחוסרת היתר שחיטה, יהי מוכח מספק טריפה דדין זה של ספק נקוצת הושט ושמועת הגרגרת תלוי במחלוקת, דלשיטת התוספות וסיעתם מספק טריפה הוי נחזקת היתר הנה לשיטתם גם ספק נקוצת הושט הוא נחזקת היתר, ולשיטת הרשב"א והר"ן שנקטו כשיטת הר"ר יונה הוא נחזקת איסור, ולפי"ז הי' מדויק היטב מה שלמד הר"ר יונה מספק שמועת הגרגרת שאמרו בגמ' כל ספק בשחיטה אסור, על אחר ספיקות כמו ספק נכצר הגוף וכדומה הנאלו דנריהם לעיל צפי"ז, אצל מכל הראיות שהנאלו למעלה מוכח דכל דבר המכשיר ומטהר לא מהני להוציא מחזקת איסור וטומאה עד שיצורר דלא הי' זה דבר המעכב הכשירו וכן טהרתו אף אם הי' הספק מלד אחר שלא נמעשה המכשרת עומה, ועלינו לחזור למזל פתרא דדין זה של שוחט טריפה ומלא זה צן ט':

ומצאתי צחי' הרשב"א למס' חולין וביתר ציחור בתורת הבית צית שני שער ה' שעמד על ענין זה, וז"ל, ואל"ת השוחט את הטריפה ומלא זה צן ט' הי' למה אינו נותר בשחיטת האם דהא שחיטת טריפה שחיטה ראוי' היא אלא שדבר אחר גרם לה ליפסל והאם שנטרפה אסורה באכילה אצל העובר שאינו טריפה מפני מה אינו נותר בשחיטת האם, ואם נפשך לומר שלא יועילו סימני האם להעובר יותר ממה שלא יועיל לעומה הלא שנינו צברייתא דאמר להן ר' מאיר לחכמים אם טהרה שחיטה אותה ואת האבר המדולדל זה דבר שנגופה טהרה את העובר דבר שאינו גופה, אל"ל הרצה מלכת על שאינה גופה יותר מגופה שהרי שנינו חותך מן העובר שצמעי' מותר באכילה מן הטהול מן הכליות אסור באכילה, י"ל דכל שסימני האם מועילים לעומה לכוולא או למקצתה מועילים לעובר שצמעי' אצל שלא יועילו סימני עומה כלום אין מועילים לעובר שצמעי' וכדאמרינן צפ' כסוי הדם ח"ר אצל לא לכל ח"ר מאיר שחיטה שאינה ראוי' שמה שחיטה מודה ר' מאיר שאין מתירתה באכילה ואוקימנא בשוחט את הטריפה ומלא זה צן ט' הי' סד"א כיון דאמר ר' מאיר שחיטה שאינה ראוי' שמה שחיטה תיהי ל"י שחיטת אמו ולא ליצעי שחיטה קמ"ל, וגדולה מזה אמרו שסימני טריפה מועילים לכן ט' הי' שצמעי' לחללים דגרסינן התם דאמר ר' חסדא השוחט את הטריפה ומלא זה צן ט' הי' טעמן שחיטה ואם מת טהור מלמא נמשא מאי טעמא ד' סימנים אכשר צ"י דחמא לומר שסימני האם אעפ"י

דגרסינן בגמ' שם דף כ"ג ע"ב כי אתא רב שמואל בר יהודה דאמר ר' יוחנן תרתי אמר נראים דברים שהענד מקבל גט לחזירו מיד רבו של חזירו אצל לא מיד רבו שלו ואם לאשך אדם לומר זו הלכה שנוי' אם היתה עוצרה זכתה לו אמור לו שני גדולי הדור פראו את הדבר ר' זירא ור' שמואל בר' ינחק חד אמר הא מני רבי היא דאמר המשחרר חצי עצדו קנה וחד אמר מ"ט דרבי זהא קסבר עובר ירך אמו ונעשה כמו שהקנה לה אחד מאיצריה. עכ"ל הש"ס. ומפרש הרמז"ס כפשוטו לשון הש"ס דכל אחד משני גדולי הדור תירץ קוביא אחת משתי הקושיות שנפלו צברייתא זו. חד תירץ שלא תקשה דהרי הוי כמשחרר חצי עצדו עכ"פ, ומתירץ דהא מני רבי היא דאמר המשחרר חצי עצדו קנה ותירון זה מספיק גם אם נימא דרבי סובר עובר לאו ירך אמו הוא, ולמ"ד דמשחרר חצי עצדו לא קנה לא מהני שחרור הולד גם אם נימא עובר לאו ירך אמו הוא, דכיון דמשייר איצרי האם הוי שיוור לגבי הולד כמו ששייר אחד מאיצרי העובר, וחד הוסיף לתירץ מה דקשה מהא דאין ענד מקבל גט לחזירו מיד רבו שלו, והאיך השפחה מקבלת צעד העובר ומשני דקסבר עובר ירך אמו הוא, והוי כמקבלת צעד חצי גופה, ולפי"ז לדין דקיי"ל משחרר חצי עצדו לא קנה קושית המ"ד ראשון קמה דהוי משחרר חצי עצדו ועפי"ז דברי הרמז"ס ומתפרשים בטוב טעם, ואף דגם טעמו של הראש"ד מפורש בגמ' אצל הטעם שכתב הרמז"ס הוא הטעם הראשון של אחד מגדולי הדור, ועוד שטעמו של הראש"ד שהוא טעם של גדול הדור השני הוא על אופן קבלת השטר שחרור, והטעם הראשון הוא על עיקר כתיבת השטר דלא מהני וכיון דהוא פסול בכתיבתו אל"ל לפרש הפסול שיהי' צלופן הקבלה, ועוד דבגמ' הוזכר ענין זה על הקבלה והרמז"ס לא זכר, "הקבלה" דכתב רק "הכותב" לשפחתו וכו', ומוכח מזה דגם למ"ד עובר לאו ירך אמו הוא איצרי האם הם כאיצרים לגבי הולד. וצחי' למס' גיטין הארכנו צענין זה ואכמ"ל:

ומה"ט נראה לי דהי' פשוט לתנאי ואמוראי דמהני שחיטת האם להעובר גם אם עובר לאו ירך אמו הוא וקרא דנהמה תאכלו אתא לרבות גם בנחתך מן העובר דשרי או אם העובר מת מה דלא הי' מותר בלאו הכי קרא, ועוד ילפינן מקרא זה לחומרא דשחיטת הנהמה אינה מתרת את העובר רק אם הוא בתוך מחילתו שהוא פנימית הנהמה ומקום החתך שאינו צפנים אינו מותר, ומקרא דנצר צדדה טריפה ילפינן דאם יאל לחון שוב אינו נותר גם אם חזר לפנים לפי ההלכה עפ"י מקנת הש"ס והאבר היואל דלא נותר באכילה ע"י שחיטת האם, מ"מ אם מת העובר אינו אסור משום נבילה ואינו מטמא טומאת נבילה דעל זה הועילה שחיטת אמו לרצנן דפליגי על ר"מ שם צמשה והכי קיי"ל אומנם שם איסור זה לא נזכר בגמ' כיון דאינו נבילה ולא טריפה, וכן בשוחט את הטריפה ומלא זה עובר צן ט' ואח"כ מת דאינו אסור משום נבילה

זנותה, כיון שנשחטה כראוי השחיטה הדרושה לה
דחינה נריכה שחיטה להתיר באכילה ומש"ה כל
ספק טריפה הוא ספק איסור טריפה לחוד, וליכא
לאוקמה על חזקת איסור שאינו זנות, כן נראה
לענ"ד:

ובעיקר הענין ננוגע לביאור הלכה של השוטה
טריפה ומלא זה צ"ע הי' דמהני שחיטת
האם לטהר מידי נבילה ולא להתירו באכילה
שנאמרו שאיסורו יהי' נמעשה שאינו זנות קשה
עדיין לשיטת הריב"ז הוצא צתוס' שזעות כ"ד
ע"א דלא סבר לה להאי עשה כלל דהא דכתבו
הצתת אינו צא להתיר רק ע"י שחיטה ולדיד' ליכא
איסור שאינו זנות, ולשיטתו איזה איסור יהי' על
הולד הזה כשימות דמחיים הוא איסור מחמת חצר
מן החי לחוד, וכשימות דפקע איסור זה ואיסור
נבילה לא חל עלי' דלענין זה הועילה שחיטת אמו
דהרי אמו לא היתה אסורה באיסור נבילה והאיסור
טריפה שהיתה אמו אסורה מחמתו אינו חל על
העובר, קשה איזה שם איסור אסורו באכילה,
וגלענ"ד דכל נבילה היא ג"כ טריפה דהרי כל
סימני טרפות זה אלא שכל שמתה איסור נוסף זה
הוא נבילה, אצל עכ"פ גם דיני טרפות זה, ומש"ה
לענין עובר זה שדין נבילות אינו חל עלי' נמיתתו
משום שניתר לענין זה בשחיטת אמו, אצל מדין
טריפה לא ניתר, דלענין זה אין שחיטת אמו הטריפה
מועלת לו ומש"ה הוא אסור באיסור טריפה,
ואולי לזה כוון הרשב"א ז"ל בסוף דברי' שהצאנו
למעלה שכתב צה"ל „דטריפה הוא" לומר דחל
על העובר נמיתתו שם טריפה ולא שם נבילה
כנלענ"ד. וכן יש לומר צה' דמנאור נמשנה פרק
צהמה המקשה וחכמים אומרים מגע טריפה לענין
אבר היוצא משום דלאחר שחיטה כיון דלא מהני
השחיטה להתיר באכילה רק לטהר מידי נבילה
כאשר על האבר לאחר מיתת העובר דין טריפה,
וכן הא דילפינן מקרא דנשר נשדה טריפה על אבר
היוצא, מאי דכללה התורה גם אבר היוצא צנוג שם
זה של טריפה הוא מה"ט דלאחר מיתתו יהי' טריפה
כנ"ל:

שאין מועילים לעובר שנמעי' להתירו באכילה כדרך
שאין מועילים לה וטעון הוא שחיטה להתיר עמו
באכילה, מ"מ הרי הוא כשחוט לגבי נבילה שאם מת
אינו מטמא לפי שסימני האם מוסיפים אותו מידי
נבילה דטריפה הוא. עכ"ל. והנה למדנו מתורתו של
הרשב"א ז"ל דטריפה שנשחטה ליכא שום חסרון
נמעשה המכשיר לומר דניטל קצת מחיותה שלא ע"י
שחיטה אלא דבר אחר גורם לה להאסר והוא איסור
טריפה, אלא דכיון דמ"מ לא הועילה השחיטה להאם
לענין היתר אכילה הרי זה כשחיטה שאינה ראוי'
דלא שמה שחיטה לענין זה שלא תיהי שחיטת האם
להתיר את העובר באכילה דסימני האם שאינם
מתירים לעצמם לאכילה אינם מתירים להעובר
משום דהוי שחיטה שאינה ראוי', ולפי"ז י"ל דטריפה
שחוטת אינה אסורה מחמת איסור שאינה זנותה
דלגבי האם עצמה לא שייך לומר דהוי שחיטה שאינה
ראוי' דכיון דהיא אסורה באיסור טריפה אינה
נריכה שחיטה ראוי' רק שחיטה דמטהרה מידי
נבילה, אצל העובר דליכא צ"י איסור טריפה והוא
טעון שחיטה המתרת באכילה לגבי ידי' שחיטת
סימני האם שאינם מתירים לעצמם לאכילה תשיבא
שחיטה שאינה ראוי' לענין היתר אכילה, וכשאר
העובר באיסור עשה שאינו זנות, ואם מת אינו
מטמא נמשא דלענין התרת דין נבילה הועילה
שחיטת אמו כמו שהועיל לה להאם עצמה, דלענין
זה לא צעיק שחיטה ראוי' ככל טריפה שנשחטה,
ורק נמיתתו ישאר על העובר איסור שאינו זנות
כמו שהי' נחיי' באיסור זה, ונתבאר לנו ענין זה
בביאור נכון. ומה שכתב הרשב"א לצאר יותר מש"כ
וגדולה מזה אמרו שלא יפלא הדבר דלגבי האם
עצמה ליכא חסרון משום השחיטה עצמה רק איסור
אחר גורם לה להאסר ולגבי העובר יהי' חסרון
בשחיטה, דהרי לגבי העובר עצמו מהני שחיטה זו
לטהר מידי נבילה דלענין זה הוי שחיטה מעליא,
כ"כ אף שלהאם הוי שחיטה מעליא מ"מ להעובר
אינה שחיטה ראוי', משום דלגבי האם אין צריך
שחיטה רק לטהר מידי נבילה, אצל העובר טעון
שחיטה ראוי' להתיר באכילה, ולפי"ז נתבאר לנו
דטריפה שנשחטה אינה אסורה מחמת עשה שאינה

פרק א

קמן תשע חטיות הוי מני למימר ולטעמך מי פליג ר"מ התם הא אחרי רבים להטות כתיב והתם ילפינן תשע חטיות נפ"ק דחולין עכ"ל:

והנה נאמת מוכח מדברי הרמב"ם פט"ו מה' אסו"ג ה' כ"ז דרונא דליתא קמן עדיף דז"ל יראה לי שכל מדינה שיש בה שפחה או עכו"ם הראוי לילד הואיל והאסופי הנמלא שם ספק עכו"ם או ספק עבד כשיש הגזירות כמו שנאמרו הרי זו ספק אשת איש והנא עלי פטור שאין הורגין על ספק. עכ"ל. והראש"ד הקשה ע"ז צה"ל מלאנו נמס' סנהדרין שהולכים גדיני נפשות אחר הרוב. עכ"ל. ומה שהוכיח הראש"ד שם גם הרמב"ם סובר להלכה לחזקין נתר רוב גדיני נפשות דהרי פסק נפ"ג מה' אסו"ג צנא על הקטנה שקדשה אצ"י הרי זה נחנק, ומוכח דסובר דרונא דליתא קמן מהני גם לדיני נפשות ורונא דליתא קמן לא מהני גדיני נפשות ונקא"ס הציא דברי הרמב"ם אלו וכתב דסובר דאין זה רוב מעליא ולא אדע לחלק. ונאמת מלאתי לגדולי האחרונים שכתבו דרונא דליתא קמן הוא רוב מכריע ומזרר יותר מרונא דליתא קמן. הגרע"א נח"י למס' כתובות ד' י"ג ונהגות למס' ש"ס להגאון ר"צ פריינקל. יעו"ש. ועי"כ ענין זה לריך ביאור:

וגלעג"ד לבאר ענין זה דהנה נאמת נט' חטיות מוכרות נשר שחוטה ואחת נשר נצילה דילפינן מקרא דאחרי רבים להטות אם נאמר שהוא משום צירור ומכריע ענין המעשה נציליות קשה מאד להצין איה דמיון הוא ענין של ט' חטיות לרוב דיינים, דנשלמא דיינים יש טעם לומר דרוב דיינים שמכונים לדעה אחת יותר קרוב לומר שהם כונו להלכה מן המיעוט החולק וכמו שכתב נפ"ק החטך מנהו ע"ח. יעו"ש. אלז נט' חטיות אם נאמר עפי שקול דעתנו דיותר קרוב נציליות שגשג הנמלא הוא מט' השחוטות, אין צירור זה דומה לשקול הדעת של רוב מכונים לדעה אחת, ועוד דענין זה לומר שעפ"י רוב הרבים שחולקים עם היחיד מכונים אל האמת יותר הוא רוב דליתא קמן כמו רוב צהמות כשירות ורוב אינם אילנותי שהוא ענין מה שאנו משערים שיותר מנוי להיות כן מאשר להיפוך, ונאמת כשנצול לשפוט נט' חטיות להכריע שהנשר הנפרש הוא מט' חטיות שהם מוכרות נשר שחוטה מחמת שהרוב מנוי יותר שיקרה נהם מקרה זו, צירור זה אינו אחת, דהרי על כל חנות מעשרה חטיות אלו טוכל להחליט דלא נפרש מחנה דליכא ט' אחרות נגדה ועכ"פ נפרש רק מאחת מהן ונציליות של הפרישה אין חילוק בין שחוטה ובין נצילה ומחילא בטל מזה כל ענין הצירור וההכרעה

גרסינן נפ"ק דחולין דף י"א ע"א מנא הא מילתא דלמור רבנן זיל נתר רונא מנלן דכתיב אחרי רבים להטות, רונא דליתא קמן כגון ט' חטיות וסנהדרין לא קמצינעיה לן, כי קמצינעיה לן רונא דליתא קמן כגון קטן וקטנה מנא לן, אמר ר' אלעזר איתא מרישא של עולה וכו' רב אשי אמר איתא משחיטה ענמה דלמור קרא ושחט שחוט ואכול ליחוש שמה נמקום נקב קשיתי וכו' אמר רב אשי אמרינא לשמעתא קמי' דרב כהנא ואומר לי דילמא היכא דאפשר אפשר והיכא דלא אפשר לא אפשר, דאלת"ה לר"מ דחייש למיעוטא ה"כ דלא אכיל ציטרא, וכ"ת ה"כ פסח וקדשים מחי איכא למימר, ה"כ היכא דאפשר אפשר היכא דלא אפשר לא אפשר, עכ"ל הש"ס. ובפירוש"י שם כתב וז"ל אלז ודאי הלל"מ הא דסמכין ארונא אפילו היכא דאפשר, א"כ אחרי רבים להטות משמע בין רונא דליתא קמן ובין דליתא קמן דמ"ש האי מהאי ואהא מילתא סמכין ולא צדקין כל י"ח טריפות עכ"ל. והנה מפשטות הש"ס נראה דענין הרוב של ט' חטיות יש ללמוד מקרא דאחרי רבים להטות ורונא דליתא קמן ליכא למילף מזה, ומשמע לכאורה דרונא דליתא קמן הוא רוב שמכריע ומזרר יותר את הספק מכתו רונא דליתא קמן, וכן מתרין הש"ס נצירון א' צינמות ד' קי"ט אפילו תימא רבנן כי אזלי רבנן נתר רונא דליתא קמן כגון ט' חטיות וסנהדרין אלז רונא דליתא קמן לא אזלי רבנן נתר רונא יעו"ש. ונרצ"ס צ"צ דף ל"ג ע"א ד"ה דהוא גופא מוחזק כתב צה"ל וכיון דהוא עומד נצדו אזלינן נתר אומדנא אלז נתר רונא דליתא קמן לא אזלינן עכ"ל. משמע קנת דרך נרונא דליתא קמן ס"ל לשמואל דאין הולכים נמחון אחר הרוב וכן הוכיח מדברי נפ"ק ה"ה הונא צקונטרס הספיקות כלל ו' אף דברי הסוגיא שם כתוב דנר"י היפוך משמעות זה דעל הא דלמור שם ושמואל אמר לך כי אזלינן נתר רונא נצירורא כתב שם הרש"ס כגון ט' חטיות מוכרות נשר שחוטה עיי"ש, אמנם נשטמ"ק שם כתב להדיא דרך נרונא דליתא קמן פליג שמואל יעו"ש נשם גליון תוס' וכן הציא נקה"ס נשם הת"ה שכתב כן נשם גליון התוס', ונמרדכי פ' הזרוע כתב דר"מ ס"ל דחיישינן למיעוטא הוא רק נרונא דליתא קמן אלז נרונא דליתא קמן לא פליג, וכן מוכח להדיא מדברי תוס' צינמות ד' קי"ט ד"ה כגון דנטי חטיות לא פליג ר"מ יעו"ש. וכן כתבו נמס' נכורות ד' י"ט ע"צ נר"ה נרונא דליתא קמן וז"ל נרונא דליתא

זו שאפשר שיהי ראוי לקרותו אז דמכיון ששה
 שנים ותילת חדשים תשהי' צ' שערות והיינו
 דנוקשין מושפטו והלילו. עכ"ל ולפי מסקנת הש"ס
 שם גם היכל לאפשר לקים דין התורה צאל"ה ג"כ
 אזלין דליני נפשות אחר הרוב וכן פסק הרמז"ב.
 וכ"ז צרובא דליתא קמן שאמרה תורה לסמוך על
 צירור זה לצרר את המזילות ועלינו להחזיק צהרת
 ודאי שכן הוא צמילות כפי הוכחת רוב המזילות
 אבל צרובא דליתא קמן כמו צתינוק הנמלא צעיר
 שרוב ישראל דרים שם דמזילות אין כאן שום
 הכרעה וצירור לומר שהוא ישראל כמו שצארנו,
 רק שאמרה תורה אחרי רבים להטות, היינו שכל
 בית מעיר זו גורם כל דין ספק על התינוק כפי
 הדין שיהי ראוי להיות אם גפרש משם וצחטרף
 הדין מכל הצתים איכא רוב דלדים לעשות דין
 ישראל ומיעוט לעכו"ם והוכרע הדין על התינוק
 שדינו כדין ישראל לכל דיני התורה, ומש"ה י"ל
 דכל זה הוא רק לכל הדינים שהם נוגעים אליו
 צעמנו או עמו כגון מה שנוגע לענין ההנהגה או מה
 שיתנהגו אחרים עמו, והוא כל דיני איסור והיתר
 וכן להחיותו ולהאכילו עניות וכדומה, אבל ליהרג
 עליו אם הרגו אותו או אם צא אחד על אשתו שקידש,
 לענין זה לא מהני מה שדינו כישראל, אלא שיהי
 ידוע לנו שהוא ישראל. שההורג הרג את ישראל
 ועל ענין זה ליכא רוב דלא הוכרע צה שהוא ישראל,
 ועל מעשה ההרגה ליכא רובא דליתא קמן לומר
 אחרי רבים להטות דאיכא צה מעשה רצחה, אלא
 עלינו לדון כרובא לישראל צתולדה ע"י שהוכרע
 על ההרגה לדון כישראל, וענין זה לא מלאנו צגמי
 דמהני רוב של אחרי רבים להטות, דלא מלינו צתורה
 ענין זה רק לענין עולם הדין שמוכרע ע"י הרוב אבל
 לא לדברים שאפשר להתיל צתולדה. והא דילפינן
 לרבנן מקרא דוארצ לו דכל קצוע כמחצה על מחצה
 דמי כגון צזורק אצן לנו שהי" שם ט' ישראלים ומצרי
 אחד דאי לאו הדין של קצוע הי' לו לילך אחר
 הרוב דליני נפשות, אין זו סתירה לדברינו דהתם
 ידעינן אח"כ שהרג את ישראל אלא שאנו דנים אם
 צשעת המעשה חשוב כמכון לאיסור, ענין זה הוא
 דומה לענין איסור והיתר שאנו דנים על מעשה
 העצירה אם עצר צמזיד וצכונה, אז אם איכא רובא
 דליתא קמן לומר שדין מעשה זה כעושה צכונה
 להרוג ישראל הוי כדואי מוכן להרוג את ישראל,
 אבל לאחר המעשה כשאנו דנים וצאים לצרר אם הרג
 ישראל ואיכא רובא דליתא קמן שההרגה הוא ישראל
 לא מהני האי רובא להרוג את הרוב, כיון דליכא
 צירור על המזילות, כנלענ"ד לחומר הענין:

ורא"י לדברינו נראה לי דהנה צגמי קדושין דף
 פ' מציא הא דארחצ"א אחר ר' יוחנן מלקין
 על החזקות שורפין וסוקלין על החזקות ואין שורפין
 תרומה על החזקות וכו' כדכנה צר רצ הונא
 דארצ"ה איש ואשה תינוק ותנוקת שהגדילו צתוך
 הצית נסקלין זע"ז ונשרפין זע"ז וכו' ואין שורפין
 תרומה על החזקות וכו' דתנן תינוק שנמלא צלד
 העיסה וצלק צידו ר"מ מטהר וחכמים מטמאים

וכיון דליכא צירור המזילות על עולם פרישת הצר
 ממילא ליכא שום צירור על כשרות הצר, אלא
 נראה שהענין צתשע חטיות הוא כענין דין הרוב
 המכריע צדיינים, והוא דכיון שהצר צע"כ נפרש
 מא' מהעשר חטיות, כל חנות וחנות גורמת דין על
 הצר לספק את הדין על הצר, ונמלא דעל הצר
 איכא תשעה דלדים הגורמים כל היתר ולד אחד
 הגורם כל איסור, והתורה אמרה אחרי רבים להטות
 דכן הוא הדין צדיינים שאמרה תורה שהדין היוצא
 מהרוב עלינו לעשות כן. כ"כ הדין הכולד מרוב
 חטיות נגד המיעוט הוא דין שעלינו להתנהג כן, אף
 צמזילות ליכא כאן צירור כלל, ועפ"י כלל זה
 אמרו צגמי דרובא דליתא קמן ילפינן מקרא דאחרי
 רבים להטות וע"ז לא פליג ר"מ לומר דחיישינן
 למיעוטא כמו דלא פליג צדיינים, אבל צרובא דליתא
 קמן כמו ענין רוב צהמות כשירות הן וכדומה דליד
 לרובא דליתא קמן שיהי ענין צדיינים צרובא דליתא
 קמן אין מזילות לפנינו לגרום היתר אף איסור רק
 שקול דעות על מזילות שהוא עפ"י מקרים היותר
 שכחים ורגילים, רוב זה אינו נלמד מקרא זה של
 דיינים דשם אינו מטעם צירור ורובא דליתא קמן הוא
 מטעם צירור, ומש"ה עלינו לומר דענין זה דקיי"ל
 דאזלינן צתר רובא דליתא קמן קצבלו הלכה למ"מ
 או דקצבלו חז"ל דגם זה כללה תורה צקרא זה
 דאחרי רבים להטות וע"ז פליג ר"מ ואומר דחיישינן
 למיעוטא, והיכא דלא אפשר שאנו היינו דשם צע"כ
 עלינו לומר דזהכי חיצה תורה או הכשירה תורה,
 כיון דאמרה תורה מכה אצ"י יומת זהכי חיצה תורה
 וכן כל מה שהוצא שם צגמי פ"ק דחולין, ולפי"ז שני
 עניני רוב אלו נפרדים המה, רובא דליתא קמן אינו
 מוצר את המזילות כלום ונשאר הספק כמו צמקנה
 על מחצה, רק לענין הכרעת הדין מהני רוב זה
 כמו צדיינים, ורובא דליתא קמן הוא ענין צירור לצרר
 ולהכריע את המזילות שאמרה תורה לנו לסמוך על
 צירור זה צין לקולא וצין לחומרא:

ובזה נלענ"ד יתיצבו דברי הרמז"ב ז"ל שהצאנו
 דהנה צרובא דליתא קמן שהוא רוב המכריע
 ומצרר את המזילות ע"ז שקיל וטרי צגמי סנהדרין
 צפ' צן סורר אם הולכים אחר רוב כזה צדיני נפשות,
 ומהנך ראיות שהוצא צפ"ק דחולין כמו מרובא שמה
 טריפה הרג וממכה אצ"י וכיוצא צזה, אין ראוי משום
 דלא אפשר, וזהכי חיצה רחמנא, וכן מלאתי צס'
 כסף צנחר העתיק דברי הר"ן צחי" שכתב כן לפרש
 שם צרובא דליתא קמן אזלינן צתר רוב גם היכא
 לאפשר לקים צלל"ה כמו צצא על הקטנה וכן צעדים
 שאין מכונים עדותם ליום החדש לומר שטעו
 צעיצורא דירחא, ח"ל הר"ן וא"ת הא צפ"ק דחולין
 ילפינן מדיני נפשות דאזלינן צתר רוב משום דלא
 חיישינן דילמא טריפה הרג, י"ל דהתם מייירי היכא
 דאי אפשר למינדקה להרוג אי חיישינן לומר שמה
 צמקום סייף נקב הוי, וצכה"ג כיון דאמר רחמנא
 למיקטל רוצח ע"כ ס"ל דאזלינן צתר רוב דאיינשי
 דלא הוי טריפה, אבל היכא לאפשר לקים הדין צמקום
 שיש לפטור אחד מפני תש"ה ראוי לחוש צו כגון

מפני שדרכו של תינוק לטפח והיוג זה מ"ט דר"מ קסנר רוב תינוקות מטפחין ומיעוט אף מטפחין ועיסה נחזקת טהרה עומדת וסמוך מיעוטא לחזקה איתרע לה רוצא, ורצנן מיעוטא כמאן דליתא דמי רוצא וחזקה רוצא עדיף, אר"ל משום ר"א זו היא שורפין עלי' את התרומה ור' יוחנן אמר אין זו חזקה שורפין עלי' את התרומה אלא אינו חזקה לר"י שורפין עלי' את התרומה כדתניא עיסה צתוך הבית ושרנים ופרדעים מטפלים שם ונמצאו התיבות נעיסה אס רוב שרנים טמאה ואס רוב פרדעים טהורה. עכ"ל הש"ס. וצפי' רש"י נד"ה אס רוב שרנים איתא בזה"ל אס רוב שרנים אס הבית מוחזקת להיות שרנים מנזים שמה יותר מנפרדעים טמא אף לשרף חזקה ורוצא דליתא קמן הוא, אצל ההיא דתינוק רוצא דליתא קמן הוא. עכ"ל. וכן פסק הרמז"ס בפט"ז מה' אה"ט ונהיה דתינוק אין שורפין את התרומה וזהא דשרנים ונפרדעים מטפלים שורפין את התרומה, והנה לפי' רש"י ומפשטות הש"ס מוכח דרוצא דליתא קמן מהני לדיני נפשות ולא מהני לשרוף את התרומה, ולענין קמן עדיף ומהני גם לשרוף את התרומה, ולענין דיני נפשות איפכא לשיטת הרמז"ס וכן נראה לענין יוחסין דלא מהני צמצא תינוק מושלך שהוא רוצא דליתא קמן וחזקת כרוכים אחר' מהני גם ליוחסין, ומוכח מזה דשני ענינים הם דלענין צירור רוצא דליתא קמן עדיף, ולענין לפסוק דין ודאי על הדבר המסופק רוצא דליתא קמן עדיף, ונקטינן דלענין יוחסין נעין צירור וסגיא צירור של רוב וכן צדיני נפשות, ולענין שריפת תרומה להיפוך, אמנם לפתח"כ בתוס' שם ד"ה סמוך מיעוטא דהיכא דהוי רוב גמור דליתא קמן ראוי לשרוף עלי' את התרומה ומפרשי דהאי רוב דתינוק אינו רוב חשוב. יעו"ש. אין ראוי, אצל פשטות הסוגיא מתפרשת יותר כשיטת רש"י דלשיטתם קשה הא דאמר סוקלין על החזקות ואין שורפין תרומה על החזקות ולשיטתם צרו גרוע כ"כ אין חלקין וסוקלין, וכן קשה טובא מאי דאמר שם ואזנו לטעמיהה. יעו"ש. ולפירש"י מיוצא הכל:

ובס' ש"ש דפ"ה העלה דצדיני נפשות וצדיני ממונות לא חזינן כלל צתר רוצא ודוקא עפ"י שנים עדים יקום דבר ולא רוב וחזקה והא דסוקלין על החזקות הוא עפ"י מש"כ הרמז"ס בפט"ז מה' סנהדרין דא"צ שני עדים למלקות רק בשעת מעשה, אצל האיסור עלמו צעד אחד יוחזק כינא אמר ע"א חלז כליות הוא זה וכו' גרושה הו' זונה אשה זו ואכל או צעל בעדים הרי זה לוקה אעפ"י שעיקר האיסור צעד אחד. עכ"ל. ומשו"ה סוקלין על החזקות כיון דהוחזק עיקר האיסור עפ"י רוב וחזקה סוקלין אח"כ כמו בהוחזק ע"י ע"א, ומשו"ה מהני רוב לענין קטנה שנתקדשה להרוב הצא עלי' משום דהוחזק האיסור ע"י רוב דלא הוי איילונית וכן הוא צדיני ממונות. יעו"ש. ולשיטתו קשה מהא דפסק הרמז"ס צתינוק מושלך נעיר שרוב ישראל דאס קדש אשה אינו נהרג הצא עלי'

או אס הרגו אותו לדין נהרגין עלי' הלא שם ג"כ כבר הוחזק האיסור ע"י הרוב צלמת עיקר שיטת הש"ס שהעלה דיסוד הדין שמהני רוצא צדיני נפשות שהוא משום דמעיקרא נתקבל הדין לדן איסור והוחזק ומשו"ה מהני אח"כ לדיני נפשות כמו נע"א הנאמן באיסורין דמהני אח"כ גם למלקות, והכלל שורפין וסוקלין על החזקות הוא ג"כ מה"ט, עיקר יסוד זה נסתר מסוגית הש"ס דסנהדרין. ריש פרק נן סורר דסקיל וטרי שם אס מהני רוב לדיני נפשות ואינו מציא שם הא דאמר ר' יוחנן דסוקלין על החזקות שהוא עיקר היסוד לשיטת הש"ס, וכן צמס' קידושין אינו מציא כלל לסייע לר' יוחנן מהא דקטנה שנתקדשה שמומחים על ידה, וכן מעדים שטועים נעיצורא דירחא שהוצא בש"ס דסנהדרין ולענ"ד נראה צרור דשלשה ענינים חלוקים הם, מה שהוחזק איסור ע"י ע"א הוא ענין צפ"ע, והא דסוקלין שורפין על החזקות הוא ענין צפ"ע, ורוב דמהני לדיני נפשות הוא ג"כ ענין צפ"ע, דהנה נענין נאמנות של עדות הא דהאמינה תורה לע"א באיסורין אינו משום דלענין קל סגיא צירור קל, אלא שהוא מחוקי התורה לחלק צדיני העדות, דלדיני נפשות לא מהני עדות של איסורין אף להגיל מדין מיתה אס יחסר איזה פרט כמו דרישה וחקירה וכדומה, ולענין שהאמינה תורה ע"א שוה צירור זה כצירור של שנים רק אס שנים מכחישים אותו מתבטלת עדותו, ומשו"ה אס מתחילה נתברר הענין על דין איסור שאינו נוגע לדיני נפשות, והאמינה תורה את ע"א שמעיד שדבר זה חלז כליות הוא, נתברר ע"י עדות צרורה שדבר זה חלז צירור ודאי, ושוב א"צ עוד צירור אחר כשיה"י נוגע לדיני נפשות, דכבר הוחזק ע"י עדות הראויה שהדבר ה' חלז, אלא שאס ה' צא העד להעיד אחר המעשה שכבר אכל את הדבר, שעדותו עתה אינו ענין להחזיק את האיסור שהרי כבר נאכל וענין עדותו הוא נוגע לדיני נפשות אינו נאמן זהו דינו של הרמז"ס וענין זה לא שיך צירור של רוב דרוב הוא ענין שאמרה תורה להתנחם עפ"י הרגיל יותר ולא לחוש למיעוט, ואס הוחזק עפ"י הוכחת רוב לא אמרה תורה לקבל ענין זה לודא, ומשו"ה נקטנה שנתקדשה דיש מיעוט של אילונית כשצא אח"כ הענין לדון צדיני נפשות אס נאמר דלענין להרוג את הנפש לא אמרה תורה לסמוך על הרוב ויש לחוש למיעוטא של איילונית, איך שיך צוה לומר שכבר נתברר לנו שאינה איילונית, וכמו שמעיקרא סמכנו על הרוב כ"כ עלינו לסמוך עתה על הרוב, ואס לא מהני לדיני נפשות, אי אפשר להרוג עתה את הצא עלי' אצל אס ה' מעיקרא ענין עדות להחזיקה נאשת איש, באופן שעדות כזו לא מהני לדיני נפשות כגון שה' צלא דרישה וחקירה ע"י נשת' רע"א סימן נ"ד והציא בשם תש' הרשב"א, מ"מ אח"כ הורגין עי"ז דעכש' א"צ קבלת עדות אחרת, משא"כ צרו דאינו צתורת נאמנות לא שיך ענין זה:

וענין זה דסוקלין על החזקות לא שיך לדן רוצא דליתא קמן, דשני ענינים הם ולא נלמד

כמו שהוצא שם צר"ש שיטת החולקים על ר"ת, וכן כתב הקצוה"ח נס"י ז' סק"ז לענין קדושין שלא ראו הנתינה שידעה עפ"י הוכחה הוי כרא"י, וכענין דנקטינן שעדי יתור הן עדי ציאה, והרבה ענינים כאלה נמלאים צ"ס, וכן מוכח להדיא מדברי הגמ' שם ריש פרק בן סורר דפריך שם ובדיני נפשות מי אזלינן בזה רוצא והתורה אמרה ושפטו העדה והגילו העדה ואת אמרת זיל בזה רוצא, ולא פריך והתורה אמרה עפ"י שנים עדים יומת המת, מזה מוכח להדיא דלא שייך ענין זה להוכיח מדין עדות, ואם יהי' הוכחה צרורה שפיר מהני אף גדיני נפשות, וסוקלין ושורפין על החזקות המוכיחות, רק לענין רוב שקיל וטרי בגמ' כיון דאמרה תורה להגיל את הגידון וצרוז הרי איכא מיעוט צרור צכה"ג הוי בכלל והגילו העדה ומסיק הגמ' דגם גדיני נפשות אזלינן בזה רוב והיינו דגם גדיני נפשות אמרה תורה לסמוך על הוכחת רוב:

והנה בגמ' חולין דף ג"ו אמר שם להוכיח דטביעת עין עדיף מסימנים תדע דאילו אתו בי תרי ואמרו פלגיא דהאי סימני' והאי סימני' קטל נפשא לא קטלינן לי' ואילו אמרו אחת לן טביעת עינא קטלינן לי'. יע"ש וכתבו בתוס' שם ד"ה פלגיא ח"ל, וא"ת והלא משיאין אשה עפ"י סימנים להך ליטא דאמר רבא סימנין דאורייתא צפ' בחרא דיצמות ואם לאחר שנישאת צאו עדים שזנתה קטלינן לה דסמכינן אסימנין להחזיקה בחזקת אשת איש מן השני וכו' וי"ל דצכה"ג מני לא סמכינן אסימנים למיקטלה ולהחזיקה לאשת איש מן השני וכו', וכן אם נישאת עפ"י עד אחד ונתתה דלא קטלינן לה וכו', דלא לכל דבר מהיימנין לי' דאין האחים יורדים לנחלה על פיו וגם נרתה אסורה, וא"ת והאיך מחזירים שט"ח נסימנים והא לי אתו סהדי ואמרי פלגיא דהאי סימני' והאי סימני' לזה מפלוגי' לא מפקינן וי"ל דל"ד דשטר שאין אדם מוחזק בו שיאמר שלי הוא מהדרינן שפיר אצל מומן שצד הצעלים אין להוציא ע"י סימנים דה"ל לא מפקינן חפץ מיד צעלים אי אתו סהדי ואמרי ההוא חפץ דהאי סימני' והאי סימני' דפלגיא הוא. עכ"ל. וכתב בתשו' רע"א סי' קכ"ד שגראה מדברי תוס' אלו דפליגי על הרמז"ס דפסק צה' סנהדרין דחלץ שהוחזק עפ"י ע"א אם אכל אדם חמ"כ דלוקה, דלשיטת הרמז"ס צנישאת עפ"י סימנים או עפ"י ע"א הוחזקה לאשת איש וממילא קטלינן אח"כ וכן כתב צמ' ש"ש ע"ד פ"ט יע"ש. ולפמש"כ אין דצריהם מוכרחים כלל דסימנים הם הוכחה קרובה לרוב דליתא קמן וסמכינן לענין איסור כמו דאזלינן בזה רוב צאיסורין אצל גדיני נפשות לא סמכינן אסימנים דסימנים הוי הוכחה קרובה לרוב ולא דמי לרוב דהרי מספקא לן גם צאיסורין אי סימנים דאורייתא, ומש"ה אף דמסיק צמס' דסנהדרין צפ' צן סורר דסמכינן על רוב גם גדיני נפשות אצל שיעילו סימנים לגדיני נפשות לא מלאנו. אצל עדות של עד אחד שהעיד על חלץ הוא עדות גמורה כשני

זה מזה, דנענין סוקלין על החזקות הציא הש"ס דוגמא תיטוק ותיטוקת שהגדילו בתוך הבית בתורת אה ואחות שהוא ענין הוכחה ע"י הנהגתם התמידית וכמו הוחזקה נדה צצכנותי' דלא חשדינן שמה עשו כן צרמאות לאיצו מטרה של שקר וצכה"ג סמכה תורה להחזיק בתורת ודאי שכן הוא כמו שהאמינה תורה לעדים אף שאפשר שאקרו צעדותם, וענין זה אין ללמוד מהא דאזלינן בזה רוב גדיני נפשות כמו קטנה שמתקדשה דשם היא רוב צטצע דעפ"י דרכי הטצע רוב נשים אינן איילוניות, וכ"כ טעות צעיצורא דירחא הוא ענין שטועה צתכונת האדם, אצל הנדה שהוחזקה ע"י הנהגתה הרי עושה האשה עפ"י רגונה וכוונתה והרמז"ס פ"א מה' אסורי ציאה ה"כ שכתב דין זה שסוקלין על החזקות מסיק צזה"ל ראי' לדין זה מה שדנה תורה צמקלל אציו ומכה אציו שיומת ומנין לנו ראי' צרורה שזה אציו אלא בחזקה כך שאר קרובים בחזקה עכ"ל. וכן מפורש צירושאמי סוף קדושין ה"י. וכן ענין חזקה של שלשים יום צאיס ואלשה שצאו ממדינת הים הוא אומר זאת אשתי והיא אומרת זה צעלי שאם הוחזקו צעיר לי' יום הורגין עלי' הרמז"ס שם ה"א. וכתב הה"מ שלמד זה מנא' צצ"ד ד' קס"ז שמי שהוחזק שמו צעיר לי' יום אין חוששין לו יע"ש. הוא ג"כ ענין כזה של נאמנות וכמו שכתב שם צרצצ"ס, וי"ל אין חוששין לו דכל כך לא הוי מחליף שמו זמן מרובה פן יודע הדבר עכ"ל. ומזה למד הרמז"ס דאם דרו איש ואשתו לי' יום בחזקת צעל ואשתו דהוא חזקה שהורגין עלי' וצס' ש"ש החליט דגם צע"א שמועיד על חלץ דכתב הרמז"ס שהאיסור יוחזק על ידו שהוא ג"כ צהוחזק כן שלשים יום, והוא דבר רחוק דמה ענין של חזקה דע"א דצכל הני ענין הוחזקה הוא שע"י הנהגה מתחזק הענין, אצל צעדות אציו חזקה יהי' צזה שאנו מתנהגים עפ"י עדותו שהעיד פעם אחת, דצע"כ עלינו להתנהג שלא לאכול החתיכה שהעיד עלי' העד דנאמן הוא צאיסורין:

פרק ב

ומה שתומך דצרי' הגאון צס' ש"ש דלא מהני רוב וחזקה גדיני נפשות משום דנענין קרא כדכתיב עפ"י שנים עדים יקום דבר, אציו מוכרח כלל שהרי חזקה דאין אדם פורע בתוך זמנו מהני אף להוציא ממונו, וחזקה דאין אשה מעזה צפני צעלה מהני להחיר אשת איש דהוי דבר שצערורה דנענין שני עדים דמכל זה מוכח דמה שהצריכה תורה שני עדים דוקא הוא רק למעט צזה ע"א, אצל לא מיעטה תורה צזה דלא לסמוך על שאר הוכחות שהוא ענין אופני הידיעה שאנו יודעים מעצמנו עפ"י אומד הדעת, אלא שזה תלוי צשקול הדעת של ח"ל אציו הוכחה חשונה כידיעה ואציו הוכחה חשונה רק כרוצא, וכן לענין לאסור אשה על צעלה דנענין שני עדים כתבו הרבה ראשונים צספ"צ דיצמות דמפקינן לה מצעלה ע"י עדי כיצור

אח"כ בטענת צרי זהו תו"ד שס. ואין דברי מחוררים כלל זענין זה דהנה צאצדה מהני סימנים גם נגד הטוען צרי דהרי צטר דמחזירים צסימנים דהמלוה והלוה טוענים צזה כ"א טענת צרי וז"ל יועילו סימנים גם להתיר אשת איש למ"ד סימנים דאורייתא גם נגד טענת צרי ומהראוי לפי"ז דגם טענת צרי של הנידון הרואה לא תועיל כלום וצכלל לא מנינו צדיני נפשות כפ"מ צטוען צרי או לא. ומש"כ לדון צזה מטעם התרצת ספק ג"כ אין נ"ל צצכל דוכתא התרצת ספק הוא אם הדצר ספק למותרה אם יצא לידי איסור מיתה או מלקות אצל אם האיסור מיתה ודאי, אלא שהעובר חושב שמה יעלה צידו להשמיט מיד צי"ד ע"י הכחשה או שיצרת ולא תשיגנו יד צי"ד לא שווענו שיהי" זה צכלל התרצת ספק, דא"כ לא יצויר כמעט התרצת ודאי שמה לא יעלה ציד צי"ד לצרר החקירות והצדיקות כראוי ועיקר הכלל צזה כמש"כ צכתוצות ד' ל"ג וצשאר דוכתי צזענין שיהי" המותרה מויד גמור דלא נתנה התרצא אלא להצחק צין שוגג למויד — וכמו שנתצחר צצברנו צש"א פ"ג —. גם עיקר דצרי לומר שמתחילה לא ראו העדים את הרואה רק ראו סימנים הוא דרך רחוק צגמ' ופצטות הצ"ס מייירי דמתחילה ראו אותו רא' גמורה רק אח"כ אין מכירים אותו רק ע"י סימנים, ומומילה ליכא צזה מתחילה התרצת ספק לומר שלא יכירו אותו רק ע"י סימנים. וזה פשוט:

ובתשו' רע"א סימן ק"ז צסוף התצוצה שהציצ להג' ר"מ ווייל כתצ שס ג"כ לחלק צין הא דלא קטלינן ע"י עדים שוועידים ע"י סימנים, וקטלינן אשה שזנתה שחזקה לאשת איש ע"י היתר עדים צסימנים עפ"י דרך שכתצ הצ"ש, והוא דלהחזיק איסור וכן להחזיק היתר מהני סימנים ועד אחד אצל אם לא ידעינן את הרואה רק ע"י סימנים לא מהני מחמת צזענין עפ"י שנים עדים יקום דצר, רק הוסיף ציאלור קצת דמשו"ה מהני אח"כ גם לדיני נפשות אם הוחזקה לאשת איש ע"י צירור סימנים או ע"א, דלא שייך צזה והצילו העדה, דלו יהא צצחמת אינה אשת איש הוא חייב מיתה, דהתורה חמרה אם יצא על אשה שמוחזקת לאשת איש ע"י צירור של ע"א או סימנים שיחוייב ע"י מיתה, ולהחזיק האי גצרל לרואה ע"י צירור של סימנים לא מהני משום צזענין עפ"י שנים עדים יומת המת זהו תו"ד שס. והנה צעיקר הענין כצר כתצנו ונה דקשה ע"י דהלל גם להתיר אשת איש צענין עפ"י שנים עדים יקום דצר, וכן להחזיק אשת איש, דמזה מוכח דלא צענין דוקא עדים רק שאר הוכחות ג"כ מהני, ומה שהוכיח לומר שיתחייב מיתה על הא דעצר אמומרל דרחמנל שאכל חתיכה שע"א העיד עלי' שהוא חלב, אף אם קמי שמיא גליא שאינה חלב, ענין זה אינו מונן דהרי אם יתצרר אח"כ ע"י עדים שהחתיכה היתה של שומן ודאי לא ילקה, לפ"ז מוכח שאין מחייבין אותו מה שעצר לאכול חתיכה שהוחזקה ע"י ע"א:

עדים לענין קטלל וכיון דמתחילה הי' ענין של איסורין האמינה תורה אותו כשני עדים שהחתיכה היא חלב ומומילה מהני אח"כ גם לדיני נפשות, משא"כ כשאנו סומכים לענין איסור על הוכחת סימנים, גם אח"כ כשאנו דנים לענין נפשות עלינו לצא לדון את האיש לקטלל עפ"י הוכחה זו של סימנים, וסימנים לא היו צירור להכריע לענין נפשות, אצל צעדות שחלומות שלמה היא מהני גם עדות של ע"א לענין נפשות, אם רק כשהעיד הי' עדותו מתקבל עפ"י משפטי התורה, ולפי"ז ל"ד עדות ע"א שמתיר צאשת איש לענין מת צעלה, לעד אחד המעיד על חתיכה שהיא חלב דמה שמתירין עפ"י ע"א לשיטת תוס' הוא תקנת חכמים כמש"כ ציצמות ד' פ"ח ד"ה מתוך, דצכה"ג דיש טעם להחמין אין זה עקירה מדצרי תורה, ואין זה כע"א נלמון צאיסורין, דהרי מה"ת אינו נלמון מדין ע"א, ולומר דחכמים סמכו להחמין צתורת הוכחה דדייקל ומינסצא שתהא הוכחה זו כהוכחת הרוב או כהוכחת החזקות שחלקין וסוקלין על ידם, גם זה אינו, דהרי לא לכל דצר האמינוהו דאין האחים יורדים לנחלה על פיו, אלא דמשום עגונל הקילו חכמים כמו שחמרו צגמ' היינו שהקילו רק לענין זה להתירה להנשא, אצל לא נתחמת ענין זה לא עפ"י עדות המועיל ולא עפ"י הוכחות המועילות שצחמת מת צעלה, ומומילה כשנישאת אח"כ לא נתחמת ולא נתחזק צצום דצר מועיל שהיא אשת איש גמורה לצעלה האחרון ומשו"ה כשזנתה לא קטלינן לה, כנלענ"ד צשיטתס:

ומה דפשיט להו להתוס' דאין מוילאים וממון מיד מוחזק עפ"י סימנים, נראה לי שהוא עפ"י מה דקיי"ל דאין מוילאין ממון מיד מוחזק ע"י רוב וכיון דסימנים גריעי מרוב דהרי צרוב מסקינן צגמ' סנהדרין דלזלינן גם צדיני נפשות והכא פשיט לי' לרצ משרשיא דלא מהני להחזיק איש זה לרואה ע"י עדות שראו רואה צסימנים כאלה, וכיון דרוב לא מהני להוילא ממון סימנים ודאי דלא מהני, אלא הא דמחזירין שט"ח ע"י סימנים הוא כמש"כ דכשאנו דנים על חצרת אצידה של השטר שהוא חפץ צפני עצמו אין אדם מוחזק צו מהני הוכחת סימנים להחזיר וכשיהי' השטר צידו לא יוילא ממון ע"י הוכחת סימנים אלא כיון שצהיתר צא השטר לידו גוצה צו כמו אם המלוה מאל את השטר צעצמו וכמש"כ צתוס' צצ"מ ד' י"ג ע"צ ד"ה הא קאמר. יעו"ש. וענין זה לא שייך לענין זה שנתחזקה צאשת איש לומר שמומילה נתחייב מיתה כשזנתה אח"כ. וכמש"כ:

ובתשו' נוצ"י מ"ק אהע"ז ס' נ"א תמה על ענין זה שיהי סימנים להתיר אשת איש ולא יועילו להרוג את הרואה שוועידים עלי' צסימנים שהוא הרואה, ומתרגן צסוגית הצ"ס דהטעם צזה משום שטוען צרי דלאו איהו קטל, וענין הוכחת הסימנים ילפינן מאצידה והתם ליכא מי שזכחיש צצרי, ומשו"ה אף אם אינו מכחיש לא מיקטל דהוי התרצת-ספק צזשעת התרצא הי' ספק שמה יכחיש

לפני צי"ד ועלי' גומרים צי"ד הדין, אצל כיון
הספק זה הוא על הנידון אם זהו האיש שראו
העדים שהרג את הנפש או איש אחר הוא, זהו
דומה כרונח שנתערב, ולענין התחלפות האיש נראה
ללא מהני ידיעת רוב, כ"כ לא מהני הוכחת סימנים
שיהי' נחשב כידיעה. ואין לדמות ענין זה לענין
ידיעה בלא ראיה, למוכח מסוגית הש"ס נחם'
שנפשות ד' ל"ד דאם מהני צמחון מהני גם נפשות,
וכן כתבו בתוס' שם דהוכחה גמורה כמו עלתה לו
נשיכה בנצו וניקב קרום של מוח ולא הי' שם איש
אחר דליכא ספק שמה איש אחר הרגו דמהני
לומדנא כזאת גם צדיני נפשות יעו"ש. דהתם אין
הספק ומחמת התחלפות הרונח, כיון דלא הי' שם
איש אחר אלא הספק על הנידון אם עשה מעשה
הרניחה או לא וצכה"ג מהני הוכחות ומחמת
לומדנא, אצל כשראו עדים מעשה הרניחה, ועכש'
מסופקים על נידון זה אם זהו הרונח שראוהו אז הו'
אחר הוא, לא מהני לומדנא דלענין זה צעין ידיעה
צרורה עפ"י עדים כנלענ"ד, והתוס' י"ל דלא
סברי כלל זה ומלמדי אה"ז צם' חידושי הרמ"ה
לנוסכת סנהדרין שעמד שם על סוגיא זו במה
שהוקשה לנו ומתירן שם וז"ל ודייקין צמח' מחן
אחרים וכו' הכא צרונח שלא נגמר דינו שנתערב
צרונחים אחרים שנגמר דינם וכו' וכי תימא וליהדר
ליגמרי' לדינ'י. דכל חד מנייהו צאפי' מומ"נ אם
מהנד דנגמר דינם הוא שפיר, ואי לאו מהנד קמאי
הוא מניחיי קטלא וגמרינן לי' השתא לדינ'י אמרי
כיון דלא ידעין משום מחי קא גמרינן לי' לא
קטלינן לי' דרחמנא אמר והנילו העדה דנצו להפוכי
בזכותי וכי האי גונא לא ידעי אמאי מניחיי לא
יכלי להפוכי בזכותי שפיר עכ"ל. וע"כ י"ל
דהתוס' אזלי נשיטה זו של הרמ"ה דגם לדן שריד
לגמור צפני' ה"ז ידיעת ודאי שהוא צעל המעשה
וחל גמר דין גם על הספק אם רק הנידון עומד
לפני צי"ד, ולפי"ז שזה צירור זה דהאי גברא
דסימנים קטל נפשא לכל צירורים של איסור והיתר
והשצת חזירה, ומש"ה פשוט להו מומ' זו דלא
מהני צירור סימנים לדיני נפשות, ולפי"ז העלו
דאם נישאת עפ"י היתר של סימנים דאם זנתה
אינה נהרגת אח"כ. כנלענ"ד צענין זה :

פרק ג

ועפ"י מה שנתבאר לנו ילא מזה דעפ"י מסקנת
הש"ס צריש פרק זו סורר הולכים צדיני
נפשות אחר הרונ דקים להו לחז"ל דכללל הוא
צתורה לילך צתר הרונ בכל הדינים צשום אף
צדיני נפשות, ומעשה קומה ונצנה התמיה הגדולה
מ"ש דין ממון מנפשות איך יתכן שיהי' חמור ענין
זה להוציא ממון מיד מוחזק מלהרוג נפש, ולמה
אין הולכין צמחון אחר הרונ להוציא מן המוחזק,
ונלענ"ד דהנה צלמות יש לדקדק בזה דאמר שמואל
כי אזלינן צתר רונא צאיסורא אצל צמחונא לא
אזלינן צתר רונא, כיון דגם צדיני נפשות אזלינן

ולענ"ד נראה דיש מקום לומר צסוגית הש"ס
דחולין הנ"ל לנטות משיטת התוס' עפ"י
מה דליתא צמח' סנהדרין דף פ' צרונח שלא נגמר
דינו שנתערב עם אחרים שנגמר דינם דכולם
פטורים משום דלין גומרינ דין שלא צפני' וכן פסק
הרמב"ם להלכה בזה רונח פ"ג, ולכאורה הלל
אפשר לגמור דין על כל אחד ואחד צמח"נ אם כבר
נגמר דינו הרי הוא חייב מיתה, ואם לא יגמר דינו
עכש', ומוכח מזה דלא מהני מומ"נ ע"ז. דכיון
דצעין לענין גמר דין שיהי' צפני', שיהי' צי"ד
ורואים את הנידון שעלי' גומרים את הדין, י"ל דלא
סגי שיהי' עומד לפניהם ורואים את פני', אלא
שיהי' יודעים שזהו האיש שמחייבים אותו מיתה,
ומש"ה צנתערב מי שלא נגמר דינו צין הנגמרים
דינם לא מהני מה שיאמרו על כל אחד דהייז אתה
מיתה צמח"ג, דומ"מ הדבר ספק לצי"ד על כל אחד
אם מחייבים הם, ועכש"י את הראוי לחייב ונראה
לי דגם אם נתערב רונח אחד שנגמר דינו צין רואים
שלא נגמר דינם דכולם פטורים דכן הוא לשון
המשנה שם רונח שנתערב צאחרים ואף שצמח' שם
אמרו ח"ר אצבו אמר שמואל הכא צרונח שלא נגמר
דינו שנתערב צרונחים אחרים שנגמר דינם עסקינן
רצנן סברי אין גומרינ דינו של אדם אלא צפני'
הילכך כולם פטורים. עכ"ל הגמ', ומ"מ י"ל דלאו
דוקא הוא דה"ה צאחד שנגמר דינו ונתערב
צאחרים שלא נגמר דינם וי"ל דלדרצה רבותא קמ"ל
דאף דהרוב חייבים מיתה שכבר נגמר דינם, ומ"מ
כולם פטורים ומחמת האחד דלא אזלינן גם צכה"ג.
צתר רוב, אצל להיפוך שעל הרוב צריכים לגמור
הדין ודאי פטורים, דה"ה לגמור הדין עליהם,
והטעם לזה נלענ"ד עפ"י מה שנתבאר צצירינו
לעיל ש"א פ"ה וש"צ פ"ט דדין רוב לא ומהני רק
היכא שהדין צמציחות אינו תלוי צדיעתנו, שהו
אמרה תורה אחרי רבים להטות להחזיק הדבר
צצמציחות הוא כפי אופן שנראה לנו עפ"י הרוב,
אצל היכא שהדין צמציחות תלוי עפ"י ידיעתנו
וידיעה עפ"י רוב אינה נחשבת כידיעה צרורה,
צכה"ג לא מהני רוב, לפי"ז גם אם יתערב רונח
אחד שנגמר דינו צין הרצה רונחים שלא נגמר דינם
אף שהרוב הם שלא נגמר דינם, אצל כיון דרוב לא
מושוי כידיעה הוי כל אחד צגדר ספק ויפטרו כולם,
ול"ד למש"כ בתוס' חולין ד' י"א ע"ז ד"ה ליהוש
צצם ר"ת הטעם צנסקלין וכשרפים שנתערבו דלא
אזלינן צתר רונח משום דמומ"נ נהרג לא אזלינן
צתר רונח, דמשמע לכאורה דצכה"ג אזלינן צתר
רוב, דהתם כבר נגמר דינם לסקילה ולשריפה, אצל
הכא לענין דין שאין גומרינ דינו אלא צפני' י"ל
דלא מהני ידיעת רוב כמש"כ, ולפי"ז יש מקום
לומר דגם צהא דאמרינן צמח' צעדים שמעידים פלניא
דהאי סימני' קטל דלא קטלינן לי', דמשמע אף
אם יהי' סימנים מוצהקים המועילים מה"ת גם
צגדר שצערורה וצמחון, אינם מועילים צכה"ג להרוג
את הנידון משום שהוא ג"כ שייך להאי דינא שאין
גומרינ דינו שלא צפני', היינו אף שהנידון עומד

לתוצע רוצ המסייעו עי"ז ראוי להיות זכות גדול בהפצן שטענים עלי' אלזל נגד זה זכות הנותן להתצנע צמה שהוא מוחזק עולה נגד כח הזכות של התוצע וצוה יש מקום לומר דמה דאמר שמואל כי אזלינן בחר רוצא צאסורא אלזל צממונא לא אזלינן בחר רוצא הוא הכונה דדיניס שיסודם חוק התורה אחרת תורה ליזיל בחר רוצ, אלזל צממונ שיסודו הוא הסכמת שכלי גם צירור הספיקות תלוי עפ"י שכל וסצרא, אס לא צמקומות שפורש בתורה, כמו דיני עדות ושצועות שהס חוקי התורה ככל המצוות :

ועפ"י מש"כ יש ליסצ מה דנקטינ דגס לדיני ממונות מזרפינ עדות המכחישות היכל דאפשר שטעו צעיצורא דירחא כמש"כ צחו"מ סי' ל' וצומס' סנהדרין מוכיח הש"ס דאזלינן דדיני נפשות אחר הרוצ מהא דמהני עדות המכחישות זל"ז היכל שיש לתלות שטעו צעיצורא דירחא, דעפ"י צממונ דלא אזלינן בחר רוצ מהראוי להיות שלא לזרף העדים צכה"ג, אלזל לפמש"כ הנה דדיני העדות וגדרי הגדה שזה ודאי מחוקי התורה ועי"ז נאמר בתורה לילך בחר הרוצ והוי הגדת עדים והוא צכלל עפ"י שנים עדים יקום דצר שאמרה תורה, וצוה חין מקום לגרוע ולהוסיף עפ"י מה שנדמה סצרות שכליות כמוצא, וכן אס יהי לנו ספק צכשורות העדים והדיינים ועפ"י רוצ הס כשירים יהי כשירים גם לדיני ממונות כיון דכשורותם הוא דין תורה ועי"ז נאמר בתורה לילך בחר הרוצ, ומומילא מהני עדותם גם להוציא ממונ, ול"ד ענין זה להא דהסכמיו רוצ הפוסקים צתינוק הנמצא דצרוצ ישראל אס נגח תורא דיון לתורא דיד' דחין צריך לשלם דחין הולכים צממונ אחר הרוצ, דהתס דדי הספק הוא ספק צזכות הממונ מזל עמנו דאס הוא ישראל חייב לשלם ואס לאו פטור, וכיון דיש מיעוט שאינו ישראל הוא דמזל הסצרא גם זה ספק הוא וחזקת ממונ עדיף משום הכי פטור לשלם, אלזל כשהספק הוא צהגדת העדים או צכשורותם, דכשורות העדים והגדתם אינו גורם צלמת זכות וחוצה דלא ליצרו סהדי אלא לשקר, משו"ה אס עפ"י רוצ הגדתם שלמה אף דיש לספק שאל חין הגדתם כראוי ספק זה אינו ספק צזכות הממונ שגורם זכות להתצנע שיסייעו חזקת הממונ, וזה חילוק נכון ומיסתצר כללענ"ד צוה :

ובס' כסף נצחר הציא צשס תרומת הדשן וז"ל הא דאמרינן היכל דאויכא חזקת ממונ נגד הרוצ חין הולכים צממונ אחר הרוצ אע"ג דנצאר דוכתי אמרינן רוצ וחזקה רוצ עדיף, דשאני חזקת ממונ דלית צי' טעמא המוציא מע"ה ורוצא לא מיקרי ראוי, עכ"ל. ואין דצרי' מוצנים לכאורה דמחי' עדיף לשון הש"ס המרומז מלשון הש"ס המפורש, לו יהא דזה מרומז צלשון הש"ס המע"ה שיציא ראוי צרורה ורוצ לא חשיב כראוי צרורה אלזל עכ"פ לא ידעינן למה לא מהני רוצ צממונ, ולצצרינו כונתו מצולרת דהרי צגמ' אמרו דדין המע"ה אינו נלמד מקרא וא"ל קרא ע"ז רק שהיא

בחר רוצא הו"ל לפרש צאסורא וצדיני נפשות, ולשטת הש"ס הו"ל אלזל צממונא וצדיני נפשות לא אזלינן בחר רוצא, וע"כ נראה דהיסוד צוה למ"ד דחין הולכין צממונ אחר הרוצ הוא דשאני דיני ממונות מכל דיני התורה, דצצר נתקצו האחרונים צהא דקיי"ל דכל ספק ממונ המוציא מחצירו עלי' הראוי, למה לא יהי' ענין זה ככל ספק אסור של תורה והלא לאו דלא תגזול הוא כלאו דלא תאכל חלב, וצס' או"ת צקיצור תקפו כהן חות כ"צ הציא ענין זה ודחה כל התירוטים שנאמרו צשס הגדולים שלפני' וכתב שס דחין קושיא כלל כי כך הוא המצוה והלאו שלא תגזול דוקא גזל ודאי ולא ספק וכמו שאמרה תורה ממזר ודאי ולא ספק, עשירי ודאי ולא ספק, יעו"ש. ואין דצרי' מתישצים על הלז דהרי לא מצינו ע"ז שום רמז בתורה להתיר ספק גזל, דצמעשר ילפינן מקרא וכן צממונ וגס צגמ' לא נוצר חידוש זה שספק גזל מותר, וצגמ' נאמר דענין זה סצרא הוא דהמע"ה, ונראה שכלל הוא צמשפט גדרי זכות ממונ שכל ספק הנולד צוה הוא חוזר לעיקרי הגדרים של שלטון וזכות ממונ צצין אדס לחצירו וכמו שעיקרי הגדרים של זכות ממונ אינם חוקים עפ"י התורה אלא היסוד צהס הסכמת שכלנו שהמוציה מציאה יהי' שלו ופירות שדכו וולד צהמתו יהי' שלו וכל כה"ג וכן דרכי הקנינים צמה שאדס מוסר מקניני' לחצירו כתצו גדולי האחרונים שאינם חוקים שיהי' דוקא עי"ז, וכשהסכמיו רוצ המדינה שיגמר קנין ע"י סיטומתא וכה"ג הוא קנין מה"ת, ומשו"ה גם ספק הנופל צוה חוזר לכלל זה שהיסוד צוה סצרת החכמים שהחליטו שכן ראוי להיות שהמע"ה, דכל זמן שלא יצורר צרה"י צרורה שנקע זכות צעלים הראשונים הוא ראוי להיות הצעלים והשליט צכל חופני השתמשות, ומשו"ה לא שייך לדון צוה מוספק אסור גזל דמתחילה עלינו להחליט מי הוא הצעלים שראוי להיות צידס שלטת והשתמשות החפץ ואח"כ יחול דין אסור גזילה, וכיון דעפ"י משפט סצרת השכל החפץ שייך למוחזק הרי זה חפץ שלו כאילו זכה צו עפ"י שאר הסכמת שכליים, והתופס ממונ הוא הגזל — ויתצאר עוד ענין זה צס"ד צפרטות צמק"א — ולפי"ז כל הכללים השנוים דדיני ממונות שאינם מפורשים צתורה הס שנוים עפ"י משפט זה כמו צרי ושאל דקיי"ל צרי עדיף היכל שחין שניהס מוחזקים ולהוציא מיד מוחזק לא מהני דהטעם צוה דמי שיש לו טענה מעולה מחצירו הסצרא מחייצת שיהי' זכותו גדול מחצירו, אלזל נגד זה יתרון הזכות של המוחזק עולה נגד יתרון של טענה טובה דחצירו, ומה"ט ס"ל לשמואל כיון דדין לילך בחר רוצ הוא חוק התורה אף שאינו צירור גמור דהרי ידעינן דיש מיעוט מ"מ אחר רחמנא שעלינו להתנהג צכל דרכי התורה עפ"י הרוצ, אלזל כ"ז דדינים שעיקריהס הוא חוק התורה, אלזל צספק ממונ שיסודו הוא גדרי הזכות וכן כללי הספיקות כ"כ הס גדריס של זכות ממונ שתליס דצעת והסכמת השכל וסצרא הישרה, הנה כשיש

משפט השכל המחייב להיות כן צדיני ממונות וצלשון זה כלול דגם רוב לא יהי עד שיצא ראי', הרי הורו לנו בגמ' דצספק ממון תלוי בצירור שכלי והשכל מחייב שזכות המוחזק עדיף מזכותו של התובע אף אם הרוב מסייע, שענין הרוב הוא חוק התורה ואין ללמוד מזה לדיני ממונות שיסודם ענין משפטי וחוקי התורה האמור לענין איסור והיתר ול"ד לדיני ממונות שמשפטם עפ"י מדת הזכות וראיות שכליות, ואם שגם עפ"י סברא הדעת נוטה שזכה צזה מי שהרוב מסייע, אבל זה רק במקום שזניהם אינם מוחזקים, אבל אם אחד מוחזק בחזקה גמורה סברת המע"ה מופה כמו של המוחזק יותר ממה שיש כח וזכות לכנגדו ע"י סיוע של רוב. כן נראה לענ"ד :

ובתוס' פ"ק דסנהדרין דף ג' ע"ג צהא דקאמר הש"ס שם דלרצי יאשי' ילפינן צדיינים שידוע עפ"י הרוב לדיני ממונות מק"ו מדיני נפשות ומה דיני נפשות דמחירי אמר רחמנא זיל צתר רוצא דיני ממונות לא כש"כ, כתבו וז"ל תימא דגריש פי' המוכר פירות קאמר שמואל דאין הולכין צממון אחר הרוב ואמאי לא ילף צק"ו מדיני נפשות כדאמר הכא, ואין לומר דדיני נפשות גופייהו לא אזלינן צתר רוצא צרוצא דליתא קמן אלא צרוצא דליתא קמן, דהא גריש פי' צן סורר ומורה משמע דצכל דוכתא אזלינן צתר רוצא צדיני נפשות כגון רוב נשים לנ' ילדן ורוצא דאינשי דטעו צעיצורא דירחא, וז"ל דרוצא לרדיא זני לא חשוב כי הנך רוצא הילכך לא סמכינן אהך רוצא צדיני ממונות עכ"ל. ודצריהם סתומים חדא צהא דקאמר שמואל כי אזלינן צתר רוצא צאיסורא אבל צממונא לא אזלינן צתר רוב ולדצריהם קשה דהול"ל כי אזלינן צתר רוב גרוע צאיסורא אבל לא צממונא, ועוד קשה מנין לנו לחלק דצאיסורא סגיא צרוב גרוע וצממון ונפשות צעינן רוב מעליא, כיון דלדצריהם לכאורה אין הטעם צדיני ממונות משום הזקת ממון, דא"כ לא שייך לנילף דיני ממונות צק"ו מדיני נפשות גם צרוב מעליא וצלא טעמא דחזקת ממון למה יהי דין ממון הלוק מכל דינים צנתורה, שלהתיר איסור היתר חמור סמכינן ארוב כל דהוא מה"ת ולענין ממון לא סמכינן על רוב כזה וצעינן דוקא רוב מעליא, ונלענ"ד דהנה צע"כ גם שמואל מודה דאיכא רוצי דאזלינן צתרייהו גם צדיני ממונות, דהרי חזקה דאין אדם פורע צתוך זמנו הוא ג"כ ענין רוב דעפ"י רוב אין אדם רגיל לשלם תוך זמנו, וכן כל כה"ג, אלא דרוב כזה הוא כעין ראי' ועדות קצת דהמיעוט צזה הוא מיעוטא דמיעוטא והוכחה כזו מהני גם צדיני ממונות, ודין הרוב דמהני צאיסורין הוא אף צאופן שהוכחה קלה וקלושה, כגון אם יהיו חמשים קונים לשחיטה וחמשים ואחד קונים לרדיא ומתהצצ עפ"י ד"ת לרוצא לרדיא ע"י איש אחד העודף, דמה"ת ליכא חילוק צכמות העודף של הרוב על המיעוט, ולפי"ז י"ל דגם לשיטת התוס' הנ"ל עיקר החילוק של דיני ממונות מאיסורין הוא מהטעם שכתבנו צדיני ממונות צעינן הוכחה

מוסכמת עפ"י השכל, וכ"ז לליכא עדים או ראי' מוכחת עפ"י שכל אין להוציא ממון מיד המוחזק מוחמת צדיני ממונות גדול כח הזכות של המוחזק עפ"י דרכי השכל, וצאיסורין לא צעינן הוכחה רק חוק התורה הוא ליזל צתר רוצא צין שיהי' הרוב כפול צנעתיים, וצין אם יהי' רק חלק אחד מחלף צעודף, וע"ז אמר שמואל דצאיסורין אזלינן צתר רוצא כלומר רוב של תורה, אבל צממון לא אזלינן צתר רוב, דרוב של תורה אינו מכריע נגד המוחזק, וצדיני ממונות הוא מטעם הוכחה ולא מדיני אחרי רצום להטות. ולפ"ד הכלל דקיי"ל דאין הולכין צממון אחר הרוב הוא כלל גמור צלי יוצא מן הכלל גם לשיטת תוס' הכ"ל דצממון אין הולכין אחר הרוב, רק הוכחה וראי' מהני צממון נגד המוחזק, וצזה יוצן מה דקאמר לענין פורע תוך זמנו צלשון "חזקה" ולא צלשון "רוב" להצניר שהטעם צזה שלא מדין רוב רק משום הכרת השכל, שמוחזק לנו שכן הוא שאין אדם פורע צתוך זמנו :

ולפי"ז י"ל הא דסקיל וערי צריש פרק צן סורר אם אזלינן צתר הרוב צדיני נפשות משום דכתבי' ושפטו העדה והצילו העדה הוא מהאי טעמא דאף לאמרה תורה שהדין הוא ליזל צתר הרוב, אבל כיון לאמרה תורה ושפטו העדה והצילו העדה הרי גלתה תורה צצדיני נפשות עלינו להתצונן גם על ראיות שכליות, היינו צמקום שמן הדין צצאר איסורים הוא צצר דין פסוק עפ"י הכללים שאמרה תורה, הנה צדיני נפשות אין לנו להחליט הדבר עד שמואל הענין מצורר גם עפ"י ראיות שכליות וענין זה ליזל צתר רוב אינו ראי' וצירור שכלי, וע"ז מוכיח צגמ' דאזלינן צתר רוב לענין עדים שטעו צעיצורא של חודש וכן לענין קטנה המקודשת ללא חיישינן שמה איילונית היא משום דרוב נשים לאו איילונית נינהו וי"ל דעפ"י המסקנא נחליט להכריע דהא דכתבי' ושפטו העדה והצילו העדה הוא רק על צירור המעשה אם עשה הנידון המעשה או לא, דלענין זה צעינן עדים או ראי' שכלית כגון הוכחה ואומדנא כעלתה לו נשיכה צגצו דליתא צגמ' צנעוץ ד' מ"ו לענין להוציא ממון, ואומדנא כזאת מהני גם לדיני נפשות כמש"כ צתוס' צנעוץ ד' ל"ד, אבל כשאנו דנים על האשה אם היא אשת איש אזלינן צתר רוב, וכן כשאנו דנים על הגדת העדים וכח דהיינים אזלינן צתר רוצא, ולפי"ז י"ל דגם צדיני נפשות גילתה לנו תורה דליכא גוני דלא אזלינן צתר רוב של תורה אם ליכא רוב שכלי היינו כשאנו צאים לצרר על העובר אם עשה המעשה או לא, דע"ז אמרה תורה ושפטו העדה, דלא ניזל צתר רוב אם לא יצורר צראי' של עדים או ראי' שכלית. וצזה יש לפרש היטב מה דפשוט להש"ס צחולין ד' צ"ו דלהכיר את הרוצא לא מהני צירוף של סימנים וזה כדצרי הש"ס ותשאי' רע"ה ולא מטעמם, דלדצריהם קשה מהא דאזלינן צתר רוב לומר שהעדים טעו צעיצורא של חודש, ולפ"ד מיוצב הכל, דלענין נפשות לעולם אזלינן צתר רוב כשאנו דנים לענין כשרות העדים וכן הגדתם, וכן צדיני

כש"כ ליהרג עלי' או על קדושי' כל זמן שלא הטבילוהו
 זי"ד ולא טבל ולא מנינו רוב כה"ג זדיני נפשות.
 עכ"ל. ונפשות אין דבריו מוזנים כלל מש"כ דלא
 מנינו רוב כה"ג זדיני נפשות, וכן מה שהחליט
 בראש דברי' שאין הקדושין ודאין אלא ספק, דהרי
 ענין זה ילפינן מקרא' דאחרי רבים להטות, ועפ"י
 מש"כ צביאור דברי' תוס' הנ"ל יתפרשו דברי' בטוב
 טעם משום דרוב כזה שאינו רוב שכלי רק רובא
 דאיתא קמן שהוא בגדר ספק וכמש"כ הרא"ש
 והריטב"א הנאלו דצריהם לעיל, רק דלענין הנהגה
 אומרה תורה אחרי רבים להטות אצל לענין נפשות
 צעיקן רוב שכלי משום ושפטו העדה ומה ראוי
 למש"כ לעיל צפ"צ דלא אחרינן הוחזק לענין זה
 שמתחילת יהי' אח"כ הדין לדון דיני נפשות, דהרי
 צתינוק הנמצא ודאי הוחזק לישראל ומ"מ אין
 נהרגים עליו:

ובתוס' ריש המניח כתבו לתרן קושיא הנ"ל
 צאופן אחר וז"ל דהתם גני דיינים שאני
 דהצינ מיעוט דידהו כמי שאינו וליכא למימר התם
 אוקי ומונח צחוקת מרי' דהא זי"ד מפקו מיני',
 אצל גני אחר רובא דאיכא מיעוט וחזקה לא אזלינן
 נתר רובא. עכ"ל. גם דצריהם לריכיש ציאור מש"כ
 דצדיינים המיעוט כמי שאינו ומה דמסקו דליכא
 למימר אוקי צחוקת מרי' דהא זי"ד מפקו מיני'
 וכבר נתקשו דצריהם האחרונים עי' קה"ס כלל
 ו' יעו"ש שצינא שם כמה דרכים ולא נתישצו לי
 כל הדרכים שהצינא שם. ועפ"י דרכנו נ"ל לפרש
 גם דברי' תוס' אלו דגם לשיטתם מוכח דעיקר היסוד
 דלא מהני רוב צממון להוציא מיד המוחזק הוא
 משום חזקת צממון ויסוד עדיפות חזקת צממון הוא
 משום סברת המע"ה, דצממון עדיף כח וזכות של
 המוחזק שהסברא נותנת שישלוט המוחזק בצד
 המסופק עד שיצורר הדבר צעדים או צראיות
 שכליות שנפקע כחו מן הממון, והנה כשהדיינים
 מתפלגים שנים אומרים על ראובן שהוא חייב ואחד
 אומר שהוא זכאי איכא צוה לדון משני נדדים נד
 אחד מחמת כח זי"ד, והנל השני מכח אחת ושקר
 של חיוצ ופטור, וכשאלו דנים על נד הנז"ד דרוב
 מחייבים והמיעוט פוטרים, והם דנים על הנידון
 שהוא מוחזק צממון זה, אז עפ"י הכלל דאחרי
 רבים להטות בטל כח זי"ד של המיעוט אף שהם
 דנים לענין צממון ואין הכרעת רוב מכריע צממון,
 זה שייך רק אם נצו להכריע מנד האמת לוור
 שהוכרע עפ"י האמת שאין צממון של ראובן, אצל
 לענין כח זי"ד שהוא דין תורה הרי זה ככל הדינים
 שנתורה, דאזלינן נתר רוב, והוכרע הדין שצטל
 מזה כח זי"ד של המיעוט והוא כמאל דליתא אומם
 הספק האמתי אשר נולד ע"י מחלוקתם מי מהם
 כוון אל האמת הנה ספק זה לא הוכרע כלום ע"י
 זה שנתצטל מן המיעוט כח זי"ד, ועל זה יש לנו
 רוב דעות לחיוצ ודעה אחת לפטור, וכיון שצממון
 אין הרוב מכריע מהראוי להיות שלא להוציא מן
 המוחזק, אצל צאמת אין מוציאין מן המוחזק צכה"ג
 ע"י הכרעת השכל, רק זי"ד מפקו מיני' שהרוב

וממונות, רק כשאלו דנים לענין צירור אם הוא
 הרובה או אם עשה המעשה כפי שורת הדין ע"ז
 אומרה תורה ושפטו העדה. וזה דרך נכון:
אמנם שיטת התוס' צמם' סנהדרין שהצאלו אינה
 מתפרשת כדצרינו, דהרי הם מחלקין בין
 רוב לטי' ילדן ורובא דאינשי טעו צעיצורא דירחא
 לרובא דלרדיא זצני, דמשמע להדיא מדצריהם דרוב
 כרובא דלרדיא זצני לא יהני גם זדיני נפשות,
 והא דמהני רוב צנפשות הוא רק רוב מעליא, וגם
 לא מחלקי בין רובא דטעו צעיצורא דירחא, מחמת
 שהרוב מוכריע רק כח הגדת העדים, ונפשות
 דצריהם אינם מוזנים, כמו שהקשינו לעיל כיון
 דמהני רוב כזה לענין איסורא כמו דאחרינן לשמואל
 כי אזלינן נתר רובא צאיסורא מחיזה טעם לא
 יהני זדיני נפשות, אלא נראה דצברי דשאני דין
 נפשות משום דכתיב ושפטו העדה והצילו העדה,
 היינו שמה ילפינן שלא ליזל נתר רוב של תורה
 סתם, חלה היכא שהוא גם רוב והוכחה עפ"י
 דעת האדם, וכיון דמוכח דאזלינן נתר רוב לענין
 קטנה שנתקדשה שלא לחוש שמה איילונית היא,
 וכן סוכינן ארובא דאינשי טעו צעיצורא דירחא
 נקטינן דרוב כזה הוא ג"כ רוב שכלי, אצל רוב
 כרובא דאינשי לרדיא זצני שהוא רק רוב של תורה
 לא מהני להוציא ממון, וכן לדיני נפשות, אצל לא
 ציאונו לנו התוס' מחיזה טעם גרוע רוב זה מכל
 רובא דליתא קוון, וי"ל שהטעם צוה הוא עפ"י דברי
 הרמב"ן צמלחמות פ"צ דקידושין הוצא צש"ש ש"ד
 פ"ו שכתב לענין רובא דמסבלי והדר' מקדשי דקשה
 למה חוששין לסבולות ולא אזלינן נתר רוב וז"ל
 אצל הטעם לשאלה זו שאין רוב זה דומה לפלוגתא
 דר"י והתמים דהתם רוב חיוצ וטעם הוא ואי אפשר
 אלא כן אצל כאן אינו אלא מנהג ופעמים הרבה
 שדגם נוהג כמנהג המיעוט, הילכך צמקום איסור
 אשת איש החמירו. עכ"ל. דמוכח מדצרי' שמדין
 תורה מהני רוב כזה גם לענין איסור אשת איש
 אלא שהחמירו חכמים, ועפ"י מש"כ הענין שרוב
 כזה הוא רוב של תורה ולא רוב שכלי ומהני מה"ת
 אלא שהחמירו חכמים, ומשו"ה גם רובא דלרדיא
 זצני אינו רוב שכלי דאם זה הי' לריך לשחיטה
 אינו יוצא ענין זה כלל נגד חוקי הטבע והרגילות,
 אלא שהוא רוב מה"ת, ולא מהני זדיני ממונות
 וזדיני נפשות מהנך טעמים שכתצנו, דלענין צממון
 ודאי צעיקן רוב שכלי כמש"כ משום דצברא הוא,
 ולענין נפשות משום דכתיב ושפטו העדה. כמש"כ.
 וכן נ"ל לפרש שיטת הרב המגיד צציאור דברי
 הרמב"ם לענין תינוק שנמצא צפט"ו מה' איסורי
 ציאה שהצאלו לעיל שהראצ"ד השיג עלי' מסוגית
 הש"ס ריש פ' צן סורה וכתב שם הרב המגיד וז"ל
 וכבר ציאר רצינו למעלה שאין קידושין ודאין אלא
 ספק ואין הורגין על הספק, דאלת"ה כי אחרינן
 צגמ' אם רוב ישראל למאי הילכתא אחאי לא אחרינן
 ליהרג עלי' ולהיות קדושין והא ודאי הויא רבותא
 טפי מחזרת אצידה, וכבר כתצתי למעלה שאפי'
 לענין נזקין לא חשציקן לי' כודאי ישראל לשלם

רוז לענין איסורין מהני גם דדיני נפשות, משו"ה הקשו כיון דליפינ דיני ממונות צק"ו מדיני נפשות ה"י ראוי להיות גם רוז דלרדיל זצני שיהי גם דדיני ממונות שעפ"י הכלל של תורה אין הצדל צין רוז מעליא לרוז גרוע, ומתרני דלעולם דדיני ממונות אין הולכים אחר רוצא של תורה ודיני ממונות צעינן רוז מכריע עפ"י רא"י שכלית, והא דליף צק"ו לדיני ממונות מדיני נפשות הוא רק לענין דיינים דשם לא שייך ענין זה דאין הולכים אחר הרוז דדיני ממונות כמש"כ למעלה, אצל היכא דאיכא מיעוט וחזקה שם מתחלק דיני ממונות מדיני נפשות, דדיני נפשות כל רוז של תורה דמהני לענין איסורין מהני גם לדיני נפשות, ודיני ממונות צעינן הכרעה שכלית, והתוס' בנסהדרין הנ"ל סברי דגם צנפשות צעינן הכרעה שכלית דכתיב ושפטו והצילו העדה כמש"כ לעיל, והתוס' בחולין ד' ז"ו שהצאלו אזלי צשיטת תוס' דנסהדרין הנ"ל, אצל לענין דיני ממונות לכו"ע לפי"מ דקיי"ל כשמואל אין רוז של תורה מכריע רק הוכחה ורא"י שכלית, וענין זה לחוש שמה לאו אצ"י הוא מלכד רוז של תורה איכא זזה גם חזקה ורא"י שכלית וכן רוז צהמות כשרות הם וכן בכל רוז שמוכרע עפ"י הטבע דאם נחוש למיעוט אין לדבר סוף, וצ"חצ"ס פ"א מה' אסו"צ הצאלו לעיל פ"א כתב עפ"י הירושלמי להוכיח דסוקלין על החזקות ממכה אצ"י, וכתב הריטב"א צחי' לקדושין ד' פ' וז"ל וסוקלין ושורפין על החזקות כדרך הונא דקמר איש ואשה וכו' פי' וכש"כ לענין ירושה ושאר דברים דסגי בחזקה שהם צני' או אחי' ואינם נריכים לרא"י. עכ"ל. ומוכח מזה דהיכא דאיכא רוז והוכחה מהני למחון ונפשות כמש"כ ויש חזקות דלינס רק צגדר רוז של תורה, דמהני לאיסור והיתר ולא למחון. כנ"ל:

ועפ"ד יתפרש לנו שיטת הרמז"ם והרמז"ן, דהרמז"ס צפ"ו מה' אישות ה' כ"ו כתב ז"ל האשה שאמרה לצעלה גרשתי נאמנת שאינה מעיזה פני' צפני צעלה לפיכך האשה שהוציאה שטר כתובה ואין עמה גט ואמרה לצעלה גרשתי ואבד גיטי תן לי כתובתי והוא אומר לא גרשתיך חייב ליתן לה עיקר כתובה, אצל אינו נותן לה התוספות עד שצ"ח רא"י שגרשה או שילא גט עם הכתובה מתחת ידה עכ"ל. ובהשגות הראצ"ד שם כתב וז"ל צמות טלוואות הם ואין להם טעם אס' אינה מעיזה פני' וכאילו גט יולא מתחת ידה הוא מה צין עיקר להתוספות, והרי כתובה יולאת מתחת ידה שהכל כתוב צכתובה וכו' ואני אומר שלא אמרו נאמנת להנשא לכתחילה ולא לננות כתובתה, אלא שתופסין בה קידושין או שמה אס נשאת לא תלא, וא"ת תיבשא לכתחילה לא הנחת צת לאצרהס אצנינו יושצת תחת צעלה עכ"ל. והנה מה שתמה הראצ"ד ז"ל דא"כ לא הנחת צת לא"א דחה צס' מגדל עוז שם צטוב טעם כיון דרצ המנואל סובר דאינה מעיזה פני' איך נאמר דכל אשה תעשה צסקר להעז צפני צעלה, אמנם מה שמתרץ על קושיה הראצ"ד מה צין עיקר לתוספות וז"ל ומה שהקשה הראצ"ד ז"ל תגנה

דיינים מוציאים מן המוחזק עפ"י דין תורה של כח צי"ד שעליהם לעשות כפי הוראתם והם מורים שלא עפ"י הכרעת השכל של רוז אלא עפ"י דעתם המוחלטת, וזהו כונת התוס' צמש"כ דהמיעוט דדיינים כמאן דליתא, דאל"כ כצנאים להוציא מיד המוחזק אין עלי' חיוצ לעשות כהרוז המחייבים אותו, דיש לו מיעוט המזכהו, אצל צמה שנוגע לכח צי"ד אין להמוחזק כח צי"ד המסייעו דצטל כחו לגמרי, כמש"כ, אלא דיש כח ספק המסייע למוחזק שמה לא הורו הרוז כדין, דמה שנוגע להלמנת וסקר לא הוכרע לגמרי, אצל מ"מ הוא מחויב לעשות כמו שזירו אותו צי"ד, ואף דשמה טעו צצבר משנה וצטל דינס אצל כ"ז שלא נצברר טעותם כח צי"ד להם, ומחויב עפ"י דין לעשות כהוראתם גם צומח, והצי"ד עושים הוראתם עפ"י דעת מוחלטת, ומנלתי צעו"ה קצת מדברי צס' או"ת צקיור תקפו כהן ס' קכ"ג לענין קיס לי. יעו"ש. ולשיטת תוס' דצ"ק הנ"ל חלוק ממון מנפשות, צנפשות י"ל כל רוז דמהני לענין איסור מהני גם צנפשות רק חזקת ממון שאני, ורק לענין דיינים אמרו דלר' יאשי' יליף ק"ו לדיני ממונות מנפשות דשם ליכא חילוק צין ממון לנפשות. כנ"ל:

ולפ"ד ייה"י מדוקדק היטב לשון הש"ס דלשמואל לא אזלינן כלל צתר רוצא צממונא דלכאורה קשה לשון זה דהרי היכא דאין שניהם מוחזקים גם צממונא אזלינן צתר רוצא, ולפימ"כ ניחא דכונת הש"ס הוא דלענין ממון אף היכא דלא הוחזק אחד מהם לא אזלינן צתר רוצא מוטעם איסורין שהוא מוגז"כ דאחרי רצים להטות, רק לעולם הוא משום יפוי כח של צד שהרוז מסייעו אלא דהיכא שאין אחד מהם מוחזק סגי צהכרעת רוז כל שהוא כרוצ דליתא קמן דעכ"פ עדיף כח מי שהרוז מסייעו ולהוציא מן המוחזק צעינן רוז מעליא שהוא הוכחה שכלית גמורה:

והנה צספרי האחרונים הקשו איך מנאל ידינו לענין כמה דברים צצע"כ הולכים אחר הרוז גם צממון, כמו לענין אונס ומפתה ומוציא שם רע דמשלמים לאצ"י הנערה ולא חיישינן שמה לאו אצ"י הוא, וכן לענין פדיון הבן דמשלם אצ"י הבן, וצמכה נפש צהמה שמה טריפה היתה וצמקום נקצ ניקצ, עי' צס' הפלאה ספ"ק דכתובות שהאריך שם צזה, ומסיק שם דאם הוחזק לאצ לענין שאר דיני התורה אז מוחזק גם לדיני ממונות. יעו"ש. וצצברינו נצצאר לעיל דאין צצרא זו מוכרחת כלל ואין יסוד לכלל זה, ולכאורה לשיטת תוס' דריש סנהדרין ניחא דרוז מעליא שהוא רוצ צצצע מהני גם לענין ממון, אצל לשיטת תוס' דצ"ק הנ"ל קשה, אמנם הלא צבר כתצנו דצע"כ יש גדרים צזה דהרי חזקה דאין אדם פורע תוך צמנו וכה"ג מהני גם להוציא ממון והלא שם ג"כ איכא מיעוט צעולם שפורע תוך הצמן, וע"כ נלענ"ד דהיכא דאיכא רוז מכריע עפ"י הכרעת השכל גם לשיטת תוס' דצ"ק הנ"ל מהני גם לדיני ממונות, וההצדל צין צ' השיטות דתוס' הנ"ל הוא רק דדיני נפשות דהתוס' צצ"ק הנ"ל סברי דכל רוז שהוא

כתש"כ, חבל נאחמח עפ"י המצואר יש מקום גדול לדברי' דכיון דנאחמח דהוכחה זו אינה גמורה מדלא מהני לענין תוס', ונע"כ הוא רק איזה זר נוטה לומר שהקרוצ יותר הדבר שלא תעין, ואיך לא ייחוש שכל הנשים יעשו כן, והרמז"ס העלה שיטתו מן הש"ס ס"פ הכותב כמצואר במפרשים, ולא חש לקושית הראש"ד דלא חיישינן למיעוטא גם לענין זה. וזה פשוט:

פרק ד

קיי"ל דמדאורייתא בכל האיסורין חד צתרי צטיל, וענין זה ילפינן ג"כ מקרא דאחרי רבים להטות, כן כתב רש"י בגיטין ד' נ"ד ע"ב וצחולין ד' נ"ח ע"ב וכן כתב הרא"ש צפ' גה"נ ס' ל"ז וילפותא זו לא ביארו לנו הראשונים מנ"ל מקרא זה חידוש זה דאיסור ודאי שנתערב צין צלח וצין צינח שיתהפך האיסור להיות להיתר דלכאורה ענין העיקרי שעליו אמרה תורה אחרי רבים להטות הוא לענין דיינים ושם האמת אחד הוא ואמרה תורה שעליו להחזיק שהאמת הוא כדעת המורוצים וממילא דעת המיעוט הוא שקר, ולא שייך צענין זה לומר שיתהפך האיסור להיתר ואם נאמר דצדיקים כונו אמרה תורה דין זה של צטול המיעוט צהרוב היינו שלא משום הכרעת צירור האמת והשקר, אלא שמתצטלת דעת מיעוט הצדיקים צתוך דעת המורוצים, ח"כ יקשה מנא לן ה"ל דקיי"ל כל דפריש מרובה פריש כמו צתשע חנויות וכדומה כל רוצא דאיתא קוון דאמרינן צגמי חולין דדין זה של תשע חנויות וסנהדרין ילפינן מקרא דאחרי רבים להטות, ועכ"פ איך אפשר ללמוד שני דינים אלו הדין לילך צתר רוצ צרוצא דאיתא קוון ודין זה דחד צתרי צטיל מדין הצדיקים, דלכאורה צדיקים אי אפשר שיהי' צזה שני הדינים יחד, דמטעם ציטול ליכא מיעוט כלל, ואז לא שייך לילך צתר רוצ, וכשאלו דנים לילך צתר רוצ צע"כ איכא מיעוט ולא כתצטל צרוצ, והוא דצר פלא, ומנא אתי צפמ"ג צפתיחתו לה' תערובות שהעיר קצת צזה. יעו"ש צריש צצרי' :

והנה צפצטות משמע דשני דינים אלו הדין דהנך אחר הרוב והדין דצטל צרוצ הם שני ענינים נפרדים דצתשע חנויות דאמרינן צגמאל הלך אחר הרוב אין כאן דין צטול צרוצ, וצתערובות דמותר הכל לא שייך צזה דין לומר הלך אחר הרוב, חבל מדצרי כמה ראשונים מוכח לכאורה דשני דינים אלו אינם ענינים נפרדים אלא ענין אחד הוא, דז"ל המרדכי צפ' הזרוע צשם הר"צ חני אומר דר' מאיר מודה צציטול הרוב צכל דוכתא אע"ג דחייש למיעוט מדאורייתא כדמוכח צפ"ק דחולין ולר"מ היכי חכיל פסח וקדשים וכו' וצרוצא דאיתא קוון נראה דלא פליג ר"מ דכתב אחרי רבים. עכ"ל. ומוכח דחד ענין הוא, וציותר מוכח ענין זה דצצרי השטמ"ק שבי' צשם הרא"ש הנאלו לעיל צש"א פ"ה דתירץ על קושית תוס' נקפץ אחד מן המנוים דליצטל צרוצ ומתיר כיון דעשירי ספק פטור, ואפילו כי אמרינן כל

הכל יש לי לומר שלא מצינו מתגרשת צעל כרחוק ולרצונה שתגנה תוס' שלא כתב לה ע"מ שתנא ממני ותלך ותאכל עם אחר, וגם כי מספר כתובה נלמוד אין לה תוס' עכ"ל. תירוצו זה אינו מוצן כלל כיון שאלו מחזיקים שגרש אותה הלא גרש אותה מדעתו ורצונו ולמה לא תגנה התוס', וכן ראיתי צתש' מהרי"ק שורש ע"ב שהאריך לצאר שיטת הרמז"ס צמה שמתלק צין עיקר כתובה ותוס' צדרך רחוק מאלה, ולדעתו סצרת הרמז"ס הוא דמדינא ראוי להיות שתגנה גם התוספות כיון שמחזיקין שולחי מתגרשה אלא משום מדרש כתובה נגרע דינה לענין התוספת דצרישין התנאי שכתוב לכשתנשאי לאחר תטלי וזה שכתוב ליכי הוא לכשתנשאי צלי הכחשה או ע"י עדות צרורה, וה"ל דגוצה עיקר כתובה דצעיקר כתובה דחייב מתנאי צי"ד לאו כל כמיני' נגרע דינה ע"י התנאי חבל התוספות שהוא התחייבות מדעתו יכול להתחייב כפי תנאי זה דוקא יעו"ש שהאריך צזה וצצריו הק' מרפסין חגיגי חיד יתכן שאל צהמות גירש אותה והוא יודע צעצמו שגרשה ויהי' פטור צמוליות מחוב תוספת כתובה ע"י שישקר לפני צי"ד, ועל ענין זה התנה צשטר כתובה שאל ירשה לשקר יפטור ונחיצו ואיך נוכל לדורש מדרש כתובה כזה, ואיזה רמז נשמע מלשון הכתוב צכתובה לכשתנשאי לאחר שנאמר שהכונה צלה הכחשה דוקא, וע"כ נלענ"ד שהצצרים פשוטים צזה והוא עפ"י שיטת הרמז"ן ז"ל שכתב צסוף נצרים דגוצה כתוצתה משום מדרש כתובה דמספר כתובה נלמוד שכל כותב לה לכשתנשאי לאחר תטלי מה שכתוב ליכי וכתב הר"ן שם דלית לן מדרש כתובה אלא צעיקר כתובה ולא צתוספת, וכן כתב הרצ המגיד צפט"ז מה' חישות דשיטת הרמז"ס הוא כשיטת הר"ן עפ"י צצרי הרמז"ן ז"ל ולשיטה זו עלינו לומר דמדינא לא הי' לה לצבות גם עיקר כתובה דחזקה זו שאין חשה מעצמה פני' צפני צעלה אינה רא' צרורה דודאי איכא מיעוט נשים צעולם שיוכלו להעני' גם צפני צעליהן והוכחה זו אינה רק צרוצ צעלמא שפ"י רוצ אינה מעצמה ומהני רוצ זה לענין היתר חשת איש דהולכים אחר הרוב חבל צממון דלא מהני רוצ להוציא מן המוחזק גם חזקה זו אינה מועלת, אלא לענין עיקר כתובה לא צענין רא' צפ"ע וחייב לשלם לה מחמת מדרש כתובה דכיון דהיא נישאת עפ"י היתר צי"ד מחייב לשלם לה כמו דגוצה כתוצתה צאומרת מת צעלי, ומחמת מדרש כתובה, חבל לענין תוס' דלית לן מדרש כתובה חוקמי אדינא דאין הולכין אחר הרוב צממון. כנלענ"ד פשוט, ומוכח מזה דגם צענין חזקה יש מהם שהם צגדר רא' שכלית דמהני לממון כמו חזקה אין אדם פורע תוך צמו, וחזקה זו שאינה מעצמה מהני להתיר חשת איש גם להנשא לכתחילה לשיטת הרמז"ס, ולממון לא מהני הוכחה זו, דכל הוכחה שהיא רק צגדר רוצ מהני לאיסור והיתר ולא לממון והוכחה שהיא צגדר רא' שכלית מהני גם לממון, ועפ"י צצרינו מוצנים מאד קושית הראש"ד ז"ל שהקשה דעלינו לחוש דכל הנשים יעשו כן דצחקפה ראשונה דחייית צעל מגדל עוז גדולה מאד

וענין זה הוא ג"כ בסנהדרין דמה שאמרה תורה אחרי רבים להטות אינו נחמת הצירור שהמרוצים כונו אל הדין האמתי אלא שכן גזרה תורה שיהי' הדין כהמרוצים, ואף אם המעטים כונו אל האמת יתהפך הדין ויהי' הדין כהרוב, היינו דגם צמציאות מה שכלפי שמים גליא משתנה הדין ומה קצלו חז"ל דגם צתערובות שנתערב איסור ודאי צהיתר צטל האיסור שדין של הרוב משנה את דין המיעוט להתהפך דינו צמציאות עד שיוכר האיסור:

אמנם אם נחליט כדצרינו הי' ראוי לומר דבסנהדרין אם עפ"י דעת המועטים טועים המרוצים צדצ משנה אין הולכין צזה אחר הרוב, כיון דצטועה צדצ משנה חוזר ואין דינס דין כלל נמצא דלפי דעת המועטים אין כאן אחרי רבים להטות כלל, דצשלמא אם נאמר צכונת התורה שאמרה אחרי רבים להטות הוא משום צירור והכרעה אין נפ"מ צזה דגם אם המחלוקת ציניהם צטעות של דצר משנה הלל לפי דעת הרבים דינס אמת וצריך לעשות כהכרעתם אצל אם נחליט שאין צזה הכרעה על האמת, אלא שדין המרוצים מהפכים את דין המועטים הלל צריך לדעת אם יש כאן דין של רוב, וכיון שלפי דעת המועטים אין כאן רוב ליכא אחרי רבים להטות, והנה למ"ד הדר דינא היינו שגם טועה צשקול הדעת חוזר הדין, ל"ק איך משכחת לה דין של אחרי רבים להטות, דל"ד טועה צשקול הדעת לטועה צדצ משנה דצטועה דצדצ משנה לא חל הדין כלל, אצל צטועה צשקול הדעת לכז"ע חל הדין, רק פליגי אם אפשר לחזור ולהורות דלמ"ד קם דינא אין הדין משתנה עוד ע"י חזרה ולמ"ד הדר דינא אפשר לחזור שיסתנה הדין מכלאן ולהצא, ועי' קטו"ח סי' כ"ה סק"ה אצל מוטועה צדצ משנה קשה שיהי' צאמת כן דצדיינים המחולקים צדצ משנה לא ניזיל צתר רוב:

אבל צלל"ה רחוק לומר כן דהדין של כל דפריש מרובא פריש הוא נוטעם שנתהפך צמציאות האיסור להיתר, דצשלמא צתערובות דליכא רוב היתר צמציאות אמרה תורה שהרוב יתהפך לשנות את האיסור להיתר, אצל צצצר הנמצא צין החנויות דליכא תערובות חתיכות, דהחתיכות שגשארו צהחנויות לא נתערבו, וליכא צזה רוב חתיכות והרוב והמיעוט צזה הוא רק על הוראת הדין על הצצר הנמצא דרוב חנויות מורין להיתר ע"י הפשרות הפרשה מכל אחד מהט' חנויות הכשרות והחנות המוכרת צצר נצילה מורה לאיסור, ואם נאמר צזה ענין ציטול צרוב הוא רק על הוראת הדין שגולד ע"י הספק, אצל דין הנצילה צעממותה ליכא רוב כשרות שיהפכו אותו מאיסור להיתר וממילא אי אפשר ללמוד דין ציטול צרוב צתערובות להיתר התיכה שאסורה צודאי מהכתוב אחרי רבים להטות של דיינים, וכן מוכח היפוך הכלל שאמרנו מהא דאזלינן צרובא דליתא קמן גס צממון היכא דליתא מיוחד כגון להחזיר אצידה צתינוק הנמצא צעיר שרונה ישראל דמפקינן מיד המולא משום דהמולא

דפריש מרובא פריש עשירי ספק מיקרי, אלא שהתורה היתרה ספק זה צליסורין משום אחרי רבים להטות ונתהפך האיסור להיתר ע"י ציטול צרוב אצל הכא לא נפיק מכלל עשירי. עכ"ל. וצתקרי שיטתו צחרנו צש"א פ"א, אצל עכ"פ מפורש צצצרי דהיתר של כל דפריש מרובא פריש אינו משום צירור אלא שהתורה היתרה ונתהפך האיסור להיות היתר ע"י ציטול צרוב:

וע"כ נלענ"ד על פי מש"כ לעיל צפ"א דצרובא דליתא קמן אין לפרש שהוא מנד אינו הכרעה ע"י מהלך הטבעי שיותר רגיל שתהי' צצר הנמצא מהט' חנויות הכשרות, כיון דצמציאות כל חנות הי' צפ"ע נגד הרוב והנה ענין זה צאמת הוא מקושי ההצנה דהרי גס צצצנו של עולם אינו מחזיקים רוב צזה, דהרי אם יהי' עשרה שטרי גורלות שאחד מהם יצכה צגורל וכצוצא למוכרם הנה מי שירצה לקנות תשעה מהם ואחד השטר העשירי ודאי שיטלם הקונה צעד ט' השטרות הרצה יותר מן הקונה השטר האחד, ממת שצפ"י דרכי הטבע קרוב יותר שאחד מן ט' השטרות יצכה את הצצר המוגרל, אף שכל שטר ושטר שיצכה הוא נגד הרוב, ואיך שייך לומר שאם יצכה הקונה השטר האחד שהוא נגד מהלך הטבעי, דל"כ גס אם יצכה אחד מהט' הוא ג"כ נגד הטבע, ואם אינו מנגד למהלך הטבעי איך נאמר שמהלך הטבעי מכריע שיצכה אחד מהט' ולא העשירי והוא ענין פלאי, דצשעה שאנו דנים על אפשריות המקרים איכא רוב צצצנו דלצצל הט' שטרות יש ט' אופנים אפשריים שיצכה צגורל ולצצל השטר הא' אין לו רק אופן אחד, וכשאנו דנים על המציאות ליכא שום רוב וכל אנפי שווים דכל אחד הוא חלק מהכלל, ועכ"פ אף אם נאמר דצתשעה חנויות איכא איזה צירור ממת האפשרות הלל יהי' ענין זה צרובא דליתא קמן וצגנ' אמרינן דרוב צהמות כשרות וכה"ג אינו דומה לט' חנויות, וע"כ יש לומר דהיתר של ט' חנויות הנלמד מאחרי רבים להטות דסנהדרין הוא ענין ציטול צרוב, היינו דגם מה דאמרינן צצצר הנמצא הלך אחר הרוב וכל דפריש מרובא פריש הוא כענין ציטול צרוב דכיון דאנו מחליטין דליכא צירור על צצר הנמצא שהוא צצר מן הט' חנויות וספק שקול הוא, אלא שהתורה היתרה צצר זה ממת שרוב החנויות גורמים דין היתר על חתיכה זו, ואיך אפשר שיהי' מותר אם לא שהותר האיסור של החתיכה אף אם צמציאות הוא צצר נצילה דצרובא דליתא קמן כגון צרוב צהמות כשרות לא יתיר האיסור צמציאות אלא דמה שיותר לנו הוא משום דאנו מחזיקים שהוא צצר צמציאות ואם לא נתאמתה השערותנו אכלנו דצר האסור ע"י אונס וכמש"כ צתוס' יצמות ריש פרק החולץ ד"ה ונמצאת מעוברת, אצל צרובא דליתא קמן נהפך האיסור להיתר, ונוס"ה לר"מ דהייש למיעוטא מה"ת הוא רק צרובא דליתא קמן דלא נהפך האיסור להיתר יש לחוש על ד האפשרות שמה איילוניתי היא, אצל צרובא דליתא קמן אין נפ"מ צין ר"מ לרצנן כיון שנתהפך האיסור להיתר,

צספק, ולא עדיף הנפרש מהרוב עלמנו, וכ"כ מה"ט ליכא כאן ציטול צרוב לומר שישתנה דין המיעוט להיות כהרוב ויתהפך המיעוט ומפטור לחיוב צמליאות ככל ציטול צרוב דכיון דנמעשר כולם ספק עשירי הם וכולם פטורים צמליאות כיון דנמעשר תלוי חלות הדין בידיעה וליכא צמליאות רוב ומיעוט לענין חיוב כולם פטורים כנלענ"ד. — ולעיל צ"ל פ"ה צארנו ציתר ציחור — וכן דצדרי המרדכי יש לפרש דהם שני ענינים ומתחילה אחר חנוני דר"מ מודה ציטול צרוב בכל דוכתא אע"ג דחייש למיעוט מדאורייתא, ואח"כ הוסיף וצרובא דליתא קמון נראה דלא פליג ר"מ דכתב אחר רצים להטות וכונתו רק דצטי ענינים אלו כמו שמודה ציטול צרוב כ"כ לא פליג בכל רובא דליתא קמון דלזלינן צתר רובא, דרובא דליתא קמון נלמד מקרא דלחרי רצים להטות, והוא כמש"כ דהיתר של ט' חנוניות הוא מטעם אחד מן הוראת הדיינים וכל זה כללה תורה צכתו זה דלחרי רצים להטות, והא דעדיף לר"מ רובא דליתא קמון הוא כמש"כ דלא שייך צזה לחוש למיעוט כיון דלאו משום ציחור הוא אלא שהתורה עשתה ספק כודאי כה"ג, ורק צרובא דליתא קמון שהוא משום צירור חייש ר"מ למיעוטא, ומש"כ ציטול צרוב דנתהפך המיעוט מאיסור להיתר דלא שייך לחוש למיעוטא, רק רצנו צרוך מלמדנו שלא נאמר דלר"מ מיעוט חשוב כהרוב כנלענ"ד :

ועתה עלינו לצאר ענין זה שמאל צכתו זה דלחרי רצים להטות האמור אלל דיינים שני דינים אלו ליזיל צתר הרוב צרובא דליתא קמון וציטול צרוב שיתהפך המיעוט וישתנה דינו צמליאות שמה קצלו חז"ל שני הדינים בכל דוכתא, ונראה לענ"ד דהוראת הדיינים שאמרה תורה לנו לעשות ככל אשר יורוד, איכא צזה שני ענינים, ענין אחד הוא צגדר גלוי מילתא להודיע לנו את הדין וההלכה מה שמאלו צמורה וצענין זה חין הדיינים פועלים לחדש דין מחודש ע"י אמירתם שגמר הדין, וענין שני איכא צדיינים שע"י אמירתם נגמר הדין מכאן ולהצא לחול דין חדש כמו צדיני נפשות ודיני קנסות דצלא צי"ד ליכא שום דין על הנידון ליהרג או לשלם קנס, וכן צדיני ממונות ואיסור והיתר אם טעו צשקול הדעת אז חל דין מחודש ע"י הדיינים, ועל שני ענינים אלו אמרה תורה אחרי רצים להטות, שאם הדיינים מחולקים צדין עלינו לעשות כדעת המרובים, והנה לענין הרששון חין צריך צזה לדין ציטול ואיזה התהפכות צמליאות כיון שאין אמירת הדיינים פועלת כלום, אלא צריך צזה היתר או איסור חדש לענין הנהגה לעשות ספק כודאי שגזרה תורה לעשות כדעת המרובים נגד דעת המועטים, אף שלא הוצר שהמרובים כונו האמת לאמיתה של תורה, וצכה"ג אם נודע אח"ז שטעו בהוראה ה"י ראוי שהיחיד שעשה על פיהם צריך כפרה אם התירו את האסור, אם לא משום דין חונם, וצזה הכלל כלול גם דין ליזיל צתר הרוב צרובא דליתא קמון, שאמרה תורה לעשות כפי

חינו חשוב כמחזק כמש"כ התוס' צספ"ק דכתובות דאם ישראל הוא לא זכה צה המוצאה מעולם, וכן צניפול הנמצא צין שני שצכות אמרין צגמ' צ"צ ד' כ"ג דאם חד מנייהו נפיש מחצרי' מחזירין לנעל השונד המרובה מה"ט דליכא שם מחזק, ואם נאמר דיסוד הדין ליזיל צתר רוב צרובא דליתא קמון הוא ענין ציטול צרוב דמתהפך הדין, קשה טובא דהלא מסקינן צמס' צילה ד' ל"ה ע"צ דמומנה לא צטיל דקנין מומון חינו נפקע מן הצעלים ע"י תערובות מיעוט צרוב כמו שפ"י רש"י שם ולמה אזלינן צתר רובא צמומן צכה"ג כיון דקנין הצעלים לא נתצטל, ומוכה מזה דלדינא ליזיל צתר רוב ח"צ הפקעת הדין צמליאות, וכשנענין היצ צצד נראה כי רחוק לומר שיתהפך האיסור להיתר דהרי מלינו צספיקות שהתירה תורה כגון צספק טומאה צרה"ר דהוי היתר לענין הנהגת האדם דרשאי להתנהג כאילו ה' טהור, אצל אם נתודע אח"כ שה' טמא ונכנס למקדש או אכל קודש היינו קרנן וכן צארנו לעיל שיטת הרמב"ם — צצ"ה פ"ג — צכל ספיקות דמותר מה"ט דאם נודע לו אח"כ חייב כפרה וכל כה"ג, אם לא היכא שתלתה תורה חלות האיסור צדיעת האדם כגון ספק ערלה דחז"ל שנתצאר צצ"ה וספק טומאת התהום צארנו לעיל צצ"ג, והנה צתערובות של איסור צהיתר שהתירה תורה מוכרח הענין של הפקעת האיסור צמליאות עד שיוכר כעין ההיתר של טומאת התהום, דהיתר הנהגה לא ה' מועיל צזה כיון דאכל ודאי איסור, אצל צהיתר שהתירה תורה ליזיל צתר הרוב ח"צ להפקעת איסור צמליאות דהרי ד' צכה"ג שיהי' היתר הנהגה כמו צספק טומאה צרה"ר וכדומה :

ולכן נראה לי צרור שהאמת הוא לפי פשטות הדברים דהדין דלזלינן צתר רובא ודין ציטול צרוב הם שני דינים נפרדים, והצדל ציניהם הוא הענין שכתצנו דציטול מתהפך האיסור להיתר וצדין כל דפריש מרובא פריש הוא היתר הנהגה ולא היתר צמליאות ואם יתודע אח"כ שאכל איסור חייב כפרה כמו צספק טומאה צרה"ר, וגם דצרי הרא"ש שהצאנו למעלה מס' שיטה מקוננת יש לפרש כן דכונתו לצאר שני הענינים דצכל דפריש אף דהוי ספק שקול צלא צירור על הצד צמליאות דהתירה התורה משום אחרי רצים להטות, וכונתו צזה לתרץ מה דקשה צזה משני אופנים חדל דליצטלו צרובא ויתחייבו כולם צמעשר, ועוד אף אם לא צטל מטעם צע"ה לא צטלי הלא אפשר לחיינם ע"י דנכצטינהו עד דניידי ונימא כל דפריש מרובא פריש, ועפ"י מסקנתו ל"ק כלל דאם נפריש ג"כ לא יהיו דאף אם נימא כל דפריש מרובא פריש לא נפיק מכלל עשירי ספק כיון דרובא דליתא קמון חינו מצר המליאות, רק הוא כהוראת הדיינים שמורים עלי' שיהי' דינו כאילו לא עצר תחת השצט, אצל מה דצענין שיהי' ידוע שלא עצר תחת השצט ע"ז ליכא הוראת רוב דהרי הרוב צעלמם חיינם כידועים שלא עצרו תחת השצט דכל אחד מהם הוא

והיתר של השאר אינו גורם שום דין על כל אחד מהם, וכן כשנמצא ריאה נקובה וספק לנו אם הריאה הנקובה מזה או מהאחרים אין נפ"מ אם היא הנותרים טריפות בלא"ה או לא, נכה"ג שאין החתיכות המותרות גורמות שום סנה להיות ואין החתיכה האסורה גורמת שום איסור אין שייך נזה שהחתיכות המותרות ינטלו המיעוט האסורות, וכל כה"ג יש לדון רק מדין הלך אחר הרוז, נזידון שלייר הש"ך איכא רז שמיטות הגונות ונזידון שלייר הפמ"ג איכא רז ריאות שלמות נלי נקב, אבל דין נטול צרוז שיתפך האיסור להיות ע"י הרוז מה מועיל נזה חתיכות המרוזות להתיר את המיעוט אם המיעוט אינו גורם איסור על המרוזות ואין המרוזות גורמות היתר על המיעוט, וכל כה"ג ל"ד לסנהדרין ולא מנינו צמ"ג שיהי' שייך נזה דין נטול צרוז, והנה מלכז הסנרל הפשוטה נלענ"ד דיש להוכיח כ"כ ממה מקומות נש"ס ופוסקים, כמו שיוצא לפנינו:

בגמ' פסחים דף פ"ח ע"ג הוצא צרייתא חמשה שנתערבו עורות פסחיהם זה נזה ונמצא יצלת בלחך מהם כולם יולאים לבית השריפה ופטורים מלעשות פסח שני, אמר רבני לא שנו אלא שנתערבו לאחר זריקה דנעידנא דאיזדריק דם מיהו הוי חזי לאכילה, אבל נתערבו לפני זריקה חייבים לעשות פסח שני וכו' אמר מר ופטורים מלעשות פסח שני והא איכא חד דלא נפיק משום דלא אפשר היכי ליעזב, ייתי כל חד וחד פסח קא מייתי חולין לעזרה, דארצעה מינייהו עזדי להו וכו' ייתי כל חד מינייהו פיסחא וייתי וינמא אי דידי הוא נעל מוס האי דלייתי השתא ניהוי פסח, ואי דידי תם הוא, האי דלייתי השתא ניהוי שלמים, לא אפשר משום דאיכא חזה ושוק דכהנים אכלו ל"י וכו'. עכ"ל הש"ס. ובס' חוות דעת ס' ק"א סק"ה הקשה על המחזר שכתב דכש שלם לא הוי חתיכה הראוי' להתכבד כתב וז"ל תמוה לי דהא בפסחים גבי חמשה שנתערבו עורות פסחיהם קאמר התם לא שנו אלא שנתערבו אחר זריקה אבל קודם זריקה לא כיון דנשעת זריקה לא חזי לאכילה. עיי"ש. דרש"ג, ולפי דעה זו אמאי לא הוי חזי לאכילה הא נתנטלו צרוז דמה לי יצלת או לב נקוב וא"י איזה מהם דמותר החתיכה באכילה כדמוכח צמ"ג ק"י וכו' אלא ודאי דמטעם מה"ל אינה נטילה, וכדעה נצרייתא והנה הכו"פ הקשה אהא דאמר התם דל"א להתנות בשלמים מטעם חזה ושוק משום כהן, והקשה דאמאי אסור כהן לאכול הא נטל צרוז וכו' ולא ידעתי מאי קושא דנראה דלא שייך נטול צרוז רק במקום שהספק נולד מכח התערבות ואם לא הי' רק אחד לא הי' ספק, שייך נטול צרוז דומיא דסנהדרין וכו' משא"כ נדנר שאפילו אם לא הי' רק אחד ג"כ הי' הספק כמו הכא אפילו לא הי' רק א' הי' הספק א"כ כל חד וחד אסור מדאורייתא משום הספק שנוכל עלי' נפ"ע לא שייך נטול, וראי' מהא דמקשה בחולין י"ב ור"מ דחייב למיעוטא האיך אכיל בשרא

שמרחה לנו הרוז דליתא קמן צין לאיסור וצין להיות, אבל לענין השני דהוראת הדיינים גורמת הדין ואם יהי' איזה חסרון וגרעון צמ"ג דינם הוא חסרון נעלם חלות הדין, הנה כשהדיינים מחולקים שהרבים אומרים חייב והמיעוט מוכיח, אין כאן גמר דין כיון דנגד אמירת המחייבים אומרים המוכיח להיפוך, ולריך נזה נטול כח אמירת המוכיח שיתנטל כחם גם נמליאות האמת, דל"כ לא יועיל לנו נזה הענין הראשון מה שעלינו להתנהג כדעת המרוזים, כיון דלריך לנו לחלות הדין גמר דין של הדיינים, וצמ"ג דינם איכא דין הסותר זה את זה, ולזה לריך ענין נטול צרוז שיתנטל נמליאות פסק דין של המיעוט ולא יגרום שום ענין ויהי' המיעוט כמאן דליתא ויחול הדין ע"י פסק דין של המרוזים לנז, או שיתפך המיעוט להיות כהמרוזים ויוגמר הדין ע"י כולם — ולקמן יתבאר ענין זה נס"ד — ומה קצלו חז"ל בכל תערובות שיתנטל המיעוט נמליאות ויתפך מאיסור להיות ומש"ה גם באופנים דליכא דין נטול נמליאות, מ"מ דין ליזל צתר רז לא נגרע נזה כ"ל:

פרק ה

וענין התערבות שעל זה חדשה תורה שיתנטל המיעוט נהרוז לא בלחך המפרשים כ"כ, דהנה צינא צינא מין נשאינו מינו דמה"ת נטל צרוז כתב הטור צמ"ג ק"ט כגון שנפרד לחתיכות דקות שאין ניכר צין זה לזה, והש"ך צמ"ג ק"ט סק"ח כתב וז"ל ונ"ל דמשכחת לה נמי כגון שיט כאן צ' או ג' מינים ונדע שאחד מהם אסור ואין ידוע איזה מהם כגון ששחט כמה מינים וידוע שאחד נשחט שלא כהוגן ואין ידוע איזה מהם וכל כיוצא בזה. עכ"ל. וכן כתב הפמ"ג נפתיחתו להי תערובות נפשיטות נכה"ג שלייר הש"ך או אם מלא טריפות צריאה של אחד מהן ואין ידוע באיזה מהן הוא דנר פשוט נטול צרוז, עיי' נדנר' חלק א' פרק צ' וחלק ג' פ"ג. ולענ"ד נראה דנכה"ג ליכא דין נטול כלל דבאופנים של כל תערובות ממש כגון שנתערבו חתיכת איסור צרוז חתיכות היתר דמפורש נש"ס דין נטול שהתחלפות החתיכות נחתיכות גורמין הספק על כל החתיכות ויש נזה מיעוט איסור ורוז היתר קצלו חז"ל נכה"ג לדמות לסנהדרין, שהמיעוט המתנגד להרוז שינטול צרוז, וכל זה שייך נתערבות חתיכות שדין של החתיכה האסורה גורם איסור ודין של החתיכות המותרות גורם היתר, אבל נזידון זה של הש"ך והפמ"ג שהספק הוא על כל אחד מהמינים ע"י מעשה השחיטה, ודין של המינים אינו גורם לא איסור ולא היתר דהרי אם גם נמצא אחד צמ"ג המינים שהם נטילה מלד אחר כגון שחללו נקב צוושט, והספק הוא ע"י פגימת הסכין איזה מהג' מינים נשחט ע"י סכין הפגום, היינו דשנים נשחטו נסכין שאינו פגום ואחד מהם נשחט נסכין פגום, דלפי"ז כל אחד מהג' מינים אין הספק שלו ע"י השאר, ואיסור

ומאי קושיא הא ע"כ ר"מ לא פליג אציטול צרוז
וציטול צרוז הוא אפי' אחד צסוף העולם וכיון
דרוצא כשירות הן יתצטל הטריפה צרוז, אלא ודאי
כיון דאפילו לא הי' רק צהמה אחת הי' ספק ולא
מזל התערובות לא שיך ציטול צרוז. עכ"ל :

ומה מאל נפלאו מומי דברי החו"ד דהלל קושיא
הכו"פ וקושיא צחלה ומחל הן דצחמשה
פסחים הראשונים הי' ארצעה פסחים כשרים ואחד
פסול משום צעל מום וצחמשה פסחים השניים
שיצילו על תנאי איכא ארצעה שלמים ואחד פסח
שני דצעל המום, וכיון דצרוז לצעל החו"ד דקושיא
הכו"פ אינה קושיא כלל מחמת שהספק על כ"א
הוא צפ"ע, שאפי' לא הי' תציא עכשי' רק אחד על
תנאי הי' ספק עלי' אם שלמים הוא או פסח, הלא
מטעם זה עצמו גם צפסחים הראשונים כן שאפי'
לא הי' צזה רק פסח אחד ונתערב עור הפסח
צעורות כצאים אחרים ונמצא יצלת צעור אחד
וספק לנו שאל העור עס היצלת הוא עור של הפסח,
ולתפוך כיון דפשיט לי' להגלוח דמ"מ עכשי' איכא
ה' פסחים וארצעה כשרים וראוים לאכילה ואחד
אינו ראוי וא"י מי הראוי ומי אינו ראוי וכולם
צספק שיך ציטול צרוז, הנה גם צפסחים השניים
ואיכא עכשי' חמשה וארצעה מהם שלמים שזותר
לכהן לאכול, ואף שכצד נולד הספק על צעלי הפסחים
קודם שהציאו פסח שני אם מחויבים הם צפסח שני,
הצל עכשי' מ"מ יש צזה אחד פסח וארצעה שלמים
ואינו ידוע איזה מהם פסח ואיזה מהם שלמים.
וכן מה שמציא רא"י מר"מ דחייש למיעוטא ולא
אמרינן לר"מ שתצטל צהמה זו המוספקת צרוז
צהמות שצעולם לא אדע מה רא"י זו דהרי החילוק
מורגש צזה לכל מעיין דצפסח ושלמים הספק על
ה' הכצאים מי הוא פסח ואם זהו הפסח מומילא
הנותרים הם שלמים, אצל צרוז צהמות כשרות
אם צהמה זו כשירה אינו מוכרע עי"ז שתהי'
צהמה אחרת טריפה והוא פשוט, וע"כ נלענ"ד
דיוסוגיא זו מוכח כמו שכתצנו דרק צתערובות גופים
שהספק על גוף הדצר שאל הוא גוף האסור
שנתערב איכא דין ציטול צרוז, אצל צפסחים שכל
פסח צפ"ע ואינו מעורב דאל"כ יהי' שאל למנוי,
דלפי"ז אין הפסול שגנוף הכצ הצעל מום גורם
שום דין על השאל, רק הספק צמי הוא המום
ולא על הגופים וצכה"ג אין מספר הגופים מועיל
כלום לענין ציטול צרוז ומשו"ה צין צפסחים
הראשונים וצין צפסחים השניים ליכא דין ציטול
וכולם אסורים מספק. כנלענ"ד :

אמנם עפ"י מה שצאצנו דצחמשה פסחים
שנתערבו עורותיהן ונמצא יצלת צאחד
מהם אינו ספק צתערובות רק ספק המוקרה צמי
נקרה המום של היצלת קשה למה לא יותר כל אחד
מהם מדין כל דפריש דארצעה עורות הם צלי
יצלת ונימא על כל אחד מהם שהוא מן הרוב, ואף
דצאצנו לעיל דהיתר כל דפריש לא מהני איכא
דממ"נ פגע באיסור, זהו צאדם אחד אצל צשני צני
אדם יהי' חילוק מדרצנן אם נשאל זה צפ"ע או

עלי' ועל צצירו, וכן יש לדון מחמת רוצ צהמות הם
צלא מום היינו דאף אם הי' כלן רק שני פסחים
ונמצא יצלת צאחד מעורותיהם המעורבים דליכא
רוצ עורות, אצל כ"א יש לו חזקת היתר מחמת רוצ
וכמו דקיי"ל צשתי כתי עדים המוכחשים זה את זה
דכל אחת צזה צפ"ע ומעידה, וצכל צתערובות חד
צחד לא שיך היתר זה, כיון דשם עיקר הספק על
כל גוף שאל גוף אחר הוא היינו הגוף שצו נעשה
דין האיסור, ועל ספק זה לא שיך חזקה ולא רוצ
מדין רוצ צהמות כשירות הם כמו שצאצנו ענין
זה לעיל צש"צ פ"ת, דלפי"ז נידון זה צחמשה
פסחים הוא דומה לשני כתי עדים ועוד עדיף
מועדים ודומה לשני צצילים, דצעדים אם אלו שקרו
צעדותם מוכרח שהאחרים אמרו אחת וכן להיפוך
שהשקר הוא היפוך של האמת ומ"מ קיי"ל כרצ
הואל דכל אחת מוקמינן אחזקתה אף דממ"נ אנו
מכשירים עדים פסולים ולמה לא נתיר גם כלן
לאכול כ"א את פסחו מחמת רוצא קמן ע"י רוצ
העורות, וגם מחמת רוצא דליתא קמן דרוצ צהמות
אין צעלי מומים, ודין קצוע לא שיך צזה, דרק
היכא שהרוצ הוא ע"י מספר הגופים אז נגרע
הרוצ ע"י דין קצוע כמע"מ, אצל כלן שהרוצ ע"י
העורות, ומכש"כ צרוז כשירות דודאי לא שיך
ענין קצוע צזה — כמו שיצאר ענין זה לקמן צס"ד —
וא"כ קשה למה לא יהי' היתר לכ"א אם נשאל
כ"א על עצמו ולא על צצירו, והנה לשיטת הרש"א
הוצא צש"ך יו"ד ס"י קי"א סק"ט צנפל איסור
לאחת משתי קדירות וא"י לאיצו מהן שתיהן אסורות
אף צשני צני אדם ושאלו צאח"ז דס"ל דל"ד לשני
צצילין דשם הספק על כל אחד צפ"ע שהלך צציל
וא"י צאיזה מהם ומה שהשני הלך ג"כ הוא ספק
צפ"ע, אצל צשתי קדירות הספק צאיצו מהן נפל
מחמת שראינו שנפל צאחת משתי קדירות אלו,
שאלת הספק הוא ספק כולל שתיהן ציחד ומשו"ה
שתיהן אסורות, ע"י צאחרונים שצצרו כן, ע"י
כו"פ שם צס"י קי"א שכתצו כן וצנהגה יד אצרהם
צשם המל"מ, הנה לשיטה זו ניחא דנמצא יצלת
צאחד מהעורות הרי נפל הספק על כל ה' הפסחים
יחד, וזה דומה לכתם הנמצא צין ג' נשים דכולן
טמאות, אצל לשיטת הרמז"ן הוצא צש"ך שם דמתיר
צשתי קדירות צשני צ"א כששאלו צאח"ז והכריע
הש"ך להלכה כהרמז"ן וכן פסק להלכה גם לענין
כתמים דדוקא כששאלו כולן צצת אחת יעו"ש
הדרא הקושיא לדוכתה :

ונלענ"ד דענין זה דמהני חזקה להתיר לכ"א
אף דממ"נ נעשה איסור כמו צשני
צצילים ושתי כתי עדים וצשני נירים כשצורקה
טומאה ציניהם כמע"כ תוס' צפ"ק דחולין ד' ט'
ע"צ וצריש נדה, אף שודאי אחד מהם נטמא מוקמינן
כ"א אחזקתי, כלל זה הוא רק צדין חזקה, דענין
החזקות שאלמה תורה להעמיד על החזקה הוא
כלל צנהגה שעלינו להחנהג כן צכל הספיקות,
אצל אינה צגדר הכרעה על המציאות כלום כמו
שצאצנו ענין זה צש"צ, ומשום הכי כל אחד אוקמי

כל דפריש, אלזל דזכרים דיכרים כמו צה' פסחים
ליכא צזה לא רוב צהמות כשירות, ולא יהי כלום אם
יתפזרו כיון דיכרים הם, ולכאורה יש להקשות
לדבריו למה לריך קרא לחדש דין קצוע שהוא
כמע"מ, הלא גם צלא דין קצוע לא מהני רוב
להכריע כל זמן דליכא רוב על הפרשה דאם ניוול
רוב הלא ראוי להתיר כולם וזה אינו אמת וממילא
ליכא דין רוב כלל, אלזל זה לק"מ דכיון דדין
קצוע מה"ת הוא דוקא היכא דיכרים וידועים
במקומם, כמש"כ הראשונים ז"ל, וא"כ ליכא
ספק על כולם ורק במקרה נפל ספק על אחד.
וזה פשוט :

ומזה שכתב צם' חו"ד דנמאל לז נקוב וד"י
איהא מהם מוכח ומסיון ק"י דמותר החתיכה
באכילה, אנכי לא מנאחי הוכחה כזו צם' ק"י,
רק היפוך דבר' ומנאחי שם, דצסעי' י' שם כתב
המחבר ריאה טריפה שנמאלת בין ריאות כשירות
ואמר הצדק שה' יודע צלותה סירכא ונשגה
נתערבה אותה ריאה טריפה בין הכשירות ולא
היתה כצנשים ערצוביא הכצנים מותרים עכ"ל.
ומקור דין זה הוא ממש' הרא"ש ותוכן השאלה
שם דאם לא הרגיש הצדק נסירכא זו אז ה'י
הכצנים אסורים דהרי יש טריפה צניהם, רק אם
הרגיש צה וטרפה וכיון שה' מניחם את הכשרות
לצד והטריפות לצד אין כאן עריפה בין הכשירות
רק נתערבה ריאה טריפה בין ריאות הכשירות,
וכיון שעד אחד נאמן בליסורין היכי דלא אתחזק
איסורא ומכש"כ היכא דליכא חזקת היתר, וכן
העתיק הגא"ה והגר"א, ואם נאמר דגם צלא
תערובות גופים ליכא דין ציטול צרוב מה ליכפת
לן אם לא הרגיש הצדק עכ"פ הכצנים מותרים
מטעם ציטול צרוב, והנה להרא"ש לשיטתו דסובר
דכצש שלם חצי' מה"ל שפיר, אלזל המחבר דסתם
צם' ק"י דכצש שלם צטל, קשה, הלא ודאי דהכא
לא נתערבו הכצנים כלום, רק הריאות נתערבו
וליכא דין ציטול. וביותר מוכח ממש' הרמב"ן
הוצא צצ"י שם צם' ק"י וז"ל ובתש' להרמב"ן
ס' קפ"ג וקפ"ד כתוב שנשאל על ענין שאירע
שנשחטו שלשה כצנים והכשירים הטבח והעלום
הנכרי למגדל ולא נשאלו אלזל היהודים הלא ג'
הריאות ומקנת הכצש הג' והח"כ נמאלת סירכא
באחת מהריאות אם נתערבו הג' כצנים תחילה
קודם פרישתם נראה שהם צטלים ואין לנו לאסור
מדין חתיכה הראוי' להתכבד דנהמה שלמה אינה
נקראת ראוי' להתכבד וכו' אכן אם לא נתערבו
כלל הלא שהעלום למגדל קודם שנתערבו כולם
אסורים דלא שייך צהם ציטול עכ"ל. והרי כיון
דריאה הסרוכה אינה ידועה ומאיה כצש היא הרי
מותרים הכצנים ומה הוה החילוקים שכתב בין
נתערבו לבין לא נתערבו ואיך אפשר שלא יתערבו,
ודוקא לומר דסובר דנעיין רוב כפול וכיון דחצי
כצש ניטל ונשאר צמגדל רק שני כצנים וחצי כצש,
ואם לא נתצטל מעיקרא לא צטל אח"כ דליכא ריב
כפול, ומה שכתב אם נתערבו הכונה שניטלו

אדיו ואין דינו נגרע על ידי חצירו, אלזל בהיתר
הצא מחמת הרוב צין רוצא דליחא קמון וצין רוצא
דליחא קמון דילפיין כל זה מקרא דאחרי רבים
להטות, אם הוראת הרוב על הרצה דצרים ציחד
וידוע לנו שהוראה צטלה היא על אחד מהם אינה
הוראה כלום, ובכה"ג ודאי לא אומרה תורה לסמוך
על הוראת הסנהדרין אם ידוע לנו שהוראתם צטלה
נגד אחד מהם, וכמו דלא אזלינן צתר הוראת
סנהדרין, כ"כ צכל רוב צין דליחא קמון וצין דליחא
קמון אם הרוב מראה לנו על כמה דצרים ציחד
שהוא כך וכך וידעינן שאחד מהם אינו כפי הוראת
הרוב לא אזלינן בכה"ג צתר הרוב, ומש"ה צנידון
זה של ה' כצנים צין אם נדון מחמת רוב העורות
שרוב אחד מתיר את כל הכצנים, וצין אם נדון
מחמת כל כצש צפ"ע שהוא מן רוב כצנים דעלמא
כמו רוב צהמות כשירות הן, אלזל עכ"פ נתגלה לנו
דצה' כצנים אלו אין הוראת הרוב מכון אל האמת
בכה"ג ליכא דין רוב, ולפ"י י"א לנו דצדין האמור
צצרייתא דפסחים הנ"ל מה דיואלים לצית השריפה
וכן צלפני זריקה דחייבים צפסח שני יהי הכל מדין
תורה, דלפ"י מ' שנופר צם' חו"ד וכן לפ"י שרצינו
לפרש עפ"י שיטת הראש"ה ה' דין זה רק מדרבנן
ועלינו לצוא צזה עפ"י הכלל שהעמידו דצריהם
נגד דין תורה צצש וד"ת, אלזל לפוש"כ הוא מן
התורה, וכן משמע בדבריו מהא דכתב צצ"ע ס'י
ט"ז וצרימ"א ס'י ק"י דהיכא דלא צטלי משום צע"ה
וכה"ג אם נעקרו כולם ומקציעותן ונתפזרו ופירשו
קלתן דמותרים, רק שנים האחרונים אסורים,
וקשה כיון דצטל דין קצוע מזה ה' ראוי שיתרו כולם
מדין הלך אחר הרוב ואם מחמת הדין דממ"כ חד
ה' אסור, ה' ראוי להיות חילוק צין אדם אחד
וצין שני צני אדם אם נשאלים צצח"ז, ועפיתש"כ
יחא דצכה"ג לא מהני רוב המתיר את כולם כנ"ל
ורק כשפירשו קלתן ליכא רוב כל דפריש שהוא
רוב על הפרשה שמה שנופר הוא מן הרוב וכל
זמן שנשאר רוב היתר אמרינן על הנפרשים שהם
מן הרוב ועל שנים האחרונים ליכא רוב, וזה רק
כשאנו דנים על הפרשה, אלזל אם צצוא לדון צלא
פרישה, רק נשעה שצטל קציעותן דאז יהי הוכחת
הרוב על כ"א צצוה וצטל מזה דין התרת הרוב
אפילו תהי' השאלה נכונה צ"א צצח"ז :

ועוד יש לחלק צין דין חזקה לרוב דחזקה יש
לכל אחד חזקה לעצמו, חזקת הגוף הו'
חזקת היתר, וכשנולד הספק על שניהם מוקמינן
לכו כ"א על חזקתו דיד' מה שהחזק כ"א מעיקרא
ומהני מה"ת אף אם שאלו צצ"א, אלז צרוב הוא
ענין והכרעה כללית כמו צרובא דליחא קמון שהוא
מזרר על כל התערובות לומר על כ"א שהוא מן
הרוב, כ"כ גם רוצא דליחא קמון אף שכל צהמה יש
לה רוב זה אלז עכ"פ הוא רוב כללי על כל צהמות,
ויש"ה כשידוע לנו שאחד מן ה' כצנים אלו י"א
מן הרוב וד"י איזהו ליכא צזה דין דאחרי רבים
להטות ורק כשפירשו מן התערובות היכא שהיה
צזה תערובות גופים ליכא רוב על הנפרשים מחמת

פרק ו

ביו"ד סימן ק"י הביא הטור דברי הרשב"א במחלוקת טריפה במקולין ולא נודעו חתיכות הטריפות צין שאר החתיכות דחתיכות שאינן ראיות להתכבד מותרות, והטור חולק ע"ז משום דכל קצוה כמחצה על מחצה דמי, וצ"י מתמה על הטור מ"ש תערובות זו מכל תערובות יבש צינש, וצמה חלוק תערובות במקולין מתערובות שצניה, וכתב ע"ז דדרכי משה דהטור מפרש דברי הרשב"א צנפל טריפה במקולין ולא נודע איזה מהן מקולין היא טריפה ולכן נשאר הטריפות צקציעתו והיו כנוע"מ, ולכן כתב הטור שאינו מצין דברי הרשב"א, וכן מפרש הב"ח דברי הטור דמיירי כגון שחלף ריאה טריפה ולא נודע מחצו חנות היא ואין צל חנות וחנות חלה צמה אחת דהשתא האיסור הוא קצוה צחנות אחת חלה שאין האיסור ניכר וידוע דהרשב"א סובר דצכה"ג נמי צטיל צרוצ, והטור סובר כיון דהתערובות הוא צחנותיו הוא קצוה, ולפי"מ שפרש הב"ח הנה אם הי' כה"ג צחנות אחת שכל צמה ניכרת צפ"ע רק שלא נודע מחצו צמה היא הריאה צטיל לכו"ע, רק כיון שכל צמה מונחת צחנות מיוחדת הוא קצוה לשיטת הטור, ולהרשב"א גם צכה"ג צטיל, וכן כתב הכו"פ לדעת הב"ח, והפר"ח דחה ענין זה צשתי ידע וכתב שהאחרונים צדו מלצם דין זה דמיקרי קצוה כדי להמליץ צעד הטור ושגגה היא צידם דאין הפרש לענין דינא צין דין קצוה זה לדין תערובות חתיכות דלא ולא חדא מילתא היא והכל צטל צרובא כדין יבש צינש דצכה"ג לא הוא קצוה לפי שאין האיסור ניכר, ומסיק שזו אינה צריכה לפנים:

ולענ"ד ענין זה צריך לפנים ואני תמה להיפוך, דנראה דצכה"ג לא מהני ציטול לכו"ע אף מטעם קצוה אף מטעם אחר, דהנה צתורת הביא להרשב"א ז"ל צית ד' שער צ' הוצא גם צצ"י ס' קי"א הביא שיטת הר"ש שכתב צשתי קדירות של היתר ואין צאחת מהן כדי לצטל את האיסור אצל יש צין שתייהן לצטלו אם שתייהן של אדם אחר הן רואים את שתייהן כאילו הן כאחת ומנטרפין ומעלין והיינו דתנן לישראל וכו' ואפילו הי' שתי קדירות צשתי עליות ואינו ידוע לאיזו נפל שתייהן מנטרפות ומעלות דתניא צתוספתא תרומות שתי קופות צשתי עליות שתי מגורות צעלי אחת הרי אלו יעלו וכו' ר"ש אומר אפילו הן צשתי עירות מעלות זו את זו וקיי"ל כת"ק, אצל אם הי' שתי קדירות לצני צני אדם כתב ר"ש צפי המצנה לנז' תרומות שאינן מנטרפות והציא ראי' ממה שצנו צתוספתא זו שכתבנו משתי קופות אפילו צשתי עליות יעלו ואילו צמגורות קתני צעלי אחת יעלו אצל צשתי עליות לא יעלו, ומפרש צירושלמי מה צין קופות למגורות קופות דרכן להתפנות, מגורות אין דרכן להתפנות, ופי' הוא ז"ל קופות

הריאות מן הכצנים קודם שנתחלק הכצנ לצמאין כנ זה רחוק ורחוק, וע"כ נראה לפרש צפשיטות דאם לא נתערבו הכצנים היינו דגופי הכצנים הי' כ"א ניכר לעצמו צלל תערובות לא שייך ציטול צרוצ ולא הלך אחר הרוב כתב"כ כנלענ"ד:

וכן יש להוכיח כדצרינו צשני הענינים דהיכא דליכא תערובות גופים ליכא דין צטול צרוצ, וכן הענין דלא אוליין צתר רוב היכא שהספק על כנ התערובות, מדברי התוס' צוצחים ריש כל הצוצחים ד"ה אפי' אחת צריצוא, דז"ל ועוד שאל ר"י מר"ת דקאמר צפ' הנשרפין ר' שמעון אומר הנסקלים צנשרפים ידונו צסקילה שהשריפה צמורה ניצל צתר רוצא להחמיר צדיני נפשות כדאיתא צפ"ק דחולין וכו' אי נמי לא אוליין צתר רוצא לחייצ אותו שהוא ודאי צסקילה, ומהאי טעמא לא תיקשי לן הא דאומר צפ' אלו הן הנשרפים דאדם רוצא שלא נגמר דינו שנתערצ עם אחרים שנגמר דינם כולצ פטורים, ומשום רוצא לא נעציד דצר שהוא שקר ודאי, דודאי יש אחד שאינו צר מיתה כלל לפי שלא נגמר דינו. עכ"ל הצריך לנו. והנה ממה דלא הזכירו כלל צכה"ג ענין ציטול צרוצ משמע דלא שייך צכה"ג כלל דין ציטול צרוצ, דלא שייך כ"כ צאדם תערובות גופים, וממה שכתבו להדיא דלא אוליין צכה"ג צתר רוב היכא שהספק הוא על כל התערובות דאם ניצל צתר רוב נעשה דצר שקר, מוכח כדצרינו, דרק אם נפרש אחד אומרין כל דפריש. אמנם לפי"ז יש מקום עיון צזה, דלכאורה שני כללים אלו סותרים זא"ז, דציטול הכלל הראשון צארנו משום דהספק על כל אחד מצד עצמו מחמת מקרה המעשה, ולא משום תערובות דצר האיסור, אצל מ"מ הי' מקום היתר מחמת הלך אחר הרוב, וצנה המעכצת שלא להחיר הוא דעכ"פ נעשה איסור, ומחמת שנתערובות אלו ליכא ודאי דצר אסור, לפי"ז נמא שמיאות דצר האסור שנתערובות גורמת הדין לאיסור, ומחילא ראוי לומר צזה דין ציטול צרוצ ככל תערובות איסור צהיתר וז"ל דרק היכא שתערובות גורמת עיקר הספק על כל אחד מהני ציטול, אצל ציידון זה שחקור הספק הוא ספק הנוקרה, ומחלות האיסור שיש תערובות מעכצת על דין דדי שלא ניצל צתר רוב, צכה"ג ליכא דין ציטול. כנלענ"ד:

ומצאתי צה"ג דגול מרצנה לסימן ק"ט שהעיר על דברי הש"ך שציייר ענין ציטול צנ' מינים שנשחט אחד מהם צסכין פגום, וז"ל ונ"ל דלדעת הב"ח ואחרונים צפי' דברי הטור שהציא הש"ך צסי' ק"י סוף סקי"ד מיקרי זה קצוה וכל קצוה כמע"מ דמי ולא צטיל. עכ"ל. והנה מחלתי רצ חצר לדצרינו דצנ' מינים דאין הגופים מעורבים ליכא ציטול. רק דלא ציאר כ"כ למה לא מהני ציטול צכה"ג ולמה חשבו קצוה. וצשער הקצוה יתצאר ענין זה. צס"ד:

עשויות להתפנות ולהתערב יחד, אבל מנורות אין דרכן להתפנות ולהתערב יחד, כלומר וכל העשוי להתערב כמעורב דמי, וכתב הוא ז"ל לפי טעם זה נראה דהאי דמעלות זו את זו כשיש צדו חמשים וצדו חמשים היינו כששתיהן של אדם אחד שדרכן להתפנות ולהתערב, אבל צל שני בני אדם שאין דרכן להתערב לא, וחיזק עוד הרב ז"ל הסבירא הוא חמה ששני צדדיה של אותה תוספתא צדו מלה וצדו אין מלה הריני אומר לתוך מלה נפלה, ואיכא למידק למאי נפ"מ כי איכא נחתה מלה והא חפילו ליכא בכל חדא אלא חמישים מעלות זו את זו ולתרי גברי אינטריד, ולי נראה דצין של אדם אחד צין של שני בני אדם מנטרפין ומעלין שאם לא כן ליטרא קיעות וכו' כשם שחלקו צין שחורות ולבנות וכן צעגולים גדולים וקטנים וכו' ה' להם ג"כ לחלק צין אדם אחד לשני בני אדם וכו' ומיהו מה ששנו בתוספתא צדו מלה וצדו חמישים אני אומר לתוך מלה נפלה מתפצלת לי שאינה ראי' דוקא להעמידה בשני בני אדם, אלא נראה לי שהטעם בזה לפי שאין דבר מנטרף לצטל את האיסור אלא מה שנכנס צספק מחמת האיסור דכלפי שהאיסור מכניסו צספק מתעורר הוא לצטל, ומה שאינו נכנס צספק איסור מחמת האיסור מה לו להנטרף עם אחר לצטל את האיסור וכו', ומ"מ נריכים לנו להוסיף לדברי הרב ר' שמשון ז"ל שרצ גדול ומוצקה הוא, עכ"ל הרשב"א ז"ל בקושר, ובס' דקד הנית להרא"ה ז"ל כתב וז"ל מה שכתב צמטצע הקצר שלו בשתי קדירות שגפל איסור נחת מהן שומרפין לצטלו זה אינו שלא נאמר זה הדין צדום דבר שיש צד צנותו טעם או שראוי ליתן טעם אע"ג דלית צי' כגון מין צמינו, אלא ח"כ צשיעור מלה לתרומה ויש ששים בכל אחת ואין ידוע צליוו נפל האיסור. עכ"ל, והרשב"א צמשמרת הצית השיצ ע"ז דהרי מפורש צתרומות דלפי' אין צלחת אלא חמשים מנטרפין, יעו"ש :

והנה מה שחלק הרשב"א עם הר"ש לענין שתי קדירות אם יש חילוק צין שהן של אדם אחד וצין שהן של שני בני אדם, לכאורה אינו מובן כיון דבתוספתא וצירושלמי מפורש החילוק צין קופות למנורות שזה עשוי להתערב וזה אינו עשוי להתערב וא"כ סברת הר"ש מוכרחת דבשני בני אדם שאין עשוי להתערב אין מנטרף, ונראה דהנה לפי"מ דקיי"ל דבשני עיירות אין מנטרף וגם בשני צתים משמע דלא מנטרף, ומוכרח הענין דלענין צירוף צעין שתי התערבות הכל צידה, אף שכתב הרשב"א שישוד ענין צירוף תלוי כל מה שנכנס צספק מחמת האיסור הוא מתעורר לצטל, דלכאורה לפי"מ ה' ראוי לומר דמהני צירוף מקצה הארץ עד קנה השני, אבל צלחת דברי הרשב"א הם רק לצאר את ההיפוך שכל מה שאינו נכנס צספק אינו מנטרף, אבל ציסוד זה לצד מה שנכנס צספק לא מהני, דצעין נמי שתי התערבות הכל צידה, ומש"ה צשתי עיירות קיי"ל כת"ק דאין מנטרפין, ובשתי מנורות צעלי' אחת אין

המנורות מחלקן שיתחשב כאילו הן כפרדות לגמרי וכיון ששתייהן נכנסות צספק, מנטרפות שתייהן, ובשתי עליות יש חילוק צין קופות למנורות, דצקופות דעשויות להתערב אז אין העליות מתחלקות, אבל צצתים מרוחקים אז אין מנטרפים גם צשתי קופות, וסובר הר"ש ז"ל דתלוי צמה שעתיד להתערב צפועל כמש"כ דכל העומד להתערב כמעורב דמי, ומש"ה סובר דבשני בני אדם שלין עשוי להתערב נחת קפידת הצעלים הוא דומה לשתי מנורות צשתי עליות, ולפי' צ"ל דהא דמנטרפות שתי מנורות צעלי' אחת, הוא ג"כ משום דעשויות להתערב, וע"ז פליג הרשב"א וסובר כיון דהם צעלי' אחת אז גם צשתי עליות צצית אחת אין הקופות מחלקות, וכן שתי מנורות צעלי' אחת מנטרפות אף שאין עשויות להתערב כיון שהן צעלי' אחת, ומש"ה סובר דגם צשני בני אדם שלין עשוי להתערב לא איכפת לו כיון שהן אינן מחולקות לגמרי, דשני עליות צצית אחת הם, ונראה דמש"כ צש"ך צסי' קי"א דאם הם מינים שאינם עשויים להתערב אינם מנטרפים הוא רק לשיטת הר"ש, אבל להרשב"א כיון שהם צצית אחת לא צעינן שיהי' עשויים להתערב, ולדינא חש הרשב"א לשיטת הר"ש להחמיר להנטרף שיהי' עשוי להתערב גם צעלי' אחת אם הם מחולקים צשתי קדירות כ"ז פשוט צציאור דצריהם. ותוכן הפלוגתא צצין הרא"ה והרשב"א ז"ל כפי מה שנראה מדצריהם שהצאנו הוא צשאר איסורין צמין צמינו היכא דצריך ששים, כמו לה צלת, דהרא"ה סובר שהוא מטעם גצירה אטו מין צשלינו מינו דיהי' טעמא, ובשלינו מינו ודאי דלא מהני הני כללים, כיון דעכ"פ אית צי' טעמא וטעם כעיקר והצו כניכר האיסור, כ"כ צמין צמינו כה"ג הלל גזרו אטו שלינו מינו, ומש"ה נקט דהא דקתני צתרומה שאם צלחת חמשים ובשני' חמשים שומנטרפות הוא דוקא צצש צצש, דמדין איסורין סגיא צרוב, ורק מדין צתרומה דצעין מלה על ענין זה מהני הני כללים, והרשב"א סובר כיון דקמת צקמת הוי כלה צלת וכמו שהוצא שיטתו צש"ך סי' ק"ט סק"ג אין קתני סאה צתרומה שנפלה וצו חמשים וכו' דלשון זה סותם צין אם יהי' חטים או קמת, ואם נאמר דלענין לה דצעין ששים אין קדירות מנטרפות ה' צריך שיהי' בכל אחת ששים, ומש"ה התלוי דגם לענין זה מנטרפות, וכ"ז הוא כיון דגם צלת הוא מדרצנן סגיא צהמנטרפות כזאת, אבל אם יהי' צשלינו מינו דיהי' טעמא גם הרשב"א יודה דלא מהני מה שהם צצית אחת, וזה צרור ופשוט, ועי' ש"ך סי' קי"א סק"ח מה דחה דברי הרשב"א ואין דברי מוכרחים כלל, וכן כתב שם הפר"ח שהרשב"א פליג על הרא"ה, רק צמין צמינו היכא דאיכא רוצא צכל אחת דמה"ת צטל, אלא מדרצנן צריך ששים וצכה"ג מנטרפות שתי הקדירות לענין ששים, כמו דמנטרפות למלה צתרומה, יעו"ש. וצרמנ"ס ה' תרומות פי"ד ה' כחצ צזה"ל שתי קופות או שתי מנורות שנפלה תרומה לצחת

זה, דנלל"ה ג"כ כל קופה כנגד קופה השני' היא מתנה, אבל כיון דנכל קופה חמשים נגד האיסור איכא חשנון המטרף משתי המלאים, ומיעוט איסור הנמאל בקופה ענמה הלל הוא תערובות ממש, ואם נאמר דהמיעוט איסור הנמאל בקופה זו הוא תשוב ככל החומשים שנקופה השני', הלל גם נאופן כזה יש מקום דראוי להטורף, כגון אם נקופה אחת נמאל ז"ט, ונקופה שני' נמאל שלשה, הלל אז אף אם נחשז האיסור האחד הנמאל בקופה הא' כמתנה על מתנה נגד כל הנמאל בקופה הב' מ"מ נתוסף עוד אחד למוספר, דהרי אף אם נחשז כל השלשה הנמאל בקופה ז' שהוא כאיסור שוה נשוא, יעלה החשנון למאה, ואין לחוש דשמת האיסור הוא נקופה הב' ואז הוא תשוב כז"ט או כמאה שנקופה הא', דהרי דדרנן אנו מתירין משום שאני אומר, וראוי לתלות שכל בקופה הא' ואיכא צירוף, ונלל"ה זה דבר רחוק וזר לומר שהמיעוט האיסור שהוא תערובות בתוך הקופה יהי' נחשז כסכום הנמאל בקופה השני' משום קצוה, דהרי קציעות המקום שע"י הקופה הוא על התערובות יחד, וכשנאמר שהוא כמע"מ הוא שקופה זו מתחשז כקופה השני', וע"כ נראה צרור שהענין מה דלא מהני צירוף נשתי מגורות נשתי נתיס צעיר אחד או נשתי קופות נשתי עיירות, אינו משום דין קצוה דילפינן מוארז לו וקם עלי' אלא הוא כלל גדול צעיקר דין ציטול צרוב, אשר לפענ"ד העלימו עין מזה גדולי המורים :

ונראה לפימ"ש"כ לעיל דעיקר דין ציטול ילפינן מדיינים שדין של המועטים מתצטל נגד דין המרובים, שהוא הטטרפות חלות הדין על ענש הדבר שפסקו עלי' הדין, ושם מתקנן צנוף הדבר הנידון כל פסקי הדין של כל הדיינים וכל אחד פועל כפי חלקו, ואמרה תורה שזהתקנן צנוף אחד דינים המתנגדים זה את זה, אף שכולם הם יכולים לחל כגון צענין שהדין תלוי בשיקול הדעת, שיתצטל המיעוט ע"י הרוב, מזה למדו חז"ל שגם בתערובות שהם צקובן צמקום אחד והמיעוט מנגד להרוב לענין הנהגה שיתצטל המיעוט ע"י הרוב, ומטעם זה אי אפשר לומילך רק דומיא דהתם שתי' התערובות מקובצת צמקום אחד, דנתערובות יצא ציצא אי אפשר שיסי' המעורבים גוף אחד ממש, דכל אחד מופרד מתצירו רק הקיצוץ צמקום אחד עושה אותו להתחשז כגוף אחד וכיון שהמיעוט גורם דין לאסור כולם, אז דין המרובה מצטל ומהפך את דין המיעוט, אבל אם לא יהי' מקובצים צצית אחד אף שכולם נכנסים צספק אין המיעוט מתצטל צרוב, ולענ"ד מוכח ענין זה, מהא דליתא צצמ' קידושין ד' נ"ז דליתא התם צרייתא כל צפור טהורה תאכלו לצרות המשולחת, וזה אשר לא תאכלו מהם לצרות את השחוטת ואיפוך אלא וכו' רצה אומר לא אמרה תורה שלא לתקלה, ופירש"י שם סנרל הוא שהמשולחת מותרת דלא אמרה תורה שלא לתקלה שהיא למכשול עון וילכדנה אדם ויאכלנה, וקרא דאמרן לעיל לצרות המשולחת אסמכתא צעלמא הוא. עכ"ל. וכן נאמר ענין זה צצמ' חולין דף קט"ו לענין שלוח הקזן ושם

מהן ונללה ואין ידוע לאיזו מהן נפלה אם הי' שתי מגורות צצית אחד הרי אלו מטרפות ותעלה צאחד ומאה כאילו הי' שתייהן מגורה אחת, והקופות מטרפות, ואפילו היתה קופה צצית זה וקופה צצית אחר, לפי שקרוב הדבר לקנן שתייהן צצית אחד, אבל אם הי' שתי הקופות צצתי עירות אין מטרפות עכ"ל. ומוכח מדברי' דהטעם בקופות משום שקרוב שיתקצלו צצית אחד, דהעיקר שיהי' הכל צצית אחד וסוצר דהא דצתי צית ועלי' לאו דוקא והוא הדין שני צתיס, ולשיטת הרמב"ם נלענ"ד דאין לחלק מה שחלקו האחרונים צין מייס שעיסיס להתערב או לא, דלהרמב"ם לא צעינן רק שעתיד להתקנן צצית אחד, ונ"ע מה שלא העירו צזה הפוסקים :

והנה מדברי הרא"ה והרשב"א לא מנלתי גלוי דעת אם כל הני כללים שייכים לדין ציטול צרוב ציצא, אם מטרפים שתי קדירות להטורף לרוב, והפר"ה צצ"י ק"ט החליט דלכו"ע לא מהני לענין צירוף צצתי מה"ת ורק היכא דאיכא רוב צכל קדירה וקופה דמה"ת צטל, אז מהני הצירוף לתרומה, ולשאר איסורים פליגי הרא"ה עם הרשב"א צתינן צמינו דצעינן שסיס, דלהרא"ה לא מהני צירוף גצירה אטו אינו מיינו ולהרשב"א מהני, אבל עכ"פ ודאי דלא יהי' צירוף צלא התנאים האמורים כלן לענין צירוף דרצנן, ולפי"ז אם נמאל טריפה צחנות אחת ולא נודע צאזו מהן אם צצול לדון להטורף הצצר שצשאר החנויות צריך לדעת מה משפט של חנות מיוחדת אם היא כקופה או כמגורה, וצפשוט נראה דהוי כמגורה, דאין דומה לקופה צצית אחר דעשי' לטלטל הקופה ולהצציה לצית זה, וגם אם ציוול דהוי כקופה, צעינן עוד תנאי שיהי' של אדם אחד, ועוד תנאי אחד מה שהוסף הרשב"א שכל אחד יהי' צספק, שאם יהי' צחנות אחת רוב וצצתי החנויות לא יהי' רוב, אז ליכא צירוף כיון דהחנות שיש צה רוב אינה נכנסת צספק, מכל הני טעמי נראה צרור דאי אפשר לפרש צכונת הרשב"א מה שהתיר כשאין החתיכות ראויות להתכצד דמיירי שהספק הוא על כמה חנויות צצמקולין או מקולין הרצה משום ציטול צרוב ע"י צירוף, ומכש"כ לשיטת הפר"ה דהחליט דלענין צירוף רוב דצתי מה"ת לא מהני צירוף של שתי קדירות אפילו של אדם אחד, ודברי הפר"ה צאמת הם מרפסין איגרי דלענין חנויות מחליט צצירור דמהני צירוף, ולענין קדירות מחליט צהיפוך, וכן תמוהים דברי החו"ד צצ"י ק"י סק"ג שהחליט דלענין ציטול חד צצתי אין חילוק צין מונח צצית אחד וצין אחד צצית והשני צצוף העולם כיון דלא שייך קצוה שאף האיסור ניכר צצמקומו. יעו"ש שהאריך שם. והלא עכ"פ לא עדיף דין ציטול חד צצתי מציטול תרומה דצעינן אחד ומאה דקיי"ל דצצתי עיירות אין מטרפות, והנה זה ודאי אי אפשר לפרש מה דלא מטרפות שתי מגורות צצתי נתיס משום קצוה עפ"י שיטת הב"ה ושאר אחרונים צצ"י הטור, דהרי דין קצוה אינו מועיל רק להחשיב כמתנה על מתנה, וצצתי קופות לא שייך

משמע שיהי' תקלה אח"כ להאכול, ולדבריהם הוא איסור להמשלת, ולפלא צעיני על המאורות הגדולים שלא ירדו לזה:

ובעיקר הענין אם צט' חנויות נמאל' טריפה וא"י צאינו מהן אם יש צוה תורת קצוה לומר שע"ז לא יהי' צוה דין ציטול צרוז, נראה צרוז שיטת הפר"ח שכתב כיון דלין האיסור ניכר, ליכא צוה דין קצוה, ומש"כ צס' כו"פ לדון שיהי' צוה פלוגתא צין הראשונים, דהתוס' צנויר ד' י"ג כתבו להדיא לענין האומר לא וקדש לי אשה ומת' השליח דאסור בכל הנשים שבעולם מחמת קרובות של המקודשת שהיא רק משום קנסא חלל מדינא מותר, דאף שאמרו צנויר' דהאשה הוי קצוה חין כלן תורת קצוה שלין האיסור ניכר צמקומו, והרמז"ן והרש"א שכתבו דאסור מדינא כמו שהוצא צתי' הרש"א גיטין ד' ס"ד סצרי דאף צאינו ניכר ליכא תורת קצוה, וכן הציא דצרי התוס' צנסהדרין דכתבו צנסקלין צנשרפין משום קצוה, והר"ש צס' כריתות כתב דלהכי חין כל השדות אסור צזריעה מחמת ספק שמיא נחל חיתן הוא דלין זה קצוה כיון שלא ניכר האיסור צמקומו, עיי"ש. ונלענ"ד דלין שייך ענין זה לענין דין ציטול צרוז שהחליט הפר"ח נגד דעת הצ"ח, דלכאורה דצרי התוס' צנויר תמוהים הם מש"כ דרק משום קנס הוא משום דליכא תורת קצוה צוה דלין האיסור ניכר, דהלל צצע"ח דלא צטלי אסור ליקח מן הקצוה כדליתא צפ' התערבות והיא הלכה פסוקה, ועכ"פ לא גרע חשיבות דאשה מצע"ח, והרי צתערבות דצע"ח ג"כ חין ניכר האיסור ומ"ו חסוד קצוה מדרצנן, ולמה כתבו דאשה חינו חלל קנסא, ומח"ט כתבו דלשאר צני אדם מותר, וצתערבות דצע"ח אסור לכל, ונלענ"ד דצחמת עיקר יסוד הקצוה הוא שיהי' ניכר וידוע צמקומו כמש"כ צתוה"צ להרש"א ז"ל צ"ד ש"צ דמסיק שם צזה"ל משום דכל איסור שנוע מקומו ניכר חינו צטל, וכן איסור חסוד כחה"ל וצע"ח חין צטלים והרי הן צתערבותם כאיסור קצוה וכיון שכן כל שלוקח ממקום שיש איסור קצוה כאחד מכל חלו הרי הן כמתנה על מתנה. עכ"ל. דלכאורה חינו מונן להחשיב כקצוה כל תערבות אם נמאל צהן דצרי חסוד שחינו צטל דמ"ח חין מקומו ידוע, ונראה ציחור ענין זה דהרי צקצוה ממש כחנות ידועה המוכרת צצר נצילה חין נפ"ח אם החנות גדולה או קטנה, חלל כיון שהמקום זה מונבל שצחמת החנות נמאל האיסור הוא קצוה, לפי"ז גם צתערבות שידוע לנו שצמקום זה נמאל האיסור והוא איסור שחינו מתצטל צתוך ההיתר המעורר עמו צמקום זה הידוע חסוד כאיסור קצוה כמע"ח ואסור ליקח מן הקצוה, דליכא צוה דין לילך צתר הרוז, ומשו"ה י"ל דאשה שקדש השליח אף דהדרה לניחותא והיא נמאלת צמקום מיוחד, חלל מקומו חינו ידוע וניכר, חלא שידוע לנו שצמאלת צעולם, חלל חין חנו יודעים להצביל מקומו, אם לא שגשגה את כל כדור הארץ למקום ידוע, ולפי"ז צע"כ עלינו לפרש דמש"כ התוס' לצאר הך דאסור צכל הנשים שהיא

דף ק"מ לענין ציפורי עיר הנדחת, ולכאורה קשה חינו תקלה חלל לאדם שיאכלנה הלל מה"ת צע"ח צטלי צרוז וכל היכא דליכא ציטול הלל מותר לאדם לאכול לכתחילה צהיתר גמור ואם יש צוה ממשול ועון חין מותר לכתחילה להכשיל אדם את עצמו, וחין יתכן שלצני המצטל יתחצב כעושה ממשול לאדם שיאכל, והאכול צעצמו מותר לגרום לעצמו ממשול זה, ולפימ"ש כ' מיוצב הענין היטב צצכה"ג ליכא ציטול צרוז אם הציפור משוטטת צעולם דרוז הציפרים שצעולם חנים מציטרפים לצטלה, כיון שצפורות הן חלין מקוצצות צמקום אחד, כדקיי"ל דשתי קופות צשתי עיירות חין מציטרפות, וכיון דליכא ציטול צרוז חלא נהפך האיסור להיתר אם ימאלנה אדם ויאכלנה הוא נכשל צאיסור, אף דמותר לאדם לתפוש צפור לאכול אף שראה שצאלת צפור האסור לאויר העולם, משום דאמרה תורה אחרי רצים להטות ליזל צתר הרוז, חלל היתר זה חינו היתר צמניאות, רק שאמרה תורה שלא לחוש על הספק וחצירו שמשלחה הוא גורם תקלה שהוא ידוע שהיא אסורה, וכמו שצתצאר לעיל דצצרינו צפ"ד לחלק צין דין הלך אחר הרוז לדין ציטול צרוז:

והנה צמשנה למלך פ"ז מה' מעילה הוכיח מסוגיא זו דאסור מה"ת לצטל איסור צרוז היתר, וצשעה"מ פט"ו מה' מאכלות אסורות הקשה מזה על שיטת התוס' דלין מצטלין איסור הוא רק מדרצנן ומה"ת מותר למה אמרה לא אמרה, "תורה" שלא לתקלה, עיי"ש שדחק ליצב שיטת התוס' וצנוצ"י מה"ת ס' ו"ה ח' יו"ד מיוצב קושיתו עפ"י מה שראה לחדש שם דציצב ציצב לכו"ע אסור מה"ת לצטל, ולפימ"ש כ' חין כלן לא קושיא חלא רחי' דלאו משום ציטול צרוז חתינן עלה, כמש"כ דהיכא דיועיל ציטול שוב אי אפשר לומר שיהי' חינו תקלה להאכול, ונראה דגם להרש"א ז"ל דסובר דמודאורייתא אסור לכתחילה חין הטעם משום דגורם ממשול ועון להאכול דלא יתכן ענין זה שיהי' עון וממשול ויהי' היתר לכתחילה לאכול, חלא דסובר דאסור לשנות ממצע של תורה לעשות איסור להיתר שלא עפ"י דרכי ההיתר שקצעה תורה חלא מסצרה דנפש' אחר חלא שצפרש כן צנויר פרק גה"כ דאמרינן שם צרוע צאלה חידוש הוא וכמו שפירש"י שם מה שלכתחילה היתר לצטל האיסור, ולשיטת הסוצרים דלין מצטלין איסור הוא רק מדרצנן, מפרשי שהחידוש מה שחצי עוד לצטל, עי' צר"ן שכתב צשיטתייהו כן, ולכו"ע חין החידוש משום גרם תקלה להאכול, חלא שגשגה שלא כהוגן צענין זה כשהוא לעצמו, והש"ס דאמר משום תקלה להאכול משום דהתם ליכא ציטול מציני שחי התחצרות לציפור זה עם שאר ציפורי דעלמא ורק חיי שיאכלנה יאכל עי' היתר לילך צתר רוז או שלא ידע כלל מהשילות וצכה"ג לא נהפך האיסור להיתר והוי תקלה, וצלא"ה אי אפשר לפרש מה דאמרו צנויר לא אמרה תורה שלא לתקלה שהוא משום דלין מצטלין איסור לכתחילה, דלישנא, "שלא לתקלה"

ולפי"ז מה דפליגי הרמז"ן והרש"א על התוס' וסדרי דמה דאסור בכל הנשים הוא מדינא, ומפרשי דמה שאמרו בגמ' דיר משום קצוה הוא כפשוטו, הוא לענין לילך אחר הרוב, היינו דאף שהתערוצות הוא מפורז בכל העולם, אצל כיון שהאיסור הוא נמקום קצוה והוא איסור שאינו מתבטל משום דאדם ליכא דין ציטול איכא צוה תורת קצוה דלא אזלינן נתר הרוב, וצוה איכא פלוגתא דלשיטת תוס' צעינן בתערוצות לענין קצוה שיהא התערוצות בכלל נמקום ידוע וניכר, ולהרמז"ן ולהרש"א לא צעינן מקום ידוע וניכר בתערוצות אלא רק שלא יתבטל ויהי' נמקום קצוה אצל שאין מקומו ניכר חשיב קצוה לענין דלא אזלינן נתר הרוב, אצל לדיון קצוה שמעבד דין ציטול צרוז לכונע צעינן שיהי' ניכר וידוע, ואם אינו ניכר צטל צרוז, ולפיש"א כ' עולה לנו לדינא להיפוך משיטת הרש"א דאם יהי' ג' קופות בג' צתים והם של אדם אחד ונפל שם איסור ואין ידוע לאיזו מהן, יש לומר דצטל צרוז כמו דמשמע פשטות דצרי הרש"א שהצטנו לעיל, אם נאמר דצינש לענין רוצה ג' כ' מהני הטורפות דלא כהפ"ח, וצטלש צהמות שלא נתערצו כלל רק היראות נתערצו ליכא תורת ציטול צרוז מטעם שכתבנו לעיל צפ"ה דעל כל אחת ספק לעצמו צלא תערוצות, וכן מ"ש צהג' דגול מרצנה שהצטנו לעיל צסוף פ"ה שכתב לדון על דצרי הש"ך צשלשה מינים שאין ידוע וי נשחט שלא כהונן מדין קצוה שלא יתבטל צרוז לא אצין ענין זה, דזה רק לענין איסור ליטול וון הקצוה, אם נחליט דלית צוה תורת ציטול צרוז מליצה טעם שיהי', ולהש"ך שכתב שם דין ציטול צרוז אין דצרי השגתו מונעת לכאורה, רק תוכן דצרי' הוא לפיוש"א כ' צש"ך סק"ד וכו' ט עפ"י דצרי הד"ח והצ"ח דצג' חנויות שאין ידוע צאיזו הטריפה נמצא חשוד קצוה לגרע מזה דין ציטול צרוז, כ"כ מצג' מינים שכל אחד יש לו מקום ואינו מתערצ כלל, ג' כ' חשוד קצוה, דגם צחנות אחת, וצניית אחד יש לחלק למקומות ידועים. אח"י מנאיתי צעזה"י צשו"ת של הגר"י הנדפסים עם השו"ע שלו שכתב להלכה דצרינו כמעט צכל מה שכתבנו, והוא דצג' מינים ליכא תורת ציטול צרוז, וצג' חנויות ליכא ציטול מטעם האמור צסי' ק"א, אצל לא ציאר הענינים רק צקוצר, ולענין קצוה הלך צשיטת הכו"פ יעו"ש ס' י"ח והמעין יצחר :

ונלעג"ד דגם עפ"י דרכנו יש מקום להמליץ צעד הטור שהצטנו לעיל, והוא דנאמר שהטור הצין צצצרי הרש"א דמיירי צמקולין הרצה כמו שמפרש הד"ח, דלית צכה"ג דין ציטול צרוז, משום דהוו כמגורות צשני צתים ואיןן מנטרפות וצצצרי הרש"א שהציא הטור אינו מפורש דצחתיכות שאיןן ראיות להתבצד שיהי' ההיתר משום ציטול צרוז, והצ"י שהציא לשון הרש"א שכתב להדיא משום דצינש מתבטל צרוז, כנראה הוא ממה"ק ואין הס' ת"י, וצתוה"צ הארוך אשר אחי לא מנאיתי צצצרי

ונשום קנסא ולא וודינא אין כונתם על ענין ציטול צרוז, דצלא"ה צע"ח לא צטלי ומכש"כ לפי"ח שנתצאר צצצרינו לעיל, דצאדם ליכא תערוצות והתחלפות שאין הספק צכה"ג על עצמות הגוף איזוהו אלא על התחדשות הדיון על וי נתחדש כמש"כ לעיל צפ"ה, ועוד שמה שאינו נמקום אחד לח צטיל צרוז, אלא כונתם על דין אזיל נתר הרוב, דשאני אשה מכל תערוצות דלא צטלי דחשצין ל"י כקצוה דהתם נמצא האיסור בתערוצות נמקום ידוע, ולהכי חשוד קצוה כמש"כ הרש"א, ואף אם נתפצרו כולם ונשאר אחד נמקום הראשון נשאר עלי' דין קצוה דנמקום זה הוי איסור ידוע, אצל צאשה לא הי' ניכר האיסור נמקום ידוע בתערוצות, ויוש"א כ' התוס' צלשונם צמס' גיטין דף ס"ד צד"ה אסור צכל הנשים שצעולם לענין ציטול צרוז נראה לי כונתם צדרך אחר דז"ל שם, אצל וון הדיון מותר צכל הנשים לדיון זה חזקה גמורה לדיון צידו, לקדש שחא לא תתראה, ועוד דאזלינן נתר רוצה וכו' והא דמשני ממינא לך אנה אשה דלא ציידא לאו משום דתתחשב כקצוהה שלא תתבטל צרוז, צצצרי המתערצ ואינו ניכר לא אמרינן דליהוי קצוה דידי' כמע"ח, אלא כלומר מוחמת קציעותא קנסין טפי מצינול עכ"ל. והנה פתחו צדין אזיל אחר הרוב ולא משום ציטול צרוז, ואח"כ סימו מדין צטילות צרוז, ומלצד זה אי אפשר לומר שיהי' צוה דין ציטול דעכ"פ לא גרע חציצות אשה מצע"ח כנ"ל, אלא נראה דכונתם עפ"י מה שכתב הרש"א דהיכא דהאיסור קצוה לעצמו צלי התערוצות כמו ט' חנויות אז אינו צטל אף אם הוא דצרי שאינו חשוד, והיכא שהוא דצרי חשוד ואינו צטל, אז אם גם האיסור אינו ידוע לקצוה לעצמו רק שכל התערוצות קצוהה נמקום אחד וידוע מקומה הוא ג' כ' קצוה לענין שאסור ליקח וון הקצוה ולא אזלינן נתר הרוב משום דהוי כמע"ח, ומשו"ה צנידון זה לדיון צוה ענין קצוה של תערוצות, דהתערוצות הוא כל העולם כלל, ועלינו לומר שיהי' האיסור קצוה לעצמו צלי התערוצות והוא חופן הקצוה שאין מתבטל אף אם אינו דצרי חשוד דאז כמו שאינו מתבטל צרוז כ"כ לא אמרינן הלך אחר הרוב, וע"י אמרו לדיון צוה ענין קצוה שלא תתבטל צרוז, צצצרי המתערצ ואינו ניכר לא שייך קצוה, ומשו"ה דמן הדיון מותר משום דאזלינן נתר הרוב ואין צוה איסור ליקח וון הקצוה, כן נ"ל ככון צכונתם. ולפי"ז בתערוצות נסקלין צנשרפין דכולם מקוצצים נמקום ידוע, אם ליכא צהם תורת ציטול צרוז, כמש"כ לעיל דליכא צהם התחלפות גופים ואנו דנים לענין לילך אחר הרוב שפיר כתנו צתוס' דחשיצי קצוה ואין שום סתירה לדצרי התוס' צנזיר והכ"ל, דשם צנסקלין הוי כמו צכל תערוצות דהיכא דלא צטילי הוא קצוה, והתם בתערוצות של צני אדם דלא מתבטלי מה"ת הוי קצוה מה"ת כיון דהם מקוצצים נמקום ידוע וכן מוכח שיטתם זו צמס' מנחות ד' כ"ג לענין שחטה צצצילה יעו"ש :

הראוי' להתכבד בטל צרוב ואפילו איסור דרצנן ליכא כדמשמע הכא, ויראה שיותר לאוכלן כחמת וכו' דלא משום ספיקא שרינן ל' דאפילו אי אכיל ל' חדא חדא ליכא אלא חדא ספיקא וספיקא דאורייתא לחומרא, אלא משום דגזירת הכתוב הוא דכתיב אחרי רבים להטות, הילכך חד צתרי צטיל ונהפך האיסור להיות היתר ויותר לאוכלן אפילו כחמת, ומדרצנן החמירו צמין צמינו היכא שנתצטל יחד קודם שגודע תערובתו ולא נקרא עדיין עלי' שם היתר להצריכו ששים, אע"ג דלא יהיו טעמא, גזירה חטו מין צשאינו מינו, אצל מין ומינו דדבר יבש וטודע תערובתו נעשה היתר גמור ואפילו מדרצנן לא אצרכוהו ששים כיון דאף אם נתצטל לא יהיו טעמא וכו' הילכך נראה דאם צטל שלשתן כאחד וכו' דהכל מותר ולא חמרינן נהי דכל זמן שהוא יבש הוא בטל צרוב מ"מ כשצטלו נפלט טעמו ואוסר, דלא מצינו דבר המותר לאוכלו שיהא צירו הסור וכו' ואע"ג דמין צמינו אוסר עד ששים היינו קודם שגודע תערובתו וגזרו חכמים שיאסר צם' אעפ"י דלא יהיו טעמא גזירה חטו מין צשאינו מינו דיהיו טעמא, אצל אחר שגודע תערובות ונתצטל צרוב ונהפך האיסור להיות כלו מותר ויכול לאוכלן אפילו צנת אחת שזל לא יתכן לומר שתאסור פליטתו, וכה"ג אשכחן חילוק באיסור המתצטל צין קודם ידיעה צין לאחר ידיעה צפ"ה דתרומות וכו' ואעפ"י שיותר לאכול שלשתן כאחת וגם אם נתצטלו אינן אסורות, מיהו אם נתוסף עלי' איסור עד שנתרצה על ההיתר מלא מין את מינו וניעור לא מיעציל מין צשאינו מינו ציתר מס' ואח"כ נתוסף איסור וכו' וגם מין צמינו דדבר נח ציתר מס' וכו' אלא אפילו מין צמינו דדבר יבש שנתצטל צרוב היתר אפילו מדרצנן ואח"כ נתוסף איסור מלא מין את מינו וניעור, כדתנן צפ"ה דתרומות וכו' והטעם הנכון משום דאף כי נתצטל האיסור צרוב היתר והותר לאכילה אם אח"כ הוכר האיסור מתוך ההיתר פשיטא דאסור לאוכלו, וכאשר נתערב צו שזל איסור הכיר מין את מינו וניעור מציטלו ונתוסף עלי' והיו כאילו הוכר האיסור וכו' וכה"ג ממי אחריו גבי טומאה צפ"ג דצבורות ד' כ"ג אר"ל וכו' הלוקח ציר מעם הארץ משיקו צמים וטהור ממ"כ אי מיא רוצא טיבהו כי עציז להו השקה טהרי להו, ואי רוצא ציר, ציר לאו צר קבולי טומאה הוא, מאי איכא משום הך מיעוטא דמיא הנהו צטלי צרובא, אר"י לא שנו אלא לטבל צהן פתו אצל לקדירה מלא מין את מינו וניעור, יתיב רצ דימי וקאמר להא שזעתתא ח"ל אציי וכי טומאה שצטלה חזרה וניעורה, ח"ל ואת לא תיסבאל והתנן סאה של תרומה וכו' אמנם צריד לדקדק צההיא דצבורות דגרים התם ד' כ"ג איתני' אפר פרה שנתערב צאפר מקלה הולכים אחר הרוב לטמא ואי רוצא אפר מקלה לא מטמא, ואי אמרת טומאה כחמא דאיתא דמי נהי דצמגע לא מטמא צמשא מיהו ליטמא, הא איתמר עלה אמר ר' יוסי צר חנינא טהור מלטמא צמגע אצל מטמא צמשא.

מה שהעתיק הכ"י, ולפי"ז י"ל דהטור חשב צשיטת הרצנ"ל דאף דלא צטילי משום דלא מנטרפי שאר הצצר שצמקולין אחרים, ומ"מ מותר החתיכות שאין ראיות להתכבד ליקה, דהא דחשיב הש"ס לצנע"ח שאין צטלים כקצוה הוא הטעם מחמת חשיבות, דכמו דמהני חשיבות המיעוט להיות כניכר האיסור מדרצנן כ"כ חשב קצוה דהוי כניכר האיסור, אצל אם אינו בטל מטעם אחר כמו מטעם דליכא דין הצטרפות אז אוליין צתר רוצא לענין זה דמותר ליקה החתיכות שאין ראיות להתכבד, וע"ז פליג הטור דכיון דאין צטלות מחלצה טעם שיהי' חשב כקצוה אף שאינו ניכר האיסור, כמו צנע"ח דלא צטלי צרוב חשב קצוה כ"כ צכל דוכתא דלא צטיל, וענין זה לא נתבאר לי היטב, דדבר שאינו בטל מחמת שיש לו מתירין ג"כ אינו מפורש צסי' ק"י דאסור ליקה מן התערובות מדיו קצוה, אצל נראה דלעולם כל שאינו בטל חשב קצוה, דהתוס' צנסהדרין לענין הנסקלים צנאפרים כתנו צתירין הכי משום הצוה מיעור מה"ת, וצאדנו לעיל דצריהם דהטעם דליכא שם ציטול צרוב הוא מטעם דליכא שם ענין הציטול דלא שייך שם ענין הצירוף, דכ"א הוא ספק מנז עמנו דלא שייך צאדם התחלפות ותערובות הגופים, ואם נאמר דמה דלא אוליין צתר רוב משום קצוה הוא מטעם חשיבות צנע"ח הוא רק מדרצנן, והתוס' שכתבו דפטור מה"ת מטעם קצוה, צנע"כ הוא דכל היכא דלא צטיל אף מחמת חסרון הצטרפות הוא גם כן קצוה, וכן יש להוכיח מהא דתנן צמשה פ"א דערלה מ"ו נטיעות של ערלה ושל כלאי הכרם שנתערבו צנטיעות הרי זה לא ילקוט, וכן צפ"ט דתרומות מ"ה מלא לגינה של תרומה וכו' אצל דדבר שאין זרעו כלה אפילו מלא של חולין ואחד של תרומה כולן אסורין, וכתב הרמב"ם הטעם לפי שהתרומה מופרשת היא ולא נתערבה צחולין, והרע"ב כתב שם לפי שאין קרקע עולה צאחד ומלא וכן כתב רש"י צמס' גיטין ד' כ"ד ע"ב והוא מפורש צתוספתא כמו שהציא הר"ש שם, והרמב"ם שכתב טעם זה נראה דמפרש כן הטעם דקרקע אינה צטילה משום דאינה מתערב וליכא חצור, ומ"מ אסור ליקה מן התערובות ולא אוליין צתר רוב דהוי כקצוה, ולרש"י והרע"ב יש לומר דהוי כדבר חשוב, ולא גרע מחשיבות דנע"ח דתערובתן חשוב קצוה, אצל הרמב"ם דמפרש דהוי רק חסרון החיצור מוכח דלעולם כל שאינו בטל חשב קצוה. אמנם לפימ"כ לעיל צפ"ה דמטעם הלך אחר הרוב אי אפשר להתיר כולם אף צשני צני אדם שגשאלים צנאח"ז כיון דהספק הוא על כולם יעו"ש, אין ראוי מזה דל"ד למש"כ האופן לפרש דברי הרצנ"ל לפי הטור, דשם כיון דאיכא חתיכות הראויות להתכבד שאסורות צלא"ה, דלא אין לנו לדון על כולן וע"ז :

פרק ז

כתב הרא"ש צפ' גיה"כ סי' ל"ז וז"ל ודוקא גיד ומתיכה אצל דבר שאינו לא צרי' ולא חתיכה

והאמר רב חסדא נבילה בטלה נשחטה שאי אפשר לשחטה שתעשה נבילה, נהי דנמנע לא מטמא ליטמא נמשא, א"ל אחון כרז חסדא מתניתו לה אן כדרז חייא מתנין לה דתני רב חייא נבילה ושחטה בטלות זו נזו ולייתמר עלה קרינ"ח טהור מלטמא נמנע אכל מטמא נמשא, אלתא משום דאמר מנא מין את מינו וניעור אמרינן טומאה כמאן דליתא דמי ולא בטלי לגמרי, אלא דנמנע לא מטמא דאין נוגע וחוזר ונוגע, אכל נמשא שהוא נושא כולו כאחד מטמא מידי דהוי אמלא תרוד רקב דאמר צפ' העור והרוטב דמטמא נמשא וצאחול ואינו מטמא נמנע משום דאין נוגע וחוזר ונוגע, א"כ היסור נסתכל נמי נימא כיון דע"י מינו שניתוסף עלי' חוזר וניעור אלתא כמאן דליתא דמי, ונהי דמותר באכילה משום ציטול צרוז יש לנו לומר שיאכלם צזה אחר זה ולא כולם כאחד משום דממה נפשך קא אכיל חתיכה לאיסורא, וכן אם נפלו לקדירה, ויש לומר דלא דמי טומאה לאיסור דנשחטה יש שני מיני טומאות נגע ומשא, ולאותה טומאה שראוי שיטמא כגון משא שהרי הוא נושא את כולו לענין זה לא נתבטל מעפ"י שלענין טומאת נגע נתבטל וחוזר עוד וניעור, אכל לענין איסור אם נשאר צו שום דא איסור לא ה' מותר באכילה אלא ודאי אמרה תורה אחרי רבים להטות ונעשה המיעוט צרוז ולא נשאר צו שום איסור, ומותר לאוכלם כאחד ולנצלם נקדירה אלא אחר שריצה עלי' מינו ניעור והוי ל' כאילו הוכר ואין כאן עוד ציטול וחזר להיות אסור ומכאן ולהבא. עכ"ל בקורר מעט:

והנה דבר' הק' לריכס ציבור וצמה דסיים אפתה צמה שכתב לחלק צין טומאה לאיסור וחממת דנשחטה יש שני מיני טומאות נגע ומשא, הוא תימא דהנה נבילה שנתערבה נשחטות אם ישא החתיכות צאח"ז ראוי להיות שיהי' צזה ציטול ויהי' טהור כמו נמנע כיון שאינו נושא כולן כאחת ועפ"י הכלל שקצת הר"ש לענין איסור, אי אפשר להיות כן כיון שנשאר נבילה דין טומאת משא, למה יהי' טהור דממ"נ נטמא אם נשא כולן צאח"ז וגם נמשא של חתיכה אחת יהי' ספק טומאה, ובכה"ג אין לחלק צין איסור לטומאה, דלענין דין טומאת משא אין חלוקי דינים צין נושא כאחד וצין צאח"ז, ואם נאמר דנאמת כן הוא דגם אם נושא צאח"ז לא נפקע דין טומאה משום ליתא דצנת אחת, למה לא נימא גם לענין איסור כן שיהי' אסור גם צאח"ז, ומה שכתב דכיון שאמרה תורה אחרי רבים להטות מוכח דלא נשאר שום איסור, אטו צתורה כתיב אחרי רבים להטות צהדיא לענין איסור יותר מלענין טומאת משא, וזו תמיהא רצחא לענ"ד, עוד קשה צעיקר החקירה שעלי' סוצנים כל דברי הר"ש אם מותר לאכול כל התערובות צנת אחת, שהוא משני טעמים, או משום ד"ל דלא הותר לנו משום אחרי רבים להטות רק צחדא חדא דעל כל אכילה איכא רק ספק איסור, אכל כשאוכל צנת אחת איכא ודאי איסור, או משום, דהוי כמו טומאת

משא כשנושא כולן כאחת דליכא תורת ציטול צכה"ג, ואידך שיהי' עכ"פ קשה מתערובות לת צלח דמה"ת סגיא צרוז והרי אוכל ציחד, ומוכח מזה דמהני ציטול צרוז גם לאכול כולן ציחד, ואף אם נדחוק לומר דכל השקלא וטריא של הר"ש ז"ל הוא רק לענין דין דרצנן לומר שיהי' אסור מדרצנן לאכול ציחד, וצלח צלח צלח"ה לריד ששים משום גזירה אטו שאינו מינו, מ"מ קשה מה יועיל לנו ששים לענין זה דששים לא מהני רק לסלק איסור של טעם, אכל הלל עכ"פ אוכל ציחד ממש איסור וצדנר דלא מהני ציטול צרוז גם ששים לא מהני, ואף שצס' נוצ"י מה"ת סי' נ"ד רוצה לחדש דגם היכא דליכא תורת ציטול צרוז גם ששים לא מהני, מה"ת, אכל צבר תמיהו עלי' צס' האחרונים עיין יו"ד סי' י"ד סעיף ה' וציד אפרים שם עשה"ט, עוד קשה לשיטת הר"ש צתערובות יצא ציצא מין צשאינו מינו דמה"ת מותר לאכול ונהפך האיסור להיתר ומ"מ כשנמצא נותן טעם נאסר מה"ת איך יתכן זה דבר שהותר לגמרי ולירו יהי' אסור כמו שתמה הר"ש לענין מין צמינו, ואם נאמר דכשנמצא הוי כאילו הוכר האיסור שטעמו מורגש, ונאסר מכאן ולהבא, א"כ מה"ט יהי' אסור גם לאכול צלה צישול שכשיאכל ירגיש שאוכל האיסור, וצע"כ עלינו לומר דהא דברי ציצא מה"ת גם צשאינו מינו הוא צכה"ג שאינו מצחין ע"י הרגשת הטעם שהוא טועם איסור ודאי דרך קפילה יודע להכיר את האיסור ע"י הטעם, לפי"ז גם ע"י צישול לא יצחין להכיר את האיסור, ואם נאמר דלא צעין דוקא שיכיר את האיסור ע"י הרגשה אלא שידוע צהכרת השכל שטועם טעם האיסור גם זה חסוד כהוכר האיסור א"כ לפי"ז גם צמין צמינו שאוכל הכל ציחד או שצמצל אותם ליחצא כהוכר האיסור, וצפמ"ג צפתיתתו לה' תערובות העיר קצת צזה לענין מין צשאינו מינו, ולא מנאיתי דצדריו פתרה ליצא חומר הענין:

ונלענ"ד לצאר עיקר היסוד צדין ציטול צרוז שהוא עפיתש"כ הרש"א צת"ה הצאנו לעיל צפ"ו שכלפי שהאיסור מוכניסו צספק מתעורר הוא לצטל, דהנה לכאורה קשה על עיקר הכלל דליתא צמס' צבורות דנשחטה משא ליכא ציטול צרוז משום שנושא הכל ציחד, הלא עיקר קרא דאחרי רבים להטות קאי על סנהדרין ושם חלין הדינים הכל ציחד של המרוצים עם המועטים ואמרה תורה שיתבטל המיעוט נגד הרוב, אלא נראה דהכל תלוי צחופן של ערך ההתנגדות של המיעוט נגד הרוב, דהיכא שהמיעוט גורם לעכצ את דין הרוב אז הרוב מנצל את המיעוט ומהפכו להיות כהרוב, ומשו"ה צדיינים שצלא ציטול צרוז לא ה' מתקיים דין של המרוצים, דדין של המיעוט קותר את דינם, וכמו שצארנו לעיל, צחופן שהדין תלוי צספק דינם של הדיינים, צכהאי גוונא אמרה תורה שהרוב מנצל את המיעוט, וצטומאת משא כשנושא הכל ציחד ליכא שום התנגדות של המיעוט לגצי הרוב, דהמיעוט פועל דינו צנפרד מחמת עצמו היינו שהנושא טמא

ומתורה משא של המיעוט לחוד, והרוב אינו מטמאו כנוס; ומה שאינו מטמאו מטומאת המיעוט אין זה סתירה כלל לדין של הרוב, דהרי גם צלל תערובות אין צדק של רוב הטמאים לטהר טמאים, ומש"ה ליכא שם תורת ציטול צרוב כלל לענין זה, וצטומאת מגע שייך ציטול צרוב דעל כל מגע מתנגדים הרוב עם המיעוט, ולולא דין הציטול הי' דין ספק טומאה על כל מגע, וממלא סתור לגמרי את הרוב מש"ה אמרינן דעל זה אמרה תורה אחרי רבים להטות שיהי' הדין כהרוב, ואי אפשר זה רק ע"י שופקע דין הטומאה מכל החתיכות, ומש"ה גם אם יגע צכולן צנת אחת, יהי' טהור, דשלש מגעות הן ועל כל מגע איכא התנגדות בין המיעוט לבין הרוב, ונפקע דין טומאה מכל מגע, ע"י תוס' צבורות ד' כ"ג ד"ה נצילה וצ"מ ה' אצות הטומאות הי"ז מש"כ צדס מהרי"ק וצטומאת משא אם נשא כולן צואה"ז אף דזה דומה למגע דצכל אחת שנושא איכא דין אחרי רבים להטות, ואם יופקע דין טומאה יהי' טהור גם אם יש צ"א דליכא דין טומאה לחצאין צטומאת משא ענמה, ולפי"ז עלינו להגדיל את כח דין הרוב שיפקיע דין טומאה מן המיעוט אף היכא שלא יתנגד עמו המיעוט, צכה"ג אמרינן להיפוך להקטין כח הרוב שלא יופקע דין טומאת משא אף אם יש אצות צואה"ז, אכן אם לא הי' צזה דין שני טומאות לא הי' אפשר לומר כן דא"כ ממלא גדול כח של המיעוט יותר מן הרוב דהמיעוט נתגבר לשנות לגמרי את דין הרוב וזה הי' אפשר דהתורה אמרה אחרי רבים להטות, אצל כיון דאיכא צזה שני דיני טומאות אמרינן דלענין מגע נפקע לגמרי דין טומאה וממלא צזה כח הרוב גדול מן המיעוט, ואף דשני דינים הם ויש מקום לומר דעל כל דין ודין עלינו לקים דין של אחרי רבים להטות, אצל צחמת ההתנגדות של הרוב עם המיעוט אינו על שני טומאות אלא מטומאה לטהרה, וכיון שנתקים דין של אחרי רבים להטות לענין מגע, אז הדרינן להכלל שאין להוסיף דין צהרוב יותר מהכח שאמרה תורה, וכשאר טומאת משא אם יש צידה, וממילא איכא דין טומאה גם אם יש צואה"ז, אצל לענין איסור דליכא דין חילוק בין אכול צ"א ובין צואה"ז לומר דישאר איסור אכילה לענין אכילה צ"א ואם הותר צואה"ז אע"כ נפקע האיסור לגמרי, או שנשאר לגמרי, אז אמרינן להיפוך דאם ישאר האיסור, אז הרי גבר כח צמיעוט דנתצטל מזה דין השתמשות אכילה מכל וכל מחמת ספק, והתורה אמרה אחרי רבים להטות, וכמו שצדיינים אם המיעוט סותר את דין הרוב אמרה תורה שיתצטל המיעוט, כ"כ צכל דוכתא אם רק יסתור את הרוב הוא צטל ומשתנה מדין לדין, אצל צטומאה מתקיים אחרי רבים להטות צמה שמענה ומגרע דינו לענין מגע. כ"ל :

והתורה אמרה אחרי רבים להטות, מש"ה אין מקום לדון לאסור צזה, אצל ציצא דאפשר לאכול אחד אחד, יש מקום לומר דרק צאכול צואה"ז שונגדים זל"ז מותר מוכח אחרי רבים, אצל כשאכול צידה דליכא דין ציטול דאינס מתנגדים זל"ז כל אחד קם אדינו, וע"ז מסיק הרא"ש דאי אפשר לומר כן, דאי אפשר להיות מותר לאכול צואה"ז ואסור צ"א, דאין זה חילוק דין באיסור והיתר, ואם נתהפך להיות הכל מותר, וצזה יתישצ מה דקשה לשיטת הרא"ש דמדתה אכילה צידה לטומאת משא מהך דפ' משילין ד' ל"ח דשקיל וטרי שם הש"ס צאשה שאילה מים ומלח נעיסתה שיתצטלו המים ומלח צתוך העיסה עד דמסיק שם הש"ס משום דלטעמא עמידא או משום גזירה שמה תעשה עיסה צשותפות או משום דצר שיש לו מתירין יעו"ש. ואיסור הולכת חפלים חוץ מרגלי הצעלים שמוליך הכל יחד המים המעורבים צתוך העיסה ודאי דומה לטומאת משא יותר מאכילה שאכול יחד תערובות יבש ציצא, ומ"מ פשיט להש"ס דשייך שם דין ציטול צרוב, ולפימש"כ לק"מ דכיון דאם נאסור להוליך את העיסה כרגלי צעלת העיסה אז יגרום המיעוט לגרע את דין היתר השמוש של העיסה שהיא הרוב וצכה"ג אמרה תורה אחרי רבים להטות, ול"ד לדין טומאה דמפורש צ"ס שם צצבורות דף כ"ג דגם צלח צלח כמו אפר פרה שנתערב צאפר מקלה, וצנהמה גסה שפעה חררת דם, דלא מטמאים צמגע ומטמאים צמשא משום דנושא מ"מ את הטומאה, דצטומאה אין זה נוגע לגרע את דינו של הרוב, דליכא איסור השתמשות צצר המטמא, וכשאמרינן שהנושא טמא מחמת המיעוט המעורב צרוב הטהור אין זה שום סתירה להרוב, וצכה"ג לא שייך אחרי רבים להטות, אצל באיסור השתמשות כאכילה ותחומין אם נאסור מחמת המיעוט הוא סתירה וגרעון להרוב וכל שנגד להרוב הרוב מצטטל, כ"ל. וצמשה למך פ"א מה' משכנ' הי"ד העיר שם מה שהקשו תוס' צפ"ט דנדה דנגד שאצד צו כלאים ליצטל צרובא דלכאורה קשה מה שייך ציטול צזה דהלל הוא נהנה מן הכלאים ודומה לטומאת משא עיי"ש דמתרץ דס"ל כמש"כ תוס' צצבורות ד' כ"ג דגם צטומאת משא הוא רק מדרצנן והקשו דליצטל מה"ת יעו"ש. והנה גם הרא"ש כתב שם צפ"ט דנדה כצדרי תוס', ונולשון הרא"ש שהצטנו מוכח להדיא שצטומאת משא הוא מה"ת דאי מדרצנן אין כל ענין החלוק מסתגר כלל כיון דגם צטומאת משא נפקע מה"ת כן דין טומאה, ולפימש"כ ל"ד דין כלאים לטומאת משא, דצכלאים הוא דומה ממש להשתמשות אכילה צתערובות לח צלח צלח ציטול צרוב נאסר כל הנגד, וזה עוד עדיף מאיסור אכילה דשם איסור ההשתמשות צרוב המותר היא רק צגרמא דמה"ת לא נעשה נצילה וצכלאים נאסר כל הנגד, וצכה"ג ודאי המיעוט סותר ואוסר את הרוב, ומש"ה הקשו דליצטל צרוב, ותרצו אדרבה מה"ט גופא ליכא ציטול כיון דע"י התערובות נעשה הכל

ולפי"ז ניחא היטב צתערובות לח צלח דאף שאכול צידה אין מקום לדון לאסור, דא"כ צטל לגמרי דין של הרוב ויהי' גדול כח של המיעוט

ז"ל דחררת דם שאני שנטל ציטול (גמור) כי נתעצרה החררה וגוונים וגמחית צהם והוי הכל כמו הדם והגוונים ואין כאן עוד דבר שיטמא, אצל כאן אין לומר כן דנאפי נפשה קאי אלא שאינה ניכרת. עכ"ל. וזה נגד הש"ס דזכורות דפריד הש"ס דליטמא דחררת דם דמשא וקאי שם בקשאי, ולא מתרץ דציטול זה שאני, ובמל"מ מה' משכב פ"ה הי"ד הקשה מזה ונשאר צ"ע:

עוד הקשה שם במל"מ מודברי הרמז"ס סוף ה' פרה פט"ו ה"ד וז"ל אפר פרה שנתערב באפר מקלה וקידש בכולן אם ה' הרוצ אפר פרה וטמאין בני כדה ואם ה' הרוצ אפר מקלה אין מטמאין בנגע אצל מטמאין במשא עכ"ל, ומה שרצה לתרץ המל"מ דהרמז"ס סוגר דקמח נקמח הוי יבש ציב תמוהין דגרי' דהרי כתב הרמז"ס וקידש בכולן, היינו דלא על האפר אלא דנים עכשיו שיטמא אלא על המים, ובמים איכא תערובות שריית אפר מקלה ואפר פרה, וכנראה הוסיף הרמז"ס על לשון המשנה במש"כ וקידש בכולן דסוגר דאפר פרה אינו מטמא רק מי הטאת מטמאין, ובמ"י הרש"ש למס' זכורות ד' כ"ג העיר שם על דברי רש"י שכתב וקיי"ל דמי הטאת ואפר מטמאין מטמאין במשא, וכתב דלא מלא צ"ס ענין זה שיטמא אפר מטמא יעו"ש. אצל עכ"פ מפורש ברמז"ס דמיירי לאחר הקידוש דודאי הוי לח וקמה התמיה על הרמז"ס מ"ש זה דחררת דם, ובגמ' זכורות ד' כ"ג שם הציא הש"ס דר"י בר חנינא תני צין בתערובות אפר פרה וצין בתערובות נבילה נשחיתה דטהור מלטמא בנגע ומטמא במשא, ופריך הש"ס מהא דתני ר' חייא דחררת דם אינה מטמאה לא בנגע ולא במשא, ומסיק בקשאי, וכיון דלא חסיק בתיובתא ומשו"ה פסק הרמז"ס באפר פרה ובנבילה שנתערב נשחיתה כר"י צ"ח ובחררת דם כר' חייא, אצל עכ"פ עלינו לתבוא איזה תבוא צמה לחלק צין השווין, שעל זה תמוך הרמז"ס יסודות':

ונלענ"ד נהקדם לבאר שיטת הרמז"ס הנפלאה שם בפ"א מה' אה"ע הי"ב וז"ל עור שיש עלי' כשני חלאי זיתים צר נבילה העור מוצטן ולא מטמאין לא בנגע ולא במשא, שכל שאינו מטמא מן הנבילה בנגע אינו מטמא במשא, אצל שני חלאי זיתים שתחנן צקיסם הנושאן טמא שהרי נשא כזית, והנוגע טהור שאין חצורי אדם חצור והוא שיהי' שניהם מרודדים ודבוקים זה בזה עד שינטלו כאחד, אצל אם ה' פ"ז זה צ"ע וזה צ"ע צקיסם אחד אפי' הוליד והציא כל היום כולו טהור עכ"ל. הנה מפורש בדברי' דאם תחנן צקיסם והם מרודדים לא אמרינן כל שלא צא לכלל מנגע לא צא לכלל משא, ורק צעור מפני שהעור מוצטן אז אמרינן כלל זה את שאינו מטמא בנגע אינו מטמא במשא ולכאורה הוא דבר מתמיה, אצל דברי' לקוחים מפשטות הש"ס, דהנה בגמ' חולין ד' קכ"ד במשנה שם עור וכו' ה' כשני חלאי זיתים מטמא במשא ולא בנגע דברי' ר'

התיבה אחת של איסור, ומה"ט ניחא צמור רחלים וצמר גמלים שטרפן זה בזה דאם רוצ הוא מן הגמלים מותר לענין כלאים, וכן לענין טומאת נגעים צ"ט מוס' כלאים וצפרק י"א מוס' נגעים דנפשטות הוא ג"כ מושם ציטול צרוב, אף ללכאורה הוא דומה לטומאת משא, אצל לפימ"כ ניחא דגם לענין נגעים הוא דומה להשתמשות, דאם חל טומאת נגעים הוי שני צדין כל הצד לענין מוסגר ומוחלט, דמסגירין ומחליטין את כל הצד, וממלא דהמיעוט גורם על הרוצ וכל כה"ג הרוצ מוצטלו כמו שכתבנו דזה בכלל הכתוב צדיינים אחרי רבים להטות דגם צדיינים דומה לטומאת משא דהרי עכ"פ איכא מיעוט הדין של המיעוטים, אלא כיון שמוגדים ונוגעים לסתור דין של המרובים אומרה תורה שיצטול דינם, ובזה כללה תורה כפי שקצלו חז"ל בכל תערובות, ובטומאת מנגע חשבו המיעוט כמנגד להרוצ, דכל שנוגע להרוצ הטהור, ואנו דנים לעשות ספק טומאה ומחמת ספק שמא חתיכה זו מן המיעוט הטמא, אנו מחדשים דין על הרוצ והרוצ מנגד לזה הדרינן לכלל של אחרי רבים להטות, אצל במשא שנושא כאחד, שאנו מטמאים רק מחמת המיעוט לאחר, דליכא בזה שום חידוש דין על הרוצ ולא גרעון בזה השימוש של הרוצ ליכא בזה דין ציטול כלל מה"ט לשיטת הרא"ש, כנלענ"ד צענין זה צ"ד:

והרמב"ם בפ"א מה' אה"ט הט"ז כתב וז"ל צהמה ששפעה חררת דם אעפ"י שנפטר מן הזכורה אינה מטמאה לא בנגע ולא במשא עד שיהא צה גורת נפל לפי שהיא צולה צרוב היוצא עמה לפיכך היא טהורה אעפ"י שהיתה ראוי' לגר אונא אמה, ושם הי"ז כתב נבילה שנתעצרה בשחוטא אם רוצ מן השחוטא צולה הנבילה בשחוטא ואין הכל מטמא בנגע, אצל אם נשא הכל נטמא שאי אפשר לשחוטא שתחזור נבילה, אצל הנבילה אפשר שתטהר כשתסרח לפיכך תצטל. עכ"ל, והנה בשיטת הרמז"ס איכא הרצה תמיהות, ה' קושית הראב"ד שם וז"ל כולה מוילתא במנחות אליבא דר' יהודה היא דלומר מין צמינו לא צטיל ואיכא מ"ד דנחר המוצטל אזלינן דאי לא אפשר למוצטל דהוי כצטיל הוי מין צמאינו מינו ומצטל לה, ומשו"ה נבילה בשחוטא דלא אפשר לשחוטא שהוא המוצטל להיות כנבילה לטמא ואעפ"י שהנבילה יולאה מידי טומאה ע"י משרחת והוי כשחוטא, אכן צמר מוצטל אזלינן דהוי מין צמאינו מינו וצטלה, מ"מ כל אותה הסוגיא אליבא דר' יהודה היא אצל לרבנן לא שנה הכי ול"ש הכי צטלה צרוב ודוקא למגע ולא למשא. עכ"ל. ועוד יש להגדיל התמיה ממש"כ הרמז"ס אצל הנבילה אפשר שתטהר כשתסרח, לפיכך תצטל, דהול"ל אעפ"י שאפשר שתטהר, דהרי גם אליבא דר' יהודה נאמר להיפוך וכמו שכתב הראב"ד, עוד קשה מה שהקשה שם צכ"ת, מ"ש דחררת דם צטלה לגמרי ואינה מטמאה גם במשא ובצר נבילה אינו צטל לטומאת משא, ובס' כ"מ כתב ע"ז וז"ל ותירץ הר"י קורקם

ישמעאל רני עקיבא חומר לא צמוג ולא צמא,
ומודה ר"ע בשני חלאי זיתים שתחנן צקיסם
והסיטן שהוא טמא ומפני מה ר"ע מטהר בעור
מפני שהעור מצטלן עכ"ל המשנה, ושם בגמ'
הוצא צרייתא צנצלם ולא בעור שיש עלי' שני
חלאי זיתים יכול אף צמא ת"ל והנושא יטמא
דצרי ר' ישמעאל, ר"ע חומר הנוגע והנושא את
שצא לכלל מוגע צא לכלל משה, לא צא לכלל מוגע
לא צא לכלל משה, עכ"ל הצרייתא. וכתבו בתוס' שם
דלר"ע גופא ל"ז קרא דליוהו ס"ל דעור מצטלם
אלא דצרי ר"י קאמר לדידך דלית לך עור מצטלן
תיפוק ל' מיהא דכיון דליוהו צא לכלל מוגע יעו"ש,
ולשיטת תוס' מוכרחים אנו לפרש דנתחנן צקיסם
לר"ע מטמא גם צמוג דאל"כ כיון שלא צא
לכלל מוגע לא צא לכלל משה, ולריך לדחוק מה
דאמרינן צמא ומודה ר"ע דמשמע ומודה לר'
ישמעאל, והלא ר"י אומר דלא מטמא צמוג דלאו
דוקא הוא, וכ"ז הכריח להרמז"ס לפרש כפשטא,
דלר"ע נמי לריך קרא דרק היכא שער מצטלן
אמרינן כלל זה את שאינו צא לכלל מוגע וכו' אצל
נתחנן צקיסם אף שאינו מטמא צמוג מטמא צמא,
ולפי"ז יתפרש הך ומודה ר"ע האומר צמא
כפשוטו דצמא מודה לגמרי לר"י דאף שאינו מטמא
צמוג מטמא צמא, ועי' צכ"מ כאן שלא ציאר
כראוי, ונראה ל' צצרת הרמז"ס עפ"י שיטתו
בגמ' שם דלר"ע צצני חלאי זיתים שתחנן צקיסם
לא חשו אינו צא לכלל מוגע כיון דאפשר ליגע בכל
חצי זית צפ"ע אף שאינו מטמא מחמת חסרון
צירוף, אצל הרי נוגע צם וחשו צא לכלל מוגע,
ול"ד לקולית סתומה דשם לכו"ע אינו מטמא
צמא מחמת שאי אפשר ליגע צמח הטמון צקולית
וכיון שאינו צא לכלל מוגע וכו' ורק צצני חלאי זיתים
פלגי ר"י ור"ע, דלר"י מדמה זה לשני חלאי זיתים
שצקיסם דצכה"ג חשו צא לכלל מוגע, ור"ע סובר
כיון שהעור מצטלם, וענין זה שצטלן החלאי זיתים
להעור הוא רק מפני שאין חשודים להצטרף לטמא
הם צטלים לגבי העור, ולפי"ז כיון דלטמא צמא
הם מצטרפים מפני שהם מרודדים ודוקים וניטלים
כאחד, אין העור מצטלן וכדליתא כעין זה צמא
פסחים ד' מ"ה לענין צנא שצטקדי עריצה, ומהראוי
להיות שיטת צמא, אצל כיון דלענין מוגע מחמת
דלא חזו לאיטרופי הם צטלים לגבי העור והוי
כמאן דליתא, שזו אין מטמאים גם צמא כיון
דאין צא לכלל מוגע אין צא לכלל משה, דל"ד לשני
חלאי זיתים שתחנן צקיסם, דהרי הם צכח
טומאתם אלא שחסר הצירוף, משו"ה חשו צא
לכלל מוגע, אצל הכא העור מצטלן מחמת חסרון
הצטרפות ומאז דלענין מוגע אין להם דין נצילה
כלל, וכיון דאין צא לכלל מוגע אינו מטמא גם
צמא ודצרי הרמז"ס צשיטת הש"ס הם מדויקים
נכונים ומסתברים צצה"י :

והנה צנצילה שנתערבה צשחטה דלא מטמא צמוג
ומטמא צמא צ"ל דחשו צא לכלל מוגע
צמא"כ צתוס' צכורות שם ד"ה נצילה צשחטה

וה"ל וא"ת כיון דלא אתי הכא לכלל מוגע היכי
מטמא צמא לכ"ע, וי"ל דה"מ כנון קולית סתומה
שאינו יכול ליגעאוו כנון שני חלאי זיתים על העור
דפליגי ר"י ור"ע אצל הכא דליכא שיעור טומאה
צמוק"א וצר מוגע הוא, אלא שאין ידוע איזה צא
לכלל מוגע קרינא צי' עכ"ל. וגם לשיטת הרמז"ס
דלר"ע מה שאינו מטמא צמא צצני חלאי זיתים
שעל העור שהוא מפני שאין צא לכלל מוגע מחמת
שהעור מצטלן, לא דנוי ציטול העור לציטול נצילה
צשחטה דהתם הוא ציטול גמור דנעשה כשפל
להעור וכמאן דליתא דמי, אצל צנצילה צשחטה
אף דצטל לגבי מוגע אצל הוא רק מפני שאינו מכירו
ואם הי' מכירו הי' צא לכלל מוגע, וזה פשוט
ומוכרח לשיטתו, ולפי"ז נראה ל' דצתערבות
לא צל כהך דחררת דס' דלא שייך צזה הכרה דלא
יתפרדו לעולם ומה שמתצטלת הנצילה צדס וגטוים
היוצא עמה הוא ציטול עולמי ולא אפשר ליגע
רק ע"י תערובות רוב הדם ומוגע זו אינה חשודה
מוגע מחמת הרוב היוצא עמה, דאל"ה לא הי'
צזה דין ציטול צרוצ כמו דלא צטיל לענין משה,
דכמו צמא הוא נושא כאחד כ"כ צלח כל שנוגע
צנושהו הרי נגע צכל השיעור, ומאז דלא צא לכלל
מוגע לעולם והרי זה כמי שלא צא לכלל מוגע מחמת
שהעור מצטלן ומשו"ה אינה מטמאה גם צמא,
ומשו"ה פסק הרמז"ס עפ"י שיטת ההלכה שם
צה"צ אלינא דר"ע דגם צחררת דס' טהורה לגמרי
אף מטומאת משה ומדויק לשיטתו מה דאמר ר'
יוחנן שם דמשו"ה אינה מטמאה לא צמוג, ולא
צמא משום ציטול צרוצ נגעו צה, ולא אומר דצטלה
צרוצ, דלפי"ד מה דאינו מטמא צמא אינו משום
ציטול צרוצ, אלא דדין ציטול צרוצ גורם שלא
יטמא גם צמוג, וכמו דליתא צמא שם צחולין
צצני חלאי זיתים שעל העור לר"ע שאינו מטמא
צמא מפני שהעור מצטלן, אף שטעם זה אינו רק
למוגע ולא למשה, אלא שהטעם הציטול גורם
שיתחשצ ללא צא לכלל מוגע כמו שנתאר, כ"כ הכא
צחררת דס', ושפיר אמר ר' יוחנן דמשום ציטול
צרוצ נגעו צה, דגם מה שאינה מטמאה צמא
הוא ע"י נגיעת דין ציטול צרוצ, דעי"ז חשו
לאינו צא לכלל מוגע ועי"ז אינו מטמא צמא,
וזה כנון ומסתבר, ומה דקשה צזה דלפי"ז למה לא
מתרץ הש"ס כן ומסיק צקשיא, י"ל צפצטות דלפי"ז
צ"ל דמה דתני ר' חייא דלא מטמאה צמא הוא
אלינא דר"ע דפליג על ר' ישמעאל, וכפי שהוסיפה
שם הצרייתא שהוצא שם, דמשניהם נלמד דמחמת
שהעור מצטלן לא צא לכלל מוגע, ור"ע סובר דכל
שלא צא למגע אינו צא למשה, וכ"ז לא נזכר
צהדיא דצצרי ר' יוחנן, משו"ה אסיק הש"ס צקשיא
על מאן דאמר טומאה כמאן דליתא דמי, וצפצטות
מסתבר לומר דר' חייא ור' יוחנן סצרי דטומאה
כמאן דליתא דמי, אצל לפי האמת עפ"י כללי
ההלכה דר"ע ה"ל, אין לנו לדחות מהלכה כל
פסקי ההלכות דר' יוסי צר"ה דאמר לענין נצילה
צשחטה ואפר פרה דמטמא צמא וגם מה דתני

אם נתצטל דין טומאה נזאח"ז אז גם צנ"א טהור, וכן מה דמחלקי בתוס' בין אכילה לטומאת משא פשוט ל"י להרא"ש דאין לחלק וסובר לאכילה צנ"א דומה למשא, וכן מה דכתבו דמיסתבר שטומאת משא גופי' הוא מדרבנן משמע מדברי הרא"ש דלא סבר כן, וגם התוס' נעצמם כנראה מסתפקים בזה דהרי הקשו להיחייב לאכילה כשאוכל כזית בכדי אכילת פרס, וכל אלה החילוקים שכתבו בתוס' מוכח מדברי הרמז"ס ג"כ דלא סבר כן, ונעיקר הדין של טומאת משא לא נזכר ברמז"ס התנאי העיקרי שיהי' נושא הכל ציחד דכתב רק אצל אם נשא הכל נטמא ולא כתב שנשא הכל ציחד, דמזה מוכח דגם אם נשא הכל בזה אחר זה נטמא :

וע"כ נלענ"ד דהרמז"ס מוצא ענין זה מטעם אחר, דלכאורה מה דתלה הש"ס ענין זה דטומאה המתצטלת צרוב שיטמא נמשא, מחמת דטומאה כמאן דאיתא דמיא, מהא דאמר לענין מים צטלי ציר שאם ניתוסף מים חוזר וניעור הוא הימה לכאורה איזה חידוש הוא מה דחוזר וניעור לענין טומאה ומ"ש דין טומאה מדין איסור דמוכח להדיא צפ"ה דתרומות כמו שהציא הרא"ש, ומוכרחים אנו לפרש דהש"ס מלא דענין ציטול צרוב לדין טומאה שאני מאיסור, היינו אף דנאיסור ודאי כמאן דאיתא דמיא, ואם ניתוסף איסור חוזר וניעור, אצל טומאה יש מקום לומר דאינו חוזר וניעור, וההבדל בזה נלענ"ד דהנה פשטות ענין הטומאה כפי לשון הש"ס והמשניות משמע שהוא ענין נפרד שהוא נמצא בתוך הדבר הנטמא והמטמא, כמו לשון הש"ס טומאה נוקעת, ועולה ויורדת נכנסת ויוצאת, שצעה לה טומאה, והרצה כיוצא בזה, מה דלא מצינו לשון זה לענין איסור או פסול, דשם משתמש הש"ס בלשון "חלות", כמו אין חל על איסור איסור, ומה"ט יש לדון דשאני דין ציטול לענין טומאה מציטול כל האיסורים, דכל האיסורים חלות הדין הוא צעם הדבר, איסור הנצילה הוא משום דלא הי' זה היתר שחיטה, ותמיד נמצא זה הסצה האוסרתה, וכל האיסורים כיוצא בזה כחלב ודם ושאר איסורים, ומש"ה אף שנתצטל צרוב אם נתחדש אח"כ ענין זה שניתוסף עוד איסור, והופקע כח המתיר של ציטול צרוב חזר לכמו שהי' צתחילה, שהרי גם עכש"י יש צו הסצה האוסר, אצל מים טמאים או אפילו חתיכה של נצילה הי' מקום לומר דאם הופקעה דין מציאות הטומאה על ידי דין תורה של אחרי רבים להטות, שוב ליכא טומאה עוד בדבר הזה, וכשניתוסף אח"כ עוד מווינו ליכא סצה לחדש בזה שנית את הטומאה, דגם צנצילה שהיא טומאה עצמית, מ"מ י"ל כיון דסצה הגורמת הטומאה הוא מיתת החי ואם לא הי' מתטמא צשעת מיתה לא הי' מתחדש אח"כ צתחית נצר של הנצילה טומאת נצילה, ומש"ה אם נפקעה הטומאה, ע"י איזו סצה, מהראוי לומר דלא יתחדש עוד שנית טומאה זו דהרי עכש"י לא מתה, וכן אם נטמא מסצה אחרת, אם נבוא לחדש טומאה מכלא ולהצא,

ר' חייא צחררת דם דלא מטמאה גם נמשא כיון דלפי האמת כולם מכוונים צלי סתירה, ולפי"ד ונתישצת הקושאל השני' ג"כ מהך דאפר פרה שהקצה צמל"מ, דאף דגם שם הוא לא צלת, אצל דין זה כל דלא אחי לכלל מוגע אין צא לכלל משא הוא רק טומאת נצילה, דהיקש זה נאמר רק צנצילה ולא צשאר הטומאות, וכמו שמוצא צלשון הרמז"ס שהצטנו שכ' דכל שאינו מטמא "מן הנצילה" צמוג אינו מטמא צמשא, ומש"ה צאפר פרה שהוא טומאת מי חטאת כיון דלענין טומאת משא ליכא דין ציטול צרוב, קאי כל אחד אדיו ומטמא צמשא ולא צמוג, ומתורץ הכל צעה"י :

פרק ח

אמנם למצוא פיתור צדרי הרמז"ס הסתומים מש"כ לצאר דמש"ה נצילה צטלה צשחטה משום דשחטה הי אפר שחזור נצילה ונצילה אפר שטטה, נלענ"ד לצאר עפ"י מה די"ל דרך חדש צעיקר ענין זה מה דמהני ציטול צרוב לטומאת מוגע ולא למשא, דהנה צנמי' צבורות הנ"ל לא נזכר שום טעם צמה לחלק בין טומאת מוגע לטומאת משא לענין זה, רק צרש"י ותוס' שם וכן צרש"ש שהצטנו מוצא ענין זה משום דצמשא נושא כאחד וצמוגה הי לעולם ספק אם נוגע צשיעור המטמא, והנה צתוס' שם נתקצו צציאור ענין זה, וז"ל ותימא הי דמוג צכל הזיתים אחי טהור דאפילו נוגע צכולו וצמוג דטהור דומיא דמשא, ומיהו היכא דלא נוגע כולו צנ"א אלא נוגע צזאח"ז אפר דטהור כיון דכל פעם שמוג אינו יודע אם נוגע צטומאה ולא הי ממי ספק טומאה צרה"י כיון דצטילה צרוב, והוצא צגליון דוחק הוא זה, ועוד דגם צמשא הי טהור צכה"ג אם הגציה צזה אחר זה הילכך נראה לפרש דמיירי צנימות הכל יחד נצילה ושחטה והוי כמו מרודד וכו' וקצת תימה כיון דחשוב הכא חיבור כמרודד צקיסם מההוא טעמא דוטמא צמשא משום דטומאה כמאן דאיתא דמיא, מההוא טעמא גופי' טמא צמוג, ויש לחלק, וכו' וא"ת מאי שאל דלענין טומאת משא לא מהני ציטול צרוב משום דסוף סוף הרי הוא נושא כזית נצילה ולענין איסור מהני וכו' וה"כ אם נימוחו הנצילה והשחטה יחד אע"ג דצמשא יהי מטמא פטור האוכל אפילו הי אוכל כזית צכדי אכילת פרס אע"ג דמומ"נ הרי אכל כזית צכדי אכילת פרס וכו' וי"ל דלענין אכילה כל משהו ומשהו כשנכנס צצית הנצילה קמא קמא צטיל צרוב היתר דמי למוג כשנגע וחזר ונגע דטהור, ואע"ג דמיסתבר דטומאת משא גופה ליתא אלא מדרבנן דהא נתצטל צרוב, מ"מ נהי דגזור רבנן לענין משא לא גזור לענין איסור דל"ד מטעמא דפרישית, עכ"ל. והנה מדברי הרא"ש שהצטנו למעלה מוכח להדיא דל"ס כהתוס', דלשיטת תוס' צנצילה צשחטה יש ציצא אם מוגע צצת אחת הוא טמא כמו צמשא, וצזאח"ז בין צמוג ובין צמשא טהור, ולהרא"ש

משנה וסופר הרמז"ס ז"ל דרז חסדא הורה לנו דרך הצטול דמהני לענין טומאה, והוא כיון שהטומאה עומה אינה מתצטלת, וענין הצטול, הוא על הדינים התלויים בדבר המוציל את הטומאה, ומורה לנו רב חסדא דהרוב והמיעוט. צה הוא לכיון דשחוטא משונה דינה מנצילה, מלכד ההבדל שאין צה טומאה עכשיו אלא דחפר לה כל כח האמצעי להוציל את הטומאה, דכח זה לטמא טומאת נצילה הוא רק נצילה, ואיכא צה רוב המצטל, ואפשרות הצטול מן המיעוט יש כאן לכיון דאיכא אופנים שנייה מתטהרת ע"י השתנות דינה של עצמות החתיכה שהרי כשתסרח צטלה מטומאתה כ"כ אפשר להשתנות ע"י צטול צרוב, ואף דכשתסרח הרי צטלה מונה גם טומאת משא, מ"מ פשוט להש"ס דאין זה רק אם נשתנה גוף הדבר במציאות שנתחדש צו מקרה שאינו מכיל בתוכו את הטומאה, אצל ע"י צטול צרוב שהחפץ לא נשתנה במציאות בשום דבר לא נשתנה דינו לענין הכיל בתוכו את הטומאה. כנלענ"ד צציחור דברי הרמז"ס ז"ל ומתורן גם קושית הראש"ד ז"ל, ומדויק מחד לשון הרמז"ס ז"ל צמה דקים דצרי ואמר ונצילה אפשר שתטהר כשתסרח לפיכך צטל, דכונתו צה דאין חסרון גם מחד הצטל וכנ"ל:

ועפ"י מיושבים מחד דברי הרמז"ס שלא חילק כלום בין נושא כאחד ובין צואה"ז וכן לענין מגע, דלהתוס' צנוגע צצ"א ג"כ טמא וצנושא צואה"ז טהור, ולהרמז"ס צנוגע לעולם טהור וצנושא לעולם טמא ורק נצילה שנימוחה צרוב הטהור אינה מטמאה צנושא משום דלא צא לכלל מגע כמו נחררת דם כמש"כ, וגם מונן ענין זה מה דלא מטמא צנוגע, דלשיטת תוס' קשה להבין ענין זה כמו שנתקשו בתוס' דהרי צתערורות הלח כיון שנגע צמשהו הרי כאילו נגע צכולה דרק ניזוק וקטפרס אינו חיצור לטומאה, אצל דבר לח שכונס צאצורן הוי חיצור והרי דומה למשא שנושא כאחד, ולהרמז"ס החילוק בין מגע ומשא הוא מטעם אחר, ולפיומש"כ י"ל צהא דהקשה צמל"מ על דברי המרדכי צפ' הזרוע שכתב ו"ל וצפ"צ צצ"ק א"ר יהושע שכנת זרע של צצ מטמא צמשא לפי שאי אפשר צלא יציאותי זינה וכה"ג אמרינן צפ' מנזות חליצה יצמה שרקקה דם חליצתה כשירה, לפי שא"ל צלי יציאותי רוק, ותימה דצפ' התערורות תניא ר"י צצס ר"ג אומר אין דם מצטל דם ואין רוק מצטל רוק אצל משמע דלכו"ע דם מצטל רוק וכו', וי"ל צצ"ק וצימות מיירי שהוא צעין וניכר וכל דבר שהוא צעין וניכר לא צטיל, אי נמי ליכא צטול צרוב אלא צצד שחי' ניכר צפ"ע תחילה ואח"כ נתערב, אצל צצד שחילת ציאתו לעולם מעורב כגון צצ"ק וצימות ליכא למימר דצטיל. עכ"ל. והקשה צס' מל"מ צפ"א מה' משכנז הלא גמ' ערוכה צפ"ג דנכורות דלא מהני צטול צרוב לטומאת משא והתם צצ"ק צטומאת משא עסקינן, וכן לענין יצמה שרקקה דם כיון דצצ"א הוא סוף סוף רקקה רוק ודמיא לטומאת משא, ועפיומש"כ

צריך לזה סנה המטמאה, דצכללות ענין הטומאה אחד הוא, ואחר שאמרנו דטומאת מת וכיוצא צה הוי טומאה דבר נפרד, כ"כ גם צנצילה נאמר כג, ומש"ה מוכיח הש"ס כיון דאמרינן חוזר וניעור, דטומאה כמאן דאיתא דמיא דלא פקעה טומאה ע"י צטול צרוב, ומש"ט נקט הש"ס דנהי דאינו מטמא צנוגע אצל צמשא ליטמא, היינו דעל עמס הטומאה לא מהני צטול צרוב, דכיון דטומאה הוא כאילו הוא דבר נפרד מן החפץ היינו דבר מציאות דלא הוי רק צצד דין ככל דיני התורה שהזכירה לענין ההנהגה אלא הוא נמצא, ועל ענין של מציאות לא מהני צטול צרוב, דמ"מ הוא נמצא, דרק דין של הזכרה מתצטל ע"י דין אחר, שאמרה תורה אחרי דנים להטות, אצל המציאות לא תשתנה, אלא א"כ נאמר שאף דאיכא מציאות מ"מ לדן ההנהגה יהי תורת צטול, כמו חלצ ודם צצטל הדין לענין ההנהגה, אצל צאופץ זה צריך שיהי' צרוב המצטל ג"כ מציאות של טומאה של ההנהגה אין גורמים דין, ודבר זה לא יצויר, ומש"ה אין כאן דבר שיצטל את המיעוט, דצהרוב של שחוטא ליכא מציאות של טומאה רק שלילה ודבר שלילה אין מצטל, דרק אם אנו דנים על החפצים כגון צתערורות חתיכות שהרוב חתיכות משונים צדינם מן המיעוט חתיכות הרוב מצטל את המיעוט, אצל כשאנו דנים על הטומאה עומה אין כאן רוב כלל, דמה ענין של החתיכות הטהורות להטומאה, והספק צתערורות אלו הוא רק שאין אנו יודעים צאיזו חתיכה שורה צה הטומאה, אמנם דין הטומאות תלוי צמלצ של החפץ איכותו וכמותו וערכי הדינים שעל פיהם אמרה תורה שיהי' הטומאה מתקיימת צחפץ, והאופנים שיהא צכה הטומאה לפעול על דבר אחר ע"י מגע ומשא ואוהל, ומש"ה י"ל דפשוט להש"ס דציטול צרוב כגון נצילה צשחוטא מהני לענין מגע, דצנוגע מתהווה העתקת הטומאה אל הנוגע ע"י אמצעות גוף החתיכה ואם נשתנה דין של החתיכה ע"י צטול צרוב שפקע כח הדין מן החתיכה להוליד את הטומאה הנמצאת צתוכה ע"י אמצעות הנגיעה צה, ומש"ה אף דלא נפקעה הטומאה מונה אצל אין לה אמצעיים לטמא את הנוגע צחפץ, אצל כשנושא את החתיכה צנה נמצאת הטומאה אין המתטמא מקבל הטומאה ע"י אמצעות גוף החתיכה אלא דחשבה תורה כנושא את הטומאה עומה, וכיון דהטומאה עומה לא נשתנה ע"י צטול צרוב, מש"ה לא מהני צטול צרוב, לדן טומאת משא כלום, היינו דאם נשא כולן צואה"ז נטמא ודאי ואם נשא אחת מהן יהי ספק טומאה, ובין לדן טומאת מגע ובין לדן טומאת משא אין חילוק בין צצ"א ובין צואה"ז דצנוגע לעולם טהור וצנושא לעולם טמא, ולפיו"ז י"ל דברי הרמז"ס ז"ל עפ"י מה דנקט ממה שהוצא צכמה מקומות דברי רב חסדא צלשון זה דנצילה צטלה צשחוטא לפי שאי אפשר לשחוטא שתחזור נצילה, ונצילה אפשר שתעשה שחוטא מוכח דלאא דוקא אליצא דר' יהודה אמר כן אלא גם אליצא דרצנן וכמש"כ הר"י קורקס שהציא הכסף

דכל שאנו דנים על דין איסור והיתר שהוא ענין הזהרת התורה, הוא דבר שחל על ענף החפץ, וכשהאסור זה מותר הם מחולקין ומשונים זה"ל וכשמתנגד הרוב עם המיעוט המיעוט מתצטל ונהפך כהרוב, אבל אם נצוה לדין מנע י"ל דאף דצטלה התרומה טמאה לענין איסור אכילה, אבל דין טומאת מנע לא נתצטל צוה, והנה מהא דאמרינן בגמ' צבורות דף כ"ג שם בלוקח ליר מע"ה דאם יצא ליר ומיעוט מים צטלי המים צרוב, ואמר ר"י לא שנו אלא לצטול צהם פתו אבל לקדירה לא, מלא מין את מינו וניעור, דמוכח דצטל חזר וניעור לא ה' צהם המים הטמאים לטמא מים הטהורים צמנע משום דבצר צטלה, הרי דמהני ציטול צרוב גם לטומאה הצאה ע"י מנע, אין מזה רא"י כלום דכיון דצטיר לאו צר קצולי טומאה הוא, הוא דומה לשחוטא שאי אפשר שתעשה נצילה דמהני ציטול צרוב לדין טומאת מנע:

אבל מלאתי צירושלמי צפ"ה דתרומות רא"י לדברינן, דליתא שם על הא דתנן צמנע סאה תרומה טמאה שנפלה למאה חולין טהורים ר"א חומר תעלה ותשרף ויחכים אומרים תעלה ותאכל נקודים או קליות או תלוש צמי פירות כדי שלא צווקום אחד כנינה, אמר שם צמנ' ו"ל דזקיק' אמר אפילו חולין ששם לא יאכלו אלא נקודים מפני חלתו, מילתי' אמרה איסור זרות צטלה ואיסור טומאה לא צטיל וכו' ולית הדא פליגא על רבי יוסי צר' חנינא, דאמר ריב"ז צטלה צטלה צשחוטא צטל מנעה והקטיה לא צטל לפי [שאי] אפשר לשחוטא שתיעשה נצילה, א"ר יוסי תמן אפשר לשחוטא שתיעשה נצילה, צרם הכא אפשר לחולין להעשות תרומה. עכ"ל. ומפרש הפני משה דשני מאמרים אלו קאי על צצא זו דסאה תרומה טמאה שנפלה לחולין טהורים, דזקיק' אמר דגם החולין יאכלו קליות מפני חלתן דהכצילה תרומה טמאה תטמא אח"כ את החולין ותטמא גם החלה ותהי' חלה טמאה נאכלת, דאף דאיסור זרות צטל איסור טומאה לא צטל, דהכונה צזה דאיסור צטל וטומאה לא צטיל, דהרי גם אם יאכלו נקודים ג"כ אוכל את תרומה הטמאה, וכן צתרומה טמאה שנפלה צתרומה טהורה, מפורש צמנע שם דמהני ציטול לצית הלל דקיי"ל כוותי', וא"כ מוכח דגם איסור תרומה טמאה צטל, אלא ודאי כונת הירושלמי לחלק צין איסור לדין טומאה, היינו לפי"מ שאמר חזקיה לפרש דגם החולין יאכלו קליות ונקודים מפני חלתן, דאמרינן דתרומה הטמאה שצטלה, תטמא את העיסה כשצוכשר ע"י המים לקצל טומאה, מוכח דלא מהני ציטול אף צאחד ומאה לצטל את דין טומאת מנע שהיתה צהטמאה, ואמר ע"ז הירושלמי ולית הדא פליגא על ריב"ז דאמר נצילה צטלה צשחוטא לדין טומאת מנע ולא להיסט, ומשני ר"י תמן אי אפשר לשחוטא שתעשה נצילה צרם הכא אפשר לחולין להעשות תרומה, ודאי כונת הירושלמי לומר דהכא אפשר להחולין להיות טמאים צמנע כהתרומה שנטמאת, דאל"ה איך אפשר

י"ל דרצינו משולם שהצא המרדכי מפרש ענין זה של טומאת מנע דלא מהני ציטול כמס"כ שהוא מפני דטומאה כמאן דליתא דמיתא, שהטומאה אינה משתנית ע"י ציטול צרוב כמס"כ ועל הדבר המכיל את הטומאה ג"כ לא מהני ציטול, ולהכי י"ל דכ"ז לא שייך אלא צתערובות של נצילה וכיו"צ, אבל צצ"ז וליחננאי צינה שהטומאה מתחדשת ע"י הרא"י של צוה, ואם נאמר שהצינה מתצטלת צצ"ז לא היכאן רא"י של צוה ולא צאה הצינה לכלל טומאה מעולם, דעל ענין זה של תיהני רא"י צוה ודאי דלא עדיף מדין מנע דמהני ציטול צרוב, כיון שעצמות החפץ גורם הדיון וכל היכא שהחפץ גורם הדיון הוא ככל צתערובות שהרוב מצטל את המיעוט, צאופן דלא דמי טומאת מנע האמור צצ"ק שם לדין טומאת מנע האמור צצבורות, ומכס"כ ציצמה שרקקה דם לא שייך כלל לטומאת מנע, דלפי מה שכתוב עפ"י דצרי הרמז"ס ליתא האי כללא צמנ' צבורות הנ"ל דעל ענין הנעשה צצ"א ליכא ציטול צרוב, ומסתיע לשיטה זו עיקר קרא דאחרי צנים להטות דצמנעדרין לעולם הוא צצת אחת ומ"מ מהני הציטול שיתהפך דין של המעוטים לדין הרוב. וככון הוא צעזה"י:

אמנם לפי"ז יוצא לנו דין מחדש דדין צתערובות דבר טמא צרוב של טהור, שהמיעוט טמא מחמת טומאת נגיעה דלא יהני צזה ציטול צרוב אף לטומאת מנע, ולא מהני ציטול צרוב רק צנצילה שנתערבה צשחוטא שטומאת ענמה היא, דלפיימס"כ צציחור הרמז"ס דצצרי רצ חסדא הוא דכיון דעל ענף הטומאה לא מהני ציטול צרוב, אלא דהציטול מהני על הדינים התלויים צהחיתוכות שעל ידם מתצדק הטומאה לענף אחר ע"י מנע, וקאמר רצ חסדא דמסו"ה איכא צזה רוב המצטל דחלוק הרוב ומנגד להמיעוט משום דאי אפשר לשחוטא שתיעשה נצילה, ומסו"ה מהני הציטול שיתצטל מן הנצילה היינו מצצר הנצילה כח זה להצא טומאה לענף אחר ע"י מנעו כמו שאפשר להטהר ע"י שחטרה, לפי"ז צצצר שטומאתו ע"י מנע לא שייך ענין זה כלל דגם רוב הטהור אפשר שיטמא ע"י מנע, ואין חילוק צין הרוב להמיעוט אלא רק שזה טמא וזה טהור, וחילוק זה אינו צין החפצים והאוכלים, אלא דצאחד נכנסה טומאה, וצהרוב לא נכנסה הטומאה, ולפי"ז אוכל טמא שנתערב צאוכלין טהורים לא מהני ציטול צרוב, ונאשר דין טומאת מנע ע"י המיעוט כמקודם, ואם הוא כדברינן איך לא נזכר כלום מזה צמנ', והנה מהא דתנן צמה משניות צמס' תרומות פ"ה דתרומה טמאה מתצטלת צחולין טהורים וכן צתרומה טהורה, לא שייך לעניננו כלל, דשם ענין הציטול אינו על דין הטומאה שלא תטמא התערובות צמנע, אלא על ענין איסור אכילה מה דתרומה טמאה אסורה צאכילה, מהני הציטול של הרוב חולין או תרומה טהורה לצטל את איסור זה וכשאנו דנים על ענין איסור אכילה המתילד ע"י הטומאה הוא כשאר ציטול צרוב צתערובות איסור צרוב היתר,

לענין דין טומאה מ"מ אח"כ כשתעשה עיסה הראוי' לקבל טומאה ויטמא הכל אז גם התרומה טומאה תחזור וייעור, אבל צלחת נלע"ד דזכרי הירושלמי מתפרשים היטב, דהנה צלחת קשה להצין מה דאמרינן אבל לקדירה אסור מחמת דין חזר וייעור איך אפשר דטהרה תעורר טומאה כמו דמחלק שם הש"ס צגמ' בכורות, דהלל כל עוד דלא חזר וייעור אין צבת המים לטמא את המים הנוספים, דל"כ למה לנו לצוא מדין חזר וייעור תיפוק לי' שכל המים נטמאו, ול"כ איך חזר וייעור כיון שהכל טהור הוא, אבל עיקר הענין צה הוא כמס"כ דהציטול מה שנטל מים ציר הוא רק על דין ליטמא ולטמא מחמת שציר ליכא דין זה דלמי ראו' לקבל טומאה, וחזרו המים להיות כליר לדין זה, ומסו"ה כשרצה מים הנוספים חזרו המים הצטלים לדין שיהי' ראויים לטמא וליטמא כדון של המים הנוספים, ושזו ניעורה הטומאה שהיתה צמים דהטומאה עצמה לא צטלה לעולם, וחזרים המים הטמאים ומטמאים את כל המים, וכ"ז איך רק צמים וזיר, אבל בתרומה טמאה בחולין טהורים אם נאמר דנטל מתרומה הטמאה הדין לטמא אחרים, איך תחזור ותייעור ע"י שתעשה העיסה ראוי' לקבל טומאה כיון דליכא צעולם דבר המטמא ורק לאחר שיפקע דין הציטול יהי' כאן דבר המטמא, ואיזה דבר יגרום שיפקע הציטול, דהלל עיקר דין ציטול צה רק שהטהורים מצטלים את הטמאים ואין כאן דבר שיגרום להיות חזר וייעור, ומסו"ה מוכרת הירושלמי לחלק בין נבילה בשחוטה לתרומה טמאה בחולין טהורים :

וממה שכתבנו לצאר לעל עלמות הטומאה לא איך דין ציטול, ראוי להעיר לענין דין תערובות כלים שמוצא ציר"ד ס' ק"ג שדין כדון תערובות יבש ציבש שזה דוקא היכא שהכלים המותרים הם ג"כ צלועים מצליעת היתר דלז הצליעות מצטלות זא"ז אבל אם יהי' רוב מכלים חדשים שאין צהם צליעה לא איך ציטול, דנעלמות הכלים לא איך איסור והיתר כלל :

פרק ט

ובעיקר דינו של הרא"ש שכתב להחיר יבש ציבש כשנצטל צרוז לאכול הכל ציחד חולק הרשצ"א ז"ל צתו"ה שער א' צית ד' וז"ל וכל יבש ציבש צאיסורין דעלמא צטלין צרוז, ומסתברא דטעמא דמילתא משום דצדצרים הנצללים שאי אפשר להפריד כל החתיכות ולאכול כל החתיכה וחתיכה צפני עצמה צריך ששים, לפי שצפחות משיעור זה האיסור נטעם ונרגש צכל ואפילו מין צמינו שאין טעם האיסור נרגש צה, מ"מ כיון שכנגדו צמין ושאינו מינו נרגש, החמירו מדצריהם ואסרוהו, אבל ציבש שיכול לאכול כל חתיכה צפ"ע וכשאכול זו אני אומר לא זו היא האסורה, וכן צכל אחת ואחת, וכשאכול האחרונה שצכולן אני אומר דמה שצצר נאכל הי' האיסור וזו של היתר

לחולין להעשות תרומה אם לא צדרך רחוק כשיאכל תרומה צשוגג וישלם את החולין, אלא ודאי הכונה צזה על ענין ההצדל צין הטהרה והטומאה, לחלק דרך צנצילה שטומאת עצמה צה אי אפשר לשחוטה להיות נבילה, אבל צטומאת מגע אפשר להטהור להיות כהטמא, כן מפרש שם צפני משה דצרי הירושלמי אלו, אכן מה שכתב צפני משה דכונת הירושלמי רק לחלק דצריצ"ה הוי מין צשאינו מינו, והכל כיון שאפשר לחולין להיות כהתרומה הוי מין צמינו ולא צטיל, לא נראה לענ"ד שיהי' הכונה צזה דחזקי' סוצר כר' יהודה דמין צמינו לא צטיל דהרי לא סוצר צירושלמי צעיקר דצרי חזקי' לומר אליצא דר' יהודה, אלא נראה לי דהכונה דצכה"ג לכונ"ע לא צטל כיון דלענין כח להיות מטמא שניהם שווים שאם יגעו החולין צטומאה יטמאו גם אחרים צמגע מסו"ה לא מהני ציטול ע"ז כמס"כ צס"ד, וקרוצ צעיני דמדצרי הירושלמי אלו הוציא הרמב"ם ז"ל להצתיק צספרו את הטעם דנצילה צטילה צשחוטה מחמת שאי אפשר לשחוטה להיות כנצילה אף לפי"מ דקיי"ל כצצן דמין צמינו צטל. אח"ז ראיתי צמראה הפנים שם שכתב ליצב ג"כ את דצרי הרמב"ם הנ"ל יעו"ש צצורך, אבל דצרי אינם מתקצלים על צני כלום וע"כ לא הצאתי דצרי צזה רק מה שאמר צנצור הפשט דצצרי הירושלמי ולא יותר. וכן יש להוכיח קצת מהא דתנן צפ"א דטהרות מ"ה האוכל שנטמא צאצ הטומאה ושנטמא צולד הטומאה מצטרפין זה עם זה לטמא כקל שצצניהם וכי' כצניה אוכל ראשון וכצניה אוכל שני שצללן זה צזה ראשון וכי' ומשמע אף אם צללן צאופן שאינם ניכרים כלל, והלא אי אפשר לצמאם שיהי' שניהם שווים צדיוק, ולרוצ שיטות הפוסקים לא צעינן רוצ כפול, ואם יהי' האוכל שני רצה על האוכל הראשון יצצטל צרוז ואם גם יהי' ספק איזו מרוצה מהראוי להיות ספק ציטול צרוצ כמו שכתב הש"ך יו"ד ס' ס"ו לענין דם צינים יעו"ש. ולעיל צש"א פ"א ציארנו ענין זה דלא יסתרו דצרי הרשצ"א הוצא צפמ"ג צפתיחתו לה' תערובות וצחי' הגרע"א צסי' ק"ה דספק רוצ לא הוי ספק יעו"ש. אלא נראה דלענין זה לא מהני ציטול צרוצ ורק צנצילה צשחוטה ומים ציר מצצטלין צרוצ, אבל אוכל אוכל אין הטמא צטל כלל :

אמנם לפי"מ דאמרינן צגמ' בכורות צמים מועטים מעורבים צציר דצטלי לענין לטמא עוד צמגע, וכצנייתוסף אח"כ עוד מים מרוצים על הציר לא הי' צבת המים לטמא את המים הנוספים מחמת שאצרו כח המטמא, ורק מחמת הדין דחזר וייעור מטמאים המים הטמאים את המים הנוספים, לפי"ז קשה על דצרי הירושלמי דצריך על דצרי עולא שאמר דהחולין יאכלו נקודים משום חלקן דיתטמאו החולין כשתעשה עיסה, מהא דאמר ריב"ז נבילה צטלה צשחוטה, והלא גם צציר ומים דהמים צטלים מ"מ חזרים וייעורים מהצצטלותם, כ"כ נימא צנידון זה דאף דהתרומה טמאה צטלה גם

הר"צ צה"ה סי' ק"ט וכן יש לנהוג לכתחילה והוא דעת הרש"א צתה"א ק"ז ע"ג, ולפי"ז דברים הנכללים לה נלה היו כאוכל הכל ביחד, וכמש"כ מהר"א כהן אפינט"ל, ללהרש"א הטעם נלה נמינו לאו אטו אינו מינו, אלא דכשאוכל ביחד וכו', ואמנם ראוי לשים לב לסתירת דברי הרש"א צתה"א התחיל ואמר דניצח אפשר לומר לא זהו האיסור וכו' משמע דלה היו אוכל ביחד ואח"כ אמר אטו אינו מינו גזרו נמינו, אבל המדקדק היטב יראה דה"ק דודאי נס' התירו נלה אף שאוכל ביחד כיון שנאבד טעמו כ"כ מעולם מיעוטו שיש ס' לא גזרו אבל צרובא גזרו, וז"ש נמינו כיון שראוי ליתן טעם נמינו מינו. עכ"ל. והנה דעת הפמ"ג לפרש שיטת הרש"א דמדרבנן לא מהני ציטול צרוב כל היכא שאוכל נודאי את האיסור, רק היכא דאיכא ס' לא גזרו משום דכיון דשיעור האיסור קטן כ"כ לא גזרו, אבל מה מאד דחוק להעמיס דעת זו דדברי הרש"א, דהלל עיקר חסר מן הספר, לדברי הפמ"ג א"ל טעם מה שאסור נצברים הנכללים נפחות מס' דשם אסור מפני שאוכל ביחד, ורק מה שיותר נס' כמו מין נמינו וכן מין נשאינו מינו לריק טעם הרי עכ"פ אוכל הכל ביחד, וראוי לצר מפני שהוא מועט כ"כ, ודבר זה לא נזכר צהרש"א כלום, ולהיפוך הרש"א מצאנו מפני מה אסרו דברים הנכללים נפחות מס', וגם עמ"ס הטעם לומר מפני שהוא שיעור מועט לא גזרו הוא דבר שאין בו טעם, וגם נפלאים דברי הרש"א צתשמרת הצית לפי"ז דמדרבנן מוכח להדיא שהוא נסכים עם הנדק הצית דצדנר דליכא צליעה לא שייך למיגזר אטו שאינו מינו, אלא שהוא הוסיף תצלין, ולדברי הפמ"ג לא קרצו דצריהם זה לזה כלל:

וע"כ נלענ"ד דנעיקר היסוד מה שאסרו חכמים בתערובות לה נלה מין נמינו נפחות מס' גם הרש"א סובר כשיטת רבותינו צעלי התוס' דהוא גזירה אטו שאינו מינו, אלא דכיון דכל מה שתקנו רצנן ראוי להיות הדין מקובל ומיוסד עפ"י כללי ההלכות, ואם התירו לאכול התערובות יצא ציצא, ואח"כ כשיצא תחזור לאיסור זה דבר זר ומרוחק שלא נמינו צשאר האיסורין דוגמתו, חה עפ"י הדרך שהוקשה להר"א ש שהצאנו, לעיל צפ"ז דלה נמינו דבר המותר לאוכלו שיהא צירו אסור, ומחמת זה החליט הר"א ש להתירו אף אם צצלן אח"ז אף דאח"כ איכא למיגזר אטו אינו מינו, וכמו שהקשה ע"ז צס' י"ש צפ' גיה"נ סי' מ"ז מה מהני סברת הר"א ש צזה הלל סוף סוף איכא למיגזר אטו שחינו מינו, אבל הר"א ש ז"ל לא חש לקושיא זו, דמשום שלא יהא דין חכמים כמובא ראוי להם להשוות מדותיהם עפ"י כללי הדין ומשונה החליט דכיון דהתירו יצא ציצא ועשאוהו כדבר המותר אף מדצריהם, צע"כ גם פליטתו מותר, והרש"א ז"ל מלא פיתרל לדין זה, והוא לומר דמחמת שגזרו נלה אטו אינו מינו עלינו לומר דגם קודם שנתצא לא עשאוהו כדבר המותר לומר שנהפך האיסור

הוא ולפיכך אוכל כל אחת צפ"ע ואינו חושש דכיון שיש שם כדי שיעור ציטול דאורייתא דמלאורייתא חד צתרי צטיל, ואפשר לומר צכל אחת שמה עכש' אינו אוכל את האיסור הקלו צו אף מדצריהם שלא להצריכו ששים כשאר האיסורים, ודוקא לאכול כל אחת צפ"ע, אצל לצצלן יחד אסור, שהרי חזר האיסור להתערב עם ההיתר והרי הוא כשאר האיסורים הנכללים, ומיהו אפשר שחם צכל מקצתו לצד אחד ומקצתו לצד אחר שהכל מותר, ומן הטעם שכתצתי, שצטעה שאוכל אלו שנתצלו יחד, אני לומר עכשיו אינו טועם את האיסור שהאסור שמה צתוך האחרים הוא ששאר, וכן צטעה שחזור ואוכל את השאר אני לומר שמה האיסור כצר נאכל ואלו כולן היתר, אצל לערוצ את הכל ולאכול אסור. עכ"ל. וצס' צדק הצית להר"א ז"ל שם כתצ ע"ז וז"ל עוד כתצ צטעמא דמילתא דיצא ציצא חד צתרי צטל משום דכיון דליכא טעמא והרי הוא אוכלן אחת אחת על כל אחת ואחת שהוא אוכל אני דן לא זוהי האסורה וצאחרונה אני דן שהאסור כצר נאכל. ע"כ. וזה אינו נכון כלל שהרי עכ"פ אחת מהן הוא אוכל צאסור, אצל הנכון דרובא דאורייתא הוא כל היכא דליכא טעמא וגזירת הכתוב הוא וכיון דכן כל היכא דליכא צליעה כלל אוקומי' אדינא דאורייתא, וכל מין נמינו נמי אפילו כל היכא דע"י צישול מדינא דאורייתא צטיל דכל היכא דליכא טעמא דמלאורייתא צרובא צטיל, אלא דכיון דע"י צישול דאיכא צליעה, ודכוותה צמין ושאינו מינו איכא טעמא אחרור רצנן וצעו ס' והיכא דיצא ציצא אוקומה רצנן דאדאורייתא עכ"ל. והרש"א ז"ל צתשמרת הצית שם כתצ ע"ז וז"ל אמר הכותצ דצרי צתחתרת מצאתים על כל אלה כי כל זה כתצ המצצר ונתן צו תצלין והוא גורע ומוסיף עד שנוטל כל הפארתו וממנו ולא ידע כיון דרובא דאורייתא מאי שח צלול וצלוע מיצא ציצא דצלול וצלוע לא אוקומה דאדאורייתא ויצא ציצא אוקומה דאדאורייתא והמצצר כן כתצ וטעמא דמילתא משום וכו' ומעתיק דצרי שצתורת הצית, העתקנו כל דצריהם לצרר את שיטתם על נכון כי ראיתי דצדרי האחרונים שנתנו מקום להמעין לטעות, הגר"א ז"ל צציאורו ליו"ד סי' ק"ט שהוצא שם שיטת הרש"א דצדרי המצצר שכתצ ומותר אדם אחד לאוכלן כל אחת צפ"ע אצל לא יאכל שלשתם יחד כתצ ע"ז הגר"א ז"ל דטעם הציטול דעל כל אחת שאוכל לומר זה הוא ההיתר משא"כ צצת אחת, וע"י תוספות דצנחים ע"ד ד"ה פירש א"נ משום וכו' וכמ"ש צפ"א דפסחים ד' י' ע"א וצפ"צ דכתובות צצני צצילין ד"ה טהור צצ"א וכו' מדצרי הגר"א אלו משמע דהרש"א סובר דכשאוכל צצ"א ליכא ציטול כלל, ורק ממ"ש לסייע לדין זה מדצרי תוס' צנחים ומשני צצילין משמע דגם צצ"א אסור רק מדצנן דגם שם הוא רק מדצנן. וצפמ"ג צתפיתתו לה' תערובות חלק ג' פ"ה ז"ל ואחר העיון והחקירה נשנז ונאמר כי עדיין יש לצר צו, והוא דכפי מ"ש

זה נאמר בגמ' רק לענין טומאה לחוד דטומאה כוונת דליתא דמיתא דטומאה הינה בטלה צרוב כמש"כ לעיל. אח"כ מלאתי צחי' הרשנ"א יצמות דף פ"ב שחקר שם ענין זה לדין מקוה :

פרק י

ולענין תערובות מין בשאינו מינו יבש צינא דנטל מה"ת ומדרבנן נריך ששים שמה יבשלנו, וכמשנאלן יחד חזר לאיסור מה"ת משום דטעמא לא צטיל דטעם כעיקר, וכתנו המפרשים דהוא משום דהוי כהוכר האיסור כמש"כ בש"ך סי' ז"ב סקכ"א, וצ"ש פ' גיה"נ סי' מ"ז כתב ע"ז דאם כזר הותר מה"ת שוב אין שייך צו חזר וניעור צלה נתרצה לאיסור דהרי הכל היתר הוא ומאחר שכזר נתצטל וכמש"כ הרא"ש לענין לאכול הכל צידה, דהי' ראוי להיות אסור כמו צטומאת ושא, אלא כיון שהותר לאכול כ"א צפני עזמה ונהפך להיות שוב אי"א שיאסור אם לא שיתוסף עלי' איסור דלזו הוי כהוכר האיסור, והנה לענין דין חזר וניעור מנינו שלש שיטות צזה, דעת הראש"ד ז"ל דאף מין בשאינו מינו אף אם ניתוסף אח"כ מן האיסור עד כדי נתינת טעם אינו חזר וניעור והאיסור הצטל עוד מלטרף לצטל, והרמב"ן והרשנ"א ז"ל הסכימו עמו דצכל דוכתא ולא אמרינן חזר וניעור רק היכל דנתרצה עד כדי נתינת טעם חזר וניעור, וזמין צמינו גזרינן אטו אינו מינו, הוצא דצריהם צתורת הצית צ"ד שער צ', וכן הוא שיטת תוס' צ"ק דף ק', ושיטת הרא"ש דלעולם אם ניתוסף איסור חזר וניעור, צין צשיעורי תורה וצין צשיעורי דרבנן, וצענין זה מחמיר הרא"ש והרשנ"א מקיל, ונראה לכאורה דהרא"ש סובר דכה המתיר של אחרי רבים להטות לא מהני רק כל זמן דליכא כח מתיר זה והם נתרצה לאיסור דעכש' ליכא כח המתיר, חזר לאיסור, כמו צהוכר האיסור, והראש"ד סובר דמתיר זה מועיל על זמן שהוא צתערובות וכל זמן שלא הוכר לגמרי לא פסק כח המתיר מזה, והתוס' והרמב"ן והרשנ"א סברי דכל היכל דיהיז טעמא חשיב כהוכר וצמין צמינו גזרינן אטו אינו מינו, אצל צתרומה וערלה דללו משום גזירה הוא אמרינן קמא קמא צטיל, והנה לשיטת הרא"ש דסובר דלעולם צעינן כח המתיר ומה"ט סובר דגם צתרומה וערלה לא אמרינן קמא קמא צטיל מ"מ סובר דיצא ציצא דנעשה אח"כ לא נשתנה דינו כיון דלא ניתוסף איסור ולא נעשה שום שני צתערובות אי אפשר שדבר המותר יחזור לאיסור, אצל צמין בשאינו מינו אם נתצטל אח"כ י"ל דגם הרא"ש מודה דחשיב כהוכר האיסור, כיון דעכש' טועם את טעם האיסור צתוך ההיתר דהוא איסור צפני עזמו מחמת טעם כעיקר משו"ה אף דהתיבת האיסור הותרה מחמת דין ציטול צרוב, אצל כשהוא נותן טעם צהיתר מתחדש האיסור דהטעם הוא איסור צפני עזמו, ועל הטעם ליכא ציטול צרוב

להיתר, אלא מפני שאוכל כל אחת צפ"ע אינו חומר לא זהו האיסור, היינו שהתירו לאכול כ"א צספק איסור. צתערובות שהרוב הוא היתר, ורק לאכול את הודאי איסור הצריכו ששים, וצזה יהי' דברי חכמים קיימים שלא יהי' דין חכמים כדבר והפוכו, אצל עיקר טעמם הוא שגזרו אטו אינו מינו שלא יתירו העולם איסור דאורייתא ומה שהתיר הרשנ"א כשצטל צשתי קדירות אף דהתם ליכא למיגזר אטו שאינו מינו דהתם יהי' ספק של תורה, הוא ג"כ עד"ז כיון שהתירו לאכול את הספק היכל דליכא רוב אי אפשר לומר כשצטל מקלתן צזה ומקלתן צזה שיהי' אסור, וצאופן זה התיר הרשנ"א יותר מן הרא"ש, דלהרא"ש צכה"ג אסור אם לא נודע התערובות קודם צנישל ולהרשנ"א מותר כמש"כ הצ"ח צסי' ק"ט, ומה"ט פסק צשו"ע דלהרשנ"א ז"ל אסור לאכול שלשתם יחד, ומדרבנן לא נהפך להיתר, ועד"ז יש לכון דברי הגר"א ז"ל, ומה צליין לדמות לשני צבלין הוא רק לדמיון צעלמא דהרי שם לא הותר רק צשני צני אדם וכלן מותר לאדם אחד לאכול צואתו, ולפי"ז כיון דעיקר היסוד שהצריכו חז"ל צתערובות לא צלה ששים הוא משום גזירה אטו שאינו מינו דיהיז טעמא, נראה פשוט דלאיסורין דלא שייך טעם כמו צליסור כלאים הו' אפר מוקצה צטיל צרובא, וצפמ"ג צפתיחה שם לה' תערובות חלק ג' פ"ג הציל דברי המג"א סימן תנ"ח סקכ"ח שכתב צתערובות אפר מוקצה צרוב אפר היתר דצטל צרוב אף דקמח צקמח מיקרי לה מ"מ הודאי ועיקר איסורו מדצריהם צטל ותמה על דברי' מה ענין זה לדברים ששייך צהם נתינת טעם דשם גזרו אטו אינו מינו, וכן תמה ע"ז צגליין רע"ה שם צאור"ה, וצפמ"ג כתב אח"כ לתרן דברי' וז"ל שוב ראיתי שמ"ש המג"א צסי' תנ"ח אחיין כפשוטו דצסי' ק"ט פסק המתיר כהרשנ"א דלאכלן יחד אסור להר"צ צסי' צ' דוקא צמוקם הפסד מתיר כהרא"ש א"כ צלה שמתערב יפה א"צ לטעם שכגדו צא"מ יהיז טעמא אלא הטעם פשוט דצלה שצכלל יפה הוי כאוכל כולו ציחד עכ"ל. וזה עפ"י דרכו צשיטת הרשנ"א ככ"ל וזה דבר רחוק וזר, וצצכורות דף כ"ג כתבו צתוס' צד"ה הכך וז"ל הכך מיעוטא דמיתא צטילן להו צרובא ולא דמי לשאר איסורין שהם צנותן טעם דלא חיתרצי טעם כעיקר לענין טומאה, וכן צצילה צטלה צשחוטא לענין טומאה אפי' חזר ונתצטל הכל צידה, עכ"ל. ואם נאמר דהרשנ"א חולק על שיטת התוס' וסובר דגם צתערובות דלא שייך צהם נתינת טעם כמו מוקצה כלאים וטומאה גזרו חכמים להנריך ששים, ה' מציא דברי התוס' והי' סותר דצריהם, ומדצרי' מוכח היפוך זה שהרי הסכים לדצרי הצדק הצית, וצס' צדק הצית כתב להדיא דרך דצצרים ששייך צהם נתינת טעם גזרו והנה לפי"ז מוכח דהרשנ"א ז"ל לא סצירה לי' להאי כללה דהיכל דמשמש צודאי איסור ליכא דין ציטול צרוב, ולא הציל כלל האי ענינא האמור צגמ' צכורות לענין טומאת משא, ונראה דמפרש דענין

שלימו נתערוצות, ומה דשלי יצא ציצא צלינו מינו וולח אף דציצא ג"כ ונרגיש את טעם האיסור, היא דשם אין הטעם נפרד מעצם החתיכה, והותר עם החתיכה כיון, שהוא נתערוצות שהאכלו אינו יודע אם טעם זה הוא מהחתיכה האסורה או מהמותרת, אבל לאחר הציצול שנפרד הטעם מהחתיכה האסורה ונתפשט בתוך ההיתר, הוא עצם נפרד שצריך להתירו ולזין לו היתר דלינו ונעורר כלל שטועמו צפני עצמו. ועפיוש"כ ה"י נראה דגם לענין חתיכה הראויה להתכבד, אם נעשית את"כ לחתיכה הראויה להתכבד לשיטת הרא"ש ה"י חוזר ונאסר, וע"י ש"ך ס' ק"א סק"ח שכתב וז"ל ואעפ"י שלאחר שנתערבה הסירו הנוהג מ"ו כיון דנתחילת התערוצות נתצטל אין חוזר וניעור. במ"ה. עכ"ל. וכן צציאור הגר"א שם הראה מקור לדין זה צסינן ז"ט וכמו שהעלה שם דהיכל שהאיסור רק מדרצנן לא אמרינן חוזר וניעור, דלפ"י להרא"ש דסוצר דגם לענין דימוע דרצנן ג"כ חוזר וניעור, נראה דגם לענין חזר"ל אמרינן חוזר וניעור, כן נראה לכאורה, אבל לפ"י מהראוי לאסור לאכול כולן יחד או לבצלו :

והרא"ש הביא רא' לשיטתו וז"ל, ועוד דחפילו לקולא אמרינן מלא מין את מינו וניעור, דתנן צפ"ה דתרומות סאה של תרומה שנפלה לפחות מומחה וטחנן והותירו כשם שהותירו החולין כך הותירו התרומה ואסור, ואם ידוע שהחיתין של חולין יפות משל תרומה מותר, פירוש משום דשל חולין הותירו ושל תרומה לא הותירו ויש כאן אחד ומאה ואעפ"י דמעיקרה נאסרו וחזרו והותירו בטמיה, מלא היתר את מינו הנאסר וניעור מאיסורו ומטריף עמו והותר הכל, כש"כ שהאיסור מלא מין את מינו האסור וניעור מהותירו ומטריף עמו ולאסורין את ההיתר. עכ"ל. וציצ"ש פרק גיה"כ סימן כ"ז כתב ע"ז וז"ל ורא"י של הצל היא דהתם נתערב ציצא מ"ה לא שייך נעשה נבילה אבל דבר לא הוותר ציצא נ"ט ונאסר שזו אין לו היתר, ועוד ל"ד לגמרי להנידון, התם כשנתרבו החולין אחר הטמיה חיללי למפרע שרוב ה' בחולין חלה שה' נעלם ממונו שעדיין לא ידענו ונצטק חיללי מילתא שלא נאסר מעולם. עכ"ל.

וכל דבר' במחכ"ת אינם מוכרחים דמה שכתב דציצא לא שייך חז"ל אינו ענין לזה דציצא דגם לשיטת הר"ר אפרים הכל נאסר דמה"ט פטור דימוע מחלה, וכמש"כ בתוס' צמס' דה דף מ"ז ע"א דרצנן אסורו ועשאוהו כליהו ה"י הכל תרומה. עיי"ש. ומ"מ אף שנאסר מעיקרה חוזר להיתר אם ניתוסף את"ז, ומה שחשנו להרא"ש לטועה ח"ו דאם הותירו החולין, מעולם לא נאסר דחיללי למפרע שהחולין ה"י גשיעור ק"ח, לא עיין בזה כלום דמה שהותירו החולין היינו דהם יפות ובהם קמה יותר מהחטים הרעות דנרעות איכא סוצין יותר, ואמר צירושלמי ע"ז דטינופת של תרומה אינה מטריפת עם התרומה לאסור את החולין, והוצא צר"ש שם וצפ"י הרמז"ס, וכ"ז הוא לאחר

והנה אם נאמר דכיון דסנה האוסרת לא פסקה מדבר האסור, צעינן כ"כ שיה' לעולם קיים ועומד כה המיתר קשה צעיקר ההיתר של ציטול צרוצ כשאוכלים צואת"ז, איך מותר לאכול את השמים האחרונות, הלא עכש' ליכא רוב היתר להתירם מכת אחרי רצים להטות, חלא ודאי מוכרח הדבר דלא צעינן צכל שעה ושעה שיה' רוב היתר להחזיק ולהעמיד תמיד צלי הפסק את דין המיתר זה של אחרי רצים להטות, ודי לנו אם פעל המיתר זה בשעה ראשונה להתיר את מיעוט האיסור ושזו לא יופסק היתר זה לעולם, אבל צכ"ז היתר זה הוא מונצל דהרי אם הוכר האיסור לכו"ע חוזר לאיסורו וכמו דמפורש צירושלמי הביאנו הפר"ח צכ"י ז"ט. וז"ל שאור של תרומה שנפל לתוך העיסה והגביהו ואל"כ נתחממה העיסה זו מותרת ודכוותה תלנה של תרומה שנפלה לתוך ק' הוגבהה אחת מהן ואל"כ הוכרה התרומה תהא מותרת

(פי' נתמ') תמן לא הוכר האיסור. זרם הכח הוכר האיסור עכ"ל. והטעם נזה כיון דעיקר ההיתר הוא מפני התערבות לא שייך זה ההיתר רק כ"ז שלא נפק ענין זה של תערבות, אבל אם הוכר ופסק ענין התערבות לגמרי לא מהני היתר של ציטול זרוב, וכ"ז שלא נחשב כהוכר לא פסק כח ההיתר, וכלל זה הוא לכל השיטות, רק חיפולו אם ע"י הוספת איסור חסוד כהוכר לו לא כמו שיצא ב"ד. שיטתם וטעמיהם:

הפ"ח נס' ז"ט העמיק הרחיב הענין נכחו הכזיר ודחה מהלכה כל שיטות הראשונים הנ"ל וסלל לעצמו דרך חדש לפרש עפ"י המשניות והתוספתא נגד הראשונים ז"ל, ואנחנו עלינו לנשכני נפשנו לתרץ דבריהם הק', ולכן נעתיק בקורה תמנית השגות הפ"ח, ומה שמאלנו לתרץ ולסתור השגות' הנה צראשונה החליט הפ"ח יסוד דהיכא שניתוסף איסור עד שניחד דנה האיסור על ההיתר לכו"ע חזר וניעור והוא מהא דתנן צפ"ה דתרומות סאה תרומה שנפלה למאה הגביהה ונפלה אחרת הגביהה ונפלה אחרת הרי זה מותר עד שתרצה תרומה על החולין ונתוספתא שם סאה ערלה שנפלה צמחית ידע זה ואח"כ נפלה אחרת הרי זו מותרת גז שירצה אסור על המותר, אלמא דכי רינה האיסור על ההיתר חזר וניעור לכו"ע, וכן איתא צירושלמי על משנה הנ"ל אמר ר"י זאת אומרת דבר שהוא צטל דבר תורה מעורר את מינו ליחסר, ונצח' דילן צפ' הערל צינמות איתא שם על הא דתנן צמשה פ"ז דמקואות מקוה שיש זה מ' סאה מכוונות נתן סאה ונטל סאה כשר, אמר ר' יוחנן עד רובו אלמא דכי איכא רובא דאיסורא לכו"ע לא אמרינן קמא קמא צטיל אלף חזר וניעור ואוסר הכל, ועפ"י יסוד זה השיג על הראש"ד ז"ל מדברי עצמו, שהרש"א הנ"ל צחי' צפרק גיה"כ צס הראש"ד צטעמא דטעם כעיקר דאורייתא לפי שכשקבל ההיתר טעם האיסור טעשה הכל איסור שהרי ניכר הוא וידוע נכל ההיתר וטעמיתו זו היא הכרתו כדכתיב וחיך אוכל יטעם לו, וע"כ תמה ע"י כיון דאם רנה האיסור על ההיתר חזר וניעור משום דחשוב כהוכר האיסור, כ"כ ע"י הוספת איסור צשאינו מינו הוכר האיסור ומה לי איסור וחמת רובא לו מחמת טעמא, וכן דחה מהלכה שיטת הרמב"ן והרש"א ז"ל מחמת משנה ותוספתא הנ"ל דכיון דנפלה עוד סאה ועוד סאה הרי ליכא ששים ולשיטתם גם צמין צמינו עד ה' חזר וניעור, וכן שיטת הרא"ש ודאי נסתרת מחשנה ותוספתא הנ"ל דמדברי הרא"ש משמע דגם לענין דמוע מדרבנן אמרינן חזר וניעור וצמשה ותוספתא מפורש דמותר עד רובו, וכן קשה מהא דמס' ערלה דערלה מעלה את ערלה, וע"כ החליט דעיקר הכלל נזה הוא דכל היכא שמתחילה ה' צריך שיעור זה מן התורה כדי לצטל כמו רות היתר צינא וכל צמינו, כ"כ צריך לעולם שיהי שיעור זה ואם ניתוסף איסור עד שלא נשאר רוב

היתר כנגדו חזר ונחסר מה"ת וכ"כ צאינו מינו עד כדי נתינת טעם, אבל היכא שהשיעור הוא מדרבנן כמו מין צמינו צלח דצריך ששים רק מדרבנן צכה"ג לא אמרינן חזר וניעור וכן צשיעור מאה לתרומה ומאחיס לערלה וכלאי הכרם וכלל אלה שאינו צא לאיסור של תורה לא אמרינן חזר וניעור, וכן הסכים הגר"א צציחורו ליו"ד ס' ז"ט:

והנה יסוד הראשון שהחליט הפ"ח דצ"כ גם הראש"ד ז"ל חודה דהיכא דניתוסף איסור עד רובא דחזר וניעור אינו פשוט כ"כ, דהנה צפרק הערל דף פ"ב ע"ב צהא דמציא שם הש"ס להוכיח דצדרבנן צעינן דצויל מואל דנתן סאה ונטל סאה כשר צמקוה שה' צה מ' סאה, ואמר רב אסי אר"י עד רובו אלמא דגם צדרבנן צעינן דצויל, הקצו צתוס' הא פסול דמי פירות הוא מה"ת ומה ענין צדרבנן, וצירנו דלמחטין וצנוריות דנדאורייתא לא צעינן מ' סאה ה' סני מחנה על מחנה היינו שלא יהי' רוב מי פירות, והא דצעינן רוב מים הוא מדרבנן, ועוד י"ל דמדאורייתא קמא קמא צטיל ואפ"ה צעינן רובא לכך פריך שפיר. עכ"ל. וכן כתב הרשב"א צס הרמב"ן ה"ל וק"ל כיון דמתני' צמי פירות היא מאי פריך מינה דההוא פסול דאורייתא הוא דמדאורייתא וי"ל צעיא למקוה, וי"ל דכ"ז שלא שינו מראה פסול דרבנן הוא ומדאורייתא אפילו כל היום כולו כשר דקמא קמא צטיל ורבנן הוא דאחמירו וצעינן רובא נהכשירא, כן תירץ הרמב"ן ז"ל וצתוספות. עכ"ל. וכן כתב הרש"א ז"ל צחי' שם לצממות צס הרמב"ן ז"ל ומפורש דשיטת תוס', הרמב"ן, הרש"א והרשב"א ז"ל דמה"ת אף אם ניתוסף מן הפסול יותר מרוב על הכשר אמרינן קמא קמא צטיל ולא אמרינן חזר וניעור וכן מוכח להדיא מדברי תוס' צ"ק דף ק' שהקשו מנח' צצת פ' צמה אשה מהא דשמואל עמיד לצנתי מקוואות צימי ניסן וכי' שאל ירצו נוטפים על הזוחלים, ומתרגי דהתם הוא שאל ירצו צלי הפסק דצכה"ג לא אמרינן קמא קמא צטיל, וכן מכל מה שהציאו שם מכמה מקומות צס"ס יעו"ש. ומכל הני ראשונים ז"ל ודאי דלא נעלם מ"ו משנה ותוספתא דתרומות הנ"ל דמפורש להדיא דצרנו תרומה על החולין אסור, אלף דמפרשי דאיסור זה הוא מדרבנן דאסרו היכא דרצו תרומה על החולין וזה דוקא צמאכלות אסורות ואין ללמד מזה לשאר ענינים, ועד"ז מתרגי התוס' מכל מקומות הש"ס כל ענין וענין אדוכתי, וצמקוה מאלו שהחמירו מו"ל שיהי' דוקא רוב מים כשרים והחמירו שם יותר מצתרומה וערלה, דסם מוכח דצמחנה על מחנה מותר:

ומה שהקשה הפ"ח על שיטתם מהא דמנח' צמשה תרומות דאם נפלה עוד סאה ועוד סאה מותר עד רובו הרי אף דליכא ששים מותר ולא אמרינן חזר וניעור, נעלם ממנו לפי שעה דברי הרמב"ם צפ' י"ג מה' תרומות ה"ד ה"ל

ז"א נדבר שאין דרכו להציל כגון חטים לחטים
או קמח לקמח, אבל דרכו להציל כגון שמן תרומה
לשמן חולין או יין תרומה ליין חולין הולכין אחר
הרוז אם רוב תרומה הר"ז מדמע כתרומה ואם
רוב חולין הרי הוא כחולין ואינו מדמע אעפ"י
שהכל אסורים לזרים עכ"ל. והוא מן הירושלמי,
הרי דכל המשיניות דאמרו דין דימוע מיירי הכל
ניצב ולא צלת, דצלת ליכא דין דימוע לדמע לפי
השנון וא"כ ל"ק כלל על שיטתם, ועוד נראה
לענ"ד דנתרומה גם צלת צמין צמינו יהי גם
לשיטתם מותר גם אם יתוסף צמדי נתינת טעם,
דהא לאסור מדרצן צלת עד ס' צין נתחילת
התערובות וצין כשניתוסף א"כ לאחר הציטול גם
צמינו אטו שאינו מינו הוא שהחמירו חז"ל לגזור
אטו שאינו מינו, וענין זה לא שייך בנתרומה וערלה
דכיון דהתם החמירו חז"ל צמין צמינו יותר משאינו
מינו דצמינו מינו מותר צמינו וצמינו הנריכו
מאה בנתרומה ומאתים בערלה, לא שייך כ"כ לומר
שיעשו חכמים גזירה חדשה על תרומה וערלה
צמין צמינו לענין חוזר וניעור אטו שאינו מינו
להנריך שיעור ששים, דרק צמינו אסורים דגזרו
על תחילת התערובות צלת צלת שיהי' שוה לשאינו
מינו כ"כ הדין לענין חוזר וניעור לא חלקו
בדינם, אבל בנתרומה דלא שייך ענין זה נתחילת
התערובות דהדין עד מאה, אם נאמר לגזור על
חוזר וניעור יטעו העולם שתרומה שוה לשאר
איסורים לומר דסגי צמינו ומש"ה י"ל בנתרומה
ליכא הך גזירה, דאם חמור מין צמינו ומתחילת
התערובות הי' זה שיעור מאה ואיך יטעו העולם
להתיר צמינו מינו דמתחלה הותר ע"י ששים,
ועכ"פ אין מזה שום סתירה לשיטת כל הני
בריות:

פרק יא

ע"כ נראה לי צרור דאין כונת הרא"ש בנתרומה
ליכא חילוק צין קודם הרמה ולאחר הרמה,
אלא בדדין דימוע שהוא מדרצן דהנריכו אחד ומאה
היינו דלא תתצטל התרומה רק ע"י שיעור זה
הנריכו כ"כ הרמה מפני גזל השצט, ואף שהוא
מחמת גזל השצט מ"מ כ"ז שלא הורמה אסור

ולבאר שיטת הרא"ש הנ"ל בכללות עלינו להתבונן
בראשונה מש"כ לענין דימוע אעפ"י השקפה
ראשונה הם מתמיהים מאד דז"ל, וכה"ג אשכחן
חילוק באיסור המתצטל צין קודם ידיעה צין לאחר
הידיעה צפ"ה דתרומות דתנן סאה של תרומה
שנפלה למאה ולא הספיק להגזייה עד שנפלה
אחרת הרי זו אסורה ור"ש מתיר, וקאמר עלה
צירושלמי רבי שמעון אומר ידיעתה מקדשה
ורצן אמרי הרמיה מקדשה, פירוש לר"ש אם
לא נודע לו מן הראשונה עד שנפלה השני' הי'
אסור, אבל השתא נודע לו, כיון שסופו להרים
כמורס דמי כדאשכחן לי' צעלמא דסנירל לי' כל
העומד לזרוק כזרוק דמי, ורצן אזלי צתר הרמה
דלית להו כמורס דמי הילכך מנטרפי יחד כאילו
נפלו יחד, אלמא לר"ש כשנודע לו הנפילה הוי
כמורס והותר הכל, אבל קודם ידיעה לא הותר,
ומדרבי שמעון נשמע לרצן צמינו אסורים דלא
צעו הרמה שהידיעה גורמת ההיתר וכו', מיהו אם
יתוסף עלי' איסור עד שנתרבה על ההיתר מאה

נדע ענין זה, דנסאָה זו לא יתחדש היתר ע"י הרמיה, ואם נאמר דחכמים עשו כאילו ה' טבל והמורס מתיר, ה' ראוי שאותה סאה המורמת תהי' לעולם כמדומעת, ומהירושלמי מוכח דנסאָה זו נמצא רק חלק התרומה האיסור ולא כולו, דאם נימא דקודם הרמיה כולו חסור כשאר דמזע ח"ך ניתרת ח"כ ע"י ציטול צרוב כיון דשז לא יהי' עוד דין הרמיה כלל, ואף דמפני גזל השצט עדיין צריך ליתן או פירות או דמים, אצל האיסור לזרים נתצטל צרוב, אם ה' מהחולין רוב נגד חלק התרומה שהי' צסאה המורמת, ולפי"ז מוכח דגם צכל המדומע קודם הרמיה ליכא איסור דימזע אם יש כאן שיעור מזה מהחולין, אלא שחלק התרומה לא נתצטל ולא הותר עד אחר ההרמיה, ומש"ה כשנפלה סאה המורמת בחולין אינה חוסרת את החולין כלום דלעולם יש צה מזה נגד התרומה שצה וכל שיש צזה שיעור כזה ליכא איסור על החולין דרק צפחות ממזה נעשה איסור דימזע על החולין, אלא כיון דמ"מ התרומה שצה היא צאיסורה דצלה הרמיה אינה מתצטלת להעשות ההיתר היא חסורה לזרים עד שהי' צהחולין רוב כנגד חלק התרומה לצטל את חלק התרומה, דלתרומה זו מהני רוב וא"ל שיעור מזה דרק צתרומה שאוסרת המדומע כעין טבל אינה מתצטלת צרוב, אצל צתרומה זו שאינה חוסרת עוד את החולין צטלה צרוב כשאר איסורין ומה שאין החולין ונמצא צה מצטרפין לנצטל הוא מפני שלחולין אלו חסר כח המתיר מחמת דין ההרמיה שחל על המדומע, דאם היינו אומרים שחולין אלו מצטרפין ח"כ ה' מותר לעולם לזרים לאכול את הסאה המורמת, וכן ה' מותר לאכול כל המדומע קודם ההרמיה, ורק אם נתחדש צזה מתיר חדש היינו רוב חולין נגד התרומה שעל חולין אלו לא חל דין דימזע כלל, ולא דין הצרכת הרמיה אז ניתרת התרומה ע"י ציטול צרוב, אצל החולין הראשונים הם אינם מצטלים שזה מעיקר תקנתם שאסרו קודם הרמיה. כנ"ל:

והרמב"ם צה תרומות פי"ג ה"ג כתב צזה"ל סאה תרומה שנפלה למזה והגציה סאה מן הכל ונפלה הסאה שהגציה למקום אחר אינה מדמעת אלא לפי חצונן, וכן סאה תרומה שנפלה לפחות ממזה ונעשה הכל מדומע ונפל מן המדומע למקום אחר אינו מדמע אלא לפי חצונן, כיצד הרי שנפלו עשר סאין של תרומה לתשעים סאה חולין ונדמזעו הכל, אם נפל ממדומע זה עשר סאין לפחות ממזה חולין נדמזעו שהרי יש צעשר של מדומע סאה של תרומה, נפל לתוכן פחות מעשר סאין אינן מדמזעות. עכ"ל. וקשה למה אין החולין שצעשר סאין מצטרפים להחולין השניים לשיעור מזה דאם מצטרפין ה' הדין דאם נפלו עשר סאין מן המדומע לתשעים ואחד הרי צהצטרפות יש כאן מזה חולין וסאה אחת תרומה, וכן צרישא שכתב כלשון המשנה אינה מדמעת אלא לפי חצונן קשה דאם לפי חצונן

לאכול, וצתוס' צכורות ד' כ"צ ע"צ צהא דליתא צמשנה תרומות פי"ה מ"ה, סאה תרומה שנפלה למזה הגציה ונפלה למקום אחר ר"ל אומר מדמעת כתרומה ודאי וחכמים ואומרים אינה מדמעת אלא לפי חצונן ע"כ. כתצו התוס' צכורות דע"כ לא פליגי אלא דלר"ל מדמעת כתרומה ודאי ולרצנן לפי חצונן, אצל פשיטא דקדושת תרומה יש צה. עכ"ל. והנה לכאורה כיון דלפי חצונן הוא ח"כ לעולם יש צה מזה חלקים של חולין וחלק אחד של תרומה ולא משכחת לה שחאסר לחולין אחרים, וצציאור משנה זו פליגי קדמאי, דהרמב"ם צפי' המשנה מפרש דאם נפלה סאה זו צסאה אינה מדמעת דנגד חלק התרומה שיש צסאה המורמת שהוא אחד ומזה צסאה יש צסאה החולין אחד ומזה, אצל אם נפלה לחולין פחות מסאה מדמעת, דהחולין שיש צסאה המורמת אינן מצטרפין לשיעור אחד ומזה, ומצצרי הר"ל צפי' המשנה צמשניות נראה דגם החולין מצטרפין, וצתוס' רע"ל למשניות העיר צזה והציא דצרי הפר"ח שתמה על הר"מ צפי', אצל צאמת ענין זה הוא מפורש צירושלמי הציא הגר"ל צס' שנות אליהו, וליתא שם דליכא מ"ד דמפרש, אינה מדמעת אלא לפי חצונן, דלינה מדמעת כלום כיון דליכא צה גופה אחד ומזה, אלא דצעינן שהי' בחולין שנפלה צהם רוב נגד התרומה שנמצא צסאה המורמת, וחד מ"ד דמפרש מדמעת לפי חצונן דאם נפלה למדומע אחר כגון שהי' צמדומע ההוא ז"ע מהחולין וסאה תרומה לא מצטרף סאה זו להיות לחצונן כאילו יש כאן מזה חולין, דחלק התרומה מצטרף עם התרומה ויש כאן צין הכל סאה תרומה וחלק ממזה תרומה וצעינן נגד שניהם אחד ומזה, אצל אם נפלה לחולין כל שהם מצטלים אותם. יעו"ש. ונראה לענ"ד דהגרע"ל צתוס' לא ציאר ענין זה כהוגן דהצין דלהר"ל החולין שצסאה המורמת מצטרפין וא"כ מותר לאכול את הסאה עצמה לזרים וזה אינו כמצואר צירושלמי, וע"ז כתצו צתוס' צכורות הכ"ל דפשיטא דקדושת תרומה יש צה, וכן כתצו הר"ל להדיא והגרע"ל ז"ל הציא שיטת הר"ל שהיא כשיטת הר"ל, אצל נראה שהכלל צזה דצדין דימזע ליכא שני דינים אחד דאין תרומה צטלה צפחות ממזה, ועוד דנאסר הכל היכא שנפלה לפחות ממזה חולין, ועוד דין נוסף דגם דנפלה למזה צריך להרים ועד שירס עדיין חסור, ויש מקום לומר דרק הידוש אחד חדש שתהא תרומה חוסרת דימזע עד מזה ומחילא לא תצטטל דליכא רוב הנותיר דהכל נאסר, ואם משכחת תרומה דלינה מדמעת שאינה חוסרת את החולין אז צטלה צרוב כשאר איסורין אצל עכ"פ שני דינים אלו מוכרחים צזה דאם היתה צטלה לא היתה חוסרת, לפי"ז כשנפלה למזה דאסור עדיין לזרים קודם הרמיה, יש לדון משני טעמים או דקודם הרמיה כל החולין חסורים כאילו ה' פחות ממזה, או שעד הרמיה אין התרומה מתצטלת, והנה מהסאה המורמת

סוֹנֵר כֵּן כְּשִׁטַּת הִירוֹשָׁלַי רַק צִיָּאָר אֶת הַמִּשְׁנָה
לְדִין דִּימוֹעַ הֵיִינוּ לְאֶסוֹר מֵאֵה אֵין כֵּאֵן דִּין
דִּימוֹעַ כִּיּוֹן לְעוֹלָם אֵיכָא מֵאֵה, אֲנָל וְלֵא דְעֵינָן
חֻלִּין אַחֲרִים לְהַתִּיר אֶת חֶלֶק הַתְּרוּמָה רַק
שׂא"ל מֵאֵה וּסְגִיָּא צְרוּצ כֻּכַּל אִיסוּרִים, וְצִירוֹשְׁלַי
אֲמָרוּ עַל מַה דְּאֲמָר שֶׁם א"ר לְעוֹר וְהוּא שְׁנִפְלָה
לְנוֹקוֹם מִדְּמוֹעַ אַחֵר סָנֵר ר' לְעוֹר חֻלִּין שְׁלֹמֶה
נַעֲשׂוּ חֲרָשִׁין, וְעַי' צִפְנִי מִשֶּׁה שֶׁם הֵיִינוּ לְאֵין חֻלִּין
אִיסוּרִים וּמִתִּירִים וְכִמְאָן לְדִיתְהוּ דְּמִי. יְעו"ש :

ועפ"ז נוכל לזוֹא לְעוֹמֶה דְּצִיר רִבִּינוּ הִרָא"ש ז"ל
לְפִי הַמַּתְנַחַר מַה דְּאֶסְרוּ לְאִכִּילַת זָרִים
קוֹדֶם הִרְמָה הוּא רַק לְעֵינָן זֶה בְּלִבָּד, אֲנָל מַה
דִּישׁ דִּין חֹדֶשׁ בְּתְרוּמָה לְאֶסוֹר אֶת כָּל הַמִּדְּמוֹעַ
שִׁיב' עֵינָן אִיסוֹר זֶה כְּטַבֵּל וּסְמִיכוּ ע"ז עַל הַמִּקְרָא
אֶת מִקְדָּשׁוֹ מִמֶּנּוּ שֶׁמִּקְדָּשׁ עַד מֵאֵה, עַל דִּין זֶה
אֵין דִּין הִרְמָה מִעֲכָז כְּלוֹם, וְאִם הִ' בְּתַעֲרוּבוֹת
מֵאֵה חֻלִּין מִיד יֵיתֵר מִן הַתְּרוּמָה אִיסוֹר זֶה לְאֶסוֹר
אֶת הַמִּדְּמוֹעַ, וְהָ מוֹכֶרֶת כְּמַש"כ מִדִּין סָאֵה
הַמּוֹרֶמֶת שְׁאִינָה מִדְּמוֹעַ, וְהַטַּעַם בְּזֶה כְּמַש"ש
בְּנִחְמָת י"ל דְּמַה דְּתְרוּמָה לְרִיבָה מֵאֵה הוּא רַק
לְבַטֵּל כֵּת דִּין זֶה מִן חֶלֶק הַתְּרוּמָה, הֵיִינוּ מִמֵּה
חֻלִּין מִצְטָלִין דִּין דִּימוֹעַ כְּלֹמֶר דְּנָלָל דִּין צִיטוֹל הִ'
רְאוּי לְהִיטֵל דֹּאף אִם נִפְלָה בְּנִחְמָתִים דְּתַהֵא אִיסוּרַת
הַחֲזִי וְיִהִי דִין כְּחֻלִּין מְעוּרָצִים עִם טַבֵּל, אֲנָל
מִחֲמַת דִּין צִיטוֹל אֵין הַתְּרוּמָה אִיסוּרַת כְּלוֹם, אֲנָל
עַכְשָׁא אִיסוֹר שֶׁל תְּרוּמָה צִטֵּל גַּם מִדְּרַגָּנָן צְרוּצ,
וְרַק כַּשְׁנִפְלָה בְּפָחוֹת מִמֵּה, דְּהַכֵּל נִאֲסָר, מִמִּילָא
לֵיכָא מִי שִׁצְטֵל אֶת הָאִיסוֹר שֶׁל תְּרוּמָה דְּהָרִי כָל
הַמִּדְּמוֹעַ אִיסוֹר, וּבְנִפְלָה לְמֵאֵה דְּנִחְצֵטֵל דִּין כֵּת הָאִיסוֹר
לְאֶסוֹר אֶת הַמִּדְּמוֹעַ הִ' רְאוּי לִצְטֵל גַּם צְרוּצ,
רַק מַה שֶׁאִיסוֹר לְזָרִים הוּא מִחֲמַת דִּין הִרְמָה,
וּלְפִי"ז צִהָא דְּפִלְגִי רַגְנָן וּר' שְׁמַעוֹן צִלָּא הַסְפִּיק
לְהַגְבִּיהָ וּנִפְלָה אַחֲרַת לְדַרְצָנָן מִצְטָרְפִין יָחִיד לְאֶסוֹר
אֶת הַמִּדְּמוֹעַ, וְלִר"ש מוֹתֵר דְּכִנֵּר הוֹתֵרָה וְהוּא
דִּר"ש לְטַעְמִי דְּכָל הָעוֹמֵד לְזִרוּק כְּזִרוּק דְּמִי וְכ"כ
כְּמוֹרֶם דְּמִי וּלְרַגְנָן לֹא חָשִׁיב כְּמוֹרֶם, לְדִכְאוּרָה
אֵיךְ שִׁיד כֵּאֵן לְמוֹר כְּמוֹרֶם דְּמִי הִרִי מ"מ הַסָּאֵה
בְּתוֹכָהּ וְאִיכָא כֵּאֵן שְׁתֵּי סִאֲרִין, וְאִם נִאֲמָר דְּכָל
דּוֹכְתָא אֲמָרִין חוּזֵר וְנִיעוֹר, אֵיךְ אִם כִּכֵּר הוֹתֵר
חוּזֵר לְאִיסוּרוֹ אִם מִיתוֹסֵף אִח"כ אִיסוֹר וְלֹמֶה
לֹא תַחֲזוֹר כֵּאֵן לְאִיסוּרָה, אֲנָל צַע"כ הַטַּעַם בְּזֶה
דְּכִיּוֹן לְאַחֵר הִרְמָה אִם הִיתָה חֲרַת לִפְּוֹל בְּזֶה
הַתְּעוּבוֹת לֹא הִיתָה מִצְטָרֶפֶת לְדִין דִּימוֹעַ, דְּמִי
מוֹכֶרֶת שֶׁהוּא רַק דִּין הַתְּרָה, וְע"ז שִׁיד לְמוֹר כָּל
הָעוֹמֵד לְהָרִים כְּמוֹרֶם דְּמִי, וְהַשְׁבִּיט כִּלְיָנוּ נִסְתַּלְקָה
הִרְאֻשָּׁה וְכִמְאָן לְדִיתָא דְּמִי, אֲנָל לְרַגְנָן עַדִּין הִיא
בְּתוֹכָהּ וְלֹמֵד מִזֶּה הִרָא"ש לְכָל הָאִיסוּרִין הַמִּתְצַטְלִין
אֵיךְ שֶׁכִּנֵּר הִתְרוּ ע"י צִיטוֹל, אִם נִיתוֹסֵף אִח"כ
אִיסוֹר חוּזֵר וְנִיעוֹר, דְּהָרִי גַם לְרַגְנָן כִּכֵּר הוֹתֵרָה
הַסָּאֵה תְּרוּמָה לְעֵינָן זֶה שֶׁלֹּא יִהִי זֶה עוֹד דִּין
דִּימוֹעַ כָּלָל, אֲלֹא דְקוֹדֶם הִרְמָה הִיא כֻּכַּל אִיסוּרִים
דְּעִלְמָא דְּמִתְצַטְלִים צְרוּצ, כְּמוֹ דְּמוֹכָה עֵינָן זֶה
מִהַסָּאֵה הַמּוֹרֶמֶת, דְּכִיּוֹן דִּין הִרְמָה שְׁתַּקֵּנוּ הוּא רַק
מִפְּנֵי גִזֵּל הַשְׁבִּט, דִּי בְּזֶה שֶׁלֹּא יוֹתֵר לְאִכּוֹל מִחֲמַת

אֵינָה מִדְּמוֹעַת כְּלוֹם לְעוֹלָם יֵשׁ בְּסָאֵה עֲמָה מֵאֵה
חֶלְקִים חֻלִּין וְאֶחָד תְּרוּמָה, וְהִרָא"ש מִפְּרָשׁ בְּנִחְמָת
כּוֹנֵת הַמִּשְׁנָה דִּר"ל אֲמָר מִדְּמוֹעַת לְפִי כּוֹלָה וּרַגְנָן
אֲמָרִי דְּכִיּוֹן לְאִינָה מִדְּמוֹעַת אֲלֵא לְפִי הַשְׁבִּט מִמִּילָא
בְּכַה"ג אֵינָה מִדְּמוֹעַת כְּלוֹם, אֲנָל בְּלִשׁוֹן הַרְמוֹצ"ס
קָשָׁה לְפִרָשׁ כֵּן, וְהִפְר"ח דְּקָדָק מִלִּשׁוֹן הַרְמוֹצ"ס
זֶה מִדְּלֵא לִיִּר הַשְׁבִּט צִרִישָׁא רַק בְּסִפְּלָא דְּחֹזֵר
צוֹ בְּחִיצוֹרוֹ מִח"ש צִפ"י עַל הַמִּשְׁנִיּוֹת שֶׁלִּיִּר הַשְׁבִּט
שֶׁם צִרִישָׁא, וְכִתְבֵּן דֹּאס נִפְלָה בְּסָאֵה פָחוֹת מִטַּעַם
אִיסוּרַת, וְכֵאֵן לֹא כִתְבֵּן רַק סָתֵם לְפִי הַשְׁבִּט, ע"כ
מִפְּרָשׁ דְּכּוֹנֵתוֹ דְּצִרִישָׁא אֵינָה מִדְּמוֹעַת כְּלוֹם וְהַכֵּל
מוֹתֵר, וְהַמַּתְנַחַר יִרְאֵה כְּמַה רְחוֹק הַדָּנֵר לְהַעֲמִים
כֵּן בְּדִנְרִי, בְּנִחְמָתָה יֵשׁ מִקּוֹם לְמוֹר דְּרַגְנָן מִצְאֲרִים
דְּצִרִישָׁא לְמוֹר דְּלֵא כִר' אֲלִיעוֹר וּסְמִיכוּ דְּלֵהֲלַכָּה
נָצִין מִעֲמָמָה, אֲנָל הַרְמוֹצ"ס דְּכִתְבֵּן לִשׁוֹן צְרוּר
לְהִלְכָּה לֹא יִתְכַּן שִׁכְתּוֹן כֵּן, וְעוֹד קָשָׁה דְּגַם בְּסִפְּלָא
חִינּוּ נִיחָא כְּמַש"כ, ע"כ בְּלַעַנ"ד אִם הַרְמוֹצ"ס
חוּזֵר בְּחִיצוֹרוֹ מִפ"י שֶׁאֲמָר עַל הַמִּשְׁנָה, עֵלִינוּ לְמוֹר
שְׁחֹזֵר עַפ"י הִירוֹשָׁלַי שֶׁהִצְאָנוּ לְמַעֲלָה, לְמַדֵּן מִן
הִירוֹשָׁלַי דְּהַחֻלִּין שְׁנִמְדוּמָע אֵינָן מִצְטָרְפִין לְהַתִּיר
אֶת חֶלֶק הַתְּרוּמָה צִין צִרִישָׁא וְצִין בְּסִפְּלָא, וְהַטַּעַם
בְּזֶה דְּכִיּוֹן שֶׁהִ' מִתְחִילָה סָאֵה שְׁלֹמָה מְעוּרָצָה בְּהָן
חַל עֲלֵיהֶם הִדִּין שֶׁלֹּא יִתִּירוּ ע"י צִיטוֹל אֶת חֶלֶק
הַתְּרוּמָה עַד שִׁיּוֹרֶם מִזֶּה מִן הַתְּעוּבוֹת בְּכָל סָאֵה
שְׁלֹמָה, וּמַשׁו"ה צִרִישָׁא דְּהוֹרְמָה הַסָּאֵה לִיתֵּן לְכַהֵן
בְּסָאֵה זֶה לֵיכָא דְּנֵר הַמִּתִּיר אֶת חֶלֶק הַתְּרוּמָה,
דְּמִמֵּה לֹא יִהִי שׁוֹב הִרְמָה, נִשְׁאָר חֶלֶק הַתְּרוּמָה
צִין מִתִּיר לְאֵין כֵּת בְּחֻלִּין אֲלֵו לְהַתִּיר צִין הִרְמָה,
וְהַרְמוֹצ"ס צִפ"י עַל הַמִּשְׁנָה מִפְּרָשׁ דְּחֶלֶק הַתְּרוּמָה
אִיסוֹר חֻלִּין אַחֲרִים עַד מֵאֵה כְּפִשְׁטוֹת לִשׁוֹן הַמִּשְׁנָה,
וְכֵאֵן מִפְּרָשׁ לְהִלְכָּה כְּפִי הֵאִי מ"ד צִירוֹשְׁלַי דְּאִיסוֹר
אֲנָל לֹא עַד מֵאֵה וּל"ז רַק רֹצֵחַ חֻלִּין, וְכֵן בְּחִיצוֹרוֹ
סוֹנֵר דְּאִיסוֹר עַד מֵאֵה שְׁנִמְדוּמָע חֶלֶק הַתְּרוּמָה
לְאֶסוֹר עַד מֵאֵה, וּבְסִפְּלָא ג"כ הַטַּעַם שֶׁאֵין צִיד
הַחֻלִּין שְׁנִמְדוּמָע לְהַתִּיר אֶת חֶלֶק הַתְּרוּמָה מִטַּעַם
הַנ"ל, וְהוּא כִיּוֹן דְּמַעֲיָקְרָא חַל הִדִּין שֶׁלֹּא יִהִי כֵּת
הַהִיתֵר בְּחֻלִּין אֲלֵא לְהַצְטָרֵף לְמֵאֵה עַד שִׁיּוֹרֶם
סָאֵה שְׁלֹמָה מִן הַתְּעוּבוֹת, וְכִיּוֹן שְׁנִתְפַּרְדָּה הַחֲצִילָה
שְׁנוֹקָה חֶלֶק מִן הַתְּעוּבוֹת, שׁוֹב אֵין כֵּת הִיתֵר
בְּחֻלִּין אֲלֵו, וְכֵּה יוֹנָן מַה דְּקָשָׁה טוֹבָא מֵאִי שֶׁלֹּא
אִם נִיתוֹסֵף עוֹד חֻלִּין עַד שִׁיעוֹר מֵאֵה דְּמִצְטָרֵף
הַכֵּל כְּמוֹ שְׁמִפּוֹרֶשׁ בְּנִחְמָתָה דֹּאס בְּשׁוּגָה מוֹתֵר וְאִם
נִפֵּל חֶלֶק מִן הַמִּדְּמוֹעַ לְחֻלִּין אַחֲרִים אֵין הַחֻלִּין
שְׁנִמְדוּמָע מִצְטָרֵף לְהַשְׁבִּט הַחֻלִּין, וּלְפִימַש"כ נִיחָא
דְּהִתֵּם כָּל הַתְּעוּבוֹת בְּמִקּוּמָה וְאִיכָא דִין הִרְמָה,
אֲנָל כֵּאֵן נִתְפַּרְדָּה וּצִטֵּל מִזֶּה דִין הִרְמָה וְכִנֵּר חַל
הִדִּין שֶׁצִּלָּא הִרְמָה לֹא יִתִּירוּ הַחֻלִּין אֶת הַתְּרוּמָה,
וְזֶה הַטַּעַם לְשִׁטַּת הִירוֹשָׁלַי דְּצִרִישָׁא אֵין הַחֻלִּין
אֲלֵו מִתִּירִים אֲלֵא צִרִיךְ רֹצֵחַ אַחֵר שֶׁל חֻלִּין, וְסוֹנֵר
דִּין מִדְּמוֹעַ לֵיכָא עוֹד בְּתְרוּמָה זֶה דְּאִינָה אִיסוּרַת
רַק עַד מֵאֵה, וְכֵאֵן לְעוֹלָם אֵיכָא יוֹתֵר מִמֵּה
אֵינָה אִיסוּרַת עוֹד אֶת הַחֻלִּין וְכָל תְּרוּמָה שְׁאִינָה
אִיסוּרַת עַד מֵאֵה, א"ל מֵאֵה לְהַתִּירָה וּסְגִיָּא צְרוּצ
כֻּכַּל אִיסוּרִין, וּלְדִנְרֵינוּ יֵשׁ לְמוֹר דְּגַם הִרָא"ש

חלק התרומה, חלל ח"ל. לחדש שלא יצטל מזה הכת החדש שהוסיפו ח"ל לאסור את המדומע, וכיון דגם קודם הרמה כבר נטלה לענין זה שלא תהא חוסרת את המדומע, ולמה חזרת ומנטרפת לרצון כשנפל עוד סאה תרומה, הוא מטעם חזר וניעור, ולר"ש דס"ל כמאן דמורס דמי הכל מותר, דרצון חשנו לאחר הרמה כאלו נסתלק התרומה לגמרי מן התערובות, רק הסאה המורמת יש בה קדושת תרומה, ובמציאות חין המדומע מדמע חלל לפי חשנו, ולא ניטל מן התערובות את חלק התרומה. רק אחד ממאה חלל כיון שיקר דין זה מדצריהם הם אמרו להסד ע"י הרמה כאלו נסתלק התרומה לגמרי, וכל כח הדין העומד להיות סוחר ר"ש כאלו כבר נעשה, ושפיר למד הרא"ש מאן לכל איסורים לאחר הניטול חזר וניעור אם נתחדש דבר המגרע את עיקר כח ההיתר של הניטול, היינו היכל. דיש מקום לומר דחשיב כאלו הוכר האיסור, והוא אם נתחדש בהתערובות נתינת טעם כיון דטעם כעיקר ונאסר הכל, או ציצע היכל דנתיסוף איסור שבהנטרף עם הקדוש יהי' רוב איסור דאז הוא כהכל איסור, דהיתר המיעוט נטל לגבי הרוב, ולפי"ז בתרומה שהדין שאם הוא נתערובות נפחות ממאה שהכל נאסר כדן טבל הוא ודאי כהוכר האיסור, דהרי צכה"ג עוד יתור הוכר מנאסר איסורין רוב, כיון דהכל נהפך לאיסור, ומש"ה סצרי רצון דקודם הרמה אם נפלה עוד סאה חזרת הסאה המותרת להנער ומנטרפת עם הסאה השני' ונעשה הכל מדומע, רק אם נפלה הסאה לאחר שהגזיה סאה מהתערובות חין חזר וניעור דחשנו רצון כאלו נסתלק לגמרי וכמאן דליתא דמי, וכ"ז הוא רק בתרומה דליכא דין דיתוע לאסור הכל ושייך צזה לומר שיהי' חזר וניעור מחמת ד"ל כאלו הוכר האיסור, חלל נערלה מה דאוסרת עד מלתים אינה כדן דיתוע דתרומה, חלל דהחמירו שלא יצטל האיסור רק ע"י מלתים, חלל דין ההיתר של המותרים לא נשתנה, וכמו דמוכח להדיא מהא דאמר בירושלמי — הוצא בתוס' זכאים דף י"ג ע"ב ד"ה כולן ידלקו — דמש"ה אסור למכור לכרי חוץ מדמי ערלה שבהן שחא יחזר הנכרי וימכור לישראל יעו"ש. הרי דנלל"ה ה' מותר למכור, ומש"ה נערלה שנטלה במלתים וחזרה ונפלה עוד סאה, אם נודע צינתיים הכל מותר דכיון דהותר אינו חזר וניעור, דצכה"ג לא שייך לומר דהוכר האיסור, כיון דליכא רוב ולא נתינת טעם, וגם חין המדומע נאסר הכל, ונכל כה"ג לא אמרינן חזר וניעור דגם ציצע ציצע אם נתיסוף איסור עד מחאה לא אמרינן חזר וניעור לשיטת הרא"ש, וצזה שיטת הרא"ש מבוארת ומפורשת צלופן דל"ק כלל מכל מה שהקשה הפר"ח והש"ד, גם מה שהקשינו עלי' מינ' וצ'י, והכל עולה יפה צס"ד:

חלל יין צמים וכו' וכן כל כיוצא בזה מן האיסורים הצטלים ושליך צריך להרים הילכתא כותי', דכל שלא נפל איסור לתוך ההיתר צב"ל כ"כ שיהא צו צנותן טעם, ראשון ראשון נטל, ואפי' נפל שם כל היום כולו דכיון שנתצטל חזר להיות היתר גמור ושוב אינו ניעור לאסור, ולא עוד חלל שהוא מנטרף להיתר לנטל איסור הנופל צו לאחר מכהן דתנן צמס' ערלה פ"ב הערלה מעלה את הכלאים וכו' והערלה את הערלה וכו' ודוקא ערלה וכלאי הכרם דמכיון שנתצטלו ח"ל להעלותם משם וכמו שנתצטר למעלה שח"ל להרים חלל בתרומה ושאר מתנות ומשום גזל השצט ולפיכך נאסר האיסורים כיון שנתצטלו חזרו להיות היתר גמור, וכן גמרי בתרומה לגבי ערלה ולהתיר לכהן שח"ל להרים התרומה משם, חלל תרומה שנפלה צחולין ולגבי ישראל שצריך להרים והיא מדמעה צמקום אחד לפי חשנו תרומה שבה, תנן בתרומות סאה תרומה שנפלה למאה ולא הספיק להגביהה עד שנפלה לסאה אחרת הרי זו אסורה ור"ש מותר, דוקא לפי חשנו התרומה שבה חלל טפי לא מנטרפת צהדי תרומה אחרת לאסור עכ"ל. ומדצרי הרא"ש ד' חלו מוכח להדיא דצזה תלוי מחלוקת הרא"ש עם הרא"ש ד' דהרא"ש ד' ז"ל מפרש המשנה דתני הגביהה ונפלה למקום אחד מדמעת לפי חשנו לרצון הוא כפשוטו דלפי חשנו התרומה שבה אוסרת המדומע, וכמו דמשמע שיטתו דלא השיג כלום על הרמב"ם שהציא להלכה התשנה כדורתה כמו שהצאנו למעלה, ומש"ה חין רח"י מרצון דאוסרים נפלה עוד סאה תרומה שצנטרף חלק התרומה הראשונה לתרומה השני', דאיסור הצטל שנעשה היתר חזר וניעור, דלרצון חלק אחד ממאה ואחד לא הותר מדין דיתוע דהרי לאחר שהורמה סאה מן התערובות מדמעת לפי חשנו, וכיון שמעולם לא ניתר ממנה כח איסור דיתוע מש"ה מנטרף עם התרומה השני' הנופלת, וכ"ז אם נפלה סאה שלמה דצנטרף חלק אחד ממאה מחלק תרומה הראשונה ליכא שיעור מאה מן החולין נגד התרומה, חלל אם יפול אח"כ רק הני סאה לא תאסר התערובות, דצ"ט חלקים מן סאה הראשונה כבר הותר לגמרי לענין דיתוע, דצהרמה לא תעלה מן התרומה רק חלק אחד ממאה, ורק לפי חשנו זה נאסר עוד דין דיתוע בהתרומה הראשונה, וכ"ז לשיטתו דמה שנתצטל והותר אינו חזר וניעור לעולם אם לא שיוכר האיסור לגמרי, והרא"ש מפרש המשנה דמה שאמרו רצון לר"א אינה מדמעת חלל לפי חשנו הכונה דאינה מדמעת כלל, וכמש"כ הרא"ש צפ"י המשנה שם, וממילא מוכח דדין דיתוע לאסור את המדומע כבר הותר לגמרי גם קודם הרמה, דנאסרה המורמת לא יהי' דין הרמה שנית, ולפי"ז כיון דלרצון אם נפלה סאה תרומה נאסר המדומע מוכח דהתרומה שנתצטל ממנה דין דיתוע חזר וניעור, ומה דנערלה אינו חזר וניעור, להרא"ש ד' ז"ל הוא פשוט, דלא אמרינן כלל צמה שהותר שיחזור לאיסור.

ואח"ז ראיתי צתורת הצית צ"ד ש"צ שהציא דצרי הרא"ש ד' ז"ל ח"ל, דוקא יין צין

הפר"ח דכל דאפשר ליגע צאישור דאורייתא לעולם
 אמרינן חוזר וניעור, הנה אם יתוסף איסור עד
 מחנה ג"כ חוזר וניעור וצנזר מרוב לא סגי
 לצטולי כדכתיב אחרי רבים להטות, קשה דלמה
 קתני במשנה ותוספתא דאינו אסור רק אם רצתה
 התרומה על החולין וכן צערלה קתני בתוספתא
 סאה ערלה שנפלה למאכלים ידע זה ואל"כ נפלה
 אחרת הר"ז מותר עד שירצה אסור על המותר
 דיווכח להדיא דאם ניתוסף עד מחנה על מחנה
 מותר ורק אם האיסור רצה על המותר אסור,
 והרי מחנה על מחנה הוא נוגע לאיסור תורה
 דספיקא דאורייתא צאיקנע איסורא איסור תורה
 הוא גם לאכול אחת מהן ולאכול כולן הוא ודאי
 איסור מה"ת ומ"מ מותר, וכן דקדק הרמב"ם
 ז"ל לפרש מה דאמור במשנה עד שתרצה תרומה
 על החולין צלור החשזון היטב צפ"ג דתרומות
 ה"ה וז"ל סאה תרומה שנפלה למאה הגזיה
 ונפלה אחרת הגזיה ונפלה אחרת הרי החולין
 מותרים עד שתרצה תרומה עליהם, שאם נפלו
 לתוך המאה חולין מאה סאה ועוד של תרומה
 סאה אחר סאה נעשה הכל מדומע. עכ"ל. הרי
 מפורש דדוקא אם רצה האיסור על ההיתר אסור
 ולא משום דנוגע לאיסור של תורה, ולפי"ז נפל
 כל יסוד הנזק, דהרי ליכא למימר שעיקר הכלל
 הוא דעד רובא אינו נוגע לשל תורה דהרי גם
 מחנה נוגע לשל תורה ומ"מ אמרינן דאינו חוזר
 וניעור, וע"כ אני אומר משה אחת ותורתו אחת
 שהלך ונמשך אחר סגרת הראשונים ז"ל, וכן מה
 שכתב דלא נהיר לי פסקא של הרמ"א צמ"ש
 ל"ש נודע או לא נודע צינתיים אין דצרי' מכוונים
 כלל דהרי מש"כ הרמ"א דל"ש נודע או לא אין
 כונתו להכריע דאין הידיעה גורמת דין ההיתר,
 דהרי ציין בסוף דצרי' הגהת ש"ד ובהגהת ש"ד
 סי' ל"ט מפורש שם צראיות דהידיעה גורמת אלא
 דפסק דאף אם כבר הותר ע"י הידיעה חוזר
 וניעור כשיטת הרא"ש והרמב"ן והרשב"א
 והריטב"א והתוספות, דכבר ביארנו דצינע לכונ"ע
 אם נתרצה האיסור עד שהוא רוצה נגד ההיתר
 לכולי עלמא אסור כמ"ש במשנה ותוספתא דתרומות
 הל"ל, אלא דלשיטת הרמב"ן והתוס' הוא מדרבנן
 ומדאורייתא אמרינן קמא קמא צטיל אפילו כל
 היום כולו ולהרא"ש הוא מה"ת דחשיב כאילו
 הוכר ונלח צלח צאינו מינו אם נתרצה עד כדי
 נתינת טעם הוא מה"ת לכל השיטות, מלמד
 להראב"ד ז"ל וסיעתו שהוצא במרדכי צ"ק פרק
 הגזל קמא, דלא קיי"ל כוותיהו, וצמין צמינו
 גרינן אטו אינו מינו כמו דתחילת התערובות,
 ושיטת הפר"ח והגר"א ז"ל, לענ"ה, מלמד שאינה
 מוכרחת היא נגד פשטות המשנה והתוספתא
 ואינה מסתגרת כלל דמ"ש דתחילת התערובות
 גזרו אטו אינו מינו ולצטוף לא גזרו, אם לא
 דנימא משום דלמילתא דלא שכיחא חשבוהו חז"ל
 וכיון דהראשונים ז"ל לא אמרו כן ודאי כן ראוי
 להורות כמו שפסק הרמ"א וזה צרור, ולענין מה

רק ציין נסך ציין ציין, אצל לא צאחר איסורים,
 ולהרא"ש ז"ל הוא כמ"ש, דלהרא"ש אינו חוזר
 וניעור אלא מטעם הוכר האיסור שהוא דוקא אם
 ניתוסף שיעור נתינת טעם צלח וצינע רוצה איסור,
 ובתרומה דליכא דין דימוע דאם ליכא מאה מן
 החולין נגד התרומה נעשה כולו איסור ממילא
 גם אם ניתוסף מעט חוזר וניעור, ולשיטתו לאו
 דוקא צאמה שנפלה אוסרים רבנן, דגם חצי סאה
 ופחות מזה מנערף כל הסאה הראשונה עם הנוסף
 וחוזר לאיסורו לדמע את החולין, אצל צערלה
 דליכא דין דימוע לאסור את ההיתר, אלא שאם
 נפלה להיתר פחות ממהות האיסור אינו מתצטל
 אצל גם ההיתר לא נאסר רק אסור צאכילה והנחה
 מחמת התערובות ערלה ככל תערובות איסור
 צהיתר היכא דלא אמרינן חתיכה נעשה נצילה.
 והש"ך צסי' ז"ט סקכ"א שכתב על הרא"ש וז"ל
 מיהו צאשר"י פנ"ה משמע להדיא דאפילו יצא
 צינע צמינו חוזר ונאסר אפילו נודע, אצל הך
 מתני' דערלה דוקא ליצא להרא"ש וכמ"ש בצפרי,
 וכתבתי שם דהעיקר כפי' הר"ש פ"צ דערלה
 משנה ג' דאפי' לרבנן צאחר איסורין צינע צינע
 כל שאין נותן טעם, הידיעה גורמת היתר ושז
 אין חוזר ונאסר ושאני תרומה דצריכה להרים
 וכן דעת הראב"ד וכו'. יעו"ש. וכל זה הקשה גם
 הפר"ח. ולפימ"ש כ"ג נגד להרא"ש פ' המשנה דערלה
 פ"ג הוא כפי' הר"ש דערלה שצטלה אינה חוזרת
 לאיסורה ע"י שניתוסף עוד סאה רק עד שתרצה
 הערלה על ההיתר, ותל"ת שעזרני ליצא דצרי
 הרא"ש ז"ל צדרך נכון:

ובאשר זכינו ליצא דצרי הראשונים ז"ל מסתירת
 הפר"ח נאמר דמוקדם שצא הפר"ח
 לסתור דצרי הראשונים משם מוכח סתירת שיטתו,
 דהפר"ח העלה דכל היכא דלא אחי ליגע צאישור
 דאורייתא לעולם לא אמרינן חוזר וניעור, והיינו
 דתנן סאה תרומה שנפלה למאה הגזיה ונפלה
 אחרת הר"ז מותרת עד שתרצה תרומה על החולין
 שאם רצתה תרומה על החולין אסור, וכתב צזה"ל
 והף מה"ת אסור דאף צינע צינע צעינן רוצא
 מה"ת וצנזר מהכי לא סגי לצטולי כדכתיב
 אחרי רבים להטות. עכ"ל. וכן כתב במסקנת דצרי,
 כלל דמילתא שכל איסורין שצתורה שנתצטלו כיון
 שהותרו הותרו ושז אין חוזר וניעור לאסור וזאת
 אם נתרצה כ"כ עד דליכא רוצא דהיתירא נגד
 האיסור צמין צמינו, או דליכא טעמא צמין צאאינו
 מינו דאז חוזר וניעור ונאסר ולא שאני לן צכל זה
 צין איסור לא לאיסור יצא וכו' דצרים אלו הם
 מאירים את העינים ודלא כההג"ה (הרמ"א) שלא
 כוון יפה צכל מה שפסק כאן לפי שנמשך אחר
 סגרת הראשונים ז"ל. עכ"ל. וכן לעיל כתב צתיך
 דצרי' דג"ה איצרא, ומכל זה יתצאר לך שצ"ש
 מור"ם צהנה ל"ש נודע צינתיים או לא נודע ליתא
 ולא נהירא הך פסקא כלל, שהרי כתבתי שכן
 פסקו הרמב"ם ורשב"ם וראב"ן וריצ"א והמרדכי
 והרא"ש לחלק צין נודע ללא נודע וכו' והנה לשיטת

שנסתפקנו לעיל לשיטת הרא"ש אם נעשה אחר הידיעה דבר הראוי להתכבד, הנה כפי שזכרנו לשיטת הרא"ש אינו חוזר וניעור רק אם יתחדש ענין שנוכל לומר דחשוב כחילו הוכר האיסור, והנה מה דלמרו רבנן דדבר חשוב אינו בטל נראה ללא עשו חז"ל כחילו הוכר האיסור חלל דחשוב כמחנה על מחנה ולשיטת הרא"ש אינו חוזר וניעור אם אח"כ הוא כמע"מ, וקצת רא"י לזה מהא דליתא בשו"ע סי' ק"א דאם קצת נתצטל מחשיבותו מותר במע"מ אם זה היתר ודאי מותר ואם לאו הרי בטל, ואם נאמר דדבר חשוב חשיב כחילו הוכר, קשה דאם זה איסור אין לו רוב לצטל כאן דההיתר חשוב כהוכר, ואינו כמעורר אינו מתיר את האיסור, אבל אם נימא דמה דחשוב הוי כמע"מ ניחא, ומשו"ה לענין זה אם נעשה אח"כ דבר חשוב לכו"ע אינו חוזר וניעור. ושפיר פסק בשו"ע סי' ק"א דלאחר שהסירו הנוגות דמותר:

ועוד נראה לי כיון דענין זה אם נעשה אח"כ דבר חשוב אין לנו לדון שיהי' חוזר וניעור חלל לשיטת הרא"ש, דלשיטת התוס' והרמב"ן וסיעתם דלא סברי כלל האי כלל רק צנתינת טעם לחוד, וצטומאה החמירו לומר שיהי' חוזר וניעור, כמש"כ בתוס' צ"ק, ולהרא"ש לשיטתו דפסק דינש צינש מותר כשנתצטל צרוב אף הם נתצטל אח"כ, אף דעכש"י הוא לח צלח דבעינן ששים כיון שכבר הותר, וצלח שנתצטל צס' ואח"כ ניתוסף שנעשה פחות מם' חוזר ונאסר אף מין צמינו אף דצמיני דברים אלו שיך למיגזר אטו אינו מינו, חלל דאם כיון דלא ניתוסף איסור יהי' דברי חכמים כחוכא, דמעיקרא הותר ועכש"י שנישל יאסר, אבל אם ניתוסף איסור לא שיך זה כיון דלפנינו נתחדש דבר לאיסור, ולפי"ז גם צנעשה אח"כ דבר חשוב הוא דומה לינש שנעשה לת, דגם צזה שהוסר הנוגה אם נצול לאסור הוא דבר מתמיה צמה נאסר הדבר ע"י הסרת הנוגה, ועפי"ז נלענ"ד דלשיטת הרא"ש אם נעשה אחר הצטול דבר שיש לו מתירים כגון מע"ש חוץ לירושלים שנתצטל היכא דלית לי' מתירים כמ"ש צצ"מ ד' כ"ג אם יוכנס אח"כ צירושלים מותר להוילאו אף דאפשר לאכלו צירושלים כיון דלא ניתוסף איסור לא חמרינן צדרצנן חוזר וניעור כנלענ"ד:

שוב ראיתי צס' כו"פ סי' נ"ט שדחה ג"כ דברי הפר"ח ומלאתי איזה דברים שכוונתי לדעתו צעזה"י. אבל מה שמחליט שם דלכו"ע אם ניתוסף רוב איסור לאסור רק מדרצנן, מפני שתי קושיות, האחת דאם הוא מה"ת ראוי להיות גם צנתינתוסף עד מחנה דהרי צמחנה ג"כ אסור מה"ת וצחלנ כה"ג מציא אשם תלוי, והשנית הא דפריך צנמ' צכורות ד' כ"צ על רצ דימי צלוקח ציר מע"ה דלמחר חוזר וניעור, אם איתא דטומאה כחאן דליתא דמי, דאם מה"ת צכל האיסורים חוזר וניעור, איזה חידוש מלאו צרצ דימי, ליפרך ממשה

דתרומות דאם מפורש דאם ניתוסף רוב תרומה אסור, לפימנ"כ לשיטת הרא"ש אם ניתוסף רוב הוא מה"ת אסור, ודוקא רוב דהוי ככולו והוי כהוכר האיסור אבל מע"מ הוא תערובות, וכן ראיתי צמעדני יו"ט צפ"י הרא"ש שם צנפניה"נ אות כ' וז"ל והוי כחילו הוכר האיסור דנתרצה האיסור על המותר מיירי דצלל"ה אף זה נתצטל צרוב ומכיון שנתרצה האיסור הוי כהוכר דלזלינן צתר רוצא עכ"ל. ומה דהקשה מצונת הש"ס צכורות, צבר צלרנו לעיל צפ"ח צס"ד ענין זה על כנון. עוד ראיתי שם צכו"פ דבר חידוש צנתרומה העולה צק"א דלריך להרים מותר אף אם יש לו מתירים עפיתש"כ הרא"ש דלר"ש אינו חוזר וניעור אם נפלה עוד סאה משום דחשוב כחילו נסתלק הראשונה וכחאן דליתא דמי יעו"ש. וזה דבר צר ומתמיה דלצרי' כל הצברים שאינם צטלים צכברים החשובים וכל כה"ג, יותר צתרומה ע"י ציטול, וז"ל דמפורש צנמ' דצנחים פרק התערובות וצנניה דף ג' דלחנא דליטרא קליעות גם צתרומה אינה עולה צק"א, דלמחר ר"י אפי' יש שם שלשה מאות פומין לא יעלו (דכל שדרכו לימנות לא צטיל) חלל ודאי דמש"כ הרא"ש לענין חוזר וניעור הוא דוקא לענין זה שיך כחאן דליתא, דמעיקרא נתצטל והותר לגמרי והי' הדין להרים חשוב כחילו נסתלק, אבל היכא דליכא מעיקרא דין המעכצ את תורת הצטול כגון דבר צצמנן או יש לו מתירין ודאי דלא עדיפא תרומה משאר איסורים, ואינו צטל ולא יועיל צזה דין הרמה כלום, דהיכא דהדין דאינו מתצטל לא תקנו כלל דין הרמה כמו דמפורש צפ"ה דתרומות דאם נפל לפחות ממאה ימכר לכהן חוץ מחותה סאה, ועוד נראה דהא דלמרינן דלצתר הרמה כחאן דליתא הוא רק לדין דימוע שאוסרת הכל שדין זה הוא רק צתרומה דסמכו על הכתוב את מקדשו ממנו ע"ז מהני הרמה, דלאחר הרמה או לר"ש מחמת שצמוד להרים, חשוב כחילו נסתלק, אבל לענין הדינים הכללים שהוא צכל האיסורים כגון דצינ"מ וכיוצ"צ לא תועיל הרמה לזה כלום וזה צרור:

וכן מלאתי צכו"פ שם שצמד ג"כ על מה שנראים צברי הרא"ש סותרים זא"ז, ומתקן כמש"כ, דמתחילה כתב הרא"ש להוכיח דהידיעה גורמת ההיתר לר"ש, ורצנן פליגי ע"ז רק משום חוזר וניעור קודם הרמה, אבל היכא דליכא דין חוזר וניעור הידיעה גורמת ההיתר צין לר"ש וצין לצננן, אבל מש"כ הכו"פ לפרש ההצדל צין תרומה וערלה, לומר דהרא"ש מפרש צנתרומה מיירי צלח ולא צינש, ומשו"ה אם ניתוסף עוד סאה ליכא שיעור ששים אם נצרך הסאה הקודמת, וצצרי' אלו דברי צגנה הם צמחכתה"ג, דאם נפרש דמיירי צלח אז גם אחר הרמה ודאי שיך חוזר וניעור, דאם גצרינן אטו אינו מינו וצאצינו מינו הוא מה"ת מה מועיל הרמה לומר כחילו נסתלק, ועוד אם נימא דגם לענין שיעור ששים

אמרינו לרצון לאחר הרמה כאילו נסתלק הסאה הראשונה וכמאן דליתא דמית' ולר"ש גם קודם הרמה, א"כ נפל כל היסוד של הרא"ש דמוכח דנר"ש הידיעה גורמת ההיתר, דכיון דהרא"ש סובר דגם קודם ידיעה הוי לר"ש כמאן דמורס כמש"כ הכו"פ, א"כ אף קודם הידיעה כבר ה' כמורס וכאילו נסתלק האיסור ולמה מנטרפת הסאה שנפלה אח"כ, אף שעדיין לא חל ההיתר מחמת חסרון הידיעה, שהרי אם נחשוז כאילו נסתלק אין לך היתר גדול מזה, וא"כ מוכח מזה אחד משתי אלה או דלא אמרינן כאילו נסתלק רק אם כבר הותר ע"י דיני הציטול ומסר רק הרמה אז אמרינן כאילו מורס דמי, אבל אם לא הותר ע"י כללי הציטול מחמת שהסרה הידיעה שהוא דבר הגורם היתר בדיון ציטול, לא אמרינן כאילו מורס שיגרוס ענין זה עיקר ההיתר, וכ"כ אם יהי' חסרון לדיון ציטול מחמת שהוא דשיל"מ לא יותר ע"י הכלל שהוא כאילו מורס, ונסתר הדיון שכתב הכו"פ מתחילה, או דמוכח מזה דלענין שיעור ששים לא אמרינן שהי' כאילו מורס ונסתר הכלל השני של הכו"פ, ונלא"ה הרי הוכחנו לעיל צלח ליכא כלל דין דימוע, ונעיקר מה שנדחקו הש"ך והפר"ח והכו"פ בדברי הרא"ש הוא שגא ירדו לחלק בין תרומה לערלה, וכבר נתבאר לעיל דלשיטת הרא"ש דוקא צרוב ציצה חוזר וניעור משום דחשנין כאילו הוכר, ובתרומה שנדמעת ואוסרת הכל אם ניתוסף כל שהוא עד פחות משיעור מזה ג"כ חוזר וניעור, כיון דמהפך את הכל לאיסור, ונערלה שאינה נדמעת לאסור את הכל אינו חוזר וניעור רק נהוספת רוב איסור, ועד"ז סובבים הולכים דברי הרא"ש שם, גם מה שמוכח מהא דאפי' לקולא אמרינן חוזר וניעור, היכא שנפלה לפחות ממאה ואח"כ נפלו שם חולין צאוג דמותר, דאף שנאסרו מעיקרא כל החולין מחמת דימוע, מ"מ אם ניתוסף אח"כ כל שהוא המשלים לשיעור מזה שנהטרף הוא דבר הגורם להתיר את כולו ונהפך כולו לדבר אחר משו"ה אמרינן חוזר וניעור, כ"כ לחומרא אם ניתוסף תרומה המפחית שיעור מזה חוזר וניעור מהיתר לאיסור, ולפי"ז נלענ"ד צרור דלשיטת הרא"ש בתרומה שאין צה דין הרמה כגון מש"כ הרמב"ם צה' תרומות פי"ג ה"א כגון צשעורים שג' אדום וכל כה"ג שאין הכהנים מקפידים עלי', אם נפלה סאה תרומה ונדע ואח"כ נפלה שני' או גם חצי סאה דחוזר וניעור, משא"כ נערלה כמש"כ, ורק בדברים דליכא דין הרמה מותר לרצון לאחר הרמה ולר"ש קודם הרמה, לדיון דימוע מועלת הרמה לומר כאילו נסתלק, כנלענ"ד צשיטת הרא"ש צנעה"י :

פרק יא

תנן צפ"ה דתרומות סאה תרומה שנפלה למאה ולא הספיק להגציה עד שנפלה אחרת הרי זו אסורה ורבי שמעון מתייר, וצירושלמי אמרינן ע"ז ר"ש אומר ידיעתה מקדשתה ורצון אמרי הרמיה מקדשתה, ופי' הר"ש דר' שמעון סובר דהידיעה מתרת והרמה אינה מעכבת, דר"ש לטעמי' דכל העומד להרים כמורס דמי, ורצון סברי דלא אמרינן כמאן דמורס דמי, וכתב הרא"ש דלפי"ז צבאר איסורים דאי"צ הרמה לכו"ע הידיעה גורמת ההיתר, וקודם שנודע לכו"ע לא הותר הצאלו דברי' לעיל צפ"ה, וכן העלה הש"ך צסי' ז"ט וצסי' ק"ט להלכה, וכן החליט להלכה הפר"ח צסיתון ז"ט וק"ט, ונקטו שניהם להלכה שענין זה הוא מה"ת דקודם הידיעה לא צטיל, ומשו"ה כתצו הש"ך וכן הפר"ח דאם נפל איסור לתוך ג' חתיכות של היתר ואח"כ נתחלקו שנים שנים לתוך שתי קדירות, דאם נתחלקו קודם שנודע התערובות שהוא אסור מה"ת דקודם הידיעה לא צטיל האיסור ועכש' ליכא רוב, דשתי קדירות אינן מנטרפות אם אינן של אדם אחד כמש"כ הש"ך צסי' ק"ט והפר"ח שם נקט דלענין רוב לא מהני אף אם הן של אדם אחד יעו"ש, וצפמ"ג סי' ק"ט סקי"צ כתצו ח"ל עי' ש"ך וכו"כ הפר"ח, והמ"י כלל ז"ט אות י"ח תמה עלי' צתרת, א' דעתה שנודע האיסור עכש' דין יצא ציצה הוי מה לי אם הן צקדירה אחת או צ' קדירות, וכן מ"ש דלא נודע הוי מה"ת וצרא"ש הוצא צצ"י משמע דלא נודע הוי מדרבנן יעו"ש עכ"ל, והנה זה לשון המנחת יעקב ומה שכתב הש"ך דהוי ספיקא

אמרינן לרצון לאחר הרמה כאילו נסתלק הסאה הראשונה וכמאן דליתא דמית' ולר"ש גם קודם הרמה, א"כ נפל כל היסוד של הרא"ש דמוכח דנר"ש הידיעה גורמת ההיתר, דכיון דהרא"ש סובר דגם קודם ידיעה הוי לר"ש כמאן דמורס כמש"כ הכו"פ, א"כ אף קודם הידיעה כבר ה' כמורס וכאילו נסתלק האיסור ולמה מנטרפת הסאה שנפלה אח"כ, אף שעדיין לא חל ההיתר מחמת חסרון הידיעה, שהרי אם נחשוז כאילו נסתלק אין לך היתר גדול מזה, וא"כ מוכח מזה אחד משתי אלה או דלא אמרינן כאילו נסתלק רק אם כבר הותר ע"י דיני הציטול ומסר רק הרמה אז אמרינן כאילו מורס דמי, אבל אם לא הותר ע"י כללי הציטול מחמת שהסרה הידיעה שהוא דבר הגורם היתר בדיון ציטול, לא אמרינן כאילו מורס שיגרוס ענין זה עיקר ההיתר, וכ"כ אם יהי' חסרון לדיון ציטול מחמת שהוא דשיל"מ לא יותר ע"י הכלל שהוא כאילו מורס, ונסתר הדיון שכתב הכו"פ מתחילה, או דמוכח מזה דלענין שיעור ששים לא אמרינן שהי' כאילו מורס ונסתר הכלל השני של הכו"פ, ונלא"ה הרי הוכחנו לעיל צלח ליכא כלל דין דימוע, ונעיקר מה שנדחקו הש"ך והפר"ח והכו"פ בדברי הרא"ש הוא שגא ירדו לחלק בין תרומה לערלה, וכבר נתבאר לעיל דלשיטת הרא"ש דוקא צרוב ציצה חוזר וניעור משום דחשנין כאילו הוכר, ובתרומה שנדמעת ואוסרת הכל אם ניתוסף כל שהוא עד פחות משיעור מזה ג"כ חוזר וניעור, כיון דמהפך את הכל לאיסור, ונערלה שאינה נדמעת לאסור את הכל אינו חוזר וניעור רק נהוספת רוב איסור, ועד"ז סובבים הולכים דברי הרא"ש שם, גם מה שמוכח מהא דאפי' לקולא אמרינן חוזר וניעור, היכא שנפלה לפחות ממאה ואח"כ נפלו שם חולין צאוג דמותר, דאף שנאסרו מעיקרא כל החולין מחמת דימוע, מ"מ אם ניתוסף אח"כ כל שהוא המשלים לשיעור מזה שנהטרף הוא דבר הגורם להתיר את כולו ונהפך כולו לדבר אחר משו"ה אמרינן חוזר וניעור, כ"כ לחומרא אם ניתוסף תרומה המפחית שיעור מזה חוזר וניעור מהיתר לאיסור, ולפי"ז נלענ"ד צרור דלשיטת הרא"ש בתרומה שאין צה דין הרמה כגון מש"כ הרמב"ם צה' תרומות פי"ג ה"א כגון צשעורים שג' אדום וכל כה"ג שאין הכהנים מקפידים עלי', אם נפלה סאה תרומה ונדע ואח"כ נפלה שני' או גם חצי סאה דחוזר וניעור, משא"כ נערלה כמש"כ, ורק בדברים דליכא דין הרמה מותר לרצון לאחר הרמה ולר"ש קודם הרמה, לדיון דימוע מועלת הרמה לומר כאילו נסתלק, כנלענ"ד צשיטת הרא"ש צנעה"י :

ועפ"י מה שצארנו שיטת הרא"ש ז"ל נתבאר לנו צענין תערובות תרומה צחולין שמדרצנן צעינן אחד ומאה והרמה, שענין זה כולל ג' דינים, דעצמות איסור של תרומה לזרים הוא ראוי להתצטל צרוב ככל איסורים יצא ציצה, אלא שדין

דלוריתא ולתומרל לא ירדתי לסוף דעתו דלדף
 נתעלם ומתו דברי הר"ש והוצא צ"י צפי ק"ט
 שכתב להדיא דלף בלא נודע התערבות עד שנתבאר
 מתבטל ומדלוריתא רק שרצן התמירו, וכ"כ
 בתשו' הרשב"א סי' תש"ל צ"ש תשו' מהר"מ
 מרעננה עכ"ל. ודברי נפלאים ממני הלא הר"ש
 מייירי זמין צמינו דליכא רוב היתר וליכא ששים
 דעכשיו ודאי מותר מה"ת זמין צמינו גם בלא
 מותר מה"ת ציטול צרוב, רק מדרצקן אסור אטו
 אינו מינו, ולף אס לא נתבטל קודם הידיעה
 תתבטל עכ"ל מה"ת רק מדרצקן אסור, ואם
 נודע התערבות וכבר הותר קודם הציטול גם
 מדרצקן דיצ ציצ מותר צרוב גם מדרצקן
 צמין צמינו אז מותר גם אם נתבטל
 ונעשה לת, ועל ענין זה כתב הר"ש בלא נודע
 קודם ציטול אסור מדרצקן עד ששים, אבל שיהי'
 גזירת חכמים מיוחדת שלא יותר כל תערובות
 ע"י ציטול קודם הידיעה, לא נזכר בדברי הר"ש
 כלום מזה, והפמ"ג נמשך אחר דברי המ"י בלי
 עיון במחכ"ת, אח"כ מלאתי בתשו' הגר"ז מלאדי
 סי' י"ח שדחה רא"י של המכ"י מדברי הר"ש,
 רק הוכיח מטעם אחר דמה"ת א"צ לידיעה
 מסתימת הפוסקים צפי ק"י בדברים החשובים
 שאם נאכל אחד מהם הותרו כולם דכתבו שם
 הרבה פוסקים דמייירי קודם שנודע התערבות,
 כמש"כ צ"ד סק"א למשמע דאם הי' דברים
 המתבטלים הי' מותר מטעם ציטול צרוב ולא
 ליטריך לטעמי' דכל דפריש. יעו"ש. ורא"י זו
 אינו מזכיר הלא גם שם מייירי דמשה שנוע
 איכא עדין רוב היתר וצטל עכ"ל, ע"כ נראה
 דברי הש"ך והפמ"ג מסתברין דמ"ל לזדות גזירת
 חכמים חדשה לומר שהידיעה מתרת :

וביטול המקור שהציא הר"ש להוכיח ומדברי
 ר"ש שהידיעה מתרת, לכאורה קשה דהרי
 צירושלמי שהציא הר"ש נאמר דר"ש אומר ידיעה
 מקדשתה ורצן אמרו הרמיה מקדשתה, ולשון
 זה אינו על היתר הציטול לעל ענין ההיתר הי'
 ראוי לומר ידיעה מתירתה, וכן ראיתי צפני משה
 שהקשה כן על הר"ש והרא"ש. יעו"ש. אבל צאמת
 דברי הר"ש והרא"ש נכונים דכיון דלענין ההיתר
 שחל ע"י הציטול צאחד ומאה שיופקע דין דימוע
 לא פליגי רצן ור"ש ולתרווייהו היתר זה נעשה
 משעת הידיעה, וכמש"כ לעיל צפ"י להוכיח מסאה
 המורמת שג"כ אינה מדמעת כלום לפי הר"ש,
 אלא דפליגי צהא שהרמה פועלת להפריד ולסלק
 את כל ענין קדושת תרומה מהתערבות ולהגביל
 את ערך הקדושה הזאת שיהי' נמצא רק בהסאה
 המורמת, דלרצן הגבלה זו חלה רק משעת הרמה
 ואילך, ומשו"ה סצרי דאם נפל לתוך התערבות
 עוד סאה תרומה נעשית התערבות מדומע דלף
 שכבר הותר כח הדמע עכ"ל חזר וניעור
 דבהצטרף הסאה הראשונה ליכא שיעור אחד ומאה
 וחשיב כהוכר האיסור כיון דדין דימוע לאסור
 גם את החולין, הרי זה עדיף נכח האוסר יותר

מרוצ צאחר איסורים, ור"ש סוצר שהידיעה
 מקדשתה, היינו דמשה שחל ההיתר של ציטול
 צאחד ומאה ונתחדש הדין של הרמה אז חשבו
 כמורס כלילו נסתלק מזה, דלף שהי' עדין צתוכה,
 אבל כיון שיכול להפריש איזה סאה שיראה, ומה
 שירים תהי' צסאה ההי' קאת הקדושה שתקנו
 חכמים הרי סאה זו עפ"י תקנת חז"ל מתקדשת
 ע"י קדושת סאה התרומה שנפלה ראשונה והי'
 לעולם כניכרת ומצדלת מן התערבות דהרי
 צידו להפרידה מן התערבות ומשו"ה אינה שייכת
 כלום להתערבות, כמו אילו הי' מזירה, וכל
 דבר שאפשר להכיר ולהוציא מן התערבות אינו
 פועל כלום לא לאיסור ולא להיתר, וזהו שאמר
 ר"ש ידיעתה מקדשתה שחול כח הקדושה רק
 צסאה שתהי' מורמת ותחשב כלילו ניכרת ונפרדת
 מן התערבות, ונראה דמה"ט ס"ל לרא"ש דמותר
 לזר גם לאכול קודם הרמה כמו חלת חו"ל שאוכל
 ואח"כ מפריש, כמו דליתא צמס' צנת ד' קמ"ג,
 דכל מה שנאמר ויורס אח"כ הי' הסאה המיוחדת
 והמוקדשת ומשו"ה סוצר ר"ש דגם אם נפל עוד
 סאה קודם הרמה אינה מטרת עם סאה
 הראשונה דחשוב כלילו ניכרת ומופרדת מן
 התערבות, אף שהי' צתוכה, אבל כח הדין של
 הרמה עושה כלילו אפשר להכירה ולהוציאה,
 והנה לכאורה הי' מוסתר לומר דכיון דטעמי'
 דר"ש הוא לשיטתי' דסוצר כל העומד לזרוק כזרוק
 דמי, וכ"כ כל העומד להריס כמורס דמי כמש"כ
 הר"ש והרא"ש, וכ"ז שלא נודע התערבות אינו
 עומד להריס וא"כ קשה זמין לנו לומר דקודם
 הידיעה לא חל ההיתר, דילמא לכו"ע חל היתר
 הציטול משעת נפילה, ופליגי רק צדין שהרמה
 גורמת דלר"ש הידיעה מקדשת דלז עומד להריס,
 ורצן סצרי שהרמה מקדשת, אבל צאמת מוכח
 משיטת הש"ס צ"ק ד' ע"ו ע"צ דלענין כל העומד
 לר"ש אין הידיעה מעכבת כלום, דליתא שם צהא
 דסוצר ר' שמעון צגונז קדשים שחייב צאחריותו,
 וצחק דחייב צדו"ה דפריך הש"ס שם מכדי
 שמעינן ל' לר"ש דאמר שחיטה שאינה ראוי' לא
 שמה שחיטה קדשים נמי שחיטה שאינה ראוי'
 הי' ומשני ר"ל צאחט צעלי מומים צחון ופריך
 לריש לקיש שחיטה מתרת והלא פד' מתרת,
 אישתייתתי' הא דר"ש כל העומד לזרוק כזרוק
 דמי וכל העומד לפדות כפדוי דמי, וצתוס' שם
 ד"ה והלא פד' מתרת הקשו מאי פריך הש"ס
 והלא פד' מתרת דילמא כשניפדות איירי שהרי
 יכול לפדותם אחר שחיטה, ומירצו דסתם גביה
 מעשי' צסתר וסתמא דמילתא לא נודע שהי'
 דהקדש עד שנאכלה דתו לא מיפרקא. יעו"ש.
 והרי משני צנמ' ע"ז משום דכל העומד לפדות
 כפדוי דמי, הרי מוכח מזה דחסרון ידיעה אינו
 מנרע לר"ש, אלא כיון שזמן הדין ראוי לפדות
 כפדוי דמי, ושם עוד אינו עומד להיודע, דסתמא
 דמילתא כן הוא שתאכל קודם הידיעה כמש"כ
 צתוס' ומ"מ חשוב לר"ש כפדוי, דהטעם צזה

כלילו כנר הורמה, הרי מ"מ היא בתערובות, והרי עכש' איכא שתי סאין בתוך מאה של חולין, אם לא נאמר דגם לפי הר"ש אינו רק צגד דמיון לשיטת ר' שמעון, וע"כ נראה הדברים מסתברים כמ"כ, דאין מדברי הרמז"ס ראי' דפסק כר' שמעון בשאר ענינים בכל העומד להיות כלינו כנר ה', כנלענ"ד:

והנה כפי שנתאר לעיל דכלל נודע התערובות אין הניטול חל גם מה"ת כשיטת הש"ך והפ"ח אצל טעמא דמילתא לא פירשו לנו מלפיה טעם הוא לא מהני ניטול צרוז קודם הידיעה, ונלענ"ד כיון דיסוד הניטול שחדשה תורה הוא שאם האיסור מעורב צהיתר ונוכל ספק על כל אחד שמה הוא האיסור, ועי"ז מתנגד כח האיסור של המיעוט לכח ההיתר של הרוב, וכל היכא שהמיעוט מנגד להרוב אמרה תורה אחרי רבים להטות, ונטל הדין של המיעוט, ע"כ עלינו להתבונן איזה פרט מהשני דברים שאמרנו חסר קודם ידיעת התערובות, והנה בדברים שאינם נכללים כמו יצא ציצת שכל חתיכה עומדת בפני עצמה, ה' מקום לומר דקודם ידיעת התערובות עדיין אין שם תערובות עי"ז דקמי שמיא גילוי לעולם איזה היתר ואיזה איסור, וכל ענין התערובות הוא שאין אדם מכירם להגדיל זה מזה, נמצא שהספק שנוכל להאדם על כל אחת מהחתיכות שמה הוא האסור עי"ז שנעשה תערובות, זה הוא ענין התערובות, וקודם שנודע ענין זה של ההתחלפות בין החתיכות, אין שום שייכות בין החתיכות זו לזו לאיסור ולהיתר, ולא שייך צוה מיעוט ורוב, וכל אחת דינה כמו שהיא, וזה פשוט וצורר, אצל בתערובות לה צלח שנעשה גוף אחד שבו מיעוט איסור ורוב היתר, ואף אם יצא אליהו לא יפרידם זה מזה, צכה"ג וראי נעשה התערובות גם קודם הידיעה, וכיון דהראשונים לא חלקו צענין זה לענין היתר הידיעה לחלק בין יצא ציצת ללח צלח, עלינו לומר דקודם הידיעה חסר פרט השני שניסור דין הניטול שהוא ענין הנגוד לכל זמן שאין התערובות נוגע לאיזה דין אין המיעוט מנגד כלום להרוב, והתנגדות זו נעשית רק משעת הידיעה שנוגע להאדם להתנהג צוה להיתר ולאיסור צפועל, אצל קודם הידיעה אין הרוב מתנגד אל המיעוט והמיעוט אל הרוב כיון דאינו נוגע עדיין למעשה, ומש"ה לא נתחדש צוה שום היתר עי"י התערובות, ול"ד לכל דיני איסור והיתר המתחדשים עי"י איזה מעשה המתיר והאוסר דחשנין שחל כנר משעת המקרה שנעשה המעשה אף קודם שנודע לשום אדם ורק צטומאח התהום לצור ועושה פסח הוא הלכה למשה מסיני דמותר קודם ידיעה, דצכל איסור והיתר טומאה וטהרה וכל הדינים המקרה מחדשת דין צענא אף כפי גלוי קמי שמיא, מש"ה חל הדין גם קודם ידיעת האדם, אצל ענין זה של ההתנגדות בין המיעוט והרוב, הוא רק אחרי ידיעת התערובות ולא קודם, וזה דבר נכון ומסתבר:

דלר"ש אינו משום דכל שעומד להיות כן חסוד כלינו כנר נעשה דאיך יתכן לומר כן, הלא חסר עוד המעשה, אלא דלר"ש סגי מה שראוי לזריקה ולפדי' להחשיב לאוכל שראוי לאכילה, ולפי"ז דברי הרמ"ש מוכרחים דאם נאמר דהניטול חל מעיקרא קודם הידיעה כנר מתחילת הנפילה הוא לעומד להרים וכמורס דמי, ומתראוי להיות דאם נפל עוד סאה קודם הידיעה שלא ינטרפו ג"כ, אלא מוכח דקודם הידיעה לא הותר כלל עי"י ניטול וכ"ז שלא הותר לא חלה המנ' להרים ומש"ה אם נפלה עוד סאה מנטרפים יחד לאסור, והרמ"ש לפי פירושו דר"ש לטעמי' משום דכל העומד לזרוק כמו שמפרש הר"ש מוכיח שפיר להידיעה גורמת ההיתר, דמר"ש נשמע לרבנן בשאר איסורים דלא צענין הרמה לכו"ע ההיתר תלוי בידיעה:

ובשיטת הרמז"ס צפי"ג ה' תרומות ה"ו דפסק דאם ידע צראשונה קודם שנפלה השני' דמפריש סאתים ומותר השאר, וכתב צוה"ל הואיל והי' לה לעלות הרי היא כלינו עלתה. עכ"ל. דהנ"ש צאהע"ז סי' קכ"ד סק"ל כתב דמשמע דפוסק כר' שמעון בכל העומד לזרוק וכל העומד לשרוף כזרוק ושרוף דמי, וצניאורי הגר"א שם הציא מכמה הלכות דלא קיי"ל בר"ש צוה והציא ממה דקיי"ל ופסק הרמז"ס צה' שנת פי"ז י"צ דעושין לחי אף מעי"ז הטעון שריפה, וציאר הרב המגיד שם, דהא דכתתי מוכחת שיעורי' לא מוגר צלחי אף דצענין שיעור גובה י' טפחים כיון דסגי בקוים מרחקים זמ"ז לא איכפת לן מה דחשוב ככתות, אצל לר"ש לא מהני לחי מעני אשירה כיון דכשרוף דמי חשוב כמאן דלייתה פעולם, וכן הוכיח צס' שער המלך פ"ד מנירושין דלא קיי"ל בר"ש צוה. יעו"ש. דלפי"ז קשה מהא דפסק הרמז"ס צדין זה של דימוע כר' שמעון ולענ"ד נראה דהרמז"ס מפרש שאין דין זה תלוי בשיטת ר' שמעון צכל הש"ס צכל העומד לזרוק וכה"ג אלא דהכל דדין דימוע תלוי עיקרו צדין התערובות, היינו דאם הי' אפשר להכיר את התרומה, וראי דהחולין לא נדמעו ולא נאסרו כלום, סובר ר' שמעון כיון דהז"ל חסוד שהרמה מועלת לחשוב כלינו ניטל התרומה מן התערובות ומש"ה משעת הידיעה דחל דין זה של הרמה כנר אין דין צסאה הראשונה לגרום דין דימוע כיון דאפשר להעלותה ולסלקה הרי זה כלינו ניכרת בפני עצמה ואינה מעורבת כלל עם החולין, וחכמים סברי כיון דמציאות אין הדבר כן דהרי כשמרים הסאה אינו מרים מן התרומה רק לפי חשבון אין דין זה דומה כלינו אפשר להעלות עי"י הכרה, והז"ל חסוד כן רק משעת הרמה ואילך וצוה פסק כר' שמעון, ול"ד ענין זה לכל העומד לשרוף וכל העומד לזרוק, וזה נכון ומסתבר, דנאמת מה דמפרשי הר"ש והרמ"ש דר"ש לשיטתי' אם נפרש כמשמעות הלשון להשוות לשאר דוכתי הוא קצת קשה דמה יועיל לנו לומר על ענין כזה

שום דין מן החולין, חלל ד"ל דמיירי שרואה את הנפילה ואינו יודע לאיזו קופה נפל, דמשעת נפילה נולד הספק, ועוד אם גם לא נודע הספק רק לאחר נפילה, ג"כ י"ל דשייך צכה"ג להעמיד החולין על חזקתן על הספק שנוול עכ"ל, דנאמת צלל"ה אין חזקה מכרעת על מציאות המקרה, אלא מסלקת הספיקות המתלדים לענין הנהגה כמו שנתאר צדרינו צש"צ צאורד, ולכן גם צכה"ג משעה שנוול הספק אמרינן דאוקי על החזקה דמעיקרא, ואף דלכאורה קשה לצייר צכה"ג ענין החזקה דכל דוכתא מעמידים הדבר על חזקתו שלא נשתנה דבר במציאות, וכאן אין המציאות נשתנה כלום עכ"פ, דאף אם נתערב, במציאות לא נתחדש שום שני על היתר כ"ז שאין לנו ידיעה מן התערובות, והשינוי מתחדש רק ע"י ידיעת הספק ואיך נאמר להעמיד על החזקה להכריע שלא הי' צוה נפילת איסור, כיון דהנפילה אינה מתחדשת כלום, ועל הספק לא שייך לומר להעמיד על החזקה שהרי הספק לפנינו, אצל נאמת נראה דאין הדבר כן דעיקר דין החזקה הוא על ידיעה שאמרה תורה להחזיק עכ"ל, הדבר כפי שהי' מוחזק לנו מקודם לידת הספק, ומה"ט אמרו בתוס' דחזקה שלא נתגדרה בשעתה אינה חזקה, משום דלא הי' מוחזק לנו מעיקרא, ולפי"ז שייך ענין חזקה גם בתערובות לומר כמו שהי' מוחזק לנו מעיקרא שהחולין מותרים צלי שום איסור דיומא, כ"כ עלינו להחזיק גם עכ"ל, שהם מותרים וממילא מסתלק הספק, שאין לנו לחוש לספיקות צדד שהי' מוחזק מעיקרא להיתר ככללענ"ה, ועפיתוש"כ י"ל צהא דנחלקו פוסקים אחרונים לשיטת האומרים חתיכה נעשה נצילה צשאר איסורים אם יש חילוק צין נודע התערובות או לא, ע"י רמ"א סי' צ"ט סעיף הי' וצש"ך שם סקט"ו הקשה מסוגית הש"ס פרק כל הצער ד' ק"ח לענין צשר צחלצ דמשמע שם דאין חילוק צין נודע או לא, ולפיתוש"כ י"ל דטעם האומרים דצלל נודע לא אמרינן חנ"כ הוא כמו שכתבנו לענין איסור הנעשה על היתר ע"י תערובות הוא רק משעת הידיעה ואילך כיון דנעלמות הדבר לא נתחדש שום איסור, וכ"ז לא שייך רק צשאר איסורים שהוא משום תערובות, אצל צצשר צחלצ שאמרה תורה צצהתערבות שני מינים אלו ע"י צישול שנעשה הכל גוף איסור, וכן צכלאי צגדים או כלאי הכרס צכל אלו ודאי הדבר צרור דלכו"ע חל האיסור גם קודם ידיעת האדם כמו כל חלות איסורים כמו נצילה וטריפה וכיו"ב, והפוסקים דגם צלל נודע אמרינן חנ"כ גם צשאר איסורים, הוא משום דכיון דדין זה לאמרינן חנ"כ הוא משום לתא צצשר צחלצ, רה"י להיות שזה לשם גם לענין זה לאסור צלל נודע, והחולקים סגרי דלענין זה לא מדמינן לצצ"ח וסגיא לן אם אסרו משעת הידיעה כדין השייך צאיסורי התערובות, דגזירת חכמים זו היא איסורי

אמנם לפי"ז צריך לומר דצכל תערובות קודם הידיעה לא נתחדש גם איסור ספק על היתר, דאם נאמר דגם קודם הידיעה מתחדש איסור ספק על היתר דאיקנע איסורו הרי אז מנגד המיעוט אל הרוב גם קודם הידיעה מן התערובות והי' ראוי לומר דהאיסור צטל צרוב גם קודם הידיעה, ונפ"מ לכמה דברים דהנה לפי"מ דקיי"ל דהמדומע פטור מן החלה — הרמז"ס צפ"ו מה' ציכורים ה"ד — ואם הפריש מעיסה המחויבת צחלה על העיסה המדומעת הוי כמפריש מחיוז על הפטור, לפי"ז אם צשעה שהפריש עדיין לא נודע שהעיסה השני' היא מדומעת שפיר הפריש, דאז עדיין היתה מחויבת, והנה לכאורה מוכח להיפוך מהא' דאמרינן צגמ' עירובין ד' צ"ו לענין עירוב צגיאל כינד אמר ר"י ספק עירוב צשר וכו' וכן צפירות ספק מצעוד יום נתקנו ספק משחיבה נתקנו זה הוא ספק עירוב צשר, ופריך הש"ס ניומא העמוד טצל על חזקתו ואימא לא נתקנו ומשני לא תימא ספק מצעוד יום נתקנו אלא אימא ספק מצעוד יום נדמעו ספק משחיבה נדמעו. יעו"ש. ומוכח דאם נודע עכ"ל שמצעוד יום נדמעו אינו ועירוב אף דצשעה שחל העירוב לא נודע התערובות, הרי מוכח מזה דגם קודם הידיעה צצר צשצין שגאסרו החולין מחמת ספק או דיומא, אצל אין מזה רא' חלל ד"ל דמיירי אף צכה"ג שאם הי' צא צין השמשות לאכול עירובו היה נודע לו התערובות כגון שהניח הטצל או החולין סמוך לחולין ועכ"ל הוא מוגל אותם מעורבים יחד, שאם נדמעו מצעוד יום הי' מכיר את התערובות כשם שהוא מכיר עכ"ל משום הכי הוי ספק עירוב, ועוד יש לומר כיון שהפירות מעורבים יחד צאופן שאם הי' אוכל את הטצל יחד עם החולין הי' אוכל איסור עם היתר, ולענין עירוב אם אינה ראוי לאכול מצעוד יום גם מחמת דבר אחר שגורם לזה חשוב כסעודה שאינה ראוי מצעוד יום, ולפי"ז נראה דמ"ש המג"א סי' ת"ט סעי' ו' דאם עירוב צצשר שהוא ספק טריפה דאין עירובו עירוב מחמת דהוי סעודה שאינה ראוי, יעו"ש. דזה רק אם נודע הספק מצעוד יום אצל אם לא נודע הספק עד חשיבה הוא ספק עירוב דאם הצשר צאמת צשר, הוי סעודה הראוי מצעוד יום, דמה שאסור לאכול מחמת ספק לא נתחדש רק מן הידיעה ואילך, וכן ל"ק מהא' דכתבו התוס' ציצמות דף פ"צ ע"א ד"ה שתי קופות דצהא דאיתא צתם' תרומות פ"ז מ"ה שתי קופות אחת של חולין ואחת של תרומה שנפלה סאה של תרומה לתוך אחת מהן ואינו יודע לאיזה מהן נפלה הריני אומר לתוך תרומה נפלה ד"ל דמותר לר"ל אף אם ליכא רוב חולין צקופה, משום דסמכינן לחזקת חולין שצקופה יעו"ש. דלכאורה אם משעת נפילה לא מתחדש גם איסור ספק לא שייך צכה"ג חזקת חולין כיון דמשעת נפילה לא נגרע

התערובות, וכמו שכתבנו לענין דימוע דאף שאלסר הכל מ"מ לא תשנין דהל איסור זה משעת נפילה רק משעת הידיעה ואילך :

ובירושלמי פ"ג מס' ערלה ה"א אמרינן פשיטא שידיעתו מתירתו ידיעת חזירו מהו שתתירו, האיד ענינא הוא לא ידע זה חזירו ידע זה, ידיעת ספק מהו שתתיר כידיעת ודאי, האיד ענינא ה' לפני' נ' קופות אחת יש זה מחתים ואחת חין זה מחתים נפלה סאה תרומה (ערלה) לתוך אחת מהן ואין ידוע לחיזה מהן נפלה ואח"כ נפלה צבאי מדדה ומלא זה מחתים ושתים חין תימר ידיעת ספק כידיעת ודאי חינו עילה, היתה קופה אחת ספק יש זה מחתים ספק חין זה נפלה סאה ערלה לתוכה ואין ידוע אם נפלה או לא נפלה ואח"כ נפלה השני חין תימר ידיעת ספק כידיעת ודאי חינו עולה, והנה נהשקפה ראשונה קשה מה דמסתפק בזה כאן הירושלמי אם ידיעת ספק מתיר לענין ציטול, והלא פ"ז דתרומות ה"ג אמרינן שם צבאי קופות, אחת יש זה כדי להעלות ואחת חין זה כדי להעלות חני אומר לאותה שאין זה (נ"ל לאותה שיש זה) כדי להעלות נפלה, ר"ש נן לקיש משום צר הפרא אחר והוא שיש צבאי רוב ר"י אחר העפ"י שאין צבאי רוב. עכ"ל. וכמו שהוצא פלוגתא זו בצבלי ניצמות פ"ג, דמוכח להדיא דמהני ידיעת ספק לענין ציטול, דל"ה מה מהני רוב צבאי, אם נאמר דנספק תערובות לא חל היתר של ציטול, וכן מוכח בפשטות ממשנה פ"ז דתרומות שע"ז אולי דברי הירושלמי והוא צבאי קופות אחת של תרומה ואחת של הולין שנפלה סאה תרומה לתוך אחת מהן ואין ידוע לחיזה מהן נפלה הרי חני אומר לתוך של תרומה נפלה, ע"כ שהוא משום דצרבנן מותר משום ספק דרבנן לקולא, דמה"ת צרובא צטל, אם לא שנאמר שהוא מטעם חזקה כמש"כ התוס' ניצמות דף פ"ג שהנחנו לעיל שכתבנו בלשון אפשר ד"ל. דשייך חזקה צבאי, ולעיל צב"צ נאמר דלא קי"ל כן להלכה דכל משהו שנצא לאכול חנו מסופקים שמהן היא תרומה וע"ז ליכא חזקה שהוא חולין יעו"ש צב"ז :

וע"כ נלענ"ד עפ"י מש"כ ציסוד הענין דלא חל היתר הציטול קודם ידיעת התערובות דכל היכא שאין המיעוט גורם שום שינוי לדינא, להרוב, ואינו מנגד חלי' אין הרוב מצטלו וקודם ידיעת התערובות ליכא שום התנגדות, דצמיתיות האמתית אינם סותרים זא"ז, לפי"ז נספק תערובות כגון האמור במשנה הכ"ל ובהירושלמי דלולא היתר הציטול ה' אסור לאכול את החולין, וכיון שלדין הנהגה מעכצ ספק ידיעה כידיעה ודאית כ"כ מהני תורת הציטול לצטל את המיעוט שלא יגרס דין על הרוב ומותרים החולין צמ"כ, אם לא נפלה התרומה הרי ליכא צה תרומה, ואם נפלה נתצטלה, ולא שייך צה לומר דאם נפלה אינה

מתצטלת מחמת חסרון ידיעת נפילתה, כיון דעכ"פ גם נספק גרמה איסור על החולין ומשום הכי מהני היתר הציטול גם קודם ידיעה הצרורה מנפילתה, והירושלמי דמסתפק כידיעת ספק אם מתרת, נלענ"ד שהוא על פי מה שכתבנו הטעם בצורך הידיעה, דהנה דכמו דקודם הידיעה לא הל דין ציטול משום דלא ליכא נפ"מ לענין הנהגה, כ"כ אם גם אחר הידיעה לא יהי נפ"מ דאם יאמר שלא יותר למעשה גם ע"י ציטול צרוב אז לא חל הציטול, דכיון דלא יתוקן כלום דינו של הרוב י"ל דאין הרוב מצטלו, והנה העובדא שציר צירושלמי צין צצבא ראשונה וצין צצבא שני' הוא דנשעת ידיעת הספק לא יועיל למעשה היתר הציטול, דכיון שידע שיעור מה שיש צקופה שיש זה מחתים דאפשר להתנצר ע"י מדידה וכמו שנתנצר אח"כ ע"י המדידה שמהל מחתים ושתים שהסאה ערלה נפלה לתוך המחתים, וכן צצבא השני' שציר הירושלמי שנפלה סאה וא"י אם יש זה מחתים הרי אפשר למדוד ואם ימלא עכש' מחתים ואחת יתנצר דההיתר הוא מחתים ואם ימלא פחות מזה צודאי ליכא מחתים מן ההיתר דהרי ידוע שנפלה סאה ערלה לתוך קופה זו, ולפי"ז קודם המדידה אי אפשר להתיר, אף דספק דרבנן מותר אצל אם אפשר לצרורי אסור ויעוין צהג"ה נחלת צני לצעל פתחי תשובה יו"ד סי' ק"י שהאריך שם ומסיק כן, להלכה, ואכמ"ל, וכיון דלא ניתר כלום למעשה אחר ידיעת הספק, צין שהספק הוא צעיקר התערובות כמו שציר הירושלמי צצבא הא', וצין שהספק הוא צכח המתיר כמו שציר צצבא הצ' למעשה לא יועיל היתר הציטול כיון דאפשר לצרר הצצר להיתר יאו לאיסור, צכה"ג מוציאי להירושלמי אם חל ההיתר ע"י ידיעת הספק בזה כידיעת ודאי, אם נאמר כיון דלא יתוקן עכשיו כלום ע"י היתר הציטול דמ"מ אסור מחמת ספק ע"י המיעוט, לא מהני עכש' תורת הציטול כלום, ואם נפלה סאה שני' הרי כנפלה קודם הידיעה וכאילו נפלו צצ"א ושצו לא מהני מה שנתנצר אח"כ דמעיקרא ה' שיעור לצטל, דעכשיו צעינן מחתים נגד שתי סאין, או כיון דידע מהנפילה והי' עומד למדוד ולהתנצר הוי כידיעת ודאי, אצל היכא שע"י ידיעת ספק נעשה איסור על ההיתר וע"י תורת הציטול יהי היתר גמור על הכל, כאופן דמירי במשנה דפרק ד' והירושלמי שם, אז מותר צודאי ע"י ידיעת ספק. כנלענ"ד צרור צס"ד, ועד"ז מסתפק הירושלמי אם ידיעת חזירו מתרת, ד"ל דלחזירו חין הידיעה גורמת דין כ"כ דצבא"ה אסור לו משום גזל עד שיהי לו רשות מהנעלים חין הל ההיתר עד שידוע לצעלים או כיון שהותחלה הידיעה צמקנת שע"ז יתודע לצעלים, או שחזירו יטטרף לתערובות זו, וצכ"ז מוציאי להירושלמי ולא נפשטה איציעאי זו. אכן צריך עוד להוסיף ציאור צצברי הירושלמי אם הגירסא שהעתקנו היא הנכונה. דהנה צצבא הא' צבאי קופות צא' יש צה ר' וצאחת חין

נתלות דלא נפלה כלל לתוכה, הוא ספק דרבנן דיותר כמו שפורש במשנה פ"ז דתרומות הכ"ל, דע"י מדידה לא יבורר שום דבר לאיסור, דהרי אם ימלא פחות מר' ג"כ יהי מותר ואם יגזא מטעם יש לו מתירים כשימלא מלתים וא' דע"ז יתגרר הדבר להיתר ודאי, דנכה"ג לא חשבו יש לו מתירין דאין המתיר עתיד להיות נזדאי כמזרח צו"ד ס' ק"צ לענין תרגומות ספק טריפה יעו"ש. אבל מ"מ נכה"ג שהי' מותר קודם המדידה בלא דין ציטול במלתים אלא משום דתלינן שנפלה למקום אחר, א"כ כשאנו דנים לדון דרבנן יש לדון דהוי כמו קודם ידיעת התערובות, כן נראה לי ליישב עפ"י הגירסא שהעתיקנו ומה דנראה לשונות קותרים זא"ז מש"כ מעיקרא שהסאה ערלה נפלה בתוכה ואח"כ אמר שאינו ידוע אם נפלה או לא, י"ל דהכונה הוא דכפי שנועד במלת אחר המדידה נפלה הסאה וערלה לתוכה רק בשעת נפילה לא ידע, ככללענ"ד ציטוט דברי הירושלמי, ועפ"ז יהי הנפ"מ משתי הצצות דצצא א' צייר שלא הועיל הציטול מחמת שעדיין אסור קודם הצירור וצצא ב' צייר שלא הועיל הציטול דצלא"ה מותר ודו"ק :

פרק יב

ועפ"י דרכנו יש לפרש גם דברי הרשב"א ז"ל בתשו' ס' ער"צ הוצא צחי' רעק"א יו"ד סימן ק"ה סעיף ט' הצאנו לעיל ש"א פ"א דכתב דבמדידה אחת משתי התיבות חייב אשם תלוי אף שאכל את הקטנה ולא אמרינן ממ"נ, אם היא ההיתר ודאי מותר ואם היא האסורה הרי היא בטלה ברוב עגד הגדולה המותרת, וכתב צזה"ל כיון שאין ניכרות שמה הגדולה היא היתה של איסור וכשאכל את הראשונה שמה היא היתה של איסור צין שאכל את הגדולה צין שאכל את הקטנה וכי' אלא לא אמרו רק בשאין האיסור ניכר ואיכא ודאי רוב צהיתר וצינא, ולא משכחת צפחות מנ' התיבות אחת של איסור שנתערבה צנ' היתר עכ"ל. — העתקתי מחי' רע"ק — והגאון רע"ק קבל זה כדן חוקי דספק רוב לא מהני כלום אף להגטרף לספק אחר שיהי' עי"ז ספק ספיקא יעו"ש, ולעיל צ"א פ"א הצאנו מהש"ך יו"ד סי' ס"ו דכתב להלכה צדס צינים צספק רוב משום ס"ס וכתבנו שם לצאר דברי הרשב"א צאופן שלא יסתרו דברי הש"ך לנידון של הרשב"א יעו"ש. ועפיתש"כ צזה לפרש דברי הירושלמי מוצגים דברי הרשב"א ז"ל צטעס וצצרא צלי חוק, דכיון דעיקר יסוד הציטול הוא כשהמיעוט גורם דין לגרע את דין הרוב אז הרוב מצטלו משום אחרי צנים להטות שיסאר דינו של הרוב על חכונו, ולפי"ז צשתי התיבות א' גדולה וא' קטנה ואין ידוע איזו האסורה, דהגדולה עכ"פ אסורה מחמת ספק, א"כ לו יהא דהגדולה היא המותרת אין צזה תורת ציטול להסיר את הקטנה כיון שדינה של הגדולה לא יתוקן כלום לענין היתר אכילה צפועל, וצנוגע למציאות

צה ר' כשנפלה סאה ערלה וא"י לחיזו נפלה מן הדין ומחמת נפילה הראשונה אותה הקופה שיש צה ר' מותרת גם קודם המדידה, דממ"כ היא מותרת, ורק אותה שאין צה ר' אסורה מחמת דאפשר לצרר ע"י מדידת קופה השני, וא"כ הדרא קושא לזכותה דנכה"ג מפורש צירושלמי פ"ז דתרומות ידיעת ספק מתרת, וכיון דאחר כך נתצרר דקופה שיש צה מלתים נפלו שתי הסאין, א"כ פשיטא דמותר כיון דקודם נפילת השני צצר. חל ההיתר ונעשה הכל כהיתר, וכשנפלה השני נפלה למלתים וא' של היתר, וע"כ נראה לפרש צזה כפ"י הפני משה דמייירי שלא הי' ידוע צאזזה קופה מלתים — יעו"ש מה שפרש עפ"י דרכו מה שאינו ידוע לכונן דצרי' — אבל עפיתש"כ צהוספת דצרים אלו יתיצב על ככון הצצא הא', וכיון דא"י צאזזה מהן מלתים הי' שתיהן אסורות עד שיתצרר ע"י המדידה ולא יועיל חלות דין הציטול עד הצירור, ומשום כשנפלה הסאה השני קודם המדידה יש לספק אם דומה כמו שנפלה קודם ידיעת התערובות דמוטריפס יחד לאסור, וצצא השני של הירושלמי ג"כ צריך להוסיף דצרים, דלפי הגירסא שלפנינו צקופה אחת ספק יש צה ר' ספק אין צה ר' נפלה סאה ערלה לתוכה, ואין ידוע אם נפלה, קשה דהלא אם גם מדד אח"כ ומלא רק מלתים ואחת דהוצרר דקודם נפילת השני לא הי' צקופה צכדי להעלות מ"מ היא מותרת ודיש לתלות שצראשונה לא נפל לתוכה כלל הסאה ערלה, ומה זה ענין אם ידיעת ספק מותרת או לא, והי' נראה להגיה, "וא"י אם עלתה או לא עלתה" כמו דמורה השלון שהתחיל נפלה סאה ערלה לתוכה דמוכה שידוע שנפלה לתוך הקופה ולא למקום אחר, אלא כיון דא"י אם יש צה ר' אינו ידוע אם עלתה או לא, ועד"ז הי' מתוקן הכל עפיתש"כ דהי' אסור מעיקרא משום דאפשר לצרר ע"י מדידה אם ימלא מלתים וא' יותר וצפחות מזה אסור, ולא הועיל הציטול קודם המדידה, ומשום כשמדד אח"כ ומלא מלתים וצתים וכמו שצייר צצא א', כ"כ צריך להוסיף צצא זו ונתצרר לו דמעיקרא הי' צה מלתים, מ"מ יש לדון לאסור מחמת דמעיקרא לא עלתה קודם הצירור כמו קודם ידיעת עיקר התערובות, אבל כאשר קשה להגיה צלי חפוש צדפוסים אחרים אשה אינם ת"י כעת, נראה לי דצריך לדחוק ולישב דמייירי שידוע שיותר ממלתים צודאי ליכא צקופה זו אלא שמופק אס' יש צה מלתים או פחות ממלתים, ומשום כשמדד אח"כ ומלא מלתים וצתים הוצרר הדבר שסאה ראשונה של ערלה נפלה לתוכה וצריך שיעור לצטל את שתייהם, ואם נאמר צכה"ג ידיעת ספק ג"כ מתרת הותר מעיקרא ומתירים גם הסאה השני, ואם ידיעת ספק אינה כידיעה לא עלתה ומטריפס שתי הסאין לאסור, והנה אף דנכה"ג מותרת היתה הקופה גם צלא מדידה מעיקרא קודם נפילת הסאה השני, כיון דיש

דין זה הוא צנח' פ' התערבות דף ע"ד ע"ג, והרי התם נמי הרוב נשאר באיסורו מחמת ספק והנו מתירים את החתיכה שנחתכה ע"י מו"ג, ולכאורה דומה דין זה לנידון של הרשב"א, והרשב"א מיידי לענין ציטול המועיל מה"ת ודין השו"ע הוא לענין דין דרבנן דאמרו שצדק חסוד לא מהני ציטול, והלא גם צענין ציטול שהנריכו חכמים אמרונו מדברי הירושלמי דתלוי ציטול זה שיעיל הציטול להתיר את המצטל, אצל נראה דל"ק כ"כ ודין זה אינו דומה לנידון של הרשב"א, דעיקר הדין דצדק חסודים שחיסו צטלים מדרבנן הוא רק על האיסור שאמרו שחם האיסור דבר חסוד אינו צטל ונשאר עלי' איסור דרבנן, ומש"ה החתיכה שנחתכה וצטלה מחשיבותה חין חל עלי' כלום דין חכמים, וחזר דינה לדין של תורה, ומה"ת מוה"י הציטול דהרי הותר גם הרוב, ומה דהרוב איסור מדרבנן אינו מוגרע כלום את החתיכה שנחתכה, כיון שעלי' לא חל כלל דין חכמים ומלך חתיכה זו ח"ל רק הציטול המועיל מה"ת, ויש לכונן זה דברי הטור ושו"ע שכתבו דהחתיכה שנחתכה מותרת מו"ג, חם היא האסורה חף כולן מותרות ואם היא של היתר הרי היא מותרת, דלכאורה מה מועיל לכת היתירא של חתיכה זו מה שכולן מותרות, ועוד הרי מ"מ הם אסורות מחמת ספק, אלא הכונה צוה דלכאורה יש לומר כיון דצענין לענין היתר של ציטול צדק שיה"י רוב היתר ושיהני דין הציטול להסיר הספק מעל רוב המותר, וכיון שאינו מועיל להרוב המותר שהוא נשאר צספיקו, לכאורה ליכא תורת ציטול, ונוש"ה אמרו דחתיכה זו מותרת מו"ג דאם היא המותרת חין צריך לציטול, ואם היא האסורה חף כולן מותרות, היינו דמחמתה ראוי שיה"י הכל מותר דעלי' לא גזרו כלום ומהני תורת הציטול מה שמן התורה הועיל הציטול להתיר את כולן ומה שכולן נשאר באיסור דרבנן הרי זה כאילו יש עליהן איסור אחר מה דלא שייך לחתיכה זו, דלא אמרו רק לאסור את החתיכה הר"ל כל שהיא צספק איסור, אצל שיה"י איסור זה גורם חזרה דין על החתיכות שאינן ראיות להתכבד לא אמרו צוה חז"ל, ומש"ה כל שאנו דנים לענין חתיכה זו שנחתכה חשנין כאילו כולן מותרות צפועל :

עוד נראה לי דגם אם נתערבו שתי חתיכות אסורות צדק ונחתכה אחת שהיא מותרת, דהנה לכאורה צכה"ג ליכא מו"ג דאם היא אסורה ליכא רוב המצטל, כיון דחתיכה אחת של איסור שהיא ראוי להתכבד באיסורה עומדת מדרבנן והיא השונה והשונה כמחלה על מחלה נגד כל ההיתר וח"כ ליכא רוב המותר, והט"ז שכתב צס"י ק"י סק"ה צפשיטות צכה"ג אסורה החתיכה שנחתכה, והפר"ח דחה דצרי' צסתי ידיס. עייש. וצאונת דצרי הט"ז הם כשגגה היוצאת מלפני השליט, אצל דצרי הט"ז שם הוא מטעם אחר וצאופן אחר, והוא חם מצהמה אחת טריפה נחתך קלתה, עלה צדעת הט"ז שאין להתיר קלתה וקלתה תשאר באיסורה, וזה הוא צמחכ"ת דבר זר ואינו אחת צסוס פנים

האמתית ליכא כלל דין ציטול צדק, דמש"ה קודם ידיעת התערבות לא חל היתר הציטול, ועפי"ד מקוריק היטב מש"כ והרשב"א והוסיק, וצניש"ה הוא לומר דכלל זה צספק רוב אינו מועיל הוא רק צכה"ג דהגדולה היא צפ"ע, אצל צלת שיה"י ספק איסור מעורב בהיתר וחתיכה ספק חם חתיכה רוב, יש לדון דמהני ספק רוב משום ס"ס דלזו יהני כח היתירא של הציטול להתיר את הכל וכמו שנקט הש"ך צחמות כן להלכה, וגם צתערבות לא באיסור וחלי לתוך היתר וחין ידוע חם ההיתר רוב, נראה לי דיה"י דין תערבות זה רק ספק איסור, דהרי יועיל דין הציטול לעשות התערבות לצספק איסור וצלת דין ציטול כל משהו ומשהו שטועם הוכל איסור וחלי והצדל גדול הוא צין ספק איסור לודלי איסור לכמה דינים צצתורה, כמו לחולה שיש צו סכנה וכדומה, אצל צתערבות יצש צציש דאפשר לאכול כ"א צפ"ע, והמיעוט איסור המעורב גורם ספק על כל חתיכה שעי"ז מיתחדש ספק איסור על רוב ההיתר, ומפני זה אמרה תורה כיון שהמיעוט מוגד להרוב הרוב מצטלו שעי"ז יה"י דין הרוב קיים, אלא כיון שאי אפשר שיוסר הספק איסור מן הרוב חם לא יותר לגמרי האיסור של החתיכה האסורה, ומש"ה אמרין דנהפך האיסור להתיר, חף דצמציאות האמתית חין האיסור מתנגד אל ההיתר, אצל המציאות עכ"פ מתנגד להוליד איסור ספק על הרוב, וע"י דין הציטול יתוקן זה, וצגדולה וקטנה דגם חם יוסר האיסור של הקטנה, הגדולה עדיין באיסור ספק עומדת וכיון דחין ההיתר מועיל כלום לתקן את דין הרוב, והסתנגדות של המיעוט גם אחר הציטול צמקומה עומדת, צכה"ג לא אמרה תורה אחרי רבים להטות, והנה חף דצירושלמי הנ"ל צצנא ח' ומספקא לי היכא דליכא ידיעת ספק ולא יועיל הציטול עכשיו לזעשה חם חל צכה"ג היתר הציטול חו לא כמו צציראנו, ולהרשב"א ז"ל פשיטא לי' דלא מהני ציטול היכא דהרוב אינו מתוקן, ההצדל צין שני ענינים הוא, צצנידון של הירושלמי הותחלה ידיעה צסופה להתודע הכל, ואחר הידיעה אפשר שיתוקן, חם המדידה תצדק שהסאה ערלה נפלה לתוך המחתים יתוקן הכל להתיר את כל התערבות, ומש"ה הוי עכשיו קלת ידיעה, וצכה"ג מיציעא לי' להירושלמי, אצל צנידון של הרשב"א לעולם לא יתוקן ההיתר ע"י הציטול, דאם יתצדק שהגדולה הוא היתר תה"י מותרת צלתה, ואם יתצדק להיפוך שהיא אסורה לא יועיל כלום והרי זה לעולם כמו קודם הידיעה דאינו מועיל כלום למעשה וצכה"ג פשיטא לי' להרשב"א ז"ל דלא מהני צוה ציטול כלום. כנלענ"ד :

אמנם לכאורה קשה ע"ז מהא דנקטינן צתערבות שאינם מתצטלים מחמת חשיבות שחם נחתכה חתיכה אחת וצטלה מחשיבותה שחיתה חתיכה מותרת צמח"ג, חם היא המותרת חיתה צריכה לציטול, ואם היא אסורה הרי מתצטלת והכל מותר, והוא צטוש"ע יו"ד ס"י ק"א ומקור

כל היכל דלמריקן ממ"כ הוא דאם נתפוס נד אחד שיש בו חזיה נד המגרע את הענין, נכ"ז הננו מוצאים נזה נד אחר המועיל, אזל כאן כיון דנחתכה החתיכה וחזרה לכלל הדברים הראוים להתצטל מה נפ"מ נזה שאם נתפוס שחתיכה זו היא המותרת והאסורה הראויה להתכבד היא נשארה בהתערובות, חזיה נד גרעון לחתיכה זו מה שנשאר האסורה הראויה להתכבד שם בהתערובות, ולפימ"ש"כ הוא מדויק דזה הנד הגרעון נזה, שאם נתפוס שהאסורה נשארה שם חסר רוב היתר לשיעור הנריך לדין ציטול נרוב, אזל אז הרי היא המותרת נמליצות האמתית. וזה נכון מאד נצוה"י להמליץ על הטור דרך ישר ופשוט, ולעיל נפ"ו כתבנו דרך אחר דצרי הטור והרשנ"א. והמעין יבחר :

ולפי"ז עלינו לומר דהרשנ"א אינו סובר כן דהרי מתיר החתיכות הנחתכות אף שנשאר עדיין מן הטריפות שהם ראויות להתכבד בתוך התערובות, וע"כ שלשיתו אל דלמרו רצון שהדבר חשוב הוא כקצו בתוך התערובות הוא רק ננוגע לגבי ידי' שחשיבותו גורם להיות כדבר קצו וליחשב כמע"מ שלא יצטל ולא יותר ע"י הרוב, אזל אין זה מועיל להעדיף חשון הכמות לגבי אחרים להגדיל מדת האיסור בכלל, לומר שיגורף המחלה איסור המתחשב ע"י חתיכת האיסור הראויה להתכבד עם חתיכה זו נכדי שלא נשאר נזה שיעור רוב היתר נגד האיסור, דרך לגבי עצמו אמרו כן ולא לדין הנוגע לתערובות בכלל, ולפי"ז להלכה כשיש שתי חתיכות אסורות בתוך התערובות והן ראויות להתכבד ואחת נחתכה תלוי במחלוקת הטור והרשנ"א. והפמ"ג נמ"ז נס"י ק"א סק"ד כתב שם שהוא תלוי בשיטת הט"ז נס"י ק"י סק"ה והנקה"כ, הוצא דצרי"נ נס"י דרכי תשובה, ולפימ"ש"כ הוא מחלוקת הקדמונים שאין לדחות אותם בשתי ידיים, כמו שדחה הפר"ח נס"י ק"י את דצרי הט"ז שם. ולשיטת הטור לכאורה נראה שאם נחתכה שלש חתיכות ונתערבות היתה שתי חתיכות אסורות אז מותרות נממ"כ דאם השתי חתיכות האסורות נחתכו הרי אז לא נשאר כלום מן האסורות שם והכל מותר, ואם גם רק אחת נחתכה והשני נשארה נחשיבותה, כיון שזוהי החתיכות אלו מן התערובות לעצמם, הם נפרדים לגמרי מן התערובות ואיכא נשלש חתיכות אלו שתיים המותרות ואחת מן האיסור ויש בהתערבות זו לחוד שיעור נכדי לצטל, אכן נכזה"ג שניך לנרף את כל התערובות, נריך להיות באופן שיהי הציטול גם עכש"י ואם הפרידן לא ינטרפו כמו שנתבאר לעיל נפ"ו, ולפי"ז רק אם נחתכו חמש חתיכות אז יכול להפרידן מהראשונות ולהתירן נממ"כ דעכ"פ איכא רוב היתר נאלו נפ"ע וא"ל לנירוף של הראשונות. כנלענ"ד. והכל תלוי לפי חשון דאם נתערבו שלש חתיכות יונרף שני חתיכות נחתכות וכן כסדר. כנלענ"ד נזה :

אמנם לכאורה יש עדיין להקשות בשיטת הטור, דכמו שמתיר ננפלה חתיכה אחת של איסור משום ממ"כ, אף דהרוב נשאר נספק איסור וליכא

מגמלא וסבא, דהלל מה דמנואר נגמ' ופוסקים בחתיכה אסורה שמתצטלת נרוב היתר, לדצרי הט"ז הוא דוקא אם לא נשאר נצית חלק איסור כלום מהנמה שנתך מומה חתיכה זו, אזל אם הנשאר נצית איסור אז גם החתיכה המעורבת אינה מותרת, וזה לא יתכן, ומסבא ג"כ אין לזה שום מקום, דרק ננידון שחקרו האחרונים לענין נכש אחד שחלק ממונו קצו וחלק נפרש, יש מקום לדון דאם אנו מותרים שחלק זה מן הרוב הוא, גם הנשאר הוא מהרוב, ושני דינים הסותרים זא"ז לא ידענו מה נדון נזה, אזל נציטול נרוב דלא תלין לומר שהאסורה היא היתה מותרת אלא שהותרה ע"י ציטול מה סותר לזה מה שחלק מומה לא נצטל, אזל מש"כ שם הט"ז דמה דלמריקן נדין זה נס"י ק"א דנחתכה אחת מותרת ממ"כ הוא רק שכל האיסור אינה אלא חתיכה אחת, נראה דכוונתו דגם הם נתערבו שתי חתיכות אסורות שלא מנמה אחת ג"כ לא מהני היתר לחתיכה שנחתכה, אזל לא ציאר כונתו נזה, דמש"כ דנכזה"ג ליכא ממ"כ הוא דצרי נצ"י טעם, דגם נכזה"ג איכא ממ"כ שאם היא האסורה היא נטלה, ולפלא נציני שגם הפמ"ג נמ"ז נס"י ק"א סק"ד נמשך אחריו, וכן נס"י ק"י וחקר להלכה נדין זה ולא העיר כלום, ולפימ"ש"כ אם כי דצרי הט"ז נעיקר דצרי"נ הם דחיים מכל נד, אזל מהטעם שכתבנו דע"י שנשאר עוד חתיכת טריפה בהתערובות והיא ראויה להתכבד, יש לומר דכיון דמדרבנן הוי כמע"מ א"כ ליכא רוב היתר לצטל חתיכה זו הנחתכת, יש מקום לפרש את דצרי הטור שהציא הט"ז שם לפי דרכו, והוא נמה דפליג הטור על הרשנ"א הנאלו לעיל נפ"ו דמש"כ הרשנ"א נחתכות טריפה שנתערבו נמקולין שהחתיכות שהן ראויות להתכבד אסורות, והחתיכות שאין ראויות להתכבד מותרות, שכתב ע"ז דכיון דכל קצו כמע"מ הכל אסור והציא שם שכן הוא דעת הרא"ש, שדצרי הטור הם נפלאים כמו שמתמה שם הנ"י והיש"ש, ועפ"מ"כ י"ל שדצרי"נ פשוטים הם כיון דדבר חשוב הוי קצו וכמע"מ, כמו דלמרו רצון לגבי עצמו שהוא כמע"מ, כ"כ ענין זה פועל על כל התערובות אף על החתיכות שאין ראויות להתכבד, לשנות את מספר הכמות של האיסור הנמצא בתוך התערובות, וחשוב כאילו נמצא בהתערובות מחלה איסור ומחלה היתר וליכא רוב נצטל גם את החתיכות שאין ראויות להתכבד, וזה מדויק היטב נצצרי הטור שכתב הטור להתיר את החתיכה שנחתכה מטעם למע"מ אסור הכל גם האיני קצו דליכא רוב היתר להתיר את החתיכות הנחתכות, ונס"י ק"א שכתב הטור להתיר את החתיכה שנחתכה מטעם ממ"כ הוא רק אם לא נתערב נזה רק חתיכה אחת של איסור, דליכא ממ"כ שאם היא אסורה הכל מותר, ואם היא המותרת דלא החתיכה האסורה בתוך התערובות והיא קצוה ולא ליכא רוב היתר בהתערובות, אזל אז חתיכה זו מותרת נצ"י ציטול, וכן מוטעם מאד ציאר אופן ה"ממ"כ", דלכאורה

הכלל בזה הוא משום דהקילו דדרבנן, חזל לפי דכל כה"ג הו' כחיקצע איסור לא למירין בזה ספק דרבנן לקולא, חלל שעשו חז"ל כמו חילוי ה' בזה חז"ל דבר לתלות שכן וכך ה', ובשתי קופות נחתת יש בזה כדי להעלות, ובשני' אין בזה, כשחזו חומרים שנפלה בלחות שיש בזה כדי להעלות חנו מתירים את שתייהן לפי שורת הדין, חזל כשנחתכה אחת, שאנו מתירים אותה מחמת חמ"כ, שזר אחד הוא משום ציטול צרוב, ודין הציטול הוא דוקא היכא שכולם נכנסים בנספק, חזל אם יש חז"ל לא לתלות נחתכה זו שהיא אסורה שוב ליכא דין ציטול, וחמ"כ אם נאמר להתיר את כולן לתלות שהנחתכה הנחתכת היא האסורה, הרי זה שנחשבו כחילוי יש לנו חז"ל סנה לתלות שכן הוא ולא יא' אפשר להתיר הנחתכת מדין ציטול, ומטעם זה ח' לאחר שנאכלה הנחתכה כולן אסורות, דמה שהתירו אותה מעיקרא פותר את הדין לומר, "שחזי חומר", כחמ"כ, ולפי"ז ה' נראה לענ"ד דאם נחתכו שלש חתיכות ולא ה' נחתכות רק חתיכה אחת טריפה, נאופן דאם נתלה שהנחתכה האסורה היא מהנחתכות ליכא שיעור ציטול בהנחתכות עומן ואין צריכות הנטרפות מהנחתכות הראויות להתכבד, בכה"ג יש להתיר את כולן מדין, "שחזי חומר" כמו בשתי קופות, ונל"ה מאלתי להרא"ה ז"ל בס' דקדק הבית שהציא יש מי שאומר דנחתכה אחת כולן מותרות, דהא דמוכח בנ"ס בפרק התערובות דכולן אסורות הוא לרבנן דפליגי שם על ר"א דאמר אם הקריצו אחת כולן קרבות, ולדין דקיי"ל כר"א גם נפתח חזית אחת כולן מותרות דתלין שהאיסור נפתח יעו"ש :

אבל מהא דכתב הטוש"ע דאפי' נחתכו רובן אין תולין לומר שהאיסור מהרוב שנחתכו חלל כל הנחתכות מותרות והשלמות אסורות, משמע דאפי' נחתכו שלש או יותר, דאפי' ליכא בהנחתכות רוב לצטל את האיסור, בלי צירוף של השלמות, ח"מ השלמות אסורות, ויש לומר דלא דקו בזה הענין רק לבאר דאין תולין שהאיסור הוא צרוב, חזל לדינא משכחת דין הטוש"ע בננוע לדין זה האחרון כפי משמעות לשונו רק בשתי חתיכות אסורות שנתערבו ולא נחתכה, ובשתי חתיכות אפשר לזייר זה כגון שנתערבו נחתכה מותרות ונחתכו חרצע ונשאר שלש שלמות, דבהנך חרצע הנחתכות אם שתי האסורות כאן ליכא שיעור ציטול צרוב בכה"ג בלי הנטרפות השלמות, ובכה"ג יזייר גם האי חמ"כ ח' לשיטת הטור שכתבנו לעיל דאם שתי החתיכות האסורות הן הנחתכות אז הכל מותר צירוף הראשונות, ואם אחת נשארה חז"ל הנחתכות מותרות דאם יפרידן לעומן יש בהן שיעור ציטול מגד עומן ויתצטלו אחר הפרדתן דלא לא איכפת לן מה ששם בהשלמות ליכא חמ"מ, וחמ"כ הנחתכות מותרות, אז שנתצטלו מיד כשנחתכו אז שיתצטלו חמ"כ, וממקור דין זה האמור בגמ' בפרק התערובות ליכא סתירה כלל לדברינו, דאיתא שם אר"א חזית של תרומה שנתערבה

מצטל, דלענין חתיכה שאינה ראוי' להתכבד, אזלינן בתר דין תורה, כ"כ נאמר גם אם נתערבו שתי חתיכות של איסור שיהי' מותר, ח' דעדיין נשאר חתיכה של איסור שלא נחתכה והוי' כחמ"מ, חזל כ"ז רק מדרבנן, ומאי שנא חסרון זה של חמ"מ מחסרון של היתר נפועל, דאם אזלינן בתר דין תורה בכל גיוני ליכא ציטול ואם בתר דין דרבנן גם נחתכה אחת ליכא חסרון לדין ציטול, וזה הקשה לי תלמידי החו"צ מר אהרן ישע"י נ"י מפניסא, ויפה הקשה חזל לאחר העיון הם שני ענינים, דלענין חסרון היתר של רוב יש מקום לומר, דאינו מוגרע כח ציטול של הנחתכה, דחשבינן מה שהרוב נשאר באיסור ספק הוא באיסור אחר מה שאסרו חז"ל בדרבנן חשבו שלא יהי' ציטול, ולכן חתיכה זו שאינה חשובה, אינה שייכת לדין זה, ועלצעלם ספק איסור נתצטלה, דגם הרוב יתיר מאיסור זה, חזל לענין חמ"מ דהוי' חסרון עפ"י חז"ל בנחות המספר דהוי' כחמ"מ, חסר בזה עפ"י דין דרבנן עיקר ענין הציטול :

אמנם צעיקר הדין מה שהנחתכות הנשארות אסורות ח' היכא שלא נתערבה רק חתיכה אחת טריפה, צריך ציחור מפני מה לא נאמר שחזי חומר שהאיסור הלך לו כמו נפיל אחד לים כיון דהנחתכה שנחתכה חמ"כ מותרת, דחמ"כ בתוס' פ' התערובות והרשב"א הוצא בנ"ך סקמ"ד לחלק בין נפלה לים לפרשה למק"א משום דכיון דצריך לדון גם עלי' לא תלין, ורק בנפלה לים אז שנאכלה דאין לנו לדון עכשיו רק על הנשארות חנו דנים לתלות ולהתיר בנ"ה שחזי חומר" היכא דהוא רק מדרבנן דבצר צטל חמ"מ, אינו ענין לנידון זה, דהרי כאן כיון שהיא מותרת בנחמ"כ ג"כ אין לנו שוב לדון עלי' עוד, וחמ"ש זה משתי קופות נחתכה יש בזה כדי להעלות ונחתכה אין בזה לתלין שנפלה בראשונה ואנו מתירים את שתייהם, וכן קיי"ל להלכה כמחזיק דש"ע ס' ק"א, ועוד קשה אחרי שחז"ל נאכלת בצר למה לא נתיר אז הנשאר כדן הם נאכל אחת, ואף שאכלה בנחתכו לא שייך לאסור בזה כדן מצטל איסור דהרי מותר לאוכלה מחמת עומה, ובכרתי ופלתי ס' ק"א סק"ג ממה דין זה למש"כ התוס' והרשב"א הנ"ל דכיון דהיא צעולם ואנו צריכים לדון עלי' אם היא טריפה או כשירה לא תלין בכה"ג, וכן כתב בגליון הרשב"א בס' ק"א בדין זה וז"ל, ול"ד להאי דס' ק"א סע"י ז' דשם כיון דנפלה אחת אין לנו דנים עוד כ"א על הנשאר ע"ש צנ"י בשם הרשב"א, ונ"ל ח' דכאן אותה שנחתכה חמ"כ מותרת ח"ו דין חשוב עלי'. עכ"ל. ואיני מצין כלל דברי הגאונים חנו מה חשבו בזה לחלק בין שתי קופות דגם שם חנו דנים על הקופה השני' רק שמוותרת בנחמ"כ, ואיך העלימו עין מה יהי' הדין לאחר שתאכל חתיכה :

ונראה לענ"ד דהטעם בזה, דהנה מה דאמרינן בכל כיוצא בזה, "שחזי חומר" ולא אמרו בלשון ספק דרבנן לקולא, חלל נראה ח' שעיקר

נגולה וחמשים חציות ונפתחו ומה מהן, נוטל מהן כדי דימוע ושותה ושאר אסורים עד שיפתחו. לא אמרין איסורא ברוצא איתוי, עכ"ל. הש"ס. דהתם כשנפתחו ומה אחתי ליכא שיעור לנטל דאם חצית של תרומה נפתחה ליכא רק ל"ט בהנפתחות ומש"ה אין תולין, ומנאנתי בס' דרכי השוה ס' ק"א שהציא וס' חמודי דניאל שכתב כדצרינו, דאם יש בהנחתכות נודלי שיעור לנטל זהם את האיסור מותר הכל כמו בשתי קדירות צסי' קי"א סע' ה' דאם יש בקדירה אחת כדי לנטל תלינן שהאיסור נפל בתוכה. ורק דצרי הט"ז שכתב צסקי"ד דיש לתלות דכל מה שנשתנה מקדמותו מן הרוז הוא סותר לזה וכשאר צ"ע, ולדעתי נראה צרור שאין זה סתירה כלל לדצרינו, דצרי הט"ז צס' מהרא"י צס"ד הם סוגנים רק לענין כלל ליזל בתר רוצ, ולכאורה למה לא נמא' דאזלינן בתר רוצ לומר דאיסורא ברוצא איתא, ג"ז אמר דנגד רוצ זה איכא רוצ להיפוך, דמה שנשתנה הוא מן הרוז, וליכא צזה הכרעה כלל מחמת דין הרוז, אצל אס' נצוא להחיר מחמת "שאני אומר" עפ"י הכלל דצדצנן אמרינן "שאני אומר" אין זה סותר כלל לדצרינו, דצלא"ה איכא רוצ נגד רוצ כמש"כ הט"ז, והרי גם נאכל אחת או נפל לים דיש לומר דכל מה שנשתנה הוא מהרוז וגם איכא רוצ לומר שהאיסור ברוצא איתא ומ"מ תלינן שהאיסור נאכל או נפל לים כנלענ"ד צענן זה ואין הספר חמודי דניאל ת"י לעיין צו :

אמנם צעיקר הענין שכתבנו לצאר עפ"י דצרי הרשצ"א בתשו' דצעינן שע"י ציטול יתצטל הספק מן הרוז המצטל קשה מהא דאיתא צפ' התערובות, אמר ר"ל הפיגול והנותר והטמא שצללן צ"ז ואכלן פטור, ח"א שלא ירצה מין אחד על הצירוי ויצטלנו, ופי' רש"י שם ונתוס' צפ' אחרון דהוי ספק אם הפיגול רצה או הנותר רצה, ומ"מ אמרינן דהמיעוט יתצטל ברוז, אף שהציטול אינו מועיל כלום להמצטל דהרי עדיין הספק במקומו, ולפי' קמא נתוס' שם שפירשו דמיירי כגון שהי' צ' זית פיגול וזית נותר נחתכה אחת, וצ' זית נותר וזית פיגול נחתכה שני, ואכל חתיכה אחת ואינו ידוע אם נחתכה זו איכא צ' זית פיגול או להיפוך ואם התרו צו משום פיגול הוי התראת ספק, דלפי"ז י"ל דמעיקרא נשעת התערובות הי' ידוע הרוז והמיעוט של כל חתיכה וחתיכה רק עכשיו נשעת אכילה נחלפו החתיכות ואינו ידוע, וכבר הל הציטול קודם אכילתו, אצל לפי' רש"י ופי' אחרון נתוס' קשה :

ונראה לי דיש לחלק, דהנה בתערובות יצא צינא שכל אחד הוא צפ"ע שלא נשתנה כלום במציאות, ועיקר הגורם לתערובות הוא לידת הספק שאין ניכר איזו חתיכה היא האסורה ואיזו המותרת, דאז יש לומר כיון דיסוד הציטול הוא מאחרי רצין להטות, צעינן שע"י הציטול ישאר דין של הרוז קיים, והיכא שגם אחר הציטול יהי' דין ספק על הרוז שמה הוא האיסור כמו צאופן דמיירי הרשצ"א

צדולה וקטנה ליכא דין ציטול, אצל צידון דאור ר"ל שצללן ואכלן יחד וכמו דאמרו צנ"י ע"ז ש"ו נותן טעם צרוב לאו דאורייתא הרי מיירי לכל הפירושים שאוכל ולועס יחד, דנמא' דנשעת אכילה ענין המיעוט והרוז הוא לא משום חסרון הכרה ותורת ספק, אלא דנאכילה זו איכא מיעוט ומחסור זה ורוז ומחסור אחר ונמא' דגם במציאות האמתית איכא כאן רוצ ומיעוט, וצכ"ג נמי אמרינן דאמרה תורה אחרי רצין להטות דהרוז מחדש דין על המיעוט, אף שמתחת חסרון ידיעה נשאר ספק אין זה מוגרע כח הדין של אחרי רצין להטות, אצל כשאנו דנים קודם אכילתו וגם אינם נצללים יחד, דבמציאות ליכא שום התנגדות זל"ה, רק חסרון הכרה גורם לנו דין ספק על החתיכות, וזה עיקר ההתנגדות צין המיעוט והרוז אז לא שייך ציטול ברוז אלא היכא שע"י הציטול לא יהי' עוד ההתנגדות הזאת כגון צכל תערובות חד צתרי, אצל צדולה וקטנה שהגדולה לעולם תהי' צספק ליכא תורת ציטול, דלא עדיף דין המיעוט מן הרוז, וכמו שהרוז הוא צספק כ"כ המיעוט יהי' צספק. כנלענ"ד :

ולפי"ז נראה לי דגם לפימש"כ צס"א פ"א לפרש דצרי הרשצ"א הנ"ל צדרך אחר והוא דכל ענין הספיקות הוא שאנו מסופקים ועל שני צדדים ודאי, היינו דבמציאות איכא צד אחד ודאי, והכא צדולה וקטנה ליכא במציאות דין ציטול כלל וקמי שמיא גליא, וליכא תערובות, אלא כיון דליכא על החתיכות סימנים להכירם שזה גורם העדר הידיעה לצני אדם להכירם, י"ל דחל דין ציטול גם במציאות אצל כיון דלא ידע צסום פנים שיהי' חל דין ציטול ודאי לשום אדם דאם יודע איזו האסורה הרי הוכר האיסור וכל דין שאי אפשר שע"י ידיעה יהי' דין ודאי אינו דין זהו תו"ד שם ולפימש"כ צזה י"ל דכל זה הוא רק בתערובות יצא צינא, אצל בתערובות לח צלא דאי אפשר להפרידם זמ"ז, מלצד דהתם לא שייך טעם זה, דהרי התם אס' ידוע שהרוז הוא היתר חל תורת ציטול ודאי ומש"ה כשמוספק הוא ספק ככל ספיקות, הנה צלא"ה בתערובות לח שהדבר משתנה צעלם מה שהם צחיצור יחד המיעוט והרוז משתנה דין המיעוט מקרא דאחרי רצין להטות, ולפי"ז יתיצצו דצרי הגרע"א צסי' ק"ה דלא יסתרו דצרי מדצרי הש"ך צס"י ס"ו שהנחנו שם צצ"ע, דהגרע"א החליט עפ"י הרשצ"א הנ"ל לענין מליחה אס' יש ספק כמה חתיכות נגעו, אס' יש להחיר כ"א שמה לא נגעה ואת"ל נגעה שמה איכא רוצ דלא נגעו, דכיון דהוי ספק רוצ וספק רוצ אינו רוצ כלל. יעו"ש. והש"ך ציו"ד ס' ס"ו לענין צינא אסורה ומותרת שערצן יחד היתר בתערובות חד צחד אס' אינו ידוע איזו גדולה משום ס"ס שמה אינו אסור כלל ושמה המותרת היא הגדולה. יעו"ש. ולפי"ז דצרי שניהם קיימים דהש"ך מיירי צצני צינים מטורפות שהוא לח צלא. והגרע"א מיירי צינא צינא שאס' נגעו אין ידוע איזו מהן נגעה, אצל כ"ז אס' נפרש דצרי הרשצ"א כמש"כ כאן. אצל לפימש"כ שם צס"א אין מקום

לדברי הגרע"ה, ועכ"פ נראה לי מדברי הגרע"ה מוכח דאיכא חילוק בין יצא ללח, דאל"כ נסתרים דברי מהגמ' דפיוגול ונותר הכ"ל, דלפירש"י ותוס' שהצטנו מפורש דספק רוב הוא ספק, ואף דלפ"י ה' לנו לומר דנלח נלח חל תורת ציטול גם קודם ידיעת התערובות כיון דהוי התנגדות בעצמות הדבר, אבל כיון דמוכח בפירוש מהראשונים ז"ל הוצא במדרכי פ' הגזל קמח דאין חילוק בין לח ליצא לענין זה דמתרבי הרשצ"ס והראש"ן וריצ"ה ז"ל דהא ללא חמירין צמעזר צענין נקוב צכרם שהוסיף מאתים קמח קמח צטל כמו צמעה יין נסך צפ' צתרא דע"ז, דהתם נודע צינתיים וצענין נקוב לא נודע יעו"ש. עלינו לחלק דאף שגם קודם הידיעה נעשה ערצוב והשתנות, אבל השנוי הזה הוא רק העדר יכולת ההשתמשות לחינו יכול להשתמש צהיתר מחמת שפוגע צאיסור, וענין זה מתחדש למעשה רק משעת הידיעה, ואף שצאחנו לעיל צש"ה פ"י לענין נזקי מחזן דמדמע חייב מחמת העדר יכולת זו, ומוכח לפ"י דחשצינן כמופסד גם קודם הידיעה, דהרי פטרינן שוגג כדי שידוע, הוא מטעם דאם יאכל יפגע צאיסור, וכל כה"ג הוי נזק ודאי כמו שיערצ צתוכן דברים של סמים המזיקים לאדם, אבל לדין של אחרי רעים להטות כ"ז שלא נודע לא שייך ענין זה כיון דאין המיעוט חוסר את הרוב צעצס, ורק משעת הידיעה נעשה איסור שאסור לאכול הכל מחמת המיעוט ומשו"ה לא חל הציטול רק אחר הידיעה כנלענ"ד:

פרק יג

אמנם צעיקר השאלה והתשובה צתשו"ה הרשצ"ה לענין אס אכל הקטנה שיפטור מאשם תלוי ע"י ציטול צרוב, קשה טובא כיון שצפשות כפי הרגיל הוא שלא ידע מהתערובות דאל"ה מזיד הוא, וקודם הידיעה לא חל הציטול והרי אכל ספק חלב, ואף דאפשר לצייר שכבר ידע מהתערובות ואשכח, אבל הרי הם דנו על עיקר דין אשם תלוי האמור צגמ' צחתיכה אחת משתי חתיכות, ולא שאלו לצייר מקרה ע"י עוצדא, ועכ"פ ה' להרשצ"ה ז"ל להזכיר ענין זה דגם צשלא חתיכות איכא אשם תלוי אס אכל קודם שגודע התערובות, ולשיטת המ"י והפרמ"ג והגר"ז שנקטו דענין זה שהידיעה מתרת הוא רק מדצנן ניחא, שהשואל והנשאל צתשו"ה הרשצ"ה דינו לענין אשם תלוי מה"ת, אבל לפי"מ שהעלינו לעיל דמעיקר כהפר"ח והש"ד קשה טובא, ונלענ"ד לומר צזה כיון דיסוד זה דהידיעה מתרת לא שמענו מקרא והלמ"ס אלא מסבירא למדו חז"ל כמו שצאחנו עפ"י דברי הרשצ"ה דכל היכא שהמיעוט גורם דין ספק על הרוב הרוב מנגד לו ומצטל, וקודם ידיעת התערובות אין המיעוט גורם שום דין על הרוב ומשו"ה ליכא תורת דין ציטול, ולפ"י י' לדון כיון דמצינו צכמה עיניס שאס המקרה נוגע למעשה שלח"כ או לצמן שלח"כ, אס צזמן ומעשה המתחדשים לח"כ

ואילך, וכיון שעכשי' הם נשתי קדירות דלינן
 מנטרפות נשאר ספק של תורה על כל החתיכות
 כמו שפסקו הש"ך, והפ"ח, חזל הם היו ג'
 חתיכות שאחת מהן אסורה ונאכלה אחת קודם
 הידיעה, דעכשיו נשעה שנודע התערבות ליכא
 בהתערבות החתיכה הנאכלת, ושתי הנשארות
 ליכא חתיכה אסורה ודאית, ורק בהנטרפות
 החתיכה הנאכלת מתצרר הדבר שאחת מהג' היא
 חתיכה אסורה, וממלא שהערנוב שהי' קודם הידיעה
 גורם הדין להכניס כל הג' חתיכות נספק, ונכה"ג
 איכא למימר להידיעה של עכשי' מתרת למפרע,
 ולפי"ז אם הי' ג' חתיכות ואחת מהן אסורה נאסור
 כרת ואכל אחת מהן ואח"כ נודע לו התערבות
 הוא פטור מאשם תלוי אף שאכל קודם שנודע
 התערבות, ול"ד לנידון של הש"ך והפ"ח, וכן
 ל"ד לעיקר המקור האמור לענין ידיעה בירושלמי
 ובתוספתא ובראשונים לענין תרומה וערלה דאם
 נפלה עוד סאה מנטרפים יחד כשלא נודע צינתיים,
 דהתם התערבות נשלמות, ואין הספק על
 התערבות מחמת מעיקרא אלא מחמת הערנוב
 דהשתא וכל כה"ג לא אמרינן שהותר למפרע אלא
 מכאן ולהבא כו"ל :

והנה לפי"ז נאם נפל איסור חד נתרין וקודם שנודע
 התערבות נאכל אחד מהם או נפל לים,
 דהשתא ליכא רק חד נתרין ואינו בטל, דלדינא
 לשיטת המכ"י דקודם שנודע ג"כ בטל מה"ת ולענין
 דינא דרבנן יש לתלות דאיסורא נפל לים או נאכל,
 כמו דקיי"ל בכל הדברים שאינם בטלים מדרבנן
 אצל לשיטת הפ"ח והש"ך נכה"ג הוי איסור
 דאורייתא ולא תלינן, וכן מנאמרינן צ"י צינתיים
 מנעל חכמת אדם בשער הקצוץ ס"ה וכן הניא
 שם דהגאון צעל צית מאיר הסכים עמו דגין זה
 צפשיטות, ולפימ"ש כ"עפ"י דברי הרש"א הנ"ל
 הי' נראה להתיר השתים הנשארות גם להש"ך
 והפ"ח דכמו דלינו חייב נאשם תלוי על מה שאכל,
 כ"כ בכל איסורים אמרינן איגלאי מילתא למפרע
 דכבר הותר, כיון דהשתא ליכא כל התערבות,
 והספק עכשי' מחמת הערנוב דמעיקרא, אצל צומת
 נראה דלינו כן, ולפי"מ שכתב הרש"א צתוה"צ
 הצאנו לעיל ריש פרק ו' לענין שתי קופות נאחת
 יש זה כדי לצטל וצשני' אין זה דלינן מנטרפות
 יחד להתיר את הקופה שאין זה נכדי להעלות, משום
 דכיון שנהקופה שיש זה כדי להעלות אין הספק
 מרגע כלום דמח"נ היא מותרת, וכל היכא שאינה
 נכנסת נספק אינה מנטרפת להעלות, לפי"ז אם
 קודם הידיעה נפלה אחת לים או נאכלה נאופן
 שעכשי' משעת הידיעה אין לדון עלי' כלל, אין שייד
 לומר איגלאי מילתא למפרע שע"י הידיעה של
 עכשי' הותרו כולם ע"י ציטול, דאותה החתיכה
 שנפלה לים או שנאכלה אין הספק נוגע אלי' כלום
 לדינא, אינה מנטרפת לרוב המותר כמש"כ הרש"א
 ולפי"ז אף דהשתא החתיכות הנשארות מקור הספק
 הנופל עליהן, הוא מחמת הערנוב דמעיקרא, אצל
 חתיכה הנאכלת אינה מנטרפת וחסר זה רוב

המתיר אם גם ניזיל נתר מעיקרא ול"ד לנידון של
 הרש"א צתשו' דהתם נוגע עכשי' לדון עלי' אם
 להניא אשם תלוי או לא, נאופן ולפי"ז אם הי' ג'
 חתיכות שאחת מהן אסורה נאסור כרת, דנ"מ לדין
 אשם תלוי, אם אכל אחת יהי' הדין דמותר עכשי'
 לאכול כולן כמש"כ, דעכשי' משעת הידיעה אמרינן
 איגלאי מילתא למפרע, אצל נשאר איסורים או
 צומן דליכא אשם תלוי, אז אם אכל אחת השתים
 הנשארות אסורות מספק של תורה, כמש"כ הגאון
 צעל חכמת אדם והצית מאיר :

איברא דלפימ"ש כ"י הי' נפ"מ לדינא גם צוה"ג
 לענין שתי נפילות, דאם נפלה חתיכה אחת
 טריפה לתוך ד' חתיכות של היתר ונפלה אחת לים
 ואח"כ נפל לתוך התערבות עוד חתיכה של איסור
 ונפלה אח"כ חתיכה שניה לים ואח"כ נודע
 התערבות, דלפי מש"כ הנה אם נצא לדון על
 הנשאר כפי שורת הדין דהשתא הוא ספק של
 תורה שחל שתי חתיכות האסורות נשארן כלן
 בהתערבות וליכא שיעור ציטול, אצל כיון דהכל הם
 נספק מחמת הערנוב הראשון, דמחמת החתיכה
 השני' האסורה שנפלה צפעס השני' הי' עכשיו מותר,
 דהרי יש כלן ארבע חתיכות ואיכא שלש של היתר
 לצטל את האחת האסורה, אלא דעלינו להסתפק
 שחל יש כלן גם החתיכה האסורה שנפלה צפעס
 הראשון, ולפי"ז כל החתיכות שהי' צעירצו מתחילה
 נכנסים נספק, ונכה"ג גם אם לא ינטרפו לרוב
 המתיר שתי החתיכות שנפלו לים או נאכלו, איכא
 רוב המתיר גם נלא שתי החתיכות, דקודם נפילת
 האיסור צפעס השני' הי' בהתערבות ד' חתיכות של
 היתר, דגם אם לא נחשוב לצירוף החתיכה האחת
 שנפלה לים אכתי איכא ג' של היתר, ובשנאמר
 איגלאי למפרע דכבר הותר הי' כל הד' היתר,
 ובשנפל אח"כ עוד חתיכה אחת של איסור נצטלה
 והכל מותר, דלפימ"ש כ"י מה דקיי"ל דאם מיתוסף
 איסור קודם הידיעה מנטרפים יחד כמו שנפלו
 צ"א לענין ערלה ותרומה לשיטת הרמז"ס דפסק
 כר"ש דהידיעה מתרת, הוא רק היכא שהתערבות
 כולה צעינה, דאז א"ל לנו כלל על העצר דהמציאות
 של עכשיו גורמת הספק, אצל נאופן שצירנו
 דהעירצו דמעיקרא גורם דאז אמרינן איגלאי מילתא
 למפרע שכבר הותר, אז הוי כאילו נפלה השני' אחר
 הידיעה, דהרי קודם שנפלה השני' כבר הותר כל
 התערבות וגם האיסור מנטרף להיתר, כיון דנכה"ג
 משעת הידיעה אמרינן איגלאי למפרע שכבר חל
 היתר הציטול, ואין לדמות ענין זה למש"כ הרא"ש
 צפנה"ג הצאנו לעיל צפ"ז דאם נצטל יצא צינא
 ואח"כ נצטלו כולם יחד, דיש חילוק דאם קודם
 הציטול לא נודע התערבות צעינן ששים צהיתר גם
 מין צמינו, דעכשי' הדין הוא על תערבות לח נלא
 וצריך ס', ואם נודע התערבות כשהי' יצא צינא
 כבר הותר הכל ואינו חוזר ונאסר ע"י ציטול,
 דלכאורה גם שם מה שאנו מסופקים על המצוה
 הוא מחמת התערבות של היצא, ואם נאמר דמשעת
 הידיעה אמרינן איגלאי למפרע דכבר הותר קודם

דנכה"ג לא שיך לומר שנדחו, דרק ע"י ידיעה
דהשתא אמרינן איגלאי מילתא למפרע, ונכה"ג
לא שיך לומר שנדחו אם עכש' הוכר ולא גרמה
התערבות שום דחוי. צפועל משעת הידיעה, דהרי
זה כחילו לא נא לכלל ידיעה מעולם, ויש להוכיח
כן מסוגית הגמ' צנחים ריש פרק התערבות, נכל
הצנחים שנתערב זהם פסול דכולם פסולים, ופריך
הש"ס וליצטלו צרובא, וכ"ת חשיני ולא צטילי
הניחא לר"ל אלא לר"י מאי איכא למימר, והנה אם
נאמר דאם ה' שעה אחת נתערבות חשונים כנדהים
אף אם הוכרו עם הידיעה מן התערבות, מאי
פריך הש"ס הלא לפי"מ דסובר ר' יוחנן צעלי
חיים נדחים כמו דליתא צנחים ד' כ"ט ונשאר
דוכתא, וכפי הרגיל נכל תערבות מתודע התערבות
אזיה שעה אחת התערבות, וקודם הידיעה לא חל
היתר הציטול, ונמלא דכזר נדחו שעתא חדא ושיז
אינם חוזרים ונרמים, אלא צע"כ הטעם צזה, דכיון
דאם משעת הידיעה איכא דין ציטול צרוב לא נדחו
לעולם, אף דלא חל הציטול קודם, אצל גם דין
פסול לא חל מעיקרא קודם הידיעה, וכיון דמשעת
הידיעה הם ראויים להקרה לא שיך לומר איגלאי
למפרע, ולענין הצנח שה' נדחה ודאי מחמת הפסול
שזו ואנו רואים להחירו עכש' ע"י ציטול, אף
לר"י לא קשה מידי דאף שנאמר דפסול להקרה
אינו חוזר ומתכשר לא עדיף פסול זה מהפסול
שיש צעממותו דאמרינן דרוב הכשרים מנטלים אותה,
כ"כ פסול זה של דחוי יתצטל צרוב :

ועפ"י ית'סז היטב סוגית הש"ס צעירצין צפ'
נכל מערצין שהקשינו לעיל צפ"י צהא
דונואר שם דאם נדמעו מצעוד יום לא הוי עירוב,
דמשמע פשטות הש"ס אף שלא נודע התערבות
עד חשיכה, והרי אם נאמר דלא חל דין ספק איסור
רק משעת הידיעה ואילך הוי צשעת חלות העירוב
סעודה הראוי', — יעו"ש מה שמחקנו לתרץ —
ועפ"י מש"כ צזה מיוצב היטב דע"י הידיעה של
עכש' אמרינן איגלאי למפרע דלא ה' ראוי לאכילה
משעת התערבות, וכמו שהוכחנו דלענין קרנן
השזן כדחוי למפרע, כ"כ ודאי דגם לענין עירוב
חשזן כסעודה שאינה ראוי מצעוד יום. ונראה
לענ"ד דאם נתערב איסור צהיתר שיש צו כדי
לצטל את האיסור והניח עירוב צזה ולא נודע
התערבות עד חשיכה דנכה"ג כשר העירוב, אף
דלכאורה צשעה שחל העירוב חסרה הידיעה המתרה,
אצל נכה"ג כשר מו"נ אם לא חל הציטול למפרע
גם האיסור של ספק לא חל למפרע כיון דמשעת
ידיעה ואילך הוא מותר, ואם חל האיסור למפרע
גם הציטול חל למפרע, ואף אם לא ה' שיעור
עירוב ע"י ההיתר, צלי הצטרפות האיסור המעורב
צהיתר, ג"כ כשר העירוב, אף דנשאר דוכתא לא
אמרינן נכה"ג איכא שהתערבות עדיין צעין
איגלאי למפרע שכזר צטל קודם הידיעה, משום
דהספק שהוא על התערבות אינו מחמת העירוב
דמעיקרא אלא מחמת עירוב דהשתא, מ"מ הבא
לענין עירוב לו יהא דאיסור התערבות אינו גורם

הנישול ה' מותר גם כשלא נודע התערבות צינחיים,
אצל זה אינו דהרי האיסור של המנושל הוא מחמת
סנה של עכש' ידיעין. דאיכא צזה התצטיל פליטת
חשיכה חסורה, ואין העירוב דמעיקרא גורם הדין
ומשו"ה לא אמרינן נכה"ג איגלאי למפרע ואין היתר
הציטול רק משעת הידיעה ואילך :

וכן נראה לענין להחזיק איסור ספק על התערבות
קודם הידיעה ע"י ידיעה דהשתא תלוי ציסוד
זה שכתננו, דעפ"י מש"כ לעיל צפ"א דכמו
דאמרינן ידיעה מתרת כ"כ עלינו לומר דהידיעה
אוסרת איכא דליכא תורת ציטול צרוב, וקודם
הידיעה לא הוגרם ע"י המיעוט שום דין ספק על
הרוב, והנה צנח' פסחים ד' פ"ח ע"ג, צה' שנתערבו
עירות פסחיהם ונמלא יצלת נאחד מהם שכולם
יוצאים לצית השריפה ופטורים מלעשות פסח שני,
אמר אצ"י לא שנו אלא שנתערבו לאחר זריקה דצעידתא
דאיזדריק דם מיהו הוי חזי לאכילה אצל אם נתערבו
לפני זריקה חייבים לעשות פסח שני יעו"ש, וכן
הוא נלשון זה צרוב"ס פ"ג ה"ט מה' ק"פ,
ולכאורה קשה דאף אם נתערבו קודם זריקה, אם
נמלא היצלת לאחר זריקה עדיין צשעת זריקה מיי
שפסחו כשר ה' הרי ילא ידי פסח דהרי ה' כשר
צמילאות לפי דקמי שמיא גליא, וצפועל ג"כ לא
נדחה פסחו מזריקה ומאכילה, ולמה אמרו צנח'
וכן הרמז"ס שכלוי נתערבות העורות, כיון שהעיקר
צזה ידיעת התערבות, אכן לפי"מ"כ צענין ידיעה
המתרת דאם צשעת ידיעה עלינו לדון על העצר
אז אמרינן איגלאי למפרע אם הסנה כזר היתה
מעיקרא, כ"כ נאמר גם לענין קציעת האיסור ספק
למפרע, והתם צתערבות פסחים אם ה' תערבות
קודם זריקה ואחר זריקה נמאלת היצלת נאחד מהם
שעכשיו עיקר הדין תלוי צמה שעצר אם צשעת
זריקה איזדריק הדם צהכשר נכה"ג אמרינן איגלאי
למפרע דכזר קודם זריקה ה' מעורבים ונדחו כל
הפסחים, ומה שזרק ה' צפסול, דאף הכשרים לא
ה' ראויים כיון דכל העורות ה' מעורבים, וע"י
סנה זו נגרם הספק לאחר זריקה ע"י מילאת
היצלת, חשצין לכולהו כפסולים ודחיים מעיקרא,
לפי"מ דקיי"ל דשחוטים לכו"ע נדחים כמו דאמרינן
צנחים ד' ע"ג, ע"צ, ומה דאמרו צנח' פסחים הכ"ל
לישנא דחזי לאכילה ולא חזי לאכילה, הוא רק
לענין אחר זריקה לומר דחשצין דגם ה' חזי
לאכילה, אצל קודם זריקה לא נזכר צנח' סנת
הפסול, והוא משום דאם נתערב קודם זריקה
פסולים, משום דכולם נדחים, דפסול זה הוא גם
נכל הקרצנות שאין צהם צורך אכילת הצעלים,
ולפי"ז מוכח מסתמית הש"ס דגם לדין דחוי
צקדשים אמרינן איגלאי מילתא למפרע אף שדין זה
הוא מחמת העדר הדין צפועל וז"ל הידיעה של
עכש' מחשבת למפרע כחילו כזר ה' אינו ראוי
צפועל :

ונראה דכ"ז אם צשעה שנוע התערבות עדיין
הספק לנו, אצל אם צשעה שנוע הוכר
האיסור וההיתר, אז גם צקדשים יתכשרו הכשרים,

העירצונו דמעיקרא על של עכשיו, אצל כיון שלענין כשרות העירצונו נוגע העירצונו דמעיקרא על להצא, זכה"ג אמרי' דע"י דהשתא הוה כזר משום איגלאי למפרע כמו שאמרנו עפ"י דברי הרש"א לענין אשם תלוי והי' כל העירצונו ראוי לאכילה בשעת חלות העירצונו, וזה דין מיוחדש צעז"ג. והכלל העולה מדברינו עפ"י סוגית הש"ס דפסחים הנ"ל גם דברי הרש"א הנ"ל, דכל היכא דהעירצונו דמעיקרא גורם דין על להצא, אז הידיעה דהשתא אוסרת למפרע היכא דליכא כללי תורת ציטול צרוב מחמת חסרון שיעור או דבר אחר, והיכא דליכא דין ציטול, משעת הידיעה אמרינן איגלאי למפרע דכזר צטל, והיכא דא"ל לענין להצא לעיקר העירצונו דמעיקרא ליכא דין ספק איסור על ההיתר לנופרע, ומחילא ליכא גם ציטול למפרע דהא צהא תליא כנלענ"ד צענין זה :

פרק יד

והנה נכל תערובות אשר הותר האיסור ע"י ציטול צרוב דקיי"ל שאם הוכר האיסור חוזר לאיסורו, יש לחקור מה יהי' משפט הדינים התלויים ונגזרים מן האיסור שהי' מותר מעיקרא ונאסר עכשיו, אם חשון כאיסור מיוחדש מעכשיו או משעת הכרה חוזרים כל הדינים כפי הידיעה דהשתא כאילו לא נתצטל מעולם, ונפ"מ צה לכתה וכמה הלכות, דלענין מע"ש צטל צרוב מה"ת, אם פדה את המעשר דמעיקרא לא חל הפדיון, כמו דמנאחר צגמי צ"מ פ' הזהב ד' כ"ג אם לאחר שהוכר המע"ש חזרו דמי הפדיון לקדושתם או יולרך המע"ש פדיון מחדש, וכן קרצן שנתצטל צמולין והמיר צו אם לאחר שהוכר חזרה גם קדושת תמורתו מהשתא או לא, וכן לענין איסור חל על איסור כגון נבילת צהמה טמאה שצטלה צרוב היתר דמעיקרא קודם הציטול לא חל איסור נבילה עלי' שכזר אסורה מחמת דין צהמה טמאה וצאעה שצטלה צרוב היתר הותרה לגמרי, ועתה אם נאמר דהאיסור עכשיו הוא מיוחדש חלו שני איסורים צצ"א, ואם חזרה לאיסור הראשון כאילו לא צטלה אסורה רק מחמת טומאה ולא משום נבילה, וכן לענין איסור שביעית וע"ז מה"ת אם התפס צהן דבר קודם שהוכר אם אסורים הנתפסים משעת הכרה וחילך וכן יש לדון לענין כ"ט צנ"ט אם צצלו נקדירה איסור הצטל, ואח"כ צצלו צה היתר, ואח"כ הוכר האיסור אם חל האיסור על המתצטל נקדירה דהשתא הי' כ"ט צנ"ט ואינה נאסרת, ואם מעכשיו אנו דנים כאילו כזר אסורה, אסור התצטל שנתצטל נקדירה וכן נבילה שצטלה צחוטטה לדין טומאת מגע אם לאחר הכרה טמאים הדברים שנגעו צנבילה קודם הכרה, וכן יש לזייר כמה ענינים מה דליכא נפ"מ צחקירה זו לדינא, והנה מדברי הרא"ש פניה"כ הצאנו לעיל צפ"ז את דברי' שכתב דאם ניתוסף איסור עד שרצה האיסור על ההיתר דהוי כאילו הוכר האיסור וחזר להיות אסור מכאן ולהנא,

ודאי אין ראוי כלום, דהתם לא הוכר האיסור אלא ע"י הוספת איסור, וצכה"ג ודאי לא שייך לומר דהוי כאילו לא נתצטל, דרך צהוכר האיסור צהכרה פשוטה דרואה עכשיו את האיסור למפרע דהרי הכירו, וכפי ידיעתו אותו עכשיו הוכר כל הספק גם מומן הקודם, יש לדון דלפי הידיעה והכרה של עכשיו רואה את הדבר האסור למפרע כ"כ צטל והוכר עכשיו כל דין של אחרי רבים להטות שהי' מחמת התערובות, אצל אם חוזר וניעור עכשיו ע"י הוספת איסור צכה"ג אף דחשון כאילו הוכר, אצל הכרה זו אינה למפרע, דהעירצונו דמעיקרא לא נפקע עכשיו רק מכאן ולהנא ע"י התחדשות של הוספת איסור וצכה"ג ודאי נראה שהוא איסור מיוחדש מכאן ולהנא ולא למפרע, ועוד אף אם לא נחלק צין הוכר ע"י הוספת איסור להכרה ממשיית אין ראוי מלשון הרא"ש שכתב דחוזר ונאסר מכאן ולהנא, דהרי אף אם נאמר דעכשיו הדין כאילו לא נתצטל מעולם דין זה ג"כ מתחדש מכאן ולהנא דהרי מעיקרא מ"מ הי' מותר, וכעין שכתב הרא"ש צפ' הנודר מן המצוה לפרש דברי הירושלמי דאמר דלהכי חשנין נדרים כדבר שיש לו מתירים דאף שחכם עוקר את הנדר אין עוקרו אלא מכאן ולהנא, דמנאחר הרא"ש מחמת דמ"מ מעיקרא הי' אסור אלא דעכשיו נתחדש דין זה לחשון כאילו צטל הנדר למפרע, אצל צאמת קודם ההתרה לא הי' מותר הצאנו דברי' לעיל צצ"פ פ"י יעו"ש :

ובן מהא דכתב רש"י צוצחים ד' ע"ג ע"צ צהא דאמר רבא שם השתא דאמרו רצנן לא נקריצ חי נקריצ לא מרזי, וכתב רש"י וז"ל חי מקריצ לא מרזי דלודחי לי' מדרצנן (כ"ל דמלאורייתא צשעת קציעותא לא חזו עד דניידי וגזרו צי' רצנן משום קציעותא והוו להו דחויים מה"ת ומתני' אפילו הוכרו לצסוף אסורים הואיל ונדחו ושוב אינו חוזר. עכ"ל. לפי גירסת כמה ספרים) אין להוכיח דלא חשנין צהוכר אח"כ כאילו לא נתערב מעיקרא, דשאני דין דחי' צקדשים כיון דמ"מ מעיקרא לא הי' ראוי להקריצ צפועל הי' לי' דחוי, וראי' לזה מהא דכתב רש"י דמחמת שאסור להקריצ מחמת גזירה דרצנן חשיב כדחוי מה"ת, דהטעם צזה דהרי מה שמחויצים אכחנו לשמור ולקיים גזירת חכמים צודאי הוא מה"ת, מלאו דלא תסור או מגלוי אחר צתורה, כמו שנתאחר ענין זה צצברינו צצ"א, דעיקר החילוק צין איסורי תורה לאיסורי דרצנן הוא דדבר האסור מה"ת החפץ הוא דבר איסור שאינו ראוי להשתמשות זו, ומה שאסור מדרצנן, אף דצפועל הוא מזהר מה"ת שלא לעצור על דברי חכמים, אצל החפץ הוא ראוי גם עתה להשתמשו זו שאסרו חכמים, יעו"ש צפ"ז וצפכ"א שחארכנו צענינים אלו, וכיון דכתב רש"י דלענין דחוי צקדשים וזה שאסור להקריצ מחמת גזירה דרצנן הי' דחוי מה"ת, משום דצענין שיהי' ראוי להקריצ צפועל, והרי הי' מזהר מה"ת לשמור דברי חכמים, וכדברי רש"י מוכח מן הש"ס כאן, דהרי גם לפי"מ שאסרו רצנן לא אמרו שיהי' דין פסול ודאי על כל התערובות,

אלל דין ספק כאילו לא נתנטל הפסול, ומ"מ חשנין לי' לדחוי, ויקשה לכאורה מהא דמנינו צנח יצמות פ' החולץ להכי צספיקות חוללת ולא מתינת, ולא אמרינן כל שאינה עולה ליצום אינה עולה לחליצה, משום דאם יצוא אליהו ויאמר דהא נת יצום היא. יעו"ש. וכן לענין כסוי הדם דנעיין אשר יאכל, ונטריפה שאינה ראוי' לאכילה פטור מחכוי, ומ"מ נספק חייז לכסות הוצא לעיל צס"א פ"י וכו"צ. וכן כתבו תוס' בצנחים ד' ע"א ע"צ ד"ה ונטריפה, דמסו"ה ננתערצ טריפה צקדשים יפדו כשיומתו אף דלין פודין את הקדשים להאכילן לכלבים, ולישראל אסור באכילה מחמת הטריפה התעוררת, דכיון דנמציאות הכשרים ראויים לאכילה, ומה שאסור לאכול מחמת ספק אין זה מחשיב לחינו ראוי באכילה. יעו"ש. והכל לענין דחוי מצוחר צנח' דמה שאינם ראויים להקרצנה מחמת ספק חשבו כדחויים ונעשים הכל כפסולים ואינם מרצים כלל, אלל ודאי נקטו חכמים דלענין דחוי צקדשים צעינן שיהי חזי להקרצנה צפועל, ואם לינו ראוי גם מחמת דבר אחר הגורם ג"כ תשוב דחוי, וכמו דליתא בצנחים ד' כ"ט צקדשים שנשחטו ונפגם המוצח דחשיצי דחויים אף שאין חסרון צגוף הקרצן, ולפי"ז ודאי צקדשים לא מהני הכרה דלאח"כ, ומאלד יפלא צעיני מה שמאלתי צהשמטות משיטה ומקוצנת שם לסוגיא ד' ע"ג בצנחים שהציא צס הר"ר שמואל שתמה צהא דאמר רצח דאם הקריצ לא מרצי וכי יש כח ציד חכמים לעקור דבר מה"ת צקום ועשה, דאמרו לא מרצי ויציה קרצן אחר שהוא חולין צעורה, דמה"ת צבר נתכפר צקרצן של תערוצות שהקריצ, וכמו דפריך הש"ס צפ' האשה רצה גצי דם שנטמא וזרקו צמזיד לא הורגה, דמה"ת הנין מרצה על טומאת הדם ומדרצנן לא מרצי ופריך הש"ס וכי יש כח ציד חכמים לעקור דבר מן התורה, ומציא שם צשטמ"ק תירוצ' אי צס הר"י ותירוצ' צ' צס הר"ר מנות, ושני התיקונים הוא צדרך דחוק מאלד. יעו"ש. וצאמת לק"מ לענ"ד וכמו דמפורש צרש"י כאן דמה שאינו ראוי להקריצ ומדרצנן הוי דחוי מה"ת ונעשה פסול מה"ת וכמס"כ, אלל שם ציצמות פריך שפיר כיון דקיי"ל דהנין מרצה על דם שנטמא צין צשוגג וצין צמזיד, צע"כ הכי קים להו דלענין דחוי ג"כ שאני מה שאינו ראוי להקריצ מחמת טומאה משאר פסולים דאל"כ איך הנין מרצה על הדם הא צבר נפסל מחמת דין דחוי צקדשים ועל אשר פסולים אין הנין מרצה, אלל ודאי הכי קים להו מעיקר ההלכה שהנין מרצה לעל הטומאות, דלא השנה תורה כדחוי מה שאסור להקריצ מחמת טומאה, אלל עכ"פ אחר שהקריצ מ"מ הנין מרצה, ורצנן אמרו צמזיד לא הורגה, דמה"ת הוא פטור מקרצן אחר, ורצנן אמרו להציא קרצן אחר שהוא חולין מן התורה שפיר פריך הש"ס וכי יש כח ציד חכמים לעקור דבר מה"ת, העולה לנו מזה דצקדשים ודאי דלא מהני הכרה להחשיצו כראוי' להקרצנה למפרע, דכיון דנעינן ראוי להקרצנה צפועל, וכל

היכל שאנו דנים לומר למפרע, הוא רק דעכש"י הדין כן לומר שהי' ראוי להיות כן למפרע אלל צפועל לא הי' כן למפרע. וזה פשוט :

ומצאתי צפמ"ג צסי' ק"ט צמ"ז סק"ד אחר שהציא שם פסק הרמ"א דצמקום הפסד מותר ציצש שנתצאל אחר שודע התערוצות כתצ וכו"ל, שאלה יצש ציצש צרוצא צמינו ונדוע התערוצות ונתצאל כך, צה"מ, ואח"כ הוכר האיסור צקדירה מהו, תשובה דבר זה מתורת רצינו המוצהק ז"ל צשו"ת ח"צ סי' כ"א נוכל ללמוד דבר זה, וכו"ל שם צמה שרצה חכם אי' לומר צא"א שניסת צמשאל"ס, והולידה וצא צעלה שאין הולד ממוחר מה"ת וכתצ הח"צ דודאי הוי ממוחר, ומה שהציא ראוי מיצש שצטל והכירו אח"כ באיסור, התערוצות שמקודם מותר, זה לא ידעתי מכין כך וצעיני פשוט לאיסור, ואף לפ"ד ל"ד דהתם שכבר נתערצ ואינו ניכר וצהיתר נתערצ וכו'. עכ"ל. הנה ודאי אם הוכר האיסור ושהה אח"כ צקדירה, ודאי דלריך ס' שהרי עתה פולט מאיסור צלה, כ"פ שהוסר האיסור מקודם או נלטנן ואח"כ הוכר מ"מ הואיל ונתצטל הפליטה מקודם תו אין לאסור והח"צ אומר, ומ"מ צה"מ כה"ג ז"ע דלינא. עכ"ל הפמ"ג. והנה נראה דהח"צ והפמ"ג נקטו צפשיטות דהיכל דהוכר האיסור נפקע היתר הציעול למפרע, דאל"ה אין כאן מקום לאסור את התערוצות, כיון דהחתיכה שהוכרה נאסרה לאחר שפלטתה פליטתה וודאי דהתצטיל מותר, דצתצטיל לא נתחדש כלום ע"י הכרה זו, וכן ודאי כן נקט האי חכם אי' שאל מהח"צ שרצה לדמות היתר של משאל"ס להיתר של ציעול צרוב, דהרי צמשאל"ס ודאי דאמרינן אינלאי מילתא למפרע דא"א היתה, וסובר כיון דהציאה מ"מ צתחילה צהיתר היתה אין הולד ממוחר, ומדמה זה לתערוצות, והח"צ פליג דגם צתערוצות אסור מה שפלט צתערוצות קודם שהוכר, והטעם צזה דאף דהפליטה עדיין צתערוצות היא ולא הוכרה כלום, אלל כיון דצאמת מה שנתערצ מפליטת האיסור צקדירה הי' מהדין להיות צששים דהרי לא צלה הוא, אלל דהרא"ש מתיר צנתצאל אחר שודע התערוצות שכבר הותר היצש לגמרי, ומסו"ה אין פליטתו אוסרת, ומסו"ה עכש"י דהוכר האיסור וצטל היתר הצטול למפרע מן חתיכת האיסור, ועלינו לדון על הפליטה מחמת תערוצתה צעמה ומחמת תערוצתה לעולם לריך ששים, וזהי סצרת הח"צ, אלל צאמת יש לדון להיפוך דאף אם נאמר דמה שהוכר עכש"י אסור למפרע, אלל החלקים שנפרדו מן החתיכה קודם ההכרה נשארו צהיתרן דהרי חלקים אלו לא צאו לעולם לכלל הכרה, דהרי זה ודאי יודה גם הח"צ שאם נפרר מן החתיכות פירורים קטנים שהם נשארו צתערוצות צלי הכרה שהם מותרים, אלל דשאני פירורים שנשארו צתערוצות שהם צטלים מאלד עגנום שהי' רוצ פירורי היתר, וכיון דמאלד רוצ היתר אשר צהפליטה הי' לריך ששים, ורק אנו רוצים להתיר מחמת היתר של החתיכה, וכשאנו אוסרים למפרע את החתיכה,

צטל ונפקע היתר של הפליטה, אצל מ"מ אין הפליטה
צאה רק מחלקים דקים שנמחו ותלקים אלו לא
צאו לכלל איסור עכשיו, וע"כ נראה שמיסתבר יותר
כהפמ"ג שנוטה להתיר, אף שצורת הא"י חכם אי
לא אצין כלל, דאין סברא שיהי' זוהי, אין ענין זה
דומה למשאל"ס, דהתם התרנו מחמת רוצה דלית
קמץ שהוא מחמת צירור ואח"כ נתצטרר ההיפוך
וצודאי דכה"ג הוי הולד וממזר, אצל צציטול צרוצ
שהאיסור נהפך להיות, ואח"כ הוכר מה שהוכר
אסור והפליטה שלא הוכרה מותרת, אצל עכ"פ
מודרי הגאונים אלו נלמד דהי' פשוט להם דהוכר
האיסור אמרינן איגלאי מילתא למפרע שהי' אסור,
ולא אדע מחין למדו זה, ונפשטות הדעת נוטה,
דנהוכר האיסור הוא נאסר ומכאן ולהנא כמו
דמשמע מסתימת לשון הרא"ש, ומסתימת הראשונים
יש ללמוד יותר מפירושו של אחרונים, — אצל זה
נראה לי צרור דמה שלדעת הפמ"ג להלכה למעשה
נתערבות יצא צמינו ונתצטל ואח"כ הוכר האיסור
דמותר דה"מ, הוא רק אם נתצטלו התערבות יחד,
אצל אם צטלו כל חתיכה צפ"ע צמים ואח"כ הוכר
האיסור דודאי אסור התצטיל מה"ת, אף שהוכר
האיסור לאחר שנלטן התצטיל, דהרי הוכר שיש
צקדירה זו נתינת טעם מהאיסור, דהרי אף אם
נימא דלא נתחדש האיסור רק מכאן ולהנא אצל
כמו דחל איסור עכשיו על עגם החתיכה כ"כ חל
האיסור על התצטיל שיש צו נתינת טעם וכמו
בתצטיל שיש צו טעם חמץ דנאסר בהגיע זמן הפסקה,
דצד שיש צו טעם חמץ הוא כממשו לפ"מ דקיי"ל
טעם כעיקר, ורק אם עכשיו הוא כ"ט צנ"ט כמו
שזיינו לעיל צכה"ג תליי אם נאמר איגלאי למפרע
שהי' אסור אסור מעכשיו גם הנ"ט צנ"ט ואם
מכאן ולהנא מותר הנ"ט צנ"ט, או צטעם ממש
אם צטל שתי חתיכות יחד יש לדון ג"כ שיהי' מותר
כיון דצקדירה זו לא הוכר האיסור דנתינת הטעם
הוא ע"י הטערפות של חתיכת ההיתר ג"כ, צכה"ג
תלוי צחקירה אם משעת הכרה חזרה לאיסורה
כל התערבות למפרע או לא :

ונראה לי דקצת ראוי לעיקר החקירה יש לומר
מהא דקיי"ל דנציילה צטלה צשחוטא לענין
מגע ולא למשא, אף דקיי"ל דכל שלא צא לכלל מגע
אינו צא לכלל משא, שהטעם צזה כמש"כ החכם
צצכורות דף כ"ג דחשיב צא לכלל מגע אם הי'
מכירה כמו שנתצטרר לעיל ענין זה צשער זה פ"ג,
דנפשטות קשה קצת כיון דמ"מ עכשיו צטלה והותרה
טומאת מגע לגמרי ואם תוכר הנציילה יתחדש דין
טומאת מגע מכאן ואילך, ומסברא הי' נוטה לומר
דיותר חשוד צא לכלל מגע קולית סתומה שיש צה
מזח דהרי אם יצצר העגם יהי' ראוי לטמא צמגע,
ומ"מ נקטינן צחולין דף קכ"ד דנקרא אינו צא
לכלל מגע דכפי מה שהוא עכשיו העגם סתום אינו
ראוי לטמא צמגע ומש"ה אינו מטמא צמשא,
ונתערבות דלפי מה שהוא עכשיו אי אפשר להכיר
ונוה"ט הוא צטל, ואיך נאמר שחשוד צא לכלל מגע
מה שאפשר שיצא לכלל מגע ע"י הכרה, שזו

יהי' חל עלי' טומאת מגע מכאן ואילך, אצל אם
נאמר שמשעת הכרה אז טמאים המגעות שנגעו
קודם ההכרה למפרע, מוכן ההצדל צין קולית סתומה
לתערבות, דצקולית יהי' טומאת מגע משעת צצירה
ואילך, וצשעה שנושא הקולית צשהיה סתומה עדיין
ליכא טומאת מגע, אצל צתערבות גם מה שנוגע
עכשיו אפשר להיות טמא ונוש"ה צחצינן כאילו צא
לכלל מגע, אצל אין זו ראוי מצרעת די"ל דסגי לן
אם יצא לכלל מגע צזמן שלאח"כ אם הזמן אינו
מוגבל וכל שעה ושעה אפשר להיות כן להחשיב
כצא לכלל מגע, וצקולית סתומה מחוסר מעשה,
וע"כ לא נתצטרר לי עיקר חקירה זו וצריך תלמוד :
אמנם קשה טוצא צשיטת הרמז"ס הצאנו לעיל
צפ"ז שכתב צפט"ו מה' פרה וז"ל אפר
פרה שנתערב צאפר מקלה וקידש צכולן אם הי'
הרוצ אפר פרה מטמאים צמי נדה, ואם הי' הרוצ
אפר מקלה אין מטמאים צמגע אצל מטמאים צמשא.
עכ"ל. דמדחוספי הרמז"ס על לשון המשנה לומר
וקידש צכולן מוכח דסובר דהאפר קודם הקידוש
צמים אין צו טומאת מי חטאת, כמו שהעיר הרש"ש
הצאנו לעיל דצרי' שלא מצא צש"ס שיעמא האפר,
ולפי"ז קשה דהרי צצר נתצטל אפר הפרה צרוצ
אפר מקלה ולא הועיל הקידוש שיחול על המים דין
מי חטאת ולמה מטמאין צמשא, דמה דחלוק לענין
ציטול צרוצ טומאת משא טומאת מגע הוא רק
מושם דאמרינן טומאה כמאן דליתא, דזה שייך אם
קודם הציטול הי' צצר דין טומאה, אצל צכה"ג
שצצר צטל האפר פרה שלא הי' עלי' דין זה שיקדש
את המים וע"ז לא שייך טומאה כמאן דליתא,
דהרי צמעש שני צצטל צרוצ אם פדה את המעשר
צכסף לא חל על הכסף קדושת מעשר מה"ת כמו
דמוכח להדיא מצוגית הש"ס צפ' הזהר ד' כ"ג
דאמרינן שם דאורייתא ודרבנן לא מצטרפי היינו
דמה"ת לא חל על הכסף שם פדיון מחמת דליכא
קדושה על המעשר צצטל צרוצ, ואיך נאמר דהאפר
פרה צצטל צרוצ יפעול דין קדושת מי חטאת על
המים, דהרי שם צצמע"ז ודאי נכרים הדמים שמתפס
עליהם, ומ"מ אין מתחדש עליהם שום דין, כיון
שצאים מכח קדושה צטלה, וכ"כ ראוי להיות דין
המים הצאים מכח קדושת האפר וזוהי תמיהא
רצחא והעירני לזה צני הרה"ג משה מרדכי שליט"א,
ונראה לי צזה דקדושת וטומאת מי חטאת אינם
צאים צתולדה מן האפר פרה כיון דצאפר קודם
הקידוש אין צו דין לטהר ולטמא, רחוק הדבר
שהמים הצאים מכח האפר יתחדש צזה דינים אלה,
אלא ודאי דקדושת מי חטאת הוא ע"י האפר עצמו
המעורר צזה, דהיינו שריית ותמזית האפר עם
המים זהו מי חטאת, ולפי"ז י"ל אף שנתצטל האפר
קודם הקידוש כגון שנודע התערבות, מ"מ אח"כ
כשקידש צזה חזר וניעור כח המטמא שצאפר לענין
טומאת משא שטומאה זו היא טומאה עצמית צאפר
פרה, וענין תורת הציטול הוא רק לענין ההנהגה
שאמרה תורה לנו להתנהג כן עם התערבות כדין
של הרוצ, אצל צאמת אין המציאות משתנית כלום

אסורים הוריקו מותרים וכי אסורים אחאי אסורים לימא היתר שנהם להיכן הלך, אל מי סגרת על עיקר קתני אתוספת קתני אסורים אל מי אחי אתא רש"ג למימר דתניא רש"ג אומר הגדל בחיוב חייב והגדל בפטור פטור, ת"ק גמי הכי אחר, כולה מתני' רש"ג קתני לה, וע"כ לא שמעת לי' לרש"ג דלא קא טרח אצל היכא דקא טרח צטיל צרובא. עכ"ל הש"ס. וכתב הר"ן וז"ל, וכי היתר שנהם להיכן הלך נראה צעירי דהכי מקשה אפילו תימא גידולין של היתר מצטלין עיקר של איסור התם היינו טעמא משום דכיון שרצו גידולי' על עיקרו נמצא שכשאוכל אינו אוכל וטועם טעם האיסור כלל הילכך אעפ"י שהאיסור שנו מעורב צתוכו ולא אזיל לי' לעלמא שרי, אצל גמי מעשר כיון דלפי השנון הטבל חייני' רחמנא לעשורי הכא אחאי מתעשרת לפי כולה וכי היתר שנהם להיכן הלך: אם הי' העלים שלהם אסורים וכי ומדקתני סתמא אסורים משמע שאסורים לפי כולם כפירות שציעית ענמן ואם איתא דאמרינן וכי היתר שנהם להיכן הלך, לא הוי לי' למפסק ולמיתני אסורים דהא אין תופסין דמיהן כשציעית ענמה שהרי אם החליף כנגד היתר שנהם אינו תופס דמי', אלא ודאי גידולין מצטלי' לי' לעיקר לגמרי כאילו לא הי', לפי שאף העיקר ענמו משתנה דרך גדילתו: ועד כאן לא שמעת לרש"ג אלא היכא דלא טרח וכי אצל היכא דקא טרח כי הכא דליטרא צללים שזרעה בקרקע אתו גידולין ומצטלים עיקר לגמרי, ולא תיקשי לי' אחאי דכתיבנא לעיל דריש שמעתין דסנירא לן דאי אין גידולין כעיקר פשיטא דמצטלין אותו והכא אמרינן דגדל בחיוב חייב אלמא אין גידולין כעיקר ואפ"ה קתני גדל בפטור פטור, אלא אעפ"י שאין גידולין כעיקר אין מצטלין אותו דהכא היינו טעמא משום דהיתירא לא צטיל שהאיסור דרכו להתצטל ולא ההיתר, ועוד דלא טרח לצטולי עיקר אלא גידולין מחליהן צאו. עכ"ל:

והנה אם נפרש דברי הר"ן כדעת הגאון צעל תורת חסד דהיתר אינו צטל באיסור, תמוה מאד נש"כ הר"ן דריש דברי' לפרש דברי רב חסדא דשאיני איסור צתוך היתר דאינו טועם טעם איסור ולגמי מעשר דלפי השנון חייני' רחמנא, הרי החילוק העיקרי הוא דהיתר אינו צטל לגמי איסור, ולמה לן הני חילוקים צין מעשר לאיסור, ע"כ נלענ"ד דכוונת הר"ן צזה לענין אחר, דהנה צלמח דין זה אם היתר צטל צרוצ איסור פלוגתא דהראש"ד והרמנ"ן ז"ל צסוגיא דע"ז צפ' השוכר הוא, הוצא צתורת הצית להראש"א ז"ל צית ד' שער צ' דף קי"ז וז"ל ורבינו להראש"ד ז"ל צחלק צדין זה צין צמינן לשאינו מייק, דמין צמינו ראשון ראשון צטל ואעפ"י שפול שם היתר לצסוף אפי" כל היום כולו וכי אצל הרמנ"ן ז"ל כתב דהיתירא לגו איסורא לאו משום דראשון ראשון צטל שלא מנינו ציטול צהיתר, שאין אדם עשוי' לצטל, וכדאמרינן צעלמא כצטל אסור לכתיחלה דצסוגג מותר, אלא חומרא הוא צין נסך וכי עכ"ל הנריך לנו, ונראה

דקמי' שמיא גליא, ומש"ה לכל הדינים דלא שייך צהם ענין זה של אחרי רבים להטות דליכא עליהם דין של אחרי רבים להטות, כגון לטומאת משא מתחדש צשריית האפר פרה, אף שכנר נתצטל קודם הקידוש, ול"ד לפדיון של מע"ש אף דליכא על דמי הפדיון שום ענין תערובות, אצל כיון דנאים מכת המע"ש והמעשר הוא כחולין לענין כל הדינים, ממילא כל הצא מכת המעשר דינו כמעשר ענמו, אצל צמי חטאת אין דינם מכת האפר אלא האפר ענמו מעורב צהם, והאפר ענמו אם יש צו ענין דלא שייך עלי' תורת ציטול צרוצ הוא קם אדינו כאילו לא נתצטל, וכן כ"ל גם צנצילה שאינה צטלה צשחוטא לענין טומאת משא דגם אם תתערב קודם הלוח הטומאה כגון שנתערבה צעודן מפרכסות שעדיין לא חלה טומאת צבילה עד שחמות, גם אז תטמא התערובות צמשא כמו שנתערב אחר מיתה, מטעם שכתבנו כנלענ"ד:

פרק טו

בשו"ת עיור"ט סימן ד' שקיל וטרי ע"ד תערובות חוטין שלא נטוו לשם צינית צחוטין שנטוו לשם צינית אם מותר להטילם צנגד ד' כנפות אי: לת, ותוכן שאלה זו הוא אם מהני תורת ציטול צרוצ להוסיף דין על המיעוט שיתחדש צו דין חדש, או אפשר לא מהני כח הציטול רק לצטל מן המיעוט הדין שיש צו, ככל איסור הצטל צהיתר צצטל מן האיסור דין האיסור וממילא הוא מותר, אצל צכה"ג שצריך לנו שיתחדש צהמיעוט מעלת הרוב אולי לא מהני ציטול צרוצ, וכן נשאלתי שאלה כזאת מהרה"ג שי"ז הגאש"ד דעיר קזימירוב, ע"ד עוצדא צצא לפני' שנתערב אחרון שציטל פטמחן צאתרוגים שהי' צלא פיטמות מתחילת צריאתם, והציא הרב השואל דעת הגאון הנצ"צ צשו"ת משינ' דבר ח' אור"ח סי' ל"ד דפשוט לי' דמהני ציטול כה"ג, והשינ' לשואלו צנידון מזה שנגעית שלא לשמה שנתערבה צרוצ מלות העשויות לשמה דמהני ע"ז ציטול צרוצ לצאת ידי חובת מזה, וטעמו דמקרא דאחרי רבים להטות דילפינן מזה דין ציטול צרוצ סתמא כתיב צין למ"ע וצין למל"ת וכן הציא הרב הנ"ל דעת הגאון רש"ז מלוצלין שכתב צספרו שו"ת תורת חסד דענין זה תלוי צפלוגתא רש"י ותוס' צצנחים ד' ע"ה אם היתר מעורב צרוצ איסור מצטרף לשיעור כזית לענין מלקות, ונהה יסודו משיטת הש"ס נדריים ד' כ"ט עפ"י הר"ן שם דאיסור דרכו להתצטל ולא ההיתר, והנה דעת כל הגאונים הנ"ל שחקירה זו תלוי' צדין זה אם היתר מצטטל באיסור, ולענ"ד נראה צזה דרך אחר, והנה ראשונה עלינו לצאר שיטת הש"ס נדריים ד' ג"ט דגרסינן שם גופא א"ר יוחנן ליטרא צללים שתיקנה וזרעה מתעשרת לפי כולה, יתיב רצה וקאמר להא שמעתתא, אל רב חסדא מאן צלית לך ולר"י רבך היתר שצנה להיכן הלך, אל מי לא תנן דכוותה צללים שירדו עליהם גשמים וצמחו אם הי' עלים שלהם אסורים

צכוונת דברי' הק' דאף דמה"ת לא מנינו שחיצות המיעוט מעכב את דין הציטול דכל דברים החסונים שאינם צטלים הוא מדרבנן, אבל היתר לגבי איסור תלוי מה"ת נדעת האדם, כיון שלפי דעת ז"ל אין אדם עשוי לצטל היתר לגבי איסור, שההיתר הוא מה שראוי לכל תשמישי צני אדם והאיסור הוא שאינו ראוי להשתמשות וחשוב מיעוט זה של היתר יותר מן רוב האיסור, וזכה"ג לא אמרה תורה אחרי רבים להטות, דאף שצממות רבה האיסור על ההיתר אבל צליכות המיעוט הוא מרובה מן הרוב, שצמיעוט זה איכא הרבה השתמשות וצרוז איכא מיעוט השתמשות, אכן זכה"ג אם יצטל את ההיתר צרוזן וצכוונה צתוך רוב האיסור הוא צטל, ומשו"ה מסיק וכדאמרי' צעלמא כצטל איסור צצוגג מותר, כלומר ציטול היתר לגבי איסור הוא להיפוך מן ציטול איסור צתוך היתר, דהתם מנינו רק צצוגג ובהיתר לגבי איסור לא מנינו שיתצטל צצוגג, ורק צמזיד אפשר לאשכוחי ציטול היתר לגבי איסור. ככלענ"ד צכוונת דברי' הק' — וזה דבר חדש צצ"ה, כי כנראה העלימו עין מזה כל גדולי האחרונים — ולפי"ז נראה צרוז דמש"כ הר"ן צסוגיא דצנל צנדרים דהיתירא לא צטיל משום דאין ההיתר דרכו להתצטל הוא עפ"י שיטת הרמב"ן ז"ל שהציא הרשב"א צתוה"צ שהצנל. וכן מפורש צר"ן צמא' ע"ז צפ' השוכר צהלכות' לדף שס"ה ע"צ שמשיק ש, צטעמא דמילתא דהיתירא לגו איסורא לא צטיל, צזה"ל, היינו טעמא שהאיסור עשוי להתצטל ולא ההיתר עכ"ל. ודברי הר"ן אלו הם הם דברי הרמב"ן שהציא הרשב"א צתוה"צ, וכנראה דעת הרשב"א נוטה לדברי' שהרי כתב סתמא ואין כן דעת הרמב"ן ז"ל ולא העיר כלום על דברי' :

ועפ"י יתצארו לנו דברי הר"ן צסוגיא דנדרים צדרך נכון צצ"ה, והוא דקושית רב חסדא וכי היתר שצנן להיכן הלך, לא מצא הר"ן לנכון לפרש משום דאין היתר דרכו להתצטל, דענין זה שאין ההיתר עשוי להתצטל הוא צנפל צצוגג ולא צכוונה, אבל צליטרא צנלים שחקנה וזרעה הרי עשה צכוונה שירצה האיסור של הגידולין על היתר של העיקר, וזכה"ג גם היתר מתצטל צרוז איסור, ומשו"ה ציאר הר"ן צכוונת קושית רב חסדא ענין אחר, והוא דאף אם נתצטל ההיתר צרוז האיסור ונעשה כולו איסור, אבל כיון דמעשר לפי חשבון הטבל חייבי' רחמנא, ואם עישר לפי חשבון הגידולין דאז חזרו הגידולין להיות היתר ממילא הותר העיקר צלי תיקון אחר, כיון דצנת של ההיתר שהי' אסור הוא רק מחמת התערובות של איסור, וצזה שע"י הפרשת המעשר לפי חשבון הטבל הותר האיסור ממילא ניטר המוסבצ שהוא ההיתר שנאסר מחמתו של האוסר, והרי צראשון ראשון נאסר צהיתירא לגו איסורא כתב הר"ן שהצנלנו לעיל דגם למאן דסובר דהיתר צטל צאיסור וראשון ראשון נאסר אפילו כל היום כולו, מ"מ אם נפל אח"כ צנת אחת היתר מרובה שיצ צו צכדי לצטל את עיקר האיסור שצתחילה הותר הכל, אף שאם נלך כל מה שנאסר

קמא קמא יעלה לחשבון הרבה יותר מן ההיתר שנפל אח"כ צנת אחת, מ"מ כיון דכל מה שנאסר קמא קמא הוא רק מחמת עיקר האיסור שהי' צו תחילה, וכל המיתוסף שנאסר הכל תלוי בעיקר האיסור ואם הותר העיקר הכל חזר להיות, מכא"כ כאן שהותר הטבל ע"י הפרשה ונעשה חולין דודאי הותר העיקר שנעשה איסור ע"י הגידולין, והא דכתב הר"ן צטעמא דמילתא דגידולי' היתר מעלין את העיקר האסור משום דכשאוכל אינו טועם טעם האיסור הוא לצאר עיקר היסוד שצזה, דהכלל העיקרי צזה דמקשה רב חסדא וכי היתר שצנן להיכן הלך הוא דמה צצטל צרוז אינו משתנה צעלמותו להיות ממש כהרוב, אלא שעפ"י הכתוב אחרי רבים להטות אמרה תורה להתנהג עם הכל כדין הראוי להתנהג עם הרוב, ומשו"ה לכל ענין שאין שייך צו ענין זה של אחרי רבים להטות חוזר הדין של המיעוט למקומו, ולפי"ז הי' אפשר לומר צגידולין של היתר שרצו על האיסור דאוכל הכל ציחד שאוכל ודאי את האיסור, יהי' נחש צכהוכר האיסור, דלא שייך צזה אחרי רבים להטות וכמו שאמרו כמה אחרונים דלשיטת הרשב"א אסור לאכול הכל יחד מה"ה, ולאפוקי מדעת זו כתב הר"ן דאינו כן דהתם לא חשיב כאילו הוכר דאינו טועם את האיסור וצכל מה שטועם הוא טועם רוב היתר ולא נפרד כלל המיעוט מן הרוב, אבל צמעשר הוא נפרד לענין זה מן הרוב, כיון שהרוב הותר ע"י הפרשה. וזה נכון. ומה דצאמת שרי לאכול כשרצו הגידולין הלא להרשב"א עכ"פ אסור מדרבנן לאכול הכל יחד, הנה עפ"י מה שצארנו לעיל פ"ח דטעמו של הרשב"א הוא דכשאוכל ציחד הוא כדברים הנצללים שהוא לא צלח שהחמירו צנן לאצרוכי ששים, לפי"ז י"ל דרק היכא דשייך למיגזר אטו אינו מנינו אמרו חכמים דענין ס', אבל צגידולין דלא שייך צאינו מנינו, דלא משכחת שיהי' העיקר והגידולין משני מנינים, סגי לעולם צרוז היתר אף מדרבנן, והאחרונים דמפרשי צשיטת הרשב"א שלא כדרך זה קשה טובא מסוגיא זו. וכן כ"ל צהא דכתב הר"ן לפרש צהא דמיייתי הש"ס מצנלים שירדו עליהם צשמים דאם הי' העלין שלהם שחורים אסורים, דמדקתני סתמא אסורים משמע כפירות צציעית עצמן, ואם התפים כנגד ההיתר שצנן תופסין דמי', ואם נימא אמרינן היתר שצנן להיכן הלך, אין הדמים שהתפים כנגד ההיתר אסורים, ומזה מוכיח דלא אמרינן היתר שצנן להיכן הלך, דאף העיקר משתנה דרך גדילתו, יתפרש ג"כ עפ"י דרך זה, דהנה מטעם ציטול צרוז כפשוטו אף דהיתר נעשה לאיסור, כ"ז דשייך צזה ענין אחרי רבים להטות, אבל לענין אם התפים נגד ההיתר צפ"ע אין הדמים נתפסים צאיסור צציעית, דלענין זה שהוא דין הצא מחמת ההיתר צפ"ע שלא צתערובות, דלא שייך צזה דין של אחרי רבים להטות, אמרינן היתר שצנן להיכן הלך, דלענין זה הי' כהוכר צפ"ע, אף דהיתר המועט הוא צתערובות ולא הוכר, אבל הדמים הנתפסים הם צנפרד מחמת ההיתר צפ"ע,

דלפינן מזה דין ציטול צרוב ליכא לחלק צין לצטל דין וצין להוסף דין, ועוד נלעכ"ד דמעיקר הדין שחמרה תורה אחרי רצים להטות לענין סנהדרין ג"כ יש ללמוד ענין זה, דהנה צמה שהצריכה תורה מספר הדיינים כגון צדיני ממונות בשלשה, וצדיני נפשות עשרים ושלשה, אם הדיינים מחולקים דין כגון שנים אומרים חייב ואחד אומר זכאי, שחמרה תורה שהדין חל כהרצים, וענין זה הוא גם היכא שחלות הדין נעשה ע"י הדיינים כגון היכא שהדין הוא צטעות וקם דינא או צדיני נפשות ודיני קנסות דצעינן גמר דין של הדיינים, — כמו שנתבאר ענין זה לעיל בפ"ד — ואם נאמר דציטול צרוב לא מהני חלא לגרע איזה דין מן המיעוט, ולא למדש דין על המיעוט, נמצא דמיעוט הדיינים רק צטלים וכמאן דליתנהו תשיבא, ויהי נחקר מספר הדיינים ששערה תורה, ואף דלכאורה יש מקום לומר דשיעור מספר הדיינים הוא רק לענין משא ומתן של הדין, אבל לענין חלות הדין סגי' צרוב ממספר הדיינים, אבל מפשטות סוגית הש"ס צמחיה דין דף ע"א מוכח דחלות הדין חל ע"י שלשת הדיינים דמסיק התם הש"ס דלענין שלומי היכא דטעו לכו"ע לא משלמי אינהו מתא דידן, היכא שנים אמרו זכאי ואחד אומר חייב וטעו דמשלמים השנים רק חלקם ושלש מפסיד הצע"ד, משום דאמרי ל"י אי לאו את צהדן לא הוי סליק דינא מידי יעו"ש. ואם נמצא דהמחייב לא מסייע צעיקר חלות הדין רק שיהי' שלשה צשעת משא ומתן של הדין, א"כ אין השלישי צזה רק כגורם ולא כמזיק ממש, ועיקר המזיקים הם השנים לצד, וא"כ קשה למה לא ישלמו השנים הכל, דלא מצינו שהגורם מגרע חלק תשלומים משל המזיק, וגם צמשה כלל מסקינן דהמשפה ודאי פטור וצול הכלל חייב — צ"ק ד' כ"ז: — ומוכח מזה דגם המחייב פועל צעיקר חלות הדין היינו עפ"י הכתוב אחרי רצים להטות נהפך הדין של המחייב שיפעול דיצורו יחד עם רוב המזכים כאילו הי' כולם מזכים, ומוכח מזה דהמיעוט נהפך למעלות הרוצ גם לענין זה שיתחדש על המיעוט דין חדש:

וב"ב מוכח מסוגית הש"ס צמחות דף כ"ג דאמר רב חסדא צצילה צטלה צשחטה שאי אפשר לשחטה וכו' ושחטה אינה צטלה צצילה שאפשר לצצילה שתעשה שחטה דלכי מסרחא פרחא טומאתה, ור' חנינא אומר כל שאפשר לו להיות כמוהו אינו צטל, וכל שאי אפשר להיות כמוהו צטל, ועיי' פירוש רש"י שם דלר"ת שחטה אינה צטלה צצילה משום דאזיל צתר מצטל, וצצילה אפשר דפרחה טומאתה שתהי' כשחטה והוי מין צמינו דלא צטיל לר' יהודה, ור' חנינא סובר צתר צטל אזלינן וכיון דשחטה אי אפשר להיות צצילה, ומשו"ה לדד"ה שחטה צטלה דהוי מין צשאינו מינו יעו"ש. הרי דלכו"ע אלציא דרצנן דסצרי מין צמינו צטל, שחטה צטלה צצילה, שיתוסף דין טומאה על השחטה, וזה רחוק לומר דשאני שחטה משאר היתר צאיסור כיון דכל חיי' שמתה היא צצילה ואם יצטל דין

ואין צהיתר הנאסר מחמת התערובות כח התפסה לאסור הדמים שהם ניכרים שהם צאים מחמתן כיון דהפירות עממן אילו הי' ניכרים צפ"ע היו מותרים, ואף צמעשר שני צצטל צרוב חולין מפורש צגמ' צ"מ דף כ"ג דאם פדה נגד המע"ש צצתערובות אין הדמים נתפסים רק מדרצנן משום דמדרצנן אין מע"ש צטל דהוי דשיל"ת, אבל מה"ת כיון דצטל צרוב הוי כחולין, ולא אמרינן צאיסור צצנה להיכן הלך, דהתם כיון דהמע"ש הוא צתערובות ואין עלי' דין קדושת מע"ש ליכא צזה תורת פדיון, ולא מהני צזה מה שיהי' הכסף פדיון ניכר, דליכא על מה לפדות, אבל כאן אף דההיתר הוא צתערובות והוא קדוש צקדושת צציעית, אבל כיון דקדושת הפירות הוא רק מדין אחרי רצים להטות, אי אפשר שיהי' דין קדושה זו על הדמים שהם ניכרים צפ"ע, ולא שייך צהם דין אחרי רצים להטות, ומזה הוכיח רצה דהציטול צרוב צכה"ג שהוא ע"י גידולין אינו כשאר ציטול צעלמא, חלא דע"י הגידולין משתנה גם העיקר וכמאן דליתא דמי, וצמסקנא דמסיק כרצצ"ג דאמר הגדל צחיוצ חייב והגדל צפטור פטור, דכיון דקתני גדל צפטור פטור משמע דאין עלי' קדושת צציעית כלל, וע"ז לא שייך לומר היתר צצנה להיכן הלך, דצכה"ג אינו דנים ענין ציטול צרוב כשאר דוכתא, וע"כ הקשה הר"ן למה אין העיקר צטל צרוב גידולין, ומתרגן דצכה"ג דמיירי שניתוספו הגידולין צלא כונה שירדו עליהם גשמים, אין היתר צטל צאיסור שאין ההיתר דרכו להתצטל דאיסור צטל צהיתר כשנפל צצוגג ולא היתר צאיסור והוא כמש"כ הרצ"א צשם הרמצ"ן שהצאנו לעיל, ולשיטת הר"ן תרזווייהו צין רצה וצין רב חסדא ס"ל דהיכא שזרעה צכונה צטל היתר צאיסור, חלא דלענין מעשר לא מהני ציטול צרוב כשאר ציטול צרוב, כיון דלפי צצנן חייבי' רחמנא וכיון שתקן את הטבל, ממילא הותר ההיתר צלא תיקון, ופלוגי צכה"ג שזרעה דלרצה אלציא דר"י צכה"ג גם העיקר משתנה וחשוב כמאן דליתא וכאילו הכל נעשו גידולין חדשים, ורב חסדא פליג ע"ז וסובר דעיקר לא צשתנה וכמאן דליתא דמי ומטעם ציטול צרוב לא מהני לענין מעשר ומשו"ה אומר היתר צצנה להיכן הלך, וכ"ז הוא לשיטת הר"ן דאזיל צזה צשיטת הרמצ"ן דהיתר צאיסור היכא דלא מכוון לצטל אינו צטל דאין אדם עשוי לצטל, ולשיטת הסוברים צסוגיא דיין נסך דגם צהיתירא לגו צאיסורא אמרינן ראשון ראשון צטל ציין נסך וצשאר צאיסורים, ופירשו סוגיא זו דלא כהר"ן חלא כפי' הרא"ש והתוס' שם דכל השקלא וטריא שם אם גידולין מצטלים את העיקר או לא, הוא משום דעיקר חשוב ולא צטל, או שאין זה תערובות ממש כשאר תערובות, חלא שהגידולין נוספים על העיקר עיי' צפי' הרא"ש שם ואכמ"ל:

ונתבאר לנו ענין זה מסוגית הש"ס לפי שיטת הר"ן ולאחר שיטות דגם היתר צטל צאיסור היכא דמכוון לצטולי, והמיעוט הצטל מתחדש עלי' דין של הרוצ, דמקרא דאחרי רצים להטות

שחוטת ממילא היא נבילה, דמ"מ כיון דקודם
הציטול לא הי' גל השחוטת דין טומאה והרוצ ומחדש
זה דין טומאה הרי מוכח דמועיל הציטול להוסיף
דין על המיעוט. ואין להקשות מסוגיא זו על שיטת
הרמז"ן וסיעתו דסברי דהיתר נאסור לא צטיל
והכא אמרינן דשחוטת צטלה נבילה, דלפי שנתבאר
דצרינו לעיל עפ"י האמור צתוה"צ דרק צאוג
לא צטיל היתר נאסור שאין אדם עשוי לצטלו אצל
אם מכוון לצטולי מיצטל צטל לכו"ע, לפ"ז ל"ק
מסוגיא זו, דהרי איכא נפ"מ לענין זה, דלרצ
הסדא ודאי ניחא דהוצרך לומר דשחוטת אינה צטלה
מטעם מין צמינו, דאל"ה היכא דמכוון לצטולי
הי' צטל, וכן ר' חנינא דאמר כל שאפשר לו להיות
כמוהו צטל הוא רק צעיקר הדין, דאפשר להתצטל,
אצל צאופנים של צאוג ומזיד לא הוזכר צזה, ועוד
י"ל דשחוטת צטלה נבילה מיירי צצאר טריפה
שחוטת, דהרי לא קתני כשירה נבילה, והיתר
נאסור דלא צטיל הוא משום חשיבות השתמשות
צצו כמו שצארנו אצל טריפה ונבילה שניהם אסורים
נאכילה ומותרים בהנאה, וצפיר צטל אף צאוג גם
לשיטת הרמז"ן וזה פשוט. וצס' שושנת העמקים
לצטל פמ"ג כלל י"ד הציא שם להוכיח מסוגיא
דמנחות הנ"ל דהיתר צטל נאסור מדנהפך הטהור
לטמא, וכתב ע"ז דאסור מטומאה לא ילפינן
לענין ציטול. ונריך לעיין צכ"מ פ"א מה' אה"ט
פ"ז צסס הר"י קורקס ז"ל, ודצרי' אינס מוצנים
לי כלל, דהרי"ק לא כתב שם רק להיפוך דכיון
דטומאה כמאן דאיתא דמי יש לחלק ציטול זה
משאר דצרים המתצטלים, אצל להיפוך שיתהפך
הטהור לטמא אם נימא דהיתר אינו נהפך לאסור
מהיכי יתתי לומר כן, דהרי הרי"ק כתב שם צפירוש
דאף אם צשאר דוכתי צטל י"ל דלענין טומאה אינו
צטל. ולפיתש"כ הנה צעיקר הדין ודאי לכו"ע
היתר צטל נאסור ורק היכא דלא מכוון לצטולי
תלוי צפלוגתא צפי' הסוגיא דע"ז פרק השוכר
כנ"ל :

והנה לפ"מ שנתבאר דלכו"ע מהני תורת ציטול צרוצ
גם, לחדש דין, על המיעוט, עלינו לצאר מה
דפליגי רש"י ותוס' בצנחים דף ע"ח דגרסינן התם
אר"ל הפיגול והנוטר והטמא שצללן זה צזה ואכלן
פטור, אי אפשר שלא יצבה מין על חצירו ויצטלנו,
ש"מ תלת ש"מ איסורין מצטלין זא"ז, וש"מ נוהן
טעם צרוצ לאו דאורייתא, וש"מ התראת ספק לא
שמה התראה, ופירש"י ז"ל אי אפשר שלא יצבה
מין על חצירו וכו' כשהוא לועס אותה צפי' נצלב
מין לתוך חצירו מיעוטו של זה צרוצו של זה וצטל
המיעוט צרוצ והצטל צכל מין נוסף על המצטל
ונהי' כמוהו ונקרא צצמו וכו' וצתוס' שם הקצו
ע"ז וז"ל ועוד קשה היכי מחייב כלל משום חד
מינייהו דמיעוט הצטל צרוצ לא מצטרף גס הרוצ
להשלימו לכשיעור דאפי' היתר לא מצטרף לאסור
כ"ס איסור לא מצטרף לאסור וכו' ועי' צצטמ"ק
שם שהאריך צפלוגתא זו צין רש"י ותוס', אצל
הצברים מפורשים דלרש"י היתר מועט צרוצ איסור

מצטרף להשלימו לשיעור דע"י ציטול צרוצ הוא
מתהפך ממש כאסור ותוס' חולקים על זה דאי
אפשר שיהני הציטול שיהי' כהרוצ רק צטל מאסור
דלי' אצל אינו נעשה כהרוצ ממש להתחדש עליו
איסור של הרוצ, ומה שצמה צפמ"ג צפתיה להי'
תערוצות ח"ג פ"ה צזה שכתבו התוס' דכ"ס הוא
מהיתר שאינו מצטרף לאסור חדא מה כ"ס הוא,
ועוד דהתם שניכר דהיתר דלא שייך ציטול, יעו"ש.
והצברים פשוטים לענ"ד דגם שם כשלועס יחד
יהי' נצלב זצ", דהרי גם כאל פירש"י דע"י הלעיסה
יהי' נצלב, והכ"ס שכתבו התוס' הוא דלענין
איסורים אם מצטלים זא"ז פליג על זה ר"א ואומר
דלמ"ד מנוות אין מצטלין זא"ז כ"כ איסורין אין
מצטלין זא"ז, דכיון דהם שווים זה לזה צפרט זה,
מזה או איסור אף דחולקים הם צצמות של המזה
או הציסור אין מצטלין זא"ז, אצל היתר נאסור
ליכא למ"ד שלא יצטל, דהרי חלוקים הם זמ"ז,
וכיון דהיתר אינו מצטרף לאסור מוכח דלא מהני
שיתוסף ע"י הציטול דין האסור של הרוצ על
המועט המותר, מכש"כ נאסורים דיש מקום לומר
דליכא כלל תורת ציטול ע"ז דודאי אינו מצטרף
להרוצ האסור וזה פשוט, ומזה גופא מוכח דלא
כמש"כ צס' תורת חסד, דהתוס' אזלי צזה עפ"י
שיטת הר"ן צנדרים שאין היתר דרכו להתצטל
עפ"י טעמו שכתב צס' הנ"ל שצצאנו דצרינו למעלה
שאין הציטול מועיל רק לצטל את דין המיעוט ויהי'
כמו שאינו ולא להוסיף על המיעוט דין המיוחד
להרוצ, דלפי"ז אין מוצן כלל האי כש"כ שכתבו
התוס' דלפ"ד אדרגה היתר לכו"ע אינו מתצטל
צרוצ איסור ואיסור נאסור סוצר ר"ל דצטל, אלא
ודאי מוכח דסברי דהיתר נאסור לכו"ע מיצטל
צטיל ומ"מ אינו מצטרף להשלים שיעור כזית,
ואיסור נאסור אף לר"ל אינו צטל לגמרי דהרי
גם לר"ל אם נתערצו שלשה איסורים משלשה שמות
לא יתהפכו כולם להיתר גמור שיהי' מותר נאכילה,
וכן מפורש צצ"י סי' נ"ח דרק פטור ממלקות אצל
אסור מה"ת, וכן ציאר הפמ"ג שם צפתיה הנ"ל,
והענין צזה כיון דכולם הם אסורים נאכילה אי
אפשר שיתצטל האיסור ורק שם האיסורין צטל
וממילא ליכא מלקות ויהי' איסור זה כאיסור עשה
ולא כל"ת, וזהו שכתבו התוס' דכל שכן הוא מהיתר
נאסור דהתם איכא ציטול ממש דמתהפך לאסור,
והכא אינו צטל מאיסורו לגמרי, דעכ"פ אסור
הוא מד"ת. וזה צרוצ לענ"ד. ולפלא צעיני שלא
ירד לזה הפמ"ג וכו"ז הוא מטעם שגראה להפמ"ג
ג"כ שהתוס' סברי דהיתר אינו צטל נאסור דז"ל
הפמ"ג שם צאופן שמ"ש מהר"א כהן אפינעו"ל
צס' התערוצות ח"א פ"א דינש צינש היתר נאסור
רוצ אין היתר נהפך לאסור הנך רואה שצמחלוות
היא שנוי צין רש"י ותוס' כאלן (הוא צסוגיא
דצנחים ע"ח), ונפ"מ טונא צפסולי עדות מה"ת
צעצירה שחייבים עלי' מלקות עכ"ל. ומדלא כתב
שם ציאר צשיטת התוס' משמע דסוצר דשיטת
התוס' דלא שייך ציטול היתר נאסור, ומשו"ה

שהם הרצים פועלים לפי חלקם נחלות הדין והשליש
סותר אותם, דהרי לולא שאמרה תורה אחרי רבים
להטות אז גם אם הי' שלשה מזכים ואחד מחייב
לא הי' חל הדין דהאחד מנגד והי' הדין שקול, ומדין
אחרי רבים להטות נהפך המיעוט להיות כהרוב
ואז פועל גם הוא כפי חלקו וגשלים גם מנין הראוי,
דהרי איכא צוה מצטל ומצטטל, ומצטרף השלמת
הדין ע"י שלשה דיינים שכל אחד פועל שליש נחלות
הדין, וכענין הזה הוכחנו במק"א דדין הנטרפות
שני עדים שכ"א פועל לפי חלקו, ומה"ט הראינו
מקור הענין במקדש צע"א למ"ד דחוששין לקדושי".
ואתכ"ל צוה :

ולפי"ז יש מקום לומר דצוה תלוי המחלוקת צין
רש"י והתוס' אם מהני תורת ציטול צהיתר
לתוך איסור לענין הנטרפות למלקות, דלענין כל
איסורי תורה התלוים צשיעור המחייב עונש
מלקות או מיתה, יש לדון כ"כ אם חל חלות הדין של
העונש חל מכל השיעור יחד ומכל חלקי השיעור
אין שום התחלה לחיוב מלקות או מיתה, או שמכל
חלק חל התחלת דין העונש וצנהטרפות כל החלקים
נשלם הדין, ומדברי הרשב"א נח"י למס' כתובות
דף ל"א מוכח להדיא דנעשית התחלת עזירה
כצד הותחל להתחייב, ומה"ט כתב דלמ"ד עקירה
נורד הנחה היא מיפטר מחיוב ממונ שנתחייב
צשעת עקירה משום דכצד הותחל להתחייב מיתה.
וע"כ יש לומר דרש"י סובר צוה כהרשב"א,
ומשו"ה כיון דמכל חלק מהתערובות יש שיעור
התחלת החיוב מלקות מדין אחרי רבים להטות,
ממילא צהתקנצן שיעור חלקי החיוב נשלם דין
המחייבו מלקות, והתוס' סברי דהחיוב חל מכל
הזית יחד ומחלק ממונ אין שום התחלה כלל לחיוב
מלקות, ומשו"ה כשאנו צאים לחייבו מלקות על
תערובות זו שההיתר משלים לאיסור אין שייך
צוה לומר אחרי רבים להטות דהרוב חסר משיעור
ואין כאן מצטל ומצטטל לענין מלקות, ומשו"ה
נקטו צפשיטות דלא מהני ציטול היתר לתוך איסור
לענין הנטרפות לשיעור חיוב מלקות, וענין זה
אינו שייך לפלוגתא דר"י ור"ל אם חצי שיעור
אסור מה"ת, דהחיוב מלקות שחייב על אכילת
שיעור אכילה אינו צא מחמת איסור של חצי שיעור,
דאיסור של אכילת חצי שיעור הוא איסור אחר,
על אכילה כזאת שלא צאה לידי צירוף, וצאכילת
שיעור שלם הוא איסור אחר. אף דמלשון הש"ס
ציומא דף ע"ד ע"א אמרינן שם ר"י אמר חצי
שיעור אסור מה"ת כיון דחצי לאצטרופי, איסורא
קא אכיל, משמע דמשו"ה סובר ר"י דאסור מה"ת,
דצנתחלת אכילה כצד הותחל החיוב, אצל אינו
מוכרח לומר דכצד הותחל דין העונש, רק שהתחיל
לעצור, על דברי תורה, דאם נאמר דלא התחיל
צעצירה ועשה מעשה היתר איך מצטרף אח"כ
להשלים השיעור, ור"ל אומר דמותר מה"ת דאכילה
אמר רחמנא וליכא, דאם השלים אח"כ אז נקרא
ציתד אכילה אצל כשלא גמר השיעור אין זה אכילה,
וגם לא חשיב כהתחלת אכילה, דכל שלא גמר אין

תמיה לי האי כש"כ שכתבו התוס', והדברים
פשוטים ונרורים כמש"כ :

וצתה עלינו למצוא הטעם צשיטת התוס' דהיתר
הצטל צאיסור אינו מצטרף להשלים לכשיעור
והי' אפשר לומר דהטעם צוה עפ"י מה דאמרינן
צגמ' צכורות ד' כ"ג דלענין טומאת משא לא
מהני ציטול אם נושא כולם כאחד כיון דמ"מ הוא
נושא את הטומאה וליכא ע"ז ענין דאחרי רבים
להטות וכמו שנתבאר ענין זה לעיל צפ"ז, והנה
צכה"ג שנתערב שליש זית של שומן צשני שלישי
זית של חלב, דעכ"פ לא אכל רק פחות מחיוב של
חלב ליכא צוה ענין לחייבו מלקות כיון דהרוב
איסור אינו מחייבו מלקות ואיך ילקה משום אחרי
רבים להטות, ולפי"ז נאמר דאם נתערב זית של
שומן צשני זיתים של חלב יצא ציצא וכל אחד
מופרד מחצירו דאז חייב מלקות על כל אחד מהם,
צוה דומה לטומאת מנע דעל כל גביעה איכא אחרי
רבים להטות, אצל אם צאכילה של זית אחד ליכא
מן האיסור שיעור המחייב פטור דעכ"פ לא
אכל זית מהאיסור, ולפי"ז נרדף לחלק צין איסור
להיתר דצאיסור הצטל צהיתר כתצו התוס' צכורות
דאינו דומה לטומאת משא דכל משהו ומשהו שצנכס
צגרונו קמא קמא צטיל הצאנו דצריהם לעיל צפ"ט,
אף דעכ"פ איכא את האיסור ודאי צאכילה זו,
והטעם צוה י"ל דלענין היתר אי"ל דין מצטרף
מכל האכילה יחד, וכיון שכל מה שצנכס צגרונו
הוא מותר משום אחרי רבים להטות אין כאן איסור,
אצל הכא אף דכל משהו שצנכס צגרונו הוא איסור
משום אחרי רבים להטות, אצל לענין לחיוב מלקות
צעינן דין המצטרף מכל האכילה יחד, וכשאנו צאים
לחייבו על כל האכילה יחד הוא דומה לטומאת משא
דלא שייך צוה אחרי רבים להטות כשנושא את כולן
יחד, כ"כ כשאנו דנים לחייבו מלקות על כל האכילה
יחד, הרי ליכא שיעור המחייבו מלקות, וצדיינים
שכתצנו לעיל דהמיעוט מצטרף למנין שלשה דיינים,
י"ל דיש חילוק צין צירוף לצירוף, דהנה צדברים
שדין המצטרף הוא מחלקים נפרדים התם שפיר
מצטרף גם המיעוט, דכשאנו דנים על כל חלק וחלק
לצד הרי יש צחלק זה דין של הרוב, והשלמת הדין
הוא צא צתולדה מן החלקים, אצל היכא דעל חלק
מופרד ליכא שום דין והדין חל רק ע"י המקוצץ
יחד, אז אין המיעוט מצטרף, וע"כ י"ל דצדיינים
כל דיין פועל צחלות הדין לפי חלקו וצנהתקנצן כל
שלשת החלקים צגמר הדין צשלמות, ומסתבר לומר
כן דאם נימא דרק ע"י אצירת שלשה דיינים חל
הדין ומכל אחד ואחד אין שום חלות הדין כלל,
אין מקום לומר אחרי רבים להטות לענין זה שדין
של הרבים יתפוך את דין היחיד, אם לא רק כשיש
צהרצים שיעור דיינים הראוי לצמור הדין על
פיהם, אצל צשני דיינים מזכים ואחד מחייב, לא שייך
אחרי רבים להטות, דכ"ז שלא נתהפך הדין של
המחייב אין צכה המזכים לפעול כלום צוה ואין
כאן מצטל, אצל אם נימא דכל דיין פועל צחלות
הדין כ"א לפי חלקו, מוצן הענין היטב, דהשנים

לשמה נתן צליל כשרות שיהי דין ציטול צרוב להכשיר גם הצליל הפסולים ואף היכל שניה אחת נתעברה בג' כשירות והטיל אותם בטלית אחד ג"כ יולא דין מלכות צלילית, אף שידוע לנו דבטלית זה ליכא רק ג' צלילית, ולא תיבעיא למ"ד ארבע מנות הן דכל צליל היא מלכות צפ"ע, וכיון דעל כל אחת יש לומר אחרי רבים להטות להכשירה ממילא קיים כל מלכות צלילית דזה דומה לטומאת מנע, אלא אפילו לפי"ת דקיי"ל צפ"ע או"ת סי' י"ג דכולן מלכות אחת היא ואם חסר אחת אין כאן מלכות כלום, דלפי"ז יש לדמות צכ"ג שידוע לנו דג' כשירות הן ואחת פסולה לטומאת משא, מ"מ כיון דארבע צלילית אין המלכות מכמות של ארבע יחד, אלא ארבע שהן ארבע פעמים אחת שמתרבע של אחת אחת נשלים מנין המשוער, וכיון שתכלית המלכות מן המקוצן של ר' אחדים, ענין זה דומה למע"צ כיון שעל כל אחד מן האחדים מהני תורת ציטול צרוב ממילא מהני גם להשלים מנין הכולל, וכ"ז אין לדמות למעשר דגן דלמריקן היתר שבהן להיכן הלך, אף דשם ודאי תשכון הכולל מתטרף מאחדים היינו דכל משהו מחייבת צמער לפי מדה, ומ"מ למריקן דלינו מחויב לעשר, רק לפי שיעור של הטבל לצד, ועל מיעוט חולין המעורר פטור מלעשר לכר"ע, דהרי זה דס"ל לר"י צליטרא צללים דמתעשרת לפי כולה הוא משום דס"ל דרעיה החדשה מחדשת דין טבל גם על העיקר שתקנה קודם שזרעה כמו דמוכח שם להדיא מן הש"ס, דמעשר דגן אינו דומה לענינים אלו משני טעמים, חדא דמיעוט החולין המתקנים שנתצטל צרוב טבל מתחדש על המיעוט רק איסור טבל שאסור לאכלו עד שמתער, אבל מדת המעשר לא נתגדלה ע"י ציטול צרוב, דמדת המעשר תלוי בזכות של השותפות שיש לשצט הלוי, וע"י ציטול צרוב לא זכו הלויים זכות חדש דמתנואל לא בטל, ועוד כנר כתבנו לעיל דע"י שמתקן את הטבל ממילא הותרו החולין צלא שום תקון כיון דאזיל מזה סבה האוסרת, וכמו שהבאנו מדברי הר"ן במס' ע"ז דכתב שם דאף לשיטת הסובר דהיתר צליטור בטל ונעשה איסור אם אחר"כ נתצטל רוב האיסור ע"י הוספת היתר שרצה עלי' צנת אחת הותר ההיתר ממילא, אבל צענינים סבה המצטל קיים ועומד תלוי לענין הטרופות ממיעוט הטבל לרוב המצטל צזה, אם דין הכולל מתקצן מאחדים, וכל אחד ואחד נהפך דינו לדין של הרוב, אז המיעוט משלים גם לתשכון המטרף כמו צמער צהמה, או לדין ארבע צלילית וכדומה, אבל לדין שחל על המטרף ציחד צלא אחדים צכ"ג דומה לדין טומאת משא, דהרי הוכר וידוע דליכא צזה שיעור הראוי:

פרק טו

אמנם כל אלה החילוקים אין די ציבור להעמיד הענין על יסוד נאמן, דעל כל אופן ענין זה מפורש צמשנה ערוכה צמס' מקוואות פ"ז מ"ג,

זה התחלה, אבל עכ"פ אין פלוגתא זו שייכת לענין זה צאובל כזית אם הותחל הקינז משעה ראשונה או לאחר שגמר אכילתו, דפלוגתיהו דר"י ור"ל הוא כשלא גמר אם תשוב צמתחיל צעירה: **ואם** נצנה יסוד עפ"י חילוקים אלה יהי' דברינו נגד שיטת הראשונים ז"ל צענין מעשר צהמה צקפן אחד מן המנויים צצ"מ דף ו' ע"ג שהקשו התוס' דליחייבו כולם צמעשר ע"י ציטול צרוב, והתוס' נשארו צתימה, והשטמ"ק הניא צסם הרא"ש והריטב"א שחדשו שם דמע"צ שאני דעשירי ודאי אמר רחמנא ולא עשירי ספק הוצא דצריהם צצ"א פ"ה דמדברי כולם מוכח דליתא לחילוק זה, דהרי גם שם כשהשלים המנין וקרא לעשירי קודש צצברר דליכא כאן רק תשעה מחויבים והרי זה דומה לכאורה לטומאת משא, ולפחות מצינו איסור שמשלים היתר לשיעור זית, אם לא דנימא דקושייתם הוא רק היכל דליכא צעדר יותר מעשרה טללים דצמנין עשרה לא הוכר עדיין שחסר אחד צצמנין זה של העשירי. ונתוס' שם מסקו צזה"ל ואין לומר דלא נשאר צעדר רק אחד דליכא רוצא, דלאן לתוכן לא משמע הכי, עכ"ל דלפ"ד הרי אפשר לתרן צנקל דמיירי שהי' צעדר הכל ציחד, המנויים עם אינם מנויים, רק עשרה, וקפץ אחד מן המנויים לתוך אותן שאינם מנויים, דכולם פטורים דליכא תורת ציטול צכ"ג דומה"נ ליכא עשרה מחויבים דצמעשר צהמה ודאי דלא שייך לומר דמכל אחד הנמנה חל קצת דין קדושה על העשירי, דכ"ז שלא גמר המנין לא הותחל כלל ענין זה: **והנה** עוד יש מקום לחלק דל"ד שיעור עשרה טללים לענין מע"צ לשיעור כזית וכיו"צ לענין חיוז עונשים, דצמע"צ אין כמות העשרה טללים יחד גורם הדין שיחול על העשירי דין קדושה לומר דמן כמות כזה חייבה תורה להקדיש אחד, אלא הענין הוא שמתעשר המנויים אחד אחד צנפרדים נשלים מנין עשירי שיהי' קודש, ומש"ה כיון דעל כ"א שצמנה הי' דין מחויב להכנס לדיר להתעשר, ממילא כשיולא העשירי הוא מקודש שהוא עשירי למנין האחדים שכל אחד הי' מחויב להכנס לדיר, אף שהוצרך לנו שאחד מהם הי' פטור, אבל כיון שכל אחד ואחד מן המנויים חל עלי' דין להכנס לדיר, עשירי זה הוא עשירי למנין והוא קודש, אבל צשיעור כזית המחייב עונש, אין תורת הדין שיהי' מקוצן מארבעה רבעיים או מעשרה עשיריים של זית דנימא כיון דכל רביע ממתו תורת איסור עלי' עפ"י תורת אחרי רבים להטות ממילא ליכא כאן שיעור, אלא דשיעור זית הוא ערך הכמות של הדבר צכלל ולא שיהי' תלוי צמנין ומספר של אחדים כך וכך, ומש"ה כל שאנו צאים לעשות דין ע"י המקוצן צכלל, הי אפשר לעשות דין עפ"י תורת הדין של אחרי רבים להטות לומר דאכל זית של איסור, כיון דידוע לנו שלא אכל רק פחות מציית מן האיסור, ולפי"ז הי' מקום לומר דגם לענין צלילית שנסתפק צס' עונש יו"ט שהבאנו לעיל שאם נתערבו צלילית שלא טווה

המטמא ועל זה הוכר שנמשא זו נשא את הדבר המטמא וכיון דלענין זה הוכר לא מהני ציטול צרוב, אבל צמקוה עלינו לדון על החלקים אם יש כאן כך וכך חלקים וכיון שדין כל חלק וחלק הוא כדיון הרוב לא נגרע ממילא החשבו, ולפי"ז מוכח להדיא דאף היכא שחלות הדיון חל מן המקובץ בכלל ולא לחצאים, אבל כיון דפסנת הדיון תלוי בשיעור המקובץ מן חלקים צכה"ג מטטרף המיעוט הצטל להשלים שיעור הנחסר מן הרוב המצטל, ולפי"ז ה"י ראוי שגם לענין עונשין יטטרף מיעוט היתר הצטל בתוך רוב איסור, דהרי גם לענין עונשין פסנת הדיון הוא מה שאכל שיעור כזית מן האיסור ושיעור זה מתקצץ מן חלקים, וכיון דכל משהו שאכל יש עליו דין איסור ע"י דין ציטול צרוב, וממילא חשיב שאכל כשיעור הראוי לגרום את דין העונש, וע"כ שיטת התוס' דזנחים דפליגי על רש"י וסברי דאין מיעוט הצטל צרוב מטטרף לכזית קשה טועא, ולשיטת הר"י קורקם הצאנו לעיל צפ"ז שמחלק בין תערובות יצב ציבש לבין לא צלה ה"י מקום קצת לחלק ולומר דצמקוה הוא ציטול העצם הצטל לגמרי, וצתערובות פיגול ונותר ה"י כיצב ציבש, והנה מלכד שהתוס' לא סברי כן דהרי לפי פירושם זנח' צבורות מפרשים דגם צתערובות לא צלה מטמא צמשא, הנה לשיטתם כל הכלל הזה שחשבו לענין משא כהוכר הוא רק מדרצנן, ועוד כשאוכל ולועס יחד יש להחשיב ג"כ כלל צלת, והענין צריך ציחור :

ונלענ"ד לצאר שיטת התוס' עפ"י אופן אחר, דהנה ראשונה ראוי לצאר דהא דקים להו לחז"ל דכל מיעוט המתערב צרוב משתנה דינו והפך להיות כהרוב, אינו שנוי צעלמות הדבר ורק לענין דין הנהגה אחרת תורה אחרי רבים להטות שיה"י דין המיעוט כדיון הרוב, אבל כ"ז הוא רק לענין כל הדינים שאנו דנים על התערובות איך לדון עליהם צנהגה הלכה למעשה, אבל אם נצא לדון על המציאות האמתית לא נשתנה המיעוט מכחו שה"י, והנה לענין הדיון דלזילין צתר רוב צרובא דליתא קמן פסק הרמז"ס דלא מהני לענין עונשין — הצאנו דצרי' לעיל צפ"א, — וצארנו שיטתו שם דהדין של אחרי רבים להטות אינו צירור שכלי לומר דנתצבר לנו שכך וכך ה"י, אלא שהדין לענין הנהגה המסופק לנו עכש"י לדון על הדבר שאנו מסופקים מה הוא ליחס עלי"ה שם של המרובים ולא שם של המועטים, ומש"ה פסק הרמז"ס לענין תינוק הנמצא צעיר שרובה ישראלים אף שמדין אחרי רבים להטות אנו מחזיקים שתינוק זה הוא צן ישראל, הוא רק לענין כל הדינים שנוגעים עכש"י למעשה, אבל לענין דיני נפשות אם קדש אשה וזינתה, שהוא ענין הצא אח"כ צתולדה, לא מהני מה שהחזקנו אותו לישראל, דל"ד למה שפסק הרמז"ס צחלצ שנתחזק עפ"י ע"א דמהני אח"כ גם לעונשים, דהתם הוא מדין עדות שלא ה"י נוגע לנפשות וה"י סגי עדותו לענין זה והרי זה ככל עדות צתורה שמועיל לכל התורה

אבל שאר משקים ומי פירות והציר והמוריים והתמד משהחמץ פעמים מעלין ופעמים אין מעלין כיצד מקוה שיש צה מ' סאה חסר אחת נפל לתוכה סאה מהם לא העלוהו, ה"י צה מ' סאה נתן סאה ונטל סאה הרי זה כשר, עכ"ל. וצנח' יצמות דף פ"ב איתא שם דאם נתן סאה ונטל י"ט פעמים כשר, והנה הא דצעינן שיה"י צמקוה מ' סאה דוקא דלכאורה מה נפ"מ. כיון דלח"ז כשר אף שלא נשתיר מ' סאה מן המים הכשרים, ציחור עכ"י זה נתצאר היטב צתשר רע"א ס' רכ"צ אות כ"ה, וזה תוכן דצרי' שם, דאף דמה"ת צכל אופן צטל צרוב, אבל מדרצנן שהחמירו צעינן שיה"י אפצרות שיה"י צמקוה מ' סאה מים כשרים, ומש"ה עד י"ט פעמים כשר צנתן סאה ונטל סאה כיון דודאי איכא רוב מים, אז תלינן צשאני אומר צדרך רחוק שחא מה שנטל ה"י מי פירות ולא כשאר כלום צמקוה מן המי פירות, אבל אם יתן ליטול יותר מ"ט פעמים אין לתלות צשאני אומר צדרך רחוק ולכן יש לחוש שחא כל מה שנטל ה"י מים כשרים ולא נשאר צמקוה רוב מים כשרים. יעו"ש. ולפי"ז מה דצעינן שיתן ואח"כ יטול הוא פשוט דאם יטול מעיקרה הרי צודאי לא נשאר מ' סאה מים כשרים וצכה"ג אין מעלין מדרצנן, ועכ"פ מפורש צמשנה וצצרייתא שהוצא שם ציצמות דמי פירות שגפלו צמקוה צטלי צרוב, ושיטת התוס' שם וכן הוא דעת הרמז"ן והרצ"א והריטנ"א ז"ל דמה"ת צחרינן קמא קמא צטיל אפילו לא נשתיר רובא מים כשרים, הרי מפורש דהמי פירות שנטלו צרוב נהפך דינם להיות כמים כשרים ומטהרים ומטטרפים גם לשעור מ' סאה. וצדיו טהרת המקוה שמהרת טהרה טמאים ודאי דלא שייך שיה"י אחיה התחלת טהרה ע"י מעט מים וכל הטהרה צאה רק מכל המ' סאין יחד. וצכ"ז מהני מה שנטלו המי פירות להצטרף להצנן אף שידוע עפ"י הכלל שאין המדומע מדמע לפי חשבונו דליכא צמקוה מ' סאה מים כשרים, צאופן דלפי"ז קשה טועא שיטת התוס' דזנחים דנקטו שאין מיעוט היתר הצטל צרוב מטטרף לאיסור לשיעור כזית, דהרי מוכח להדיא מדיון מקוואות דגם לענין צירוף מהני דין ציטול שיסלים המיעוט מה שחסר השיעור צרוב המצטל :

והנה מה שכתבנו לעיל לדמות ענין צירוף לעומת משא מן המצנה הזאת עלינו למצוא ענין לחלק צין ענינים אלו. והוא דיש לומר דלא דמי לעומתא משא דענין חשבונו מ' סאה הוא מן חלקים וכיון שכל חלק וחלק יש לו דין הרוב ממילא עולה חשבונו מ' סאה, היינו דיש צמקוה זו מ' סאין שכל סאה וסאה יש לה דין מים כשרים לטהר טמאים עפ"י דין של ציטול צרוב, ואף דצכלל הוצר הדבר דליכא כאן מ' סאה מים כשרים, אבל כיון דעל כל חלק וחלק לא הוצר ונשאר כל חלק על דינו שניתוסף לו כח טהרה, וע"כ חשצנן כאילו איכא כאן השיעור של מ' סאה, אבל צעינן טומאת משא שאין אנו דנים על חלקים וצירופים, הנה כשנשא כל התערובות יחד, עלינו לדון רק אם נשא דבר

כולה, אבל היכל שליבו נתורת נאמנות רק חדוש הלכה להתנהג כן לא שייך בזה שהחזיק כמו שנאמרו כ"ז לעיל צפ"א, ועיקר הכלל בזה דכיון דלא נתברר הדבר נתורת צירור, כשאנו צאים לדון על ענין המתילד אח"כ עדיין הדבר נספק הוא, ואף שלענין כל הדינים שה"י ראוי לדון בהם גלתה תורה מקרא לאחר רבים להטות דעלינו ליהל בתר הרוב, אם אחד עבר עברה נגד דין הפסוק הזה לא נוכל להחליט שעבר על עמם האיסור שאנו דנים עליו, אלא שעבר על הכתוב של אחרי רבים להטות, ואיסור זה אינו רק כאיסור עשה גרידא שאין עונשים עליו, ואף דעיקר הכתוב מייירי גם לדיני נפשות, התם נשעת לידת הספק ה"י נוגע לנפשות דרוב דיינים מחייבים מיתה אומרה תורה להתנהג כהוראת הרוב, אבל אם הרוב יורו על דבר איסור והמיעוט חולקים יש לדון בזה אם אכל איש צמזיז אם יש עליו דין עונש, וזה תלוי אם נאמר דהוראת דיינים קיימת ועומדת כאילו מורים גם עכש"י דחייב האיש מלקות אז צר עונשים הוא עכש"י מחמת אחרי רבים להטות, אבל אם נאמר דנריך עכש"י הוראה חדשה, לאו צר עונשים הוא, דלפנינו הדבר נספק רק שנדע שעבר איסור של הכתוב אחרי רבים להטות :

ולפי"ז נלענ"ד דגם לענין ציטול צרוב שנקטו חז"ל ללמוד ג"כ מקרא לאחר רבים להטות שדינו של המיעוט להיות כהרוב הוא ג"כ רק לענין דין הנהגה שנוגע עכש"י לדון עליו, אבל מעמם המציאות ודאי לא נשתנה דין המיעוט מחמתיותו, והנה אם נתערב כזית שומן צשני זיתים חלב, וכל אחד מהם מופרד והדין אחד צתרי צטיל ואסור לנו לאכול כל אחד מהם מה"ת כחלב ממש צלי ספק, אבל כ"ז לענין איסור אכילה, אבל אם עבר אחד ואכל צמזיז ואנו דנים לענין עונשים אם צר מלקות הוא כאוכל חלב יש לומר דלא לקי דהרי צמציאות הזית שומן לא נתהפך לחלב, ומה דאסור לנו לאכול מקרא לאחר רבים להטות איסור זה הוא איסור אחר, איסור עשה של הכתוב אחרי רבים להטות, שאין לוקים ע"ז. ובענין זה ודאי דלא שייך לומר כהוראת סנהדרין דנאמר דהמיעוט נתהפך להיות כהרוב גם על ענין 'עונשין', דנשעת התערובות שחל דין הציטול עדיין לא ה"י נוגע הדבר לענין עונש, וה"י ענין ההתנגדות של המיעוט להרוב רק לענין הנהגה של איסור והיתר, וחל דין לענין איסור שגם המיעוט הוא אסור כהרוב, וכשאכל עבר על עברה שאזהרתה הוא הכתוב אחרי רבים להטות ולא על ל"ת של "חלב לא תאכלו" ומשיטת הרמז"ס דפסק שהאיסור צע"א יוחזק מזה גופא מוכח דקודם שאכל את החלב חשבו כאינו נוגע הענין לנפשות ולעונשין דאל"ה לא ה"י מן הדין להאמין ע"א, וכן הוצא צתשו"ר רע"א ס"י ז"ד צס הרשב"א דכתב לענין דרישה וחקירה דאפי' לר"ע דמנריך צעדי נשים ג"כ דרישה וחקירה, היינו דוקא כשצאים להתירה משום כיון דשרו א"א לעלמא כנפשות דמי, אבל צעדי קדושין אע"ג

דע"י עדותן מציאים את כל הצא עלי' תחת צעלה צחיונ מיתה, השתא מיהא לאו צנפשות מסהדי עכ"ל. כ"כ נאמר דצין דצין הלך אחר הרוב צרובא דחיתא קמו, וצין צציטול צרוב צעניני התערובות, איסור והיתר, נופל הספק עכשיו רק לענין איסור ולא למלקות, ועל מה שנופל הספק פועל הדין של אחרי רבים להטות, ואח"כ כשאנו דנים למלקות אז תלוי אם מעיקרא ה"י מוחזק הדין ע"י צירור של עדות, ממילא מהני עכש"י גם למלקות ולמיתה, אבל אם מעיקרא לא ה"י צירור רק גזה"כ להתנהג כן מהכתוב של אחרי רבים להטות, אין עונשין ע"ז, ובה פליגי התוס' ורש"י צנצחים דף ע"ח דרש"י ז"ל נקט דהמיעוט היתר הצטל נעשה כמו האיסור ומטורף לשיעור, והתוס' סצרי דלא מהני דין ציטול צרוב היתר צאיסור רק לאיסורא ולא למלקות, ונמשנה למלך פ"ז מה' מעילה צתשובה שקצינ למהר"י אלפאנדרי שהוכיח דמטבע לא צטיל מה"ת מהא דתנן צפ"י ולד חטאת המפריש מעות לציריותו לא נהנין ולא מועלין, ופירש"י משום דבכל מנה ומנה מנינן למימר זה הפריש דקשה ל"י למה לא יצטלו דמי שלמים דמיעוטא כינאו נגד הרוב, דרוב המעות יש בהם מעילה ומזה הוכיח דמטבע לא צטיל, והש"י ע"ז וז"ל ולא ירדתי לסוף דעתו דמה ענין ציטול צרוב לכאן, דציטול לא שמענו אלא לצטל האיסור להחירו לכתיילה צאכילה, אבל אם הרוב הוא איסור נהי דאיסורא איכא אבל לחייבו קרנן או מלקות זו לא שמענו, ואף דאיכא למ"ד דהיתר מטורף לאיסור לחייבו צעונשין היינו דוקא צתערובות לח צלה ומין צשלינו מינו משום דטעם האיסור נתפס צהיתר ונעשה כולו איסור, אבל ציצא אף שהאיסור הוא רוב, מעולם לא שמענו שאם אכל אחד מהתערובות שיתחייב שום עונש אף שאסור מה"ת, וא"כ היכל דאיכא צדמים הללו דמי חטאת ועולה ושלמים כל שלא נהנה כ"א שיעור דמי השלמים, פשיטא דאין לחייבו קרנן דחימור דמים הללו דמי שלמים הם. עכ"ל. והנה מה דפשיט ל"י להגאון ז"ל צהחלט דלא מהני ציטול לעונשים ולקרנן לא כדע, ולפימ"ש כ"כ שיטת התוס' מסייעתו. אבל צפשות רש"י ז"ל פליג ע"ז וכבר הציא הפח"ג צפתיחה לה' תערובות ח"ג פ"ה דצרי מהר"א כהן דפשיט ל"י דהיתר אינו מתהפך לאיסור וכתב ע"ז דזה מחלוקת רש"י ותוס' דצנצחים הכ"ל, וכן צס' שושנת העמקים כלל י"ד הציא דצרי המל"מ האלה והקשה עליו מדצרי הש"ס צננחות כ"ג דשחוטא צטלה צנצילה, ולפימ"ש כ"י"ל דגם המל"מ אין כונתו דהיתר צאיסור לא צטיל אלא דלא מהני לענין עונש וקרנן דכן מוכח מרהיטת דצרי' שהצאנו :

ועוד נראה לי לומר דגם לשיטת רש"י ז"ל אינו מוכרח צתערובות היתר צאיסור שיה"י בזה דין עונש וקרנן דלפימ"ש כ"כ עיקר היסוד דלא מהני תורת ציטול לענין עונשים הוא דנשעת התערובות לא חל הדין רק לענין הספק שנופל עכש"י וקודם אכילה אכתי אינו נוגע רק לענין איסור אכילה ולא

לענין עונשים כח"כ, וכ"ז מסתבר בשאר תערוכות, אצל צידוק דמיירי רש"י שהוא על דברי ר"ל ציגול ויותר שכללן זצ"ל דהתערוכות הוא מה שלועס הכל צידה, ועיקר הספק צוה הוא על ההתראה לענין מלקות דלענין איסור אין נפ"מ דעכ"פ איכא איסור תורה, דהא דל"ל איסורים מצטלים זא"ז הוא רק למלקות, אצל בשום פנים לא יותרו איסורים ע"י רוב מאיסור אחר, באופן דלפי"ז ענין של אחרי רבים להטות צכה"ג הוא רק לענין התראה שיהי' כחיד על איזה שם איסור הוא עובר והרי זה דומה להכתוב של אחרי רבים להטות האמור לענין נפשות, כיון דעיקר ההתנגדות של הרוב והמיעוט הוא על ענין העונש, אז גם לעונשים אחרת תורה אחרי רבים להטות, אצל בשאר תערוכות י"ל דגם לשיטת רש"י ז"ל לא יהי' דין עונשים אם אכל אחד מהתערוכות או אם יירק מיעוט שומן לרוב זית חלב דכבר נתערבו קודם אכילתו, ובשעת האכילה כבר הם שניהם אסורים ואסורים משם אחד ואין מצטלן זא"ז אף למ"ד איסורים מצטלים זא"ז :

ומעתה יש לדון לענין תערוכות דבר שאינו ראוי למנוה צרוב הראוי למנוה כגון צינית שלא נטוו לשמה וכן פסול אחר וכ"כ לענין מנה אם מהני ע"ז דין ציטול צרוב שיתפך המיעוט להתחשב כראוי למנוה, דלפי מש"כ מדין אחרי רבים להטות ילפינן רק לענין הנהגה שנוגע לדין של הדברים המעוררים שאמרה תורה להתנהג עם המיעוט כדי ההנהגה שעם הרוב, והנה צדדים הראוים למנוה חנו דמים עכש"י אם יש מנוה להשתמש בהם, באופן שא"א לו לקיים המנוה באחריני אלא צאלו המעוררים ואחר שעשה המעשה חנו דמים על האדם אם נפטר מחיובו ע"י המעשה או לא, ולפי"ז אם נתערה מנה שאינה ראוי למנוה, או מחמת חסרון שימור לשמה או מחמת פסול המין שאינה מחמת המינים צרוב מנוה כשירות, אם נבוא לדון קודם אכילה איכא מנוה באכילת כולן מקרא דאחרי רבים להטות, אצל לאחר אכילה אם באמר להחליט דכבר קיים המנוה של הכתוב צערב תאכלו מנוה, יש לומר דעדיין הדבר צספק אם קיים מנוה זו אף שעשה מנוה התורה צודאי אצל קיים רק עשה של אחרי רבים להטות, אצל לא אכל מנה דצצציל ציטול צרוב לא נתהפכה הפסולה לכשירה, והנה לשיטת רש"י דפי' התערוכות הכ"ל קרוב לומר דגם לענין לפטור מחיובו מהני דין ציטול צרוב, דכיון דלשיטת רש"י מוכח דאם רק אפשר לומר דהענין נוגע בשעת אכילה לדון עלי' מהני הדין של אחרי רבים להטות להתנהג על אכילת המיעוט כדי אכילת אחד מהרוב ומש"ה י"ל דגם לענין חיוב ופטור של מנוה אם חנו דמים לאחר אכילה אם יא' ידי חובת מנוה אכילת מנה ע"י המיעוט אחריון שיא' ידי חובתו עפ"י הכתוב אחרי רבים להטות, אצל לשיטת תוס' שם צצצחים דגם צאיסורים המעוררים שעיקר התערוכות גורם לספק עלינו דין העונשים מ"מ לא מהני דין ציטול

צרוב משום דצצרי דאחרי רבים להטות לא שייך כלל צצידוק כזה, דדין העונשים הצא לאחר שאכל את האיסור חינו הנהגה השייכת לענש המאכל, אלא להאדם שעבר על האיסור וכיון שהרוב והמיעוט הוא מהאוכלין לא מהני ציטול צרוב רק לענין זה אם מותר לכתחילה לאכלן או לא שדין זה הוא דין הנהגה חיד להשתמש באוכל זה, אצל מה שיהי' המשפט לאחר שיאכל חינו דין של האוכלים אלא דין של האדם שאכלו, הנה לשיטתם מסתבר לומר דגם לענין תערוכות דבר שאינו ראוי למנוה שלא יהי' ע"ז ציטול צרוב, דדין זה מה שיא' ידי מנוהו היינו מה שפטר מחיובו הוא דין של האדם, ורק קודם האכילה יש לומר דמקרא דאחרי רבים להטות יש מנוה להשתמש גם צמיעוט זה, אצל לאחר שאכל יש לומר דקיים רק מנוה של אחרי רבים להטות ולא מנוה אכילת מנה, ככ"ל ולא דמי לדין המקוה דמי פירות הצטלים צרוב מים הכשרים למקוה מצטרפים לשיעור מ' סאה, ואאדם שטובל בה הוא טהור מטומאתו, דהתם עיקר דין המקוה, הוא הכשרה, שדין הכשר צמקוה לטהר טמאים, וכיון דנקטינן דהמיעוט מתצטל צרוב לענין כל תורת הנהגה של הרוב נהפך המיעוט לדיון הרוב לענין זה, כלומר שיהי' דין הכשר צמיעוט של מי פירות לטהר טמאים, ומחילת דין טהרה על האדם שטבל צמקוה זו, אצל צדדים הכשרים למנוה חינו כן שאין דין המנה והצינית לצטל חיובי האדם לומר שנתנה התורה כח פטור צדדים אלו לפטור את המחויבים, ומה שנפטר האדם בעשותו הוא מחילת מחמת שכבר קיים את המנוה המוטלת עליו, ומה שקיים המנוה ע"י ציטול צרוב הוא רק מנוה אחרי רבים ולא מנוה צינית או אכילת מנה. כנלענ"ד צענין זה :

ובדין תערוכות שאר מינים עם ה' מיני דגן לענין צרכת המזון ולענין מנוה מנה, דלפי מה דפסק צטוש"ע או"ח סי' ר"ח וסי' תנ"ג דאם יש טעם דגן וכזית צכדי אכילת פרס חסוב כלתם דגן, ולשיטת הראצ"ד והר"ן צעיק שיאכל כזית מן דגן צכדי אכילת פרס, דלא כר"ת דסובר דכיון דטעם כעיקר חייב על כל זית ממנו, ודלא כר"ת דסובר דאם יש כזית צכדי אכילת פרס חייב על כל זית חזית, אלא דצעינן שיאכל מן דגן שיגורף צכדי אכילת פרס, עיי' באהגר"א או"ח סי' ר"ח סקל"צ על מה שכתב שם צצו"ע כדי שיאכל ממנו כזית דגן צכדי אכילת פרס כתב צזה"ל ר"ל ודוקא שיאכל ג"כ צא"פ עכ"ל. ואם הי' העיסה רוב דגן ומיעוט שאר מינים כתוב צצערי תצוה שם צצס צו"ת בית אפרים דכתב דיש מי שגראה שלדעתו צריך לאכול דגן כ"כ מהתערוכות עד שצודאי אכל כזית דגן ולא יצרך צרכת המזון ואין צראה כן עכ"ל. וכן צה' פסח כתב ה"י צצס' תנ"ג סק"י דצשאר מינים חוץ מאורו צעינן רוב דגן, ומשמע דיולא ידי חובתו אם אכל כזית מן התערוכות, ולא צעינן שיאכל כזית דגן, וכן הציל להלכה צצ' משנה צרורה שם צה' פסח סי' תנ"ג סק"י לציין

נפסקה, חין זה טעם דגן אינה חייבת נחלה ואין
 אדם יולא זה ידי חובתו נפסקה, ונתוספתא פ"ב
 דחלה תניא העושה עיסה מן החטים ומן האורז
 רש"ג אומר חין חייבת נחלה עד שיהא זה דגן
 כשיעור ואין אדם יולא זה ידי חובתו נפסקה עד
 שיהא זה דגן כשיעור. עכ"ל. וכתב הרמב"ן ז"ל
 ה"ל הא מתניתין חזינא לפרושא ולגרורא הכא
 משום דקשיא ועמומה היא, ודאי מדקתני וחדם
 יולא זה ידי חובתו נפסקה שמעינן מינה דמדאורייתא
 היא דהויא כשל חטים כל חמת דליכא טעמא
 דחטים ואע"ג דמערבי בגויה אורז טפי טובא,
 והכי נמי חסיקנא צ"ל כל הזנחים שנתערבו דמתני'
 אפילו ברובא אורז היא ואפ"ה כיון דליכא טעמא
 לא נטיל, וכיון דהכי איכא למידק דהא קיי"ל כזית
 נכדי אכילת פרס נטעמו ומתשו דאורייתא הא כל
 היכא דליכא כזית נכדי אכילת פרס דכו"ע לאו
 דאורייתא, ונהי נמי דטעמא לא נטיל האידך יולא זה
 ידי חובתו נפסקה הא עיקרא אורז הוא ואשכחן
 בתלמוד ארץ ישראל פירושא דמילתא ופרוקא דקא
 פרו טעמא דמתני' משום גרירה וכו' ודקא חייתי
 רא"י מהא מתני' צ"ל כל הזנחים דמין נטעמו מינו
 נטעמא וטעמא מדאורייתא לא נטיל, קושטא הוא
 ועל הדין אורחא נמי איתמר דאע"ג דחטים גוררים
 את האורז, אי טעמא נטל, דנר שנתנטל מעצמו
 האידך גורר את אחרים, אלא ודאי טעמא לא נטיל
 וכיון דלא נטיל ואיתאי לאיטרופי דנפשי' כגון
 דליכא כזית נכדי אכילת פרס, מנטרף לכל עונשים
 שנתורה, לגבי מזה וחלה נמי גורר את האורז
 ליעשות לחם כטעמא דפרשין ואשכחן נמי התם
 וכו' מתניתא דרש"ג אומר לעולם אינה חייבת
 נחלה עד שיהא זה דגן כשיעור וכו' רב הונא אומר
 טעמו דגן אעפ"י שאין רובא, מתניתא פליגא על
 רב הונא, עירב זה שאר המינים עד שיהא זה רובא
 דגן וטעמא דגן פתר לה נמינים אחרים וכו'
 שמעינן השתא מתניתין ומגמ' דאיתמר עלה דכל
 שעושה עיסה אפילו מן האורז ומן החטים אינו
 גרר אלא ניש זה דגן כשיעור כרש"ג, וכי יש
 זה כשיעור אע"ג דרובא אורז גורר ואעפ"י שאין
 דגן אפילו כזית נכדי אכילת פרס כיון דליכא
 טעמא לא נטיל ולא עוד שגורר, ואילו שאר כל
 המינים עם החטים או אפי' אורז עם שאר ארבעת
 המינים אינו כן אלא ודאי אם עשה עיסה ויש זה
 כשיעור ומחמת המינים ועירב זה אחד מכל שאר
 המינים אזלינן נתר רובא ואי רובא וטעמא דגן
 חייבת ואי לית זה רוב דגן לאו לחם הוא ופטורה
 וכן הילכתא. עכ"ל. ונראה נפשות דעת הרמב"ן
 ז"ל דברוב דגן יולא ידי חובתו נאכל כזית מן עיסה
 זו, וכן מלאתי צרי"ט אלגזי דנקט נפשות כן
 מדברי רמב"ן אלו, דמדברי מוכח דהיכא דליכא
 רוב דגן נשאר מינים הוי דומיא דאורז וחטים,
 וכמו דנאורז וחטים יולא ידי חובתו נכל כזית, וכן
 חייב משום טבל, וכתב הטעם צוה דכמו איסור שנטל
 צרוב נעשה היתר, כ"כ היתר המעורב נעשה איסור,
 והציא שם מדין כלאים אמר במלים נזמר רחלים

שם מקור דין זה צרא"ש ה' חלה, והטעם לזה כתב
 דשאר המינים נטל צרוב דגן והוי ככולו דגן יעו"ש.
 והנה לפימא"כ יש לעיין צוה טובא, דלשיטת תוס'
 דזנחים הכ"ל יש לומר דאינו חייב צנחמ"ז עד שאכל
 מן הדגן כזית וכן לא יולא ידי חובת מזה, דלכל מה
 שנוגע לאחר אכילה לא מהני ציטול צרוב, ומה
 שמתא צמ' משנה צרורה מדברי הרא"ש צה' חלה
 חין רא"י מזה להלכה למעשה, דהרא"ש כתב שם
 להלכה דאם טעם כעיקר צאיסורים נמין ושאינו
 מינו ולוקין עלי' אז אם יש טעם דגן יולא ידי
 חובתו נכזית לחוד, דהטעם מהפך את האורז להיות
 כמו חטה, וכן לשיטת ר"ח דסובר צאיסורים נעינן
 כזית נכדי אכילת פרס, מפרש ג"כ המשנה דתנן
 העושה עיסה מחיטין ומן האורז אם יש זה טעם
 דגן חייב נחלה ואדם יולא זה ידי חובתו נפסקה,
 דמירי שה' צוה כזית דגן נאכילת פרס דאורז
 דאז נהפך כולו לחטים ויולא זה ידי חובת נכזית,
 והירושלמי שפירש הטעם משום גרירה דאורז גרר
 את חטים משום דלענין מזה נעינן שיכול לנזול
 לידי חמץ, א"כ קשה נהי דהטעם של דגן מהפך
 את האורז שיה' חשוב כאילו כולו דגן, אבל כיון
 דרובא אורז אינו נא לידי חמץ והאידך יולא זה
 משום מזה, ומש"ה הוצרך לפרש דמשום גרירה
 גורר את האורז להיות כחטה וגורם לנזול לידי
 חמץ ועכ"ל הרא"ש, והנה צרא"ש לא נזכר כלום
 מה דין שאר מינים שאין בהם דין גרירה אבל האמת
 ודאי כן דלשיטת הרא"ש דסובר דסגי לן נטעם
 דגן לחוד או כזית נכדי אכילת פרס להפך את
 התערובות כולה להיות כדגן, אלא מה דנעינן
 גרירה הוא נכדי שיהא ראוי לנזול לידי חמץ,
 ומש"ה לשיטתו נשאר מינים דחין בהם דין גרירה
 אם יה' רוב דגן דאז יבוא לידי חמץ, ומדין טעם
 כעיקר חשוב ככולו דגן ומש"ה ראוי שיה' הדין
 שיולא נכזית לחוד, וכן כתב בשו"ע הגר"ז מליאדי
 סי' תכ"ג סעי' ז' יעו"ש צלופן דלפ"ז אינו מטעם
 ציטול צרוב כמו שחש הג' נעל משנה צרורה, אלא
 משום טעם כעיקר, ולפ"ז לפי"מ דנראה מדברי
 השו"ע צמ' ר"ח לענין צנחמ"ז דנעינן שיאכל כזית
 דגן כשיטת הראש"ד והר"ן כמו שהחליט הגר"א
 שהנחנו וכן פסק הפר"ח שם להלכה דלא ס"ל
 כר"ת וכו"ה שיתהפך ע"י הטעם שיה' האורז
 ודוחן לחטים, ולשיטתם צרוב דגן ומיעוט דוחן
 והטניות לא נהפך הדוחן לחטים ע"י הטעם דגן
 אם לא מטעם ציטול צרוב, וכיון דאיתנן לכלל
 ציטול צרוב הוא תלוי במחלוקת רש"י ותוס' הכ"ל,
 דלרש"י יש לומר דיולא ידי חובתו נמזת מזה וכ"כ
 חייב צנחמ"ז, ולשיטת התוס' אינו חייב צנחמ"ז
 ואינו יולא ידי חובת מזה. ככ"ל:

פרק יז

כתב הרמב"ן ז"ל על הא דתנן נמשנה פ"ג דחלה,
 העושה עיסה מן החטים ומן האורז, אם יש
 טעם דגן חייבת נחלה ואדם יולא זה ידי חובתו

ובשניהם דין זה דוקא נחטים ולאורז משום גרירה
אלא מחולקים הם בדין גרירה, דהראש"ד ז"ל מפרש
מה דליכא בין חמץ דפליג על רש"ג לרש"ג
דהוא תנא ס"ל דכיון דחטים גוררים את האורז
שיתפך טבעו לדגן סגיא בזה, ורש"ג ס"ל דאף
דהפך האורז שיהא גם הוא נא לידי חמץ, מ"מ
אין אורז מחויב נחלה, ומה שהנריכה תורה שיהא
נא לידי חמץ לדין מזה וחלה נענין זה כלול שני
תנאים שיהא נא לידי חמץ, והמין הנא לידי חמץ,
אבל אורז שנטבעו אינו נא לידי חמץ לא יתחייב
נחלה אף אם נשתנה טבעו ע"י דבר אחר שנטפל
עמו, וכן לענין מזה, וכיון דלית ל"י להלכה כרש"ג
דגרם צירושלמי כגירסת הרמב"ן דהמשנה כרש"ג,
משו"ה פסק דאין יואל י"ח נפסק רק אם הי'
כזית נכדי אכילת פרס מדגן, ואכל פרס, שזה
אכל כזית שלם מן הדגן וענין גרירה לנריך זה
הוא כמש"כ הראש"ש דנלא"ה גם הדגן לא הי'
חשוב להם לחלה ולמנה, דאינו נא לידי חמץ,
ומפרשי' כמו שכתבנו דשני תנאים הנריכה תורה
שיהא המין הנא לידי חמץ וגם יהי' נא לכלל חמץ,
ואם יהי' כזית דגן מעורב בשאר מינים חוץ מאורז
ישתנה גם הדגן ולא יהי' נא לידי חמץ, אבל לענין
דין מזה וחלה לעולם אינו מתערף אורז לדגן ונענין
לשניהם השיעור הראוי לכל אחד כפי מה שהוא,
ומשו"ה נה' חמץ ומנה כתב דנענין כזית נכדא"פ
ויאכלנו ונה' זיכורים כתב דנענין שיעור דגן,
היינו שיהי' בתערובות חמשת רבעים :

והרמב"ן ז"ל מפרש ענין גרירה זו לרש"ג בדרך
אחר, דכמו דלמחץ דפליג על רש"ג
יואל י"ח נאכל כזית אחד מן העיסה כ"כ גם
לרש"ג, והפולגתא דרש"ג, והתנא דפליג, הוא
בזה, שלהתנא דפליג, מועיל דין גרירה מה שמשתנה
האורז להיות כחטים לצוא לידי חמץ שיהי' חמץ
כחטים לכל הדיקים מלד עלמותו מחמת שהוא עכש'
טבעו כחטים, ורש"ג סובר דענין זה שהוא משתנה
טבעו לא סגי בזה שיהי' דינו כחטים כיון
דנעממותו הוא מין שאינו נא לידי חמץ רק שני
טבעו זה מועיל להיות נטפל ומשך אחרי דין
החטים ולכל דין דליכא נחטים עכש' נמשך האורז
ונטפל להיות כמו החטים ומשו"ה אם נעיסה זו
ליכא על הדגן המעורב איזה דין של עיסת דגן
שלא צירוף האורז אז נטפל האורז ומשך אחר
עיסת דגן ונהי' כמוה, אבל אם נעיסת דגן זו ליכא
שום דין צלי הנטרפות האורז, אז ליכא דין גרירה,
דליכא שום דין בהמגרר מה שיהי' גורר, ועד"ז
ובשיטה הנפלאה זו סובב הולך תוכן כל דבר,
והוא מש"כ לפרש דאף דהטעם נחטים ולאורז
הוא משום גרירה כמש"כ צירושלמי, מ"מ מוכיח
הש"ס דילן צפ' התערובות דמין בשאינו מינו
נטעמא ומשנה זו דקתני דיואל י"ח חוצתו נפסקת
דאם הי' הדין שמתבטל צרובא, לא הי' מהני דין
גרירה, משום דדבר שמתבטל מעצמו האיד גורר
את אחרים, ולכאורה דבר' תמוהים, דהרי ענין
זה אם טעם כעיקר, הוא מקירה ושקלא וטריא

ובדין סכך פסול המעורב בסכך כשר דנעשה הכל
בסכך כשר, אלא דלפי"ז הקשה למה נענין שיהי'
כשיעור חלה מחמשת המינים דוקא ולמה לא יורף
המיעוט לכשיעור כיון דנטל צרוב הדגן כמו דמהני
צירוף לחייבו משום איסור טבל נאכל כזית מחמה
או לנאת ידי מנה, יעו"ש :

ובלענ"ד לנאר שיטת הרמב"ן ז"ל הנפלאה, שאין
דעתי נוחה מכל מה שראיתי מפרשים
נענין זה, דהנה נהא דליתא בתוספתא שהנאנו
דרש"ג אומר דכמו לענין חיוז חלה נענין שיהי'
נה דגן כשיעור כ"כ לענין מזה נענין שיהי' זה
כשיעור נריך צינור איזה שיעור נריך לענין מזה,
דאי שיעור חלה קשה בודאי מה ומעלה ומוריד
שיעור עיסת חלה לענין דין לנאת ידי מנות מזה
וכמו שכתב נכ"מ ה' זיכורים פ"ו יעו"ש ונכ'
מחנה אפרים נחי' על הרמב"ם ה' זיכורים כתב
על דברי הכ"מ זזה"ל לק"מ דכל עיסה שאינה
חייבת נחלה אין אדם יואל ידי חוצתו נפסקת, עכ"ל.
ודבר' מרפסין איגרי, וכבר תמה עלי' נכ' שער
המלך ה' חמץ ומנה פ"ו דלפי דבר' אם גשה
עיסה פחות מחמשת רבעים קמה לא יאל ידי חוצתו
נפסק זה לא ניתן להאמר, ועוד למה לא כתב
הראש"ד נה' זו דנענין שיהי' כשיעור וכתב השגתו
נה' זיכורים דנענין שיהי' כשיעור, אמנם נכ'
רי"ט אלגזי כתב כ"כ לפרש דהא דאמר בתוספתא
דנענין כשיעור, הוא כשיעור חלה, רק הרגיש ג"כ
בתמיהת השעה"מ, ומשו"ה הוסיף קצת טעם לזה
דאף דלא שייך ללמוד מזה מחלה רק היכא דליכא
פטור מחלה מלד עלמה כמו עיסת מע"ש וכדומה,
אבל מה שנוגע לענין שיעור ודאי דלא שייך ללמוד
זמ"ז, רק לענין גרירת האורז להיות נהפך לחטים
דלא מנינו ענין זה רק נחלה ומשו"ה כל היכא
דמהני גרירה זו לחלה מהני לדין מזה יעו"ש
שהנריך זה נה' חלה חות י"ג, אבל גם דבר'
תמוהים הם ואין שום מונח לזה, דהרי ענין זה של
גרירת האורז אינו מקרא בתורה לומר לילף זה
מחלה בגו"ש לחם לחם ולומר דלימוד זה דוקא
דומיא דהתם, והרי ענין זה של גרירה קצלו חו"ל
נעלי התלמוד דירושלמי מסביר וידעה, וכמו
דמהני ענין זה לחלה כ"כ מהני למנה, ע"כ נלענ"ד
צרור דשיעור זה האמור לענין מזה מפרש הרמב"ן
ז"ל כהראש"ד שכתב נה' פסק פ"ו נהא דפסק
הרמב"ם כלשון המשנה העושה עיסה מן החטים
ומן האורז אם יש זה טעם דגן יואל זה ידי חוצתו
כתוב בהשגות שם זזה"ל, י"ל והוא שיש זה דגן
כזית נכדי אכילת פרס ויאכלנו עכ"ל, והנה נמגיד
משנה שם כתב זזה"ל אבל מדברי הרמב"ן ז"ל
נראה שאפילו אין שם כזית נכדי אכילת פרס יואל
זה שמדין גרירה הוא שהחטים גוררים את האורז
וזה שהזכירו חטים ולאורז בדוקא וכן מצאנו
צירושלמי והאריך בזה נה' זכורות. עכ"ל. ונראה
לי שנעיקר המחמר האמור בתוספתא לענין מזה
לרש"ג דנענין שיהא זה כשיעור גם הרמב"ן ז"ל
מפרש כהראש"ד דהוא כזית נכדי אכילת פרס

זהלכה, אם אמרה תורה לאסור את הטעם כעיקר, וכן לענין מלות אכילה, וכן אם טעם חסד כהוכר שאינו מתבטל ברוב היתר הוא ג"כ הקירה דין הלכות של בטול ברוב, וענין זה שקבלו חכמי ארץ ישראל שהאורז משתנה ע"י תערובות חטים הוא ענין טבעי, וא"כ מה ענין זה לזה דהרי אף אם נאמר דטעמא בטל ואינו כעיקר, אצל אם שיעורו ח"ל דכל דאיכא טעם דגן יש נכח הדגן לגרור ולשנות את טבע האורז שיהי' צל לידי חמון כהפך האורז להיות דינו כחטים ענאם, ויוצא צו ידי חובתו וגם חייב צחלה, והוא תמוה לכאורה, ולפיתח"כ דנר"י מוציאים בטוב טעם דכיון דשני הטבע נלחוד אינו מועיל לרשצ"ג להעשות דין אורז כחטים, אלא שמועיל להיות נטפל ונמשך לדין הדגן שנטפל עמו נעיסה זו, ומש"ה מוכיח הש"ס שפיר דאם מה שממלא נעיסה זו מן הדגן אין צו שום דין לענין מלות מנה דמתבטל ברוב אורז והוי כמאן דליתא הדיך גרור את אחרים, להמשיך ולגרור לדינים דליתא גנ"י, אצל אם טעמא לא בטל ואיחזי לאינטרופי דנפשי' כגון דאיכא כזית צכדי אכילת פרס ששיעור זה מצטרף לכל עונשים שנתורה, לגנ"י מנה וחלה נמי גורר את האורז להעשות לחם, היינו דאף אם ליכא תערובות אלו כזית מן הדגן, אצל חשבון התערובות הוא לפי חשבון ערך זה דהוי לאינטרופי דנפשי' היינו צלי גירוף האורז, כמו שגשאר דנעיסה זו איכא חזי זית מדגן חטים צח"י פרס אורז, דנכ"ג לפי חשבון דין כזית צכא"פ לא נפקע דין הדגן דהוי לאינטרופי, אז יש נכח חזי זית זה שדינו קיים ועומד שלא נתבטל ע"י תערובות אלו וראוי הוא לתלותו שיהי' נחשב כאכל חזי זית מנה, ואם יאכל עוד חזי זית יקיים מלותו, דדין זה הנמלא צו הוא גורר את האורז להיות נטפל ונמשך למנ"י להיות דינו גם הוא כלחם דגן לצאת ידי חובתו, ומקיים מלות מנה ע"י אכילת זית מעיסה זו, ומסתיע לשיטתו מן הש"ס דילן דהלכה כרשצ"ג דאומר דלא מהני לחלה ולמנה עד שיהא זה כשיעור, רק שיעור כ"א לפי ענינו, צחלה שיעור הראוי חמשת רבעים, וצמא נעין שיהי' שיעור כזית צכא"פ, להראצ"ד ז"ל שיהי' כזית ממש מדגן נעיסה מעורב צכא"פ וגם נעין שיאכל כל הפרס, ולהרמז"ן ז"ל סגי בכל דהו אם רק המשוער הוא באופן שאינו מתבטל ויחי לאינטרופי כנ"ל :

ושם דנר"י הוסיף ביאור חדש נפלא על הא דאומר בירושלמי לפי גירסתו מתני' כרשצ"ג דאמר עד שיהא זה כשיעור דגן, דהרבה מפרשים תמהו על גירסא זו דהרי צמא קתני אם יש זה טעם דגן ורשצ"ג אומר עד שיהא זה כשיעור, אצל לא עיינו היטב בדנר"י הק', דז"ל שם הדין הוא גמרא דמערבא ויחי פירושא קיפא דמתני' הנוטל שאור מעיסת חטים ולא קתני הנותן שאור של חטים נעיסת האורז ש"מ דמתני' רשצ"ג היא דאמר נעין דגן כשיעור ואין חטים גוררים את האורז אלא כשיש צחטים ענאן כשיעור החיוץ. עכ"ל.

היינו דמה שאמר בירושלמי להוכיח דמתני' כרשצ"ג הוא מסיפא, דאם נאמר דתנא דמתני' סובר דאם רק יש צו טעם דגן שעי"ז אינו מתבטל צארוז יש דין גרירה שיהא גם האורז כחטים, למה קתני הנוטל שאור מעיסת חטים דכבר נתחייב השאור צחלה, ליתני שאם נתן שאור של חטים צארוז ויש צו כדי נתינת טעם דחייצת צחלה ע"י דין גרירה, מזה מוכיח דלא מהני דין גרירה אלא היכא דאיכא דין טבל על השאור וצוה מושך וגורר דין גם על האורז, וזה ביאור נפלא ראוי למי שאומרו וכן דקדק הראצ"ד ז"ל על מה שכתב הרמז"ס שם צה' ביכורים פ"ו ה"א המערב קמח חטים וקמח אורז ועשה מהם עיסה אם יש זה טעם דגן חייצת צחלה אפילו הי' השאור חטים לתוך עיסת אורז אם יש זה טעם דגן חייצת צחלה ואם לאו פטורה. עכ"ל. ונחשבות הראצ"ד שם המערב קמח חטים וכו' ה"א נראה מן הירושלמי דנעין שיהא זה דגן כשיעור כרשצ"ג דהכי פסיק הלכה כוותי' מיהו לא נעין רוב דגן : אפילו הי' השאור חטים וכו' ה"א והוא שהי' השאור מעיסה חייצת עכ"ל. הרי דגם הראצ"ד ז"ל דייק מלשון המשנה דהי' השאור כבר נתחייב צחלה, ורק ההדל צין שיטת הראצ"ד לשיטת הרמז"ן הוא מש"כ לעיל דלהראצ"ד לא מהני דין גרירה רק שיהי' נקרא לחם אצל צכ"ז לא נחשב שום דין על האורז, ולהרמז"ן לכל דין שחל על החטים גרר האורז צתר החטים, והנה דין זה של שאור מעיסת חטים לתוך אורז קשה קצת שיטת הראצ"ד דלמה קתני סתם חייצת צחלה דמשמע שחייב להפריש נגד כל העיסה, ולהראצ"ד אינו חייב רק נגד השאור, וגם קשה הדין מפרש מיני' וצ"י שחל מפרש מן הפטור על החיוץ, וכן קשה לדידי' צרישא דמתני', אף דאיכא שיעור מדגן ח"צ רק להפריש נגד שיעור דגן וממקום אחר. כנ"ל. ואולי כיון דקיי"ל אין המדומע מדמע אלא לפי חשבון ומה"ת חלה ח"צ שיעור לא חשבו כ"כ דמ"מ איכא צחלה הניקחת לשם חלה מעט מן הדגן, אצל לשיטת הרמז"ן הכל נישא, דע"י דין גרירה חל דין טבל על האורז, ושפיר מפרש מיני' וצ"י, דהכל נעשה כדין החטים :

ושם בירושלמי צהא דאמר ר' הילא דנעין רוצא דגן וטעמא דגן פריך מתני' פליגא על ר' הילא הנוטל שאור מעיסת חטים ונתנה לתוך עיסת האורז אם יש זה טעם דגן חייצת צחלה ואם לאו פטורה, בגין ניתני דצתרה הטבל אסור כל שהוא צמינו ושלא צמינו צנותן טעם. עכ"ל. ונלענ"ד דהכי פירושא דמקשה דלשון המשנה מוכיח להדיא דשאור הוא מיעוט נגד העיסה של אורז ומ"מ חייצת צחלה ולר' הילא הלל צריך שיהי' רוצא דגן, ומשני, בגין דניתני צתרה, כלומר, צבציל קושיא זו לנו ללמוד סוף המשנה דטבל אסור שלא צמינו צנותן טעם, היינו דמה דאמר ר' הילא דנעין רוצא דגן הוא צמערב קמח עם אורז סובר דנעין רוצא דגן וצחלה אינו מתחייב צחלה דאינו נקרא לחם, אצל אם הי' שאור שכבר חל עלי' דין טבל, לא נפקע

שיאכל כזית, ויאכל פחות מזה התחיל לאכול ולא גמר, וכן לענין איסור טבל הוא ככל איסורים דכל משהו שזו אסור, אכל לענין חלה היינו לחול דין טבל אינו חל כלל עד שיהי' נעיסה שיעור חמשת רבעים, ונפחות מזה אינו כחלי שיעור אלא שעדיין אינו בכלל איסור טבל כלל זה נרור ופשוט, ומה"ט ננותן שאור מעיסה שכבר נתחייבה הוא מושך וגורר את האורז, אכל אם עדיין לא חל דין טבל נענין שיהי' בתוך עיסת אורז חמשת רבעים קמח דגן:

אבל מהא דכתב הרמז"ן דהיכל דליכא טעמא דגן ושיעור דגן חיינת נחלה אף אם ליכא כשיעור כזית נכדי אכילת פרס קשה, כיון דליכא כזית נכדי אכילת פרס טבל הטבל בתוך האורז ואינו גורר כמס"כ הרמז"ן לענין ללאת י"ח דרק היכל דלא נטיל וחזי לאינטרופי דנפש"י אז גורר את האורז, אכל אם הוא נמיעוטו שהאורז רזה עלי' כ"כ עד דליכא כזית נכא"פ הוא נטיל ואינו גורר, א"כ הכא נמי אף דליכא שיעור דגן אכל כיון שהאורז רזה עלי' כ"כ עד שאין מן הדגן עד כדי כזית נכא"פ נטל איסור טבל של הדגן ומחילא אינו גורר את האורז, ונראה לענ"ד שההגדל הוא צוה משום דאיסור טבל חל לעולם אחר חלות דין חיוצ חלה שכיון שחל דין הפרשת חלה אז חל איסור טבל, ומש"ה נעושה עיסה מן חטים ואורז אם יש מן הדגן כשיעור ויש צה טעם דגן כשאלו דנים מתחילה על דין חיוצ הפרשת חלה כיון דליכא טעם דגן וטעמא לא נטיל אף דליכא שיעור כזית נכא"פ מנטרפים החמשת רבעים קמח דגן שנעיסה זו לשיעור חיוצ חלה, אף דלענין איסור אכילה של איסור טבל ליכא צכה"ג איסור תורה כיון דאי אפשר לאכול את האיסור שיהי' חשיב אכילה של תורה משום דלא יאכל זית מן האיסור נשיעור אכילת פרס אכל חיוצ חלה אינו תלוי כלל נשיעור אכילה, ורק כיון דלא נטיל מחמת דחשוב כניכר שנעשה שאוכל מרגיש את הטעם דגן מנטרף הדגן כל היכא דאיתא לשיעור חמשת רבעים ומתחייב נחלה, ומחילא גורר את האורז שיתחייב גם הוא נחלה ואל דין הפרשה נכולה ואיסור טבל כ"כ חל על כל משהו שזו וליכא מנטל ומתנטל, ולפי"ז נראה לענ"ד דננותן שאור מעיסת חטים לתוך עיסת אורז א"צ ג"כ שיהי' שיעור כזית נכדי אכילת פרס, כיון דעל חיוצ הפרשה אינו תלוי נשיעור כזית נכא"פ רק אם יש טעם דגן דאז מדין גרירה נעשה הכל טבל, ורק אם יתערב שאור זה בשאר מינים חוץ מאורז אז אינו אסור מה"ט רק אם יהי' מעורב נשיעור כזית נכא"פ, דאף דחיוצ הפרשה אינו תלוי נשיעור כזית נכא"פ, אכל איסור טבל עכ"פ ליכא צוה, אכל גם צכה"ג נראה לי שיהי' מחויב להפריש וליתן לכהן בזמן שניתנת לכהן משום מצות מתנות כהונה דחיוצ מתנות אינו הלוי באיסור טבל, ורק להיפוך שדין איסור טבל צא מחמת דין הפרשה, ומש"ה ל"ד דין ללאת י"ח נפסח לדין חלה, דדין ללאת י"ח נפסח הוא מצות

איסורו כ"ז שנותן טעם כדין שאר תערובות איסור זהיתר ננותן טעם דאסור, ונפני משה כתב לצאר דמשי דלעולם נעיק רוצא דגן אלא דאשמעינן דאף שרוצא דגן אינו אסור שלא נמינו עד שיהי' טעמא דגן, וזה דבר תמוה שיהי' איסור טבל שלא נמינו קיל מכל איסורים שנותרה, — ואין ת"י מפרשי הירושלמי לעיין בהם ולענ"ד נראה נרור כדברינו — ומתנאל צויתר ביאור עפ"י מס"כ לשיטת הרמז"ן, דהנה כתבנו לעיל להעיר דמלשון המשנה חיינת נחלה מוכח דיכול להפריש מיני' וצ"י משום דע"י דין גרירה חיינת כולה נחלה וגם מפרשי נגד כולה, ומש"ה הוא דלכאורה דלא כר' הילא דסובר דאינה חיינת נחלה עד שחבה רוצא דגן, ומשי דכיון דנטל אסור שלא נמינו ננותן טעם, אז יש צוה הטבל זה שלא נטל לגורר את כל האורז, וכמו שכתב הרמז"ן ז"ל לפרש סוגית הש"ס דילן צפי' התערובות שהנאלו לעיל, וגולה לנו מזה דדין גרירה מועיל להמשיך את דין החטים על האורז, רק תלוי אם כבר חל על החטים נלי האורז איזה דין אז גורר את האורז, ואם לא חל שום דין על החטים אינו יכול לגרור, ונטבל דהוי נשאינו מינו כשאר איסורים תלוי ננותן טעם, ורק אם יהי' מעורב באורז יתהפך כל העיסה לדין חטים ותתחייב נחלה כל העיסה, ואם יתערב בשאר מינים אינו חייב רק נגד החטים, הוא הדין האמור נמשנה שם אם יש לו פרנסה ממקום אחר מפריש נגד השאור לחוד, כאמור נמשנה שם הנותן שאור שלא ניטלה חלתה לתוך עיסה שהורמה חלתה. יעו"ש:

והנה עפ"י שביארנו לכאורה נראה שגם נדון זה של נתינת שאור מעיסת חטים לתוך עיסת אורז מיירי שנתן כ"כ שאור כשיעור כזית נכא"פ, אם נפרש מה דתנן נמתני' חיינת נחלה הוא מן התורה כמו רישא דמתני', ונפחות נשיעור זה, כלומר, דאם השאור הוא נמיעוטא כ"כ עד שרצה עלי' האורז שלא יעורף כזית נכא"פ, לשיטת הרמז"ן ליכא דין גרירה, כיון דמחמת השאור נעלמו הוא נטל נמיעוטו, דלשיטתו צכה"ג חשוב טעמו ולא ממשו דאינו אסור מה"ט ומחילא ליכא גרירה, וצכה"ג יהי' חיוצ חלה רק מדרבנן, כמו שלענין ללאת י"ח נפסח כתב שגריד' שיהי' כשיעור המשוער כזית נכדי אכילת פרס, וכמס"כ לעיל, דהא שכתב הרה"מ דהרמז"ן לא סבר כהראש"ד, הוא דלהראש"ד נענין זית ממש נכדי אכילת פרס ושיאכל את כל הפרס דאז אכל זית מן הדגן, ולהרמז"ן סגי אם יהי' מן החטים שליש זית מדגן מעורב בתוך שני שלישי זית מן האורז דמדין גרירה נעשה הכל כחטים, והא דחזי זית טבל אז חזי זית מלה מושכים וגוררים את האורז להיות דינו כחומס, וחזי שיעור חלה כגון פחות מחמשת רבעים קמח דגן אינו מושך את האורז הוא פשוט, דנדין טבל שכבר נתחייב אז כל משהו שזו יש בו דין טבל, וכ"כ דין מלה ללאת י"ח כל משהו שזו חשוב מלה רק לענין ללאת י"ח נענין

אכילת מנה וזדין אכילה נאמר האי כלל כל היכא
 דליכא כזית זכא"פ לא חשיב אכילה, ומש"ה כתב
 הרמב"ן דגם בלחור נענין שיה" מעורב בשיעור כזה
 שיה" כזית זכא"פ, ואי לאו הכי לא חזי לנפשי'
 למנות אכילת מנה ולא יגרור את האור, ורק אם
 חזי בדנפשי' שיה" חשוב מזה ענמו כאוכל מנה או
 כמתחיל לאכול, אז גרור את האור וחשיב הכל
 כלחם ראוי למנה זו ולא יולא אם אכל כזית מלחם
 זה. כנלענ"ד בעזה"י בציחור דברי הרמב"ן
 ז"ל:

פרק יח

ועפ"י דנריו בציחור שיטת הרמב"ן דזין גרירה
 נלענ"ד לומר דסובר הרמב"ן דכן הוא גם
 דזין ציטול צרוב, היינו דכמו דסובר דזין גרירה
 לא מהני לרשב"ג דפסק כוותי', רק אם איכא
 שיעור חיוב חלה דגון ולא מושך אחריו את האור
 שיה" כמותו, ואם חסר משיעור זה דגון ענמו אי
 כאן דין גרירה, כ"כ לענין ציטול צרוב אם נתערב
 שאר מינים בתוך דגן נענין רובא דגן, וטעמא דגן
 ושיעור דגן, דציטול צרוב מהני ג"כ למשך את הדגן
 דאיכא צהרוב שיה" המיעוט כמותו, וכיון דנפחות
 מה' רצעים דגן ליכא דין חיוב חלה, אי אפשר
 שימשוך הרוב את המיעוט לידי חיוב חלה, ול"ד
 לאיסורים לשיטת רש"י בצנחים משלים המיעוט
 היתר רוב איסור להגטרף לכזית, דצאיסורים דין
 האיסור הוא בכל משהו, והשיעור הוא רק מדת
 אכילה כמה יאכל מן האיסור, דכל שלא אכל כזית
 התחיל בעצירה ולא גמר, צאופן דלפי"ז אין השיעור
 מחדש דין בגוף המחל, אלא הוא דין מדת
 השתמשות של האדם האוכל את המחל, אצל צעמונות
 המחל כל משהו ומשהו הוא בכלל אזהרת התורה
 שלא יאכלנו, ורק אם אכל משהו ולא אכל יותר,
 לא השלים פעולת מעשה העצירה, אצל דין חלה
 מתחדש צעיקרו ע"י לישת חמשת רצעים קומח
 דגן, ואם לא פחות מזה לא חל עדיין חיוב חלה כלל,
 ומש"ה כתב הרמב"ן דלענין חיוב חלה אף אם
 רובא דגן נענין שיעור דגן, דאין מיעוט שאר מינים
 משלימים לשיעור, דהמיעוט לא גרור אחר הרוב,
 אלא רק לדין דאית ל"י לרוב, אצל צאיסורים גם
 פחות מזית יש צו דין איסור ממש, ואם ע"י דין
 ציטול צרוב יגרור אחר' את ההיתר המעורב צו
 ויתאפק גם ההיתר לאיסור של הרוב, אז מהני גם
 למלקות דהרי אכל שיעור זית מן האיסור.
 כנלענ"ד:

ויסוד זה דצאיסורים כל משהו ומשהו הוא בכלל
 אזהרת התורה כ"ל דמוכת מקנותי' הש"ס
 דמעילה דף ט"ז בהא דתקן שם כל הנזילות
 מנטרפים זה עם זה, אמר רב ל"ג אלא לענין
 טומאה אצל לענין אכילה טהורים צפ"ע וטמאים
 צפ"ע, והטעם משום דאין איסור חל על איסור
 דאין איסור נצילה חל על איסור טמאה, וכמו
 דמפורש שם בגמ' דלמ"ד דמ"ל איסור חל על

איסור לכו"ע מנטרפים, וכן כתבו התוס' שם
 בד"ה אמר רב יעו"ש, ואם נאמר דעיקר דין מלקות
 מתחדש ע"י הגירוף של כזית, וכ"ז שלא נגטרף
 חזן צה דין איסור למלקות כלל, אלא דין איסור
 של חזי שיעור לר' יוחנן שהוא איסור עשה לחור,
 ח"כ כשלוקח חזי זית נצילה מן הטמאה וצירף
 לחזי זית נצילה מן הטהורה למנה לא ינטרפו
 למלקות מדין נצילה, דהלא על חזי זית מן הטמאה
 ליכא דין איסור טמאה רק איסור חזי שיעור לר',
 ולר"ל ליכא איסור כלל, והאיסור של חזי שיעור
 לר' יוחנן הוא איסור אחר של איסור עשה, אלא
 ודאי אזהרת הללו של כל תאכל טמאה הוא חל על
 כל משהו ומשהו מן הטמאה, אלא אם אינו אוכל
 רק משהו לא עבר על הללו, שלא אכל, דאכילה
 הוא שיעור העצירה, ומש"ה אינו חל על חזי זית
 זה מן הטמאה הלאו של כל תאכל נצילה, דכבר
 מוזכר ע"ז משום כל תאכל טמאה ואין לחע"ה,
 ומטעם זה אם צירף חזי זית זה של טמאה לחזי
 זית נצילה נהמה טהורה, ליכא צה שיעור זית
 נצילה. ועפ"י דאמרתי ליבש מה דה" קשה לי בהא
 דמוכת מגמ' צכריתות וצניחות דף ל"ד דמוקדשין
 אינו חל על חלב רק משום איסור מוסף, וכן צה
 דכתב הריטב"א לחי' צקידושין ד' ע"ט דאם
 נתבטלה ציוהכ"פ לא חל איסור נצילה על איסור
 יוהכ"פ משום דאין לחע"ה, הלא שעוריהם אינם
 שווים, דיוהכ"פ הוא בצכותנת ונצילה בכזית,
 הלכ צכזית ומוקדשים צפרוטה, ואם מטעם דחזי
 שיעור איסור לר', כתבו תוס' בגמ' שנועות דף
 כ"ג ע"ב דגם לר' יוחנן חייל איסור שנועה אם
 נשבע על חזי שיעור, משום דהוא איסור קליש.
 יעו"ש. ואח"כ מלאחי קושיא זו צם' שעה"מ לה'
 איסורי ציה וכן צם' ערוך לגר למס' כריתות,
 ועפ"י דנלענ"ד דל"ד נשבע על חזי שיעור לענין זה,
 דצכל איסורים צכל משהו יש צו אזהרת לא תאכל
 ואי אפשר שתחול על זה אזהרה אחרת, ומה דחייל
 נשבע על חזי שיעור הוא שנשבע על השתמשות
 שלא אסרה תורה לריש לקיש. ולר' אסרה תורה
 צאיסור עשה, אצל אזהרת כל תאכל הוא צאופן
 שיה" נקרא אכילה, וזה נשבע שלא יאכל חזי
 שיעור, ומה"ט מובן מה שדייק הגרע"ה צתשובה
 ס' קכ"ד מלשון הרמב"ם פ"ה מה' שנועות שכתב
 אם אמר שנועה שלא אוכל כל שהוא מנזילות
 וטריפות ואכל פחות מכזית חייב, ומשמע שאם אכל
 כזית אינו חייב משום שנועה משום דמושבע ועומד.
 יעו"ש. דלכאורה הוא דבר תמוה כיון דכבר קודם
 שגמר אכילתו כבר עבר על השנועה איך יפטור
 ח"כ אם אכל יותר, ולפ"ז מנאור הענין, דהתחלקות
 השיעורים הוא רק חילוק אופני השמוש, ולא הצד
 צעמונות דין האיסור, ומש"ה אם אכל כזית דאין
 השתמש כפי מדת ההשתמשות שאסרה תורה וחמית
 נזילות וטריפות, לא חייל שנועה ע"ז, צאופן
 דלפי"ז אם לא הי' אוכל רק כל שהוא הי' חייב
 משום שנועה ואם גמר עד כזית אז חשיב גם מה
 שאכל קודם השתמשות אכילה של תורה, ולפי זה

גם נמתנה נזילה דלז השתמש כמדת השתמשות
 חייב משום נזילה דלז השתמש כמדת השתמשות
 שפסרה תורה משום יוהכ"פ, וכן לענין מוקדשים,
 וכ"ז הוא רק אם נאמר דהשיעור אינו גורם את
 עיקר האיסור, אלא הוא מדת ההשתמשות בהאיסור,
 אזל אם נאמר דהשיעור גורם לחלות האיסור, הרי
 חלוקים יוהכ"פ מנזילה בעיקר חלות האיסוריהם,
 דיוהכ"פ חל ע"י צירוף של ככותנת, ונזילה ע"י
 צירוף כזית, נאופן דלפי"ז אף אם חל שיעור
 ככותנת מהראוי שיתחייב משום נזילה, דנזילה
 חל על שיעור שאין בו דין איסור של יוהכ"פ, וכן
 נצבעה אף אם חל כזית מהראוי שיתחייב משום
 נצבעה, אלא ודאי מוכח דעל כל משהו הוא מוזהר
 שלא יאכלנו, וגם ניוהכ"פ כ"כ הוא מוזהר שלא
 יאכלנו נאופן השיעור של ככותנת ככ"ל :

ולפי"ז הנה מה שהקשה צ"ח ר"ט חלגזי כיון
 דמשמע מסתימת הרמז"ן דנתערבות שאל
 מינים דגון הוא כמו תערובות אורז דגון, וכמו
 דנאורז ודגון חייב באיסור טבל על כל זית וזית
 מן העיסה המעורבת, כ"כ נתערבות שאל מינים
 דאם איכא רוב דגון יתחייב על כל זית נאופן דגם
 מיעוט שאל המינים משלימים לכזית, ולמה לא
 ישלימו ג"כ לשיעור חמשת רבעים להתחייב נחלה,
 הנה לפ"ד ל"ד ז"ל דאף אם נימא דיסבור הרמז"ן
 שיתחייב באיסור טבל ע"י זית, מ"מ לחיוב חלה
 אינו מנטרף, דחיוב מלקות מתחייב על ידי דין
 של כל משהו ומשהו שחייל עלי' אזכרת התורה,
 ומחילא הומשך הדין של שאל המינים להיות כדגון
 לענין זה, אזל לדין חלה אינו כן, דכ"ז שלא ננטרף
 שיעור זה של חמשת רבעים לא חייל הדין של חיוב
 חלה, ועוד כיון דנעיסה זו איכא כמה זיתים מדגון
 ונמשך אחריהם גם שאל המינים, דהרי דגון איכא
 גם חיוב מלקות, ונגרר המיעוט נתר הרוב, נאופן
 דלפי"ז גם אם לא נחלק צין דין חלה לשאל איסורים
 ונאמר דגם נשאל איסורים גורם ההנטרפות את
 דין האיסור כיון דנעיסה זו איכא צירוף מהרבה
 זיתים, דכבר חל עליהם דין איסור טבל גם לעונשים,
 הרוב גורר אחרי' את המיעוט להיות כמוהו ונעשה
 הכל כדגון, ומש"ה צעיק גם לחלה שיהי' נעיסה
 זו שיעור דגון שיהי' על הרוב דין חיוב חלה ויגרור
 אחרי' את המיעוט :

גם נמתנה נזילה דלז השתמש כמדת השתמשות
 חייב משום נזילה דלז השתמש כמדת השתמשות
 שפסרה תורה משום יוהכ"פ, וכן לענין מוקדשים,
 וכ"ז הוא רק אם נאמר דהשיעור אינו גורם את
 עיקר האיסור, אלא הוא מדת ההשתמשות בהאיסור,
 אזל אם נאמר דהשיעור גורם לחלות האיסור, הרי
 חלוקים יוהכ"פ מנזילה בעיקר חלות האיסוריהם,
 דיוהכ"פ חל ע"י צירוף של ככותנת, ונזילה ע"י
 צירוף כזית, נאופן דלפי"ז אף אם חל שיעור
 ככותנת מהראוי שיתחייב משום נזילה, דנזילה
 חל על שיעור שאין בו דין איסור של יוהכ"פ, וכן
 נצבעה אף אם חל כזית מהראוי שיתחייב משום
 נצבעה, אלא ודאי מוכח דעל כל משהו הוא מוזהר
 שלא יאכלנו, וגם ניוהכ"פ כ"כ הוא מוזהר שלא
 יאכלנו נאופן השיעור של ככותנת ככ"ל :

ולפי"ז הנה מה שהקשה צ"ח ר"ט חלגזי כיון
 דמשמע מסתימת הרמז"ן דנתערבות שאל
 מינים דגון הוא כמו תערובות אורז דגון, וכמו
 דנאורז ודגון חייב באיסור טבל על כל זית וזית
 מן העיסה המעורבת, כ"כ נתערבות שאל מינים
 דאם איכא רוב דגון יתחייב על כל זית נאופן דגם
 מיעוט שאל המינים משלימים לכזית, ולמה לא
 ישלימו ג"כ לשיעור חמשת רבעים להתחייב נחלה,
 הנה לפ"ד ל"ד ז"ל דאף אם נימא דיסבור הרמז"ן
 שיתחייב באיסור טבל ע"י זית, מ"מ לחיוב חלה
 אינו מנטרף, דחיוב מלקות מתחייב על ידי דין
 של כל משהו ומשהו שחייל עלי' אזכרת התורה,
 ומחילא הומשך הדין של שאל המינים להיות כדגון
 לענין זה, אזל לדין חלה אינו כן, דכ"ז שלא ננטרף
 שיעור זה של חמשת רבעים לא חייל הדין של חיוב
 חלה, ועוד כיון דנעיסה זו איכא כמה זיתים מדגון
 ונמשך אחריהם גם שאל המינים, דהרי דגון איכא
 גם חיוב מלקות, ונגרר המיעוט נתר הרוב, נאופן
 דלפי"ז גם אם לא נחלק צין דין חלה לשאל איסורים
 ונאמר דגם נשאל איסורים גורם ההנטרפות את
 דין האיסור כיון דנעיסה זו איכא צירוף מהרבה
 זיתים, דכבר חל עליהם דין איסור טבל גם לעונשים,
 הרוב גורר אחרי' את המיעוט להיות כמוהו ונעשה
 הכל כדגון, ומש"ה צעיק גם לחלה שיהי' נעיסה
 זו שיעור דגון שיהי' על הרוב דין חיוב חלה ויגרור
 אחרי' את המיעוט :

והנה לפי"ז נלמוד מדברי הרמז"ן ז"ל דדין ציטול
 צרוב דאם דין של הרוב הוא צכח שלא חל
 עדיין צפועל כמו נקמח דגון דאף שדינו חלוק
 משאל מינים לענין זה שאם יהי' נילוש נשיעור ה'
 רבעים יהי' בו דין חיוב חלה, רוב קמח זה אינו
 מהפך מעט קמח של מין אחר המעורב בו להתהפך
 להיות כמוהו, ומתנצל ענין זה עפ"י הדרך אשר
 נאורז נפט"ו, דדין ציטול צרוב לא מהני להפוך
 את דין המיעוט נמניאות האמתי, אלא מועיל רק
 לענין הדינים השייכים להנהגה נשעת התערבות,
 וכפי תורת הדין של הרוב לענין הנהגה הוא הדין
 הנהגה עם המיעוט, דהנה נתערבות קמח של דגון

ועפ"י מיושן קושית הרי"ט אלגזי מה שהקשה
מאמר גמלים ומאמר רחלים שטרפן זה נזה,
דהתם לפטור מדין כלאים מהני הניטול גם קודם
הריגה, כמזכר לעיל, וכן מה שהקשה מהא דמשמע
דאם איכל כזית מעיסה זו חייב משום טבל לא
קשה דנאיסור דכזר חייל מהני לגרור את המיעוט
כמש"כ, ומה שהקשה מדין סוכה דסכך פסול
המערור נסכך כשר יתבאר לקמן נס"ד. וכן מהא
דמסתיתת הרמז"ן משמע דיואל גם חונתו נפסח
נכזית אחד היכא דאיכא רוב דגן ג"כ לא קשה
אם נאמר דסוכר הרמז"ן כרש"י נזנחים דמאטרף
למלקות והטעם כמש"כ לעיל, דהתם הניטול הוא
נשעת איכילה גופא שאכל רוב מן איסור אחד
ומיעוט מאיסור אחר ולועסן יחד שדין הרוב
פועל לחול עלי' דין התחלת עצירה למלקות לדין זה
נגרר גם המיעוט וממילא חשבו כהשלים לאכול
זית שלם, ומטעם זה י"ל ג"כ לענין מנות איכילת
מזה שע"י שאוכל יחד ויש דין נהרוז לומר שכזר
התחיל לקיים המזוה, לענין זה נגרר גם המיעוט
והשלים המזוה, איכל נחלה כ"ז דליכא חמשת
רבעים יחד לא הותחל שום דין חיוז חלה, ועלה
לנו מכל הענין שצארו דלענין ניטול פסול למזוה
צרוז הכשר למזוה, יהי תלוי בתנאים אלו, דאם
נשעת קיום המזוה גופא איכא כח הרוב לנטל
את המיעוט תלוי במחלוקת של רש"י ותוס'
נזנחים צפוגל ויותר שכללן צ"ז, ואם נשעת קיים
המזוה ליכא תורת ניטול, לא מהני ניטול צרוז
לכו"ע, דמה דנטל קודם לא מהני שיתפך מפסול
לכשר, כמש"כ, באופן דלפ"ז אם נתערב זניית
פסולים זניית כשרים, אם איכא הרוב כשרים
נטילת אז נשעה שנוצרו יהי תלוי צפוגתא דתנאי
אם הם ד' מנות או מזוה אחת, דלמ"ד ד' מנות
הם כל דין שיש צהרוז מהפך להיות כמזה, ואז
מהני תורת ניטול להיות הנייה הפסולה כרוז
הכשרים לשיטת רש"י הג"ל, איכל לפי"מ דקיי"ל
דכולם מזוה אחת הם הרי זה דומה לדין חלה,
איכל אם ליכא רוב נשעת קיום המזוה אז לכו"ע
אינו יואל, ולפי"ז צידדון השאלה שנשאל הרה"ג
רש"י אם אחריו פסול נטל צרוז מה"ת — הוצא
לעיל ריש פרק י"ד — כיון דנשעת קיום המזוה
ליכא דין ניטול לא מיציעא ציו"ט אי' דנעינן לכס
וכ"א יואל י"ח נשלו, דאין עומדים להתערב, ואפי'
ציו"ט שני נמי אין עומדים להתערב לשיטת הר"ש
דשל שני צני אדם אין מאטרפין לרוב כמו שנתבאר
ענין זה לעיל צפ"ו, והניטול של קודם המזוה אינו
מועיל שיפטור מחיובו לאחר נטילה, נראה דלפי"ז
לכו"ע לא מהני דין ניטול, ולמעשה כתבתי נשאו'
להרצ השואל דיש לגרף מה שהי' אז נוגע רק
ליו"ט שני מלבד השיטות שדין „הדר" אינו רק
ציו"ט ראשון, י"ל דככה"ג, שאינו ניכר אם ניטל
פיטמתו או שהוא כך מתחילת צריחתו לא היו
פסול מחמת „הדר", דענין פסול „הדר" תלוי
בהכרה ומראית עין ופסול חסר לכו"ע ליכא
ציו"ט צ':

והנה עדין חונת ציחור עלינו מהא דמהני ניטול
צרוז לענין מי פירות שיתנטלו צרוז מים
כשרים ונשעה שטובל ליכא נמקוה רק רוב מים
כשרים וחסר שיעור מ' סאה הנאלו לעיל צפ"ד
דלפ"מ שצארו מתורתו של הרמז"ן ז"ל לא מהני
ניטול כה"ג כיון דליכא שיעור צרוז המנטל, וכן
קשה לשיטת התוס' דנזנחים הג"ל, ונלענ"ד דל"ד
דין טהרת המקוואות לדין פסולי והכשרי דברים
לנאת ידי חונת מזוה, דכל דבר המטהר כח הטהרה
הוא נהמטהר, ומי שנטבל נמקוה כשירה המקוה
מטהרתו כשהי' כל גופו צמים, ונכה"ג אם המי
פירות קצלו דין הכשר שיהי' הדין צהם לטהר
טמאים, אז ליכא לדון כלל אחר טבילתו אם טבל
צמים כשרים או לא, כיון דע"ז גופא הי' מועיל
דין ניטול צרוז שיהי' צמים אלו כח לטהר טמאים
שז"ל עכש"י לדון על ענין טבילתו שכן זה הוא
נמקוה ועל המקוה איכא דין כח טהרה ע"י
הכתוב אחרי רבים להטות, איכל לענין מזוה ועצירה
שאין דין המזוה לפטור את האדם מחיובו ואין
דין החלצ להציא את האדם לידי עונש, ולאחר
המעשה עלינו לדון אם קיים מנות איכילת מזוה, או
אם עזר הללו של אזהרת חלב, י"ל כיון דניטול
צרוז אינו מהפך את הדבר נמילאות, יש לומר דלא
קיים מנות איכילת מזוה רק קיים מזוה. אחרת של
אחרי רבים להטות, וכן באכילת חלב עזר על עשה
זו של אחרי רבים להטות, איכל עזם המזוה או
העצירה לא עשה, ודין המקוה הוא כדין שחוטת
דנטלה ננצילה, דדין טומאה וטהרה שניהם ענין
אחד הוא, וכיון שמדין אחרי רבים להטות עלינו
להתנהג כדין דבר המטמא או מטהר ממילא כשאנו
דיים אח"כ על האדם שנגע דבר שדינו לטמא, או
נטל נמקוה שדינה לטהר, דינו כדין המקוה וכדין
השחוטת שנטלה ננצילה. אכן לענין השיעור דלפי
שצארו אין הרוב מועיל לחייב נחלה את שאר
המינים רק היכא דהרוז נעלמו כזר נתחייב נחלה,
לפי"ז גם נמקוה יש לומר דדוקא מ' סאה מים
כשרים יכולים להפוך את המי פירות שיקצלו גם
הם דין טהרה, איכל אם המקוה חסרה אין רוב מים
שזה מנטלים את מי פירות שנתערבו צהם, ולפי"ז
י"ל דהא דקתני נמשנה פ"ז דמקוואות דאם חסר
סאה אין מי פירות משלימים הוא דין תורה, דרק
אם מתחילה כשנפלו המי פירות הי' דין טהרה
נמקוה קצלו המי פירות ג"כ דין טהרה מדין ניטול
צרוז ואז אם נטל סאה מן המקוה שכל מה שהי'
צו הי' צהם כח טהרה עדיין נשאר דין טהרה
נמקוה, שיש צה מ' סאה הראוים לטהר, וכשנותן
עוד סאה מי פירות שזו חוזרים גם הם למים
כשרים ע"י ניטול, איכל כשנותן סאה כשהיתה
המקוה חסר סאה אחת, אין המי פירות מתהפכים
למטהרים שאין כח צהרוז המנטל למשוך את
המיעוט אחרי' אלא לדין שיש צהרוז, כמו שנתבאר
לענין חלה, דענין השיעור המאטרף לענין מקוה
דומה ודאי לשיעור המאטרף לענין חלה דקודם
שיש נמקום אחד שיעור הראוי לטהר, אין דין

המים כשנפלו צללויות כשהי' שם שיעור הזאה בשעת קידוש כנר יש צכת המי חטאת לגרור מטעם ציטול צרוז את מיעוט המים שינקלו גם הם כח טהרה לטהר טמאים, ומעתה לא נגרע כח המים אם עכשי' בהזאה זו ליכא צמי חטאת שיעור הזאה כמו צמקוה דמהני כח טהרה שקצלו מי פירות כשנפלו צשעה שהי' מ' סאה אף אם נוטל סאה אח' כ' כחש' כ' ול' לדין עונשים, שדין העונשים אינו דין צנוף המאכל רק הוא דין על האוכל כחש' כ', ומשום' חלקו התוס' שם על רש"י וכאן נקטו צפשיטות דמטרפי, ופשוט הוא :

עוד נלענ' ד לתרץ קושית רי"ט אלגזי על הרמז'ן דמנריך צשאר מיניס שהי' שיעור דגן אף אם איכא רוצ דגן, ולא מטרפי לכשיעור אף דנטלי צרוזא, עפ"י מה דנראה להרי"ט דסובר הרמז'ן דחייב משום טבל על כל זית שנעיסה, דהנה צחולין מתוקנים שנתערבו צרוז טבלים עפ"י המתצאר לעיל צפ"ד מסוגית הש"ס דנדריס דף כ"ט א"כ לעשר רק לפי חשבון הטבל ולא לפי כולה, וכדאמר רב חסדא ומתמה וכי היתר שנהן להיכן הלך, ומה דאמר ר' יוחנן צליטרא צללים שתקנה וזרעה והרי הוא כעשר ליטרין דמתעשרת לפי כולה, הוא מטעם דס"ל דע"י זריעה חדשה גם העיקר משתנה וחשוב כנידולין חדשים כמנזאר להדיא צהר'ן שם, אצל צלא"ה ליכא מאן דפליג על רב חסדא, ונאזרנו לעיל הטעם צזה דכיון דמעשר נגד הטבל ממילא חזרו החולין לדין הקדוש כיון שנפקע הדין מן המצטל חזר המצוטל לתקומו, עפ"י יש לומר דגם לענין חלה לענין שיעור חמשת רצעים לא מהני צירוף של מיניס הפטורים, דלא חשונה העיסה זו כמחויצת הכל צחלה, דהרי אם יפריש חלה לא יהי' חשוב שיריים רק חלק הדגן לצד, דחלק של המיניס הם מותרים ופטורים ע"י שנפקע דין ציטול מהם ואינו מתוקנים ע"י הפרשת חלה, וכן אם ירצה להפריש נגד חלק שאר המיניס לחוד לא תתקדש החלה כלל, וכמו שכתב הר"ן שם לענין פירות היתר המעוררים צפירות צניעית שאם יתפסם נגד ההיתר לא יותפסו הדמים צליסור צניעית, ונאזרנו שם הטעם צזה דכיון דדין ציטול צרוז לא מהני רק עד שיוכר התערובות, לפי"ז מה שנאסר ההיתר המעורר צפירות צניעית הוא רק עד שיוכרו, והדמים הנתפסים צהם, אין כחן יפה יותר מן הפירות עצמם, היינו שגם הם אי אפשר שיאסרו רק עד ההכרה, וכאן הרי הם מיד ניכרים צפ"ע, שהרי הם מותפסים רק מן ההיתר לחוד, ולפי"ז גם צדין זה של תערובות שאר מיניס צדגן אם יפריש חלה נגד שאר המיניס לחוד לא תחול שום דין קרייתת שם על החלה שהרי האכרה שהיא מתקדשת רק ע"י המיעוט, דאף דצחלה עצמה לא נתפרדה עדיין דצחלה עצמה מתקדש דגן עם שאר מיניס, אצל כיון שלדין תרומה וחלה צעינן שיריים וכאן הוכר דשיריים הם מיניס הפטורים לחוד, צאופן דלפי"ז יש לומר דאי אפשר לשאר המיניס להנטרף לשיעור ה' רצעים כיון דהם א"כ תקון דאם

כח טהרה צמים, וכן מוכח להדיא ענין זה מקוגית הש"ס דפסחים ד' י"ז ע"כ צהא דאיתא שם לענין משקה צני מטצחיל דר"ש אומר צכליס טמאים צקרקע טהורים, אומר רב פפא הא דאזרת צקרקע טהורים לא שנו אלא מים אצל דם לא ומים נמי לא אמרן אלא דהוי רציעית דחזי להטביל צי מחטין וציטוריות אצל לא הוי רציעית טמאים, וציטורש רש"י שם הציא דילפינן זה מקרא מקוה מים יהי' טהור, וגמרא גמירי דצניר מרציעית לא חשבו למיהוי מקוה, משום'ה אם חסר מרציעית הם מקצלים טומאה מה"ת ולצתר דנטלו רצנן רציעית צמקוה אף למחטין וציטוריות גם משקין שנקרקע מקצלים טומאה אם חסרו מארצעים סאה יעו"ש. צאופן דלפי"ז הצירוף מחדש צמים כח המטהר, וקודם הצירוף הם עצמם ראויס לקבל טומאה — ומה"ט נלענ' ד מה שצריך לדין השקה של מים טמאים או שאונים ששהי' המקוה דוקא ממי' סאה, אף שהוא מטעם זריעה ולא מטעם טבילה, משום דאם חסרה המקוה אין צהם כח טהרה לטהר את המים הטמאים ע"י ציצורן — אלא שיג' לדון שדין ארצעים סאה שצריך מה"ת לטבילת אדם הוא שיעור מקובץ מחשבון הרציעיות, שאם יקובץ כך וכך מים שכל רציעית צנהם יש להם כח טהרה אז מטהר אדם הטובל, דלזו י"ל דמה"ת מי פירות מעלים אם חסר סאה מהארצעים סאה, כיון שמי הפירות קצלו דין טהרה, או אפשר דכח טהרה לטהר אדם הוא כשיעור רציעית למחטין וציטורות, וכח זה מתחדש רק אחר הצירוף של המי' סאה, ועכ"פ לאחר שנטלו רצנן רציעית דמקוה כל כמה צצניר ממי' סאה חשונה מדרצנן כצניר מרציעית שאין צהם שום כח טהרה ומקצלים המים עצמם טומאה, ומיוצב היטב מה דקתני צמשה וצצרייתא נתן סאה ונטל סאה וכמו דמפורש צמשה שם חסר סאה לא העלוהו, ולכאורה מ"ש אם חסר מעיקרא או אח"כ כמו שהקשינו לעיל ריש פט"ו. יעו"ש מה שנאזרנו לתרץ עפ"י מש"כ הגרע"א, ולפי המתצאר צזה הוא מדין תורה או דרצנן עפ"י כללי הציטול. ונכון הוא צס"ד צלי שום דוחק :

ובדרך זה יתצאר לנו גם מש"כ התוס' צוצחים דף ע"ט ע"כ צהא דמציא שם הש"ס פלוגתא דר"א ורצנן צמים' פרה צללויות שנפלו לתוכה מים כל שהוא דר"א אומר יזה שתי הזאות וחכמים פוסלים וכתבו צתוס' שם וז"ל חומרא דמי חטאת היא דמדאורייתא צטל צרוז עכ"ל. ומוכח מלשונם דגם לפי מה דמפרש צגמי' צטעמם דרצנן דסצרי יש צילה והזאה צריכה שיעור הוא ג"כ רק מטעם חומרא דמי חטאת, דמדאורייתא כיון דצטל צרוז מטרפי המים לשיעור הזאה, וצהשקפה ראשונה הוא תמוה דצפיגול ויותר שצללן זה צזה חלקו על רש"י צפשיטות דאי אפשר שינטרף היתר הצטל לשיעור כזית לענין מלקות, והכא כתבו צפשיטות דמטרפי המים לשיעור הזאה, ועפ"י דרכנו ענין זה של הזאה הוא דומה ממש לדין מי פירות הצטלים צמי מקוה, דכח טהרה שקצלו

צנחנים פרק התערובות לענין פיוול ונותר שכלל
 שמישט נותר הצטל צרוב פיוול נהפך לפיוול
 ומצטרף לשיעור כזית ללקות עלי' משום פיוול
 אלא י"ל דאף אם נאמר דהצטל ניתוסף על המצטל
 ונעשה כמוהו, כמש"כ רש"י צנחנים שם, ל"ד
 ענין זה לדון טיבאל, דהנה אם נתערב מעט מן
 שירי מנחה שנקממה לתוך הסולת של מנחה השני'
 שלא נקממה, וצטלו השיריים ונעשה הכל טיבאל,
 מ"מ כשיקמוץ הקומץ מן הסולת הניכר שלא
 בהערובות כפי האומר נמשנה שיכול לקמוץ כ"א
 צפ"ע, הלא אז יותרו השיריים של המנחה הראשונה
 שלא מחמת היתר קמינה השני' אלא הם מותרים
 ומחמת היתר הראשון שכיון שאזל מזה דין האיסור
 של הרוב חזר המיעוט להיתירו הראשון, משו"ה
 לא מיפסל משום ריבה סלתה, דרך היכא שנתרבה
 סולת טיבאל שנירף היתר קמינה והוי סולת טיבאל
 יותר מעשרון אז פסול כמש"כ רש"י צמנחות דף
 ע"ו צפ"י רש"י כת"י הנדפס מחדש והוצא צתום'
 שם ד"ה כל המנחות צם לשון אחר דכתב דגויה"כ
 הוא שלשה עשרונים לפר וכו' ואסור לשנותו,
 דכ"ז הוא רק אם מה שריבה הסולת הוא כסולת
 עשרון, אצל כאלו השיריים שניתוספו על העשרון
 הם תלויים ונגררים אל העשרון ואם יותר העשרון
 ע"י קמינה דיד' אז הם מותרים מ"ע, לא חשבו
 סולת זה כסולת טיבאל שנתרבה, אלא דלא נוכל
 לומר דהם חסונים שיריים דהרי הם צטלים
 לגבי הטיבאל ואסורים עכש' כהטיבאל מדין
 צטול צרוב, וכיון דאינם כטיבאל ממש ולא כשיריים,
 משו"ה כתב דהצטל כמאן דליתא דמי ולא אייתר,
 דלענין ריבה סלתה כמאן דליתא דמי, אצל אם
 נתערב שוין של מנחה רבה צקומץ של מנחה ענה
 ונתצטל לגבי הקומץ, הרי ניתוסף על הקומץ
 להתחשב הכל כקומץ של מנחה השני' ולררף
 להקטירו כולו כמו שהוא והוי ריבה שמה, אצל
 צסולת אם מה שנתרבה א"צ קמינה רק תלוי
 ועומד עד שיותר הרוב ע"י דין קמינה עשרון
 דיד', הרי זה חשבו כמנחה של עשרון לחוד ולא
 אייתר כלל. ונכון הוא צעז"ה. והי' אפשר להוסיף
 צזה עוד דהטעם דפסלין צריבה סלתה הוא
 שאמרה תורה שהקומץ מתיר רק עשרון סולת
 וכיון שריבה סולת אינו מתיר כלום וכענין דאמר
 רבה כל שאינו צזאח"ז אפילו צצ"א אינו, ולפי"ז
 הכא אם רק יותר שירי' דיד' מותר הכל דחזר
 להיתירו הראשון, אצל כיון דרש"י ז"ל כתב
 דגויה"כ הוא, אין לנו למאז טעמים אחרים, דלפי
 לשון א' שכתבו תוס' צם רש"י דהטעם הוא משום
 שמתערב צקומץ סולת אחר, אין מקום כלל לקושית
 רש"י כאן דליהוי ריבה סלתה דהרי הכי מיירי
 שיכול לקמוץ צפ"ע צלא תערובות, וכמש"כ צצטמ"ק
 כאן, וצע"כ צצרי רש"י כאן אזלי צתר האי טעמא
 דגויה"כ הוא, ואם נאמר כהטעם שכתבנו יהי'
 לשון שלישי צשיטת רש"י, והתוס' דנקטו שצרי
 רש"י סותרים זא"ז, נראה שכונו צרש"י כונה
 אחרת, היינו דהצטל כמאן דליתא דמי, כלומר דהצטל

רק יתוקן המצטל הם מתוקנים מלד עומם, וכן אם
 יפריש נגדן לחוד ג"כ לא השינו שיריים דלין צכלל
 טצל לדין הפרשה כלל, ורק אם חל דין טצל ע"י
 שיעור דגן של חמשת רבעים אז גם הם ע"י דין
 ציטול צרוב נמשכים לדין איסור אכילה לחוד כהיתר
 המעורב צשאר איסור שנמשך לדין הנכנת האיסור
 עפ"י הכתוב אחר רבים להטות אף שצנענוותו
 אין צו שום השתנות לסבת איסור, אצל לדין טצל
 של חיוצ הפרשה לא מהני דין ציטול צרוב לגרור
 את הפטור להתחייב בהפרשת חלה צסום פנים,
 היינו גם אם איכא צדגן כשיעור, דלענין זה ל"ד
 שאר מינים הצטלים צרוב, לדין חורז המתחייב ע"י
 דין גרירה דחורז שנגרר ע"י סבה טבעיית אל
 החטין, אף דלסצרת הרמז"ן ז"ל צעינן צתחילה
 שיהי' נמשך אחר דין החטין היינו שיהי' דין חיוצ
 הפרשה, אצל אם צצר נמשכו לדין חיוצ לא יופקע
 חיוצם ע"י הפרדה והכרה, משו"ה כשמפריש אח"כ
 מפריש נגד כולה, אצל אם הגרירה הוא רק ע"י
 ציטול צרוב, גם אם נתערבו צרוב המחויב צצר
 א"צ להפריש רק נגד הטצל לחוד, ומכל הלין
 טעמים נלענ"ד דצצרי הרמז"ן ז"ל אינם ענין
 לשאר דצרים המתצטלים, דצשיעור הי' רבעים
 צעינן שלאחר הצירוף יהי' דין חיוצ הפרשה צכל
 משהו שצשיעור זה, דענין טצל הוא דפתיכא צי'
 תרומה וחלה, וכאן אי אפשר שיהי' חלק תרומה
 וחלה פתיכא בהפטור. כנלענ"ד צעז"ה:

ובזה נפתח לנו פתח לתרץ ולישב צצרי רש"י
 צמנחות מה שהקשו צתום' על צצרי דף
 כ"צ ע"א צד"ה והן צולעות זו מו צתן שם צמשנה
 נתערב קוממה צקומץ צצרתה וכו' ר' יהודה אומר
 צמנחת כהן משיח צמנחת נסכים פסולה שזו
 צלילתה ענה וזו צלילתה רכה, והן צולעות זו מו,
 וכתב רש"י צצירוש המשנה הקומץ צולע ממנחת
 נסכים והוי ל"י ריבה שמה, ומנחת נסכים נמי
 פסולה דהוי ל"י חיסר שמה, ולקמן דף כ"ג ע"ב
 צהא דפריך הש"ס שם מהא דתנן שתי מנחות שלא
 נקממו ונתערבו זו צזו אם יכול לקמוץ מו צפ"ע
 ומו צפ"ע כשרות, ולא אמרינן מכי קמוץ ל"י
 מחדל דליצטלי שיריים לטיבאל, היינו דע"ז הוי
 חסר סלתה מהמנחה השני' קודם קמינתה, דמעט
 מטצלה צטל צתוך השיריים של המנחה שנקממה
 ראשונה, וכתב רש"י שם ומהא דלא מצטל טיבאל
 לשיריים דתיהוי ריבה סלתה לא מצי למיפרך, דאי
 נמי מצטל טיבאל לשיריים לא הוי ריבה סלתה צצטל
 כמאן דליתא דמי ולא אייתר ל"י, וכתבו צתום'
 דפ"י זה סותר מה שפירש צמשנה דמהאי טעמא
 לא יחשוב צריבה שמה, היינו דצגמרא מפורש
 דמה דפוסל ר' יהודה שצחת צלילתה רכה וצחת
 צלילתה ענה הוא מטעם ציטול צרוב וכיון דסובר
 רש"י דהצטל כמאן דליתא ולא אייתר, איך כתב
 רש"י צמשנה דאיכא פסול לר' יהודה צמנחה
 דצלילתה רכה משום ריבה שמה כיון דהצטל כמאן
 דליתא דמי, ועפיתם"כ י"ל דהנה מלצד קושיה
 התוס' הלא צצרי רש"י כאן סותרים למש"כ

זלל חילן לא חיפסלא מחמת צירוף סכך פסול כיון דאי שקלת לי לפסול אכתי ללטה מרונה וכן משמע לשון צירוף להשלים השיעור עכ"ל והה"מ ה' סוכה פ"ה הניח דברי הרמב"ן ז"ל צוה"ל, וכתב הרמב"ן ז"ל ג' דייס הם, הי' סכך אחד פסול וסכך אחד כשר זה למעלה זה למטה וזו שאלתו והא קא מטטרף ופסול לעולם, אלל כ"ל דכל שחילו ינטל מן הכשר וזה שחתת הפסול ועדיין ללטה מרונה כשר וכו' חזנן ועשאלן סכך אחד כשר ופסול מעוררים אם הי' הפסול צעזעמו מחמת מרונה מללטה והכשר ללטה מרונה מחמתו הרי הכשר רנה על הפסול ומצטלו מללטה זה אינו פוסל ואינו מטטרף וזהו דין ז', עשה סכך אחד כשר ופסול ולא הי' מעוררים יחד אלל זה צפ"ע זה צפ"ע אם הי' כשר כפסול כשרה, זה משנתנו דהמקרה סוכתו בשפודין ומאי דליתמר זה צנתי עכ"ל:

והנה לא נתבאר כלום בדברי הה"מ מחלצה סכרה סוכר הרמב"ן ז"ל דלא מהני צירוף סכך פסול אף אם רנה הכשר על הפסול, ונתי' הרשב"א למס' סוכה צפ"ק דף ט' המיוחס להריטב"א ז"ל כתוב צוה"ל, אמר רנא לא שנו אלל בחילן שאלתו מרונה מחמתו וכו' והנכון כפירש"י ז"ל שהוא מלשון חנוט כלומר שהשפיל לענפי חילן וערצן עם סכך הכשר שאין הסכך הפסול מצטל כלום מן הכשר ולפי' כשרה ונלמד שירנה סכך הכשר על הפסול וכדתנן ואם הי' הסיכוך הרנה מהן כשרה וכו' וק"ל מ"ש הכא דנעיין רוצא ולא סני לן צפנא ופלגא ואילו לקמן תנן המקרה סוכתו בשפודין או צלרוכות המטה אם יש ריות צנייהן כמותן מסכך כשר כשרה וכו' וא"ל דשלמא התם דקאי כל חד וחד צאפי נפשי' מכיון שהסוכה נכללה ללטה מרונה מחמתה ואין צדק מקום מן הסוכה שלא יהא כל הסכך כשר מליל על האדם כשיעור הסכך הפסול ולעולם עומד תחת סכך כשר על חיו צהכי סני, דלא אמר ר"ח דליענד ללטה מרונה מחמתה מסכך כשר, אלל שתהא ללטה מרונה מחמתה כשר, ולא יהא זה חויר צסכך, ולא יסכך צרוז סכך פסול אלל שצכל מקום יהא מקצת הלל מסכך כשר, אלל כשהסכך הכשר והפסול מעוררים ונתונים צנג הסוכה צערצוציא אם הם שוים צשיעורים אפסר שיהי' מקום צסוכה שיהי' כל לל שעל האדם או רוצו מסכך הפסול ולפיכך צריך כדי שיהי' סכך כשר רנה על הפסול ומצטלה כאיסור המתצטל צרוז ואע"ג דצאקסור [שאפסר להצנרר] אינו מתצטל מכיון דמדינא כי ומצמזמין לי לא צעינן רוצא אלל דחיישינן לסכך פסול שיהא עומד צמקום אחד מכיון דמעורר צרוזא סמכינן שמתערצ צכל כאקסור הנופל לה צלח ומתצטל כיון שאין צו כדי ללטה מרונה מחמתו דהא צחילן שחמתו מרונה מללטה איירינן מללטה ג' דייס צדין סכך כשר ופסול וכו' והרי זה נכון ומצויר צשם רצינו הגדול מפי תלמידו מורי הרצ נר"ו. עכ"ל. ודברי הריטב"א ג"כ צריכים ציאור, ראשונה צריך לבאר מה מועיל רוצ סכך כשר צזה כיון דציטול

אינו מגרע את המצטל כלום, רק נמשך אחריו ומועיל לו או גם מטטרף עמו, אלל לגרע את דין הרצ ע"י מה שנתצטל לצני' זה אי אפשר ומש"ה הקשו דגם צרינה שמה נאמר כן. כן נראה לי צכוונת דצריהם:

ולענין דין ללחא י"ח צפסח צתערצות שאר מינים היכא דאיכא רוצ דגן שהצטלו לעיל צפט"ו חוות דעת האחרונים דיונא צאכילת כזית מן הלחם כפי שהוא, וכן משמע פשטות הצרייתא שהוצא צירושלמי דתניא עירצ זה שאר מינים עד שיהא זה רוצא דגן וטעמא דגן, דהצרייתא סתמא קתני משמע דעל כל האמור צמשנה צין לדין חיוב הלה וצין לענין ללחא י"ח צפסח, וכמו דצאורו המעורר יונא צכל כזית, כ"כ צתערצות שאר מינים צרוז דגן, ולפי המתבאר לעיל קשה עכ"פ לשיטת התוס' דצחצים דצנרי דמיעוט הצטל אינו מטטרף לכזית עם איסור אחר, דלשיטתם נראה דלא עדיף לענין צירוף מלות מלה מצירוף לענין עונשים:

פרק יט

ובמס' סוכה צהא דתנן שם דף ט' ע"צ העושה סוכתו תחת החילן בחילו עשהה צתוך הצית, אמר רנא לא שנו אלל צחילן שאלתו מרונה מחמתו אלל חמתו מרונה מללטה כשרה וכו' וכי חמתו מרונה מללטה ומאי הוי הא קא מטטרף סכך פסול צהדי סכך כשר אמר רצ פפא צשחצנן, ופירש"י צשחצנן השפיל ענפי' למטה מעוררים עם סכך כשר ואין נראים צעין וסכך כשר רנה עלי' ומצטלה דמדאורייתא כל חילי צטל צרוזא כדתנן צמתני' לקמן ד' י"א. אם הי' סכך מרונה מהן כשר עכ"ל, וכן כתב רש"י שם צמשנה ואם הי' סיכוך הרנה מהן ז"ל ומצטלן צרוז וכן הוא שיטת תוס' דף ט' ע"צ ד"ה והא דהיכא דהם מעוררים ואינו ניכר הי' ניהו כשר והי' ניהו פסול אם איכא רוצ כשר צטל הפסול צרוז הכשר יעוש"ה. וכן הוא שיטת המרדכי והאגודה הוצא צצ"ח סוף סי' תרכ"ו דכתב שם להקשות מהא דקיי"ל חין מצטלים איסור לכתחילה ומשני דרק צאיסור אקור לצטלו אלל מלות לאו ליהנות ניתנו יעו"ש צשם אצי"ה וכן כתבו צשם הסמ"ג, וכן הוא צשלטי הגצורים צשם ריא"ז וכן הוא צצ' אור צרוע ומוכח משיטת ראשונים אלו דמהני ציטול לסכך פסול שיתהפך לכשר להצטרף לשיעור הכשר סוכה וכן כתב הרא"ש ז"ל אמר רצ פפא צשחצנן פירש"י השפיל ענפי' למטה על הסכך והרי הם מעוררים עם סכך כשר ואין נראה צעין וסכך כשר רנה עלי' ומצטלו דמדאורייתא כל חילי צרוזא צטיל א"ה מאי למימרא מהיכי תיתי למפסל משום שני סככים ליכא דהא חד סככא הוא ולא משום מחזור איכא דהא צטיל לי' צרוזא וכו' ומיירי שאין הסוכה ללטה מרונה מחמתה אלל מחמת חילן הפסול שמשלמין, דאי ללטה מרונה מחמתה

הכשר סוכה זו ע"י הסכך הכשר אז מתכשר גם הפסול ע"י דין ציטול צרוב, ומותר לשנת תחתית כחתת סכך כשר :

והרמב"ם ז"ל צפ"ה מה' סוכה כתב וז"ל העושה סוכתו תחת האילן כאלו עשה בתוך הצית, הדלה עלי' עלי האילנות ונדיהן וסכך על גבן ואח"כ קלגן, אם הי' הסיכוך הרצה מהן כשירה, ואם לא הי' הסיכוך שהי' מתחילתו כשר הרצה מהן צריך לנענע אותן אחר קצינתן כדי שתהי' עשוי' לשם סוכה, עירב דבר שמסכים בו דבר שאין מסכים בו וסיכך בשניהם, אעפ"י שהכשר יתר על הפסול פסולה, סיכך בזה לעצמו ובה לעצמו זה צד זה אם יש בסכך פסול ג' טפחים במקום אחד צין צלמלע וצין מן הצד הרי זו פסולה. עכ"ל. והנה מש"כ הרמב"ם דגם כשריה סכך כשר צריך קצינה כן צאו דצרי' מפורש צפ"י המשנה מה דאיתא שם הדלה עלי' את הגפן ואת הדלעת ואת הקיסוס וסיכך על גבה פסולה, ואם הי' סיכוך הרצה מהן או שקלגן כשרה, ונגמ' שם או שקלגן כשרה ולריך לנענע, ואם מציא הש"ס צרייתא דתני זה לפרש דצרי המשנה דמה דפסול צהדלה עלי' את הגפן הוא משום תעשה ולא מן העשוי ולא משום מחזור, ומסיק הש"ס דמיירי צשקלגן, ועפ"ד מפרש הרמב"ם צפ"י המשנה דרישא דמתניתין דקתני ואם הי' הסיכוך הרצה מהם כשרה מיירי דוקא שקלגן וסיפא דקתני או שקלגן מיירי שנענע אותן, וכן מפרש מה דאמרו צגמ' דף ט' דהיכא שהאילן חמתו מרובה מזלתו כשרה, דוקא כשצנען היינו שקלגן ולא נענע אותן, ומש"כ הרמב"ם צסוף ההלכה אם עירב סכך פסול עם סכך כשר אף שהכשר רצה על הפסול לא מהני הוא צלא קלגן, כן מצאנו הכ"מ דצרי הרמב"ם אלו. יעו"ש. אצל לא ציאר כלל טעמו ושיטתו מה דמהני צקלגן רוב וצלא קלגן לא מהני, וצספר שער המלך צהלכה זו מציא דצרי הרב"ם שכתב דלענין סכך פסול לא מהני מה שהסיכוך מרובה, ולענין פסול תעשה ולא מן העשוי מהני, וגם זה לא נדע מ"ש פסול תעשה ולא מן העשוי, מפסול אחר, והצ"ח כתב לפרש עפ"י דצרי הרי"ז הוצא צשלטי הגזורים דכתב דצמחזור לא מהני ציטול צרוב, דמחזור אינו מתצטל כנטיעות שאינם מתצטלים כמש"כ צמשנה תרומות פ"ט מ"ה, והנה אף שגם הכ"מ מפרש כן דצרי הרמב"ם מש"כ עירב דבר שאין מסכים בו דמיירי צלא קלגן, אצל כל הרואה יראה שאין כונת הרמב"ם דוקא על פסול מחזור, שהרי כתב עירב דבר שאין מסכים בו דלשון זה מורה להדיא שכונתו על כל הדברים שאינם כשרים לסכך, ועוד יש לדקדק מה דכתב הרמב"ם דאם ערב סכך כשר עם סכך פסול דהסוכה פסולה, אף שהסכך כשר רצה מן הפסול, ולא נתן שום שיעור, כמה יהי' מן הפסול שתפסל הסוכה ע"י, היתכן שאם יתן מחט או מסמר על הסוכה שתפסל הסוכה, וע"כ נלענ"ד צציאור דצרי' דנקט צלשונ הקצר לפרש

לא מהני מחמת דאפשר להתצטרף והדר משא הספק שמה יהי' מקום צסוכה שכל צל שעל האדם יהי' רובו מסכך הפסול, ונלענ"ד עפ"י מה דפליגי הרשב"א והרב"ה לענין תערובות כלים צספר תוה"צ צ"ד שער ד' דף קכ"ח דהרשב"א כתב דצטלים צרוב דלא הוי כדצר שיש לו מתירים, משום דאיתא הפסד הוצאה להנעילו, והרב"ה צצדק הצית כתב שם דצכה"ג כיון דאפשר להוציא האיסור מתוכו הרי זה כניכר האיסור ולא צטיל, והרשב"א צתשמרת הצית שם פליג עליו ודחה דצרי' דגם היכא דאפשר לעשות להוציא האיסור לא הוי כניכר האיסור, ולשיטתו הוא רק כדצר שיש לו מתירים ומצו"ה כיון דאיתא הפסד הוצאה מותר יעו"ש, ולפי"ז נראה לי דמש"כ הריטב"א כאן צשם מורו הוא הרשב"א ז"ל ולא מורו הרב"ה ז"ל, ולשיטתו היכא דאפשר לצרר ולהוציא את האיסור צטל מה"ת ורק מדרצנן אינו צטל, והר"ן שכתב צהלכותיו צצוגין להחליט דאין לפרש משום תורת ציטול צרוב דכיון דאפשר לצרר אין כאן דין ציטול צרוב אצל צשיטת הרב"ה צזה, ודצרי הריטב"א הוא כשיטת הרשב"א, ומצו"ה כיון דמה"ת צטל צרוב ונהפך הסכך פסול לסכך כשר לא איכפת לן אף אם צלמח צדמון שיהא סכך פסול במקום אחד, דמה"ת צכל אופן כשרה הסוכה מחמת דין ציטול צרוב ומדין דצנן דלא מהני ציטול כה"ג היכא דאפשר לצרר, דאפשר לתלות דנתערב עירוב יפה כתערובות לת צלה דלמירין אין המדומע מדמע אלא לפי צשגון, כמו דתלין היכא דנפל לים וכיוצא צזה, אכן כיון דלדין תורה צעיין דין ציטול צרוב מחמת שמה יהא סכך פסול במקום אחד, צעיין שיהי' מסכך הכשר צלתו מרובה מחמתו צלי צירוף סכך פסול עפ"י שיטתו צה' חלה, דאין המיעוט נמשך אחר הרוב אלא היכא דיש דין צהרוב להועיל צזה לעצמו צלי הצטרפות המיעוט, ומצו"ה אם איכא מסכך כשר כדי הכשר סוכה אז מכשיר גם את הסכך פסול להיות כשר לסכך אף דאפשר להכירו מחמת שחוזר צקצוה להאילן, אצל מה"ת מהני ציעול גם צכה"ג ומדרצנן סמיכין שנתערב הכל ואין במקום אחד מסכך פסול לחוד רק שיה צשזה או רוב מסכך כשר. כנלענ"ד צציאור דצרי', וצזה מיוצב קושית הרב"ש דאם איכא סכך כשר, צכדי שיהי' צלתו מרובה מחמתו צלי הצטרפות סכך הפסול, למה צריך ערצוב לצטל את הסכך הפסול, שהטעם הוא דאי לאו משום ציטול חיישינן שמה יהי' צמקום אחד הצל מרוב סכך הפסול, כנלענ"ד צציאור דצריהם וזה מתאים עם דצרי הרמב"ן שהציא הה"מ דמציא שאינו פוסל ואינו מצטרף היינו דשיעור הכשר סוכה צעיין מסכך הכשר לחוד צלי הצטרפות, אצל לישיצת הסוכה מועיל גם הסכך פסול דאם תהי' סוכה גדולה היכא שלפי ערך הסכך הכשר אפשר להיות סוכה כשרה ע"י הלכות סוכה דין לצור ודיני הדפנות שלא יתרחק הסכך מן הדפנות רק ג' טפחים, או שיהי' דין דופן עקומה ע"י סכך הפסול, אז כיון דאיתא כח

לנאר לעיל צפט"ז לענין דער שאינו ראוי למנות
לא מהני ציטול צרוצ שיתהפך להכשר מנה לנאת
ירי חוצת המנה, דהרי חזינן כיון דסבך פסול
מתכשר ע"י ציטול צרוצ להחשצ כסבך כשר :

והנה לכאורה יש מקום לנאר דשאני מנות סוכה
משאר מנות, דהנה גדין מנות סוכה בכל
ימות החג אינו חיוז גברי כמנות מנה המוטלת
על האדם וכיו"ב, דאם אינו אוכל סעודת קצע
פטור מן הסוכה ורק כשאוכל או ישן הוא מחויב
לקצוע בסוכה, ובס' מנחת החנוך מנה שכ"ה רנה
לחדש דמה דפסלינן משום מנ' הנאה צעצירה הוא
רק לענין מנ' המוטלת תרקפתא דגברא, כמו
מנה, אחרונ תפלין וכדומה, אזל בסוכה בכל
ימות החג ולינית שהחיוז רק כשאוכל או כשלנש
ד' כנפות, אף שהי' ע"י מנה צעצירה, ולא חשוב
כעושה מנ' דאין קטיגור נעשה סניגור כאמור
אני ה' שוכל גזל בעולה, מ"מ לא ציטל מנות עשה
דלא אכל חוץ לסוכה ולא לנש ד' כנפות צלא לינית
יעו"ש. ולפי"ד ודאי דיז לחלק גם לענין ציטול
צרוצ דאם ניימא דמהני ציטול צרוצ לענין הפסולים
למנות לינית וסוכה אין ראוי לשאר מנות כמו
מנה ואחרונ, דהרי ציסור הדנר שאמרנו לעיל
לחלק צין הפסולים למנ' לשאר עניני תערוצות
איסור והיתר, הוא דכיון דע"י ציטול צרוצ אין
הדנר משתנה צמליאות להיות המיעוט כהרונ,
אלא שהתורה אמרה לענין הנהגת הדינים להתנהג
עם המיעוט כדיו ההנהגה של הרונ, ומשו"ה אס
נתערצ צשר שחטה צנצילה אף דהשחטה לא
נעשה צנילה ולא עבר על לאו דלא תאכל צנילה,
מ"מ עבר אמימרא דרחמנא שגלתה לנו תורה ע"י
הכתוב של אחרי רבים להטות שאסרה לנו לאכול
צשר שחטה זה המערצ צרוצ צשר צנילה, ויהי'
שם איסור זה איזה שיהי' אזל עכ"פ אנו מזהרים
שלא לאכול מאכל זה, אזל לענין מנה אס נתערצ
כבר חמץ צרוצ שמותר לאכול הככר של חמץ וגם קיים
מנה כשאוכלו צנילה הראשונה, אזל מנות ה' של
מנות תאכלו לא קיים דהרי מ"מ אכל חמץ ולא
מנה, ואם קיים מנ' הוא מנ' אחרת האמורה
צקרא דאחרי רבים להטות, ולא מנות מנה וענין
זה שייך רק צמנ' חיוצית על האדם, אזל צלינית
וסוכה כל ימות החג דא"צ שיקיים המנ' רק שלא
יצטל שלא יאכל חוץ לסוכה ולא ילנש ד' כנפות
צלי לינית, הנה כשיש לנו רשות התורה ע"י הכתוב
של אחרי רבים להטות דרשאי לאכול בסוכה זו
וללנש ד' כנפות עם לינית כאלה אף שלא קיים
מנות גדילים תעשה ולא קיים צסוכות תשנו, אזל
עכ"פ לא עבר כלל צזה אמימרא דרחמנא שהתורה
התירה לו דנר זה ע"י הכתוב של אחרי רבים
להטות :

ואם אומנם לענ"ד אין דצרי המנה"ח מחוורים
צזה, דענין הממונע שהמציא המנה"ח לומר
דצמלות לינית וסוכה אף שלא קיים המנ' מ"מ
לא ציטל מ"ע, הוא דנר רחוק מן השכל, דהנה אס

לשון וסיבך שהוא שיעור הראוי לסוכה לפי הכשר
סוכה שהוא ללחו מרונה מחמתו, לפ"ז מש"כ
צהלכה שני עירצ דנר שמסככין צו צדנר שאין
מסככים צו וסיבך צצניהם כונתו שהסוכה נעשה
ללתה מרונה מחמתה ע"י הטערפות סבך הפסול
דצכה"ג לא מהני רונ כיון דליכא הכשר סבך
הנריך לשיעור סוכה מן הכשר כשיטת הרמנ"ן
ז"ל, וצהלכה ראשונה צהדלה עליי עלי האילנות
וצדיהן וסיבך על גבן, מיירי נמי שנתן סבך כשר
כשיעור הראוי היינו שגלתו מרונה מחמתו וצזה
מיירי צלא תערוצות כלל שניכרים כ"א צפ"ע,
וכיון שחתת סבך הכשר מונחים צדי האילנות
כשהם סבך פסול, מה שנגד הסבך פסול לא מהני
סבך כשר כמש"כ הרמנ"ן וצזה לא מהני כלום
מה שהסבך הכשר רנה על הפסול, חדא דלא שייך
צזה ציטול כיון דליכא צזה שום תערוצות, ועוד
כיון דמונחים זה עג"ז, ומה שנגד הפסול גם הכשר
הוי כפסול ואינו מועיל כלום, וצכה"ג מהני אס
קאנן, דגם צדי האילן נעשים סבך כשר, אלא
שפסולים משום תעשה ולא מן העשוי, צכה"ג כיון
שרנה סבך הכשר מתחילתו שהי' צו עשי' לשם
סבך כשרה הסוכה, דלענין עשי' כל שרונ העשי'
הי' לשם הכשר סוכה חצנין שנעשית הסוכה לשם
סוכה מתכשרין צזה גם צדי האילנות, וכעין
שמנינו לענין תקרת צית שאין עליי מעוצה
דלצ"ה סג' אס נוטל אחד צינתיים דאז מתכשרים
גם הנסרים שהם פסולים משום תעשה ולא מן
העשוי, וכמש"כ צצו"ע ס' תרל"א יעו"ש :

ולמדין אנו מזה מה דליכא צין הני שיטות, דלדעת
רש"י, תוס' והרא"ש ז"ל מהני ציטול
סבך פסול צרוצ סבך כשר, אף אס אין צסבך
כשר לחוד כדי הכשר סוכה כיון שסבך פסול
נתצטל צרוצ מאטרף לסבך כשר להשלים השיעור
ועוד סצרי דגם היכא דאפשר להתצנר ג"כ צטל,
דהרי לשיטתם אס הוריד ענפי האילן ועירצן
צטלים אף שמחוצרים הם ואפשר לצררם, והטעם
צזה י"ל דצצרי כשיטת הרצנ"א דמה"ת צטל, ורק
משום יש לו מתירים אינו צטל מדצנן, ודין יש לו
מתירים הוא משום עד שתאכללו צאיסור, ולענין
מנות סוכה ליכא גצירה זו וכמו שכתב המרדכי
דדין אין מצטלים איסור לכתחילה ליכא צזה, דשני
דינים אלו מושך שייכי זה לזה, והרמנ"ן ז"ל
חולק על שני דינים אלו כמו שנתצאר, והרמנ"ס
ז"ל צדין זה אס מהני ציטול היכא דליכא שיעור
מן הכשר לחוד נראה להדיא דסונר כהרמנ"ן
ומה שהקשה צס' רי"ט אלנאי על דצרי הרמנ"ן
צזה חלה שכתב דגם צרוצ דגן צעינן שיהי' שיעור
דגן, מהא דמהני ציטול צרוצ צסבך פסול, כנראה
צמחכ"ת לא עיין צהלכה זו שיטת הרמנ"ן ז"ל,
דלפי המתצאר דצרי הרמנ"ן ז"ל צצתי הלכות
אלו מתאימים כאחד, אזל עכ"פ נתצאר מדצרי
ראשונים אלו, היינו רש"י, תוס', הרא"ש, הרמנ"ג,
ריא"ז וסמ"ג דמהני ציטול צרוצ להכשיר סבך
פסול למנות סוכה, ולפי"ז נסתרים דצרינו מש"כ

הי' מקום לומר דכונת התורה צמנות צינית
 שאמרה תורה לציית ד' כנפות צלל צינית וכן
 צסוכה אסרה ישיבת קצע צצית חוץ לסוכה וזהו
 עיקר המצוי שנשעה שאוכל לא תהי' אכילתו חוץ
 לסוכה, ונשעה שלוש לא יהי' מחוסר צינית, אז
 הי' דצרי המנה"ח מוצנים, דאם לצג ד' כנפות
 והטיל צהם צינית שהם צגדר מצוי הצלה צעצירה,
 יש מקום לומר דאין זה כלצוש צלל צינית, דהרי
 מ"מ איכא צינית צצגד, ואף שלא קיים שום מצוי,
 אצל לא עצר אמיתרא דרחמנא שהזהיר שלא ילצוש
 צלל צינית דהרי אינו מחוסר צינית, ואף דגם על
 עיקר היסוד יש לדון דצצרי דיותר נראה לומר
 דמה דפסלין משום מצוי הצלה צעצירה הוא כפסול
 צעצם וכמו דמצוי הש"ס צפ' לולב הגזול גזול דומיא
 דפסח היינו דגזול הוא כמו פסול צעל מום לקרנן,
 ומה"ט נראה לי מה דקיי"ל דסוכה גזולה כשר
 משום דקרקע אינה נגזלת אף דאסור לגזול קרקע
 והוי לכאורה מהצ"ג, ע"י חידושי הרצצ"א שכתב
 צזה"ל, אצל הנכון דהכל כיון דלא קני לה כלל
 וצראותי דמרא איתי' ואין המצוי מוניחא מראות
 צעליה לא חשיבא מהצ"ע הרי הוא כאילו היתה
 שדה דעלמא צראותו שאעפ"י שעצירה צידו אין
 הסוכה נפסלת צכך ככ"ל. עכ"ל. וציאור דצרי
 נלענ"ד דסוכה גזולה כיון שאינה יונאה מראות
 צעלי' אין צזה פסול צעצמות הסוכה אלא שהאדם
 עושה עצירה צשעת קיום מצותו, אצל צסוכה
 ענמה לא נתחדש שום ענין של עצירה לפסולה,
 וכעושה עצירה של גזילה צצדה דעלמא, ול"ד
 לגזל סכך של מטלטלים דשם צגוף הסכך נעשה
 העצירה שיואל מראות צעלים, וכעין שכתב
 הירושלמי לחלק צין קורע צצנת לאוכל מנה
 גזולה, דצמנה היא גופא עצירה וצקורע הוא עשה
 עצירה, אצל צכ"ז יש לדון ולומר דזה גופא מה
 שחצנה תורה שיהא נפסל הדצר הצא ע"י עצירה
 הוא רק למצוה שהיא חיונית, אצל צמצוי שלילית
 כצינית וסוכה אין זה גרעון, אצל צאמת נראה
 לענ"ד צרור דכונת המצוי צינית צשעה שלוש
 ד' כנפות איכא חיוצ צצרא להטיל צינית צצגד,
 ואחר לציית הצגד מחויב הוא צמצות צינית כמו
 צמצות תפלין, רק אם אינו לוצג ליכא מצוי, וכן
 צסוכה אם אינו אוכל ליכא חיוצ של ישיבת סוכה,
 אצל כשקוצע לאכול מתחדש עלי' חיוצ סוכה ככ"ל.
 ור"י צרורה לזה מהא דכתב צצו"ע אור"ח סי'
 י"ג צצנודע לו צצנת כשהוא צצרמלית שהטלית
 שעלי' פסול לא יסיר מעלי' עד שיגיע לציתו משום
 צצור הצריות שהותר צאיסור דרצנן של משא
 הצינית צצנת צצרמלית, דאיסור לציית הטלית
 צלל צינית ליכא צצנת כמו שכ' צמג"א צצם
 המרדכי דצצנת ליכא מ"ע של הטלת צינית,
 ולציית טלית צלל צינית לא אסרה תורה, יעו"ש.
 וכן צסוכה כשמצטער הוא פטור מן הסוכה שהטעם
 צזה דילפינן תצצו כעין תדורו שהוא דאף אם
 יהי' צסוכה לא יקיים מ"ע של סוכה דלא הוי
 כעין תדורו ומצו"ה פטור, אצל אם הי' עיקר

המצוי שלא לאכול חוץ לסוכה הי' ראוי להיות
 שמתחייב למנוע מלאכול לצמרי שלא לעצור על
 אזהרה זו אם ליכא צזה פקו"נ כשאר המצוות, ומזה
 מוכח דאחר הלציה וצשעה שאוכל אז מצות צינית
 וסוכה הן מצוות חיוניות כשאר מצוות, מזה תפלין
 וכדומה, צאופן דלפי"ז נראה לומר דסוכה שהיא
 ע"י מהצ"ע פסולה לכל ימות החג וכן צינית,
 ועכ"פ הרי דצרי הרצצ"א שם שכ' דעיקר פסול
 של סוכה גזולה דילפינן מקרא הוא מטעם מצוה
 הצלה צעצירה הם ודאי נגד דצרי המנה"ח דהרי
 פסול לכל ימות החג, ולפי"ז אין כל יסוד למה
 שחידש צס' מנה"ח לחלק צין מצות סוכה צשאר
 ימות החג למצות אכילה צסוכה צלילה הראשונה
 לענין זה :

אמנם לענינינו יש מקום לחלק צין מצות סוכה
 דשאר ימות החג, למצות סוכה דלילה
 הראשונה, גם צלל דצרי המנה"ח הנ"ל, דהנה צשאר
 ימות החג אם יש צסוכה הנכשרת ע"י ציטול
 צרוב עשה כדת תורה, שהתורה הניחתו והתירתו
 לאכול צסוכה זו, ואין כאן שום מקום לחוש צציטול
 מ"ע של המצוי צסוכות תצצו, אם עושה על פי
 רצון התורה, מהכתוב של אחרי רצים להטות, אצל
 צליל ראשון של חג שמוטל עלי' לאכול כזית צסוכה,
 וכ"ז שלא קיים מצוי זו עדיין הוא צחיוצו ולא יאל
 ידי חובתו, דמן הכתוב של אחרי רצים להטות ליכא
 גלוי שיפטור מחיוצו ג"י ישיבת סוכה כזאת, דגם
 סוכה כשירה אין דינה לפטור את האדם מחיוצו,
 רק ממילא הוא פטור כיון שקיים את המצוי, ול"ד
 לשאר ימות החג אף שצארתו דצשעה שקוצע לאכילה
 איכא עלי' מצוי חיונית, אצל כיון דלאחר שאכל
 צסוכה זו אין כפ"מ לענין להצא ורק צשעת אכילה
 וישיבה הקצועה אם ראוי ליצצ צסוכה או הוא
 מחויב לילך צסוכה אחרת, אז מדין אחרי רצים
 להטות הוא ראוי ליצצ צסוכה זו ואינו מחויב
 לילך לסוכה אחרת וצפיר מהני דין ציטול צרוב
 לדין סוכה, אצל צלילה הראשונה עלינו לדון גם
 אחר האכילה וישיבה אם צצר קיים מצותו ויאל י"ח
 או לא אז יש לומר דלא מהני דין ציטול צרוב לומר
 שכצר נפטור מחיוצו, אצל צכ"ז, כמוצן לא מתורץ
 צזה עיקר הקושיא, דהרי כיון דמסתוות הש"ס
 והפוסקים שהכשירו סתם סוכה כזאת שרונה
 סכך כשר ומיעוטא סכך פסול מוכח דגם לענין
 חיוצ אכילה צסוכה צלילה הראשונה הוי כסוכה
 כשירה והדרא קושיא לדוכתה :

ונראה לענ"ד דיש לחלק צין מצוי למצוי צאופנים
 שגלתה תורה על הפרטים הראויים למצוי,
 דהנה צמצות סוכה שצעיקר יסוד המצוי אחרה
 תורה צסוכות תצצו ומלשון הכתוב גם סוכה
 העשויה מדצרים המקבלים טומאה וכיואל צזה
 מדינים הפסולים לסוכה הכל צלשון המקרא נקרא
 צצם סוכה, אלא שגלתה לנו תורה איצו סוכה
 כשירה ואיזו סוכה פסולה ע"י גלויים, כמו שקצלו
 חז"ל לדרוש מן המקרא צאספך מצרנך ומיקצך
 דרק צפסולת גורן ויקצ דצר הצתוב, והיכא

היינו טעימה פסולה היינו נציעה לשמה אחר רז
אשי מה טעם קאמר מה טעם טעימה פסולה משום
דנעינן נציעה לשמה, כתנאי טעימה פסולה משום
שנאמר כליל תכלת דברי ר' חנינא זן גמליאל
רבי יוחנן זן דהנאי אומר אפילו מראה שני שנה
כשר משום שנאמר ושי תולעת עכ"ל הש"ס.
ונפרש"י כתב ש"מ מדקלין לאודרא נעינן נציעה
לשם צינית, וש"מ מדשדנן ציעתא לנרא ולא שדינן
לה ציורה, טעימה פסלה אם עירה נצע הנסיון
ציורה פוסל את כל היורה משום שנאמר כליל
תכלת כל תכלת נעינן שיהא כל עיקר מראה
החלון נצמר שלא יהא דבר אחר נצוע בו מתחילתו
— אפילו מראה שני שנה, שכבר נצע זה אחר
אחר וזה השני כשר — ושי תולעת, משמע שני
דאפילו מראה שני של זהורית קרוי תולעת, וה"ה
לתכלת דכתיב נמי וזהוהא קרא עכ"ל. ונתוס'
שם צד"ה משום שנאמר — אחר הנאים פירוש
רש"י — כתבו וז"ל משמע דאם נצע זה שני פעמים
זה אח"כ פסול אפילו לשמו, ולעיל משמע דלא
פסלינן אלא טעימה משום דהוי שלא לשמה, ומסקו
לכך ז"ל דאפי' ק' פעמים לשמו כשר דהא כליל תכלת
קרינן צי' אצל כשטעם הרי יש נצע שאינו ראוי
לתכלת ולכך קרוי מראה שני עכ"ל. והנה נהא
דאם עירה נצע הנסיון לתוך היורה דנפסל כל
היורה לכאורה הוא משום תערובות דמערב דבר
הפסול לתוך הכשר, דהרי כל היורה ודאי אינו
מראה שני, דהרי לא הכנים את האודרא לתוכה,
אלא שעירה לתוכה דבר שנפסל לצינית, ומוכח
לכאורה מזה דאם נתערב דבר הפסול לצינית
לתוך רוב הכשר לא מהני ציטול צרוב שיטורף
הפסול עם הכשר להיות הכל ככשר, ומשו"ה כיון
דנחוט של תכלת משלים למראה תכלת גם נצע
הנסיון משו"ה פסול הכל, וקשה מ"ש דין צינית
מדין סוכה, דלדעת רש"י ותוס' שם מהני ציטול
צרוב להטורף סכך פסול עם סכך כשר, וגם לפי
חש"כ לעיל לחלק צין פסול מחמת חסרון של שם
המז' האמור מפורש בתורה או פסול מחמת חיזה
גלוי בתורה ג"כ קשה, דמלשון הכתוב צמזות צינית
פתיל תכלת לא נאמר מפורש בתורה דנצע הנסיון
אינו תכלת, ומכש"כ לשיטת רש"י ונתוס' דהמיעוט
מתהפך ונעשה כהרוב אף להתחדש שם חדש כמו
מנותר לפיגול ודאי קשה :

ונראה לענ"ד לפרש נענין זה שמה שנפסלת
היורה כשעירה לתוכה נצע הנסיון אינו
כפסול שאר תערובות, דנאמת מה דאמרינן צנמי'
טעמה פסלה, לפירש"י דמפרש דכונת הש"ס לומר
דהטעימה אם חזרה לתוך היורה פוסלת את כל
היורה, מלשון זה משמע שאין החסרון רק בנסממנים
של הטעימה נצד, אלא שאם חזרה לתוך היורה,
אז גם היורה עצמה נפסלת מחמתה, דאם היורה
לא נשתנה דינה, רק שהטעימה אינה נטלה צרוב,
לא הו"ל להש"ס לומר נלשון זה, אלא ש"מ
דטעימה אינה נטלה צרוב, ועוד דמעט הנצע שטעם
ע"י ציעתא והחזיר אח"כ ליורה גדולה אינו חשוב

שנתערב מיעוט סכך פסול צרוב סכך כשר נלטה
תורה מקרא דאחרי רבים להטות שיהי' המיעוט
סכך פסול נכשר לסוכה ואז מקיים שפיר גם מלות
נפוכות תשנו, אצל אם יתערב ככר של חמץ צרוב
ככרות של מנה ואכל של חמץ אף שעשה עפ"י
רצון התורה מדין ציטול צרוב, אצל מאמר הכתוב
בתורה שנעת ימים תאכלו מנות לא קיים נזה
נשום פנים דחמץ לא נהפך ע"י ציטול צרוב להיות
למנה, ואם קיים נאכילת ככר חמץ זה מנות ה',
הוא מז' אחרת ולא מנות אכילת מנה נשום פנים,
ונדרך זה עלינו להתנוון בכל הדברים שאינם
ראויים אם נכשרים ע"י תערובות רוב, אם אפשר
להחזירם אל עיקר המז' ולכלול נלשון הכתוב
בתורה אז מהני ציטול צרוב נלאת י"ה, ואם לאו
לא קיים עיקר המנה ולפי"ז אם נתערב אחרת
שאינו הדר צרוב הכשרים לא ינא י"ח נזה, דהרי
כתוב מפורש בתורה פרי עץ הדר, אצל אם יהי'
פסול המתערב משום חסר דלפינן מולקחתם לקיחה
תמה, אם נכשר ע"י ציטול, י"ל דינא נזה י"ה,
דנכה"ג שגלתה תורה להכשיר גם חסר אז קיים
מנות ה' הכתוב נקרא זה דולקחתם דאם הכשירה
תורה את החסר, ג"כ יש לקרות צו לקיחה
במשמעות הכתוב הזה דאין מקרא יולא מידי
פשוטו נכה"ג שגלתה לנו תורה מנא אחר, ולפי"ז
ננידון השאלה שהוצאה לעיל צפ"ד יהי' תלוי דין
זה צפוגתא רש"י ותוס' ונצחים פרק התערובות,
דלשיטת רש"י דהמיעוט הנטל מטורף גם למלקות,
אז נראה נפשטות דלכל מילי דין המיעוט כהרוב
ומקיים גם מנות מנה ע"י אכילת חמץ הנטל צרוב
מנה, וכן מקיים מנות פרי עץ הדר גם נאחרת
שאינו הדר אם נטל צרוב הכשרים, אצל לשיטת
תוס' דסברי דלא מהני ציטול צרוב להטורף למלקות,
דסברי דאף דנהפך מהיתר לאיסור הוא רק דגם
זה איסור אצל מ"מ א"ל שילקה על איסור זה,
דאיסור אחר הוא שגלתה תורה נלשון עשה מקרא
דאחרי רבים להטות, ולא לקי על זה, וכמו שמצינו
כה"ג נתוס' יצמות דף י"א שכתבו לענין סוטה
דאינו לוקה על ספק סוטה דאף דעשתה תורה
ספק כודאי, הללו לא נאמר רק על הודאי היינו
דמה דאסר ספק כודאי הוא איסור אחר, דנמניאות
הוי רק ספק שמה לא הוטמאה ונלשון הללו כתוב
בתורה אחר שהוטמאה יעו"ש. ולשיטתם מסתבר
לומר דגם לענין מז' כן, שאם המיעוט אינו
אחרת או שאינו הדר לא יהי הציטול שיהי' נחשב
כאילו קיים מנות ה' האמור בתורה מפורש פרי
עץ הדר וכל כיונא נזה כנלענ"ד נזה
נעזה"י :

ובהא דגרסינן במנחות דף מ"ז ע"ז אחר ל'י'
אצי' לר"ש צר"י הא תכילתא היכל נציעתו
לה, א"ל מיייתין דם חלון וסממנים ורמינן להו
ציורה ומרתחין ל'י' ושקילנא פורתא נציעתא
וטעמינן להו נאודרא ושדינן להו להווא ציעתא
וקלינן ל'י' לאודרא, ש"מ תלת ש"מ טעימה פסולה
וש"מ דנעינן נציעה לשמה וש"מ טעמה פסלה,

לִינִית — וְזוֹה יוֹצֵן לָנוּ דְּצָרֵי הַתּוֹס' מִה שְׁכַתְּנוּ דְּכַשְׁטָעַם הֵיינו כְּשִׁתְּחוּצַת הָאֹדְרָא לְתוֹךְ הַכְּלִי, יֵשׁ צָעֵ שְׁאִינוּ רָאוּי לְתַכְלֵת, הֵיינו דְּזוֹה צַע"כ יוֹפְסֵל מִעַם מִהֶסְמָמְתִּים שְׁכַלִּי, וְגַם לְפִירָשׁ"י יֵשׁ לְפִרְשׁ כְּמִשׁ"כ, דְּמָה שֶׁהִצִּיאוּ הַתּוֹס' לָשׁוֹן הַקּוֹנְטֵרַם וְדָחוּ דְּצָרִי כּוֹנְתֵם שְׁאִין לְפִרְשׁם כִּפִּי מִשְׁמַעוֹתָן הַפְּשׁוּט, אֲלֵלָּה עַפ"י הִצִּיאוֹר שְׁכַתְּנוּ הֵם :

וּלְפִי"ז נִרְאֶה לַעֲנ"ד דְּמִשׁ"ט אֵם עִירָה נָצַע הַנְּסִיוֹן לְתוֹךְ הַיּוֹרָה פּוֹסֵל אֶת כָּל הַיּוֹרָה, שֶׁהוּא ג' כ"כ מִחֲמַת דְּלִינוּ כְּלִיל תַּכְלֵת, דְּכִיוֹן דְּזוֹה וְדָלִי הָרִי יֵשׁ נָצַע שְׁאִינוּ רָאוּי לְתַכְלֵת, וְאֵין צָעִין שִׁיח' כָּל הַסְּמָמְתִּים שְׁצִיורָה רָאוּיִם לְתַכְלֵת שֶׁל לִינִית, דִּהְרִי מִה דְּנִפְסֵלַת הַטְּעִימָה עֲלֶמָה שְׁטַעְמָה עַפ"י הָאֹדְרָא הוּא מִשׁוֹם דְּעִי"ז מִתְּצַרֵּר דִּישׁ נָצַע בְּסִמָּמְתִּים אֵלּוּ שְׁאִינִם רָאוּיִם לְתַכְלֵת, וְהִכָּא גַּמִּי כְּשִׁמְעָרַצ הַטְּעִימָה הַפְּסוּלָה לְתוֹךְ הַיּוֹרָה אִיכָא וְדָלִי מִה שְׁאִינוּ רָאוּי לְתַכְלֵת, וּמַעֲמָה אָף לְדִכְאוּרָה יֵשׁ מִקּוֹם לָדוֹן שֶׁאִם תִּתְּצֵל הַטְּעִימָה צִתּוֹךְ הַיּוֹרָה וְהַעֲשֶׂה רָאוּי לְתַכְלֵת אִזּוּ לֹא יִהְיֶה חֶסְרוֹן צִיורָה מִשׁוֹם דִּיהִי כְּלִיל תַּכְלֵת, אֲלֵל נִצְמַת צָכָה"ג לִיכָא דִּין צִיטוֹל דְּמִיד שְׁמַתְעָרַצ הַטְּעִימָה צִתּוֹךְ הַיּוֹרָה הַמְּצֵל וְהַמְּתַצֵּל שׁוּיִם הֵמָּה, דְּצִנְיָהִם אִיכָא פְּסוּל זֶה דְּלִינוּ כְּלִיל תַּכְלֵת וְאִין כֵּאֵן מְצֵל וּמִתְּצֵל וְכָל הַיּוֹרָה פְּסוּלָה הִיא, וְכִמוּ שְׁנִצְרָנוּ לַעֲיֵל צַע"ח פ"ה דְּצָרִי הָרָא"ש וְהִרְטִנְז"א שֶׁהוּא צִטְט"ק פ"ק דְּצ"מ לַעֲנִין אֵם קִפֵּץ אֶחָד מִן הַמְּנִיִּם לְתוֹכָם כּוֹלֵם פְּטוּרִים, דְּכִיוֹן דְּצָעִין עֲשִׂירִי וְדָלִי וְלֹא סָפֵק לִיכָא דִּין צִיטוֹל צְרוּצ דֶּהֲטַעַם צוֹה שְׁחֶסְרוֹן יָדִיעַת הַדָּצַר מִשְׁנָה אֶת הַדִּין וּמִשׁוֹ"ה הַצֵּל וְהַמְּצֵל שְׁנִיִּם שׁוּיִם יַעֲר"ש. כ"כ לַעֲנִין זֶה שֶׁהוּא צִיטוֹר הַעִיקָרִי שֶׁל צָעִיָּה לְשִׁמָּה שִׁיח' עוֹמֵד לִהְיוֹת רָאוּי לְתַכְלֵת שֶׁל לִינִית, כָּל תַּעֲרּוּצוֹת הַגּוֹרֻמַּת לְסָפֵק עַל כָּל מַעֲשֵׂה שְׁאִינוּ מִיּוֹחֶדֶת וּמִיּוֹעֵדֶת לְתַכְלֵת, סָפֵק זֶה גּוֹרֵם לְפְסוּל וְדָלִי, דְּצִנְיָנִים כֹּאֲלָה צָעִין שִׁיח' רָאוּי צְפוּעֵל לַעֲנִין זֶה, וְאָף לְדִכְאוּרָה יֵשׁ לָדוֹן לְפִי"ז בְּכָל הַזְּנָחִים שְׁמַתְעָרַצ צֵהִם שְׁאִינִם רָאוּיִם לְהַקְרִנָּה כְּמוּ שׁוֹר הַנִּסְקָל וְחִטָּאוֹת הַמִּתּוֹת, דְּפִרִּיךְ הַש"ס שֶׁס לִינִיטֵל צְרוּצָא, אָף דְּמִצְוָרָה שֶׁס דֹּאֵם אִינוּ נִטֵּל הָרִי הֵם כּוֹלֵם נִפְסָלִים מִטַּעַם דְּחָוִי וְלִמ"ד צַע"ח נִדְחִים יוֹפְסָלוּ כּוֹלֵם אָף אֵם יוֹכְרוּ אֲח"כ הָרִי אָף דֹּאֵם לֹא נִטֵּל כּוֹלֵם פְּסוּלִים דְּלִינוּ רָאוּיִם לְהַקְרִנָּה מִחֲמַת סָפֵק, וּמִ"מ מִה"ת נִטֵּלִי וְחִטָּוִים כּוֹלֵם רָאוּיִם וְאִין כֵּאֵן סָפֵק. אֲלֵל נִצְמַת ל"ד לִינִידוֹן דִּיךְ, דֶּשׁ מַעֲיָקָרָא צִרִיךְ לָדוֹן עַל עִיקָר הַפְּסוּל שֶׁל הַמִּיעוּט שְׁמַתְעָרַצ וְעִיקָר הַפְּסוּל הוּא מִחֲמַת שֶׁס צַע"ע כְּמוּ שׁוֹר הַנִּסְקָל וְכִדּוּמָה, וְעַל עִיקָר פְּסוּל זֶה שִׁיךְ צִיטוֹל צְרוּצ, וּמִחִילָא כִיוֹן שְׁנִטֵּל הַמִּיעוּט אִין כֵּאֵן סָפֵק עַל כָּל אֶחָד, דִּהְרִי גַם בְּכָל תַּעֲרּוּצוֹת אִיסוּר וְהִיתָר יֵשׁ לָדוֹן דֹּאֵם לֹא יִתְצֵל יִהְיֶה אִיסוּר מִחֲמַת סָפֵק וְהוּא אִיסוּר צַע"ע, אֲלֵל כִיוֹן דְּמַעֲיָקָרָא צִרִיךְ לָדוֹן עַל עִיקָר הָאִיסוּר, וְעַל אִיסוּר זֶה שִׁיךְ דִּין צִיטוֹל, כ"כ גַּם עַל פְּסוּל הַקְרִנָּה צִרִיךְ לָדוֹן עַל עִיקָר הַפְּסוּל אֲלֵל בְּנִידוֹן דִּיךְ דֶּהֲפְסוּל שֶׁל הַמִּיעוּט הוּא מִשׁוֹם חֶסְרוֹן שְׁאִינוּ מִיּוֹחֵד לְתַכְלֵת, וְצָכָה"ג

כָּלִל לְמוֹר שְׁמָשִׁלִּים לְמִרְאָה הַתַּכְלֵת שְׁעַל הַתּוֹטִים, וְא"כ אֵם הַיּוֹרָה לֹא נִפְסֵל כָּלִל רַק שֶׁלֹּא הוֹכָשָׁר מִעַט הַנָּצַע שֶׁל הַנְּסִיוֹן ע"י צִיטוֹל אֵם צִרִיךְ לְהַשְׁלִמְתּוֹ, וְצָכָה"ג וְדָלִי ח"צ לְהַשְׁלִמְתּוֹ מִרְאָה הַתַּכְלֵת, וְלִמָּה נִפְסֵלַת הַיּוֹרָה לְנִצְיַעַת הַתּוֹטִים, אֲלֵלָּה נִרְאֶה לַעֲנ"ד, דְּנִצְמַת גַּם דְּנִפְסֵלַת כָּל הַיּוֹרָה אֵם תִּתְּצֵל הָאֹדְרָא לְתוֹכָהּ לְנִסְיוֹן, ג' כ"כ אִינוּ מִצְוָרָה כ"כ מִחִצָּה טַעַם הוּא, דֶּהֲאֹדְרָא פְּסוּל וְדָלִי מִחֲמַת דְּצָעִין נִצְיַעַת לִשְׁם לִינִית וְצָכָה"ג שְׁנִצְנַע לִשְׁם נִסְיוֹן אִיכָא חֶסְרוֹן שֶׁלֹּא לְשִׁמָּה, אֲלֵל הַנָּצַע הַנִּשְׁאָר בְּכָלִי מִחִצָּה טַעַם הוּא, וְהִנֵּה גַם אֵם נִצְמַר דְּזוֹה"כ הוּא מִקְרָא כְּלִיל תַּכְלֵת, קָשָׁה טוֹבָא מִה דֹּאֵמֶר צָנָה' הֵיינו טְעִימָה פְּסוּלָה הֵיינו נִצְיַעַת לְשִׁמָּה, לְפִירָשׁ"י טְעִימָה פְּסוּלָה קָאִי עַל הַנָּצַע שְׁנִצְיַעַתָּא וְנִצְיַעַת לְשִׁמָּה הוּא פְּסוּל הָאֹדְרָא, דְּלִפִּי"ז פְּסוּל הָאֹדְרָא הוּא מִשׁוֹם חֶסְרוֹן לְשִׁמָּה, וּפְסוּל הַנָּצַע שְׁנִצְיַעַתָּא הוּא מִשׁוֹם כְּלִיל תַּכְלֵת, וְאִיךְ קֹאֵמֶר הַש"ס דְּמִה טַעַם טְעִימָה פְּסוּלָה מִשׁוֹם דְּצָעִין נִצְיַעַת לְשִׁמָּה, ע"כ נִרְאֶה צְרוּר דְּגַם לְפִירָשׁ"י אִין הַשִּׁירִיִּים שְׁכַלִּי נִפְסָלִים אֲלֵל מִשׁוֹם דֶּהֲנָצַע שְׁעַל הָאֹדְרָא נִפְסֵל מִשׁוֹם נִצְיַעַת לְשִׁמָּה, וְכִמִּשׁ"כ בְּתוֹס' דְּכַשְׁטָעַם יֵשׁ צָעֵ שְׁאִינוּ רָאוּי לְתַכְלֵת וְלִכְךָ קָרוֹי מִרְאָה שְׁנִי, כְּלִמּוֹר דְּגַם מִה דְּדִרְשִׁין מִקְרָא דְּכִלִּיל תַּכְלֵת הוּא ג' כ"כ מִטַּעַם זֶה מִשׁוֹם דְּצָעִין נִצְיַעַת לְשִׁמָּה, וְכִי הַנִּצְיַעַת הוּא צָנַע לְחוֹד לֹא צִלּוּמִנּוֹת נִתִּימָה הַנִּצְמַר לְתוֹךְ הַיּוֹרָה, וְכִמִּשׁ"כ בְּחִי הַרְשָׁנְז"א צ"ק דף ז"ט צַס הָרָאצ"ד לַעֲנִין אֲוֹמֵן קוֹנֵה צַסָּה כְּלִי, וְז"ל דְּלִגְנִי צִמֵּר סִימָנִים הוּא דְּעַנְדִּי לְשִׁנְחָא וְאֲוֹמֵן לֹא קִנָּה צִהוּ וְלֹא מִידִי, אֲלֵל עֲנִים כִיוֹן דֹּאֵם לִרְיָכִי לְסִמָּמְתִּים אֲלֵל לְאֲוֹמִנּוֹתוֹ שֶׁל אֲוֹמֵן אֲוֹמִנּוֹתִי זֶהוּ סִימָנִי עכ"ל. — וּלְפִי"ז כְּלֵמֶנְדִּי דֶּהֲא דְּבִגְט דְּצָעִין כְּתִיבָה לְשִׁמָּה וְכֵן בְּכְתִיבָתָא סַת"ס אִין אֵנוּ מִשְׁנִיחִים רַק עַל הַכְּתָה הַכְּתִיבָה עֲלֶמָה וְלֹא עַל צָעֵ הַכְּתָה, דְּאֲוֹמִנּוֹת הַכְּתִיבָה כִּחָה בְּמִלְאֲכַת הַכְּתָה, דִּלִּין מִרְאָה הַנָּצַע גּוֹרֻמַּת הַכְּתִיבָה, אֲלֵל צִיור תַּמּוּנַת הָאֲוִתִּיּוֹת, אֲלֵל צָנְיַעַת דְּרַק הַנָּצַע גּוֹרֵם מִרְאָה הַנִּקְלֻטָּה צָמֵר, רָאוּי לְמוֹר דֶּהֲתַכְלֵת כְּשֶׁהִיא בְּכָלִי צָעִין שְׁתַּהֲא רָאוּי וּמוֹכְנָה לִשְׁם לִינִית, וְצַס' תּוֹרַת גִּיטִין ס' ק"כ סַק"ו שְׁכַתָּה וְדִמָּה אֲוִמִּנּוֹת כְּתִיבָתָּה גַּם לְאֲוִמִּנּוֹת שֶׁל נִצְיַעַת, דֶּהֲהָרָאצ"ד הַכ"ל אִין סוֹפֵר גַּם קוֹנֵה צַסָּה יַעֲר"ש. דְּצָרִי תַמּוּהִים, דּוּדָאִי צַסוֹפֵר עִיקָר הָאֲוִמִּנּוֹת הוּא בְּמִלְאֲכַת הַכְּתִיבָה וְלֹא בְּסִימָנִים, — וּלְפִי"ז י"ל דְּמִה דְּדִרְשִׁין מִקְרָא דְּכִלִּיל תַּכְלֵת הוּא ג' כ"כ מִיּוֹסוֹר הַעֲנִין דְּצָעִין נִצְיַעַת לְשִׁמָּה, כְּלִמּוֹר דְּכִיוֹן דְּכִי הַנִּצְיַעַת עִיקָרָה בְּסִמָּמְתִּים מִשׁוֹ"ה צָעִין שִׁיחָא כָּל הַנָּצַע שְׁצִיורָה רָאוּי וְעוֹמֶדֶת לִכְךָ לִשְׁם תַּכְלֵת, וְכַשְׁתּוּחַ הָאֹדְרָא לְנִסְיוֹן צֵהִי הוּא עוֹשָׂה מַעֲשֶׂה שְׁנַע"כ חֶלֶק מִן הַסְּמָמְתִּים יוֹפְסֵל לִינִית מִשׁוֹם חֶסְרוֹן לְשִׁמָּה, וְעִי"ז כָּל הַסְּמָמְתִּים שְׁצִיורָה נִפְסָלִים דְּצָעִין כְּלִיל תַּכְלֵת שְׁכָל הַסִּימָנִים יִהְיֶה רָאוּיִם לְתַכְלֵת, וְכִיוֹן שְׁמַעֲמָה שְׁנִגְמָרָה מִלְאֲכַת צִיטוֹל הַסְּמָמְתִּים, אִזּוּ הַשְּׁנִינִן שֶׁהוֹתַחֲלָה מַעֲשֶׂה נִצְיַעַת הַנִּצְמַר וּמִשׁוֹ"ה צָעִין דְּמַעֲשֶׂה זֶה יִהְיֶה כָּל הַסְּמָמְתִּים עוֹמְדִים לִכְךָ לִהְיוֹת רָאוּיִם לְתַכְלֵת שֶׁל

מעט זה ראוי לתכלת כל זמן שלא נשקע האזרח לתוכו, וההתייחדות של יציאת צעיני התייחדות גמורה לשם יציאת, ועכ"פ כיון דנציגית צעיני התייחדות והזמנה לשם יציאת — וכמו שכתוב צ"ס' עונג יום טוב ס"י צ"י — יש לומר דנתערבות מיעוט שליט מיוחד לשם יציאת צרוב המיוחדים לא מהני ציטול צרוב מטעם שכתבנו, ואין להקשות לפי מה דקיימא לן בכל איסורים לא נכל חכ"י איך מתצטל צ"ס' דהרי גם המתצטל אם אינו נטל הוא נעשה איסור, דזה אינו דכל דליכא ס' אמרו רבנן לגזור משום צר נחלץ דהיינו טעמא, היכא דליכא ס' גלל דהיינו טעמא ליכא למיגזר משום צר נחלץ, ואם אינו נטל מטעם אחר לא חמירין חכ"י כמבואר בפוסקים, ועלה לנו מזה לחלק בנתערבות שחם נתערבה מזה שליטה עשוי לשם מזה נמנע כשרות, יהי ציטול צרוב כמו שהוכחנו מדין סכך פסול לענין סוכה, אצל בנתערבות יציאת שליט טוויס לשמה י"ל דלא מהני ציטול צרוב, דנעשים כולם לאינס מיוחדים לשם יציאת דכל צכ"ג הספק מוגרע כודאי, אצל כ"י שייך רק לענין יציאת צומן שהי הכלת, דגם לאחר טוויס החוטים עדיין לא נגמרה מעשה ההתייחדות של יציאת, עד שתי"י הנציעה לשם יציאת, אצל צה"י דליכא תכלת כיון שנטו החוטים לשם יציאת כצר נגמרה ההתייחדות, ומלא ח"י יחוד עור, ולא שייך ציטול ככל תערובות של פסול סכך וכדומה :

פרק ב

תנן בפ"ט דכלאים משנה ח' אין אסור משום כלאים אלא צמר ופשתים, ואינו מטמא צנעים אלא צמר ופשתים, ואין הכהנים לנצבים לשמש צנית המקדש אלא צמר ופשתים, צמר גמלים וצמר רחלים שטרפן זה צה אם רוב מן הגמלים מותר, ואם רוב מן הרחלים אסור, מחלה על מחלה אסור וכן הפשתן והקנצום שטרפן זה צה, עכ"ל המשנה. וכתב הרמ"א נמשנה כלל צ' ס"י ה' וז"ל אשר שאלת על אותן הנגדים שהשתי הוא של פשתן והערב של משי והנשים תופרות אותן על סרצליהן, כ"ל שיש צו משום כלאים, שהרי צהוט התפירה מחצרים יחד הפשתן והצמר וכו' ואל ישיצני אדם לומר כיון דיש צהם משי יותר מפשתן הפשתן נטל צרוב כדליתא צהם' כלאים צמר גמלים וצמר רחלים שטרפן זה צה אם רוב מן הגמלים מותר פ"י אם רוב מן הגמלים מותר לערב פשתן צו שהצמר של רחלים נטל צרוב של הגמלים וכמאן דליתא דמי, וכן צנידון זה כיון דרובא משי הפשתן נטל וכמאן דליתא דמי, הא ליתא שצונה צתוספתא על אותה משנה צד"א שהציא פשתן וטרפן זה צה פ"י ואינו ניכר זה צפ"ע חה צפ"ע, אצל העושה חלוק שכולו צמר גמלים וכולו צמר ארעיים וארג צו חוט אחד של צמר צד זה וחוט אחד של פשתן צד זה אסור, פ"י כשצאו החוטים של צמר ושל פשתן זה אצל זה, אצל אם זה צד אחד של חלוק שכולו צמר

כל ספק שנופל על כ"א מוגרע את ההתייחדות, דענין התייחדות הוא מה שעומד לכך להשתמשות בפועל, וכיון שמתערב צהם דצר שליט מיוחד לתכלת הרי כולם אינס מיוחדים ואין כאן מתצטל ומתצטל דכולם שווים בפסול אחד :
ועפ"י ז' נלענ"ד צמה דשקיל וטרי צ"ס' עונג יו"ט ס"י ד' וז"ל בנתערבות של חוטי יציאת שלא נטו לשמן עם שאר חוטים שנטו לשמן וכן בעורות שליט מעונדים לשמה צתוך עורות שנטו לשמה לס"ת, אם מהני ציטול צרוב, שכן שם עפ"י טעמו ושיטתו ציטול לא מהני רק להסיר איזה פסול אצל לא להוסיף חסרון של קום ועשה. יעו"ש. וסברתו אינה מקובלת עלי כלום, כי מאין לנו לחלק צכלל זה שהוא מקרא דאחרי רצים להטות דהרי עכ"פ אין הציטול משתנה בעצמותו, והפסול לא נעשה כשר, אלא דלענין הנהגה אחרת תורה להשתנה כהרוב, וכיון שכן מאי נפ"מ אם דין ההנהגה תלוי בציטול פסול או מחמת חסרון התייחדות וכיו"צ, ועפ"י ש"כ י"ש מקום לומר דכיון דענין לשמה של עבוד עורות לס"ת הוא ענין התייחדות והזמנה לס"ת — וכמו שהוכיח צ"ס' עונג יו"ט שם — וצכ"ג עפ"י ש"כ ליכא ציטול צרוב, דהתערבות מוגרע את ההתייחדות מכל המעורר, דכיון דחסרון של המיעוט הוא רק חסרון של התייחדות, וחסרון זה מוגרע את כל התערובות, דמיד שהם מעורבים הרי כולם אינס מיוחדים לכך ואין צה מתצטל ומתצטל, ולפי"ז גם צניית כה, דלפ"י ש"כ מוכח מסוגית הש"ס דענין צניעה לשמה הוא ענין הזמנה והתייחדות, וכן מוכח קצת מהא דהנסיין משום שלא לשמה, וכתבו צתום' שם צמנחות דף מ"צ ע"ג צ"ה מה טעם טעימה פסולה ח"ל, ואפי' לשם יציאת מ"מ לשם נסיון נמי עבדא והוי כמנחה שקמנא לשמה ושלל לשמה. עכ"ל. דלכאורה קשה מ"ש מהא דאמרינן צפסחים ד' ל"ה חלות תודה ורקיקי סיר עשאן לעצמן אינו יוצא צהם, עשאן למכור צשוק יוצא צהם, ואמר שם צגמ' אמר רבה מ"ט כל לשוק אימלכי אימלוד אי מוצדן מוצדן ואם לאו איפוק צ"י אלא. יעו"ש. — וכצר הקשה לי חכם אחד מירידי על דברי התוס' מסוגית הש"ס דפסחים — ונראה ההצדל צין לשמה דמנא לענין לשמה דליתא, דצמנא לא צעיני התייחדות לשם מנא, דעיקר מעשה של הכנת המנא לא צעיני לשמה, רק השימור צעיני לשם מנא, וצשימור ליכא הכנה והזמנה דזה הוא רק מניעות חימוץ, וצכ"ג מהני אם מכוון על ספק, דעכ"פ מחמת ספק שחא ינטרד ליפוק צ"י הוא משמר גם לשם מנא, אצל היכא דצעיני התייחדות, אם מכוון גם לענין אחר הרי ליכא הכנה והזמנה לדצר זה ציחוד, ומ"מ נלענ"ד דצממנים של תכלת לא צעיני שיהי מיוחדים רק לציית, דהרי כשמתצטל הסממנים הוא מכוון ליקח מהם מעט צציעתא לטעימה, וא"כ אינו מצורר התייחדות של כל היורה, וז"ל דהתייחדות הסממנים צעיני שתי"י רק ראוי לתכלת ומה שלוקח מעט צציעתא אינו פסול דגם

גמלים זה צלד אחר מותר, וכ"ש צידון זה שניכר השתי צפ"ע ותופרת אותן לצד הסרגל שהוא אסור. והנראה צעיתי כתבתי עכ"ל. ובפסקי' צמס' גדה ה' כלאים סי' ה' כתב הרא"ש וז"ל, וגרסינן צירושלמי אמר ופשתים שטרפן אסור, כיצד עושה מציא ליטרא ועוד אמר גמלים ומצטלן, אצל צ"ר הונא צמס ר' ירמיה אמר ופשתים שטרפן צטלן רב אמר אסור מתערובותן מה מפליג הא דאמר רב כשעשאן צג צפ"ע דעשאן צג לא שייך צ"י ציטול, אפי' חוט אחד צכל הצג כדתניא צג שאנצ צו כלאים הרי זה לא ימכרו לעכו"ם וכו' ולא אמרינן שיצטל צרוצ מחמר שאין מקומו ניכר צכל הצג כדאמרינן שילחי תמורה דף ל"ד דאמר צכור ושער נזיר שנארגו צג צג צטל אי לאו דעציד מיני' ניפרתא פי' שארג נורת ציפור מן השער דחשוב ולא צטיל, דלא שייך ציטול צרוצ אלא איסור שנתערב בהיתר, אצל היתר שנתערב בהיתר וע"י תערובות זה נאסר לא שייך צ"י ציטול צרוצ דאין כאן אלא חתיכה אחת של איסור והא דצעין נתינת טעם צצור צחלצ כמו צשאר איסורים אע"ג דהוי היתר בהיתר ולא שייך צ"י ציטול כיון שע"י תערובות נאסר, שאני התם דדרך צישול אסרה תורה ולא מיקרי צצור צחלצ צלא נתינת טעם. תוספתא צד"א שהציא פשתן ואמר וטרפן זה צזה וכו' ועפ"י דצרי הרא"ש אלו כתב הטור צצ"י רצ"ע וז"ל אמר רחלים ואמר גמלים שערצן זה עם זה וטוואס יחד אס הרוצ מהרחלים או אפילו מע"מ חשוב ככולו רחלים ואסור עם פשתן, ואס הרוצ מהגמלים אז של הרחלים צטל ומותר עם הפשתן, וכן הדין צפשתן וקנצוס שערצן יחד אס הרוצ פשתן אסורים עם הנמר ואס רוצן קנצוס מותר עם הנמר, הילכך מי שנתערב לו אמר עם פשתן מציא מין אחר ומערצו עמהם ומצטל אחד מהם, ולא שייך צזה ציטול אלא קודם אריגה, אצל לאחר שעשה מהם צג, לא שייך צזה ציטול שיצטל אחד מהם צמין אחר, שאפי' צחוט אחד ש' פשתן שארג צשל אמר נעשה כולו גוף אחד של איסור, אפי' עשה צג וממר גמלים וארג צו חוט אחד מממר רחלים ואצלו חוט משל פשתים כולו אסור, הילכך צג שהשתי של משי והערצ של פשתן אסור לתופרו עם הנמר אפי' אס רוצו של משי, אצל אס עשה צג וממר גמלים וארג צו חוט אחד של אמר, וצמקוס אחר ארג צו חוט אחד של פשתן שאינו אצל הנמר מותר עכ"ל :

והנה דצרי הרא"ש והטור צלו סתומים צלי ציאור כלל לקטני השכל כמוני, דצמס"כ הרא"ש והטור דאס השתי של משי והערצ של אמר דאסור לתופרו עם פשתן אינו מוצאור אס זה דוקא היכא דניכר הנמר דלא לא שייך ציטול כלל או גס היכא צאינו ניכר, וצני אופנים אלו צריכים ציאור, דהיכא דניכר פשיטא דזיל קרי צי רב הוא דליכא ציטול צרוצ צצור הניכר ואינו מעורר, והיכא שאינו ניכר למה צאמת אינו צטל, דמה שהציא הרא"ש ראי' מצג שאנצ צו כלאים, הוא רק ראי' דחוט

של אמר אינו צטל צצג פשתן מחמת שצניהם היתר וע"י תערובות הם נאסרים, אצל אמר צמשי קודם שארגן צטל, ולמה לא יצוטל גס אחר אריגה, ומס"כ הרא"ש צתשי' הנ"ל לאסור צידון השאלה שנאצל צזה"ל ומס"כ צידון זה שניכר השתי צפ"ע מוכח דגס היכא דאינו ניכר יס לאסור, ולא ציאור מציא טעם, והצ"ח כתב כאן על דצרי הטור וז"ל ומ"ס הילכך צג שהשתי של משי וכו' כתב צ"י דכך כתב רצינו צתשי' והציא ראי' לדבר, ונראה דטעמו דכיון דחוטין חציני ולא צטלי, א"כ הני חוטי הערצ של פשתים כיון דלא צטלי צרוצ חוטים של משי אס יתפרס עם הגמר או יתפור אותו הצג גופי' צחוטי אמר הוי חצור לפשתים דאסור מדרצנן. עכ"ל. וענין זה דחוטים חציני ולא צטלי הוא מדצרי הסמ"ג והרמב"ם שהוצא צצ"י וז"ל כתב הסמ"ג דתני צתוספתא עלה דמתני' צד"א שהציא פשתן וטרף ציניהם, אצל הציא חוטי אמר של רחלים וטרף צין חוטי אמר של גמלים אסור פי' חוטי חציני ולא צטלי, ע"כ וכך הם דצרי הרמב"ם. עכ"ל. והנה מצג דעיקר דצרי הסמ"ג צריכים ציאור איזה חצינות הוא צחוטים דלית צזה דין ציטול צרוצ, האס הוא דצור צצמנין או דצור חשוב, וגס הוא צג פשטות הש"ס דתמורה שהוצא צרא"ש דהתם מוצאור דרק צניפרתא שהוא נורת ציפור הוא דצור חשוב, אצל צלא"ה חוטים צטלים צרוצ, הנה מדצרי הרא"ש מוכח להיפוך, דהרי הרא"ש צפסקי' אחרי שהציא דצרי הירושלמי דלא מהני ציטול לאחר שעשה צג מן התערובות של אמר ופשתים דנימא שיצוטל הנמר צתוך הפשתים, והוכיח מצג שאנצ צו כלאים ולא אמרינן שיתצטל מחמת שאין מקומו ניכר, כמו דאמרינן לענין שער צכור ונזיר דצטל אי לאו צניפרתא, ואס סוצר דחוטים הוי דצור חשוב דלא צטל, מאי ראי' מצג שאנצ צו כלאים דילמא התם הטעם דחוטים חציני, אצל נעשה צג מתערובות אמר ופשתים דאין כאן חוטי אמר צפ"ע, דהרי טוה מהתערובות יחד, ומוכח מזה דאין זו סצרת הרא"ש, וגס מה דנקט הצ"ח דכל ענין זה של הטור צשתי של משי והערצ של פשתן הוא איסור דצנן משום דסוצר דהוי ככל דצרים החשובים שאינם צטלים מדרצנן, כל הרוחא יראה דפשטות דצרי הטור אינם מורים :

אמנם הרא"ש צפ"י למס' נגעים כתב ענין זה דחוטים חציני, דכתב שס על הא דאיתא שס צפ"א מ"צ צממר רחלים ואמר גמלים שטרפן זה צזה דאס רוצ מן הגמלים אינם מטמאים צנגעים, וז"ל טרפן ערצן יפה כמו צינים טרופות ואח"כ טוואס אצלינן צתר רוצא, ויראה דדוקא צעירצם צעודם אמר אצל עירצ חוטי אמר רחלים וחוטי אמר גמלים צשתי וערצ, וארג מהם צג. הואיל וכצור נראו חוטי אמר רחלים להטמא צנגעים תו לא צטילי צרוצא וכיוצא צצמנה זו צמס' כלאים, והתם מיירי צפשתן וקנצוס דוקא דעירצן צעודן איניס, דאילו טוויס אפי' חוט אחד של פשתן עושה

נגד גדול של זמר כולו כלאים. עכ"ל. והרי מפורש
 דגרי' לזכא חזיה חשינות נחומים שלא יהי זהו
 ציטול צרוב, אלז גם צענין זה צלו דגרי הרא"ש
 סתומים צלי ציחור דאם כוונתו כדגרי הצ"ח
 דחומים הוו כדגר חשבו למה להרא"ש להוסיף
 צנתערצ חומי זמר רחלים נחומי זמר גמלים
 ואח"כ ארג מהם צגד, הוי ל' לאשמעינן גם צלא
 אריגת צגד לענין התערובות של החומים. דהרי
 גם חומים מטמאים צנגעים כמזואר שם צמשנה
 ח', וכמו שכתב הרא"ש צזה גופא הטעם דכגר
 כראו חומי זמר רחלים להטמא צנגעים, ועוד קשה
 טובא מה דמסיק הרא"ש להוכיח מכלאים דגם
 שם מיירי רק צאניני פשתן שנתערצו צאניני קנצום,
 משום דאם הי' טוים חפי' חוט אחד של פשתן
 עושה צגד גדול של זמר כולו כלאים, ודגרי' אלו
 לכאורה מרפסין חגיגרי, דחוט אחד של זמר אינו
 צטל צפשתן כמש"כ הרא"ש שהצאנו דהיכא
 דהתערובות גורם האיסור לא שיך ציטול, אלז
 חומי פשתן נחומי קנצום הרי יכולים להתצטל, דהרי
 גם צאנינין אלו צנימין של זמר, זמר ופשתים אינם
 צטלים זה צזה ורק מין אחר מצטלב, ואיך מוכיח
 הרא"ש מהא דחוט אחד חוסר צגד גדול של זמר,
 שלא יצטטלו חומי פשתן צחומין של קנצום, והוא
 דגר פלא לכאורה:

ונלענ"ד דשיטת הרא"ש והטור צנוי' צזה על שני
 יסודות, דהנה צמשנה דמס' מכשירים
 פרק צ' משנה ג' הנרצל טמא שצללו עם צרול
 טהור, אם רוצ מן הטמא טמא ואם רוצ מן הטהור
 טהור מחלה על מחלה טמא. עד כאן. וכן הוא
 צמשנה מסכת כלים פרק י"א, וכתב שם הר"ש
 והרא"ש דאם לא צללן אלא חצר שתי חתיכות יחד
 ועשה מהם כלי וידוע מקום הטמא והטהור אמרינן
 צתוספתא הכל הולך אחר עושה המעשה, היינו
 צמה נעשה המלאכה ע"י כלי זה אם ע"י צד זה
 אלו צד זה. יעו"ש. וענין זה ג"כ הוא מדין אחרי
 רבים להטות ילפינן והוא דלורת הכלי ואיכותה
 מקובץ ע"י חלקי הצרול ואולינן צתר רוצ והמיעוט
 כמאן דליתא דמי, אף שהמיעוט ניכר צתוך הכלי
 אלז כיון שהמיעוט צפ"ע לאו כלי הוא, וכשאנו
 דנים על לורת הכלי צשלמותה, אלו אינו ניכר צזה
 החלקים ומשו"ה צטל המיעוט ואינו גורם דין על
 הכלי, אם לא שניכר מעשהו צכלי, היינו שעושים
 מלאכה ע"י המיעוט, וצכה"ג מצינו דין ציטול גם
 צניכר המיעוט צתוך הרוב, ועוד יסוד אחד ראוי
 לצאר דלענין טומאת נגעים וכלאי צגדים דצענין
 חומים אלו צגד, אם יהי' צצגד מחזיה מין שיהי'
 שיעור הראוי להטמא צנגעים מזמר ופשתים אלו
 כל הצגד נטמא, דכיון דגוף אחד הוא חשבו לענין
 טומאת נגעים כאילו כל הצגד הוא מזמר או פשתים,
 אם לא היכא שהמזמר ופשתים הוא מיעוט וצחוספן
 שיכול להתצטל, אלז אם אי אפשר להתצטל אלו
 חשבו צגד זה צגד של זמר ופשתים דכל לורת
 הצגד ואיכותו נעשה ע"י הצטרפות המיעוטים,
 ונראה לי ראי' לזה מהא דצמחלה על מחלה זמר

רחלים ולזמר גמלים מתטמא צנגעים, דמשמע ככל
 דיני נגעים שמתמאים צכגרים, ולכאורה קשה הא
 קיי"ל ספק נגעים להקל והכא ספק הוא שחא קלת
 נגע זה הוא רק על זמר גמלים שאינו מטמא,
 אלא נראה דכיון דהצגד צכלל חשבו צגד זמר
 רחלים ג"כ כמו זמר גמלים, יש לצגד זה כולו כל
 דין צגד זמר רחלים, ונטמא צנגעים כל חלק שצו,
 והא דתנן צפי"א דנגעים מ"ז לענין קייטא שיש
 צה פספסים צנועים ולצנים, דצענין שיהי' כגרים
 על לצן דוקא ואם פושה לתוך הצנועים לא הוי
 פשייון, יעו"ש, נלענ"ד דהתם כיון שניכר הלצן
 והצנוע הולכים אחר הנראה, וכמו דתנן צמשנה ד'
 שם צגד ששתי' צצוע וערצו לצן וכו' הכל הולך
 אחר הנראה, אלז צאינו ניכר ונראה כל מקום
 שהוא נטמא צנגעים, וגם צגרים מצטרף כל הצגד
 לדין טומאה, וכמש"כ הרמז"ס שם משנה ז' דלא
 צריך שיהי' מפספס לצן ג' על ג' לפי שהם כולם
 כמו צגד אחד וכגר אחר ר' נחמי' צתוספתא
 לעולם אינו מטמא צנגעים עד שיהי' צלצן שלה
 שלש על שלש ואין הלכה. עכ"ל. הוצא צתויר"ט
 שם. ולענין דין טומאת נגעים זמר צצוע הוא
 כשאר מינים, הרי מוכח מזה דע"י פס הלצן שאינו
 מתצטל חשבו צגד לצן ג"כ רק לענין מקום הנגע
 כיון שנראה הצצוע לחוד והלצן לחוד צענין שיהי'
 הנגע על מקום הנראה לצן, אלז לענין דין טומאה
 מצטרף גם הצצוע לשיעור ג' על ג', ולענין שריפת
 הצגד משמע להדיא מדגרי הרמז"ס דכל הצגד
 ישרף, דז"ל צפי"צ הי"ג הי' כולו צצוע וצו פס אחד
 לצן חפי' כגרים ונראה צו נגע יסגיר שאם עמד
 צעיני' ולא הוסיף ולא שיה שני שצעות ישרף
 עכ"ל. ומוכח מזה להדיא דע"י פס לצן שצגד חל
 דין טומאת נגעים על כל הצגד:

וכן נראה לענ"ד דגם לענין דין כלאים אם איכא
 צצגד זמר ופשתים יחד' נאמר כל הצגד,
 דהרי נגעים וכלאים שווים הם, לענין זה דצשניהם
 צעינן דוקא זמר ופשתים, ועוד יש להוכיח ענין
 זה מהא דאמרינן צירושלמי הוצא צרא"ש מס' נדה
 שהצאנו לעיל, ח"ל לאיזה דגר נאמר לא יעלה עליך
 רצי נתן צר צצא ר' יונה צגם ר' זירא שאם הי'
 צגד גדול מקצתו יש צו כלאים ומקצתו אין צו
 כלאים לא יתכסה צצד השני עכ"ל. והנה צפשות
 נראה לפרש דגרי הירושלמי דמיירי שהצגד הוא של
 שאר מינים, דאם הצגד רק מזמר ופשתים איך שיך
 לומר ומקצתו אין צו כלאים דהרי כל חוט שצו
 הוא כלאים, לא מיציעיל לשיטת הרמז"ס דסובר
 דלא צעינן שיהי' המזמר ופשתים יחד, אלא אם
 איכא צצד אחד זמר וצצד שני פשתים וצינתיים מין
 אחר אסור, דהצגד מצטרף וחשבו זמר ופשתים
 יחד', ודאי קשה לפרש דגרי הירושלמי צצגד שאין
 צו רק זמר ופשתים דהרי כל חוט שצו הוא כלאים
 שהוא מחזור למין השני, ואיך שיך לומר צזה
 מקצתו יש צו כלאים ומקצתו אין צו כלאים, דאם
 צצד אחד זמר וצצד השני פשתים ודאי דלא גרע
 צד אחד מצד השני, וגם אם צצד אחד יש צו זמר

ופשטים יחד וצנזל השני נמר לחוד ג"כ לא שיך
לומר שאין זו כללים, דהרי גם אם לא היה צנז
אחד רק פשתן היה מטורף להעשות כללים ע"י
הנמר שצנז השני, וע"כ נלענ"ד דלשיטת הרמז"ס
ראוי לפרש דצרי הירושלמי דמיירי דצנז אחד יש
בו נמר ופשטים וצנז השני הוא של משי או נמר
גמלים, וע"ז יליף הירושלמי מקרא דאסור
להתכסות צנז השני, אף שצנז הא' הוא מונח צארץ
משום דכל הצנז נאסר, וכן גם לשיטת הרא"ש
דסוגר דנעינן שיהי הנמר ופשטים יחד"י ממש
סמוכים זה לזה דלשיטתו יש לפרש דצרי הירושלמי
צפשוט דצנז אחד יש בו נמר ופשטים יחד וצנז
השני איכא נמר צלי פשטים, נכ"ז לשיטתו ג"כ
מוכח דכל הצנז נאסר, דהרי לשיטתו הנמר שצנז
השני אינו מחובר לפשתן שצנז הא' דמאי שנא אם
מפסיק. נמר ציניהם או שמפסיק משי ציניהם, דזה
דנחק לומר דמינו אינו חונץ ואינו מינו חונץ, אלא
ודאי הטעם צוה כיון שצנז אחד איכא כללים
נאסר כל הצנז, דאף אם נדחוק לומר משום דמינו
אינו חונץ ג"כ קשה הלשון שאמר ומקנתו אין זו
כללים כיון שאינו חונץ הרי יש בו כללים גם צנז
השני, ע"כ נלענ"ד דלשיטת הרא"ש אין חילוק
צין מינו לשאינו מינו, ואף אם הוא כולו נמר חסוד
צנז השני כאין זו כללים, רק שנאסר כל הצנז
מחמת הכללים שיש בו צנז הא', אלא דלשיטת
הרא"ש יש מקום קצת לומר, דרק צנז נמר או
פשטים אסרה תורה הצד שאין זו כללים מחמת דיש
בו כללים צנז אחד ונאסר מינים ליכא כלל דין זה
של איסור כללים ולא נאסר רק החלק של נמר
ופשטים ונאסר הצנז מותר, אצל צפשוט גם לשיטת
הרא"ש קשה לפרש דמה שאמור צירושלמי ומקנתו
אין זו כללים צנז נמר ופשטים שיהא נחש הצד
השני כאין זו כללים וצנ"כ דמיירי שצנז השני
הוא משאר מינים ומוכח דכל הצנז יש בו
דין כללים :

ועפ"ז יתפרש לנו דצרי הרא"ש צפי למס' נגעים
צטוב טעם צס"ד דכתב דלעינן נגעים אם
נתערבו חוטי נמר רחלים צחוטי נמר גמלים
צשתי וערב ואורג מהם צנז הואיל וכבר נראו חוטי
נמר להטמא צנגעים תו לא צטילי צרובא, היינו
דאם לא אורג מהם צנז אלא שנתערבו חוטים של
שתי וערב, ואנו צצוא לדון עליהם אם מהני ציטול
צרוב אז שפיר צטלים ככל הדברים המתערבים
דלא מצינו שיהי חוטים חסודים כחתיכה הראוי'
להתכנז או כדבר צצמנין, אלא אם אורג מהם צנז
אז חוזר וניעור ופקע מהם דין הציטול, דכיון
שהדין צצנז של שאר מינים שיש בו צציה צד נמר
או פשתן שכל הצנז מתטמא צנגעים, הרי כל הצנז
משתנה דין המיעוט של נמר, וצכה"ג סוגר
הרא"ש דחוזר וניעור מה"ת כמו שהצנז לעיל
שיטתו צפ"ט, וע"כ מפרש דדין האמור צמשה
דאם רוב מן הגמלים מותר הוא רק שנתערב קודם
שנעשו חוטים, דגם החוטים נטוו מרוב נמר גמלים
דע"י נמר רחלים לחוד ליכא שום דין נגעים לא
צעת שהיו חוטים ולא צעת שנארג הצנז, דלעינן
נגעים צעינן או שיהי חוטי שתי או ערב, או צנז
ונמר או פשטים, ולעינן לחול על החוטים או על
הצנז דין טומאת נגעים להחשיצם כחוטי נמר
רחלים או צנז נמר רחלים זה תלוי צרוב כמו
דין צרזל טמא שצללו עם צרזל טהור דהמיעוט
מתצטל שאין חלקו גורם שום דין על צורת הכלי,
כ"כ אין מיעוט נמר רחלים גורם שום דין על
החוטים והצנז, וצכה"ג לא שיך חוזר וניעור,
אף שאם היה עושה צכה"ג חוטים נמר ופשטים
מעורבים היה אסור מה"ת, דנמר ופשטים אין
מצטלים זא"ז כלל, כיון דעל תערובות צזה אמרה
תורה דין מחודש לא שיך צזה אחרי צנים להטות,
כיון דע"י המיעוט והרוב יחד מתחדש דין חדש
חסדינן כאילו אינם מתנגדים זה לזה, אלא אדרבה
הם מטטרפים יחד לחדש דין חדש על כולה וזה
רק צתערובות נמר עם פשתן, אצל כשנתערב שער
נמר רחלים עם שער נמר גמלים ונטוו מהם
חוטים או נעשה צנז דיש צזה תורת ציטול, היינו
שלא יחול על החוטים דין חוטי נמר רחלים לעינן
טומאת נגעים, אז אם גם ניתוסף צזה פשתן
אינו חוזר וניעור, כיון דאין על שער של נמר
רחלים צפ"ע שום דין, דאין חוטים ולא צנז, אם
לא שיחול דין כללי על החוטים או הצנז, וכיון
שהרוב שחמנו נעשה הצנז או נטוו החוטים היא
נמר גמלים לא חל עליהם הדין כמו צרזל טמא
שצללו עם צרזל טהור, אצל אם נתערבו חוטים של

אמנם לכאורה דין זה אם איכא איסור כללים
צשאר מינים אם יש בו נמר ופשטים יחד"י
תלוי אם סתם צנז האמור צתורה הוא דוקא נמר
ופשטים או לא, והנה להרא"ש והטור צאור"ח סי'
ט' דצצרי דשאר מינים חייבים צציות מתצנז לומר
דגם צכללים כל המינים נאסרים צכללים אלא
דאינו נעשה כללים רק ע"י נמר ופשטים יחד"י,
אצל אם יש בו נמר ופשטים יחדיו אז כל הצנז אף
אם הוא משאר מינים נאסר, דלעינן זה לא אמרה
תורה דוקא נמר ופשטים, ורק להרמז"ס דסוגר
דשאר מינים פטורים מצציות יש מקום לומר דכיון
דסתם צגדים האמור צתורה הוא דוקא נמר
ופשטים, כ"כ איסור זה של כללים לא אסרה תורה
רק צחלק הצנז של נמר או פשטים, אצל להרמז"ס
צבר כתצנו דלדידי' מוכח מקרא עפ"י הירושלמי
דצכללים נאסר כל הצנז, והנה מהא דאמרינן
צנמ' צצת כ"ז צהא דאמר רב פפא דתנא דר'
ישמעאל דאמר אף כל נמר ופשטים הוא לצתוי
כללים, דצדותא היא דכללים צהדיא כתצו נמר

שכללו עם צרול טהור דלזלין צתר הרוב אף שניכר הצרול הטמא, מחמת דכל שדין גורמת הדין חשוב כליוני ניכר, משו"ה לריק להורות דהכא לינו כן, דהתם הצרול הטמא, צפ"ע אין זו שום דין, דלינו כלי צפ"ע, אם לא שעושה מעשה צד זה דלז אוליין צתר מעשה, אצל כאן א"צ דוקא צנג, דגם חוט אחד של פשתן המחזור לחוט אחד של צמר נעשה כללים, משו"ה ל"ד דין זה לדין צרול טמא שכללו עם צרול טהור, ומה דלינו צטל אם לינו ניכר ע"י התחלפות המראה, הוא מטעם אחר, מחמת דכל הצנג נאסר ואין כאן מצטל ומצטטל, ככ"ל, והר"א"ש נפסקי' הציא דברי הירושלמי לענין אחר, היכא שטרף צמר ופשתים יחד קודם שנטוו ועשה מהם צנג דאסור אף אם ירצה אה"כ ויין אחר על אחד מהם, דמיד שעשה צנג מצמר ופשתן נאסר כל הצנג, ומה שיצטרף לזה אה"כ ג"כ יאסר אף אם ירצה נגד שניהם דהכל יאסר, ואי אפשר לצטלם היכא שנתערב צמר ופשתים רק אם יציא לישראל צמר גמלים לצטל את הצמר רחלים קודם טווי, אצל צמר ופשתים אינם צטלים צ"ל, מחמת דשניהם גורמים דין ומטריפים יחד להעשות כללים, ועל ענין זה מוכיח מצנג שאצד צו כללים דלא ימכרו לכרי אף שאין מקומו ניכר, ואין צומד דשאי התם כיון דאיכא חוטים של צמר ופשתים ויש בהם חיזה חשיבות, או דאפשר צומד דכמו דכל הצנג הוא דצר חשוב כ"כ כל חלק שבו הוא חשוב, ע"ז מוכיח מסוגית הש"ס דתמורה דצמר צבור ושער טויר שצאצו צנג ואין מקומו ניכר צטל אי לא דעביד ליפרתא, אלא דחלק שאינו ניכר מקומו צנג מיצטל צטיל, וצ"ע הטעם הא דצנג שאצד צו כללים אסור הוא משום דצמר ופשתים אינו צטל לעולם מחמת דתערובתם גורם הדין, משו"ה גם צמערב צמר ופשתן שלא נטוו ועשה מהם צנג אף שאצד רצה על חצירו לא שייך בזה ציטול מטעם זה דצמר ופשתים אינם מצטלים זה את זה :

ולהלכה פסק הטור ככל דצרי הר"א"ש הנ"ל דמתחילה כתב דין זה שכתב הר"א"ש

נפסקי' עפ"י דצרי הירושלמי דאם עשה צנג מצמר ופשתים לחוד שצ לא יטויר בזה עוד ציטול צרוב אף אם יצטרף להם מין אחר שירצה כמותו על אחד מן המינים של הצמר או הפשתן או גם אם יהי רוב צנג שניהם יחד ולא יהי ניכרים, דאח"כ לא יהי ציטול כלל, דכל מה שיצטרף אל הצנג הנאסר גם מה שיצטרף נאסר, ואח"כ מוסיק דלא מיצטיל אם מתחילה נאסר מחמת תערובות צמר ופשתים יחד, אלא אפילו עשה צנג מצמר גמלים והצר צד אחד חוט של צמר ופשתים יחד ג"כ אסור כל הצנג, וכמש"כ בלשוננו "כולו אסור" כלומר דגם הצמר גמלים נאסר כיון דהכל הוא צנג אחד, ואח"כ מציא דצרי הר"א"ש צתא' לענין צנג שהשתי של משי והערב של פשתן וכו' ועפ"י מש"כ הי' נראה לפרש כן גם דצרי הסמ"ג דמפרש דהתוספתא מפרשת המענה דרק צמר שער ואליני פשתן מהי

צמר רחלים עם חוטים מצמר גמלים שכבר נראו להטמא צנגעים, כלומר דיש בהם צפ"ע כח הדין להטמא צנגעים, אף שכבר נתערבו קודם חריגה וצטלו צרוב ופקע מהם דין טומאת צנגעים של שתי וערב ככל הדברים הצטלים צרוב, הוא רק עד שיוכרו, וכיון שאצד מהם צנג עם פשתן יחד היו כחצרו והוכרו שמתחדש עליהם הדין כשיטת הר"א"ש צאצד תערובות שמיטוסף בהם איסור, וכש"כ צכה"ג שכל הצנג ראוי להאסר אם יהי ניכר ומשו"ה חשוב כניכר וחזר וניעור, דכיון שהי' חוטים צפ"ע לא צטל מהם תורת דין שתי וערב אף לאחר חריגה. דא"צ שיחול עכש' עליהם הדין מחמת דין צנג, שצאצד כיון דהרוב צנג הוא מצמר גמלים אין חל על הצנג תורת צנג צמר רחלים, אלא דאפשר לחול דין צנגים על החוטים לצד, כיון שכבר נראו להטמא צנגעים, רק מחמת תערובות צטל מהם הדין כ"ז שלא הוכרו ועכש' חשוב כהוכר, כיון שזמן הדין ראוי להאסר כל הצנג אף מה שיש צו מצמר גמלים, והוכיח הר"א"ש לחזק דצרי' גם מדין כללים דלריק לפרש שנתערב אליני פשתן צאליני קצנום שאם הי' מתערב חוטי פשתן צחוטי קצנום ונעשה מהם צנג צע"כ לא מהני ציטול, כיון דחוט אחד של פשתן עושה צנג גדול של צמר כולו כללים אף שרק חוט אחד של צמר הוא מחזור לחוט של פשתן, ולשיטתו דלא חשוב יחדיו רק מה שנוגע וסמוך לחוט של פשתן ואפ"ה אסור כל הצנג כמו שהציא הר"א"ש נפסקי' דצרי הירושלמי שהצאצו, ומזה מוכיח כמו שצאצד כל הצנג של צמר אף מה שאינו מחזור לפשתן, כ"כ גם צנג מקצנום נאסר כולו אם יש צד אחד צמר ופשתים וכל שראוי כולו להאסר חזר וניעור דהוי כהוכר. כללענ"ד צניאור דצרי הר"א"ש צפ"י לחס' צנגים והוא נכון צעה"י :

ועל דרך זה סוגנים הולכים גם דצרי הר"א"ש צתא' ונפסקי' שהצאצו דמ"ש צתאצנה להוכיח מן התוספתא לנידון שגשאל על הצנגים שהשתי של פשתן והערב של משי לאסור, הוא דמפרש דהתוספתא מחלקת צין תערובות צמר לתערובות חוטים, דנתערובות חוטים אף אם לינו ניכר מחמת התחלפות המראה, אצל כיון שעומד צפ"ע, כלומר שנטוו צפ"ע לא מהני ציטול כמש"כ צפ"י לחס' צנגים ככ"ל, ומה שהוסיק דצרי' פי' ואינו ניכר זה צפ"ע וזה צפ"ע כוונתו דאין צהם הוט של צמר רחלים צפ"ע וחוט של פשתן צפ"ע, ומה דמוסיק צזה"ל וכ"ש צנידון זה שניכר השתי צפ"ע, כונתו לפרש דצכה"ג אף אם לא הי' ניכר השתי צפ"ע מחמת התחלפות לא הי' מהני ציטול, דרק צצמר המתערב קודם טווי מהני ציטול, וכש"כ צכה"ג דלא נתערב כלום ולא נתחלף דניכר השתי צפ"ע ודאי לא צטל, ומה דלריק לאשמעין היכא דניכר דלא צטיל אף דצאצד תערובות הוא פשוט, דכאן יש מקום צומד כיון דעכש' הוא צנג וצריק לחול עלי' דין כללים מחמת דין צנג, וכיון דרובו משי לא חשוב צנג של פשתן כמו צצרול טמא

ציטול ולא בחוטים אם ארנ' ארנ' כ מהם נגד כמש"כ נשיטת הרא"ש והטור, ואף שמדברי הנ"י משמע קצת שדברי הסמ"ג והרמז"ס הם נשיטה אחת ודברי הרא"ש והטור הם נשיטה אחרת נציאור דברי התוספתא, י"ל שהוא מפני שדברי הרא"ש נמש' אינו מפורש הנדל זה צין איננים לחוטים לכן לא הזכיר שדבריהם ג"כ כדברי הסמ"ג אבל נאמת נאו דברי הרא"ש מפורשים נפי' למס' נגעים כמש"כ ועפי"ז נראה לענ"ד דגם כונת הסמ"ג שכתב פי' חוטי חשיני ולא נטלי הוא דחשיני שיחול עליהם נעצמם דין כלאים וממילא יאסר כל הנגד ומש"ה חין כאלו נצטל כנ"ל, ול"ק מסוגית הש"ס דתמורה כנ"ל:

פרק כא

והרמב"ם נפ"י מה' כלאים כתב צוה"ל אמר רחלים ואמר גמלים וכיוצא בו שטרפן צ"ז וטוה מהן טוי, אם הי' החני מן הרחלים הרי הכל כזמר רחלים והרי הוא כלאים עם הפשתן, ואם הי' הרוז מן הגמלים מותר לערצו עם הפשתן מפני שזורת הכל לורת אמר גמלים ואין חוששים לנימות של אמר המעורצת צהן מפני שאינם חוטי אמר, לפיכך עורות הכנשים שעושים מהם בגדים חפ"י שתופרין אותן בפשתן מותרים ואין חוששים לנימות של אמר חפ"י שכתבנו נכלל חוט הפשתן שטרפו צו שהרי נטלו נמיעוטן עכ"ל. וכן הוא לשון השו"ע יו"ד סי' רנ"ט רק הוסיף שם דברי הטור, והרא"ז דכתב בהשגות שם על הא דכתב שהרי נטלו נמיעוטן, שנוש הוא זה וכי אמר בפשתן נטל צרוז ונכסף ונשה כתב ע"ז חני חומר טעם מפני שנטלו נמיעוטן אינו שנוש שזן התוספתא למדו כמו שכתבתי נשם סמ"ג, וכן מפורש בירושלמי דגרסינן התם אמר ופשתן שטרפן אסור כיגד הוא עושה מציא ליטרא ועוד אמר גמלים ומצטלן עכ"ל. ודברי הכ"מ תמוהים וזה ענין התוספתא והירושלמי לדברי השגת הרא"ז דהשיג דלמר ופשתן חין מצטלים זא"ז, ונתוספתא וירושלמי מיידי שזמר גמלים מצטל אמר רחלים, ועי' נט"ז יו"ד שם מה שדחק ליבש תמיה זו ואין דברי מתקנלים על הלך כלל, דמש"כ דהעור הוי חין שלישי והעור מצטל את הנימין הוא תמוה לכל מעיין, ונציאור הגר"א שם תמוה על הרמז"ס והרא"ש והשו"ע וצויתר תמוה על דברי הכ"מ וכתב שגה צוה, והנה כאשר זכינו נצוה"י לפרש דברי הרא"ש והטור נלענ"ד דנזה יתפרשו לנו גם דברי הרמז"ס וגם לדברי הכ"מ יש טעם. דהנה מה שכתב הרמז"ס לחלק צין נימין לחוטין הוא עפ"י האופן שכתבנו, דכיון ואין דין כלאים צנימין אלא דוקא בחוטים או נגד, ואם טוה מן התערובות עלינו לדון על לורת החוטים נכללות אם חשוים חוטי אמר רחלים או לא מש"ה אם רוצ מן אמר גמלים מותר מפני שזורת הכל לורת אמר גמלים היינו שזורה הכללית שעלי' צריך לחול הדין חשינה

צורה של אמר גמלים כמו צרל טמא שצללו עם צרל טמא, ואם נצול לדון על החלקים הפרטים היינו על הנימין של אמר רחלים חין חל עליהם דין כלאים נפ"ע שאינם חוטים, ולגרוס דין על החוטים נכלל אינם גורמים שהם המיעוט, אבל חוטים שהם נפ"ע חשוים אינם מוצאים שיכול לחול עליהם תורת דין כלאים אינם מתצטלים, שכל הנגד נאסר, כמש"כ נשיטת הרא"ש והסמ"ג, וכן מוכח מדברי הרמז"ס שכתב דנמחלה על מחלה הרי הכל כזמר רחלים, דלכאורה לאיזה ענין כתב זה, דהרי לכאורה האיסור הוא רק משום התערובות אמר רחלים והאמר גמלים לעולם מותר, ולפימש"כ דברי מדויקים כיון דנמע"מ חל דין כלאים על החוטים מחמת החני של אמר רחלים ואז כולו אסור, וכמו צרל טמא שצללו עם צרל טמא נמע"מ כל הכלי נטמא דאי אפשר נלא"ה דעל חני כלי ליכא תורת טומאה, כ"כ הכא ליכא תורת כלאים רק על כל החוט, ועפי"ז כתב הרמז"ס בעורות נכשים שתופרים אותם בחוטי פשתן שמתרים חפ"י שנימי האמר מן העור נכרכים ענ החוט של פשתן לא חיישינן שנטלו נמיעוטן, כזמר כיון שהחוט של פשתן נטוי נפ"ע והנימין רק נכרכו עלי' והם מיעוט אינם חשוים לומר שהחוט הוא ע"י תערובות אמר ופשתן, כיון שהחוט נטוה נפ"ע והנימין של אמר הכרוכים עלי' הם מיעוט, הם טפלים ומתצטלים לגבי', ואינו דומה לתערובות אמר ופשתן שטוה מהם חוטים דאסור משום כלאים אף אם יהי' חין אחד מרובה והשני נועט, דהתם נטו חוטים מן התערובות והוי חוט של כלאים דנתערבות אמר ופשתן ליכא ציטול כמש"כ לעיל מדברי הרא"ש, אבל כאלו החוט של פשתן הוא טווי, והנימין של אמר נכרכו עלי' חין חשוים לשנות את שם החוט, ועליהם נפ"ע חין דין כלאים, וע"ז מציא הכ"מ ראי' מהתוספתא והירושלמי דמוכח להדיא מדבריהם דין זה דנימין שאני מחוטים לענין זה דעליהם חין תורת כלאים שאנו דנים עליהם צפרט, וזהו עיקר החילוק צין תערובות אמר לתערובות חוטים כנ"ל:

ובזה מובנים גם דברי הר"ן נמש' סי' נ"ז ונ"ט שכתב להתיר לטחון חטים מצוקעות עם חין מצוקעות קודם הפסח דכיון דמתצטלים קודם שחל האיסור לא הוי כמצטל איסור, ואף לשיטת הרא"ז דקוצר דאסור מה"ת לנטל איסור, אבל נכה"ג שמתצטל צומן היתירו לא שמענו שיהי' אסור לנטל, וכתב ע"ז ו"ל אבל יש צכאן שני ספיקות, האחד שנוכל לומר שאין ההיתר מתצטל צהיתר משום דנפרק נתרד דע"ז מוכח דהיתירא לגו איסורא לא נטיל, וטעמא דמילתא לפי שאין ההיתר עשוי להתצטל, והכא צומן היתירא יש לדון ולומר דאינו מתצטל, מתי מתצטל לאחר איסורו וממלא זה מצטל איסור לכתחילה, והספק השני דלילמא כי אמרינן דלפני זמנו נשאים ה"מ לאוכלו קודם הפסח משש שעות ולמעלה, אבל לאוכלו תוך הפסח הוא חוזר וניעור, ושני ספיקות אלו

הם חוזר וניעור בתוך הפסח ושני ספיקות חלו, היינו אם היתר זהיתר בטל ואם חוזר וניעור בתוך הפסח הם שני ענינים, היינו דאפילו אם ה' הדין לחזור וניעור ה' נפ"מ נחקירה הראשונה אם מותר לערב החטים כדי לחכלן קודם הפסח אחר שש לאם היתר זהיתר אינו בטל הוי מנצל היסור, והחקירה השני' הוא לענין תוך הפסח דאף אם היתר זהיתר בטל ומותר לערס כדי לאכלל אחר שש, אצל בתוך הפסח דהוי נמשהו י"ל לחזור וניעור, ושני ספיקות חלו למד מדין כללים דהיתר מתבטל זהיתר ואינו חוזר וניעור אף דשם הוא ענין אחד, דאם נימא חוזר וניעור לא שייך כלל ביטול מעיקרא, דאם יאמר נאסור לאחר חיבור הנז"פ לאחיה ענין נבטל נשעת ההיתר, אצל עכ"פ שני דינים חלו יש ללמוד מדין כללים דמהני הביטול נשעת ההיתר ואינו חוזר וניעור
אח"כ :

אמנם שיטת הר"ן ושיטת הרא"ש והטור חלוקים המה בדין חוזר וניעור, דשיטת הרא"ש והטור דסברי נמי דהיתר זהיתר בטל מ"מ סברי דהיכא שנתערבו חטים של נזר רחלים נחוטים של נזר גמלים אם אח"כ ארג מהם נגד וחזרם נפשטים חוזר וניעור, ולהר"ן נראה נפשטות דאם רק נתבטל אינו חוזר וניעור, אף דלתרוייהו אם חל איסור כללים נאסר כל הנגד כמש"כ, ומחלקותם בזה הוא עפ"י שיטותיהם בכל תערובות המתבטל, אם ע"י הוספת איסור עד שנתערף יהי' רוב איסור אם חוזר וניעור האיסור הבטל כבר להנזקף להאיסור הנוסף, דשיטת הרא"ש הוא אם ניתוסף איסור נזדה זו חוזר וניעור מה"ת דחשיב כהוכר האיסור כמו שנתבאר בדברינו לעיל פ"ט שיעתה, ורק ננתערב שער נזר רחלים נשער נזר גמלים לא אמרינן חוזר וניעור כמש"כ לעיל, כיון דעל כל שער נפ"ע לא אפשר לחול דין כללים אם לא שיחול על כל החוט בכלל, וכשאלו דנים על החוט בכלל הוא חשבו חוט של נזר גמלים מחמת שהמיעוט מתבטל כמש"כ, ושיטת הר"ן הוא כשיטת הרמב"ן והרשב"א, תוס' והריטב"א שנתבאר לעיל בפ"ט שיטתם דסברי בכל תערובות המתבטל שאינו חוזר וניעור מלבד בלב עד ששים, דנאיינו מינו חוזר וניעור מה"ת דכל דיהיב טעמא הוי כהוכר האיסור, ונמין נמינו הוא מדרבנן גזירה אטו אינו מינו, דלפי"ז נראה דלשיטתם גם אם נתערבו חטים נחוטים ואורג אח"כ מהם נגד ג"כ מותר לאינו חוזר וניעור כמו נשאר תערובות כל מה שנתרבה גם הוא בטל, ועכ"פ מה שהותר אינו חוזר לאיסורו עד שיוכר ממש, ונראה לפי"ז דאף שרק חוטי נזר אינם ניכרים וחוט פשתן הם ניכרים מ"מ אינו נאסר, דאף דנז"פ הם גוף אחד של איסור וכל מה שניכר ממנו ה' ראוי להאסר, זהו דוקא נשאר איסורים דכל משהו הוא איסור מלד עאמו, אז כל משהו הניכר חוזר לאיסורו, אצל נזמר ופשטים אם הנזר הותר ולא חל עלי' דין כללים גם הפשתן אינו נאסר, וכמו דמוכח דין

מתערבות מדתן נפרק נתרם לכלאים נזר גמלים ונזר רחלים שטרפן נז"ז אם רוב מן הגמלים מותר, ומותר דקאמר היינו לערב עמהם נזר ופשטים, ומהא שמעינן שהיתר זהיתר מתבטל וש"מ כיון שנתבטל אינו חוזר וניעור. עכ"ל ובס' מקור חיים ה' פסח ס' תמ"ז סק"ח תמה על דברי הר"ן חלו. מאי ראוי דהביטול חל קודם שנתבטל חל הפשטים דנימא היתר זהיתר בטל דילמא מתבטל לאחר שנעשה איסור דאף דנזר אינו בטל נפשתן אצל בטל הוא נזמר גמלים, ועיי"ש דמתרץ דאם לא ה' מתבטל קודם האריגה כ"ז שהוא היתר והי' חל מעיקרא האיסור על הנזר ופשטים יחד ולא אם הפשטים והנזר יחד"ה הם יותר מן הנזר גמלים ליכא ביטול נזר, ולענ"ד זה רחוק נכוונת הר"ן שלא הזכיר שום רמז על דבר כמות הנזר רחלים ופשטים נגד נזר גמלים, ולפי מש"כ עפ"י שיטת הרא"ש והטור והנ"י נביאור דברי התוספתא דנגד שיש בו כללים של נזר ופשטים כל הנגד אסור דברי הר"ן פשוטים שהוכיח מדין כללים דהיתר זהיתר בטל דלאחר אריגה לא שייך ביטול דאם רק חל איסור כללים על נגד זה כולו אסור וכמש"כ הטור דלאחר שעשה מהם נגד לא שייך בזה ביטול, ומוכח דהיתר זהיתר בטל, וכן הוכיח דאינו חוזר וניעור דאח"ה למה אינו חוזר ונאסר אח"כ, ומה מוכיח גם לענין חמץ דמתבטל קודם הפסח, ומה שהקשה הפר"ח עלי' הוצא שם נמקו"ח דשאני דין כללים דלעולם אסור נזר נפשתן וחמץ קודם פסח הוא היתר זהיתר, לק"מ לענ"ד דהא תינתן אם ה' איזה איסור נעשית נגד כללים או לחצר נז"פ ה' חילוק בין כללים לבין חמץ, דבכללים שייך דין איסור בכל שעה דנזר רחלים אסור לחצרו נפשתן ונזר גמלים מותר וננתערבו בטל איסור זה מן הנזר רחלים, אצל כיון שהדין דליכא שום איסור לחצר נז"פ אלא דלאחר חצרון איכא איסור לבישה והעללה, וכ"ז דלא נתבטלו כל אחד מותר להשתמש להתחמם בו וכיו"צ, לפי"ז ליכא חילוק בין כללים לחמץ, ועוד יש מקום לומר דחמץ חשיב קרוב לאיסור גם קודם הפסח יותר מכללים קודם אריגה, דחמץ קודם פסח אינו רק מחוסר זמן לחלות האיסור וכללים הוא מחוסר מעשה, ומה דנריך שיחול הביטול דוקא קודם שחל איסור חמץ ולא נאמר שחל הביטול לאחר שש שעות נערב הפסח כתב נמקו"ח שם משום דהר"ן סובר דאחר שש הוא נמשהו, נמחכ"ת לא עיין בדברי הר"ן חלו דנהדיא כתב דאחר שש הוא נששים כמו שהבאנו דברי', והא דנריך לענינו שיחול הביטול בזמן ההיתר הוא משום דין איסור מעשה הביטול שאין מנצלים איסור לכתחילה, היינו אף שעושה התערובות בזמן ההיתר, אצל כיון שלא חל הביטול עד שיחול תחילה האיסור ואח"כ יותר ע"י ביטול, חשבו מתבטל איסור שעשה עכ"ש מעשה שע"י יתבטל האיסור אח"כ, וכמש"כ להדיא בלשנו דאם אינו מתבטל רק אח"כ חשבו מתבטל איסור, ואח"כ דין

ש"כ סעיף ז' לענין סחיטת עניים בתוך היין בשבת כיון דלא נאסר צפ"ע צטל צמיעוטו אף דהוי דבר שיש לו מתירים, ולענ"ד נראה דגם שם הוא רק בזה בלא שאינו עומד צפ"ע, אבל צינז צינז גם שם אסור, ואח"כ מלאתי בזה"י צמ" דרכי תשובה יו"ד ס"י ק"צ סקנ"ז שהציא כן להלכה דעת איזה אחרונים שכתבו כן, צמ"ס ס' ערך שי ושו"ת זכורי שלמה והגאון מקוטנא דנקטו דרק בזה בלא כניגית אמורים דברי המרדכי שהוא מקור הדין להשו"ע או"ח והרמ"א יו"ד הנ"ל יעו"ש :

וכל הדברים אשר בארנו בזה יש להעמיס בדברי הגר"א ז"ל אשר בקולר אמרים כלל את כל הענין, והוא באור"ח ס"י תמ"ז סקכ"צ על וזה שכתב הרמ"א ונוהגים כסברא ראשונה בכל תערובות שהוא לה בזה, כתב בזה"ל ונוהגים וכו' ומיהו וכו' אף לסברא הראשונה דיליף מכלאים כמש"כ בתוספתא שם והציאו הר"ש והרא"ש שם בזמן שהציא פשתן וטרף עמהם וטרפס זצ"ל, אבל העושה חלוק ממזר גמלים או כולו ממזר ארנבים וארז צו חוט אחד של למר צד זה וחוט אחד של פשתן צד זה אסור, דפשתן טרוף אינו ניכר ונתערב כמו לה בזה, משא"כ בחוט שעומד צפ"ע ואינו מתצטל וה"ה לפירורים, וע"י ציו"ד ס"י ל"ט ס"ו צה"ה שפקק דחור וניעור, ועמש"ש דוקא צמשים אבל לא צמשהו שכן מוכח צכ"מ עכ"ל, והנה דברי"ה הק' אינם מונעים בתחילת ההסקפה מש"כ דחוט ופירורים אינם מתצטלים, דהלא רק לענין חור וניעור אמר הרמ"א צפירורים, ומוזן כונתו דפירורים וחוטים חשונים לחול עליהם דין מחדש, והוכיח מכלאים דלמר המתצטל אינו חור וניעור וחוטים חורים וניעורים, ומוכח מדברי"ה כל הענין שכתבנו דחשיבות של חוטם הוא רק לענין חור וניעור, כנלענ"ד צענין זה :

ובתשו' נוב"י מ"ת ס"י קפ"ו האריך צענין זה ובסוף התשובה כתב ג"כ להסתפק צדין זה אם צג משאר מינים נאסר אם יש צו כלאים של צו"פ צד אחד, וכתב שם וז"ל ואומר אני שלדעת הרמז"ס שאפי' אין חוט למר נוגע בחוט של פשתים, ח"כ מלך הסברא שכל הצג נעשה גוף אחד של איסור, אבל לדעת הרא"ש י"ל שאינו אסור אלא מקום חור הנמר ופשתן ולא שאר הצג, ויש לומר דאפילו לדעת הרא"ש כיון שהנמר מחובר צפשתן שזו כל הצג נאסר עכ"ל. ולענ"ד דברי"ה אינם מחוירים בזה, דהלא לכל הדינים שנתורה ודאי כל הצג גוף אחד הוא כמו לענין מגע טומאה והזאה וטבילה וכדומה, ורק לענין האמור בתורה צו"פ יחדי סובר הרא"ש דצענין שיהי' מחוירים יחד צגיגה ממש ולא ע"י דבר אחד המחבר, ואם יש מקום לומר דלהרמז"ס כל הצג נאסר כ"כ להרא"ש, וכבר נתבאר הענין לעיל דלהרא"ש מוכח ענין זה מהא דצג למר נאסר כולו ע"י חוט אחד של פשתן וכן הוכחנו שיטתו בזה מדברי"ה צפ"י למס' נגעים. וצ"עיקר השאלה

זה מנצר בחלב צענין שיחול האיסור על שני המינים יחד, והיכא שהנצר אינו נאסר מחמת דין אין איסור חל על איסור וכו' צ"ל אז גם החלב אינו נאסר, ולפי"ז לשיטת הר"ן אין חילוק צין תערובות שער למר רחלים לתערובות חוטם דלעולם אינו חור וניעור, ולשיטתו יפרש דברי התוספתא באופן אחר, היינו דנתוספתא שנה לנו רק דין זה דאם לא טרף הנמר רחלים צהנמר גמלים ולא נתצטל צרוצ כדין תערובות אז אסור, אף דהנמר רחלים והפשתים הם רק שני חוטם וכל הצג הוא ממזר גמלים, לא אמרינן ליזל בזה רוצא שיהי' נחשצ כאילו אין כאן רק צג ממזר גמלים כמו צרזל טמא וצרזל טהור דאם רוצ מן הטהור טהור, ומה דצממת חלוק דין זה דכלאים מצרזל טמא וטהור שעשה מהם כלי הוא פשוט כמש"כ לעיל דהתם ח"א לחול דין טומאה על חלק צרזל הטמא דחלק זה אינו כלי שלם ושלמות הכלי וצורתה הוא רק ע"י הצטרפות החלקים, וכשאנו דנים על הכלי בכלל אזלינן בזה רוצ ומהיעוט כמאן דליתא, שאינו גורם דין על הכלי, אבל בכלאים חל דין כלאים על שני החוטם של למר ופשתים הנמצאים צגד שאי"ל לדין כלאים לדון על שלמות הצג, דגם על חוטם חל דין כלאים וכמש"כ לשיטת הרא"ש, אבל אם עשה צג מחוטי למר רחלים ומזר גמלים שנתערבו או שאין מקום למר רחלים ניכר צגד של למר גמלים, בזה חלוק שיטת הרא"ש מהר"ן, דלהרא"ש צכה"ג חור וניעור, ולהר"ן כל היכא דאפשר להתצטל קודם התצטרות הפשתן אל הנמר, היינו כ"ז שהוא היתר צהיתר אינו חור וניעור, כנלענ"ד בזה :

ועפ"י דרך זה יש לפרש מה דפסק הרמ"א באור"ח ס"י תמ"ז לענין חמץ צפסח לחלק צין תערובות לה בזה דאם נתצטל צמשים קודם הפסח דאינו חור וניעור צפסח, וצינז צינז חור וניעור יעו"ש. דלכאורה אינו מוזן מאי שנא לה מינז, וצמקו"ח שם כתב ליתן טעם דזה בלא מתצטל וחשון כמאן דליתא כמש"כ צכ"מ צמ"ס הר"י קורקם ספ"א מהא"ט, וצמ"ס מגן אלה שם דזה דברי"ה מסוגית הש"ס דצכורות, ובסוף דברי"ה כתב צמ"ס מגן אלה שאינו מוצא מקור לחלק צין לה צינז יעו"ש. ועפ"ימש"כ י"ל דהטעם בזה דתערובות לה בזה שנתערב קודם הפסח עד שלא הי' צו כדי נתינת טעם כשהגיע הפסח אינו חל על תערובות צו איסור חמץ, דעל המשהו חמץ צפ"ע לא חל דין חמץ כיון שאינו עומד צפ"ע ואינו תופס מקום שיחול ע"י דין חמץ, ועלינו לדון על כל התערובות הלח צכלל למר שיש צו חלק חמץ, וזה שייך רק אם ניכר צו המיעוט או צמראה או צטעם, אבל משהו אינו משנה כלל את שם כל התערובות, ורק אם נתערב צפסח דצבר חל על המשהו דין איסור אינו צטל, אבל יצא צינז דכל פירור עומד צפ"ע וחל עלי' איסור חמץ אם לא מחמת ציטול צרוצ ומשו"ה חור וניעור, וכעין זה כתב הרמ"א ציו"ד ס"י ק"צ וצשו"ע או"ח ס"י

שלא נתצטל אינם מנגדים זל"ז משום דהוי דשיל"מ ע"י פדיון מה"ט לא צטיל, ומה"ט צהיתר צהיתר הו"ל להיפוך דעכש"י אינם מנגדים, אצל אלו יודעים שלנסקוף יצואו לידי נגוד ע"י עכוב הנהגה צפועל, יש מקום לומר דגם עכש"י הו"ל נוגע קצת למעשה לענין הנהגה אס נריך להתקדם לגמור ההשתמשות קודם הגעת זמן האיסור, ויש מקום לספק בזה אס מה"ת צטל או לא, אצל כזר הצאלו שיטת הר"ן; אקט להלכה דהיתר צהיתר צטל מה"ת ולא ראיתי מהראשונים ז"ל שיפלגו עליי דין זה, ועלינו להחליט דמה"ת צין שההיתר עכש"י והאיסור יצוא לאח"ז וצין להיפוך שההיתר יצוא לאח"ז והאיסור עכש"י צשני אופנים אלו צטל המיעוט צהרוצ מה"ת :

אבל עדיין לא נתצאר מה שחמץ קודם הפסח צטל גם מדרצנן ולא הוי כדצר שיש לו מתירים ללא צטל מדרצנן, והלא לפימש"כ הר"ן צמס' נדרים דף כ"צ ע"א לצאר שיטת הרי"ף ש"כ צפת שאפאה עם הצלי צתנור דאסור לאכלו צכותא אף דריחא לאו מילתא היא, משום דחשוב כמשהו וצטל צרוצ, וצכה"ג דאפשר לאכול הפת עם צצר הוי כדשיל"מ ללא צטיל, וציאר שס דהיכא שאפשר לאכול עכשיו צהיתר חמיר דגם צאינו מינו לא צטיל מדרצנן, וכשיש לו מתירים לאח"ז אינו צטל צמינו וצשאינו מינו צטיל. יעו"ש, ולפי"ז יקשה צחמץ קודם הפסח למה צטיל הלא יש לו היתר עכש"י, ונראה לענ"ד דל"ל דחמץ שנתערצ קודם הפסח שאינו צטל רק צשעה אחרונה קודם הגעת זמן האיסור, כלומר צשעה שאין שהות לאכלו קודם הגעת זמן האיסור דאז הוי כדצר שאין לו מתירים, ול"ק משיטת הרי"ף דהתם צפת שאפאה עם הצלי צשעה שרואה לאכול הפת עם כותח יכול לאכלו עם צצר, — וצגליון הנרע"א ליו"ד סי' צ"ט צהא דכתצ שס הרמ"א צמים שנתערצ עם מעט חלצ שיותר לצל עם צצר, דכתצ שס דאשמעינן דלא כהרי"ף, והקשה שס על הרי"ף מהך משנה דלומר גוולים שנתערצ צנמר רחלים דאס רוצ מנמר גמלים מותר לתפורו עם פשתן, הרי אף דאפשר לתפור עם נמר מ"מ מותר עם פשתן, ולפימש"כ לק"מ דאס ה"י איזה איסור צעשית כלאים ה"י דומה ענין זה לנידון הרי"ף, אצל כיון דליכא שום איסור בזה, הנה צאותה שעה שאין שהות לעשותו צאופן אחר אז צטל כמו צחמץ קודם הפסח, ושס עוד עדיף מחמץ דצחמץ אלו דנים על השתמשות אכילה, וצכלאים אין ענין הצטול על מעשה האריגה דתשמיש אריגה מותר גם צכלאים ממש, ורק אנו דנים על שמוש הלציה, וקודם אריגה לא שייך איסור כלל ורק אנו דנים על המינים, דצנמר גמלים איכא היתר גם אס יה"י צגד מחוצר עם פשתים וצנמר רחלים איכא ד איסור שאס יה"י צגד מחוצר עם פשתים יה"י איסור, ולענין זה לא שייך לדון דיש לו מתירים לעשותו עם נמר, אצל לפי"ז הנה צצרי הרי"ף והרמ"א ציו"ד הנ"ל אין שייכים כלל לענין דין צטול היתר צהיתר, דצשני ענינים הנ"ל

והחקירה שהאריך שס צתשר אס היתר צהיתר צטל והעלה דהיתר צהיתר לא צטל, וכתצ לחלק מהך דכלאים דנמר רחלים צטל צנמר גמלים, עפ"י הדרך שכתצנו מצרול טמא צצללו עם צרול טהור, אף שלא הזכיר דצצרו ממשנה זו וכתצ מוצרול דאף ללא צטל נמר רחלים משום דהיתר צהיתר לא צטל אינו חל על החוט שרובו נמר גמלים דין נמר רחלים, והנמר רחלים צפ"ע אינו ראוי שיחול עליי שום דין דאינו חוט וצכלל הו"ל חוט של נמר גמלים, גם צענין זה צצר הוכחנו לעיל דא"ל לפרש כן דאף דצצרוצ טמא וטהור מוכח דגם צניכרים כ"א צחלקי הכלי ג"כ אוליגן צתר הרוצ, אצל צע"כ גם שס מטעם צטול הו"ל, דלולא זאת כיון דכל הכלי ונורתה הו"ל ע"י חלקים כל חלק וחלק גורם דין על שס הכלי, ואי לאו מטעם צטול ה"י גם המיעוט גורם דין על הכלי וצע"כ מטעם צטול הו"ל, דזהו הכלל דכל היכא דשניהם מתנגדים זל"ז אז שייך דין דאחרי רבים להטות, והרא"י לזה מהא דנמר רחלים עם פשתים שנתערצו וטוה מהם חוטים הו עשה צגד הוי כולו כלאים אף שיה"י רוצו נמר ומיעוטו פשתן, ולא אמרינן כיון שרובו נמר יה"י שס החוטים על שס הנמר לחוד, וצע"כ הטעם כיון שנו"פ מתאחדים יחד לחדש דין כלאים אינם משונים כמתנגדים זל"ז לומר אחרי רבים להטות, ורק נמר רחלים צטל צנמר גמלים משום שמתנגדים זל"ז ומצטלים זא"ז, וכ"כ חלצ שנתערצ צמים דומה ממש לדין נמר רחלים שנתערצ צנמר גמלים. כנלענ"ד :

ובעיקר הדין דהיתר צהיתר צטל או לא, נראה לי דלכו"ע משום כמתנגדים זה לזה, דכיון דמין אחד ראוי שיחול עליי דין חדש והמין השני אינו ראוי לזה לענין זה הם מתנגדים זה לזה ושייך ע"ז המקרא דאחרי רבים להטות יסוד הקצלה של תורת דין הציטולים, והתנאי השני דנקטו רוצ הפוסקים דצעינן ידיעה לחלות דין צטול צרוצ ונתצאר ענין זה לעיל צאורך, שהטעם בזה דכ"ז שאינו נוגע למעשה ההנהגה צפועל ליכא תורת דין צטול צרוצ, הנה צהיתר לתוך היתר יה"י תלוי אס ידיעה זו מועלת לאיזה הנהגה צכה"ג, כלומר מה שאנו יודעים שנתערצות זו תגרום עלינו השתנות צעתיך, והנה מנאנו כעין ליור זה לענין דשיל"מ, דצגמ' צ"מ דף כ"ג מפורש דמע"ש צצטל צרוצ אין נתפס פדיון, ומ"מ מדרצנן לא צטל מחמת שיש לו מתירים ע"י פדיון מדרצנן לא צטל, ומשנ"ה אפשר לפדותו מדרצנן, והוא דצר נפלא לכאורה מאיזה טעם אינו צטל, דהלא אס צטל אין לו מתירים וכצר תמה ע"ז צס' מנחת החנוך, ולענ"ד הטעם בזה כיון דעיקר יסוד הציטול היא משום דהמיעוט מעכצ את דין הראוי להיות ע"י הרוצ, וצדצר שיש לו מתירים קודם הציטול חשבו רצנן כאינם מתנגדים זה לזה, ומה"ט אינו צטל, ומה"ת צטל כיון דעכ"פ קודם הגעת ההיתר הם מתנגדים זל"ז, ועפי"ז יוצן לנו דצרי הש"ס צמס' צ"מ לענין מע"ש דחשיצ לדשיל"מ, דכיון דכ"ז

הוא ציטול איסור זהיתר דחלז אסור לאכול ולגשל עם צער, והמים או הפת מותרים לאכול עם צער ועם חלב, חלב נמר רחלים שנתערב צמר גמלים הוא היתר זהיתר דעכשיו כ"ז שלא נארג ולא נתחבר ליכא איסור, ולענין מעשה האריגה ג"כ ליכא שום איסור, וכשאלו דנים על הציטול קודם אריגה הוא ציטול היתר זהיתר שיתצטל המיעוט שלא יחול עלי' איסור, חלב צצר בחלב דמדרבנן אסור גם צלא ציטול, ואלו דנים שיתצטל האיסור שכבר חל היינו שיהי' מותר לאכול הפת עם התערובות ריח הללי עם הכותה, ודברי הש"ך שכתב שם על דברי הרמ"א ענין ציטול היתר זהיתר ז"ע. ורק לענין יש לו מתירים יש לדון קצת כיון דעכ"פ יש היתר וכמו שהקשינו לענין חמץ קודם הפסח, חלב גם זה לא קשה כמו שכתבנו דאף אם נאמר דלא יתצטל היתר זהיתר משום דיש לו מתירים, חלב מ"מ יהי' בטל קודם שחל האיסור, דברגע האחרון צעשה שראוי לחול האיסור, אז ודאי אין לו מתירים, דעיקר הציטול של היתר זהיתר שלא יחול האיסור צעשה שהי' ראוי לחול, וכמו שמדמה המרדכי צ"ל כל שעה ענין זה של היתר זהיתר להא דשקיל וטרי תנאי הוצא צמץ נדרים לענין הפרת נדרים קודם שתדור, וטבילת כלים קודם שנטמאו ועוד ענינים כאלה וכמו שהציא כל זה צביאור הגר"א צה' פסח סי' תמ"ז :

אבל קשה לי טובא מדין גנינה שהעמיד צעור קינת כשרה דמותרת ובהעמיד צעור קינת נבילה אסורה, וכתבו הפוסקים הטעם בזה דכיון דצצר המעמיד הוא ולא צטיל, ומשום צעור קינת נבילה שאיסור הוא ומעמיד לא צטיל אסור, חלב צצ"ח דשניהם היתר וכיון דלא יהי' טעמא מותר עי' ציו"ד סי' פ"ז וצ"ך שם והוא מן הש"ס פ' כל הנשר, ולשיטת הר"י קשה כיון דלא צטל מחמת דין מעמיד, יהי' איסור דרבנן שאוכל חלב עם משהו של צצר שאינו מתצטל כפת שאפלו עם הללי, ולחומר הקושיא נראה לענ"ד לומר ולחלק צין משהו של ללי הנכלע צפת, דסובר הר"י ק"י כיון דלא צטל משהו הללי ואיכא על הפת גם שם צצר שיך לאסור עם כותה, חלב משהו מעור קינת כשרה הנכלע צננינה, כשאוכל הגנינה לא חשו כאוכל צצר נפרד עם גנינה נפרדת, דלא גזרו רק על אופן דשייך שם אכילה ועל טעם הקלוש שנכלע צצר, לא שייך למיחשז כאכילת המשהו צצר עם גנינה, ואין להקשות לומר שיהי' אסור לאכול גנינה זו עם גנינה אחרת דזהו כחוכא לאסור גנינה לאכול עם גנינה אחרת :

פרק כב

כתב המרדכי צ"ל הזרוע וז"ל וצ"כ דצ"ק חומר ר' יהושע ש"ז של צז מטמא צמא לפי שא"א צלא נחנזי יציה, וכה"ג אמרינן צ"ל מלות חליצה יציה שרקקה דם חליצה כשרה, ותימה הא דתניא צנחים פ' התערובות ר"י אומר צסר ר"ג אין דם מצטל דם ואין רוק מצטל רוק חלב משומע דלכו"ע דם מצטל רוק, ח"כ הכא נמי נימא הכי, וי"ל צצ"ק וציצמות איירי כגון שהוא צעין וניכר וכל דצר שהוא צעין וניכר לא צטיל, אי נמי ליכא למימר ציטול צרוצ חלב צצר שהי' ניכר צצ"ע תחילה ואח"כ נתערב, חלב צצר שתחילת ציאתו לעולם מעורב, כגון צצ"ק וציצמות, ליכא למימר דצטיל, והא דתנן צפרק המפלת שליא צצית טמא ור"ס מטהר ומסיק טעמא דר"ס משום ציטול צרוצ שנימוק ונימוק הולד ונתצטל צרוצ, וי"ל דהתם נמי הולד הי' ניכר מתחילה ואח"כ נימוק וע"כ מתצטל עכ"ל. ולא נתצאר צפוסקים אחרונים ענין זה שחידש המרדכי צדין ציטול, דהנה כולם נתקשו מהא דכתב המרדכי פ"ק דצצת הוצא צרמ"א אר"ח סי' ש"כ וציו"ד סי' ק"צ דגניית מלאה עננים ויש צגניית יין ללול שיאל מערב צצת שכל היין

הוא ציטול איסור זהיתר דחלז אסור לאכול ולגשל עם צער, והמים או הפת מותרים לאכול עם צער ועם חלב, חלב נמר רחלים שנתערב צמר גמלים הוא היתר זהיתר דעכשיו כ"ז שלא נארג ולא נתחבר ליכא איסור, ולענין מעשה האריגה ג"כ ליכא שום איסור, וכשאלו דנים על הציטול קודם אריגה הוא ציטול היתר זהיתר שיתצטל המיעוט שלא יחול עלי' איסור, חלב צצר בחלב דמדרבנן אסור גם צלא ציטול, ואלו דנים שיתצטל האיסור שכבר חל היינו שיהי' מותר לאכול הפת עם התערובות ריח הללי עם הכותה, ודברי הש"ך שכתב שם על דברי הרמ"א ענין ציטול היתר זהיתר ז"ע. ורק לענין יש לו מתירים יש לדון קצת כיון דעכ"פ יש היתר וכמו שהקשינו לענין חמץ קודם הפסח, חלב גם זה לא קשה כמו שכתבנו דאף אם נאמר דלא יתצטל היתר זהיתר משום דיש לו מתירים, חלב מ"מ יהי' בטל קודם שחל האיסור, דברגע האחרון צעשה שראוי לחול האיסור, אז ודאי אין לו מתירים, דעיקר הציטול של היתר זהיתר שלא יחול האיסור צעשה שהי' ראוי לחול, וכמו שמדמה המרדכי צ"ל כל שעה ענין זה של היתר זהיתר להא דשקיל וטרי תנאי הוצא צמץ נדרים לענין הפרת נדרים קודם שתדור, וטבילת כלים קודם שנטמאו ועוד ענינים כאלה וכמו שהציא כל זה צביאור הגר"א צה' פסח סי' תמ"ז :

ויש לעיין צטיפת חלב שנפלה על חתיכת צצר, דאם אינו צנותן טעם דמותר, דלכאורה הוא שלא מתורת ציטול צרוצ דהלא חלב צצר אינו צטל, כמו שכתבו תוס' והרא"ש לענין חוט של צמר צנגד של פשתן, דכל שתערובתו גורם האיסור לא שייך ציטול צרוצ, ולפי"ז מה שמותר חלב צצר כשאינו צותן טעם הוא שלא מחמת ציטול חלב כל שאינו צותן טעם הוא מותר, וצריח ללי הנקלט צפת כתב הר"י ק"י דאיכא איסור לאכול צכותה, כיון דאינו צטל מחמת דין יסל"מ, אף שלא יתן טעם צכותה, ויש לומר דצחמת גם צטיפת חלב שנכלע צצר צריך לצוא מדין ציטול צרוצ, דלפימ"ס כ"ד דין זה שאסרו חז"ל לאכול צצר עם חלב זה אחר זה צסעודה אחת, הוא ענין איסור צצ"ע, ולפי"ז גם צטיפת חלב שנכלע צצר אס לא הי' צזה דין ציטול צרוצ הי' אסור לאכול הצצר שמשהו חלב צלוע צתוכו, חלא מחמת שנצטל צרוצ, דהא דצצרים המותרים שנאסרים ע"י תערובות לא שייך צהם ציטול, הוא רק לענין האיסור הנעשה ע"י שני המינים יחד שמתחדש צהם איסור אחד על שני המינים, דשם מוצן הדצר דלא שייך צהם ציטול, דכמו שהמיעוט גורם האיסור, כ"כ הרוב גורם האיסור, ואין המיעוט גורם נגד הרוב דשניהם גורמים חלות האיסור, חלב לענין איסור דרבנן שאסרו לאכול צצר צונן צסעודה אחת עם הגנינה, לענין זה שייך ציטול צרוצ, דחלב אסור לאכול עם צצר, וצצר מותר לאכול עם צצר וכן להיפוך ולענין זה המיעוט צטל צרוצ, ושם הי' תערובות שאין לו מתירים ומשום"ה מותר ודינו של הרמ"א צהלב

היוֹלָא בַּצֵּת מִתְנַטֵּל וּמוֹתֵר, וּלְ"ד כִּשְׁאֵר דְּשִׁילִ"מ
דְּכִיּוֹן שֶׁלֹא הָיָה יִכְרַח הָאִיסוּר מֵעוֹלָם וּמִדַּע שֶׁצֶלַ
לְעוֹלָם מִתְעַרְבַּז וְכוּ' אֵלֶּמָּה דְּנִכְסָה"ג עוֹד מִתְנַטֵּל
יֹתֵר דִּלְמָה חֵל כֻּלָּל הָאִיסוּר אִם צֶל לְעוֹלָם כִּשְׁהוּא
מֵעוֹרָב, כֵּן הִקְדָּשָׁה צִס' שְׁעָה"מ צִפ"ה דְּיו"ט, וּמִתְרַץ
זַע"כ לֹא קִאֲמַר הַמֵּרְדְּכִי בַּשֵּׁם רִצְיוֹ מִשּׁוֹלֵם דְּכָל
שְׂתַחֲלִית בִּיחָתוֹ לְעוֹלָם מֵעוֹרָב לֹא שִׁיךְ בִּיטוּל הוּא
דּוֹקָא שֶׁהֵיטֵר וְהָאִיסוּר שְׂנִיָּהּ יִתֵּד בָּחוּל לְעוֹלָם
מֵעוֹרָבִים דִּלְמָה הַזֶּכֶר הַהִיתֵר תַּחֲלִילָה, מִשְׁא"כ
בְּגִיגִית שֶׁהֵיטֵר הָיָה מְזוֹרֵר מֵעַרְבַּז שֶׁצֵּת וְהָאִיסוּר
צֶל לְעוֹלָם בְּתַעֲרֻבוֹת צִטֵּל סְפִיר אִף בְּדִשִׁילִ"מ
יַע"ש. לְדִלְכֹּרָה לִפְיִי עֵינֵקֶר טַעַם הַמֵּרְדְּכִי הוּא
שְׂכִיּוֹן שֶׁלֹא הָיָה רוֹב הַהִיתֵר. יִכְרַח צִפ"ע, קִלְיָשׁ
כְּחוֹ לְצִטֵּל אֶת הַמֵּיּעוּט, וְהָיָה רִאשׁוֹ לִמְדָּה דְּהִיכָא
שֶׁהַמֵּיּעוּט אִיסוּר הָיָה יִכְרַח צִפ"ע וְהֵיטֵר בְּתַרְבֵּה
אֲחֵ"כ בְּתַעֲרֻבוֹת שֶׁלֹא יֵהִי בִּזְהָ דִין בִּיטוּל, דְּנִכְסָה"ג
עוֹד עֲדִיק מִכִּדּוֹן שֶׁל הַמֵּרְדְּכִי, דֵּהֲרִי הַמֵּיּעוּט אֲלִים
כְּחוֹ שְׁהִי יִכְרַח צִפ"ע וְהַרְוֹב קִלְיָשׁ, זֶה מוֹפְרָךְ
מִסּוּגִית הַש"ס דְּנִדְרִים סוֹף פֶּרֶק הַנּוֹדֵר מִן הִירָק
דְּמִזְזָר שֶׁס' דְּגִדּוּלֵי הִיתֵר מַעֲלִים אֶת הָאִיסוּר
שֶׁהַרְוֹב הִיתֵר שֶׁס' נִוְלַד מֵעוֹרָב יַע"ש, וְגַם מִדְּנָרֵי
הַמֵּרְדְּכִי עֲמָנוּ מוֹכַח לְהַדִּיעַ שֶׁאִם מֵיּעוּט הָאִיסוּר
הָיָה יִכְרַח צִפ"ע מִיִּצְטָל צִטֵּל אִף שֶׁהַרְוֹב צֶל לְעוֹלָם
מֵעוֹרָב, דֵּהֲרִי מִתְרַץ מֵהֵךְ דִּפ' הַמַּפְלֵת מִשּׁוֹם שֶׁהוּלַד
הָיָה יִכְרַח בְּתַחֲלִילָה וְאֲחֵ"כ בִּימּוֹת — כְּחוֹ שֶׁהַצִּטָּה
דְּנָרִי — וּמוֹכַח מִדְּנָרֵי שֶׁאִם הַמֵּיּעוּט הָיָה יִכְרַח
ג"כ צִטֵּל אִף שֶׁהַרְוֹב צֶל בְּתַעֲרֻבוֹת, דִּלְכָּא"כ הָיָה
לְרִיךְ לְבִאֵר דֵּהֲתָם הָיָה הַרְוֹב יִכְרַח, וּלִפְיִי אִי
אִפְשָׁר לְבִאֵר דְּנָרֵי הַמֵּרְדְּכִי שֶׁהַטַּעַם מִשּׁוֹם קִלְיָשׁ
כִּחַ הַרְוֹב :

ונראה לענ"ד צביאור שיטתו והוא, דענין הציטוט
הוא זה אס איבא ענין תערוכות של מיעוט

ועפ"י דרכנו נראה צה"ל דכתבו תוס' צונחים דף כ"ו ד"ה שחט לענין ה"ל דלחמרי' שם צנחנות קדשים שהיתה רגלי' בחוץ והיא צפניה ש"ס שחט ולא"כ חתך פסולה משום דמתערב עם דם של הרגלים שנפסל ציואל, וכתבו צתוס' שם דמה"ת בטל צרוב ורק משום גזירה הוא כמו דליתא צפ' התערובות דגזרינו גזירה צמחדש יעו"ש,

טעם שיהי', והליך יחזור לאיסורו משעה שנעשה חלל, וצם' דרכי תשובה סי' י"ד הביא צם גאון אחד שעמד על ענין זה, ומתוך דכיון דז' יולא ע"י מליחה כשימלח הבשר יולא תערוכות זו מן הבשר, והדבר מציא לידי גיחוק, דלו יהא כמ"ד דז' נעכר ונעשה חלל, חלל עכ"פ הלא מתעוררים גם שאר עצמים מאמר זה לזה וצדס עצמו איכא גם שמונית מעורב כמו שהצאנו דברי הש"ס דנצחים הנ"ל ועל זה לא מהני מליחה :

וע"כ נלענ"ד דמה שכל הבשר מותר ולא איכפת לן מה שמעורב צ"י שמונית מאמר האסור נע"כ אינו משום ציטול צרוז דא"כ לר' יהודה דמין צמינו אינו צטיל הי' ראוי להאסר, חלל נע"כ הטעם צזה משום התהפכות טבעי דכמו דלל איכפת לן מה שהולך וגדל צגידולו משעה שגולד עד זמן שחיתתו, דהלל לא ניתר צשחיתת האס רק מה שהי' צעולם צשעת שחיתת האס, ונע"כ הטעם לזה דמה שמתרצה הבשר צגידולו הכל מתהפך להבשר שהי' תחילה ונעשה כמוהו, וממס' צבורות דאמרינן שם דהיתר חלל צהמה חידוש הוא כיון דנא מן הדם או מאמה"ה, ולא אמרו דגם צשר חידוש הוא שמתהוה גם מן הדם וחלל, אין ראוי' לדבריו חלה, ד"ל דחלקים חלו של חלל ודס שמתהוה מהס צשר גם מעיקרא אינם אסוריט, או כמס"כ הראשונים ז"ל צם צרינו יונה הוצא צמוג"א או"ה סי' רט"ז דנצילה המתהפכת לדצ כשהיא כצוה צדצ מותרת מפני שנעשית דצ ונתהפכה לדצ המותר, והכל לענין אצז היוולא לא שייך לומר כן דרק אס מתהפך מין זה למין אחר מחלל ודס לבשר, או מנצילה לדצ אז יש לדון כיון שמין האסור ליכא צעולם כלל ועכשיו הוח מין המותר — ומה דקשה ע"ז מוג' צבורות הנ"ל יענין צמוג"א שם ומה שתרנו האחרונים ע"י צחק יעקב הי' פסח סימן תס"ז וצמקור חיים שם, — חלל הכל מה שיונק הבשר מאמר זה אין כאן השתנות ממין למין, חלל עכ"פ יש מקום לומר גם צדין אצז היוולא דמה שחלק הבשר המותר צהיתר שחיתה יונק מאמר היוולא נהפך להיתר גם זה מטעם שנעשה לבשר אחד ואין צגדר שאר תערוכות לדון צזה מדין ציטול צרוז, וקצת דוגמא לזה יש לדמות צהא דהציא הר"ן צנדרים דף מ"א ע"א שיטת הרמז"ס לענין נוטפים שרנו על הזוחלים שאס נתרצה צמקוס גומת המעין הכל חסוד כמעין לטהר צזוחלים וצכל שהוא, כיון דזס הוא חשיצות מיימיו מצטלים כל המיס הנאים עליהם, יעו"ש, ומכס"כ הכל שנעשים לבשר אחד ע"י כח החיוב, ואף דצמוג' ציזה ד' ל"ז ע"צ אמרינן שם צשנים שלקחו צהמה צשותפות דסובר רצ דשניהם אסורים להוליד אף דיש צרירה משום דינקי תחומים מהדדי, ורצ כהנא ורצ אסי הוכיחו נגד זה, לאיסור מוקצה לא חששו לאיסור תחומים חששו, ופי' צתוס' שם דחשש איסור מוקצה הוא מה שניתוסף שמונית שהצהמה גדלה ומוסיפה שמונית ציו"ט, וצחי' הרשנ"א מאמר שם הטעם

לנכאורה הם נגד שיטת המרדכי דהרי גם הכא צאו לעולם כשהם מעורבים, וכן מלאתי צם' עין יצחק להגאון מהרי"א ז"ל מקאוונא, שכתב צם' כ"ו ח' או"ה שדברי תוס' חלו הם מחולקים עם המרדכי, ולפימס"כ אין ענין זה דומה להמרדכי, דהכל צצר חל דין יולא על הרגלים והיו צפ"ע ואח"כ נתערב דס הרגלים עם דס של הצהמה כולה, כמס"כ רש"י שם, ושיטת המרדכי היא צאופן שהדין שראוי לחול על המיעוט ועל הרוב הוא כשהם מעורבים ומקודס לזה לא הי' עוד שום דין לא על המיעוט ולא על הרוב כמו שצארנו, והכל מעיקרא חל דין יולא על הרגלים ודין הכשר על שאר הצהמה, ואח"כ הם מתעוררים דרך האיצרים, וז"ל רש"י שם צד"ה שחט ואח"כ חתך פסולה, שמנשחטה נפסל דס הרגלים ציוולא וכל דמי צהמה יונקים זמ"ז יולא דרך צית שחיתה ונתערב צדס המזרק ופסלו עכ"ל. הרי מפורש דצצר נפסל ציוולא קודם שנתערב, וכן נראה לי צדין חלל של צת פקועה שיולא מומה אצז קודם שחיתה שחקלו וטרו האחרונים ציו"ד סי' י"ד לפי שיטת המרדכי וע"י צפ"ת שם סק"ג, דלפימס"כ אינו ענין לשיטת המרדכי דגם שם צצר חל הדין על האצז היוולא קודם שנעשה חלל והאיסור של החלל אינו מחמת דין חלל חלל מחמת טריפה שחל על האצז מכצז, ואח"ז מלאתי צמסל"מ פ"א מהי מו"מ שהציא צם הר"י אלפאנדרי ז"ל שכתב צדבריו לחלק צין דצרי תוס' צנחים הנ"ל וצדין חלל של צת פקועה מנידון של המרדכי כמס"כ, והמל"מ מסיק דאין לחלק צזה וטעמו שמסתיוות הראשונים לא משמע כן, וכמו שהוכיח מדברי הרמז"ס ז"ל שכתב דהרי כחלל טריפה שנתערב צחלל טהורה, ולא חילק צין איכא ס' או לא, וכן הקשה שם דאס הי' צזה דין ציטול רק משום דליכא ששים נאסר ח"כ הא דמיציעל צמס' חולין מהו לגמוע חללו הוי ספק דרצנן והי' ראוי להיית לקולא, ומשו"ה החליט דסצרי הראשונים דאין לחלק צזה, וצדברי התוס' דנצחים הנ"ל כתב דלקושטא דמילתא כתצו כן דאפי' נתערב דס כשר עם דס פסול אינו צטל צרוז משום גזירה, חלל לא ציאר טעמו וסצרתו צזה :

ונראה לענ"ד דהנה יש לתמוה דצמוג' מיציעל רק לענין חללה של צת פקועה, וכן ציו"ד שם לא נזכר רק לענין חללה, דמוכח להדיא דצשר של הצהמה מותר צאכילה ומחי שאל הבשר מהחלל, דכמו דיש תערוכות צחלל כ"כ איכא תערוכות צצצז דינקי זמ"ז, וכמו דאמרו צמוג' צנחים שם דף כ"ו לענין יולא דילמא משום שמונית, ופי' רש"י שם דשמונית של רגל הנפסל ציוולא יולא עם דס יעו"ש, ולמה לא נאסר הבשר משום תערוכות שמונית של האצז היוולא של צפ"ה, וציותר תמוה כיון דהחלל הנכנס צכחל של הצהמה מאמר זה הי' כנוס קודם צנוף הצהמה המותרת ע"י איזה מין נחלי שמונית או דס, וקודם שנעשה חלל הי' עזס זה מותר צאכילה כצשר שחוט מאיזה

זנחים הנ"ל כמשמעם צאופן שלא נהי' מוכרחים
לחוק כדברי המל"ת. כנלענ"ד צעזע"י:
אמנם צס' עין יחקה, — להגאון מהרי"א ז"ל
הגאנצד"ק דקונא, — חלק או"ח סימן כ"ו
האריך שם בדברי המרדכי אלו והעלה עפ"י דברי
המקנה שצ' בקידושין דף ס"ד גבי קידש אחת
מצנתי' דלכא פסור מה"ת בכל הצנות ולא בטלי
צרות, משום דצכה"ג שהאיסור נעשה צתערות
וכל אחת ראוי' להתקדש, הוי כצאו לעולם
צתערות, וציאר הגרי"א צאורך ענין זה והוא דכל
היכל צצעת צתערות שניהם היתר ואין הצד
מזה לזה כלום דשניהם עכש' היתר ושניהם
יכולים להאסר ע"י קידושין, והצתערות נולדה
ע"י הצחדות הקידושין ואז כולם צספק הוי
כצאו לעולם צתערות, וכ"כ כתב לענין צתערות
איסור איתו ואת צנו דאם צתערצו הולדות ואח"כ
שחט אס אחת, דאם כל הולדות ה' יכולים להאסר
צאיסור זה, כגון שה' להס אמהות ליכא ציטול
מה"ת, ורק אס רק לאחת מן הולדות ה' אס אז
צצנין שה' הצתערות קודם ששחט את האס,
דכולם לא ה' ראויס להאסר צאיסור זה דאין להס
אס ורק אחת אפשר להאסר, וצכה"ג ה' ההיתר
ניכר צפ"ע והאיסור נולד צתערות וצכה"ג בטל
אף חהר"ל ודבר שיל"ו, יעו"ש שהעמיק הרחיב
הדברים והוכיח מהש"ס ענין זה, ועפ"י מש"כ
לצאר דברי המרדכי שהוא רק צלח צלח וצאו
לעולם ע"י צתערות, נמצא שכל אלו הענינים
שהצ"ח הגרי"א אינם שייכים כלל לדברי המרדכי,
עלינו לצאר הענינים האלה עפ"י דרכים אחרים
צעזע"י. והנה ראשונה בקידש אחת מצנתי',
דמשמע דאסור מה"ת כמו שהוכיח צס' המקנה,
ולענ"ד דצכה"ג ליכא תורת ציטול צרוצ מטעמים
אחרים, דהנה גס צהוכרו ולצסוף צתערצו מה
דפשיטא ל' להגאון צס' המקנה דצטל מה"ת צרוצ
כצו צארנו לעיל דצכה"ג ליכא תורת ציטול צרוצ
דכיון דצאדם לא שייך צתערות גופים ורק הוא
ספק המקרה שעל כל אחד ספק שחא צתחדשה
צו מקרה האוסרת, וכה"ג אין המיעוט גורם דין
ספק על הרוצ אלא שכל אחד תורת ספק עלי'
שלא מחמת צתערות, וכל כה"ג שאין המיעוט
גורם על הרוצ אין הרוצ מצטל את המיעוט, וכמו
צצארנו שס סוגית הש"ס דפסחים צחמשה פסחים
צנתערצו עורות פסחיהם. יעו"ש. ולפ"י גס
צדברים דשייך צהס ענין צתערות כגון צהקדיש
פרוטה צתוך הכיס צמעילה ד' או צטלאים שיש
צהס מחיר כלצ וכיוצא צזה, ג"כ לא צטיל, כיון
דגס אילו כל אחד ה' נפרד לעצמו צלח שוס
צתערות, ה' הספק על כל אחד שחא חל עלי'
האיסור או ההקדש נמצא שאין הצתערות גורם
הספק אלא שהספק הוא מחמת המקרה הגורמת
הדין וכל שאין המיעוט גורם לספק על הרוצ אין
הרוצ מצטל, וכמו שהצאנו שם דברי הרצצ"א
צתוה"צ. וצתוס' מעילה דף כ"א הקצו דליצטל

מה דלא צשבו לאיסור מוקצה וצחומים הוא משום
ציטול צרוצ אף דהוי דצו שיש לו צחירים צכה"ג
דלא מיצכרי צטלי, יעו"ש, כנלענ"ד דל"ד איסור
צחומים ומוקצה לנידון דין דשס אין שייך כ"כ
לומר דנעשים לצצר אחד ויופקע מהס איסור
צחומים, דאיסור זה אינו איסור עצמי וכן איסור
מוקצה דלא הוכן מערב יו"ט, דאיסורים אלו
שייכים גס צחלק המותר כ"מ שלא הוכן וצחמול,
וכל מה שלא קנו צציתה הוא אסור, אצל צנידון
דין כיון צחלק הצצר המותר הוא כצצר דמחסי
דציקולא ככל צצר שחוט דלא שייך צ' איסור
אמה"ת ורק אצו זה כחי חציב כמש"כ הרצצ"א
הוצא צצ"ד שס סי' י"ד, משו"ה כל מה צתערצו עמו
דרך טצע החיוני נעשה כמוהו:

ועפ"י י"ל דאף שקודם צצא הצלק הנוצ' לתוך
הכחל ה' דינו כצצר המותר, אצל כיון
צצא לתוך הכחל וצתהפך למין צפ"ע להיות לחצ
מחדש ע"י דין חדש ככל חלצ דעלמא צמתחדש עלי'
דין חדש, ותלוי דינו ממה נעשה עיקר יצירת חלצ
זה, וכיון דאי אפשר לומר דיצירתו הוא רק מחלק
הצצר הסמוך להכחל אלא צצנין דיצירתו צא
מכל הגוף של הצהמה וצגוף זה איכא אצו היוצא
דחלק החלצ צמתהוו ממונו אסור, משום דל"ד
לצאר צמה דאית ל' תקנה צשיטה, לכן אסור
החלצ צתערות חלצ טריפה צחלצ כצרה, דרק כ"ז
שה' הנוצ' מחוצר עם צצר המותר ה' דינו
כצצר ההוא, אצל כיון שפירש ממונו חצר דינו
להאסר משום אצמה"ת, ומעתה י"ל דצנידון זה
דברי המל"מ קיימים לדמות דין זה לדיו של
המרדכי, דחצו צחחילת יצירת איסור זה הוא
צתערות, היינו דיצירת החלצ כשהוא נכנס צתוך
הכחל הוא נוצר צתערות, דאף שהאצו היוצא ה'
ניכר כצו צפ"ע אצל כיון שהותר כצו כשה' נכנס
צחלקי הצצר המותר ועתה הוא צתערות חדשה
צצאים הרוצ והמיעוט יחד ואין ע"י ענין צתערות,
דהכל, כלומר כל החלצ, הוא כגוף אחד שיש צו
חלק איסור וחלקים רבים של היתר ואין מצטל
וצטל דהמצטל והצטל אינם צפ"ע ולא ה' אחד
מהס צפ"ע, ומצתייע שפיר לדין המרדכי דצכה"ג
ליכא ציטול צרוצ, אמנם צנידון צכתצו הצוס'
צנחים שהצאנו דשס מייירי לאחר שחיטה דכל
הצמה כצצר דמונה דציקולא והרגלים ה' חוץ
לעורה, ונפסלו ציוצא, וכשצקצל הדס ממשך הדס
גס מהרגלים והוי צתערות ככל צתערות דעלמא,
דמעיקרא ה' ניכרים הרגלים לעצמם וכל הצמה
צפ"ע ועתה הם מצתערצים, אין זה ענין כלל
לנידון של המרדכי וצזה מצצגרים דברי הר"י
אלפאנדרי שהצ"ח המל"מ צכתצו להוכיח צצרתו
מדברי תוס', וצזה מצקיימים דברי המל"מ שהוכיח
מצתימת הראשונים נגד חכמי אשכנז דלענין חלצ
של צת פקועה שיצא ממונה אצו לא מהני ציטול
אף אס יהי' ששים נגד האצו, וכן דברי תוס'

צרונו, הוא רק אם נפלה פרוטה של הקדש לתוך הכיס, אזל אם הקדיש פרוטה בתוך הכיס, ע"ז לא מקשו בתוס', כמ"כ דשם לא שייך ציטול ורק ענין צריה שייך שם. כנ"ל:

עוד נלענ"ד דנקידש אחת מה' נשים וכן נמחיר כלל שחל על אחד מהטללים וכן נהקדיש פרוטה בתוך הכיס, יש בזה חקירה עמוקה בזה אופן ענין חלות הדין על אחת מהן, דהנה במקדש אשה אחת מה' נשים, שלא צר המקדש והמתקדש מי מהן תהי' מיוחדת לקידושין איך אפשר לומר דנמילאות האמתית נתיחדה אשה מיוחדת לקידושין, ומחיה טעם וסנה ייחדו מן השמים אשה מיוחדת שמהל היא המקודשת והמיוחדת יותר משאר הנשים, אלא נראה דיותר מסתבר לומר דכל כה"ג גם נמילאות האמתית לא נתיחדה אשה מיוחדת לקידושין וצכה"ג לא שייך לומר אם יבא אליהו, והא דאמרינן דכל חדא אסורה מחמת ספק, אינו כשאר ספיקות דעלמא, דתורת הספק הוא שמה זה הוא הודאי נמילאות, וכלן הענין הוא דכל חלות הדין הוא מפני סנה הגורמת לזה, וסנה דין חלות הקידושין הוא המעשה של קידושין נתינת הכסף והאמירה, וכיון שנתן הכסף ולומר אחת מה' נשים אלו מתקדש לי, שע"ז ראוי להיות שאלת מהן תהי' צדין אשת איש, מחמת זה כל אחת אסורה מחמת המעשה, ולא משום דאנו מסופקים עלי' שהיא המקודשת יותר משאר הנשים הארצע הנותרות, וכן צכל כה"ג כמו נספק של מחיר כלל וכן צצני צכורים שילאו שני ראשיהם כאחד, דקיי"ל דכ"א מהם הוא ספק צכור, מחמת דרק אחד ראוי להתקדש צצכורה, כל כה"ג אין תורת הספק שונה הוא הודאי דצכה"ג ליכא ודאי גם נמילאות האמתית, אלא דלהנהגת המעשה עלינו להנהיג צזה עם כ"א כדין ספק מחמת הסנה הגורמת הדין שיהי' אחד מהם ואינו מצורר מי הוא האחד וכולם ראויים להיות האחד, משו"ה הדין צזה כדין ספק, דגם קמי שמיא לא גליא שאחד ודאי איסור והשאר ודאי היתר דנמילאות האמתית ג"כ כולם שויים המה ואין הצל צין זה לזה, ולפי"ז צכה"ג לא שייך לומר דין ציטול צרונו, דרק היכא שהציעוט חלוק מן הרוצ אמרה תורה אחרי רבים להטות, אזל צכה"ג דכולם שויים המה גם נמילאות האמתית אין כאן מיעוט ורוב דכולם נאסרים מחמת הסנה הגורמת שאחד ראוי להאסר ואינו מצורר מי הוא האחד, דהי מינייהו מפקת והי מינייהו עיילת, והא דאמרינן בגמ' יצמות דף מ"א ע"צ נספיקות של קידש אחת משתי אחיות דלהכי חשבו כעולה ליצום משום דאם יבא אליהו ויאמר דהא קדש צת חלינה ויצום היא, אין סתירה לצרינו דהתם מייירי נספיקות שהוכרו ואח"כ מתערבו, דנקידש אחת משתי אחיות סתם, לא מקשה הש"ס שם כמו דמוכח שם צרש"י ותוס' דרק נספיקות דאפשר לצרר פריך שם דומתין עד שיתצבר. יעו"ש:

ובן נראה לי דיש להוכיח ענין זה מדברי תוס' תמורה ד' ל' צצני שותפים שחלקו אחד נטל עשרה ואחד תשעה וכלל, מה שגגל הכלל אסור, ופריך הש"ס ניפוק חדא להדי כללל והנך כולאו לישתרו, כתצו צתוס' וז"ל, יש לתמוה דהכלל משמע דאיסור מעורצ צהיתר שנטל האיסור וסומך על צריה לומר שזהו האיסור, וכן צהיאל דלוקח יין מצין הכותים צצני לגוים שאני עתיד להפריש סומך על צריה לומר שזהו החולין שהוא שותה, וכן היאל דג' שלקחו קיניהם צצותפות ומתה אחת מהן דפריך הש"ס צצשיטות צצמ' יומא דף כ"ה ונישקול ד' צחי ונישדינהו ואידך לישתרו משום צריה, א"כ צכל איסור המעורצ צהיתר נסמוך לצריה ונישקול כשיעור האיסור ואידך לישתרו וכו' ולומר מורי הרמ"ר כלל גדול צדין זה דודאי כל דצר שהוצרר האיסור מתחילה ואח"כ נתערצ צהיתר לא סמכינן לצריה כיון שתערצותו היתה צאיסור אזל הני תערצותן צהיתר כי האיסור לא הי' מצורר קודם תערצותו ולאחר התערצות כולד האיסור אז סמכינן לצריה. עכ"ל. והנה אף שנאמרו דצריהם עפ"י כלל גדול, צכ"ז נראה לדעתי צרוור דלצדידים נאמרו, היינו דמה שכתצו כלל גדול הוא רק לענין דצר שהוצרר האיסור מתחילה, דצכה"ג לא יתכן צצום אופן דין צריה לישקול כשיעור ולומר שזהו האיסור ואידך לישתרו, אזל מש"כ צאופן השני דהיכא שכולד האיסור צתערצות אז סמכינן לצריה, לאו כללל הוא, דהנה כגון ששחט שלש צהמות צצשלה סכיניט ואח"כ נמלא סכין אחד פגום ולא ידעינן איצו נשחטה צצסכין הפגום, ע"י ש"ך יו"ד ס"י ק"ט סק"ת, היתכן דנאמר דצכה"ג יכול לצרוור אחת ולהתיר השאר, ועיקר היסוד צצצרי התוס' מה שחלקו צין הוצרר האיסור קודם התערצות או לא, נלענ"ד צרוור שהטעם צזה, דאיך אפשר להעלות על הדעת שאם נתערצ איסור צהיתר, שצרוור מה שרואה ולומר דעפ"י רוח נצואה כוון לצרר האיסור ואינו מתוך ההיתר, ורק היכא שחלות האיסור אינו מקושר לעלם פרטי מן התערצות, ואי אפשר להיות נתפס צאיסור זה רק אחד מהם ולא כולם, אזל כל אחד ראוי להיות האחד הנאסר, כל כה"ג סוצר האי מ"ד דאית לי' צריה, דיכול ליחד האיסור על זה, דצאמת עיקר הדין הוא שיהי' מיוחד, רק שמתחילה חסר זה הפרט של התצררות משו"ה סוצר מ"ד זה דפרט זה יכול להגמר ע"י הצירור של עכש", וכצורר אחד לומר שזהו האיסור כן חל הדין עכש"י או למפרע, דצכה"ג אין האדם מכוון לצרוור את האיסור רק הדין חל על מה שצצצר, דלפי"ז גם צכולד האיסור צתערצות אם עפ"י מילאות האמתית האיסור מיוחד, רק שהאדם אינו מכיר, כגון צתערצות שהצאלו שאינו יוכר איצו צהמה נשחטה שלא כהוגן, אם נאמר לסמוך לצריה הוא שיהי' כח נצואה להכיר את האיסור וזה לא יתכן צצום פנים צעולם, ע"כ נלענ"ד צרוור דמה שכתצו דצכולד האיסור צתערצות

סמכין אנריה ללדים. אמרו, דהיינו דגנולד האיסור יש מקום לסמוך אנריה, ונהוצר האיסור מתחילה לא יתכן בשום אופן דין צריה כנלענ"ד זעוה"י :

ואף שראיתי נח"י הגרע"ל צו"ד סי' ט"ז לענין אותו ואת בנו דאם נתערבו הנהמות ואח"כ שחט הנז שגולד האיסור נתערבות שיכול לנרור אחת ולהתיר השאר מדין צריה דכיון דמה"ת צרובא צטל, ורק מדרבנן לא צטל משום דנע"ת לא צטלי או משום דשיל"מ ודברנן קי"ל דיש צריה, יעו"ש שתמך יסודו עפ"י דברי התוס' דתמורה הנ"ל, אצל לדעתי הוא כשגגה היוצאת מהשליט, דסמוך על משמעות דברי התוס' כפשטן, ודבר זה לא יתכן שמדין צריה יכוון למנוח האם הודלית שנשחט בנה היום, אח"כ העירתי חכם אחד להתבונן שכדברי מפורש בתוס' ישנים צמס' יומא דף כ"ה צהא דהוצא שם הא דתניא דר' יהודה אומר לא ה"י שופרות לקיני חוצה מפני התערבות, דמסיק שם הש"ס דהוא משום חטאת שמתו בעלי, ופריך שם צמס' ונירור ד' זוהי ונישדי צמיא והנך נישתרי, כתבו בתוס' ישנים צד"ה ונרור, וז"ל אומר רבי שיתנו מתחילה שאם ימות אחד יהי' אותם המעות שישליכו לים המלח קדושים צעצורו ואלו יהי' קדושים לצורך החי וכו' ואין לפרש דכלל תנאי מיירי דא"כ מאי פריך ונישקול ד' זוהי ויאמר שיהי' לשם אותו שמת והנשארים יהי' לחיים דהא אפילו מחן דלית ל"י צריה לא מהני מידי כיון שהי' מעורבים, דהא זהו דבר פשוט שאם יש כאן איסור מעורב שלא יוכל לומר זה האיסור יושלך לים והשאר יהי' היתר כגון תרומה שנתערבה בחולין אין יכול לומר זו היא של תרומה וזו היא של חולין כיון שנתערב. עכ"ל. הרי מפורש כתבו דאף שהאיסור נולד נתערבות כיון דחשובים מעורבים היינו דהאיסור צע"כ מיוחד לעצמו נתערבות שהדמים שהן של האשה שמתה הן נאסרים צפרט צאיסור של חטאת שמתו בעלי, ואיסור זה אי אפשר שיופקע מדמים אלו ולהתפס על דמים אחרים, וצע"כ תשוב תערבות איסור צהיתר ומצו"ה לא שייך צריה שיכוון לנרר את האיסור מתוך ההיתר, ורק היכא שעדיין לא נתיחד האיסור על דבר אחד צפרט וליכא צזה ענין תערבות דכולם שווים המה, צכה"ג איכא מחן דאמר שהאיסור מתיחד לחול על מה שיצורר, ע"כ נראו הדברים צנירור, שלא כווננו גם התוס' נתמורה הנ"ל :

ולפי"ז אם נאמר דנקידש אחת מה' נשים וכן צעשרה טלחים נגד ט' טלחים וכלל אחד, דצמיאלות מתיחד הדין על אחד צפרט, א"כ גם שם אם נאמר צריה הוא שיכוון לפגוש את האיסור עפ"י רוח נצוזה, אלא ודאי כמו שצארנו דצכה"ג ליכא חלות על איזה פרט, ורק שחלות הדין שאחד מהם ראוי להתפס, וכל זמן שלא נתיחד אחד כולם אסורים מחמת זה דהרי יש כאן מעשה וסנה הגורמת שיהי' הדין על אחד, ולמחן דלית ל"י

צריה אפשר להתיחד משעת צנירור, וצזה פקע האיסור מהשאר, ולמחן דלית ל"י צריה אין לזה תקנה ונשאר הדבר צספק לעולם, ועפ"י אין שייך צכה"ג דין ציטול צרוצ כיון דכולם שווים ואין כאן מיעוט ורוב וכמו שצארנו, ולפי"ז יהי' זה הכלל גדול צדיק, דהיכא דשייך דין צריה ליכא דין ציטול צרוצ, והיכא דשייך ציטול צרוצ לא שייך דין צריה, ודלא כמש"כ הגרע"ל הנ"ל להרכיב שני הדינים צמקום אחד, ולכאורה הי' מקום לומר דרק למחן דלית ל"י צריה אינו מתיחד החלות רק כפי ההצטרפות של האדם, אצל למחן דלית ל"י צריה מיוחדים חלות הדין עפ"י שמים, אצל זה רחוק מן הדעת, דהנה אף דנראים הדברים דלמ"ד יש צריה צשצין כאילו חל מעיקרא על דבר זה בלצד, והוא משום דמ"ד זה סוצר דהוי כאילו הוכר מעיקרא, משום דאמרינן אילו הי' צורר מעיקרא הי' ג"כ צורר את זה, משו"ה צשצין כאילו הוצר מעיקרא, והוי עכשיו לכל הענינים הנוגעים לדון למפרע אם כבר חל על דבר זה צפרט, לחשוב כאילו כבר חל, דמזרפינן דעת הצעלים של עכשיו ומה צצורר עכשיו כאילו רצה וצבר כבר משעת תחילת המעשה, אצל כ"ז אם צרר אח"כ, אצל אם לא צרר אח"כ הרי צאופן זה אין החלות תלוי בהצטרפות, והנה אם נחליט כמש"כ מונן הענין, צין אם צרר וצין אם לא צרר, אינם מיוחדים מן השמים, ורק אם צרר אח"כ אמרינן הוצרר הדבר למפרע, ואם לא צרר נשאר החלות צלי התייחדות כלל, דגם קמי שמיא ליכא התייחדות, אצל אם נימא דאם לא צרר אח"כ מיוחדים מן השמים הצפן שעליו יחול הדין, עלינו לומר שמתחילה חל הדין על אופנים שאם לא יצבר יחול ע"י צירור שמים ואם יצבר יחול ע"י צירורו של האדם, וזה רחוק מן הדעת, וע"כ נראים הדברים מצטרפים דגם למחן דאמר אין צריה ליכא שום התייחדות מן השמים, וגם צלא התייחדות איכא חלות על ענין זה שאחד ראוי להאסר ומחמת זה כל אחד נאסר מדין ספק כמש"כ :

ובס' אבני מילואים סי' מ"א סק"צ הביא מש"כ הריטב"א על הא דפליגי אצוי ורצא צקידש אחת משתי אחיות דלמ"ד קידושין שאין מסורים לציהא לא הוי קידושין לא חלין הקידושין גם צקידש אחת משתי אחיות, וכתב הריטב"א וז"ל נע"ג דהא אי אמרינן צריה קידושין המסורים לציהא מתחילתן הוא. עכ"ל, וצתוס' רי"ד כתב וז"ל ודאי אם הי' אומר איזה שארצה היום או מחר, צזה הי' לסמוך על צריה, כיון שתלה צצונו, אצל זה שקידש מתחילה שלא צירר איזה קידש אין לומר שם צריה. עכ"ל. וקשה טובא על דצרי' דהלא מצינו צמה מקומות צש"ס דגם היכא דלא תלה מתחילה צצונו אמרינן צריה, וכמו צשנים שלקחו צשותפות — צמס' ציהא פ' משילין — וציותר צמס' תמורה שהצאנו לענין מחיר כלל, ועי' צאצוי מילואים מש"כ לתרץ קושית הריטב"א ולא תירץ כלום דצרי התוס' רי"ד, ולענ"ד צכונת דצרי

סמכין אנריה ללדים. אמרו, דהיינו דגנולד האיסור יש מקום לסמוך אנריה, ונהוצר האיסור מתחילה לא יתכן בשום אופן דין צריה כנלענ"ד זעוה"י :

ואף שראיתי נח"י הגרע"ל צו"ד סי' ט"ז לענין אותו ואת בנו דאם נתערבו הנהמות ואח"כ שחט הנז שגולד האיסור נתערבות שיכול לנרור אחת ולהתיר השאר מדין צריה דכיון דמה"ת צרובא צטל, ורק מדרבנן לא צטל משום דנע"ת לא צטלי או משום דשיל"מ ודברנן קי"ל דיש צריה, יעו"ש שתמך יסודו עפ"י דברי התוס' דתמורה הנ"ל, אצל לדעתי הוא כשגגה היוצאת מהשליט, דסמוך על משמעות דברי התוס' כפשטן, ודבר זה לא יתכן שמדין צריה יכוון למנוח האם הודלית שנשחט בנה היום, אח"כ העירתי חכם אחד להתבונן שכדברי מפורש בתוס' ישנים צמס' יומא דף כ"ה צהא דהוצא שם הא דתניא דר' יהודה אומר לא ה"י שופרות לקיני חוצה מפני התערבות, דמסיק שם הש"ס דהוא משום חטאת שמתו בעלי, ופריך שם צמס' ונירור ד' זוהי ונישדי צמיא והנך נישתרי, כתבו בתוס' ישנים צד"ה ונרור, וז"ל אומר רבי שיתנו מתחילה שאם ימות אחד יהי' אותם המעות שישליכו לים המלח קדושים צעצורו ואלו יהי' קדושים לצורך החי וכו' ואין לפרש דכלל תנאי מיירי דא"כ מאי פריך ונישקול ד' זוהי ויאמר שיהי' לשם אותו שמת והנשארים יהי' לחיים דהא אפילו מחן דלית ל"י צריה לא מהני מידי כיון שהי' מעורבים, דהא זהו דבר פשוט שאם יש כאן איסור מעורב שלא יוכל לומר זה האיסור יושלך לים והשאר יהי' היתר כגון תרומה שנתערבה בחולין אין יכול לומר זו היא של תרומה וזו היא של חולין כיון שנתערב. עכ"ל. הרי מפורש כתבו דאף שהאיסור נולד נתערבות כיון דחשובים מעורבים היינו דהאיסור צע"כ מיוחד לעצמו נתערבות שהדמים שהן של האשה שמתה הן נאסרים צפרט צאיסור של חטאת שמתו בעלי, ואיסור זה אי אפשר שיופקע מדמים אלו ולהתפס על דמים אחרים, וצע"כ תשוב תערבות איסור צהיתר ומצו"ה לא שייך צריה שיכוון לנרר את האיסור מתוך ההיתר, ורק היכא שעדיין לא נתיחד האיסור על דבר אחד צפרט וליכא צזה ענין תערבות דכולם שווים המה, צכה"ג איכא מחן דאמר שהאיסור מתיחד לחול על מה שיצורר, ע"כ נראו הדברים צנירור, שלא כווננו גם התוס' נתמורה הנ"ל :

ולפי"ז אם נאמר דנקידש אחת מה' נשים וכן צעשרה טלחים נגד ט' טלחים וכלל אחד, דצמיאלות מתיחד הדין על אחד צפרט, א"כ גם שם אם נאמר צריה הוא שיכוון לפגוש את האיסור עפ"י רוח נצוזה, אלא ודאי כמו שצארנו דצכה"ג ליכא חלות על איזה פרט, ורק שחלות הדין שאחד מהם ראוי להתפס, וכל זמן שלא נתיחד אחד כולם אסורים מחמת זה דהרי יש כאן מעשה וסנה הגורמת שיהי' הדין על אחד, ולמחן דלית ל"י

התוס' רי"ד דהנה למ"ד יש צריה שהאז כצירור למפרע שכן רזנו למפרע מעיקרא, אף שהאדם צעמו לא עלתה צמחצתו צעיקרא ועל ענין ההתצרות הזאת, אצל לכה"פ צעינן שלא תהי' הצריה של עכש' סתירה לדמעיקרא, ככדי שוכל לומר חילו הי' עולה על מחצתו מעיקרא על ענין זה היתה דעתו ומסכמת על חופן הסכמתו של עכשיו, ומש"ה י"ל דצחקו עשרה טלחים נגד ט' טלחים וכלל, אף שלא הי' צדעתו מעיקרא כלל על ענין זה חזיה טלה יהי' נגד הכלל, אצל אם הי' מעלה ענין זה על מחצתו אז חילוי גם מעיקרא הי' מפרש שטלה זה יהי' נגד הכלל, וכן צשותפים מעיקרא לא חשבו ע"ד החלוקה, רק דעתם היתה על עיקר הלכיה צשותפות והחלוקה והשותפות הם שני ענינים, אצל צקידש אחת ושתיה אחיות, כיון שלא גלה דעתו שמיחד האשה שיצורו אח"כ הי' סתירה לצירור של אח"כ, דמתחילה לא רנה לצרר רק קידש אחת מהן, היינו שיהי' שתייה ראויים לזה ויהי' ספק, מש"ה לא מהני צריה לומר דגם מעיקרא חילו עלה על מחצתו הי' צורר כדעכש', ולפי"ז חין דצרי תוס' רי"ד סותרים לדצרי תוס' דתמורה הכ"ל שכתבו דצנולד האיסור צתערצות סומכין אצריה וכמש"כ לעיל דלצדדים נאמרו דצריהם, ואין ראוי מדצריהם אם סצרי כהריצב"א או כהתוס' רי"ד, דהמקומות שהציאו התוס' מן הש"ס מיירי צלופן שחין סתירה הצירור של עכש' לדמעיקרא, ועכ"פ לפי"ז מוכרח הענין גם מדצרי תוס' רי"ד הכ"ל דמחן דאית לי צריה חין הטעם שהאדם יכול לצרור ולכוון את המיוחד מן השמים, אלא להיפוך שהדין חל על זה שמצרר, וזה פשוט וצורר :

אמנם לכאורה יש להקשות על דצרינו מדצרי הרצב"א צחי לקידושין ד' כ"א וז"ל ואני אמר הו קידושין תמיה לי א"כ לאציי המקדש אשה ונתה כאחת אמלי חין מקודשת, דהא לדידי דרנה נמי לית לי, וכמו דמותיז לי ממעשר ומעשר צהמה, וי"ל דצתר דשמעה מרצה סצרי, ואפשר דאציי מודה צשחין מסורים לציה צאשה ונתה כאחת שהאחת אוסרת ציה השני חילו הלו הקידושין שחין קידושין, וכמו שתרנו צתוס' לדעת רצא וצ"ע. עכ"ל. ועיקר החילוק צזה דהיכא דקידש אחת משתי אחיות צמציאות האמתית המקודשת היא ראוי לציה ורק מחמת חסרון ידיעה אסורה ואם יצוא אליהו ויאמר דהא קדיש תהא ראוי לציה, אצל צמקדש אשה ונתה כאחת כ"כ חין ראויות לציה צודאי, וחילוק זה צין ספק לודאי הו מפורש צגמי צימות דף מ"א ע"ב דספק מיקרי עולה ליצום משום דאם יצוא אליהו. יעו"ש. והנה לפי"מ שצארנו דצמקדש א' משתי אחיות גם צמציאות האמתית לא נתיחדה אחת לקידושין, וצכה"ג לא שייך לומר אם יצוא אליהו ולפי"ז גם צמציאות האמתית כולן חין ראויות לציה, אצל לאחר העיון חין זה סתירה לדצרינו, דצממת עיקר החילוק צין ספק לודאי חינו משום

ועפ"י דרכנו נסתרים כל הראויות שהציא צס' עין יחזק להוכיח כשיטת המדכ, דמה שהציא צגמי צכורות ותמורה לענין מחיר כלל דפריך הש"ס ליצור חדא ולא פריך ליצתרו כולהו משום ציטול צרו, כצ נצאר דצצרינו, וכן צהקדיש פרוטה צתוך הכים דכל כה"ג ליכא תורת ציטול צרו צכו"ע משני טעמים שכתצנו, היינו האחד משום דחין הספק צממת תערצות דגם אם הי' מפורד צפ"ע צלי שום תערצות הספק עלי' שחל חל הדין עלי', והשני כיון דגם צמציאות ליכא דצ מיוחד להיתר ולאיסור חין כאן מצטל ומצטל, וצתוס' מעילה ד' כ"א הקצו רק צנפלה פרוטה של הקדש, וכן כל מה שהאריך שם צס' עין יחזק שם צתצונה זו מאיסורי הנאה של דצ המשותף, לפ"ד לא שייך דין ציטול, דגם קניי השותפים עפ"ד חין צזה דצ מיוחד לזה ולזה גם עפ"י מציות האמתית, ולצ זה לק"מ מוודר הנאה מצצירו דאסור להנות מדצ שיש לצצירו חלק צו כמו ציהכ"ס וכדומה, דצכה"ג איסור חפאל הוא האיש, וצעת

שהוא נהנה מנכס"י הוא נהנה ממנו, ואין שיך
 צוה דין ציטול צרוב, דעכ"פ הוא נהנה מחצירו.
 ודו"ק. וכן מה שהוכיח ממס' יומא ד' נ"ה צטעמא
 דר"י דלא הי' שופרות לקיני חוצה משום חטאת
 שמתו צעלי, ולא אמרינן דליצטלו הכ' דמים צרובא,
 דלפ"מ דפסק האר"ה והאר"י דנבולד האיסור
 צתערונות גם צע"ח וכל דבר חשוב צעלים צרוב,
 דלפ"י מהראוי להיות דגם מטבע צעיל. יעו"ש
 שהאר"ך שם. ועפ"ימ"כ לעיל אי אפשר שיהי' שם
 דין ציטול צרוב כיון דמקשה צ"ס שיהי' שם דין
 צרירה לא יצויר עוד דין ציטול, דכל היכא דשייך
 דין ציטול ליכא דין צרירה, ונאמת כתבו התוס'
 ישנים דהש"ס מקשה שנאמר דהוי כהתנו מעיקרה
 או שיתקנו דיתנו מעיקרא שיהי' הדמים קדושים
 ע"מ כן כמו שהצאנו לעיל דצריהם, וי"ל דקושיא
 הש"ס הוא בדרך ממ"כ, דאם כל אחת מקדשת
 המעות רק לעצמה ויהי' דמי כל אחת מיוחדים,
 לישתרו כולם משום ציטול צרוב, ואם הוי בגדר
 התנאה שאינה מיוחדת הכסף לעצמה יהי' משום
 צרירה, וזה פשוט, וכן מה שחשב לרא"י מוכרחת
 מהא דאמרינן בגמ' תמורה ד' ט"ו ע"ז דאין
 חטאת ליצור מתה, ומוכיח משערי הרגלים ור"ח
 דאמר רחמנא לאייתנהו מתרומת הלשכה, דילמא
 מתו מרייהו דהנך זוזי ש"מ אין החטאת ליצור
 מתה, ופירש"י שם דהיינו שחא מתו קנת מלותן
 שהציאו השקלים, דקשה למה לא צטלי הנך שקלים
 צרוב, ומזה הוכיח דגם כה"ג לא צטלי מטעם שיטת
 המרדכי והכרית מזה כסדרת המקנה, דגם ציכר
 ההיתר מעיקרא אם כולם ראויים להאסר ע"י
 מקרה של מיתת צעליהם הרי זה דומה לנידון של
 המרדכי ציצמה שרקקה דם, נלענ"ד דל"ק, דהנה
 זה ודאי דדין חטאת שמתו צעלי תלוי במתכפר
 ולא במקדיש, שאם הפריש אחד דמי חטאת צעד
 ראובן ומת המקדיש אין זה כלום כיון שהמתכפר
 חי הוי חטאת מעליא, ורק אם ימות המתכפר אף
 שהמקדיש חי יהי' צוה דין חטאת שמתו צעלי,
 והא דכתב רש"י שם בתמורה לפרש שחא מתו
 קנת מלותן שהציאו השקלים, משום דנצטיל
 המתכפרים לא שיך לדון משום חטאת שמתו
 צעלי דהרי ליצור קיים ואיכא מתכפרים, דכיון
 דכ"א מקדיש שקלו שיקרינו מהם קרנות ליצור
 ולא מתיחד ההקדש צעד מספר ידוע של אנשים,
 ומשו"ה גם אם ימותו קנת מאלה שהי' בשעת
 הקדש השקלים לא איכפת לן, משו"ה פירש"י
 דילמא מתו מלותן המקדישים את השקלים דנצטיל
 מציאי השקלים ודאי הקדיש והרי מת והרי מעורב
 צוה מתכפר שמת, ויש לדון משום חטאת שמתו
 צעלי, ולפ"י לק"מ מדין ציטול צרוב דהרי גם
 צשקלים שמתו צעליהם אין צוה רק חלק המתכפר
 ואין כאן דבר מיוחד לומר דנציאלות האמתית הנך
 שקלים הוו דההוא דמת, וחסרון זה של מיתת חלק
 הצעלים המתכפרים הוא חסרון בכל השקלים היינו
 גם צשקלים שהנעלים שלהם חיים, יש חסרון זה,
 דגם הם הקדישו שקליהם צעד קרנות ליצור

עוד יש לדון צוה אף אם נאמר דכונת הש"ס דרך
 בהנך זוזי שמתו הצעלים איכא חסרון שמתו

הצעלים ולא דמים אחרים. דלפ"י יש לדון
 שיתצטלו מה"ת הנך זוזי צרוב כסף של שאר השקלים
 שלא יטרכו להשליכם לים המלח, מ"מ כשאקונים
 אח"כ קרנן דמי השקלים אכתי איכא חלק צקרנן
 ליצור זה לצעלים אלו שמתו, דציטול צרוב לא
 מהני רק שיתצטל מהדמים דין השלכה לים המלח,
 אבל זכותם של הצעלים לא נפקע דממונא לא
 בטל, וכ"כ כל זכות שהוא צא מכת קנין ממוני
 לא צטיל, וא"כ אח"כ שנקנה קרנן איכא חלק
 מצעלים שמתו, ולומר שיתצטל חלק זה בתוך שאר
 חלקי הקרנן זה ודאי לא שיך כמו שצארנו, דצדנר
 שאינו מקוים ואינו מצורר לא שיך ציטול צרוב
 כנ"ל, וכן משמע מלשון רש"י שם דו"ל דילמא מתו
 מרייהו דהנך זוזי קנת מלותן שהציאו השקלים מתו
 קודם הרגלים וממנא שמקרינים חטאת שמתו
 צעלי שהרי יש להם חלק צהן. עכ"ל. דמזה מוכה
 דלא על השקלים עצמם אנו דנים, דאילו על
 השקלים עצמם הם כולם של הצעלים, רק על
 הקרנן שנו יש חלק לצעלים שמתו, וע"ז לא יהי
 הציטול שלא יהי' להם חלק, וצקרנן גופא ודאי
 ליכא ציטול, ועלה לנו מזה דאין שום הוכחה לדברי
 הגר"א צס' עין יצחק, וע"כ נראים הדברים
 מסתברים ונכוונים, דדברי המרדכי הם רק בלא
 בלא שמתחילת צריאתם נצראחו ויאלו לעולם

השמים על חלות הדין אלא שחל הדין אחד מהם ראו לחלות הדין, ולמ"ד יש צריה חשנין כאילו נתיחד הדבר הנזר עכשיו גם מעיקרא, ולמ"ד אין צריה נשאר הענין כך עלי התיחדות, נאופן דלפי"ז יש לומר כיון דנחלקו עשרה טלאים נגד תשעה טלאים וכלל אחד הדבר היה מתחילה תלוי צרכו שלילי ה"י רוצה ה"י מפרש ומיחד הטלה שיהי נגד הכלל דלשותף השני אין שום קפידא צוה חזיה טלה מן הטלאים יהי" נגד הכלל, ומש"ה אם לא קבע מתחילה את הטלה שיהי" נגד הכלל ונשאר מתחילה עלי התיחדות, רק שחל הענין בכלל אחד מן הטלאים הוא נגד הכלל, ענין זה שלא נגמר מעיקרא יכול להגמר עכשיו שמיחד הטלה שיהי נגד הכלל, וצוה אין הצריה דהשתא פועלת כלום למפרע, אלא כ"ז שלא נגמר צירור זה ה"י כולם נתפסים צאיסור ספק מחמת שאלה מהם ראוי להאסר, ועכ"פ שנתזרר נגמר חלות הדין על טלה זה והשאר הותרו, ודוקא היכא שאלו מוכרחים לומר הוצרר למפרע, צוה קיי"ל דאין צריה, אצל צכה"ג דלא צעינן דין צריה למפרע רק שגלרף תחילת המעשה עם גמר הענין ע"י הצירור של עכשיו צכה"ג מהני לכ"ע הצירור של עכשיו, ולמד הרמז"ס זה מסתימת הש"ס דתמורה דפריך הש"ס בפשיטות ניפוק תדא להדי כלל ונהך כולו ליסתר ולא אמרו צנמי דאיתא כתנא דלית ל"י צריה, משמע דסובר הש"ס דהכא מהני לכ"ע לצרור ולהסיר השאר מכאן ולהצא, והא דקשה לשיטתו סוגית הש"ס דצבורות דף כ"ז דפריך שם הש"ס ממשנה זו על מ"ד דס"ל צריה בחלוקת יורשים, דמזה מוכח דלמאן דלית ל"י צריה ל"ק כלום הך משנה, נראה לי דהתם דפריך צדך תיובתא מיתני, אין להקשות רק למאן דלית ל"י צריה, אצל למאן דלית ל"י צריה י"ל דלא סבירא ל"י להך סברא, וצנמי תמורה סתמא דהש"ס סברה כן דאם שוים הטלאים כל אחד כפי הכלל דיכול לצרור. כללענ"ד צעינן זה. וכן נראה מדברי הרשב"א בתולדות אדם סי' פ"צ הוצא צאחרונים וז"ל דבי אמרינן צריה היינו דוקא צמידי דלית ל"י קיום אם לא שנאמר יש צריה והוצרר הדבר למפרע, דאל"כ אישתכח דאכל טבל מעיקרו, אצל צמור או מקדיש מידי מנכסי" שאלו מסוים כל צירור אח"כ אחד מהם הרי הוא קנוי ומוקדש ואין אנו צריכים לקיום המקח דמעיקרא, וכיון דלקיום המקח אין אנו צריכים לצריה, שהרי השתא מתקיים, שזו אין אנו צריכים לצריה. עכ"ל בקלרה, דנפשות מורים דברי דאם מעיקרא נעשה הקנין או ההקדש על דבר שאלו מסוים ועכ"פ צורר אחד מהם נגמר הענין עכ"פ וא"ל צוה לומר הוצרר למפרע — והא דאיתא צנמי מעילה ד' כ"א צהקדיש פרוטה בתוך הכיס דלר"ע דמחייב קרנן על ספק מעילות, כיון שהוליא הראשונה מעל, ולא אמרינן שצורר אי להקדש, דכיון שהוליא קודם הצירור, דהרי צנמי איירי דאל"ה ליכא מעילה, ולא מהני הצירור דהשתא להסיר למפרע

צתערונות קודם שחל שם היתר ושם איסור על הרוז והמיעוט, דצכה"ג חל השם על כל התערונות יחד כאילו הם גוף ועצם אחד, שיש צו חלקים חלקי איסור והיתר ואין כאן מצטל ומתצטל. כללענ"ד צענה"י צעינן זה :

ולפי מש"כ מתורן גם מה שהקשה הגרע"א צם" דרוש וחדוש למס' צילה דף י' צהא דהוצא שם המשנה המת צנית ולו פתחים הרצה כולם טמאים, דפירש"י וכל המפרשים דכל הכלים המונחים תחת הפתחים טמאים, שחכמים גזרו טומאה על מקום סוף הטומאה לאלת דרך שם, וכלן אין אנו יודעים צאיה יוליאנו הילכך כולם טמאים, דנפשוטו משמע דמשום דמספקין צאיה פתח יוליאנו כל פתח ופתח הוא צספק טומאה דשמו"ס סוף הטומאה לאלת דרך שם, וקש"י ל"י כיון דרק כלים שצפתה אחד נטמאו והשאר טהורים, א"כ יתצטלו הכלים שצפתה זה צרוז הכלים שנשאר הפתחים. יעו"ש. ועפ"י מש"כ לק"מ דכל כה"ג ליכא ציטול צרוז, כיון דגם צמילאות האמתית לא נתיחד פתח אחד לטומאה רק כולם ראויים שאלה מהם יהי" סוף טומאה לאלת, וע"כ כולם טמאים מספק, וספק זה אינו משום ספק המילאות חזיה מהם טמא, רק שדין ספק על כולם מחמת שאלה מהם ראוי להיות טמא, אצל עכ"פ כולם שוים הם ואין כאן מצטל ומתצטל, ועיי"ש דמסיק דאפשר דכולם טמאים ודאי מחמת אפשרות סוף טומאה לאלת, ולענ"ד אין מסתבר כן דאם נאמר כן לא יהי מועיל דין צריה לומר דמתחילה הוצרר שלא יהי אפשרות עוד לאלת צפתה אחר, וגם הגרע"א מפסקה צדך זה ונשאר צנ"ע, ולצרינו אי"ל לזה דאין כאן כל קושיא כלל. ועפ"י"ז מה שכתב צם" מקור חיים צה" פסח סי' תמ"ה על דברי הרמז"ס דפסק צפ"ד מה' איסורי מוצה צשני שותפים שלקחו זה לקח י' טלאים וזה לקח ט' וכלל מה שנגד הכלל אם יש טלה אחד שדמיו כדמי הכלל או יתר על דמי הכלל מוליאנו מן העשרה כנגד הכלל ויהי מחירו והשאר מותרים. עכ"ל. דקשה הא קיי"ל דלאורייתא אין צריה, וכתב צספר מקו"ה משום דמלאורייתא צטל הטלה שחל עלי"י דין מחיר כלל צשאר טלאים ומדרנן אסורים משום דצע"ה לא צטלי וצדרנן קיי"ל דיש צריה, וכן כתב השעה"מ צה" גירושין פ"ג ה"ו צשם המצי"ט לתרן דברי הרמז"ס ה"ל. יעו"ש. ועפיש"כ לא יתכן תירוצו זה, כיון דגם קמי שמיא לא נתיחד טלה לאיסור מחיר כלל וכולם שוים צדין זה אין כאן מצטל ומתצטל וכמש"כ לעיל, דכל היכא דשייך ענין צריה לא שייך שם לדון דין ציטול צרוז, היינו דאם יהי אחד מיוחד מן השמים דלא יהי שייך דין ציטול צרוז אז ליכא דין צריה אפילו למאן דלית ל"י צריה דאין אדם יכול לכוון לצרור את האיסור האמתי מחוד ההיתר, ורק להיפוך אמרינן דהאיסור חל על מה שהוצרר וכמו שכתבנו :

ובשיטת הרמז"ס כללענ"ד עפ"י הדרך שכתבנו וצדררים כאלה אין שום התיחדות מן

ועזר על ספק מעילות, ורק למאן דאית לי צריה
הי' מהני למפרע :

ובזה יש לתרץ גם דברי הרמז"ס צפ"ד מה' עכו"ם
בהמה חזי' של עיר הנדחת וחזי' של עיר
אחרת שהיתה בתוכה הרי זו אסורה, ועיסה שהיא
כן מותרת לפי שאפשר לחלקה, והיא מימרה דר'
חסדא צנסהדרין ד' קי"ג, והקשה צס' שאנת ארי'
סי' פ"ג, דנודלי רב חסדא סובר דיש צריה
ולכי חלקו אמרינן שזהו חלקו מעיקרא, ואנן
דקיי"ל דנלורייתא אין צריה עיסה נמי אסורה
ונשאר צנ"ע, ולפי מש"כ י"ל דסדרת הרמז"ס צוה
די"ל דרב חסדא סובר שהדין בעיסה שהיא מותרת
גם למ"ד אין צריה, כיון דעיסה כמאן דפלגיא
דמי ומעיקרא לקחו ע"מ לחלקה הרי זה דומה
כאילו קנו שני בני אדם שתי שדות שתהא אי' לזה
ואי' לזה דמתחילה חל הקנין על דבר שאינו מסוים
ואח"כ הוצרך מכאן ולהנא, וכמש"כ הרשב"א,
והא דפלגיא רב ושמואל צנמ' ציה לענין שנים
שקנו חצית ובהמה דמפורש צנמ' דתלוי דין צריה
ל"ד דין תחומים לנידון זה, דהתם צעינן שהי'
הדבר מוצרך למפרע, דאל"ה כיון דמערב יו"ט
היתה החצית צחוקת שני השותפים אסור להוליד
ציו"ט רק כרגלי שניהם, אצל הכא תלוי צקינן
הגוף לחול ע"ז דין שלל של עיר הנדחת, וכיון
דלענין דיני ממונות מו' שזכה עכש' חלק מהעיסה
אמרינן שזה חלקו מעכש' עפ"י הזכות שזכה
מעיקרא, כ"כ אין צוה שלל של עיר הנדחת,
דמעיקרא לא הי' אפשר לחול דין עיר הנדחת על
העיסה אלא כפי ערך הקנין והזכות שיש להאיש
מצעלי העיר הנדחת, והכלל צוה כיון דקודם חלוקה
לא זכה אחד מהם חלק מסוים גם לפי מציאות
המחמתית וזכו רק שיקח כ"א מחצית העיסה, ומה
שנוטל עכש' זהו חלקו ואין כאן ספק של התחלפות,
אין האיסור של עיר הנדחת חל לאסור את חלק
של העיר האחרת. כנ"ל :

אמנם לפי"ז קשה למה פסק הרמז"ס דצקידש
אי' משתי אחריות דשתיהן לריכות גט, ליצור
חדא ולישתרי השני' כמו צמחיר כלב, ונלענ"ד
כיון דמעיקרא חלה התפסת קידושין על שתיהן
כפי שציארנו דגם קמי' שמיא לא נתיחדה אשה
מיוחדת וכל אחת יש צוה התפסת איסור קידושין
עד הצירור, וכיון דקיי"ל דקדושת הגוף לא פקעה
צכדי, משו"ה אסורות לעולם. וכן נראה להוכיח
מהא דאיתא צמשה ריש פרק כינז מערייתים
צנוס' תמורה צאומר על צהמת חולין מה צמעי'
אם זכר עולה ילדה שני זכרים אחד מהם יקרב
עולה והשני ימכר לחייבו עולה ודמי' חולין, ופירש"י
ח"ל ילדה שני זכרים על שניהם חלה קדושת עולה
דהא קאמר אם זכר עולה ומיהו לא נדר אלא אחד
הילכך יקריב אחד לנדרו והצ' ימכר לצרכי עולה
ודמי' חולין. עכ"ל. ולכאורה יקשה צממ"כ אי' ס"ל
האי תנא יש צריה למה ימכר השני לחייבו עולה,
ואי' ס"ל אין צריה למה דמי' חולין, ולפימש"כ
מתישנ על נכון דנכל קדושת הגוף איכא שני

צריים, קנין לגזוה והתיחדות הקרנה למזנה,
ומשו"ה לעין הקנין מהני צריה מכאן ולהנא
ונתצרך שא' קנוי לגזוה ומיוחד להקרנה והשני
פקע קנינו, אצל מה שהי' מעיקרא חלות קדושת
הגוף גם על השני קודם שנתצרך, קדושה זו לא
פקעה ומשו"ה צריך להמכר לצורכי עולה. וכן
יתישנ דברי הרמז"ס צוה' תמידין ומוספים פ"ח
הי"צ שצ' שחט צ' כנשים על ד' חלות אם חמר
יקדשו צ' מתוך ד' מושך שמים מהן ומניפן והשאר
פודים אותן צפנים ונאכלים צחון כשאר חולין.
עכ"ל. שדצרי' מפליאים כל רואה, דממ"כ אם סובר
צוה יש צריה למה צריך לפדות צפנים כיון
שנתצרך על הצ' שהם רק קדושת דמים, אינן
נפסלים ציואל, ואם כמו דקיי"ל בכל דוכתא דאין
צריה, ודאי קשה איך נאכלין צחון דהרי כל אחת
צספק קדושת הגוף וכמש"כ רש"י דכולן נאכלין
צפנים מטעם זה, ועוד דצריך להניף כולן כמש"כ
צתוס', וכבר הקשה כן צס' לחם משנה שם, וכן
הקשה על הר"מ מש"כ צוה' פסולי המקדש פ"ג
גצי תורה שנשחטה על פי' חלות ונשאר צנ"ע,
ולפימש"כ דצרי' מונסים היטב, דכיון דאין צריה
ונמאל דלא נתצרך למפרע, רק מכאן ולהנא נגמר
הצירור של הצ' חלות ומעיקרא קדושת כולן צוה,
וקדושת הגוף לא פקעה צכדי ע"י הצירור לחוד,
משו"ה קודם פדי' נפסלים ציואל ואח"כ נאכלים
צחון כחולין דמכאן ולהנא מהני הצירור, ומה
דצכה"ג נפקע קדושת הגוף מן הלחם, הוא דכיון
דנתצרך מכאן ולהנא דהשתים הראשונות הן
מיוחדות להקרנה, אז השתים הנשארות הן כקדשים
שנעשה צהן מוס שפקעה קדושת הגוף. והוא נכון
מאד צעוה"י :

ובחי' הרשב"א למס' קידושין ד' י"ז כתב ענין
נפלא צהא דאמר רצא ירושת גר את הנכרי
אינו מדצרי תורה אלא מדצרי סופרים מהא דתנן
גר ונכרי שירשו את אציהם נכרי, גר יכול לומר
לנכרי טול אתה ע"א ואני מעות וכו' ואי' ס"ד
דאורייתא כי שקיל חילופי ע"א הוא דקשקיל וכו'
וכתב הרשב"א ח"ל ואיכא למידק הא אמרינן חצר
וע"ה שירשו את אציהם ע"ה והניח פירות
מעושרים ושאינם מעושרים יכול חצר לומר לע"ה
טול אתה פירות שצמקום פלוני וכו' ואע"ג
דירושא דאורייתא, וי"ל דהתם צמין אחד ומשום
צריה אצל צשני מינים כי הכא אין צריה, ואכתי
לא ניחא לי דהא דאיתא צתמורה וכן צשני שותפים
שחלקו אחד נטל עשרה טלאים ואחד נטל תשעה
טלאים וכלב את שצנגד הכלב אסורים, שעם הכלב
מותרים, ואקשינן צנמ' ואמאי אסורים נשקול חד
צהדי כלב וניתסר, כלומר, משום צריה, ואידך ט'
נישתרו, ומשני כגון דשוא עשרה כל חד ד' זוהי
ופלגא חומשא וכלבא שוא חמשא זוהי אלתא אי' לאו
הכי ט' אחריתי שרי אלתא אף צשני מינים יש
צריה, ושמא רצא סצר דצשני מינים אין צריה
וההיא מתני' כפשטה מפרש לה אפי' כי לא שוא
כלבא טפי מד' זוהי דאין צריה. עכ"ל. ודצרי'

מרפסין חִיגרי חדא מה שייד ענין צרירה דהתם לדון משום שני מינים דכיון דהתם דיינין רק לצרור הטלה שעלי' חל דין מחיר כלל מתוך שאר הטלאים, והצרירה היא צין הטלאים, ועוד שההצדל הוא צין מין אחד לשני מינים הוא רק כשאנו דנים על חלוקת השותפים והיורשים לומר שזה חלקו שם שייד לחלק צין מין אחד לשני מינים, והתם דיינין על צרירה של חלות המהיר כלל, ושנית קשה לדברנה מסוגיל דהתם מוכח דצנני מינים חִין צרירה ומשו"ה נאסר טלה אחד משום מחיר כלל, דאם נאמר דגם צנני מינים יש צרירה דזהו חלקו משעה הראשונה לישתרו כולם, כמו דמקשה הרשצ"ל כאן דלי יש צרירה לא חשון חליפי ע"ז, וכנר נתקשו רבים דצנני הרשצ"ל אלו, ונלעג"ד צכונת דצנני דהנה לענין הקושיל הראשונה שכתבנו י"ל דכיון דיסוד ענין צרירה הוא דאמרינן מה שרצה לצרור עכש' כך דעתו היתה משעה הראשונה אף שלא חשן מעיקרא כלום על דבר זה, וכמש"כ התוס' צמס' צכורות ד' נ"ו וז"ל וא"ת מה יועיל אם יצרור וכו' וי"ל שכן סברת הש"ס כיון שיש צרירה שיש לדבר להיות תלוי בדעתו דמסתמא כך דעתו מתחילה דאיתו שיצרור הוא כנגד הכלל. עכ"ל. והנה מה שתלוי צראנו צזה הוא משום דלחצירו חִינו נוגע ענין זה כלום אחיה טלה יהי' נגד הכלל, וכל זה ניחא אם נימא דצנני מינים יש צרירה על חלוקת השותפים וכאילו הוצרר מעיקרא שזה יטול העשרה טלאים אלו וזה יטול התשעה טלאים עם הכלל, דלפי"ז תלוי צרירת הטלה צין הטלאים רק בדעתו ודעתו הוא מצרר עכש' והיו כאילו חשן מתחילה לכך, אצל חס נאמר דלענין חלוקת השותפים רק צמין אחד יש צרירה ולא צנני מינים, נמאל דאיכא צזה שני אופני שותפות, י"ח טלאים לחלוק טלאים נגד טלאים וטלה אחד עם כלל שיהא יד שניהם שווים צכל אחד מהם, ואח"כ כשחלקו חס הי' מתרנים לצרר חִיזהו מן הטלאים יהי' מן הי"ח טלאים שחלוקתם זה כנגד זה כדין צרירה לומר שזהו חלקו משעה ראשונה, ואחיה טלה שהוא משותף לשניהם עם הכלל הי' מהני צרירתם, דכמו שהם מסכימים עכש', חשנין כמו שהי' אומרים ומתנים מעיקרא כך, אצל כיון דצשעת חלוקה לא עשו שום צירור ע"ז ורק לאחר שנטל עשרה טלאים צורר הוא לעצמו טלה שיהי' נגד הכלל, מה מהני צרירתו לצרר על אופן השותפות כיון שדבר זה חִינו תלוי צראנו לצד אלא צדעת שני השותפים יחד, צאופן דלפי"ז גם חס תהי' עכש' הסכמת שותף השני לא יועיל כלום דאיך נימא לצרר דעתו למפרע ע"ז שמצרר עכש' צשעה שחִינו נוגע לו כלום, וצרירת חיסור מתוך היתר לא יתכן צשום אופן, וכאן הי' אפשר לומר הוצרר למפרע שדעתו הי' מעיקרא על טלה זה שיהי' נגד הכלל, כיון שזה תלוי חס טלה זה הי' מן הי"ח טלאים שהי' על אופן שותפות לחלוק טלאים נגד טלאים דאז הי' אפשר שיהי' עלי' דין מחיר כלל, או הי' הטלה

האחד הנשאר שיהי' יד שניהם שווים צו עם הכלל, ועל ענין זה צריך דעת שניהם, ודעת השותף השני לא נתצרר למפרע, דמה שרצה עכש' חִינו מצרר כלום, וצמין לא נוצר ג"כ לצרר עכש' גם דעת השותף השני, ועפי"ז מוכח מן הש"ס דתמורה דגם צנני מינים יש צרירה, והוצרר מעיקרא שיקח העשרה טלאים והשני הט' והכלל, ונמאל דצרירת הטלה צין הטלאים גם מעיקרא הי' תלוי רק צדעתו, דלחצירו לא איכפת כלום ושפיר מהני צרירתו עכש' לצרר למפרע, והוא דבר נכון ומסתבר צעזה" :

ובקושיא השני' כיון דיש צרירה לומר דזה חלקו המגיע לו משעה הראשונה לישתרו כולם כמו דאמרינן לענין ירושת הגר דלי יש צרירה לא הי' חליפי ע"ז, נלעג"ד דצאמת ענין צרירה צשותפים יש לדון צזה הצנה, דאם נאמר הוצרר דזה חלקו משעה הראשונה, וכן צשותף השני, דלכאורה לפי"ז לא הי' משותפים כלום רק חלקיהם הי' מעורבים, והנה מצינו צש"ס כמה חילוקי דינים צשותפות מה דליכא צתערובות, דהלל צכל מקום דילפינן דשותפות פוטרת לא תפטור תערובות, אלא ודאי גם למ"ד יש צרירה הוא רק על צירור החלוקה משעת חלוקה, היינו דהוצרר למפרע דצשעה שיצוא הדבר לידי חלוקה שיטול זה חפץ זה וזה חפץ זה, אצל לא אמרינן הוצרר למפרע שצנר חלקו, אלא דעד זמן החלוקה חס משותפים, ויש לכ"א חני שחִינו מסוים צכל הדבר וכן לשני, וגם קמי שמיא לא חִיגלחי לסיים חלק של כ"א קודם חלוקה, ולפי"ז הקנין שיש לכ"א קודם חלוקה הוא כפי ערך הקנין שיש לכ"א דצנר המשותף למ"ד חִין צרירה שצארנו שיש לכ"א דצנר שחִינו מסוים, דלפי"ז חס נטל הטלה נגד הכלל לא שייד לומר שצכה מראשית הקנין מן הקונה שקנו השותפים, דהרי הקנה לשניהם צשותפות, רק דין השותפות מחייב לחלוק צצנר שיש צו דין חלוקה, ונמאל דמה שצכה את הטלה הוא ע"י קנין השותפות, היינו ע"י הצכות שיש לשניהם צין צטלה וצין צכלל צכו לחלוק הטלה נגד הכלל, דלפי"ז אף שהוצרר משעה הראשונה שיצכה הוא צטלה והשני צכלל, אצל זכיתו צטלה הוא ע"י שהי' לו זכות שותפות גם צכלל, ומשו"ה חיסור האי טלה מדין מחיר כלל, והא דאמרינן צגר דלמאן דאית לי' צרירה חִין צזה חילופי עכו"ם, הוא דוקא צירושא ולא צשותפים, צצירושא יש לומר דמה דנטל עכש' המעות חִינו ע"י זכותו צעכו"ם אלא שירש כך מאצני, דלא צשתתפו צשותפות עד החלוקה, רק עצר חִיזה זמן שלא צררו חלק ירושתם, ועפי"ז יש מקום לומר דגם למ"ד יש צרירה צנני מינים איכא הצדל צין יורשים לשותפים לענין מחיר כלל וחליפי עכו"ם, אף שהתוס' צמס' ע"ז דף ס"ד ע"צ לא כתבו כן. יעו"ש, צד"ה תנ"ה, שכתבו להדיא דגם צנשתתפו מותר למאן דאית לי' צרירה, י"ל דהרשצ"ל לא סציר הכי. והא דאמרינן צמס' צינה ד' ל"ז לענין תחומים

הלמאן דלית לי צרירה מותר כ"ה להוליך חלקו כרגלי חף שקודם חלוקה יד שניהם שווים הי' התם חין הקנין דמעיקרא מגרע כלום, דנעינן רק שיהי' מצורר מעיו"ט שציו"ט יזכה זה חלק זה, וכמו דלמרינן שם צשאל כלל ציו"ט אם הצטיתו מעיו"ט הרי הוא כרגלי השואל חף דלא משך מעיו"ט ולא קנהו כלל, אלא כיון דנתצטרר מעיו"ט שיקח ציו"ט קנה שציתה אצל השואל. כנלענ"ד צענין זה לחומר הנושא :

פרק כג

גרסינן צ"י ונשלינן הצהמה והכלים כרגלי הצעלים, וכן הדין שאלה מחזירתה תצלין ומים ומלח לעיסתה הרי אלו כרגלי שתייה, וצנמי' כי סליק ר' אבא אשכחתי' לר' יוחנן ור' חנינה בר פפי ויתצו וקאמרי אחמי' וליצטיל מים ומלח לגבי העיסה, אמר להו ר' אבא הרי שנתערב לו קצ' חטים צערה קצין חטים של חצירו יאכל הלה וחדן, אחיכו עלי', אמר ר' הושעיא שפיר יצוד דאחיכו עלי' מאי שאל חטים צעורים דלא קאמר להו דהוי לי' מין צשאינו מינו ומין צשאינו מינו צטל, חטין צחטין ממי נהי דלר' יהודה לא צטיל לרבנן מיצטל צטיל, אמר לי' רב ספרא משה שפיר קאמרת ולא שמיע להו הא דאמר רב חייא קטוספאה משמ"י דרב הצורר לצורות מגרנו של חצירו הייז לשלם לו דמי חטים אלמא כילא חסר"י הכא ממי כילא חסר"י, א"ל אצוי ולא שני לי' למר צין ממוון שיש לו תוצעים לממוון שאין לו תוצעים, א"ל וליטעמך הא דאמר רב קסדל נצילה צטלה צחטוה לפי שאי אפשר לצחטוה שתעשה נצילה שקוטתה אינה צטלה צנצילה לפי שאפשר לנצילה שתעשה שקוטתה הכא ממי דכי חית לה צעלים לא צטלה, וכי תימא הכי ממי והא תניא אמר ר' יוחנן צו נורי חפני הפקר קונים שציתה אעפ"י שאין להם צעלים, דומים כמי שיש להם צעלים, א"ל מי קדמית איסורא לממונא איסורא צטל ממונא לא צטיל. עכ"ל הש"ס :

והנה סוגיא זו סתומה וכל השאלות והתשובות צננמי' לא נתצטרר כלל צמפרשי הש"ס לקצרי הראות כמוני, ורליתי צס' פני יהושע צסוגין שנתעורר לצאר את הסוגיא החמורה הזאת, וגם צס' נתיבות המשפט סי' רכ"ט כ"א לפי דרכו ולא נתקבלו לי דצריהם, וע"כ נלענ"ד לפרש סוגיא זו עפ"י דרך חדש שצוה יתצטרר לנו כללים חדשים צדיני הצטוללים, צעוה"י, והנה ציסוד דין ציטול צרוז אם שייך גם צדיני ממונות נראה צפשטות דכיון דעיקר דין ציטול צרוז ילפינן מאחרי דציס להטות ומקרא זה נדרש גם לדיני ממונות, ולענין רוצא דליתא קומן היכא דליכא מוחזק לכור"ע אזלינן צתר רוב, ומהראוי להיות דגם לענין ציטול צרוז לא יהי' חלוק דיני ממונות מדיני איסור והיתר, ולענין ציטול צרוז לא שייך לחלק צין היכא דליכא חזקה של מוחזק או לא, דרק לענין צירור

ולפי"ז יש לדון צדיני ממונות שעיקר סבת הדינים הוא קניני הצעלים וזכותם, אם סבה זו חצוה סבת החפנים או סבת צעלי החפנים, והנה צכל חפץ הקניני לצעלים יש צוה שתי הצחנות ונצד הצעלים ונצד החפץ, היינו לצעלים יש להם שליטה וכח על החפץ ומחנות זה נקרא שם צעלים על החפץ, דעיו"י ונתחדשים דינים גם על החפץ לענין דיני ממונות וכן לכמה ענינים של איסור והיתר כמו איסור תחומים, ואיסור שצית צהמתו צצנת, ולענין חומץ צפסח ועכו"ס של ישראל וכדומה, והי' דן ר' אבא דצנתערב קצ' חטין שלו צצל עשרה קצין של חצירו לא שייך ציטול, היינו חף דצהשקפה מנצד הדין של תשלומים גם דין החפץ מסייע לזה, דאם הי' חפץ דלית צי' דין ממוון, אינו מתחייב האוכלו צתשלומים, אצל צחמת עיקר הסבה צוה הוא כח הצעלים וזכותם, ומשו"ה כיון דעיקר הסבה אינו קשור צעמנות החפץ אלא צכח זכות הצעלים והשינויים צצין חטים שלו לשל חצירו אינו שנוי צהחטים אלא צצעליהם ומשו"ה חין כאן מצטל ומצטל, ועפ"י דן ר' אבא דגם לענין דינים המסתעפים על החפץ כמו איסור תחומים שצבה הגורמת הוא רשות הצעלים כיון דלא שייך ציטול על הסבה חין כאן ציטול כלל שהדין לא נפקע רק ע"י התצטלות הסבה והצבה אינה צטלה מטעם שאינה על החפץ אלא מדצד שחון לחפץ, ולר' אבא כ"כ צכל איסורים המסתעפים מקנין הצעלים כגון לענין שצית צחמת, וחומץ ועכו"ס, כל כה"ג לר' אבא מהראוי שלא יועיל ציטול צרוז, והנה מה שציייר ר' אבא דוקא מין

נמינו, נראה לי ד"ל דס"ל דשאיני דין ציטול מין
נמינו ממין נשאינו מינו, דמין נמינו כיון דהם
שוים נאיכות גופיהם אינם מצטלים זא"ז שיהי
נחשז כאילו נטל עצמותם ונתהפכו לדבר אחר,
ונוכל לצייר רק שנטלה סנה הגורמת את הדין,
אבל מין נשאינו מינו חשנין כאילו נטל עצמות
המיעוט, וכמש"כ הר"ן בפ' הנודר מן המנושל
שדברים השווים אינם מצטלים זא"ז, ונכל מה שהם
חלוקים זמ"ז וזה הם מצטלים זא"ז. יעו"ש.
ועפי"ז י"ל דר' אצל סובר דאם הי' מתערב חטים
בשעורים של חצירו הי' מתצטלים גם לענין
תשלומים כיון דנכה"ג מתצטל עצמות של החטים
וכאילו אין כאן חטים כלל, ממילא גם קנין הנעלים
נפקע דליכא חפץ שעליו יהי זכותו וקנינו, אבל
חטים נחטים דליכא ציטול עצמות החטים רק
סנת הדין של הקנין וצוה לא שייד ציטול דסנה זו
אינה נמלאת בהחטים אלא צנעל החטים, ור'
הושעיא דאמר שפיר עביר דאחיכו עלי' סובר
דלרצון נמי גורם הדין ציטול שיתצטל עצמות הדבר
דליכא נעולם שני דברים שיהי דומים זה לזה ממש,
רק כל היכא דליכא ציניהם איזה השתנות הנוגעת
לדין ליכא דין ציטול, אבל היכא דליכא חילוק דין
ציניהם אז נטל המיעוט לגמרי דהרי גם נעצמותם
הם חלוקים זמ"ז, וכמו דלר' יהודה סנת התחלקות
הדינים ציניהם גורמת להתצטלות עצמותם כ"כ
לרצון, וכיון שכן גם חטים נחטים יתצטלו ויהי
נחשז כמאן דליכא נעולם חטים שלו ויפטור
האובלן דכבר נפקעו קנינים של הנעלים ע"י
התצטלות החטים:

ובבחי' הרשב"א נסוגין תמה צוה על קושית ר'
הושעיא וז"ל נהי דלר' יהודה לא נטיל
לרצון תצטל נטיל, תמיה לי אי משום הא מאי
החובל דדילמא אית לי לר' אצל דמים ומלח לגבי
עיסה מין נמינו הוא וקושטא דמילתא נמי הכי
הוא, דמ"ה נמי הוא דאמר רב אשי דהוי לי דבר
שיש לו מתירים וכל דשיל"מ אפילו נאלף לא נטיל,
ועוד דדילמא ר' אצל כר' יהודה ס"ל, ומאן דס"ל
כר"י מאן דאית לי כרצון אחוכי עלי, עכ"ל,
ולפימ"ש כ"ה שקלא וטריא צוה אס גם נמין נמינו
שייד ציטול עצמות החפץ ושיניהם סגרי כרצון,
דאם הטעם דר' אצל משום דס"ל כר' יהודה דמין
נמינו לא נטיל, למה לי להוכיח מדיני ממונות
דיאכל הלה והדי, כיון דנכל דוכתא לא נטיל לר'
יהודה גם נאיסורים ודאי דלא עדיף דיני ממונות
מאיסורים, אלא כלפי שהציא ר' אצל ממין נמינו
משום דס"ל דנמין נשאינו מינו גם לענין תשלומים
מיפטור דע"י ציטול החפץ מתצטל גם קנין הנעלים,
ונמין נמינו סובר דלרצון ליכא ציטול עצמות הדבר
רק הסנה הגורמת הדין מה דלא שייד נקנין ממין
דסנה הגורמת אינה נמלאת בדבר הנקנה, ע"ז
אחיכו עלי' דסגרי דלרצון הציטול נמין נמינו הוא
כאופן הציטול לר' יהודה נמין נשאינו מינו, ולפי"ז
כמו ר' אצל כ"כ ר' הושעיא סגרי דמים ומלח
לגבי עיסה כמין נמינו חשיני, רק דרצ אצל דן

מטעם קנין ממון דלא נטיל נמין נמינו ור' הושעיא
סגרי דלרצון נטיל, אף אס נודה לר' אצל דנקנין
ממון ליכא ציטול, והיינו מה דאחיכו עלי, דגם
לשיטת דליכא ציטול. כמש"כ:

ומה דמתמה רב ספרא משה שפיר קאמרת ולא
שמיע לכו הא דאמר ר"ח דכמו דאמרינן שם
בגורר נרורות דחייב לשלם לו דמי חטים, אף
דעצמות הדבר הוא נרורות שאין נהם שום שווי
ממון מ"מ כיון דלנעלים יש נהם כח השתמשות
שע"י הנרורות המדה מתרצת, וכשנר נחסרה
המדה חייב לשלם דמי חטים משום דלנעלים הם
שוים כמו חטים, ולפי"ז גם אס נאמר דהציטול
הוא על עצמות הדבר והוי כמו שאינו, אצל עכ"פ
לא נוכל לומר שיעיל הציטול כמו שהמיעוט אינו
נעולם כלל, דלא מצינו ציטול כה"ג בשום דוכתא,
אלא שחשנין כמאן דליכא איכותו, מראהו וציונו,
וכיון דלענין תשלומים אין נפ"מ, כיון דלנעלים הם
שוים כחטים דלעלמא חייב לשלם דמי חטים, כ"כ
הכל לו יהא דחשיב כעפר אצל כיון דלנעלים יש
נהם כח שמוש אי אפשר שיפטור מתשלומים,
נאופן דלפי"ז לא נפקע כח הנעלים וקנינם ע"י
ציטול החפץ, כיון דעצמות הקנין הוא כח הדין
ננעלים עצמם ולא נחפץ, והחפץ עכ"פ איכא
נעולם וע"כ לא נגרע הקנין כלום ע"י התצטלות
נורת החפץ, כיון דלנעלים יש נהם כח השתמשות,
ואזני פריך ולא שני לי למר צין ממון שיש לו
תוצעים לממון שאין לו תוצעים, היינו דמה דמתרין
ר' אצל דלהכי אין המים ומלח מתצטלים נעיסה
משום דקנין שניתה הוא סנת קנין וזכות הנעלים,
וכיון דקנין הנעלים לא נפקע, כ"כ קנין השניתה
אף דעכש"י נוגע לו רק דין הוצאה ציו"ט, ע"ז
פריך חזני דהרי יש לחלק צין דין תשלומים שחלוי
נקנין של עכש"י שיש לנעלים, וכיון דגם עכש"י
יש להם קנין לא מהני ציטול, אצל נאיסור תחומים
שסנת הדין הוא מחמת קנין שהי' לנעלים מעיו"ט,
ועכש"י אף שכבר נפקע קנין הנעלים ע"ז שהקנה
לה המים ומלח, מ"מ נשאר הדין איסור הוצאת
התחום על החפץ, נמלא דהסנה הוא עכש"י נחפץ
ככל שאר דינים שעל החפץ ושייד צוה ציטול
כציטול שאר איסורים, כיון דעכש"י ליכא תוצעים
אין דבר נעולם שיגרום עכש"י הדין על החפץ, ונע"כ
דסנה הגורמת נמלאת נעצמותו ומציטול נטיל,
ומשיצ רב ספרא וליטעמויך הא דאמר ר"ח נכילה
נטלה נשחוטא, הכל נמי דכי אית לה נעלים לא
נטלה, היינו כיון דמחלק צין יש תוצעים לאין
תוצעים הרי סגירא לי' דלקנין שניתה מהני ציטול,
רק אס יש תוצעים לא מהני גם לקנין שניתה, אף
דלנעלים אינו נוגע דין השניתה של איסור הוצאה
יותר מלשאר אדם, והנה אס הי' נוטל המים ומלח
שלא מדעת הנעלים הי' צוה גם איסור הוצאה,
נמלא לפי"ז דכח הקנין של הנעלים מושך אחר"י גם
קיומו של החפץ שלא יתצטל המיעוט נהוך
הרוב, דאל"ה ליכא לחלק לענין דין תחומים צין
אית לי' תוצעים או לא, ואס סובר לחלק צין קנין

מדעת צעליס צקנין שאלה ומתנה, וצין מים ומלה שנתערבו צעיסה שלא מדעת צעליס. כנלענ"ד צסוניא זו צעזה"י :

והנה צהא דלציי השיצ ל"י לרצ ספרא צתחילה לחלק צין דין ממון שיצ לו תוצעים לצין הנידון של מתני' שאין לו תוצעים, ואח"כ השיצ לו לציי עוד חילוק אחר צין ממונא לאיסורא, נלענ"ד דגם לפי מה דהשיצ לציי צמסקנא דעיקר החילוק הוא צין ממונא לאיסורא לא הדר ציי מתירולא שהשיצ צראשונה, דאל"ה הי' צ"ל אלא אחר לציי, והוא משום דגם לפי המסקנא איכא חילוק צין ממון שיצ לו תוצעים או לא, היינו דגם לענין איסורא דאמרינן דלעולם מיצטל צטל הוא דוקא אם האיסור אינו מצטת תציעת הצעליס, כמו איסור תחומים וצציתת צהמתו וכדומה כל כה"ג שהציעה הגורמת את הדין עכש' אינו תלוי צקפידת הצעליס, אז אף היכא שקנין הצעליס היצ סנה עיקרית להאיסור כמו צצציתת צהמתו, שאם הי' נפקע עכשיו קנין הצעליס לא הי' האיסור מתקיים, אצל כיון דמה דאיסור עכש' כ"ז שהיא קנוי' לצעלי', אינו משום פגיעת זכות הצעליס ותציעתם, ע"כ עיקר דין האיסור עכשיו הוא חל על הצהמה שאסור לעשות מלאכה עמה, והרי זה דבר האסור כשאר איסורים, ואם תתערצ צהמת ישראל צרוצ צהמות של הפקר או של נכריב, מהראוי דתצטל כשאר איסורים המתצטלים, אצל אם האיסור עכש' הוא מחמת תציעת הצעליס ואסרונו אז גם האיסור אינו מתצטל, ומה"ט נראה צרוצ דצנתערצ קצ חטים של אחד צתוך עשרה קצים של צצירו מלגד הדין תשלומים איכא גם איסור גזל, שאם יאכל צעל העשרה קצים את כל החטים הוא עוצר צאיסור גזל, דצכה"ג אין האיסור צעצמות החטים, אלא צתציעת הצעליס וזכותם תלוי האיסור, וע"ז לא מהני ציטול, ולפי"ז נלענ"ד שאם ראוצן אסר נכס' על שמעון צאופן שהאיסור חפלא הוא חל על נכס' ולא על גופו כמו ככרי עליך, ונתערצ דבר מנכס' צתוך חפלים של שמעון דהמיעוט צטל צרוצ, דאף שדין האיסור תלוי צקנינו של ראוצן, אצל עכ"פ האיסור עכש' אינו משום פגיעת קנין וזכות של ראוצן, רק איסור קדושה וקונס שחל על החפלים של ראוצן, ועל איסור זה שייך ציטול כציטול שאר איסורים, אצל אם אסר הנאתו על שמעון דאיסור חפלא הוא גופו של ראוצן, ומה שאסור לשמעון להנות מנכס' ראוצן הוא משום דכשנהנה מנכס' הוא נהנה מראוצן, וחילוק זה צין אוסר הנאתו לצין אוסר נכס' הוא מצוחר ומפורש צגמ' ומפרשים צמס' נדרים, וצאוסר הנאתו אם נתערצ מנכס' לתוך של אחרים ודאי דלא צטל צרוצ כיון דממונא לא צטל וכשנהנה מתערצות זאת עכ"פ הוא נהנה משל ראוצן, ולפי"ז מהא דהקשה צס' עין יצחק ח' אור"ח ס' כ"ו ממשנה דנדרים דף מ"ח דאיתא התם צאומר הריני עליך חרס ואת עלי שניהם אסורים צדבר של אותה העיר וכי' רצנה, ומרחץ,

שציתה לקנין של שליטת הצעליס הי' ל"י למיחר דשאני קנין שליטה מקנין צציתה, וכיון שכן כ"כ יצ לחלק גם לענין טומאה צין יצ תוצעים או לא, והא דפרד' רק מדין טומאה ולא מכלל דין ציטול איסורין. נלענ"ד דעפ"י מה שנתצאר צדצרינו לעיל דשאני דין טומאה משאר איסורים, צצכל איסורים סצת הדין הוא החפץ כמו טרפות וצצילות וכדומה, אצל ענין הטומאה הוא מציאות צפ"ע כאילו הוא כנוס צתוך החפץ וכמו שהצאנו לשון הש"ס צכמה דוכתי טומאה יוצאת וטומאה נכנסת, ולחלות טומאה על טומאה אמרינן צצעה לה טומאה ולא כלשון הנאחר צאיסורים אין איסור חל על איסור, וצארנו דעל עצמות הטומאה לא שייך ציטול צרוצ, דמה שאין צרוצ החתיכות טומאה אין כאן רוצ המצטל, דמה דליתא אי"א להחשיצו לרוצ, וענין הציטול צכה"ג הוא רק על עצמות החפץ דחשוב כחאן דליתא דכשאנו חושצים את הנצילה כחאן דליתא מחילא ליכא גם הטומאה וכאילו פקעה הטומאה, ומש"ה פרד' כיון דסצרת דקנין הצעליס וכת זכותם מעכצ שלא נחשיצ את החפץ כאילו צטלה עצמותו, דלענין דיני הממון וכות הצעליס חשצינן כאילו איתא צעולם, אז גם לענין דינים אחרים חשצינן כאילו איתא צעולם, מחילא גם לענין טומאת נצילה יצ לחלק צין אית לה תוצעים לאין לה תוצעים, אצל מכל איסורים לא מצי למיפרד דהתם י"ל דלא שאני צין איכא תוצעים או לא, דכיון דצכל איסורים אי"צ להצצטלות עצמות הדבר, רק התצטלות סנה האוסרת, ולענין זה אין זכות וכת הצעליס מעכצ כלום, ומסיק וכ"ת ה"נ והא אחר ריב"ג חפני הפקר וכי' דמזה מוכח דענין השציתה הוא שהחפץ קונה את המקום, והיכא דאיכא צעליס קונה החפץ שציתה הצעליס, וצהפקר קונה את מקומו, ונמצא דאין חילוק צין איכא תוצעים או לא, דאם ממונא לא צטיל גם צליכא תוצעים ליכא ציטול, דענין השציתה עצמה הוא צגדר קנינים, שהחפץ קונה שציתתו, ולפי"ז ליכא לעולם תורת ציטול צרוצ, לענין דין שציתה, וצמסקא א"ל מי קומצית איסורא לממונא איסורא צטל, וממונא לא צטל, היינו דלעולם קנין הממונן לא צטיל מחמת שהוא סנה אצל הצעליס, אצל צמה שמסתעף מקנין זה לענין דין איסור והיתר חשצינן לעולם שחשוב השצתנות צחפץ והמיעוט מתצטל צתוך הרוצ, ומש"ה לענין תשלומים סצנה המחייבת היצ מה שצעשה חסרון וגרעון לקנין וזכות של צעליס, מש"ה אין ציטול צרוצ מגרע כלום צדין זה, אצל איסור הוצאה שאינה מחמת גרעון זכות צעליס הרי זה כשאר איסור והיתר ומתצטל המיעוט צתוך הרוצ, ונראה דלמסקנא מצאר לציי מה שאחר תחילה לחלק צין איכא תוצעים לליכא תוצעים הי' כונתו לחלק דלענין הנוגע לצעליס כל דיני' קיימים שכת הצעליס לא נפקע מחמת שדיניה' הם צעצמו' הצעליס, ודין האיסור המסתעף הוא חל על החפץ, ורק רצ ספרא הי' סוצר צדצרי לציי שמחלק צין מים ומלה שנטלי

וציהכ"ג, תיבה וספרים, אחי לא ויצטל חלק
היחיד צרוב היתר מה ששייך לכל העיר, יעו"ש
דפסל צלורד צענין זה עפ"י סוגיות הש"ס דצי"ה
הנ"ל, ולפיתוש"כ הנה צענין זה דאסר צלשון זה
הכונה שאסר הנחתו עלי, וכן כתב שם הר"ן
במשנה, ובכה"ג ודאי לפי מסקנת הש"ס דאסורה
צטל וממונא לא צטל לא קשה לציטל צרובא כיון
דקנינו לא צטל וממילא כשהוא נהנה הוא נהנה
מהמדיר, אצל צלסר נכסי נראה ודאי דאס
נתערב שפיר צטל, ונסי' הנ"ל לא ירד לעומק
הדברים כראוי, ועי' שם צענף ו' כי לדעתו הוא
תלוי בדין תחומים דלמחז דסובר דתחומים התלוי
בקיני ממונן צטל איסור הולאה המסתעף ע"י קנין
ממונן, כ"כ צידון האמור במשנה הרניי עליך חרם
מהראוי להתצטל, ובאמת אינו כן דל"ד לתחומים
כמש"כ, ובאסר צלשון ככרי עליך נלענ"ד דאף
לפ"מ שסובר ר' אצל דכיון דממונן לא צטל גם
איסור תחומים אינו מתצטל, בכה"ג ויצטל צטל
דנתחומים קנין השציתה הוא אצל הצעלים, וקנין
הצעלים גורם הדין שיהי' חפזי' כרגלי, אצל צנדר
קונס ככרי מה שאסר על המודר הוא משום
קדושת קונס ולא משום קנין הצעלים, וקנין
הצעלים הי' רק סנה שיהי' היכולת ציד המדיר
להסור את הכבר, אצל כשחל האיסור אין סנה
הדין מחמת קנין של המדיר, ואף שאס' הי' נפקע
קנינו של המדיר הי' נפקע גם האיסור, ומשום
דאינו ככרו של המדיר, אצל מ"מ אין סנה האיסור
מחמת קנינו ביהי' ככר אלא שהוא זמן בהמשכת
האיסור, וזה ענין מוכרח דאי אפשר לומר שהקנין
של הצעלים הוא החפזה שעלי' חל האיסור דהוא
דבר שאין בו ממש, ועי' כפץ הנאסר הוא גוף
הכבר, והקנין שבו הוא זמן להמשכת האיסור,
ולפי"ז גם לר' אצל בכה"ג צטל האיסור צרוב
היתר דל"ד לדין תחומים ולדמות לדין תחומים
אפשר לדמות רק הענינים שהצטנו כונו איסור
שציתת בהמתה, חמץ ועכו"ם, שהאיסור תלוי בקנין,
דצכל אלה לסברת ר' אצל כיון שהקנין לא צטיל
גם האיסור לא צטיל אצל צקונס. ככרי עליך אף
שזמן האיסור לא צטל אצל האיסור צטל, כנ"ל,
ולענ"ד הדברים צרורים כמש"כ :

ולענין דין הקדש שנתערב צהולין דתינתן צצרייתא
הוצא צמס' נדרים ד' כ"ח ר' שמעון חומר
כל דבר שיש לו מחירים כגון צטל, וע"ש, הקדש
והדש לא נתנו צהם חכמים שיפור. יעו"ש דמוכה
להדיא דמה"ת צרובא צטל כמו מע"ש ועצל, אף
דומונא לא צטל, צלופן דנס מה"ת חייב לשלם
בנתערב הקדש צרוב צולין, מ"מ האיסור צטל, אף
שהאיסור תלוי בקנין הממונן שיש לרשות הנבזה,
וכן כתבו להדיא צתוס' צמס' מועילה ד' כ"ח
בגפלה פרוטה של הקדש לתוך הכיס דוה"ת צטל,
ענין זה צריך ציחור, דמש"כ צס' עין יצחק שם
לחלק צין הקדש דמאי למיתשל עלי' או לא, דהיכא
דיכול למיתשל חסוד ממונן צעלים וכמו דאמרינן
צונס' פסחים לענין חיוצ לצער צפ' אלו עוצרין

דף מ"ו, אין דצרי' ומחורים צזה כלל דמה נפ"מ
צזה עכ"פ כיון דקינין ממונן אינו נפקע לעולם ע"י
ציטול צרוב ציד יתצטל צזה קנין של הקדש מחמת
ציטול ומה יועיל צזה הוציל דאי צעי למיתשל עלי'
שעי"ז יופקע הקנין, ע"כ נלענ"ד צזה דקינין הקדש
ודאי לא צטל והאיסור צטל והס שני ענינים
נפרדים, דהנה כמו צהדיוט איסור גזל והקינין
וחיוצ תשלומים הס ענינים נפרדים ודאי כ"כ
בהקדש, אמנס צהדיוט מה שאסור להשתמש צצל
חצירו שלא מדעתה, הוא מפני חסרון הצעלים
ופגיעה צמונו, אצל התשלומים שחייב לשלם להצור
גוף הדבר כשהוא צעין ולשלם ממונן כשחל הדבר
אינו משום האיסור, והרי גם צקטן שאכל יש מו
שומר שחייב לשלם כשהגדיל, ואס' אכל את של
חצירו צעה שיהי' נוגע לפקו"נ דהותר לו לעשות
כן וגם מצי' מ"מ חייב לשלם כמנצח צמס' צ"ק
דף ס' ע"ג, כ"כ בהקדש הס שני ענינים, האיסור
להנות ושלם הקדש הוא ענין צפ"ע והתשלומים
צפ"ע, והנה חיוצ תשלומים נלענ"ד דהוא לעולם
נודין זה נהנה וזה חסר, דמזיק הקדש לעולם פטור
ולינו חייב רק צנהנה, וצנהנה הוי הדין כמו צהדיוט
משום זה נהנה וזה חסר, כמו דמוכת צפשוית
מסוגיות הש"ס דצ"ק ד' כ' ע"צ דמדמה זה לזה
רק דמזיק שם הקדש שלא מדעת כהדיוט מדעת
דנוי יעו"ש. וצתוס' כתוצות דף ל' ע"צ כתבו
דצנהנה מהקדש החיוצ קרן דמשלם הוא חיוצ ממונן
משום שגזל הקדש ולא משום כפרה על החטא, ולכן
חלקו צין קדושת דוים לקדושת הגוף ומשמע דלעולם
צוועל בהקדש מושלם קרן משום חסרון
הקדש :

ובס' נתיצות המשפט סי' כ"ח סק"ג כתב לחלק
צין קדושת דמים לקדושת הגוף ומוכיח מהא
דחייב אשם מעילה על נותר כמו דאיתא צכריתות
ד' י"ג ע"צ יש איכל אכילה אחת וחייב עלי' ד'
הטאות ואשם אחד, טווח שאכל הלז והוא נותר וכן
המוקדשים, דלכאורה קשה דנותר הוא איסורי
הגזה ולא שום ממונן ופטור מקרבן, וכמו דאיתא
צמס' פסחים ד' כ"ט צלובל חנוץ של הקדש צמועד
פטור מקרבן חומש ואשם משום דלאו צר דמים הוא,
וינה מוכיח לחלק דרק צקדושת דמים פטור
צאיסורי הנאה דשם הוי החיוצ קרן משום שגזל
ממונן הקדש, אצל צקדושת הגוף הוא לעולם משום
כפרה, צעד החטא שנהנה מוצר המקודש ובכה"ג
הי"ז שיהי' צר דמים. יעו"ש. וצנהנת תוס' רע"ח
צמושיות לונס' כריתות פ"ג הציה דצרי הגלון
יוהר"ר צונים וקלס' וכתב דצתוס' ישנים כתוב
קושיתו ופירווקו, ובאמת אישתמיטת להו דצרי רש"י
צכריתות ד' כ"ג ע"ח ד"ה צנסה דמשני הש"ס על
אכילת נותר שיש צה מעילה צאכילה גסה, וכתב
רש"י ו"ל צנסה שאכל הרצה ואע"ג דאיסור הנאה
הוא מ"מ מושלם הדמים כשאסר כל ההקדשים
האסורים צנהנה שמועלים צהם דהאי מני חזי
לנצוה שאס' עליו לא ירדו. עכ"ל. היינו דצעינן
סינה שו' פרוטה ויהי' חסר קצת אצל צעלים

וכתב"כ תוס' כתובות ד' ל' ע"ז לענין היכא דמצי לאהדורי דלענין זה נהנה זה חסר סגי לן אם שי' חלל הצעלים פחות מפרוטת כיון דחסר קלה משלם כל הנחתו, יעו"ש. כ"כ כיון דאיכא חיזה השתמשות חלל גצוה חייב האוכל לשלם כל הנחתו, וא"כ לא גרע צוה מה שהוא נותר דהוי איסור הנאה דלגני האוכל לעולם הוא איסור הנאה מחמת הקדש ולגני רשות הגצוה עדיין יש צוה לורך גצוה כיון דאם עליו לא ירדו, ולק"מ מהך דפסחים ד' כ"ט דהתם צקדושת דמים דלא חיי לגצוה רק לדמים ע"י פדיון וכיון דהוא חמוץ ואסור צהנאה ליכא דמים ע"י פדיון והוא פשוט, ונתוס' ישנים דף י"ג ע"ז על הד' מושג דיש אוכל אכילה אחת כחצו צוה"ל ואשם אחד והא' דחייב אשם מעילה אנוהר הע"ג דלא שוי' מידי ואמרינן צפ' כל שעה ד' כ"ט האוכל חמוץ של הקדש צמועד לא מעל התם צקדושת דמים דלא נחת עלי' קדושת הגוף וכשנאסר צהנאה אינו שוה פרוטה ולא נהנה מן ההקדש שוה פרוטה, עכ"ל. ונראה לענ"ד צרור דכוונת התוס' הוא כדברי רש"י דצקדושת הגוף חייב' שווי' דמים רק שיהי' חיזה לורך שנוש לגצוה, וצקדושת דמים צריך שיהי' שוה דמים, ולפי"ז נסתרה הוכחת הנתיבות הנ"ל לחלק צין חיוצ דמים דקדושת הגוף לדין קדושת דמים, ולענ"ד יש להוכיח דגם צקדושת הגוף התשלומים הם מחמת ממון הקדש ולא משום כפרה, ומה' דמפורש צמשה כריתות פרק ה' מושג צ' ר"ע מחייב על ספק מעילות אשם תלוי וחכמים פוטרים ומוודה ר"ע שאין מציא דת מעילתו עד שיתודע לו, ופירש"י והרע"ז אינו צריך להציא את הממון, וכן פסק הרמב"ם צפ"א מה' מעילה הלכה ה' נסתפק לו אם מעל או לא מעל פטור מן התשלומין וזון הקרבן, והנה צספק חיוצ דפטור הוא מודין המע"ה, חלל צספק כפרה ודלוי מהרצוי להתחייב, כמו חטאת העוף הצאה על הספק, וכן כתבו תוס' צכתובות שם צדף ל' דהיכא דהוא משום כפרה חייב על הספק יעו"ש, ושם צמשה וצמוצ"ם מוכח דמיירי צכל ספק מעילות אף אם הי' חתיכה אחת של עולה, וחתיכה ה' של חולין כמבואר לכל מעיין, וע"כ מוכרח הדבר כמח"כ דלעולם חיוצ תשלום הקרבן הוא משום ממון הקדש ולא משום כפרה על האיסור, והו' רה"י שאין עלי' תשובה לענ"ד, וכן מוכח מה' דקדושת הגוף וקדושת דמים מצטרפים למעילה כמו דחיתא צמשה צמס' מעילה ד' ט"ו וצמוצ"ם פ"ה, ואני שיעור כפרה ואני תשלומים ח"ך מצטרפים :

אבל צלחת נלענ"ד דאי אפשר לומר דצקדושת הגוף יסאר לצעלים קצין ממש לחיזה פרט, דל"כ למה חין חייבים על נזקים צכל ד' חצות נזקים, דכתנן צמתני' פ"ק דצ"ק נכסים שאין צהם מעילה, ולא משכח צגמ' שישלם לצעלים רק צשלמים לר"י, משום דלדידי' איכא חלק לצעלים לענין הצשר, והא' דכהנים שפגלו חייבים מה"ת למ"ד היזק שאינו ניכר שמי' היזק, ופירש"י משום שהזיק לצעלים משום שלהציא דורן נתכוון, צ"ל שענין זה הוא צגדר זכות ולא קצין ממש, ול"ד לקצין פירות, דקצין פירות נראה צפשטות שחייבים על נזקים וכמו דמוכח מדברי תוס' צצ"ק ד' י' דמפרשי דהאי קרא דכתנן רחמנא צצור שור ולא אדם צריך לענין עגד הקטן לישראל, דאל"ה נתמעט מוהמת יהי' לו, וצקצוה"ח צה' גרמי הקשה למה צריך קרא ע"ז ומדמה את זה למזיק שיעצודו, וצנה"מ פסק צס"י ש"מ דאם שאל ישראל מנכרי פרה דחייב

וכתב"כ תוס' כתובות ד' ל' ע"ז לענין היכא דמצי לאהדורי דלענין זה נהנה זה חסר סגי לן אם שי' חלל הצעלים פחות מפרוטת כיון דחסר קלה משלם כל הנחתו, יעו"ש. כ"כ כיון דאיכא חיזה השתמשות חלל גצוה חייב האוכל לשלם כל הנחתו, וא"כ לא גרע צוה מה שהוא נותר דהוי איסור הנאה דלגני האוכל לעולם הוא איסור הנאה מחמת הקדש ולגני רשות הגצוה עדיין יש צוה לורך גצוה כיון דאם עליו לא ירדו, ולק"מ מהך דפסחים ד' כ"ט דהתם צקדושת דמים דלא חיי לגצוה רק לדמים ע"י פדיון וכיון דהוא חמוץ ואסור צהנאה ליכא דמים ע"י פדיון והוא פשוט, ונתוס' ישנים דף י"ג ע"ז על הד' מושג דיש אוכל אכילה אחת כחצו צוה"ל ואשם אחד והא' דחייב אשם מעילה אנוהר הע"ג דלא שוי' מידי ואמרינן צפ' כל שעה ד' כ"ט האוכל חמוץ של הקדש צמועד לא מעל התם צקדושת דמים דלא נחת עלי' קדושת הגוף וכשנאסר צהנאה אינו שוה פרוטה ולא נהנה מן ההקדש שוה פרוטה, עכ"ל. ונראה לענ"ד צרור דכוונת התוס' הוא כדברי רש"י דצקדושת הגוף חייב' שווי' דמים רק שיהי' חיזה לורך שנוש לגצוה, וצקדושת דמים צריך שיהי' שוה דמים, ולפי"ז נסתרה הוכחת הנתיבות הנ"ל לחלק צין חיוצ דמים דקדושת הגוף לדין קדושת דמים, ולענ"ד יש להוכיח דגם צקדושת הגוף התשלומים הם מחמת ממון הקדש ולא משום כפרה, ומה' דמפורש צמשה כריתות פרק ה' מושג צ' ר"ע מחייב על ספק מעילות אשם תלוי וחכמים פוטרים ומוודה ר"ע שאין מציא דת מעילתו עד שיתודע לו, ופירש"י והרע"ז אינו צריך להציא את הממון, וכן פסק הרמב"ם צפ"א מה' מעילה הלכה ה' נסתפק לו אם מעל או לא מעל פטור מן התשלומין וזון הקרבן, והנה צספק חיוצ דפטור הוא מודין המע"ה, חלל צספק כפרה ודלוי מהרצוי להתחייב, כמו חטאת העוף הצאה על הספק, וכן כתבו תוס' צכתובות שם צדף ל' דהיכא דהוא משום כפרה חייב על הספק יעו"ש, ושם צמשה וצמוצ"ם מוכח דמיירי צכל ספק מעילות אף אם הי' חתיכה אחת של עולה, וחתיכה ה' של חולין כמבואר לכל מעיין, וע"כ מוכרח הדבר כמח"כ דלעולם חיוצ תשלום הקרבן הוא משום ממון הקדש ולא משום כפרה על האיסור, והו' רה"י שאין עלי' תשובה לענ"ד, וכן מוכח מה' דקדושת הגוף וקדושת דמים מצטרפים למעילה כמו דחיתא צמשה צמס' מעילה ד' ט"ו וצמוצ"ם פ"ה, ואני שיעור כפרה ואני תשלומים ח"ך מצטרפים :

אמנם לכאורה מצינו חילוק צין קדושת הגוף לקדושת דמים, דמקדיש נקצה לחטאת ונתעצרה יכול להקדיש את העוצר לשלמים או לעולה למ"ד ולדות קדשים צשווייתן הן קדושים כמבואר צמס' תמורה ריש פ' כיצד מערימים דף כ"ד ע"ג, דמזה מוכח דהעוצר קודם שיוולד הוא שלו ויכול להתפיסו צקדושה אחרת, והנה ח"ך דולאי גם קדושת הגוף הוא ממון גצוה, י"ל דהוא

לשם לישראל צעד קנין פירות מי שהזיק את הפרה, יעו"ש. ומסתבר דנרי, דהרשנ"א צחי' למס' כתובות כתנ' להדיא דכל זכות לפירות יש להזכה קנין צנוף לפירות היינו קנין ממש על פרט זה, ולכן נראה דגם צעזד הקני לישראל למלאכה איכא קנין גוף לפירות, ומה דחשיב כחזיק שעצודו אם ענל עמלו לגירות, דכיון דקניו לבעלים רק לפרט אחד אינו נקרא שותף בכלל, דפרט אחד אינו מחשיב לשותף עם בעלים שקנינם אינו מוגבל, וכ"כ קנין לזמן אינו מחשיב לשותף עם בעלים שקנינם אינו מוגבל, ומשו"ה אין קנין בעלים שיש להם גוף למלאכה מעכב את העצד לטובל א"ע לגירות, אבל לענין אם זיק אחד את העצד יחויב לשלם כחזיק ממון חנירו, וכמו דמוכח פשטות הש"ס בחובל עצד עברי שחייב לשלם לאדון מה שהזיקו, ולכן כלענ"ד דנקדושת מוצח שמוכח דלזין חייבים על הזיקו, נע"כ קבלו חז"ל דליכא שום קנין לבעלים רק זכות הקרנה על שמו, ומשו"ה פטורים על הזיקו, דהזיק נעשה צנוף הדנר וגוף הדנר הוא של גבוה, ורק במפגל חייב, שהפיגול נעשה בעיקר הזכות וכמו שחייב הדין צריכה את החייב שעושה הזיק בעיקר הזכות, וחילוק זה למדתי מדברי הקדוה"ח סי' כ"ה שמתלק צין מוזיק שיעצודו לדין שטעה צשיקול הדעת, יעו"ש. ולכן כלענ"ד דמה שיכולים הבעלים להקדיש את הולד צנחמת קדשים הוא מדין גזירות, דכל עוד שלא מסרו ליד הגזר הם הגזרים ומשו"ה יכול להקדיש כאפטורפס וגזר, כלענ"ד:

עוד מצינו מעילה צהקדשות דלזין קנין לגבוה והוא קונמות למ"ד יש מעילה צקונמות, וכן פסק הרמז"ס צה' מעילה פ"ד ה"ט וכיון דהרמז"ס פסק צפ"א צכל ספק מעילות דפטור מן התשלומים מוכח דגם דין מעילה צקונמות תשלומי הקרן הוא ג"כ תשלומי ממון ולא כפרה, וצ"כ עלינו לומר דגם צכה"ג נקרא רשות הגבוה בעלים לפרט זה, היינו אף דלא הקנה כלום להקדש מ"מ ע"י שנתקדש החפץ צקדושה לשמים חשיב רשות הגבוה כבעלים על פרט זה, וכשהנה הוא מחסר דנר מרש"י הגבוה וחייב לשלם הקרן מדין תשלומים כמו צשאר הקדשות, וצוה צנין קת' הא דמוכח צנדרים דף כ"ט דצקונם כללי יוצא הדנר לגמרי מרשות בעלים, ע"י ר"ן דיש מפרשים שם צנטיעות אלו קרנן שהוא קונם כללי:

ומעתה נבוא לפרטי הדינים הנוגעים לדין ציטול צרוב, והוא ראשונה עלינו לדעת עפ"י ההלכה דנקטינן ממונא לא צטיל ואיסורא צטל, אם איסור מעילה צקודש הוא איסור מחמת חסרון קנין הגבוה, כאיסור גזילה צהדיוט, או איסור אחר, דאם הי' האיסור מחמת חסרון ופגיעה צקנין חכות של גבוה לא הי' להקדש דין ציטול כלל כיון דממונא לא צטל, כמו דלא מהני ציטול צממון הדיוט המתערב להחיר את איסור גזל, וכיון דמפורש צגמ' דמהני צהקדש דין ציטול צרוב עלינו לפרש שדין איסור הנאה מהקדש הוא איסור אחר,

והנה צהרמז"ס הי' מעילה פ"א כתב, כל המועל צצדון לוקה ומשלם מה שפגם מן הקדש צראש, ואזהרה של מעילה מזה שנאמר לא תוכל לאכול צשעריך מעשר דגנך וגו' וכדריך, מפי השמועה למדו שזו אזהרה לאוכל מצער עולה הוליל וכולו לשם, והוא הדין לשאר כל קודש שהוא לשם לצדו צין מקדשי המוצח וצין מקדשי צדק הצית אם נהנה צהם שזה פרוטה לוקה, מעל צגבה משלם מה שנהנה, והראש"ד כתב א"א ופשוטה מזה הי' צתרומת הקדשים לא תאכל, עכ"ל. ונראה מזה דאיסור הנאה מן הקדשים אינו משום חסרון ממון גבוה, דהרי מחד קרא ילפינן מלא תוכל לאכול מעשר דגנך, ואם ודאי הוא איסור חפאל, דלמ"ד מע"ש ממון הדיוט ודאי הוא איסור אחר, וגם למ"ד ממון גבוה אינו כשאר נכסי הקדש אלא שאוכל משלחו גבוה, ואכמ"ל צזה, ועוד אם הי' דין איסור מחמת חסרון ממון גבוה לא הי' לוקין על לאו זה כמו שאין לוקים על לאו דגזל דהוי לאו הניתן לתשלומים, ומה דקשה צדברי הרמז"ס דכתב לוקה ומשלם דהרי צתרומה פ"ו מה' תרומות פסק דלינו לוקה ומשלם, צבר הוצאה קושיא זו צהנה על הרמז"ס וכתב שם צשם הרצ הגדול מורה צדק מהר"ש אציליון דלצדדים קתני, דהיכא דלוקה לא ישלם, יעו"ש. ועכ"פ אם הי' דין המלקות מחמת חסרון הקדש לא הי' ראוי להיות דין מלקות כלל ככל ל"ת הניתן לתשלומים, וע"כ נראה צרור דאיסור מעילה הוא איסור חפאל, היינו שמיני שנתפס קדושה על החפץ אסרה תורה לצדים ולא משום חסרון צקנין הגבוה, ומשו"ה אין דין זה דומה לגזל ממון הדיוט דשם האיסור והתשלומים משם אחד הוא מחמת חסרון ממון חנירו וצהקדש אינו כן דהתשלומים הוא מחמת חסרון קנין וחכות הגבוה כתשלומים צממון הדיוט והאיסור הוא משם אחר מחמת קדושת החפץ שהנהנה מדנר המקודש אסרה תורה כל קודש צשם אחר, ואיסור מעילה הכולל לכל הקדשים כמו שכתב צפ"א מה' מעילה המל"מ שם, ומשו"ה כיון שאין הלוא המציאו לידי מכות מציאו לידי תשלומים לא הוי צכלל לאו הניתן לתשלומים. וזה צרור לענ"ד:

ומשו"ה חלוק דין הקדש מממון הדיוט לענין ציטול צרוב, דממון הדיוט איסור גזילה הוא תלוי צדין תשלומים וחזרה, ואם לא מהני ציטול לענין חזרה גם איסור גזילה לא פקע. דכמו דלא מהני ציטול על עיקר הקנין והזכות של בעלים משום שהוא דין השייך לבעלים ולא לענש החפץ, כ"כ איסור גזילה אינו חל על החפץ אלא על הבעלים וכל מה ששייך למצירו וקניו לו אסור לגזול, אבל צהקדש שהאיסור הוא מפי הקדושה המתפסת על החפץ והוא דין שסנתו צחפץ, והרי זה כשאר הדינים שחל על החפץ שע"ז אמרה תורה אחרי רבים להטות שהרוב מצטל את המיעוט, ואף שקנין של רשות הגבוה לא נתצטל ולא נפקע ע"י תערובות צרוב חולין, אבל האיסור פקע כיון שאין האיסור מחמת חסרון קנין וחכות של רשות

הגבוה, ולפי"ז נראה דזהקדש שנתערב ונטל צרום שהאיסור מעילה הותר אלל קנין זכות הגבוה לא נפקע ומחויב לשלם את הקרן אם אכל את כל התערובות, וקודם שאלל מחויב להחזיר אחד מן התערובות כשיעור שנתערב מן ההקדש, וזה יוצן ה' דהקדש חשוב כדבר שיש לו מתירים אף לפי מה דמסיק הש"ס בנדרים דף כ"ט דתרומה לא הוי דשיל"מ משום דלאו מנ"י לאיתשולי עליי, וכתב הר"ן שם משום דזהקדש בדיק הבית עסקינן דעל כרחין לפד"י קאי, דנפשטות מפרשים כונתו דה"י עומד בלא"ה לפד"י, וזה יש לדון קצת דהרי אפשר דמיידי שהדבר עמו ה"י ראוי לבדק הבית, אם לא דנאמר דנפשטות הנרייתא משמע דנדבר מחלל קאי, ולדברינו יש לפרש דע"כ לפד"י קאי דאף אם יתבטל צרום יתחייב על כרחיך לשלם אח"כ ישלם קודם שיסתמש ולא יאכל באיסור דכשתשלם הותר האיסור בלא ציטול ולמה יאכל ע"י ציטול, וזה פשוט :

אמנם וזה יש חילוק בין קונמות להקדשות דהנה באוסר על עמו ככר בקונם ונתערב ונטל צרום היתר היכל לא הוי דבר שיל"מ דנטל לגמרי ולא יתחייב לשלם קרן כשאר דין מעילות, דאף דכיון דיש מעילה בקונמות, דמזה מוכרח דלרשות הגבוה יש זכ"י בגוה וזכות וקנין אינו פקע על ידי ציטול צרום, שאני הכא דזכות הגבוה שנה הוא רק ע"י התפסת הקדושה שעל החפץ ולא ע"י קנין, ומכיון שנפקע והותר דין הקדושה שעל החפץ, ממילא נפקע גם הזכות של הגבוה, משא"כ בשאר הקדשות שזכות הגבוה הוא ע"י קנין שאמירתו לגבוה כמסירתו להדיוט דמי, משו"ה אף שדין הקדושה שעל החפץ נתבטל אלל הקנין לא נפקע, משו"ה דזהקדש ממש מחויב לשלם אף שנתבטל והותר האיסור קדושה, ובקונמות לאחר הציטול ליכא תשלומים, וכן נראה בתערובות של קדושת הגוף דהיכל דנטל צרום חולין שיטור גם מתשלומים, אף דנתבאר לעיל דגם בקדושת הגוף הדבר קנוי להקדש דגם באומר הרי זו עולה הוא קנין לגבוה כמסירה להדיוט כמו דמפורש במס' קידושין דף כ"ט רשות הגבוה באמירה כיצד אומר שור זה הקדש, יעו"ש. אלל כיון דקנין זה נתיחד לפרט של השתמשות לעולה וכיון דע"י ציטול צרום נפקע דין קדושת הגוף ממילא פקע גם קנין הגבוה ופטור גם מתשלומים, וזה מתורץ מה שכתבו בתוס' במס' זכורות דף כ"ג ע"ב ד"ה תעלה דהא דנריך להרים בתרומה שנתערבה באחד ומאה שהוא רק תקנה מפני גזל השנט, דלכאורה קשה הלא מדין ראוי שישלם כיון דממונא לא בטל, ואין לומר משום דהוא ממון שאין לו תוצעים, דהלא לפי"מ שצארתו בכללות הענין האמור במס' צינה צדין זה, אין חילוק בין ממון שיש לו תוצעים או לא, ועוד צעיקרא דמילתא אינו כן דרק היכל שגוף התרומה כאכל ואנו דנים מדין תשלומים צעד ההפסד או הנאת האוכל הוא ממון שאין לו תוצעים, אלל היכל שעדיין הדבר

נבס' נתיבות המשפט סי' רכ"ט אחר שכתב שם לבאר את סוגית הש"ס דצינה צענין ממונא לא בטיל העלה לדינא בצרורות שנתערבה בחטים של ראובן אף שלא זכה ע"י חצירו, כגון שדש צברנו של שמעון נעשו הצרורות שלו ע"י ציטול צרום, דרק דבר השוה ממון לא צבטיל אף שהוא

נבולס הוא ממון שיש לו תוצעים כמו תרומה שלא נתערבה, וא"כ כיון דממונא לא בטל עדיין גוף הדבר הוא מתנות כהונה, ואף שנתוס' שם דנו שיה"י סגי שישלם צעד הסאה תרומה צדמים, דז"ל שם ומיהו אע"ג דעיקר תקנה משום זה ה"י מסתבר דאין יכול להפטור צדמים, עכ"ל. אלל זה גופא טעמא צע, דהלא בנתערב קצ חטים שלו בשל חצירו ודאי דלא יכול להפטור עמו צדמים אם רוצה דוקא בקצ חטים שלו דלא עדיף כח הרוב וזה כלום, אכן לפימס"כ מוצן הענין צטוב טעם, דעיקר זכית השנט צהאי סאה תרומה הוא מחמת שהיא תרומה, ואם תפקע מזה דין תרומה אז פקע גם זכית השנט ורק לאחר שזכה בה כהן צפרטות ע"י נתינה דנעשה כממונו אז אין קנינו תלוי צדין תרומה שנו, אלל כ"ז שלא זכה בו כהן פרטי וכן זכייטם ונתינתם הוא מלד יחס שנט הכהונה, אם יפקע דין תרומה מן החפץ בטל כח זכוחם, כללעכ"ד. אמנם יש לדון וזה מדין משתרי ל"י כמו צאנם צית המלך גורנו אם צחצו חייב לעשר, אף דהוי ממון שאין לו תוצעים דנע"כ הטעם וזה כיון דליכא דין צמתנות כהונה דאם ליכא כהן הכל שיחליף צדמים ויתן הדמים לכהן וללוי, משצינן הכל מה שנשתייר צניחו מן הדמים, כאילו נעשה מן המעשר דמים, ומשצינן כאילו עכש"י צניחו מתנות כהונה צעין, ומדברי תוס' שהצאנו משמע דמדין פטור אף מדמים, ולשיטת הר"ן בחולין דמתרץ קושית תוס' באוכל מתנות כהונה דאינו חייב משום דמשתרי ל"י, וכתב הטעם משום דרק היכל דלא נפקע דין נתינת מחמת כהונה, כמו צאנם צית המלך, חייב דמשתרי מחמת מתנות כהונה, אלל באוכל או בלא הספיק ליתן עד שצבעו שהפקיע מלות נתינה פטור, דמתרבה ממנו אחר הפקעת דין מתנות כהונה, ולשיטתו גם צציטול צרום משתרי לאחר הפקעת דין תרומה, אלל לשיטת תוס' נ"ע, אולם י"ל דשאני ציטול צרום. דעיקר הסיצה שנתרבה ממנו צאה ע"י הרוב שהוא ממון ולא ע"י המיעוט, ועכ"פ לא עדיף מזה וזה גורם וזכית גורם יש לדון אם חני גורם מהני, ואכמ"ל. ועי' צפח"ג צענין וזה צס"י ק"ט צמ"ז סק"א שכ' בנתערב חתיכת איסור של ראובן צצ' של שמעון דכתב שם דנריך לשלם דמי חתיכה מעליא, וכתב דיכול לסלקו צוהי, ולא אדע למה יכול לסלקו צוהי כיון דהחתיכה שהותרה של צעלים היא, וגם מש"כ דאם היתה אסורה באיסור הנאה פטור לגמרי דאפקורי מפקר להו וזכה לו חצירו, אינו פשוט דהרבה ראשונים סצרי דאיסורי הנאה יש להם צעלים ואל צעלים נצנת, ואכמ"ל וזה :

וזה יש חילוק בין קונמות להקדשות דהנה באוסר על עמו ככר בקונם ונתערב ונטל צרום היתר היכל לא הוי דבר שיל"מ דנטל לגמרי ולא יתחייב לשלם קרן כשאר דין מעילות, דאף דכיון דיש מעילה בקונמות, דמזה מוכרח דלרשות הגבוה יש זכ"י בגוה וזכות וקנין אינו פקע על ידי ציטול צרום, שאני הכא דזכות הגבוה שנה הוא רק ע"י התפסת הקדושה שעל החפץ ולא ע"י קנין, ומכיון שנפקע והותר דין הקדושה שעל החפץ, ממילא נפקע גם הזכות של הגבוה, משא"כ בשאר הקדשות שזכות הגבוה הוא ע"י קנין שאמירתו לגבוה כמסירתו להדיוט דמי, משו"ה אף שדין הקדושה שעל החפץ נתבטל אלל הקנין לא נפקע, משו"ה דזהקדש ממש מחויב לשלם אף שנתבטל והותר האיסור קדושה, ובקונמות לאחר הציטול ליכא תשלומים, וכן נראה בתערובות של קדושת הגוף דהיכל דנטל צרום חולין שיטור גם מתשלומים, אף דנתבאר לעיל דגם בקדושת הגוף הדבר קנוי להקדש דגם באומר הרי זו עולה הוא קנין לגבוה כמסירה להדיוט כמו דמפורש במס' קידושין דף כ"ט רשות הגבוה באמירה כיצד אומר שור זה הקדש, יעו"ש. אלל כיון דקנין זה נתיחד לפרט של השתמשות לעולה וכיון דע"י ציטול צרום נפקע דין קדושת הגוף ממילא פקע גם קנין הגבוה ופטור גם מתשלומים, וזה מתורץ מה שכתבו בתוס' במס' זכורות דף כ"ג ע"ב ד"ה תעלה דהא דנריך להרים בתרומה שנתערבה באחד ומאה שהוא רק תקנה מפני גזל השנט, דלכאורה קשה הלא מדין ראוי שישלם כיון דממונא לא בטל, ואין לומר משום דהוא ממון שאין לו תוצעים, דהלא לפי"מ שצארתו בכללות הענין האמור במס' צינה צדין זה, אין חילוק בין ממון שיש לו תוצעים או לא, ועוד צעיקרא דמילתא אינו כן דרק היכל שגוף התרומה כאכל ואנו דנים מדין תשלומים צעד ההפסד או הנאת האוכל הוא ממון שאין לו תוצעים, אלל היכל שעדיין הדבר

סי' כ"ו כתב דלשיטת הסוברים צנצלה שצטילה בשחוטה צטלה צרוב רק למגע ולא למשא שהוא מה"ת, כמש"כ הר"י קורקם ליחס שיטה זו להרמז"ס ניהא, דאם הו"ל כל הכיס מעל דהוי זה כטומאת משא, אצל זה רק אם הו"ל צנת אחת אצל אם הו"ל צנצ"ז גם כטומאת משא אינו מטמא, ולפי"מ שנתצטרך צדרינו לעיל פ"ז דכל היכא שהמיעוט מונע הנהגת הרוז לעולם שיך ציטול גם היכא שמשתמש צנצ"ל, כמו צנגד שצנגד צו חוט אחד של כלאים, וכן לענין תערובות חמץ לענין כל יראה, נסתרים דברי העין יחקה, דהמיעוט של הקדש מונע השתמשות של הרוז, ועי' צכ"ח בהלכה זו ובמל"מ מה שפלפל שם דדין מטבע דלא צטיל אם הוא מה"ת כמו דמשמע מודברי התוס', יעו"ש :

והנה הרמ"ל צח"מ סי' רנ"ג צמערב מעות חצירו לתוך מעותי' כתב צס תה"ד דאם נאצד קנת אינו יכול לומר שלך נאצד, וכתב הסמ"ע דהטעם צזה כיון דאין קפידא לבעלים צין מטבע זו או אחרת הו"ל כאילו חתיכה אחת וההסרון הוא לפי חשבו, יעו"ש. ולכאורה לפי"ז לא שיך ציטול צרוב כיון דמיד שנתערב נתפשט קנין הגזוה על כל הכיס שיהי' להקדש קנין לפי הערך, וכמו שכתבנו לעיל דצדצר שדין חל על כל התערובות ואין צזה דצר מקוים לומר שהוא האסור או המקודש אין כאן מיעוט ורוז מצטל ומצטל, חונס הל"א שם כ"כ הדין צמערב פירות חצירו צפירותי, כמש"כ צסנ"ע, ומקור הדין הוא צגמ' צ"מ דף מ' ע"א דצנחסר יוטר מכדי חסרונן מחשבים לפי חשבון ואינו יכול לומר שלך נאצד, ובהקדש הל"א צרייתא מפורשת שהצאנו דשיך ציטול לולא מחמת דשיל"מ, אלא נראה דהטעם שם דכיון דליכא קפידא לבעלים על התערובות והנפקד עירצ מדעת, הרי זה נעשה קנין שותפות ע"י העירוצ כמבואר צסי' קע"ו צהמחצר וצרמנ"ס שם דקנין שותפות הוא התערבות וכיון דהבעלים אינם מקפידים ע"ז והנפקד עירצ צכונה נעשו עי"ז משותפים שכו"ל זוכה חלק צל חצירו, ולפי"ז נראה לענ"ד דאם נתערבו פירות חצירו או גם מעותי' של חצירו שלח מדעת או צשוגג דאז יכול לומר כשנאצד שלך נאצד, צאופן דלפי"ז לא שיך דין זה לפרוטה של הקדש שנפלה דלא עירצ מדעת, וגם לא שיך הכא אין הבעלים מקפידים, והדרא הקושיא לדוכתה למה מעל מה"ת, הל"א מהראוי שתצטל הפרוטה צרוב חולין :

וע"כ נלענ"ד דהרמז"ס סובר כצנרת התוס' דמטבע חשיב ולא צטיל מה"ת, ואף דכל דברים החשובים ודצר צנמון דלא צטיל הוא רק מדרצקן, מטבע שאני, משום דנמעות שע"י התרצות של הפרוטות נשתנה הערך של הדמים, דלדוגמא אם הי' מעיקרא ז' פרוטות וכשנפלה פרוטה לתוכם, עכש' סכום המעות הוא איסר, הרי ע"י התרצות משתנה ערך הדמים וכולם חשובים כדצר אחד, וכל פרוטה ופרוטה מטרת לחשבון להגדיל

הפקד ודצר שאינו ממון צטל ונעשה קנוי לבעלים של הרוז, ועי"ש שפרש דמשו"ה חייב צצורר צרור מוגרנו של חצירו משום דקנה לה צעל החטים ע"י ציטול צרוב ומפרש שם דהקושיא היא מצורר צרור לר' אצא דס"ל דממונא לא צטל והוכיח מר"ז דגם ממונא צטל וזה רחוק ממרכז האמה, ועוד הרי קאמר צלשון זה ולא שמיע להו, ואם על ר' אצא קאי הי' צריך לומר לא שמיע לי', וצעיקר הענין לפי"מ שצארנו ציסוד החקירה והשאלה צסוגיא זו הוא מפני שענין הקנין ודין בעלים אינו דין על החפץ אלא צבעלים ורק צתולדה מן קנין הצעלים נקרא החפץ קנוי לבעלים ונשתנה רשותו, שהוא דצר מוכרה, כיון שהשור שיך לראובן נקרא שור של ראובן, ומתילד מזה כמה דינים הנוגעים גם לדיני החפץ כמו צציתת צהמה צצנת ולענין עכו"ס של ישראל וכל כה"ג, ומשו"ה ממונא לא צטל, וצכ"ז לפי המסקנא צכל הדינים המתלדים על החפץ צטל צרוב, רק הקנין צעלמו שצנתו הוא צכח וזכות הצעלים ענין זה לא צטל, ולפי"ז גם צדצר שאינו של ממון לא שיך ציטול שיזכה עי"ז הצעלים של הרוז, כיון דהציטול אינו מנהי רק לחדש דין הרוז על המיעוט ודין זה של הרוז אינו צהחפצים רק צבעלים של החפצים, וזה לא יתכן לומר דעי"ז שיתקרא על המיעוט שם צעלים על הרוז צזה יזכו הצעלים, חונס דדיני הזכויות הצאים לבעלים מחמת החפץ יש לדון דיהי' גם לממון כגון אם נתערב חולין צרוב תרומה שלח זכה צה כהן או צרוב הקדש או גם צלקט שכהן ופאה כיון דעי"ז ציטול צרוב נעשה המיעוט כהרוז וכמו צדין הרוז נעשה זכות הצעלים ע"י דין החפץ, כ"כ צדין המיעוט, וזה מסתבר, ונאמת לא שיך כלל ציטול צרוב צצורות המעורב צחטים לפיתש"כ צתוס' יצמות דף פ"ג, דהא לאמר שם צקצ חטים צשעורים דמתצטל הוא דוקא צקמת, אצל צלא"ה לא שיך ציטול דאפשר לצרורי, יעו"ש :

פרק כד

ובהא דתנן צמס' מעילה ד' כ"ה ע"ב נפלה פרוטה של הקדש צתוך כיסו או שאמר פרוטה צכיס זה הקדש כיון שהו"ל את הראשונה מעל דברי ר"ע, וחכמים אומרים עד שיו"ל את כל הכיס, וכן פסק הרמז"ס צפ"ו מה"י מעילה ה"ו וצתוס' שם ד"ה פרוטה של הקדש, הקשו ליצטל האי פרוטה של הקדש שנפלה צרובא ודצר שי' לו מתירים דלא צטיל מדרצקן הוא, ועי"ש צהג"ה חז"ק שכתב להגיה ד"ל דמעילה מדרצקן קאמר, יעו"ש. וזה אינו עולה לתרץ צדברי הרמז"ס דסתם לכתוב דין מעילה דמשמע ככל מעילות, וזהו זו צפ"א ה"ו כתב יש דברים שאין חייבים עליהם מעילה מדברי תורה אצל אסור להנות מדברי סופרים והנהנה מהם משלם קרן צלצד ואינו מוסיף חומש ואינו מציא אשם, עכ"ל. וצס' עין יחקה ח' או"ה

וכבר נתבאר דגדרינו לעיל ענין זה באורך — ולפי"ז כיון דנתערבות פרוטה של הקדש לתוך חולין דעכ"פ נריך להרים מדין תורה, דמונא לא נטל ולריך להחזיר פרוטה אחת מכיס זה לרשות הקדש, וכשמחזיר פרוטה אחת מסתלק האיסור מהפרוטה של הקדש בכל מקום שהיא דהתשלומים היו כפדיון, משו"ה אין הפרוטה של הקדש מתצטלת דהרי עומדת להסתלק מזה וכאילו כבר נסתלקה, היינו דחשנין כאילו היא צפ"ע וכומו שכתבו גם לענין תרומה דאינה מאטרפת עם הקאה השני לאסור את התערובות, כ"כ אינה מתצטלת בתוך התערובות, וכומו שכתב שם הרא"ש צפ"גיה"ג, שהצאנו לעיל דר"י באורך, יעו"ש. ותרומה דצטלה מה"ת, אף דלריך להרים, הוא דהרמה אינה מועלת להסיר את קדושת התרומה מהתרומה, דאין פדיון לתרומה, וגם עיקר דין הרמה הוא מדרבנן, אצל הכא כשזורים פרוטה אחת להקדש מדין תשלומים, צפ"כ מסתלקת קדושת הפרוטה שנפלה ומתקדשת בקדושה הך פרוטה שנותן עכש"י לגזוה, וצכה"ג שהדין מכריח להרים ובהרמה מסתלק האיסור וכל העומד להרים כמורס דמי אין הפרוטה חשובה כמערצת להיות דינה להתצטל, ול"ד למע"ש שנפל דהתם איכא רק תקנה ע"י פדיון, אצל לא חיוב לפדות, והרמה ודאי אינו מועיל כלום צזה לסלק את האיסור משו"ה היו התם כשאר דשיל"מ דהוי רק מדרבנן אצל הכא היו מה"ת :

אמנם לכאורה לפי דגרינו קשה מהא דמבואר בירושלמי פ"ו דשביעית ה"ג דגם צהקדש אינו אוסר צכל שהוא רק צמינו וצשאינו מינו הוא צנותן טעם, ואם הוא מה"ת משום דהוי כאינו מעורב א"כ יאסר צכל שהוא גם צאינו מינו, אכן י"ל דשאינו התם דמיירי צתערובות לח צלת, דנראה שדין תשלומים אס נתערב דגר לח של ראובן צצל שמעון דליכא דין תשלומים להחזיר לו המדה, אלא רק צדמים כפי הנחתו, דרק צתערובות דגר נפרד דאפשר שיתרמי שיטלו הצעלים את שלהם אז הדין דלריך ליתן אחד מהתערובות, כגון אס נתערב שור צשורים וכה"ג, אצל היכא דנתערב דגר לח, דאי אפשר צצום אופן שיתרמי שצחזרת המדה של לח יגיע לצעלים את שלהם, ורק צתורת תשלומים, אז דומה לאוכל פירות של חצירו דאינו חייב לשלם לו פירות אלא דמים, ומשו"ה גם צהקדש צטל מה"ת כיון דמדין תשלומים התם צתערובות לח צלת, כדקתני שהוא צנותן טעם, אינו חייב מדין תשלומים להרים כמדת הלח להשיצ להקדש, אלא שאר דמים, ומנאל דלא שייד צזה כל העומד להרים כמורס דמי אף שע"י התשלומים יסתלק האיסור, הוא רק צדרך תיקון לחוד אצל צתערובות כה"ג, כמו פרוטה שנפלה שהדין שיטול אחת מן הכיס להשיצ להקדש וצחזרה שיציא נסתלק האיסור מזה גם צלא כונת הצעלים לפדיון, הרי זה עומד להרים, ואף דיכול ג"כ לפדות צדמים אחרים הוא מדין פדיון אצל מדין

את ערך הכסף, וניכר כל אחד צכל התערובות משום שע"י כל אחד משתנה סכום וערך הדמים, וכל דחשיצ כאילו הוא ניכר אינו צטל מה"ת, דל"ד כסף לשאר חפצים המתערבים, דכל חפצ יס צו השתמשות צגופו לצד מדמי וכל אחד הוא דגר צפ"ע וכשנתערב ונתרצה המספר לא נשתנה כ"א צמהותו, ומשו"ה האחד שגרס לדון על התערובות הוא המועט והשאר הם רוב כנגדו ומצטלים אותו, אצל מטבע צמטצעות שאין צהם שמוש עלאי רק ערך דמים וכשהם מרובים שם אחד להם וכגוף אחד הם שצהאטרפות הוא איסר או סלע וצחסרון פרוטה אחת נגרע שם זה כמו שנגרע ע"י חסרון של הרצה פרוטות, נמאל דלענין שם איסר או סלע אין הפרוטה כמיעוט לגצי שאר פרוטות דהרי הם נחשבים כגוף מונק אחד, שאין צו מיעוט ורוב, ורק צמה שנוגע להצעלים אס לא נעשה צזה ענין שותפות כל אחד הוי צעלים על פרוטה שלו דאללם הוא דגר נפרד צקנין וחכות שלהם, אצל צדין הצטול שיסודו מלד החפצים וכשאלו דמים על החפצים מלד ענאם כולם כלאחד הם כמטבע אחת, סלע ואיסר, ומשו"ה ליכא צזה תורת צטול ודין הקדושה שעל הפרוטה לא נתצטל, כללענ"ד. אמנם כ"ז מסתגר רק לענין דין צעלים, אצל לענין איסור מחמת קדושה שעל המטבע, מיסתגר למחר שאין צזה ענין הצטרפות, ולכן שיטת הרמז"ס עדיין לא נתיצבה צזה :

ובכ"מ צפ"ז מהי מעילה כתב על דגרי הרמז"ס ה"ל ו"ל וא"ת ליצטל צרובא יס למחר דגר שיש לו מתירים הוא, א"כ מטבע חשיצ ולא צטיל, עכ"ל. ודגרי מפליאים דנראה דסובר דגם דין דיש לו מתירים לא צטיל הוא ג"כ מה"ת ותמיה זו תמה המל"מ שם, יעו"ש. וציותר תמוה דהלל גמי ערוכה היא צצ"מ ד' כ"ג לענין מע"ש דהא דלא צטיל משום דהוי דשיל"מ הוא מדרבנן אצל מה"ת צטיל דמבואר שם דחצי פרוטה שנפלה לא מאטרף לפדיון חצי פרוטה שלא נתערבה משום דאורייתא ודרבנן לא מיאטרפי, יעו"ש. וכן משמע מפשטות לשון הצרייתא צגדדים דף כ"ח שהצאנו לעיל דקתני לא נתנו צהם חכמים שיעור, דלשון זה מוכיח דהא דגר שיל"מ לא צטיל הוא מדרבנן, וכן כתבו כל הראשונים, רש"י צפ"ק דצ"ה היצא דגרי צצ"י ריש סי' ק"צ, וכן כתב הר"ן צפסקיס פ' כל שעה, וכן פסק המחבר ענאמו צסי' ק"י דגר שיל"מ שנתערב דלא צטיל ואח"כ נפל אחד מהם לים דהותרה התערובות משום דתולים שהאיסור נפל, דהטעם צזה דצדרבנן אינו אוסר „שאינו אוסר“, ולישצ דגרי הכ"מ נלענ"ד דיש מקום למחר דשאינו דגר שיש לו מתירים דהקדש משאר דשיל"מ. עפ"י מה דכתב הרא"ש והר"ש צזה דתן צפ"ה דתרומות סאה של תרומה שנפלה למאה ולא הספיק להגציהה עד שנפלה השני הרי זו אסורה ור"ש מתיר משום דר"ש לטעמי דס"ל כל העומד לצרוק כצרוק דמי, כ"כ הכא כיון דלריך להרים כמורס דמי וכאילו כבר נסתלקה הראשונה,

תשלומים כ"ז שאינו פודה נכוונת פדיון הרי דין הקדש כדן הדיוט, שמחויב להחזיר דוקא פרוטה אחת מכיס זה אם הנעלים מקפידים, הרי זה כמורס דמי ולא נטל מה"ת, כללענ"ד צענין זה, ונתערבות של חיסור קונמות לעולם מה"ת נטל עפיתש"כ לעיל דנקומות ליכא תשלומים אחר הציטול כיון דחלל הקדושה ליכא עוד צוה ענין לגזוה, אצל נהקדשות דלא נטל קנין ההקדש משום דמחנא לא נטל, לעולם יהי דין תשלומים כנ"ל:

אח"ז מאלתי נתום' חדשים נסוף מס' מעילה אחרי שהציאו הקושיא על הא דנפלה פרוטה לתוך הכיס אחמי מעל מה"ת ולא נטלה צרוב, כתצו וז"ל ונ"ל דגם מדאורייתא לא נטיל, דהא ודאי אם ניכר החיסור לא נטיל דיכול לנטול, וכן החיסור הוא הקדושה של הפרוטה וזה יכול לנטול להחליף על פרוטה אחרת והיא נשארת חולין גמורים, משא"כ צנחמה, עכ"ל. ולא ירדתי לדעתו דאם נימא דהיכא דאפשר לחלל ולפדות הוי כניכר החיסור, א"כ גם מע"ש לא נטיל, ונבנ' צ"ו מפורש דנטל מה"ת, וכן נהקדש מוכח מלשון הצרייתא דמס' נדרים וזירושלמי שהצאנו דהוא רק מדרבנן, ע"כ דררי' אינם מוצנים, ואולי כוונתם למש"כ וקייירו דצנחמה:

ועפ"י דרך זה שצארנו לחלק צדיני הקדושה ותשלומי הקרן של קונמות להקדשות, יפתח לנו פתח לישב פסקי הרמז"ס ז"ל דין מעילה המפליאים עין כל רואה, דנבנ' מעילה דף כ' ע"א צהא דתנן שם נטל אצן או קורה של הקדש לא מעל וכי' נגלה לתוך ביתו לא מעל עד שידור תחתיו שזה פרוטה, ופריך כיון דשני מעל, אמר שמואל כגון שהניחה עפ"י ארובה, וכיון דבני לה מיהת מעל לימא מסייע ל' לרצ דלומר המשתחוה לבית אסרה אמר"א צרי' דרצ איקא הנאה הנראית לעינים אסרה תורה, לימא מסייע ל' הדר צבית של הקדש כיון שנהנה ממנה מעל אמר ריש לקיש כשהקדיש ולצסוף צנא, עכ"ל הש"ס. והרמז"ס צה' מעילה פ"ה ה"ה כתצו וז"ל אין מעילה אלא צתלוש מן הקרקע אצל הנהגה מן הקרקע ענמה או צמחוצר לה לא מעל אפילו פגם, כינר החורש שזה הקדש או הזורע זה פטור, נטל מאצקה ונהנה צה ופגמה מעל וכי' וכן המקדיש צית צנוי הדר צו לא מעל אצל המקדיש ענים ואצנים וצנה צהם צית הדר שם מעל כמו שיתצאר וכתצו הכ"מ שם וז"ל ואיכא למידק דהא לא חלק ר"ל צכך אלא כי היכי דלא תסייעי' לרצ דלומר המשתחוה לבית אסרה ומאחר שרצונו פסק צפ"ה מע"ז כרצ לא ה"ל לחלק צכך, וי"ל דמשמע לרצונו דהא דמפליג ר"ל לא לדחויי דלא תסייעי' לרצ צלמוד אמרה, אלא לקושטא דמילתא אמרה ולישנא ידי' הכי מוכח דלומר התם כשהקדישו ולצסוף צנאו משמע דקושטא הכי הוא, ויש סעד לזה מדחוי מצי' לשניי הנאה הנראית לעינים אסרה תורה כדשני לעיל, ושני התם כשהקדישו ולצסוף צנאו משמע דהכי

ס"ל ולפיכך פסקה רצונו, ואפ"ה לא דחאה לרצ משום דלא אשכחן דפליג עלי' צהדיא ואית לן למימר דטעמא משום חומרא דע"ז, עכ"ל. וצפ"ו מה' ערכין ה"ל כתצו הרמז"ס וז"ל המסכיר צית לחצירו וחצר והקדישו הרי זה קדוש ופקעה השכירות, ואם דר צו השוכר מעל, עכ"ל. וכתצו צלחם משנה שם וז"ל תימה דצפ"ה מה' מעילה כתצו רצונו ז"ל וכן המקדיש צית צנוי הדר צו לא מעל ואע"ג דקיי"ל כרצ דלומר המשתחוה לבית אסרה, סוצר רצונו ז"ל דחומרא דעכו"ם שאני והתם אפילו תלוש ולצסוף חצרו מיקרי תלוש, אצל לא לגצי מעילה כדכתצו שם הרצ צעל כ"מ ז"ל וא"כ איך כתצו כאן רצונו ז"ל דאם דר צו השוכר מעל, ותו קשיא דצשלמא אי עכו"ם והקדש שווים ואליצא דרצ דלומר תלוש ולצסוף חצרו הוי תלוש לגצי עכו"ם והוא דין גצי מעילה ניחא דסוגיא דפ"ד דערכין איתא כרצ כדכתצו שם התוס', אצל לרצונו ז"ל דסוצר דתלוש ולצסוף חצרו לא מיקרי תלוש אפ"י אליצא דרצ אלא לענין עכו"ם דוקא ולא לענין מעילה סוגיא דערכין כמאן איתא וז"ע, עכ"ל. והנה מלמד קושית הלח"מ דצרי הכ"מ אינם מתקצלים כ"כ מאין ל' להרמז"ס לחלק צין ע"ז למעילה להחמיר צע"ז:

וע"כ נלענ"ד לצאר מקור שיטת הרמז"ס לחלק צין מעילה לדין ע"ז, והוא עפ"י מה דמסיק הש"ך צחז"מ סי' ז"ה סק"ח להכריע דאף דקיי"ל דתלוש ולצסוף חצרו הוי כתלוש הוא דוקא לאיסורא, אצל לענין ממונא הוא כקרקע, לענין שנקנה צכסף ושטר וחזקה, וכן לענין אונאה, ושצועה ושומרים יעו"ש. והנה לא צאר צצנרי' מ"ש איסורא ממונא, ונראה לי דעיקר החילוק צוה הוא ענין מורגש מדין עצדים, דהנה למ"ד עצדים הוקשו לקרקעות, מ"מ לענין טומאה והכשר זרעים דין עצדים הוא כדן כל אדם, ואף שצחי' הגרע"ה יו"ד סי' ו' רצה למדש דגם לענין הכשר אם ירדו מים ע"מ שיוצחו ידי' של עצד לא יתכשר משום דעצדים הוקשו לקרקעות, אצל אין הדעת סובל את זה, מפני שיסוד הדצר שהוקשו עצדים לקרקעות, אמרה תורה לענין אחזה שיהי' עצדים נחשבים לצעליהם כאחות קרקע, ומזה ילפינן לכל הדברים שחלוק דין קרקע ומטלטלים אצל הנעלים שיהי' אז דין עצדים כקרקעות, ומזה נקיש לכל הענינים צדיני ממונות שיסוד הדין הוא אצל הנעלים כמו לענין אונאה ושצועה ושומרים, או הקנין שהם נקנים לצעליהם, וכן לענין גזילה שאנו דנים איזה חפץ נחשר לצעלי' ואיזה חפץ נטל הגזלן צכל כה"ג עצדים הוקשו לקרקעות, אצל אם אנו דנים לענין הכשר אם המים שצאו על ידי' מכשירים, דינים אלה אינם שייכים צכל להאדון, וכ"כ לענין טומאה אין דין זה שייך לאדון צכל, וצכה"ג העצדים המה כשאר צני אדם. וזה צרור לענ"ד, ועפ"י נלומר דכ"כ הוא דין צית, דלדיני ממונות שיסודם צין הנעלים אז צית חשוד כקרקע לענין לקנות צשטר וחזקה או לענין שצועה ואונאה או שיעצור, ולענ"ד

מוכרת ענין זה מהכתוב המפורש בתורה צנתי הצננים חוזר ציוכל ודין חזרת יוצל הוא דוקא צקרקע, ומזה ילפינן לכל דיני ממונות, אצל צדינים שחלים על הצית ענמו חוץ מצעלים אז קיי"ל דתלוש ולצסוף חצרו הוי כתלוש, כמו לענין הכשר אם צצניל שתודח הכותל תצנין כאילו חשצ על דבר תלוש, וכן המשתתחה לצית אסרו שחל עלי דין נעצד לאסר צהנאה ככל דבר תלוש, והצנרים נכונים צעזע"י :

ולפי"ז דדין מעילה שחלוק צין תלוש למחוצר הנה צנהנה מצית של הקדש לפימש"כ שדין תשלומי הקרן לעולם הוא צצניל החסרון שחיסר מרשות הצננה, רק החיסור הנאה הוא מחמת הקדושה שנתפסה ונתיחדה על החפץ, הרי צנה חלוק דין מעילה צנהנה מצית הקדש למשתתחה לצית, דצדין עכו"ם שהא דין שחל על הצית ענמו קיי"ל דהוי כתלוש, אצל דדין תשלומים מה שנהנה מן הצית שהוא תלוי צחסרון שחסר לצעלים, ואצל הצעלים לעולם חשצ צית כקרקע, אונס כ"ז הוא רק אם זכות רשות הצננה צצית צא ע"י קנין, אצל אם הזכות של צננה צא ע"י חלות הקדושה שחל על הצית, אז גם לענין תשלומים של צננה הוא כדין תלוש, כיון שדין זכות של רשות הצננה צא מחמת דין הקדושה שעל הצית, ולכל דין שחל על הצית דינו כתלוש, ולפי"ז צאוסר צית צקונס אם נהנה מעל, דלקדושת קונמות הוי צית כתלוש, ואף דלכאורה הדבר מתמיה דהרי גם צהקדים צית איכא התפסת קדושה על הצית מלצד הקנין שהקנה לצננה, למה חין מועלים צנהנה מן הצית לו יהא דמחמת קנין הרי הוא כקרקע, אצל מחמת הקדושה הוא כתלוש, וכיון דאיכא סנה המחייצת לא יפטור דין קרקע את דין תלוש, וי"ל דאף שכל הקדשות איכא שני ענינים קנין לצננה והתפסת קדושה על החפץ, אצל שני ענינים אלו מקושרים צצ"ז, וכשאלם מקדיש לצננה חינו מכון לעשות צנה שני ענינים אלא מילתא דמחילא הוא, דכל מה שנותן לצננה חלה קדושה על החפץ, ומשו"ה כיון דלענין קנין צית כמחוצר חשצ, גם לענין מעילה ודין תשלומים חינם מתחלקים צמ", אצל צקונמות דעיקר הקדושה הוא מיוחד רק צאוסר קדושה, אז צית דינו כתלוש, כמו לענין איסור עכו"ם, וצנה יתורץ מה שחילק הרמז"ם צין דין עכו"ם למעילה לענין צית. — ולפי דצרינו יתיצ מה דלכאורה קשה צהאי ענינא דמוקותא צצ"מ שהתוספות צמנחות מפרשים דמיירי צקונמות, וצפשטות נראה דכמו דחין מועלים צמחוצר צהקדשות, כ"כ רחוי להיות לענין מעילה צקונמות, ולפימש"כ דצית הוי כתלוש לענין קונמות מיוצצ צפשטות — ועפיד"ז יש ליצצ כ"כ שני פסקי הרמז"ם שלא יסתרו צא"ז דהנה צמשכיר צית ואח"כ הקדישו דקדושה מפקעת משיעצור, מונא דזכות דירה צצית זה צא לרשות הצננה דוקא ע"י חלות הקדושה, דמדין קנין חינו יכול להקנות הפירות שהן של השוכר, וגם דין הפקעה חנה הפקעה גמורה, דאם יפרו את הצית חזר זכות

השוכר למקומו, וכיון שרשות הצננה צזה הוא ע"י חלות הקדושה שהוא מוצד דין הצית ענמו, ולענין זה צית כתלוש דמי, ומשו"ה פסק הרמז"ם שהדר צו מעל וצמקדיש צית לא מעל, וצנה צצין ההצדל צין הקדישו ואח"כ צנאו או לא, דלכאורה חינו מוצד, דמה מהני שחל הקדש צשעה שהי תלוש כיון דצשעה שנהנה הוא מחוצר, דחין לומר דההצדל צין קרקע למטלטלים, דעל קרקע לא חל דין מעילה וצהקדיש ענים כצד חל דין מעילה, דהרי תלוש מן הקרקע מעל, דמה מוכח דגם צקרקע איכא דין מעילה רק תלוי צאופן ההשתמשות, וא"כ ונה מהני אם הקדים מעיקרא ענים ואצנים, ולפימש"כ י"ל דרק אם הקדיש צית שהקדושה והקנין צאו צצית אחת כשהוא צית, אז כל דין תשלומים אולי צתר עיקר הקנין, אצל צכה"ג שקדושת הענים כצד חלו קודם שגעה צית גם עכש"י נשאר דינו כתלוש, אונס לכאורה קשה לפי"ז הא דמציא סייעתא לרצ מהדר צצית של הקדש דמעל ודחי ר"ל התם צשהקדישו ואח"כ צנאו, הרי דאף אם נימא דלא כרצ, דצית הוי כמחוצר, מ"מ נימא הצרייתהא משום דהקדיש ואח"כ צנה, ומוכח דגם אם צית הוי לכל מילי כמחוצר, מ"מ מעל אם הקדיש הענים והאצנים, ולפימש"כ קשה מה מועיל שהקדיש מעיקרא ענים, מ"מ עכש"י הוא נהנה ממחוצר, וי"ל דכיון דלא הקדיש צית רק ענים ואצנים, יש מקום לומר דגם עכש"י צידו לסתור את הצית ולהחזיר הענים והאצנים להקדש נמלא שחינו מחסר רק את הענים והאצנים, וכמש"כ צמו"א סי' תרנ"ח סק"ז דהיכא דעומד לסתור כסתור דמי, יעו"ש. ומשום זה דחה ר"ל דליכא סייעתא לרצ, ומלשון זה דאמר ר"ל התם צשהקדישו, משמע דפשיטא לי לר"ל דעכ"פ מיירי הצרייתהא צכה"ג, היינו אף אם נימא כתלוש דמי, מ"מ צע"כ מיירי הצרייתהא צהכי, מזה למד הרמז"ם דאף לפי"מ דפסק כרצ מ"מ לענין מעילה יש חילוק צין צנאו ואח"כ הקדיש להקדיש ואח"כ צנאו, וצנ"י הוכיח דר"ל לקושטא דמילתא קאמר מדלא דחה הסייעתא כמו שאמרו צנמי על הסייעתא הראשונה דהנאה הנרצית לעינים אסרה תורה ולדעתי חינו מוצן כ"כ, דהרמז"ם מפרש כפירש"י שם צסוגיא דצפ"ו מה מעילה ה"ח כתצ וז"ל נטל אצן או קורה של הקדש לא מעל שהרי לא נהנה עדיין, צנה חותו צתוך ציתו מעל, נתנה על גצי חלון צצתקרה ולא חצרה לא מעל עד שידור תחת"י שזה פרוטה שאין זו הנ"י הניכרת, עכ"ל. הרי מפרש דאם צנה וחצרה הוי הנ"י הניכרת, וזהו שאמרו צנמי הנ"י הנרצית לעינים אסרה תורה, היינו דצנמי רצה להוכיח מסוגית הש"ס דאם צנה ע"י חיצור מעל מיד, והרי מיד כצצנה נעשה מחוצר ומ"מ מעל ומוכיח דתלוש ואח"כ חצרו הוי כתלוש, כרצ, דאל"ה אחאי מעל, ומשני דכיון דהנ"י הנרצית אסרה תורה משו"ה צשעת החיצור גופא נהנה ומעל קודם שגעה כמחוצר, ומשו"ה כתצ הרמז"ם לפי זה כשהניח עפ"י הארונה ולא חצרה לא

יהי ע"י הנאה עד שידור צאי פרוטה, ולפי"ז נדר צנית של הקדש לא שייך לומר שיתחייב מעילה מחמת הנאה הנראית לעינים אם צית חסונ כמוחזר, וכן כתבו צתוס' שם צתוס' מעילה נצנאלו ואח"כ הקדישו לא שייך להתחייב משום הנאה הנראית אסרה תורה אם תלוש ולצסוף חצרו הוי כמוחזר, יעו"ש. כנלענ"ד צענין זה צס"ד :

אח"כ ראיתי צס' שער המלך פ"ג מה' אישות ה"ג שהרצה לתמוה על דברי הכ"מ הנ"ל שבי צשיטת הרמז"ס דנע"ז דפסק כתלוש דמי הוא משום חומרא דע"ז, דהרי כ"כ פסק לענין שחיטה דתלוש ולצסוף חצרו כתלוש דמי וכן לענין הכשר זרעים, ומסיק שם ליטש פסקי הרמז"ס נחודש הלכה נפלאה, והוא דצגמ' מעילה פ' הנהנה מצא הש"ס שם דילפינן מעילה מע"ז דכתב וימעלו צו מעל והא דקיי"ל אין מעילה צמוחזר ילפינן מטא מטא מתרומה דהוא דוקא צתלוש, וצתוס' שם כתבו דיש שני אופנים צענין מעילה, אי מעילה ע"י הולאה מרשות לרשות, כגון אם חש צהוא של חצירו ומכוון להוציא מרשות חצירו לרשותו או כסצור שהוא שלו ונתנה לחצירו כמפורש ענין זה צגמ', והנ' צנהנה מן הקודש צלי הולאה מרשות, ועפ"ז רנה לתרץ דהרמז"ס סוצר דהא דממעטינן מעילה צמוחזר הוא דוקא צמעילה הצאה על הנאה דמעילה צו לא ילפינן מע"ז, אצל מעילה של הולאה מרשות דילפינן מע"ז, צזה לא ילפינן מטא מטא מתרומה, וחיצי קרצן מעילה גס על תלוש ולצסוף חצרו וצזה מתרץ פסקי הרמז"ס דצמעילה של הנאה דילפינן מתרומה אז גס צתלוש ולצסוף חצרו פטור דצתרומה לא משכחה גס צתלוש ולצסוף חצרו, וצמשכיר צית ואח"כ הקדישו שהסוכר צא צשכירות צתורת קנין ומתכוון להוציא מרשות הצעלים צזה ילפינן מע"ז דצית חסונ כתלוש, יעו"ש שהאר"י צזה ואישצתוצי קא משתצח צי המחצר וקרי לי' כפתור ופרה, והנה מה שצמה על הכ"מ ודאי הקושיות אלימותות שאין לפרקם, אצל מש"כ צשיטת הרמז"ס אינס מתקצלים על הלצ, דמש"כ דלענין הולאה מרשות לרשות ילפינן לענין תלוש ולצסוף חצרו מע"ז הוא דצר מתמיה, חדא דמה דילפינן מע"ז הוא רק מה חשיצ מעילה, והנה אם הי' איזה חילוק צענין ע"ז אם עוצד להר או לעוצד לצרר תלוש, ויש לנו גלוי דעוצד לצית הוי כעוצד לצרר תלוש, אז הי' שייך לומר דילפינן מעילה מע"ז, אצל צאמת דלענין עצורה למחשיצ עוצד ע"ז גס צעוצד להר חסונ עוצד ע"ז, אלא שהחילוק הוא צין תלוש למחזר למיתסר משום איסור נעצד ומה שייך ענין זה למילף מעילה מע"ז, ועוד איזה גלוי איכא מקראי דלענין ע"ז צית חסונ כתלוש, ויש ליטש דצרי דלענין תלוש ולצסוף חצרו תלוי צעיקר הדין שהקפידה תורה, דהיכא דהקפידה תורה שיהי' תלוש, י"ל דגס תלוש ולצסוף חצרו הוי כמוחזר, והיכא דמעטה תורה מחזר י"ל דתלוש ולצסוף חצרו לא מעטה תורה, וכן מצאתי צחי' הר"ן דמפרש צדרך זה סוגית הש"ס דחולין

דף ט"ו מה דאמרינן שם דאף דלענין ע"ז צית כתלוש דמי, מ"מ י"ל דלענין הכשר זרעים ולענין שחיטה אינו כתלוש דעל זה מעטה תורה שאין הר נאסר אצל צית אינו כהר, אצל לענין שחיטה אם נימא דילפינן מויקה את המאלכלת צענין דוקא תלוש גמור, יעו"ש. אצל המחצר לא נחית לזה, מדלח הזכיר סצרה ז, עוד קשה לי להצין איזה הולאה מרשות איכא גצי סוכר שצחית לדור צשכרו, דהלח כצר שכרו צקנין ועתה כשדר צו כסצור שהוא שלו, אם לא שגדחק דמיירי שלא עשה קנין ע"י כסף ושטר וכוונתו לקנות ע"י חזקה של השתמשות צדירה שכתבו אחרונים דאפשר שקונה צכה"ג ואז יש לדון שצחש כהולאה מרשות שמתכוון לקנות וכ"ז דחוק, ונראה לענ"ד דהצריס כפשטן דאף שצנין הולאה מרשות שיתחשצ כמעילה ילפינן מע"ז או מסוטה, אצל כשנאמר צתורה מטא, קאי מקרא זה על הכתוב צראש המקרא, דהרי פשט"י דקרא כן הוא נפש כי תמעול מעל וחטאה צגגנה מקדשי ה', וילפינן מתרומה דכונת התורה דחטא זה של המעל הי' צצרר תלוש היינו דגס ההולאה מרשות לרשות הוא דוקא צצרר תלוש :

והנה הא דמשמע פשטות הש"ס צתוס' מעילה ריש פ' הנהנה דהא דילפינן מטא מטא מתרומה למעט מחזר הוא על הנהנה ולא על הולאה מרשות, נלענ"ד דמחזר לא צריך למילף לענין הולאה מרשות מתרומה, דצלא"ה ליכא צמוחזר הולאה כיון דקרקע אינה נגזלת צאופן שאם הי' צצר זה של הדיוט לא הי' יולא מרשות צעלים, כל כה"ג לא חשיצ כמוציא מרשות הקדש כצמוחזר צתוס' שם וציותר מציאר הענין צתוס' קידושין דף כ"ה ד"ה אין מועל אחר מועל, ואף אם הי' מחזיק צתורת קנין שלא צדרך גזילה שע"י קנין יולא קרקע מרשות אחד לרשות חצירו צנתנה או מכר ושכירות, אצל כיון דמרשות הגצוה נוטל שלא מדעת צעלים וצהדיוט כה"ג לא הי' יולא מרשות צעלים כ"כ צהקדש אינו יולא אף שמתכוון להוציא, שלפי כונתו חשצ לעשות הולאה מרשות, אצל כיון דאלל הצעלים האמתיים גס אם הי' הדיוט לא הי' צזה שום הולאה אז ליכא מעילה, אף שלא מצאתי מפורש ענין זה, אצל כן מיתסצר לומר, דהכונה גרידא אינה מועלת, דהרי צנותן כסף על קנין מטלטלים לא מועל לר"ל כצמוחזר צתוס' צ"מ דף מ"א, יעו"ש. אף שכיוון להוציא, ורק יש לאשכח אופן הולאה מרשות צמוחזר, כענין שכתבו צתוס' סוכה דף ל"א ד"ה אצל, לאשכוחי סוכה גזולה כגון אם צנה חצירו סוכה על קרקע שלו והוא תקף והוציאו מסוכתו, דצכה"ג שהסוכה צחצירו על קרקע שלו שפיר נגזלת, יעו"ש. ואף שצחי' הגרע"א תמה שם דהרי עגדים שיכול להכניסם לרשותו ג"כ אינס נגזלים דהוקשו לקרקעות, אצל צאמת דצריהם צרורים ופשוטים, דמה דקרקע אינה נגזלת, איכא צזה שתי כוונות ראשונה היא מסצרה דאי אפשר לעשות עיקר

האסור ומחמת זה אסור בהנאה, או דנשעה שנהנה מדבר הנגרם הוא נהנה מדבר האסור הקדוש, היינו דנשעה שאוכל את הירקות או מוכרם הוא נהנה מהאשירה שהועילה לגדל את הירקות האלה, ונראה דנאמת שני אופנים אלה אינם דין גורם, והנה היכל לאפשר לומר דיש איזה חלק מדבר האסור אינו שייך לדין גורם, לאמרינן בנז' פסחים דף כ"ו ע"ג לאפילו למ"ד זה וזה גורם מותר אם יש שנה ענין נפת אסור הפת נאפה בקליפי ערלה ובקשין של כללי הכרם, אף שהתנור של היתר ועני האיסור גורמים, וכן פסק הרמז"ס נפט"ז מה' מ"א, הרי מפורש דאם אפשר לומר דנאמת נפת איזה חלק מחלקי עני האיסור אסור אפילו בשני גורמים, ועוד מוכרח ענין זה מדין איסור ירקות תחת כל של אשירה שהכל הוא דבר שאין בו ממש רק שהאשירה מגינה על הירקות שלא יזקו משרצ השמש, וכן קשה לומר אופן השני שאמרנו שיהי טעם האיסור דנשעה שנהנה הוא מקבל תועלת מהאשירה הקודמת, דל"כ מהראוי לאסור גם זה וזה גורם, דעכ"פ הוא נהנה מדבר האסור שהועיל לדבר הנגרם, וכן קשה מה שכתבו הראשונים ז"ל לחלק מה נקרא זה וזה גורם ומה נקרא חד גורם כל זה לא שייך לחלק צענין הנאה, דהתוס' שם במס' ע"ז דף מ"ח ע"ג ז"ה ורצנו, כתבו נאם ר' שמואל לאף לפי מה דסבר הש"ס דרצנו דמתירים ירקות צימות הגשמים הוא משום דסברי זה וזה גורם מותר, מ"מ ניחא מה דאוסרים ירקות צימות החמה (אף דעיקר הגידול אינו ע"י האשירה) משום דהגורם והמלאה שהכל עושה להגין מן החמה אין הקרקע עושה וליכא נמי כל אחר להיתר גורם עמו, אבל צוצל של נבי המהנה לגדל, גם צל הקרקע עושה ומאני להנאה זו והוא שני גורמים, יעו"ש, וכן דף מ"ט ע"א ד"ה שאם נטע כתבו לסתור דברי רש"י שפ"י דנאגה של ערלה שנטע חשוז כזו"ז גורם היינו האגה והקרקע וכתבו דככה"ג חשוז כחד גורם, כיון דהאגה והקרקע הם שני ענינים, ורק אם שניהם מענין אחד כמו הנכרת איסור צילין היתר חבל נבי וקרקע נקרא זה וזה גורם, יעו"ש. ולענין ערך של הנאה אין הדל כלל זה, ועוד קשה לי לומר כאופן זה דנדבר הנגרם לא נתפס שום איסור רק לאסור להנות ממנו משום דע"ז הוא נהנה עכ"ש מהדבר הגורם דלפ"ז אם נתערבו הירקות אח"כ בירקות של היתר לא הי' מועיל דין ציטול ברוצ מה"ת, כיון דנאמת כולם הם של היתר רק שעי"ז הוא נהנה מדבר אחר של איסור, וכמו שצאנו לעיל בפכ"ג לענין איסור הנאה של קונס דנאוסר הנאתו על חניו שהאיסור תפלא הוא האדם ללא שייך דין ציטול אם נתערבו מנכסי עם נכסים אחרים, ובסוגית הש"ס והפוסקים מוכח דנדבר האסור מחמת גורם כמו נפת שאלפ"ה ע"י עני איסור ונגד שצאנו ע"י כרכור של ע"ז שייך דין ציטול מה"ת, ומה"ט מתיר ר"א דנתערבו

גזילה להנאה מרשות בעלים והשני' גזיה"כ אף אם יעיר שינאה מרשות בעלים מעטה תורה לענין דין גזילה לתשלומים, ועי' בתוס' ריש איזהו נשך שכתבו דהא דקרקע אינה נגזלת הוא מקצת עיין דנצריהם דף ס"א ע"א ד"ה אלא לאו נגזל ל"ל יעו"ש, והנה לענין סוכה לפסול סוכה גזולה אין נפ"מ כלום אם חייב צאונסים על סוכה זו או לא אלא אם אפשר להנאה מרשות בעלים או הוי סוכה גזולה, ואם לאו אינה בכלל סוכה גזולה שלא נשתנית כלום שהוא צרשות בעלים כמו שהי', עי' נח"י הרש"א המיוחס להריטב"א שם בפ"ק לענין סוכה גזולה שצאנו ענין זה, ומש"ה נכה"ג שנה חצירו על קרקע שלו דיונאה מרשות בעלים אף שיפטור מאונסים ומגזיה"כ כמו דמעטה תורה ענדים, אבל הסוכה פסולה דהרי גזולה והנאה מרשות בעלים, והדברים צרורים צעוה"י, צאופן דלפ"ז כ"כ לענין מעילה אי לאו דילפינן מתרומה הי' אפשר לאשכח מעילה במחזור כה"ג, אבל כיון דאופן זה הוא בדרך רחוק, אבל עפ"י רוב ליכא במחזור ענין זה של הנאה מרשות הגזוה כמו דליכא הנאה מרשות הדיוט, מש"ה נקט הש"ס עיקר הלימוד מה דילפינן מתרומה הוא על הנהנה ממחזור, אבל נאמת מעטה תורה גם בהנאה מרשות דעל כל הכתוב נקרא שם גלתה תורה דציור אחד נלשון ומטלה דהיא דוקא נתלש, ופשוט הוא :

פרק כה

גרסינן במס' ע"ז דף מ"ח זורעים תחת' (של אשירה) ירקות צימות הגשמים אבל לא צימות החמה (שהכל יפה להם. פירש"י) והחזרין לא צימות החמה ולא צימות הגשמים (שהכל יפה לחזרת לעולם, רש"י) ר' יוסי אומר אף לא ירקות צימות הגשמים מפני שהנבי נושרת עליהם והוי להם לזבל, ע"כ. ומסיק הש"ס דר' יוסי סובר זה וזה גורם מותר כמו דאמר ר' יוסי שותק חורה לרוח אף דנעשה צל משום דיהי זה וזה גורם הקרקע דהיתר והצל של איסור, וכן צאנו של ערלה שנטע דנדיענד מותר משום זה וזה גורם, והכל מה דאמר ר' יוסי אף לא ירקות צימות הגשמים משום דהנבי נושרת, הוא לדצריהם דרצנו דסברי זה וזה גורם אסור ראוי לאסור אף ירקות צימות הגשמים מפני הנבי, ורצנו דמתירים ירקות צימות הגשמים משום דמה דמשצינ ננבי פוגם צלל, יעו"ש. והנה צהאי איסור של חד גורם כתבו בתוס' ד"ה שאם נטע ח"ל, וא"ת מ"ש גדולי אגה של ערלה מגידולי מע"ש ועל שהן חולין ואפילו גידולי תרומה אלא שגזרו עליהם צי"ח דבר, וי"ל דערלה שאסורה בהנאה יש לאסור שגם זה הנאה היא, אבל צאיסור אכילה אין לאסור הגידולים שאינו האוכל האיסור עמו, עכ"ל. והנאה זו ראוי לצאר מחיזה טעם היא אסורה, אם דבר הנגרם עמו יש חלק מדבר

דהרי דין גורם צאיסור הנאה הוא היכל דלא חשיב שנה צעין כמו שהצאנו ממס' פסחים, ולפי"ז גם אם נאמר אין שנה סמינים ע"ג הנמר ולא מצינו אמר הכי לי סמנאי דגנך כינהו אצל מ"מ אמרו מעולה נדמים וחשוב הנאה לתירוק א' שנתוס' אלא שצדיני ממונות פטור אם צאה הנאתו שלא ע"י מעשי אצל לענין איסור מהררואי להיות אסור כמו צגד שנארג צכרכור של ע"ז דאסור הצגד לכל העולם, כ"כ ניומא דגנך שנצטו צקליפי ערלה ידלק אף שאין שנה צעין על הנמר, אצל כיון דמ"מ הוא מעולה נדמים ואסור מחמת דין גורם:

ונלענ"ד דיסוד עיניים אלה מתצארים צין צדין תשלומים צין צדין איסור והיתר עפ"י החלוקים צצין הנאה צצין משתרשי ל"י, דהנה צמס"כ התוס' צחולין דמשו"ה פטור צאובל מתנות כהונה ולא חשוב משתרשי ל"י דאפשר שהי' מתענה, לכאורה קשה מ"ש מתחצ ל"י חצירו צצית הצליעה דחייב ואינו יכול לומר הייתי מתענה, כצד צחר ענין זה צטוט טעם הקצוה"ה צס"ו רמ"ו סק"ח דהחילוק צזה צין הנאה למשתרש, דהנאה הי' מה שקבל תועלת או נחת רוח, ומשתרש הוא מה שנשאר ת"י ממון צעין, והנה לענין הנאה לא שייך לומר הייתי מתענה, דאם הי' מתענה לא הי' לו הנאה ואנו מחייבים ל"י צעד זה גופא שנהנה ולא התענה, ורק אם אנו דנים שהשתרש שעכשיו יש ת"י ממון יתרים, ע"ז יכול לומר שהי' מתענה, ולא הי' מוציא את ממונו גם צלעדי, ומשו"ה צתחצ לו חצירו צצית הצליעה חייב על הנאתו, קף שלולא זאת הי' מתענה, רק צמתנות כהונה כמו שפטור על היציקן מחמת שהוא ממון שאין לו חוצעים כ"כ פטור על הנאתו, ורק צמשתרשי ל"י חייב שנשאר לו ממון צעין, כמו צנטל צית המלך את גורנו שע"י המתנות כהונה נשאר צרשותו עכש' נכסים שלו, ועל ענין זה הקצו צתוס' דנימא גם צאכל מתנות כהונה דמשתרשי ל"י, דלולא המתנות הי' אוכל משלו ונמא דנשאר ת"י אוכלים שלו, וע"ז תירצו דיכול לומר הייתי מתענה, זה תו"ד הקצוה"ה וכן צנה"מ שס כתצ שצרי הקצוה"ה הם נכונים מאד, אצל לענ"ד קצר קצת צצרי ולא פירש היטב האי כלל למה צחמת פטור על הנאת מתנות כהונה וחייב צמשתרש ממתנות כהונה, ונראה דהענין הוא דכמו שולד פרה הוא קנוי לצעל הפרה מפני שפרתו הולידה את הולד וצצתה יאל לאויר העולם וכן כל כה"ג, כ"כ אם נשאר ממון שלו תחת רשותו צצנת המתנות כהונה יש חלק לצעלי המתנות כהונה צהאי ממון שנשאר ת"י וכל מי שהי' צעלים על המתנות כהונה כשהי' צעין הם צעלים עכש' על ממונו לפי ערך המתנות כהונה, ומוציק מתנות כהונה או אכלס פטור משום דליכא צעולם מתנות כהונה, ולשלס להכהנים על היציקן או הנאתו אין הדין מחייב כיון דליכא תוצעים, דלכל אחד יכול לומר לא שלך הי', אצל

צאחרות ע"י הולכת הנאה לים המלח וצלא תערובות לא מהני פדיון עפ"י שיטת הראשונים, וע"כ ראוי לצחר צדין גורם ענין אחר שלא צדרך שני האופנים שאתרנו:

דגרסינן צצ"ק דף ק"א ע"א איבעיא להו יש שנה סמינים על גצי הנמר או אין שנה סמינים על גצי הנמר וכו' רצינא אמר הצ"ע כגון דנמר דחד וסמינים דחד וקאתי קוף וצצעי להאי נמר צהאי סמינים, יש שנה סמינים ע"ג הנמר דאמר ל"י הכי לי סמנאי דגנך כינהו, או דילמא אין שנה סמינים ע"ג הנמר ואמר ל"י לית לד גצאי ולא כלום, ת"ש צגד שנצטו צקליפי ערלה ידלק אלאמא חצותא מילתא היא, אמר רצא הנאה הנראית לעינים אסרה תורה דתניא ערלים הם לא יאכל אין לי אלא איסור אכילה מניין שלא יהנה ממנו ולא יצנע צו ולא ידליק צו את הנר ת"ל וערלתם ערלתו את פרי ערלים לא יאכל לרצות את כולם. ונתוס' שס ד"ה או דילמא אין שנה סמינים ע"ג הנמר כתצו וז"ל תימה הרי נהנה שאתרנו מעולה צדמים יותר וישלס מה שנהנה כמו אכלה מתוך הרצנה, דפ"ג, ונפלה לגינה דהכונס, וצפ' אלו נערות אמר תחצ לו חצירו משקים של אחרים צצית הצליעה דמשלס מה שנהנה, ויש לחלק דהנאה דהכא אינה צאה ע"י מעשי ולא ע"י מעשה צהמתו, וצתחצ לו חצירו אעפ"י שאין זה ע"י מעשי מ"מ נהנה גופו, אי מצי הנאה דהכא לא חשיבא הנאה שאין אלא נוי צעלמא יותר, עכ"ל. והרא"ש צפסקרי כאן הציא להלכה רק תירוק ראשון של התוס' וכן נקט להלכה המהרש"ל צס' יש"ש צפ' הגוזל הציאו הש"ך צח"מ ס' שצ"א צראוצון שצחצ אוכלים של שמעון לתוך פי' של צהמת לוי פטור צעל הצהמה מתשלומים, יעו"ש. וענין זה לחלק צדין הנאה צין ע"י מעשי או לא צריך ציאור כיון דהחיוצ על הנאה ולא מדין נוקין מ"ש ע"י מעשה או לא, ועוד קשה מהא דאיתא צמס' חולין דפריך לר"ה דאמר המוציק מתנות כהונה או שחכלן פטור משום דהוי ממון שאין לו תוצעים או משום דכתצ זה (דמשמע צעודן קיימות חייב ליתן אצל אינו קיימות לא חייב הכתצו צהס תשלומים, רש"י) ת"ש הרי שאנסו צית המלך את גורנו אם צחוצו חייב לעשר ואם צאנפרות פטור מלעשר, שאני התם דקא משתרשי ל"י, ע"כ. וצתוס' שס ד"ה שאני התם כתצו וז"ל שאני התם דקא מישתרשי ל"י צצמקוס זה הניח לו המלך שאר ממון, וא"ה מתנות כהונה כשאכלס משתרשי ל"י צצמקוס זה לא אכל דצר אחר ואמאי פטור, וי"ל דל"ד לאנס צית המלך גורנו דתחתיהן לא לקחו משלו אצל צאכל אפשר דלא משתרשי ל"י שהי' מתענה, עכ"ל. הרי דמשתרש צממון שנשאר ת"י חייב גם אם נעשה שלא ע"י מעשי ולמה פטור צמשתרשי ל"י שאתרנו מעולה צדמים ע"י סמינים של חצירו. ועוד קשה לי מה דפשיט הש"ס להוכיח דיש שנה סמינים ע"ג הנמר מצגד. שנצטו צקליפי ערלה,

במשתרשי ל"י חשיב דליכא עכש"י מתנות כהונה
 בעינן, וענין זה מוכרח דהרי לפי הטעם צמזיק
 מתנות כהונה פטור משום דכתיב זה, דמשמע
 דרך צעודן קיימות חייב ליתן כמס"כ צרש"י
 שהנחנו לעיל, ומ"מ חייב כשנטלו בית המלך
 צחצוח, הרי דחשבינן שעדיין המתנות כהונה קיימות,
 וצרש"י שם כתב וז"ל אם צחצוח שה"י חייב לו
 דבר קצוב ממון חייב לעשר ממקום אחר וליתן
 לכהן שהרי הוא כמוכר, עכ"ל. נראה לי בכוונתו
 דכמו במוכר ודאי הטעם בזה דחשבינן את הממון
 שנטל צעד המת"כ כחילו הם מתנות כהונה דמה
 לי הם מה לי דמיהם, מחמת שהרי המתנות
 כהונה הציאו לרשותו הממון הזה כ"כ אם נשאר
 הממון שלו שה"י ראוי ללאת מרשותו חשבינן
 להממון שנשאר ת"י כחילו הוא דמי המתנות
 כהונה, ולפי זה נראה לי דמס"כ התוס' והרא"ש
 צצ"ק לחלק בין הנאה שצאה ע"י מעשי' או לא
 הוא דוקא היכא דאין צוה משתרשי ל"י, אלא שאנו
 צאים לחייבו על הנאתו, היינו דליכא עכש"י
 צעולם שום חלק מממון חצירו אללו שלא נשאר
 הממון של חצירו אללו, וגם לא מנאל ממון אללו
 שהוא תחת רשותו ע"י שצת ממון חצירו, אלל
 היכא דמשתרשי ל"י ע"י ממון חצירו, הרי מנאל
 אללו דבר שזכה בו חצירו ע"י דין משתריש, ומה
 נפ"מ בזה אם ע"י מעשי' או לא, והוה הדין
 בלכנס בית המלך דחייב לעשר, אף שנעשה הדבר
 בלי דעתו וגם צע"כ, והא דלא חשבינן משתרשי
 ל"י כשנצטע הקוף את נמרו בסממנים של חצירה,
 דהרי נמרו מעולה צדמים מחמת הסמנים, נלענ"ד
 דע"כ לא חשיב משתרשי ל"י אלא היכא דע"י
 וממון חצירו הושצת ממנו צאיכות או צכמות, או
 שמחמת ממון חצירו נלול ממנו מהפסד וכליון,
 דכולו מושצת דלולא ממון חצירו לא ה"י ממנו
 מתקיים, וכן אם ממון חצירו גרס שישאר ממנו
 תחת רשותו, אלל בסממנים דאם אין שצת סמנים
 ע"ג הנמר לא חשבו הא"י יפוי מראה לשצת צכמות
 ואיכות, ורק הוא מעולה צדמים כמס"כ צתוס'
 דצ"ק בקושי'תם שנמרו מעולה צדמים, ולא
 נקטו לומר שנמרו מושצת צאיכותו, וענין זה
 של שצת ממון צשווי הנמר אינו נקרא שצת לומר
 שזכה בעל הסמנים איהו זכות צהאי נמר,
 ע"י שסמנים שלו הכניסו לרשותו איהו יתרון,
 כיון שיתרון זה אינו צנוף הנמר, והקשו רק
 דמ"מ הנאה אית ל"י דנמרו מעולה צדמים והו"י
 זה נהנה וזה חסר, וע"ז תרצו דעל הנאה אינו
 חייב רק אם נעשה ע"י מעשי' או ע"י מעשה
 צהמתו, ובתירוצ' צ' תירצו דכיון דאינו אלא טוי
 צעלמא לא חשבו הנאה, אף דמעולה צדמים אינו
 רק כדצר שאין גופו ממון, וגם לתירוצ' א' ומכש"כ
 לתירוצ' צ' אין כאלן שצת צעין אם אין שצת
 סמנים ע"ג הנמר רק יתרון שווי דמים, ושווי דמים
 בלי שצת צכמות ואיכות הוא דבר שאין בו ממש,
 והא דליחא צמס' צ"ק דף כ"ג לענין שן דחייב
 רחמנא היכא משכחת לה ומוקי צפ' צלמי, ולפימס"כ

התוס' כאלן צתירוצ' צ' דלא חשבו נהנה ע"י יתרון
 של הנצטע וא"כ ודאי דאם יחסר אח"כ נצטע זה
 לא יתחשב לחסרון, וצנוקין ודאי צעין חסרון
 צנוף הדצר, וגם לתירוצ' א' קשה לפימס"כ דלא
 השוה שצת צאיכות כ"ל דהתם מיירי שהיו ציורים
 צולטים וכשאף אותם הוא היצק וחסרון צנוף
 הדצר, אלל אם ישרה צגדי צצעונים צמים ויסיר
 הנצטע מהם צלופן שלא יה"י שום חסרון צכמות
 ואיכות של הצגדים זה תלוי צאיצעי' הש"ס אם
 יש שצת סמנים ע"ג הנמר, ואם אין שצת סמנים
 ע"ג הנמר הוא כשאף מטצטע של חצירו דפטור,
 כנלענ"ד. ועי' צס' שער המשפט סי' רנ"א סק"ד
 מה שהקשה על הא דלמרינן צמס' צ"מ סוף
 פרק המפקיד צלומר לסרסר להטיל כשות והוא
 הטיל משל המפקיד, דפטורים מטעם מציק, דפריד
 הש"ס שם והא מישתרשי ל"י ומשני דהוי שיכרא
 חלא, ונתקשה צס' הנ"ל הא התם שלא ע"י מעשי'
 ומעשה צהמתו, יעו"ש. ואישתמיט ל"י הש"ס
 דחולין דמפורש דהיכא דמשתרשי ל"י לעולם חייב
 והכא מישתריש ממש, כמס"כ צרש"י שם דע"י
 הכשות של המפקיד נשאר צעין הכשות של הנפקד,
 ועוד הכא איכא שצת צעין צתוך השכר, שהרי
 טעם הכשות מורגש צשכר, ומסיק הש"ס דהוי
 שכר חלא, וצכה"ג ליכא גם חשצון משתרש מה
 שנשאר כשות שלו:

אמנם קשה טוצא ע"ז מסוגית הש"ס צ"ק דף
 צ"ט דלמרינן שם ליחא מסייע ל"י (לר"א)
 דלמר אומן קונה צשצת כלי) הנותן נמר לצצוע
 והקדיחו יורה נותן לו דמי נמרו, דמי נמרו אין
 דמי נמרו ושצחו לא, לאו שהקדיחו לאחר נפילה
 דליכא שצחא וס"מ אומן קונה צשצת כלי אמר
 שמואל הנ"ע שהקדיחו צשעת נפילה וכו' ומסיק
 הש"ס אלל שמואל דחויי קא מדחי ל"י, ואם נלמר
 דלא שייך להחשיב ענין שצת צאיכות הצגד ע"י
 הנצטע כלל איך שייך בזה אומן קונה צשצת כלי,
 ולתירוצ' צ' צתוס' קשה ציומר דאיך יתכן שלא
 נחשב הנאה לצעל הנמר ע"י הוספת הנצטע ויה"י
 נחשב כשצת שיקנה האומן שזהו שני הפכים צנושא
 אחד, ונלענ"ד דסוגית הש"ס שם שקיל וטרי צהך
 צד אם נלמר יש שצת סממנים ע"ג הנמר,
 דלת"ל יש שצת קשה למה אינו משלם דמי נמרו
 ושצחו, דלכ"כ ניפשוט האיציעי' דאין שצת סמנים
 ע"ג הנמר וכיוצא בזה מצינו כמה סוגיות צס"ס,
 וכן נראה לענ"ד צהא דהתפללו רצים וכן שלמים
 צדצרי תשרי הרא"ש כלל י"צ סי' ר' וז"ל ושאלת
 הנותן טצלא לאומן לציייר צה. ציורים ששוחקים
 עליהם צליסוקונדרי ואסרה על צעלי' אחר שצירה
 קודם שפרע לו שכרו אם יש כח צידו לאסור,
 תשונה כיון דקיי"ל דאין אומן קונה צשצת כלי
 הרי אין לו צנוף כלום אלל שכר הוא דמיחייב
 ל"י צעל הכלי ואין לו כח לאסור הכלי, ואפילו
 אם ה"י האומן קונה צשצת כלי, היינו היכא שיש
 ממשות צשצת כגון שנתן לו ענים לתקן לו כלי,
 אלל לא עשה האומן אלל ציייר צסמנים ואין צה

ממש לחיצעיה לן צפ' הגזול קמח דף ק"א חס
 יש שנה סמנים ע"ג הנמר או לא כגון חס נצב
 קוף נמרו של ראונו צממנים של שמעון חס
 חיינו ראונו לשלם השנה שהשניה נמרו ולא איפשיט
 הנציע ואינו חייב לשלם, נמצא שלא קנה הנציר
 נצבע כלום, וכ"ת יכול לגרוד, חס יגרדנו חין
 צו ממש כדאמר התם צמחי מעציר לה נצפון,
 לפון עצורי מעצר, ועוד כיון דחין חומן קונה
 נצנה כלי חין יכול לגרוד ולתקלקל כלי של צנה"צ
 עכ"ל, ועי' בקצוה"ח סי' ש"ו שהביא מתשו' הר"ש
 הלוי שהתפלל על דברי הרמ"ש חלו מסוגית
 הש"ס דצ"ק הכ"ל דמפורש בגמ' דגם נצבע שיך
 חומן קונה נצנה כלי ובקצוה"ת תירץ דכל חומן
 קונה נצנה כלי חין לו קנין רק נצנה לחוד ולא
 צכלי עצמו, ומשו"ה נצבע חין לו רק שנה נצבע
 ולא בגוף הנמר, וכיון דחזותא לאו מילתא לא
 מני לחול חיסור קונם על הנצב של הטבלא, חצל
 ח"מ שחמא ידי' יניחו ויכול לגרודו ג"כ, דהסמנים
 ידי', ומשו"ה כשהקדיחו ח"ל לשלם רק דמי נמח
 ולא משלם צעד השנה דשנה ידי' הוא, ע"כ תו"ד.
 ודצרי' חנם מתקצלים לי, חס השנה חין צו ממש
 שאין חל קונם עלי' על מה יחול קנין השנה לומר
 דל האומן הוא, ועכ"פ לתירוץ צ' שנתוס' הכ"ל
 אי אפשר לומר צדום פנים שיהי' צה שנה ויהי'
 שיך צה חומן קונה נצנה כלי, כיון דלא חסצ
 הנאה כלל חצל צעל הנמר, וע"כ חין דצרי'
 מכוונים צה, וכן מש"כ צנה"מ להטות כל דצרי'
 הרמ"ש צתשו' על דצרי' קנין הסממנים עצמם
 דהוי כמו שהוסף נופך משלו, וכ"ז שהטבלא
 עדיין ציד האומן חין חדם זוכה צצלו לאחר ונשאר
 הסממנים שלו ואפשר לאסור עלי' וע"ז כתב
 דצבע חין צו ממש וזכה צעל הכלי יעו"ש, חין
 דצרי' ג"כ שום טעם לשנה, ומלצד זה עיקר
 הסר מן הספר שאין דצרי' הרמ"ש מורים כלל
 לענין זה, ולפלא צעיני מה שתמהו כולם על
 דצרי' הרמ"ש והעלימו עינם מדצרי' תוס' דצ"ק
 הכ"ל, וע"כ נלענ"ד דהדצרים כפשטם דהרמ"ש
 והתוס' יפרשו דסוגית הש"ס שם לענין חומן
 קונה נצנה כלי חצל רק להך נד שנאמר יש
 שנה סמנים ע"ג הנמר, וזה פשוט :

אח"ז ראיתי צם' מחנה חפרים ה' משיכה סימן ו'
 ח"ל מי שנתן נמר לצבע ונצנו ואח"כ נגנצ
 חרשותו של נצב מה משלם הנצב, ולכאורה הי'
 נראה דמשלם לצעלים כמו שהי' שזה לאחר שנצנו
 לדידן דקיי"ל חין חומן קונה נצנה כלי, והכי
 אמרו בשמעתין דהגזול, חצל כד דייקנא צה נראה
 לחינו כן דהא צחותו פרק דף ק"צ אמרו מי
 הודיעו לצבע שיקנה נצנו לאשה, משמע דכל כה"ג
 די' שנה סמנים ע"ג הנמר צריך שיקנה את הנצב
 לצעל הנמר, וכיון שכן ודאי כל שנגנצ קודם שצא
 הנמר ליד הצעלים עדיין לא זכה נצנחא ואינו
 משלם חלל דמי נמרו צלצד, והא דקאמר תלמודא
 לעיל חצל הקדיחו לאחר נפילה נותן לו דמי נמרו
 ונצחו, היינו אי ס"ל דחזותא לאו מילתא היא,

חצל לדידן דמספקא לן חין לחייב לצבע ומספקא,
 דדילמא יש שנה סמנים ע"ג הנמר וחסי' חלילי
 הוסיף לו נופך משלו, ולא קנאו צעל הנמר לחותו
 שנה עד שיצוא לידו, ומ"מ היכל דהקדים לו
 שכרו דהא ודאי קנה השנה צעל הנמר נמעות
 שנתו, וצנה"ג ליכא למימר דחין מעות קונות
 דלא שיך הכא טעמא שחא יאמר לו נשרפו חטיך
 צעלי' דכיון דהוי ש"ש תו לא מני לומר הכי,
 עכ"ל. ולענ"ד דצרי' חס מתמיהים דמלצד מש"כ
 לעיל דהוא דצרי' והפוכו שנאמר דהש"ס חזיל
 דוקא אי חזותא לאו מילתא היא חז חומן קונה
 נצנה, הנה לענ"ד חס כשנגנצ שיצאה מלפני
 השליט דלדצרי' תלוי לענין קנין הסממנים עצמם
 שהם כנופך משלו אי חזותא מילתא או לא, וכן
 נוטים לזה דצרי' הנה"מ וצחמת לא על זה דנו
 צש"ס אי חזותא מילתא היא או לא, דעיקר השאלה
 והחקירה צה צגמ' הוא חס הנמר הושנה ע"י
 יפוי המראה שע"י הנצב, דחם חזותא מילתא חסצ
 כמו שיש שנה צנמר, ומה שאמרו צגמ' ע"ג הנמר
 הכונה צה שנמר צפנימיותו ודאי לא הושנה
 כלל רק דחם יש שנה הוא רק ע"ג הנמר, כלומר
 נד החצוני של הנמר, וחם חזותא לאו מילתא ליכא
 כאן צנמר שום שנה, דיפוי המראה לאו כלום הוא,
 וצנונע לעצם הסממנים אשר על פני הנמר ודאי
 חין צו ממש, דהרי ודאי לא שיך גרידה צה, דרק
 צטבלא שאפשר שהטיח של נצב הוא עז וחשו
 כדצרי' שיש צו ממש ואפשר לגרודו, ומהאי טעמא
 דן הרמ"ש צתשו' הכ"ל על ענין זה דיכול לגרוד
 את הנצב מן הטבלא, חצל צגדים או נמר שנכרכים
 ונקפלים אי אפשר שיהי' טיח עז שיש צו ממש
 דח"כ הי' נצצר ונופל ע"י כריכה וקפול כחצונו,
 ומה שהוקשה להם צמה קנה צעה"צ את הנצב
 ומדמים זה להוסיף נופך משלו דלכו"ע לא קנה
 הצעה"צ עד שיצוא לידו, נלענ"ד דלח"מ דלא
 מיציעא נצבע של צגדים דהטיח חין צו ממש דודאי
 הוא נעשה כטפל לגצי הצגד, חלל חפ"י צטיח עז
 כמו דמיירי הרמ"ש צתשו' ג"כ ח"ל מעשה קנין
 לזה, חלל חס מצטל האומן הטיח הזה לגצי הצגד
 חס קנוים לצעל הצגד, וענין זה שהטיח צטל לגצי
 הכלי הוא נמצא צמה עינים צש"ס כמו שאמרו
 צום' פסחים דף מ"ה לענין טומאה וטהרה ולענין
 צל יראה, יעו"ש. וכיון שהוא צטל לגצי הכלי חין
 לך קנין גדול מזה, ורק תלוי צה חס כונתו לשייר
 לעצמו חינו צטל לגצי הכלי, וכשאמרינן חומן
 קונה נצנה כלי הוא משייר לעצמו, וחם נאמר חין
 חומן קונה הוא דעמדו חז"ל לירד לדעת האומנים
 שנצעה שעושה הוא מקנה הכל לצעל הכלי חז
 גם מצטל גם טיח זה לגצי' וחז ח"ל מעשה קנין
 אחר, ול"ד זה להוסיף נופך משלו דהתם לא שיך
 שיתצטל הנופך לגצי הכלי, דחלק הוא מהכלי ולא
 עדיף חלק זה משאר חלקים שנכלי חצל הטיח
 מיצטל צטל לגצי', ומה שהביא מהגמ' דף ק"צ
 דאמרו מי הודיעו לצבע שיקנה נצנו להאשה, יעו"י
 צתוס' שם ד"ה מי הודיעו שכתצו דחם יש שנה

סמנים ע"ג הנמר יש נפרש ענין ההקנאה על
 השנא שהאומן מקנה לנעל הנמר, ואם אין שנה
 סמנים הוא על תציעת השכר, יעו"ש. ועכ"פ
 אין שנה ענין לחלק לענין הסמנים עמם בין
 יש שנה או לא, דמה נפ"מ לענין הסמנים עמם
 אי יש שנה או לא, דלענין הסמנים עמם לדון
 אם יש צו ממש או לא הוא דבר התלוי במציאות, אם
 הטיח ענ יש צו ממש וכשהוא טיח כל שהוא אין
 צו ממש, וזה צרור :

ולענין עיקר השאלה שדן בס' מחנה אפרים אם
 צריך לשלם לזיל שנה צתר איפכא בס'
 הנ"ל דבהשקפה ראשונה ראוי לומר דהיפוך כיון
 דקיי"ל אין אומן קונה שנה כלי ואין האומן
 משייר לעצמו כלום בין הסמנים ובין השנה
 שראוי לו לקנות, הנה אם יש שנה סמנים ע"ג
 הנמר ודאי חייב לשלם צעד הנמר ושנאו כמו
 דאמרו בגמ' דף ז"ט כתש"כ לעיל, ורק אם אין
 שנה סמנים ע"ג נמר דחזותא לאו מילתא היא,
 ואמרינן בגמ' דף ק"א דצנצנע קוף אין נעל הנמר
 משלם כלום לנעל הסמנים דאמר ל"י לית לך גבאי
 כלום, והתוס' הוסיפו צתירון צ' דגם הנאה אין
 כאן, לכאורה מי שהזיק יפטור מן יתרון דמי
 השנה, ושאלה זו אינה דוקא לגבי האומן, אלא
 בכל מזיק בגדי צנעונים אם חייב לשלם צעד דמי
 שנה הצנע, והנה צ"ד חו"מ סי' ש"ו סק"ד
 מפורש דצריך לשלם אם הקדיחו לאחר נפילה, יעו"ש.
 ומוכח דאף אם חזותא לאו מילתא חייב מזיק
 לשלם כפי גזוה הכל עם השנה, דאל"ה הרי
 צעיר דלא איפשיטא היא ופטור לשלם, ונלענ"ד
 דענין זה דומה כמזיק מטבע דאם שיפ"י צשופינא
 ועשה חסרון בגוף המטבע חייב לשלם כל דמי
 שו"י, כ"כ הכא אף אם אין שנה סמנים על גבי
 הנמר וחזותא לאו מילתא היא מ"מ היא מעולה
 צדמים ומגלגלים עלי' את הכל, ורק כשאנו דנים
 על הנאת השנה צפ"ע כתצו צתוס' צתירון צ' דאין
 כאן הנאה כלום, ומש"כ צתוס' דף ק"צ ע"ב
 דיכול האומן לתצו שכרו מהאשה שח"מ היא
 נהנית ממעשי ידי' אף אם אין שנה סמנים ע"ג
 הנמר, י"ל דהוי משום יורד לשדה חצירו ונטעה
 שלא צרשות דאם היא שדה עשוי' ליטע חייב לשלם
 כפי השומא של שער פועלים דה דומה כמי ששכר,
 ואם ודאי הוי עשוי' לזה שהרי הצעל נתן צגה
 לנעל צרשותה, וכעין שכ' צש"ד סי' שז"א דאף
 למש"כ התוס' דאינו חייב על הנאה רק אם נאה
 ע"י מעש' או ע"י מעשה צהמתו, מ"מ אם האכיל
 צעל האוכלים את צהמת חצירו חייב לשלם כיורד
 שלא צרשות, יעו"ש. ובצ"ז אף שע"י הסמנים
 נתרצה מדה התשלומים לענין אם זיקה, או צפאטו
 שראוי למכור וליטול דמים יתרים ע"י שנה
 הסמנים, מ"מ פטור צעל הנמר כצנצנע קוף
 דיתרון דמים אינו שנה צנפ"ו ולא נהנה עכש'
 כלום אף שנתיקר צדמים, וזהו לתירון הנ' שנתוס'
 ולתירון אי' הנאה חשונה אצל פטור כיון שלא
 נעשה ע"י מעש' או ע"י מעשה צהמתו :

ובעיקר הענין שכתצו התוס' והר"ש דאינו
 משלם צעד הנאה רק אם הי' ע"י מעש'
 או מעשה צהמתו או נהנה גופו, נלענ"ד שלמדו
 ענין זה מדן איסור הנאה דמנא צתוס' פסחים
 פ' כל שעה דנאל כונה מותר להנות מאיסורי
 הנאה לר"ש דס"ל דצר שאין מתכוון מותר, והר"ן
 צהלכות' למס' חולין פניה"נ כתצ עוד שנה דאף
 היכא דהוי פסיק רישא מותר לר"ש דקיי"ל כותי'
 דבהנאה כל שאינו מתכוון מותר, ומתעסק צחלצים
 ועריות דחייב שכן נהנה הוא דוקא צאכילה ולא
 צהנאה, יעו"ש דמפרש צהא דפלגי' אצ"י ורצא
 צנת תיהא שמרית יין נסך כדי לנעת מה טיבו
 דלאצ"י אסור ולרצא מותר, דאצ"י סובר ריחא
 מילתא היא, ורצא סובר ריחא לאו מילתא היא,
 היינו דאצ"י סובר דריחא הוי כשת' וצשת' אסור
 כמתעסק צחלצים ועריות ולרצא ריחא הוי הנאה
 גרידא וכיון שאינו מתכוון להנאת הריח אף דהוי
 פסיק רישא מותר, דלכאורה ג"כ אינו מונע מה
 נפ"מ צהנאה צין מתכוון ובין אינו מתכוון, דמעלת
 הכונה לא מצינו רק צענין של פעולה ומעשה,
 אצל הנאה שהוא ענין דממילא מה חלוק שנה צין
 מתכוון ובין אינו מתכוון, ונלענ"ד דענין זה קצלו
 הו"ל דכל הנאות אינן אסורות אלא דוקא ע"י
 השתמשות, וכמו איסור אכילה שהוא השתמשות
 צחופן אכילה, כ"כ כל הנאות הוא השתמשות,
 אלא שחלקה תורה צאופני השמוש והנאה, דיש
 איסורים שאסרה תורה דוקא צאכילה צהנאת
 שמוש כזה, ויש איסורים שאסרה תורה גם שמושים
 אחרים לתועלת, ולפי"מ דקיי"ל כר"א דכל היכא
 דחומרה תורה לא יאכל אחד איסור אכילה ואחד
 איסור הנאה צמשמע, הרי דכתצנה תורה איסור
 הנאה צלשון לא יאכל שהוא ענין השתמשות, ומש"ה
 אם עשה השמוש שלא לכונת השתמשות לקצל
 תועלת תלוי צפלוגתא דר"י ור"ש דפלגי' צאיסור
 מעשה אם עשה שלא צכונה אם נקרא שם המעשה
 צלי כונת העושה. ולר"ש דס"ל דצר שאין מתכוון
 מותר דלא נקרא שם המעשה על הפעולה כשעושה
 צלי כונה, גם צמתהנה מאיסורי הנאה ע"י פעולה
 ושמוש שאינו מתכוון לשמוש של תועלת אינו חשון
 כמתמש צאיסורי הנאה, ולר"י אסור, והיכא
 דהוי פסיק רישא שיעת התוס' שם צפסחים דאסור
 גם לר"ש כמו דאמרינן צאיסורי מעשה לענין שנת
 ולענין העצרת שער צנזיר וכל כיוצא שנה דמודה
 ר"ש צפסיק ריש', ושיטת הר"ן דאיסור הנאה
 שאני דלא מהני שנה פסיק ריש', והטעם שנה
 נלענ"ד דענין מה דמודה ר"ש צפסיק רישא אינו
 משום דכל היכא דהוי פ"ר חשון כמתכוון מחמת
 שיוצע ודאי שיהי' כן הוי כמתכוון, דלפי"ז היכא
 דהוי ספק פ"ר הי' ראוי להיות מותר, דצכה"ג
 שהדצר מסופק להעושה, וצאמת צספק פ"ר הוא
 ספק איסור תורה, וע"י צתוס' שנת דף ז"ה ע"א
 וצתוס' דפלגי' ר"א ורצנן לענין מכצד אי הוי
 פסיק ריש', דלכאורה אם תנאי פלגי' שנה איך
 אפשר לומר דהאדם העושה יודע ודאי שיהי' כן,

ואיך פליגו דזנר שתלוי צידיעת העושה, אלא ודאי שענין פ"ר אינו תלוי כלל צידיעת האדם אלא אם הדנר צמליאות פ"ר אסור אף שלא ידע העושה מה שיהי תכלית הפעולה, שהטעם העיקרי בפסיק ריש' שצאופן כזה המעשה נקראת על שם זה גם צלי כונת העושה, ורק היכל דלא הוי פ"ר סוחר ר"ש דאין המעשה נקראת על שם זה רק ע"י הכונה, דמלאכת חרישה אינה נקראת צדש מלאכה זו אלא רק אם עושה למטרת חרישה, אצל כשעושה למטרת גרירת ספסל, שם המעשה בזה מלאכת העתקת הספסל ממקום למקום, אצל כשחותך ראש צעל חי גם צלי כונת הריגה הפעולה ענמה נקראת צממה, וכעין שחלקו בגמ' ריש זבחים דקדשים סתמא לשמה קאי אם לא שמכוון להיפוך, ואף שהרמז'ן צמלחמות פ' כירה כתב לענין מנרף של קדירה דאם איכא צה כמה ספיקות לא הוי פ"ר, הטעם בזה דשם המעשה מתחשבת עפ"י הכרעת דעת בני אדם, וכל היכל דאיכא כמה ספיקות אצל בני אדם שרואים קדירה עם מים מתצטלת על האש אם יש בזה ענין של מלאכת מנרף א"י מלאכת מנרף רק אם יעשה האדם צבונה לענין זה, ואכת"ל. ועפ"י י"ל דשאני ענין השתמשות משאר פעולות אסורות, דכל הפעולות שעיקר איסורם מחמת המעשה, מועיל בזה הכרעת דעת של בני אדם להחשיב שם המעשה שתי' נקראת על שם זה, אצל צפעולות השתמשות של איסורי הנאה שעיקר האיסור בזה קבלת התועלת לעצמו של העושה אין דעת בני אדם מועיל בזה והדנר תלוי צו צעצמו, אם מכוון לתועלת נקרא השתמשות ואם לאו לא חשיב כהשתמשות לתועלת אף דהוי פסיק רישא, ולפי"י נלענ"ד דמה שבי' הר"ן לחלק צין שתי' להנאה, הוא רק שם מושאל להצדיל הסוגים צין ערכי ההשתמשות, דכל השמושים שהם כשתי' ואכילה, שהנחתם לאדם ע"י פגישה והתקרבות ענם הדנר המהנהו עם גוף האדם צכה"ג אסרה תורה גם מתעסק צחלצים ועריות דהגוף משתמש גם צלי כונת האדם העושה, וכל שמקבל תועלת שלא מחמת פגיעת ענם דנר האסור הנאות כאלה צלי כונה אינה חשונה השתמשות, וקבלת תועלת מאיסורי הנאה צלי שמוש לא אסרה תורה, ושימוש חשיב אם עושה אחת פעולה לקבל תועלת מאיסורי הנאה, ואצ"י ורצא פליגו צענין הנחת רית אם חשיב כשתי' או לא, היינו דענין הריח הוא שאיזה חלקים קטנים שאינם נראים צחוש הראות מתפזרים צאזיר מגוף דנר המריח ונכנסים צגוף האדם, דלאצ"י חלקים אלו כיין ענמו חשונים ונמלא דענם היין מהנהו ע"י שנכנסים צגופו והוי לענין זה כשתי', ולרצא החלקים האלה אינם חשונים כיין ענמו שאין צהם ממש, ונמלא שנהנה מדנר האסור צרחוק מקום ואין גופו משתמש ציין ענמו ורק ע"י כונה לקבל תועלת אז יהי נחש צעושה מעשה לקבל תועלת ויהי נחש צמשתמש :

ומה שמכרית לנו לזה שלא לפרש דנרי הר"ן כפשטן הוא מחמת גודל התמיה שמתמו רבים על דנרי הר"ן אלו מהא דאמרינן צר"ה דף כ"ח צמודר הנאה מן המעיין דאסור לצבול צימות החמה מפני שנהנה מן המים שמתקרר גופו צמים, אף שכוונתו לצבול עצילת מנז', ולשיטת הר"ן צאיסור הנאה היכל דאינו מכוון מותר גם היכל דהוי פ"ר למה אסור לצבול גם צימות החמה, ועפ"י מש"כ ניחא דהתם הוי כשתי' דלופון ההנאה הוא מה שהמים צאים על גופו, ולענין זה הוי סיבה ורתיצה כשתי' שגוף הנהנה מתהנה מדנר האסור ע"י נגיעת גוף צגוף, והא דהוכיח הר"ן שיטתו מכלאים דאמרינן מוכרי כסות מוכרים כדרכם וצלבד שלא יתכונו צחמה מפני החמה וצימות הגשמים מפני הגשמים, אף דהוי פ"ר מותר, התם הנחת ההנהה מפני החמה והגשמים אינו הנחת גוף ע"י פגישה דנר הנאסר, אלא כשאר הנאות ומשו"ה צעיין כונה, והטעם בזה דצכלאים צעיין לצביה או העללה, דאינו אסור סתם צהנאה, וצלי כונה של הלוצא אף דפ"ר הוא על הנחתו דצעיין שיעלה עלי' למטרה זו, ומזה מוכיח הר"ן דכל שתכלית הפעולה הוא שיתנהה מזה לא מהני פ"ר שיקרא שם המעשה ע"י, ומוכח דהשתמשות לתועלת צעיין דעת וכונת הנהנה, — ועד"י יש לייצא גם דנרי הרצ"ה שבי' צחי' לצדדים דף ט"ו דצאוסר הנחת תשמישך עלי אם מכוון למנז' מותר משום דמנזות לאו ליהנות ניתנו, דרבים מקשים צמודר מן המעיין דאסור אף שצובל למנז', ולפי מש"כ י"ל דהתם אצ"ל הרצ"ה לפי פירושו שם צגמ' דמיירי שאסר עלי' הנחת תשמיש שהוא אוסר עלי' הנחת המעשה כמש"כ שם דהוא דנר שאין צו ממש דאסור מדרבנן, ורק צסוף דנרי' שם כתב לפרש ד"ל דאוסר הגוף. יעו"ש. ולפי"י יש לומר דצהנחת תשמישך שהאיסור הוא הנחת המעשה הרי זה דומה לכל איסור הנאה דצעיין כונה ומה שגופו נהנה ממילא אין זה כמתעסק צחלצים ועריות כיין דלא אסר גופה עלי', אצל לפי המסקנא דמפרש צאוסר גופה להנחת תשמיש יודה הרצ"ה דלא מהני צכה"ג אם יכון למנז', דצכה"ג הרי זה דומה לחלצים ועריות :

ולפי"י נאמר דגם לענין דין תשלומים דקים להו לחז"ל דכל נהנה מממון צחירו דחייב לשלם, מסבירא או יותר נראה דלפינן זה מקרא דאשר חטא מן הקודש ישלם, היינו אף דחזיק הקדש פטור דלפי"י כל אוכל הקדש משלם רק צעד הנחתו, וכן כל הנהנה מן ההקדש דמעל שהוא קרן, חומש ואשם וחיוצ הקרן הוא חיוצ ממון כמו צתשלומי הדיוט — כמו שהצאנו דצדרינו לעיל דנרי התוס' צכתובות ריש פרק אלו נערות דין זה כ"כ רק ע"י השתמשות אם השתמש צממון צחירו אז חייב לשלם, אצל אם נהנה שלא צדרך השתמשות פטור מדין תשלומים כמו דליכא איסור

ואיך פליגו דנר שתלוי צידיעת העושה, אלא ודאי שענין פ"ר אינו תלוי כלל צידיעת האדם אלא אם הדנר צמליאות פ"ר אסור אף שלא ידע העושה מה שיהי תכלית הפעולה, שהטעם העיקרי בפסיק ריש' שצאופן כזה המעשה נקראת על שם זה גם צלי כונת העושה, ורק היכל דלא הוי פ"ר סוחר ר"ש דאין המעשה נקראת על שם זה רק ע"י הכונה, דמלאכת חרישה אינה נקראת צדש מלאכה זו אלא רק אם עושה למטרת חרישה, אצל כשעושה למטרת גרירת ספסל, שם המעשה בזה מלאכת העתקת הספסל ממקום למקום, אצל כשחותך ראש צעל חי גם צלי כונת הריגה הפעולה ענמה נקראת צממה, וכעין שחלקו בגמ' ריש זבחים דקדשים סתמא לשמה קאי אם לא שמכוון להיפוך, ואף שהרמז'ן צמלחמות פ' כירה כתב לענין מנרף של קדירה דאם איכא צה כמה ספיקות לא הוי פ"ר, הטעם בזה דשם המעשה מתחשבת עפ"י הכרעת דעת בני אדם, וכל היכל דאיכא כמה ספיקות אצל בני אדם שרואים קדירה עם מים מתצטלת על האש אם יש בזה ענין של מלאכת מנרף א"י מלאכת מנרף רק אם יעשה האדם צבונה לענין זה, ואכת"ל. ועפ"י י"ל דשאני ענין השתמשות משאר פעולות אסורות, דכל הפעולות שעיקר איסורם מחמת המעשה, מועיל בזה הכרעת דעת של בני אדם להחשיב שם המעשה שתי' נקראת על שם זה, אצל צפעולות השתמשות של איסורי הנאה שעיקר האיסור בזה קבלת התועלת לעצמו של העושה אין דעת בני אדם מועיל בזה והדנר תלוי צו צעצמו, אם מכוון לתועלת נקרא השתמשות ואם לאו לא חשיב כהשתמשות לתועלת אף דהוי פסיק רישא, ולפי"י נלענ"ד דמה שבי' הר"ן לחלק צין שתי' להנאה, הוא רק שם מושאל להצדיל הסוגים צין ערכי ההשתמשות, דכל השמושים שהם כשתי' ואכילה, שהנחתם לאדם ע"י פגישה והתקרבות ענם הדנר המהנהו עם גוף האדם צכה"ג אסרה תורה גם מתעסק צחלצים ועריות דהגוף משתמש גם צלי כונת האדם העושה, וכל שמקבל תועלת שלא מחמת פגיעת ענם דנר האסור הנאות כאלה צלי כונה אינה חשונה השתמשות, וקבלת תועלת מאיסורי הנאה צלי שמוש לא אסרה תורה, ושימוש חשיב אם עושה אחת פעולה לקבל תועלת מאיסורי הנאה, ואצ"י ורצא פליגו צענין הנחת רית אם חשיב כשתי' או לא, היינו דענין הריח הוא שאיזה חלקים קטנים שאינם נראים צחוש הראות מתפזרים צאזיר מגוף דנר המריח ונכנסים צגוף האדם, דלאצ"י חלקים אלו כיין ענמו חשונים ונמלא דענם היין מהנהו ע"י שנכנסים צגופו והוי לענין זה כשתי', ולרצא החלקים האלה אינם חשונים כיין ענמו שאין צהם ממש, ונמלא שנהנה מדנר האסור צרחוק מקום ואין גופו משתמש ציין ענמו ורק ע"י כונה לקבל תועלת אז יהי נחש צעושה מעשה לקבל תועלת ויהי נחש צמשתמש :

הנאה מדבר האסור נכה"ג, כ"כ ליכא תשלומים
 אם נהנה מחצירו נכה"ג, דנמון נקרא השתמשות
 אם נעשה ההשתמשות ע"י מעשי' או מעשה
 בהמתו, אבל נהנה הנאה לו שלא ע"י מעשי'
 ומעשה בהמתו פטור, ונתחנן לו חצירו נתון
 הצליעה דנהנה גופו חייב כמו לענין איסור כל
 היכא דנהנה הוא ע"י פגישת גוף הנאסר בגופו
 אסור, כ"כ לענין תשלומים חשוב נכה"ג השתמשות
 גם נלי כונה, ויתצאר נזה שיטת התוס' דנ"ק הנ"ל,
 ולפי"ז נלענ"ד דגם לענין תשלומים שכתנו תוס'
 דנהנה גופו חייב גם אם נעשה שלא מדעתו
 ורצונו הוא דוקא הנאת הגוף כאכילה וכה"ג.
 כמש"כ, אבל אם יהי' הנאת ריח או הנאת שחוק
 וכלי זמר יפטור אם נהנה שלא בכונה, ונצדלים
 דין תשלומים מדין איסור רק לענין זה נהנה זה
 לא חסר דלא שייך ענין זה לדין איסור, דדין
 תשלומים נעין שיהי' השמוש נוגע גם לנצל
 הממון ואם לא חסר פטור אף שהשתמש בממון
 כיון שלא נגע ולא פגע לנצל הממון מה שנעשה
 נגד רצונו, אבל נהקדש דהקדש שלא מדעת כהדיט
 מדעת דמי וחשנין לעולם כפגיעה לנצל הממון
 מה שנעשה נגד רצונו, ונהדיט כשנעשה נעשה
 שלא ידע דליכא קפידת רצונו וגם לא נחסר כלום
 משו"ה פטור, והכלל נזה דדין תשלומים דומה
 מתש' לדין איסור הנאה, דכמו נאסור הנאה היכא
 דיש להחשיב כמחילת מתהני מותר כמבואר מכמה
 סוגיות דמס' נדרים, כ"כ לענין תשלומים היכא
 דאפשר לדון כמחילת מיתהני פטור לשלם:
ומעשה יתצאר לנו גם דין משתרשי ל"י שזה
 ג"כ משתווים דיני ממונות לדיני איסור
 והיתר, היינו דכמו דמצינו בגמ' צאנא בית המלך
 גורנו דחייב לעשר דחשנין כאילו יש עכש' ת"י
 ממתנות כהונה נעין כיון שנסבת המתנות כהונה
 נשאר ת"י מנכס' מה שהי' ראוים להתחבר ממון
 מתפשט דין מתנות כהונה לחול על שאר נכס'
 וזכה השנע חלק בנכס' כמו שזכרם בכל מתנות
 כהונה כשהם נעין, דנלל"ה אי אפשר שם לחייב
 דמשום נהנה פטור משני טעמים חדא דהוי ממון
 שאין לו תוצעים, וכמש"כ בקאו"ה שהצאלו לעיל,
 ועוד דנעשה שלא ע"י מעשי' ומעשה בהמתו
 דפטור לשיטת תוס' דנ"ק הנ"ל, אלא דנכה"ג
 חשנין כאילו עכש' הם נעין, ולפי"ז גם נאסור
 הנאה כ"כ אם ע"י דבר האסור נהנה הושבת
 דבר אחר או ניול חפץ אחר מהפסדו שלא ילך
 לאיצור, או שהוכנס דבר אחר לרשותו מחמת דבר
 האסור כל כה"ג מתפשט דין איסור על הדבר
 הנגרם אם הוא דבר מיוחד או שחל על נכס'
 בכלל, ונלענ"ד צרור דזוהי שיטת רש"י נמס'
 חולין דאם מכר איסורי הנאה לנכרים שהדמים
 נתפסים נאסור למוכר עמו, והיינו משום
 דמתפשט דין איסור על הדמים שהוכנסו לרשותו
 נסבת איסורי הנאה, וה"ל הר"ן נהלכותי' למס'
 ע"ז ריש פרק השוכר, גרסינן צירושלמי עלה
 דמתני' דתקן מוכר וקדש דמיהם מקודשת רבי

חני נסס ר' זעירא נשאינן דמיהן כלומר לפיכך
 מקודשת לפי שאין ממון זה ממון של ערלה וכלאי
 הכרם שאילו הי' כן אף דמים הללו הי' אסורים
 למוכר דמ"מ מייניהו מתהנה שמכרן דמים ומה
 לי הן, מה לי דמיהן, אלא משו"ה מקודשת לפי
 שאין ממון זה דמיהן של ערלה וכלאי הכרם, דכיון
 שהן איסורי הנאה אינן שווים ממון ומעות הללו
 מתנה הן צידו ולפיכך מותרים, דדוקא נע"ז הוא
 שחדש הכתוב שאעפ"י שאין לה דמים שיהי'
 חליפי' נתפסים נאסור שלה אבל נשאר איסורי
 הנאה לא ולפיכך מקודשת, ומן הירושלמי הזה
 שכתבנו נראה שאם עבר ומוכר איסורי הנאה
 שדמיהם מותרים אף למוכר עמו חוץ מע"ז
 ונציעית לפי שאין דמי איסורי הנאה אלא מתנה
 או גזל צידו זה שלא כדברי רש"י ז"ל שכתב נפ"ק
 דחולין גבי חמסם של עוזרי עזירה דלמוכר עמו
 אסורים, וליתא וכדאמרו. עכ"ל הר"ן, ומפורש
 בדברי הר"ן מהירושלמי הנ"ל שאם הי' הדין
 נאסורי הנאה לזכות דמים שקבל נעדם נתורת
 מכירה אז הי' הדמים נתפסים נאסור, אלא משום
 דאין איסורי הנאה מחייבים דמים למי שזכה בהם
 מיד הנעלים והדמים שנותן הם גזל או מתנה
 ומשו"ה אינם נתפסים נאסור, ורש"י סובר
 דנמוכרם לנכרי שאלו הם דבר המותר ושוה
 ממון, אף דלמוכר עמו אין שוה כלום מ"מ
 מיתרשי ל"י אבל הקונה מדבר שהוא של המוכר
 דאיסורי הנאה חשובים של נעלים, וחייב הנכרי
 הקונה לשלם מדין משתרשי ל"י ומשו"ה זוכה המוכר
 את הדמים מדין מכירה, ומשו"ה הדר הדין
 משתרשי ל"י שיתפסו הדמים ג"כ נאסור הנאה
 אבל המוכר, ומה דקשה עלי' מהירושלמי הנ"ל,
 י"ל דרש"י יפרש דהירושלמי מיידי נמכרן לישראל
 דאז כיון דגם להקונה אינם דמים דלא שוה כלום
 אז הדמים שנותן הוא מתנה או גזל, וכן נראה
 ממה שאמר או גזל היינו מחמת שנותן נטעות
 שהי' סובר דהוי דבר המותר וטעות זה שייך
 לגבי ישראל ולא לנכרי, והר"ן דסובר דגם נמוכר
 לנכרי אין הדמים נתפסים נאסור שהדמים אינם
 דמי אס"ה, נלענ"ד דסובר דגם דין זה של משתרש
 הוא ג"כ דין ממון וכמו דליכא חיוצ נעדר הנאה
 על איסורי הנאה, כ"כ ליכא דין זכות מחמת
 משתרשי ל"י, דכיון דליכא דין ממון אלא הנעלים
 גם דין זה ליתא גביהו נאס"ה, ומסתפקנא
 צידולי איסורי הנאה או ולד איסורי הנאה
 אם הוא של נעלים או לא, דאפשר לומר כיון
 שדין זה שולד הפרה הוא לנצל הפרה וכן הנידולים
 הוא רק בדבר שדין ממון צו ונאסורי הנאה שפקע
 דין ממון ממנו גם דין זה ליתא לנעלים, והריטב"א
 נחי' לקידושין דף כ"ו כתב דאפרן של אס"ה כל
 הקודם זכה בהם. יעו"ש. משמע מזה כסברתנו,
 וה"ה צידולין וולדות, ועפי"ז נראה דמה שהוכיחו
 האחרונים מדברי הר"ן ס"פ האיש מקדש שכתב
 לתרץ לשיטת רש"י דהדמים אסורים למחליף עמו
 מהא דמכרן וקדש דמיהן, משום דכיון דלהאשה

דאפשר לדון כמחילת מיתהני פטור לשלם:
ומעשה יתצאר לנו גם דין משתרשי ל"י שזה
 ג"כ משתווים דיני ממונות לדיני איסור
 והיתר, היינו דכמו דמצינו בגמ' צאנא בית המלך
 גורנו דחייב לעשר דחשנין כאילו יש עכש' ת"י
 ממתנות כהונה נעין כיון שנסבת המתנות כהונה
 נשאר ת"י מנכס' מה שהי' ראוים להתחבר ממון
 מתפשט דין מתנות כהונה לחול על שאר נכס'
 וזכה השנע חלק בנכס' כמו שזכרם בכל מתנות
 כהונה כשהם נעין, דנלל"ה אי אפשר שם לחייב
 דמשום נהנה פטור משני טעמים חדא דהוי ממון
 שאין לו תוצעים, וכמש"כ בקאו"ה שהצאלו לעיל,
 ועוד דנעשה שלא ע"י מעשי' ומעשה בהמתו
 דפטור לשיטת תוס' דנ"ק הנ"ל, אלא דנכה"ג
 חשנין כאילו עכש' הם נעין, ולפי"ז גם נאסור
 הנאה כ"כ אם ע"י דבר האסור נהנה הושבת
 דבר אחר או ניול חפץ אחר מהפסדו שלא ילך
 לאיצור, או שהוכנס דבר אחר לרשותו מחמת דבר
 האסור כל כה"ג מתפשט דין איסור על הדבר
 הנגרם אם הוא דבר מיוחד או שחל על נכס'
 בכלל, ונלענ"ד צרור דזוהי שיטת רש"י נמס'
 חולין דאם מכר איסורי הנאה לנכרים שהדמים
 נתפסים נאסור למוכר עמו, והיינו משום
 דמתפשט דין איסור על הדמים שהוכנסו לרשותו
 נסבת איסורי הנאה, וה"ל הר"ן נהלכותי' למס'
 ע"ז ריש פרק השוכר, גרסינן צירושלמי עלה
 דמתני' דתקן מוכר וקדש דמיהם מקודשת רבי

הדמים מותרים מהני הקידושין, דכ"כ לדין אם קדש בלש"ה לחולה שיש זה סכנה, ובזמנת זה בזה תלוי, דלרש"י דסובר להדמים אסורים למחליף בע"כ מיירי שמכר לנכרי, משום דכיון דלהקונה הוא שזה דמים, בע"כ סובר דלא אזלינן בזה נותן, אבל להחולקים על רש"י כמש"כ הר"ן בע"ז שז"ל שז"ל דמיהו, כ"כ אי אפשר שיחולו הקידושין שאין הדמים מחייבים כלום:

ונלענ"ד דזה ג"כ יתחלק דין משתרשי ל"י מדין נהנה, דבדין נהנה קיי"ל זה נהנה וזה לא חסר פטור, ובמשתרשי ל"י לא יהי חלוק בין חסר אלל צעלים או לא, דהרי לשיטת רש"י איסורי הנאה מחייבים דמים מחמת משתרשי ל"י שמשתרש אלל הנכרי אף שאלל הצעלים הוי כלא חסר כלום, וכן מוכח קצת מדין מתנות כהונה אף דלא שייך שם דין חסר דהוי ממון שאין לו תועים וזוכה השצט בזה מדין משתרשי ל"י, וזה נלענ"ד לפרש מש"כ התוס' ב"ק דף כ' ע"ב דנעמד ניקף חייב לשלם אף דזה נהנה וזה לא חסר משום דגלי אדעת' דניחא ל"י בהולאה, ובדר בחזר חזירו דפטור משום דלא גלי אדעת' אלל בזה, דהדברים מתמיהים מה מועיל זה גלי אדעת' דמ"מ אין לחייבו רק משום נהנה, וזה נהנה וזה לא חסר פטור, ולפימש"כ דהיכא דגלי אדעת' דניחא ל"י בהולאה הרי משתרשי ל"י הדמים שנשאריו אללו שהי' מוליד בהולאה, ונמלא שממון חזירו גורם לו תוספת דמים וזכה חזירו בנכסי', כמו בלנסו בית המלך את גורנו, והיכא דלא גלי אדעת' יכול לומר הייתי מתענה ושוכן בחזק כמש"כ התוס' לענין אוכל מתנות כהונה דלא חשיב משתרש, משום שיכול לומר הייתי מתענה, וכיון שהוא משתרש בדמים אז גם אם לא חסר צעל החזר או המקיף חייב לשלם, והטעם בזה דרך כשאנו באים לחייב משום נהנה הוא משום משתמש בממון חזירו לריק שהשימוש יפגע קצת גם אלל צעל הממון, אבל אם ממון גרם תוספת דבר צעולם, הדין נותן שזוכה צעל הממון בדבר הנוסף כולד פרה שזוכה צעל הפרה, והא דהקשו האחרונים מקוגית הש"ס דהתם בשוכר בית מראובן ונמלא של שמעון דאם לא קיימא' לאגרא פטור לשלם לשמעון אף דגלי אדעת' דניחא ל"י בתשלומי שכר דירה, כ"ל דל"ק דהנה בשוכר דירה יש לו זכות על זמן ששכר באופן שאין הצעלים יכולים להולילו במשך זמן שכירותו. ובדר בלי קנין כל שעה ושעה יכול להולילו, ומש"ה יכול לומר דניחא ל"י בהולאה לשכור דירה בקנין, אבל להולילו על שכר דירה שלא בדרך קנין לא גלי אדעת' דניחא ל"י בהולאה, וכיון ששכר מראובן ונמלא של שמעון צטל קנין השכירות דהשכיר שאינו שלו וזה פשוט:

ועפ"י דרך זה נלענ"ד לפרש שיטת התוס' ב"ק דף נ"ח ע"א דכתבו שם בזה דאחזרו בגמ' שם דמזריה ארי מנכסי חזירו אין חייב בהנהגה לשלם היכא דעמיד המזריה מדעתו אף

דאית ל"י פסידא הוא דוקא שמילו רק מפחד הארי אבל צמילו מהפסד חייב, וצפורע חובו של חזירו לא חשבו צמילו מהפסד דמה שהי' הלואה חייב לשלם אינו חשבו הפסד שהרי נחייב לו ומילו רק מנער יעו"ש. וכל דמריהם לריכוס ציבור צמאי חלוק אם צמילו מהפסד או מהנהגה שלא ינטער, כיון דס"ל דאף צמילו מן אלנער חשבו נהנה דמש"ה אם הי' שלא מדעתו חייב לשלם כמו בנפלה לגינה דמפרשי התוס' שחייב לשלם צעד הנחתו שנהנה שלא הנטער בנצטת הצהמה. יעו"ש. וכן קשה מש"כ צפורע חובו דאינו חשבו הפסד הלא מ"מ הרויח ממון, ומ"ש מלנסו בית המלך את גורנו דחייב לעשר, ועפיש"כ י"ל דעיקר הטעם במזריה ארי דפטור הוא משום דמנהג קא עמיד כמש"כ ברש"י שם בנפולא ז', וענין זה צריך לפרש דלא משום דאמדינן לדעת' דמחיל על שכרו, אלל דעמיד על כל אופן שהי' בין שישלם לו חזירו או לא, והוי כמו לא חסר דהרי לא קפיד על חסרונו דעמיד על כל אופן שהי', ומ"מ צמילו מהפסד חייב משום דמשתרשי ל"י שנשאר ממוןו בשלמות בלי גרעון, ובמשתרשי ל"י חייב גם היכא דלא חסר, וצפורע חובו דפטור ולא חשבינן כמשתרשי ל"י, דרק היכא שהי' עומד הדבר שהי' נחסר ממוןו בלי שום תועלת ועכ"ה נשאר אללו הממון הוי משתרש, אבל אם הדבר באופן כזה שאם הי' נחסר הממון לא הי' הולך לאיצור אלל הי' ענין הולאה לתועלת אין זה משתרש, דלדוגמא אם יתקוף בחזירו צשעה שאוכל איזה מאכל ולא יניחנו לאכול כל היום, היתכן לומר שהי' להתקוף זכות תציעת ממון מדין משתרשי ל"י, שצנצנו נשאר המאכל אללו ונתרצה ממוןו, והטעם בזה משום שאם הי' אוכל מולא תועלת באכילתו ולא הי' מולאו לאיצור, ומש"ה גם צפורע חובו של חזירו, אין זה כמשתרשי ל"י, דמה שהי' נחסר ממוןו הי' לצורך תועלת לפרעון חוב שחייב, ועכ"ה שנשאר ממוןו שלא פרע חובו רק שעה חזירו אופן שיפטור מחובו אבל הוא לא פרע חובו, ועשה חזירו מעשה להליל ממוןו ולמנעו מתועלת שהי' מולא בהולאה ממוןו מש"ה לא חשבו רק כמהנהג בהנאה שלא ינטער ופטור דחשבו כלא חסר משום דנתן כספו על כל ד' שהי', או משום דהוי הנאה שלא ע"י מעש', אבל היכא דאיכא משתרשי ל"י חייב על כל אופן בין אם חסר חזירו או לא ובין ע"י מעש' או לא, והא דחשבינן משתרשי ל"י בלנסו בית המלך בחובו י"ל דהתם חשבינן כמילו מהפסד דהוי הפקעת הולאה דליכא איסור, אבל צפורע חובו מוכרי לפרוע כנלענ"ד. עוד י"ל דגם צפריעת חוב לנכרי לא יתחשב ג"כ למשתרשי, דלפי תכונת אדם ישר, אם פורע חוב לנכרי אינו נחשב אללו כאצור ממון דמרגיש שראוי לו לפרוע, ורק בנמסים למלך רוב בני אדם מרגשים צעמם לנמסים ופורעים מאונס ומחמת יראה, וכל מה שנוטלים ממנו חשבו צעירי' כאצור ממוןו, ומש"ה בלנסו בית המלך

כלום, כ"כ הלוקח אינו חייב כלום והדמים שנתן הוא מתנה או גזל ומש"ה אינם נתפסים באיסור דאינם דמי הפ"ה, אחר זמן רב מאלתי ת"ל כמ"ב נס' שער המלך פ"ה מה' אישות, רק בדבריו ימצא המעיין טעם לשנת יותר, נעוה"י :

אמנם קשה לי מה שכתבו התוס' בכתובות פרק אלו נערות דף ל"ג ע"ב ד"ה גנב שור הנסקל וטעמו משלם דו"ה, וז"ל תימה דתיקשי מהכא לריש לקיש דלומר נפ' מרונה כל היכא דליתא במכירה ליתא נטבחה והכא שור הנסקל ליתא במכירה, וי"ל דהתם קדשים חמירו דליתנהו כלל במכירה אצל שור הנסקל אם ימכרו לנכרי אין תופס דמי', עכ"ל. והנה נע"כ ספרי דכשמוכר לנכרי הוא מכירה גמורה היינו שהדמים הם דמי שור הנסקל ולא מתנה וגזל, דאל"ה אין זה מכירה, ונעיין שיתקיים נזה מכירה, ומתנה אין שמה מכירה וכיון שמוכרו לנכרי מחייב דמים למה לא יתפסו הדמים באיסור למחליף עמו, ונלענ"ד דאפשר לומר דסברת התוס' היא דעד כאן לא מנינו דין איסור שנתפס על הדברים הנגרמים מחמת איסורי הנאה הוא דוקא אם שנה הנגרם הוא בגוף הדבר, כמו ירקות הגדלים תחת האשרה הגילה את הירקות והפסד החמה, דנכה"ג חל דין איסור של האשרה גם על הירקות, שהיונת נעולם הוא ע"י גרמת האשרה, אצל נכה"ג שקיומם של הדמים אינו נסנת איסורי הנאה, אלא שנגרמם נכנס הדבר נרשותו, ששנת זה הוא רק אצל הצעלים ע"י הכנסתם לרשותו, אצל נהדמים עומם אין שום תוספת שנה נעלמותם ומש"ה אין האיסור מתפשט לחול על הדמים שיאסרו אצל הצעלים, ונזה יהי' הצדל לשיטתם מדין משתדשי' לי' לענין דיני ממונות מכמו לענין איסור דדיני ממונות כמו נאנסו בית המלך את גורנו. עיקר הדין של מתנות כהונה הי' ששייכים לשנת הכהנים, ומש"ה אם נסנתם נאשר תחת רשות הצעלים מנכסי' זוכים הכהנים נכסי הצעלים אף שלא הושגחו הנכסים נעלמותם, אצל כיון שאלל הצעלים היו שנה ומש"ה שייך לומר דכ"כ יעשו הכהנים צעלים על שלו, כיון דלולל המתנות כהונה לא הי' הצעלים צעלים על שלהם, וכיון שהם גרמו לו להיות צעלים, כ"כ חל הדין שיהי' צעלים הכהנים על נכסים אלו, אצל דין איסור שהוא דין בחפץ עמו כל חפץ שמתילד נסנת חפץ האסור חל עליו ג"כ דין האיסור, אצל שנה אצל הצעלים אינו שייך לדין החפץ, ורק נע"ז ושציעית גזיה"כ שיתפסו החליפין והדמים באיסור עממי ויאסרו על כל העולם אף דאללם ליכא שום משתדשי' ע"י החליפין, ובר"ן שהצאנו שז' דנע"ז גזיה"כ הוא אף שאין דמיהם קרר דדבריו דנאמת שם איכא חידוש יותר מה שגאסרים החליפין לכל העולם. ועוד יש לומר דיש חילוק בין איסור כללי לאיסור פרטי דכיון שגאסרו דעיקר האיסור אסור להנות מדבר הנגרם אינו משום דחשבינן נעשה שנהנה מדבר הנגרם כאילו נהנה מדבר

חשוב כמשתדש, אם ניגול ממונו, אצל לא נפריעת חוב לנכרי, וזה נכון, אצל מדברי הרא"ש נצ"ק פרק הגזל נתרל משמע מדברי ר"א והרא"ש, דפריעת חוב לנכרי חשוב כאבד, דאל"ה לא שייך יאוש :

ובן מתורן נזה שיטת הרמז"ס דפסק נזה' נכורים פ"ב דאם מכר פטר חמור דמי' אסורים, דמפרש מה שחמור נמס' נכורות דף י"א ע"ב דפטר חמור אסור בין נהנאת גופו ובין נהנאת דמי' הוא כפשטן שאם מכרו דמי' אסורים, והראש"ד תמה עליו דרך נע"ז ושציעית תופסים דמיהם, וכן הקשו האחרונים עלי' מהא דמפורש במשנה סוף פרק האיש מקדש מוכרן וקידש נדמיהו מקודשת, ע"י תש' רע"א סי' ק"ס מש"כ נזה לתרן דברי הרמז"ס ולא מאלתי דברים מתקנלים על הלז, ולפי מש"כ דברי הרמז"ס מתפרשים נפשטות עפ"י דברי הירושלמי הנ"ל, דלהכי אין דמי איסורי הנאה נתפסים באיסור משום שאין דמיהו, דאין דמים לאיסורי הנאה, אצל פטר חמור אף דאסור נהנאת לפי"מ דקיי"ל כר"י מ"מ חשוב ממונו, כדליתא נמס' נכורות שם נגונב פ"ח חייב כפל משום דיש לנעלים שווי ממונו צו דיכול לפדותו נזה כל דהוא וירויח מה דניני ציני יעו"ש. והענין הוא דל"ד לכל איסורי הנאה דאין תקנה לאיסורו ואם ישרפנו יהי' גוף אחר כמ"ב הריטנ"א סוף פ' האיש מקדש, אף שיהי' אפרו שזה פרוטה מש"ה פקע דין ממונו מזה, אצל פטר חמור דיש תקנה להצילו לידי היתר הנאה ע"י פדיון לא נפקע דין ממונו ממנו כלל, כמו דחשבינן נהמה נחיי' למוכשרת לאכילה ע"י שחיטה, ואיכא נזה דין ממונו גם מלד השתמשות היתר אכילה, כ"כ פ"ח אף שעכשיו אסור נכל הנאותי עד שיפדהו, אצל דין ממונו לא נפקע ממונו כיון שרואי נכל עשה להתירו נכל הנאותי, וכיון דהוי איסור הנאה דחשוב ממונו כשמוכרו הוו הדמים דמי איסורי הנאה ואסורים למחליף עמו כמ"כ הר"ן שהצאנו דמה לי הן ומה לי דמיהו, ונדמים אלו יהי' איסור עולם דאין להם תקנה נפדיון, והא דהקשו האחרונים ממה דמפורש במשנה נקידושין מוכרן וקידש נדמיהם מקודשת דקאי גם על פ"ח, נלענ"ד דלק"מ לפימ"כ דנמס' נכורות שם פריך ממשנה זו דהמקדש נפ"ח אינה מקודשת הא מני דלי ר' שמעון מותר נהנאת מחיים ולר' יהודה הא ליתא מה דניני ציני, ומשני הש"ס דכר"ש ליתא לאחר עריפה, ולר' יהודה ליתא כמאן דס"ל נציעין שישה השם שקל והפ"ח אינו שזה אלא שקל וליכא דניני ציני יעו"ש. ולפי"ז מה דמסיק נמשנה שם שאם מוכרן וקידש נדמיהם מקודשת ניהא לכו"ע, דאם לאחר עריפה ודלי ניהא דאז הוא ככל איסורי הנאה דאין דמים לאיסורי הנאה, ואם מחיים וכו' יהודה וכשאינו שזה אלא שקל ופדיונו לריק שישה שקל, א"כ הלוקח שקנאהו לא שזה מידי אאלו ואינו מתחייב כלום נע"ה הפ"ה, וכמו שהאשה אינה מתקדשת דלא נתן לה דמים

הגורם, אלא שמתפשט האיסור על הדבר הנגרם ונעשה חתיכה דאיסורא, לפי"ז י"ל דאם הושגה גוף הדבר בגורם של איסור אז חל על הנגרם איסור כללי, אבל אם הושגה לאיש פרטי כמו דמי שור הנסקל שהשגה הוא רק למוכר שנתרנה ממנו, לכלל אדם הדמים מותרים, לא חל גם לגבי איש זה ולא חל לחלשים, אבל עכ"פ הירושלמי דקידושין הנ"ל קשה לדבריהם, לדבריהם שחל שם מכירה כשמוכר לנכרי הרי הדמים דמי איסורי הנאה, אומנם יש חלופי גירסאות בירושלמי ולפי מה שראיתי ברא"ש סוף פרק האיש מקדש הגירסא הכי, מכרן וקידש בדמיהם מקודשת רבי חגי ג' שם רבי זעירא שאין תופסים דמיהם, א"ר חנינא זאת אומרת שמקדשים בגזל. עכ"ל הירושלמי, ולפי"ז אין נוכר בירושלמי דהדמים אינן דמי איסורי הנאה אלא דלא תפסי באיסור, ומה דמסיק זאת אומרת שמקדשים בגזל קאי על המשנה עומה, דמשמע אף שמוכרם לישראל דהוי מקה טעות ומ"מ היא מקודשת, מוכח דמקדשים בגזל, ולפינו הגירסא זאת אומרת שאין מקדשים בגזל, ולענ"ד גירסא זו נכונה יותר, דנח"י הרשב"א מפרש שמקדשים בגזל אתיא כר"ש דאמר סתם גזילה יאוש נעלים. יעו"ש, וכיון דמשום מקה טעות הוא, איך ענין זה שייך לסתם גזילה שנוטל נע"כ, ועפ"י הגירסא שלפינו יש לפרש דקאי על ר' חני דמפרש הטעם משום שאין תופסים דמיהם ולא מפרש משום מקה טעות, משום דאין מקדשים בגזל, אבל אם הטעם משום אינו תופס דמי יש לפרש שמכרן לנכרי וכהו דמיהם ככל מכירה דעלמא, כנלענ"ד צענין זה :

ומהא דתנן צ"ה הגזל דף ק"ה האומר לזנו קונם אי אתה נהנה משלי אם מת ירשנו, נחיי ונמותו אם מת לא ירשנו ויחזיר לזני או לאהי ואם אין לו לזה ונ"ה צאים ונפרעים, עי' ר"ן נדרים דף מ"ז דמפרש דאי אפשר לפרש שהוא פורע חובו זהם דנכה"ג ודאי מיתהני מאיסורי הנאה, אלא דהם נפרעים ע"י צ"ד אף דהוא מיתהני ממילא אין צדך כלום. יעו"ש. לכאורה יש להוכיח כשיטת תוס' הנ"ל דהרי נכה"ג הוא משתרג מאיסורי הנאה דאי לאו האיסורי הנאה היו גזנים מנכסים אחרים שלו, ודוחק לומר דמתני' מיירי דוקא כשאין לו נכסים אחרים נשעת גזיניא, וקושיא זו תקשה לכל שיטת הראשונים דמפרשי דמשו"ה דמי איסורי הנאה אינם אסורים למחליף משום שאינם דמי איסורי הנאה, וא"כ הכא דודאי משתרג ל"י ע"י איסורי הנאה לכאורה ה"י ראוי להיות שיתפשט איסור על נכסי' שגשגו אלו נסבת איסורי הנאה, והנה צ"ד יו"ד סי' רכ"ג ס"ה צהא דמונא צשו"ע צנידון זה שאמר האז על זנו נחיי ונמותו דמותר לפרוע מהם חובו כתב הש"ך ה"ל נראה דלמאן דאוסר לעיל סי' רכ"א סק"ו צפריעת חוב צרור או משכון ה"ה הכא, וכן משמע מדברי הר"ן הנ"ל דדמו להדדו, וא"כ מיירי הכא צהא צעל פה וכה"ג

שאינו חוב צרור. עכ"ל. וכונתו לא אדע אם כונתו כפי פשטות הדברים לענין לכתחילה קשה דהרי לא עניד מידי כדי להנות נזה, וכן הקשה עלי' שם נח"י הגרע"א, ואולי כונתו למה שכתב דגם צדיעצד יאסור נכסי' דמשתרגי ל"י על ידי איסורי הנאה ומשו"ה מפרש דמיירי צהא שאינו צרור כ"כ שהי' צידו להשתמש ממנו אף אם צד רחוק, וכן כתב צמח"א סי' תמ"א סק"ג ה"ל ונ"ע אי לא אחר ל"י מעכשי' אם מחויב לפדותו מן הנכרי ולצערו דלכ"כ פורע חובו מאיסורי הנאה ודמי למי שאדם צית המלך גורנו צהא שחייב לעשר כדליתא צחולין פי"א עכ"ל. ומדברי' נראה שכונתו לא לענין לכתחילה אלא דיהי' אסור גם אח"כ להנות מנכסי', וכמו שמוכיח מלנכסו את גורנו צהא שחייב לעשר שהוא לענין דיעצד. וצ"ה מקו"ה ה' פסח צסי' הנ"ל תמה על המג"א מדברי המשנה שהצאנו דצ"ה צאים ונפרעים, ועפ"י מש"כ צכונת הש"ך ל"ה גם על דברי המג"א ויחלק כמו שחילק הש"ך. וצ"ה מקו"ה שם כתב לחלק צין אם צאים ונפרעים חוץ מציתו או מצית הלזה עומה, דכשתופס חוץ מציתו יכול לומר מפיס הוינא ומחיל ל"י, וכשנוטל מציתו דלא לולא האיסורי הנאה ה"י נוטל משאר נכסי' אז משתרגי ל"י יעו"ש, וכ"ז דחוק. ולתרג דברי המג"א יש מקום לומר כמו שכתבנו לעיל לפרש דברי התוס' צ"ה דף נ"ה שכתבו דצפורע חובו אין מנינו מהפסד דמה שמשלם חובו אינו הפסד, דזה דוקא צהא של ישראל, אבל צהא של נכרים הוי הפסד, משו"ה הציא המג"א מלנכסו צית המלך את גורנו ול"ד לצ"ה צאים ונפרעים, אבל כד נדייק שפיר ל"ד לדברי התוס' דהתם כשאחר פורע אין לו תועלת של מנות פרעון חוב לצרור, דצנידו גרם רק שלא יהי' צע"ה אלא הוא לא פרע, ומשו"ה י"ל דלא צהא משתרג דאם ה"י מוציא נכסי' ה"י מוציא לתועלת ועכשי' לא הוציא ולא ה"י לו התועלת, אבל צנידון דידן דלזה וצ"ה צאים ונפרעים הרי מקיים גם מנות פריעת חוב ע"י נכסי' שהם איסורי הנאה ומשתרגי ל"י מה שגשגו שאר נכסי', וגם ה"י לו התועלת של פריעת חוב והדרת הקושיא דלכתא לכל שיטות הראשונים, מלצד לשיטת התוס' שכתבנו צלופן אי' שצצרו דענין משתרג לא מהני רק לענין מומן זכות תשלומים, ולא לענין לחול איסור, אומנם לפימ"כ צלופן צ' בצצרת התוס' דמחלקי צין איסור פרטי לאיסור כללי, הנה צכה"ג שעלם האיסור הוא איסור פרטי כ"כ יש לחול על הדמים לאסור עלי' כמו שהי' אסור מעיקרא משום קונם, ויקשה גם לשיטתם ממוניא זו :

וע"כ נלענ"ד דהיכא דצאים ונפרעים מנכסי' שהם שלו והם אסורים צהא לא צהא משתרגי ל"י דכיון דגם האיסורי הנאה הם צכלל נכסי' שעליהם חל השיעצוד לצנות מהם ומה שגזנה מהם הוא מלצד השיעצוד שחל עליהם ולא מלצד השיעצוד שיש לו על שאר נכסי' וכשגשגו אלו

הגורם, אלא שמתפשט האיסור על הדבר הנגרם ונעשה חתיכה דאיסורא, לפי"ז י"ל דאם הושגה גוף הדבר בגורם של איסור אז חל על הנגרם איסור כללי, אבל אם הושגה לאיש פרטי כמו דמי שור הנסקל שהשגה הוא רק למוכר שנתרנה ממנו, לכלל אדם הדמים מותרים, לא חל גם לגבי איש זה ולא חל לחלשים, אבל עכ"פ הירושלמי דקידושין הנ"ל קשה לדבריהם, לדבריהם שחל שם מכירה כשמוכר לנכרי הרי הדמים דמי איסורי הנאה, אומנם יש חלופי גירסאות בירושלמי ולפי מה שראיתי ברא"ש סוף פרק האיש מקדש הגירסא הכי, מכרן וקידש בדמיהם מקודשת רבי חגי ג' שם רבי זעירא שאין תופסים דמיהם, א"ר חנינא זאת אומרת שמקדשים בגזל. עכ"ל הירושלמי, ולפי"ז אין נוכר בירושלמי דהדמים אינן דמי איסורי הנאה אלא דלא תפסי באיסור, ומה דמסיק זאת אומרת שמקדשים בגזל קאי על המשנה עומה, דמשמע אף שמוכרם לישראל דהוי מקה טעות ומ"מ היא מקודשת, מוכח דמקדשים בגזל, ולפינו הגירסא זאת אומרת שאין מקדשים בגזל, ולענ"ד גירסא זו נכונה יותר, דנח"י הרשב"א מפרש שמקדשים בגזל אתיא כר"ש דאמר סתם גזילה יאוש נעלים. יעו"ש, וכיון דמשום מקה טעות הוא, איך ענין זה שייך לסתם גזילה שנוטל נע"כ, ועפ"י הגירסא שלפינו יש לפרש דקאי על ר' חני דמפרש הטעם משום שאין תופסים דמיהם ולא מפרש משום מקה טעות, משום דאין מקדשים בגזל, אבל אם הטעם משום אינו תופס דמי יש לפרש שמכרן לנכרי וכהו דמיהם ככל מכירה דעלמא, כנלענ"ד צענין זה :

ומהא דתנן צ"ה הגזל דף ק"ה האומר לזנו קונם אי אתה נהנה משלי אם מת ירשנו, נחיי ונמותו אם מת לא ירשנו ויחזיר לזני או לאהי ואם אין לו לזה ונ"ה צאים ונפרעים, עי' ר"ן נדרים דף מ"ז דמפרש דאי אפשר לפרש שהוא פורע חובו זהם דנכה"ג ודאי מיתהני מאיסורי הנאה, אלא דהם נפרעים ע"י צ"ד אף דהוא מיתהני ממילא אין צדך כלום. יעו"ש. לכאורה יש להוכיח כשיטת תוס' הנ"ל דהרי נכה"ג הוא משתרג מאיסורי הנאה דאי לאו האיסורי הנאה היו גזנים מנכסים אחרים שלו, ודוחק לומר דמתני' מיירי דוקא כשאין לו נכסים אחרים נשעת גזיניא, וקושיא זו תקשה לכל שיטת הראשונים דמפרשי דמשו"ה דמי איסורי הנאה אינם אסורים למחליף משום שאינם דמי איסורי הנאה, וא"כ הכא דודאי משתרג ל"י ע"י איסורי הנאה לכאורה ה"י ראוי להיות שיתפשט איסור על נכסי' שגשגו אלו נסבת איסורי הנאה, והנה צ"ד יו"ד סי' רכ"ג ס"ה צהא דמונא צשו"ע צנידון זה שאמר האז על זנו נחיי ונמותו דמותר לפרוע מהם חובו כתב הש"ך ה"ל נראה דלמאן דאוסר לעיל סי' רכ"א סק"ו צפריעת חוב צרור או משכון ה"ה הכא, וכן משמע מדברי הר"ן הנ"ל דדמו להדדו, וא"כ מיירי הכא צהא צהא צעל פה וכה"ג

אזכרים לתוך פי' של נהמת חזירו אף דמטעם נהנה פטור משום דנהנה שלא ע"י מעשי ולא ע"י מעשה נהמתו מ"מ חייב אם מכוון להשניא, שהטעם בזה דחייב מ"מ, דהוי כשדה העשוי לטעם וכאילו שכרו בפירוש, והנה נאסור הנאה לענין אסור ליהנות דלינו אסור ג"כ רק אם השתמש נאסור הנאה בכונה כדי להנות ואי לא"ה שרי, א"כ למה יאסר גם לפני כהנים גדולים לפרוע חובו של המודר, אף שהמודר נהנה בזה, אבל המודר הלל לא עשה בזה שום מעשה בזה כדי ליהנות ונהנה ממילא, אם לא שנאמר דהוי כמשתרשי ל"י ונשארו נכסי' אללו נאסור, ומוכח לכאורה דגם שנת של משתמש נקנין מה שנאמר אללו ולא יאל לרשות נעלים אחרים חשוב כשנת לאתפוס נאסור, אכן כד נעיין בזה היטב מתיבש הענין יותר אם נאמר דלא מיתפס אסור על נכסי הלוה, דהנה מלמד דפשטות הש"ס מתפרש דמירינן לענין אסור והיתר לכתחילה אם מותר המדיר לפרוע חובו של המודר או לא, אלא דגם נעיקרא דדילא י"ל דהיכא דהוי משתמש ונתפסים נכסי' נאסור הנאה אז לא חשוב נהנה ע"י מה שפרע חובו דמאי אהני ל"י כיון דנאסרו נכסי' עד שיוליך הנאה לים המלח או להקדש, ואף אם יזכה אדם דבר האסור בהנאה שהוא זכ"י דבר חדש ג"כ יש לדון אם זכ"י זו אסורה מחמת שנהנה בזכ"י זו, או אפשר כיון דאף אם יכניס לתוך רשותו לא יתהני כלום לא הוי הנאה, ומהא דמיבעיא בגמ' נדרים דף ל"ד ע"ג ככרי עליך ונחתו נמתנה מהו, דלכאורה מאי מיבעיא אי משתרי הככר לאחר שיזכה משום דלא אסר אלא כ"ז שהוא של המדיר כמו שאמר ככרי עליך, אבל מ"מ הוא נהנה בשעה שזוכה, אבל משם אין ראיה ד"ל דתכלית הנאתו הוא רק אחר שיזכה שנעשה שלו ומתרה ממנו ואז מותר דלין עוד ככר של המדיר, אבל עכ"פ יש מקום לומר דלינו נהנה בכך מה שמתרה ממנו ממון של אסור הנאה, ולפי"ז קשה עכ"פ למה יאסר לפרוע חובו של המודר כיון שאין המודר עושה מלכו שום מעשה כדי להנות מזה והוא נהנה ממילא וכל הנאה דממילא מותר בכל אסורי הנאה, ומאי שנא אסור קונם מכל אסורי הנאה :

וגלעג"ד דנאמת י"ל דשאני אסור קונם מכל אסורי הנאה, עפי"מ דקיי"ל דאסור קונם הוי אסור חפאל ושאר אסורים הוו אסור גבא, דיסוד הענין הוא, לענ"ד, דכל אסורים מה דאסר לן רחמנא כונת התורה הוא למנוע אותנו מליהנות מאסורי חלב ודם וכיוצא בזה ואין הכונה משום המאכלות האסורות ונאסורי קדושה כקונמות והקדשות כונת התורה גם בשביל דבר המקודש שלא יתחלל ע"י השתמשות של הזר והנאסר ממנו, והוא יסוד גדול לכמה דינים לחלק אסור קונמות משאר אסורים, דמה"ט יש הרבה ראשונים דקצרי דקונמות חלים על אסורים ולא דמי לשאר אסורים דלין אסור חל

אשר הנכסים הם נאסרים ג"כ מלד עצמם דלא הי' שיעצור רק לגנות וחליזה נכסים שהי' זהם כדי חובו, וממילא ליכא שיעצור יותר אם כבר נפרע מחלק נכסי הלוה, וזכה"ג אין שייך לומר דהאסורי הנאה גרמו להשאיר שאר נכסי' ודוקא נאנסו בית המלך גורנו נחובו חייב לעשר, דהתם ראוי הדבר שיגבו נכסי' ידי' שהרי חייב הוא לשלם והמתנות גרמו שלא יגבו ממנו, אבל אם השיעצור רמי על שאר הנכסים, מה שגולו הנכסים הנותרים הוא מלד עצמם, והרי זה דומה לענ"ד כמו נאנסו בית המלך דפטור לעשר אם נטלו באנפרות, אף שגולו נכסי' ע"י מתנות כהונה, משום דכיון שנטלים בגזילה מה שראו לגזול גזלו ומה שלא גזלו נשארו, וענין גזילה לינו מתיחד לומר שהי' ראוי שיגזול את שלו, אלא סבת עצמם גרם להם שנגזלו וכ"כ הנשארים נשארו נצטת עצמם, כ"כ הכא כיון דכל הנכסים בכלל השיעצור לא חשוב משתרשי ל"י מה שגבו הנצ"ח את האסורי הנאה, ורק לכתחילה לומר להנצ"ח שיפרעו מאסורי הנאה ודאי אסור כמש"כ הר"ן בנדרים דף מ"ז דכיון דזידו לסלקו נמה שירצה הרי זה משתמש נאסורי הנאה ומוציא מרשותו מדעתו כמוכר ונותן, אבל אם גונים שלא עפ"י הקנאתו ושליתותו ליכא אסור מה שיתנה, דכל הנאה שלא ע"י השתמשות בכונה מותרת בכל אסורי הנאה, ומדין משתמש ליכא זכה"ג לחול אסור על נכסי' הנשארים כנ"ל. ויעוי' בתוס' ע"ז דף י"ג ד"ה יניח ממלא נהנה שכתבו דלא חשיב הנאה מה שפטר מהמם משום דמעות שלו נשארו ת"י יעו"ש. והכונה דנצריהם נ"ל דענין המס הוא כאנפרות אם לא יניח המס וכשמניח ליכא המס, ול"ד למניל מארי דארי הי' טורף ודאי, ועכש' נעשה תחבולת ההללה וחשוב משתמש, אבל צידוק זה מעיקרא הי' מוטל המס על אופן זה, וכשמניח לא הי' בזה מעשה אבוד נכסי' כלל, ומשו"ה מותר גם לכתחילה, ועי' בגליון רש"א שם שהקשה מתוס' נדרים דף ל"ג מש"כ שם נאסור הכנסת האצידה לרשותו היכא דמיפטר מפרוטה דר", דלעשות מעשה ע"י עצמו ליהנות מהנחת ארי אסור, ולפי מש"כ אפשר לחלק קצת ול"ע :

אמנם לכאורה יש להוכיח דענין משתמש נקנין איכא נאסורי הנאה, מהא דאמרין בגמ' נדרים דף ל"ג בנא דתנן נמתנה שם דהמדיר פורע חובו של המודר, אלאא אצרותי ארי נעלמא הוא ושרי מאן תנא אחר ר' הושעיא דברי חנן היא, דלפני כהנים גדולים דקצרי דחייב לפרוע למי שפרנס את אשתו כ"כ אסור למדיר לפרוע חובו של המודר יעו"ש. והנה מה דחייב לפני כהנים גדולים לשלם נפרוע חובו, י"ל דהוא משני טעמים, או משום דס"ל דחשיב כמשתרשי מה שנאמר ממנו אללו ולא יטלם הנצ"ח או משום דהוי כיורד לשדה חזירו ונטעה שלא נרשות, כמש"כ הש"ך בסיומן שצ"ל, דמשו"ה אם תחז

ליכא איסור על המדיר, ד"ל דלקושטא דמילהא
כתנ כן דשם גם מחמת איסור גזרל ג"כ אסור
להקטן הולך ולומר זכונה להתלמד מן המדיר,
וזכה"ג גם ככל איסורים אסור, אזל לפי"ז קשה
דל"כ ה"י שייד לעשות איסור קונס על זממה
ולא שמענו דבר זה, אלא ד"ל דאיסור זה של
קונס אף דהוא איסור חפלא אינו חל עלי גזרל
שה"י חל עלי איסור זה, והגזרל הוא על מי
שאסר הנחת החפלא ומש"ה על זממה ליכא
קונס, ורק נקטן מהני כמש"כ הר"ן וצווקל את
שקלו ופורע חובו, י"ל דהאיסור הוא על המודר,
ואף דאינו עושה שום מעשה אזל כיון שנעשה
שמוע לטונתו אז הנאה הנאה לנאסר הוי הנאה
אסורה מחמת שזאה ע"י שמוע, וזכה"ג גם ככל
האיסורים אסור וכשפורע חובו הוא מהנהו וכמאכילו
דבר אסור ודין זה יהי ככל איסורי הנאה :

ומעשה נחנא לכו ענין זה של גורם מה דאסור
לאכול הירקות שגדלו תחת אל האשרה
צימות החמה, ונגד שארז ע"י כרכור של ע"י,
דזהכרת אי אפשר לפרש דזשעה שנהנה מן הירקות
הוא נהנה מן האשרה, או זשעה שנהנה מן הצגד
הוא נהנה מן הכרכור דאי משום זה לשיטת הר"ן
דאיסור הנאה מותר כשאינו מכון אף היכא דהוי
פ"ר, הלא הכא ודאי אינו מכון זשעת הנאתו רק
להנות מן הצגד והירקות ואינו מכון כלל להנות
מן האשרה והכרכור, אלא ודאי שהצגד והירקות
עלמם נתפסו דאיסור הנאה מפני השזח שזחם
שזא צגרות איסור הנאה של האשרה והכרכור,
היינו דאף דליכא צירקות שום שזח מן הול, אזל
כיון דזלל האשרה ה"י נפסקים מחמת החמה גם
זה חשז שזח, וכמו צאכסו צית המלך גורנו
דנתפסים נכסי ישראל דנשתרש לי ע"י המתנות
כהונה דדין מתנות כהונה ותשנין כאילו יש תחת
ידו עכש' נכסים השייכים לשזט הכהנים, כ"כ
הכא נתפסים הנגרמים דדין איסור שה"י על
הגורמים, וכ"ז היא רק היכא דנוכל לומר שהדבר
הנגרם הושזח צגרות האיסור או ניזול מהפסד
צגרות האיסור, אזל צגד שזעזעו צקליפי ערלה אס
נאמר אין שזח סמנים ע"ג הנמר כלומר דלא
הושזח גוף הנמר כלל משום דזזותא לאו מילתא
היא אין כאן שום שזח ע"י האיסור אף שהושזח
צזיו שמעולה הנמר צדמים הוא רק הנאה אזל
צעל הנמר ולא שום שזח צזמר עזמו, ומש"ה
הציא צש"ס צ"ק דף ק"א להוכיח מדיו צגד שזעזעו
צקליפי ערלה דתנן ידלק הצגד דיש שזח סמנים
ע"ג הנמר, ודחי הש"ס דשם גזיה"כ לאסור הנאה
הנראית לעינים. רק קשה קצת להצין מה דמוכיח
שם צגמי מהא דתניא מנין שלא יצזע צו ולא ידליק
צו את הנר, וילפינן זה מקרא דערלים לא יאכל,
דצפשות לא שייד ענין זה לאסור את הצגד,
דלכתחילה לצזוע צקליפי ערלה את הצגד ודאי
הנאה הוא מנוף הנאסר דמשתמש צקליפי ערלה
צכדי להנות וזה ודאי אסור, אף צלי האי גזיה"כ,
הנאה הנראית לעינים, אזל מ"ח י"ל דצדיעצד

על איסור דמתוך דמיתוסף איסור חפלא, היינו
שהזירה תורה גם מנד החפץ שלא לחלל קדושתו
מה דלא שייד ענין זה ככל איסורים חל ג"כ איסור
גזרל על ענין זה שהאדם מזהר לשמור ענין זה
שלא יתחלל ע"י קדושת החפץ, והראשונים דלא
סברי הכי וסברי דגם צקונמות אינם חלים על
איסורים כמש"כ צתוס' צמס' שזועות דף כ' ע"צ
טעמם כיון דצפועל אין כאן הוספת איסור דעכ"פ
אסור לאדם לאכול העזילה מחמת איסור. נבילה
לא מיתוסף על האדם שום אזהרה ע"י הקונס,
אזל צעיקר היסוד היא גמי מפורשת דאיסור
קונס הוא איסור חפלא שהוא אזהרה לשמור
קדושת החפץ שלא יתחלל, אכן לא ראייתי צמפרשי
הש"ס לצאר ענין איסור חפלא זה מהו, אזל
לענ"ד הדברים צרורים, כמש"כ, וזוה מתפרשים
לי מש"כ צריטצ"א על הרי"ף למס' נדרים דמש"ה
צאוסר סוכה עלי צקונס, לא אחי עשה דסוכה
ודחי ל"ת דקונס, משום דהוי איסור חפלא, יעו"ש,
דלכאורה אינו מוצן מה נפ"מ צדין עשה דוחה
ל"ת צין איסור חפלא לאיסור גזרל, ועפ"י מש"כ
י"ל, דע"כ לא אמרה תורה עשה דוחה ל"ת הוא
רק היכא דכונת התורה להרחיק את האדם מן
העזירה אזל היכא דכונת התורה שהחפץ לא
יתחלל, לא מהני מזהו דגזרל לענין עזירת חלול
החפץ, וכמו דלא מצינו דין עשה דוחה ל"ת של
גזילה משום דהתם כונת התורה שלא יהי הנגזל
עשוק וכדומה, וזוה יתישצו הקושיות שהקשו צס'
שאנת ארי צה' חו"מ צהא דאין יולאים צממה
של טבל, יעו"ש, דלפי מש"כ ניחא דאיסור טבל
הוא ג"כ איסור חפלא משום קדושת החפץ, ואכמ"ל.
ועפ"י י"ל דאף דצכל איסור הנאה ליכא איסור
רק ע"י השתמשות של הנאסר צעזמו, אזל דאיסור
קונס אס השתמש המדיר או אדם אחר לטונת
המודר איכא איסור על האדם שעשה שמוע זה
שנתחלל על ידו קדושת החפץ שנשתמש לדבר חול
נגד קדושת החפץ, וזוה מתפרשים הרצה מקומות
צמס' נדרים דמוכח דכל שמוע שנעשה שיהנה
המודר מדבר האסור צקונס או מאדם שנאסר
צקונס, דאסור לעשות כן, ואינו מזהר על מי
חל איסור זה, ולדצרינו הוא מזהר דאיסור זה
הוא על כל אדם, והרי זה דומה למי שיאכיל
תרומה לבהמת ישראל או לבהמת נכרים דהמאכיל
עצר דאיסור תורה, דכשאסרה תורה צאכילת
תרומה לכל דבר שאינו קנין כספו של כהן הזהירה
תורה לכל מי שזידו ענין זה. כ"כ דאיסור קונס,
וענין זה אינו שייד למחלוקת הרמז"ס ושאר
הראשונים אס המדיר עוצר צכל יחל או המודר,
דאיסור זה שכתצנו אינו מפורש צתורה צלשון
לאו או עשה, דהלאו והעשה ודאי דלא חל על
שאר צני אדם, ואין סתירה לדצרינו מדצרי הר"ן
דף ל"ז ע"א שכתצ שם צזה"ל צקטן דהוי האי
מודר קטן דאע"ג דקטן אוכל נבילות אין צי"ד
מצוים להפרישו, אפי"ה לא ספינן לי צידים
וכשמלמדו הרי הוא מהנהו. עכ"ל. דמשמע דצלא"ה

ונצנע הנגד אין איסור להנות מן הנגד, וכן כתנו רש"י ותוס' נע"ז דף מ"ה ע"ז נהא דתניא ר"י אומר דאין נוטעים אגוז של ערלה, אף שאס נטעו מותר מחמת זה והה גורם מ"מ לכתחילה אסור לנוטעו משום דקא מתהני מיני שחזור ונעשה אילן כן פירש"י, ונתוס' שם כתנו להוכיח דלכו"ע לכתחילה אסור דאל"כ אלא ערלה צריפה ינטעו אותם ויהי היוצא מהם זה והה גורם יעו"ש. וא"כ למה לא נאמר כ"כ לענין נציעה אף דחזותא לאו מילתא ונגד שנצנע נקליפי ערלה יהי מותר, אצל לכתחילה לנצנע נקליפי ערלה הרי זה השתמשות להציא תועלת לעצמו שנה ממנו, דהרי לתירוץ אי שנתוס' נ"ק דף ק"ח אף אם חזותא לאו מילתא היכא שנה ממנו והי ראויה להתחייב צעל הצמר לשלם כפי הנאתו אם הי' ע"י מעשי או מעשה צהמתו, ומ"ש השתמשות נציעה מוכירה דמתהני מה שיקח דמים מהקונה, אף דלפי שיטת הר"ן ועוד ראשונים הדמים שנוטל אינם דמי איסורי הנאה ומ"מ לכתחילה אסור למכור מה"ת כמו דמפורש בגמ' דילפינן דנצילה מותר צהנאה מהכתנו לגר אשר צשעריך תתננה או מכור לנכרי :

והנה לכאורה יש להוכיח מדברי תוס' פסחים נפ"ק דף ה' ד"ה כל מלאכה לא תעשו מותר להשתמש צאיסורי הנאה אם התועלת הנאה לאח"כ"י היא דבר המותר, דאיתא שם צצרייתא ר"ע אומר אינו צריך הרי הוא אומר אך ציום הראשון תצציתו שאור מצתיכם וכו' ומצינו להצצורה שהיא אצל מלאכה וכתנו צתוס' שם וז"ל אע"ג דכשיצרך ויעשה גתלים הנאתו מותר כדאמר פ' כל שעה גני ערלה צישלה ע"ג גתלים דצרי הכל הפת מותר וה"ה חמץ והא דתנן צפרק כל שעה לא יסיק צו תנור וכיריים היינו מדצנגן, אור"י דצצרה הוא דקרא דתצציתו מיירי צכל ענין אפילו אינו צריך לנחתו, אי נמי כיון דמתחילת הצצורה אינו יכול להנות ממנו אע"ג שיהא לו הנאה ממנו אח"כ אסור כמו נדרים ונדצות שאינם קרצים ציו"ט למ"ד (צינה דף י"ט) אעפ"י שיש צהם מאלל הדיוט לצסוף עכ"ל. הרי להדיא כתנו דמה"ת מותר להסיק צחמץ כדי להנות מאצרו וחוס החמץ, אצל צאמת י"ל דאין ראי' מזה דצצר נחצאר לעיל דרק היכא דמכון להשתמש לתועלת איכא איסור, והכל דנע"כ צריך לכוון צשעת צריפה למצות תצציתו והוי כמו צלי כונה, ואף דאיכא פסיק רישא ולשיעת תוס' צפרק כל שעה היכא דאיכא פ"ר אסור, נלענ"ד דזה דוקא צצצר הרשות אצל אם מצוה לעשות המעשים משום חוצת מצוה מותר גם היכא דאיכא פ"ר שיהי לו הנאה, ומצו"ה מותר צכל דוכתא צמצוה משום מצוות לאו ליהנות ניתנו, ורק היכא דאיכא הנאת הגוף ממש, דשם אסור גם צלי כונה, כמתעסק צחלצים ועריות, וציותר לפי מצ"כ לעיל דטעמא דמילתא צאיסור פ"ר הוא דע"ז נקרא שם המעשה מעשה איסור, וצכה"ג דשם המעשה נע"כ נקרא על שם המצוה לא יועיל צזה מה דפ"ר לשנות את שם המעשה

מועשה מצוה על שם רשות, וכן מוכח מדברי התוס' דמסקו דהצצורה זו אסורה משום דמתחילה נע"כ כונתו לא משום אוכל נפש, ומצמו זה לנדרים ונדצות דעיקר הכונה למצוה ומצו"ה לא חשבו מלאכת אוכל נפש. אצל מדברי התוס' צפסחים פ"צ דף כ"צ ע"ז ד"ה מנין שלא יצנע צו, מוכח להדיא דאם אין שנה עמים צפת ואין שנה סמיים ע"ג הנמר הי' ראוי להיות מותר מה"ת להסיק צקליפי ערלה כדי לאפות פת ולצצנע צו צגד יעו"ש, וכן מוכח להדיא מדברי הר"ן צמס' ע"ז פרק כל הצלמים דף שג"א ע"ז וז"ל והקשה הרמב"ן ז"ל מאי צרכינן וצצר ר' יוסי זה והה גורם אסור דלימא לי' לעולם אימא לך דצצר ר"י וזו"ג מותר דציעצד ומיהו לכתחילה אסור דהא איהו גופי' דס"ל שאם נטע והרכיב מותר אחר לכתחילה אין נוטעים אגוז של ערלה, ולאו קושיא היא דכי אמרינן לכתחילה ה"מ צנוטע צידים שהא כמצטל איסור לכתחילה, אצל כגון ירקות דמתני' דהנאה ממילא איתא לא דמי למצטל איסור כלל, ואם איתא דס"ל לר"י זה והה גורם מותר אפילו לכתחילה הוי לי' למישרי עכ"ל. הרי מפורש כתנו דמן הדין הי' מותר גם לנטוע את האגוז אם הי' סוצר וזו"ג מותר אלא דהוי כמצטל איסור, ע"כ דצצר הזה צריך תלמוד, ונראה דכל היכא דצשעה שתכלית התועלת נצמח אז ליכא שום שארית מן האיסור או דבר הצא צגרמת איסור, מותר לכתחילה מה"ת לעשות תצצולה צגוף האיסור לכולתו צכדי להנות אח"כ, ומצו"ה אם וזו"ג מותר דתצצנין שאח"כ ליכא שום שארית מן האיסור ולא דבר הנגרם ממנו, מותר לנטוע אגוז של ערלה שיצמח ממנו פירות, וכן לצצנע הי' מותר לולא שאצרה תורה הנאה הנראית לעינים, והתוס' שכתנו דאסור לנטוע סצרי כהרמב"ן דאסור מה"ת לעשות זה והה גורם דהוי מתהנה מאיסורי הנאה, אף דזו"ג מותר לא תצצנין דלימא שום תועלת לדבר הנגרם מדצר האסור, אלא דציעצד מותר, אצל צצציעה אם חזותא לאו מילתא ולימא שום שנה צעין אף ע"י צרמת הערלה הי' מותר לצצנע אי לאו דאצרה תורה צקרא יתירא, ומה שמעולה הצמר צדמים הוא גרמא דגרמא, ומה תצצנה למש"כ צספרי האחרונים דלצטל איסורי הנאה צרוצ היתר יהי איסור תורה משום דזה גופא הוי מתהנה מאיסורי הנאה מה שיתהוה היתר, ע"י צס' דרכי תצצנה סי' צ"ט, ומדצרי הראשונים שהצאנו מוכח להדיא דלא כדצריהם, דצכה"ג ודאי צשעה שצאה התועלת הכל מותר, וכן נראה לענ"ד להוכיח ממס' צבורות דף י"צ ע"ז דצספק פטר חמור פודה מספק כדי לאצקועי איסורו משמע דמשום מצות פדי' א"צ לפדות מספק כיוון שאינו נותנו לכהן ליכא מצוה, ולר"ש דס"ל דמותר צהנאה מחיים ליכא דין פדי' צספק, יעו"ש, ואם נאמר דאסור להשתמש צאיסורי הנאה לעשות תצצולה שיותר האיסור, א"כ איך מותר לפדות ספ"ח כדי להתירו ולהנות ממנו, אלא כיון דתכלית הנאה תהי' צשעה שיותר

יש להוכיח מדברי תוס' פסחים נפ"ק דף ה' ד"ה כל מלאכה לא תעשו מותר להשתמש צאיסורי הנאה אם התועלת הנאה לאח"כ"י היא דבר המותר, דאיתא שם צצרייתא ר"ע אומר אינו צריך הרי הוא אומר אך ציום הראשון תצציתו שאור מצתיכם וכו' ומצינו להצצורה שהיא אצל מלאכה וכתנו צתוס' שם וז"ל אע"ג דכשיצרך ויעשה גתלים הנאתו מותר כדאמר פ' כל שעה גני ערלה צישלה ע"ג גתלים דצרי הכל הפת מותר וה"ה חמץ והא דתנן צפרק כל שעה לא יסיק צו תנור וכיריים היינו מדצנגן, אור"י דצצרה הוא דקרא דתצציתו מיירי צכל ענין אפילו אינו צריך לנחתו, אי נמי כיון דמתחילת הצצורה אינו יכול להנות ממנו אע"ג שיהא לו הנאה ממנו אח"כ אסור כמו נדרים ונדצות שאינם קרצים ציו"ט למ"ד (צינה דף י"ט) אעפ"י שיש צהם מאלל הדיוט לצסוף עכ"ל. הרי להדיא כתנו דמה"ת מותר להסיק צחמץ כדי להנות מאצרו וחוס החמץ, אצל צאמת י"ל דאין ראי' מזה דצצר נחצאר לעיל דרק היכא דמכון להשתמש לתועלת איכא איסור, והכל דנע"כ צריך לכוון צשעת צריפה למצות תצציתו והוי כמו צלי כונה, ואף דאיכא פסיק רישא ולשיעת תוס' צפרק כל שעה היכא דאיכא פ"ר אסור, נלענ"ד דזה דוקא צצצר הרשות אצל אם מצוה לעשות המעשים משום חוצת מצוה מותר גם היכא דאיכא פ"ר שיהי לו הנאה, ומצו"ה מותר צכל דוכתא צמצוה משום מצוות לאו ליהנות ניתנו, ורק היכא דאיכא הנאת הגוף ממש, דשם אסור גם צלי כונה, כמתעסק צחלצים ועריות, וציותר לפי מצ"כ לעיל דטעמא דמילתא צאיסור פ"ר הוא דע"ז נקרא שם המעשה מעשה איסור, וצכה"ג דשם המעשה נע"כ נקרא על שם המצוה לא יועיל צזה מה דפ"ר לשנות את שם המעשה

האיסור מותר, וכן מוכח מסוגית הש"ס כדברים דף ל"ד באוסר ככרי עליך ונתנו צמתנה ומוכח מהר"ן שם דאם מותר דזיענז מותר גס לכתחילה. יעו"ש, והיינו משום דנשעת התועלת שיזכה בהכרח כבר יהי' דבר המותר, אלל הוכחת התוס' במקומה עומדת, דלפי"ז יש דמים לפירות ערלה וכלאי הכרם, דמה"ת מותר לזריעה ונטיעה לפי"מ דפסק הרמז"ס ורש"י דקרקע והזריעה חשונים זו"ז גורם, ויהי' נפ"מ לקידוש אשה, אם חד דרננן או תרי דרננן. ולע"ג:

ובעיקר הענין אם באיסורי הנאה אסור מה"ת כל דבר שהושגה בגרממת או הוא איסור דרננן, לא נתנאר צהדיא צדרי הראשונים ז"ל, ונפ' אצני מלואים ח"צ נח' התשונות סי' ו' כתב נפס הר"ן דדין גורם הוא מדרננן והוא ממש"כ הר"ן צפרק כל הללמים לענין פדיון צהולכת הנאה לים המלח וז"ל אעפ"י שרצנו שמואל רומרגי ז"ל חולק ואומר דה"ה לשאר איסורי הנאה כגון ערלה וכלאי הכרם לר"א נמי יוליד הנאה לים המלח וכו', לא נתחווירו לי דברי מפני שיש להשיב ולומר דודאי ר"א לא שרי הכי, אללא צמה שאין גופו אסור מה"ת או מפני שאין שם גופו של איסור, כפת שנאפה זעני אשירה או שנתצטל מן הדין כחצית צחצית דלע"ג דאכתי מתסרי מדרננן כיון דעכו"ס תופסת דמי' הקלו שיהא אותו האיסור קל ניתק משם, כיון דאיכא למימר שהוא חל על תמורתו מתוך שאיסור ע"ז תופסת דמי' אלל נשאר איסורים אין לנו. עכ"ל. והנה צתוס' פסחים דף ע"ה כתבו להדיא דצפת אם יש שצח ענים צפת הוא איסור תורה יעו"ש. וכן כתב הצ"ח ציו"ד סי' קמ"צ לענין צהמה שנשחטה צסכין של ע"ז שהצהמה אסורה מה"ת. אכן צרא"ש פ"ק דחולין איתא להדיא דאיסור זה הוא מדרננן, יעו"ש. אח"י ראיתי צתצות שור סי' י' סק"ה שהאריך צענין זה, והוכיח מלשון הרמז"ס דס"ל שהוא איסור תורה, וכן הוכיח מלשון הרש"א צחי' למס' חולין, ועיי"ש שכתב די"ל דגם הרא"ש מודה שאסור מה"ת צלי פדיון אלל פדיון מהני מה"ת, וכן כתב לפרש שיטת הרש"א צדך זה, דאף דע"ז אין לה פדיון אלל הנאה שנאה לו לאדם בגרמא שלה ואין כאן שום ממש אע"ג דאסור מדאורייתא כיון שמסלקה לא נשאר כאן כלום, עיי"ש. ונלענ"ד צביאור ענין זה דכיון דמה דחל איסור על הדבר הנגרם, הוא משום שהושגה דבר זה בגרממת דבר האסור צהנאה, ואם יזויר דגם צלעדי דבר האסור הי' נשצח דבר הנגרם ודאי ליכא איסור כלל, ומשו"ה אם מטיל לים ערך מה שזה השצח שנאה ע"י ע"ז שצדמים כאלה הי' מונא להציא את השצח ההוא להנגרם ממקום אחר ממילא הותר האיסור, דעיי"ז הוסר מן הנגרם סבה האוסרת, וכ"ז הוא מפני שאין צהנגרם דין איסור מחמת עצמו ואין צגופו תערובות מעמס דבר האסור, ויש לפרש כן גס צדרי הר"ן שהצנא, דמש"כ שאין גופו אסור מה"ת הוא שאין צנגד

ונצפת גוף האיסור, אלל איסור התועלת שנאה מדרג הגורם דמשו"ה ראוי להיות שיהי' צכל כה"ג הטלת הנאה לים המלח, אלל דרננן אסור ועשאוהו כגופו של איסור, ומשו"ה הקלו שיהי' צע"ז שתופסת דמי' כנלענ"ד צענין זה. וצוה יוצן ג"כ מה דאמרינן שם דמשו"ה שרו רננן צירקות צימות הנשמים אף שמשצחים ע"י הנצי, משום דמה שמשצח צנצי' פוגם צלל, דלכאורה הוא דבר מתמיה שהוא כעין עשית חשנן עם האשרה, ומה ענין הנכיון הזה לנכות השצח שהושגה ע"י הנצי, ע"י ההפסד שהלל גורם, כיון דמי' צא שצח ע"י דבר האסור הוא הנצי, ועפ"י מש"כ צכה"ג מותר לכונ"ע אף מדרננן, כיון שע"י מה שזורע צמקוס סתהי' הנצי יוגרם גרעון צהירקות ע"י הלל, חשצין כאילו לא הוגרם שצח ע"י הנצי, וכן מה דאמרינן שם צהמה שנתפסמה צכרשיני ע"ז דתניא אידך פרה תרזה, דלכאורה כ"כ קשה מה תועלת שתרזה ויוכחש השצח, הלל אי אפשר לומר דמה שהושגה בגרממת הכרשינין יוכחש, אלל צשר אחר הוא שהוכחש והשצח עוד נמאא צצהמה והרי זה ג"כ כמו השלכת דמים לים המלח, אלל ודאי הענין כיון שגרממת דין של הכרשינים נשאר הדין שתרזה והיו כמו שלא הוגרם שום שצח ע"י הכרשינין וכ"ז כיון שאין צצהמה שום ממש מעצמות הכרשינים אלל רק נגרם שצח, ועל ענין גורם אנו חושבים כ"כ דין הנגרם שתרזה ואין כאן גרממת שצח כלל. כנלענ"ד צענין זה. ומה"ט נראה לי דגם צאנפו צית המלך את גורנו דצחצו חייצ לעשר, שיכול לפטור ח"ע צדמים ואינו חייצ ליתן תצוה משום דגם לצית המלך הי' יכול ליתן דמים צעלמא, ועוד שע"י דמים הי' יכול ליקח תצוה מן השוק וליתן לצית המלך ומשתרש ע"י המעשר רק שצח מומן ומשו"ה יכול לפטור ח"ע צדמים דיותר מזה לא הוגרם ע"י המעשר:

ועפ"י מה שנתנאר ענין זה של איסור גורם הנה מה דפליגי תנאי ואמוראי צדין זה וזה גורם נראה לי דכיון דאין צדבר הנגרם שום חלק ותערובות ממש מן האיסור עצמו רק שצח בגרממת דבר האסור, י"ל צכה"ג דהוה שני גורמים גורם איסור וגורם היתר, דהאיסור הוא רק חצי גורם, גורם זה אינו יכול לפעול שום דין על הנגרם דחצי גורם לא חשונ גורם, או אפשר לומר להיפוך דחצי גורם כגורם שלם חשיב כיון דעכש"י צא השצח ע"י גורם איסור דלס הי' נחסר כח זה לא הי' צא התועלת הנרצה, וכעין שחנינו צשנים שעשו צמס' שצח דף ל"ג דמתעטינן מקרא צשנים שעשו, וצלא"ה חשצין כאילו כ"א עשה דבר שלם, יעשו"ש, וכעין שכ' הסמ"ע ח"מ סי' קע"ו סקט"ו צצשור לחרישה חולקים צשזה דכל החלקים מנטרפים ואי אפשר לזה צלי זה הוי כאילו כ"א מציא את השצח. יעו"ש. ועל דרך זה פליגי אם חשונ כ"א כגורם שלם או להיפוך דחצי גורם אינו כלום, והנה מש"כ צתוס' ע"ז דף מ"ט דאיסור גורם הוא רק באיסורי הנאה ולא באיסורי אכילה כיון שאינו

ובעיקר הענין אם באיסורי הנאה אסור מה"ת כל דבר שהושגה בגרממת או הוא איסור דרננן, לא נתנאר צהדיא צדרי הראשונים ז"ל, ונפ' אצני מלואים ח"צ נח' התשונות סי' ו' כתב נפס הר"ן דדין גורם הוא מדרננן והוא ממש"כ הר"ן צפרק כל הללמים לענין פדיון צהולכת הנאה לים המלח וז"ל אעפ"י שרצנו שמואל רומרגי ז"ל חולק ואומר דה"ה לשאר איסורי הנאה כגון ערלה וכלאי הכרם לר"א נמי יוליד הנאה לים המלח וכו', לא נתחווירו לי דברי מפני שיש להשיב ולומר דודאי ר"א לא שרי הכי, אללא צמה שאין גופו אסור מה"ת או מפני שאין שם גופו של איסור, כפת שנאפה זעני אשירה או שנתצטל מן הדין כחצית צחצית דלע"ג דאכתי מתסרי מדרננן כיון דעכו"ס תופסת דמי' הקלו שיהא אותו האיסור קל ניתק משם, כיון דאיכא למימר שהוא חל על תמורתו מתוך שאיסור ע"ז תופסת דמי' אלל נשאר איסורים אין לנו. עכ"ל. והנה צתוס' פסחים דף ע"ה כתבו להדיא דצפת אם יש שצח ענים צפת הוא איסור תורה יעו"ש. וכן כתב הצ"ח ציו"ד סי' קמ"צ לענין צהמה שנשחטה צסכין של ע"ז שהצהמה אסורה מה"ת. אכן צרא"ש פ"ק דחולין איתא להדיא דאיסור זה הוא מדרננן, יעו"ש. אח"י ראיתי צתצות שור סי' י' סק"ה שהאריך צענין זה, והוכיח מלשון הרמז"ס דס"ל שהוא איסור תורה, וכן הוכיח מלשון הרש"א צחי' למס' חולין, ועיי"ש שכתב די"ל דגם הרא"ש מודה שאסור מה"ת צלי פדיון אלל פדיון מהני מה"ת, וכן כתב לפרש שיטת הרש"א צדך זה, דאף דע"ז אין לה פדיון אלל הנאה שנאה לו לאדם בגרמא שלה ואין כאן שום ממש אע"ג דאסור מדאורייתא כיון שמסלקה לא נשאר כאן כלום, עיי"ש. ונלענ"ד צביאור ענין זה דכיון דמה דחל איסור על הדבר הנגרם, הוא משום שהושגה דבר זה בגרממת דבר האסור צהנאה, ואם יזויר דגם צלעדי דבר האסור הי' נשצח דבר הנגרם ודאי ליכא איסור כלל, ומשו"ה אם מטיל לים ערך מה שזה השצח שנאה ע"י ע"ז שצדמים כאלה הי' מונא להציא את השצח ההוא להנגרם ממקום אחר ממילא הותר האיסור, דעיי"ז הוסר מן הנגרם סבה האוסרת, וכ"ז הוא מפני שאין צהנגרם דין איסור מחמת עצמו ואין צגופו תערובות מעמס דבר האסור, ויש לפרש כן גס צדרי הר"ן שהצנא, דמש"כ שאין גופו אסור מה"ת הוא שאין צנגד

זא עלי דין שמיטה, חלל ודאי כל צהמה וחי' צריכה שמיטה מזל עממה, והנולדים מזני פקועה דמותרים נלי שמיטה עד סוף כל הדורות כדאמר רבי שמעון שזרי וכמו דפסק צ"ד סי' י"ג, נע"כ סבת היתרם נלא שמיטה נלא להם מכת האז והאם, נאופן דלפי"ז אס נאמר דחני גורם אינו פועל דין על הנגרם מהראוי נצנ פקועה שנא על צהמה דעלמא שהנולדים ישארן על דינס כמו שהם שלא ישתנה דינס מכל צהמה וחי' דחני גורם אינו מחדש על הנגרם דין חדש, וע"כ דין זה דרנ משרשיא שהולד אין לו תקנה צריך ציבור, דלכאורה מהראוי להיות שדין הנולד ככל צהמה דעלמא דטעון שמיטה ושמיטתו מתירתו :

והר"ן כתב על האי מיתרא דרנ משרשיא וז"ל ואפילו למ"ד זז"ג מותר, דכי איכא חד גורם דאיסורא וחד גורם דהיתרא הוא דמיקרי זז"ג גורם ושרי, אצל היכא דתרווייהו דהיתירא נינהו חלל שזה טעון שמיטה וזה אינו טעון משום זז"ג גורם לא אמרינן דלישתרי נלי שמיטה, חלל כיון שחלל חזיו אינו צריך ומזל אמו צריך הרי הוא כמעוות ואין לו תקנה עכ"ל. ומה דפשיט להו להראשונים ז"ל נעלם ונסתר לקטני השכל כמוני, ונלענ"ד ד"ל דהכוונה צזה דצכה"ג אין לומר דחני גורם לא יגרם דין על הנולד, דהנה לומר דהאם הטעונה שמיטה לא תגרם דין שמיטה על הולד וישאר דין הולד שיהי' מותר נלא שמיטה, זה אי אפשר לומר כמש"כ לעיל דאף אס נאמר שהאם לא תגרם שום דין על הולד, אין הולד מותר נלי שמיטה, דהרי כל צהמה דעלמא צריכה שמיטה מחמת עצמה שלא מחמת גרמת האז והאם, ורק יש לדון להיפוך שהצנ פקועה שהוא האז לא יגרם דין התרה, ולענין זה י"ל דכת היתר זה הצא מכת האז אינו דומה לכח איסור, דהיתר זה אינו כשאר מתירים שהי' הדנר כנר צאיסור ואח"כ הותר, דצכה"ג נקרא התרה דין מחודש, אצל הכא מה דקיס להו לחז"ל שהנולדים מזני פקועה דמותרים נלי שמיטה עד סוף כל הדורות, אינו נגדר התרת איזה איסור, חלל שלא חל עליהם דין שמיטה מעולם, ונמצא דגם היתר זה הוא נגדר שלילה שלא חל על הנולד דין הטענת שמיטה, ומשו"ה לא שייך כ"כ לומר שהאז שהוא חני גורם אינו יכול לפעול היתר על הולד, דצאמת אינו פועל להתיר חלל דמחמתו אין חל דין איסור, היינו דין הטענת שמיטה, דאף שאם הי' נוצר מעצמו הי' הדין שהי' צריך שמיטה, אצל כיון שנוול מדנר המותר נלי שמיטה והרי זה כנוול מן הטעור שהוא טעור, או שקיס להו לחז"ל מטעם אחר שהנולדים מדנרים שאינם צריכים שמיטה דמותרים גם הם נלי שמיטה, ועכ"פ ענין זה הוא דצכה"ג אין חל דין שמיטה, דמה שלא נוצר מעצמו רק ע"י מוליד שחי"צ שמיטה הרי זה כמו שחסרה ננוול סבה המצריכתו שמיטה ועל ענין כזה לא שייך לומר דחני גורם אינו יכול לפעול דין זה, דעל חסרון סבה הפועלת איזה דין גם חני סבה הוי חסרון,

אובל האיסור עצמו, דלכאורה קשה דהרי פליגי הנאי נולד טריפה שנטרפה ואח"כ עיצרה צדין זז"ג גורם, וכן פליגי נשאר של תרומה וחולין, דהו רק איסורי חכילה, אצל צאמת הדנרים פשוטים, דצאמת נולד של טריפה הוא איסור עצמי דיוצא מן הטמא טמא, אצל אס להחשיצו כיוצא מן הטמא היכא שנוצר ע"י טריפה וכסרה זה תלוי צפלונתא דפליגו צז"ג גורם, דלמ"ד חני גורם כגורם שלם חשיצ, כ"כ חשונ צזה כיוצא מן הטמא, ולמ"ד זה וזה גורם מותר דחני גורם אינו פועל שום דין, כ"כ אין חל על הולד דין יוצא, וכן לענין שאור של תרומה וחולין, דהיכא דהוי חד גורם אסור משום מעמיד חלל נטיל, ואם הי' צזה שני גורמים תלוי צפלונתא דזז"ג גורם, דלמ"ד זה וזה גורם מותר חשיצין כאילו אין כאן מעמיד, ולמ"ד זז"ג גורם אסור, כ"כ הכא חשיצין לשאר של תרומה כמעמיד, והתוס' שכתבו דצאיסורי חכילה ליכא איסור גורם הוא רק היכא דליכא שום תערובות של האיסור עצמו דאז ליכא איסור גורם, אצל היכא דשייך צאיסורי חכילה דין גורם, כמו נולד טריפה משום דין יוצא מן הטמא, ונשאר של תרומה משום מעמיד, אז אס הי' הדנר ע"י שני גורמים של איסור והיתר תלוי צפלונתא דזז"ג גורם, והוא פשוט :

ובהא דאמרינן צפרק צהמה המקשה דף ע"ה ע"ב אומר רב משרשיא לדברי האומר חוששים לצרע האז צנ פקועה הצא על צהמה מעלייתא הולד אין לו תקנה ופירש"י ז"ל אין לו תקנה שהרי הוא כמי שאין לו חלל סימן אחד מזל אמו שהסימן השני שחוט ועומד הוא שאין שמיטה נוהגת צו, וצהמה צחד סימן לא מתכשרא, והאי סימנא צתרא לא מצטרף לקמא שאין לך שהי' גדולה מזו, שהראשון שחוט משנוול, ולית לרנ משרשיא הא דאמרן לעיל ד' סימנים אכשר צי' רחמנא עכ"ל. ולכאורה דין זה תלוי צדין זז"ג גורם, דכמו נולד טריפה וצנוול מטמא וטהור לר"א דס"ל דמתילד מטמא וטהור אמרינן צפ"ק דצכורות דף ז' דתלוי צדין זז"ג גורם, כ"כ הכא הי' ראוי להיות מותר או נלא שמיטה או ע"י שמיטה וכמו שנצאר, דהנה דמאן דשרי צז"ג גורם שהטעם הוא כמש"כ דסובר דחני גורם אין פועל דין על הנגרם, ומה"ט צנוול מטמא וטהור מותר הולד, שהטמא שהוא חני גורם אין פועל דין איסור על הנגרם שהוא הולד, ומשו"ה מותר הולד וכ"כ נראה לכאורה דגם היכא דצריך דין התרה על הנגרם כ"כ אין חני גורם פועל דין התרה על הנגרם חלל דצכל זז"ג גורם אין הנגרם מצטרף לכח התרה, דכ"ז שאין עליו סבת איסור הוא ממילא מותר, ומשו"ה כיון שגורם האסור אינו פועל שום דין איסור להועיל על הנגרם, הוא ממילא מותר, דכל דנר שאין עלי' סבה לאוסרו הוא מותר, והנה כל צהמה וחי' הנריכים שמיטה נראה ודאי דסנתם אין צאה מכת האז והאם שנאמר דהאז והאם גורמים על הנולדים מהם שיטענו שמיטה, דא"כ צהמה הראשונה מאין

ומש"ה דין הולד כחצי שחוט וכחצי לינו שחוט ואין לו תקנה כנלענ"ד בעזה"י:

אמנם דברי רש"י הנ"ל שהנחנו דכתב דרש משרשיא לית ל"י ד' סימנים אכשר צ"י

רחמנא נריכים ציחור, ולכאורה מה שייד ענין זה לשם, דכאן אין ההיתר משום צנהמה תאכלו, דאיך שייד לומר דכל הנולדים אח"כ עד סוף כל הדורות ישתרו מכת צנהמה תאכלו, אלא שהם מותרים משום הנולד מן הטחור וא"ל שחיטה, ורק צנן פקועה עמנו שלא נולד מדבר השחוט רק שחיטת אמו מטהרתו, ע"ז אמרין ד' סימנים אכשר צ"י רחמנא, דיש לו סימנים של האם המתירים אותו וגם סימנים דיד"י יכולים להתירו, אבל הכא שנוול מדבר שאי"ל שחיטה כלל, איך שייד לומר צנה דיש לו סימנים לדין שחיטה, וכבר תמה על דברי רש"י אלו נח"י הרצנ"א שם בסוגיא מטעם אחר, וז"ל והקשו עלי' צתוס' דאין לשון פירושו מחזור, דמש"כ דאין צהמה ניתרת בסיומן אחד, אינו מתישב דאפילו היתה ניתרת בסיומן אחד אין לו סיומן אחד, דכל אחד מהסימנים כאילו מחזיתם שחוטים ואין כאן רוב סיומן שאינו שחוט, שיהא ראוי לשחיטה, ואפילו לא היתה שהי' פוסלת בו כלל, לא הי' שייד להתיר צנה לפי שאני הגוף הרי הוא כבשר וחציו מזה האם אינו שחוט כלל ואין שחיטה שייכת צ"י לפי שאין לו סימנים, ואפילו למ"ד ד' סימנים אכשר צ"י רחמנא מודה צהא דלא אמרו אלא צטרפה לפי שאין סימני העוצר נחשבים שחוטים כלל כיון שמהלאת האם טריפה, אבל כאן הרי חנים נחשבים שחוטים לגמרי, וא"כ איך תהא הצהמה ניתרת צסימנים שאנו רואים כאילו נשחטו כבר, ותדע דגבי עוצר שהוציא ידו צריש פירקין וכו' משנוע דאזר היוולד אין לו תקנה אפילו נשחטת הצנן פקועה דכיון שהועילה שחיטת אמו להתיר את כולו חוץ מאותו אבר היוולד, שזו אין סימנים ראויים להתיר את האבר היוולד דכשחוטים ועומדים הם נחשבים, ולפי דברי רבינו שלמה ז"ל אחי' ההיא סוגיא דלא כחאון דאמר ד' סימנים אכשר צ"י רחמנא. עכ"ל. וכן הקשה הר"ן על דברי רש"י צקצרה, דרק היכא שאמה טריפה שלא הועיל סימני האם רק לטהרה מידי נבילה הית לה סימנים צידה, אבל כל שהועילו סימני אמו להתירו צאכילה סימני עמנו כשחוטים הם עכ"ל:

ולישב קצת שיטת רש"י ז"ל נלענ"ד דהוא מפרש דלמלא דסוצר ד' סימנים אכשר צ"י רחמנא לא שייד כלל לומר ענין זה של שהי' ואשר לשחיטתו צלאו האי כלל דשהי' ליכא למימר דולד אין לו תקנה, היינו דצהא תלוי ענין זה דלמלא דל"ס ד' סימנים אכשר צ"י רחמנא, מפרש דצנן פקועה חסוצ כאילו נשחטו סימנים דיד"י, שע"י שחיטת האם חסצה רחמנא כאילו סימנים דיד"י כבר שחוטים, ומש"ה לדידי' אם היתה האם טריפה, ג"כ לא תועיל אח"כ שחיטת סימנים דיד"י שהרי כבר שחוטים ועומדים הם, אף שלא הועילה שחיטתה להתיר צאכילה, מ"מ כיון שחשצין כאילו כבר

נשחטו אין צהם עוד שום שחיטה אחרת, ורק למ"ד ד' סימנים אכשר צ"י רחמנא, נקטינן שסימנים דיד"י עדיין חיים וקיימים, אלא שהצנן פקועה ניתר ע"י סימנים של האם וממילא לא שייד צהם עוד שחיטה אחרת, דשחיטת סימנים לא מהני רק אם הם מתירים את עצמם אבל אם הם מותרים כבר, אין שחיטתם מתרת לאחרים, ומש"ה צנן פקועה שיא ממנו אבר לחוץ שהדין שכל הולד מותר צאכילה צפועל ממש, ורק צריד לחתוך את האבר, כמפורש צגמ' דף ס"ט, דלפי"ז הסימנים עצמם מותרים צלא שחיטה ומש"ה אין שחיטתם מועלת להתיר את האבר היוולד, וכשהאם טריפה שכל הולד אסור צאכילה, אז מהני שחיטת עמנו כיון דסימנים דיד"י חיים וקיימים ומתירים את עצמם ואת כל הגוף, ולפי"ז צנן פקועה שצא על צהמה דעלמא שהולד נולד משני מינים אלו, אחר רצ משרשיא שהולד אין לו תקנה וכתב רש"י דזה דוקא אליצא דמ"ד דסוצר דצנן פקועה חסצה תורה כאילו סימנים דיד"י כבר נשחטו, ומש"ה כשאנו דנים על הולד הזה, ראוי לנו לחסוצ כאילו חנים שחוטים וחנים חנים שחוטים, ומפרש רש"י דהוי כעין שהי', דאם לא אסרה תורה שהי' נשחיטה הי' תועיל הכא שחיטת הולד, דהולד הזה משעה שנוול נולדה שחיטת חציו עמו שסימני' חנים כשחוטים, ולענין זה לא שייד לדון אם סיומן אי' שחוט או כל הסימנים חנים שחוטים, דעכ"פ מחזית השחיטה כבר עשור משעה שנוול ואם הי' מהני שחיטה לחלואים צהפסקת זמן, הי' תועיל הכא ג"כ ע"י שחיטת הולד לגמור מחזית השחיטה האחרונה, ורק כיון ששהי' פוסלת מש"ה לא מהני שחיטת הולד, אבל למ"ד ד' סימנים אכשר צ"י רחמנא, דצנן פקועה עמנו סימני' חיים וקיימים אלא דמותר צלי שחיטה ע"י שניתר צסימני האם, ומש"ה היכא שהאם טריפה הוא ניתר צשחיטת סימנים דיד"י, כ"כ הכא צנן פקועה שצא על צהמה דעלמא אף שלא הי' צו צאצ תורת שחיטה משום דמותר צלי שחיטת עמנו דכבר הותר ע"י הסימנים של אמו, אבל הולד הנולד חציו ממנו וחציו מצהמה דעלמא, כיון שסימני' כולם חיים וקיימים והוא אסור צלי שחיטה שפיר תועיל לו שחיטת עמנו, דאף שאם כולו הי' מותר ליכא תורת שחיטה, וי"ל דגם אם חציו מותר ליכא רק חצי היתר שחיטה, אבל ענין זה שאני מחצי שחוט, דחצי שחוט חסצין כאילו ניטל חצי חיותו, וחצי היתר תלוי צחקירת הש"ס צצמס' נדרים דף ס"ח צהפרת צעל אי מיגז גאז או וויקלש קליש, היינו אם חצי פועל על מחזית גוף הדבר היתר שלם, או חצי היתר מקליש את האיסור שהוא חצי האיסור ולא חצי הגוף יעו"ש. וכן מצינו צגמ' חקירה כזאת צצצחים דף ק"י ע"א לענין קומץ צלי לצונה אי מתיר חצי שיריים או מקליש האיסור, ולרצנן דאין מפגלים צחצי מתיר לא מהני חצי מתיר כלום. יעו"ש. ונראה פשוט דלאו כל הענינים שווים הם, והכא סוצר רש"י שהולד הנולד מצנן פקועה וצהמה דעלמא אין מחזיתו ניתר לומר שרק

חצי הגוף אסור וחציו השני מותר לגמרי ורק או מיקלש קליש או שלא הותר כלל, ועכ"פ כולו נריך היתר שחיטה ושפיר מועיל צכה"ג שחיטת סימנים ידי', ושהי' אינה שיכת צזה אף אם ניוחל מיקלש קליש דרק צהתחלת שחיטה לגמרה אם יש הפסק צינתיים הוא שהי', אבל צהתחלת היתר צלי שחיטה לא שייך שהי' אם יוגמר ההיתר אח"כ ע"י שחיטה, ומשום"ה כתב דרב משרשי' סובר דלא כמ"ד ד' סימנים אכשר צי' רחמנא. כללענ"ד ליטב דברי רש"י ז"ל מכל מה שהקשו עלי' :

ובפמ"ג צפתיחה לה' תערוצות ח"ג פ"צ כתב צענין זה ח"ל ודע צהמה הכולדה מפקועה וצהמה דעלמל לרב משרשי' והכי הילכתא יש לעיין אם תתך מצהמה זו אפר שלם צתיי' אי הוי צרי' משום אפר מן החי, י"ל דספק אי חוששים לזרע האפר וספק צרי' להקל כמזלר צסי' ק"א, ואם נהפוך הוא מיציעל לי אי חשי' צרי' או כיון דמקנת כשחוט דמי, ונהי דהא פשיטל לי אם נתערב זית זה עם זית היתר לא הוי רוב היתר דמ"מ כל הזית אסור משום שאין לו שחיטה ולא מקנת היתר, מ"מ כל האפר אין לו דין אפר מן החי אלא מקנת מחמו ותו לא הוי צרי' והצן ול"ע. עכ"ל, ודברי' צלו סתומים מ"ש דין אמה"ח מדין איסור, ועפ"י מש"כ יש להצין הענין צדרך זה דאף שאנו חושצים כל הצהמה כחצי' שחטה כחילו ניטל חייתה מחצי גופה אבל לענין היתר אכילה לא הותרה כלום דמה שנוטל חצי חייתה אינו מתירה עד שינטל כל חייתה, אבל לענין אמה"ח אם ניטל חייתה מחצי אפר אין כאן אמה"ח דרק מחצית האפר הוא כחי. וזה י"ל גם לשיטת הרצ"א והר"ן דחלקו על רש"י דלדידהו גם למ"ד ד' סימנים אכשר צי' רחמנא חשצין כחילו חציו שחוט, והיכא שהאם טריפה אז לא הוי סימני העובר כשחוטם, משום שחיטה שאינה ראוי' לא שמה שחיטה, וכמו שהצאנו דברי הרצ"א צשע"צ פכ"ג, אבל הכא שהצן פקועה הי' מותר לגמרי אז חשצין סימנים ידי' כשחוטם ומשום"ה גם הולד הזה חציו כשחוט הוא, אבל צכ"ז הוא ענין עמוק להצינו על צוריו לומר שהדין שחוט מתפשט רק על חצי גוף הולד ודין ההיתר לא חל על חציו להתיר. וע"כ צאמת ענין זה נריך עיון גדול :

ובלענ"ד עפ"י מה שכ' צתוס' ע"ז שהצאנו לעיל צציסורי אכילה לא שייך דין גורם ח"כ מה שמולדי' הי' אסורים צאיסור יולל לא נאפר הולד כלום דרק צאיסורי הנלה נאפר הנגרם ולא צאיסורי אכילה, ורק מדין יולל מן הטמא טמא אסור ולד של טריפה, ודין זה של יולל מן הטמא תלוי צכללות האיסור של הצהמה המולידה, היינו דאם הי' רוב צהמה אסורה מחמת טריפה או העדר שחיטה וכיוצא צזה או גם מחציתה אז הולד נקרא יולל מן הטמא, אבל אם רק מיעוט של הצהמה הי' צאיסור ורובה הי' מותר אזלין צתר הרוב, ודין זה אינו כצורת ציטול שאר איסורים, אלא דרוב הוי ככולו, וכמו שנתצאר ענין זה צפ"כ, ורק כשצקיל וטרי הש"ס דנאפר איסור מחמת מכח חלב ודם ראוי להאפר רק דחידוש הוא שחדשה תורה, וקא מיציעל דילמל תרי איסורי אמרינן תלתל לא אמרינן, דהי' סבור הש"ס דיש איסור מכח חטעם גורם או דחשצין כחילו מעורב צולד חלק מדם וחלב, אז גם אפר אחד האסור של צן הפקועה אסור את הולד, אבל לפי החסוקנל חסיק הש"ס דכל מכח לא אמרינן, היינו דליכא איסור צולד מחמת תערוצות חלב ודם של מולידיו, וגם דין גורם ליכא כמש"כ צתוס' ע"ז הנ"ל ואין לדון רק מדין יולל מן הטמא, ודין זה אינו חל אלא לפי דין הצהמה צכולה ורובה או חצי', אבל אם רק מיעוט הי' אסור אין ע"ז דין יולל מן הטמא, ומשום"ה כל הולד מותר צלא שחיטה כיון דרוב הצהמה המולידה הייתה מותרת צלא שחיטה חה צרור לענ"ד :

חצי הגוף אסור וחציו השני מותר לגמרי ורק או מיקלש קליש או שלא הותר כלל, ועכ"פ כולו נריך היתר שחיטה ושפיר מועיל צכה"ג שחיטת סימנים ידי', ושהי' אינה שיכת צזה אף אם ניוחל מיקלש קליש דרק צהתחלת שחיטה לגמרה אם יש הפסק צינתיים הוא שהי', אבל צהתחלת היתר צלי שחיטה לא שייך שהי' אם יוגמר ההיתר אח"כ ע"י שחיטה, ומשום"ה כתב דרב משרשי' סובר דלא כמ"ד ד' סימנים אכשר צי' רחמנא. כללענ"ד ליטב דברי רש"י ז"ל מכל מה שהקשו עלי' :

ובפמ"ג צפתיחה לה' תערוצות ח"ג פ"צ כתב צענין זה ח"ל ודע צהמה הכולדה מפקועה וצהמה דעלמל לרב משרשי' והכי הילכתא יש לעיין אם תתך מצהמה זו אפר שלם צתיי' אי הוי צרי' משום אפר מן החי, י"ל דספק אי חוששים לזרע האפר וספק צרי' להקל כמזלר צסי' ק"א, ואם נהפוך הוא מיציעל לי אי חשי' צרי' או כיון דמקנת כשחוט דמי, ונהי דהא פשיטל לי אם נתערב זית זה עם זית היתר לא הוי רוב היתר דמ"מ כל הזית אסור משום שאין לו שחיטה ולא מקנת היתר, מ"מ כל האפר אין לו דין אפר מן החי אלא מקנת מחמו ותו לא הוי צרי' והצן ול"ע. עכ"ל, ודברי' צלו סתומים מ"ש דין אמה"ח מדין איסור, ועפ"י מש"כ יש להצין הענין צדרך זה דאף שאנו חושצים כל הצהמה כחצי' שחטה כחילו ניטל חייתה מחצי גופה אבל לענין היתר אכילה לא הותרה כלום דמה שנוטל חצי חייתה אינו מתירה עד שינטל כל חייתה, אבל לענין אמה"ח אם ניטל חייתה מחצי אפר אין כאן אמה"ח דרק מחצית האפר הוא כחי. וזה י"ל גם לשיטת הרצ"א והר"ן דחלקו על רש"י דלדידהו גם למ"ד ד' סימנים אכשר צי' רחמנא חשצין כחילו חציו שחוט, והיכא שהאם טריפה אז לא הוי סימני העובר כשחוטם, משום שחיטה שאינה ראוי' לא שמה שחיטה, וכמו שהצאנו דברי הרצ"א צשע"צ פכ"ג, אבל הכא שהצן פקועה הי' מותר לגמרי אז חשצין סימנים ידי' כשחוטם ומשום"ה גם הולד הזה חציו כשחוט הוא, אבל צכ"ז הוא ענין עמוק להצינו על צוריו לומר שהדין שחוט מתפשט רק על חצי גוף הולד ודין ההיתר לא חל על חציו להתיר. וע"כ צאמת ענין זה נריך עיון גדול :

ובהא דאיתא שם צחולין דף ס"ט צעי רב ירמי' מהו לחוש לזרעו (פירש"י לזרעו של עובר זה שהוליד ידו ונשחטה אמו והולידהו חי וגדל וצא על הצהמה והוליד מהו שיאפר אפר כיולל צו הנולד מחמו) ה"ד איליתא דאזל אצהמה מעלייתא מאי איריא האי דאית צי' איסור יולל אפילו צן פקועה דעלמל ממי דאמר רב משרשי' וכר' לא צריכא דאזל אצן פקועה דכוותי' מאי, אפר מוליד אפר וחתיך לי' ושרי או דילמל מצלצל זרעי', דר אפר פשיטל דמצלצל זרעי' דל"כ סומא יוליד סומא וקטע יוליד קטע אלא פשיטל דמצלצל זרעי' והכי קא מיציעל לן צהמה צעלמל לאו מכח חלב ודם קאיתא ושריא הכי ממי לא שאל או דילמל

גורם, ולא מנרפינן הקרקע לגורם שני. יעו"ש, ולפיתש"כ לענין יואל לא שייך לנרף הקרקע לומר שהצניעם הם חנים מן הקרקע, ואולי סצרי התוס' דזכר ונקיצה מין אחד הוא ורק קרקע ואגוז או תרגומות וקרקע הוו שני מינים. וז"ע צוה, ונראה לי דמש"כ בתוס' שם צריש סוגיא צסס רצינו שמואל לענין זרעים תחת כל של אשרה דיש לחלק צין זו"ז גורם דמה שהכל עושה אין הקרקע עושה אינו ענין לצצרי התוס' שכתצו לענין אגוז וקרקע, דשם הכל פועל פעולה אחרת צנגרם ואין הקרקע מסייע לזה כלום, אצל אגוז וקרקע פעולת שניהם מנטרפת צהגידולים :

והר"ן ז"ל כתצ צענין זו"ז גורם דרך נפלא והוא צפרק כל הצלמים צהא דתינא מודה ר' יוסי שאס נטע והצריך והרכיב מותר, דפירש"י שאס הצריך או הרכיב יחור של ערלה צאילן זקן מותרים פירותיהם מיד אעפ"י שלא מלאו להם שני ערלה דזו"ג מותר וה"כ אמרינן צעלמא (סוטה דף מ"ג ע"צ) ילדה שצכזה צזקנה צטלה. עכ"ל. וצתוס' שם כתצו ע"ז ו"ל ומה שפירש"י צלשון אי הצריך יחור של ערלה צאילן והוי כמו ילדה שצכזה צזקנה צטלה אין הנידון דומה לראי' דההיא אפילו למ"ד זו"ז גורם אסור, הכל מותר כיון שצטלה צזקנה וכן משמע לשון צטלה. עכ"ל. וכתצ הר"ן צהלכות"י ו"ל וכן זו שהקשו (צתוס') דילדה שצכזה צזקנה דשריא לא מדין זו"ז גורם הוא אלא מתורת ציטול אינה קושיא דדא ודא אחת היא שזה וזה גורם מותר מה טעם לפי שצצטל האיסור צהיתר דכי היכי דאי איתי' לאיסורא צעיני' צטל חד צתרי כל היכא דהאי לחוד"י קאי והאי לחוד"י, אי נמי כשצצערצ כל היכא דליכא טעמא, ה"כ היתר הצא מכת גרמת איסור כל היכא שאיסור והיתר גרם ל"י הרי הוא כאילו צצצטל איסור זה משו"ה אחר רצ אשי אחר ר' אצוה התם צפרק משו"ה מלחמה דילדה שצכזה צזקנה צטלה דס"ל דזו"ז גורם מותר, וכדאיפסיקא הילכתא צסונין, וכי תימא אי שריותא דילדה שצכזה צזקנה הוא מטעם זו"ג היכי מסיקין התם צפרק משו"ה מלחמה דדוקא ילדה שצכזה צזקנה צטלה, אצל ילדה שצכזה צילדה הנטועה לסין ולקורות אעפ"י שהראשונה היתה מותרת שני' זו אסורה דהא ה"כ זו"ז גורם הוא והוי לן למישריי', אינה קושיא דכי אמרינן זו"ז גורם מותר, ה"מ כשגורם של היתר א"א לו לשצ לאיסור אצל כל שאפשר לו להיות איסור כאותו גורם של איסור צטל הוא לצני גורם של איסור כיון שאפשר לו להיות כמוהו, ואין גורם של איסור צטל לצני גורם של היתר כיון שאי אפשר לו להיות כמוהו ודמיה האי מילתא למאי דאמרינן צפ' הקומץ רצה דף כ"ג אחר רצ חסדא נצילה צטלה צשחטה שאי אפשר לצילה שצשטה שצשטה שחטה דלכי מסרחא פרהה לה טומאה וה"כ זו שנטעה לסין ולקורות אילו נמלך עלי' לאכילה חייצת צערלה, נמלא שגורם זה של היתר אפשר לו

ובתוס' שם כתצו צד"ה תלתא לא אמרינן ו"ל תימא מאי קא מיציעא לי' והא קיי"ל דזו"ז גורם מותר עכ"ל. והנה מזה דלא הקשו על עיקר תימרא דרצ משרשיא והקשו רק על איציעא דש"ס כאן, מוכח דסצרי ג"כ כהר"ן שכתצנו לעיל ציאור צצרי' דשם אינו תלוי צדין זה וזה גורם, אצל הכל דצע"כ אצלא שקלא וטריא דהש"ס מדין גורם או מכת תערוצות איסור עצמו, וע"ז הקשו צתימא, דמהא דקיי"ל צולד טריפה דאס איכא זו"ז גורם מותר מוכח דין זה עכ"פ, דממ"כ אס נאמר דיש צולד תערוצות של מוליד ה"י אסור לכו"ע וצע"כ מוכח דליכא תערוצות ממש ורק דין יואל, ומדין גורם זו"ז מותר, ומאיזה טעם קא מיציעא צש"ס כאן לאסור ע"י איסור של אצז אחד שה"י אסור צדין יואל שיאסר הולד, ונשארו צתימא, אצל כ"ז הוא צשקלא וטריא של הש"ס, וצאמת מסיק הש"ס צמסקנא דכל מכת לא אמרינן, דליכא כאן דין גורם כלל, דצאיסור אכילה ליכא דין גורם, ותערוצות ממש של חלצ ודס ואצז היותא ג"כ ליכא ומשו"ה מותר הולד לצמרי, דהדין יואל תלוי צדין הצהמה צכללה, וכיון שצחמת האצז לא נגרע שם הצהמה משם טהור הוי יואל מן הטהור ומותר. ככלענ"ד צענין זה צס"ד :

והנה נצצאר לנו מסוגית הש"ס דחולין ומצצרי התוס' הנ"ל דחלוק דין יואל מדין גורם לענין זה של מיעוט ורצו דצגורם אין חילוק דגס מיעוט חסונ כגורם וצדין יואל אין מיעוט חסונ כלום ואס יואל מרצו טהור הוא טהור, וכן נראה לענ"ד מוכרח עוד חילוק ציניהם לענין הא דכתצו התוס' צמס' ע"ז דף מ"ט דאגוז וקרקע לא מיקרי זה וזה גורם דרק כשצני הגורמים מומין אחד כצצל וקרקע והצרכת אילן היתר צאיסור שצניהם אילן הוי זו"ג יעו"ש. דקשה טובא מהא דלענין יואל מטמא וטהור אמרו צמאי' דתלוי צפלוגתא זו"ז גורם, והצכר והנקיצה הרי דומה לאגוז וקרקע, וצע"כ עלינו לחלק דרך לענין דין גורם כתצו צתוס' דהיכא דאינס מענין אחד לא מיקרי זו"ג, היינו דכל אחד חסונ צכזה"ג כגורם שלם, אצל לענין דין יואל לעולם הוא חצי יואל מזה וחצי יואל מזה, והטעם צזה דדין גורם הוא צכת הגורם שהגורם גורם דין על הנגרם, ומשו"ה אף למ"ד חצי גורם אינו גורם שס דין, אצל כשאיינס מענין אחד שחצו כ"א כגורם שלם פועל דין על הנגרם, אצל דין יואל הוא ציווא עצמו שכל היותא מן הטמא הוא טמא, ומשו"ה אף שהמולידים הם משני מינים, אין היותא חסונ כיא מלחד, ורק חצי יואל מזה וחצי מזה, ורק לענין זה מדמה כמו שלמ"ד צגורמים דזו"ג מותר דהוי חצי גורם, כ"כ חצי יואל אינו פועל דין, כן ה"י נראה לפרש, אצל מפשטות צצרי התוס' שם צע"ז שכתצו לענין אילן של ערלה וכן צצדדים דף כ"ז ע"צ כתצו להוכיח ענין זה דצצני מינים לא מיקרי זו"ז גורם מסוגית הש"ס צחולין דף כ"ח לענין ציה מתרגומות טריפה דהיכא דספנא מארעא אסורים הצניעם דהוי חד

לחזור ולהיות חיסור, חזל ילדה זו שסצכה שהיא גורם של חיסור אי אפשר לה לחזור ולהיות היתר, הילכך לא שרי משום זו"ז גורם, והיינו דלמרינן התם צפרק משום מלחמה מאי שאל ילדה צוקנה דצטלה ומאי שאל ילדה צילדה דלא צטלה, התם אי חיליך עלי לאו צת מיהדר היא הכא צת מיהדר היא, זהו דעתי צדצרים על דרך רש"י ז"ל. עכ"ל. וציטול זה לא נדע מה נדון צי' שיהי דין ציטול חד צחד, והרי עיקר דין ציטול ילפינן מקרא דלחרי רבים להטות ומנא לן לחדש ענין נפלא כזה, דדין גורם איכא תורת ציטול חד צחד, וצ' צחר יתק ח' יו"ד סימן ל"א כתב שדצרי הר"ן אלו מוכח דחולק על המרדכי שכתב שצדצ המעורב מתחילת צריחתו ליכא ציטול. יעו"ש. ולענ"ד מוכח משיטתו היפוך זה, דהרי לשיטת הר"ן מה שחמרו צגמ' ילדה שסצכה צוקנה צטלה הוא רק לפי ההלכה דזו"ז גורם מותר ומשמע דלמ"ד זח"ג אסור אסורים הפירות, אף אם יהי הענף חלק מחמים נגד כל האילן, ולמה אינו צטל האף חלק הפירות הנאסר ע"י הענף שסונד, דהרי צפשות נראה ודאי דגם למ"ד אסור אינו כולו חיסור, דהרי ענין זה דומה להא דהוצא צמס' גיטין דף כ"צ צאילן שמקלתו צחרן ומקלתו צחו"ל שצטל וחולין מעורצים צז"ז וכן צילדה שסיצכה צילדה הנטועה לקורות ולסג דאסור נראה ג"כ דאין כולו אסור רק לפי צצנון, ולשיטת המרדכי ניחא דצמעורב מתחילה אינו צטל, ועוד קשה כיון דחד צחד הוא מאי חזית שיתצטל החיסור כ"כ י"ל דצטיל ההיתר, דהרי היכא שמערב צכונה גם היתר צאיסור צטל כמס"כ לעיל, וכמו צילדה הנטועה לקורות ולסג. עכ"פ היתר הוא וצטיל לשיטתו :

ונלענ"ד צצאור דצרי הנפלאים דאין כונתו על ענין ציטול כציטול דעלמא שמתצטל

חיה גוף של חיסור צגוף היתר, דהרי מיצב לפירש"י מה דלחמ צגמ' ילדה שסצכה צוקנה צטלה שהוא מטעם ציטול ככל דין זח"ג, ולשון צטלה משמע שהילדה צטלה צוקנה. ואם נפרש שהאיסור צטל צהיתר הוא שהציטול צגידולין, היינו צהפירות ולא צהענף של הילדה הי' צריך לומר לשון צטלים, ועוד מוכרח מדצרי הר"ן שהציטול הוא צענף עצמו שהרי חתרן לשיטתו מה דלמרינן שם צמס' סוטה צילדה שסצכה צילדה הנטועה לסג ולקורות, משום שההיתר אפשר להיות אסור אם ימלך להחציצו לאכילה, וזה לא שייך רק צנטיעה עצמה ולא צהפירות שצבר גדלו צהיתר, וע"כ נלענ"ד דכונתו הוא על הכה הנוצב מהאילן שהוא הגורם שילד החיסור צהגורם שהוא הפרי שעל ענין כה זה נקט הר"ן דלמ"ד זח"ג מותר הוא מטעם ציטול, היינו ששני הכחות אלו אשר על ידם מתילד הגורם צטלים זה לגבי זה וצצרתו צזה דכמו דנעלמא חד צתרי צטיל שהמיעוט צטיל לגבי הרוב, כ"כ גורם דחיסור מתצטל לגבי ההיתר, היינו דהיכא דאיכא מתשות של דצר האסור צעינן שיהי צהיתר רוב צכמות שיתרצה ההיתר על החיסור

צכמותו וגדלו, חזל היכא שחנו דנים רק על כה הגורם כ"ז שאל נתהוו מזה חיה עצם ממש, לעולם יש לדון שההיתר רצה על החיסור, דזה שאינו רק גורם ולא ממש זה גופא ממעט ערכו שעי"ז הוא נחשב כמיעוט לגבי הגורם של היתר, שצחאיסור חסר עדיין חיסור ממש שאל גורם נורתו ועצמו, חזל צגורם של היתר לא נחסר כלום להיות היתר, דהיתר הוא שלילת החיסור וצגלילה ליכא חסרון כמותו, ולדצרינו מדויק שיטתו גם צלשון הש"ס צילדה שסצכה צוקנה דצטלה שהילדה עצמה צטלה היינו כה הגורם הצא מן הילדה צטל לגבי כה הגורם של הצוקנה. וכן ניחא צזה מס"כ לפרש צכונת הש"ס צפרק משום מלחמה צילדה שסצכה צילדה העשוי לקורות ולסג. דאסור, משום דהתם צטל הגורם של היתר לגבי הגורם של חיסור משום דאפשר לחזור ולהיות חיסור, ולפי דכשאנו דנים על כה הגורם קודם שנתהוו הפרי אם ימלך שיהי לאכילה יחזור להיות חיסור, ולפי מס"כ אפשר להצין ג"כ צצרתו צזה דמסו"ה יתצטל ההיתר לגבי החיסור, משום דצאופן כזה כה הגורם של חיסור מרובה, דגם צגורם ההיתר איכא כה חיסור אם יתשוב שיהי לאכילה ומסו"ה חשוב כאילו גורם של חיסור מרובה וכמו עדיף מגורם של היתר, ומדמה ענין זה להא דרצ חסדא, שחומר שמה שאפשר להיות עילה כשחוטא, חשצין כאילו כצד יש ענין זה צגלילה כה היתר, אף דצחמת פשות הש"ס שם צמנחות חייירי רק לר", דס"ל מין צמינו לא צטל, חזל לרצנן דפליגי עלי משמע דשחוטא צטלה צגלילה, התם שאני דהוו גופים מעורצים ורק לענין זה מדמה הר"ן ענין כזה להתם, דחשצין מה שאפשר להיות כאילו נמנא ענין זה עכציו צכת. והוא ענין נצחר צכונת הר"ן צעזה"י :

והנה עפ"י מה שכתבנו יתצחר מה דקשה לשיטת הר"ן צהא דחיתא צגמר' דזח"ג מותר צאיסור ע"ז, וצע"ז הלא נקטינן דלא צטיל כלל ע"י צתש' חצני מלואים סי' ו' שהאריך צזה, ולפי מס"כ דעיקר דין הציטול כאן אינו על ציטול חיה עצם אלא ציטול כה הגורם, וכח זה אינו ע"ז, דזה ענין כה חיסור ולא חיסור ממש, וכמו דלענין ערלה דחינה צטלה צרוצ רק צשיעור מחמים, לענין גורם סגיא לן ענין רוב כמו שצחרנו משום דכשאנו דנים על הכה האוסר, עדיין חין שם ערלה ע"ז, וככל דוכתא דמנריכינן מחמים הוא על הממש של ערלה וכלאי הכרם אם הוסף מחמים שהוא על הגידולים, וכן י"ל להיפוך לענין דצד שיש לו מתירים שהוכיח צס' חצני מלואים צתש' הנ"ל דשיטת הרמז"ס צזו"ז גורם הוא ע"ד שכתב הר"ן דפסק צפ"ה דנדריס, דצנדריס הגידולים אסורים שהקשה הראצ"ד צצצד שצרעו כלה למה אסורים הגידולים הרי הוי זו"ז גורם כאגוז של ערלה שנטע דמותר צפירות', וכתב הכ"מ וכן הוא צצ"י יו"ד סי' רט"ז משום דנדריס הוי דשיל"מ ואפילו צאלף לא צטיל, והרי מצחר שצצרי הר"ן

זו"ג מדין ציטול נגעו זה, וכל היכא דליכא דין ציטול זו"ג נמי אסור, וכן כתב הנ"ל צו"ד סי' רט"ז בשם מגדל עד זו"ג לא עדיף משיעור סי' דלא מהני גדשיל"מ, וכן כתב הט"ז שם סק"ו יעו"ש, והנה לכאורה לפי מה דפסק המחבר באו"ת סי' ש"כ סעיף ז' כהמרדכי דהנכחט מהענגים נשנת מותר משום דמתצטלים ציין, ולא אמרינן דשיל"מ לא צטיל, דלא חל על הנכחט עדיין שם איסור, לפי"ז למה לא נימא צו"ג שיתצטל, ודוחק לומר דהתם שאני דהיתיר כנר ה"י צעולם, וכמו שמוכרח חילוק זה מדין המצואר צמרדכי דצדצר המעורר מתחילת ציאתו לעולם ליכא ציטול, דזה אינו דלפי"ז ה"י ראוי לומר דלא יתצטל כלל אף צדצר שאין לו מתירים, ולפי מש"כ לק"מ דרק היכא שאנו דנים על ציטול ע"ס הדצר, י"ל כיון שנולד צתערונות וראוי לחול שם איסור חדש על המשקים אין האיסור חל עליהם מחמת מיעוט יין הנסחט כיון דהוי גוף אחד — וכמו שכתבאר ענין זה בס"ד לעיל צפכ"צ — אצל הכא אין אנו דנים על הגידולים תורת ציטול, אלא על כח הגורם שכנר חל עלי' דין זה שהוא כח איסור ואנו צאים מתורת ציטול שיתצטל דין איסור מגורם זה, כשהוא דנר שיש לו מתירים לא צטיל, ול"ד ליון דהתם אינו צטיל האיסור רק דלא חל איסור חדש על גוף אחד מחמת חיצה חלק שבו, אם על כל הגוף כנר נקרא שם היתר, אצל הכא נריך לצטל דין שכנר חל, וכן ל"ד לע"ז דצטיל צו"ג אף דצדצר הנאסר כנר משום ע"ז לא צטיל, דנע"ז דלא צטיל הוא משום חומרא דע"ז, י"ל דעל גורם של ע"ז ליכא חומר זה, דלא נקרא שם ע"ז, אצל דין ישל"מ שהוא כלל בכל הדברים המתצטלים, גם בגורם לא צטיל :

ובס' אצני מלואים נתשו' סי' ז' הקשה על הר"ן מהא דפרידה שתצעה אין מרציעים עלי' אלא מינה משום דחוששים לזרע האצ ולא אמרינן דלישרי משום זו"ג, שנתוס' חולין דף כ"ח עמוד צה וכתבו זו"ז גורם לא מהני רק היכא דהאחד איסור והשני היתר, אצל הכא דהאי לחודי' שרי והאי לחודי' שרי לא שייך זו"ז גורם, ולדברי הר"ן זו"ז גורם מדין ציטול הוא הרי מצינו דין ציטול גם בהיתר בתוך היתר כמו אמר רחלים צמר גמליכ וכשאר נע"ג, ולא הננתי כונתו נקושייתו דצמאר גמלים ואמר רחלים איכא רוב מן הגמלים אצל כאן דהוי שזה צוה האם נימא דשניהם מצטלים זא"ז, ובכונת דברי התוס' י"ל דאם הדין דהני גורם אינו פועל לאסור כ"כ צנולד מסוס וחמור לא יהי' צהנולד שום איסור דחני גורם אינו אסור כלום, ויהי' מותר לחצרו עם סוס ועם חמור, ומסקו דאינו כן דלענין שם המין לא אמרינן דחני גורם אינו פועל כלום אלא עושהו למין מעורר מסוס ומחמור, ולשיטת הר"ן לפי מש"כ צביאור דנרי' מיוסב היטב דרק כשאחד איסור והשני היתר השיג האיסור כמיעוט לגבי ההיתר, משום דגורם הוא צכת ולא נשלם איסורו, ובהיתר ליכא חסרו,

אצל צכה"ג הרי שני הגורמים שווים וחד צהד ליכא ציטול ושניהם קיימים וזה נכון ופשוט :
ובכ"ז נראה לי דגם לשיטת הר"ן אין דין זו"ג משום ציטול צרוצ ממש צכל הפרטים, דהנה צציטול צרוצ איכא למ"ד דנעינן ידיעה והרצה מן האחרונים נקטו כן להלכה — כמו שכתבאר ענין זה צדצרינו לעיל — ולענין זו"ג לא שמענו שיהי' חילוק צין נודע אלו לא דאם נריך ידיעה הי' נריך שידוע הענין צשעת התחלת פעולות הגורמים ואם לא נודע הצערונות עד אחר שנגרם ונולד הנגרם צעולם אז לא מהני היתירא דזו"ג, וזה לא משמע מסתמית הש"ס, אכן לפי"מ שרצינו לחלק לעיל צפי' י"צ צין תערונות יצא ללח יעו"ש, כ"כ הכא א"צ ידיעה, אצל אם נאמר דגם צלח צלח צעינן ידיעה, מוכרח הדין דזו"ז גורם אינו משום דין ציטול צרוצ, ונאמת צר"ן כתב רק דהוי כאילו נתצטל, וגם עיקר הדצר כתב לתרץ דצרי רש"י כמו דמסיק שכתב רק על דרך רש"י ז"ל, ונאמת רש"י שם צמס' סוטה צפרק משום מלחמה לענין ילדה שצכזה צילדה הנטועה לקורות ולסייג, דמחלק הש"ס משום דאי' אימליך לאכילה כתב רש"י שם, כיון שהילדה שצרכי צה הוא מרכיב לאכילה היא חייבת צערלה דכיון שהעיקר ע"מאם הי' נמלך לאכילה הי' מהני מחשבתו יעו"ש. ונשמע דאין הטעם משום ציטול כמש"כ הר"ן. ועוד דלהר"ן כל הפירות חייבים צערלה דגורם היתר צטל לגבי איסור, ולפי מה שכ' רש"י רק פירות הילדה הם ערלה. וגם מה שהוכיח צס' אצני מלואים מדצרי הנ"י שתירץ על הרמז"ס דנצדריס זו"ז גורם אסור משום דיש לו מתירים אין ראוי כ"כ, דאפשר לומר דצכה"ג אסור כמו דלא מהני ציטול מה"ט, וכפי פשטות הש"ס צפסחים דף כ"ז דמחלק שם צין ערלה לעני' הקדש, דצערלה צצטלה צמאמים מותר זו"ג וצעני' הקדש דלעולם אסור גם זו"ג אסור. יעו"ש :

עוד קשה לי צהא דאיתא צמס' גיטין דף כ"צ חילן מקנתו צארץ ומקנתו צמו"ל טצל וחולין מעורבים צצ"ז, משום דנתערבו היניקות צצ"ז. יעו"ש וצמס' צ"צ דף כ"ו, ואמאי לא נימא דיהי' כל הפירות מותרים צלי מעשר משום דזו"ז גורם כמו צילדה וזקנה לענין ערלה, ואם נאמר דצדצר שיל"מ זו"ג אסור י"ל דמשו"ה צעי עשורי שם משום דטצל וחולין שנתערבו לא צטיל צרוצ מדין דשיל"מ אצל לשיטת תוס' דלא צצרי כהר"ן קשה, אם לא דנאמר דכללל הוא דכל היכא דהחמירו לענין ציטול, כ"כ החמירו לענין זו"ג אף דלא שייכי צצ"ז, וכפשטות דצרי הש"ס צפסחים שם :

עוד כ"ל דאפשר לומר דשאני ענין חיוב מעשר משאר עיניים, דהנה דין טצל צעיקרו הוא משום דרחמנא זכתה חלק צצצואה לצצט, ומחמת זה כ"ז שלא הופרש חלק השצט לע"מאם אסרה תורה את כל התצואה, וגם לכהן אסור, וגם צספק דאי"צ ליתן לכהן לא נפקע חלק השצט מחמת דין המע"ה, והוא צכלל מה שאמרו צמס' צ"מ צסוגיא דתקפו

בסוכה דף ל' מוכח דאם קנה ע"י יחוש שוב לא
הוי מלוא הנאה בעצירה. ול"ע. אצל איך שפרש
ענין הגזילה צוה מ"מ מוכח ענין זה דאיכא הנדל
צין דין שמים למשפטי הזכותים והקנינים, ולענין
דין שמים שהצריכה תורה שיהי' הגידולים מהאדמה
שלו, תשגיגו כאלו כל הגידולים מהאדמה שלו
ויועוט היניקה של חצירו אינו מוגרע כלום, ולענין
פגיעה וגזל משל חצירו גם יניקה זו פועלת דין
גזל, ולפי"ז צאילן מקנתו צאריך ומקנתו צח"ל
אינו ענין לדין זו"ז גורס, דדין המעשר תלוי בדיני
הזכותים והקנינים, כנלענ"ד בענין זה :

פרק כו

גרסינן במס' נדרים דף מ' אומר רצין אומר רצ
מישראל נמערצא סהלא רצה פרת, ופליגא
דשמואל דאמר שמואל נהרא מכיפי' מתצריך ופליגי
דשמואל דשמואל דאמר שמואל אין המים מטהרים
בזוחלים אלא פרת ציומי תשרי בלנד. אצוה דשמואל
עבד להון מקוואות לבנת' ציומי ניסן ומפני ציומי
תשרי. ומפורש במס' שנת דף ס"ה נטעמא דאצוה
דשמואל דשמואל שאין טובלים בשאר נהרות הוא
מטעם דחיישינן שמא רצו נוטפים על הזוחלים,
וכתב הרמ"ש בנדרים צפירושו וז"ל אין המים
מטהרים בזוחלים דחיישינן שמא רצו עלי' נוטפים
שמי גשמים רצו על העיקר מי הנהר ונתצטלו
ברצו ולא אחר קמא קמא צטיל שכל דבר שדרכו
ליגדל וגם גדל צלי הפסק לא אחר קמא צטיל
כמו שנצטר לקמן צפ' הנודר מן הירק דף כ"ח ע"ג
וכיון דאינו צטל נהפכו כולם לנוטפים, ותנן במס'
מקוואות הנוטפים כמקוה ומקוה אינו מטהר
בזוחלים. עכ"ל. ולהלכה פסק צש"ע יו"ד סי' ר"א
סעי' צ' כמ"ד דאין טובלים בנהרות מטעם זה ולא
כמ"ד נהרא מכיפי' מתצריך, וצט"ז שם סק"ג הציא
בשם ת"ה סי' רצ"ד וז"ל שמעתי מקשים מ"ש
נוטפים דפסלי זוחלים צרצייתם ומפקינן להו
מתורת זוחלים ומים שאוצים דפסלי המקוה לגמרי
ואפ"ה אם הי' צבר מקוה של מ' סאה ונפלו לתוכה
אפילו אלף סאים שאוצים צנת אחת לא יפסלוה
כמש"כ צסי' זה סעי' ט"ו במקוה, וצמעינן אפילו
כל שהוא, ותיצ"ה דהך דרש לענין שאוצים מהני
השקה עפ"י מש"כ הרמ"ש דהוי כזריעה לעשות
מתלושים כמחצרים אצל לענין פסול זוחלים שהוא
פסול מטעם אחר לא מטעם תלושים, לא מהני
השקה, והצ"ח תירץ דרק לענין שאיצה שהוא פסול
מדרבנן מהני השקה ולא לענין פסול זוחלים שהוא
מה"ת, והט"ז הקשה על הני תירושים דמהא דתנן
צפ"ה דמקוואות מעין שהוא משוך כדל והמשיכו
הדי הוא כמו שהי', שלדעת הט"ז מייירי בנזופים
שרצו על מי המעין ומוכח דמהני השקה גם
לנוטפים שיטהרו בזוחלים, עוד הקשה על תירוצ
הת"ה מה חילוק צין זה לזה מה לי שהתלוש נעשה
עי"ז כמחצור או שהמחצור נעשה מחצור כמוהו,
ועי' בדברי' מש"כ לתרץ ענין זה, וכאשר לפי עכ"ד

כהן דקדושה הנאה מחלי' שאני, — ונשער הי'
פ"ו ופ"ה נצאר ענין זה צס"ד — והנה לענין
זכות ממון כשנים גורמים לנזל צעולם דבר נולד
הלא יהי' הדבר קנוי לשינהם ולא יהי' הפקר, דל"ד
משפט סנת הקנינים לסנת איסור והיתר, והנה
מה שקרקע ארץ ישראל גורמת לנמיחת התצוה
זכתה תורה לשנא הלוי והכהנים שיהי' להם חלק
משותף וזה ענין משפטי ולא דין איסור והיתר,
ונכח"ג גם אם יהי' ענין זו"ז גורס לא יוגרע
דין המשפטי ואז מחילא יהי' גם דין איסור טבל,
ומש"ה צאילן שמקנתו צאריך ומקנתו צח"ל שכל
פרי מתילד ע"י שני הנורמים איכא חיוצ מעשר,
וכן נלענ"ד מוכח ענין זה לחלק צין דין שמים לדין
משפטי, מהא דאיתא צירושלמי פ"ה דצבורים
בנוטע בתוך שלו והצריך צל אחרים דאינו מציא
צבורים משום דצעינן שיהי' כל הגידולים מהדמתך,
ותני אם הצריך צרשות מציא וקורא, ופליגי אמוראי
אם סגי שנתן לו רשות לשעה, ומפרש שם צירושלמי
דלמ"ד דסגי רשות לשעה משום דסובר דהא דאינו
מציא בהצריך צל אחרים הוא משום גזילה וכיון
שנתן רשות אפילו לשעה ליכא דין גזילה, וכן פסק
הרמב"ם צפ"ג מה' ציבורים, ובקוה אילן אחד
בתוך שדה חצירו אינו מציא משום דאין לו קנין
הגוף רק לשעה, וההנדל צוה דעיקר היניקה
צריכה להיות מהקרקע שקנוי' לו לעולם, וצמצריך,
עיקר היניקה הלא היא מהקרקע שלו וחשזו פרי
אדמתך, וכמש"כ הרמב"ם שם לחלק צין מצריך
לקונה אילן אחד, וז"ל ולמצריך צרשות אינו דומה
כלל, שהמצריך עיקרו צרשות עלמנו ויניקת ההצרכה
מעוטה היא וכיון שהיא צרשות אינה אוקרת.
עכ"ל. ובפשטות נראה דענין הגזילה צוה משום
דיש לחצירו חלק גם בהפירות כיון שיונק האילן
קצת משדה חצירו, וכן מוכח מדברי ר"ח הוצא
בתוס' צ"ג דף כ"ו ע"ג ד"ה גזלן הוא ואין מציאים
ממנו ציבורים וז"ל פיר"ח משום דאין מציאים גזל
ע"ג המזנח שנאמר אני ה' שונא גזל בעולה וכו',
יעו"ש. ואם נאמר שהגזל הוא רק בהנטיעה ולא
בהפירות אין זה גזל ע"ג המזנח, הרי מוכח מזה
דלענין דין שמים חשזו אדמתך, משום שעיקר היניקה
משלו, אצל לענין משפט הקנינים חצירו משותף
צפירות, אמנם לפי"ז קשה לשיטת רש"י צסוף
פרק השולח דמפרש דלמ"ד אין קנין לנכרי להפקיע
אם מוכר קרקע לנכרי מחיוצ מה"ת לקנות הפירות
מהנכרי ולהציא ציבורים שהוא חיוצ גצרא, יעו"ש.
ולמה תנן צמשנה בנזופע בתוך שלו ומצריך דאין
מציאים ולא אמרינן שמחיוצ ליקח מחצירו את חלקו
בהפירות ולהציא ציבורים, ומזה מוכח דאף אם יקנה
אח"כ את הפירות לא יתחייב בהצאת ציבורים,
ולפי"ז צריך לומר דענין הגזילה האמור צירושלמי
וכן לפי ר"ח צצברי עולא שאמר גזלן הוא ואין
מציאים ציבורים, שאינו משום קנין צפירות אלא
שהמציא הוא גזלן, וכן משמע הלשון גזלן הוא
ולא אחר שהפירות גזולים המה, וחשזו גזל ע"ג
המזנח משום שנא ע"י גזל. אצל מסוגית הש"ס

לא נתבאר בדבריהם הענין כראוי, ע"כ עלינו לבאר שיטת הראשונים ומחלקותם בפירושי המשניות זענין זה, ונזה יתורץ צ"ד קושית הת"ה ופרטי הדברים המתעפים מזה :

והנה צעיקה קושית הת"ה כבר כתובה בהריטצ"א לבדרים צח"י על הרי"ף והרמב"ן אחרי שהציג שם איזה שיטות בפירושי המשניות, דצ"ק דמקוואות תנן מעין שמימי מועטים שרצו עליו מים שאונים, שזה למקוה לטהר באשזרון ולמעין להטביל בו ככל שהוא, ושם צ"ה תנן מעין שהוא מושך כנול רינה עלי' והמשיכו, הרי הוא כמות שהי', ה"י עומד ורינה עלי' והמשיכו שזה למקוה לטהר באשזרון ולמעין לטהר ככל שהוא, ועוד תנן התם העיד ר' לודק על הזוחלים שרצו על הנוטפים שהם כשירים, והקשה הראש"ד דהכא קתני דוקא שרצו זוחלים אבל אם רצו נוטפים על הזוחלים פסולים לטהר זוחלים, והקשה מהך דקתני שם במשנה הקודמת צמיעין המושך כנול רינה והמשיכו הרי הוא כמו שהי', הרי אף שרינה עלי' הוא מטהר זוחלים, וכן קשה מפ"ק משנה ה"ל דקתני צמיעין שרצו עלי' מים שאונים דאינו מטהר זוחלים, וכתב בהריטצ"א צוה"ל ומשום האי פירכא דאמרן ז"ל כתב רבינו ז"ל צה"ל דחיישין שחל ירצו הנוטפים על הזוחלים וצ"י אשזרון כיון שלא נתערבו צמיעין עמנו אלא זוחלים ממנו שהוא הנהר. ע"כ. פירוש לפירושו דהא הכא דאמרין דכי רצו נוטפים על הנהר מיפסל דוקא צמיעין הנוטפים צהר צמקום משיכתו, ומתני' דמקוואות צמיעין צמיעין עמנו כדקתני רצו עלי', כלומר צמיעין עמנו דהשתא לא מיפסל אע"ג דהוו שאונים מרובים צמיעין, ורבינו נר"ו תירץ צ"ס החכם הגדול רב פינחס הלוי ז"ל דכי אמרין התם במשניות רינה עלי' לא שרצה עלי' כ"כ שיהא התוספת מרובה על העיקר אלא שרינה עלי' שהוא יותר ממה שהי' תחילה ולעולם מימי המעין מרובים מן התוספות אבל הכא דאמרין ליטבא דרצו נוטפים על הזוחלים הוא שהנוטפים מרובים על הזוחלים ולפיכך אעפ"י שלא נתרצו ולא נמשך יותר ממה שהי', מימי פסולים לטהר זוחלים, והיכא דזוחלים רוצו ונוטפים מיעוטא דלא מיפסל דוקא לטהר באותו מקום שהי' מושכים תחילה, אבל נתרצו או נמשך יותר ממה שהי' אסור לטבול באותו מקום שנתרצו, ולאו מדינא אלא מפני מראית העין והכי תניא בתוספתא, ומשמ"י דנפשי' תירץ מורי נר"ו דודאי דין הנהרות כדן המקוואות, דכי היכי דקיי"ל דכי איכא מקוה כשרה ממלא צבתא ונותן צה אפילו אף סאה שאונים, דכיון דאיכא מקוה טהרה שלם כראוי הו לא מיפסל באשזונים אע"ג דהוו שאונים מרובים, ה"נ גבי נהרות כיון דהוו כשרים הו לא מיפסלי לעולם אפילו מים שאונים רצו עליהם, מיהו הנ"מ עד המקום שהי' הנהר נמשך תחילה, אבל נתרצו או נמשך יותר ממה שהי' כל אותו מקום שנתרצו אינו מטהר זוחלים שהדברים מוכיחים שאין כאן מימי הנהר כלל אלא מימי

נוטפים שהוסיפו עליהם שאין דינם לטהר אלא באשזרון, וה"כ תניא בתוספתא, מעין שמימי מועטים ורינה עלי' והרחיצו מטהר באשזרון ואינו מטהר זוחלים אלא עד המקום שהי' יכול לטהר מתחילתו. ע"כ. ואיתא בשרינה עלי' ואפילו הרצה על העיקר והיינו מתני' דפ"ק דמקוואות, מעין שמימי מועטים שרצו עלי' מים שאונים, כלומר והרחיצו המעין, שזה למקוה לטהר באשזרון, פי' מאותו מקום שנתערב ואילך, ולמעין להטביל בו ככל שהוא פי' צמקום שהי' תחילה, והיינו לידך דקתני מעין שהי' מושך כנול וכי' ולהאי שיטתא כל היכא שהזוחלים מרובים על הנוטפים אעפ"י שנתרצו הנהר ונמשך יותר מטהר זוחלים וצ"ל צמיעין וכי' ולשיטתא דלידך רבנן ז"ל דס"ל דכי רצו נוטפים על הזוחלים פסולים לטהר זוחלים אפילו צמקום שהי' נמשך תחילה משא"כ צמקום שלם של טהרה שאינו נפסל לעולם אעפ"י שרצו מים שאונים, איכא לפירושי דשאני פסול שאינה דליתא מדאורייתא אפי' צמקום חסר, ולא מיפסל מקוה חסר באשזונה אלא מדרבנן פסולה ואפילו הי' חסר קורטוב והשלימו צמים שאונים ומש"ה חקילו רבנן דדרבנן, דכי איכא מקוה שלם של טהרה כראוי דתו לא מיפסל צמים שאונים לעולם, אבל הא דקיי"ל שאין נוטפים מטהרים זוחלים אלא באשזרון מדאורייתא ולפיכך כשרצו נוטפים על הזוחלים צמיעין זוחלים צרופא ואין נוטפים מטהרים אלא באשזרון, תדע דהא איכא צמקוואות קולא אחריתא שאפילו יש כאן מקוה פסול שכולה של מים שאונים ומקוה כשר צמקום אחר וחדלית מים עוברת ציניהם טהרו שניהם, שהשאונים שהוסיפו למקוה טהרה הוכשרו מדין זריעה כתרומה עממה שמתהרת בזריעה, אבל זוחלים אין מטהרים לעולם אלא מימי מעין. עכ"ל. ודרבנו צריכים ג"כ ביאור דלכאורה אינו מובן מש"כ לבאר דהטעם דמהני צמקום שיש בו מ' סאה שרצו עלי' מים שאונים שהוא מטעם דחקילו רבנן מחמת דפסול שאינה צעיקר' הוא מדרבנן, דהלל הטעם פשוט משום השקה וכמש"כ הראש"ד צ"ק פ' מרובה וכן כתב צמ"ס דה צ"פ תינוקת. יעו"ש. והנה אף שמוכח מדרבי' דסובר דלא כהראש"ד צעיקר דין השקה דלהראש"ד דין השקה הוא מה"ת וכמש"כ בלשוננו דאף בלא רא"י סברא היא. דהא בהשקה נעשו זרועים ליטהר מטומאתם וה"ה להטביל בהם. עכ"ל. ולהריטצ"א עיקר ענין השקה הוא מדרבנן וכל פסול שאינה הוא מדרבנן וממילא עיקר דין השקה הוא מדרבנן, שהרי הוכיח תדע שהקילו באשזונים מהא דמהני השקה למים שאונים, אבל על כל פנים מאיזה טעם שיהי' כיון דמהני השקה למים שאונים מהראוי להיות מטעם זה דאף אם רצו שאונים על הכשרים אהני, כיון דמדן השקה גם השאונים מתכשרים ממילא אין כאן רוב ומיעוט דהכל כשר, ומהריטצ"א מוכח דאף דמהני השקה מ"מ צרבו השאונים על הכשרים לא מהני רק הוא קולא אחריתא שהקלו, וראוי לבאר ענין זה :

האלה, וזרמנ"ס אין משמעות מוכחת לזה וכמו דכתב הנ"י דלא מלא דזברי הרמנ"ס דזרים מוכיחים ע"ז, ולפלא נעיני שלא הציג הנ"י דזרי הרמנ"ן והריטנ"ל הנ"ל) ונפלו בגומת המעין שדינס כדין מעין לכל דבר כתב הר"ן דשם חשינות מימי' מנעלים כל המים הנאים עליהם, אצל אס ריבה נמקום משך הנהר למטה כל שרבו נוטפים על הזוחלים נפסל כולו, והדרך השני י"ל דזרבו שאזנים שיה למקוה לטהר באשצורן ולמעין לטהר בכל שהוא היינו דמהני לענין זה שיה' דינו כמעין לטהר בכל שהוא לענין טבילת כלים דמה"ת גם נמקוה מטהר בכל שהוא אלא שנטולוהו רנן ונמעין אוקמוהו אדינא, וכיון דהוא מדרנן מהני לטהר בכל שהוא אף שרבו מים שאזנים כמו דמהני לענין פסול זוחלים :

אמנם לשיטת הר"ש והרא"ש דמפרשי המשנה דפ"ק דמקואות הנ"ל כפשטה דהיכא דרבו שאזנים מטהרים בכל שהוא כמעין כמו שפורש דזברי הר"ש צפ"י למשנה ג' צפ"ה וז"ל משוך ככל ריבה עלי' ולא שריבה עלי' מים שאזנים דא"כ לא ה"י מטהר זוחלים כדתנן לעיל נסוף פרק קמא אלא ריבה עלי' היינו שעה נריכות לכל המקומות שה' מוליך ונתמללה כל אחת מים הרי הוא כמו שה' דנמקום שה' מימיו זוחלים קודם שריבה עליהם והרחיצים גם מטהר זוחלים וכו' עכ"ל. הרי דמפרש דהיכא דהמים שאזנים רבו על הזוחלים לא יטהר לעולם זוחלים, דאל"כ מאי הקשה מהך דסוף פ"ק דילמא גם שם מטהר זוחלים היכא דרבו נמקום המעין עלמו או נמקום זחילתו, והא דקתני דלינו מטהר אלא באשצורן הוא שרבו שלא נמקום המעין עלמו כמו שכתב הר"ן אלינא דהראש"ד והרמנ"ס, ולשיטתו יש חילוק בין דין זוחלים לדין כל שהוא, דלדין כל שהוא לעולם נאחר עלי' דין מעין אף שרבו השאזנים, ורק לדין זוחלים נפסל המעין אס רבו עלי' מים שאזנים, ולענין דין מקוה ע"י שאזנים שיטת הר"ש דאס ה"י כולו שאז הוא פסול מה"ת אס נשאבו ע"י כלים הראויים לקבל טומאה, וכן מטיס דזרי הרא"ש צפרק מרובה כדעת הר"ש דכולו שאז פסול מה"ת, והוצא שיטותיהם באורך צנ"י סי' ר"א, ונפלו שאזנים אפילו אף סאה צנת אחת לתוך מקוה כשרה כשרה המקוה דכל המים מתכשרים ע"י השקה ולשיטתם דין השקה הוא גם כן מן התורה, וכמו שכתב הרא"ש הטעם צנה משום דכמו שמתטהרים מים טמאים ע"י השקה שהוא כעין זריעה כ"כ הוכשרו מפסלותם ע"י זריעה, והנה ענין זריעה זו אינה כפשוטה שנתחברו אל מים שאינם תלושים ונעשו כ"כ מחוזרים, דא"כ למה נענין דוקא מקוה שיש בה מ' סאה, אלא דכמו דמהני מקוה שיש בה מ' סאה לטהר המים טמאים ע"י השקה, כ"כ מושכת המקוה כח טהרה על המים שאזנים להכשירם מפסלותם, וצפ"י המשניות הנ"ל הוא מפרש ע"ד שפרש הר"ש כמבואר לכל מעיין בפירוש הרא"ש על המשניות, וקשה לשיטתם נתרתי, דלדבריהם

ונראה לי די"ל צנה שני אופנים דזרבו לא מהני השקה, דהנה נטעמא דמילתא דלהרא"ש מהני השקה אף אס נותן אף סאה צנת אחת, הוא נע"כ דסובר דטהרת השקה קדים להתערובות, וקודם שאפשר לכשרים להתנצל מחמת מעוטם כבר נתכשרו הפסולים המרובים דהשקה פועלת משעת נגיעה שנוגעים המים זל"ז, ודין התערובות הוא אחר שנפלו בתוכו ונתערבו, ועוד תנאי אחר צריך לזה שיה' הדין שהמים האזנים שנתכשרו ע"י השקה יטהרו ע"י טהרה עולמית אף לאחר שתופסק השקתם מהכשרים, דלשיטת רבינו ירוחם שהוצא צנ"ך ס"ק קי"צ שהציא דעת הסוברים דגם בהכשר מים שאזנים ע"י השקה אס אח"כ הופסק השקתם חוזרים לפסולם יעו"ש. י"ל דהיכא דרבו השאזנים על הכשרים לא מהני השקה, דהרי לשיטתם אין השאזנים מתכשרים בהחלט, אלא כ"ז שהם מחוזרים להכשרים, וצנע"ס הם פסולים גם עכש' ומש"ה אס רבו השאזנים מתנעלים הכשרים המיעוטים ונעשו כולם לפסולים וחזרו השאזנים לפסולם, ועל פי זה י"ל דהריטנ"ל סובר כדעת הסוברים דהשקה אס נפסקה השקתם חוזרים ונפסלים, ומש"ה אס רבו השאזנים על הכשרים לא מהני דין השקה, כמש"כ, או דסובר דכיון דעומדים להתערב חשיני כמעוררים כבר וקדם ציטולם להכשר השקתם, ואס נאמר כתירון זה יש לבאר דזרי הריטנ"ל דמש"ה צריך לבוא ענה משום דין קולא סתם ולא מדין השקה הוא היכא שנותן אף סאים צנת אחת, דהתם י"ל כיון דמחוזרים הם ותיכף יה' מעוררים קדים צטולם להכשר השקה, אצל אס יפלו צנח"ז אף דנשאר פסולים הדין דחוזר וניעור, אצל צנח"ג הדין אס כבר הוכשרו המים שאזנים מדין השקה לא יחזרו לעולם לפסולם דע"ז לא שייך חוזר וניעור, כיון דהכשרם לא מחמת ציטול צרוב הוא אלא ע"י השקה, ומוכח מהריטנ"ל דסובר דהשקה לא מהני רק לשאינה שהוא מדרנן אצל לפסול שהוא מה"ת, לא מהני השקה כלל, דהרי כתב ותדע שהקילו לגבי שאינה דליתכשר בהשקה ולשיטתו גם כולו שאז הוא רק מדרנן, ולשיטתו כמו דלא מהני השקה למי נוטפים שיטהרו זוחלים כ"כ לא מהני להם שיטהרו בכל שהוא :

ולפי"ז צריך לפרש הך משנה דפ"ק דמקואות דקתני דרבו שאזנים דשנה למקוה לטהר באשצורן ולמעין להטביל צו בכל שהוא, באחד משני דרכים, או שהם מפרשים כשיטת הר"ן אלינא דהראש"ד וכפירוש שהציא הריטנ"ל צנ"ס מורו דלאו צמד גוונא הוא אלא מקומות מקומות, והיכא דמטהר באשצורן צריך ג"כ מ' סאה, היינו דאס נפלו מים שאזנים בגומת המעין עלמו שם מטהרים בכל שהוא וזוחלים כדין מעין, ומקום משיכת הנהר שם כל דין מקוה עליהם באשצורן וצנ"ס סאה (ונלענ"ד דמה שהציא הר"ן בנדרים ליתם שיטה זו צנ"ס "הרמנ"ס" הוא טעות הדפוס, וז"ל "הרמנ"ן" דהרי צרמנ"ן מפורש בהלכותי הדברים

זחילת הנער אם רצו השאזנים דינס כמעין לכל דבר, והשיטה המכרעת היא שיטת הר"ש והרא"ש והמהרי"ק דלענין זוחלים לא מהני לעולם שום הכשר, ורק לענין לטהר צו בכל שהוא מהני השקה, וכן חלוק דין לפי שיטותיהם לענין שלא נמקום זחילתם הקודמת, דלשיטת הראש"ד והראש"א היכא דרצו שאזנים או נוטפים אז אינו מטהר רק נמקום זחילתו, אצל אם רצו הזוחלים על הנוטפים מטהרים גם שלא נמקום זחילתם הקודמת, ולשיטת הר"ש והרא"ש גם צרצו הזוחלים על הנוטפים אינם מטהרים שלא נמקום זחילתם :

ודבר זה תלוי בפירושיהם במשנה פ"ה דמקואות והתוספתא, דמשנה קתני מעין שהוא מושך ככל ריבא עלי' מים והמשיכו הרי הוא כמו שהי', הי' עומד וריבא עלי' והמשיכו שזה למקוה לטהר צאצורו, ולמעין להטביל צו בכל שהוא, ונתוספתא תניא מעין שמימיו מועטים ורצו עלי' והרציו מטהר צאצורו ואינו מטהר זוחלים אלא עד המקום שהי' יכול להלך בתחילתו, שהר"ן אליבא דהראש"ד והראש"א מפרשים דמיירי שהשאזנים מרוצים מן מי המעין, וזכה"ג מטהרים זוחלים נמקום שהי' יכול להלך בתחילתו, וזכה"ג מפרשים צפי' המשנה צתרי מקומות דשוה למקוה לטהר צאצורו נמקום שלא הי' יכול להלך, ושם אינו מטהר אלא צאצורים סאה, ונמקום שהי' מהלך מתחילתו מטהר בכל שהוא וזוחלים, ועפי"ז מפרשים צעדותו של רבי דדוק זוחלים שרצו על הנוטפים מטהר זוחלים הוא אם גם נתרצה שלא נמקום זחילתו, וכתב הר"ן דזהו אסדות' דרבי דדוק דאי צאצורו מקום שהי' מהלך מתחילתו פשיטא, דהיכא תיסק אדעתין שנים או שלשה טיפין יפסלו פרת מלטבול צו, והר"ש והרא"ש מפרשים דהמשנה והתוספתא מיירו שלא רצו השאזנים על המים הנוטפים אלא שריצה מים שהוסף מים שאזנים, אצל מ"מ מי המעין מרוצים על השאזנים וזכה"ג י' חילוק צין המקום שהי' מהלך מתחילתו לצין המקום שנמשך זחילתו ע"י הוספת המים, דנמקום שהי' מהלך מתחילה הוא כמעין לכל דבר, ונמקום שנתרצה זחילתו מטהר דוקא צאצורו, אצל דין מעין י' צוה לטהר בכל שהוא, ומש"ה מפרש צעדותו של רבי דדוק צאצורו אחר, וז"ל שם העיד רבי דדוק על הזוחלים שרצו על הנוטפים שהם כשירים, כלומר צחילה הוהיל ונוטפים מועטים ואינטיך לאשמעין אפילו נמקום שאין כדי טבילה זוחלים אלא"כ נוטפים משלימים להם דאלת"ה מאי קמ"ל דא"כ יפסלו כל הנהרות אפילו למ"ד נראה מכיפי' מתצריך עכ"ל. וכן הוא צפי' הרא"ש שם, דלשיטת דמפרשי המשנה והתוספתא דמיירי שמי המעין מרוצים על השאזנים ואפ"ה אינם מטהרים זוחלים נמקום שלא הי' יכול להלך מתחילה, א"א לפרש צעדותו של רבי דדוק כמו שפרש הראש"ד, דלשיטת אין המעין מטהר זוחלים רק נמקום זחילתו העצמית, ומש"ה מפרשים דאסדותא דר' דדוק הוא דהמיעוט

קמה קושית הריטב"א והת"ה מאי שנא פסול זוחלים מפסול שאזנים דלשיטתם שניהם פסולים מה"ת, ועוד קשה דלפי פירושם צהמניות הכ"ל י' חילוק צין דין זוחלים לדין כל שהוא, דהיכא שרצו שאזנים על המעין הוא כמקוה לטהר צאצורו וכמעין לטהר. בכל שהוא, ומאי שנא דין זוחלים מדין כל שהוא :

והנה הרא"ש בפירושו צפ"ה דמקואות על המשנה הראשונה נמעין שהעצירו ע"ג השוקת פסול כתב צוה"ל והקשה רצינו שמשון למה מים שנשוקת ונתלמי נפסלים כיון שמתצרים נמעין והלא אפילו מעין שריצה עליו מים שאזנים מטהר בכל שהוא וכו' וז"ל דל"ק כלל דכיון דכלי מפסיק צין צריכה למעין לא מיקרי מתצרים ולא דמי למעין שנתן לתוכו מים שאזנים דשם מעין לא בטיל מיני' אעפ"י שריצה עלי' מים שאזנים מידי דהוי אצמקוה שיש צו מ' סאה שאינו נפסל אפילו נתן לתוכו חלק סאים מים שאזנים עכ"ל. ונמקוה הרי מפורש צרא"ש צפרק מרובה וצפ' תינותק שהטעם נמקוה כשירה שאינה נפסלת הוא משום השקה ומזה משמע דגם מה שהמעין אינו נפסל כשרצו עלי' מים שאזנים הוא ג"כ מטעם השקה, היינו דגם השאזנים מקצלים כח המעין שיטהרו בכל שהוא, ולשיטתו אי אפשר לומר שהטעם צוה משום דגם פסול כל שהוא לענין כלים הוא מדרבנא, דלשיטתו מה דמהני השקה לשאזנים אינו מטעם איזה קולא דחקילו רצון אלא דין תורה, ואיך נדמה הרא"ש דין טהרת כל שהוא לפסול שאזנים לענין שלא יופסל דין מעין שנתרצו מים שאזנים, אלא נראה דקוצר דכחו דמהני השקה למקוה לקבל כח טהרה להכשיר פסול שאזנים כ"כ מהני השקה שיצבלו כח מעין לטהר בכל שהוא, ומ"מ לענין פסול זוחלים לא מהני השקה. ולפי"ז איכא צוה שלש מחלוקות בדבר, שיטת הרמב"ן והוא שיטת הרמב"ם שהציא הר"ן צסוגין דלא מהני השקה רק להכשיר פסול שאזנים ועפ"י מה שכתב הריטב"א שהצאנו הוא משום דחקילו רצון דרבנא, אצל לענין זוחלים שהוא מה"ת לא מהני השקה, וצרצו צגומת המעין ששם חשינות מימיו מצטלים כל המים הצאים עליהם אעפ"י שהי' הנוספים מרוצים על העיקר, והוא מטעם ציטול, וזה כלל חדש צדין ציטול שהי' המיעוט מצטל את הרוצו זה לא כדרך שאר הציטולים אלא שהם נעשים עפלים להעיקר, ודין זה הוא רק כשנפלו צגומת המעין, וכן משיטת ר' פינחס הלוי ז"ל לא מהני השקה לפסול שהוא של תורה, ואליציהו מדחק הריטב"א לחלק ממקוה שאינה נפסלת ע"י רצו מים שאזנים ככ"ל, שיטה האחרונה היא שיטת הראש"ד שהציא הריטב"א שהצאנו צס מורי נר"ו דמעין דומה למקוה כמו שמקוה מטהרת שאזנים להכשירם שהי' ראויים לטהר, כ"כ מעין מטהר השאזנים להפכם לדין מעין שהי' מטהרים בכל שהוא וזוחלים כמי מעין לגמרי, וכן הוא שיטת הראש"ד שכתב הר"ן צסוגין דנכל מקום

תיכא מוקה כשרה מומא נכתפו וכותן צו אפילו
 חלף סאה מים שאזים וכו' ה"נ גצי נהרות כיון
 דהו כשרים תו לא מיפסלו לעולם אפילו מים
 שאזים רצו עליהם, ונמקו דמהני צרבו השאזים
 על הכשרים הוא מטעם השקה, ולפי"ז קשה טונא
 למה שלא נמקו זחילתם נפסל כל דין מעין מכאן,
 הלא כיון דכבר נתכשרו המים שאזים ע"י השקה
 כשה"נ נמקו הזחילה ולמה כשנמשכו שלא נמקו
 הזחילה נפסלו, ועוד הלא גם שלא נמקו הזחילה
 זי המעין כמו שהם, דהרי כשרצו זוחלים על
 הנוטפים לשיטתם מטהרים גם צוחלים כפי
 שיטתם צניאור עדותו של רבי לדוק, ולמה אינם
 כשרים גם הנוטפים שלא נמקו הזחילה ג"כ
 ע"י השקה, והנה נלשון שהציא הריטב"א בשם
 מורו, כתב הטעם צוה דמשו"ה אינו מטהר שלא
 נמקו זחילתם רק נאשנורן שהדברים מוכיחים
 שאין כאן מימי הנהר כלל, אלא מימי נוטפים
 שהוסיפו צו שאין דינם לטהר אלא נאשנורן, עכ"ל
 הנאנו לעיל, והנה אם מטעם השקה הם מתטהרים
 נמקו זחילתם ודאי קשה למה נפסל עכש"י אם
 נאחרו מי המעין נמקו הזחילה ונטיפת המים
 להלן ממקום הזחילה הוא מן המים הנוטפים
 לחור, הלא כבר נתכשרו מים שהוכשרו כבר אינם
 חוזרים ונפסלים לשיטת כל הפוסקים, והדיעה
 הסוברת שאזים חוזרים ונפסלים אם נפסקה
 השקתם הוא דעת י"א שהציא רצינו ירוחם, הנאנו
 לעיל, ועוד הכא גם עכש"י הם מחוזרים ומושקים
 אל המעין דהרי אין הפסק ביניהם, ואפשר לומר
 שהוא מדרבנן דגזרו משום מראית עין, וכמו שכתב
 שם הריטב"א בשם רב פתחם הלוי לשיטתו דגם
 צרצו זוחלים על הנוטפים אינו מטהר צוחלים
 משום מראית העין, וכן נראים מדברי הריטב"א
 שכתב נמשקנת שיטת מורו וז"ל ולהאי שיטתא
 כל היכא שהזוחלים מרוצים על הנוטפים אעפ"י
 שנתרחצו הנהר ונמשך יותר מטהר צוחלים ונכל
 שהוא כמעין אפילו נאותו מקום שנתרחצו יותר
 וליכא מפני מראית העין דכו"ע ידעי דכיון דזוחלים
 מרוצים נטיל נוטפים לגביהו, וגם נאותו מקום
 שנתרחצו ונמשך יותר לא סגי' ודאי דלא הוי רובא
 דהנהו מיא דתמן מן הזוחלים דמרוצא פרישו.
 עכ"ל. דלכאורה אינו מובן למה לנו לחדש חדשות
 משום מראית עין שלא נזכר חשש זה בגמ', אכן
 אם נאמר דלשיטת מורו מוכרח דתשו תז"ל להך
 חששא דמהאי טעמא כשרצו נוטפים על הזוחלים
 אינם מטהרים צוחלים ונכל שהוא, ומשו"ה צריך
 לנו לחלק דהיכא שרצו זוחלים מטהרים גם שלא
 נמקו זחילתם ולא חיישינן למראית עין, דכו"ע
 ידעי דרוב מים הם זוחלים, וכן מדויק ענין זה
 יותר נלשון מורו עצמו, שכ' שהדברים מוכיחים
 שאין כאן מימי הנהר כלל, ודבר זה לא מצינו בשום
 מקום צדיני התערובות לומר שלא שטפו ממי
 המעין כלום, ונכל דוכתא אמרינן המדומע מדמע
 לפי חשנון, ורק אם נאמר שכל הדין צוה הוא משום
 מראית עין, י"ל שכוונתו שהדברים מוכיחים שאין

כאן מימי הנהר כלום, הוא לפי דעת בני אדם
הרואים שיצטרו כן, ויחמרו שנוטפים מטהרים
צוחלים:

ועפ"י מה שצאנו דלשיטת הר"ש והרא"ש אם
רצו נוטפים או שאונים על מי מעין נפסלו
מי המעין מלטהר צוחלים וכן הוא שיטת המרדכי,
וכן מטיס דברי הרמז"ם צפ"י על המשנה פ"ק
דמקוואות דמפרש המשנה דשם למקוה לטהר
באשורן ולמעין בכל שהוא צדד מקום שכתב צה"ל
הנה אלה המים משותפי המשפט דין המקוה
והמעין כי הוא מטהר בכל שהוא כדון מעין ואינו
מטהר אלא באשורן, ולהרא"ז דהראש"א אף אם
רצו נוטפים על הזוחלים מטהר במקום שהי' מהלך
בתחילה, לפי"ז נלענ"ד צה"ל דכתב הטור מקוה
שיש לו מי סאה ומעין כל שהוא יכול לשאוב כמו
שיראה וליתנו בתוכה והם כשרים לעפ"י שהם
רבים על המים שהיו בתוכה תחילה. עכ"ל. דכתב
הצ"י ע"ז ו"ל ורצינו סתם וכתב דמעין כל שהוא
יכול לשאוב כמו שיראה וליתנו בתוכה והם כשרים
ולא פירש אם עדיין עלי' דין מעין לגמרי לטהר
צוחלים ובכל שהוא או נתצטל ממנו דין מעין
לגמרי צנני הדברים יחד, או לא נתצטל אלא צאחד
מהם, וזה ודאי קצר במקום שחמרו להאריך, ומ"מ
כבר נתצארו הדברים צמה שכתבת. עכ"ל. וצד"מ
כתב ע"ז ו"ל ולא ידעתי מה הי' לו לרצינו לכתוב
עוד אי מטהר צוחלים שזה מצוה לעיל שמעין
שרצו עלי' מי גשמים אין מטהר ע"י זחילה ולכן
אין לטבול צנהרות לדעת ר"י כל זמן הפשרת
שלגים ואפילו לר"ת אינו מותר אלא מטעם דנהרא
מכיפי' מתצריך, אבל אם הי' הרוב מי גשמים לכו"ע
אין מטבילים בו דרך זחילתו, כש"כ כשמרבה עלי'
שאונים שאסור לטבול בו דרך זחילתו ופשוט הוא.
עכ"ל. ובאמת אין מדברי הטור שהציג הד"מ דבר
מפורש להכריע צין הני רצונות, דהטור לא כתב
רק דלהלכה נקטינן כמ"ד דאין טובלים צנהרות,
כר"י דפסק כן, אבל הלא ציבור פסק זה איפילו
הראשונים, דלהרא"ז דהראש"א והר"ן אין טובלים
צנהר רק במקום שנתרחצ זחילתו, ולהרא"ש והר"ש
אין טובלים כלל אם לא באשורן, אלא שהאמת
יורה דרכו דשיטת הטור הוא כהרא"ש, וכונת
הטור כאן הוא על מקוה שיש לה מעין נוצע, וזה
מדויק בלשונו שכתב יכול לשאוב וליתן בתוכה הוא
במקוה שיש לה מי סאה או מעין נוצע, ומקור
דצ"י הוא בתשו' הרא"ש כלל ל' ס"י ג' ו"ל
הננתי במכתבך שהמקוה היא מים חיים נוצע
ממקורו הילכך אינו נפסל במים שאונים כי מעין
שאין בו מי סאה לכתחילה יכול למלאות במים
שאונים ולטבול בתוכו, כדתנן צפ"ק דמקוואות
למעלה מהם מי מעין שמימי מועטים שרצו עלי'
מים שאונים שזה למקוה לטהר באשורן ולמעין
לטהר בכל שהוא, וכן צפ"ה דמקוואות מעין
שהעצירו וכו' עד חולה לפי שהמעין מטהר בכל
שהוא, אלא דהמעין והמחצור לו אינו נפסל בשאינה,
ואפילו בתוך השוקת מותר להטביל ואינו פסול

אלא מדרגתן משום גזירה כדפירש רצינו שמשון
וכן פסק רצינו ז"ל. עכ"ל. ומה העתיק הטור
לפסק הלכה, ומה נצין שאין הדבר פשוט כ"כ כמו
שנראה מהד"מ, רק שמלשונו כאן מוכח דאזיל צתר
שיטת הרא"ש צה"ל. עוד מלאתי צצ"ח שכתב לדייק
מלשון הטור שכונתו רק על דין מעין שיטהר בכל
שהוא מדנקט בלשונו ומעין כל שהוא ולא נקט
מעין סתם, לומר אף שהי' בו כל שהוא יכול
להוסיף מים שאונים לשיעור טבילה שהמעין מטהר
בכל שהוא. יעו"ש. מכל זה מוכח דהטור מיירי
רק לענין כל שהוא אבל רק באשורן ולא
צוחלים:

אמנם דברי הטור הקודמים שהעתיק דין המשנה
במעין שהמשיכו צריכים ציבור דז"ל מעין
שהמשיכו לצריכת מים שהם נקיים ועומדים יש
לה כל דין מעין ואם הפסיק ראש הקילוח חזר
להיות לה דין מקוה שאינה מטהרת אלא צמי' סאה
ובאשורן, ואם חזר והמשיך קילוח המעין לתוכה
חזרה לדין מעין. עכ"ל. הנה מלשונו שכתב יש לה
דין מעין משמע ודאי לכלל דין מעין הוא אף לטהר
צוחלים, וכן מוכתב בהפסיק הקילוח שאינה מטהרת
אלא באשורן, משמע להדיא דללא הפסיק הקילוח
מטהרת גם צוחלים. ועי' צפרישה שם שדקדק
מלשון הרא"ש צפ"י תינות הלכות מקוואות ס"י
ט' שכתב צה"ל העצירו ע"ג צריכה והפסיקו הרי
הוא כמקוה ומטהר באשורן וצריך מי' סאה, חזר
והמשיכו פסול לצנים וכו' אבל דין מעין יש להם
לטהר בכל שהוא עכ"ל, וכן במעדני יו"ט שם על
הרא"ש דקדק מלשון הרא"ש הכ"ל דמשמע דלא
כהצ"י שכתב דדין מעין לכל דבר צין צוחלים וצין
לכל שהוא. יעו"ש. ונלענ"ד עפ"י מש"כ הרא"ש
צפ"י לנדרים הצאנו דצ"י לעיל דמהאי טעמא
אין טובלים כשרצו נוטפים על הזוחלים משום
דהנוטפים מצטלים את הזוחלים והיו כאילו כולו
נוטפים, דאל"ה הי' מותר לטבול דלו יהא שאין
הנוטפים מטהרים צוחלים דלא מהני ע"ז דין
השקה שיקצלו הנוטפים כח טהרה של המעין, אבל
כיון דמי המעין עומם לא נתצטלו אם יש צה"ל
מי' סאה יטהרו את האדם הטובל דאין הנוטפים
חוצצים לטבילה, לפי"ז יש לדון צנידון זה שמי
המעין מתערבים צמי הצריכה אם גם רצו מימי
הצריכה על מימי המעין השוטף לתוך הצריכה,
דמי המעין אינם צטלים צרום המים של הצריכה,
דכיון דכל המים מחוברים למעין אי אפשר שיתצטלו,
דהיבא דהנוטפים כולם צנהר ורבים על מי המעין
מתצטלים כולם, אבל הכא שהמעין שמחוץ לצריכה
ודאי לא שייך שיתצטל דהרי הוא ניכר צפ"ע שאין
הצריכה שוטפת למעלה מהמעין, משו"ה גם מי
המעין המעורר צרום מימי הצריכה ג"כ אינם
צטלים כיון שהם גוף אחד עם מי המעין שמחוץ
לצריכה וכיון שכל הגוף אי אפשר להתצטל משום
שהוא ניכר, כ"כ אין החלק ממנו מתצטל כיון
שאינו צנפרד מן כל הגוף שהוא כל המעין, ועוד
טעם אחר צה"ל דהרי בכל דבר שעומד ליגדל ולהתרבות

לח אחריו קמח קמח נטיל כמ"כ צפי הרא"ש
 כאן דמשה"ה נרבו הנוטפים לח אחריו קמח קמח
 נטיל, וכן כתבו התוספות צ"ק דף ק' ועוד נכמה
 מקומות, והכל שהמעין שוטף ועומד והוא מעין
 נוצע שלי אפשר לשער כמה ירבו מי המעין נרבות
 השנים ומשה"ה אין מי המעין המעוררים נמימי
 הנריכה מתנצלים נרוב דהרי עומד תמיד להתרבות
 יותר ויותר, ולפי"ז הרי למי הנריכה זו דין מעין
 לכל דבר, כלומר כמי המעין ענאם אף לטהר
 צוחלים, אכן אם נהנטרף מי המעין לצד צלל
 מי הנריכה לא יהי זהם שיעור טבילה, לא ישלימו
 מי הנריכה לכדי השיעור, דרך כשרנו צוחלים על
 הנוטפים שמתנצלים מי הנוטפים צוחלים אז
 משלימים הנוטפים לשיעור כמ"כ הר"ש והרא"ש
 שזה עדותו של ר' נדוק, אצל צכה"ג לו יהא
 שמי המעין הם כמו שהי' אצל מי הנריכה לא
 ישלימו אם יטבול זהם כשהם צוחלים, ולפי"ז י"ל
 דמשה"ה הרא"ש על ענין דין זה שכהמשך את
 המעין לתוך הנריכה הרי הוא כמעין לטהר צכל
 שהוא, ויחלף דפסקיה נקט, ולענין לטהר צוחלים
 תלוי הדבר אם יש ארבעים סאה נמי המעין לחוד,
 ולענין זה אין מי הנריכה משלימים, וכן דברי
 הטור אחת דמי המעין ענאם הם כמעין לכל דבר
 גם לענין צוחלים כמ"כ, אח"ז ראייתו גם צש"ך
 סקל"ג שהציא דברי מע"מ הכ"ל ו"ל צס' מע"מ
 תמה אחרי צסע"ף י' צהומשך המעין מטהר צוחלים,
 ול"נ דהתם ויירי צלל רבו הנוטפים. וק"ל ולפי
 משה"ה א"ל לזה דצפוטות קשה איך סתם המחדר
 והפוסקים ולא חילק בין רצו או לא, וכתב להלכה
 שנהנריכה יש לה דין מעין, ולפי מה שכתבתי
 הוא מצואר :

אמנם כ"ז הוא רק מה שמי המעין אינם נטלים
 נרוב מי הנריכה אצל עדיין קשה טובא
 דהלל לשיטת הר"ש והרא"ש מי מעין ענאם אינם
 מטהרים צוחלים רק צמקום זחילתם כשיטת
 מהרי"ק, וכמו שכתב הש"ך צסמם צסקי"א, וא"כ
 הכל שהמשך את המעין לתוך הנריכה הרי צמקום
 הנריכה אינו צמקום שהי' מהלך צתחילה, וצכה"ג
 גם כשרנו צוחלים על הנוטפים אינם מטהרים
 צוחלים, ולפלל צעיני על הש"ך שכתב צס"ק כ"ט
 שמי הנריכה מטהרים צוחלים ולא העיר כלום
 משיטת מהרי"ק הר"ש והרא"ש שהעתיק דצריהם
 צסקי"א, וכן הט"ז צסק"כ שהעיר מדברי המשנה
 מעין שהמשיכו, ומתוך דכאן שהי' מעין משוך
 שהוסף המשכתו להנריכה משה"ה מטהר אף
 צוחלים ולא זכר כלום משיטת הפוסקים הנ"ל
 דצברי דמעין שנמשך שלא למקום זחילתו אינו
 מטהר צוחלים, ולחומר הקושיא נלע"ד די' חילוק
 צהרצנת המעין והמשכתו ע"י הוספת מים נוטפים
 לצין המשכתו ע"י התחדשות מדרון צהקרקע
 המעכצת זחילתו, דהיכל שמים הנוטפים גורמים
 להמשך זחילת המעין להלן ממקום הליכתו אז
 אינו מטהר צוחלים, ומשה"ה מפרשים צעדותו
 של ר' נדוק כצוחלים רבו על הנוטפים שהוא דוקא

ובזה מתפרשים לי היטב צטוב טעם דברי הר"ש
 צפ"ה מ"ג צהא דתנן שם מעין שהוא משוך
 כנדל ריבה עלי' והמשיכו הרי הוא כמו שהי', הי'
 עומד וריבה והמשיכו שזה למקום לטהר צאצצורן
 ולמעין להטביל צו צכל שהוא עכ"ל משנה. וז"ל
 הר"ש שם משוך כנדל שמימי' צוחלים צמקומות
 הרצה וכו' ריבה עלי' ולא שריצה לו מים שחוצים
 דא"כ לא הי' מטהר צוחלים כדתנן לעיל ספ"ק
 אלא ריבה עלי' היינו שעשה צריכות לכל המקומות
 שהי' מוליך ונתמללה כל אחת מים : הרי הוא כמו
 שהי' דצמקום שהי' צוחלים קודם שריצה עליהם
 והרחיצם שם מטהר צוחלים ומן הצדדים אין מטהר
 אלא צאצצורן, וצסוף פ"ק הצאתי צרייתא מתוספתא
 כיולא צו דקתני מעין שמימי' מועטים וריצה עלי'
 והרחיצו מטהר צאצצורן ואינו מטהר צוחלים אלא
 עד מקום שהי' יכול להלוך מתחילתו, דריצה עלי'
 היינו שעשה צריכה לפני' ונתמללה מים וכו' :
 הי' עומד, כלומר שאותו מעין לא הי' מימי' צוחלים
 אלא עומדים : צריצה עלי' שהרחיצ מקום עמידתו :
 והמשיכו מקום הרצנתו עשה צוחלים שזה למקום
 לטהר צאצצורן ואין מטהר צוחלים, מאחר דעיקר
 מקום המעין אינם צוחלים עכ"ל. דצפוטות דצרי'
 תמוהים מאד, כיון דגם צמעין שהי' צוחל מתחילה
 אינו מטהר רק צמקום שהי' מהלך צתחילה למה
 קתני צמשנה צסיפא הי' עומד שלפי הר"ש הוא
 שלא הי' צוחל כלל אלא מימי' עומדים הלל גם
 צוחל אינו מטהר חוץ ממקום זחילתו, ועפ"י משה"ה
 נפרש דצרי' דצרי' דצרי' על אופנו, ושני כללים צזה,
 דהיכל שהי' צוחל מעיקרא ועשה צריכות ע"י
 צפירה וכיוולא צזה, הנה מה שניתוסף צריצת כגון

ופלילים מה שיך ענין זה לחקירת מחלה. כרוז
דהתם אנו דנים על ההלכה איך היתה ההלכה
שהורו לנו לשחוט רז, אם שלא לשייר רז או לשחוט
רז, וכן לענין תנור שאם נותן אם חשוב נצירת
מע"מ כשלם או כשזור, אבל כאן איכא צוה
פסולים וכשרים ונמחנה על מחנה שניהם מתקיימים
ואינם מצטלים זל"ז, ולמה לא יתכשר ע"י הכשרים,
ומה דאיכא מים פסולים ג"כ, הלא הפסולים אינם
מגרעים את הכשרים דאינם חוללים בפני הטזילה,
ומה דהקשה הש"ך על דברי הראש"ד שהניח לנידון
זה מיצמות פרק הערל דדרגנן צעינן רצ"י, הלא
פסול נוטפים הוא מדאורייתא, לפימ"ש"כ לעיל
דלשיטת הראש"ד והרש"א כמו דמהני השקה לטהר
שאיזים מפסול שאיזה, כ"כ מי מעין משיקים
לנוטפים שיקצלו דין מעין לכל דבר, וכן נתבאר
לשיטתם, דמעין מטהר צוחלים אף שלא במקום
זחילתם, וצרכו נוטפים על הזוחלים שאינם מטהרים
שלא במקום זחילתם הוא רק מדרגנן, ומה"ת
מטהרים גם שלא במקום זחילתם כיון שמי המעין
ראויים לטהר כ"כ מהני דין השקה על הנוטפים,
והשו"ה שפיר דמה הראש"ד ענין זה לסוגית הש"ס
דיצמות הנ"ל אם דדרגנן צעינן רצ"י. ומש"כ הש"ך
צריש דצרי' דמשמע מהשו"ע דצמע"מ הרי הכל
כמעין אין זה פשוט כ"כ דזה תלוי בשיטות הנ"ל,
דלשיטת הראש"ד והרש"א הוי הכל כמעין דגם
הנוטפים נעשו כמעין ע"י השקה, אבל לשיטת
הר"ש והרא"ש הרמז"ן והריטב"א לעולם אין
נוטפים נעשו כמעין אם לא היכא שהזוחלים רוצה
והמצטלים הנוטפים צרו, ולשיטת הרמז"ן אם
רצו הנוטפים צגומת המעין מתצטלים, וכל הרואה
יראה שהש"ך והט"ז קצרו כאן צירורי השיטות
והחלוקותיהם, וכל מה שכתב הט"ז בסק"ג לתרץ
קושית הת"ה אין דצרי' ומתקבלים על הלך כמו
שיראה המעין עפ"י צירורי השיטות שהבאנו:

פרק כז

כתב הטור מקוה שיש לה מ' סאה ומעין כל
שהוא יכול לשאוב כמו שיראה וליתנו בתוכה
והם כשרים אעפ"י שהם רצים על המים שהי'
בתוכה תחילה, וצ"י הביא שם דדן זה הוא אף
לשיטת הסוגרים דלעצילת אדם צעינן מ' סאה גם
צמעין. וכן מפורש להדיא בהרא"ש פ' תינוקות ס"י
צ' שמעין כל שהוא אינו נפסל בשאיזים, ושם מסיק
להלכה כשיטת הר"י דלאדם צעינן מ' סאה גם
צמעין, ומ"מ כתב שם צמ"י זה דמעין כל שהוא
אינו נפסל בשאיזים ויכול לתלאות כל מה שיראה
ע"י שאיזים, וכן הוא להלכה בהטור שהעלה
צריש סימן זה דלאדם צעינן מ' סאה וכאן כתב
דצמעין כל שהוא יכול לשאוב כמו שיראה וליתנם
בתוכה והם כשרים, ולכאורה הם שני דינים
המתנגדים זל"ז, דהרי ענין זה שיכול להרצות
בשאיזים ואין המים הכשרים צטלים צרוז הוא
מטעם השקה, שהמים שאיזים מקבלים כח טהרה

שהי' רוחצ המעין אמה ועכשיו נעשה צריכה שרצנה
כמלתים ויותר, כל עודף הרוצח אינו מטהר צוחלים,
זה שכתב תחילה דמן הנדדים אינו מטהר צוחלים,
אבל מה שמוסף צאורך אם גם ניתוסף ע"י חפירה
הוא מטהר צוחלים, כיון שמואל מקום מדרון
הוא זוחל והולך כדרך זחילתו, אבל כ"ז אם הי'
זוחל קצת רק שהמשיך זחילתו, אבל אם הי' עומד
צלי זחילה כלל, ועכש' נעשה זוחל ע"י חפירה
אז אינו מטהר צוחלים ומפרש הריש"א דמתני'
הרי הוא כמו שהי', דע"י שעה צריכה וניתוסף
הרוצח לא נגרע דין המעין לפי מדת הרוצח שהי'
מהלך בתחילה, ואם הי' עומד אף שהמשיכו לאורך
אינו מטהר צוחלים, כנלענ"ד צעוה"י:

ובמה שצארנו יתפרש היטב לשיטת הר"ש והרא"ש
מה שנתקשה הראש"ד הוצא צ"י צמ"י שצמו
מספר צעלי הנפש וז"ל הא דאמרינן על הזוחלים
שרצו על הנוטפים שהם כשרים איכא לאקשויי
מינה על ההיא דאצוה דשמואל דעניד לצנתי מקוואות
וכו' שמה ירצו נוטפים על הזוחלים הא מחנה על
מחנה לא צעי אצנורן, והכא אמרינן על הזוחלים
שרצו על הנוטפים הא מחנה על מחנה צעי אצנורן,
ואיכא למימר דהא דרבי נדוק משום דלי אפשר
ללמנא הוא ומספיקא צעינן רוצח וכו' יעו"ש.
וכ"ז הוא לפי שיטת הראש"ד דמפרש צעדוהו של
ר' נדוק דמיירי שהלכו המים חוץ למקום זחילתם,
וכן מפרשי הך דאצוה דשמואל דהייש שמה ירצו
נוטפים על הזוחלים שהוא ג"כ שלא במקום שהי'
זחילתם מעיקרא וכמו שצנורן צר"ן נדדרים והוצא
צ"י, ולשיטתו הקואיף חמורה, אבל לשיטת הר"ש
והרא"ש לק"מ דצעדותו של רבי נדוק מפרשים
דמיירי במקום שהי' מהלך בתחילה ורק אסדהותא
דליי הוא שהנוטפים משלימים לשיעור וצכה"ג ודאי
אם יהי' מחנה על מחנה שאין הנוטפים צטלים
צרוז וכל חד קאים אדינו, צודאי אין הנוטפים
משלימים כיון שאינם מטהרים צוחלים, וצנידון
דאצוה דשמואל ג"כ דוקא רוצ נוטפים צעי אצנורן
משום דכיון דאיכא רוצ מתצטלים הזוחלים צרוז
הנוטפים והוי כאילו כולם נוטפים, כמש"כ הרא"ש
צ"י לנדדים, אבל מחנה על מחנה לא צעי אצנורן,
כיון דכל אחד קאים אדינו מתטהר הטובל ע"י
המעין שיש צו כשיעור וא"ל להשלמת הנוטפים,
זה פשוט. ומאד נפללים צעיני דצרי הש"ך צסק"י
וז"ל משמע אפילו אין הזוחלים רוצה רק הם שזה
צוה כל שאין הנוטפים רוצה הרי הוא כמעין
וכ"כ צ"י צמ"י הראש"ד וכו' אבל צ"ע שצספר
צעלי הנפש שלפנינו דף ס"ו ע"א איתא איכא
ומסתברא דמתני' עיקר דצעינן רוצ מים חיים,
וההיא דאמרינן שמה ירצו נוטפים על הזוחלים
לרווחא דמילתא קאמרינן, א"ג כיון דא"א ללמנא
צעינן רוצה צוחלים, וכליגנא קמא מיסתבר דצעינן
רוצא דכשרות ממשנת מקוואות ומשמעתא דיצמות
פרק הערל דצצעינן למימר קמן עכ"ל. וז"ע לדניא
דהא נוטפים מדאורייתא, ועי' צפ"צ דחולין דף כ"ח
וכ"ט גזי מחנה על מחנה כרוז עכ"ל, והצדדים

מהמים הכשרים, ואם צהמים הכשרים ליתא כח טהרה לטבילת אדם, איך יקבלו המים שאזונים כח זה, דלענין טבילת אדם שזה מי מעין למקוה חסרה שאין צה' מי' סאה, ונאמת כן כתוב צהר"ש צפ' מרובה ס' ג' וז"ל והא דקתני צפ"ה דמקוואות מעין שהענינו ע"ג השוקת פסול ולא מתכשר במה שהוא מחובר למעין ומעין מטהר בכל שהוא וכו' וי"ל דהא דמעין מטהר בכל שהוא היינו לטבילת כלים אבל לטבילת אדם צעין מי' סאה כדאמרינן צפרק חומר צקודש וכו' הילכך פסול השוקת לטבילת אדם הואיל ואין מחובר למים שיש בו מי' סאה וצפ' מקוואות פירשנו פירוש הגון. עכ"ל הנריד לנו. אבל צתשו' וצפסקי' צמס' נדה חזר מזה וזה שרמזו כאן צמס' צ"ק וכתב צפ"ה למס' מקוואות פירש פירוש הגון, דשם מתרץ הך קושיא מה דלא מתכשר המים שנשוקת צתירון אחר וז"ל: וז"ל דל"ק כלל, כיון דכלי מפסיק צין צריכה למעין לא מיקרי מחוברים ול"ד למעין שנתן לתוכו מים שאזונים, דשם מעין לא צטיל מיני' אף על פי שריצה עלי' מים שאזונים מידי דהוי אמתקיה שיש צה מי' סאה שאינה נפסלת אפילו נתן לתוכה אלף סאה שאזונים עכ"ל. ועפ"י דצרי' אלו כתב להלכה צפסקי' צפרק תינוקת וצתשו' וכן פסק הטור דלא תלי זה צזה דאף דצעין לטבילת אדם מי' סאה גם צמעין, מ"מ מהני השקה צמעין כל שהוא אף לטבילת אדם, אבל הא מילתא טעמא צעי מ"ש מקוה חסרה צמעין כל שהוא, ולכאורה הי' מקוה לומר כיון דמעין כשר לטהר מים טמאים בכל שהוא דרק לטבילת אדם צעין מי' סאה, אבל לטהר מים טמאים הוא מטהר בכל שהוא כמו שכשר להטביל צו כלים, והשקת מים שאזונים הוא כהשקת מים טמאים, דצצניהם הטעם משום צריעה והצחצרות, אבל לפי"ז הי' ראוי להיות שגם צמקוה שאין צה רק כל שהוא ומילא אותה מים שאזונים שתהי' כשרה מה"ת אף לשיטת הסוברים כולו שאז פסול מה"ת וזה לא צמענו, ומוכרח הדבר דל"ד לגמרי דין השקה של מים טמאים לדין השקה של שאזונים שמתחברים למים ראויים לטהרה, דלדין זה האחרון תלוי צכח טהרה של המים, וכיון דמקוה חסרה שאין צה מי' סאה פסולה לטבילת אדם מה"ת כ"כ המים שאזונים המושקים למקוה זו לא יקבלו כח טהרה לטבילת אדם, וא"כ הדרא הקושיא לדוכתה איך מתטהרים השאזונים לקבל כח טהרה לטבילת אדם, ע"י מעין כל שהוא, שאין צעמנו כח לטהר אדם צטבילתו:

ונלענ"ד דמה דפסלינן מקוה חסרה לטבילת אדם אינו דומה למעין כל שהוא, שהוא פסול לטבילת אדם לשיטת הר"י וסיעתו, דהנה מה דפסלי מעין כל שהוא לטבילת אדם אף שנראה מדברי הראשונים שהוא מה"ת, מדכתב הרשב"א הוצא צצ"י להכריע להלכה כשיטת הר"י דלמחמירים שומעים צצרי שאיסקורו צכרת וכן הציא צצס הר"ן. יעו"ש. מ"מ י"ל דפסול זה אינו כפסול של מקוה חסרה, דצמקוה חסרה כל שהוא הוא חסרון

כח טהרה, ורק צמקוה שיש צה מי' סאה מים כשרים יש צהם כח טהרה, אבל צמעין כל שהוא מה דפסול לטבילת אדם אינו משום חסרון כח טהרה אלא שהוא דין צשיעור טבילה, וכן נראה מלשון הר"ש שצ' צפרק תינוקת הוצא צצ"י שכתב להכריע כשיטת הר"י וז"ל שנראין צצרי' כי אין להשיב על הראיה שהציא, וגם מיתצבר הואיל ושיעורו חכמים מי מקוה אמה על אמה צרוס ג' אמות מים שכל גופו עולה צהם, לא פליג צאדם לשער צכל אחד לפי גופו עכ"ל. מלשון זה מוכח דהטעם דמצריכינן מי' סאה צמעין הוא לשיעור טבילה, כיון דלמקצת צני אדם צעין שיעור זה שיהא כל גופו עולה צהם משו"ה הוי הדין לכל אדם שיהי' שיעור מים שיהי' ראוי לכל אדם שיהא גופו עולה צהם, ולפי"ז י"ל דכח טהרה לטבילת אדם יש צמעין כל שהוא אלא דצעין מי' סאה לטבילה ומשו"ה לענין השקה של שאזונים שאני מקוה חסרה למעין כל שהוא דצמקוה חסרה אין צה כלל כח טהרה לטבילת אדם, וצמעין כל שהוא יש צו כח טהרה, ומה שאין אדם מתטהר צו הוא צחמת שאינו טובל א"ע כראוי, והמים שאזונים המושקים למעין כל שהוא מקצלים כח טהרה כדין המעין, וכשאזכא צשאזונים מי' סאה שהטבילה היא כראוי, כשר לטבילת אדם צמעין עצמו שאם הי' טובל צשיעור הראוי שיהי' כל גופו עולה הי' מתטהר:

וכן נראה להוכיח מהא דכתבו הר"ש והרא"ש לפרש צעדותו של ר' צדוק צזוחלים שרצו על הנוטפים שהם כשרים דאסהדות' הוא שאם אין צזוחלים לחוד שיעור טבילה אלא"כ נוטפים משלימים להם אפ"ה כשר, הצאנו לעיל דצריהם, והנה צמי פירות תגן צמשנה דלא פוסלים ולא מעלים דאם היתה המקוה חסרה כל שהוא אין מי פירות משלימים, ורק כשהיתה שלמה כשר צנתן סאה ונטל סאה, היינו דאם הי' מעיקרא מקוה שלמה אז מתצטלים המי פירות צרוצ ומתכשרים גם הם, ומשו"ה כשר אח"כ צנתן סאה ונטל סאה עד רוצו כדאמרינן ציצמות דף פ"צ אף דאחר כך ליכא מי' סאה מים, מ"מ גם מי פירות משלימים כיון דצצר נתכשרו, אבל אם מתחילה כשנפלו המי פירות לא הי' צמקוה מי' סאה לא מהני ציטול צרוצ שיתכשרו המי פירות להשלים את המקוה, וצע"כ הטעם צזה דאף שהמיעוט צטל צרוצ לא מהני כיון דהרוצ עצמו לא הי' לו כח טהרה, ולפי זה אם נאמר דלשיטת הסוברים דמעין אינו מטהר לאדם רק צמי סאה הוא שזה לענין זה למי מקוה ואיך משלימים הנוטפים לזוחלים אם אין צזוחלים שיעור טבילה, שהוא צע"כ משום דין ציטול צרוצ כמש"כ למעלה, דאי מטעם השקה א"כ גם כשרצו הנוטפים על הזוחלים ליתכשרו ואיך משלימים נוטפים לזוחלים, ואין לומר דשאני זוחלים ונוטפים ממים ומי פירות, דהלל גם מי פירות משלימים אם מתחילה היתה מקוה שלמה ונתן סאה ונטל סאה, אלא נראה שהטעם צזה משום דמעין מטהר

גממיות וכו' וכתב הנ"י לדחות דזרי עפ"י ההלכה, וכתב לתרץ קושית הראשונה בדרכים אחרים ולצטוף מסיק ד"ל שאין אותו שיפוע נקרא קטפרס אלא כשהוא משופע ביותר. יע"ש. והנה נראה דגם קושית הראשונה והשקלה וטריא דז"י הוא ג"כ לענין טבילת אדם דנענין מ' סאה גם צמי מעין, דאל"ה פשיטא דאין טובלים צמי גשמים כשהם זוחלים, ומזה מוכח דס"ל כהגר"א דגם צמי מעין לא הוי קטפרס חיבור לצירוף מ' סאה וזר"מ סימן זה סק"ו כתב אחרי שהצ"ח דזרי הנ"י האלו וז"ל ודזרי ז"ע והם צהיפוך ממ"ש ריש סימן זה דהמעין מנרף מתחילתו לסופו מ' סאה והצ"ח מן התוספתא רא"י לדזרי וכומו שכתבתי לעיל וא"כ מוכרח הוא כדזרי ראשונה ומיהו אפשר לומר הא דמעין דמנרף היינו דוקא במקום שאינו משופע וז"ע. עכ"ל. וז"ל הנ"י צריש הסימן ומשמע שאם המים משוכים כגון מעין שהוא זוחל ואין צדום מקום מתנו מ' סאה, אצל כשתנרף כל המים שמתחילה ועד סוף הם מ' סאה טובלים בכל מקום מתנו שגוף הנטבל מתכסה בו צין שיהא אדם צין שיהא כלי לדזרי הכל ורא"י מדתניא בתוספתא ומייתי לי' ר"ש צפ"ה דמס' מקוואות, איזהו חרדלית מ' גשמים הצללים מדרון רואים אותם אם יש מתחילתן ועד סופן מ' סאה מטבילים בהם ואם לאו אין מטבילים בהם דזרי צ"ש, צ"ה אומרים אין מטבילים בהם עד שיהא לפני עוגל מ' סאה הרי שאעפ"י שאין צה מ' סאה אלא צירוף מתחילתן ועד סופן מטבילים צה לצ"ש, וע"כ לא פליגי צ"ה עלייהו אלא משום דקטפרס לא הוו חצור או משום דאין הנוטפים מטהרים אלא צהצנורן, וכ"כ ממ"ש רבינו שמשון צפ"ה דמקוואות משנה שנית דאיכא לחוקמי הך דתלמי לאדם וכגון שאין מ' סאה ממקום מולא המים עד התלמי אלא עד הנריכה יש מ' סאה. עכ"ל. והנה מדזרי הנ"י אלו מוכח דנמעין לא איכפת לן מה שהוא קטפרס דלעולם מנרף מה שמתחילה עד לבסוף לשיעור מ' סאה ומותר לטבול בו בכל מקום שמתכסה גופו לכו"ע, וזה סותר למה ששקיל וטרי נקושת ראשונה ומה שרצה הד"מ להוכיח מדזרי הנ"י צריש הס' שסובר כחירון ראשונה, לענ"ד אינו כן, דכל הרואה יראה דמדזרי אלו מוכח להיפוך דהרי כתב מפורש דמותר לטבול צכ"מ שגופו מתכסה בו, וע"כ קושת הד"מ על הנ"י מה שדזרי סותרים זל"ז היא קושיא גדולה, ונעיקר הענין אף שאיני כדאי להכריע צין הקדושים אלו אצל תורה היא וללמוד אלו צריכים, והדרך הישרה צזה לענ"ד כמ"כ, וכומו שמוכחים דזרי הנ"י צריש הס' וכומו שכתב שמואל לטבול בכל מקום שגופו מתכסה בו, שהדברים מורים להדיא דלענין שיעור מ' סאה נמעין מהני לכו"ע לנרף כל המעין אף שיהי' נקטפרס ומחילא מתורן קושית הראשונה צפשטות:

ובעיקר הדבר שכתב הגר"א צס"ק הנ"ל וצס"ק ז"ל וזו הטעם דמעין מטהר

בכל שהוא אף לאדם, אלא דנענין שיעור לטבילה שיהא מים שכל גופו עולה בהם, אצל כה הטערה איכא בכל שהוא, ומשונה מתבטלים מיעוט הנוטפים צרוז הזוחלים ונעשים גם הם כזוחלים, ומשונה משלימים לשיעור טבילה:

עוד יש להוכיח כדזרינו מדזרי ר"ת שכתב צת"ה צשמו הוצא צצירור הגר"א סק"ה להוכיח דלטבילת אדם צעי מ' סאה מושגה ו' פ"ה צגל שנתלש ובו מ' סאה דאף שהוא מעין צעין מ' סאה לאדם והרי הוא קטפרס דאינו חצור ואיך מנרף המים שגל לשיעור מ' סאה, אלא נראה דרק לענין מ' סאה צמקוה שהחיבור גורם צהמים כה טערה שעי"ז שהם צמקום אחד מ' סאה צא צנוים כה טערה, וכ"ז שאינם חצונים מחצורים אין צהם כה טערה כלל, אצל צמעין דמה דנענין מ' סאה לטבילת אדם הוא רק לשיעור טבילה שיהא כל גופו עולה בהם ולא פליגי צין אדם לאדם, לענין זה מהני אם איכא שיעור מים ע"י הנטרפות של קטפרס וכן נלענ"ד מוכרח הענין לפימ"ש צהריצ"ש צס"י רצ"צ הוצא צהגר"א סק"ה הנ"ל דכל זוחלים הם חצונים כקטפרס, וא"כ איך מטהרים מ' מעין זוחלים לטבילת אדם לשיטת הסוצרים דנענין מ' סאה, דהרי זוחלים אי אפשר שיתחצו מ' סאה דהרי אינם מחצורים להנטרף לארצעים סאה, אם לא שנאמר כמ"כ דשאני הנטרפות מ' סאה דמעין להנטרפות מ' סאה דמקוה, דלענין מ' מעין מהני גם קטפרס להנטרף לשיעור מ' סאה כמ"כ:

והגר"א כתב צס"ק"ה להוכיח נגד שיטת הסוצרים דנענין מ' סאה לטבילת אדם צמי מעין וז"ל או מעין שיש צו מ' סאה, עצת"ה צס"ר רצ"ה מתנני ו' פ"ה גל וכו' וכבר תירץ דאמר מ' סאה כדי להתכסות צו האדם, ועט"ז סק"ו וקמ"ל דנרף להתכסות כולו כאלת צתוך הגל, ואדרבה משם רא"י להיפוך דמטהר זוחלים אף לאדם וה"ה לטהר צכ"ש וכמ"ש הריצ"ש דטעמא דמעין מטהר זוחלין מה שאין כן צמקוה משום דקטפרס אינו חיבור משל"כ צמעין דמטהר בכל שהוא, ודזרי הש"ך צס"ק"כ אינם צרורים. עכ"ל. ודזרי נפלאים צעיני דל"כ ה' לו להוכיח מהא דאדם טובל צנהרות ומהא דאצוה דשמואל דעניד מקוואות לצנתי' משום שאל ירצו נוטפים על הזוחלים, דמפורש להדיא דזוחלים מטהרים אדם, ולפימ"ש צאינו ענין זה לזה דאף אם ניחא דזוחלים ליכא חיבור להנטרף למ' סאה הוא רק למי גשמים שהחיבור גורם דין טערה אצל לענין שיעור טבילה שפיר מנטרפים דהרי איכא מ"נו שיעור מים שכל גופו עולה בהם אף לאדם גדול:

אמנם במדרכי צצנועות הוצא צצ"י כתב וז"ל ראשונה הקשה האין טובלים צנהר והלא קטפרס דרך ירידתם, וי"ל דהא דאמרינן קטפרס אינו חיבור היינו לטבול למעלה מן הקטפרס, אצל למטה שפיר דמי כדאמרינן פרק אין דורשים ג'

ו' סאה חיד תטהר, חנל זה לא קשה כ"כ, דהרי חכא גווי דמטהר ככ"ג, וכמו דמפרשי הר"ג והרמז"ס והרא"ש במעלה הד', במעין שריצה עלי' מים שאונים, דע"י השקה נעשו כל השאונים כמעין, לענין זה שיטהרו ככ"ג, ודון מי מקוה עליהם שאין מטהרים צוחלים, וכן במעין שהמשיכוהו חוץ למקום זחילתו דמטהר ככ"ג ואין מטהר צוחלים, ועל אופנים כאלה צריך ילפותא דמי מקוה אינם מטהרים צוחלים. כנלענ"ד נענין זה :

וכן הוא שיטת הרמז"ס הוצא צריצ"ג שכ' צפ"ח מה' מקוואות ג' גומות צנחל, העלויה ומחטונה של כ' סאה והאמנעית של מ' סאה ושטף של גשמים עובר בתוך הנחל אעפ"י שהוא נכנס לתוכו ויוצא מתוכו אין זה עירוב ואין מטבילים אלא צאמנעית שאין המים הצוחלים מתערבים אלא"כ עמדו. עכ"ל. ומשמע דסובר ג"כ דכל שהם צוחלים הוו כקטפרם שאינם חיצור, ולשיטתם צריך להנין חיד מהני השקה של מים שאונים במעין שריצה עלי' מים שאונים שיתטהרו השאונים ושיה' דינם כמי מעין לטהר ככל שהוא כהך דמעלה הרציעית שהנחנו, כיון דנשעה שצאו המים שאונים להמעין הי' זוחל והוי כקטפרם שאינו חיצור, וענין השקה הוא כזריעה שהוא מטעם חיצור וכשהם צוחלים הרי אינם מחוזרים, ובתוס' גיטין דף ט"ז וצפרק אין דורשים דף י"ט כתבו דלענין השקה חמיר מערוצ מקוואות, דקטפרם הוי חיצור לענין עירוב מקוואות, ולענין השקה אינו חיצור, יעו"ש, והנה צהא דתנן במשנה ה' פ"ו דמקוואות מטהרים המקוה העליון מן התחתון כתב הר"ג שם וז"ל ונראה לפרש דלא חיירי הכא צחקר אלא צשלם, אלא שהוא שאוב ומשיקו לכשר להכשירו וסגי צחוט השערה דהקילו צשליצה דרצנן כדלמחר צפ' המוכר את הצית דף ס"ה, ושחא מטעם זה לא חיישינן צסילון אפילו יהא קטפרם. עכ"ל. וכ"ז אס נלמחר כולו שאוב הוא ג"כ מדרצנן חנל לשיטת הסוברים כולו שאוב הוא מה"ת, נע"כ מוקי הך משנה כהך תנא דס"ל קטפרם חיצור, היינו ר"מ ור"י דפליגי צגור חסיק דלמרינן צמס' חגינה דף י"ט דצגור אחית לא פליגי ולכו"ע מהני ופליגי רק צגור חסיק, יעו"ש. והרמז"ס דפסק שם דגס גוד אחית לא אמרינן סובר דרצנן פליגי על ר"מ ור"י וצצרי דגס אחית לא אמרינן כמש"כ הריצ"ג שם צשיטת הרמז"ס. חנל צלמח צשיטת הרמז"ס קשה טובא, דהרי פסק שם צפרק זה כהך משנה דמטהרים את העליון מן התחתון, ומוכה להדיא מדצרי דמפרש לענין עירוב מקוואות כמו דמייירי שם צחותו הפרק צדין עירוב מקוואות וכמו דמסיק צדין זה דעל ידי הסילון צצנייהם הם נעשים כמקוה אחת, יעיון שם, וכן קשה ממה שפסק שם צסגוס עצה שהטבילו במקוה שיש צה מ' סאה מכוונות אס הי' מקלחו נוגע צמים מי שטבל אח"כ הוא טהור, וצריצ"ג עמד ג"כ צקושיא זו ותיצין דשליי סגוס

צוחלים ומקוה צלשצורן דוקא, דצוחלים אינם מנטרפים למ' סאה משא"כ מעין דמטהר ככ"ג וכמש"כ הריצ"ג, וע"ש צסי' רצ"צ. עכ"ל. וצצרי' מרפסין חיצרי לענ"ד, דמדצרי' משמע להדיא דמה שאין נוטפים מטהרים צוחלים הוא רק מה"ט דליכא צירוף מ' סאה, דצוחלים הם כקטפרם דאינו חצור, וזה סותר כל צצרי הראשונים ז"ל, דהרי הר"ג והרמז"ס והרא"ש מפרשים צמעלה הד' צפ"ק דמקוואות במעין שריצה עלי' מים שאונים וזה למקוה לטהר צלשצורן, ולמעין ככל שהוא, צחד מקום שדין משותף צזה, לענין חשצורן וזה למקוה, ולענין כל שהוא וזה למעין, הרי אף שמתטהר ככל שהוא אינו מטהר צוחלים, והוא דלוי משום דגזיה"כ הוא דאין מים נוטפים מטהרים רק צלשצורן וכמש"כ המרדכי צצצועות דלא נקרא מקוה מים אלא צלשצורן שהם נקווים ועומדים, וכן מוכח להדיא מדצרי' תוס' חולין דף ל"א ע"צ ד"ה גזירה, יעו"ש. וכן מוכח להדיא מדצרי' הנ"י שהנחנו שכ' דע"כ לא פליגי צזה אלא משום דקטפרם לא הוי חיצור או משום דאין הנוטפים מטהרים אלא צלשצורן, הרי דחלצד חסרון הצטרפות מ' סאה אין נוטפים מטהרים צוחלים וכן מוכח להדיא מלשון התורת כהנים, דילף שני הדינים מהכתוב, דמתחילה תני אי מה מעין מטהר ככל שהוא אף מקוה מטהר ככל שהוא, ת"ל אף מעין המעין מטהר ככ"ג והמקוה צמי' סאה וכו' אי מה מעין מטהר צוחלים אף מקוה מטהר צוחלים תלמוד לומר אף מעין מעין מטהר צוחלים והמקוה צלשצורן, ואס נלמחר דגס מקוה מטהר צוחלים אלא דהחסרון צזה רק דליכא חרצעים סאה משום דקטפרם אינו חיצור למה לנו למילף מקרא, וזה דוחק לומר דזה גופא ילפינן מקרא דקטפרם אינו חיצור או שצוחלים הוו כקטפרם, וצריצ"ג סי' רצ"צ לא מלמחי ענין זה שיהי' פסול צוחלים משום חסרון חיצור לשיעור מ' סאה רק שכתב שם דכל צוחלים הוו קטפרם, וחלצצה מדצרי' שם מוכח ג"כ דמה שאין מקוה מטהר צוחלים הוא פסול אחר שלא מטעם חסרון מ' סאה, שדן שם לענין מקוה שהיא חמה על חמה צרום ג' חמות שצשעה שאלס טובל המים מתחמרים שמתפזרים חוץ למקוה שאסור לטבול במקוה כזו צזה"ל, שהרי צשעת טבילה שזהו כשכל נופו יחד מתכסה צמים אז המקוה חסרה ואין המים שחונה לה מנטרפים ואף אס יהי' עוצי המים יותר מכדי שיעור ערוצ מקוואות שהרי צוחלים הם ואינם כלשצורן וידוע שאין המקוה מטהר צוחלים אלא צלשצורן, וגס שערוב מקוואות צריך שהמים המערצים שני המקוואות הם מערצים אותם צהשקט צעומדס צמקומס הטבעי שזהו חשצורן לא צהיותם צוחלים שזהו נקרא קטפרם. עכ"ל הצ"ל, ואף דלכאורה גס לצצרי הריצ"ג קשה כיון דמ"מ כל צוחלים הם קטפרם, א"כ לעולם ליכא צוחלים שיעור מ' סאה דהרי אינם חיצור, א"כ למה לי קרא למעט שאין מקוה מטהר צוחלים כיון דליכא

שהמים נלוים בו והוו כמעורבים. וזה אינו מונע, ועי' נכ"מ שם שהקשה על דברי' מ"ג מאלם שרגליו נוגעות במים, ועיי"ש שכתב דלענין קטפרם שאל אינו חשוב כקטפרם :

ועפ"י דברי הכ"מ הנ"ל נלענ"ד דשיטת הרמז"ם אינו כן, אלא דמה שכתב שאין הזוחלים מערבים אינו נשום דין קטפרם, די"ל דהרמז"ם סובר דגוד אחית אמרינן דהוא כשיטת תוס' וכהראש"ה שהציל המרדכי שהצאנו דלענין לטבול בתחתונה חשוב המים כמעורבים, ורק צאדם סובר דלא מהני כמש"כ הכ"מ דמה שעל צשרו אינו מנטרף, ומשנ"ה פסק כהך משנה דסגוס ענה, והא דפסק דאין טובלים בתחתונה נג' גומות, הוא מטעם שכתב שאין זוחלים מערבים, היינו כיון שהצינור הוא ע"י השטף מים שעוצר ציניהם וכיון דזוחלים פסולים לטהרה, אין מים פסולים מחברים את המקוואות להחשיבם למקוה אחת, כיון שהמים המחברים אינם חשובים כמקוה, וכן מוכח מדברי הש"ך ס"ק קכ"ט שכתב על דברי המחבר שכל אין זוחלים מערבים שהוא דוקא בניו גשמים, אבל מעין מערב אף זוחלים, ומה דפסק כהך משנה דמטהרים העליון מן התחתון ע"י סילון שמשיקו כחוט השערה, נלענ"ד דמפרש מה דקתני נמשנה כיצד מציא סילון של חרס או של אבר ומניח ידי' תחתיו עד שהוא מתמלא מים ומושכו ומשיקו אפילו כשערה דיו שאין מסלק ידיו מן הסילון לגמרי עד שיהי' המים יולאים מן הסילון אלא מסלק קצת שיהי' נוגעים המים שנסילון להמים שנתחתון וכן למעלה, ונחאי נקב קטן כשיעור נגיעת המים לא יהי' עי"ז זוחלים ולא קטפרם, ומשנ"ה חשוב הכל כמקוה אחת, ולשיטת הרי"ג קשה טובא דאם נימא דכל מים זוחלים אינם חשובים מחברים לעולם לדברי' לה יטהרו לעולם מים טמאים ע"י השקה למי הנהר שהוא זוחל, וכן יקשה מה שהקשינו לעיל מהך דמעלה הרביעית דמהני השקה למים שאזנים שיקבלו כח טהרה של מעין לטהר בכל שהוא, דהרי ענין השקה הוא זריעה וחיבור, וכיון שזחילה אינה מחברת את המים לא היא השקה :

והנה זה כמה שנים נסתפקתי הלכה למעשה בהנך מקוואות הנעשים ברוז ומקומות, שחופרים מקוה תחתונה שיהי' מעין נוצע ושופכים בה מים שאזנים הרבה שעולה המים עד מקוה צנוי למעלה והמים נשפכים דרך חור צנוי לתוך המקוה העליונה ובה טובלים, עפ"י הכללים המסורים לנו להלכה שהמים שאזנים נכשרים ע"י השקה, ועפ"י רוז דרך טבע המים הנשאפים על מי המעיין הזה אינם עומדים בה רק לפי שעה ומיד הם שנים ומתפשטים לתוך הארץ עד שעומדים על מדת המים הטבעיים שהי' זה מעיקרא, ולפימ"ש כ"ב נסעיף כ' ונ"א דאם ניכר זחילתם פסול אף אם ישאר מ' סאה לטבול למעלה מהסדק, ואם ניכר זחילתם פסול גם אם הי' התמעטות המים ע"י נליעה נקרקע, ע"כ יש לדון אם המים שאזנים

הנאים בתוכה מתכשרים כיון שנעשו זוחלים וזוחלים הם אינם מי מקוה, איך יתכשרו ואיך יכשירו את המים הנאים עליהם, ומכש"כ שיש לדון אם יתהוו איזה סדק במקוה התחתונה שהמים שומעל הסדק פסולים לטבול בו לשיטת המהרי"ק שורש קנ"ה שכתב שם דנכה"ג כשר אם תוכל האשה לטבול ולכסות גופה במים שתחת הסדק דוקא, צאופן דלפי"ז המים שעל הסדק אינם מי מקוה כלל שהם זוחלים, ואיך יכשירו את המים הנוספים עוד מה ששופכים עליהם, ואם לא יכשירו הלא המים שיצאו לתוך המקוה העליונה הם מים שאזנים לגמרי ותהי' רוז המקוה ומים שאזנים, ויש ספק פסול מה"ת לשיטת הסוברים כולו או רוזו שאזן פסול מה"ת, ואף שהמים המקוריים הם מי מעין ולא מי גשמים, אבל כבר נתבאר בדברינו לעיל שעפ"י שיטת רוז ראשונים דלא מהני השקה לענין זה שיקבלו מים נוטפים כח טהרה לענין זה שיטהרו זוחלים, ה"ה הר"ג, והרא"ש, הראש"ד והרמז"ן, דמדברי' כולם מוכח דלא מהני השקה לתת כח נוטפים שיטהרו זוחלים, ואף דלהראש"ד והר"ן והרמז"ן ז"ל מהני נוטפים שרצו מטעם ציטול ברוז, י"ל דזה רק בנחרצו מעט מעט ולא נכה"ג שמרבים צנת אחת, ועוד דלענין זה נקטינן להלכה דחוזר וניעור, אף דלפי פשוט דברי' הר"ן דנדרים משמע דהמים המקוריים חשובים הם לטבול את המים אשר מיתוספים עליהם, וכן כתב להדיא על שיטת הרמז"ם שר"ן כתב ע"ש הרמז"ם שאם ריבה נגומת המעין שם מצטלים את כל המים הנאים עליהם, אבל עכ"פ להלכה נקטינן כשיטת הרא"ש וסיעתו, דאם רצו הנוטפים על הזוחלים פסולים לעולם לטהר זוחלים כחוזר

בטוש"ע ורמ"א צריש הסימן :

אמנם לכאורה יש להוכיח ענין זה מדברי' הר"ג והרא"ש הוצא צש"ך סקנ"ה, שכתבו דדין צור מלא מים שאזנים ואמה נכנסת ויואלת שאם הי' האמה מחזקת מ' סאה הי' נטהרים המים שצנור מדין השקה יעו"ג. הרי שע"י מים זוחלים מתכשרים המים שצנור, והטעם בזה נלענ"ד דהרא"ש סובר דאם נשאר מ' סאה תחת הסדק כשר, ומציא רא"י מהך משנה דמה שזוחל מלמעלה אינו מוגרע כלום, דהרי אם לא נשאר ג' לוגים מים שאזנים כשר אעפ"י שהאמה נכנסת ויואלת והוו זוחלים, והרמ"א שהציא י' מחמירים — צס"י כ' — הוא דלא כהרא"ש כמש"כ הב"ח והגר"א, ולפי"ז י"ל כיון דלהרא"ש מה שתחת הסדק לא חשוב זוחל וכשר לטבול בו וכמו שכתב המהרי"ק שהצאנו דלהרא"ש כשר לטבול דוקא מתחת הסדק, י"ל דסובר הרא"ש גם צאמה דיש מ' סאה מי מקוה אעפ"י שמה שעוצר על הצור הוא זוחלים, אבל כיון שהזוחלים מחברים למי מקוה שפיר מכשירים את המים שאזנים שצנור, דסובר דגם מים זוחלים מחברים, ואף שכתב הרמז"ם אין הזוחלים מערבים הוא לבחר שני מקוואות לעשותם למקוה אחת, אבל לבצר למקוה טהורה מהני גם זוחלים, וכן

למקוה והמים המושקים אליהם היו כאילו נתחברו למי מקוה, וכ"כ הכא הזוחלים מחזרים המים שאזנים אל מים כל שהוא שנתחמת הנזר שהם מי מעין ומתכשרים כל השאזנים הנוספים שיטהרו גם הם בכל שהוא, ונטל מהם פסול שאינה וכשנאזים אח"כ למקוה העליונה והם אשזרון כשרים הם לטבילת אדם. וכבר נתבאר בדברינו לעיל דמהא דפסק הטור ושו"ע דמי מעין כ"ג אינו נפסל בשאינה, מוכח דמה דנעיין מי' סאה לטבילת אדם אינו דין כח טהרה צעם אלא שיעור לטבילה, אצל כח טהרה איכא צמעין כל שהוא, אצל זהיתר זה יש לפקפק הרבה, חדא ד"ל דנכה"ג כל המקוה היא פסולה משום ציטול צרוב כיון דרוב המים הם פסולים לטהרה משום זוחלים גם המיעוט שאינו זוחל פסול משום ציטול צרוב דל"ד לסדק, דאם ניכר מה שתחת הסדק ומה שלמעלה מן הסדק, אצל כאן שאינו ניכר מה שיש מן המים שאינם זוחלים ומתנבל צרוב, ועוד יש לדון דכמו דזוחלים אינם מטהרים כ"כ זוחלים אינם מתטהרים, דכ"ז שהם זוחלים אינם חשונים כמקוה ואין יקבלו כח טהרה, כ"ז שאינם נקראים מי מקוה, וא"כ כשנאזים אח"כ למקוה אשזרון אין להם מי שיטהרם ונשארו צפסולם, כיון דמעיקרא לא חל עליהם דין טהרה, אצל דכ"ז פשטות המשנה צמענה הרביעית דקחמי מעין שריצה עלי' מים שאזנים הרי זה כמקוה לטהר צאשזרון וכמעין לטהר צכל שהוא משמע שצעה שריצה המים שאזנים הוא זוחל כדרך מעין ומ"מ מתכשרים המים שאזנים לענין זה שיטהרו כשיצאו צאשזרון, דאל"כ הרי כל המים שאזנים שצאו למעין לא נתכשרו כלום דהרי הם זוחלים והמטהר אותם ג"כ זוחלים, ואף דיש לפרש דמיירי המשנה צמעין עומד שריצה עלי' מים שאזנים אצל זה דוחק, ויותר קשה לומר כן צדין הטו"ע דפסק צסימן ט"ו דמעין כ"ג יכול לשאוב וליתן מים כמה שירצה, דהו"ל לפרש דזה דוחק צמעין עומד ולא צמעין זוחל, והט"ז דמפרש שם דמיירי צמעין עומד דסובר שצמעין זוחל עדיף עוד דמטהר גם את השאזנים שיטהרו גם הם צוחלים דמהני השקה גם לענין זה, אצל עכ"פ מדין זה מוכח דאין חסרון זחילה מעכב צזה לענין שלא יטהרו המי מעין את השאזנים, והטעם צזה י"ל דפסול זחילה הוא רק צטבילה אצל כח טהרה לעולם יש צהם אף כשהם זוחלים, אצל לענין השקה ליכא חסרון כלום צוחלים, ולפי"ז גם מים טמאים יהי' נטהרים ע"י מקוה זוחלת או נהר זוחל של מי גשמים כשיש צהם מי' סאה וזה דין מתודש אצל פשטות המשנה והפוסקים מוכיחים כן :

עוד יש לצרף צזה שיטת הנר"ל שסובר עפ"י שיטת הרצ"ג דפסול זחילה הוא משום חסרון מי' סאה שאין הזוחלים מזרפים ומחזרים, וכל היכא שמוטהר צכל שהוא ליכא פסול זחילה, וצנידון דידן שמי הנזר הם מי מעין הרי כל המים מתטהרים, אף דקטפרס אינו חיבור, י"ל

כתב הנר"ל צס"ק ז"ל, ולפי"ז גם לפי"מ דמציא הרמ"א להחמיר דלא כהר"ג היינו לפסול כל המקוה אם למעלה המים זוחלים, אצל צנידון דידן שמי הנזר הם מי מעין שאין זחילה פוסלת צהם ונמאל דלכו"ע מים שאזנים מתכשרים לענין לטבול צהם צכל שהוא, אצל כד מעיינא צזה היטב אחתי תלוי דין זה צדין הסדק צצסעיף כ', דלשיטת הר"ג והר"א צצנוטפים שרצו על הזוחלים שמי המעין מתנבלים צרוב הנוטפים, ונעשו כאילו כל המים נוטפים, כ"כ צנידון דידן שצרבים לשפוך מים שאזנים הרי מתנבלים מי הנזר שהוא מעין צרוב מים השאזנים ונהפכו כולם כמי מקוה ואין כאן מעין, ודינם לטהר צאשזרון דוקא, ולשיטת הי"ש מחמירים שכתב הרמ"א צצסעיף כ', הרי כל המים שצצור הם זוחלים, וצנידון דידן עוד צרע שלא ידעיין היטב מקום כניסת המים הנוספים אם הם צצלעים צתהום המעין או מלמעלה מומקום מדת המים הטבעיים של מי המעין, דנכה"ג אולי גם להחמיר כל המקוה חשונה כזוחלת, ואף דלאחר נפילת המעין ישארו מי' סאה של מי המעין הטבעיים י"ל דל"ד צנידון זה לצנידון של המחבר דאם הרי סנח נפילת המים מחמת סדק, ומשו"ה כל שלמטה מן הסדק אינם חשונים זוחלים, אצל כאן אולי גם צקרקעית המקוה המים מתמעטים וצצלעים צארץ מחמת כונד המים הנוספים, אצל עכ"פ לשיטת הי"ש מחמירים הנ"ל חשונה כל המקוה לצוחלת כיון שניכר לעין התמעטות המים צכל רגע, ואין כאן מקוה טהרה כלל וממילא כל מה שצופכים עוד הם שאזנים כיון שאינם מחזרים למקוה מים כלל וצאים המים למקוה העליונה מים שאזנים ע"י המשכה, וע"י המשכה ג"כ אין כשר רק אם איכא רוב מים כשרים וכאן הרי רוב מים פסולים :

אבל איכא צזה צדידים להיתר, היתר אי' הוא שיטת הראשונים שהצאנו לעיל דסברי דמהני השקה גם לנוטפים שיטהרו צוחלים, דלשיטתם כל המקוה כשרה היא והמים הנוספים ג"כ מטהרים צוחלים, וכל המים הצאים עליהם מיד נכשרים ע"י השקה, והיתר צ' הוא שיטת הר"ג שצפרש המשנה דפ"ו דמקוואות משנה ח' דמטהרים העליון ע"י התחתון אף דהוי קטפרס מ"מ הקילו לענין שאינה שהוא דרצנן, היתר ג' לשיטת המחבר דמה שלמטה מן הסדק אינו נפסל משום זוחלים וכאן מיסתבר לומר דהמים הנוספים אי' אפשר שיגרמו שיתהוו כל המים עד קרקעית המקוה לצוחלים דעכ"פ איכא מקומות צקרקעית המקוה שהמים אינם צצלעים שם ועומדים על עומד צצאופן דכל שהוא איכא לעולם שאינם זוחלים, ולשיטת הר"ג והר"א ש מהני השקה צמעין שריצה עליו שאזנים שיהי' דין מעין על הנוספים שיטהרו גם הם צכל שהוא כמו שנתבאר לעיל, והרי זה כזוחלים המחזרים למקוה כשירה שהצאנו מהר"ג והר"א ש דסברי דנכה"ג מתכשרים המים שאזנים שצצור, דזוחלים אף שהם אינם כמקוה, אצל מחזרים הם

דרך היכל דענין שיתחבש המקור העליונה
ומחזרת עם התחבשה ע"י הגלגל והקטפרס לא
היו חיצוני, או גם הקטפרס והגלגל עלמו בכלל,
אלל כל משהו שנוגעת עכ"פ במשהו אחרת, משונה
כמושקת ומחזרת קלת למשהו שני נרגע אחת,
ומשו"ה צמי מעין שמתהר צכ"ש כל משהו שנוגעת
נראשונה צמי המעין טהרה את המשהו הנוגעת
אליה, שיהי דינה כמו מעין כ"כ לטהר צכ"ש,
וכן כסדר, ומחילת קצלו כל המים כח טהרה עד
לנועלה, והא דתקן דניגוק וקטפרס אינו חיצור
לא לטומאה ולא לטהרה וענין לטהרה הוא טהרה
השקה, י"ל דזה דוקא אם משיקו צמי מקור, דנענין
שיתחבשו כל המשקים מחזרים יחד שנגיעת המים
שמתחת הקטפרס יתחבש כאילו נגע המים העליונים
אל המקור, על ענין זה קתני דאינו חיצור שהקטפרס
אינו מחזר את כל המים, אלל צמי מעין
ללא צעין חיצור כללי אלל נגיעת משהו נמשהו
ולא חיצור כללי על ענין זה לא קתני במשנה
כלום. ובמשנה ט' פ"ח לטהרות קתני מקל שהיה
מלאה משקים עמלים כיון שהשיקה למקור
טהרה דברי רבי יהושע ודכמים אומרים עד
שיטבול את כולה, דסברי קטפרס אינו חצור, לא
זכר במשנה רק השקה במקור, ד"ל דאם השיקה
למעין כל שהוא מהני השקה גם לרצנו, וכן
נרמז"ס פ"ז מה' טומאת אוכלים שהצא דין זה
ללא מהני השקה ע"י קטפרס וניגוק, טכר ג"כ
רק השקה למקור עיי"ש הלכה ה', כ"ז מלאתי
לדוד דזה אופנים להיתר, אלל צכ"ז לע"ג למעשה
כי יש דזה ספק של תורה לשיטת הסוברים כולו
שאלו הוא מה"ת:

ובדין האמור במשנה שקטפרס אינו חיצור לטומאה
נתקשיתי זה כמה דהלל עכ"פ כל משהו
נוגעת בחצירתה, וכיון דמשקים הוא לעולם תחילה
וא"כ כל משהו מתטמאת ונעשית תחילה ומטמאת
את המשהו הנוגעת אליה ומחילת נטמאו כל
המשקים, אח"כ הראו לי שצ"ס אליהו רצא להגר"א
ז"ל צפ"ח לטהרות משנה ט' עמוד ע"ז וכתב דזה"ל
ואע"ג דכל טפה וטפה נטמאת בחצירתה, נ"מ
לטבול יום שנגע שאינו מטמא את המשקה אלל
פוסלה עכ"ל. אלל נרמז"ס פ"ז מה' טו"א כתב
גם לענין טומאת שרץ וז"ל הניגוק אינו חיצור
לא לטומאה ולא לטהרה כ"ל הי' מערה משקים
טהורים לתוך כלי טמא ואפילו ע"ג השרץ הרי
העמוד הניגוק טהור. עכ"ל. הרי מפורש דגם
נטומאת שרץ טהור כל הניגוק, וכן קשה על דברי
הגר"א מן המשנה צמס' חכשירים פ"ה מ"ט כל
הניגוק טהור חוץ מדגש הזיפין וכו' מפני שהיה
סולדת לאחר' ע"כ. הרי מוכח להדיא דלאו נטבול
יום חייירי דהרי נסולדת לאחריה הוא משום
דחזרת ומטמא כל מה שצכלי העליון כמו שכתב
שם הרע"ז ורש"י צמיר דף כ' ונטבול יום אי
אפשר לטמא, והדרה הקושא לזכותה, ונלענ"ד
ד"ל דמשו"ה צנלוק טהור ולא חמירין דכל משהו
נוגעת בחצירתה, משום דהוי טומאת צית הסתרים

כלחמירין נחולין דף ע"ז ע"ז לענין צמר של
אבר מן החי וצנד הנטמא מחמת מדרס שאינו
טמא משום מגע מדרס לר' יוסי יעו"ש. וה"נ אף
ללא חשיב חיצור ונ"מ צית הסתרים הוא דלין
יכר מגעם, ורק נסולדת לאחריה יכר מנעתה.
אח"כ מלאתי צהג' רש"ש למס' חכשירים
שעמד ע"ז להקשות ממשנה זו עפ"י מה שמפרש
הגר"א דחייירי צטבול יום, ומציא פי' התוס' דחזיר
דמפרשי שהטעם נסולדת לאחר' הוא דנכה"ג
הוי דצר עז וחשיב הכל כמחזור יעו"ש. אלל לא
זכר מדברי הרמז"ס שהצאנו, וכן צפי' משנה
דחכשירים מפרשים הרמז"ס הר"ש והר"ש דמערה
מכלי טהור לכלי טמא דלא כהגר"א. וע"כ נלענ"ד
כמש"כ:

פרק כח

במס' זכורות דף כ"ג מסיק הש"ס צס"ר ר"י נר
חנינא לענין תערובות אפר פרה נאפר
מקלה וכן נבילה בשחוטא דטהור מלטמא צמגע
אלל מטמא צמשא, ופירש"י משום דמ"מ נשא והסיט
את הטומאה, ופריך הש"ס שם מנחמה גסה ששפעה
חררת דם דחזיר ר' חייא שאינה מטמאה לא צמגע
ולא צמשא, ופירש"י דאוקימנא לעיל משום
ציטול צרוז דם וגוונים שיואלים עמה, ומסיק הש"ס
צקשיא. והרמז"ס פסק נאפר פרה ונבילה כר"י
צ"ח דמטמאים צמשא וצנחמה ששפעה חררת דם
פסק כר' חייא דלינה מטמאה גם צמשא, וכתב
הכ"מ צפ"א מה' אה"ט צס"ר הר"י קורקוס וז"ל
דחררת דם שאני צטבול ציטול (גמור) כי נחערצה
החררה צדס וגוונים ונמחית צהס והוי הכל כמו
הדם ואין כאן עוד דבר שיטמא, אלל כאן (היינו
נבילה צטבול בשחוטא) אין לומר כן דצאפי נפשה
קאי אלל שאינה כיכרת. עכ"ל. ובמשנה למלך
פ"א מה' חו"מ כתב שם לתרץ דזה מה דהוקשה
לו צדברי המרדכי שר' משולם הקשה צס"ז של זצ
דמטמא צמשא לפי שאי"א צלי לחצוהי זינה וצינחה
שרקקה דם דחליצתה כשירה לפי שאי"א צלא
לחצוהי רוק, אחאי לא צטלי לחצוהי זינה ורוק
צרוז, וקושיתו לענין ש"ז של זצ תמוה, דהרי התם
לענין טומאת משא קאי, ולענין טומאת משא לא
מהני ציטול כמו דמפורש צמס' צכורות הכ"ל,
ומתרץ המח"מ ד"ל דסובר כהר"י קורקוס
דנחערובות לח צלה אינו מטמא אפילו צמשא, אלל
דקשה על הר"י קורקוס מסוגית הש"ס דנכורות
הכ"ל דפריך מהך דחררת דם ומנחה הש"ס ענין
זה לנבילה בשחוטא, וכן הקשה מחאפר פרה דפסק
הר"מ כסוגית הש"ס דמטמא צמשא, ותלה במחלוקת
הראשונים אם קמח נקמח חשיב כיצב ציצב
או לא. יעו"ש. והנה לענ"ד מוכח להדיא מן
התוספתא ומכמה סוגיות צס"ס והרמז"ס
דנחערובות לח צלה נטל לגמרי אף מטומאת משא,
דתייל צתוספתא פ"ה לטהרות נחערובות דם
טמא צדס טהור דחכמים אומרים דנטל צרוז וכן

הוא כמש"כ הרא"ש פניה"ל דכשמתרצה האיסור עד שיהי' צהטרפות רוצ נגד ההיתר, הרי זה כאלו הוכר האיסור דלכו"ע שז האיסור במקומו כצראשונה, וכמו שנתבאר ענין זה באורך לעיל בפ"א, וכ"כ נטמא שנתערב צרוב טהור כנצילה בשחוטא שאם תזכר הנצילה ודאי תחזור לטומאתה, כ"כ אם יתרצה שיעור נצילה עד שיהי' רוצ נגד השחוטא, כ"כ תחזור הטומאה לדינה וזה ענין מה שאמר טומאה מעוררת טומאה, וננידון של הש"ס צמים טמאים מועטים שנתערב ציר שליט מקבל טומאה דנטל צרוב, איכא צזה שני ציטולים, ל' שהמים נהפכו לציר ע"י ציטול צרוב הציר, והנ' שהטמא נהפך לטהור שמיעוט הטמא נטל צרוב הטהור, וכיון דאמר ר' ירמיהו כשנתרצה עוד מים עד שצהטרף יתרבו על הציר מלא מין את מינו וניעור, ששצו המים המתצטלים לחזור ולהיות כדין מים, ענין זה מהני רק על ענין הציטול הראשון, שלא לחצו המים הראשונים כציר אלא כמים, אבל אכתי' הם מים טהורים, ואיך יטמאו את המים הנוספים, ורק לאחר שיטמאו את המים הנוספים יתעוררו גם הם מטהרתם לחזור לטומאתם, ולר' ירמיה' מוכרת הענין שחוזרים לטומאתם קודם שמתמאים, דאל"כ איך יטמאו, ולמדנו מר' ירמיה' שצובר דטומאה המתצטלת כמאן דאיתא דמי, היינו דנכל דין שאפשר להמלא צה, שאם יחול הדין לא יהי' הרוצ מתנגד אליה, מתעורר הדין לחול כצתחלה, ורק כ"ז שהרוצ מתנגד אין הדין חל, דזהו הכלל צתורת הציטול דלפינן מקרא דאחרי רבים להטות, דכל דין שנאמר שיש צו צהמיעוט צאופן שאם יהי' הדין כתורתו, הוא נגד הרוצ, אז אמרה תורה שיהי' דין ההוא נטל וכמאן דליתא, אבל אם יהי' איתא ענין שאפשר שיעמוד הדין על עמדו ולא יהי' שום נגוד מצד הרוצ, חזר הדין על עמדו, ומש"ה כשצצ דין המים הטמאים שנטלו צציר לחזור כמים ע"י מלא מין את מינו וניעור שאז אם יעמוד דין טומאה על המים הצטלים, לא יצויר שיהי' הרוצ מתנגד, משום דתיכף שיחול דין טומאה על מיעוט המים, תיכף יתטמאו כל המים הנוספים, ויהי' רוצ התערובות טמאים משום האי טעמא חזר דין טומאה על המים הצטלים, ומזה מוכרת דטומאה כמאן דאיתא דמי, היינו דמיתלת תלי וקאי, אם ימלא מקום לחול — יחול, ואופן זה הוא אם יזדמן שאפשר שיהי' הדין ולא ינגד הרוצ לזה, ולפי"ז מוכרת כ"כ דאם ישא כל מה שנתערב צמשא אחד, שאם יטמא הנושא מחמת שנושא את הכל, הרי הוא נטמא מחמת המיעוט לחוד, צאופן שאין הרוצ מתנגד לזה כלום, ומש"ה מוכיח הש"ס דלר' ירמיה' מוכרת הדין דלטומאת משא לא מהני ציטול צרוב כשנושא כולם כאחד, אבל מהא דטומאה מעוררת טומאה אי אפשר להוכיח ענין זה, דהתם מלא מין את מינו יש לפרש דחשיב מין את מינו גם קודם שחזר לטומאתו רק מחמת שראוי להיות טמא, לכלל דין טומאה איכא צודאי סבה המחייבת טומאה,

רוק טמא צרוק טהור, וכן מי רגלים של צו צמי רגלים של טהור וכן צמרסן של צו, והוצא להלכה צרמז"ס פ"צ מה' מו"מ, וכן הוא צמס' צצחים דף ע"ט ע"ב לענין צרסן של צו דהוצא שם הק צרייתא דתוספתא הכ"ל צרסן של צו פעם ראשון ושני טמא שלישי טהור משום ציטול צרוב כמו דמפרש שם צגמ' ופירש"י שם דלענין טומאת משא איירי לענין הצרסן עצמו אם מטמא עוד שהוא טומאת משא. יעו"ש. הרי להדיא דמהני ציטול צרוב צלת צלת אפילו לטומאת משא, ועוד צהרצה מקומות צגמ' מוכח ענין זה כמו ציוצא לקמן, וצטעמא דמילתא מ"ש תערובות לח מיצב נצאר צזה צס"ד על פי ציאור מקור הלכה צגמ' הכ"ל :

דאמרינן שם צמס' צבורות צהא דאמרינן התם דאם נתערב מעט מים טמאים צרוב ציר צציר לאו צר קצולי טומאה הוא ומיעוטא דמים צטלו להו צרונא אמר ר' ירמיה' ל"ש אלא לצטול צהם פתו, אבל לקדירה לא, מלא מין את מינו וניעור אמר צציי וכי טומאה צצטלה חזרה וניעורה. א"ל ואת לא תיסצרה והתנן סאה תרומה טמאה וכו' ואמר עולא מה טעם וכו' וכיון דאיכא האי משהו מלא מין את מינו וניעור, א"ל אם טומאה מעוררת טומאה טהרה מעוררת טומאה, איתציבה אפר פרה שנתערב צאפר מקלה הולכים אחר הרוצ לטמא ואי רוצא אפר מקלה לא מטמא ואי אמרת טומאה כמאן דאיתא דמי נהי' דצמגע לא מטמא ליטמא צמשא, הא איתמר עלה אמר ר' יוחנן צר"ח טהור מלטמא צמגע אבל מטמא צמשא, ואח"כ מתציב צציי מנצילה שנתערבה צשחוטא ומייתי ריב"ז דאמר גם שם דמטמא צמשא ואח"כ פריך מחררת דס דתני ר' חייא דלא מטמא לא צמגע ולא צמשא. ועלה נקשיא, זהו תו"ד הש"ס, וכתבו שם צתום' ד"ה ואי אמרת טומאה כמאן דאיתא וז"ל, מתוך פי' הקונטרס משמע שצא דרקדק דאין טומאה מעוררת טומאה מדחשנינן טומאה כמאן דליתא וזה אינה סוגית הש"ס ציצא צציי להקשות על עצמו, שהוא עצמו פירש דטומאה מעוררת טומאה, ועוד דתיקשי ל"י אמתני', אלא אפילו לא חשיצא טומאה כמאן דאיתא מ"מ צדין הוא על טומאה שמעוררת טומאה. עכ"ל. והנה לא נתבאר דצצריהם חילוק מורגש לטהרה מעוררת טומאה, לטומאה מעוררת טומאה לענין זה שיהא מוכרת דטומאה כמאן דאיתא, ונראה לעכ"ד דהענין צזה הוא מה דסקיל וטרי צגמ' אי אמרינן טומאה כמאן דאיתא דמי הוא דיש מקום לדון ולומר דטומאה המתצטלת פרהה הטומאה לגמרי ולא תחזור עוד, וע"ז א"ל ואת לא תיסצרה דטומאה אינה מתצטלת לגמרי ומוכיח מן המצנה דתרומות דאין פורחת לגמרי, אלא הרי זה כשאמר עניינן שמתצטלים צרוב שחוזרים וניעורים אם יהי' ענין המעורב לסלק את דין הציטול, ודחי צציי אם טומאה מעוררת טומאה, טהרה מעוררת טומאה, היינו דהכלל צזה שאמרינן חוזר וניעור,

ואמרינו מלא חין את מינו שלכולם יש זהם סבת הטומאה, ומטטרפים להיות לרוב נגד המיעוט המצטל היינו רוב הקדוש ומצטלים אותו ואח"כ שנה הטומאה למקומה, אבל שיהי' דין טומאה קודם שצטל מזה דין הציטול זה לא שמענו צדין טומאה מעוררת טומאה ורק מר' ירמיה' למדנו זאת, דמה שמים הטהורים הם מעוררים את הטומאה צע"כ שגם בזמן שלא נסתלק מהם תורת ציטול, הטומאה כמאן דאיתא דמי לפעול צענין טומאתם לדין טומאה שאם תחול הטומאה לא תמלא מתנגדים מן הרצים, ומשור"ה המים טהורים מעוררים את הטומאה שכיון שלאחר שתעורר יעמלו הטהורים וינטרפו להיות לרוב נגד הצייר, ומהאי טעמא צנצילה שנתצטלה צרוב שחטה אם נושא את כולם מטמא במשא אף שעדיין הם נתערוצות והצנצילה עדיין צניטולה היא, אבל טומאתה נתוכה לענין זה שתטמא במשא, צכה"ג שנושא כולם ביחד שאין שום תורת ניגוד על ענין זה מלד הרצים, וההצדל צין מנע למשא אף אם יגע בכל החתיכות ביחד, הוא כעין שכתב הר"י קורקוס כיון דצמגע הוא הרצה ומעוץ צפעס אחת ועל כל מנע איכא התנגדות של הרוב והיו כמאן דאיתא, משור"ה אף דנהטרפות ידעין שזדאלי היתה נגיעה צנצילה, אבל כיון דאיתא דין טומאה על כל מנע צפ"ע לא מהני האי מח"כ, אבל במשא שהוא משא אחד וצחאי משא נושא את הצנצילה, ליכא שום התנגדות על זה מלד הרצים. כנלענ"ד צציאור ענין זה :

ועפ"י צ"י כתיב לי מה דאמרינו שם צסוגיא צצכורות דאם נתוסף מים עד מחלה ג"כ חוזר וניעור, אם לא מחמת דהוי תרי דרננן, טומאת משקים דרננן, וטומאת ע"ה דרננן. יעו"ש

דף כ"ג ע"ג, וצמשה דתרומות פ"ה איתא דרק צניתוסף תרומה לרובא, דהכא שאני, דלענין שלא יהי' על המשקה שם ציר לחוד גם צמע"מ חוזר וניעור, וכיון דטומאה כמאן דאיתא דמי, ממילא יש כאן דין טומאה, דצמע"מ הלא ליכא רוב ומיעוט שיגדו זל"י, ומלא הדין מקום לחול :

ועפ"י צ"י צנול לציאור הענין מה דמיסתצר לחלק צין תערובות לח צלה ציצ ציצ, דהנה צפשות קשה טובא צתערובות לח צלה דאם נאמר

טומאה כמאן דאיתא דמי לענין זה שתטמא במשא משום דמח"כ נושא את הטומאה, כ"כ ראוי לומר שיטמאו גם צמגע, דההצדל צין מנע למשא

שכתצנו שייך רק ציצ, דאף אם נגע בכל פס ידו צשלש החתיכות ביחד, הם שלש מעוץ, אבל

צתערובות לח צלה דאצצורן הוא חוזר לטומאה וטהרה כדתנן צסוף פ"ח דטהרות, שאם נגע

צקאה אי' של הלח הרי זה כאילו נגע בכל האצצורן, הרי זה עוד עדיף ממשא ציצ אף שנושא את כולם

אבל עכ"פ נושא את כל אחד ואחד, וצלה צהנעה אחת סגי צכל התערובות, ואין לומר דגם צלה

הוי כנוגע וחוזר ונוגע דע"י הציצור צשצין כאילו נגע צכל משהו ומשהו, הנה מלצד שחילוק דק כזה

אין השכל הולמו, נלענ"ד שהכונה צאצצורן דהוי

ציצור שצכה"ג סגי אם נגע צקאה הגוף המחובר, היינו שאי"צ נגיעה אחרת, ולא דאצצין כאילו נגע צכל משהו שצ, אלא דסגי לענין הצלת טומאה וטהרה צהשקה אם רק היתה נגיעה צקאה הגוף המחובר, ויש להוכיח ענין זה מהא דאמרינו צמחות דף כ"ד ע"א לענין צירוף כלי צקודש שאם נטמא חצי עשרון צויות כלי נטמא חצי העשרון

השני צנתוך הכלי אף שלא נגעו זה צזה, אף צצכול יום שאינו מטמא רק פוסל, וצעי רצ ירמיה צירוף כלי וציצור מים מהו, כי תנן כלי מצרף מה צצתוכו לקודש ה"מ דגואי אבל דצראי לא או דילמא כיון דמחצר מחצר ואח"ל כיון דמחצר מחצר, ציצור מים וצירוף כלי ונגע צכול יום וצחוף מהו, כי תנן כלי מצרף ה"מ דנגע מגואי אבל מצראי לא, או דילמא ל"ש תיקו עכ"ל הש"ס. דלכאורה קשה צאציעיא האחרונה מאי שאל אם נגע מגואי או מצראי כיון דאצצורן ציצור ומה שנגע צמים מצחוף הוי כאילו נגע צעשרון צצפנים והוי כאילו נגע צגואי, ונראה לענ"ד שהענין צזה דמה שנטמא העשרון צצפנים אינו משום דאצצין כאילו נגע צמה צצפנים, אלא דסגי לענין הצלת טומאה למה צצפנים ע"י שנגע הצכול יום צצדד המחובר אלי' שהוא מצחוף, ומציעיא לי' כיון שנטמא האי חצי עשרון הוא צלי נגיעה ממש, אלא דלענין טומאתו סגי צנגיעה של המחובר אלי' אבל שיטמא חצי עשרון השני ע"י צירוף כלי לא, ולפי"ז צתערובות לח צודאי אינו כנוגע וחוזר ונוגע, אלא דסגי צנגיעה אחת שצאציה קלה מן התערובות שהוא צאצצורן, ואח"כ קשיא טובא דצכה"ג אם נאמר שהדין שנטמא במשא מכש"כ שראוי שיטמא צמגע כיון שע"י נגיעה אחת מתטמא כל הגוף וכן נטמא הנוגע לטומאת הלח ע"י נגיעה אחת והרי מח"כ נטמא הנוגע צתערובות זו, ולפלא צעייני שלא מצאתי מי שיתעורר ע"י :

וע"כ נלענ"ד דצתערובות לח צלה ליחא להאי כללא דטומאה כמאן דאיתא דמי לומר

שיטמא במשא או צמגע, משום דלפי מה שצאצרו ציסוד הדבר שאמרינו דגם צזמן שהוא צצניטולו הוא

מטמא במשא כשנושא הכל ביחד, משום דעל ענין זה אין הרוב מנגד לזה, שדין טומאה שנטמא המיעוט כל היכא דאיתא אינו שייך כלום להרוב

שעמו שינגד להמיעוט, עפ"י נראה לי צרור דצתערובות לח צלה שהכל נחשצ כגוף אחד, וכל

דין שיש צחלק מן הגוף הזה צשצין שדין זה הוא צהגוף צכלל, דאם נאמר שצהצערצ טומאת הלח צרוב הטהור שיטמא במשא או צמגע יהי' נחשצ

דין זה על כל הגוף צכלל, דאין כאן צצד נפרד לומר שדין זה הוא צצדד הנפרד לחוד, אלא יהי'

הענין שהתערובות צכללות יש צזה דין טומאה מחמת חלק קטן שצמלא צתוכה, ועל ענין זה אמרה

תורה אחרי רצים להטות שלא יוגרס שום דין על הרוב מחמת המיעוט, וצכה"ג המיעוט מתנגד להרוב יותר מצתערובות יצ ציצ, דשם הרוב אינו נאסר רק מחמת ספק וצלה הוא כעלם

ואחר ונוגע, עיין צתויו"ט שם ונתוס' רע"א אות ג', וכיון דלינו כנוף אחד קדין זה הוי כיצב ציצב דאפשר שיהי' הדין על המיעוט אפר פרה שיטמא במשא כנושא ציחד ולא יהי' צזה שום נגוד מלד הרוצ של אפר מקלה, ומשו"ה ממהה הש"ס לענין זה אפר פרה המעורב באפר מקלה ליצב ציצב, אח"כ התצוננתי שמפורש במשנה עדיות פ"ח מ"א העיר ר"ש בן צתירא על אפר חטאת שנגע טמא במקצתו שטמא את כולו, ולאמרו במס' חגיגה דף כ"ג שהוא מדרגתן ועי' דרע"צ שם שכתב שהם גופים מחולקים יעו"ש :

אמנם לכאורה קשים דברי הרמז"ס צה' פרה פט"ו ה"ד דכתב באופן אחר ממה דליתא בגמ' וז"ל אפר פרה שנתערב באפר מקלה וקדש זכולם אם הי' הרוצ אפר פרה מטמאים צמי נדה, ואם הי' הרוצ אפר מקלה אין מטמאים צמגע אצל מטמאים במשא עכ"ל. ומשמע לכאורה מזהוסיף וקידש זכולם דכונתו שהדין האמור בגמ' אינו על האפר רק על המים שקדש באפר זה, שנחשב כאילו יש תערובות צמי חטאת מים פסולים וזוים כשרים שהתמזית האפר מקלה צמים פוסל חלק מן המים, ולפי"ז יהי' מוכח מן הרמז"ס דגם צלח צלח הדין כמו ציצב דמטמא במשא ולא צמגע, אצל צלחת קשה לפרש כן בדברי הרמז"ס שיטתה מפשטות לשון המשנה והגמ' לפרש מש"כ במשנה אפר פרה באפר מקלה שהכונה הוא על המי חטאת, ועוד העיר צזה חתני הרה"ג מהש"פ שליט"א דזהמים עלמס לא שייך תערובות מים פסולים ע"י תערובות אפר מקלה כיון דאפר פרה הי' צזה כשיעור לקדש את כל המים וצמה נגרע קדושת המים עי"ז שנתן בתוכם גם אפר מקלה, ועוד קשה לפרש כן דאם נחשב האפר בתוך האפר מקלה אין כאן מי חטאת כלל, ואם נאמר דחשוב ענין זה כטומאת משא דמ"מ נתקדש המים ע"י אפר פרה ג"כ, א"כ ליטמא גם צמגע, מכל הלין טעמי נלעג"ד דגם הרמז"ס מפרש כפשטות המשנה והגמ', אלא דהוסיף בדברי וקדש זכולם דסובר דאין אפר פרה מטמא כלל רק לאחר הקידוש, שאם קצן האפר מן המים יש דין טומאה על האפר כמו מי חטאת, אצל קודם שנתן האפר צמים אין שום טומאה באפר, וכן מוכח להדיא מלשון הרמז"ס פ"ה מה' פרה ה"ד וז"ל השלים לכנוס את אפרה המתעסק צה' אח"כ בחילוק העפר או צהנעטו וכן הנוגע צו טהור עכ"ל. מלשון זה מוכח דאפר עלמו קודם שקידש צו את המים אין צו תורת טומאת מי חטאת, ורק לאחר הקידוש נטמא המים מחמת תערובות האפר, ומלאתי צהנאות הרש"ש למס' זכורות דף כ"ג שעמד על דברי רש"י שם שכתב שהאפר עלמו מטמא וכתב דלא מלא זכל הש"ס שהאפר מטמא ומראה מקום לעיין בדברי הרמז"ס צפ"ה מהלכות פרה הנ"ל ולא זכר מדברי הרמז"ס פט"ו הנ"ל שהוסיף על דברי המשנה דברים אלו דמירי לאחר קידוש, וכן מלאתי להדיא בתוספתא פ"י מה' פרה

האיסור, וענין זה שצלת חשצין כנוף אחד לומר שכל דין שחל צזה הוא חל על כל הגוף, כבר נתבאר לעיל צפ"ז, ול"ד ענין זה לר' ירמיה דסובר דגם צלח טומאה כמלון דליתא דמי, דשם אם יחול דין טומאה ישנה על המים שנתצטלו לא יהי' שום התנגדות מלד הרוצ כמו שנתבאר, דעי"ז יעמלנו כל המים הנוספים ויהי' מים טמאים והניד יהי' מיעוט, צכה"ג שפיר אמרינן טומאה כמלון דליתא דמי, היינו שהוא צמליות צהעלם וצכה שאם יוצא מקום לחול צלי התנגדות של רוצ אלו יתעורר לחול, אצל ענין זה לא מהני כלום לומר שיהי' דין טומאת צמגע ומשא צעור שהוא צמיעוט, דעל אופן צזה הוא לעולם נגד הרוצ, שכל דין צזה נחשב על הגוף כולו והגוף הרי רוצו מן הטהור, ואי אפשר להיות עליו דין טומאה מחמת חלק המיעוט שג. וזה ענין נכון צעזה"י :

ועתה כל המראה מקומות שהצאנו למעלה מן התוספתא והרמז"ס לענין מי רגלים של צו וכיו"צ, שנתערבו צמי רגלים של טהור אם רוצ מן הטהור הוא טהור לגמרי, דכן מפורש צהא ליטמא צמז"ס פ"צ מה' מו"מ ה"ו צזה"ל וכן מי רגלי של טמא שנתערבו צמים אם צטלו מראיהם הכל טהור, מלשון זה מוכח להדיא דליכא שום טומאה לא טומאת משא ולא טומאת צמגע, ועלינו לבאר עפי"ז מה דאמרינן שם בגמ' באפר פרה דרלוי שיטמא צמשא, וכן פסק הרמז"ס צה' פרה שהצאנו צראש פרק זה, והנה צמל"מ, תלה ענין זה צמחלותק הראשונים אם קמה חשיב כלח צלח אלו לא, והמחלותק הראשונים צענין זה הוא לענין מה דס"ל דלר"י דאמר מין צמינו לא צטיל שהוא דוקא צלח צלח ולא ציצב ציצב, דמבואר צתוס' יצמות דף פ"צ שהטעם צזה כיון שמתערבים יחד היטב סברי כמה ראשונים והתוס' שם ציצמות דקמה צקמה כיון דלינס נותנים טעם צז"ל חשוב כיצב ציצב, והתוס' צוצמים דף ע"ג וצמנחות דף כ"צ כתבו דחשוב כלח צלח, וכן כתב הרשב"א צפ"ג גיה"כ, הציא הש"ך ציו"ד סימן ק"ט סק"ג שלדעת האחרונים לענין הדין שציצב ציצב מין צמינו סגי צרוצ וצלח צעין ס' תלוי ג"כ צמחלותק צו, ולפי"ז יש מקום קלת לומר דגם אפר באפר הוי כקמה צקמה, וכן כתב המג"א צחור"ה סימן תצ"ח סק"ח לענין אפר מוקנה דהוי כלח צלח וצריך ס', אצל מלצד שדברי המג"א הם צמוהים מלד אחר כמו שצמה עלי' הפמ"ג צפתיתתו להלכות תערובות והגרע"א צמי' שם דענין זה של דין ס' שייך באיסור דשייך צו נתינת טעם, אצל באיסור מוקנה לעולם צטל צרוצ, לפימש"כ לבאר ההצדל צין לה ליצב משום דצלת חשוב הכל כנוף אחד משום דהוי חיבור, לפי"ז צענין זה קמה צקמה ואפר באפר צודלי לא הוי כלח צלח דהרי גם לענין טומאה לא הוו חיבור זל"ז, וכמו דתכן צמשה צ' פ"צ דלהלות דמלוא תרווד רקצ שגצלו צמים אינו חיבור לטומאה, וצלי גיצול מים פשיטא דלינו חיבור ולא שייך צו טומאת צמגע כלל דאין נוגע

דתיא צהדיא מי חטאת ואפר חטאת המקודשים
צין טמאים וצין טהורים מטמאים את הטהור
לתרומה צמגע וצמשא, ע"כ, הרי להדיא דאפר
פרה מטמא רק לאחר קידוש, היינו דאס לאחר
קידוש טעל האפר מן המים הרי הוא אצ הטומאה
המטמא צמגע ומשא, ומדברי הרמז"ס בהקדמתו
לסדר טהרות משמע דכל טומאת מי חטאת הוא
מחמת שיש צמים מן אפר פרה, עכ"פ הדברים
ברורים לכוונת הרמז"ס, מש"כ וקידש ככולם אס
הי' הרוצ אפר מקלה אץ מטמאים צמגע אצל
מטמאים צמשא הוא על האפר, ומש"כ בלשון רבים
„מטמאים" משום התערובות של אפר פרה ואפר
מקלה וכמש"כ וקידש ככולם, ולפי"ז ל"ק מה
שהקשינו דנראה דכמו דתקן צאהלות צתרווד רקצ
אניצלו צמים דאינו חיבור לטומאה כ"כ צאפר פרה
לא מהני גיצול לעשותו כגוף אחד, ומש"ה אף שכבר
הי' האפר צמים לא נעשה עי"ז לגוף אחד ודינו
כיצד ציצ, ומש"ה מטמא צמשא אף שנתצטל
ברוב, ואין להקשות דלפי"ז איך שיך טומאת מוגע
צאפר המקודש דהרי צתרווד רקצ ליכא טומאת
מוגע אצל זה ל"ק צתרווד רקצ צעינן שיעור לטמא
דהוא חלא תרווד, וכיון דאינו מחובר אץ מוגע
וחור ומוגע, אצל אפר פרה אי"ז שיעור וכל שהוא
מטמא דשיעור הוה הוא צמי חטאת כדי להזות
אצל מן האפר ענמו סגי צכ"א, וזה פשוט :

וכן נלענ"ד צהא דמחמה הש"ס הך דחררת דס
לנצילה צאחטה, דסובר המקשה דתערובות
של מיחוי צצר הנפל צתוך דס וגוונים אינו כלת
צלת של משקה מים או מי רגלים שיהי' תורת
חיבור ע"ז, דהרי מלינו דברים לחים אליכס
מחצרים, וכמו דתקן צמס' טצול יוס פ"ג מ"ד
דלכו"ע מי פירות שנילושה צהס העיסה איכס
מחצרים שחתצו העיסה כולה לגוף אחד ואס נגע
צהס טצול יוס אינו פוסל אלא מקום מוגעו יעו"א.
ומה דפסק הרמז"ס דאינו מטמא לא צמגע ולא
צמשא הוא משום דכיון דלא אסיק הש"ס צתיצתא
על ר' הייל ולכן צקשיא לא נדחה דברי רבי חייל
מהלכה וכן הוא שיטת הרמז"ס צכמה מקומות,
והטעם צזה או משום דר' הייל סובר דגס זה
הוא כלת צלת או מטעם אחר, ולעיל צפ"ז כתצנו
דרך נכון צטעמו של הרמז"ס צזה יעוש"ה. אצל
ענין זה דצתערובות הלא אינו מטמא צמשא הוא
מוכרח מדברי הרמז"ס מה' מו"מ והתוספתא
שהצאנו והוא כשיטת הר"י קורקס ולא מטעמי,
דצאמת מש"כ דצלת חצי כמאן דליחא אינו מוצן
כ"כ, דהרי עכ"פ ליחא, ולהדיא מצוחר דצברי
ר' ירמיה דצמים המעורר צלייר אס צתוסף מים
אמרינן חור וניעור, ולפימש"כ הדבר מוצן, דכאשר
אנו דנים על הגוף צכלל חצוצ כמאן דליחא, דמשום
המיעוט ליכא שום דין על הגוף צכלל, אצל צאמת
עכ"פ הוא כמאן דליחא וכציתוסף מים חור
וניעור, ומש"ה כצנושא התערובות הלא עלינו
לדון על הגוף צכלל, ולענין חור וניעור אנו דנים
על המיעוט צפרט, אצל לפי מה שצארינו

הדבר מצוחר יותר צמורגש דהכונה כמאן דליחא
וכמאן דליחא הוא רק אס פועל צשעה שהוא
מצוטל צאיה דין שהוא אינו מנגד להרוב, וצלת כ"ז
שהוא צציטולו כל הגוף מצתנה ואינו יכול לפעול
שום דין צפ"ע כמו שצצחר, ורק כצמיתוסף עוד
חור וניעור ונצתלק מצציטולו לגמרי. עוד יש
להוסיף צזה דלפימש"כ דעיקר ההצדל צין לא ליצג
הוא דצלת ממש אץ הדין חל על המיעוט לחור,
שאין לו מקום צפ"ע שהוא מוצלע צהרוב וצכל
משהו שהוא מן המיעוט יש צו כפלים מן הרוב,
וציצג הוא נפרד צפ"ע אלא שאינו ניכר, לפי"ז
אינו חלוי לגמרי צדין של חיבור או לא, דהנה אס
יהי' מרודד ומחור צקיסס, דלענין טומאה חצוצ
כמחורר וליידון דידן הוי כדבר יצג כיון דכל
פיורר הוא צפ"ע אלא שאינו ניכר ויכול הדין
לחול על הפיורר לחור, ומש"ה כצנושא את כל
המרודד, פיוררי הנצילה מטמאים צמשא שהס
חצוצים כמחוררים והס מטמאים חור ענמו ולא
נגע דין זה כלל לפיוררי הצחטה המחוררים צקיסס
זה, וע"כ פועלים אף צשעה שהס מצוטלים מחמת
תערובותם, וצזה יתפרשו דצרינו גס עפ"י
מש"כ התוס' שס צצכורות ד"ה נצילה צטלה
צצחטה לפרש דמיירי כצנימות הכל יחד והיי
כמו מרודד יעו"א, דכ"ז הוא לענין חיבור, אצל
לענינו הוי כדבר יצג, וכן מיי לענין לא ממש,
אס הי' קטפרס דאינו חיבור לענין טומאה
מ"מ לענינו הוי כלת צלת מהטעם שצתצנו, כיון
דכל משהו אינו עומד צפ"ע ואי אפשר לחול עי"ז
שום דין אס לא איהא שיעור מקוצן שהוא הרוב
עס המיעוט יחד, ועל הקיצון הוי הדין כפי שיעור
הרוב שצו, וכיון דרק מועט שצו הוא טמא חצי
כדבר טהור ואינו מטמא לא צמגע ולא צמשא,
עד שיתוסף עלי' עוד שיעור ממיין הטמא ויחורר
ויעור ויסתלק דין ציטולו מזה :

ובמקור חיים ה' פסח ס' תמ"ז סק"ח צהא
דליחא שס צצו"ע המחלוקת צנתערר
קודם הפסח וצטל צס' אס חור וניעור צהגעת
הפסח לאסור צמשהו שחרמ"א הכריע דצלת אינו
חור וניעור וציצג חור וניעור, והוא כת"ה הוצא
צצ"ג, דלא צצחר החילוק צין לא ליצג, כתצ
המקו"ח דעיקר המחלוקת תליא צפלוגתא המצוחר
ציו"ד ס' ז"ט צאסור שצתצטל ואח"כ ניתוסף
עוד אסור, והוא אס אסור כמאן דליחא או כמאן
דליחא, ועפי"ז כתצ דלפימש"כ הר"י קורקס ליצג
דברי הרמז"ס דצלת לא אמרינן אסור כמאן דליחא
דמי מש"ה י"ל דגס אינו חור וניעור יעו"א.
והנה דצרי' תמוהים כמו שצתמה עלי' צס' מוגן
האלף למחר"ל מפלאת דמלנד מה דקשה על
הרמז"ס והר"י קורקס מסוגיא דצכורות הנ"ל
כמו שהקשה המל"מ שהצאנו, לא עיין צגוף הסוגיא
דמצוחר שס להדיא אסור דצנייר ומים אמרינן
חור וניעור כציתוסף מים, ועוד קשה לי על
דצרי' איך תלה פלוגתא זו שצה' פסח לדין חור
וניעור שציו"ד ס' ז"ט, הלא הר"א ש והטור המה

מזעלי השיטה הסוגרים שם דחור וניעור, וכן
 זה' פסח סגרי דלינו חור וניעור, כמזכר נטור
 סימן תמ"ז וזר"ש פרק כל שעה הוצא צנ"י,
 ונלענ"ד דיקוד המחלוקת לענין חמץ נפסח אם
 חור וניעור או לא אינו תלוי כלל צדין הכללי של
 חור וניעור המזכר צי"ד, דצו"ד נאמר ענין
 חור וניעור לענין אם ניתוסף איסור, וזכה"ג
 שיטת הר"ש והטור דניצב אם ניתוסף עד שיהא
 מן האיסור המזכר האיסור המעורר מקודם רוב
 איסור, הוא איסור מה"ת דהוי כהוכר האיסור,
 וצדין זה לא פליגי הראשונים, וכמו שהאריך בזה
 הפר"ח צי"ד ס"י ז"ט, ונלה נלה סגרי כ"כ דאם
 ה"י מעיקרא ס"י ואח"כ ניתוסף, הנה אז הדין
 צלינו מינו חור ונאמר מה"ת וכ"ז הוא משום
 דחשוב כחילו הוכר האיסור וצמין צמינו הוא
 מדרנן, וכבר נתבאר ענין זה בדברינו לעיל צס"ה,
 אזל לענין חמץ נפסח שהותר צס"ה משעה השיטה,
 סגרי כיון שנעשה כהיתר גמור אינו חור ונאמר
 חמון הפסח, וכמו דסוגר הר"ש לענין מין צמינו
 שנתבטל צרוב ניצב שלינו חור ונאמר אם נתבטל
 ונעשה כלל נלה, אם נודע התערובות שכבר הותר,
 והרשב"א דסוגר דחור ונאמר לאחר הנישול סוגר
 כ"כ צמון נפסח דחור וניעור, ועוד נלענ"ד
 נטעמא דמילתא דסגרי סיעת הראשונים דצמון
 נפסח חור וניעור, ולכאורה קשה מ"ש מדבר
 שלינו חשון שנתבטל ואח"כ נעשה דבר חשון דמזכר
 צי"ד סימן ק"א דלינו חור ונאמר הרי דלא
 צעין רק סנה להתבטל נעשה ראשונה, ואף שעתה
 נתחדשה סנה שדינו ליתוסף צכ"ש, ומה לי אם
 הדין ומהו הוא מחמת דין פסח או מחמת שהוא
 דבר חשון, ונראה לי שההבדל בזה הוא מפני
 דצמית לא צעין שיהי' לעולם סנה הראשונה
 הנורמת דין הנישול, אלא סנה הראשונה גרמה
 להתיר לעולם כ"ז שלא יוכר האיסור ויהי' שם
 תערובות מהאיסור וההיתר, ומש"ה אף שנעשה
 אח"כ חתיכה הראוי' להתכבד שלינה נטלה אפילו
 נאלף, אזל אכתי לא נסתלק מזה ענין התערובות,
 רק שעתה דינה כמע"מ וחסר ערך הרוב לנטל,
 וע"ז מהני כח הרוב דמעיקרא להתיר אף צמין
 שישתנה ויעשה כמע"מ אם לא ניתוסף עד רובו
 שיתחשב אז כהוכר האיסור, אזל צמון נפסח
 שנשתנה עכשיו הדין דלא נטיל כלל ולא משום
 דחשיב כמע"מ ע"ז לא מהני כח דין הנישול
 דמעיקרא כיון דעכש"י נשתנה דין האיסור דלית
 צ"י תורת נישול, אזל בדבר חשון שלא נשתנה דינו
 משאר דברים המצטלים אלא דהוא חשון והוי
 כמע"מ וחסר לו עכש"י שיעור המצטל וע"ז סגי
 כח ההיתר דמעיקרא, זהו שורש מחלוקתם צדין
 חמץ נפסח אי אמרינן חור וניעור כשלא ניתוסף
 מן האיסור :

וצפ"י מה שצארו לנאר ההבדל צין לא ליצב
 לענין טומאת משא, נלענ"ד ליצב מה
 דהוקשה להחוס' שם צסוגיא דנכורות איך מותר
 לאכול הכל ציחד, צאיסור שנטל צרוב היתר, וכן
 הקשה הר"ש צפרק גיה"ל הוצא דצרי לעיל פ"א,
 דלפי מש"כ י"ל דצאיסור הנטל צרוב אף כשהוא
 יבש ניצב, אם אנו דנים לאיסור לאכול הכל ציחד
 אנו דנים להורות על התערובות כולה אם מותר
 להשתמש בהם צאופן זה, דכשאו דנים למעשה
 צפועל נע"כ עלינו לדון על התערובות כולה אם
 מותר להשתמש בהם צאופן זה, דכשאו דנים
 למעשה צפועל, נע"כ עלינו לדון על כל התערובות
 בכלל, דהרי אין אנו מכירים את האיסור לדון
 עלי' איך להשתמש בו צפועל, וכשאו דנים על
 התערובות כולה אחרת תורה שיהי' הדין כפי
 רוב שנתערבות והאיסור כמאן דליתא, והרי הותר
 לנו לאכול גם צבת אחת וכשאלל צהיתר שוב לא
 יהי' אח"כ איסור מחמת האיסור בכל מקום שהוא,
 אזל נטומאה שאין אנו דנים לענין איזה היתר
 ואיסור צפועל אלא שאנו דנים מה יהי' הדין

אמנם שיטת הת"ה והרמ"א שחלקו צין לא ליצב
 נלענ"ד דתלוי יותר צדין המזכר צי"ד

ס"י ק"צ וצא"ה ס"י ש"כ לענין דבר שיש לו
 מחירים דמזכר שם דתערובות שמכבר אינו

גם מדם השעיר, ושם דין זה אינו נוגע כלל לדם הפר דמו"ל יולא ידי מנות הזאת דם הפר, והדין נוגע רק אל דם השעיר בכל מקום שהוא אם נתקיים מלות ה' גם בהזאת דם השעיר, אלא נראה שהטעם בזה כמש"כ דנצח צלח לא נאמר האי כללל גם לענין טומאת משא, וכן צהא דליתא במס' נדה דף ע"א ע"א צהרוג שינא מחמו רביעית דם דר"י מטמא משום שהטיפה של מיתה מעוררת בו, והכמים מטהרים משום דנצלה צרוב ור"י לעטמי דמין צמינו לא נטל, וכן הוא במשנה דהכלות פ"ג מ"ה יעו"ש. וצטומאת אהל הרי הוא מטמא צנת אחת דהוי כטומאת משא, אלא ודאי הטעם בזה משום דהוי לח צלח כנ"ל. וכן נלענ"ד מוכח מהך דנוטפים שרצו על הזוחלים דאין מטהרים צוחלים דכתב הרא"ש שם צפירושו דהטעם בזה משום דנצטלו הזוחלים צרוב וכאילו כולם נוטפים הם, הא לאו הכי היו מטהרים המי מעין בכל מקום שהם שאין הנוטפים חולאים וכמו שנתבאר ענין זה לעיל בפכ"ו, דקשה כיון דמו"מ איכא גם מי מעין כשיעור הראוי לטבילה והרי זה דומה כטומאת משא, אלא ודאי הטעם בזה דנצח שאני דהוי כמאן דליתא, אם לא שניתוסף עד רוצח כנ"ל:

אמנם מש"כ לעיל צטעמא דמילתא של ת"ה והרמ"א צה' פסח סימן תמ"ז דמחלקי בין לח ליצא לענין אם חוזר וניעור צפסח, משום דנצח כשנצטל אם יחול דין חדש צהגעת הפסח הוא צריך לחול על כל הגוף, ואי אפשר לחול דין חדש על כל הגוף מחמת חלק המועט שבה, וציצא כשהל דין צפסח הוא חל על המיעוט הנפרד לחוד, אף שאינו ניכר, קשה קצת מש"כ הת"ה הוצא צצ"י שם דקמח צקמח חסוד כלח צלח לענין זה משום דמתערב יפה יעו"ש. דהרי צאפר פרה המעורב צאפר מקלה אמרינן טומאה כמאן דליתא דמי וחסוד כיצא ציצא ועפ"י דרכנו הרי הא צהא חליא, ונ"ל די"ל דגם צזה חלוק דין איסור והיתר מדין טומאה, דהנה גדין טומאה שאין אנו דנים בהיתר ואיסור ההשתמשות אלא גדין התולדה היוצאת אחר השמוש, אז אמרינן כיון דאפר אינו חסוד חסוד זל"ז, משו"ה הטומאה שנאפר פרה כל היכא דליתא היא כמאן דליתא ומטמאים במשא, ודין זה אינו שייך כלום לרוב האפר מקלה שהוא מעורב בו, ואין הרוב מתנגד לדון זה שאפר פרה כל היכא דליתא פועל לטמא את נושאיו אצל לענין חמץ צפסח שהוא דין איסור והיתר ההשתמשות צפועל, וכיון דאי אפשר צסוד אופן צעולם להשתמש בכל אצק ואצק קמח דק של חמץ צפ"ע שלא יצק בו מרוב קמח של מלה, משו"ה אם אנו חוסרים להשתמש, אנו חוסרים גם את קמח של מלה, והוי דין זה דין כללי על כל הקמח, ולענין זה הוי כלח צלח שאמרינן שהדין הוא על כל הגוף, וכיון שכבר נצטל והיתר ועכש"י צריך לחול דין חדש על כל הגוף אזלינן בחר הרוב שאין דין חל ע"ז מחמת המיעוט, כשאיר לח צלח, אצל צפירורי חמץ

לאחר המעשה שאם ישא כולם כאחד, צכה"ג אין אנו דנים כלל על כל התערובות אלא על האיסור צפ"ע בכל מקום שהוא אם יפעול דיינו לטמא את הנושאיו צטומאת משא, צכה"ג מסיק הש"ס כיון שדין זה אינו נוגע כלל לכל התערובות ואין הרוב מתנגד לזה אמרינן טומאה כמאן דליתא דמי. וצתוס' כתצו לחלק בין אכילה לטומאת משא עד שהוכרחו לוותר דכל עיקר הדין דמטמא במשא הוא מדרבנן, ולפ"ד מוכרחים אנו לוותר דגם מה דאמר ר' ירמיה צמים המעורב צגיר דלקדירה הוא חוזר וניעור, הוא ג"כ מדרבנן, דאל"כ מנא לי' לאציי להקשות ולהשוות זה לזה עד דמסיק הש"ס צקשיא על ר"ח דאמר בחררת דם דלא מטמא במשא, וזה קשה מאד לפרש הסוגיא כן, לדמות גזירה דרבנן זו לזו, וצתירוצ הרא"ש ג"כ קשה טונא דכתב לחלק דצאיסור אם הותר צפ"ע הותר גם לאכול צנת אחת, וצטומאה איכא שתי טומאות, חוגע ומשא, וזה תמוה דהרי גם צמשא אם ישא כל אחת צפ"ע יהי טהור, וכמו שהארכנו צדברי לעיל צפ"ג, ולפי דברינו הוא פשוט דלענין אכילה אף אם נאמר דלאכול צפ"ע הוא ענין אחר ולאכול ציחד הוא אופן השתמשות אחרת, צכ"ז לא שייך לוותר שיהי הדין לכתחילה איסור לאכול ציחד, דדין כזה הוא על כל התערובות וכל דין שהוא על התערובות צכלל התירה תורה ולאחר שאכל בהיתר אי אפשר להיות איסור על אכילתו:

ומצתה עלינו לצאר צאחר ההלכות דמשכחת לה צכה"ג כענין של טומאת משא, והנה צהא דהציא המל"מ מדברי התוס' צנדה דף ס"א ע"ב שהקשו צנגד שאצד בו כלאים דליצטל צרובא והוא דומה לטומאת משא שהרי נהנה מן הנגד צנת אחת, ולפימ"ש כ"ק דכיון דאם נאסר ללבוש הרי אנו דנים בזה על כל הנגד להורות איסור להשתמש בו וצכה"ג עיקר דין הציטול של תורה, וכן נלענ"ד צתערובות חמץ הצטל צרוב דהותר להשהותו, דלכאורה קשה הרי מ"מ משהה חמץ ועוצר צכל ימאל, וזה דומה כטומאת משא שהרי נמאל צרשותו כל התערובות ציחד, אצל אם נאסר להשהות את כל התערובות הוא הוראה על הרוב מחמת המיעוט ומשו"ה צטל המיעוט וכמאן דליתא הוא, וכן לענין איסור תחומים דשקיל וטרי הש"ס צסוף צינא צאשה שאלה מים ומלח, דיתצטלו המים ומלח צתוך העיסה, דלכאורה ג"כ קשה דהוי כטומאת משא דכשמוציא חוץ לתחום העיסה כשהיא מעורבת הרי מוציא עכ"פ המים ומלח חוץ ממקום צציתתם, ולפימ"ש כ"ב ניחא מטעם זה ג"כ צתחומים דאנו דנים על כל העיסה יחד אם הותר להוציאם אז לא, ועוד דשם הוי כלח צלח דהרי מעורבת והכל חסוד כגוף אחד. כנ"ל. וכן צעיקר המחלוקת דר"י וחכמים צדם הפר ודם השעיר שהוכיח רבי יהודה מהא דלא מצטל דם הפר את דם השעיר דמין צמינו לא צטיל וחכמים אמרים משום דעולים אין מצטלים זה את זה, דלכאורה כיון שמה משניהם יחד עכ"פ הגיע לטהרת המוצא

שבו כמאן דליתא לגמרי וזה עדיף מטומאת משא
 דאמרינן כמאן דליתא דמי, וכן מה דפריך הש"ס
 שם בקומץ שנתערב במנחה דקתני שאם הקטיר
 עלה לזעלים, דליצטל הקומץ ולא יתחשב הקטרה
 ולא יעלה לזעלים, דקשה דהרי מ"מ נעשית הקטרה
 צ"ל, ודומק לומר דזה הוי כאכילה דכתבו תוס'
 משום דנהנה וחוזר ונהנה חלל נראה כיון דמנחה
 הוי כלה בלה כמש"כ בתוס' שם דף כ"ג ע"ג
 דהוי כלה בלה וכן כתבו בתוס' יצמות דף פ"ג ע"ג
 ומכל הלין ראיות שהצאנו מוכרח הענין כמש"כ
 דבלת בלת לא אמרינן כמאן דליתא דמי כ"ז שלא
 נסתלק מן התערובות דין ציטול בכלל, כגון אם
 ניתוסף עד רובו שחזר וניער, אמנם לפימש"כ
 בתוס' זכורות דגם בטומאת משא הוא דרצקן ל"ק
 כ"כ מהרצח מקומות שהצאנו, אבל מדברי הרמב"ם
 והר"י קורקוס שגראה דסגרי שהוא מה"ת כל
 הראיות שהצאנו מוכיחים הענין שמוכרח לחלק
 בין לא ליצב עפ"י האופן שכתבנו :

יבא חף אם יהי' הפירורים קטנים כפי האפשרות,
 אבל כיון שהם נפרדים זה מזה ואפשר להשתמש
 בכל פירור בפ"ע, לו יהא שהוא בקושי אבל
 באפשרות הוא ההשתמשות ושייך דין איסור
 השתמשות על כל פירור בפ"ע, ומש"ה כשמגיע
 הפסקה שמסתלק דין הציטול שהותר עי"ז מעיקרא,
 וראוי עתה להתעורר מחדש דין איסור על החמץ
 המעורב, שפיר חל איסור זה על כל פירור בפ"ע
 חף שממילא יהי' איסור על כל התערובות מחמת
 שאינו ניכר, אבל גרמת איסור זה אינו מונע מלחול
 האיסור על פירורי החמץ כמו שאם נתערב
 בפסק דאינו בטל, ומאחר כל התערובות באיסור
 ספק שהרי עמם האיסור חל רק על החמץ עמו,
 והרוב מזה אינו מעכב מלחול האיסור על החמץ
 עמו וזה פשוט :

וכן נלענ"ד צ"ל דאמרינן בתוס' מנחות דף כ"ג
 לענין מנחות שנתערבו דאם בטלה טינול
 צייריים הוי כמנחה חסרה, אלמא דהיכא דנטל

שער ד

פרק א

מע"מ ילפינן מיני', דאי לאו כמע"מ דמי לא הוי
 ל"י ספק נפשות להקל ואמאי פטור והא רובא
 דישראל נינהו, ורצקן אית להו נתכון לזה והרג
 את זה חייב. עכ"ל. והנה לכאורה אין מונע דדברי
 רש"י איך שייך לומר דקצוע יהי' נדון כרובא,
 דא"כ יהי' כל אחד מהספיקות נדון כרוב ונכריס
 וישראלים יהי' כ"א כודאי ישראל וכודאי נכרי
 וממילא הדר הדין דהוי ספק שקול ול"כ לא שייך
 צזה לומר שאמרה תורה לחשוב כרוב דאין שום
 פפ"מ מזה, ונלענ"ד דכונת רש"י צזה לומר כיון
 דילפינן מקרא דהשחיצה תורה את ענין
 הקציעות היינו כל שידעין דאיכא בתערובות זאת
 נכרי א' שהוא קצוע, היינו שכאן הוא מקומו
 והוא ניכר לקצת צ"ל, אמרה תורה שחשוב מיעוט
 זה נגד הרוב שאין דין הרוב מוכריע צכה"ג על
 הספק של כ"א, ויש לדון לפי"ז אם יהי' כאן נכרי
 א' שמקומו הוא כאן וט' ישראלים שאין כאן מקומם,
 דאז הרוב אינם חשונים כקצוע, והמיעוט הוא
 קצוע, אולי מעלת מיעוט הקצוע עולה במעלתו
 על שאינם קצועים עד שחשב כאילו יש כאן רוב
 נכרים ומיעוט ישראלים ויהי' על האיש המסופק
 לנו תורת ודאי נכרי, וכן יהי' הדין בכל התורה
 אם יהי' המיעוט קצוע מעורב ברוב ממין אחר
 שאינו קצוע שיהי' דין על כל אחד מהמעורבים
 כדינו של המיעוט, ועי"ז מפרש רש"י דכיון דקצוע

גרסינן בתוס' כתובות דף ט"ו ע"א גופא ח"ר
 זירא כל קצוע כמע"מ דמי בין להקל
 ובין לחומרא, מנא ל"י לר"ז הא, אילימא מתשע
 חטיות מוכרות צר שחטה ואחת צר נבילה
 חסור ונמנאל הלך אחר הרוב, התם לחומרא, אלא
 ולקח מאחת מהן ואינו יודע באיזו מהן לקח ספיקו
 מתשעה לפרדעים ושרץ אחד צניהם ונגע צא'
 מהם ואינו יודע באיזה מהם נגע ספיקו טמא
 התם נמי לחומרא, אלא מט' שרצים ונפרדע א'
 צניהם צרה"י ספיקו טמא, צרה"ר ספיקו טהור,
 ומדאורייתא מנא לן, אמר קרא וארצ לו וקם עלי
 עד שיתכון לו ורצקן אמרי דני ר' ינאי פרט לזורק
 חזן לגו ה"ד אילימא דאיכא תשעה נכרים וישראל
 אחד צניהם ותיפוק ל"י דרובא נכרים נינהו ח"נ
 פלגא ופלגא ספק נפשות להקל, ל"ז דאיכא ט'
 ישראלים ונכרי א' צניהם דהוי ל"י נכרי קצוע
 וכל קצוע כמחצה על מחצה דמי. ע"כ לשון הש"ס.
 ונסתהדרין דף ע"ט כתב רש"י צד"ה ל"ג. וז"ל
 ואשמעין קרא דפטור משום דהוי ל"י נכרי קצוע
 צניהם וילפינן מהאי קרא דכל קצוע לא פחות
 מלהיות נדון כמע"מ והוי ספק נפשות להקל,
 ונוהבא נפקא לן בכל דוכתא דכל קצוע כמע"מ
 דמי, והא ליכא למילף מיני' כרובא דמי, דהא מהיכא
 תיתי דילמא האי דפטור ל"י להאי משום דספק
 נפשות להקל ולא משום דחשניק ל"י כרובא, אבל

והנה עפ"י מה שצארו דברי רש"י ז"ל יש ללמוד
מזה דאם נאמח יהי תערוכות כזאת שמיעוט
איסור יהי קצוץ כאן ורוב היתר אינו כולו שלא
בקציעות ואנו דנים על חלק אחד מהתערוכות לידע
אם הוא מהמיעוט או מהרוב, שהדין על החלק
הזה ספק של תורה כמע"מ, למה מוכח מהמיעוט
איסור הקצוץ שיש בתערוכות זו גורם שלא יהי
זוה כלל ערך המספרים, ואזל מזה תשוב הרוב
לגמרי, נאופן שגם אם הנידון שלנו דנים עלי
מה הוא, מהרוב או מהמיעוט, הוא אינו קצוץ,
ומ"מ הספק עלי הוא ספק שקול, דיסוד הדין
בקצוץ לחשוב כאילו יש בתערוכות זו מחלה על
מחלה ומחילה ליכא נזה תורת הדין של אחרי
רבים להטות, דיש מקום לומר דקפיד רחמנא על
הנידון שלנו מסופקים עלי מה הוא, שאם הוא
בקציעות לא מהני הכרעת הרוב להכריע עלי
הדין מפני שהוא חשון כמחלה מן כל התערוכות
ועל המחלה ליכא הכרעת הרוב, ואם נאמר כן
הנה נכח"ג שכתבנו יש לדון שלא יהי על הכדון
ספק שקול, די"ל דהוי כספק ספיקא שמה הוא
אינו קצוץ ומותר מחמת דין דאחרי רבים להטות,
ואת"ל שהוא קצוץ, שמה הוא היתר, וכעין שכתבנו
הרשב"א והריטב"א בקידושין ל"ד ע"ג לענין ספק
מוחר דבספק אם אזלי לנגה או אזלא היא לגבייהו
דהוי רוב להכשיר, דשמה אזלי לנגה והוי רובא
ואי אזלא ליהי לגבייהו דהוי קצוץ אכתי הוי מחלה
להיתר ונמאל דהוי רוב להכשיר, והריטב"א קורא
לזה ספק ספיקא — האנו דנריהם לעיל נש"א
פ"א — ואם נאמר כן לא יתכן ומש"כ לבאר דברי
רש"י הנ"ל, דהרי אם לא יהי כל התערוכות
בקציעות יהי לעולם על הנידון ספק שני שמה
הוא מן הנפרשים ויש לו דין אחרי רבים להטות
ולא יציר כלל חקירת רש"י ז"ל שמה קצוץ הוא
כרוב, דעל הנידון לא שייך זה כלל לדון שהוא
כרוב, דאם הוא כרוב הלא יהי כרוב ישראל וכרוב
נכרים, אלא נראה ודאי מדברי רש"י ז"ל
דאין אנו משגיחים כלל על הנידון אם הוא בקציעות
או לא, אלא על המיעוט הגורם הספק, שאם
נתערב זוה מיעוט קצוץ תשנה תורה כאילו יש
כאן בתערוכות מחלה על מחלה ונפקע מכאן לגמרי
דין של אחרי רבים להטות :

ועפ"י מה שכתבנו יש סעך גדול למש"כ לעיל
נפ"ז נשע"ג, לפרש דברי הטור נפ"י ק"י
שפליג על הרשב"א שכתב שם לאסור את החתיכות
שאינן ראויות להתכבד מטעם חומרא וכתב שכל
החתיכות אסורות מדינא משום דכל קצוץ כמע"מ,
שנתקשו הנ"י והפוסקים אחרונים לפרש דברי
הטור וצארו דברי נפשות דסובר כיון שנשאר
עוד חתיכה אסורה במקולין שהיא חתיכה הראויה
להתכבד דתשינא מדרבנן כקצוץ וכיון דקצוץ כמע"מ
אין כאן רוב היתר לנטל את החתיכות שאינן
ראויות להתכבד, דתשינא כאילו יש מחלה על
מחלה בכל התערוכות, ולפיש"כ נזה יהי מדברי
רש"י הנ"ל הוכחה לענין זה, היינו דכיון דלשיטת

הוא חדוש שחזקה תורה וילפינן לי מהאי קרא
דפטרה תורה ממיתה אף דאיכא רוב ישראלים,
ומהאי קרא ליכא למילף רק שהוא כמע"מ, דלהפטר
ממיתה סגי לן אם הוא ספק שקול, אצל שיהי
מעלת הקצוץ כרוב נגד הדברים שאינם קצוצים
ליכא ילפותא, אמנם אכתי קשה דל"כ יש מקום
לימר דע"כ לא אמרה תורה דקצוץ כמע"מ דמי
אלא היכא שהרוב אינו בקציעות ואז אין הרוב
מכריע שמעלת הקציעות גורמת שלא יתבטל כח
המיעוט ומחמת הרוב, אצל היכא שגם הרוב הוא
בקציעותו שכלל הוא מקומו, דנכח"ג דהרוב חשון
מזד עלמא ג"כ כהמיעוט, שכל אחד מהרוב הוא
חשון כהמיעוט מחמת קציעותו, ועם זה הוא רוב
במספר, אולי נכח"ג לא תדעה תורה שיהי הכל
זוה כמע"מ, ונלענ"ד ציבור ענין זה כיון דלא
מצינ למילף מקרא דוארצ לו אלא לדון ספק
דקצוץ לא אזלינן צתר רובא, מחילה לא ידעינן
מקרא זה רק חידוש זה דקציעות גורם שלא יתבטל
המיעוט מחמת קוטן מספרו, אצל שיהי חשיבות
בהקציעות על שאר התערוכות לגרום איזה התגברות
על דהספק שכנגדו לא מצינ למילף מקרא זה,
ומש"ה כיון שגלתה לנו תורה דקצוץ אין המיעוט
מתבטל מחמת מיעוט המספר, כ"כ ידעינן דגם
בתערוכות שכולה היא בקצוץ לא יתבטל המיעוט,
דאם נימא לחלק בין תערוכות שכולה קצוץ לבין
תערוכות שרובה אינה בקציעות, הרי נזה אנו
ניתנים כח בקציעות לגרום דין על שאר תערוכות
דהרי כשהרוב אינו בקציעות אינו מתבטל את המיעוט
וכשהוא בקציעות יבטל את המיעוט, אלא כללי
של דבר שדין קצוץ לא מהני רק לענין זה שיהי
כח המיעוט זוה כהרוב, בין אם הרוב הוא ג"כ
בקצוץ, בין שאינו קצוץ, ולעולם אנו דנים ערך
המספר כאילו הי' בתערוכות מחלה על מחלה :

ועפ"י ד יש מקום לומר נהא דאמר ר"ז כל קצוץ
כמחלה על מחלה בין לקולא ובין לחומרא,
דהקשו איזה ראשונים הוצא נשע"מ"ק בסוגין, דהלא
מקרא דוארצ לו ליכא למילף רק לחומרא דספק
נפשות אסור להרוב מספק, ולקולא מנא
לן, ומתרי דרך מדרבנן יש לחלק בין קולא לחומרא,
אצל מה"ת אין חילוק בין לקולא ובין לחומרא,
וכיון דילפינן קצוץ מה"ת מחילה ידעינן דבין
לקולא ובין לחומרא, ולולא דנריהם הק' יש מקום
לומר דמה דקאמר ר"ז בין לקולא ובין לחומרא,
הוא גם להורות דמה"ת ג"כ יש מקום לחלק,
והוא דאפשר לומר דחשיבות של קצוץ שייך רק
היכא שהמיעוט הוא איסור, שאיסור קצוץ הוה
חשוב, אצל מיעוט היתר שההיתר הוא דין שלילי
הי' מקום לומר דלא שייך חשיבות קציעות להגדיל
ע"ז מספרו, וע"ז שפיר יש ילפותא מקרא,
דדין פטור ממיתה של הריגת עכו"ם, הוא ג"כ
דין שלילי כהיתר נגד איסור, ובכ"ז אמרה תורה
שמיעוט הנכרי הוי קצוץ והוי כמחלה על מחלה.
כנלענ"ד :

רש"י אין ענין של קצוע לשנות מן הנידון הקצוע
שלא יכריע עלי' דין של אחרי רבים להטות, אלא
שהמיעוט הקצוע המעורב צוה, גורם לחשוב את
כל התערובות כאילו הוא מע"מ, ולפי"ז גם בנידון
האמור נסיון ק"י, אם עוד נשארה חתיכה הראויה
להתכבד בתערובות דחציצא מדרבנן כאיסור קצוע
אין כאן מצטל ומתצטל דהוי כמע"מ, והא דמבואר
בפי' ק"ל צטו"ע בנחתכה חתיכה אי' שהיא
מותרת משום מע"מ, או שכולן מותרות, אם היא
היא חתיכה האסורה, ואם חתיכה האסורה היא
בין השלמות היא מותרת מלד עמה, יעו"ש. התם
מייירי בנתערב רק חתיכה אי' של איסור דליכא
מע"מ, אבל אם איכא ודאי עוד חתיכה אסורה
שהיא ראוי' להתכבד אין כאן ציטול צרוב כלל
דהכל הוא כמע"מ, ואפילו אם יהי' ספק אם
עוד נשארה חתיכה אסורה בין החתיכות הראויות
להתכבד ג"כ אסור אף ולכאורה הוא ספק דרבנן
שמה אין כאן איסור הראוי להתכבד, אבל כיון
דכל כה הרוב שצטל את המיעוט הוא מפני שכל
התערובות נכנס בפק שמה הוא האסור,
ואם נבוא להתיר מחמת שמה כל החתיכות הראויות
להתכבד הם הם המותרות, הוא ענין הסותר את
דין הציטול, וכמו שכתבנו בשער הקדום
בטעמא דמילתא שהדין לאסור את השלמות ולא
תלינן שהאיסור הוא שנחתך ככל ספק דרבנן
שאלו תולים, וכמו שנפלה אחת לים תלינן שהאיסור
הוא שנפל לים, דשאינו התם דאם תלינן שהאיסור
נפל שזו אי"ז עוד לדין ציטול צרוב, יעו"ש. וכ"כ
נראה לי דגם בנידון זה אינו מותר רק היכא דליכא
מע"מ ולא בפק כנ"ל, ומשו"ה כתב הטור על דברי
הרשב"א בנתערב טריפה במקולין לאסור כולם
במחלט ולא חילק בין ודאי נשאר עוד טריפה
במקולין או לא, וגם לפי מה דפסק הרשב"א שם
להתיר את כל החתיכות שנחתכו אם לא מחמת
חומרא במקולין, אין זה סתירה לעיקר יסוד הדין
של קצוע שכתבנו צוה חציצא דרש"י ז"ל, ד"ל
דגם הרשב"א סובר בעיקר הכלל צוה דמיעוט
האיסור שהוא קצוע גורם על כל חשבון התערובות
שהוא נחשב כאילו הוא מע"מ, היינו שלא לצד על
הנידון הקצוע אמרה תורה שלא יתצטל במיעוט,
אלא דחשיבין דליכא כאן מחנה איסור בכל
התערובות ומה שהתיר שם את החתיכות הנחתכות,
הוא רק לענין דבר חשוב שאמרו חכמים שדבר
חשוב אינו מתצטל, שעל ענין זה י"ל דלא אמרו
חכמים ענין זה רק על המתצטל בלבד ולא לנרום
חשבון אחר גם בנוגע להחתיכות שאינן חשובות.
כנלענ"ד צוה :

ובן יש להוכיח ענין זה מדברי התוס' בכתובות
דף ט"ו דמפרשי מה דאמרינן במס' נזיר
באומר לשלוחו לא וקדש לי אשה סתם לאסור
בכל הנשים שצוולם, דמחלק הש"ס שם בין ענין
זה לקן סתומה שפרחה גזל אי' מהן לאויר העולם
משום דגם הוי איסור דנייד ואשה לא ניידא,
ואמרינן שם בגמ' וכי תימא הכא נמי נייד אימור

נשוקא אשכח וקדיש, התם הדרגא לניחותא גבי
קן מי הדרגא, ומפרשי התוס' בכתובות דקאי הש"ס
על האשה שקדש השליח, דלא כמס' תוס' נזיר
דף י"ג, דשם כתבו צוה"ל בנשוקא אשכח וקדיש,
כלומר היכא דמלא אותה בנשוקא הי' לנו לומר
שיכול לקדשה דלא קציעה הויה וא"כ לא הוי
קצוע, התם הדרגא לניחותא ודמי לקצוע עכ"ל.
ולמה מסותרים דצריהם נזיר לדצריהם בכתובות
רמז הנרע"א בגליונו שם, והגדל הפירושים האלו
הוא הענין שכתבנו, דלפימ"ס במס' נזיר הוא
על הנידון שאנו דנים עכש"י על האשה
שרויה עכש"י לקדש שמה היא מן הנשים האסורות
עליו מחמת שהיא קרובה אשתו שקדש השליח, ואנו
נאים להתיר מדין אחרי רבים להטות, שרוב נשים
שצוולם הלא הן מותרות לו, ע"ז אמרינן שהיא
קצועה והיא כמחנה נשים שאין רוב מכריע עלי',
ולפימ"ס בכתובות אין כונת הש"ס על הנידון,
כלומר על האשה שמקדש או נושא עכש"י, אלא
המיעוט והרוב שרוב נשים שצוולם אינן
מקודשות לו ואנו נאים להכריע שקרובות של
אשה זו שנושא עכש"י הם מרובא דעלמא שאינן
מקודשות לו, וע"ז אמרו בגמ' דהדרגא לניחותא,
כלומר האשה שקדש השליח, והרי זה דומה כאילו
מחנה נשים שצוולם מקודשות לו וליכא רוב
להכריע, וכן כתב הר"ש שם צפ"י הנדפס ומחדש,
וה"ל חמיכל לך איסור דניחא דנשעה שקדשה
השליח היתה נחה צניעה, הילכך היתה חשובה
בין כל הנשים שצוולם כמע"מ ואילו עשה שליח
לקדש לו נשים הרבה וקדש חצי הנשים שצוולם
הי' באסרות כל הנשים שצוולם משום ספק
קרובות אפילו אי' נייד משום דרוב כל הנשים
אסורות עלי' משום ספק קרובה השתא נמי
באסרות כל הנשים כיון שהאיסור קצוע אעפ"י
שאין האסור קצוע עכ"ל. והנה במס' תוס'
והר"ש לפרש סוגית הש"ס דנזיר דהקציעות הוא
באשה המקודשת שקדש השליח שאין זה הנידון
שאלו דנים עכש"י למעשה לאסור ולהתיר מוכרח
ענין זה דמה שחדשה תורה בקצוע אינו על הנידון
שלא יכריע עליו כשהוא בקציעות דין של אחרי
רבים להטות, אלא שאמרה תורה שהמיעוט הקצוע
אינו חשוב מיעוט אלא כמע"מ, וממילא משתנה
הדין של הנידון, אמנם לכאורה מדברי תוס' נזיר
בסתרים דצרינו שהכלל בקצוע שעי"ז נסתר כל
ענין הרוב, אף אם דבר הנידון אינו בקצוע, והתוס'
נזיר כתבו שתלוי רק אם האשה שנושא עכש"י
היא בקציעות, אבל י"ל דהתוס' אולי צוה כשיטת
הרשב"א שמתיר חתיכות שנחתכו, וכמס' כשהטעם
צוה שכיון שהוא מדרבנן לא החמירו רק על דבר
הנידון, כ"כ הכא שכל הנידון הוא מדרבנן, אכן
בנוגע לסוגית הש"ס דנזיר נלענ"ד דשני הפירושים
אמת ושיניהם מוגלים זע"ז, דענין זה יש לדון על
שני אופנים נדדי הספק והמיעוט והרוב, דכשאלו
דנים על האשה שנישאת עכש"י יש לנו מיעוט
ורוב מן המותרות לו והאסורות לו, וכן מחמת

האומר יש לנו מיעוט ורוב, היינו דרוז נשים שבעולם
 אינן מקודשות לו ואינן חוסרות עלי' שום אשה
 מקרובותיהן, ורק אשה אחת בעולם חוסרת עלי'
 קרובותיה, וזכה"ג צריך לנו על כל ד' ספק שהיה
 רוב, דהיינו דצין האשה שקדש השליח היא
 קבועה וצין אם האשה הנשאת לו עכש' היא קבועה
 יהי' זכה"ג חיסור מספק, כלומר אף אם יהי'
 ידוע לנו שהמקודשת היא עכש' שלא בקביעות
 והיא ניידה, כגון שידעין שאנשי העיר ההיא גלו
 ממקומם, והאשה שהוא נושא עכש' היא בקביעות,
 יהי' חסור משום דעכ"פ איכא מיעוט נשים שאסורות
 לו ולכן מסופקים על אשה זו שמה היא האסורה
 לו וכיון שהיא קבועה היא חסונה כחצי העולם,
 וכן להיפוך יש לדון על הנשים הגורמות החיסור,
 היינו האשה המקודשת, דאם נחשז שחצי העולם
 הן מקודשות ג"כ יהי' חיסור כמע"כ צפי'
 הרא"ש :

אמנם לכאורה יש להוכיח מסוגית הש"ס להיפוך,
 דצין לפי' הרא"ש והתוס' בכתובות, וצין

לפי' התוס' נזיר כונת הש"ס בזהקושיא וכן בתיירון
 הש"ס הוא רק על אופן אחד ולא על שני האופנים
 יחד, וכי קאמר הש"ס וכ"ת צווקא אשכח וקדיש
 לפי' הרא"ש כונת הש"ס אף שהאשה שנושא
 עכש' היא בקביעות לא איכפת לן, ולפי' התוס'
 נזיר הוא להיפוך אם האשה שקדש עכש' היא
 שלא במקומה לא איכפת לן מה שהאשה שקדש
 השליח היא בקביעות, ומזה מוכח דאם יש צוה
 חיזה תורת רוב על ד' אחד מהספק הוא מכריע
 את הספק שנזד השני אף שנזד זה הוא ספק של
 קבוע, אבל זה י"ל דזה תלוי בזהקלל וטריא של
 הש"ס, דלהך ד' שס"ד דהש"ס לומר דאם היתה
 האשה נשעת קידושין שלא בקביעות רוב זה מכריע
 לעולם אף בזמן שתשז במקומה, כ"כ נאמר דרוב
 זה מכריע את הספק שנזד השני אף שהוא בקבוע,
 אבל לפי האמת דמסיק צ"ס דאם הדרא לניחותה
 לא מהני מה שהי' נשעת קידושין תורת רוב להכריע,
 כיון שעכש' הוא ספק של קבוע, כ"כ נאמר דגם
 לא מהני אם נזד הספק השני איכא תורת רוב
 מכריע, והטעם צוה דמה שאמרה תורה אחרי
 רצים להטות אינו נגדר רוצא דליתא קמן שהוא
 ענין צירור והכרעה מנד המציאות והטעם, אלא
 שהוא דין תורה לתלות הספק עפ"י הרוב —
 וכמו שהצאנו לעיל בשע"ג פ"א — דצרי הרא"ש
 שהוצא בשטמ"ק צפ"ק דצ"מ שכתב שהוא ספק
 והתורה התירה ספק זה או אסרה והארכנו שם
 לצד ענין זה צפ"ד, — ומש"ה כיון דגלי רחמנא
 דנקבוע נשאר הספק כמו שהוא ואין חילוק צין
 מחנה על מחנה לרוב, פשוט להש"ס דאף אם איכא
 צוה תורת רוב כשנצוא לדון על הספק מנד אחד
 לא מהני רוב זה אם יש מקום לדון מנד אחד על
 נדדי הספק שנזד שהוא איכא תורת קבוע. אף
 דענין זה אי אפשר למילף מקרא דוארז לו, אבל
 פשוט להו לחז"ל זה הענין מנד הכלל של תורת
 רוב ומיעוט, כיון דלענין צירור הדבר כמו שהוא

אבל נאמת צריך לצד ענין זה, דלכאורה תלוי
 ענין זה צין חסור וניעור, כלומר דאם הדין
 בחיסור שצטל צרוז ואח"כ ניתוסף עד מחנה שאינו
 חסור וניעור משום דכיון שהותר החיסור מהני
 היתר זה על כל זמן שהיה תורת תערוכות ותורת
 ספק על כל אחד, ורק אם יתוסף עד רוצא אז
 הוי כמו שהוכר החיסור, ולפי"ז מהראוי להיות
 דגם צרוזא דליתא קמן שהותר מטעם רוב ואח"כ
 הדר לניחותי' ונעשה קבוע שלא יחזור לחיסור,
 והנה לשיטת הפר"ח והגר"א צס"י צ"ט דצצרי
 דאם יהי' חיסור תורה חסור וניעור ואם ניתוסף עד
 מע"מ חסור וניעור, וצס"י ק"א דמנצור שם דאם
 לאחר שנתצטל נעשה דבר חסור אינו חסור וניעור
 כתב שם הגר"א הטעם משום דהוי חיסור דרצנן,
 יעו"ש, ג"כ קשה מגמ' נזיר הנ"ל, דלפימ"ש כ'
 התוס' שם כיון שאינו ניכר החיסור במקומו הוי
 רק חיסור דרצנן ומ"מ אמרינן שם דאם הדרא
 לניחותה חסור וניעור החיסור במקומו, ומכש"כ
 לפי"מ שצאנו בשע"ג פ"ז שיטת הרא"ש צאורד,
 דווקא דאם ניתוסף עד רוצא חסור וניעור משום
 דהוי כהוכר החיסור, אבל אם ניתוסף עד מחנה
 וכן אם נעשה אח"כ דבר חסור דעשהו חז"ל
 כקבוע דהוי כמחנה על מחנה דלא הוכר החיסור
 אלא ספק שקול לא אמרינן חסור וניעור, ומ"ש
 היתר של ציטול צרוז מהיתר של הלך אחר הרוב,
 ונלענ"ד דהחילוק צוה משום דצציטול צרוז הוא היתר
 מוחלט שהתירה תורה לגמרי את החיסור כשהוא
 בתערוכות עד שיוכר החיסור או שיתוסף רוב
 חיסור דהוי כהוכר, ואם עכש' ניתוסף עד מחנה
 שלא הוכר מהני כח היתירא דמעיקרא שכתב הותר,
 אבל צהלך אחר הרוב שלא התירה תורה את החיסור
 לגמרי אלא שאמרה תורה לדון שהידון הזה אינו
 החיסור אלא הוא מרוב המותרים, אם עכש'
 נעשה כמע"מ דאי אפשר לומר לחסור כחילו הוא
 ההיתר הנה עכש' נסתר ההיתר דמעיקרא למפרע,
 דלפי המצב של עכש' אינו חוששים דגם למפרע הי'
 מחנה על מחנה, ואף דנאמת מה שהותר מעיקרא
 כצין הי', אבל לכל דבר שנוגע מכלל ולהצא עלינו
 לחסור דהי' מע"מ גם מעיקרא. כללל של דצ'
 דכל שתורת ההיתר הוא כעין צירור אף אם נאמת
 הוא גזיה"כ, אבל כיון דמ"מ אמרה תורה לחסור
 הענין כעין צירור, אי אפשר צשום אופן לומר
 דעכש' הוא מע"מ ומעיקרא הי' רוב, אבל צציטול
 שהוא היתר על ענמות החיסור צוה יש מקום לומר
 דכח ההיתר דמעיקרא מהני גם עכש', אף דעכש'
 ליכא סנה המתרת, די לנו צכח המתיר דמעיקרא,
 אבל כח צירור צריך שהיה לעולם כח הצירור

ולענ"ד נראה דשיטת הפר"ח נכונה ונרורה, דהרי מסוגית הש"ס דנזיר שהנאלו לעיל מנזור להדיא דגם דנזר אחד שאם כבר הי' דין עלי' לילך צתר הרוצ' נעשה שהי' דין פריש עלי' אם אח"כ הדר לנייתותי' הוא חוזר ונאסר ולא אמרינן שזמן אחד יצטר על זמן השני, וכמו שלא יתכן שחלק מן הפרה יהי' נחזקת כשרות וחלק השני נספק טריפה כ"כ לא יתכן שדנר זה עלמנו יהי' נזמן אחד נחזקת היתר ונזמן השני יהי' נחזקת איסור, ולפי מה דמפרשים התוס' דנזיר דהא דקאמר בגמ' שאל צווקא אשכח וקדיש הוא על האשה שרואה לקדש עכ"ל וע"ז אמרינן דהדרא לנייתותה, דלפי"ז בכל עת שתי' צווקא תהי' מותרת לו ונעשה שתי' נציתה תהי' אסורה עליו, והנה נגד דעת האוסרים כל הנהמה אי אפשר להוכיח די"ל דגם צאשה היא אסורה לעולם מטעם זה גופא משום דהדרא לנייתותה משו"ה אסורה גם נזמן הפרישות, אבל שיטת המתירים כל הנהמה ודאי נראה שהוא נגד פשטות הגמ' דנזיר הנ"ל, דהרי קתני דאסור בכל הנשים שצולס מה"ט דהדרא לנייתותה, ואין זמן המותר מכריע את זמן האסור ומוכרע הענין כדעת הפר"ח, וכן צאנו לעיל בהנזל הפירושים שצין התוס' דכתובות ופי' הרא"ש לנין פי' התוס' דנזיר דאף אם נצול לזון על ג' הספק מלד השקפת מיעוט ורוב של הנשים האוסרות קרובותיהן עליו יהי' רוצ' לא יוכרע הספק כשנצול לזון על מיעוט ורוב הנשים האוסרות עליו והמותרות לו, ומש"כ התוס' בכתובות לפרש כונת הש"ס על האשה המקודשת הוא דאפילו אם תהי' אשה זו שנושא עכשיו צווקא תהי' אסורה עליו שאל האשה המקודשת היא עכשיו נציתה והיא קנועה וספק זה אוסר עליו ולא מכריע מה שיש רוצ' על אשה זו שנושא אותה שהיא אינה מקרובות אשתו המקודשת לו, ומש"כ צ"ש להוכיח מהא דמהני חזקת אם לבת אין ראי' כלל דהתם אין כונת הש"ס שדין האם מכריע על ספק של הבת, אלא דגם הבת עצמה יש לה חזקת האם וכמו שהוכחנו לעיל צ"ש פ"צ מדברי התוס' בכתובות דף כ"ו ע"ז דנפקא בן גרושה יש לו החזקת אנהתא משום דלציו יהי' כהן אף שאין האב משתנה ע"י נשואי גרושה ואין הספק נוגע אליו כלום, ואין לומר דשאיני חזקת אנהתא מחזקת אם, דהרי שם בתוס' הנ"ל מדמים זה לזה. יעו"ש וזה צורה וכן מה שהביא לחזק דבריו מהמשנה דטהרות ג"כ כבר נתבאר לעיל צ"ש א"פ פט"ז שאין דבריו מוכרחים צביאור המחלוקת שצין ר"ש וחכמים בזה, דהוא אם הודאי מכריע את הספק, אלא די"ל דר"ש סובר דהוי כמו ספק צרה"ר דהרי אם הי' הי צרה"ר נודאי הי' הי מקודם גם כשהי' עוד צרה"ר, ונמצא דמה שגולד ספק אח"כ צרה"ר גורם לספק על הטהרות שנגעו כבר צרה"ר. יעו"ש שהארפנו צפרט זה לבאר דגם נחזקה אין דבר אחד מכריע על דבר אחר, ולפי"ז אין מזה ראי' לדברי המתירים, וע"כ הדברים מוכרעים כשיטת הפר"ח:

ומשו"ה כיון דלפי מה שהוא עכשיו נפל כח הנירור אין כאן סנה המתרת, אבל צניטול הנה גם אם נעשה עכשיו דבר חשוב והוי כמע"מ, סנת ההיתר הוא עכשיו מה דמעיקרא הי' נראה כמיעוט והתירתו תורה גם נעת שיהי' חשוב כמע"מ. וזה חילוק נכון ומסתבר נעשה"י:

עוד נ"ל והוא מיסתבר יותר דכיון דרונא דליתא קמן אינו מצרר המעשה כמש"כ לעיל, אלא מתיר וסותר את הספק כאילו אין כאן ספק, משו"ה אם חזר ונתחדש סנת הספק חזר האיסור, אבל צניטול צרוצ שנהפך האיסור להיתר עד זמן שיוכר האיסור, ומשו"ה כ"ז שלא הוכר הוא מותר אף שעכשיו ליכא סנה המתרת הוא מותר מוכח המתיר דמעיקרא כנ"ל:

פרק ב

הפר"ח נקונטרם אחרון לסי' ק"ו הביא מס' צ"ה ו"ל ולעשה הי' נקנצ אחד ששחט ז' בהמות צניות והי' כולם נחזקת כשרות והוליא ונציתו למקולין שתי בהמות ועוד הוליא מן הנהמה השלישית חני הנהמה למקולין והמחלית האחרת נשארה צניתו עם הד' בהמות ונמצא טרפות צלי' מהם ולא נודע איזהו, והנה עפ"י הדיו, הד' אשר צניתו הם טריפה נודאי, והשתיים אשר פירש, כלומר שהוליאום מן הצית למקולין כשרים ודאי משום דכל דפריש מרונא פריש, אך הספק הוא על הנהמה שחלי' נשארה צנית וחלי' נמקולין, אם מנטרפים יחד לקולא לומר מאחר דחלק אי' שנהן היא כשירה משום דמרונא איפרש א"כ גם החלק הני' שהוא צניתו יהא נמשך לחון ויהא ג"כ כשר, או איפכא שהחלק שצניתו הוא ודאי טריפה ויהא נמשך זה שנתחון לחלק שצניתו והוא ג"כ טריפה, וכתב שחלקו בזה, ונעל חלקת מחוקק פסק להתיר והסכים עמו מהר"ר העשיל מקראקא, אבל נעל נרכת הזנה וגם הוא ז"ל פסקו לחומרא אלו דבריו. ואנכי הרואה שגם אחד מהם לא כוון להלכה יפה, שכל זה סונצ הולך על טעותא שכתב הט"ז שכנש אי' אינו צדין שיהי' מקלתו מותר ומקלתו אסור ולפיכך אלו החכמים מקלתם אסור הכל ומהם שהתירו הכל, וכבר כתבתי בנצורי צפנים סקכ"ג שטעות גמור ציד הט"ז וציד כל האומרים כן, וכן המנהג פשוט אף צכנש אחד להתיר מה שמתכר כבר ופירש, ולאסור מה שנשאר ממונו צחנות שעדיין לא פירש ומיקרי קצוע וכל שיעורי חכמים כך הם, ומי שאינו מורה כן לא ידע צאיסור והיתר צין ימינו לשמאלו עכ"ל. ובס' ש"ש ע"ד פ"ד הכריע בדברי המתירים הכל גם חלק הנשאר צנית מהא דקיי"ל דחזקת האם מהני לבת וכיון דנחזקה מהני חזקת האם לבת, א"כ צרונא דעדיף מחזקה, מכש"כ דמהני רונא של החני שפירשה להכריע חני' השני דיהא מותר, ועוד הביא שם לחזק דברי מהמשנה דפ"ו דטהרות מהמסוכן צרה"ר וצרה"ר דפליגי שם תנאי אם מכריע רה"ר את דין רה"ר, יעו"ש:

אמנם בעיקר השאלה של הגאונים הנ"ל יש לדון לענ"ד מזה אחר דנענדל או שהספק על חתיכה זו אינו מחילה נהמה נפרשה לומר כל דפריש מרובא פריש אלא שמכירים אנו את חלק הנפרש שהוא מחלי נהמה הנשאלת צניח, אלא שאנו דנים על חלי נהמה זו מזה עמנו שחל הוא מהרוב כשירות, היינו כיון שאנו יודעים דשה נהמות היו צניח שהם כשירות, ורק אחת היתה טריפה ואמרינן על נהמה אחת שהיא מהרוב נהמת שהיא אינה קבועה וזה שייך על נהמה שלמה שהיא מסוג ה' נהמות, אבל החתיכה שנפרשה אינה נהמה שלמה ואינה מסוג ה' נהמות שאנו מסופקים על כל אחת, וכשאנו רואים לברר הספק עפ"י דין אחרי דנים להטות עלינו לזרף את הנהמה נמה שצניח עם מה שמקולין ולדון על כולה יחד מחילה סוג היא נהמה זו ונכה"ג שחלי הוא קבוע והחלי השני הוא נפרישות לא ידענו מה לידון בה, אם לחשוב כקבוע או כפרוש, ומהראוי שגדון נזה אחר הרוב, היינו אם רוב הנהמה נפרשה הוא פריש ואם רוב הנהמה הוא נקציעותא הוא קבוע, והמיעוט מוגר גריר אחר הרוב, ואם מחלה על מחלה הוא ספק דלי אפשר לזמנא והוי ספק קבוע ספק פריש, ולשיטת הרשב"א והריטב"א נקידושין דף ע"ג שהנחנו נפ"א דסגרי דנספק קבוע ספק פריש מותר או משום ספק ספיקא או משום דהוי רוב להיתירא, דמחלה הוי אף נקבוע והוי ספק שקול ועוד יש לז' היתר שחל הוא הרוב, וע"כ ה"י נראה לומר דלהלכה כל מה שצניח וכל מה שמקולין מנהמה זו דין אחד להם או לאיסור או להיתר, ולא כהכרעת כל הגאונים הנ"ל, דכולם נקטו דעל חלק אחד יש דין נפ"ע, אלא דמה מהם נקטו שהאיסור מכריע את ההיתר, וכמה מהם נקטו שההיתר מכריע את האיסור, והפ"ח נקט שכ"א קס' אדיו, ולפי שיטותיהם כתבנו לעיל דהכרעת הפ"ח נכונה מאד לדון חלק זה מכריע את החלק השני, אבל לפימ"כ שעל חלק אחד לז' אין כאן דין תערוכות כלל דרך נהמה נהמות הוא התערוכות, וכשאנו דנים על חלק אחד עלינו לחבר ולזרף את שני החלקים יחד ולדון עליהם אם נהמה זו היא מהרוב או מהמיעוט, וכשחלק ה' פריש והשני קבוע איכא נהמה זו שני חלקים המנגדים, וראוי לידון נתר רוב ככלי המעשה מצרול טמא וטהור וכל כה"ג דאזלינן נתר הרוב והמיעוט נגרר אחר הרוב, ונחמולה על מחלה ודלית נראה דנכה"ג ג"כ יהי' הדין דשני החלקים יהי' מותרים, דכמו נצרול טמא וצרול טהור נחמ' מכשירים פ"ג מ"ג דנמע"מ טמא דהוא דחשנין נכבלי זה יש בה דין נצרול טמא וצרול טהור ומחילה הוא טמא, ולפי"ז ננידון זה הרי יש נהמה זו דין רוב ודין קבוע, וכיון דדין קבוע אינו מוגרע את דין הרוב אלא שאמרה תורה דנקבוע חשנין כמע"מ וליכא רוב והכא נכבלות של נהמה זו איכא גם רוב ומחילה מותר, ולפי"ז איכא דל"א לזמנא והוי ספק ניתוסף נזה עוד ספק, דהרי ספק

נזה שחל רוב הוא דפריש, ואת"ל מחלה על מחלה נפרש ג"כ מותר ואף אם רוב הוא נקבוע שחל היא כשירה, ולפי"ז ננידון השאלה אין ראוי לאסור אלא אם רוב נשאר נפנים ואז אסור הכל גם מה שצחק. כן ה"י נראה לי נפשות :

אבל לענ"ד יש לעיין טונא נהלי ענדל ומה דפשוט להו להגאונים ז"ל מסתפקת לי טונא, דהנה מה דפשוט להו דהנהמות שנקחו מן הצניח למקולין דהוי פריש קודם שנוול הספק ומותרות נודלי, לענ"ד יש לדון נזה לאסור, אף כי קטנס ענה ממחני אצל תורה היא וללמוד אנו לריכים, דהנה נהא דלמרו נגמ' פרק התערוכות, דנתיערוכות קדשים פסולים שנתערבו שחינס בטלים מטעם נע"ח חשיני ולא נטלי דלי אפשר ליקח אחד מהם להקריב משום דהוי קבוע וכל קבוע כמע"מ דמי, אלא נכנשינהו עד דניידי ונימא כל דפריש מרובא פריש, יש לדקדק למה לי להש"ס לומר האי לינחא כל דפריש מרובא פריש אלא כיון דניידי ולא הוי עוד קבוע ומחילה אזלינן נתר רובא לומר על כל אחד שהוא מן הרוב, ונחמא נרש"י שם כתב דנכוף אותם שינויו דלא ליהוי קבוע, אבל לשון הגמ' לכאורה הוא שלא נדקדוק, אבל נחמא י"ל דמדוקדק לשון הגמ' והוא עיקר יסוד דין זה, דהנה אם נאמר להיתר מה שנפרש ענ התערוכות מטעם אזיל נתר הרוב, קשה טונא איך מותר הנפרש דהרי מח"כ הוא אסור, דאם נשאר האיסור נתר הקבועים הרי הוי כמחלה איסור ומחלה היתר וליכא רוב, ואם האיסור הוא הנפרש הרי הוא ודאי איסור, וכעין שכתב נטוש"ע ציו"ד סי' ק"א להיתר החתיכה שנחמכה משום מח"כ כ"כ נכה"ג מח"כ להיפוך, וכמו שגברנו לעיל נפ"א דקבוע גורם לחשוב על התערוכות נכלל שהוא מחלה על מחלה, דין שהאיסור קבוע וצין שהנאסר קבוע, וכמע"כ נפ"י הרא"ש למס' טיר שהנחנו שם, ואיך נאמר על הנפרש שהוא מן הרוב והוא היתר דזה אי אפשר דאם הוא היתר והאיסור הוא קבוע ח"כ ליכא רוב היתר וזהו תמיה נרתא, וע"כ נלענ"ד דמה דאמרינן נכנשינהו עד דניידי וכל דפריש מרובא פריש, רוב זה הוא רוב אחר לגמרי, והוא רוב המקרים, רוב של פרישה, כמו נט' חנויות נצטר הנמאל דאמרינן שנפרש מן רוב הקבועים, ונכה"ג אף דקבוע כמע"מ דמי, אבל כשאנו דנים על מקרה הפרישות איכא לעולם רוב של אופן הפרישה מן היתר ומיעוט אופן פרישה מן האיסור, והנה ענין צירור של פרישה שייך רק נט' חנויות שהפרישה מחמת המוכרת נצר טריפה נזררת על חתיכה זו שהיא אסורה והפרישה משאר החנויות נזררת להיתר, אבל נתיערוכות איסור נהיתר חתיכה נחתיכות דלא שייך כ"כ ענין זה דנסת האיסור היא נעלמותה ואינה נפרשת מענא אחר, אבל נכ"ז יש נזה ענין מושכל לומר שנפרש מן הרוב, והוא כיון דהחתיכות מעורבות והחוק איסור נמקום זה, אמרינן שהנפרש ילא מקציעות האיסור ונפרד ממנו ורוב אופנים

המטריף, לא שיך צה לא ענין קצוע ולא ענין כל דפריש מרובא פריש :

אמנם נכ"ז יש מקום קצת לומר דיש ליזה חילוק בין קצוע לפריש גם היכל שאין הגופים מעורבים, דנפשטות איכא על כל אחד רוב, שנו לא נעשה מקרה המטרפת, אלא שאין רוב כזה מהני דל"כ נתיר כולם מחמת זה, וזה יהי שקר, ומש"ה ליכא צה דין רוב, כיון דאי אפשר שיעיל על אחד מהם, דמאי חזית להתיר את זה יותר מהאחרים, ומש"ה י"ל דרק היכל שהם קצועים יחד דמח"נ איכא נקציעות זו אחד שהוא אסור, נפקע מכאן דין אחרי רבים להטות, אצל אס נפרש אחד מהקציעות והוא גדון לעצמו, ועל"י יש רוב המכריע מלד המקרים, הנפרש הזה נותר מכח רוב והשאר נאקרים ואף דלכאורה הוא דבר שלא נזכר נכה"ג צנמ' אצל מ"מ י"ל כיון דסתמוהו הפוסקים צהיתר דליכנצינהו דניידי לומר דמועיל רק נתערבות גופים ולא נספק המקרה נקטו דגם נספק המקרה מועיל היתר זה, דהנה לדוגמא צהא דמצואר ציו"ד סימן ט"ז סעיף י"צ צהמה שנשחטה אמה או צתה היום ונתערבה באחרות ונריך לשחוט מהם היום כיצד תקנתו, נכנצינהו דניידי ממקום קציעותם ויקח אחד מהם וישחוט דכל דפריש מרובא פריש ושנים הנותרים אסור לשחוטם היום, דהנה לפ"מ שכתבנו לחלק בין תערובות גופים או ספק מקרה, יהי דין זה דוקא כלשנו שנתערבה הצהמה בשאר הצהמות, אצל אס לא נתערבה הצהמה ורק הולדות נתערבו, ושחטו היום ולד אחד וא"י מליצו צהמה יהי ולד זה, לא יהי תקנה זו לשחוט אחת ע"י הפרישה, וכיון דלא כתבו הפוסקים להדיא חילוק זה, אולי סצרי דגם נכה"ג מהני לפרוש אחד ע"י דניידי ולהתיר ע"י היתר רוב, ועכ"פ נראה לי דלפי מה שנתבאר דמה שנפרש מן הקציעות אין היתר ע"י רוב מספרי אלא ע"י רוב המקרה או רוב פרישות היינו רוב אופני הפרישות או רוב מקרה המטרפת, מעתה י"ל דדעת המתירים צתשו גאוי צתראי גם החלק הנשאר צצית אינה דיעה רחוקה כמו שהחליט הפר"ת, דרק אס יהי כח ההיתר משום רוב המספר, אז שיטת הפר"ת מסתברת מאלד וכינו שחכמנו לעיל, אצל אס יהי רוב מחמת המקרה יש מקום לומר דכיון דהוצרך עפ"י דין תורה חלק אחד אז מותר גם החלק השני, דצרו המספרי כשאלו דנים על חלק הקצוע נסתר גם כח היתר של חלק הנפרש דחציגין שהי"מ מע"מ, אצל רוב המקרה לא נסתר לעולם, דע"י דין קצוע לא חשבה תורה שישתנה ערך המקרים, אך כ"ז הוא למאזל מקום להוראת השליטים הנ"ל, אצל מסתצרים הדברים כמח"כ דכל הדין האמור צנמ' ונפוסקים הוא נתערבות גופים ולא נספק המקרים :

ובהא דאמרינן צנמ' נזיר דף י"ב דלימור צשוקא אשכח וקדיש הדרה לניחותה, ואיכא חילוק בין אס היא צמקוס ציתה וצין אס היא צשוק,

איכא צה לומר שההיתר נפרש מהקציעות אמרינן כל דפריש מרובא פריש, היינו שאחד מן הרוב הוא הנפרש ולא המיעוט הוא הנפרש, וכ"ז הוא צאופן דמייירי צנמ' צפ' התערובות שנתערב פסול צכשר תערובות מחש תערובות של גופים דאין אנו מכירים את גוף הנידון ואנו דנים על"י שמה הוא גוף האסור, וכיון שנתחדש צזה עכש"י שאחד נפרש מן התערובות ואנו דנים על הפרוש מי הוא אמרינן שהוא מסוג של הרוב שהי" צזה התערובות, אצל צנידון של העונדא של שאלת הגאונים הנ"ל דנראה שהצהמות לא נתערבו כלום וכל גוף וגוף לא נתחלק, וניכר כ"א צמראהו וצניונו אלא שנמא נקצ צצני מעים שהי" הצני מעים מעורבים, ונפל ספק מליצו צהמה הוא והוי ספק על כל צהמה מחמת עצמה שמה יהי צה נקצ וספק זה הוא שלא מחמת תערובות, וצכה"ג נראה דלא שיך כלל ענין רוב של תערובות, לא ציטול צרוב ולא הלך אחר הרוב, ואין שיך צזה לא קצוע ולא פריש, ורק עלינו לדון על מקרה הטריפות צליזה מהם קרה מקרה זה, והנה אף דיש צזה על כל צהמה רוב המקרים שהיא לא נטרפה שצרו צהמות מהי שנשחטו כאן לא קרה צהם מעשה המטריף, אצל אי אפשר להתיר מטעם זה דל"כ נתיר את כולם וזה יהי שקר, ול"ד ענין זה לשני צצילים אחד טמא ואחד טהור שהלך צאי מהם וחצירו הלך צצני, דאף צצשאלים צצ"א מה"ת מוקמינן כ"א אחזקתה, דשם ספיקו של כל אחד הוא מחמת עצמו שאינו יודע צליזה צציל הלך, אצל כאן הספק על כל אחת, שמה צית הכוסות הנקוצ ממנה הוא או מצהמה אחרת מהשצנה צהמות הנשחטות צזה, אצל עכ"פ ענין רוב דפריש לא שיך צזה דליך יועיל צזה לומר דע"י שנתחדש צצהמה זו שנפרשה מהצית לומר ענין צירור, צנה לא נמא צני מעים נקוצים מחמת שמקרה הפרישות מוכיח שהיא מן הרוב, ולא נולד צה מעשה המטריף, דרק היכל שהצהמות עצמם מעורבים הם שיך לומר שגוף זה הנפרש הוא מהגופים של סוג הרוב, אצל הכא שאלו יודעים ומכירים את הגוף וליצתו הוא כצילתו ואין כאן תערובות כלום והספק הוא רק על המקרה, צליצו צהמה קרה ענין זה, ליך יציר יליצתה מן הצית על ספק מקרה של מעשה המטריף וזה דבר שאין השכל הולמו, ולפי דצרינו צזה הנה גם הנפרשות אסורות מספק של תורה, דאין כאן ציטול צרו מחמת שאין צהם שום תערובות כלל, ואין המיעוט מנגד כלל להרוב, ורק המקרה גורמת ספק על כולם יחד כמח"כ, ועכ"כ הנני דן צקרקע לפני רגלי הגאונים ז"ל דאין להתיר צנידון זה שום צהמה, כמו הנשאלות צצית כ"כ הנפרשות, אס לא שלאחר שחיטה נתערבו הצהמות הנפשטות כולם זצ"ז ואין ניכרות כלל והוי תערובות כשאר תערובות, אז חזר הדין לדין תערובות האמור צנמ', אצל אס ניכרות הן כ"א צפ"ע ואין צהן שום תערובות רק על כל אחת הוי ספק ממקרה

זה מטעם כל דפריש שיהי' רזח מחמת פרישות, אלא כיון שהאוסר כייד אינו רק מיעוט ואינו אוסר דהרוב נגדו, וכשהאוסר צניותו הוא אוסר, ולפי' התוס' צניזר שאנו דנים על האשה שנושא עכשיו, כ"כ נאמר שאם אינו מכירה ואשכח צדוק וקדיש הי' מותר משום רזח נשים המותרות לו ורק כשתהדר לליחותה תחזור לאיסורה, וכן מה דלפינן מקרא ודאי מיירי נספק תערוכות דלל שייד שם ספק המקרה דישראל לא נעשה נכרי. וזהו דסקלו וטרו בתוס' צמס' סנהדרין דף פ' וצנחנים צנחקלים ונשרפים שנתערבו מה דלל אזלינן צתר רזח וכתבו שם לדון מחמת קצוה, וכן אם מהני מה דכבוש אותם עד דמיירי ולומר כל דפריש, י"ל ג"כ דמיירי נכה"ג שנתערבו נסקלים צנשרפים כמשמעות לשון המשנה, היינו שאין אנו מכירים אותם, ואין הספק על כ"ל מחמת שנשכח צניזיה מיתה נמר דינו, אלא שהם צממזר ואנו יודעים שיש בהם נדונים צסקילה ויש מהם נדונים צשריפה ועל כל אחד אנו מסופקים שמה הוא מסוג זה או זה:

וכן מוכח ענין זה מדברי הרמ"א יו"ד סי' ק"י סעיף ו' שצ' צזה"ל, נתערבה תרנגולת טריפה צכשרות ומנאל צינה ציניהם ציניה מותרת, אע"ג דהתרנגולים חשונים ולא מתצטלים לגבי צינה אזלינן צתר רזח עכ"ל. ובהגהת צית מאיר שם כתב צזה"ל עי' כתובות דף ט"ו כתבו תוס' וכן גבי צינוק מושלך צעיר לא חשו צקצוה האיל ולא מנאל צניותו וע"כ צ"ל דלגבי צינה החצר לא נחשב ציתו עכ"ל. ודבר זה תמוה אינה צית ראוי ליחד להצינה, צמקום שכולה שם ציתה, אצל דברי הרמ"א פשוטים וצרורים, דלגבי הציה אין צפ"מ אם היא קצוה או לא, דאף אם היא אינה קצוה ג"כ ליכא רזח, דאם צוול לדון מצד התרנגולים הרי הם כמע"מ וליכא כאן רזח כלל, אלא אף אם נימא שהיא קצוה כיון שאין אנו דנים על תערוכות צינים צצר על צינה אחת שהיא כשירה, וכאן אין כאן רק צינה אחת והצינה אינה צצר תערוכות עם התרנגולים, אלא שכולה צינה וא"י מאיזו תרנגולת נולדה ואיכא רזח אופנים שכולה מתרנגולת כשירה, ואיכא רזח מקרים על לידה זו ולא רזח המספרי, וצכה"ג אף שהתרנגולים עצמם הם חשונים והיו כמע"מ, אצל אופנים של לידה עכ"פ איכא רזח אופנים צכשרות ומיעוט צטרפות, ועל ענין זה לא מהני מה שהתרנגולים הם כמע"מ, וכן אין צפ"מ צין אם הצינה קצוה או לא כיון שאנו דנים על הלידה של הצינה. ונראה לי צרור דדוקא שאינו ידוע מאיזו תרנגולת נולדה הצינה מהני רזח ה, אצל אם הי' ידוע אופן לידת הצינה שהיתה מתרנגולת אחת מן התערוכות, אז גם הצינה אסורה כמו התרנגולת, דשם ליכא רזח כלל על הצינה שהרי ידוע אופן לידתה, אם לא שנרף גם את התרנגולת, וכיון שהתרנגולת אסורה מספק גם הצינה נגררת אחריה, וזהו שכתב הרמ"א צלשון זה דוקא ומנאל צינה ציניהם, שהוא להורות שאין

דלכאורה מוכח מזה דגם צספק המקרה שלא צתערוכות גופים שייד לחלק צין קצוה לפריש, הנה צין למאי דמפרשי התוס' צכתובות דף ט"ו וצפי' הרא"ש שהצאנו למעלה, צין לפי' התוס' צניזר, הנה צלדס אף דלל שייד כ"כ תערוכות גופים, שיתחלף ראובן צשמעון, רחל צללה, מ"מ גם צלדס יש הצדל צין אם היינו מכירים את האדם מתחילה ועתה אנו מסופקים עלי' אם נתחדש צו אינה דין לשנות אותו מדין הקדוש. לצין אדם שלא ראינו אותו תחילה ועכשיו' אנו מסופקים עלי' שמה הוא הוא האיש שנתחדש עלי' הדין, וחילוק זה נלענ"ד מוכח משיטת הרמב"ם שכתב צפט"ז מה' סנהדרין ה"ג, ה"ל אי"צ שני עדים אלא צשעת מעשה אצל האיסור עצמו צע"ל יוחזק, כיצד אמר ע"ל חלצ כליות הוא זה וכו' גרושה או זונה אשה זו ואכל הו צעל צעדים אחר שהתרה צו הרי זה לוקה אעפ"י שיעקר האיסור צע"ל. עכ"ל. וצמס' קידושין דף ס"ו מוכח דצן גרושה פסולו צשנים, וכן הוכיח צתוס' רי"ד צפ' האומר דצמעידי על אשה שצצית הוי דצר שצעררה ואין ע"ל נאמן ע"י, הוצא צש"ש ש"ו פט"ג, וצש"ש רנה להטות דרך הרמב"ם ולחלק צין מעיד על צן גרושה שהוא פסול הגוף צתולדה, וצאשה שגעשית זונה שאינו צתולדה לא הוי דצר שצעררה, והקשה שם מהא דתנן צפרק האומר צאומר על צתו שצצית שאינו נאמן, ואם נאמר דע"ל נאמן ע"י, הלא היכא דע"ל נאמן גם קרוב נאמן, יעו"ש שצשאר צצ"ע, וצאמת נראה שצברי הרמב"ם פשוטים דהיכא שידענו את האיש והי' מוחזק לנו צחזקת כהונה וע"ל מעיד עלי' שיהא מחזקתו, הוי כצצר שצעררה, אצל אם צא אחד ממדינת הים וע"ל מעיד עלי' שהוא איש כזה לא הוי דצצ"ע, וכן מוכח מדברי תוס' רי"ד הנדפס מחדש על הגליון למס' כתובות דף כ"ג ע"ל יעו"ש. ומזה מוכח דהיכא שידענו את האיש עלינו לדון על התחדשות המקרה והשתנות הדין עליו, וצנידון כזה אין ע"ל נאמן, וכן יש צזה תורת דין חזקה להעמידו על חזקתו הראשונה, אצל אם צא איש ממד"ה ואנו מסופקים עליו שמה הוא פסול או כשר אז ע"ל נאמן עלי' ולא שייד צו תורת חזקה כיון שהספק הוא שמה הוא מן הפסולים, ולפי"ז יש לפרש סוגית הש"ס דטזר צענין זה, דכיון דאמרו שצסור צכל הנשים שצעולס, היינו צין הנשים שצכיר אותן ואת קרובותיהן, וצין נשים שלא ידע אותן והנה צנשים שידוע וצכיר אותן ואת קרובותיהן, לא שייד לדון דין רזח ומיעוט ורק יש לדון דין חזקה חזקת פנוי' על הקרובות וחזקת היתר על האשה שצא ליקת, וצענין זה י"ל דהוי צצלו לצאול צצ"ל או שהחמירו לדון כזה, אצל כשלא הכיר אותן הוא תלוי צדין רזח שאין אנו דנים על המקרה אלא אם הם מסוג זה או מסוג אחר, וצענין כזה הוא כתערוכות, ולפי' התוס' צכתובות אנו דנים על האוסר היא האשה המקודשת, דאם היא צקציעותה ומקומה אז דין הספק צזה כמע"מ ואם היא צשוקא ליכא רזח, וצכה"ג אין

ידוע מאיזו תרגומות גולה, דרך צכה"ג שנמצא
הצילה ציניהם אצל צידוע מאיזו תרגומות אסור,
ומזה ראוי לדעת האוסרים צתשי' האלוים גם את
חלק הנפרש ולא מטעמם, אלא כמש"כ לעיל,
צנתערונות גופים אם נפרש חלק הדין דאזלין
צתר רוב, דאם רוב נשאר צקצוע או להיפוך המיעוט
נגרר אחר הרוב, ורק כשנמצא ציניהם אז איכא
רוב ע"י הלידה וכמש"כ, ולשיטת הש"ס שהכריע
כדעת הסוברים דגם חלק הנשאר צנית מותר
הי' ראוי להיות כ"כ דע"י לידת הצילה תהא
מותרת התרגומות והוא דבר זר ותמוה :

פרק ג

תניא תשע חנויות כולן מוכרות צשר שחוטה ואחת
מוכרת צשר נצילה ולקח מלחת מהן ואיזו
ידוע מאיזו מהן לקח ספיקו אסור ונמצא הלך
אחר הרוב, וכתב רש"י ספיקו אסור משום דכל
קצוע כמע"מ דמי, ונמצא צשר הנמצא צשוק ולא
ידעין מאיזו פירש הלך אחר הרוב הואיל והנאל
לפנינו לא צמקום קציעות לקחה וכצ' פירשה ע"י
אחר וכל דפריש מרובא פריש עכ"ל. והנה לפי"נו
שנארנו צפרקים הקודמים לא מהני מה
שהצבר שאנו דנים עליו הוא פרוש מן הקצוע, אם
דרוש לעשות הרוב ע"י דברים הקצועים, דכיון
דמספר הרוב שאנו צאים לחשוב הם מהדברים
הקצועים עלינו לחשוב כמחנה על מחנה ממילא
ליכא רוב, ומטעם זה כתצנו דהא דמהני צנפרש
אחד מן הקצוע, הוא משום דצאופן כזה יש לנו
תורת רוב מסוג אחר והוא רוב שצא ע"י חצון
רוב המקרים, היינו דצשר הנמצא צשוק אנו מושיגים
צכה"ג רוב ע"י מקרה של אופנים שאפשר להפריש
הצשר משם, והנה יש לנו ט' אופנים
שנאפשרות להיות הצשר כשר, ואופן אחד שהצשר
הוא טריפה, ואזלין צתר הרוב שנפרש הצשר צאופן
שהוא כשר, ועל ענין סוג רוב זה לא מגרע לן
מידי לענין החצון לחשוב תשע החנויות שמוכרות
צשר שחוטה למספר הרוב אף שהם קצועים
וכמע"מ חצונים, משום דכיון שאנו דנים על אופן
הפרישה ואופני הפרישות אינו תלוי כלל אם נפרש
מדצר קצוע או מדצר שהוא נייד, דרך כשאנו
דנים על עצמות הדברים המעוררים אם דבר זה
הוא ממספר הרוב או ממספר המיעוט, צכה"ג
אמרה תורה שמספר המיעוט הוא שקול לחשוב
כמספר הרוב אם המיעוט הוא קצוע, אצל כשאנו
דנים על המקרים הנולדים ללא שייד צהם ענין
קציעות אזלין לעולם צתר הרוב, זהו יסוד העיקרי
בדין קצוע ופריש ואף דהוא פשוט לעכ"ד
אצל אחרי שלא נתצאר צהדיא צדצרי המפרשים,
ע"כ הארכנו קצת ציסוד זה שהוא מפתח הראשון
בדין פריש וקצוע :

ולפי"ז ראוי לצאר צלקח מלחת מן החנויות וא"י
מאיזו מהן לקח מה דלמרינן דספיקו
אסור שהוא מה"ת דחצנין דליכא צזה רוב המצבר,
דלכאורה לפי מש"כ לו יהא דליכא רוב מצבר על

עצמות החנות מה היא משום דקצוע כמע"מ דמי,
אצל עכ"פ הי' צזה גם פרישת הצשר ע"י האיש
שלקח ועל ענין הפרישה יש לנו רוב המצבר, ויצרר
רוב זה על הצשר שהוא כשר, ואף שגולד הספק
צקצוע עכ"פ לא היו רק ספק, וכיון דאיכא צזה
רוב המצבר, יותר ספק זה הנולד ע"י קציעות, ע"י
רוב של סוג אחר של פרישה, דהרי גם צספק של
קצוע, אם הי' צזה רוב המצבר הי' מהני, אלא
שאמרה תורה דליכא צכה"ג רוב משום דמע"מ
חשוב, אצל אם הי' על ספק זה של קציעות רוב
מסוג אחר ודאי שיהני, וכשאנו מצריעים ע"י
רוב של פרישה אין קציעות החנויות סותרת צירור
זה כלום, דעל ענין הפרישה אין דין הקציעות
שייד לזה כלום, ונלענ"ד ציאור ענין זה, דלא כמו
שנראה צהשקפה ראשונה מאיזו פוסקים שעיקר
ההצדל הוא צומן לידת הספק, דלפיש"כ לא
יתורן צזה עיקר הקושי שצזה, דאף שגולד הספק
צקציעות, מ"מ הרי אפשר שרוב המקרה של
פרישות יצרר על הצשר שהוא כשר, אלא שהיסוד
צזה דעיקר דין של רובא דליחא קמן, אינו צירור
כשאר הצירורים, אלא דין תורה להכריע את דין
המסופק לנו, וכמש"כ לעיל עפ"י דצרי הרא"ש
צצ"מ, ואם הי' איזה ספק שאינו נוגע לדינא לא
יצרר הרוב כלום צזה ויהי' ספק המציאות כאילו
הי' מחנה על מחנה ולפי"ז לא מהני צירור של
הרוב רק להכריע על הספיקות שגורמים לספק
עלינו את הדין להנהיג ולמעשה, ומשו"ה צלקח
מן החנויות וא"י מאיזו לקח הספק שגורם לספק
עלינו את הדין על הצשר הזה, הוא החנות שצ
הי' נמצא הצשר הזה, דאי אפשר לספק מלין צא
הצשר לידו דהרי צשעת לקיחה ראש מלין הוא
נוטל את הצשר, אלא שספק הי' לו על המקום
שמונח צו הצשר הזה, אם הוא מקום המיוחד לצשר
כשר או לצשר טריפה, וספק זה גורם לספק עליו
דין הצשר שצידו, ועל ספק זה שעל החנות עצמה,
אמרה תורה שכיון שהוא קצוע כמע"מ דמי, אין
מספר הרוב מצבר כלום, ועל ענין הפרישה לא
יצרר הרוב כלום שספק הפרישה אינו גורם צזה
ספיקת הדין כלום, וכל ספק שאינו גורם דין
הספק למעשה אין הרוב מצריע ומצבר כלום, אף
שאם לו הי' מצבר את הפרישה הי' נכרע גם
הספק שגרם הדין, אצל כיון שעכשיו אין לנו
נפ"מ לדון על הפרישה, כיון שידוע וזוכר סצת
הספק שלקח מחנות והי' ספק לו איזה חנות
היא אם חנות מוכרת צשר כשר או מוכרת צשר
טריפה, ורק ספק זה גורם הספק צזה ליכא
רוב דמע"מ דמי ומשו"ה ספיקו אסור מה"ת,
אצל צצשר הנמצא שהספק הגורם לנו לאסור
הצשר הוא מלין נפרש הצשר הזה, ולהיפוך לדון
על החנות שהי' מונח הצשר אין לנו שום סצה
לדון ע"י, ומשו"ה כל שאנו דנים על סצת הפרישה
יש לנו ע"י רוב מסוג המקרים שנפרש הצשר מלי'
מט' החנויות המוכרות צשר שחוטה ומותר הצשר
מדין אחרי דנים להטות :

תשע חנויות כולן מוכרות צשר שחוטה ואחת
מוכרת צשר נצילה ולקח מלחת מהן ואיזו
ידוע מאיזו מהן לקח ספיקו אסור ונמצא הלך
אחר הרוב, וכתב רש"י ספיקו אסור משום דכל
קצוע כמע"מ דמי, ונמצא צשר הנמצא צשוק ולא
ידעין מאיזו פירש הלך אחר הרוב הואיל והנאל
לפנינו לא צמקום קציעות לקחה וכצ' פירשה ע"י
אחר וכל דפריש מרובא פריש עכ"ל. והנה לפי"נו
שנארנו צפרקים הקודמים לא מהני מה
שהצבר שאנו דנים עליו הוא פרוש מן הקצוע, אם
דרוש לעשות הרוב ע"י דברים הקצועים, דכיון
דמספר הרוב שאנו צאים לחשוב הם מהדברים
הקצועים עלינו לחשוב כמחנה על מחנה ממילא
ליכא רוב, ומטעם זה כתצנו דהא דמהני צנפרש
אחד מן הקצוע, הוא משום דצאופן כזה יש לנו
תורת רוב מסוג אחר והוא רוב שצא ע"י חצון
רוב המקרים, היינו דצשר הנמצא צשוק אנו מושיגים
צכה"ג רוב ע"י מקרה של אופנים שאפשר להפריש
הצשר משם, והנה יש לנו ט' אופנים
שנאפשרות להיות הצשר כשר, ואופן אחד שהצשר
הוא טריפה, ואזלין צתר הרוב שנפרש הצשר צאופן
שהוא כשר, ועל ענין סוג רוב זה לא מגרע לן
מידי לענין החצון לחשוב תשע החנויות שמוכרות
צשר שחוטה למספר הרוב אף שהם קצועים
וכמע"מ חצונים, משום דכיון שאנו דנים על אופן
הפרישה ואופני הפרישות אינו תלוי כלל אם נפרש
מדצר קצוע או מדצר שהוא נייד, דרך כשאנו
דנים על עצמות הדברים המעוררים אם דבר זה
הוא ממספר הרוב או ממספר המיעוט, צכה"ג
אמרה תורה שמספר המיעוט הוא שקול לחשוב
כמספר הרוב אם המיעוט הוא קצוע, אצל כשאנו
דנים על המקרים הנולדים ללא שייד צהם ענין
קציעות אזלין לעולם צתר הרוב, זהו יסוד העיקרי
בדין קצוע ופריש ואף דהוא פשוט לעכ"ד
אצל אחרי שלא נתצאר צהדיא צדצרי המפרשים,
ע"כ הארכנו קצת ציסוד זה שהוא מפתח הראשון
בדין פריש וקצוע :

ולפי"ז ראוי לצאר צלקח מלחת מן החנויות וא"י
מאיזו מהן לקח מה דלמרינן דספיקו
אסור שהוא מה"ת דחצנין דליכא צזה רוב המצבר,
דלכאורה לפי מש"כ לו יהא דליכא רוב מצבר על

ובתורה להרשע"א שער ח' לה' תערוצות כתב
 ו"ל ומה שאמרו כל קצוע כמע"מ דמין
 ה"מ בשלקת הוא מן החנות לפי שהספק נפל
 לו בקצוע, אבל אם לקח אחד מן הקצוע ונפל
 מידו או שהניחו במקום חוץ ממקום קביעותו
 ולא נודע אם מן הסתם המרובה או מן האיסור
 המועט אין זה קצוע שהרי לא נפל לנו הספק
 בקצוע אלא צפורש, ובכל כי הא אמרינן כל דפריש
 מרובא פריש והיינו סיפא דתניא ונמנאל הלך
 אחר הרוב, ואעפ"י שדלתי מדינה נעולות ואין
 צר נכנס למקום זה אלא מחמת חנויות וכל
 שאל לכאן מחמת חנויות באל, אפ"ה מותר דהא
 לא נפל לנו הספק בקצוע אלא בדפריש וכדאמרינן
 בשילהי פ"ק דכתובות ח"ר זירא אעפ"י שדלתי
 מדינה נעולות, וה"מ בשאל ראינוהו יונא וכן
 המקולין, אבל ראינוהו לוקח וינאל מן המקולין
 הרי נפל לנו הספק בקצוע ואסור וכדאמרינן
 צפ"ק דפסחים ט' צנוריס של מנה וכו' עכ"ל. והנה
 אין מצוה החילוק בין נפל מיד הלוקח מן הקצוע
 לבין אם נתן הלוקח הזה לאיש אחר, ולכאורה
 מה נפ"מ כיון דלאיש השני הרי נפל הספק לאחר
 שנפרש, ונכ"ש ש"ש ד"פ פ"ח הניא דברי הרשע"א
 וכתב להוכיח מזה דספיקו של הלוקח אסור לו
 ולדידן ורק בנפל מידו שאין הלוקח לפנינו אז
 חשנין שהספק הוא בדפריש, יעו"ש ויונאל דברי
 לקמן, ולא אצין ענין זה מחלצה טעם הוא שיגרום
 דין ספיקו של הלוקח על כל העולם, דלפיימ"כ
 רוב של הפרישה הוא רוב מעליא שאינו נגרע כלום
 ע"י דין קביעות החנויות, אלא שיקר הטעם בזה
 דלא מהני רוב של הפרישה אלא היכא שספק
 הפרישה גורם הדין ואז מוכריע רוב זה על ספק
 זה שלא יאסר, ולפ"י צאיא אחר שלא ראה הלוקחה
 מן החנות אין הספק בזה אלא מחמת לקח הלוקח
 וכל שהספק הוא על ענין הלוקחה הוא ספק של
 פרישה ואין נפ"מ אם לוקח ע"י אדם או עכבר
 או נכרי, ומהיכי תיתי שיגרום ספיקו של הלוקח
 דין איסור על כל העולם, שאללס הוא הספק על
 הפרישה ולשיטת הש"ס שהצאנו לעיל צפ"צ דחלק
 הנפרש מההנחה מוצר את חלק הקצוע הי' ראוי
 לומר להיפוך שצירור הפרישה של האיש השני יגרום
 היתר גם לאיש הראשון, אבל לפיימ"כ שהכלל
 בזה שאין רובא דאיתא קמן מוצר צאמת אלא
 שמתיר הספק שלא יגרום לז' איסור שום דין, וכן
 להיפוך אם הרוב הוא איסור גורם הרוב לסלק
 את ספק המתיר, ולפ"י להלוקח שסנת הקצוע
 גרם לו הספק לא יותר אללו מה שהותר לשני וכן
 להיפוך מה שנאסר לראשון אינו גורם שום דין
 לשני דסנת הספק אללו על הפרישה מחמת נלקח
 הנשר, ולפ"י אין אחד שייד לחצירו כלום וכ"א
 נידון לפי נדדי הספק שהוא מסופק בזה :

ועפר"ח אות ט"ז קטן חריף הוי כגדול ואיכא
 לעיונא צהא מילתא דודאי אם ראינו יונא ממקוליס
 אף נכרי אסור כמזוהר, ואי לאחר שפירש ח"כ
 אף גדול ישראל לישתרי, ותדע שהרי הרשע"א אומר
 כן נלקח ח' מהקצוע ונפל מידו וכו' מותר שלא
 נפל הספק בקצוע וכו' ולכך נראה לי צירורן של
 דברים כן הוא דאם נמנאל ציד נכרי ח"א מחויבים
 לשאל לו וכן נמנאל ציד קטן וכו' ואמנם נמנאל
 ציד גדול ישראל ולא ראינו פירש ממקולין כ"ז
 שהוא לפנינו מחויבים לשאל לו דאיכא לצרורי
 ע"י סימן ח' וה"ה קטן חריף, ונכרי שאלוהו ז"ע
 ספיקות אחרים, וכיון שאלו עיקר הספק על
 אי אומר שהוא מטרפה ועדיין ז"ע צכ"ז. עכ"ל.
 וגם דברי אינם מצוהרים היטב, ומה שמסופק אם
 אומר הנכרי שהוא מטרפה כ"כ יש לספק אם
 וכל ספק שאלו הוא הספק גם לנו, ואין לנו
 הומר שלקח מן המקולין, ונלענ"ד דעיהר תלוי
 לספק בזה אלא לקבל הדברים כפי מה שמעיד הוא,
 בזה אם האיש שנמנאל צידו הוא נאמן לנו אין לנו
 החנות שהי' מונח שם הנשר מה הוא, גם לנו ספק
 זה, ואין לנו שום ספק על הפרישה, ולפ"י אם
 נמנאל ציד קטן חריף הטעם בזה משום שנאמן
 להעיד ע"י וכל ספק שנוגד להלוקח אותו ספק
 הוא גם לנו, אבל אם נמנאל ציד מי שאינו נאמן
 לנו כלל הרי זה כמו שנטל עכבר אף שידעין
 שעכ"פ נטל מן הקצוע, אבל אללו הוא ספק של
 פרישה מחמת לקח הנשר, והנה מה שנסתפק הפמ"ג
 הם אומר הנכרי שמטרפה לקח אם מהימן או לא,
 אינו מציין מה מסתפק בזה, הלא דין זה מפורש
 צו"ד ס' ט"ז דאם קודם שילא מת"י נאמן ואם
 אח"כ אינו נאמן, יעו"ש. וכן מה דפשיט ל"י
 להפ"ח דקטן חריף הוי כישראל גדול, לפיענ"ד
 אינו פשוט כ"כ דצ"י קכ"ז מצוה צרמ"א דקטן
 חריף ג"כ אינו נאמן רק היכא דאיכא רגלים לדבר
 יעו"ש. אמנם לפ"י גם נכרי דמהימן ל"י הוי
 כנמנאל ציד ישראל, ומצרי השו"ע דפסק צסתם
 צנמנאל ציד נכרי מותר, משמע אף נכרי דמהימן
 מותר, וע"כ נלענ"ד דשני תנאים בזה, דצאמת אף
 אם יהי' מהימן כיון דנשעה שלקח לא הי' להלוקח
 שום עסק להצחין מחלצה חנות הוא לוקח, משום
 דלא הרגיש שום נפ"מ לדידי' ולאחריני, צכה"ג
 נולד לו הספק ג"כ רק אחר דנעשה פריש וכאשר
 נעשה פריש אם מסתפק צענין זה הוי ספק לו על
 ענין הפרישה דאין שייד אז לדון על החנות שהי'
 זה הנשר מה היא אלא מחמת נפרש הנשר, וכן אם
 גם הי' נוגע לו הספק צשעת לקיחה והוי אללו
 ספק על החנות ואין ספק הפרישה מועיל לו שום
 ספק צעיקר הענין, אבל אם השני שקבל מידו ח"כ
 להאמין לו כלום נמנאל דאלל השני הוא ספק על
 הפרישה, ולפ"י צריך שיהי' בזה שני תנאים,
 שיהי' הספק נוגע אל הלוקח הראשון ושהי' לו
 תורת נאמנות, דאז אין להשני שום ספק על הפרישה
 אלא מקבל את הספק מן הראשון כמו שהוא,
 ומצו"ה ציר הרשע"א דלאדם אחר אי אפשר שיהי'

ומצאתי צפמ"ג ס' ק"י צשפ"ד סק"ח צהא
 דאיתא צשו"ע צנמנאל ציד נכרי אמרינן

כל דפריש, דהניא הש"ך שם צשם הרוקח דנמנאל
 ציד קטן הוי כנמנאל ציד נכרי, וכתב ע"י וז"ל

ודו"ק עכ"ל, והנה צוה הסמ"ע והש"ך הסכימו
 דאם נגנב ע"י ישראל אמרינן צוה קצוה כמע"ו,
 וזה תמוה מאד דהרי הרשב"א כתב להדיא דאף
 אם ישראל לקח אם אינו לפנינו, אז לגבי אחרים
 הוי ספק צפרים כמו שהצאנו לעיל דצרי, ולפי"ז
 אין חילוק בין נגנב ע"י ישראל ובין נגנב ע"י נכרי,
 דצפרים לגבי דידן הוי ספק על הפרישה מאין
 נגנב, אבל לפי"ז גם דצרי הרמ"א תמוהים מה
 שחלק בין ה"י פריש או קצוה, והנה המקור שהצא
 מתשו"י מיימוני ס"י כ"ח (והציון ס"י ס"ח הוא טעות
 הדפוס) כתוב שם על אופן אחר וז"ל
 אשר שאלת על ד' וה' כיסוס אשר נתינתך משלך
 ומשל אחרים ולקחה נתן ב' דינרים ואינה יודעת
 מאיזו, כך אני דן צעני כיון שלקחה מן הקצוה
 כמע"ו דמי ולא אזלינן בתר רובא, ואין לחלק בין
 נפקד לאחר ולדמותו לממלא ציד עכו"ם כיון
 שהישראל לקח מן הקצוה, וכ"ש כאן שנתן לקחה
 הצ' דינרים שהוא כמו נפקד, דכל המפקיד ע"ד
 אשתו ובני' הוא מפקיד וכיון דהוי פלגא ופלגא
 המע"ה, ושלוי יצחק צ"ח אצרהם. עכ"ל. והנה
 דין המסופק שם הוא על הצ' דינרים שאין ידוע
 למי הם ודין זה הוא כדין ניפול הנמלא דלזלינן
 בתר רוב, ואם לקח ישראל לגבי דידי' הוי
 כלקח מן הקצוה, וכ"ז הוא כשאנו דנים לגבי
 דידי' לענין חיוצ השצה למי ראוי להשיב, אבל
 כשהדין בין הנפקד והמפקיד כשהם נדונים זע"ז
 על הני שני דינרים ליחס עליהם שם צעלים צוה
 יש מקום לחקור אם לגביהו הוי כממלא צד צד
 ישראל או כמו ממלא ציד נכרי, והוא משום דלגבי
 איסור והיתר דכל ישראל נאמן ע"ז, וראוי לנו
 לקבל כל הדברים כפי מה שמגיד לנו, ומשו"ה הדין
 לכל העולם כפי הדין של הלוקח צעמנו, אבל לענין
 דיני ממונות יש מקום לומר דאינו נאמן
 ע"ז לצד של מי הם, וכיון דאינו נאמן אין ספק
 דידי' גורם הדין, ואף שנאמן שלקח הכסף וא"י
 למי הם, אבל זה חשיב ספק הנעשה עכש' והוי
 ספק לאחר שפירש, והנה מאחר דקיי"ל צעלים
 שנאמן על דבר המושלש כשני עדים משום דהיינו,
 ה"י מקום לומר דיש הצדל בין ממלא ציד הנפקד
 לבין ממלא ציד אחר, דאחר אינו נאמן והוי כממלא
 ציד נכרי, אבל צכ"ז הכריע דכיון דישראל לקח
 כיון דהצעלים לא ידעו כלום ונאמן ע"ז משום
 צידו או אם גם נאמן כיון שהודה לפני
 עדים צלי צי"ד הפסיד המינוג, י"ל דצכה"ג עד
 אחד נאמן, כיון דאין כאן חזקת ממונן על הני
 דינרים, ושניהם טוענים שמה, הרי זה דומה
 לצדידה שכתב הר"ן צפרק גה"כ דע"א כאנוג,
 ואח"כ כתב, דכאן א"צ לזה דכל המפקיד ע"ד
 אשתו ובניו הוא מפקיד והוי כמו שהפקיד גם
 ציד צתו, וכל דין נאמנות גם לה. כנלענ"ד צביאור
 דצרי תשו"י מיימוני אלו :

עוד יש מקום לפרש דצרי תשו"י נאמן אחר והוא
 די"ל דכל שהנפקד לקח לא חשיב פריש כלל
 דעדיין הדבר כמו שמונה צקציעותו, ואף שלא

ספק על הפרישה אם ה' הלוקח ישראל גדול אלא
 אם נפל מידו או שהניחו והלך לו דאי אפשר לשאול
 אותו, ולפי"ז נראה לי דצנכרי לעולם מותר דאף
 אם י"ה מהימן לי כצי תרי, או שיהי' לו תורת
 נאמנות משום שצידו קודם שנתן דמטעם זה נאמן
 להתיר כמש"כ ציו"ד ס"י ט"ז, אבל כיון דלא ה'י
 הדבר נוגע לו אז לדון על הדבר, רק עכש' מסתפק
 צוה ועכש' כשהוא מסתפק הוא מסתפק על
 הפרישה ולא על החנות, ונקטן ישראל חריף נלענ"ד
 שתלוי צידן האמור צס"י קכ"ז דנעינן הצטרפות
 של רגלים לדבר, ואולי בהצטרף הטעם שצידו
 להאמינו לחומרת מטעם זה הוי כמהימן :

וע"כ נלענ"ד צתש"כ הקצוה"ת צס"י רצ"צ לענין
 ממונן, דנכרי שמנוה"ג"כ על הגזל לענין
 זה דומה נמלא ציד נכרי כמו שנמלא ציד ישראל,
 וכן על יסוד זה העיר צגליון רש"א ציו"ד ס"י
 ק"י לענין אמה"ת שאסור לבן נח שיהי' צוה שזה
 נמלא ציד נכרי כממלא ציד ישראל שאין דצריהם
 מוכרחים צוה כלל, דאף שמדין תורה הוא אסור
 לבן נח אבל כיון שהם אינם מקפידים על דין זה,
 הרי לענין לידת הספק אצלם הוא כמו שלא ה'י
 מזהירים צוה כלל, וגם אם היו מקפידים כיון
 דאינם מהימני לדידן אין לנו שום נפ"מ מה שגולד
 אצלו הספק צקצוה כיון דאצלו הוי ספק לאחר
 הפרישה ואנו דנים רק על הפרישה, והקצות החושן
 אזיל לטעמי' שכתב צספר ש"ס שהדין של מקצב
 גורם דין על כל העולם, אבל כצד כתבנו שאינו כן,
 וצנה"מ ס"י רצ"צ העיר על דברי הקצוה"ת הנ"ל
 וי"א הצדל גם לענין גניבה בין ישראל לבן נח, אבל
 כ"ז נלענ"ד למותר כי הכל תלוי בהספק המקוצב
 אצלו עכשיו, אם עלינו לקצב הדברים ממי שאומרים
 אז דין העולם כדין הלוקח הא' :

אמנם לפי"ז עיקר הדין שכתב הרמ"א שם צס"י
 רצ"צ תמוה מאד, דז"ל ואם שנים הפקידו
 אצל אחד ונגנב או נאבד אחד מהם אזלינן בתר
 רובא וכל דפריש מרובא פריש (ת"ה ס"י שי"ד
 ותשו"י מיימוני ס"י ס"ח) ואם הוא קצוה כמע"ו
 דמי (שם ותשו"י רשב"א ס"י תתס"ג) עכ"ל וכתב
 הסמ"ע סקל"צ פ"י אם פריש מעצמו ונאבד אזלינן
 בתר רובא ואם אחד לקח מהטבעיות אמרינן כל
 קצוה וכו' עכ"ל. וצ"ד כתב לפרש צענין אחר
 שאם הוא דבר נייד כגון צהמות. ע"ש וצסקכ"ט
 כתב ו"ל וכל דפריש מרובא פריש וכן הוא צתשו"י
 מהרי"ל ס"י קצ"ט תשו"י מהר"ח אור זרוע צמעשה
 שהציאו אחרונים צכל אחד ד' שותפים לא' כי ולבי
 ח' ולג' ג' וסמנו צקצרים של כל אחד ואחד וצא
 חנם ופריק כולם מן הסל והתיר הקצרים ולקח
 י' מהם והשאר החזיר להם ועתה נאבדו הסימנים
 ואינם נודעים של מי נלקחו, כל דפריש מרובא
 פריש והעכו"ם מן הרוב לקח דהיינו מאותן שהיו
 לו כי וכו'. עכ"ל. ומהר"א שם הקשה על דצרי
 ומהרי"ל מייבש דצרי אך מה שהקשה שם מהרי"ל
 אחי' לא נימא דהוי קצוה, כ"ל לתרץ דמיייר שלקח
 העכו"ם העשרה שלא צפנינו, ועי' ציו"ד ס"י ק"י

ניכר עתה של מי הוא, אולי נכה"ג דלא שיך ציטול צרוב גם אם אינו ניכר חשבו קצווע, וציתור י"ל לפימח"כ לעיל דמה שנפרש הדבר והוא נייד לא מהני כלום, כיון שהשגנו הרוב הוא ע"י מה שנשאר בקצווע שהם כמע"מ ומחילא ליכא רוב, אלא מה דמהני כשנפרש אחד, הוא ענין רוב מסוג אחר על מקרה של הפרישה, ומקרה זה הוא דוקא אם נפרש ונצל לגמרי מן מקומו, אצל נכה"ג י"ל כיון שהוא גם עכש' צרשות הנפקד לא נפרש כלום, כיון דגם הצת השגיגין כאילו רשותה הוא רשות של נפקד, אצל עכ"פ דצרי תש' מיימוני מייירי צאופן שאנו דנים על דבר הנפרש למי הם, והוא ענין אחר ממה שכ' הרמ"א לענין צשנים שהפקידו ונגנב ונאצד אחד מהם וא"י משל ווי נגנב ועל מי לחשוב הפסד החסרו, וע"כ נלענ"ד דכונת הרמ"א מה שמסיק ואם הוא קצווע כמע"מ הוא אם הספק על הדבר הנמצא למי ליתנו והוא כקצווע, וצאופן שזייר בתש' מיימוני, אצל דצין הא' שכ' הרמ"א היינו אם הדבר הוא נגנב או נאצד ואנו דנים לצר משל מי נאצד הוא ספק על ענין פרישה משל מי נפרש וזה ספק שלעולם הוא ספק פרישה, ועיקר הדין מה שצט' חנויות הוא ספק של קצווע, משום דהספק נולד על הצר צומן שהי' עוד צחנות דצכה"ג המיעוט והרוב צין שנאמר שהוא מספר חתיכות הצר וצין אם נאמר שהוא מספר החנויות, הוא מיעוט של דבר קצווע וגם דבר הנידון שהוא או הצחנות שמונה צו הצר או חתיכת הצר הם קצוועים וניכרים לקצת צני אדם עפ"י מקומם, אצל לענין גניצה ואצידה כל שאנו דנים על סנת המקרה של גניצה משל מי נגנב ונאצד, הוא רוב של מקרה, שמקרה זו מצררת לאיזה מן השותפים נקרה מקרה זו צכדי לידע כמה נאחר לזה ולזה, וצאופן כזה אין צוה דין קצווע כלל כנלענ"ד :

ובכן צהא דכתצ צספר ש"ש ש"ד פ"א לתרץ קושית תוס' צצ"צ צסוגיא דרוב וקרוצ צהא דאמר אציי לסייע לר"ח דרוב וקרוצ הולכים אחר הרוב מדתנן דם הנמצא צפרודור ספיקו טמא שחזקתו מן המקור ואע"ג דליכא עלי' דמקרא ודחי רצא רוב ומצוי קאמרת רוב ומצוי ליכא למ"ד דתני ר' חייל דם הנמצא צפרודור חייבים עלי' על ציאת מקדש וקדשיו ושורפים עלי' את התרומה וכתנו שם צתוס' ז"ל, אי גרסינן תני אחי שפיר, אצל אי גרסינן דתני תימה היכי מיייתי מהכא דרוב ומצוי הוא דילמא לאו משום דרוב ומצוי קאמר ר' חייל אלא משום דרוב וקרוצ הולכים אחר הרוב כר' חנינא. יעו"ש. וכתצ צש"ש לישב גירסא זו עפ"י מה דקיי"ל להלכה כשמואל דאמר צפרק הרוחה כתם דאין אשה טמאה מה"ת עד שתרגיש צצצרה וכיון דתני ר' חייל דחייבים על ציאת מקדש ודחי שהוא מה"ת שהוא ע"י הרגשה וצשעת הרגשה נולד הספק אם הוא מן המקור או מן העלי' והוי נולד הספק בקצווע וכמע"מ דמי ולא מהני רוב דמים אם לא מחמת רוב המצוי זה תו"ד שם.

זה גופא דמייירי צלי הרגשה :
 ולענ"ד נראה דיש מקום ליישב הגירסא צש"ס דתני ר' חייל עפ"י מש"כ צשע"ג פ"ט לצאר שיטת הרמז"ס צפט"ו מהא"צ שכתצ צתינוק הנמצא צעיר שרונה ישראל שאם קדש אשה שהנא עלי' אינו נהרג משום דהוי ספק נכרי, שהראצ"ד השיג עלי' דהרי אוליין צד"נ אחר הרוב, וצארנו שם דסובר דאחרי רצים להטות לא מהני רק על הספק שאנו דנים עלי' צשעת לידת הספק, ומש"ה כשאנו דנים צדי"נ אם חייב מיתה והרצים מכריעים דינו למיתה אמרה תורה שיהרג, אצל אם עכשיו אין אנו דנים על דין מיתה וענין ספק של מיתה נולד אח"כ ע"י מעשה חדשה לא מהני רוצא דליתא קמו, משום דצכה"ג הנא עלי' לא עבר על איסור א"א אלא על אשה של אחרי רצים להטות, אצל איסור אשת איש הוא ספק דרוצא דליתא קמו אינו מצרר המציאות, ומה דמסקינן צסנהדרין דאוליין צדי"נ אחר הרוב היא צרוצא דליתא קמו, וכן כתצנו שם ליחס שיטה זו לצברי התוס' צצצחים דף ע"ח שכתצו דמיעוט היתר הצטל צרוב איסור

זעיר שרונה כשרים, והא דאמרינן במסכת כתובות הכ"ל דיש לחוש שמה אולא איהי לגביהו והוי קצוע, הוא רק כשהאם לפנינו ועלינו לדון גם על האם ולגנה דין כשרות דידה אי אולא היא לגביהו ודאי הוי ספק של קצוע, וממילא אז גם על הולד כ"כ הוי דין קצוע, אבל כשאין האם לפנינו אז לענין הולד אין חילוק בין אולא היא לגבי או לא, ובס' בית מאיר לאהע"ז סי' ר' סעי' כ"ו כתב על דברי הנוצ"י וז"ל ותמנהי דל"כ היך מפרש רנא (בקידושין דף ע"ג) דאם אולא היא לגבי הוי קצוע מה קצוע שייך בד"ת יול התינוק הנפרש, אטו יאמר דסברתו סברא דאורייתא מתוך דדיינין על אמו אף התינוק חסוד קצוע, אבל לענ"ד במחכ"ת נעלם ממנו דברי תוס' כתובות דף ט"ו ד"ה דילמא כתבו וכן גבי תינוק מושלך זעיר לא חסוד קצוע הואיל ולא נמלא צנית הרי מוצא דשתוקי אס אולא היא לגביהו אף התינוק שאתה צנית לא חשי פריש כ"ל קצוע, דבריהם מוכרח מרנא כנ"ל, ומה שכתב צו"ד סי' ק"י סעי' ו' נהג"ה ואם נתערבה וכו' צ"ה ציניהם הצ"ה מותרת, ע"כ ז"ל דלגבי צ"ה החזר לא נחשב ציתה עכ"ל:

ובס' ש"ש ש"ד פי"ז אחרי הציאו שם דברי הנוצ"י והנ"מ הכ"ל כתב וז"ל ונראה שהבין דהא דחשיב הולד קצוע היינו לפי שנמלא אתה צנית, וז"כ היכא דהשתוקי הלך למדינה אחרת ראוי להיות מיקרי פריש ולא מצינו חילוק בין שתוקי שצנית או שגשדה, והרא"י שהציא הנ"מ מהא דכתבו תוס' גבי תינוק מושלך דלא חשיב קצוע הואיל ולא נמלא צנית, התם צתינוק אס הוא צנית ולא פריש כלל ודאי הוי קצוע ממש, כיון דכמה תינוקות פסולים זעיר ומספקא לן שמה זה התינוק הוא מהתינוקות הפסולים וקצוע כמע"מ דמי, אבל פנוי שילדה אס הולד חשיב פריש אפילו אתה צנית כיון דאין הספק אלא שמה נתעברה מפסול, וכיון דתינוק חשיב פריש הו"ל דין פריש אפילו צנית, ומסיק שם להכריע דנאמת צתינוקי לעולם חשיב הולד פריש, והא דמפורש במס' קידושין ובכתובות הכ"ל דמספקין שמה אולא איהי לגביהו והוי ספק של קצוע הוא רק אס האם לפנינו, ואלנה חסוד ספק של הולד כלקח מן החנות, דהיא נתעברה ממקום קצוע אס אולא לגבי, ומש"ה ספק שלה הוא דין לכל העולם, כמו גבי נצר הנמלא ציד ישראל שלקח מן החנות, אבל אס מתה האם הרי זה כמו גבי נצר שאס מת הלוקח, אז חסוד הכל כפריש וכמש"כ הרשב"א בתוה"ז — הצאנו דברי לעיל צפ"ג, — ומסיק להלכה כהנוצ"י אבל לא מטעמי יעו"ש:

ולענ"ד נראה שלא ילאו ידי חובת ציחור זענין זה, דהנה השגת הנ"מ על הנוצ"י ודאי נכונה היא, דאיזו סברא היא שדין ספק שעל האם יגרס דין על הולד, וכן מה שמשיג הש"ש על הנ"מ ג"כ הוא נכון ונרור, דודאי אין חילוק צתינוקי אס הוא צנית אמו או צתינוק אחר, כיון

לא מצטרף לענין חלקות יעו"ש. ולפי"ז נוכל לומר לשיטה זו דרא"י המתמלאת משום דרוז דמים מן המקור שהוא רוצא דליתא קמן, שאף שהאשה טמאה כטומאת נדה מה"ת לכל הדברים, אבל אס נכנסה למקדש לא תחייב קרנן, דלא עברה על איסור כרת אלא על עשה של אחרי רבים להטות, ומדתני ר' חייא שחייבים על ציאת מקדש מוכה משום דרוז ומצינו הוא דרוז זה אינו כרוצא דליתא קמן אלא רוצא דליתא קמן מחמת שמצינו יותר שתראה מן המקור ולא מן העלי, ורוז זה הוא כרוז נשים אינן אילוניות דאמרינן במס' סנהדרין דנכה"ג הוא כצירור גמור דמהני אף לענינים הנולדים אח"כ ע"י מעשה חדשה, וגם לפימ"ש"כ יתישב מה שרנה ליבש נס' ש"ש נהא דאמר רנא שס"מ מדר' חייא תלת ש"מ רוב וקרוב הלך אחר הרוב וש"מ רוצא דאורייתא וש"מ איתא דר' זירא, ופריך הש"ס והא רנא הוא דאמר רוב ומצינו ליכא למ"ד הדר צ"י רנא מההיא, ובתוס' שם כתבו נהא דאמר ש"מ רוצא דאורייתא חשיב ל"י רוצא דליתא קמן דכרוצא דליתא קמן קרא הוא אחרי רבים להטות, יעו"ש. דלכאורה מצינה טעם חסוד רוצא דליתא קמן, ולפימ"ש"כ מוכיח רנא מר' חייא דנע"כ מה שחייבים על ציאת מקדש הוא משום הך רוב ומצינו שהוא רוצא דליתא קמן כרוז נהמות כשרות הם וכיוצא בזה אבל מטעם רוב דליתא קמן שהוא מחמת רוב דמים אין חייבים על ציאת מקדש כמש"כ, ומוכה מר"ח דגם רוצא דליתא קמן הוא מה"ת וכמש"כ:

פרק ד

אמרינן במס' כתובות דף ט"ו נבעלת בשעת קרונות כשרה לכהונה אבל פריש אחד מניפורי ובעל הולד שתוקי, כי הא דכי אתי רב דמי אחר זעירי אר"ת הולכים אחר רוב העיר וכו' והוא דאיכא רוב סיעה צדה ואין הולכים אחר רוב העיר גרידתא ולא אחר רוב סיעה גרידתא מ"ט גזירה רוב סיעה אטו רוב העיר, ורוב העיר מצינו דקא אזלי אינהו לגנה כל דפריש מרוצא פריש ל"ז דקא אולא איהי לגביהו דהוי ל"י קצוע ואר"ז כל קצוע כמע"מ דמי, ופירש"י דנפריש אחד מניפורי ובעל הולד שתוקי, אף שידעין שרוב העיר מן המשיאים לכהונה, משום דגזרו לענין יוחסין משום אולא איהי לגביהו דאז הוי קצוע ומה"ט הולד הוא שתוקי, וכן מפורש במס' קידושין דף ע"ג לענין שתוקי דאם אולא איהי לגבי הוי הולד שתוקי דהוי ספק ממזר יעו"ש. והנה לכאורה קשה מ"ש שתוקי מולד הנמלא זעיר שהרוב ישראל צתינוק הנמלא חסוד כשארל, והוי גם כשר ולא חיישינן שמה אצי"ה ממזר או נכרי, ונימא ג"כ שמה אולא איהי לגביהו, ובתשרי נוצ"י ק' אהע"ז סימן ז' דן שם לענין פנויה שילדה ולא נדקה ממי נתעברה ואח"כ מתה האם שאזלינן בתר הרוב, משום דהולד חסוד לעולם כפריש כמו תינוק הנמלא

כשאינה לפנינו, וכן נצטרך למה מותר כשהלך הלוקח, ולא מנחתו פתחה לתרץ דבר: זה:

אבל הדרך ששיירתי לעומי נענין זה הוא לענ"ד עפ"י היסוד שכתבנו לעיל צפ"ח דפריש וקצוע אינו תלוי בזמן לידת הספק אלא זמן וסוג הספיקות הגורמים לספק עלינו את הדין, דנלוקח מן החנות סוג הספק גרס את הספק, הוא ספק החנות, שנשעה שלקח ה"י ספק לו איזו חנות היא, וכשאלו באים לעשות צירור ע"י רוב עלינו לזרר על החנות מה היא וזה ספק של קצוע, ונפריש אין הספק לנו על החנות עממה אלא על חתיכת הנצר מאין נפרשה ונלקחה, והוא ספק של פרישה דע"ז מהני רוב, וכ"כ נראה לפרש שצנינוק הנמלא צדוק נעיר שרונה ישראל הוא ממש כצצר הנמלא, דסנה הגורמת לנו לספק הוא מציאותו כאלו, שדדי הספק מאין נא לכאן מציאה צית נפרש הצינוק, היינו דגם כאן אין המיעוט והרוב ממספר הצינוקות שצעיר, אלא מספר אנשי העיר שאלו מסופקים עליהם, וסוג ספק זה הוא ספק של פרישה, כלומר הסנה של מציאות הצינוק כאלו, ואין לנו דגם כלל על סנת מולדתו, מי הולידו, וכמו נצצר הנמלא אין לנו דגם על עיקר הספק אס צצר זה נשט או צצר נצילה הוא, אלא מציאה חנות נלקח הנצר, והוא דכיון דסוג הספק גרס לנו הדין הוא סנת מציאות הנצר, משו"ה לנו דגם רק על המוכיחים ולא על עגם הסנות הגורמות האיסור וההיתר, וכשיש לנו רוב שנפרש מחנות מוכרת צצר שחטה הוא מותר, ואס ליכא דין רוב אסור, כ"כ צנינוק הנמלא אין לנו דגם על עיקר הסנה הגורמת איסור והיתר על הולד, אלא הסנות המוכיחות, והוא מציאה צית וע"י מי מנאשי העיר הוצא הצינוק לכאן, וכשאלו דגם על המקרה לעולם איכא רוב, דנזה לא שיך קצוע, דע"י דין קצוע שהוא כמע"מ, לא משתנה דין אופנים של המקרים, כמע"כ לעיל צפ"ח, אצל אס ה"י נזה אופנים הגורמים ספק של סוג עגם הדין האוסר והמתיר צודאי ה"י הדין לדון רק על דדי הספק מסוג זה ולא לדון על המוכיחים, ולפי"ז נראה דצנתוקי שמכירים את אמו ואין מכירים את אביו שאין לנו דגם לספק על מציאות הצינוק כאן כיון שידעין את אמו שילדה אותה, ועלינו לספק רק על סנת מולדתו והוא מי הולידו וננידון כזה ג"כ איכא שני סוגי ספק, הספק מנא אחר מי ומי אביו או מי הוא הצועל, וננידון זה אס ה"י הצועל צציתו והוא קצוע וכמע"מ, אין לנו צירור על הצועל והוי ספק שקול, אצל כ"כ יש לעשות נד הספק מנא אחר ע"י מי נולד שהוא ספק על סנת הולדתו, ונכה"ג איכא רוב שהוא רוב המקרים, וע"כ עלינו למנא טעם מפני מה נקטו חז"ל דצכה"ג עלינו לדון על האב מי הוא, ולא לדון על יצירת הולד ע"י איזו סנה נולד ונולד:

ונלענ"ד שהטעם נזה כיון דמקור הספק אחד הוא צין אס ננא לדון על סנת היצירה של הולד, וצין אס ננא לדון מי הוא הצועל ונעיקר

שעיקר הספק אביו מאן הוא וממי נולד, אצל מע"כ הש"ס לדחות דברי הנ"מ צראיתו מדברי תוס' כתובות שכתבו דצנינוק הנמלא צצית הו"ל קצוע שהוא משום דכמה צינוקות פסולים צעיר ומספקא לו שמה הוא מהצינוקות הפסולים, אין דברי מחוררים נזה לענ"ד צודאי הדין אחר הוא אף אס לא יהי צעיר רק צינוק זה ולא יותר, דאין הספק נזה על הצערות צינוק צינוקות, אלא שהספק הוא על הצית אס הוא צית ישראל או צית נכרים, והוי כע' חנויות, דאין נפ"מ אס ה"י עוד צצר צצאר חנויות או לא, ועיקר היסוד נזה כיון שהספק הוא על מקום הקצוע, שהמקום גורם להוכיח על מה שצנתוק, והצצר מוכרח כן, דאס נמא שצעיר הספק צצינוק הוא מחמת צינוקות פסולים שצעיר, מהרואי להיות דאס הלך הצינוק הזה מן העיר, שיהי דינו כפריש, כמו צצערות דלא צטלי ופריש אחד דאמרינן כל דפריש מרובא פריש, וכן צנמלא ואח"כ יושב צציתו ראוי לומר הדר לניחותי, והרי כמו שהשיג על הנ"מ כן קשה ג"כ על דברי צנמנו אלא עיקרן של הדברים הוא כמע"כ דהספק נזה על המקום שנמלא הצינוק וספק זה הוא יהי לעולם כן אף אס נפרש אח"כ הצינוק, וכמו צלקח מן הקצוע שנשעה אח"כ פריש, וזה פשוט וצורר:

ובן מע"כ הגאון צעל הש"ס להכריע צעיקר הדין שתלוי דין של הולד אס האס לפנינו, דלגני דידה חצונ הולד כמו שלקחתו מן הקצוע, וכשמתה האס אז לגני דין כשאלו דגם מי הולידו הוא לעולם כפריש, אינו נלענ"ד, דלדברי מה שאמר רבא צצנתוקי דהוי ספק שמה אלא אידי לגני הוא דוקא היכא שהאס לפנינו, הנה לפי מע"כ צפ"ג שהחילוק צין מנא ציד ישראל למנא ציד נכרי הוא מפני שכל דין נאמנות לישראל וכל הדברים שהוא מוסר לנו עלינו לקבלם כמו שהס ואין לנו ספיקות אחרים לספק נזה, משו"ה כתורת הספק של הלוקח מן החנות כן הדין לכל העולם, אצל אס מנא ציד מי שאינו נאמן, אז עלינו לעורר הספיקות לעמנו והוי כנמלא צדוק, ולפי"ז אס מנא ציד ישראל שאינו אומר לנו כלום, הוי כנמלא ציד נכרי, ורבא דאמר לענין שנתוקי דהוי ספק אס אלא אידי לגני או הוא אצל לגנה, מיירי צצנתקת או שמתה, וצצנתקת דמי כמתה, דכיון שאינה אומרת כלום עלינו לדון נזה מחמת המציאות, דזה רחוק לומר דמיירי שהיא ג"כ אומרת שספק לה אס היא אלא לגני או הוא אצל לגנה דזה דבר רחוק שהיא לא תדע דבר זה, ומלשון הש"ס מוכח להדיא שאלו צנמנו מסופקים נזה, ולפי"ז נלענ"ד צצור דגם כשמתה האס עלינו לספק שמה אלא היא לגנייהו והוי קצוע, ודלא כמע"כ צפ"ס דיש חילוק צין שנתקת למתה, דדברי תמזהים גם לשיטתו דסוצר דאף צצנתקת כיון דאללה הוי ספק חל הדין על כל העולם, דא"כ גם כשאינה לפנינו כל שלא מתה ראוי להיות דינה לכל העולם, ולמה מתיר

הדין הזה הצועל הוא הגורם את האיסור, משו"ה נקטו חז"ל דסוג הספק שזה הוא מי הי' הצועל, ומשו"ה כשאלו צאים לזרר על הצועל מי הוא וע"כ תלוי דין הצירור אם אזל הוא לנגה איכא רוב המזרר שהוא כשר, ואם אזלא היא לנבי' והוא קצוץ דהוי כמע"מ הוי ספק שקול, וזהו דכתב הרמ"א צס"ק ק"י בתרגומות טריפה שנתעברה בכשרות וממלא צינה ציניהם שהצינה מותרת דאמרינן כל דפריש מרובא פריש, דלכאורה דומה לולד שתוקי, דהרי גם צינה יש לדון על התרגומות שילדה את הצינה, וכשנצול לזרר על התרגומות אם היא כשרה או טריפה, והיא קצוץ וכמע"מ הוי, אלא שאין לנו דנים לזרר את התרגומות שילדה את הצינה, רק לנו מזררים את סנת לידת הצינה שהוא רוב המקרה, נראה לי שהטעם צוה כיון שמאלנו את הצינה ציניהם, ועלינו לדון מתחילה על הדברים המוכיחים כמו צר הנמלא צין החנויות שהדברים המוכיחים הם שגרמו את הספק שהם אחרונים צומן, שכל מה שהוא מחומר צומן הוא הגורם את הספק, וכ"כ כל מוכיח היותר קרוב אל לידת הספק הוא מעולה יותר לזרר את הספק, ומשו"ה צצר הנמלא צין החנויות לנו דנים רק על פרישת החתיכה מן החנות, ולא על החנות שהיתה החתיכה מונחת שם, וכ"כ צינה הנמאלת צין תערובות תרגומות, שהמוכיח האחרון הוא פרישת הצינה מן התרגומות, משו"ה לנו דנים רק על הפרישה הזו, וצפרישה לעולם איכא רוב, וכ"כ צתיובק הנמלא שפרישתו מצית מולידיו הוא המוכיח האחרון, משו"ה לנו דנים עלי' נדדי הספק וכשיש רוב על מקרה זו מהני, אצל צשתוקי שמכירים את אמו, שאין שום ספק על פרישתו לכאן, והספק שנופל צוה הוא אצוה מאן הוא, וספק זה אינו על המוכיח ולא על עמם סנה הגורמת האיסור, וצסנה הגורמת האיסור כל הקדום צומן הוא מקור הגורם את האיסור, משו"ה לנו דנים על הצועל ולא על סנת יצירת הולד ע"י הצועל, אף שענין זה הוא מחומר, והכלל צוה לפ"ד הוא צצמוכיחים לנו דנים לעולם על המוכיח האחרון, וצסנה הגורמת איסור לנו דנים לעולם על הגורם הראשון שהאחרון הוא כתולדה מוכרכת מהראשון :

אמנם עדיין יש להקשות למה לא נימא גם צשתוקי שיהי' נדון עפ"י ספק של יצירת הולד שנחשז ענין יצירה זה כמוכיח ולא כסנה הגורמת האיסור, וכמו צצר הנמלא שאין לנו דנים על הסנה העיקרית אם הוכשר הצצר ע"י שחיטה או לא אלא על המוכיח שהוא מציאות הפרישה מן החנות, ונלענ"ד שהטעם צוה דלכאורה קשה איך מהני צצר הנמלא לזרר שהוא צצר שחוטה ע"י רוב של מקרה הפרישה, דהלל כבר נתצאר צכ"מ עפ"י דברי הרא"ש דרובא דליתא קמן אינו צירור אלא דין התורה הוא שיהי' דין המיעוט כהרוב מקרה דאחרי רנים להטות, אצל צלחת עדיין הדבר

שקול הוא ככל ספק דעלמא, וענין זה איך רק כשאלו דנים על עיקר צירור של איסור והיתר, אצל צכה"ג שהצירור הוא על המוכיח שיש לנו רוב שפרש מחנות המוכרת צצר שחוטה, וצירור זה אינו צירור צלחת, אלא שהדין שיהי' כמו שפרש מחנות המוכרת צצר שחוטה, וצירור זה אינו צירור צלחת, וצלחת אין פרישה מחנות כזאת גורמת שום דין, ואיך מהני רוב כזה, דנאלמא אם הי' רובא דליתא קמן חשז כמזרר צלחת את המציאות, הי' מונן הענין גם צצר הנמלא, דכיון שנתצר לפנינו שפרש הצצר מחנות המוכרת צצר שחוטה, ממילא מזרר שהצצר צצר שחוטה הוא, אצל כיון שאינו צצר צרור המציאות אלא דין מחושב שיהי' הדין כאילו נפרש מחנות זו, וענין זה לא איך הדין כהא דהרי פרישתו אינו גורם צלחת שום דין, ונראה שצנע"כ עלינו לומר דצלחת הפרישה גורם הדין, דכיון דאם יראה אדם ענין זה של הפרישה עפ"י דיני התורה עלי' להתנהג כאילו ראה את עממות הסנה של איסור והיתר, מהאי טעמא חשצין סנת הפרישה כסנה גורמת שוכל לומר שיהי' דין חתיכת צצר הנמלא כדין צצר הנפרש מחנות מוכרת צצר שחוטה, וכ"ז איך רק צסנה מוכיחה, שיש אפשרות ציד אדם להכירה ולדעת אותה, אצל צצירת הולד אם נצול לדון ע"י מדין מוכיח ומעיד על הצצר שלא צצורת סנה הגורמת את הדין, לא איך ע"י דין רוב, כיון דמוכיח זה אין צאפשרות האדם לראותו ולהכירה, איך נימא שיהי' הדין כאילו ראינו מוכיח כזה, שמצד דין מוכיח ומזרר אין צמוכיח כזה שום דין כיון דאי אפשר שיגרום דין צעולם, ולעיל צנע"א פ"א כתצנו ענין זה לענין ספק רוב. יעו"ש.

ומשו"ה אם נצול לדון על היצירה של הולד עלינו לדון ע"י שלא צצורת מוכיח על האיסור וההיתר אלא צצור סנה ענמית הפועלת על עמם דין האיסור וההיתר, וכל שאנו דנים על עמם סנת האיסור עלינו לדון על מקור הראשון הגורם את הדין, ומהאי טעמא הי' פשוט להו לחז"ל דכל שמכירים את אמו אם מסופקים אינו על האם, עלינו לזרר על הצועל מי הוא, ומשו"ה אם הוא הי' צציתו וצמקומו הוי ספק שקול אף אם היו רוב העיר כשרים, ולא מהני צוה רוב המקרה של יצירת הולד ע"י כשר, דהכלל צוה שלעולם אינו דנים רק על נדדי הספיקות שהדין נותן לדון עליהם. עוד נלענ"ד דיש לחלק צין דין צינה האמור צצרי הרמ"א ציר"ד ס"י ק"י לצין דין שתוקי, דדין צצית טריפה הוא משום דין יוצא מן הטמא ודין פסולי יוחסים אינו משום יוצא מחמת שגולד ונוצר מן פסולים, אלא משום הכתוב לו הלך אחר פסולו, ומשו"ה צציה עלינו לזרר אם יוצא מן הטמא או מן הטהור, וצירור זה הוא ענין פרישה אצל ציוחסין עלינו לזרר אצוה מאן הוא ומשו"ה עלינו לזרר על האם וצוה חלוק אם הצועל הי' צקציעות או לא :

פרק ה

כתב הרשנ"א ז"ל בתוה"צ שער צ' צית ד' ח"ל ולפיכך מי שלקח צר כשר מן המקולין ואפילו חתיכה הראויה להתכבד ואח"כ נמאלת טריפה במקולין ולא נודע חתיכות הטריפה בין שאר החתיכות ואינו יודע מאיזה לקח חס מן הטריפות או מן הכסירות כל אותן שלקחו מכבד מן המקולין קודם שנודע שיש שם טרפות מותרות לפי שלא נודע האיסור אלא לאחר שפירשו אלו, וכשנא לאלו הספק צפורש נא להן וכל דפריש מרובא פריש, והיינו סיפא דנרייתא דקתני ונמאלת הלך אחר הרוב, אבל אסור לאחר מכלאן ליקח מן הקצוץ במקולין. עכ"ל. ונכ' דק הנית כתב ח"ל ולפימ"ש כ' צענינים אלו הוא הדין חס הי' צעיר זה עשר חנויות מותרות לנו כולן צנצר שחוטא ולקח מלחת מהן ואינו יודע איזו היא, ואח"כ כתבנו לנו שא' מהחנויות אלו צנצר נצילה, הרי מה שלקח מותר שצנצר שנוול הספק כבד פירשה זו ואלזינן בתר רובא ע"כ, ואנן חורפא אמרה וליתא וכד' מעיינת זה שפיר משכחת להו דלא דמיין כלל, דאילו צנמצא דאלזינן בתר רובא הספק שנוול לנו על שעה זו על חתיכה זו עם היות החנויות צרורים שאין צהם ספק והספק שעלי' הוא על שעה זו ולא על שעת פרישתה מן החנויות, אבל צנצר שניקה מן החנויות צעודן כולן צחוקת היתר כשנתבאר שאלת מן החנויות אסורה אין תורת הספק הזה על שעה זו, שאין תולדת הספק מלך עצמה, אלא מלך צרירת החנויות שנתבאר עכש' שאלת מהן אסורה ומתוך כך טולד זה ספק על אותה שעה שהיא פירשה צדי הלוקח מהן א"כ ספק זה אינו מחודש, אלא גלוי מילתא צעלמא הוא שתחילה הי' נעלם ומתנו שהי' סבור שכולן מותרות וכשנתבאר שאלת אסורה איגלאי מילתא למפרע שצנצת מקח חתיכה זו כשפירשה מהן צלחתה שעה הי' ספק שלה וזה צרור. עכ"ל. ונכ' משמרת הצית להרשנ"א ז"ל כתב ע"ז ח"ל אמר הכותב הוא חלים והוא מפשר, שהמחנך לא על חנות אחת מוכרת צנצר נצילה צידוע אמרה דאעפ"י שזה לא ידע שיש כאן חנות מוכרת צנצר נצילה כיון שלקח משם מן הקצוץ לקח, והמחנך לא כתב כאן כן אלא צנמצא שם ספק טריפה או אפילו ודאי טריפה לאחר שלקח, שזה לא נולד לנו במקולין עד לאחר שקנה זה, וכל מה שלקח מתחילה ולאחר שפירש נולד לנו הספק הזה חס לקח מן הטריפה או מן הכסירה מותר, דזה כנמצא הוא, דמ"ש מט' חנויות, דודאי מי שלקח מן הקצוץ לקח אלא שלא נולד לנו הספק צעודו צקצוץ אלא צפורש ומשום כך מותר, ואעפ"י שידענו צנירור שלקחו מי שלקחו מן הקצוץ, שאין צנצר צעיר אלא במקולין עכ"ל. והנה צנידון שכ' הרא"ה שכתב הי' חנות אחת מוכרת צנצר נצילה והלוקח לא ידע צשעת לקיחתו דהוי קצוץ, שהורה לו הרשנ"א צזה, מוזנן הטעם צזה כמ"ש כ

לעיל דעיקר ההצדל צין לקח למאלא הוא צדרי הספק שעלינו לדון צזה, וכיון צנידון צזה מה אגרם הספק הוא מחמת שנודע לנו כי חנות אחת מוכרת צנצר נצילה, ועתה אף שהלוקח מסופק מאין לקח וספק זה הוא כספק פרישה, אבל צלחת סצת הספק הוא מכבד צשעה ראשונה, ועכש' ג"כ עלינו לצרר את החנות שלקח משם מה החנות הזאת, וכל שעלינו לצרר את החנות הוא ספק של קצוץ דהרי גם מעיקרא כבד הי' חנות אחת מוכרת צנצר נצילה צידוע, ואופן דאפילו הרא"ה והרשנ"א הוא חס נודע אח"כ צנמצולין זה שלקח זה, נתערב טריפה צאופן שאינה צטלה צרוב, כגון שהיתה חתיכה הראויה להתכבד, דהרא"ה סוצר דגם צכה"ג אסור גם מה שלקח קודם שנודע הספק וכמו צלקח אחר שנודע הספק והרשנ"א סוצר דצכה"ג מותר, והש"ך ציו"ד ס"י ק"י סקי"ד הביא שם דברי הרא"ה והרשנ"א ומפרש שעיקר החילוק להרשנ"א הוא בין תערובות חתיכות לתערובות חנויות. יעו"ש. והפר"ח שם הקשה עלי' דמלשון הרשנ"א צמשמרת הצית שדממה זה למאלא אף שידוע שמן הקצוץ לקח מוכה להדיא שאין החילוק צין תערובות חנויות לתערובות חתיכות, דאף חס נודע עכשיו צנמצולין אחד כל הנמצא שם הוא טריפה ודאית רק שאין ידוע איזוהו דמכלאן ולהצא ודאי אסור, או משום תערובות מקולין לא צטיל צרוב כמ"ש כ' כמה אחרונים, או צפשטות דהר"ל אינה צטלה, גם צכה"ג להדיא מוכה מלשון הרשנ"א דמותר מה שלקח קודם שנולד הספק, דהרי הרשנ"א דייק צלשונו דעיקר הטעם צזה משום שנודע שחנות אחת מוכרת צנצר נצילה צידוע, מה"ט הודה להר"ה צ צנידון שאייר הרא"ה, ונלענ"ד צכונת הרשנ"א שעיקר החילוק צזה צלחה ספיקות שעלינו לדון צזה דצנצר הנמצא אף שידוע לנו ששלקח ממקום קציעות, אבל אין לנו לדון על החתיכה רק מלך עצמה מאיזו חנות היא נפרשה, ואין לנו לדון כלל על החנות שהיתה חתיכה זו מונחת שם, כיון שלא ראינו את החנות ולא עלה לנו שום ספק עלי', וסוצר הרשנ"א דגם צלקח מן המקולין אף שלקח צעלמו ועתה שכה צלחה מקולין, דלכאורה הרי זה דומה ללקח מחנות ושכה מאיזה חנות, וכמו שדמה הרא"ה שני ענינים אלו, אבל כיון דצשעת לקיחה לא הי' שום דין ספק על החנות דכולן הי' צחוקת כסירות ושום אדם לא ידע שנמצא טריפה במקולין, ורק עכש' נודע שנמצא במקולין טריפה, ונולד מזה ספק, נמצא שדין הספק הוא רק עכש' לאחר שנפרש הצנצר והוי תורת הספק רק על חתיכה זו לצד, וכשעלינו לדון רק על חתיכה זו לאחר שפירשה אין עושים צד הספק רק מאין נפרשה שזהו ספק של פרישה דאלזינן בתר רוב, והרא"ה סוצר כיון דצלחת צמלאות כבד הי' טריפה במקולין צשעת לקיחתו, צשצינן כאילו כבד הי' תורת הספק או צשעת לקיחתו, רק הוא לא ידע, ומש"ה מדרמה זה

כחילו נודע עכש' שחנות אחת מוכרת צמר שחוטא, והרשנ"א מחלק בין היכא שנודע עכש' שחנות מוכרת צמר נצילה צידוע, שכבר הי' נודע לרצים, חשנין שהי' ראוי לספק כבר על מקום לקחתו מה הוא ומסרון ידיעת הלוקח אינו מועיל כלום לשנות את תורת הספק והרא"ה אינו מחלק בין טריפה שנודע כבר לרצים לבין היכא שלא ידע שום איש כיון דנאמת כבר הי' טריפה מעורב או במקולין אחרים או במקולין זה עצמו:

והר"ן נפגיה"נ כתב נענין זה בלשון אחר וז"ל וכתבו בתוס' דלא מיקרי קצוץ אלא כשהי' האיסור נודע קודם שלקח אבל אם לא נודע האיסור קודם שלקח, אעפ"י שלאחר שלקח נתגלה האיסור ונעשה קצוץ לא אמרינן צ"י דליהוי קצוץ למפרע, ונ"מ למי שלקח צמר מן המקולין והא"כ נודע שהיתה טריפה צנייהם דשרי, כיון דנשעה שלקח לא הי' קצוץ, דדין קצוץ שיהא כמע"מ הידוש הוא ואין לך צו אלא משעת חדושו ואילך, כלומר משנעשה קצוץ אבל למפרע לא. עכ"ל. ונלענ"ד דהר"ן סובר כהרשנ"א ולא מטעמי, דהרשנ"א סובר דנכח"ג שנמא טריפה במקולין שלא הכיר צה אדם עד עכש' אין תורת הספק למפרע לומר שכבר הי' ענין הספק, אלא חשנין שכל דין הספק נתחדש עכש', ומה"ט הוא דומה לצמר הנמא, דלא שייך לומר שכבר הי' הספק, דהאדם שלקח אולי ידע והכיר צה כיון שהחנניות הם צרורים, כ"כ הכא כיון שלא הכיר שום אדם שנמא שם טריפה עד עכש', לאחר שנפרד חשנין שעיקר הספק נולד עכש' לאחר שנפרשה החתיכה, והר"ן סובר דגם בנתגלה עכשיו שיש טריפה במקולין חשנין כחילו הי' הספק כבר וכמו שסובר הרא"ה דאין חילוק בין ידעו צו רצים או לא, אלא אף אם נימא דהוי ספק למפרע, ועלינו לצרר למפרע דהחנות שהי' מונח שם חתיכה זו הי' כל הנמא צה צמר כבר, מ"מ הוי רוצ דעל זמן ההוא איכא רוב המספר משום דכיון דלא הי' עוד איסור ניכר וידוע, לא הי' צומן ההוא דין קצוץ על החנניות, ולפי"ז נלענ"ד צרור שניידן שנייר הרא"ה ז"ל הוי קצוץ למפרע, כיון שכבר הי' קצוץ, דמה צידוע, היינו שכנו הי' נודע לרצים ענין זה, רק הוא הלוקח לא ידע מזה, שנאופן זה גס להר"ן ז"ל הוי קצוץ למפרע, כיון שכבר הי' קצוץ, דמה שידוע וניכר חשון קצוץ, ורק היכא שנמא עכש' שהי' טריפה במקולין דמעיקרא לא הי' ידוע וניכר, לא אמרינן דע"ז שנודע עכש' דמעיקרא הי' טריפה במקולין שיהי' קצוץ למפרע, והחילוק בין הר"ן והרשנ"א הוא, דלהרשנ"א מה שלקח מן המקולין קודם שנודע הספק הוא מדין כל דפריש מרונת פריש, שהוא רוב המקרה של פרישה, ולהר"ן אינו כן אלא רוב המספר, דמעיקרא קודם שהי' קצוץ גס רוב המספר מהני, ולפי מ"כ איכא נפ"מ לדינא בין הר"ן והרשנ"א היכא שנודע עכש' דנחנות אחת הי' רק צמר טריפה, ולא נודע צאינו

חנות והלוקח ידע מאיזו חנות לקח, דהוא מה שאמרו האחרונים תערוצות חנויות, דמכאן ולהבא אסור, או משום דהוי חסר"ל, או משום דהוי של שני צני אדם שאינם עומדים להתערב, ולהנ"ח והר"מ אפשר דהוא מה"ת, ומה שלקח קודם שנודע הספק, נלענ"ד שלהרשנ"א אסור נכח"ג, דלפי מ"כ סובר הרשנ"א דגם כשלא הי' ידוע מעיקרא חשון קצוץ, אלא לדדי הספק הוא כהספק של צמר הנמא שחשנין שנולד הספק עכש', ומש"ה אין לנו לספק רק מהיכן נפרשה החתיכה, וזה שייך רק בנתערוצות חתיכות או בחנניות שאינו ידוע מאיזו לקח, אבל כשיודע מאיזו חנות, ורק אין ידוע צאינו חנות נמא צמר טריפה, דנכח"ג אין תורת הספק על החתיכה זו שלקח מהיכן נפרשה, שהרי יודע את החנות שהיתה שם חתיכה זו, ומסופקים אנחנו על כל החנות אם הנמא שם הוא צמר כבר או לא, ועלינו לצרר למפרע שחנות זאת כל הצמר שנמא בנחוכה הוא צמר כבר ע"י רוב המספר, וזה דין קצוץ ממש, ולשיטת הר"ן שנאמרו וסובר להיפוך שתורת הספק הוא למפרע משעה שהותחל הצמר להפרש ממקולין, אלא דלא לא הי' על המקולין דין קצוץ, כ"ז שלא הי' ידוע לשום אדם מוקרה הטריפה יש מקום לומר דגם כשיודע את החנות שלקח הצמר והספק אם צה הי' צמר טריפה, מותר כל מה שלקח קודם שנולד הספק, כיון דנשעה שלקח לא הי' קצוץ ומהני רוב המספר לצרר על זמן ההוא שכל מה שנמא אז נחנות. זו הי' הכל צמר כבר, ורק משעה שנולד הספק חל איסור על הנמא בחנות זו, כמו שנאמרו שאר החנניות הנכנסים בספק זה, וצמר הנפרש קודם שנולד הספק מותר, דצומן ההוא עדיין לא הי' דין קצוץ ומכאן ולהבא נעשה קצוץ:

אמנם נלענ"ד דגם לשיטת הר"ן שאלה זו תלוי בשאלת תשובת גאוני צתראי הידועה שהנאנו לעיל צפ"צ צח"י כצ"ה הקצוץ וחצי השני פריש, דיש מתירים הכל ויש אוסרים הכל, והפרי"ח מכריע דהקצוץ אסור מן הדין והנפרש מותר, דכ"כ צידדון דידן שידוע את החנות שהי' שם הצמר דאם מה שלקח הוא צמר כבר הרי אז כל הנמא בחנות הוא כבר, ואם הנמא בחנות אסור גס חתיכה זו אסורה, כיון דאין כאן תערוצות חתיכות, ולפימ"כ לעיל דנכח"ג שאי אפשר לעשות דדי הספק על הדצר הנפרש לחוד רק לצרף הכל צידד את מה שצחנות עם חתיכה זו, תלוי צרור ומיעוט שאם מה שנפרש הוא רוב והמיעוט הוא הנשאר בחנות, אז נגרר מה שצחנות אחר הרוב שנפרש והכל מותר, ואם הרוב נשאר בחנות והמיעוט נפרש הכל אסור, ולפי"ז גס להר"ן אינו פשוט נהיגר. וכה"ג, ולכן מה שצ"פ צפ"ג סי' ק"ו על דצרי הש"ך סק"ד לצרר להלכה ענין זה שפשוט יותר להתיר בנתערוצות חנויות צידוע מאיזו לקח, שהוא קצוץ לצרר, מכמו קצוץ דאורייתא. היינו שנודע עכש' החנות האחת שזה נמא

הטריפה, וא"י מחזיו לקח שהוא קצוה לדורייתא
 יעו"ש, ולפיתש"כ הוא להיפוך, דננידון שקורה
 הפמ"ג קצוה לדורייתא ודאי שרי להרשג"א ולהר"ן,
 מלכד לשיטת הרא"ה שחולק על הרשג"א, וננידון
 שקורה הפמ"ג קצוה דרצנן, לפיתש"כ לכו"ע חסור
 אם יודע מחזיו לקח, ואפשר דמה"ט כתב הש"ך
 דלהרשג"א אינו מותר רק צתערונות חתיכות,
 ועיקר הכונה צוה שיהי תורת הספק מחזיו לקח
 כמו צתערונות חתיכות וה"ה צתנויות כה"ג אם
 אפשר לספק מחזיו לקח, אבל צתערונות חתיכות
 שיודע מחזיו לקח והספק הוא על החנות נכלל
 צכה"ג חסור ודאי להרשג"א, וצוה יתישצו דברי
 הש"ך מהשגת הפר"ח שהצאנו לעיל, דהעיקר תלוי
 צוה אם אפשר לעשות נדדי הספק רק על החתיכה
 הנפרשת לדון עלי' מחזין לוקחה זאת, אבל מש"כ
 הש"ך שלשיטת הר"ן מותר גם צתערונות חתיכות
 שלא כהרשג"א אינו מוכרח, ולפיתש"כ י"ל דגם
 להר"ן היכא שיודע מחזיו חנות לקח והספק הוא
 על החנות נכלל על כל הנמצא בתוכה דחסור גם
 חתיכה שלקח קודם שנוול הספק, היינו דאם הנמצא
 צחנות הוא רוב, מכיון שנחסר כל הנמצא
 צחנות גם חתיכה זו תחסר מכאן ולהצא כנלענ"ד
 צענין זה :

ובחי' הגהת צית מחיר ליו"ד סי' ק"ו הקשה על
מש"כ הש"ך צסקי"ד דלפ"מ שפירשו הצ"ח
והאחרונים דברי הטור דס"ל אם ידוע שיש טריפה
צחנות אחת ולא נודע צחזיו מהן ולקח מאחת
מהן וידוע מחזיו מהן לקח הו"ל קצוה וכו' ה"כ
מוכח דהטור ס"ל כהר"ן דהא כתב ע"ז וכ"כ
כתב א"א הרא"ש ז"ל דכל מה שלקחו קודם ספיקא
הכל מותר ולאחר שנוול הספק הכל חסור עכ"ל.
אבל צחנות לא משמע כן ומתשו' הרא"ש כלל כ'
סי' י"ז דמיירי התם להדיא צתערצו החתיכות
זו צתוך זו, דלעפ"י שהן חתיכה הראויה להסתכד
שרי כשלקחו קודם ספיקא, עכ"ל הש"ך. והקשה
ע"ז צחי' צי"מ דאף אם הרא"ש מיירי צקצוה
דרצנן מ"מ מוכח דסוצר כהר"ן דהלא כל דתקון
רצנן כעין לדורייתא תקון, וכן הקשה שם על
הט"ז, יעו"ש. והנה מדברי הט"ז מוכח להדיא
מה שמותר כל מה שלקח קודם שנוול הספק הוא
דוקא צקצוה דרצנן, וכן משמע מדברי הפמ"ג
צענין זה, אבל צחנות לפיתש"כ צין להרשג"א וצין
להר"ן לא נזכר שום רמז לחלק צין קצוה לדורייתא
לקצוה דרצנן, אלא כל אחד לשיטתו סוצר דמותר
כל מה שלקח קודם שנוול הספק, אלא צתערונות
חתיכות כשיודע מחזיו מהן לקח, לשיטת הרשג"א
חסור מטעם שכתבנו, דס"ל לדמרינן קצוה
למפרע, ולהר"ן מותר דלא דמרינן קצוה למפרע,
אבל צתערונות חתיכות כגון חסר"ל הרי גם
הרשג"א מתיר כמו שמופרש להדיא צתו"ה
וצתמרת הצית, ואם נאמר דהרא"ש מיירי
צתערונות חתיכות, אין ראוי דסוצר כהר"ן דצכה"ג
הלא גם להרשג"א מותר ונדקו מאל דברי הש"ך
צוה, אבל צעיקר הענין לפיתש"כ י"ל צתערונות

ובהא' לדמרינן צמס' נזיר צאמר לשלוחו אל וקדש
לי אשה סתם חסור צכל הנשים צצעולם,
משום דכיון דהיא נחה ולא ניד הוי קצוה כמע"מ,
וכי תימא לימור צשוקא אשכח וקדיש, הדרא
לניחותה, ומפרשי התוס' והרא"ש דכונת הש"ס
הוא על האשה שקדש השלית, הצאנו דצריהם לעיל
צפ"א, דלכאורה קשה לפי"מ צציאר לנו הרשג"א
דגם צלקח איש אחד מן החתיכות והניח והלך לו,
אף שידענו שמן הקצוה לקח לגבי דידן הוי פריש,
משום דכל תורת הספק נולד עכשיו לאחר שפירשה
החתיכה, אין נפ"מ צוה מה שהיתה מעיקרא
צשעת פרישתה מקציעות, הלא כ"כ צאשה שנתקדשה
דמעיקרא צשעת קדוש' לא ה"י שום ספק
ורק עכשיו נולד הספק ומה נפ"מ צוה אם צשוקא
אשכח וקדיש או קדשה צציתה, ועלינו לדון רק
עכשיו צשעה שנוול הספק אם היא קצוה או לא,
ונלענ"ד דזה גופא הוא מה שמתרץ הש"ס
הדרא לניחותא, כלומר דאין נפ"מ אם היתה
מעיקרא צשעת קידושין קצוה או לא, שהעיקר
תלוי צוה איך היא צשעת לידת הספק שהוא צשעה
שרויה לישא אשה, נופל ספק שמה המקודשת
כבר היא מן קרובות אשה זו שרויה לישא עכשיו,
וכן נראה עיקר ענין זה, דאם ה"י חסור צכה"ג
שצורת הספק הוא למפרע, ואז ה"י רוב משום

המקום שה' נותן שם ה' מתנזר הדבר, משום שה' סמוך לחנות ממש, צאופן דאף לפי"מ דקיי"ל צרוב וקרוב הולכים אחר הרוב, בקורנל כזאת גם לר"ח אזלין צתר קרוב, וכמש"כ הרמז"ן צפרק לא יתפור הוצא בקוה"ח סי' רס"ז סק"ז היכל דהוי כצמקומו ממש ואיכא חזקה כאן נמצא כאן ה' אזלין צתר קרוב יעו"ש. ונמצא צמקום כזה ואח"כ אינו יודע את המקום, הנה נכה"ג י"ש לדון הגד הספק גם על המספר, היינו לדרך הצד עם החנות שה' סמוך לצד זה ולדון על הכל יחד אם הוא מקום של צד שחוטא, ואז הוי דין קצוב דהלל הוא ניכר, דנשעה שחוטא אם ה' דורש וחוקר ה' מתנזר ע"י החנות הסמוך לצד זה, ומדקתני שצמקא הלך אחר הרוב, משמע אף אם נמצא נכה"ג ג"כ הלך אחר הרוב, משום דעכש' אינו יודע את המקום שחוטא צו הצד, מזה מוכח דכל שלא לקח מן החנויות ממש חשיב פריש והיכל דהוא פריש אלו דנים לעולם על ענין הפרישה, ולכן הוכיחו התוס' דגם באלם שפירש מציתו והוא צדוק צתוך העיר חשון כפירש ועלינו לדון על פרישתו, דאם נאמר דגם צדוק הוא קצוב ה' אפשר לעשות דה' הספק על מספר הכשרים והפסולים הנמצאים צעיר והוי דין קצוב כמע"מ, וכ"כ נאמר בכוונתם על תינוק הנמצא, דאם נמצא צדוק אף דאפשר דאיכא הרבה צדי אדם שה' מכירים אותו צמקומו, ואם ה' ע"ז דין קצוב, לא ה' ראוי לעשות דה' הספק על פרישתו, אלא על מספר החינוקות שצעיר, ולא ה' מהני רוב המספר מחמת דין קצוב שהוא כמע"מ, אלא משום דהוא פריש אז עדיין דדי הספק על הפרישה, ועפי"ז הדרינן לכלל הענין שצארו צפרקים הקודמים, דאיכא שדדי הספיקות הם על איזה ענין של פרישה או רוב אחר מרובא דאיתא קמן שהוא רוב המקרים אין שום הגדל צין אם הדבר הגדון קצוב או לא, וכמו צשתוקי שמכירים את אמו, שהוא קצוב, אם ידעין שהצובל אזל לגבה אזלין צתר רוב להכריע על הולד אף שהוא קצוב, ונתחדש לנו ללמוד מדברי תוס' הכ"ל דגם היכל שאפשר למצוא רוב של מקרה תלוי אם נקרא הדבר קצוב או לא, היינו דאם הוא כקצוב אז עלינו לדון על קציעותו ולא על פרישתו, ואם הוא פריש לעולם עלינו לדון על פרישתו, אזל כ"ז צקצוב כזה דיש דדי הספק גם על קציעותו וכאופן שהצאנו דברי התוס' דעל אדם צדוק אם נאמר שהוא קצוב יש לעשות דה' הספק על קציעותו מי הוא האיש הזה, מזה שיש צעיר אנשים כשרים ופסולים, אזל צשתוקי דאף שהוא קצוב מ"מ כיון דאין צוה דה' ספק על קציעותו, אלא מזה אצוי מי ה', ועל אצוי איכא רוב של פרישה, היכל דאזל הוא לגבה משו"ה אזלין צתר הרוב :

ובחי צית מאיר יו"ד סי' ק"י סעיף ג' כתב וז"ל אזל צד צד הנמצא צדוק או ציד עכו"ם מותר סתימת הלשון משמע אפילו צמקא ציד עכו"ם צציתו, וצתוס' כתובות דף ט"ו ד"ה דילמא

דצדוקא אשכח וקדיש, לא ה' נגרע היתר זה מחמת שהדלל לנחותא, וכמו דאסרינן צחתיכה שפירשה אף שעכש' הוא פריש אם חשיב שכד נולד הספק כמו צנידון שנייר הרל"ה והרצ"ה, כ"כ אין לאסור מה שעכש' הוא קצוב אם חשנין שכד נולד הספק צשעה שה' פריש, אלא ודאי צטעמא דמילתא דמסקי הש"ס דאסרינן משום דהדלל לנחותא הוא מטעם דאין לדון נכה"ג שספק של עכשיו הוא נולד כדנר למפרע, אלא כל שעה ושעה תורת הספק ע"ז מזה עמנו מחמת שידעין שאשה אחת צעולם היא מקודשת לו, ועל כל אשה ואשה יש לספק שחא המקודשת היא מקרובות אשה זו, והא דקאמר הש"ס וכ"ת שחא צדוקא אשכח וקדיש, היינו שחא תאמר דתלוי הדבר איך היתה האשה צשעת קידושין, לא כן הוא, אלא תלוי צמנה של עכשיו, שעכשיו הוא תורת הספק צוה צין להיתר וצין לאיסור :

פרק ו

כתבו צתוס' פ"ק דכתובות דף ט"ו ד"ה דילמא אזל איהי לגבייהו פי' לתוך ציתם דאפילו צתוך העיר לא חשיב קצוב דדמי לנמצא צין החנויות דלא חשיב קצוב וכן גבי תינוק מושלך צעיר לא חשיב קצוב הואיל ולא נמצא צציתו ולכך פי' צקונטרס שפירש צועל מציתו. עכ"ל. ודצריהם צריכים ציאור, דהנה צצד צמקא צין החנויות אף אם נימא דהוי קצוב, מ"מ איכא רוב שפירש מרוב חנויות המוכרות צד שחוטא, דכיון דצמקום שחוטא ודאי אין כאן מקום למציאות הצד וידענו צצירור שמן החנויות הוא צל לכאן ואיכא רוב סנות של פרישה שמן צד שחוטא הוא, וכ"כ צתינוק המושלך ג"כ איכא רוב של השלכה שע"י אז ואם כשרים הושלך, וצמה כפ"מ צוה אם נימא שהתינוק שחוטא צדוק יתחשב כקצוב, דהלל גם צצד קצוב מהני רוב המקרי, ומאי ראי' היא להוכיח דצתוך העיר לא חשיב קצוב לענין הצובל, וצפשוטא משמע מדצריהם דצד קצוב לא מהני גם רוב של מקרה המוכיח על הדבר, אזל כדנר צתצאר לעיל דאינו כן, דעיקר החידוש שחדשה תורה הוא דצד קצוב חשון כמע"מ וליכא מספר הרוב, אזל אם אנו דנים על רוב של מקרה לא שייך זה, ונלענ"ד לפרש דצריהם גם עפ"י דרכנו, דאיכא אצו דנים על מקרה של פרישה אין נפקא מינה צין אם יתחשב הנידון קצוב או פריש, אלא שהעיקר תלוי צאופני הספיקות שעלינו לדון צוה, והנה צצד הנמצא צין החנויות שהציהו התוס' לכאורה אינו מוצן צלא"ה, דהרי כתבו תוס' צמה מקומות דקצוב לא הוי אלא אם ניכר האיסור צמקומו וצד הנמצא הלל אינו ניכר כלום ואיך יתחשב קצוב, ואיך מדמים ענין זה לאדם שפירש שהרבה מכירים יש לו, אלא נראה דכוונתם כיון דצתמא קתני וצמקא הלך אחר הרוב, היינו אף אם נמצא סמוך לחנות צאופן שאם ה' יודע לכון עכש'

משמע דנמאל צין הסנויות דוקא צוק שרי דלז
השיז כפירש מש"כ אס הי' נמאל צנית דלז הדך
לניחותי' וחשיז קצוע וכן כתנו גני תינוק מושלך
צעיר לא חשונ קצוע הוילי ולא נמאל צנית משמע
הא צנית חשונ גולד הספק צקציעות וז"כ מאי
דמשני הסוגיא דחולין ז"ה נמאל ציד עכו"ס, היינו
נמי שעומד העכו"ס צוק ולא צנית, וז"ע שלא
הלקו הפוסקים, וילוי התוס' לא כתנו אלל צנמאל
צניתס הראשון שזס מקומס, אלל היכא שפירש
מווקוס האי' אפילו צא אח"כ לצית שפיר חשונ
פירש עכ"ל. וכמה רחוקים הדברים צעני, וכנראה
שיטת הגאון צעל הצית מאיר שלעולם תלוי
אס הנידון קצוע או פריש, וכן נראה שיטתו מדברי
שכתז צסעיק ו' צנתערצה תרגולת טריפה
צקשירות וממאל צינה ציניהס מותרת אע"ג
דהתרגוליס חשונים ולא מתצטלים לגני צינה
אזלינן צתר רוצא, וז"ל עי' כתובות דף ט"ז כתנו
תוס' וכן גני תינוק מושלך צעיר לא חשונ קצוע
הוילי ולא נמאל צניתו וע"כ ז"ל דלגני צינה
החזר לא נחשז ציתה. עכ"ל. דלדבריו אס הצינה
חשונ קצוע אז לא מהני רוצ המקרה שאנו מצררים
שנולדה מתרגולת כשרה, ומש"ה דחיק לומר
דלגני צינה החזר לא נחשז ציתה, וכל הרואה
יראה כמה רחוק דבר זה ממרכז האמת, אלל האמת
יורה דרכו, כיון שאין הספק על הצינה מחמת
תערובות שאר צינים, דרק על צינה אחת הוא
הספק אלל שאנו דנים לצר מאיזו תרגולת
נולדה, אין נפ"מ צזה אס הוא קצוע או לא, ולפי"ז
גס מש"כ הגאון הנ"ל צסעיק ג' להוכיח מדברי
תוס' אין הדברים מחוורים וכמו שהרגיש הגאון
צעמנו ואף דפשטות דברי התוס' מורים כן, אלל
אי אפשר לפרש דצריהס כן וכמו שהארכנו לעיל
לצאר דצריהס על נכון, ועפי"ז מש"כ הגאון לדון
על חתיכת צצר הנמאל צנית שנאמר הדך לניחותא
הוא לענ"ד דצרי שגגה, וכמו שכתנו צתוס' שס
דנאלל הוא לגגה דאמרינן כל דפריש מרוצא פריש
דלא שייד התס לומר הדך לניחותא משום דצאומר
לשלוחו לא וקדש לי אשה דצנת הספק הוא לעולם
צשעה שזה צא על שום אשה, וראוי עכש' לדון
על המיעוט והרוצ אמרינן שחא עכש' הדרא
לניחותא והוי קצוע וכמע"מ דמי, אלל צאלל הוא
לגגה דצנת הספק הוא רק על השעה ההיא
צשעה שאוסרה ולז' הוי נייד, כ"כ נראה צרור
דגס צחתיכת צצר שנפרשה מן הסנויות, דעיקר
הספק לעולם הוא על שעת פרישתה מאיזו חנות
נפרשה החתיכה דעל של עכשיו ליכא שום ספק
לדון עלי' דאין הספק על חתיכה צין החתיכות
דרק חתיכה אחת היא, שספק עלי' מאיזו חנות
היא, וספק זה לעולם הוא על מעשה הפרישה,
ומש"ה לא שייד לדון צזה הדרא לניחותא,
כיון דהספק צשעת הקציעות ג"כ על שעת
הפרישה ומש"ה אין נפ"מ צנמאל ציד נכרי אס
הוא צוק או צנית כיון שידעינן שנצר זה נפרש
מן החנות, וכן גני תינוק מושלך כיון שהספק הוא

מאיזה צית הושלך התינוק, הנה גס אס יצנה צית
לתלפיות וידור צו לא שייד לומר הדך לניחותא,
כיון שלעולם הוא תורת הספק על שעת פרישתו
מאיזה צית הושלך התינוק וזה צרור לענ"ד:
אמנם לפי"ז קשה לכאורה צעיקר מקור הילפותא
דילפינן דקצוע כמע"מ דמי, דאמרינן צמס'
כתובות וז"ק דרצנן מוקי לקרא דוארצ לו וקס
עלי' למעט צורק אצן לגו היכא דליכא ט' ישראלים
ונכרי אחד, דאע"ג דרוצא ישראלים נינהו,
כיון דליכא חד נכרי ציניהו הוי לי' קצוע וכל
קצוע כמע"מ דמי וספק נפשות להקל, וכתנו
צתוס' צצ"ק וסנהדרין צד"ה כל קצוע וז"ל ותימה
לר"ש קצוע מאל לי' וכו', וי"ל דלר"ש צכולס
ישראלים ונכרי אחד ואמר לאותו שעומד שס איני
מכוון דפטור מטעס קצוע מוארצ לו דצכהאי
גוואל צולס ישראלים חייצין. עכ"ל. והנה מוכח
להדיא מדצריהס דלרצנן דסצרי מתכוון להרוג את
זה והרג את זה חייז דמוקי האי קרא דוארצ לו
להורות על דין קצוע, מפרשינן שצוק סתם לתוך
הגו צאופן שכוונתו צכלל להרוג את אחד מהס
איזה שיזדמן, ולפי"ז תלוי כה"ג הרגת הישראל
ציד המקרה שיפגע צו האצן, וליכא רוצ מקרים
שיהרוג את הישראל, כיון דרוצ ישראלים צגו זה,
ולפי"ז קשה מאי נפ"מ צזה אס הנכרי קצוע או
לא, כיון דהרוצ ישראל אינו צא לצרר על איש ידוע
רק לצרר על המקרה של פגישת האצן, ולפי מה
שנצאלר דצרינו דהיכא דליכא רוצ המצרר על
המקרה אינו נגרע צכה"ג כלום מה שהנידון הוא
קצוע, דצלמאל לפי מה שכתנו לפרש אליצא
דר' שמעון דמיירי צאומר לאותו שעומד שס איני
מכוין, שפיר מתפרש צזה ענין קצוע דצכה"ג אנו
מצררים על האיש העומד צמקוס ידוע מי הוא
עפי"י רוצ המספר, ועי"ז ילפינן דקצוע כמע"מ
דמי דחשנה תורה כאילו הי' מספר הנכרים שזה
כמספר הישראלים, אלל לרצנן דמפרשינן שמכוון
לצרוק לתוך הגו צכלל, ואנו דנים על הספק של
פגישת האצן שהוא ספק צמקרים, וענין זה לכאורה
אינו שייד לדין קצוע, ואף אס נאמר שלא דצרינו
ותלוי אס הנידון הוא קצוע, ג"כ קשה דצכה"ג
אין כאן דצר הנידון, דהרי כל הספק צזה על
פגישת האצן את מי יפגוש, והוא ספק מעשה
ומקרה, ללאחר שנהרג ידוע לנו שהנהרג הוא
ישראל כמע"כ שס צתוס', ועיקר הספק הוא רק
צשעת מעשה הצריקה אס חשונ מעשה רציחה
ודלית או לא:

ולאחר העיון היטז נלענ"ד דלך"מ, דהנה צצורק
אצן לתוך הגו אף דליכא רוצ על מקרה
של נפילת האצן, אלל רוצ זה אינו צמקרים
של הנופים של האנשים, אלל צצדדים של המרחק,
כלומר שאס צצוא לדון על מקוס ידוע צמזרח
או צמערצ אז נוכל לומר דעפי"י רוצ לא יפול
האצן צמקוס ידוע זה, דהרצה מקומות כנגדו
שאפשר שיפול שס האצן, ואחר שיתצרר לנו ע"י
רוצ על דצר המקומות, אז עלינו לצחור ולדון על

לומר דהך חצית היא חולין למה נריך לטול כדי דימוע, דרק היכל דשרינן משום ציטול צרוז נריך להרים משום גזל השצט דעשאוהו כמחומל דלא צטיל, אצל אס איכא רוצ דחולין הוא נראה ודאי דאי"ל להרים, ע"כ נלענ"ד מוכח דלא אמרינן כל שנשתנה הוא מן הרוב, וכמו שמכריע הגאון צעל צית מחיר דגם המהרי"ל לא כתב זה רק דרך פלפול ולא למעשה כמו שהציג צס' צינת אדם צענמו, וצס' צינת אדם כתב להציג רא"י דכל שנוי מועיל מהך דזורק אצן לגו דאי לאו דגלי קרא ה"א שנאמר מרוצא הוי זה שנהרג והרי זה הנהרג לא פירש משום מקום, רק שנעשה שנוי ממה שה"י קודם לזה חי ועכשיו מת ונריך קרא לגלות שלא ניצל צתר רוצא, וא"כ מ"ש הריגת אדם או שחיטה וכדצרי מהרי"ל עכ"ל. ודצרי מתמיהים כל רואה, דהלא אי לאו דגלי קרא דוארצ לו הוי אמרינן הלך אחר הרוב גם צלי שום התחדשות איזה שנוי, אלא כשאני דנים על האיש העומד צוית פלוני מי הוא אמרינן הלך אחר הרוב, וכיון דרוצא ישראל ודאי ישראל הוא צין חי וצין מת, וכל החקירה של מהרי"ל הוא לאחר דגלי קרא קצוע כמע"מ דמי, דלא מהני מוספר הרוב לצרר על אחד מה הוא, ורק כל דפריש מהני, לכן שקיל וטרי מהרי"ל אס שנוי של שחיטה חשוב כמקרה של פריש לצרר דמך הרוב הוא, אצל אי לאו דגלי קרא ודאי מהני צירור רוצ על הנידון גם צלי שום מקרה של שנוי והתחדשות, ולהיפוך ה"י לו להוכיח דשנוי לא מהני לאחר דגלי קרא, וכמו דלא מהני שנוי של הריגה כ"כ לא מהני שנוי של שחיטה, ודלא כמהרי"ל, אצל צאמות אין כאן ענין להוכיח מל' משני הצדדים, דסוגית הש"ס לא איירי לענף צרור הנהרג מי הוא אלא איירי לענין כונת הריגה קודם שנהרג, וכמו דמיירי עיקר הכתוב דוארצ לו שהוא על כונה של הריגה ומפריש רצן דהאי קרא צא למעט זורק אצן לגו, היכל דאיכא ט' ישראלים ונכרי אחד דלא חשוב כמתכון להרוג ישראל משום דאיכא נכרי קצוע ציניהם והוי כמע"מ והוי כמתכון להרוג ספק ישראל וכמו דמפורש צתום' כתובות שם צסוגיא דף ט"ו שכתבו שם לענין התראת ספק יעו"ש דמוכח להדיא דעיקר הילפותא הוא על ענין לכתחילה אס חשוב כונה להרוג ישראל ולא על צירור לאחר הריגה, וזה צרור :

ולפי"ז ראוי לצאר גדר זה צמה עדיף שנוי של פרישה משנוי של שחיטה וכיו"צ ואיך נדע להגציל איזה שנוי ומקרה שנאמר דחשיצ כמקרה של פרישה מן הקצוע, ונלענ"ד דעיקר היסוד צזה הוא עפ"י מש"כ צצע"ג ולעיל צפרקים הקודמים דרוצא דאיחא קמן אינו צירור גמור אלא הכרעת הדין עפ"י ספק לענין הדין שאנו דנים עליה, ויסוד זה אמרנו עפ"י מה שהורו לנו הראשונים ז"ל, ועל פי זה נאמר דצתערובות שדין ציטול ליכא צזה, כמו צע"ח ודצר חשוב אס נשחט אחד דאף אס נאמר לדון על השנוי של מקרה השחיטה שנעשה צצרר שהוא מן הרוב וכיון שהרוב

האנשים ווי המה האנשים העומדים צמקום ההוא, ואז עלינו לחזור ולצרר ע"י מוספר של האנשים, וכיון שאנו דנים לצרר ע"י רוצ המוספר אז תלוי צדין קצוע שחצנה תורה כאילו ה"י מוספר שקול וכמע"מ דמי, ורק אס ה"י אופן ההריגה ע"י מומצא את ראשו שהוא מקרה ע"י גוף הנהרג אז ה"י מועיל צזה רוצ המקרים לומר שמקרה של המוצאת הראש ה"י עליידי הרוב ישראל, אצל צאמת הלא צמומציא את ראשו פטור ממיתה, אלא מיירי שהאנשים עומדים צמקומם ופגישת האצן תלוי צמקרה של נטיית היד לצד זה או לצד זה, ויהי' רוצ על הכרעת המקומות שיפול שם האצן, אצל על צירור האיש שעומד שם הוי ספק שקול משום קצוע, וספק נפשות להקל ולפי"ז גם לצרצן דנופרישין דהאי קרא צא למעט צזורק אצן לגו שאינו מוכן לאיש ידוע ומקום ידוע, ג"כ ניחא דהאי ילפותא דקצוע כמש"כ, וזה צרור צעזה"י :

פרק ז

נבר נתצאר לעיל צפרקים הקודמים דהיסוד מה דקיי"ל צמומציא הלך אחר הרוב הוא משום דנכה"ג אנו מצררים את מקרה של הפרישות ויהי' צזה תורת רוצ על ענין המקרה, וכשאנו דנים על התחדשות המקרה אין נפ"מ אס הדצר שאנו דנים עליה אס הוא צקציעותו או לא, לפי"ז ראוי לצאר אינו מקרה מחודשת ראוי לצרר על מהות הדצר, אס הוא דוקא מקרה של פרישות מן הקצוע או גם מקרה אחרת, והנה צס' צינת אדם צשער הקצוע ס"י " כתב דלאו דוקא פריש אלא כל השתנות שנשתנה מוכמו שה"י מתחילה, והציג כן מתש"י מהרי"ל דאס נשחט אחד אמרינן שהוא מן הרוב וכמו שהציג הט"ז ס"י ק"י סק"ד צסס מהרא"י דכל שנעשה איזה שנוי אמרינן דמן הרוב הוא שנשתנה, שצ מסיק צס' צינת אדם שם צצ"ע מהא דכתב רש"י צצחיים דאמרינן שם צתערובות חצית של תרומה דאינה צטלה משום דהוי חצית סתומה, דאס נפתחה אחת, נוטל הימנה כדי דמוע ושותה וכתב רש"י לכיון דנפתחה יש לה ציטול, וכן הוא צטוט"ע ס"י ק"א ס"ז דאס נחתכה אחת מותרת משום מומ"נ ולא אמרו צזה משום כל דפריש מרוצא פריש, ונשאר צס' הני"ל צצ"ע, וצס' דרכי תשובה צס"י ק"א סקנ"ה הציג צסס ספר חמודי דניאל שכ' דהאי סצרא שכתב הט"ז לומר על הנחתך שהוא מן הרוב, הוא רק שה"י תורת ספק שקול דלא נימא להיפוך דאיסורא צרוצא איתא, ומוכיח ג"כ מהא דהוצרכו הפוסקים להתיר החתיכה שנחתכה משום מומ"נ ולא התירו צפשיטות דודאי מן הרוב נחתך, עוד כתב מה דנפל אחד לים דתלינן שהאיסור נפל דאס נימא דאיכא רוצ מכריע שמן הרוב נשתנה איך נתלה מוספק שהאיסור נפל יעו"ש, ועוד נראה לי לחזק הרא"י מוצחים מהש"ס גופא שם, דצנפתחה חצית נוטל כדי דימוע ושותה, ואס יש היתר מחמת הרוב

הם כשרים נאמר למקרה של שחיטה נקרה ונעשה
 נדבר שהוא כשר, אבל ענין זה עדיין לא נחבר
 אם גוף זה הוא מסוג הכשר והמותר, אם לא
 שנאמר כיון שנתברר שמקרה של שחיטה נעשה
 בגוף של הכשר, ממילא מתברר בגוף זה של הנשחט
 הוא גוף כשר, ודבר זה אינו כן דרובא דיתא קמן
 אינו מתברר המציאות, אלא הוא הכרעה גדן שהדין
 הוא כאילו נשחט נודאי גוף כשר, והוא לא מהני
 רק להכריע הדין על מקרה של שחיטה, אבל
 לענין הספק על עצמות הגוף מה הוא נשאר ספק
 שקול, אבל מקרה של פרישה דאמרינן כל דפריש
 מרובא פריש, אם אחד נפרש מן התערובות שענין
 זה של פרישה הוא הפרדת חלק מן התערובת,
 כשאמרינן כל דפריש מרובא פריש שהוא הכרעה
 הדין על מקרה של הפרישה, שדין של פרישה זו
 כאילו נפרש נודאי מן המרוצים, וכיון שהמרוצים
 כשרים, דין של הנפרש כדן הדברים שנפרש מהם,
 ומשום"ה מועיל הך רובא על הכרעת הדין של
 עמם הגוף, משום שמקרה זו עממה הוא כזה
 והכרעה גדן של העמם, אבל שנוי אחר כמו שחיטה,
 או חתיכה של דבר הראוי להתכבד שנחתכה, או
 פתיחת חנית וכדומה, שהמקרה עממה אינה גורמת
 כלום על הכרעת הדין של העמם אלא בדרך תולדה,
 שע"י שנאמר שנעשה המקרה של השחיטה, או
 פתיחת החנית, נדבר המותר, מזה נכריע בתולדה
 שחנית זו היא חולין, ונע"מ זה הוא כשר, וכיון
 דרובא דיתא קמן אינו מועיל לדבר את המציאות,
 ולהכריע על התולדות משום"ה לא מהני רק צירור
 של פרישה מן הרוב, ומשום"ה נבאר הנמלא שאמרינן
 שנפרש מחטיות המוכרות בשר שחוטא, הכרעה
 זו מכרעת את עיקר הספק של הכשר, שהרי הדין
 נחתכה זו כאילו נלקחה ונפרשה מחטיות המוכרות
 בשר שחוטא ודי בכך, להלקיחה מן החטיות הוא
 הסנה המכרעת את הדין הזה, וכן נציג שטולה
 מתערובות תרנגולות דאמרינן שנפרשה או נולדה
 מרוב הכשרות, סנת הלידה גורמת עיקר הדין
 של הניגה, ומשום"ה הכרעת המקרה הוא הכרעת
 הדין העיקרי של הניגה. וזהו היסוד הנראה לענ"ד
 להבחין בין מקרה למקרה :

ועפ"י דרך זה מתיישב יותר דברי התוס' בכתובות
 דף ט"ו שהקשינו בדבריהם לעיל פ"ו
 שכתבו לדון בנמלא בין החטיות אם חשיב קצוץ או
 פריש, דהרי גם אם נאמר שעדיין חשבו הכשר
 כאילו הוא קצוץ כיון דאיכא רוב המזרר שהוא
 מן החנות המוכרת בשר שחוטא, שהוא רוב המזרר
 על המקרה של לקיחת הכשר, מה נפ"מ אם הוא
 קצוץ או פריש, אבל עפ"י מש"כ בזה ניחא דאם
 ניחא שעדיין הוא קצוץ, היינו שעדיין לא נפרשה
 ונפרדה מן החנות, אלא כטלטול ממקום למקום,
 והוא רק שנוי מקום לחוד, והרי זה כמקרה של
 שנוי אחר של שחיטה וחתיכה נעלמה, דלא מהני
 להכריע על גוף הדבר, דרק מקרה של פרישה
 ולקיחה מן החטיות גורמת הדין, דהרי נע"כ כונת
 התוס' דאם נאמר דבין החטיות הוי קצוץ, דגם

שם יהי ניכר ע"י המקום של הנחת הכשר מאין
 חנות הוא, דאל"ה ליכא דין קצוץ וכמש"כ לעיל,
 נאופן דלפ"ז הוחזק במקום זה למציאת בשר כזה,
 ומשום"ה כל שמקום זה מיוחד לדבר זה
 אין לנו לדון על הדבר מאין הוא אחרי שהמקום
 הזה הוא המיוחד לו, אלא שספק לנו מה הוא,
 וכל שתורת הספק על איזה דבר מה הוא, ועלינו
 ליחסו ע"י מיעוט ורוב המקרים זהו דין קצוץ,
 וכלל של דבר דרק אם נפרש ונפרד הדבר מתערובתו,
 או ממקומו המיוחד לו, אז תורת הספק על פרישתו
 ופרידתו מאיזה סוג ותערובת הוא נפרש ולא מהני
 רוב, ואם הדבר עדיין במקומו, ואי"ל לדון עלי'
 נאין הוא, כמו בנמלא בין החטיות אם דרך גם
 שמה להניח בשר כזה, אז הספק מה הוא
 ותורת קצוץ שייך בזה, אבל אם אין כאן מקום
 מיוחד, ואז עלינו לחשוב מאין בא לכאן, ותורת
 הספק בזה הוא על ענין פרישה ומהני דין רוב,
 ולפ"ז מוכח גם מדברי תוס' הנ"ל על ענין זה
 דלא מהני רוב לדבר על המקרה של שנוי בכדי
 שע"י יצורר מהות הדבר, ורק מקרה של פרישה
 והפרדה של הנידון מגוף של הרגים מהני לדבר
 עליו ולא מקרה אחרת וזה צרור לענ"ד :

ואמנם גם עפ"י מה שציירנו י"ל לבאר ולחלק
 בין הנפרשים, דהנה בס' צינת אדם כתב
 בס' ח' וס' ט' דנתערבות נע"מ ודאי דאם נפרד
 אחד קצת מתערובתו לא חשיב פריש וגם אם ילא
 מהצית כ"ז שהם עוד בכנופיה אחת לא חשיב
 פריש, וכמו שהוכיח מהל דאמרינן וליכנשינהו עד
 דנייד, חף דנלל"ה הם נעים ונדים ואינם עומדים
 לפופים יחד תמיד, ונסי' ט' שם שקיל וערי נדבר
 דלא נייד כגון צט' נצורים מזה וא' של חמץ ופירש
 ככר א' מן הנצורים לזוית אחרת בנמוך לו אם
 חשיב כה"ג פריש או לא יעו"ש, ולפיש"כ ל"ד
 ענין של ט' נצורים לענין תערובות, דנתערבות
 שאין מקום מיוחד לסוג הכשרים והאסורים, וחשוב
 קצוץ מדרצק כל מה שנכנס בתערובות, והם
 מנורפים ע"י הספק או גם ע"י כנופיה אחת, אז
 ודאי גם אם נפרש אחד מן התערובת לזוית אחרת
 לא חשיב פריש גם צמידו דלא נייד, דהצית מנרפס
 להיות הכל חשונים יחד כל מה שנכנס בנפח,
 אבל נצורים שכל נצור ניכר ע"י מקומו, והכבר
 הנפרש שנפל הספק עלי' הוא מפני שנפרש מן
 המקום שהי' ניכר, והספק גופא מוכיח עלי' שהוא
 פריש, ודאי תורת הספק בזה מאיזה נצור הוא
 נפרש, ואמרינן כל דפריש מרובא פריש, משא"כ
 בזה דאמרינן ונכנשינהו, שנאמת אין שום ספק
 בזה מאין נפרש, שהרי גם במקומו לא הי' עלי'
 שום מוכיח מהו, בכה"ג לא שייך לעשות תורת
 הספק על פרישתו, אלא היכה שנפרד לגמרי
 מהכנופיה, אמרו בנ"ס לדון בכה"ג לומר כיון
 שנפרד מתערובתו שתורת נחלק ונפרש עליו לומר
 כל דפריש מרובא פריש, אבל כ"ז שלא נפרד לגמרי
 לא. והנה בס' צ"א מציא שם מחלוקת רש"י והראש"א
 בנמלא בשר בתוך המקולין ומחלק שם בין נמלא

החתיכה שממנה נפרדה, וכמו שנאמר לעיל צ"ו לענין ציה הנמלאת שהוא דוקא שאינו ידוע מאיזו תרגומות נולדה, אבל צידוע, דין הציה כהתרגומות עומה וכמו שהיא אסורה משום ספק מחמת דין קצוה כ"כ הציה, כ"כ הכל לענין חלק הנחתך, ודין זה פשוט היבא שהחתיכה לא נפרשה לגמרי עדיין מן הכנופיה, והיבא שנחתך מהחתיכה הגדולה והוליהו לגמרי מן הכנופיה נאופן שאם כל החתיכה היתה מולאת היתה מותרת, כדן של נכצניהו דנייד, הנה נכ"ג הוא שאלת ותשובת הגאונים בתראי אס מתירים החלק היואל ואוסרים החלק הנשאר, או שניהם אסורים או שניהם מותרים, אבל כבר נתנאר צדנריו לעיל צמה שאין דעתנו מסכמת לשיטתם, והעלינו שם שתלוי צכמות הנשאר והיואל, שאם הרוב יאל והמיעוט נשאר הכל מותר ולהיפוך הכל אסור, ע"י לעיל פ"ג ולפי"ו שכתבנו צה לצאר ענין זה של שינוי ופרישה מתנאר הענין ציתר ציבור, דהנה כח הדין להחיר חלק היואל הוא משום דין פרישה, שדין הנפרש והנפרד הוא כדן ממה שנפרש, וכיון שאנו אומרים שנפרש מן הרוב דינו כהרוב, ולפי"ז אס הנשאר צכנופיה הוא חלק המרובה מזה שילא, איך אפשר לומר שיהי דין המיעוט הנחתך כדן המרובים צכנופיה, ולא כדן החלק הנשאר, שהרי פרישתו מן הכנופיה הוא רק פרישה של שם המושאל, ופרישתו מן החלק שהי מחובר לו צעלם הוא פרישה צרורה ועלמית, ומשו"ה לא יתכן צשום פנים שחלק אחד יהי מותר וחלק השני יהי אסור, כיון שיסוד ההיתר הוא מחמת הדין שחלק הנפרש הוא כדן הדברים שנפרש מהם, אמנם אס החלק היואל הוא מרובה וחלק הנשאר הוא מועט, י"ל שיהי מותר הכל, וכמו דמתירים חלק היואל מחמת פרישתו מן הכנופיה, כ"כ יש להחיר חלק המיעוט הנשאר, ע"י פרישתו מן החלק היואל, דלעולם יש לדון על המועט שהוא חשוב כנפרש מן המרובה צין אס הוא צפנים וצין אס הוא מצחוץ, דלא שייך לומר שהכלל נפרש מן הפרט אלא לעולם אנו מושצים שהפרט נפרש מן הכלל, משו"ה יהי לעולם דין חלק המיעוט כחלק המרובה צין לאיסור וצין להיתר כנלענ"ד צעה"י :

פרק ח

ומצתה שזכינו לצאר צפרטות הענין מה דקיי"ל כל דפריש מרובא פריש, עלינו לצאר מה דאמרינן צגמי דנזיר דאס דאס לניחותא חזר לאיסורא, צאיה ענין של פרישה שייך ענין זה, והנה יסוד הראשון הוא מש"כ צתום' כתובות פ"ק דף ט"ו וז"ל וא"ת דצנזיר פ"צ משמע דלגצי אדם לא שייך כל דפריש מרובא פריש כיון דהדרא לניחותא, ולאו פירכא היא דהתם צשעת האיסור כצזה צא על שום אשה דהרא לניחותא האשה שקדש השלית, אבל הכא כי אולי אינהו לגצה צשעה שאוסרה הרי הוא נייד. עכ"ל. ולפי"ז צנידון האומר

ציד נכרי הלוקח צשר, וצין אס נמאל תחת השולחן או על השולחן, ולענ"ד צין הוראה זו מחוורת כלל, דהרי אס הי' חתיכות שאינו ראויים להתכבד הי' תורת ציטול צזה והי' מנטרף מה שתחת השולחן עם הנצר שע"ג השולחן, כיון שהם צצית אחד, וכמו דמנטרפים לענין ציטול צרוב, כ"כ הם מנורפים להחשיצם לצצורה אחת, לענין זה שלא נחשוב מה צציד הנכרי ומה שתחת השולחן לנפרש ומחולק מן שאר התערובות, ורק אס כבר קנה הלוקח יש לדון כיון דגם לענין ציטול צרוב הם מחולקים כמו שמצואר צסי' קי"א דיש הצל צין של אדם אחד לשני צני אדם, כ"כ יש לומר דחשיצי פריש לומר שנפרש מן הרוב, וכ"ז צענין שאין הספק צלמת מאין הוא אלא מה הוא, שעל כ"ה מהמעורבים הוא ספק מחמת עומה, משא"כ צטי' לצורים שהספק צלמת מאין נפרש, נראה לי צרור דכל שנעשה איזה הרחק ממקום המיוחד, שע"ז נפל הספק מאין נפרש, תורת פריש ע"ז ואמרינן כל דפריש מרובא פריש, ומש"כ צס' צ"א לתרן קושית המל"מ על המרדכי, צחורי הנמלים, שכתב המרדכי צתירון צ', דמשו"ה לא אולינן צתר רוב משום דהוי קצוה, שהקשה המל"מ מאי שנא מנצר הנמאל דאמרינן כל דפריש אף שהי קצוה צחנות, אבל עכשיו פריש, כ"כ הכל צצדה הי' קצוה, ומה שנפרש צחורים מרובא פריש, וכתב צס' צ"א שם די"ל כיון שדרך כל השדות להיות שם חורי נמלים לא חשיצי פריש, יעו"ש. לפימ"כ צין לצדרי' מקום כלל, כיון שעיקר הספק על הנמאל צחורי הנמלים מאין ומאיה תצוה לקחו והציאו לכאן, הוא ספק של פרישה, וכציה שמואלת צין התרגומות, וקושית המל"מ היא תמיה גדולה, וצדפוסים הנדפס מחדש הוצא צתוך דצרי המרדכי הגהה מאחרון צכונת המרדכי שכיון שצודלי' נמאל צהחורים גס קצת מהלקט, וע"ז הוא כונת המרדכי שאסור ליטול מזה לומר שהוא מן הרוב מחמת דין קצוה, אבל גם זה דחוק ורחוק שהרי המרדכי הוכיח מט' שרצים ומ' צצורים, ואס נאמר צכונת המרדכי כמש"כ צהגה, הרי גמי' מפורשת היא צפרק התערובות לענין תערובות דלא צטלי דאמרינן צזירה שאל יקה מהקצוה, שליקח מן הקצוה ודלי' אסור, וצדרי המרדכי תמוהים כמו שתמה המל"מ :

והנה היבא שנתערבו חתיכות צשר טריפה צרוב חתיכות צשר כשר, ואח"כ נמלאת חתיכה קטנה שנחלקה מאיזו חתיכה ואינו ניכר מאיזו חתיכה נחלקה, דצכה"ג אף שמונחים הכל צצמקום אחד, נראה לענ"ד דאמרינן כל דפריש מרובא פריש, שזה דומה ממש לדן מליאת הצניה צין התרגומות המוערבות, כיון שתורת הספק צזה על הנחלק הוא שלא מחמת תערובות, דהרי חתיכות גדולות נתערבו, אלא רק נולד ספק מאין נחלק ונפרד וזה דין כל דפריש מרובא פריש, אבל כ"ז אס אינו ניכר מאיזו חתיכה נחלקה, אבל אס ידוע מאיזו חתיכה נחתכה, דין החתיכה שנחתכה כדן

צמח' זנחיס בתערובות דלל צטיל צרוז דיש היתר
 ע"י ניכצטינהו דניידי וכמו דפסק צו"ע יו"ד
 ס' ט"ז לענין אותו ולת' צנו, אס חזר מה שנייד
 אל הכנופיא אף שמכירים את החזר כי מעיקרא
 ה' פריש, ודאי חזר לאיסורא, דזה דומה ממש
 לנידון האמור צמח' ניר, דכ"כ צכל תערובות
 הוי סנת ספק איסור צכל שעה ושעה אלו רויז
 להשתמש צאחד מן התערובות עלינו לספק
 שאל זה הוא האיסור, וכיון שעכש' הוא קצוע
 וספק שקול, אין מועיל לו צירור הרוב מה שפירש
 מעיקרא וכמו דלל מהני צאשה צירור של שעת
 פרישתה על שעה שהיא קצוע :

אבל צצאר הנמאל צין החנויות או צשוק שידוע
 לנו שפירש מן החנויות רק שאין ידוע מליצו
 חנות נפרש, נלענ"ד צרור דלף אס יוחזר הנצר
 לאחת מן החנויות, אס מכירים את החתיכה
 הנמאלת צשוק מותר הנצר, כיון דכל הספק על
 החתיכה עכש' הוא על שעת פרישתה מליצו
 חנות נלקחה ונפרשה, ולעולם אנו דנים על השעה
 ההיא, ואמרינן כל דפריש מרובא פריש, ומש"כ
 צחי' צית מליצ' צס' ק"י סעיף ג' לומר לענין
 צצר הנמאל, צצית הדר לניחותא הוא דצרי שגגה
 צמחכתה"ג, וכן צתינוק הנמאל צעיר שרצה ישראל
 או להיפוך, הנה אס יהי הספק מחמת התינוקות
 שיש צעיר, ומכריעים עכש' שהוא ישראל ע"י
 רוב מספר של התינוקות שצעיר, ודין קצוע ליכא
 צזה מחמת שהוא מושלך צשוק, ה' מקום לומר
 שאס יגדל וידור צצית קציעות דהדר לניחותא
 ויחזור הספק למקומו, אצל ודאי פשטות הש"ס
 אינו כן, דהרי סתמא קתני אס רוב ישראל ישראל
 ואס רוב נכרים נכרי, ונדאי לא נאמר דין זה רק
 צשעה שיהי נע ונד, אלא ודאי מוכח דגס אס
 יצנה צית וידור צו יהי לעולם דינו כדמעיקרא,
 והטעם לזה משום דצאמת צתינוק מושלך אין דדי
 הספק צזה מחמת ומספר התינוקות שצעיר, אלא
 מחמת מספר הצתים והמשפחות הדריס צעיר
 ההיא, וכמו צט' חנויות שאין דדי הספק מחמת
 מספר החתיכות אלא מחמת החנויות, כ"כ הוא
 צתינוק מושלך, משום דאס ה' ידוע מליציה צית
 הוא נלקח ה' מזורר הספק, שאס נלקח מצית
 נכריס ודאי הוא נכרי וכן להיפוך, ונמאל דלעולם
 סנת הספק הוא על שעת פרישתו ומש"ה לא
 אמרינן צזה דהרל לניחותא, ומש"כ צחי' צית מליצ'
 הנ"ל לחלק צין אס חזר למקום הראשון או לא,
 דצרי שגגה הס, דצאשה דאמרינן צמח' ניר דהדרל
 לניחותא הוא אף אס תדור אח"כ צצית אחר, ולא
 תשוב לצית הראשון שפירשה ממנו צשעה שקדשה
 השליח, דמה לי צית הראשון או צית אחר, כיון
 דהספק הוא על של עכש' שאל היא מהנשים
 האסורות עלי, רק צשעה שהיא צשוק יש היתר
 ע"י רוב מספר הנשים המותרות לו, וצשעה שהיא
 קצוע חוזר הספק למקומו :

אמנם נראה לענ"ד מה דיש חילוק צין התערובות
 דלל צטלים צרוז. להך תערובות דאסור

צכל הנשים, דהרי צדין דאסור צכל הנשים אס
 דהרל לליצה צית קציעות דאמרינן דהרל לניחותא,
 וצדין התערובות דאמרינן נכצטינהו עד דניידי אס
 אח"כ חזר לקציעות אחרת, לא אמרינן דהרל
 לניחותא, והטעם צזה משום דאין המונן כל דפריש
 שזה צצטינהס, דצדין התערובות האמור צפרק
 התערובות דאמרינן ניכצטינהו דניידי ונימא כל
 דפריש, הכונה צזה דהפרישות הוא התחלקות
 ופרישות מן הכנופיא שגרמה דין הקציעות,
 ומש"ה אף אס אח"כ הוכנס צצית להיות קצוע שס,
 מ"מ הוא חלוק ומופרש מן הכנופיא, ועדיין איכא
 הלי רוב שחלק מסוג המרובה שגורס לו להיות
 כהרוב, אצל צאשה אלו מסופקים עלי' שאל היא
 אסורה עלי' מחמת שיש מיעוט נשים צעולם
 שנאסרו עלי' ע"י הקידושין, גס צשעה שהיא ניידל
 כגון שקדשה עכש' צשוק אין פרישות זו משום
 התחלקות מן הכנופיא לומר שחלק הנחלק דינו
 כהגוף שחלק ממנו דהרי גס כשהיא צצית לא
 היתה צכנופיא אחת עם הנשים האסורות עלי',
 דלענין לחשוב צכנופיא אחת נראה דלריך שיהי
 יחד צצית או צצצר אחד, שיהי מלורפיס כערך
 ההטרפות וההתחצרות הלריך לענין דין ציטול
 צרוז, אלא כשהיא צצית ליכא רוב המתיר מחמת
 דרוז נשים צעולם מותרות לו, דרוז מספר לא
 מהני בקצוע, דקצוע כמע"מ דמי, ועי' לקמן צפ"י
 שצארנו שס שיטת תוס' צס"ד, וצשעה שהיא נייד
 מהני רוב המספר של רוב נשים המותרות, כיון
 דאז ליכא דין קצוע, ואף שכתצנו לעיל
 צפ"ל לשיטת הטור צעינן שיהי גס מיעוט האיסור
 הנמאל צרוז המכריע ג"כ נייד דאל"ה ליכא רוב,
 דלפ"ז גס צאשה אס גס היא עכש' נייד, צעינן
 שיהי גס צרוז נשים המותרות, אחר הנשים
 האסורות שלא קציעות, דאל"ה הוי כמו דליכא
 צעולם מחנה נשים מותרות ומחנה אסורות, אצל
 צעינן זה שהוא ספק לנו צשעה זו, אס מיעוט
 הנשים האסורות עלי' הס קצועים או נדים, גס
 לשיטת הטור אין לחוש לזה, דהרי הוי כעין ספק
 ספיקא, וכמו שהצנו לעיל דצרי הרצצ"ל, וצעינן
 זה מוכרח לפירש כן, דאס נימא דהתס אנו דנים
 מחמת פרישות מן הכנופיא עלינו לומר
 דכל העולם כולו מצטרף לכנופיא אחת, א"כ גס
 כשהיא צשוק חוץ מציתה לא יאלה מן הכנופיא
 והי' ראוי לומר דלא יצויר כלל שתחלק מן הכנופיא
 אלא ודאי התס כונת הש"ס דכשהיא צשוק אינה
 קצוע מחמת שהיא שלא צמקומה, ואיכא רוב
 המכריע ע"י מספר ומש"ה כשתשוב לדור צליצה
 צית דהרל לניחותא, דהרי עכש' קצועה היא,
 משא"כ בתערובות שהס צצצורה וכנופיא אחת,
 דכשנחלק ונפרד מן הצצורה דאמרינן כל דפריש
 אינו משום רוב המספר אלא משום רוב המקרה
 שחלק הנחלק דינו כהמרובה, לא יחזור לקציעותיו
 רק אס יחזור לשון אל מקום הראשון להיות שנית
 יחד עם הכנופיא הראשונה, וצזה יתיצב מש"כ
 התוס' צצזיר וצגיטין דף ס"ד, דהא דאסור צכל

צצצאר הנמאל צין החנויות או צשוק שידוע
 לנו שפירש מן החנויות רק שאין ידוע מליצו
 חנות נפרש, נלענ"ד צרור דלף אס יוחזר הנצר
 לאחת מן החנויות, אס מכירים את החתיכה
 הנמאלת צשוק מותר הנצר, כיון דכל הספק על
 החתיכה עכש' הוא על שעת פרישתה מליצו
 חנות נלקחה ונפרשה, ולעולם אנו דנים על השעה
 ההיא, ואמרינן כל דפריש מרובא פריש, ומש"כ
 צחי' צית מליצ' צס' ק"י סעיף ג' לומר לענין
 צצר הנמאל, צצית הדר לניחותא הוא דצרי שגגה
 צמחכתה"ג, וכן צתינוק הנמאל צעיר שרצה ישראל
 או להיפוך, הנה אס יהי הספק מחמת התינוקות
 שיש צעיר, ומכריעים עכש' שהוא ישראל ע"י
 רוב מספר של התינוקות שצעיר, ודין קצוע ליכא
 צזה מחמת שהוא מושלך צשוק, ה' מקום לומר
 שאס יגדל וידור צצית קציעות דהדר לניחותא
 ויחזור הספק למקומו, אצל ודאי פשטות הש"ס
 אינו כן, דהרי סתמא קתני אס רוב ישראל ישראל
 ואס רוב נכרים נכרי, ונדאי לא נאמר דין זה רק
 צשעה שיהי נע ונד, אלא ודאי מוכח דגס אס
 יצנה צית וידור צו יהי לעולם דינו כדמעיקרא,
 והטעם לזה משום דצאמת צתינוק מושלך אין דדי
 הספק צזה מחמת ומספר התינוקות שצעיר, אלא
 מחמת מספר הצתים והמשפחות הדריס צעיר
 ההיא, וכמו צט' חנויות שאין דדי הספק מחמת
 מספר החתיכות אלא מחמת החנויות, כ"כ הוא
 צתינוק מושלך, משום דאס ה' ידוע מליציה צית
 הוא נלקח ה' מזורר הספק, שאס נלקח מצית
 נכריס ודאי הוא נכרי וכן להיפוך, ונמאל דלעולם
 סנת הספק הוא על שעת פרישתו ומש"ה לא
 אמרינן צזה דהרל לניחותא, ומש"כ צחי' צית מליצ'
 הנ"ל לחלק צין אס חזר למקום הראשון או לא,
 דצרי שגגה הס, דצאשה דאמרינן צמח' ניר דהדרל
 לניחותא הוא אף אס תדור אח"כ צצית אחר, ולא
 תשוב לצית הראשון שפירשה ממנו צשעה שקדשה
 השליח, דמה לי צית הראשון או צית אחר, כיון
 דהספק הוא על של עכש' שאל היא מהנשים
 האסורות עלי, רק צשעה שהיא צשוק יש היתר
 ע"י רוב מספר הנשים המותרות לו, וצשעה שהיא
 קצוע חוזר הספק למקומו :

אמנם נראה לענ"ד מה דיש חילוק צין התערובות
 דלל צטלים צרוז. להך תערובות דאסור

ואינו יכול לזכות, ונענין זה הרי שייד לומר הדר לניחותא, אכן זה ל"ק כלל דהנה אם נאמר דמה שמעט תורה ממנות השנה והכרזה הוא רק לענין זה של המנוה לחוד, ולענין לקנות ולזכות צאציה נענין יאוש צעלים, וכמו שכתב נס' מחנה אפרים סי' ח' מה' גילה דאציה פחות משה פרטה שאינה נתורה השנה אצל אינו יכול לזכות רק משעה שנתיאשו הצעלים, יעו"ש, נראה דלשיטתו ראוי להיות דגם אצידת נכרי שמעטה תורה ממנות השנה ג"כ אינו זוכה זה להיות שלו נלי יאוש צעלים, ובאמת כתב כן הב"ח הוצא בש"ך יו"ד ה' עכו"ם סי' קמ"ו סק"א לענין ע"ז של נכרים דנלא יאוש לא זכה זה הישראל. יעו"ש. ובגליון רש"א שם הוכיח מדברי תוס' ספ"ק דכתובות שלא כדברי, יעו"ש, וכבר כתבנו לעיל מדברי תוס' ז"מ דף כ"ד ומהרש"ש ריש ז"מ דמשמע דלא כהב"ח, וכן מוכח ענין זה מטעות נכרי בשו"ע חו"מ סי' קפ"ה, והטעם בזה י"ל דכל שהמואל אינו מחויב בהכרזה והשנה, הוי כאצודה ממנו ומכל אדם דא"ל יאוש והתירה תורה לזכות זה, אצל עכ"פ איך שנאמר נענין זה אין נפ"מ נשעת מניחה אם הצעלים הם עכש' ישראל או לא, דהנה אם נאמר דכל היכא שמעטה תורה והשנה ראשי גם לזכות זה, א"כ תלוי הכל נשעת אצידה, דהרי חיוצ השנה מפורש בגמ' דתלוי רק נשעת אצידה, ומכיון שפטור מהשנה ממיאל יכול גם לזכות, ואם נאמר כשיטת המח"א והב"ח א"כ גם אם עכש' נעל אצידה הוא נכרי ג"כ אינו יכול לזכות, ולפי זה לכל השיטות תלוי רק של מי היתה האצידה נשעת האצידה ולפי"ז אין נפ"מ מה שהדר לניחותא, כיון שהי' פרוש נשעת אצידה וזה פשוט :

אמנם אכתי אינו מתורץ הענין כראוי, דנאמת בכלל האצידות הוא גם אם מאל נהמה רנה צדק ולפי"ז משכחת אצידה דגם משעת האצידה הי' הצעלים צצית נקציעות, ובכ"ז אזלינן צתר הרוצ, דאם רוצ נכרים אינו חייב להכריז, והנה אם נבוא לחקור נענין אצידה שאנו מכריעים שנעל האצידה הוא נכרי ע"י מספר האנשים שצעיר ז, מהראוי להיות דכשהם קצועים תשובים כמע"מ, ואם נאמר שהצירור הוא על החפץ של ווי הוא, שאנו מכריעים ע"י מספר האנשים שהחפץ הוא משל נכרים, אז אינו שייד לדון קצוע, שהרי אין אנו מצררים על האנשים שהם קצועים אלא על החפץ למי הוא קנוי, אצל נאמת נראה דכמו שצארו לעיל נשע"ג פכ"צ לענין ממואל דלא נטיל, דדון איסור גזל תלוי בקנין, וענין הקנינים וכה הזכות של הצעלים לעולם הוא ענין שאין הדיון על החפץ, והשתנות הדינים צין חפצי ראובן לשל שמעון הוא אצל הצעלים של החפצים, ומה"ט לא נטלי צרוצ, שאין השתנות החפצים בקניניהם הוא נסנת החפצים ומה"ט נראה לי דגם לענין דין הלך אחר הרוצ ג"כ אין לנו לצרר על החפצים רק על צעלי החפצים, כיון שנסנת הדין הוא אצל

הנשים הוא רק משום קנס ולא מדינא, דכיון דאין האיסור ניכר במקומו לא תשוב קצוע, דלכאורה הוא תמוה, דהרי בכל התערובות שאין ניכר האיסור חשיב הש"ס לקצוע מדרבנן, ולפימש"כ הוא מובן דבכל תערובות חשבי רצון לקצוע מה שידוע דבכנופיה אחת איכא קציעות להאיסור, משא"כ נאשה שאין האיסור ניכר ואינם בכנופיה אחת ליכא שום קציעות גם מדרבנן אלא קנסא הוא. ואף שכתבנו לעיל דלא מהני נתערובות מה שיהי' נייד, אף דליכא קצוע לא יהי' רוצ, דעלינו לדון על כל אחד ואחד, ויהי' שקר כמש"כ תוס' זצחים, אצל כ"ז היכא שנאמת עלינו לדון על כל התערובות, כמו צנסקלים ונשרפים שנתערבו, או נתערובות נהמות וכדומה, אצל צנידון זה שהנושא אשה לא ישא כל הנשים שנעולם, אי אפשר לנולד לודאי שקר, מהני רוצ המספר אף דליכא רוצ המקרה של פרישה. כנלענ"ד נענין זה :

והנה יש לעיין בזה דמואל מניחה צעיר שרונה נכרים דתנן צנמ' מכשירים דאינו חייב להכריז, וצנע"מ חייב להכריז, דלכאורה יש לדון לפימש"כ התוס' דהיכא דהאיסור וההיתר גורמים הספק גם עכש', הדר לניחותא אמרינן ואיך מותר להחזיק המניחה ע"י הכרעת הרוצ שנעל אצידה זו הוא נכרי שאל עכש' הוא צציתו והוא קצוע והוי כמע"מ, ודבר זה העירני אחד מן התלמידים צלמדי לפניהם צימי חרפי צהיציצה, והנה לענין האמור צנמ' מכשירים שהוא לדון הכרזה דצרוצ נכרים אינו חייב להכריז, י"ל צפשטות דכיון דחיוצ הכרזה תלוי נתיחילת נפילת האצידה, דאם לא הי' חיוצ הכרזה נשעת נפילה פטור לעולם, כמו אצידה שלא היתה שוה פרטה ואח"כ הוקרה דאמרינן צנמ' ז"מ דף כ"ז דילפינן מאשר תאצד פרט לאצידה שאינה שוה פרטה, דנענין שתי' משעת אצידה שיעור דין אצידה, ונראה פשוט דלאו דוקא לענין שיעור אצידה דכ"כ צנוגע לצעלים של אצידה, כגון צאצידת נכרי שנתגיר צין נפילה למניחה, דהרי מקרא אחד הוא, דכתיב כן תעשה לכל אצידת אחיך אשר תאצד ממנו, וכמו דקצלו חו"ל למעט מאשר תאצד לענין שיעור האצידה שתהא שוה פרטה נשעת אצידה כ"כ לענין זה שתהא אצידת אחיך אשר תאצד ממנו, נענין שתהא אצידת אחיך משעת אצידה, ולפי"ז תנוי דין זה של הכרזה רק משעת אצידה, וכיון דנשעת אצידה הי' נעל אצידה צווק, דהרי מאל צווק ונחצרר שהי' מן הרוצ נכרים ממיאל פטור המואל מלהכריז, ומה דהדרי הצעלים לניחותאיהו אח"כ לא מעלה ולא מוריד, אצל צנמ' ז"מ צפרק אלו מניחות משמע דצרוצ נכרים הוא שלו מווש, וכן מוכח צתוס' שם צדף כ"ד ע"א ד"ה כי קאמר ר"ש, וכן מוכח מדברי הר"ש ריש ז"מ שכתב דשנים אוחזים נטלית מיירי צעיר שרונה עכו"ם, וענין זה שיוכל להשתמש צאציה ולזכות זה נאמת שתולים שהיא של נכרים, נראה צפשטות שזה תלוי נשל עכש', דאם הי' של ישראל איסור לזכות

הנעלים, ומה"ט נראה כשאלו דנים לתלות שאזידה זו היא אצידת נכרי הוא צירור על צעל האצידה שנכרי הוא, ולפי"ז מהראוי לומר שאם הנעלים הם קצועים שיהי' דין מע"מ, אזל צרירא דמילתא הוא, דכמו בצצר הנמאל תלין שמרוב התנויות המוכרות צצר שחוטא הוא, וענדין הצירור ע"י מספר התנויות, אף שצנעם הדנר סנת הדין של הצצר לאסור ולהתיר אין התנות גורם כלל, ובכ"ז לנו עושים נדדי הספק ולדדי ההכרעה ע"י התנויות משום שהתנות הוא הדנר המוכיח על הצצר, כ"כ נאמר צענין אצידה, דנאמת הרשות של צעל אצידה הוא המוכיח על החפץ, והיו הראשונות כהתנויות, וכשאלו מונאים אצידה עלינו לדון מרשות מי יאלף אצידה זו, ורוב נכרים הוא כרוב תנויות מוכרות צצר שחוטא, והצירור על האצידה הוא כמו צירור של צצר הנמאל ולפי"ז אין הטעם צרוב נכרים שאלו מצררים שהאוצר הוא ישראל או נכרי, אלא על האצידה מרשות מי נפרשה אף שעיקר הדין תלוי בצעלים שהם הגורמים הדין למונע כח זכ"י והשתמשות לאיש אחר, אצל לענין צירור הספיקות, אזלין נתר המוכיח האחרון שהוא הרשות, ומש"ה עלינו לדון מרשות מי יאלף, כמו בצצר הנמאל, ומש"ה אין נפ"מ צין אם הנעלים קצועים או לא, שהרי אין הצירור על הנעלים, אלא על פרישת החפץ, וכמו בצצר שהדן שאם ראה הצצר בשעת פרישתו מן התנות הוא קצוע, כ"כ יהי' דין אצידה שאם ראה את הצהמה בשעת יליאתה מצית הנעלים ואינו ידוע מי המה הנעלים אז גם צרוב נכרים חייב להכריז כמו במחלה על מחלה, דכיון דראה בשעת היליאה דאז נדדי הספק הוא על המקום והרשות והוא קצוע. כללענ"ד צזה, ואפשר לומר דגם צראה הצהמה כשהיא יולאת מהרפת וא"י רפת של מי הוא, דג"כ אינו חסוד קצוע, כיון דכ"ז שהיא במקומה אין שום נפ"מ, והספק נופל רק אחר הפרישה. ונ"ע צזה :

פרק ט

מיהו י' לעיין צהא דקתני צמסנה דמכשירים פ"צ דאם מאל צה מליאה דתלוי צרוב אנשים אם ישראל רוצה או נכרים, דהנה צס' צינת אדם צשער הקצוע ס' ט"ז שקיל וטרי שם צט' תנויות דאזלין נתר רוב צצר הנמאל, אם תלוי רק צרוב התנויות או צרוב צצר, שאם צמנות המוכרת צצר טריפה נמאל צצר יותר מכל ט' התנויות המוכרות צצר כשר, ומסיק שם דהכל תלוי צמנות הצצר, ומוכיח ענין זה מהא דכתב הרע"ז צמס' שקלים פ"ז מעות שנמאלו צין שקלים לצדנה, קרוב לשקלים יתנו לשקלים, וכתב הרע"ז דלמ"ד רוב וקרוב הולכים אחר הרוב מוקי לה צשוים, והתם מפורש צריש הפרק דשעה שופרות היו של צדנה ושני שופרות לשקלים, תקלין חדתינ ותקלין עתיקין, ואיך אפשר צשוים, אע"כ דר"ל

יהי מספר היונים מרובה משל שונך הא' הגדול, אם נכה"ג אזלין צתר הא' המרובה או לא, דמנה דאמרינן ליל צתר רוצא דעלמא אינו מפורש דהכונה נזה דאם איכא שונך צעלמא דנפיש מכל א' משני שונכות אלו, דאפשר לפרש דצתר רוצא דעלמא הוא צהטרפות כמה שונכות נגד השונכות האלו, וכן לענין עגלה ערופה מפרש רבינו חננאל שהכונה ליל צתר רוצא דעלמא שמה עוצרים ושנים הרגוהו, אצל הדברים ומסתדרים דנט' חנויות אנו עושים הרוב ע"י ט' חנויות מיוחדות, מחמת שהם מסוג אחד שמוכרות צמר שחוטא, ואין שום נפ"מ לדינא צין הט' חנויות מחזיקו חנות וזהו נפרש הצמר, משו"ה כל הט' מטרופים יחד לענין זה להיות כרוב נגד החנות הא', וכן נראה צרור דאם יהי"ג שונכות שנים מהם של ראובן והא' של שמעון יהי"ג של ראובן ששה יונים בכל שונך וצהטרף השני שונכות יחד יהי"ג שנים עשר יונים, ובשונך של שמעון עשרה יונים, דנכה"ג ודאי שהניפול הנמצא הוא של ראובן אף אם יהי"ג קרוב לשל שמעון, שאף שקרוב אלי' וגם שונכו גדול מכל א' מן השני שונכות של ראובן, משום דמספר השנים עשר יונים מטרף יחד, דאין נפ"מ צלחה שונך צל ראובן אם מזה או מאחר יא', וזה דומה ממש לט' חנויות שמרפינן כל הט' יחד, אצל אם יהי"ג שונכות של ג' בני אדם נכה"ג ששונך של שמעון גדול משונכו של ראובן ושל לוי, וכשנלרף של ראובן ולוי יחד יגדל המספר ומספר היונים אשר בשונך של שמעון, נכה"ג הדין נותן שהניפול הוא של שמעון, צין ע"י מספר הרוב וצין אם יהי"ג כולם שווים ונמצא קרוב אלי', משום דנכה"ג אין שום צירוף מהשני שונכות, כיון דהספק הוא נוגע על כל אחד ואחד שמה שלו, לא שייך לומר שיטרפו שני השונכות לצרר שהניפול אינו של שמעון, דאם נאמר צירוף כזה, כ"כ נאמר דאינו של ראובן ולא של לוי, ומשו"ה נכה"ג כיון דנפיש של שמעון מכל אחד מהשנים הנותרים, או אם נמצא קרוב לשל שמעון, כמו עדיף לזכות צהניפול, וכן נראה הדין נותן גם צנוגע לחיוב הצלח עגלה ערופה, דאם יש צנצינות החלל שלשה עיירות, ועיר אחת מרובה צמספר יושבי" מכל א' מהעיירות, ורק אם נלרף שתי העיירות הקטנות יחד, יעלה מספרם יותר מהעיר הגדולה, דהחיוז יהי" על העיר הגדולה, אף אם נמצא החלל קרוב לעיר אחת משתי העיירות הקטנות, משום דהספק על כל אחת מהשלש עיירות אין מקום לרוב ע"י צירוף, דאם נעשה רוב ע"י צירוף כשלוש את כולם מחיובם, וזה אינו אחת, ונוה"ט אם כולם שווים ונמצא קרוב לאחת מהם, אזלין צתר קרובה, אף שהשתי העיירות ע"י צירוף יעלה מספרם כפלים מהעיר הקרובה, וכן משמע מודברי הרמב"ם מה' רוצא פ"ט ה"ו דז"ל אין העיר הקרובה מציאה אלא צומן שמינן הרוב שנה כמינן העיר הרחוקה מומנה, אצל אם יהי"ג אלו שצרחוקה מרובים על אנשי הקרובה מומנה

וכשאלו אומרים צרוב נכרים שהולכים אחר הרוב אינו משום פרישות של האוצר, דאף אם האוצר לא זו מצינו ומקצועותו איכא רוב, ומשו"ה אין כאן מקום לדון מענין הדרגא לניחותא, שאין כאן צירור על האיש צין האנשים אלא על האצידה מרשות מי נפלה או יאלה, אף שצארנו לעיל צנמחון עיקר הדין תלוי צנעלים ולא צהספק, אצל כיון שזה המוכיח האחרון ענדינן מזה כל צדי הספיקות והצירורים כמו צט' חנויות, שאף שאין צנעמות הדין של הצמר נרמת החנות, שאין החנות גורמת כלום אזלין צתר החנויות כ"כ האל. כנלענ"ד צענין זה :

והנה כאשר נתצאר לנו מנמרא וסנרצא דכל היכא דאיכא רוב מקומות שמצרים על הפרישה מהיכן היא, אין אנו משגיחים כלום על מספר החפצים, עלינו לתרץ את ההוכחה הגדולה שהוכיח צט' צינת אדם ממשנה דשקלים שהצאנו לעיל, שהוכיח ממש דאזלין צתר רוב מספר המעות, והנה צמסנה פ"ו תנן שלשה עשר שופרות היו צמקדש וכתוב עליהם תקלין חדתינן ותקלין עתיקין, קיינן וגחלי עולה עמים ולצונה זהה לכפרות ששה לצדנה, וצריש פ"ו תנן מעות שנמצאו צין השקלים לצדנה, קרוב לשקלים יפלו לשקלים לצדנה יפלו לצדנה מחנה על מחנה יפלו לצדנה, צין עמים לצדנה קרוב לעמים יפלו לעמים לצדנה יפלו לצדנה וכו' זה הכלל הולכים אחר הקרוב להקל מחנה על מחנה להחמיר, וז"ל הרע"צ קרוב לשקלים יפלו לשקלים דצתר קרוב אזלין דכתיב והי' העיר הקרובה אל החלל והאומה רוב וקרוב הולכים אחר הרוב, מוקי מחתי"ג כגון ששקלים וצדנה שווים, עכ"ל, וקשה איך אפשר צשווים, כיון שהי' ששה לצדנה ושני שופרות לשקלים, אע"כ שווים צמעות ששופרות, הרי אף דאיכא רוב מספר מקומות לא אזלין צתר רוב שהכל תלוי צמספר וסכום החפצים ומזה הוכיח הגאון צעל צינת אדם דאין רוב מקומות וצריש כלום, וכן ראיתי צט' מראה הפנים על הירושלמי צפרק לא יחפור שהקשה כן על המשנה דשקלים, וכן הציא רא"י זו צט' צ"ל צט' החו"ד :

ולבאר ענין זה עלינו לצאר ראשונה את דין רוב וקרוב צמקורו צט"ס צ"ג, צהא דאמרינן שם הר"ה רוב וקרוב הולכים אחר הרוב ואע"ג דרוצא דאורייתא וקרצא דאורייתא אפ"ה רוצא עדיף, מחצי ר' זירא והי' העיר הקרובה וכו' ואע"ג דאיכא אחריתא דנפישא מינה, צדליכא, וצייל צתר רוצא דעלמא, ציושנת צין ההרים וכו' ת"ש נמצא צין שני שונכות קרוב לזה שלו וקרוב לזה שלו ואע"ג דחד מינייהו נפיש מחצרי, הצ"ע ששניהם שווים, וליל צתר רוצא דעלמא הצ"ע צציל של כרמים עכ"ל הש"ס, והנה צנמי" לא נתפרש צהדיא רק צשני שונכות וצשתי עיירות, דאם חד נפיש מחצרי" אזלין צתר הרוב ולא צתר קרוב, אצל אם יהי"ג שונכות ואחד נפיש מכל אחד מהשנים הנותרים, ואם נלרף השנים יחד

הולכים אחר הרוב והמרוצים ומציאים העגלה עכ"ל. ולא חילק בין שתי עיירות שלש :

והנה הא דנטיפול שאינו מדדה אזלינן צתר רוצא דעלמא, דנפשות משמע ודאי דאינו משום דאמרינן דעלמא איכא שונך גדול מזה, אלא שאנו מזרפים הרצה שונכות יחד, הטעם צה דאם תלינן שהוא מעלמא הרי הוא של מוצאו משום דכזר נתיאשו הנעלים דלין צו סימא, או דתלינן שהוא של הפקר או של נכרים, וצכה"ג מנטרף הרוב ע"י שונכים הרצה, כמו שנטרפים הט' חנויות יחד למנין הרוב, דהרי לענין הדין אינן נפ"מ ומציא שונך דעלמא כיון שכזר נתיאשו, אצל צתוך חומשים אמה וצמדא שאין צה יאוש, צכה"ג אינן שני שונכים מנטרפים, ועי' צירושלמי פרק לא יתפור דמשמע דגנ' לעולם הוא של מוצאו משום יאוש יעו"ש, ולהירושלמי מדויק מה דנקט צמשה הדין רק צשני שונכות משום דצשלה מתיאשים הנעלים והרי הוא של מוצאו אף צממא קרוב לשונך אחד, אצל לולא זאת גם צג' שונכים מהני הוכחת קורצא, שאין השני שונכים אחרים מנטרפים לרוב, ולפי"ז יש לדון גם לענין איסור והיתר צכה"ג, אם יהי' ג' חנויות מוכרות צשר נצילה וג' מוכרות צשר טריפה וארצע מוכרות צשר כשר, וממלא צשר, מה נידון צה, אם נאמר צה שהצצר הנמלא מותר ומחמת שהד' חנויות הם מנטרפים שכולם מסוג אחד, והשש חנויות אחרות אינן צהן צירוף שאין מסוג אחד, והג' חנויות משני הסוגים של נצילה וטריפה הם כ"א מיעוט לגבי הד' חנויות המוכרות צשר כשר, או נאמר כיון דהשש חנויות מעידות ומוכיחות שהצצר אינו צשר כשר חשונ רוב לגבי הד' חנויות המעידות על הצצר שהוא צשר כשר, וכן יש לדון צאם נמלא הצצר קרוב לחנויות המוכרות צשר כשר, דלכאורה תלוי צצ"ז דאם רוב לא מהני מכש"כ דקרוב לא מהני, דהרי אם הד' חנויות המוכרות צשר כשר לא חשינ רוב נגד השני סוגים צשש החנויות האחרות, מוכח לכאורה שהשש חנויות מנטרפות לרוב לעשות הד' חנויות למיעוט, לפי"ז גם אם יהי' קרוב לד' החנויות לא מהני דצמקום רוב לא מהני קורצא, ולא מלאחי כעת צפוסקים ראשונים ואחרונים גלוי דעת צענין זה :

ונראה לי דענין זה תלוי ציסוד הדין האמור צתורה אחרי רבים להטות לענין דיינים,

דכ"כ יש לדון צכה"ג לענין דיינים, אם יהי' ה' דיינים ששנים יורו שהצצר כשר, והג' יורו שהצצר אסור, אצל כ"א יורה מדין איסור אחר ה' יורה שהוא נצילה, והג' שהוא טריפה והג' שהוא צאיסור חצמה"ת, דיש מקום לומר שהצצר מותר, דלענין היתר איכא שנים יחד, ולענין איסור אינן כאן רק אחד, דעל כל איסור מיוחד מורה רק אחד וכל אחד מהם צטלה הוראתו נגד השנים המורים יחד, ואף שהם שלשה צמספר אצל כיון שאין צהם הצטרפות הם שלשה מיעוטים נגד השנים שהם רוב, וכן יש מקום לומר להיפוך דהצצר ודאי אסור,

כיון דאיכא שלשה המורים, שהצצר אסור הוא עכ"פ, והם רוב נגד השנים המורים היתר, ומלאחי צתומים ס' כ"ה צאורים סק"כ שכתב דלינא צג' דיינים שאחד מורה שמותר צאכילה ואחד אסור צאכילה וא' אסור צהנאה שהדין שאסור צאכילה ומותר צהנאה, דלענין איסור אכילה איכא שנים דזה שמורה שאסור צהנאה אסור גם צאכילה, ולענין היתר הנאה ג"כ איכא שנים, דזה שמתיר צאכילה הלא צודאי מתיר צהנאה, יעו"ש. וזה הדין הוא צג' המחולקים עפ"י קצוות, אצל צאופן שצירנו יש לחלק צמידון שציר התומים דהכא איכא שנים המסכימים לדעת אחת והם רוב נגד כל דעת היחיד, והתם ליכא רק ג' יחידים, וצעיקר הדין של התומים הוא רק אם נחליט הדין כמש"כ הרמ"א שם צחו"מ ס' כ"ה צרבים שמסכימים לדין אחד מטעמים חלוקים, שחשונ רבים נגד יחיד, וצדין זה חולקים הרצה אחרונים, כמו שהציא צתשו"נ טז"י מה"ת חו"מ ס' ג' שמהרנ"ח וג"פ חולקים על הרמ"א, ועוד נלענ"ד דיש לחלק צין דיינים לרובא דאיתא קמון, דצדיינים כשם שכ"א מורה לדעה שלו כ"כ הוא מורה לסתור דין חצירו דהרי נושאים ונותנים כולם יחד, ומשו"ה צציר שציר התומים ודאי איכא שנים שמתירים צהנאה, דזה שהורה לאסור צאכילה הורה לסתור דעת האוסר צהנאה, וכן מי שהורה שמותר לגמרי, הראה טעמו לסתור דעת האוסר צהנאה, אצל צרובא דאיתא קמון הוכחת השלילה נולדת רק מהוכחה החיובית, דמה שאנו מתירים צט' חנויות את הצצר הנמלא אינו משום דהט' חנויות המוכרות צשר כשר מוכיחות דלא נפרש הצצר מן החנות המוכרת צשר נצילה, דאינו הוכחה איכא צה, אלא כיון דמוכיחות שנפרש מא' מהט' חנויות ממילא נולדה ההוכחה דלא נפרש מן החנות האסורה, ומשו"ה צראשונה צריך שיהי' דין מוכרע על ההוכחה החיובית, ואם ליכא רוב על זה להכריע הדין ליכא רוב על צירור השלילי, כיון דרובא דאיתא קמון אינו צירור צאמת אלא הכרעת הדין להחזיק כאילו הי' צה צירור, כמש"כ צכ"מ צענין זה :

ועפ"י סברא זו נלענ"ד דיש לתרץ הקושיא הגדולה צדין עגלה ערופה שאין מורדים אלא לעיר שאפשר לחייצה צעגלה ערופה, דז"ל הרמז"ס צה' רוצא פ"ט ה"ה נמלא קרוב לירושלים או לעיר שאין צי"ד מניחים אותה ומורדים אל אחר העיירות הסמוכות לו, נמלא סמוך לספר או לעיר שיש צה עכו"ם אין מורדים כל עיקר שהרי זה צתוקת שהרגוהו עכו"ם עכ"ל, וגמ' לא נזכר אלא לעיר שאין צה צי"ד והרמז"ס הוסיף ירושלים, כיון שירושלים אינה מציאה עגלה ערופה היא שזה צטעמה לאין צה צי"ד, וצתום צצ"ד דף כ"ג ע"צ הקשו כיון דלפינן מוהעיר הקרובה דקורצא הוא מוכיח שמשם הי' ההורג, ואמאי מציאה עיר אחרת עגלה אם נמלא קרוב לעיר שאין צה צי"ד, הלא מתוך הקורצא מוכח שמאותה שאין צה צי"ד הי' ההורג, עיי"ש צד"ה צדליכא

ו"ל ויש לתמוה על רבינו למה לא כתב חילוק זה דיושנת צין ההרים, ונ"ל לדחוק ולומר שסובר רבינו דקושיא דליזיל נתר רוצא דעלמא לאו קושיא היא דפשיטא דקרוצה נעינ דנקרוצה תלי רחמנא ואי הוי אזלינן נתר רוצא דעלמא לעולם היו מודדים לעיר הגדולה שבעולם, ומאי דא"ל דיושנת צין ההרים, לפי דרכו השיי, אזל לקושטא דמילתא לית, עכ"ל, והנה הכ"מ נענאו הרגיש שהתירון דחוק מאל, שהרמז"ס ידחה סוגית הש"ס עפ"י סגרא דנפשי, וגם מש"כ דנקרוצה תלי רחמנא לא אזין דנרי, דהלל אם העיר הרחוקה מהעיר הקרוצה מרונה נאנשי לא אזלינן נתר קורצא, ולענ"ד נראה דהרמז"ס מפרש מה דפריך הש"ס וליזיל נתר רוצא דעלמא חין הכונה שאם נמצא עיר גדולה ביותר בסוף העולם שתהי' אותה העיר חיינת נעגלה כיון דכתב נתורה ונודדו אל הערים אשר סביבות החלל דמזה מוכח שרק אלו העיירות הם גדין זה של הנאת העגלה כלומר אלו העיירות שאין עיר אחרת מפסקת בינם לבין החלל, אלא יפרש נכונת הש"ס נקושיא דליזיל נתר רוצא דעלמא הוא לתלות נענורים ונשים דעלמא, וכמו דכתוב כן צפי"ר על הש"ס, והכונה שיהי' הך רוצא לפטור את העיר הקרוצה, וע"ז מתרץ ל"י דיושנת צין ההרים, אזל כ"ז הוא לפי סוגית הש"ס נפרק לא יחפור נקושיא ופירוקא, אזל לפי האמת לפי"מ דמוכח מסוגית הש"ס נסוטה דמניחים עיר שאין זה צ"ד שרקוזה ומרונה ומודדים אל אשר העיירות, דלא מהני הוכחת רוצא וקורצא לפטור אשר העיירות, לית' לקושיא כלל ליזיל נתר רוצא דעלמא, כיון דאי אפשר לחייב רוצא דעלמא אזיל מזה דין רוצא או קרוצא, ולפי"ז מזהה הרמז"ס סוגית הש"ס דפרק לא יחפור מחמת סוגיא המפורשת נסוטה, אשר שם הוא הלכה נרורה וכאן נצ"נ הוא רק שקלא וטריא, ונדרך זה אזיל הרמז"ס נהרצה מקומות נפסקי' כידוע, וזה ענין נכון נענה"י. ונהנה מיימוני שם על הרמז"ס גדין עיר שאין זה צ"ד כתב ו"ל רינצ"א פירש דאיירי שיש שלש עיירות עומדות כחלוצה נשתיים יש נהן צ"ד ונאחת אין זה צ"ד כדאמרין נפרק לא יחפור, עכ"ל, ונראה נכונתו שהעיר נזה ג"כ מקושיא תוס' נצ"נ הכ"ל, היינו דנפרק לא יחפור מוכח שמה שחיינה תורה את העיר הקרוצה הוא מחמת הוכחה שמשם הי' ההורג ואיך מניחים עיר שאין זה צ"ד ומחיינים את העיר הרחוקה ממנה, ומתירן דמיירי נשלש עיירות עומדות כחלוצה, דאף אם העיר שיש זה צ"ד רחוקה מעט מהעיר שאין זה צ"ד, לא הוי קורצא דמוכח כ"כ לפטור עי"ז את העיר שיש זה צ"ד, וקורצא כזאת לא מהני רק לחייב יותר את הקרוצה מהקרוצות, אזל נצ"נ גס לפטור את כולם נעינ קורצא דמוכח הרצה ואם העיר שאין זה צ"ד מפסקת בין החלל להעיר שיש זה צ"ד הוי קורצא דמוכח הרצה, ומש"כ כדאמרין נפרק לא יחפור, נראה נכונתו דמהא דפריך ליזיל

דנוסקו נתימה, ועל הרמז"ס עוד קשה ניותר מה שהוסיף ירושלים, דהלל ירושלים עוד מרונים אנשי' משאר עיירות ואיכא רוצא וגם קרוצא ניהא, ומ"מ חיינת עיר אחרת להנצי' עגלה, ונמצא סמוך לעיר שיש זה עכו"ס חין מודדים כל עיקר משום דנוחזיקים שעכו"ס הרגוהו, ולמה לא נימא כן נמצא סמוך לירושלים שהוא נחזקת אנשי ירושלים הרגוהו, מחמת דין רוצא וגם קרוצא, ונראה לענ"ד שהטעם נזה דכמו הכרעת נירור של רוצא דליתא קמן, כ"כ נירור של קורצא חינם נירורים על המציאות אלא הכרעת הספק לענין הדין שאנו דנים עליו, ולולא זאת הוא ספק שקול ככל הספיקות, ומש"ה נמצא בין שתי עיירות מכריע דין רוצא או קרוצא נחלית שמעיר הקרוצה או המרונה נאנשי' הי' ההורג, להכריע את הספק שמשם הי' ההורג לחייב אותה העיר נהנאת עגלה, וממילא פטורה העיר השני, אזל נמצא קרוצא לירושלים שאם ניזל נתר הרוצא או הוכחת קורצא שמשם הי' ההורג, שהכרעה זו חיינה גורמת שום דין על עיר ירושלים, כיון שהתורה פטרה מעגלה ערופה, וכן חין הכרעה זו גורמת שום דין על העיר השני לפטרה מעגלה, דאין סנת הפטור של אחרת מה שההורג הי' מירושלים, אלא עי" הכרעה והנירור שמעיר השני לא הי' ההורג, ועל זה ליכא שום הוכחה, לא מהוכחת הרוצא ולא מהוכחת הקורצא דגריעה מהרוצא, לפי"מ דקיי"ל דרוצא עדיף, דכיון דנמציאות חין מצירים כלום, ועל הכרעת הדין לפטור חין כאן רוצא וקרוצא, דהרוצא חינו מוכיח שלא הי' ההורג מעיר השני, לומר מחמת שאנשי' מועטים הדבר מוכיח שלא הי' ההורג. משם, או מחמת שהיא רחוקה מהעיר הראשונה מעט, הדבר מוכיח שלא הי' ההורג משם, ולפי"ז לא מהני רוצא או קרוצא לענין עגלה ערופה רק היכא אם עי" הוכחת הרוצא תתחייב העיר הקרוצה או המרונה נאנשי' נהנאת עגלה, ואז ממילא יתפטרו העיירות האחרות אשר נסביבות החלל אזל אם העיר הקרוצה או המרונה נאנשי' פטורה מהנאת עגלה, נשאר הספק שקול על אשר העיירות כמו שהי' ומודדים לעיירות אחרות, והעיר מהעיירות האלו אשר תהי' המרונה או קרוצה מעיר אחרת תנצי' העגלה, וכ"ז נהוכחת רוצא או קרוצא או גס שניהם יחד, כיון דאי' מהם חינו מצר המציאות, כ"כ שניהם יחד, אזל נמצא סמוך לעיר שיש זה עכו"ס, שהוא כעין רוצא דליתא קמן, שהוא מצר את המציאות עפ"י דרכי הטבע מחמת שהוא יותר נאוי שהם נחזקת רוחנים, כמו דילפו נגמ' סוטה דף מ"ה ע"ז מקרא דכתב כי ימצא פרט לחנוי, מהני נירור זה על אשר העיירות לפוטרים מהנאת עגלה הן נלענ"ד נענה"י :

ועפ"י הכלל הזה שאמרנו יתבאר לנו שיטת הרמז"ס שהשמיט מה דמתרץ נגמ' דמש"ה לא אזלינן נתר רוצא דעלמא משום דמיירי דיושנת צין ההרים, וכבר תמה ע"ז נכ"מ שם.

נתר רוצה לעלמא, מוכח דהיכא דליכא הוכחת רוצה שההורג הוא מעלמא מהני גם לפטור כולם מהנצחא עגלה, כללענ"ד כזכותו והרמז"ס שהשמיט מה דמתרין בנמרח ציושנת צין ההרים, מסתגרים הדגרים שסונר כמו שצארנו, והיכא דליכא עיר מפסקת פטורה מקרא דכתוב סביבות החלל, ונאמח י"ל דבעיר מפסקת הוי הוכחה גמורה, ואולי זהו טעמא דקרא, דהרי נט' חנויות היכא שאין דלתי המדינה נעולות ג"כ לא אזלינן בנתר רוצה לעלמא, משום דהשניין להוכחה גמורה שאין הצר מעלמא כ"כ אולי גם השניין להוכחה גמורה שאין ההורג מעלמא היכא דליכא עיר מפסקת:

ועתה עפ"י המתבאר לנו דדין עגלה ערופה אין עיקר הוכחת רוצה וקורנא להוכיח על ההורג מאין צא אלא רק להוכיח על העיירות הנכנסות בכלל מלות הצאת העגלה מי מהן המחויבת נראה לי לחלק צין ספק באיסור והיתר לדין עגלה ודין ניפול הנמלא, דדין עגלה וניפול הוכחת רוצה וקורנא באים רק לזרר על עיר אחת נגד שני, וכן בשונך אחד נגד השונך השני, ובשני ענינים אלו אם יהי שתי עיירות ציוניות ואחת גדולה אשר נהלטרף שתי העיירות הקטנות הם עולים במספר האנשים יותר מהעיר הגדולה, ונמלא החלל קרוב יותר לאחת מהעיירות הקטנות, שנראה מן פשטות הסוגיא ומסתימת לשון הרמז"ס העיר הגדולה חייבת בהצאת עגלה, אף שנהלטרף שתי העיירות האחרות הם מרוצות במספר אנשיהם, משום דל"צ נכה"ג רק הוכחה על יתרון החיוז שעיר זו חייבת יותר מכל אחת העיירות האחרות ונגד כל אחת נפרט איכא רוצה מעליא בעיר זו נגד, וכן בניפול הנמלא צריך לבעל שונך זה כח וזכות של הוכחה יותר על כל אחד מצעלי השונכות האחרים, וכן מוכח קצת מהא דפריך הש"ס והא איכא דנפיש מיני, ולא משני דשני שונכות אלו נפיש מהשליש, וכן בפירכא הש"ס מקרא דעיר הקרובה דדחיק הש"ס לאוקמי בדליכא דנפיש, דמיירי קרא דוקא בשתי עיירות הן שוות במספר, שלא יעלה אחת על השני במספר איש אחד, והלא יותר מרווח לאוקמי בשלש עיירות שאין שוות במספר, אלא נראה דכה"ג העיר שעולה מספר אנשי חייבת בעגלה, וכן כששלתן שוות הקרובה חייבת, וכן הדין בניפול וכו' שאלמרנו, דכה"ג כשאלו דנים על העיר הגדולה צנוגע לחייבה בהצאה עלינו לדון רק נגד כל עיר מהעיירות האחרות נפרט, שעיר זו מחויבת יותר מכל עיר ועיר מהעיירות האחרות, וכן בשונכים של שלשה בני אדם הדין כמו לענין עגלה, ולענין דיני ממונות עוד מסתגרים יותר הדגרים דלא צעין רק שיהי הוכחה לבעלים אלו נגד כל אחת מהשני שונכות ולבעלים של כל אחד נפרט, כיון דאין צנייהם שום הצטרפות לצדף כולם יחד, אצל לענין איסור והיתר נכה"ג שניירנו לעיל שיהי ד' חנויות מוכרות צר כשר, וג' צר נצילה וג' צר טריפה כללענ"ד צרור שאין להתיר הצר

מדין כל דפריש מרובא פריש, לומר שנפרש ודחי מהד' חנויות המוכרות צר כשר, כיון דעלינו לזרר על החתיכה זו שאינה משני הסוגים האחרים יחד, שאינה נצילה ולא טריפה רק צר כשר, ולזרר נגד שני הסוגים יחד אין כאן רוצה, דשני הסוגים יחד עולים במספר החנויות על הכשרות, ומש"ה ליכא צוה תורת רוצה להכריע על הצר שהוא צר כשר, אצל כ"כ נראה דאין לומר דודאי הצר אסור הוא אלו מחנויות של נצילה או משל טריפה, כיון דאין איסורם שזה אינן מנטרפות לרוצח, ואף דעכ"פ שניהם מורים לאיסור, אצל כיון שהם משני שמות אינם מנטרפים, כמו שדיינים נכה"ג אינם מנטרפים ואף שהנחנו לעיל דברי התומים דפסק נכה"ג דמנטרפים דהוו שנים נגד אחד המתיר, כזר כתבנו לעיל מה דחלוק צוה דיינים מחנויות, דדיין מה שסותר את דין חזירו גם זה דין הוא, ומי שאוסר נאכילה הרבה ראיות לדברי נגד דברי המתיר, וכן מי שהורה לאיסור הנאה הורה נגד, ואיכא שנים החולקים עלי' לסתור את דברי ונעלה הוראתו צוה, אצל בחנויות וכן כל רוצה דליחא קמן ליכא תורת הוכחה לנצל את הספק מאפשרות ההיפוך לומר שצודאי לא נפרש הצר מחנויות אחרות, אם לא שיהי תורת רוצה והוכחה שהצר הוא מחנות זאת וכדומה, ועל הוכחה זאת צעין רוצה מסוג אחד כמו דדיינים, דאף הרמ"א נחז"מ ס"י כ"ה דפסק כמהרי"ק לא כתב רק אם כולם מסכימים לדין אחד רק מטעמים שונים, אצל אם כל אחד מורה דין אחד, כמו שאלמר יורה שרצונן חייב לשמעון ספן מיוחד, והשני על דמים, והג' יפטור אותו לגמרי שאלמר שיטתו, זה לא נזכר דרמ"א, וע"כ כללענ"ד דכה"ג דדין איסור והיתר כמו שניירנו לענין חנויות שהדין שקול צלי צירור, ואם יהי קרוב לאיזה חנות, נכה"ג מהני הוכחת קורנא כיון דליכא רוצה גמור המזרר הוי קורנא דאורייתא:

אמנם יש לפקפק בזה שכתבנו לחלק צין ניפול הנמלא לדין איסור והיתר דהרי גם במולא אצידה איכא צוה כעין איסור והיתר דלענין מלות השנת אצידה שאלמר תורה עד דרוש אחיד שדרשו חז"ל דרשוהו אם רמאי הוא והוא ע"י סימנים או עדים, ולענין זה על המולא לזרר הוכחת בעל שונך זה נגד אחר בעלי השונך יחד לידע אם שלו הוא או של אחרים, ולענין זה הלא אצל המולא מנטרפים שני השונכות יחד, ואיכא רוצה נגדו שאין הניפול שלו ואיך הוא מתזיר לזה נגד הרוצח, אצל באמת כללענ"ד דלק"מ דהנה צהא דקתני במשנה זו מחלה על מחלה יחלוקו שמעתי רבים מקאים מהא דאמרינן בפרק אלו מליאות, סימנים וסימנים יניח ולא אמרינן יחלוקו משום דעל מולא אצידה מורה להניח אצלו עד שיצורר הצעלים האמתיים, ובחלוקה אינו משיצ כדן, ולמה קתני בניפול הנמלא שצמע"מ יחלוקו ולא אמרינן יניח והענין צוה דהיכא שמתחילה מלא אצידה סתם ואח"כ צאו שניהם ונותנים סימנים

אל שקלים למספר הכסף של ששה שופרות נדנה יחד, דזה דוחק, אלא רק שני השופרות צניניהם נמאל הכסף שוים נמספרם, והדברים נכונים בעזה"י, ונללנו מהרש"י שהוכיח הגאון הכ"ל ממנהגה זו נגד סתימת הפוסקים לחזקתו צתר חנויות, ועוד יש להוסיף בזה דכיון דצדין איסור והיתר לענין הנהגה נריך להתנהג כפי חומר מכל הסוגים הגורמים הספק, ונמעות הנמאלים צין השופרות אם לא יהי' הספק רק על השנעה שופרות יהי' החומר שבהם קיני עולה, ושופרות של נדנה עוד חומר מקיני עולה שמיין זנח הוא, לפי"ז איכא הצטרפות קצת לענין זה שרוב של שופרות הנדנה לא יכריע לנטל הספק מהשנעה שופרות האחרים, אצל גם השנעה אינם מכריעים את הספק לגמרי והוי ספק שקול, וכן נראה לי דגם לפי דעת החולקים על הרמ"א שרבים המסכימים לדעת אחת מטעמים שונים שאינם מצטרפים לרוב, אצל מ"מ רב מספרם משנים שמסכימים לדעה אחת שלא יתצטלו מטעם מיעוט כנלענ"ד:

בספר צינת אדם שער הקצוע סי' י"ד הביא בשם תשו' מהרי"ל שכ' נתשו' סי' קס"ט על שאלת בעל התה"ד אם נשחטו נאון הרבה לאחד כ' ולשני ט"ו ולג' ה' וכל אחד מכיר את שלו ואח"כ הותזו ראשיהם ולקח כ"א נאון שלו ולא ידעין הי מינייהו קדים ונמאל טרפות נראש אחד מהם, אם יש לומר שאלותו של כ' הי' הטרפות שלדידי' איכא רוצה כההיא מעשה דא"י דלאחד הי' כ' אתרוגים ולא' י' ולא' ה' ונא' חנם וגזל כמה אתרוגים והסיר הסימנים ופסק הא"י דאמרינן כל דפריש מרוצה פריש, ואלו גזזל הי' של זה שהיו לו כ', הוצא צה"מ סי' רנ"ג, ועיי"ש מה שהשיב לו מהרי"ל נכמה אופנים לחלק צין פל דפריש לשאר דוכתו, ולענ"ד כל הענין והשקלה וטריא צענין זה הוא תמוה, דלפי"ד הקטנה אם יהי' צענין ט' חנויות התחלקות הצעלים ישתנה הדין, כמו לדוגמא אם יהי' הט' חנויות המוכרות צצר כשר לצעלים מיוחדים חנות אחת לכל איש, והחנות המוכרת צצר נצילה לצעלים אחרים, ויהי' מספר החתיכות צצר שצחנות זו מרוצה מומספר כל חנות וחנות המוכרת צצר כשר, ורק בהצטרף יעלה מספר החתיכות שצחנותיות כולם על מספר שצחנות המוכרת צצר נצילה, שמדין אצירה וגניבה יהי' שייך הצצר הנמאל צין החנויות לצעל החנות המוכר צצר נצילה כמו שצאטנו מסוגיות הש"ס דנ"ג, ולפי"ד יהי' דין הצצר כדין נצילה ג"כ וזה לא יתכן נשום פנים, ומה ענין דיני ממונות לדין איסור והיתר, דלדין ממון כל צעלים עושה ספק מיוחד, ולדין איסור והיתר כל החנויות מסוג ההיתר מצטרפים למספר אחד ולסוג אחד, ומסתמית כל הפוסקים ראשונים ואחרונים שלא חלקו צדין תשע חנויות מוכת להדיא דאין חילוק צין אם הם כולם לצעלים אחד או לצעלים מיוחדים, וע"כ מה שדימה בעל תה"ד ענין זה נמאל טרפות נראש אי' לנידון של האו"י צנינית האתרוגים הוא

לא וקיים חנות השנעה ע"י חלוקה משו"ה יניח, אצל צניפול קודם שהנציה כבר הי' חונה הניפול צאופן בזה שאם יצואו הצעלים לדון ע"י הי' הדין שחלוקה, ונמאל שהמאל מאל חפץ שידוע דינו ששייך לשני צעלים, וכפי זכותי הצעלים קודם, כן המנהג על המאל להמניא לצעליהם, והרי אם יאצד הולד של מחליף פרה צחמור שדין חלוקה עליו למ"ד יחלוקה, וימאלהו אחד שצורת הדין שחלק צניניהם, כ"כ הכא, ולפי"ז צניפול מדין חנות השנעה אצירה הוא כפי צורת הדין של קודם המניא ואז הוא דין מדיני ממונות, שלכל אחד מצעלי השונכים יש דין עם שאר צעלי השונכים עם כל אחד צפרט ואין כאן ענין הצטרפות שני צעלים יחד, וזה נכון ומסתבר:

ועפ"י הדברים שצאטנו יתפרש לנו היטב המנהג דשקלים שהעמדנו דצרינו עליה, דנמנהגה זו נצטייר הענין שחקרנו עליו דששה שופרות היו של נדנה ושנעה שופרות מיוחדים משנעה סוגים, ועפ"י הכללים שנתצארו לעיל צצרינו כסתמיות כל הראשונים, דצחנותיות אין אנו משגיחים כלל על מספר החתיכות אלא על מספר החנויות, והנה איכא רוב צצל נדנה נגד כל סוג וסוג ממיני הקדשים שצשופרות, ומשו"ה חעות שנמאלו אין עליהם הוכחת רוב לומר ודאי של נדנה הם דנגד זה איכא רוב שופרות מסוגים שונים, וכן להיפוך איכא תורת רוב לומר דודאי אינם של נדנה, כיון דסוגים שונים הם אינם מצטרפים לרוב, וכל היכא דליכא תורת רוב גמור מהני הוכחת קורבא להכריע את הספק כיון דליכא רוב נגדו, ומשו"ה צנמאל צין השקלים לנדנה קרוב לשקלים יפלו לשקלים, קרוב לנדנה יפלו לנדנה, מחנה על מחנה יפלו לנדנה היינו דככה"ג מהני ג"כ הוכחת קורבא לצר דרק משני השופרות הקרובים למציאת המעות הוא, שאלו מזה הספק משאר השופרות, ולא שייך לומר גם על זה שלא יצטרפו שני סוגים יחד להכריע דין קורבא, דרק לענין רוב שנעשה ע"י הצטרפות לרוב שייך לחלק צין רוב המצטרף מסוג אחד לצין רוב מסוגים מיוחדים, אצל הוכחת קורבא שהוא מחמת קורבא המקומות אין נפ"מ צין סוגים מחולקים או לא, ומשו"ה צנמאלו המעות צין שני שופרות, כיון דליכא כאן דין רוב, הוכחת קורבא מצררת שלא יפול הספק בזה, רק על שני השופרות הקודמים למציאת המעות, אכן גם צאופן זה יש לדון כיון דרוב וקרוב הלך אחר הרוב, אם נשופר אחד משני שופרות סכום המעות מרובה על של חצירו מהראוי לומר שיתצטרף דמשל שופר המרובה הוא, היינו דמדין הוכחת קורבא יתצטרף שלא יהי' תורת הספק בזה רק על שני השופרות הקרובים, ולצר מציזה שופר משני השופרות האלו יתצטרף ע"י רוב מספר הכסף שצניניהם, וע"י כתב הרע"צ דלמ"ד רוב וקרוב הלך אחר הרוב מוקי לה צשוים, היינו שני השופרות אלו שוים נמספר הכסף, דלא כמו שסבר הגאון בעל ספר צינת אדם שכותב הרע"צ ששה מספר שופר

תמוה, דשם שהוא דיני תמונות שעיקר הגורם הספק הוא התחלקות הנעלים שאם הי' כולם של איש אחד לא הי' צוה שום תורת הספק, ומש"ה תלוי המיעוט והרוב צורך המספר שהי' לנעלים זה או זה, אבל צספק טריפות שהספק צוה על החתיכות או על הבהמות מלד עלמם מה שייד צוה התחלקות הנעלים לחשוב על ידם המיעוט והרוב וזה צרור לענ"ד:

פרק י

כתבו בתוס' פרק גיה"כ דף ז"ה ד"ה ספיקו אסור וז"ל לכל קצוע כמע"מ דמי והא דקיי"ל דמלחוריתא חד צתרי צטיל היינו היכא שמעורר ואינו ניכר האיסור אבל הכא ידוע האיסור צדוכתי וחנות המוכרת צצר נצילה, וצדצר חסוד אפילו מעורר לא צטיל ואמר כל קצוע וכו' כדלמור צפרק התערובות (צנחים ע"ג) גצי תערובות צע"ח דחשיצי ולא צטלי דפריד ונמשיד ונקריב חד מינייהו ונימאל כל דפריש מרובא פריש ומשני נמשיד (צתמי") הי' ל"י קצוע וכל קצוע כמע"מ וכו' ועיקר הטעם אינו משום קצוע אלא משום דצע"ח לא צטלי כמו דצר שדרכו לימנות עכ"ל. וז"ל הר"ן וא"ת וצההיא דהתערובות כיון שאין האיסור ידוע היכי קרינו ל"י קצוע, א"כ אין לך איסור שיהא צטיל לעולם, י"ל דצכל האיסורים ודאי כל שמעורר ואינו ידוע לא מיקרי קצוע דלדצרה צרובא צטל, וכיון שהוא מתצטל אי אפשר לדונו כקצוע, אבל התם צע"ח נינהו וחשיצי ולא צטלי וכיון דלא צטלי הי' ל"י קצוע, עכ"ל. ומדצריהם למדנו ציסוד דין של קצוע שלכחורה הי' מקום לומר שספק של מיעוט קצוע צתוך הרוב, אמרה תורה שלא יהי צירור של רוב דליתא קמו, וכמו שגראה מגדולי האחרונים שנקטו כן לאמת ונציא דצריהם לקמו, צאופן דלפי"ז לא הי' שייד דין קצוע רק לגרוע את דין צירור של הלך אחר הרוב, ולא הי' ענין לגרוע את דין ציטול צרוב, דהתם הענין שהמיעוט מתהפך מאיסור להיותר ונעשה ממש כהרוב. והראשונים ז"ל שנקטו צפשיטות דקצוע ליכא דין ציטול צרוב מוכח להדיא דמפרשי דמה שאמרה תורה בקצוע שהוא כמע"מ, הכונה צוה דליכא צוה רוב, שמיעוט הקצוע נחשב למחלה ומה"ט פשוט להו להראשונים ז"ל דקצוע ליכא דין ציטול צרוב, כיון שהמיעוט נחשב למחלה, ומש"ה הקצו דלפי מה דלמרינו צפ' התערובות דכל תערובות צע"ח הי' ג"כ קצוע, א"כ איך משכחת לה דין ציטול, ותרצו דלא הי' קצוע רק אם ניכר האיסור, וכל איסור שאינו ניכר אינו קצוע ודלדעה הוא מתצטל, ורק אם אינו מתצטל חור להיות כקצוע שאסור ליקח ולמשוך מן הקציעות לומר שהוא מן הרוב:

והנה לא נתצאר צדצריהם היטב מאיזה טעם חסוד חז"ל צע"ח דלא צטלי כקצוע אף שאין האיסור ניכר, והכלל בקצוע הוא דוקא אם האיסור ניכר, דזה ודאי אי אפשר לומר דכל כמה שאין

האיסור מתצטל הוא קצוע אף עפ"י שאינו ניכר, דא"כ איך מתצטל כל איסור דקודם צטל הוא קצוע וכל קצוע הוא כמחלה על מחלה, ואם הוא כמחלה ליכא תורת ציטול צרוב ככ"ל, אלא נראה צכונתם דכל מיעוט שיש צו סנה המחזקו גוד הרוב שלא יתצטל צמיעוטו, מיעוט כזה הוא כמע"מ גם לענין זה שלא נאמר הלך אחר הרוב דליכא צוה תורת רוב, אבל תערובות שאין צוה שום סנה להחזיקו שלא יתצטל, אינו קצוע ומתצטל, ונראה לי דיש חילוק צין דצרי התוס' לדצרי הר"ן, דמדצרי הר"ן מוכח דרק אם יש צו דין המעכצו מלהתצטל והוא מיעוט חזק מאיזה טעם שיהי' הוא קצוע אעפ"י שאינו ניכר, ומדצרי התוס' משמע דענין אחר הוא דצאמת אינו קצוע רק אם הוא ניכר, אלא דחשיצות של צע"ח, כמו דגורם שלא יתצטל, כ"כ משוהו כקצוע דחז"ל חסודו כקצוע וניכר, צין לענין ציטול וצין לענין הלך אחר הרוב, דהרי כתצו צלשונם ועיקר הטעם אינו משום קצוע אלא משום דצע"ח לא צטלי, דלפי מש"כ הר"ן אין דצריהם מוצנים, דלדעה הרי זה הטעם העיקרי כיון דלא צטלי ממילא הי' ל"י קצוע ממש, ואם לא הי' צטיל מה"ת הי' קצוע מה"ת, אלא נראה דצדרי דאין הטעם דמשום דלא צטיל חור להיות כקצוע, אלא דמה שהוא דצר חסוד משוהו כקצוע, צין להתצטל וצין לענין מספר של הלך אחר הרוב, ונפ"מ לדינא צין שני ציחורים אלו לענין דצר שיש לו מתירים, דלשיטת הר"ן נראה דג"כ הי' קצוע כיון דמ"מ לא צטיל, ולשיטת תוס' רק חשיצותו משוהו כקצוע, אבל סנת דצר שיש לו מתירים לא משוהו כקצוע, ואם הדין דלענין הלך אחר הרוב סמכינן על רוב גם דציל"מ, הי' ראוי לומר דמותר למשוך מן התערובות דצר שיש לו מתירים ולומר שהוא מן הרוב. והנה צצו"ע יו"ד סי' ק"י סעיף ו' כתצ המחצר לענין דצרים שאינם מתצטלים דחורים להיות כקצוע רק דצרים חסודנים, ולא הזכיר דצר ציל"מ, וצסעיף ז' לענין אם נפל אחד לים, הזכיר שם גם דציל"מ והוא פלא, ורליתי צצמ"ג שם צצפ"ד ס"ק ל"צ שהעיר קלת מזה יעו"ש, ולפי מש"כ אפשר דסונר להלכה כשיטת התוס' דצכה"ג לא הי' קצוע, ונע"ג צוה למעשה כי לא נזכר חיודש זה צפוסקים, עוד תלוי ענין זה צטעמו של דציל"מ, דלשיטת הר"ן צנדרים דף כ"צ דהטעם דהוי כמין צמינו לר' יהודא, י"ל דהוא ענין חשיצות צצמינו גם המיעוט חסוד כהרוב, אבל לשיטת רש"י דהוא משום עד שתאכלנו צאיסור תאכלנו צהיתר, י"ל דאף דלא צטיל לא הי' כקצוע לענין אם פריש צפנינו:

ובספר תורת הנזיר להרצ"א כתצ צענין זה דצר פלא וז"ל צצ"ד שצ"א, וכל יצא ציצא צאיסורים דעלמא צטלים צרוב וכו' ולפי הטעם הזה שכתצתי מסתצרא לי דלא אמרו אלא צאיסורים שהלכו צהם אחר ששים לפי שלא חסרו אלא כרי נתינת טעם, וכשהוא יצא ציצא אפשר לומר שאין כאן טעם כמו שאמרת, אבל צכל האיסורים

ולדידי' אסור רק משום קנסא ולא מנאחתי מי שיתעורר בזה, ע"כ נלענ"ד דשיטת התוס' חלוקה לגמרי משיטת הר"ן, דסברי דכל היכא שאין האיסור ניכר אין כאן דין קצוע כלל אפילו מדרבנן, דלא תקנו רבנן לחדש שיהי' נחשנ לקצוע כשלא ניכר האיסור, ולא נזכר בגמ' ענין תקנה זו, ומה דאמרו בפרק התערובות דאסור למשוך משום קצוע, הוא רק בדרך דמיון כמו דאסור למשוך מן קצוע כ"כ אסור למשוך חד מן התערובות הנע"מ דלא בטלי, וכן מוכח להדיא מלשונם בפרק גיה"נ שהנחנו לעיל שכתבו דעיקר הטעם אינו משום קצוע אלא משום דנע"מ לא בטלי, דמלשונם זה משמע דאף דלא בטלי עדיין אינו מדין קצוע, אלא נראה דסברי דכיון דנע"מ לא בטלי אסור לזרור אחד מן התערובות ולומר שהוא מן הרוב, כיון שזידו לזרור מה שרונה הלא עלינו לומר על כל אחד מהתערובות שהוא מן הרוב וזה אינו נכח היתר הרוב דהרי זה אינו אפשר דעכ"פ איכא חד איסורא, ורק כשנפרש אחד אנו דנים על מקרה של הפרשה שנקרה בזהאי דפריש, וזה דבר שאפשר להיות שהוא מן הרוב אבל כשהם כולם שווים צלי שום השתנות והספק הוא על כ"א בזה נכח"ג אסור למשוך חד דמאי חזית שזה מן הרוב ולא האחר וכן כולם ועל ענין זה אמרו בגמ' דאסור למשוך כמו דאסור למשוך מן הקצוע, ולפי"ז י"ל דענין זה לא שייך רק בתערובות שהם כולם לפנינו ואנו דנים על כולם בזה, אבל דין שאסור בכל הנשים שנעולם אין לפנינו כל התערובות יחד שהספק נופל על כל העולם, ואי אפשר לכל הנושא אשה לישא את כל הנשים שנעולם, וגם אינו נוגע לו רק האשה שמתרצה להתקדש לו ותמיד איכא רוב היתר נעולם, ומשום"ה אפשר לומר בהנך נשים שמתרצות להנשא אליו שהם מרוב נשים המותרות לו, אבל מדין קצוע ליכא דין קצוע היכא שאינו ניכר האיסור לא מה"מ ולא מדרבנן. כנלענ"ד :

ולפי"ז מצינו שלש שיטות צענין זה, שיטת התוס' דכל היכא שאינו ניכר האיסור אין כאן דין קצוע כלל אף מדרבנן, ושיטת הר"ן דכל דבר שאינו מתבטל מחמת איזה דין חשיבות וכדומה שמתא' בהמיעוט, מיעוט בזה הוא קצוע, ולפי שיטתו ע"י סנת חזקו של המיעוט שאינו מתבטל הוא כמע"מ, אבל שיטת הרש"א חלוקה לגמרי, דהוא סובר דכל הדברים שאינם מתבטלים הוא משום דעשאוהו רבנן כדבר קצוע וניכר, ומהאי טעמא אינם מתבטלים, ומה דמצינו צענין זה כמה דברים ושמות נפרדים לענין דלא בטלי צרוב כמו צרי', ודבר חשוב, נע"מ ודבר שצמנין, אין שמות אלו גורמים שלא יתבטל, אלא דבכל אלו הדברים חשבו חז"ל כקצוע וניכר, והטעם דלא בטלי הוא כלל אחד כולל את כולם דעשאוהו כקצוע, וקצוע כמתא' על מחנה, ומחילה ליכא רוב ומיעוט, ואין כאן ציטול, ומה"ט פשיט ל"י דגם צמנין צפסח אין חלוק צין לא ליבש, דכיון דמשום קצוע הוא

שהחמירו בזה למעלה מנתינת טעם, ל"ש צלול ול"ש יבש לעולם צענין חד שיעורא ליבש צלול וכו' והילכך צמנין צפסח כיון שהחמירו עלי' לאסור במשהו, אם נתערב יבש ביבש הכל אסור יבש צלול, ועוד דצמנין צפסח דין הוא שאסור כל תערובתו במשהו ואפילו יבש, שכל שאין לו שיעור אינו בטל לעולם שהוא קצוע וכל קצוע כמע"מ דמי, וכמו דאמרו בשור הנסקל שנתערב צין השורים שאפילו נתערב צריבול כולם אסורים עכ"ל. ודבריו נפלאים מאד, כיון דשקיל וטרי אם גם צמנין יהי' חלוק צין יבש ללא דמיון מה שאסור במשהו הוא רק צלל ולא ציבש, איך מכריע דגם ציבש במשהו מחמת שהוא קצוע, הלא אם נאמר דחלוק יבש מלח ויהי' ציבש דין צמנין כצמנין איסורים דבטלי צרוב וכל שאפשר להתבטל אינו קצוע, ואיך אפשר לומר דלא יתבטל מחמת קצוע, אדרבה יתבטל ולא יהי' קצוע, ועפית"כ לבאר שיטת התוס' דסברי דהא דאמרו בגמ' פרק התערובות לענין שור הנסקל דהוי קצוע, הוא דסנת חשיבותו משהו לקצוע, י"ל דהרש"א סובר דלעולם מה דנע"מ לא בטלי הוא דרבנן חשבוהו לקצוע, וכן כל היכא דאמרו חז"ל דאסור במשהו הוא שעשו דבר זה להחשיב את המיעוט לקצוע, ומשום"ה סובר דלענין זה אי אפשר לחלק צין לא ליבש, דהיכא דאמרו שיעור כמו צלל צלל איסורים בשמים ודאי יש חלוק צין לא ליבש שהוא משום נתינת טעם, וכן גם בתרומה וערלה הי' אפשר לדון שיהי' טעם השיעור רק צלל, וע"ז כתב דכל שהשיעור למעלה משמים שיהי' לא ליבש, וצמנין כתב עוד להוסיף דכיון דבמשהו נע"מ עשאוהו חז"ל לקצוע וכיון דמשום קצוע הוא אין לחלק צין יבש ללא. כנלענ"ד להטעים דבריו הק', אבל לשיטת הר"ן דע"ז שיש צו סנה שלא להתבטל נעשה המיעוט כקצוע, לענ"ד אין שום מונח בדברי הרש"א אלו :

אמנם אכתי לא ילאנו בזה חונת ציחור בזה דאמרינן צמנין צפסח נזיר דאסור בכל הנשים שנעולם כתבו צמנין צפסח שם דף י"ב ח"ל אסור בכל הנשים שנעולם וא"ת וכו' ע יאסרו לישא נשים דשמה זו היא שנתקדשה ע"י שליח וכו' וי"ל דמאורייתא אפילו הוא שרי לישא דאזלינן בזה רוצה מלומר מקרובות המקודשת היא ואינו אלא קנסא נעלמא שעשה שליח סתם ולא פירש לו קדש לפלונית, ולדידי' קנסו ולאחריני לא קנסו, וא"ת וליהוי איסורא דאורייתא דהויא ל"י קצוע וכל קצוע כמע"מ דמי, וי"ל דלא אמרינן קצוע כמע"מ דמי אלא כשהאיסור וההיתר ניכר לעצמו, אבל כשאין האיסור ניכר לעצמו לא אמרינן קצוע. עכ"ל. וכן נשנו דצריהם צמנין צפסח דף ס"ד צפסחון אחר קלת, יע"ש, ודצריהם תמוהים מאד כיון דאמרינן בפרק התערובות דנע"מ דלא בטלי אסור למשוך מן הקצוע והוי איסור דרבנן עכ"פ, ונמה עדיף האי ענינא דאשה משאר תערובות דמותר לגמרי לאחרני משום דלית בזה קנסא,

סוּבַר דָּגִם זָכָה"ג יֵשׁ הֵיטֵר מִכָּל דְּפָרִישׁ מֵרֹצֵחַ פְּרִישׁ כַּשְׁתַּפְּזוּ כֹּלָם יוֹד, דַּעַל כָּל אֶחָד שֶׁמִּשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ אֲמִירָן שֶׁהוּא מִן הָרֹב, וְלֹא־כֹל כֹּלָם יוֹד הֵלֵךְ לִשְׂטֵת הָרֶשֶׁט"א בָּלָאוּ הֵכִי אֲסוּר גַּם הֵיכָל שֶׁמִּתְצַטֵּל צְרוּ:

וְכֵן נִרְאִים הַדְּנָרִים שֶׁלֹּא לַעֲשׂוֹת מַחְלֻקָּת צִין הָרִאשׁוֹנִים ז"ל בְּמוֹנֵן יִסוּר דְּנָרִים שְׁאִינִם מִתְצַטִּילִים בֵּין שִׁמְתוֹ הַפּוֹסְקִים הַקְדֻמוֹתִים וְלֹא זָכְרוּ זֶה שֶׁזֶּה שֶׁמִּחְלֻקָּת, וְע"כ נִרְאֶה לִי דָּגִם שִׁיטַת הַתּוֹס' מִתְלַמֵּד עִם שִׁיטַת הָר"ן וְהָרֶשֶׁט"א ז"ל, וְהָרִאשׁוֹנִים שֶׁהוֹכַחְנוּ מִדְּנָרֵי הַתּוֹס' בְּטוֹר אֲפֶשֶׁר ג"כ לְדַחֲתָהּ וְלִישַׁן דְּנָרִיהֶם גַּם עַפ"י שִׁיטַת הָר"ן, דִּהְיֶה מִדְּנָרֵי הָרֶשֶׁט"א דָּקָה דָּקָה ק"ה שֶׁכֵּתֵב וְכִיּוֹן שְׁאִינִם צִטִּילִים הֵווּ לֵהוּ בְּתוֹךְ תַּעֲרוּצָתָם קְצוּעִים וְכַמֵּחָה עַל מַחֲלָה דְמִי, מִלִּשׁוֹן זֶה לְמַדְתִּי לְתַרְץ דְּנָרֵי הַתּוֹס' בְּטוֹר, דִּישׁ לְמוֹר דְּשִׁאֲנִי הֵיכָל דְּלֹאֶה מִשְׁאֵר תַּעֲרוּצוֹת, דִּהְיֶה הַכֵּלֵל זֶה דְּרִין קְצוּעַ הוּא רַק אִם יֵה"י אִיסוּר נִיכָר בְּמִקּוּמוֹ, וְזִהְיֶה דְלִין מִתְצַטִּילִים דְּחִשְׁבוּ חו"ל לְקְצוּעַ אִף שְׁאִין אִיסוּר נִיכָר, הוּא מִשּׁוֹם דְּכִיּוֹן דִּידוּעַ לֹנוּ שֶׁתַּעֲרוּצוֹת זֹו אִיכָל חֲתִיכַת אִיסוּר שְׁאִינֶה צִטֵּלָה הִי כְּנִיכָר בְּמִקּוּמוֹ, וְהַמִּקּוֹם הוּא הַמִּקּוֹם שֶׁשֶּׁס׳ תַּעֲרוּצוֹת, אִף שְׁאִין אִיסוּר נִיכָר צַפ"ע וְהֵיטֵר צַפ"ע, עֵינִין זֶה הוּא רַק לַעֲנִין צִטוּל צְרוּ, דְּלַעֲנִין זֶה כִּתְבוֹ הַתּוֹס' דְּמִדְּלֹרִייתָהּ לֹא הִי קְצוּעַ שִׁיעֲכַב אֶת דִּין הַצִּטוּל, הוּא רַק אִם נִיכָר אִיסוּר לַעֲמֹנוּ וְהֵיטֵר לַעֲמֹנוּ, וְאִם אִינִים נִיכָרִים לַעֲמֹנוּ צִטֵּל אִיסוּר בְּתוֹךְ הֵיטֵר, אֲזַל אִם אִינוּ צִטֵּל מִטַּעַם שֶׁהוּא צַפ"ע"ה אִם דְּנָר חֲשׁוֹן הָדָר לִהְיוֹת כְּקְצוּעַ בְּתוֹךְ תַּעֲרוּצוֹת, שְׁנִיכָר וִידוּעַ לֹנוּ שֶׁבְּמִקּוֹם זֶה אִיכָל אִיסוּר, וְלִפִּי זֶה בִּצְאָה שְׁאִין מִקּוֹם יוֹדוּעַ לַתַּעֲרוּצוֹת שֶׁהִי כָּל הָעוֹלָם כֹּלָּה הוּא בְּכֵלֵל תַּעֲרוּצוֹת, אִין זֶה קְצוּעַ, וְנִשְׁו"ה אֲמָרוּ דְּבִצְאָה אִיסוּר הוּא רַק מִשּׁוֹם קִנְס לְחֹד, וְכֵלֵלֹת הַדְּנָרִים זֶה דְּלַעֲנִין צִטוּל צְרוּ כָּל זֶמֶן שְׁאִין אִיסוּר נִיכָר לַעֲמֹנוּ בְּמִקּוּמוֹ וְהוּא מַעֲרֹב הוּא צִטֵּל, אֲזַל לַעֲנִין הֵלֵךְ אַחֵר הָרֹב, מִכִּיּוֹן שְׁאִינוּ צִטֵּל וִידוּעַ שֶׁבְּתוֹךְ תַּעֲרוּצוֹת זֹו הוּא מִלֵּא, זָכָה"ג מִקּוֹם תַּעֲרוּצוֹת הוּא מִקּוּמוֹ שֶׁל אִיסוּר, וְהוּא קְצוּעַ בְּתוֹךְ תַּעֲרוּצוֹת וְכַמֵּחָה דְמִי וְלִיכָל רֹב לַעֲנִין לְמוֹר הֵלֵךְ אַחֵר הָרֹב, דְּכַשְׁאֲנוּ דִּנִּים לַעֲנִין צִטוּל צְרוּ אִם הַמִּיעוּט אִינוּ חֲשׁוֹן כְּקְצוּעַ גַּד רֹב הֵיטֵר, דְּבְּתוֹךְ תַּעֲרוּצוֹת אִינוּ נִיכָר לַעֲמֹנוּ וּמִשּׁוֹ"ה צִטֵּל גַּד הָרֹב, אֲזַל לַעֲנִין הֵלֵךְ אַחֵר הָרֹב שְׁאִינוּ דִּנִּים עַל חֲשׁוֹן בְּכֵלֵל כְּמָה יֵשׁ זֶה מִן אִיסוּר וְכַמָּה מִן הֵיטֵר חֲשִׁינֵן כְּמַע"מ, דִּידוּעַ לֹנוּ שֶׁבְּתוֹךְ תַּעֲרוּצוֹת זֹו מִלֵּא אִיסוּר וּחֲשִׁינֵן כְּמִקּוּמוֹ נִיכָר, וְרַק כַּשְׁפָּרֶשׁ נוֹלֵד רֹב הַמִּקְרָה שֶׁל פְּרִישׁוֹת :

אבל מֵה שֶׁדִּקְדָּקְנוּ מִלִּשׁוֹן הַתּוֹס' צִפְרָק גִּיה"נ לְמוֹר דְּשִׁיטַתָּם חֲלֻקָּה מִשִּׁיטַת הָר"ן נִרְאֶה שֶׁהוּא דְקִדּוּק נָכוֹן, דְּמַעֲכָה מִדְּנָרִיהֶם דְּחִשְׁבוֹת צַפ"ע וְכֵן דְּנָר שֶׁבְּמִנִּין גּוֹרְמִים שֶׁלֹּא נִלְמַד הֵלֵךְ אַחֵר הָרֹב מִפְּנֵי שֶׁהוּא מִיעוּט חֲשׁוֹן וּחֲזָק הִי הוּא כְּמַע"מ, וְלִפִּי"ז הִדְרָה הַתַּמִּי לְמִקּוּמָה לְמָה

אִין חֲלֻקָּה צִין לֹא לִינֵשׁ, אֲזַל בִּצְאָה לִשׁוֹן הָרֶשֶׁט"א בְּתוֹה"צ שֶׁס"ד שַׁע"א דָּק ק"ג הוּא מִמֵּשׁ כְּדִנְרֵי הָר"ג, דָּשִׁם אַחֵר שֶׁהִצִּיף דְּנָרֵי הַש"ס דְּפָרִק תַּעֲרוּצוֹת כִּתְבוֹ ח"ל וְאִי קָשִׁי לָךְ כִּיּוֹן דְּלִיטוֹר הַמַּעֲרֹב בְּהֵיטֵר אֲמִירָן צִין קְצוּעַ, הֵיכִי מִשְׁכַּחַת לֵה אִיסוּר הַצִּטֵּל צְרוּ אִם צִשְׁטִים אֲפִילוּ בִּצְלָה, דִּהֵא אִיסוּר קְצוּעַ הוּא וְכַמֵּחָה דְמִי, דַּעַל שֶׁלֹּא אֲמָרוּ כֵּן אֲזַל בִּצְאָה חֲשׁוֹן שְׁאִינוּ צִטֵּל כְּנוֹךְ צַפ"ע וְכֵן צָרִי וְכוּ' וְאִי נִמִּי בִּצְאָה שְׁנוּדַע וְנִיכָר מִקּוּמוֹ כְּנוֹךְ ט' חֲנוּיֹת וְכוּ' אֲזַל בְּכָל שֶׁאֵר הָאִיסוּרִים שֶׁצִּטִּילִים וְאִין מִקּוּמוֹ שְׁנוּדַע וְנִיכָר לֹא אֲמָרוּ כֵּן, עַכ"ל, מִלִּשׁוֹן זֶה מִשְׁמַע לְהִדִּיף כְּדִנְרֵי הָר"ן דְּרִין קְצוּעַ הוּא בְּתוֹלָדָה, וְכֵן מוֹכַח מִדְּנָרֵי שֶׁס"ד דָּק ק"ה ח"ל אִיסוּר קְצוּעַ שְׁנוּדַע וְנִיכָר מִמִּקּוּמוֹ, וְכוּ' אֲזַל אִם לֹא הִי מִקּוּמוֹ נִיכָר וְנִשְׁוֹדַע אִין אֲמָרִים בְּכִי הֵא קְצוּעַ, דִּהִינֵנו כָּל צִטוּלֵי הָאִיסוּרִים אֲזַל אִם כֵּן הָאִיסוּר שֶׁתַּעֲרַב דְּנָר שֶׁבְּמִנִּין וְכוּ' אִם צַפ"ע אִינִים צִטִּילִים וְכִיּוֹן שְׁאִינִים צִטִּילִים הֵווּ לֵהוּ בְּתוֹךְ תַּעֲרוּצוֹתָם קְצוּעִים וְכַמֵּחָה דְמִי, עַכ"ל, מִלִּשׁוֹן זֶה מִשְׁמַע לְהִדִּיף דְלִין הַטַּעַם לֹא צִטֵּל מִשּׁוֹם לְהוֹיֵן כְּקְצוּעַ אֲזַל לְהִיפּוֹךְ מִחֲמַת דְּאִינִים צִטִּילִים מִשּׁוֹם חֲשִׁיבוֹתָם חֲזָרוּ לִהְיוֹת כְּקְצוּעַ, ע"כ לֹא נִתְצַרֵּר לִי שִׁיטַת הָרֶשֶׁט"א כְּרִאיוֹ :

והנה לַעֲנִין דִּינָא מִלִּשׁוֹן הָרֶשֶׁט"א ז"ל שֶׁכֵּתֵב בְּתוֹה"צ שֶׁס"ד דָּק ק"ג ח"ל אִם נִתְפַּזְרוּ וְנָדוּ חִילָךְ וְחִילָךְ כָּל אֶחָד וְאֶחָד מוֹתֵר שְׁאִינִי חֲמוּר כָּל דְּפָרִישׁ מֵרֹצֵחַ פְּרִישׁ, עַכ"ל, וְהַקְּשָׁה בְּתַנ"ךְ הוּא צִפְרָק צִינָה אֲדָם בִּשְׁעַר הַקְּצוּעַ ס' כ"צ חִילָךְ אֲפֶשֶׁר שִׁי"ה כֹּלָם מוֹתֵרִים, אִיסוּר שֶׁנִּהְיֶה שְׁנָדוּ חו"ל דְּצַפ"ע לֹא צִטֵּלִי הֵיכֵן הֵלֵךְ, יַעו"ש צִפְרָק צִפְרָק דְּהָרֶשֶׁט"א סוּבַר דְּרַק כְּשֶׁהִם קְצוּעִים לֹא צִטֵּל, אֲזַל כְּשֶׁהִם מַפְחִירִים וְאִינִים קְצוּעִים גַּם צַפ"ע צִטִּילִים, דִּהְטַעַם בְּכָל הַדְּנָרִים שְׁאִינִים צִטִּילִים שֶׁח"ל גָּזְרוּ עַל הַדְּנָרִים הַחֲשׁוֹנִים שִׁי"ה כְּרִין קְצוּעַ, יַעו"ש, וְדִין זֶה לֹא יִתְכֵּן אֲזַל אִם נִלְמַד דְּבִכָּל הַדְּנָרִים שְׁאִינִים מִתְצַטִּילִים הִיסוּר זֶה שֶׁחֲשַׁבְנוּ חו"ל כָּל אֵלֶּה הַדְּנָרִים לְקְצוּעַ, אֲזַל לִפִּי"מ שֶׁהִצִּיף דְּנָרֵי הָרֶשֶׁט"א מִדָּק ק"ג וְדָק ק"ה אִם אֲפֶשֶׁר לְמוֹר כֵּן, וְע"כ נִלְעַג"ד שְׁדִנְרֵי הַתַּנ"ךְ צִפְרָק ט"ז הִם נִכְוִיִּם וְחֲמִיתִים, דִּהֵא דְצַפ"ע לֹא צִטֵּלִי וְכֵן כָּל הַדְּנָרִים שְׁאִינִים מִתְצַטִּילִים אִין חֲלֻקָּה צִין קְצוּעִים צִין מַפְחִירִים, וְכָל הִיסוּר שֶׁנָּדוּ הוּא עַל לִשׁוֹן הָרֶשֶׁט"א שֶׁהִצִּיף הוּא יִסוּר קְלוּשׁ, דִּהִי גַם מִלִּשׁוֹנוֹ זֶה מִשְׁמַע לְהִיפּוֹךְ דָּשִׁם נִלְמַד דְּסוּבַר דְּמַפְחִירִים גַּם צַפ"ע וְכָל דְּנָר חֲשׁוֹן מִתְצַטִּיל צְרוּ, הִי לִי לְמִימַר כֹּלָם מוֹתֵרִים מִשּׁוֹם דְּצִטֵּלִי צְרוּ וּמִדְּקִאֲמַר כָּל או"א מוֹתֵר שְׁאִינִי חֲמוּר כָּל דְּפָרִישׁ מֵרֹצֵחַ פְּרִישׁ מוֹכַח דְּלֹא מִשּׁוֹם צִטוּל קִאֲתִי עֵלָה, וְהַתַּנ"ךְ מִיִּשְׁצַל הַלִּשׁוֹן מֵה שֶׁאֲמָר כֹּא"ו"א הוּא נִדְרָשׁ לִפְנֵי וְלֹא לְאַחֲרֵי הִינֵנו שְׁכֹנֹתוֹ שְׁנָדוּ חִילָךְ וְחִילָךְ כֹּא"ו"א, שֶׁנִּתְפַּזְרוּ כֹּלָם אִם מוֹתֵר, אֲזַל לֹא שִׁי"ה כֹּלָם מוֹתֵרִים יַעו"ש, אֲזַל חִילָךְ שִׁי"ה אִף אִם נִלְמַד שְׁדוּחַק הוּא לִפְרֵשׁ כֶּהֱתַצ"ש, וְנִלְמַד דְּהָרֶשֶׁט"א סוּבַר דְּכֹלָם מוֹתֵרִים אִף שִׁנִּים הָאֲחֵרוֹנִים, חִילִי

על עממי הא מנזרח הוא לכל שיש אחד שידוע מהקציעות אף שללוקה הוא ספק שלא נודע, מ"מ קציעות גמור הוא, ע"י פר"ח י"ג ופ"ת ו' והנזל במשמרת הצית ק"כ א"כ צהאומר לשלוחו ל"מ היכל דשליח חי והלך לו הוא קצוע מה"ת, כיון דלשליח ידוע וניכר הוא, ואפילו מת השליח מ"מ האשה שנתקדשה יודעת והוא קצוע הניכר וז"ע. עכ"ל, ואנכי לא מלאתי שום רמז במשמרת הצית ולא צהפר"ח לענין זה שיהי' חשוב קצוע ע"ז שאיכל אחד צעולם שמכיר את האיסור, וכן תמה בספר חו"ד על הכו"פ שכתב כן, ורלית הכו"פ יצא לקח, וצאמת לא אצין אציו סגרא היל לומר שע"י שהנכרי יודע שהוא נכרי ישתנה הדין לדין ומה מועיל ידיעתו של הנכרי, ויהי' הדלל אם הנכרי נן דעת או חרש שוטה וקטן וזה דבר רחוק שאין הדעת סובלתו :

וע"כ נלענ"ד לניכר האיסור שזכרו הראשונים ז"ל הוא שיהי' ניכר לרבים באופן שאי"ל לעדות לכל דבר דנעיין לנרדרי' הוא נקרא דבר שאפשר לנרר, אלל דבר הניכר נקרא דבר שהוא מפורסם לרבים, וכמו ט' חנויות דולחי מפורסם לרבים החנות שמוכרים זה צמר נעילה, וכן נט' נפרדעים הוא דבר גלוי לכל נקיים צמינים אלו להדליל צין הנפרדע וצין השרץ, וכן צורק אצן לנו הרי כל אדם יש לו במקומו רבים המכירים אותו ע"י שהחזק נעירו לנכרי או לישראל, וכן כתבו צתוס' צנחים דף ע"ג ע"צ ד"ה אלל אחר רצא צסה"ד וז"ל ולא שיך קצוע אלל צדנר הידוע, כגון ט' חנויות וט' צנורים, וט' נפרדעים וט' עכו"ס שההיתר והאיסור כולם ידועים במקומם. עכ"ל. מלשונם זה משמע דצכל אלה הדברים המה דברים ידועים במקומם, אלל לומר דמחמת שהנכרי יודע נעלמו יהי' נחשנ דנרר ידוע זה ודחי לא יתכן לומר דנצריהם כך, ומש"כ צס' צינת אדם שס סימן ג' להוכיח מט' נפרדעים דמציא הש"ס צכתונות דף ט"ו לענין קצוע עפמש"כ שס צרש"י שאין ניכר אציה השרץ, דגס כשאין האיסור ניכר הוא קצוע, דצרי' תמוהים, דמח"כ דלס נימא דאין ניכר לשום אדם, הרי זה ככל תערונות דנטל צרוב, ולס נימא משום דהוי צרי' דלא צטל מדרבנן הרי הוא קצוע מדרבנן כתערונות שור הנסקל, ואין כאן שום חידוש צדצרי רש"י, אלל לומר שיהי' קצוע מה"ת צתערונות שאינו ניכר זה אי אפשר דלס כן ציטול האיסורים היכי משכחת לה, אלל כנראה אישתמיט ל"י דצרי התוס' דצנחים הנ"ל שכתבו דנט' נפרדעים ידועים, כלומר דהצקי צהס יודע להצחק ולהכיר צין צז שהוא שרץ לנפרדע, ורש"י שכתב כגון צז שהוא דומה לנפרדע, הוא רק לפרש שע"ז נסתפק הנוגע מהו, אלל עכ"פ הוא נקרא ידוע וניכר לרבים כמש"כ :

אמנם הצ"ח כתב להדיא להוכיח מהך דצורק אצן לנו דגס נשאינו ניכר הוא קצוע וכתב דצתערונות חנויות הוא קצוע, וז"ל כיון דאין האיסור מעורב תוך ההיתר הו"ל כט' חנויות וכו'

צתקדש לא יאסר צכל הנסים מדרבנן כשאר צע"ח דחשיצי, דלכאורה כיון דמטעם צע"ח חשיצי נחשב המיעוט כמחלה מה לי צחד דוכתא או כל העולם כולו, אכן יש ליצנ דצריהם עפ"י מש"כ צשיטה מקונצת, הנדפס מחדש על הגליון צצנחים דף ע"ג ע"א אות ד' דז"ל הוי ל"י קצוע וכו' צפרק גיה"כ תנן גיד הנשה שצתצטל אס מכירו הוא צנותן טעם ולס לאו כולם אסורים ופרץ צגמי וליצטל צרובא ומשני צרי' חשיצה ולא צטלה, ופרץ למה ל"י לצנויי הכי תיפוק ל"י משום דגיה"כ הוי קצוע וכל קצוע כמע"מ, ומשני דאין חשוב מע"מ רק היכל שידוע האיסור צמקום קציעותו, כההיא דט' חנויות דחנות של נעילה ידוע ומצורר צמקום קציעות, א"כ מחי משני הכא הוי ל"י קצוע והלא אין האיסור ידוע ומצורר, וי"ל דשאינ הכא שיש חשיצות דצע"ח ומתוך כך לא צעינן ידוע ומצורר. עכ"ל, (וכנראה הי' זו גירסא לפנייהם צגמי כמו שהעיר שס צהגהת המסדר) ולפי"ז נאמר דגס כונת התוס' כן דמשום דצע"ח חשיצי לא צעינן שיהי' ניכר, אלל עכ"פ צעינן שיהי' התערונות צמוקום ידוע לומר שכלן הוא קציעות של האיסור, אלל צהא דאשה שהספק הוא על כל העולם אין כאן קציעות כלל. כנלענ"ד :

פרק יא

בבר נצאחר שיטת התוס', הרצנ"א והר"ן דקצוע מה"ת לא הוי אלל אס ניכר האיסור לעלמו וכן הצילו האחרונים דצרי הר"ש מקינין צצמס' כריתות שהחליט כן, וצהכי מישנ למה לא יאסר כל העולם צצריעה ומרישה מחמת ספק על כל מקום שחא נחל איתן הוא, עיין פר"ח צס' ק"י וצפמ"ג שס וצספר צ"א ריש שער הקצוע, אלל לא נצאחר צדצרי הראשונים ז"ל צציה אופן חשוב כניכר, דהלל צמקור הדין דילפינן דין קצוע הרי אציו ניכר להצורק את האצן לנו מי הוא הישראל, וצס' מעדני יו"ט פרק גיה"כ על הרצ"ש סי' ק' העיר מזה, וכתב ע"ז וז"ל והך ט' ישראל ונכרי אחד אין לך ניכר צמקומו גדול מזה שכל אחד הוא נן דעת, וצפ"ע עומד, ולא שיך לומר שהס מעורצים משא"כ שאר צע"ח דמייתי צצמוך מהא דפרק התערונות דחשצינן להו דצר המעורר. עכ"ל, ומפרש כונתו צספר צ"א שציון שהנךדעת ידוע נעלמו הוי ניכר דלא צעינן שיהי' ניכר לכל, רק אס ניכר לאדם אחד סגוי להחשיצו כניכר, ומסתייע לדצרי' מהא דכתבו צתוס' צצנהדרין דף פ' וצחולין דף י"א צסס ר"ת דצתערונות נסקלים צנשרפים הוי קצוע שהטעם צזה משום שהנידונים ידועים נעלמם מה הם, ועפ"י הקשה דלפי"ז צצוגיח דצור שהאשה שנתקדשה יודעת נעלמה למה כתבו צתוס' דאציו חשוב כקצוע, ועוד מוסיף להקשות דעכ"פ הוי עדים צצעת קידושין, ועיי"ש דמחלק צין אס המכיר וידוע לפנינו או לא, וצפמ"ג צצפ"ד סימן ק"י סק"ד צחלק צ' כתב צזה"ל ואני תמה

ואעפ"י שאינו נודע האיסור במקומו כיון דדיו קצוע מוארז לו נפקא פרט לזורק אצן לגו והתם כיון שנודע שיש שם ישראל אע"ג דאינו נודע הישראל כלל הו"ל קצוע וה"נ דכוותי, עכ"ל. ונאמת מוכח גם משיטת ר"ת בנסקלים שנתערבו בנשרפים שכתבו תוס' בנסהדרין דף פ' בשמו דהוי קצוע דסובר דגם נאיו ניכר הוי קצוע מה"ט וטי"ש בנפסר צינת אדם שם שמיא כן להוכיח שיטת הרמז"ס צפי' המשנה צפ"ה דטהרות מה"ט דתנן התם שוטה אחת נעיר או נכרית כל הרוקים שנעיר טמאים דהוי קצוע יעו"ש, וכן מציא שם דברי הרמז"ן שהציא הרשצ"א צחי' למס' גיטין דף ס"ד לענין מקדש דאסור בכל הנשים, שהתוס' כתבו שהוא רק מטעם קנס, והרמז"ן כתב שמדינא אסור ונע"כ סובר דהוי קצוע מה"ט אעפ"י שאינו ניכר, וכן מציא שם דברי תוס' במנחות דף כ"ג ד"ה שחוטה שכתבו שם דאם שחוטה אינה בטלה בנצילה הוי קצוע יעו"ש :

ובלענ"ד דשיטת הראשונים שהנאנו צוה לאו כולו נחלש שיטת נינהו, דשיטת ר"ת ושיטת הרמז"ס הו", דכל דבר שהוא מופרש ונצל ואינו מתערב ומתחבר בגוף אחר הוי קצוע, וכמו בזורק אצן לגו, שנאנשים לא שייך התחלפות ותערובות, וכמו שכתב הרמז"ס צפי' המשנה דפ"ט דתרומות מה"ט לענין זרעים דאפילו מזה של חולין ואחד של תרומה כולם אסורים שכתב הרמז"ס שם ולא נדון אותם צדן מודמע לפי שהתרומה מופרשת היא ולא נתערבה בחולין, ונדרך זה כתב הרמז"ס צפ"ה דטהרות לענין רוקי, כיון דרוק זה קצוע במקום אחד ואינו מתערב עם שאר רוקין הוי קצוע ושיטת ראשונים אלו מסייעים להצ"ח דחיות ודאי שאין מתערבות וכל אחת קבועה במקומה ודומה ממש לדין זרעים שכתב הרמז"ס שהטעם שתרומה מופרשת ולא נתערבה בחולין, וכן נראה לי בכוונת המעד"מ בפנה"נ שהנאנו לעיל, רק שהוסף ביאור שמה דנעינן לענין קצוע שיהי' ניכר אין הכונה שיהי' ניכר לכל מה הוא, אלא שלא יהי' מעורב וצן דעת תמיד צפ"ע עומד ואינו מתערב, דלפי מה שהנין דנצרינו בנפסר צינת אדם משום דצן דעת מכיר בעצמו מה הוא, אין מובן דנצרינו מש"כ וצפני עצמו עומד ואינו מעורב, ועוד מש"כ מה שאין כן שאר צע"ח דחשצין להו דבר המעורב הוא לתחת דפשיטא דשאר צע"ח אינם יודעים מה הם, וע"כ נראה לי דמש"כ הגאון צס' צינת אדם יסוד חדש דמה שניכר לאדם אחד בעולם חסד כניכר ותלה את זה דנצרי המע"מ הוא יסוד רעוע כמש"כ, והדברים פשוטים הם כשיטת הצ"ח וכמש"כ בשיטת הרמז"ס :

ועפ"י צ"מ מש"כ הרמז"ן שהציא צחי' הרשצ"א דנהאומר לשלוחו לא וקדש לי דאסור בכל הנשים הו"ל מדינא, הו"ל ג"כ מוסכם לכל השיטות, דהרי לא נזכר דנצרי אס הו"ל מה"ט או מדרבנן, רק דצא לאפוקי מדברי תוס' שכתבו דהוי משום קנסא, ולכן אמר שמדינא אסור ולא משום קנסא, דהלא לא גרע דין זה משאר תערובות צע"ח דלא צטלי דאסור ליקח אחד מן התערובות, כמו דאמרינן בפרק התערובות, ואם נאמר דנאנשים לא שייך תערובות וליכא דין ציטול צרוב, ממילא י"ל דאסור בכל הנשים מדין תורה, ונאמת תמה אנכי על האחרונים שהציאו דברי הרמז"ן אלו ולמדו ממנו שיטה חדשה צדן קצוע, הלא דנצרי מוסכמים ופשוטים לכל השיטות, דעכ"פ לא גרע דין אשה מתערבות צע"ח דאיתא בגמ' דאסור מדינא למשוך אחד מן התערובות, ואדרבה שיטת התוס' צמיר וגניטין שכתבו דנאשה אינו אסור מדינא אלא משום קנסא, היא שיטה חדשה דלא צארו טעמם צמה שאני תערובות אשה מתערבות שור הנסקל וכדומה, ונצארנו דצריהם לעיל צפ"י אופנים שונים לפרש שיטתם :

ואעפ"י שאינו נודע האיסור במקומו כיון דדיו קצוע מוארז לו נפקא פרט לזורק אצן לגו והתם כיון שנודע שיש שם ישראל אע"ג דאינו נודע הישראל כלל הו"ל קצוע וה"נ דכוותי, עכ"ל. ונאמת מוכח גם משיטת ר"ת בנסקלים שנתערבו בנשרפים שכתבו תוס' בנסהדרין דף פ' בשמו דהוי קצוע דסובר דגם נאיו ניכר הוי קצוע מה"ט וטי"ש בנפסר צינת אדם שם שמיא כן להוכיח שיטת הרמז"ס צפי' המשנה צפ"ה דטהרות מה"ט דתנן התם שוטה אחת נעיר או נכרית כל הרוקים שנעיר טמאים דהוי קצוע יעו"ש, וכן מציא שם דברי הרמז"ן שהציא הרשצ"א צחי' למס' גיטין דף ס"ד לענין מקדש דאסור בכל הנשים, שהתוס' כתבו שהוא רק מטעם קנס, והרמז"ן כתב שמדינא אסור ונע"כ סובר דהוי קצוע מה"ט אעפ"י שאינו ניכר, וכן מציא שם דברי תוס' במנחות דף כ"ג ד"ה שחוטה שכתבו שם דאם שחוטה אינה בטלה בנצילה הוי קצוע יעו"ש :

ובלענ"ד דשיטת הראשונים שהנאנו צוה לאו כולו נחלש שיטת נינהו, דשיטת ר"ת ושיטת הרמז"ס הו", דכל דבר שהוא מופרש ונצל ואינו מתערב ומתחבר בגוף אחר הוי קצוע, וכמו בזורק אצן לגו, שנאנשים לא שייך התחלפות ותערובות, וכמו שכתב הרמז"ס צפי' המשנה דפ"ט דתרומות מה"ט לענין זרעים דאפילו מזה של חולין ואחד של תרומה כולם אסורים שכתב הרמז"ס שם ולא נדון אותם צדן מודמע לפי שהתרומה מופרשת היא ולא נתערבה בחולין, ונדרך זה כתב הרמז"ס צפ"ה דטהרות לענין רוקי, כיון דרוק זה קצוע במקום אחד ואינו מתערב עם שאר רוקין הוי קצוע ושיטת ראשונים אלו מסייעים להצ"ח דחיות ודאי שאין מתערבות וכל אחת קבועה במקומה ודומה ממש לדין זרעים שכתב הרמז"ס שהטעם שתרומה מופרשת ולא נתערבה בחולין, וכן נראה לי בכוונת המעד"מ בפנה"נ שהנאנו לעיל, רק שהוסף ביאור שמה דנעינן לענין קצוע שיהי' ניכר אין הכונה שיהי' ניכר לכל מה הוא, אלא שלא יהי' מעורב וצן דעת תמיד צפ"ע עומד ואינו מתערב, דלפי מה שהנין דנצרינו בנפסר צינת אדם משום דצן דעת מכיר בעצמו מה הוא, אין מובן דנצרינו מש"כ וצפני עצמו עומד ואינו מעורב, ועוד מש"כ מה שאין כן שאר צע"ח דחשצין להו דבר המעורב הוא לתחת דפשיטא דשאר צע"ח אינם יודעים מה הם, וע"כ נראה לי דמש"כ הגאון צס' צינת אדם יסוד חדש דמה שניכר לאדם אחד בעולם חסד כניכר ותלה את זה דנצרי המע"מ הוא יסוד רעוע כמש"כ, והדברים פשוטים הם כשיטת הצ"ח וכמש"כ בשיטת הרמז"ס :

ועפ"י צ"מ נראה לי דמש"כ צכו"פ צס' ק"י סקי"צ ו"ל מיהו רמ"א לקמן סתן קי"ד ס"י כתב אס ידוע שמקצת א"י ודאי נותנים צו ומקצתם אינם נותנים הולכים צו אחר הרוב אצל אסור ליקח מציתו דהו"ל קצוע, ע"ש. ש"מ דאפילו

והנה נתום' זנחים דף ע"ה ע"ה כתבו נשם
 ר"ת על קושית הרי"ס ננסקלים שנתערבו
 נגשרפים למה לא ניזל בחר רוצה, וז"ל א"כ לא
 אזלינן בחר רוצה לחייב אותו שהוא ודאי נסקילה,
 ומהאי טעמא לא תיקשי לן הא דאמר בפרק אלו
 הנשרפים דאדם רוצה שלא נגמר דינו שנתערב
 עם אחרים שנגמר דינם כולם פטורים ומשום
 רוצה לא נאמר דבר שהוא שקר ודאי דודאי יש
 אחד שאינו צר מיתה כלל לפי שלא נגמר דינו וכו'
 ועוד י"ל דהוי ל"י קצוע וכל קצוע כמע"מ דמי
 עכ"ל, וציבור דבריהם בתירוצ' א' הוא דכיון דליכא
 צוה דין ציטול ברוח משום דנאנשים ליכא תערובות,
 ואם כן איכא אחד שאינו מחויב צשריפה, וכן
 בתערובות רוצה שלא נגמר דינו, לא אמרינן הלך
 אחר הרוצ' לצרור אחד או שנים דמאי חזית,
 דהספק שזה על כולם, ולומר על כולם שהם מן
 הרוצ', הוא ודאי שקר, ובתירוצ' צ' כתבו משום
 קצוע, ועפ"י י' לתרץ שיטת התוס' צנזיר צשני
 אופנים אלו, היינו דעפ"י תירוצ' הא' י"ל דזהא
 דאסור בכל הנשים לא שייך לומר דאם יהי' היתר
 לישראל יהי' דין שקר, דהרי לא ישר את כל הנשים
 שצנעולם וכמע"כ לעיל צפ"י, ולפי תירוצ' הצ' י"ל
 דרק אם כל התערובות במקום אחד מיוחד אף
 עפ"י שאינו ניכר האיסור לצדו, אצל עכ"פ ידוע
 שצמקום זה האיסור נמצא והוא קצוע צתוך ההיתר,
 וכמו שדקדקנו מלשון הרשב"א צתו"ה, אצל צאשה
 שהספק הוא על כל העולם ואין כאן מקום מיוחד
 לומר שכלל נמצא האיסור, צכה"ג ליכא דין קצוע,
 וצזה מיוצב גם מה שהוכיח הר"ש צתמ' צריתות
 מהא דאינו נאסר כל העולם צחרישה וצריעה
 צחמת ספק נחל איתן, דצאינו ניכר האיסור ליכא
 דין קצוע, דכ"כ קשה מ"ש מתערובות צע"ה
 דאסור מדצננן ליקח מן הקצוע, ועפיתמ"כ יתיצב
 עפ"י שני האופנים שכתצנו כמו צאומר לצלוהו,
 דצגידון זה ג"כ אין אדם אחד יזרע כל העולם
 וכן אין מקום ידוע לומר כאן נמצא האיסור, כן
 נלענ"ד צענין זה :

ואחרי שצארנו יסוד אחד צדין קצוע והוא וזה
 דצענין שיהי' ניכר, היינו שיהי' ניכר
 האיסור צפ"ע או שיהי' ניכר צמקום מיוחד, עלינו
 לצאר צציה אופן נקרא פריש ומתי אמרינן דהר
 לניחותא, דצתמ' צזיר אמרינן דלחחר שגפרש
 אם דהר למקומו חחר לאיסורו, וצתמ' צצחיים
 משמע לכאורה היפוך זה, דאמרינן שם ונצצשינהו
 דניידי ונימא כל דפריש מרוצא פריש, אחר רצא
 צצירה שחא יצולו עשרה כהנים צצ"ה ויקריצו,
 א"ל ההוא מרצנן לרצא אלא מעתה מניסא אסירא,
 ופירש"י דכיון דצצר הותר האיסור צחמת דין
 כל דפריש שצ אינו חחר ונאסר, צחמת שעתה
 צעשרה רוצ התערובות כשר, וכן כחצ הר"ש
 צפניה"ג סימן ל"ז ח"ל ועוד רא"י מפרק התערובות
 דצצר שהותר ע"י ציטול אינו חחר ונאסר, דפריך
 אטו מניסא אסירא, מנש הוא כלי שמקטירים צו
 החלצים, כלומר אחר שהותרו צפרישתם וכי צצציל

שחזרו לקציעותם יאסרו, ה"כ אחר שהותרו
 ציצע ונהפך האיסור להיות היתר שצצ אינו חחר
 להאסר ע"י ציצול. עכ"ל. ומצאתי שהח"א צס'
 צ"ה צשער התערובות סימן י"ט הקשה כן וכתב
 שם דלפ"י התוס' צכתצות דף ע"ו דמאי דאמר
 צתמ' צזיר חיימר צשוקא אצכח וקדיש, קאי על
 השליח שקדש האשה צעד המשלח, לק"מ דהרי
 אז לא הי' עוד שום ספק ולא שייך לומר שצצר
 הותר, וצשעה צנולד הספק צצר דהרצ האשה
 ההיא לניחותה, ורק לפירש"י וצתמ' צצזיר דמפרשי
 דכונת הש"ס הוא על האשה שקדש עכציו המשלח
 לחחר צנולד הספק קשה, כיון שצצר הותר חיד
 חחר ונאסר, ועי"ש צכתצ לפרש לציטתם דהכונה
 דצאשה חצצין לעולם קצועה משום צצודה
 צת מלך פנימה, ויעו"ש שנתקשה לפי"ז לענין
 פקו"כ צצצת, אצל לענ"ד נראה דלק"מ דצחמת
 כל עיקר ההיתר של כל דפריש אינו היתר צעלם
 רק הותרת הספק של הפרישה, היינו דמה שנגרס
 חיסור ע"י שהי' צתוך התערובות שהי' ידוע לנו
 ששם נמצא האיסור, והאחד שגפרש משם הרי
 הוא מספק שחא הוא הוא האיסור, ספק חיסור זה
 הותר צדין כל דפריש מרוצא פריש, ואם הי'
 התערובות הכל ציחד, דלוגמא כעשרה צתספר
 ונפרשו שמונה זה אחר זה ונקצלו כולם אח"כ
 צמקום אחד, אף שאם הי' נפרשים מתחילה כל
 השמונה ציחד הי' אסורים, דאין כאן רוצ המותר,
 דעל שמונה ציחד ליכא רוצ, מ"מ כיון דעכציו
 לא נתחדש שום ספק חדש, רק הספק הראשון
 הוא גם עכציו צחמת שמונה אלו נפרשו מן
 התערובות של העשרה אשר שם הי' אחד חיסור,
 וספק זה הותרה תורה צצר צשעת פרישת כל
 חו"ה, ושצצ אינו חחר ונאסר, אצל צאשה, שם
 צתמ' צזיר, אין הספק על האשה צחמת פרישתה
 מציתה, אלא חמיד הספק עלי' שחא היא האשה
 המקודשת, והא דאמרינן כל דפריש אין הכונה
 על מקרה של הפרישה, אלא דצשעת פרישתה
 מציתה אינה קצועה, וכשהדרח לציתה היא קצועה,
 והספק מתחדש צחמת ספק שחא היא היא
 המקודשת ולא צחמת פרישתה מן התערובות,
 ומשו"ה אף דצשעה שהיא נדה מציתה חכא היתר
 לומר שהיא מן הרוצ' אצל כיון שרוצא דאיתא קמן
 אינו מצרר את המציאות רק מתיר את הספק,
 היתר זה אינו מועיל רק שלא יגרס ספק זה
 חיסור, אצל על הספק המסופק לנו אח"כ אינו
 מועיל כלום והדר הספק של אח"כ לגרס האיסור
 צשעה שהיא קצועה. וזה צרור לענ"ד :

ומ"מ לענין דינא אם המיעוט שגפרש וחח"כ
 חחר להקציעות הראשון ומכיר אותן שפירשו
 צצר דכתב הח"א שם דאם לא נודע הספק
 חיסור רק אחר שחזרו לקציעות דאסורים משום
 דלא שייך לומר צצר הותרו, דהרי לא נודע האיסור
 רק אחר שצצר הם צקציעותם, דלכאורה לפי
 מש"כ יש להתיר גם עכציו כיון שמכיר אותם
 שצצר פירשו שצצת הספק אינה מחודשת, אצל

באמת י"ל דגם זכה"ג אסור אף שהספק אינו מחמת עכשיו, אבל גם אינו מחמת הפרישה, כיון שמכירין שהי' כבר בתערובות וגם עכשיו הם בתערובות, והספק על כל אחד שמה הוא האיסור, מונע שהפרישה שהיתה צינתיים לא מעלה ולא מורידה, אמנם אם אינו מכירין רק ע"י פרישתם מן התערובות, היינו שלולא ידע שהם פשוט מן התערובות לא הי' יודע אם הם צספק איסור, מאלו דגם עכשיו כשהם מוחזרים לתערובות סנת הספק עליהם, היא הפרישה, נלענ"ד זכה"ג הם מוחזרים אף אם לא נודע האיסור רק לאחר חזרתם, ודלא כהח"א שהחליט שם צסימן י"ח זכה"ג אסורים יעו"ש :

פרק יב

הפמ"ג צסי' ק"י סק"ד נסתפק בדיו קצוה שלש חקירות, אם מהני בקצוה ספק ספיקא להחזיר, אם מהני חזקה ואם מהני קרוב, כיון דרובא לא מהני אפשר ספק ספיקא שהוא כעין רובא לא וכן חזקה וקרוב דגרעי מרוב, וכיון דרובא לא מהני כ"כ חזקה וקרוב לא מהני, או אפשר כיון דקצוה חדוש הוא היכא דגלי גלי ותו לא, ונבאר ענין זה בכלל ובפרט, והנה בכלל החקירות האלו צנוים על יסוד, דנקצוע, "לא מהני" רוב ומש"ה יש מקום לומר דגם ספק ספיקא וחזקה וקרובא דגרעי לא יועילו, אבל באמת הנה נתבאר לפנינו צפרקים הקודמים בראיות דאינו כן דגם בקצוה מהני רובא דליתא קמן אם יהי' רוב המקרים, ומכש"כ רובא דליתא קמן דודאי מהני בכל גונא, ולפי"ז נפל כל יסוד הספק שגם להגאון צעל פמ"ג לשלש החקירות כולם, ובכ"ז נבאר כל חקירה צפ"ע למען יתבררו הדברים כהוגן :

והנה בחקירה הא' כתב הפמ"ג ו"ל כיון דקצוה חדוש הוא דחידות לן רחמנא, דנעלמא חזלינן צתר רובא דליתא קמן וכאן אפילו צרובא דליתא קמן לא חזלינן, א"כ כש"כ דלא ליהני ספק ספיקא בקצוה דלא עדיף מרובא ואפשר דגרע וכו', או דילמא אין לך צו אלא חדושו אבל ס"ס מהני המשל צוה ט' חנויות מוכרות צצר שחוטה ואחת ספק צצילה או ספק טריפה ולקח וצ"י מהו עכ"ל הרי"ד לנו. והנה מוכח מדבריו דנקצוע גם רובא דליתא קמן לא מהני, דהרי אומר דכאן אפילו צרובא דליתא קמן לא חזלינן ומשום זה מסתפק שלא יהי' ס"ס, והוא דצר תימה שחי אפשר להאמר, דלפי"ד צהמה שהיא קצועה לא יהי' לה הרוב של רוב צהמות כשרות הן, וכן כל כה"ג אשה שהיא קצועה לא יהי' לה רוב שאינה איילונית, והנה צסטמ"ק כתובות דף ט"ו כתב וז"ל והקצו התוס' הא דקיי"ל רוב מצינום אלא שחיטה מוחזקת הם ליהוי ההוא רוב מע"נו, שהרי כשמצינים הצהמה צציתו של שוחט הוא קצוע, ולאו קושית היא דההוא רוב חזקה ורגלים הוא

עוד אינו תמה על דבריו דהרי אם עכ"פ הספק הא' מחזיק חנות הוא ספק שקול דהרי זה מפורש שהוא כמע"מ והספק השני שמה גם צחנות ההיא הי' צצר שחוטה ועל ענין זה ודאי לא שייך קצוע ואיך נאמר דאין כאן ספק ספיקא, דעכ"פ הספק השני מוסיף על הספק הא' ולמה לא יתחצב צוה כעין רובא, כיון דדיו קצוה מוגרע רק דיו רוב ולא דיו ספק, והיו הספק הא' ספק שקול והספק השני שהוא ספק שחוטה אינו ענין כלל לקצוע והוא ספק שני ואיכא רוב להיתר, מכל זה נלענ"ד שאין כאן מקום לשום חקירה, והס"ס הזה הוא ככל דיון ס"ס דעלמא ושרי צלי פקפוק, והרי המתצר צסעיף ד' היכא דלקח מקצוע יאח"כ כתוסף עוד ספק היתר משום ס"ס, והרמ"א מולק מטעם אחר יעו"ש :

ולענין החקירה הצ' כתב כיון דגלי קרא דלא ניזול צתר רובא כש"כ צתר חזקה דרובא וחזקה רובא עדיף, א"ד היכא דגלי גלי, והנה צנדה דף י"ח ע"א וכתובות דף ט"ו ע"א תשע צפרדעים ושרץ אחד או להיפוך צרה"י ספיקו טמא וצרה"ר ספיקו טהור והיינו טעמא חוקי צצרה אחרקה, ומיהו זה טעות דצרה"ר הילכתא הוא אף דליכא חזקה, עיין חולין דף ט' ע"צ תוס' ד"ה התם, ודצרה מהא דמוכח צנום' כתובות דאף לקולא קצוע כמע"מ מט' שרנים וצפרדע א' צרה"ר טהור, דילמא התם דליכא חזקת צצרה הוא דאמרינן בקצוע דרובא וחזקה כהדדי נינהו ומכלן היכא דליכא חזקה, והנה ממ"ש המתצר סעיף ד' צלקת מן הקצוע ונתערבה היו ספק ספיקא אף שהספק הא' יש לו חזקה לאיסורה צצהמה צחי"י צחזקת שאינה צצומה ועכשיו מצופקים

אחר, ועיקר היסוד הזה דברואל דליתא קמן וכן חזקה אינם מכריעים ומנצרים מציאות המעשה אלא הכרעת הדין והתרת הספיקות, והנה הא דנקוב לא מהני רוב של פרישה לומר דברואל פריש, דהרי גם בלקח מחנות וא"י אינו הוא דמוספק אח"כ מלין לקח איכא רוב של פרישה לומר דברואל פריש, אלא דרוב זה אינו מכריע את המעשה רק מחיר את הספק שהוא הספק של פרישה, אבל עדיין נשאר הספק הראשון שנסתפק בשעה ראשונה בשעה שלקח אינו חנות היא והוי ספק שקול שאל חנות זו היא היא המוכרת צד נצילה, וכיון דליכא דין לסתור ספק זה הוי ספק איסור מה"ת, ואם נבוא להכריע ספק זה ע"י חזקה של חזקת אינו צדוה על ספק נצילה, או להיפוך חזקת היתר על ספק טריפה, מסתברים הדברים דלא שייך כאן ענין חזקה להכריע ספק זה, שהוא ספק על המקום שבו נמצא החתיכה אם מקום זה הוא מקום מיוחד למכירת צד כשר או לא, והתוס' שכתבו נגדה נמצא דלוליין צד רוב שהוא במקום חזקה חזקת אינו צדוה, ל"ד לקבוע ששם אנו דנים על המקום שהוא החנות, וכאן אנו דנים על החתיכה עצמה לספק מליין חנות נפרשה, דנאמת עיקר הספק הוא עלי' אם נעשה צד זה הכשר המתיר או לא, רק כיון דידענו שמחנות האלו נפרשה, תורת הספק הוא על המוכחים, כלומר מליין חנות היא, אבל עכ"פ עיקר הספק הוא על החתיכה עצמה אם צד כשר הוא או לא, ונעיקר הספק שלה איכא חזקה חזקת איסור, וע"כ צנידון צד הנמצא יש מקום להנין שיטת התוס' אבל בלקח שגולד הספק בקציעות שהוא ספק על החנות ודאי אין מקום לדון משום חזקה:

עוד נראה לי דאף אם נימא דיש מקום לדון צדוה"מ שיכריע חזקת איסור שאינו צדוה לעשות כודאי איסור כיון דעכ"פ איכא ספק שקול גם על הצד עצמו אם נשחט או לא, מ"מ נראה היכא דליכא ט' חנויות מוכרות צד שמוטה נהי דקבוע הוא כמע"מ, אבל זה רק לענין ספק של החנויות, אבל אם נבוא לדון על עצמות הצד אם נשחט או לא, ע"ז מהני רוב החנויות להכריע, דליכא רוב מקרים המוכחים שצד זה כשר נשחט כהוגן, דעל רוב מקרים לא אמרה תורה דין קבוע כמע"כ צדוה"מ צדוה"מ, ורובא עדיף מחזקה, רק רוב זה אינו מכריע את הספק של החנויות, וכ"כ חזקה אינה מכרעת ספק זה, אבל נגד הספק של עצם הצד איכא רוב וחזקה, חזקת אינו צדוה ורוב המוכיח שהוא צד כשר, ונשאר רק ספק של החנויות שהוא ספק שקול, וכ"ז רק לפי האמת דרוב מהני במקום חזקה, ולולא זאת אפשר דמהני חזקה נספק שקול של ספק חנויות, עוד נראה דנאמת כל דברי התוס' נגדה שכתבו דגם רוב זה הוא נגד חזקה הוא רק לפרש סוגית הש"ס דהא דחשיב שם צדוה"מ צדוה"מ וקומות שהלכו חכמים אחר הרוב שהוא גם היכא דליכא חזקה,

על צד זה אם מכשרה או מנצלה נעמידנה על חזקה והוי ודאי, ע"י ש"ך אות ס"ד, דאפשר הרשב"א מודה בחזקה גמורה דלא הוי ס"ס, ולכאורה מוכח דקבוע כיון דחידית דחמנא דלא מהני רובא ה"ה חזקה ואל תתמה ע"ז שהרי התוס' נגדה דף י"ח ד"ה אחר הרוב כתבו דליכא חזקה דנאמת צדוה"מ וכדכתבינא, זה תו"ד יעו"ש שנשאר צ"ע, והנה מה שדחה הרא"ה שהציא מט' שרנים דברה"ר טהור דהתם משום הלכה הוא ולא משום חזקה, הנה לפימ"כ תוס' צנור דף נ"ז ע"א ד"ה צלומר דספק טומאה דברה"ר לא ילפינן מסוטה רק משום חזקה מוכח דמהני חזקה צכה"ג וכן לפי התוס' צסוטה דף כ"ח דספק טומאה דברה"ר טהור משום חזקה, ג"כ מוכח דמהני חזקה, וכן ליתא להדיא בתוס' ריש אלו נערות ד"ה ועל הכותית להכי יש לה קנס אף דרובא לא מהני משום קבוע מ"מ כל אחת יש לה קנס דמוקי לה בחזקת אצנתא. יעו"ש. והא דרנה להוכיח היפוך זה מסוגית הש"ס צכתוצות דמוכח דאמרינן קבוע כמחנה על מחנה אף לקולא מט' שרנים ונפרדע א' דברה"ר טהור, ולא אמרינן דילמא משום חזקה הוא, אין דברי מחוורים צה כלום, דאם נאמר דלקולא לא אמרינן קבוע כמע"מ ודאי לא מהני חזקה דרובא וחזקה רובא עדיף והוי ודאי טמא, ומש"כ דנקבוע רובא וחזקה כהדדי מחנה טעם יהי ענין זה, ומכש"כ לשיטת תוס' צנור הנ"ל ודאי מוכח דמשום חזקה הוא דאם נימא כהדדי נינהו אחאי טהור, הלא יהי ספק טומאה דע"י הרוב וחזקה הוא כמע"מ, אלא ודאי מוכח מכל זה דמהני חזקה על ספק של קבוע, והוא מטעם שכתבו לעיל דעיקר מקור הספק של הפמ"ג הוא משום דסובר דעל ספק של קבוע לא מהני רוב, וזה אינו דרחמנא חדית לן דנקבוע חשוב המיעוט כמחנה, ותו לא חדית לן כלום, ואם הי' רוב הי' מהני גם בקבוע, ומשו"ה לענין חזקה אין דין קבוע מנרע כלום, וזה פשוט:

אמנם מה שהקשה מדברי המחבר שכתב צסעיק ד' בלקח מן הקבוע ונתערבה דהוי ספק ספיקא, ונהספק האי' כתבו תוס' נגדה דליכא חזקת איסור שאינו צדוה, והיכא דליכא חזקה לא אמרינן ספק ספיקא, וע"כ ראה להוכיח מזה דלא מהני חזקה בקבוע, הנה לכאורה היא קושיא נכונה, וכן הקשה צס' ש"ש ש"ד פ"צ קושיא זו כנורתה ועוד הרבה שם להוכיח דשיטת הפוסקים הם נגד דברי תוס' האלו, דלא משמע מכל הפוסקים שיהי' דין חזקה צתערובות, והנה נעיקר קושית הש"ס צד צלורו זה הענין צס"ד צסע"ב, וצנוגע לענינינו נראה לי דאף שנאמת צפשוט דברי התוס' הנ"ל הם נפלאים, דכלל החזקות שהחזקה מכרעת את הספק וכאן הוא הספק מליין חנות בלקח הצד, צכ"ז ל"ד דברי התוס' לנידון דידן, והחילוק צה הוא צין פריש לקבוע, אבל לא מטעמי של הפמ"ג דנקבוע לא מהני חזקה, אלא מטעם

אזל צאמת גם אם הוי אמרינן דחזקה עדיף מרוב
 ה"י מהני רוב זה דלחין הכרעת החזקה כאלו על
 הספק שהרוב מכריע, והרוב שמכריע שהנזר הוא
 מחנות המוכרת נזר שחוטא אינו ענין המתנגד
 לחזקה שעכ"פ החנויות אלו מוכרות נזר שחוטא,
 ואין כונת הש"ס לפי' התוס' לומר דמשום רובא
 וחזקה רובא עדיף אלא מהאי טעמא גופא, שהרוב
 מכריע על פרישת הנזר והחזקה הוא על ענין
 אחר, ובהך דט' שרשים ולפרדע ח' דברה"ר טהור,
 דלפי שיטת התוס' נזיר שהנזל הוא מטעם חזקה
 דנזרא, אף שהספק נולד על המוגיע מה הוא אם
 שרץ או לפרדע דלכאורה זה דומה לספק שעל
 החנות, אזל צאמת ל"ד כלל זה לזה, דנט' שרשים
 נולד הספק על המטמא שמשלק את חזקת טהרה
 של האדם ומטמאהו, וכיון שהמטמא הוא ספק אם
 נר טומאה הוא והנזר מעיקרא ודאי טהור הוא,
 אין ספק מטמא מוציאו מחזקתו, וכן לענין כותית
 שהנזל מחוס' ריש אלו נערוה שהספק הוא
 על אבות נערה זו או אמהות אם גרמו עלי' דין
 שפחה, והם נחורות ספק שפחה מדין קצוב אמרינן
 כיון דיש לה חזקת אבהות אין ספק זה מוציאה
 מחזקתה, וכ"ז שייך רק היכא שאלו דנים שהנזר
 המסופק מחנות קצוב יגרום דין חדש על נזר
 אחר להוציאו מחזקתו, אזל נחניות שאין החנות
 גורמת דין חדש על הנזר, רק מוכחת ומעידה
 על הנזר מציזה סוג הוא, אם מסוג נזר שחוטא
 או מסוג נזר נצילה, מחמת שידעינן דליכא כאלו
 משני המינים, על ענין זה לא שייך כ"כ חזקה
 חזקת איסור או חזקת היתר, דזה יש לדמות יותר
 לתערובות שנאמר נזע"ג דלא שייך ענין חזקה
 כיון דהספק הוא שמה חתיכה זו היא האסורה,
 ועכ"פ מדברי המחבר נסעיף ד' אין שום הוכחה
 לענין זה לומר דמשו"ה אין כאלו דין חזקה משום
 דדין קצוב משלק כח חזקה, דמסתגרים הדברים
 יותר לומר דסוגר דנכה"ג ליכא חזקה כפי האופנים
 שכתבנו, והדברים פשוטים וברורים :

אמנם יש לדון דלענין זה זירור של קורנא עדיף
 מרובא דליתא קמא, דלענין רובא דליתא
 קמא מצינו להדיא בשטמ"ק בשם הרא"ש שכתב כן
 דספק הוא והתורה עשה ספק זה כודאי מקרא
 דאחרי רבים להטות, אזל לענין זירור של קורנא
 לא מצינו גלוי לזה שיהא ספק והדברים מסתגרים
 לומר דענין זירור זה הוא כעין רגלים לדבר
 דמוכת הדבר עפ"י דרכי הטבע שכן הקרוב יותר
 שכיח, ומשו"ה ראוי לומר דזירור של קורנא הוא
 זירור גמור עפ"י הכתוב נעגלה ערופה והי' העיר
 הקרובה, ואין להוכיח נגד זה מהא דקיי"ל דרוב
 וקרוב הולכים אחר הרוב דאם הי' זירור של קורנא
 מזרר יותר מרוב הי' ראוי לומר דקרוב עדיף,
 מזה אין ראוי, דהרי רובא דליתא קמא ודאי מזרר
 יותר מרובא דליתא קמא, דהרי הוא זירור גמור
 עפ"י דרכי הטבע, וכמו שנאמר ענין זה נזע"ג,
 וכמו שהנזל שם שיטת הרמז"ס דלענין דיני
 נפשות אזלינן נזר רוב נרובא דליתא קמא, ונרובא
 דליתא קמא פסק הרמז"ס דלא מהני לענין דיני
 נפשות, ומ"מ מודה ר"מ דחייש למיעוטא מה"ת
 דאזלינן נזר רובא דליתא קמא, שהטעם נזה כיון
 דרובא דליתא קמא עשה תורה ספק כודאי אין
 לחוש למיעוטא ואם נאמר כן הלא אם יש לנו
 זירור של קורנא על הלקיחה יש לנו זירור גם
 על הספק הראשון שהחנות שלקח ממנה היתה
 חנות המוכרת נזר שחוטא ונתנזרה המציאות
 לגמרי ודין קצוב אינו מוגרע כלום לענין
 זירור זה :

אבל צאמת נראה יותר להכריע דלא מהני זירור
 של קורנא נכה"ג, מדסתמו המחבר והפוסקים
 ולא זכרו ענין זה לחלק צעמיתתו וסתמו דללקח

אזל צאמת גם אם הוי אמרינן דחזקה עדיף מרוב
 ה"י מהני רוב זה דלחין הכרעת החזקה כאלו על
 הספק שהרוב מכריע, והרוב שמכריע שהנזר הוא
 מחנות המוכרת נזר שחוטא אינו ענין המתנגד
 לחזקה שעכ"פ החנויות אלו מוכרות נזר שחוטא,
 ואין כונת הש"ס לפי' התוס' לומר דמשום רובא
 וחזקה רובא עדיף אלא מהאי טעמא גופא, שהרוב
 מכריע על פרישת הנזר והחזקה הוא על ענין
 אחר, ובהך דט' שרשים ולפרדע ח' דברה"ר טהור,
 דלפי שיטת התוס' נזיר שהנזל הוא מטעם חזקה
 דנזרא, אף שהספק נולד על המוגיע מה הוא אם
 שרץ או לפרדע דלכאורה זה דומה לספק שעל
 החנות, אזל צאמת ל"ד כלל זה לזה, דנט' שרשים
 נולד הספק על המטמא שמשלק את חזקת טהרה
 של האדם ומטמאהו, וכיון שהמטמא הוא ספק אם
 נר טומאה הוא והנזר מעיקרא ודאי טהור הוא,
 אין ספק מטמא מוציאו מחזקתו, וכן לענין כותית
 שהנזל מחוס' ריש אלו נערוה שהספק הוא
 על אבות נערה זו או אמהות אם גרמו עלי' דין
 שפחה, והם נחורות ספק שפחה מדין קצוב אמרינן
 כיון דיש לה חזקת אבהות אין ספק זה מוציאה
 מחזקתה, וכ"ז שייך רק היכא שאלו דנים שהנזר
 המסופק מחנות קצוב יגרום דין חדש על נזר
 אחר להוציאו מחזקתו, אזל נחניות שאין החנות
 גורמת דין חדש על הנזר, רק מוכחת ומעידה
 על הנזר מציזה סוג הוא, אם מסוג נזר שחוטא
 או מסוג נזר נצילה, מחמת שידעינן דליכא כאלו
 משני המינים, על ענין זה לא שייך כ"כ חזקה
 חזקת איסור או חזקת היתר, דזה יש לדמות יותר
 לתערובות שנאמר נזע"ג דלא שייך ענין חזקה
 כיון דהספק הוא שמה חתיכה זו היא האסורה,
 ועכ"פ מדברי המחבר נסעיף ד' אין שום הוכחה
 לענין זה לומר דמשו"ה אין כאלו דין חזקה משום
 דדין קצוב משלק כח חזקה, דמסתגרים הדברים
 יותר לומר דסוגר דנכה"ג ליכא חזקה כפי האופנים
 שכתבנו, והדברים פשוטים וברורים :

וכן נראה לי צענין החקירה הג' שכתב הפמ"ג
 לענין אם מהני הוכחת קורנא בקצוב כגון
 שעומד סמוך לחנות המוכרת נזר שחוטא ולקח
 מן הקצוב דהוי כמע"מ ולא"י מציזה לקח אם
 אזלינן נזר קרוב לומר שודאי מן המוכרת נזר
 שחוטא לקח או לא, והציג דברי הכו"פ נסי' ק"י
 סק"ז שעמד על חקירה זו וכתב דיש להוכיח קצת
 דלא מהני, מהא דלומר לשלוחו לא וקדש דאסור
 בכל הנשים, וקשה נימא דאותה העיר שהשליח
 שוכן בה יאסרו כל הנשים ואידך יהי' שרי, וע"כ
 צריך לומר הואיל דחדית רחמנא דקצוב דוחה רוב
 ורוב עדיף מקורנא אף לקורנא דוחה ולא אזלינן
 נזר קרוב ומידי ספיקא לא נפקא, זהו תו"ד,
 ונגליון רש"ל העתיק דבריו להלכה יעו"ש, וכל
 הרואה יראה דיסוד דצריהם נזני על זה שהם
 חשבו שחזק דין קצוב הוא שלא יועיל רוב על
 נזר קצוב, ולפי מש"כ דנקצוב ליכא רוב משום
 דחשבה תורה המיעוט הקצוב כאילו הי' מחלה

לתלות כאן נמצא כאן הי' ממש במקום זה הוא עדיף מרובא כמ"כ הפוסקים, ואם א"ל לתלות על מקום זה ממש זהו הדין של תורה שגלתה לנו בקרא דוהעיר הקרובה, אבל בפעולות של חיזה פועל גם אם אפשר לתלות במקומו ממש ג"כ לא מצינו שיהי' זה הדין כאן נמצא כאן הי', ואף אם הי' אשה פנוי' צניותו של השליח לא נאמר שצדדי' אותה קדשה ולא אחרת, כללל של דבר, דרך על העצם שאנו דנים עלי' מאין הוא אנו תולים דממקום קרוב למציאותו הוא, אבל כשאנו דנים על הפועל בחיזה מקום עשה ייתי' להאי כללל לתלות שעשה במקום הקרוב אלי', כללענ"ד בעזה"י :

עוד העיר צענין זה תלמידי החו"צ מר אהרן ישעי' נ"י מפינסק מש"כ נס' כו"פ דמחמת דין קרוב נאמר שאותה העיר שהשליח שוכן בתוכה יאסרו כל הנשים ואיך יהי' שרי חינו מונן, דהרי מה שאסור המשלח נכל הנשים הוא מחמת שאל האשה שרונה לישא היא קרובת המקודשת והקרובות אפשר שמנאות נשאר עיירות, אבל עיקר הקושיא לא יתורן צוה כמון, לאם נצר מחמת דין קרוב שהמקודשת היתה נעיר שהשליח שוכן בתוכה הרי אז הי' מותרות הנשים של עיר שידוע שאין להם נהעיר ההיא שום קרובות, אבל הערתו נכונה לנצר הענין כמו שהוא :

פרק יג

גרסינן במס' יומא דף פ"ד ע"ג אמר רב יוסף אמר רב יהודה אמר שמואל לא הלכו נפקות נפש אחר הרוב, ה"ד אי נימא דליכא ט' ישראלים ונכרי אחד צנייהם רובא ישראל נינהו אי נמי פלגא ופלגא ספק נפשות להקל, אלא דליכא ט' נכרים וישראל אחד הא נמי פשיטא דהוי ל' קצוע וכל קצוע כמחצה על מחצה דמי, ל"ז דפרוש לחצר אחת מהו דתימא כל דפריש מרובא פריש קמ"ל דלא הלכו נפקות נפש אחר הרוב, איני והאמר ר' אסי א"ר יוחנן ט' נכרים וישראל אחד נאותה חצר מפקחים נחצר אחת אין מפקחים, ל"ק הא דפרוש כולהו הא דפרוש מקנתייהו, ע"כ ופירש"י לא לריכא דפריש לחצר אחת ואם נפלה מפולת על האחד דנכל דוכתא אמרינן כל דפריש מרובא פריש נחמי דניידי והכל לא אמרינן הכי ואע"ג דנפרישתם כולהו נידי: הא דפריש כולהו הואיל ואתחזק ישראל צהאי חצר שנפלה מפולת מפקחים ואע"ג דניידי לא אזלינן נתר רובא: הא דפריש מקנתייהו ולא ידעינן אי הוי ישראל צהאי חצר אזלינן נתר רובא הואיל ולא אתחזק עכ"ל. והרא"ש כתב צוה"ל פירש הא דפרוש כולהו מאותה חצר שהיו שם נשעת עקירתם נכנס אחד מהם לחצר אחת ונפלה עליו מפולת אין מפקחים דכיון שנעקרו כולם אין כאן ישראל קצוע וכל דפריש מרובא פריש,

ספיקו אסור משמע דס"ל דצירור של קורבא הוא כעין הצירור של רובא דאיתא קמן דאינו מנצר את המציאות, ראוי לזה דאם הי' מנצר את המציאות מנ"ל לר' זירא לומר דאפ"ה רובא עדיף דהרי מסתבר לומר להיפוך דאף דעשתה תורה ספק כודאי הוא דוקא אם איכא ספק נדבר, אבל כיון דקורבא מנצרת את הספק שזו אין כאן ספק, ולא שייך לומר שיהי' ספק כודאי, וראוי לזה דעד אחר נגד רובא דאיתא קמן נאמן כמו דמוכח להדיא בפ"ק דכתובות ובפוסקים שם, ומעשים בכל יום דנאמן המוכר נצר לומר נצר זה כשר הוא אף אם יש לו במקוילין נצר טריפה שהם רוב נגד נצר כשר, ונגד חזקה חינו נאמן, אף דרובא וחזקה רובא עדיף, שהטעם צוה דהיכא דליכא ע"א ליכא ספק, משום שהוא מעיד ומנצר את המציאות, אבל חזקה אינה מנצרת את המציאות, ולפי"ז אם הי' דין צירור של קורבא צירור על המציאות הי' ראוי להיות דקורבא מועלת נגד רובא דאיתא קמן, אלא נראה דפשיטא להו להפוסקים דקורבא ג"כ הוא ספק והתורה עשתה כודאי כמו צרוב, ואף דגם בקורבא דמוכח אזלינן נתר רוב, י"ל דמה דמוכח ג"כ אינה הוכחה גמורה רק נוטה קצת להוכיח, דגם צרובא דאיתא קמן, יש לומר דמוכח קצת לומר דמן הרוב הוא עפ"י הרגילות :

ומה דכתב הכו"פ להוכיח מאומה לשלוחו דלא מהני צירור של קורבא בקצוע הנה לדצרינו הקושיא במקומה עומדת, דעפ"י מש"כ מה דלא מהני נשעת חנויות הוא שהספק הראשון נולד נשעת שלקח על החנות חינו מתנצר ע"י צירור של קורבא, אבל נאומר לשלוחו למה יאסר נכשים הנמנאות נעיר רחוקה משכונת השליח, נימא ע"י צירור של קורבא נצער זו אינה האשה שקדש השליח משום שהיא רחוקה משכונת השליח ויתנצר עיקר הספק דלפי מש"כ אין דין קצוע מנצר צירור של קורבא, **ונראה לענ"ד** דקושייתו מתורגמת מטעם אחר, דהנה דין קורבא ילפינן מעגלה ערופה דאמרה תורה שהעיר הקרובה מציאה, ומה לא נוכל למילף רק היכא שאנו דנים על חיזה עצם מציאה מקום הוא, מן הקרוב או מן הרחוק, ע"ז אמרה תורה שעלינו לתלות כודאי שמן הקרוב הוא וכ"ז שייך בכל ענין שידיעת מקומו גורם הדין כמו בעגלה ערופה שמקומו של ההורג גורם הדין, וכן נדם הנמנא נפחדור, ונניפול הנמנא קרוב לשונך ומעות הנמנאים קרוב לשופר, אבל נאומר לשלוחו שאנו דנים בחיזה עיר עשה שליחותו לקדש האשה לא שייך לומר דהמקודשת היא במקום קרוב להשליח שהרי לא ידעינן בחיזה מקום עשה שליחותו, ואם נאמר לנצר דלא הלך השליח למקום רחוק משכונתו וודאי נמר פעולתו במקום הקרוב אלי', על ענין כזה לנצר על פועל היכן גמר פעולתו אין לנו שום גלוי נצורה על זה, ונצורה לא מנאנו רק שעלינו לתלות על הדבר שנודע שהי' כאן שהוא ממקום קרוב, כעין כאן נמצא כאן הי', ורק צענין זה איכא מדרגות דאם נוכל

והא דפריש מקלתייהו שפירש אחד מהם לחזר אחרת ונפלה עליו מפולת מפקחים, דכיון שנשאלו אחרים קצועים נמקומם כמע"מ דמי וספק נפשות להקל, היינו דנכה"ג ליכא רוב מספרי, דכיון שהנשאלים חשונים כמע"מ ליכא רוב ומספר של נכרים, אזל עכ"פ ליכא רוב של המקריים על ענין הפרישה, אזל רוב אחד לא מהני צוה וכמו שנבאר, וכן להיפוך אם פשוו כולוהו לחזר אחרת ונפלה מפולת על אחד מהם ג"כ לא מהני, דנכה"ג ליכא רוב המספר דכולם נידי, אזל רוב המקרים ליכא שלא נפרש האחד מהשאר, והטעם לזה דנעיין צוה תרי רובי והיתרון של תרי רובי אחד דנפשות חין נפ"מ צוה, דאף דמנינו לענין יוחסין דנעיין דוקא תרי רובי כמו דאמרינן במסכת כתובות דף ט"ו, הוא מעלה מדרבנן לענין יוחסין, אזל צל תורה לא מנינו צכה"ג, אזל י"ל דכיון דאין הולכים נפקות נפש אחד הרוב, שעיקר הענין צוה כיון דפקות נפש דוחה כל המצוות שנתורה, כ"כ גם דין זה שאמרה תורה אחרי רבים להטות נדחה מפני ספק פקו"נ ואף דקרא דאחרי רבים להטות כתוב על ענין נפשות, שם חיינו לענין חיוב מיתה כיון שהרבים מחייבים אותנו מיתה אמרה תורה שעלינו הדין להרגו מפני שהוא חייב מיתה ע"י דין של הרבים, אזל צכה"ג שאנו דנים לענין לפקה את הגל אם ראוי לחלל שנת צבציל ספק איש זה אם מישאל הוא או לא, איך נצוה להכריע שלא לחלל שנת עליו משום דין של אחרי רבים להטות, דין זה ג"כ ראוי שיהי נדחה מחמת ספק פקו"נ דישראל, דהניחא אם הי' ענין זה של צירור, לומר דע"י רוב נתברר הספק צמיתות, שהאיש שנפלה עליו המפולת הוא נכרי, אזל צמית לא נתבררה המציאות כלום ועדיין ספק הוא, וכמו שהצאנו צשע"ג דברי השטמ"ק צשם הרא"ש, והוא רק דין תורה לענין ההנהגה, ומהראוי דין תורה זה להתצטל משום ספק פקוח נפש כמו שצטלים כל הדינים שנתורה משום פקוח נפש, אלא כיון דליכא רוב מ"מ לומר שעל נפש זה לא אמרה תורה וחי צהם, יש לנו דין תורה על ענין זה גופא שעל נפש זה לא יתצטלו דיני התורה מחמת הצלתו, ומועיל לנו רוב זה שעל נפש זה יש לנו דין לילך נתר הרוב, ואח"כ מועיל הרוב להכריע שהוא נכרי שאין מחללים עליו את השבת, ומשו"ה נריך צוה תרי רובי, היינו שרוב אחד מועיל תחילה לחדש על נפש זה, שדין של אחרי רבים להטות יכריע את הדין של וחי צהם שיהי' לנו דין לילך נתר הרוב, ואח"כ צל הרוב השני ומכריע עליו שהוא נכרי, ואין לומר כיון דהרוב הא' הכריע שעל נפש זה לא נאמר וחי צהם ממילא חין לחלל עליו את השבת, דרק ע"י הדין של וחי צהם מחללים על פקוח נפש את השבת, דנאמת ע"י הרוב הא' חין צכחנו להכריע דאין לחלל עליו את השבת, דעל עצמות דין זה לא מועיל כח של הרוב שהוא משום דין של אחרי רבים להטות, כיון דצמיתות הוי ספק ישראל וספק פקו"נ דישראל דוחה דין של אחרי רבים

והא דפריש מקלתייהו שפירש אחד מהם לחזר אחרת ונפלה עליו מפולת מפקחים, דכיון שנשאלו אחרים קצועים נמקומם כמע"מ דמי וספק נפשות להקל עכ"ל. והר"ן כתב כהרא"ש והוסיף ע"י כיון שהקציעות נשאלה נמקומה משום חומרא דפקוח נפש דיינינן ל"י כמחלה על מחלה וספק נפשות להקל, אזל פרוש כולוהו והלך אחד מהם לחזר אחרת ונפלה שם מפולת עליו כיון שהקציעות לא נשאלה נמקומה לא סגי' חומרא דפקוח נפש כולי האי דנימא דאפילו צכה"ג מפקחים עכ"ל. והנה לא נזכר צרה"י וצהרא"ש וצ"ן שם זכר אם החילוקים האלה צין פרוש כולוהו או לא אם הוא תקנת חכמים או הוא מה"ת, ונפשות ראוי לומר דהוא מה"ת, דהרי הא דאין הולכים נפקות נפש אחד הרוב כתבו צתום ד"ה ולפקח עליו את הגל ו"ל לומר ר"י דהיינו טעמא דאין הולכים נפקות נפש אחד הרוב משום דכתבו וחי צהם ולא שימות צהם, שלא יוכל לצוה צשום ענין לידי מיתת ישראל עכ"ל. ולפי"ז תמוה מאד מה מועיל דפרוש כולוהו עכ"פ לא הוי רק כרובא ואין הולכים נפקות נפש אחד הרוב, ומלאתי צפמ"ג או"ח סימן שכ"ט שהעיר צוה ולא תירן כלום, והנה יש מקום לומר דאף דנפסק פקוח נפש אין הולכים אחד הרוב הוא דוקא צישראל שעליו נאמר וחי צהם ולא שימות צהם, אזל אם יש רוב דלאו ישראל הוא שלא נאמר על נפש זה וחי צהם ולא שימות צהם צכה"ג אזלינן נתר רובא, אזל לפי"ז למה לי דפריש כולוהו ואח"כ פריש אחד, אם גם נשאלו כולם נקציעות ליהני אם פריש אחד, דנימא כל דפריש מרובא פריש, ואיך שיהי' הלל להדיא אמור דצרי ר"י אמר שמואל דלא הלכו נפקות נפש אחד הרוב, גם צכה"ג אם ספק ישראל הוא או נכרי, הרי אף דליכא רוב מעליא שהוא נכרי, מ"מ כיון דהוי ספק פקוח נפש דישראל לא אזלינן נתר רוב, וא"כ מה מהני אם פריש כולוהו ואח"כ פריש אחד מהם :

ונלענ"ד לומר צוה לחומר הקושיא דנכה"ג דעיין תרי רובי משני סוגים, היינו רוב אחד ע"י סכום המספר, דכיון דנפרשו כולם מקציעותם הראשון והשני נידי, אז על כל מקרה שספק לנו על אחד מהם ליכא רוב של אחרי רבים להטות, שכן הדין הוא חשון כנכרי, ורוב השני הוא מה שנפרש אחד מהצורה שנתחזק צצורה שיש שם ישראל אחד ופרישתו זאת הוא רוב מסוג אחד רוב ע"י מקרים, וע"י פרישה של אחד מהם מהאחר הראשונה שכולם נשאלו נקציעות ליכא כחן רוב המקריי שהוא על ענין הפרישה, אזל שיהי' רוב ע"י רוב המספר צכה"י גוונא שכולם קצועים הם וחשונים כמע"מ ליכא רוב וכמו שנבארנו לעיל צפ"ג, דנכה"ג ליכא רוב מספרי דמה"ט אמרו צנ"י פרק התערובות צלשון זה כל דפריש מרובא פריש, והוה שכתב הרא"ש דאם פריש אחד מהם לחזר אחרת ונפלה עליו

להטות, ורק עלינו למנוח דין שיהי נכחנו לילך
 נתר דין של אחרי רצים להטות, וקודם שאנו
 צאים להכריע למעשה על עיקר הספק אם לחלל
 עליו את השבת או לא, אנחנו צאים נכח דין של
 תורה שצדק זה אנו מחויבים ג"כ להתנהג עפ"י
 דין של הכתוב אחרי רצים להטות, והוא שיש לנו
 דין רוב שמחויבים אנחנו לילך נתר הרוב אף שנוגע
 לפקוח נפש של ישראל ספק, וכאשר הוכרע הדין
 לילך נתר הרוב להשתמש גם כזה צדק של אחרי
 רצים להטות, לריק לנו רוב חדש להכריע שאין
 לחלל עליו את השבת, אבל ע"י רוב הראשון לא
 הוכרע עדיין אם לחלל עליו את השבת או לא,
 רק הוכרע שצפוקח נפש של איש זה הדין לילך
 נתר הרוב, וכ"ז הוא מפני שאין רוצה להיות קמון
 ונזכר את המציאות רק מחדש דין לענין ההנהגה,
 ומש"ה אף שהוכרע הדין ע"י רוב שמחויבים
 אנחנו צדק זה לילך נתר הרוב לא הוכרע עדיין
 לצטל את ספק המיעוט אם לחלל עליו את השבת.
 ונקראה יש להסביר ענין העמוק הזה דשני דינים
 מוסופקים אנו צעודל ז, אם לילך צדק זה
 אחר הרוב, ואחר ההכרעה שהוכרע לילך נתר
 הרוב, אנו דנים אם הוא מן הרוב או מן המיעוט
 לענין לחלל עליו את השבת. כללענ"ד לחומר
 הענין הנפלא הזה :

ומעתה אם כנים דברינו צעיקר יסוד ציחור
 הסוגיא החמורה הזו, יש לבאר מה שנראה
 לכאורה דברי רש"י ודברי הרא"ש כמחולקים זה
 על זה, וצאמת י"ל דלא פליגי לענין דינא, דהנה
 לפי מש"כ עיקר דברי הרא"ש הוא לצייר שיהי
 כזה תרי רוצי משני סוגים, ומש"ה י"ל דמה
 שכתב הרא"ש לבאר כזה דאמרינן צגמ' צפריש
 מקצתייהו שפירש אחד מהם, כללענ"ד שהוא צדוקא
 אם הי' הפורשים שלשה אז אף שנשאלו רוב על
 מקומם וקציעותם הראשון ג"כ אין מפקחים, דמה
 נפ"מ צמה ששם קציעותם על מחנה הלא יש
 לנו רוב מהנפרשים שהם ניידים ואיכא צזה ג"כ
 תרי רוצי, רוב אחד ע"י המספר, דהרי רק אחד
 ישראל יש צתערצות זו, ובשלשה אנשים שנפרשו
 והם ניידים איכא רוב נכרים, ורוב שני איכא צזה
 רוב מקרי, היינו שהשלשה הנפרשים הם מהרוב,
 ורק כשפירש אחד או שנים דליכא רוב מהנפרשים
 צפ"ע, רוב המספר מאלה שהם ניידים ולריק לצדק
 גם מהנשאלים, וכיון שהם קציעותם צטל הצשצון
 של רוב המספר דהרי הם חשונים כמחנה על
 מחנה, וליכא צזה רק רוב אחד של פרישה דעל
 זה אין הקציעות של הנשאלים מוגרע כלום את
 רוב של מקרה הפרישות אבל חד רוצה לא מהני
 צזה, ונפרשו כולו מפרש הרא"ש, דתחילה נפרשו
 כולם ממקום קציעותם, ואח"כ נפרש אחד לאחר
 אחרת, ואיכא כאן תרי רוצי, רוב המספר משום
 דליכא כאן קציעות כלל, ורוב שני ע"י הפרישה שנפרש
 האחד מן החצורה ככ"ל. ועפיד"ז יש לומר
 דגם לרש"י ז"ל הכלל צזה דנענין תרי רוצי, אלא

דרש"י מפרש צפריש מקצתייהו שנפרשו מקצתם
 היינו צאופן שאפשר למנוח רוב צין הנפרשים לצד,
 כלומר איכא שנפרשו שלשה או ארבעה ואיכא צזה
 תרי רוצי רוב מספר צין הנך דנייד, וגם רוב של
 פרישה שנפרשו מן המקום שנתחזק ישראל,
 ונפרשו כולו אע"ג דכולו נייד ואיכא רוב של
 מספר, אבל כיון דאיתחזק צזה ישראל אחד
 וליכא רוב של ענין פרישה מהחצורה שנתחזק שם
 המיעוט לא אזלינן צזה נתר רוצה, דאין הולכים
 צכה"ג צפוקח נפש אחר הרוב, והנפ"מ צין פירוש
 רש"י להרא"ש הוא רק צפירוש הגמ', דרש"י מפרש
 צפריש כולו מפקחים, וצפריש מקצתייהו אין
 מפקחים, ולהרא"ש הוא להיפוך, צפריש כולו
 אין מפקחים וצפריש מקצתייהו מפקחים, אבל
 לשניהם איכא דליכא תרי רוצי אין מפקחים
 וצדק רוצה מפקחים, לפירוש רש"י צפריש כולו
 איכא חד רוצה וצפריש מקצתייהו איכא תרי רוצי,
 ולהרא"ש הוא להיפוך, דהרא"ש מפרש צפריש
 כולו ואח"כ פריש אחד, ורש"י מפרש דלא נפרש
 אחד רק כולו צאו לאחר אחרת, וצפריש מקצתייהו
 מפרש רש"י שנפרשו כשלשה וארבעה, והרא"ש
 מפרש שנפרש רק אחד, ולפי זה לדינא אין חילוק
 ציניהם, כללענ"ד צענין זה, ומה"ט ניחא דה
 דחלוק דין ספק ספיקא מדין רוב, צבס"ס מפורש
 צגמ' דף פ"ה שם וצא"ע ס"י שכ"ט אפילו ספק
 ישראל ספק עכו"ם וספק חי ספק מת ועוד כמה
 ספיקות מפקחים אף שלא הוחזק כאן ישראל,
 דלכאורה לפירש"י שהטעם צפריש מקצתייהו, משום
 דלא איתחזק כאן ישראל אזלינן נתר רוצה ונצפק
 ספיקא דג"כ לא איתחזק ואפ"ה מפקחים, ומצינו
 צכמה ענינים דספק ספיקא עדיף מרוצח, ולפי
 מש"כ ניחא, כיון דעכ"פ צמציאות הוא ספק
 וצפקו"נ לא מהני לא רוב ולא ספק ספיקא, אם לא
 שיהי לנו איזה כח דין מעיקרא לילך נתר רוב,
 ולפי זה אם יהי חד רוצה דעכו"ם הוא ויהי כאן
 עוד ספק ספיקא ספק חי ספק מת, ספק הוא שם
 וכל כה"ג לפי"ד יהי הדין דאין מפקחים, דכח
 הרוב מעמיד את הדין להכריע למעשה ע"י ספק
 ספיקא, וכן אם ילייר רוב וחזקה, שני סוגים
 שח' יגרום הדין לילך נתר רוב או חזקה או ספק
 ספיקא, והצ' יכריע את הדין כל כה"ג אין
 מפקחים, ואף דיש מקום לפקפק צזה דמה גרע
 רוב אחד מתרי רוצי, דלמה לא יועיל הרוב האחד
 על שני הדינים דלכאורה כמו שמועיל אח"כ הרוב
 השני להכריע שאין לפקח עליו את הגל, כמו כן
 יועיל ע"ז ג"כ הרוב הראשון, אבל צאמת אינה
 קושיא, דכיון שאנו דנים אם מועיל צזה ענין רוב
 להכריע לא שייך שיועיל רוב זה גופא על עצמו
 שיוכל להכריע צזה, דכלל הוא צכל הדינים כל שיש
 לנו ספק צדק אם דבר זה מועיל להכריע, אין
 הדבר המוסופק צעצמו מכריע על עצמו, ומש"ה
 צענין תרי רוצי, שהאחד יכריע על השני שהשני
 יכריע, כללענ"ד צסוגיא החמורה הזאת :

■

■

■